

༡། །ཀྱུལ་སྤམ་ཞི་བ་ལྷ་འི་གསུང་རྩོམ་
བཞུགས་སོ།།

THE WRITTEN WORKS OF
ŚĀNTIDEVA

ཀམ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་དེ་སྤྱད་སྤྱི་གུས་བྱས།

Introduced and Edited by

KARMA PHUNTSHO

༄། །ཀུལ་སྤམ་ཞི་བ་ལྷ་འི་གསུང་རྩོམ་
བཞུགས་སོ།།

THE WRITTEN WORKS OF
ŚĀNTIDEVA

ཀུམ་ལུན་ཚོགས་ཀྱིས་དེ་སྤྱོད་སྤྲིག་ཁུས་བྱས།

Introduced and Edited by

KARMA PHUNTSHO

༄༅། །རྒྱལ་པོས་ཞི་བ་ལྷའི་གསུང་རྩམ་
བཞུགས་སོ།།

THE WRITTEN WORKS OF
ŚĀNTIDEVA

ཀམ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་རོསྒྲོན་སྒྲིག་ཁུས་བྱས།

Introduced and Edited by

KARMA PHUNTSHO

LODEN FOUNDATION

ཚུམ་སྒྲིག་པ།

ཀམ་ཕུན་ཚལ་ས།

སྒྲིག་ཞུས་ལས་རིགས་པ།

དོ་ཨེ་རྒྱལ་མཚན། རྟན་འབྲེལ་བཟང་པོ། དོ་ཨེ་མཁའ་འགོ།

མཚུབ་སྐྱོན་དང་སྒྲིག་བཀོད་པ།

རྟན་འབྲེལ་བཟང་པོ།

པར་དབང་སློ་ལྡན་གཞི་ཚོགས་ལ་ཡོད།

Copyright ©Loden Foundation 2026

All rights reserved.

དཔེ་དབང་འདི་ཨེ་རིག་ཀོ་ལོ་མ་བེལ་དང་ཕྱི་འདྲ་ཚོགས་པ་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོག་དཔེ་
སྐྱོན་བྱས་ཡོད་པར་སློ་ལྡན་གཞི་ཚོགས་ནས་བཀའ་དྲིན་དགའ་ཚོར་ཞུ།

The Loden Foundation gratefully acknowledges the generous support of
Eric Colombel and the Tsadra Foundation in sponsoring the preparation
and printing of this book.

རྒྱལ་སྒྲི་དབང་ཨང་།

ISBN 978-99980-831-4-1

BICMA REGISTRATION NUMBER: 100001327

Design and Layout by Tendel Zangpo

Typeset in Jomolhari-ID and Times New Roman by Loden Foundation.

ཞི་བ་ལྷ་འཛིན་ཐིག་རིས་ (Olivier Philippot) གིས་བྲིས།

ཆོ་རབས་ཀྱན་རྟེན་མགོན་པོ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། །
འཇམ་མཁའ་ཀྱི་བདག་པོ་རྩོམ་ནས་འགྲོ་ཀྱན་ལ། །
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པའི་ལམ་བཟང་གསལ་མཛད་པ། །
རྒྱལ་སྐུ་ཞི་བ་ལྷ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

དཔལ་སྐུ་འཇམ་པོ་ཆེའི་གསུང་།

དཀར་ཆག

སྔོན་གླེང་།	i
Preface	vii
INTRODUCTION	1
Śāntideva: The Author	1
Buddhism as a Science of Mind and Art of Inner Transformation	2
Wisdom and Compassion as a Way of Life	3
Śāntideva's Main Works	5
<i>The Way of the Bodhisattva</i>	5
<i>The Compendium of Training</i>	6
Śāntideva's Legacy through the Centuries	7
ཁུངས་གཏུགས་མ་དཔེ་གཙོ་བོ།	13
ཞི་བ་ལྷའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྦྱོང་འཇུག་བཤད་ཐབས།	19
ཞི་བ་ལྷའི་རྣམ་ཐར།	35
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པ།	39
དང་པོ། སྦྱོང་པ་བསྐྱེད་པ་པན་ཡོན་གྱི་ལེན།	39
གཉིས་པ། སྦྱིག་པ་བཤགས་པའི་ལེན།	46
གསུམ་པ། བྱང་སེམས་ཡོངས་སུ་བརྒྱུད་པའི་ལེན།	56
བཞི་པ། བག་ཡོད་གྱི་ལེན།	61
ལྔ་པ། ཤེས་བཞིན་གྱི་ལེན།	69

རྒྱལ་པ། བཟོད་པའི་ལེན།	84
བདུན་པ། བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ལེན།	102
བརྒྱད་པ། བསམ་གཏན་གྱི་ལེན།	113
དགུ་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེན།	138
བཅུ་པ། བསྐྱོད་པའི་ལེན།	161
བསྐྱེད་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པའི་ཚིག་ལེན་རྒྱུ་པ།	173
བསྐྱེད་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ།	177
དང་པོ། སྤྱིན་པའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།	177
གཉིས་པ། དམ་པའི་ཚོས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་ལེན།	234
གསུམ་པ། ཚོས་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་བཟུང་བའི་ལེན།	251
བཞི་པ། གཞོད་པ་ཆེན་པོ་བཤད་པའི་ལེན།	270
ལྔ་པ། གཞོད་པ་རྣམས་པར་སྤྱང་བའི་ལེན།	323
རྒྱལ་པ། ལུས་བསྐྱེད་པའི་ལེན།	343
བདུན་པ། ཡོངས་སྤྱོད་དང་བསོད་ནམས་བསྐྱེད་པའི་ལེན།	376
བརྒྱད་པ། སྤྱིག་པ་སྐྱེད་པའི་ལེན།	397
དགུ་པ། བཟོད་པའི་ལེན།	425
བཅུ་པ། བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ལེན།	440
བཅུ་གཅིག་པ། དཔོན་པར་གནས་པར་བརྟེན་པའི་ལེན།	446
བཅུ་གཉིས་པ། སེམས་ཡོངས་སུ་སྐྱེད་པའི་ལེན།	459

བཙུག་ལུ་པ། རྩ་བ་ཉེ་བར་གཞག་པའི་ལེན།	494
བཙུག་ལུ་པ། ལུས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ལེན།	507
བཙུག་ལུ་པ། ལོངས་སྤྱོད་དང་བསྐྱོད་ནམས་དག་པའི་ལེན།	540
བཙུག་ལུ་པ། གསུམ་ཆར་གྱིས་འཕེལ་བ་བརྗོད་པའི་ལེན།	548
བཙུག་ལུ་པ། ལྷག་འཆལ་བ་ལ་སྐྱོད་པའི་ལེན།	577
བཙུག་ལུ་པ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྗེས་སུ་རྩ་བ་པའི་ལེན།	595
བཙུག་ལུ་པ། བསྐྱོད་ནམས་སྤེལ་བ་བཤད་པའི་ལེན།	635
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོ་ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་སྤྱིང་བ་དང་སྤྱིག་པ་བཤགས་པའི་ཆོག །	653
The History of <i>The Compendium of Training</i>	655
The Origins of <i>The Compendium of Training</i>	655
Spread and Influence in India	664
Translations and Spread Beyond India	666
Transmission in Tibet	668
Transmission and Study Beyond Tibet	673
Summary of <i>The Compendium of Training</i>	677
1. The Perfection of Giving	677
2. Upholding the Dharma	681
3. Protecting the Dharma Teacher	682
4. Discussion of Major Harms in the Sūtras	685
5. Avoiding the Harms	688
6. Protecting the Body	689
7. Protecting the Possessions and Merit	694
8. Expiation of Sinful Actions	696
9. Perfection of Patience	700

10. Perfection of Effort	702
11. Praise of Wilderness	703
12. Purifying the Mind	705
13. Mindfulness	709
14. Purification of the Body	712
15. Purification of Possessions and Merit	717
16. Enhancement of Body, Possessions, and Merit	718
17. Benefit of Prostration and Other Practices	724
18. Recollecting the Three Jewels	726
19. Enhancing Merit	729

སྒྲུབ་ཀྱི་ལུ་

༥ སྒྲུབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷ་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་
ནང་ནས་མཆོན་སྟེན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་གསུང་རྩོམ་གྱི་ཕན་ལུས་དང་བྱིན་རླབས་ཁྱད་དུ་
འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན། སྒྲུབ་དཔོན་འདིའི་གསུང་རྩོམ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྱུད་
པ་ལ་འཇུག་པ། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་ཆོག་
ལེའུར་བྱས་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོ་ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་ཆོག་དང་སྒྲིག་
པ་བཤགས་པའི་ཆོག་བཅས་ཡོད། གསུང་ཕན་མཐའ་མ་གཉིས་བསྐྱབ་བདུས་ཀྱི་
ཁོངས་སུ་འདུས་པས་གསུང་ཆོས་གཙོ་བོ་སྒྱུད་འཇུག་དང་བསྐྱབ་བདུས་གཉིས་ཡིན་
ལ། བསྐྱབ་བདུས་ནི་གཙོ་བོར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྤེལ་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་མདོ་
ཁྲུངས་བརྒྱ་ཕྱག་ཅེས་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་སྟོན་པའི་ལུང་ཆོག་
གལ་ཆེན་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་དང་། སྒྱུད་འཇུག་ནི་འདི་དག་གི་སྤྱིང་
དོན་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་སྟེན་དག་གི་ལམ་ནས་བརྩམས་གནང་བའི་བསྟན་བཅས་
ཤིག་ཡིན། ཕན་པས་འོག་ནས་བསྐྱབ་བདུས་ཀྱི་བྱང་རབས་སྐབས་བཤད་པ་ལྟར།
གཞུང་འདི་གཉིས་བར་འབྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་གཅིག་གྲོགས་སུ་གཅིག་ཤར་བའི་
ཕན་ལུས་ཉ་ཅང་ཆེ་བ་ཡོད།

དེ་ཡང་བསྐྱབ་བདུས་ལ་བརྟེན་ནས་ཞི་བ་ལྷ་འི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་བཞེད་ཀྱི་
འབྱུང་ཁྲུངས་དང་རྒྱབ་སྐྱོངས་རྟོགས་བྱུང་པ་དང་། སྒྱུད་འཇུག་ལ་བརྟེན་ནས་ཞི་བ་ལྷ་ས་
མདོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཇི་ལྟར་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་འབྲེལ་བཤད་མཛད་པ་དཔོག་
ལུས་ཤིང་། བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཐད་གཞུང་འདི་གཉིས་ཀ་ནས་བཤད་པ་མང་ཡང་།
སྐབས་འགར་གཅིག་ན་མེད་པ་གཅིག་ནས་བཤད་པ་འདྲ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། བསྐྱབ་
བདུས་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་འཛིན་དག་བའི་བཤེས་གཉེན། ཤ་མེད་དཀར་

ཟས། མཆོད་རྟེན་ཕྱག་མཆོད་སོགས་ཀྱི་སྐྱོར་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་སྟོང་འཇུག་ལ་
མེད་ཅིང་། སྟོང་འཇུག་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱི་ནང་ལྟ་བུ་གྱུ་གྱི་དགག་སྒྲིབ་སོགས་བསྐྱབ་
བཅུས་ལ་མེད་པས། གཞུང་འདི་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་དུ་བལྟ་བུ་ན་ཐོས་པའི་རྒྱ་ཆོད་
དང་གོ་བའི་ཟབ་བྱུང་ལ་ཁེ་ཕན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཐོང་།

འོན་ཀྱང་དེ་སྔ་གཞུང་འདི་གཉིས་ལྟན་དུ་དཔེ་སྐྱོན་ཞུས་པ་མི་སྤང་ཞིང་། སྟོང་འཇུག་དེ་
རྒྱ་བོད་དང་དེང་སང་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱུ་ཁག་ཏུ་འཆད་ཉན་དང་དཔེ་སྐྱོན་ཙམ་སྒྲིག་
སོགས་བྱས་པ་མང་ཞིང་དཔེ་མཛོད་དང་དཔེ་ཁང་པལ་ཆེར་ལ་མ་བཞུགས་པ་མེད་
ཀྱང་། བསྐྱབ་བཅུས་ནི་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་ལ་འཆད་ཉན་སོགས་ནི་ཆོས་སྡེ་རྣམས་སྤང་
ཉག་ཕྱ་བར་སྤང་། དེ་བས་ན་ད་ལ་མ་དཔེ་དེ་བ་འདིར་གཞུང་འདི་གཉིས་ལྟན་དུ་དཔེ་
སྐྱོན་ཞུས་ཡོད་ཅིང་། སྒྲིབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་གསུང་ཆོས་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིབས་
ཡོད་པས། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་སྒྲིབ་
དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་གསུང་ཆོས་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲིབ་གཉེར་དང་། སྒྲོམ་སྒྲིབ་ཉམས་ལེན་
གནང་བར་ཕན་ཐོག་དང་ཞབས་ཏོག་སྒྲིབ་པའི་རེ་བ་ཡིན།

བལྟན་འགྲུར་གྱི་ཁོད་དུ་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་གཏོར་
མའི་ཆོག་ཞེས་པ་ཟ་རྟོར་གྱི་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་ཤུན་དེ་བས་མཛད་པ་དང་། ལྟན་ཅིག་
སྒྲིས་པའི་སྒྲུ་ཞེས་པ་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱག་ཤུན་དེ་བས་མཛད་པ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་
ཤུན་དེ་བ་འདི་ནི། བསྐྱབ་བཅུས་དང་སྟོང་འཇུག་མཛད་པ་པོ་རྒྱལ་སྐུ་ཞི་བ་ལྷ་དང་
མཆོན་མཚུངས་པའི་དུས་ཕྱིས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྤང་བས། ཆོས་ཆོན་
འདི་གཉིས་དེ་བ་འདིར་མ་བཅུག།

སྟོང་འཇུག་དང་བསྐྱབ་བཅུས་ཀྱི་ཞུས་སྒྲིག་གི་བྱ་རིམ་འདི་ཉིད་ཐོག་མར་ཕྱོ་འབ་
ཆོགས་པའི་ཞི་བ་ལྷའི་བླ་མ་ཐོག་ཆོས་མཛོད་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལ་བཅུམས་ཤིང་།

བླ་མཛོད་དེའི་གྲོས་མོལ་མང་པོའི་རྒྱུ་བྱུང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་བླ་མཛོད་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་
མཛོད་པ་དང་། གཞུང་འདི་གཉིས་ཀྱང་བྱུང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྟོན་པའི་ཙ་གཞུང་དང་
གལ་ཆེའི་རྩ་མཛུགས་ཀྱི་གྲས་སུ་བཞག་ཡོད། ལྷན་སྐྱེལ་སྐབས་མ་དཔེ་གཙོ་བོར་སྡེ་
དགོ། ཅོན། ལྷན་ཐང་དང་། པེ་ཅིང་བཅས་བསྟན་འགྱུར་རྣམས་སུ་བཞག་ས་པའི་དཔེ་
ཆ་པར་མའི་འདྲ་པར་ནང་བསྟན་དཔེ་ཚོགས་ལྟེ་གནས་ལ་བཞག་ས་པ་རྣམས་ལ་
གཞུགས་ཡོད་ཅིང་། སྡེ་དགོ་པར་མའི་ཤོག་གངས་བཀོད་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་མདུན་
ཤོག་ལ་ (ན་) དང་རྒྱབ་ཤོག་ལ་ (བ་) ཏགས་བཀོད་ཡོད། སྟོད་འཇུག་དང་བསྟན་
བུས་ཚོགས་སུ་བཅད་པར་ཤོ་ལོ་ཀའི་ཡང་གངས་བཅུགས་ཤིང་། སྟོད་འཇུག་གི་
ཐད་ International Dunhuang Programme ཀྱི་བླ་མཛོད་པའི་ཏུན་ཉིང་ནས་ཐོན་
པའི་དཔེ་རྒྱུ་ (IOL Tib J 628, 629 and 630) ལག་གསུམ་ལ་དཔེ་བསྟར་བྱས་
ཡོད་པ་མ་ཆད། སྟོད་འཇུག་གཅིག་ཕུར་དཔེ་སྟན་བྱས་ཡོད་པའི་དཔེ་རྒྱུ་རིགས་ལ་
ཡང་དཔེ་བསྟན་དང་། དེ་བཞིན་བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ། ས་བཟང་མ་ཏི་པཎ་ཆེན། ཀུན་
བཟང་བསོད་ནམས་དང་། དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་དོ་རྩེ་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ་ཡང་
ལྷན་གཞུགས་བྱས་ཡོད།

བོད་དཔེ་རྣམས་སུ་གོ་དོན་མི་གསལ་བའི་སྐབས་སུ་གཞུང་གཉིས་ཀའི་ལེགས་སྦྱར་
ཀྱི་དཔེ་ Göttingen Register of Electronic Texts in Indian Languages ན་
མཛོད་དང་། སྟོད་འཇུག་གི་དཔེ་ཨོས་ལོ་མཐོ་རིམ་སྟོབ་གྲུ་ Thesaurus Literatu-
rae Buddhicae ཡི་བླ་མཛོད་ལ་བཞག་ས་པ་རྣམས་ལ་དཔེ་བསྟན་བྱས་ཡོད། དེ་
བཞིན་སྐབས་འགར་གཞུང་གཉིས་པོའི་ལེགས་སྦྱར་ཀྱི་དཔེ་གཞན་དང་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་
འགྱུར་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ལ་དཔེ་སྟོན་བྱས་པས་ལྷན་སྐྱེལ་ལ་ཕན་ཐོག་ཆེ་བར་བྱུང་།
སྦྱར་བཏང་གཟིགས་པ་པོ་རྣམས་ལ་གཞུང་འདི་གཉིས་ཀྱི་དཔེ་རྒྱུ་དག་པ་ཞིག་དང་།

དཔེ་རྒྱུན་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་གསལ་པོར་མཁུན་སྤྱབ་པ་ཞིག་འབྲུལ་བར་
དམིགས་ཡོད་ཅིང་། ཚོག་ཚོགས་དང་ཞབས་མཆན་མང་བར་འཛེམས་ནས་དག་ཆ་
དང་ཡིག་སྐྱེབ་མི་འདྲ་བ་ཕྱན་བུའི་རིགས་ནི་མཆན་དུ་བཀོད་མེད། དཔེ་བསྟར་ཞིབ་པ་
ནི་ཉེ་ཆར་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྐྱུན་པའི་བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྟར་མར་བྱས་ཡོད་པས་འདྲི་
ངལ་བ་དང་དུ་མ་སྒྲངས་ཤིང་། དོན་ལ་ཁྱད་པར་བྱུང་ཆོ་ཚོག་གི་ཁྱད་པར་ཞབས་
མཆན་དུ་བཀོད་ཡོད། དེ་ཡང་སྡེ་དགེ་དང་ཅེ་ནི་པར་མ་གཉིས་ཕྱོགས་མཐུན་དང་།
སྒྲུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་པར་མ་གཉིས་ཕྱོགས་མཐུན་པར་ཡོད་ལ། ཡོངས་གྲགས་མཇལ་
རྒྱ་ཡོད་པའི་སྟོན་འཇུག་གི་དཔེ་རྒྱུན་ནི་བསྟན་འགྱུར་བཞི་ཀའི་དཔེ་རྒྱུན་དང་མི་
གཅིག་ཅིང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་ལེགས་ཆ་སྒྲུང་བ་མ་ཆོད། སྐབས་འགར་ཏུན་ཉོང་
གི་དཔེ་རྒྱུན་དང་མཐུན་པ་ཡོད།

སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ་འུའི་གསུང་དངོས་ཀྱི་སྟོན་འགྲོའི་ཁ་སྐོང་དུ་ཁོ་བོས་དབྱིན་སྐད་དུ་
བྲིས་པའི་ཞི་བ་ལྷ་འུའི་དེ་སྟོན་བསྟན་པ་ཞིག་དང་། དེ་བཞིན་ཞི་བ་ལྷ་འུའི་རྣམ་ཐར་ཁག་
གཉིས་བཅུགས་ཡོད་ཅིང་། རྣམ་ཐར་དང་པོ་ནི་ཞི་བ་ལྷ་འུའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཡི་གེ་རྩིང་ཤོས་
དེ་ཡིན་པར་སྒྲུང་སྟེ། འབྲས་སྒྲུངས་གདན་ས་ཆེན་པོའི་གནས་བཅུའི་ལྷ་ཁང་དུ་
བཞུགས་པའི་དཔེ་ཚོགས་ལས། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུན་ཞིབ་འཇུག་ཁང་
ནས་འདྲ་པར་བྲུས་ཏེ། བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་ཐངས་
གསུམ་པའི་པོད་ ༦ པར་དཔར་བསྐྱུན་གནང་ཡོད་པའི་ཡིག་རྩིང་ལས་པབ་པ་ཡིན།
དཔེ་རྒྱུན་འདི་ཞུས་སྒྲིག་མཐེལ་བྱིན་བྱས་ཏེ། ལེགས་བཅོས་བྱེད་སྐབས་མ་དཔེའི་
ཡིག་སྐྱེབ་བཅོས་དགོས་པ་རྣམས་གྲག་ཤད་བྱ་བཞི་ [] ཡི་ནང་དུ་བཅུགས་ནས་
དེ་རྩིས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ལེགས་བཅོས་བྱས་པ་རྣམས་བཀོད་ཡོད། དེ་རྩིས་མཁས་པ་ཆེན་
པོ་བོ་རྩུ་ཏི་ཅཱ་ས་མཛད་པའི་སྟོན་འཇུག་གི་འགྲེལ་པ་ལས་ཞི་བ་ལྷ་འུའི་རྣམ་ཐར་ཁོལ་
དུ་བྱུང་བ་དེ་ཡང་བཞག་ཡོད་ཅིང་། རྣམ་ཐར་འདི་གཉིས་བསྟན་མས་པས་ཡོངས་

གྲགས་སུ་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཞི་བ་ལྷའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཆ་ལག་ཚང་བ་དང་། རྣམ་ཐར་
སྤྲུལ་དེར་དེར་སངས་ཡོངས་གྲགས་སུ་བཤད་པའི་ཞི་བ་ལྷའི་རྣམ་ཐར་དང་མི་འདྲ་བའི་
བཤད་རྒྱུ་ལ་འགའ་ཡང་ཡོད།

དཔེ་དེབ་འདི་ཡི་མཚན་ཏུ་ཕུན་པས་དབྱིན་སྐད་ཐོག་གིས་པའི་བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་
བདུས་པའི་ཆོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་དང་། བསྐྱབ་བདུས་ལེན་པའི་དོན་བསྐྱུས་དེ་ཡང་
བཞག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྦྱོང་འཇུག་དེ་ཁོ་བོའི་ནང་ཆོས་ཀྱི་ཚོམ་གཞུང་དགའ་ཤོས་
ཤིག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་དཔེ་འགྱུར། འབྲེལ་པ། བསྐྱུས་དོན། དཔྱད་རྩོམ་
སོགས་མང་དུ་བཞགས་པས་བསྐྱར་གྲིས་ཀྱི་ངལ་བ་མ་བྱས་ལ། བསྐྱབ་བདུས་ཐད་
འབྲེལ་བཤད་དཔྱད་རྩོམ་སོགས་ཉུང་བས་བོད་ཡིག་མ་མཁུན་པ་རྣམས་ལ་བསྐྱབ་
བདུས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་རག་ཅིང་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་བྱུང་རབས་དང་དོན་བསྐྱུས་གིས་ཡོད་
ཅིང་། བསྐྱབ་བདུས་ཀྱི་བྱུང་བ་དེ་ཡིས་བསྐྱབ་སྦྱོང་གཉིས་ཀའི་བྱུང་བ་དང་འཕེལ་
རྒྱས་ཀྱི་རིམ་པ་ཤེས་པ་ལ་ཕན་རྒྱབས་ཡོད་སྟེ།

ཁུས་སྤྱི་གསལ་སྐབས་འཕྲུལ་འཇུགས་ཡི་གེ་གཞི་མ་ Adarshah ལྷ་ཐོག་ནས་ཕབ་ལེན་
བྱས་ཏེ། ལེགས་བཅོས་ཡིག་འཇུགས་དང་དཔེ་དེབ་སྤྱི་གསལ་བཀོད་ཀྱི་འདུ་བྱེད་སློ་ལྷན་
གཞི་ཚོགས་ཀྱི་དཔེ་སྐྱུན་འགོ་དཔོན་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་ནས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ལམ་
སློལ་འགོ་དཔོན་རྟེན་རྗེ་མཁའ་འགྲོ་ནས་དཔེ་སྐྱོག་གི་སྦྱོང་གོགས་དང་། ལྷག་པར་
ལམ་སློལ་མཁས་མཆོག་སློབ་དཔོན་རྟེན་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་ནས་དཔེ་སྐྱོག་དང་ཞིབ་
གཟིགས་ཁུས་དག་གི་གོགས་རམ་གནང་ཡོད། དེ་བཞིན་ Alex Catanese ནས་སྤུན་
པས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་གྲིས་པ་རྣམས་ཞིབ་གཟིགས་ཁུས་དག་གནང་ཞིང་། Marcus
Perman ནས་མ་དཔེའི་པར་གསར་ཕབ་ལེན་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ཞལ་བཀོད་དང་
གོགས་རམ་མཛད་ཅིང་། དཔེ་སྐྱུན་འདིའི་འགྲོ་སྤང་གི་སྤྱིན་བདག་ Eric Colombel

དང་ཕྱི་འདྲ་ཚོགས་པས་གནང་ཡོད།

སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷའི་གསུང་ཚེས་དེབ་གཟུགས་སུ་སྒྲིག་བཞག་ཞབས་མཆན་
དང་བཅས་པར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱས་པ་འདི་ཡིས། གང་གི་གསུང་རྩོམ་ལ་ཐོས་
བསམ་ཉམས་བཞེས་གནང་བའི་གནད་དེད་གི་འདུས་སྡེ་དང་བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་གཉེར་
བ་ཀྱན་ལ་ཕན་ཐོག་འབྱུང་བའི་རེ་བ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཀྱི་འོར་བུ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐབས་ཤེས་ཟུང་འཇུག་གི་རིང་
ལུགས་ཕྱོགས་ཀྱན་ཏུ་དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་རེ་སློན་སྤྲིང་དཀྱིལ་ནས་ཁྱ་བ་བཅས། སྤྲན་
ལྡོངས་སའི་ཐིག་ལེ་ཐིམ་ཡུལ་གཞུང་གི་སྤྱ། འཕགས་པ་མིག་མི་འཇུག་པའི་ཕོ་བྲང་
གི་འདབས། རང་གནས་བོ་རྟི་ཅེ་ཡི་ཆོས་མཛོད་ནས་རྒྱལ་བའི་སྲས་མཆོག་དུ་མས་
ཐུགས་བརྩེས་འཛིན་ཅིང་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ལ་མོས་པ་ཐོབ་པའི་འབྲུག་ཡུལ་གྱི་པཱི་
ཏའི་མིང་གནས་འཛིན་པ་ལས་སུན་ཚོགས་པས། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༦ ལྷ་ ༥ པའི་ཆོས་
༡ རབ་བྱུང་ ༡༧ པའི་ཟླ་བ་གནོན་ཞེས་པ་མེ་ཕོ་ཏའི་ལྷ་ ༢ པའི་ཉའི་དུས་བབང་ལ།

Preface

Śāntideva is undoubtedly one of the most inspiring and influential authors in the history of Buddhism. His main work, *The Way of the Bodhisattva*, is widely read and available in many different languages, and most Buddhist bookshops and libraries have this work. In contrast, his other work, *The Compendium of Training*, is rarely read even in the Buddhist monastic colleges. This disparity in readership is unfortunate because the two works are intricately connected and, as shown in my article toward the end of this book, the knowledge of one can significantly enhance the understanding of the other.

While *The Compendium of Training* is primarily an anthology of the canonical citations on bodhisattva training, *The Way of the Bodhisattva* is a powerful poetic composition based on those scriptural sources. Reading *The Compendium of Training* will help one understand the origins and context of Śāntideva's thoughts, and reading *The Way of the Bodhisattva* will shed light on how Śāntideva synthesized and reformulated ideas and practices scattered throughout the numerous Mahāyāna sūtras. The books have a great deal of overlap in both text and content, but they also contain specific topics not covered by the other. For example, *The Compendium of Training* discusses the Mahāyāna teacher, vegetarianism, and stūpa worship in great detail but does not contain philosophical debates with Buddhist and non-Buddhist schools, which is taken up in *The Way of the Bodhisattva*.

The present edition brings together these two works in a single volume, something that, it seems, has never been done before. Besides these two main works, this volume also includes two short texts by Śāntideva: *The Compendium of Training in Verses* and *The Hundred Syllabic Essence of the Buddha and the Ritual of Confession*, thus making this a compilation of the complete works of Śāntideva. The Tibetan Tengyur canon contains two other titles authored by Śāntideva: a manual for making tormas offerings in the Guhyasamajatantra tradition and a song on connate awareness. However, this master seems to be a later namesake of our author. Thus, the two titles are not included in this volume.

The endeavour to compile Śāntideva's works into a single volume started

as part of Tsadra Foundation's project to create a comprehensive web resource on Śāntideva. The web project has since been expanded into one on the larger topic of *bodhicitta* though Śāntideva's works remain prominently featured as core sources on this subject.

This edition of the writings of Śāntideva was mainly created by comparing the four versions of these texts in the Derge, Chone, Narthang, and Peking Tengyur canons of Tibetan Buddhism. For all four texts, we have used the digital copies of the Tengyur xylographic prints made available on the website of the Buddhist Digital Resource Center (BDRC), but only the page number of the Derge exemplar is recorded in this edition. The recto of the folio is indicated by the letter (རྟ་), and the verso is indicated by (བྟ་). For *The Way of the Bodhisattva*, we have also referred to the Dunhuang manuscripts (IOL Tib J 628, 629 and 630) that are available on the website of the International Dunhuang Programme and to other independent editions. Furthermore, I have also consulted the exegeses of Butön Rinchen Drup, Sazang Mati Pañchen, Kunzang Sonam, and Geshe Lobzang Dorji, who have carried out some text critical work on *The Way of the Bodhisattva*.

I have also referred to the Sanskrit texts of both *The Way of the Bodhisattva* and *The Compendium of Training* that are available on the website for the Göttingen Register of Electronic Texts in Indian Languages (GRETIL) and on the website for Thesaurus Literaturae Buddhicae at the University of Oslo, especially when the Tibetan readings were problematic. Other Sanskrit editions and English translations of these two works were also helpful in the editing process. The verses of *The Way of the Bodhisattva* and *The Compendium of Training in Verses* are also numbered for easy reference.

The two works have been critically edited to give readers an improved version and a clear idea of the different recensions. However, we have avoided making it too pedantic and footnote-heavy by capturing all orthographic and stylistic differences. The collated *pedur* edition produced in China in recent times has already done this. We preserved variant readings and other differences in the footnotes, mainly when they impact the meaning. Generally speaking, the Derge and Chone versions fall into one group and the Narthang and Peking editions into another. The common versions of *The Way of the Bodhisattva* appear to be independent of the

Tengyur versions, keeping the best readings from both groups, and they sometimes even align to the old Dunhuang version.

In addition to writings by Śāntideva, we included in the beginning my short introduction to Śāntideva in English and two short biographical accounts of Śāntideva. The first biographical account, perhaps the oldest life story we have of Śāntideva, is from a manuscript in the collection in Nechu Lhakhang in Drepung Monastery. It was published by Paltseg Bodyig Penying Zhibjugkhang in Volume 6 of Kadam Sungbum Chokdrik Thengsumpa (བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ཐུགས་བསྐྱེགས་ཐེངས་གསུམ་པ་). We have properly edited this archaic work by preserving original readings in [] immediately followed by our revision. This is followed by an excerpt on Śāntideva's life from Vibhūticandra's commentary on *The Way of the Bodhisattva*. These biographical accounts are most likely the two earliest sources on Śāntideva's life. The two combined contain all the episodes found in more recent life stories of Śāntideva, but the first one in particular contains interesting accounts which are different from the mythical and legend-laden stories common today.

Toward the end of the volume, I have included my history and summary of *The Compendium of Training* in English. As there are very few writings, translations, and exegeses on this book in English, I wrote these pieces with the hope of attracting more interest in and shedding more light on this work. *The Way of the Bodhisattva* is already covered in numerous books, essays, translations, and teachings. Among them, Frank Liland presents an excellent account of its transmission in his MA thesis entitled *The transmission of the Bodhicaryāvatāra: The history, diffusion, and influence of a Mahāyāna Buddhist text* and Simon Houlton has written the latest summary for the Tsadra website on bodhicitta. Thus, I chose not to invest my time writing more about it, although it remains my favourite piece of Buddhist literature. Nonetheless, my piece on the history of *The Compendium of Training* should help readers understand the origin, evolution, and spread of both of Śāntideva's main works, and my summary should help readers who don't have knowledge of Tibetan get a gist of what *The Compendium of Training* is about.

We have used the digital text from Adarshah as the basis for this edition, and Tendel Zangpo, the publications officer of the Loden Foundation, carried out most of the additional text input, layout, and design of the book. Dorji

Khandu, the cultural officer of Loden, helped with the comparative reading, and Dorji Gyaltsen, Loden's culture specialist, provided exceptional help in comparative reading and critical editing of the book. Alex Catanese edited and proofread my write-ups in English, and Marcus Perman has rendered various forms of support, such as providing high resolution images of manuscripts. The financial support for this publication came from Eric Colombel and the Tsadra Foundation.

This publication presents Śāntideva's complete works in an accessible format with comprehensive notes, designed to enhance both traditional and contemporary study of his teachings. By making these profound texts more approachable, we hope to advance scholarly engagement while furthering the dissemination of bodhicitta—the thought of awakening—and the cultivation of wisdom and compassion as fundamental principles for living.

INTRODUCTION

Śāntideva: The Author

Śāntideva is undoubtedly one of the most inspiring monk-authors in the history of Buddhism. A philosopher-poet in the ranks of Dante, Rumi, and William Blake, his writings on the cultivation of compassion and wisdom capture the highest human spirit and have influenced millions through the centuries. Śāntideva's most important work, *The Way of the Bodhisattva*, is a world classic and is read as a core curriculum in many Indo-Tibetan Buddhist traditions. His wise words, such as the proverbial advice that "there is nothing whatsoever which does not become easy with practice" and the statement "there is no evil like anger and no fortitude like tolerance," are regularly quoted within Buddhist circles.

Śāntideva was a monk at Nalanda monastic university, a highly reputed international center of excellence in ancient India. He probably lived around the beginning of the eighth century and was likely born in North India, although we have no evidence or records from his time. Most of what we know about him comes from accounts of his life written long after his time by faithful followers. The life stories included in this volume are perhaps two of the earliest accounts of his life, but even they present us with a life shrouded in legend and very sparse historical information on Śāntideva. Thus, nothing can be said with certainty about the life of Śāntideva. Like the Buddha, he is said to have been born as a prince in North India but to have renounced his kingdom to pursue a spiritual career through the guidance of his tutelary deity Mañjuśrī, the Buddha of Wisdom. Śāntideva is said to have reached a high level of erudition and spiritual enlightenment through Mañjuśrī's blessings, although, outwardly, he appeared as a lazy monk, indulging in eating, sleeping, and relieving himself, thus earning him the nickname Busuku.

As the story goes, it was to mock his indolence and to shame him that his peers persuaded Śāntideva to give a public sermon. Śāntideva agreed and is said to have miraculously climbed on the unreasonably high throne they purposely set up to mock him. Śāntideva then asked the congregation whether they wanted an exposition of a text that already existed or something new. They asked for a new thing, resulting in Śāntideva's delivery of the *Bodhicaryāvatāra*, or *The Way of the Bodhisattva*. Śāntideva is said to

have levitated into the sky as he recited the verse “When existence and nonexistence do not remain before the mind, as there is no other aspect, the mind comes to rest without any grasping.” He rose higher and higher until he disappeared, his voice still being heard. The disappearance into the sky could be understood as an allegory for the highest experience of transcendence and emptiness of all conceptual thoughts in Śāntideva’s philosophical system. The first biography included here, by an anonymous author, presents a more human story in which Śāntideva departed from Nalanda after this event, as his soaring reputation and the attention and veneration he received were conditions he considered unfavourable to his spiritual practice. Whatever the case may be of this origin story, *The Way of the Bodhisattva* has since come to be perhaps the most influential Buddhist work in the Tibetan Buddhist tradition on the cultivation of wisdom and compassion as one’s way of life.

Buddhism as a Science of Mind and Art of Inner Transformation

Buddhism is often dubbed as a science of the mind. It is typically seen as a way of life concerned with inner transformation through the cultivation of positive outlooks and values rather than being concerned with religious dogmas and rituals. The Buddha was a pragmatic teacher who taught the way to escape the cycle of existence—ridden with dissatisfaction and suffering—and how to achieve a state of awakening and eternal happiness. As happiness and suffering are essentially states of the mind, the Buddhist path is centered on the inner state of the mind or consciousness. It is aimed at clearly understanding the true nature of mind and seeking, through such insight, a full transformation of the individual both morally and cognitively. Through the use of many techniques and methods, it strives to bring one from a distracted mind to a focused one, from agitated to calm, from malicious to loving, from dull to intelligent, and so forth.

Thus, Buddhism is considered to be an art of mind training. Taming and transforming the mind is seen as the essence of the Buddha’s teachings. “There is no need for many regimes other than the regime of guarding the mind,” says Śāntideva. Such a regime starts with the proper understanding of how the mind or the inner spirit works. What is the nature of consciousness? How do our feelings and emotions work? What informs our ordinary thoughts and emotions? “If one fails to understand the secret of the mind, one will hopelessly wander in existence though one may wish

for happiness and the end of suffering,” claims Śāntideva.

Śāntideva’s thoughts and enjoinedments are set in such a Buddhist system of seeking total freedom from suffering and the cycle of existence by transforming the inner mind. He is a master *par excellence* in showing us how to look at the inner workings of our mind and its various trappings. From reining in a mad elephant-like mind and motivating the mind to fight like a warrior for the benefit of all beings to resting in the transcendent absorption beyond thoughts and words, Śāntideva presents a discourse of spiritual edification and enlightenment laden with moving exhortations, critical analyses, striking allegories, and earnest aspirations.

Wisdom and Compassion as a Way of Life

Within the broad range of Buddhist thought dealing with the mind, Śāntideva belongs to the Mahāyāna tradition, which teaches wisdom and compassion as the primary path to freedom and the ultimate happiness. He is perhaps the most influential author of Mahāyāna altruism to persuasively argue for the deliverance of all sentient beings from the cycle of existence with an unconditional, impartial, and urgent sense of compassion based on logical reasoning. In the Mahāyāna tradition, one’s welfare is deeply intertwined with the welfare of all other beings, and there is the recognition that all beings equally wish for happiness and do not wish for suffering. Therefore, Śāntideva argues: “I must clear the suffering of all beings because they are suffering, like my own suffering. I must benefit all beings because they are sentient beings, like my own body.”

The Mahāyāna path is often epitomized by *bodhicitta* (བྱད་ཆུབ་སེམས་) or the thought of awakening—an earnest wish to take all sentient beings to the state of the Buddha, which is viewed as the state of genuine and lasting happiness and bliss. Heroic and altruistic beings who tread this path and seek to rescue the world from suffering are known as *bodhisattvas* (བྱད་ཆུབ་སེམས་དཔལ་). Their actual practices, which lead them to enlightenment, are presented as a set of six perfections. These are the perfections of giving, discipline, tolerance, zeal, meditation, and wisdom. The cultivation of *bodhicitta* and the training of the *bodhisattvas* by practicing the six perfections form the central theme of Śāntideva’s writings. He claims to have condensed in his works the teachings on the highest human ideals of *bodhisattva* altruism, which remains scattered across numerous Mahāyāna scriptures.

At the heart of the Buddhist endeavor to understand and transform the mind and the Mahāyāna ethos to benefit all beings is *prajña* (ཤེས་རབ་) or the wisdom which sees through the beguilement of our ordinary existence and distinguishes the kernel of truth from the chaff of illusory transient appearances created by our thoughts. “All these branches of training are taught by the Sage for the sake of wisdom,” Śāntideva proclaims, and such wisdom is concerned with discerning the interdependence of all things on a relative level and the ineffable nature of emptiness as the ultimate truth. It is in the exposition of wisdom that we see the critical and incisive philosopher in Śāntideva as he presents the way things are according to his Middle Way school. Śāntideva is not only an evocative spiritual poet but also a rigorous analytical thinker. “Just as there is no plantain plant if one breaks it down to parts, there is no real self if one thoroughly examines,” he concludes. In his final ontology, Śāntideva rejects any instances of a real existence, nonexistence, both, or neither. Everything, including emptiness itself, is said to be utterly empty and nonapprehensible, akin to the bare, clear openness of space. Only when the mind is free from fixation on a thing, non-thing, or neither does it naturally rest in its true state of peace, free from the slightest tension, stress, and apprehension. Only then can one effectively cut through the habitual propensities for self-love, attachment, hatred, stupidity, jealousy, etc.

Such a deep experience of emptiness and the illusory nature of things, according to Śāntideva, helps one not only face the ups and downs of life with the same level of ease and equanimity but also induces an intense surge of compassion for the beings who are drowning in the sea of suffering. It inspires one to work evermore to free other beings who are caught in the prison of ignorance, mistakenly holding illusory and empty things to be real. Just as compassion for other beings leads to developing the wisdom to see things as they really are, wisdom and insight into the true nature of things helps enhance the vigor of compassion for all beings, thereby having wisdom and compassion mutually strengthen each other. Thus, Śāntideva and his project of illuminating the bodhisattva path can be appreciated fully only by placing him in the context of the Mahāyana ethos, which skillfully weaves together wisdom and compassion as an enlightened way of life.

Śāntideva's Main Works

We have very sparse information on the life and works of Śāntideva. The common accounts claim Śāntideva to have mostly remained as a meditator, even when he was at the famous scholarly center of Nalanda. However, verses 105 and 106 of the fifth chapter of the most common edition of *The Way of the Bodhisattva* mention two other works Śāntideva composed: *The Compendium of Training* and *The Compendium of Sūtras*. However, earlier versions of these verses present a different reading, as indicated in footnotes for these verses. In the Derge edition of the Tibetan Tengyur collection, we find three works attributed to Śāntideva besides *The Way of the Bodhisattva*. They are *The Compendium of Training*, *The Verses on the Compendium of Training*, and a short text entitled *The Hundred Syllable Mantra Essence of the Buddhas for Protection and Purification of Sins*. The last two are short supplements to *The Compendium of Training*, and we do not have any text entitled *The Compendium of Sūtras* by him. Thus, the two main works of Śāntideva available to us are *The Way of the Bodhisattva* and *The Compendium of Training*. The colophons of two other works in the Derge Tengyur also mention Śāntadeva but this appears to be a namesake of his from later times.

The Way of the Bodhisattva

The *Bodhisattvacaryāvatāra*, or *The Way of the Bodhisattva*, is considered to be one of the most influential Buddhist classical writings. Combining highly inspirational exhortations and incisive philosophical arguments in an evocative poetic language, the book, it is safe to claim, has shaped the lives of millions throughout the centuries. A saying among Tibetan Buddhist readers capture the books' profound impact: "If studying *The Way of the Bodhisattva* has not changed a person for the better, there is not much hope." "So simple an instruction which strikes the point, there is no other text like *The Way of the Bodhisattva* in India or Tibet," goes another praise of the book written by Patrul Rinpoche, a nineteenth-century master who championed the promotion of *The Way of the Bodhisattva* and its message. Due to its powerful and comprehensive presentation of the Mahāyāna path, it is perhaps the most widely read, studied, and commented upon text in the Tibetan tradition, and one that serves as both a textbook for study and a manual for contemplative practice.

The Way of the Bodhisattva is a composition in verse made up of ten

chapters and some 913 verses. It begins with a praise of bodhicitta, or the thought of awakening, in chapter 1. Chapters 2 and 3 contain the common Mahāyāna Buddhist practice of what is known as the seven-limb practice, which includes prostration, offering, confession, rejoicing, requesting to live long, requesting to teach Dharma, and dedication of merits before it presents the actual ritual of taking the bodhisattva vow to save all sentient beings from suffering. Having taken the vow, chapter 4 deals with vigilance, and chapter 5 addresses the mindfulness and introspection needed in order to observe the precepts associated with the Mahāyāna path. Chapters 2 and 3 are considered to cover the first perfection of giving, and chapters 4 and 5 are said to cover the second perfection of discipline, although these perfections are not explicitly mentioned. Chapter 6 explicitly deals with the perfection of patience, chapter 7 with diligence, chapter 8 with the perfection of meditation or concentration, and chapter 9 with the perfection of wisdom. In this way, *The Way of the Bodhisattva* has the six perfections of the Mahāyāna system as its main content. There are numerous translations, books, and essays on *The Way of the Bodhisattva* in different languages. Thus, I have not undertaken a detailed summary of this book.

The Compendium of Training

While *The Way of the Bodhisattva* is an original work of Śāntideva in verse, albeit a digest of the bodhisattva ideal and ethics which are found dispersed in a wide range of Mahāyāna sūtras, *The Śikṣāsamuccaya*, or *The Compendium of Training*, is an anthology of excerpts from the Mahāyāna sūtras which discusses the bodhisattva path and principles in much greater length and detail. In *The Way of the Bodhisattva*, Śāntideva claims there is nothing he will say that has not been said before and that he will briefly describe the practice of the bodhisattvas according to the scriptures. *The Compendium of Training* provides exactly those scriptural sources which he succinctly summarizes. Citing important passages from many dozens of Mahāyāna sūtras, *The Compendium of Training* has 19 chapters and, like *The Way of the Bodhisattva*, treats the six perfections of the Mahāyāna path as the main topic, although not all six perfections are explicitly mentioned in the chapter headings. If *The Way of the Bodhisattva* can be considered an original composition which is meant to be used as a core curricular treatise, *The Compendium of Training* is a crucial reference, providing the scriptural basis for the exhortations and arguments in *The Way of the*

Bodhisattva. Śāntideva adeptly presents numerous important passages on bodhisattva ethics thereby also exhibiting his expert knowledge of the scriptures.

Yet, the main framework used for exposition of *The Compendium of Training* includes the four actions of giving, protection, purification, and expansion of the three objects, including body, possessions, and virtues of the past, present, and future times. These three (body, possessions, and virtue) are considered three objects of attachment and are to be given to the greater cause of the world. They must be protected, purified, and expanded in the service of all sentient beings. This core message is captured in verse form in both the main text of *The Compendium of Training* and the summary in verses as the crux of the matter to avoid any transgressions on the bodhisattva path.

The vows of a bodhisattva
Are taught in detail in the Mahāyāna sūtras.
Know these to be the essential points,
By which one can avoid transgressions.

One's body and possessions
And the virtues accrued in the three times,
Giving them to all sentient beings
Protecting, purifying, and expanding them.

Though *The Compendium of Training* is mainly a collection of passages from the sūtras, it is still laden with Śāntideva's own inspirational words and advice, such as the following quotes:

"Take up any good project, but in everything know your limits."

"Beware of gain and veneration."

"Eschew arrogance at all times."

"A well-trained body becomes a beneficial wealth."

"Hold the welfare of sentient beings at all times."

Śāntideva's Legacy through the Centuries

Most scholars who have attempted to date Śāntideva estimate that he lived around the end of the seventh century and the middle of the eighth and place him in the middle period of the systematization of the Madhyamaka school of philosophy. The starting date is speculative and

is based on the assumption that the Chinese monk travelers Xuanzang and Yijing, who were at Nalanda (Yijing left Nalanda in 685 CE), would have mentioned Śāntideva if he was well known by then. The end date, however, is more reliable, as Śāntarakṣita, who came to Tibet in 763 CE and died probably in 788, quoted Śāntideva in his *Attainment of Reality* (*Tattvasiddhīnāmaprakaraṇa*, དེའོ་ན་ཉིད་སྐྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། རྒྱུད་ རྩོ། ཤོག་གྲངས་ ༣༥ བ།). Also, around 800 CE, Śāntideva's two main works were translated into Tibetan. Thus, it is very likely that Śāntideva lived in the early part of the eighth century and that his works became well known in India by the middle of the eighth century.

While the exact dates for Śāntideva cannot be confirmed, it is quite clear that his writings became very popular among Buddhist circles in India in the subsequent centuries. This can be deduced from the many commentaries written on his works, mainly on *The Way of the Bodhisattva*, from the tenth century onwards. Later accounts claim a large number of commentaries written on Śāntideva's *Way of the Bodhisattva*, but only ten such titles are preserved today in Tibetan translation. In addition, another anonymous commentary in Sanskrit was also found in Nepal. A few works related to his *Compendium of Training* were also composed from the tenth century and are available in Tibetan translation. From these, we can tell that both his works were available and perhaps widely read among Buddhist centers in India during the few centuries before Buddhism started to decline there.

We can also see the spread of Śāntideva's writings and the attention paid to them from the flurry of translations and revisions of translations taking place using Kashmiri or other recensions of his writings. Their prevalence in Nepal, which lay connected to the Indian Buddhist world and served as an avenue for the transmission of Buddhist ideas northward, is another indication. Some forty-one manuscripts associated with *The Way of the Bodhisattva* alone were found in the Kathmandu Valley in a recent cataloging project, the earliest dated specimen being from 1180 CE. The only existing Sanskrit text of *The Compendium of Training* was also acquired from Nepal. From South Asia, Śāntideva's writings spread to China by the turn of the second millennium with *The Way of the Bodhisattva* translated by Tiān Xīzāi 天息災 in 985 CE during the Northern Sòng dynasty, although the text did not gain much influence, most likely due to the difficult style of translation and the declining interests of Chinese Buddhists in new teachings from India. The translation of *The Compendium of Training*

into Chinese was also completed between 1004 and 1058 CE, albeit with attribution to one Dharmayaśas.

The most notable development for the works of Śāntideva, however, is their transmission to Tibet at the turn of the ninth century. Both his major works were translated in the early ninth century by the leading translators of the period. A version of the translation of *The Way of the Bodhisattva* from this period can be seen today among the Dunhuang collection, although the text is attributed to Akṣayamati, which some scholars think is another name of Śāntideva. The earlier translations were further improved in the eleventh and twelfth centuries by leading translators of the time, and we also see around this time the translation of many commentaries on his works and other associated texts. These sufficiently indicate the importance and popular use of Śāntideva's works among Buddhist circles in Tibet as Tibet saw the resurgence of Buddhist teachings in the early part of the second millennium.

The translations of Śāntideva's works and Indian commentaries on them were soon supplemented by Tibetan writings on Śāntideva's philosophical, ethical, and spiritual theories and practices. By the end of the twentieth century, over a hundred commentarial works, numerous synopses and outlines, and many practical instructions associated with Śāntideva's writings, particularly *The Way of the Bodhisattva*, were written in Tibetan, making Śāntideva one of the most celebrated classical Buddhist masters. In the Kadam school, which emerged as a leading new Buddhist tradition in the eleventh century, *The Way of the Bodhisattva* and *The Compendium of Training* featured as two of six fundamental texts of the school. The Sakya school included *The Way of the Bodhisattva* in their set of eighteen great treatises, and the Nyingma included it in the collection of thirteen great Indian treatises. The Kagyu and Geluk schools also highly regarded *The Way of the Bodhisattva*, resulting in the composition of extensive commentaries by masters of these schools. Thus, Śāntideva's *Way of the Bodhisattva* became a core curriculum in most scholastic centers and essential reading for Middle Way studies. Concurrently, the ninth chapter of *The Way of the Bodhisattva* on wisdom and the true nature of reality also became the crux of philosophical debates and controversies among Tibetan thinkers, leading to a rich tradition of polemical exchanges.

Śāntideva's writings also became a cornerstone for the Tibetan Buddhist

practices of *lojong* (ལྷོ་ལྷོ་རྩོམ་) or mind training and *ngöndro* (སྒྲོན་འགྲོ་) or preliminary practices in the Vajrayāna tradition. His words came to be considered as the most powerful source of spiritual and ethical inspiration. The verses in the second and third chapters of his *Way of the Bodhisattva* are commonly used as the main liturgy for making offerings and for cultivating bodhicitta, or the altruistic thought of enlightenment, and taking the bodhisattva vow. Similarly, the tenth chapter is recited independently as an aspiration prayer. His works came to be seen as the epitome of the Mahāyāna teachings on wisdom and compassion.

In the nineteenth century, Śāntideva's *Way of the Bodhisattva* found unprecedented popularity in Tibet through the efforts of Patrul Rinpoche, who championed the study and practice of Śāntideva's work in tandem with the *Rimé* nonsectarian movement of which he was a chief advocate. Promoting *The Way of the Bodhisattva* as the *tour de force* for spiritual and ethical training and edification, Patrul Rinpoche and his disciples spread the study and practice of Śāntideva's works, which led to an outburst of vigorous scholarship and contemplative activities associated with Śāntideva's writings. Largely due to their effort and influence, such vigorous interest and engagement in Śāntideva's works continue in our times in all schools and traditions of Tibetan Buddhism.

From Tibet, the transmission of Śāntideva's works spread to many other countries which follow Tibetan Buddhism. *The Way of the Bodhisattva* was first translated into Mongolian in 1305 by Čosgi Odser, who also wrote a commentary. Śāntideva's works also became an important part of Buddhist education in the Himalayan regions to the south of the Tibetan Plateau, in places such as Bhutan, Sikkim, Ladakh, and Arunachal Pradesh. The exodus of Tibetans from Tibet in the twentieth century further enhanced the study and practice of Śāntideva's writings in these areas and also spurred the vibrant study and practice of Śāntideva's works in India through great advocates and teachers such as the Fourteenth Dalai Lama.

In more recent times, Śāntideva's writings have also begun to spread beyond the traditional Buddhist world, with the first publication of *The Way of the Bodhisattva* by Ivan P. Minayev, a Russian Indologist, in 1889 and the first translation into a European language by Louis de La Vallée Poussin, a Belgian Indologist, over a century ago. Since then, *The Way of the Bodhisattva* has seen many different translations into English, and *The*

Compendium of Training has been translated into English twice. *The Way of the Bodhisattva* has also been translated into dozens of other languages, and Śāntideva's writings have seen both widespread religious adoption and academic study in many parts of the world, the latter even giving rise to heated debates among modern Western commentators and critics. Today, the profusion of engagement in Śāntideva's legacy continues unabated with an increasing range of interest in his philosophical arguments, ethical theory, spiritual mysticism, religious homilies, poetic styles, legendary life story, and social impact.

བྱངས་གདུགས་མ་དཔེ་གཙོ་བོ།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔེ་སྟོད་པ་ལ་འཕྱག་པ།

སྟེ་དག་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལ། ཤོག་གྲངས་ (༡་ན་) ནས་ (༥༠་ན་) བར།
D3871. BDRC: W23703-105

ཅེ་ན་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལ། ཤོག་གྲངས་ (༡་བ་) ནས་ (༣༩་ན་) བར།
C3837. BDRC: W1GS66030-105

སྒྲུང་ཐང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ལ། ཤོག་གྲངས་ (༡་ན་) ནས་ (༣༤་བ་) བར།
N4061. BDRC: W22704-114

པེ་ཅིང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ལ། ཤོག་གྲངས་ (༡་གོང་) ནས་ (༥༥་གོང་) བར།
Q5272. BDRC: W1KG13126-114

དུན་རྟོང་ཀ་ International Dunhuang Programme, IOL TIB J 628

དུན་རྟོང་ཁ་ International Dunhuang Programme, IOL TIB J 629

དུན་རྟོང་ག་ International Dunhuang Programme, IOL TIB J 630

བྱང་ཆུབ་སྟོད་པ་ལ་འཕྱག་པ། ལེགས་སྒྲུབ་གྱི་དཔེ།

Bodhicaryavatara, Göttingen Register of Electronic Texts in Indian Languages (GRETIL), (Göttingen: Georg-August Universität) <https://gretil.sub.uni-goettingen.de/gretil.html#RLBuddh> Retrieved on 1/4/2026

Bodhicaryāvatāra, The THESAURUS LITERATURAE BUDDHICAE, (Oslo: University of Oslo)
<https://www2.hf.uio.no/polyglotta/index.php?page=volume&vid=1120>
Retrieved on 1/4/2026

Bodhicaryāvatāra of Śāntideva with the Commentary Pañjikā of Prajñākaramati, P. L. Vaidya, ed., (Darbhanga: Mithila Institute of Post-Graduate Studies and Research in Sanskrit Learning, 1960)

Bodhicaryāvatāra of Śāntideva, Vidhushekhara Bhattacharya, ed., (Calcutta: The Asiatic Society, 1960)

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་ཚིག་ལེན་པ་

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ཤོག་གངས་ (༡་
བ་) ནས་ (༣་ན་) བར།

D3939. BDRC: W23703-111

ཅོ་ཞི་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ཤོག་གངས་ (༡་བ་) ནས་ (༣་ན་) བར།

C3906 BDRC: W1GS66030-111

སྒྲུང་ཐང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཀེ། ཤོག་གངས་ (༡་བ་) ནས་ (༥་ན་) བར།

N4124. BDRC: W22704-119

པེ་ཅིང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཀེ། ཤོག་གངས་ (༡་གོང་) ནས་ (༣་གོང་) བར།

Q5335. BDRC: W1KG13126-119

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་ཚིག་ལེན་པ་ ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ།

Sikṣasamuccayakarika, Göttingen Register of Electronic Texts in Indian Languages (GRETIL), (Göttingen: Georg-August Universität) <https://gretil.sub.uni-goettingen.de/gretil.html#RLBuddh> Retrieved on 1/4/2026

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་

སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ཤོག་གངས་ (༣་ན་) ནས་ (༡༩༥་བ་) བར།

D3940. BDRC: W23703-111

ཅོ་ཞི་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ཤོག་གངས་ (༣་ན་) ནས་ (༡༩༦་བ་) བར།

C3907. BDRC: W1GS66030-111

སྒྲུང་ཐང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཀེ། ཤོག་གངས་ (༥་ན་) ནས་ (༢༢༠་ན་) བར།

N4125. BDRC: W22704-119

པེ་ཅིང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཀེ། ཤོག་གངས་ (༣་གོང་) ནས་ (༢༢༥་གོང་) བར།

Q5336. BDRC: W1KG13126-119

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ།

Sikṣasamuccaya, Göttingen Register of Electronic Texts in Indian

Languages (GRETIL), (Göttingen: Georg-August Universität) <https://gretil.sub.uni-goettingen.de/gretil.html#RLBuddh> Retrieved on 1/4/2026

Çikshāsamuccaya: A Compendium of Buddhistic Teaching Compiled by Çāntideva Chiefly From Earlier Mahāyāna-Sūtras, Cecil Bendall, ed., (St Pétersburg: Commissionaires de l'Académie Impériale des Sciences, 1902)

Śikṣāsamuccaya of Śāntideva, P. L. Vaidya, ed., (Darbhanga: Mithila Institute of Post-Graduate Studies and Research in Sanskrit Learning, 1961).

དེ་བཞིན་གཤམས་པའི་སྤྲིང་པོ་ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་སྤྲུང་བ་དང་སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ཚོགས།

སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ཁི། (༡༩༥་བ་) ནས་ (༡༩༥་བ་) བར།
D3941. BDRC: W23703-111

ཅོ་ནི་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ཁི། ཤོག་གངས་ (༡༩༦་བ་) ནས་ (༡༩༧་བ་) བར།
C3908. BDRC: W1GS66030-111

སྤྲུང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཀེ། ཤོག་གངས་ (༢༢༠་ན་) ནས་ (༢༢༡་ན་) བར།
N4126. BDRC: W22704-119

པེ་ཅིང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཀེ། ཤོག་གངས་ (༢༢༥་འོག་) ནས་ (༢༢༦་འོག་) བར།
Q5337. BDRC: W1KG13126-119

ཞི་བ་ལྷ་འོ་ལྷ་རྒྱས་དང་སྦྱོང་འཇུག་བཤད་ཐབས།

བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཐེངས་གསུམ་པ། (ཁྲིང་ཏུ་བྱ། སི་
ཁོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་) གྲེགས་བམ་ ༩ པ། ཤོག་གངས་ (༡་ན་) ནས་
(༣་བ་) བར།
BDRC: W1PD153536-v6

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པའི་དགོངས་པའི་འགྲེལ་པ་བྱད་པར་གསལ་བྱེད།

བི་བྱུ་ཏི་ཅཱ་མཛད་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ་དབུ་མ། ཤ། ཤོག་

གྲངས་ (༡༩༢་བ་) ན་མ་ (༢༤༥་ན་) བར།

D3880. BDRC: W23703-v106

ཅོ་ནི་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ཤ། ཤོག་གྲངས་ (༡༩༢་བ་) ན་མ་ (༢༤༥་ན་) བར།

C3847 BDRC: W1GS66030-106

སྒྲུབ་ཐང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཤ། ཤོག་གྲངས་ (༢༡༤་བ་) ན་མ་ (༢༡༩་
ན་) བར།

N4071. BDRC: W22704-115

ལེ་ཅིང་བསྟན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། ཤ། ཤོག་གྲངས་ (༢༢༩་གོང་) ན་མ་ (༢༤༣་
གོང་) བར།

Q5282. BDRC: W1KG13126-115

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོན་པ་ལ་འཕྱག་པ། དབྱིན་འགྱུར།

The Way of the Bodhisattva: A Translation of the Bodhicaryāvatāra by Śāntideva, Padmakara Translation Group, trans., (Boston: Shambhala Publications, 2011)

A Guide to the Bodhisattva Way of Life by Santideva (Bodhicaryāvatāra) by Śāntideva, Vesna A. Wallace and B. Allan Wallace, trans., (Ithaca: Snow Lion Publications, 1997)

The Bodhicaryāvatāra, Kate Crosby and Andrew Skilton, trans., (Oxford: Oxford University Press, 1995)

Entering the Path of Enlightenment: The Bodhicaryavatāra of the Buddhist Poet Śāntideva, Marion L. Matics, tran., (London: The Macmillan Company, 1970)

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ། དབྱིན་འགྱུར།

The Training Anthology of Śāntideva: A Translation of the Śikṣā-samuccaya, Charles Goodman, tran., (Oxford: Oxford University Press, 2016)

Śikṣā-samuccaya: A Compendium of Buddhist Doctrine Compiled by

Śāntideva Chiefly From Earlier Mahāyāna-Sūtras, Cecil Bendall and W. H. D. Rouse, trans., (London: John Murray, 1922)

༄༅། ཞི་བ་ལྷན་ལོ་རྒྱུས་དང་སྦྱོང་འཇུག་བཤད་ཐབས།¹

༄༅། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལ་བྱུག་འཛམ་ལོ། བསྟན་[ཆོས་]བཅས་འདི་
ལ་བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་ལྔ་ལས། དང་པོ་སྟོབ་དཔོན་གང་གིས་མཛད་པ་ནི། རོ་
མཚར་ཅན་གྱི་སྦྱོང་པ་བདུན་དང་རྒྱལ་བུའི་དུས་དང་བརྒྱུད་ལྔ་ན་པའི་ཞི་བ་ལྷན་སྟེ། དེ་ཡང་
དཔལ་ན་ལེན་ཏུ་དང་ཉེ་བའི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་ན་གྲོང་ཁྱེར་ཡུལ་འཁོར་བཟང་པོ་
ཞེས་བྱ་བ་བདེ་བ་ལོ་ལེགས་པ་[མི་]མི་²དང་སྦྱོ་བོ་མང་པོས་གང་བ་ཞིག་ན། རྒྱལ་
པོ་རྒྱལ་རིགས་སྦྱོ་བོ་ནས་དབང་བསྐྱར་བའི་རྒྱུད་པ་མ་ཆད་པ་རྒྱལ་པོ་[རྩ་]ཀྱུ་ཤ་ལ་
བར་པ་]རྩ་ཀྱུ་ཤ་ལ་ཆར་མ་དགོ་བའི་གོ་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་ཏེ། དེས་རང་དང་རིགས་
མཉམ་པའི་བྱིས་[འཐབ་]ཐབ་འགའ་ཞིག་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ནས་དགའ་མགུར་སྦྱོང་པ་
ལས། སྦྱར་རྒྱ་གར་བའི་ལུགས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ལ་སྤྲས་[བྱིད་]མེད་ན་ལྷས་མཐུ་ཅན་མང་
པོ་[བསོགས་] བསགས་ནས་གཞུགས་ཆོག་བྱས་པའི་བུམ་པ་སྤྲང་པོ་ཆེའི་སྣ་ལ་
བཏགས་ཏེ། དེས་[མི་]མི་གང་གི་མགོ་འོ་ཐོག་ཏུ་བུམ་པ་བཞག་པ་དེ་རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་
དབང་བསྐྱར་བ་ཡིན་ལ། འདིར་རྒྱལ་པོ་འུམ་མོ་ཞི་བ་ལ་ལྷ་བ་བཅུའི་ཆ་ལ་བུ་
[མགོ་རྩ་]མགོ་གཏུགས་ལྟ་བུ་དཔལ་དབྱེས་ཆེ་བ་སྣའི་[གཟངས་]གཟངས་རིང་
[པ་]བ་སྟེ་གཞུགས་དང་ལྔ་ན་པའི་སྤྲས་གཅིག་བཅས་པ་ནི། མཚན་ཡང་[ཤན་བར་མ་]
ཤན་ཆར་མ་ཞི་བའི་གོ་ཆ་འོ།

དེ་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་དེ་དགུང་དུ་གཤེགས་ཏེ་ཡུམ་དེས་སྤྲས་དེ་

1 དཔེ་རྒྱུ་འདི་ཉིད་འབྲས་སྤངས་གནས་བཅུ་ལྔ་ཁང་གི་དཔེ་མཛད་ནང་དུ་བཞུགས་ཤིང་། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་
དཔེ་རྒྱུ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་དཔེ་སྟོན་མཛད་ཡོད་ཅིང་། Buddhist Digital Resource Center དཔེ་མང་
W1PD153536-v6_img9-14 ལ་བཞུགས་པ། རྒྱལ་སྤྲས་ཞི་བ་ལྷན་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་ལོ་རྒྱུ་
ཡོད་ཅིང་དཔེ་འདི་ལྟ་བུ་སྦྱོང་འཇུག་གི་བསྟན་པ་ནི། སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷན་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་བཞེད་ཡོད།
2 དཔེ་རྒྱུ་ལ་ 'མི་' ལ་སོགས་པའི་བདེ་རྒྱུ་དང་ཡིག་ཐོར་ཡོད་པ་རྣམས་གྲག་ཤད་བྱ་བ་ཞི་[]ནང་བཅུག་ཡོད་ཅིང་དེ་དུས་
ཀྱི་བདེ་ཡིག་དང་མཐུན་པར་བཅས་པ་རྣམས་དེ་དག་གི་རྩིས་སུ་བཞེད་ཡོད།

[illegible]

བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྟེ་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་དབང་བསྐྱེད་རན་པ་ན་འབངས་
 རྣམས་ཀྱིས་བགོས་ཏེ་སྤྲུལ་འདི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐྱེད་ལ་རྒྱལ་
 སྟོན་སྦྱོང་[པར་]བར་ཞུ་བར་མཐུན་ཏེ་སང་གི་ཉིན་པར་རྒྱལ་ཚབ་
 ཏུ་དབང་བསྐྱེད་བའི་དུས་ལ་བབ་པའི་ཆོ་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཆོག་གས་
 ཀྱིས་སྤྲུལ་པ་གནས་འཕང་དང་ཞེང་རྒྱར་ལྡན་པའི་ཁྲི་ཆེན་པོ་
 གཅིག་བཤམ་པར་བྱས་ནས་རྒྱན་མང་པོས་སྤྲུལ་ཏེ། [ནང་]
 རངས་པར་རྒྱལ་སར་འདོན་པ་ན་དོན་ཅུབ་རྒྱལ་བུ་[ནལ་]མནལ་
 བའི་[ནལ་]མནལ་ལམ་ན་རང་གི་ཁྲི་ལ་ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་
 འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་བཞུགས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་ང་ཡིན་པས་ངའི་ཁྲི་འདི་ལ་
 ཁྱོད་མ་འདུག་ཅིག །བུ་རྒྱལ་སྟིང་ལ་[སྦྱོགས་]སོགས་པ་ཐར་
 པའི་བར་ཆད་ཡིན་པས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིག་ཅེས་གདམ་དག་ཀྱང་
 གསུང་པར་[རྩིས་]རྩིས་སོ། །ཡང་ན་གདམ་དག་དེ་ལྟ་བུ་[མྱི་]
 མི་གསུང་ཡང་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པར་[རྩིས་]རྩིས་པ་ན་དེ་ལ་
 བསྐྱེད་དུ་[མྱི་]མི་རུང་བར་མཐུན་ཏོ། །གཉིད་སངས་ན་[རྩི་]
 རྩི་ལམ་གྱི་དོན་རྒྱ་ཏེ་བདག་རྒྱལ་སྟིང་ལ་འོངས་སྦྱོང་པར་
 འཕགས་པས་མ་གནང་བ་དེ་ཁོང་ན་ཕྱག་དོག་[མྱིད་]མེད་པས་
 བདག་རྒྱལ་སར་བཏོན་ན་དཔྱལ་བར་ལྷུང་བ་ཡིན་ལ་རྒྱལ་པོ་
 སྤངས་ན་བྱང་རྒྱུ་འགྲུབ་པ་ཡིན་པར་བྱུང་ངོ་སྟུམ་ནས་ན་ལེན་ཏའི་
 གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གཤེགས་སོ། །

དེ་ན་མ་དོ་སྤེལ་འཛིན་པ་བསྟུ། འདུལ་བ་འཛིན་པ་བསྟུ། མ་མོ་མཛོན་
པ་འཛིན་པ་བསྟུ། [བཙོང་]ཙོང་པ་པོ་བསྟུ། ཙོམ་པ་པོ་བསྟུ་སྟེ།

པམ་ཤི་ཏ་ལྷ་བརྒྱ་བཞུགས་པ་ལས། དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་པམ་ཤི་
ཏ་གྱུ་བའི་ལྷ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ། གྱུ་སྤྱི་ལ་[སྒྱུགས་]སོགས་པ་
མཆིལ་མའི་ཐལ་[པ་]བ་བཞིན་དོར་ནས་ཞལ་དོ་ཐར་པའི་གདན་སར་གཤེགས་པ་ནི་
ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་སྒྱུད་པ་དང་པོ་འོ།³ །དེའི་ཆོ་མཁན་པོས་རང་གི་མིང་གི་མཐར་མཆོན་
དག་ཚུལ་ཞི་བའི་ལྷ་ཞེས་བྱ་བར་བཏགས་སོ།།

༥ དེ་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བྱ་བ་ནི་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། གྲོག་པ་ལ་[དོན་]
བཏོན་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་། ནང་དུ་ཡང་དག་འཛོག་པ་བསམ་གཏན་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་
གསུམ་ལས།⁴ བྱོད་གང་ལ་འཕུག་[ཞེས་]ཅེས་མཁན་པོས་དྲིས་པས། བསམ་
གཏན་ལ་འཕུག་གོ་[ཅེས་]ཞེས་ཟེར་ཏེ་མཁན་པོས་འཇམ་དཔལ་[བརྗོན་]རྗོན་པོའི་
[བསྐྱབ་]སྐྱབ་ཐབས་གནང་ནས་འདག་[ཆར་]སྐྱར་མཛད་དེ་བསྐྱབས་པས་དེའི་
ཞལ་མའོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་རྟོག་གི་ངན་པ་ཡོངས་སུ་སྐྱུངས་པ་སྟེ་མེ་ལོང་ལ་
བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་སྤང་བར་
གྱུར་ནས་སྐྱོ་བོ་རྣམས་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་རྟོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་བསྐྱབ་པ་
ཀུན་ལས་བཏུས་པ་མཛད་དོ། །དེའི་ཆོ་སྒྱུད་ལམ་གཉིས་ཀྱིས་གནས་ཏེ་ནང་གི་སྒྱུད་
ལམ་གསུམ་འཕགས་(༡བ)པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་ཞལ་བལྟ་བ་དང་། དེ་ལ་ཆོས་
གསན་པ་དང་། དག་བའི་ཆོས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཅེ་གཅིག་པར་གནས་[པར་]པ་ནི་རབ་
ཏུ་བྱུང་བའི་ལས་ཀ་མཆོག་ལ་ཞུགས་པ་སྟེ་ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་སྒྱུད་པ་གཉིས་པའོ།།

ཕྱིའི་སྒྱུད་པ་⁵ཟ་བ་དང་། ཉལ་བ་དང་། འཆག་པ་གསུམ་གྱིས་གནས་པས། སྐྱོབ་
དཔོན་[བསྐྱབ་]སྐྱབ་པ་མཛད་པའི་དུས་སུ་ཆོས་སྟོན་འབྲེན་པ་མང་པོ་བྱུང་[པ་]བ་ན་
དེའི་ཆོ་དེན་ཡོད་པའི་རབ་ཏུ་བྱུང་[པ་]བ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲལ་དོག་གི་སྟོན་སྟེ་མན་མེད་[མྱིང་]

3 མ་དཔེ་ལ་འདིར་སྐུལ་ཤད་ཡོད་པ་སྟེ་ནས་མཆོན་བཏགས་པའི་རྗེས་སུ་བཞག་ཡོད་པ་འོག་ལ་འང་རིགས་འགྲེས།

4 ཡི་གེ་མི་གསལ་ཡོང་འདི་ལྟར་ཡིན་ཆོད་སྟེ།

5 འདིར་ “དང” ཡོད་པ་ཡི་གེ་ལྟག་པོར་སྤང་བས་ཕྱིས།

མིང་དུ་བཏགས་པ་ནི་འབྲུ་སྲུ་ཀྱ་ཞེས་པ་འདུ་ཤེས་གསུམ་པ་སྟེ་ཟ་བ་དང་གོས་ཀྱི་
འདུ་ཤེས། ཉལ་བ་དང་འབྲུང་པའི་འདུ་ཤེས། འགྲོ་བ་དང་འདུག་པའི་འདུ་ཤེས།
གསུམ་འདུ་ཤེས་པའི་ཞེས་བཞིན་པའོ།

ལྟེན་ནས་དེ་ན་གནས་པའི་རབ་ཏུ་བྱུང་[པ་]བ་རྣམས་ཀྱིས་འདུས་ནས་བཀའ་བགྲོས་
ཏེ་སྦྱར་དགོ་འདུན་གྱི་ཡོ་བྱད་འདི་བསམ་གཏན་དང་གྲོག་པ་དང་དགོ་འདུན་གྱི་བྱ་བ་
བྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་ལོངས་[དབྱད་]སྦྱད་པར་གནས་པ་ཡིན་པ་ལས་འདི་ནི་གང་ཡང་
[མེད་]མེད་ལ། བདག་ཅག་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་སྦྱིན་བདག་དད་པ་ཅན་རྣམས་
ཀྱི་ཞོར་ལ་ལོངས་སྦྱོད་དགོས་ཏེ་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་བྱད་པར་ཅན་རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་དགོས་པ་
ལས་དགོ་ཚུལ་ཞི་བའི་ལྟ་འདི་ནི་རྒྱལ་པོའི་བྱ་སྦྱོད་དེ་བར་གནས། སྦྱོབ་སྦྱོང་གང་ཡང་
མ་བྱས་པས་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་རྒྱུད་ལ་[མེད་]མེད་དེ་སྦྱིན་བདག་གི་ཞོར་ལ་ལོངས་
སྦྱོད་པར་མ་དབང་ངེ་ཞེས་གནས་ནས་འདོན་པར་རྩོམ་པ་ལ། དེའི་མཁན་པོ་སྟོབས་
དང་ལྡན་པས་མཁན་པོའི་གཟི་བཞིན་གྱིས་དངོས་སུ་སྟོ་བྱར་དུ་གདོན་པར་མ་ཅུས་ཏེ་
རབ་ཏུ་བྱུང་[པ་]བ་རྣམས་བགྲོས་པས་འོ་སྟོལ་རྣམས་ཀྱིས་[མདོའ་]མདོ་འདོན་
པའི་རེ་[མོ་]མོས་བྱ་སྟེ་འདི་ལ་བབ་པ་ན། ཁོས་སྟོ་སྦྱོང་མ་བྱས་པ་ཡིན་པས་མདོ་འདོན་
[མི་] མི་ཅུས་ཏེ་རང་དོན་ལ་འགྲོའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ་མདོ་འདོན་པའི་རེ་[མོ་]མོས་བྱ་བར་
བྱས་སོ།

དེ་ནས་སྟོབ་དཔོན་ལ་མདོ་འདོན་པའི་རེ་[མོ་]མོས་འབབ་པ་ན་དགོ་བསྟོས་པས་
མཁན་པོ་རྒྱལ་བ་ལྟ་བུ་ཅུར་ཕྱིན་ཏེ། བྱེད་གྱི་མཁན་བྱ་ལ་ད་སྟེ་ཞག་བདུན་ན་མདོ་
འདོན་པའི་རེ་མོས་འབབ་སྟེ་དེས་སྟོ་སྦྱོང་ལ་[སྦྱོགས་]སྦྱོགས་པ་མ་བྱས་པས་མདོ་
འདོན་པའི་ཅུས་པ་[མེད་]མེད་དེ་བྱེད་རང་གིས་འདོན་པར་བྱ་ཞེས་བསྟན་པས་
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རིག་པ་ཡིན་པས་མཁན་པོའི་

ཞལ་ནས་རེ་[ཤིག་]ཞིག་ཁོ་རང་ལ་རྟིས་དང་ཁོས་མ་བྱུང་ན་ངས་གདོན་པར་བྱའོ་
 ཞེས་གསུངས་པས། དགེ་བསྐྱོས་པས་སྟོབ་དཔོན་ཅུར་ཕྱིན་ནས་ཁྱེད་ལ་ཞག་བདུན་
 ན་མདོ་འདོན་པའི་རེ་མོས་འོང་ངོ་ཞེས་སྒྲུས་སོ། །དེ་ནས་ཅང་[སྟེ་]མི་གསུང་[པའི་]
 བའི་ཚུལ་གྱིས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོ། །

དེ་ནས་དགེ་བསྐྱོས་པ་ངོ་མཚར་སྒྲེས་ཏེ་དགེ་ཚུལ་ཞི་བའི་ལྷས་[མདོའ་]མདོ་འདོན་
 པར་ཁས་སྒྲུངས་སོ་ཞེས་ཕྱོགས་ཀྱན་ཏུ་བསྐྱགས་པ་ན་ཕྱོགས་ཀྱན་ནས་[མདོའ་]
 མདོ་ཉན་པ་མང་པོ་ལྷགས་ཏེ་[མདོའ་]མདོ་འདོན་པའི་ཁྱི་དམའ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་
 སྟོབ་དཔོན་གྱིས་དེར་བྱོན་པས་[མཐོའ་]མཐོ་བར་གྱུར་ལ། ཁྱི་དམའ་བ་འམ་ཡང་ན་
 རས་བཅོས་བྱ་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྱི་ཏ་ལ་བདུན་སྟིང་ཅམ་དུ་[སྒྲུངས་]དཔངས་མཐོ་བའི་
 ཁྱི་ཆེན་པོ་བཤམས་པ་ལ་སྟོབ་དཔོན་གྱའི་རྒྱལ་པོ་རང་པ་ནམ་མཁའ་ལ་[འཕྱིར་]
 འཕྱར་བ་ལྟར་ཆོས་གོས་རྣམས་པ་གསུམ་སྒྲུ་ལ་[བསྐྱམ་]མན་བས་ལྷུང་[བཟེད་]བཟེད་
 དང་གསེལ་བྱེད་ཕྱག་ཏུ་བསྐྱམས་ནས་ཁྱི་ལ་བྱོན་པས་དམའ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ནས་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་འཁོར་རྣམས་ལ་བྱམས་པས་གཟིགས་ནས། འདི་སྐྱད་ཅེས་
 སྟོན་ཆད་ཁྱེད་རང་ལ་གྲགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལེ་ལག་ཅིག་གདོན་ནམ།
 སྤར་མ་གྲགས་པའི་རང་གིས་བྱས་པའི་བསྟན་[ཆོས་ཅིག་]བཅོས་ཤིག་གདོན་
 ཞེས་འདམ་ཀ་བོར་རོ། །དེ་ནས་འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་སྤར་[སྟེད་]མེད་པའི་ཁྱེད་རང་
 གིས་མཛད་པ་དེ་གདོན་པར་ཁྱེད་[ཅེས་]ཞེས་བྱས་པ་ལས་སྤར་ཆད་མ་བྱུང་ཅི་ཡང་
 འདིར་མྱོད་[སྟེད་ཞེས་]མེད་ཅེས་པ་དང་བཅས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་ལ་
 འཕྲུག་པ་འདི་དབྱགས་ཐོག་ཅིག་ལ་ཞལ་[དོན་]འདོན་དུ་མཛད་པ་ནི་ངོ་མཚར་ཅན་
 གྱི་སྟོད་པ་གསུམ་པའོ། །དེ་ནས་འཁོར་རྣམས་རབ་ཏུ་དགའ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་སྟོན་གོས་[སྟེ་]མི་ཟད་པ་ཞེས་བྱ་བར་བཏགས་སོ། །

༥ དེ་ནས་ཆེད་པ་དང་(༢༩)བཀྱར་བསྟོ་མང་པོ་བྱུང་[པས་]བས་སེམས་གཡེངས་
 པར་གྱུར་ཏེ། བདག་ནི་ཆེད་མང་བཀྱར་བསྟོར་བཅས། །བདག་ལ་མང་པོ་དག་འཁོ་
 ཞེས། །དེ་འདྲའི་སྟེམས་པ་འཆང་འགྱུར་ན། །འཆི་བའི་འོག་ཏུ་འཛིགས་པ་སྤྱི། །ཞེས་
 གསུངས་པས་ཐར་པའི་བར་[ཆོད་]ཆད་ཏུ་གཟིགས་ནས་སྟོ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཉེ་བའི་
 མཆོད་རྟེན་དཔལ་ཡོན་ཅན་ཞེས་བྱ་བར་བྱོན་ནས་དེར་བསྐྱོར་བ་མཛད་ཅིང་བཞུགས་
 པ་ན། རྒྱལ་ཏུ་འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་སྟོ་བ་དཔོན་གྱིས་གསུངས་པའི་བསྟན་[ཆོས་]
 བཅོས་ལ་ཟིན་བྱིས་བྱས་པས་རྒྱ་གར་རུབ་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་
 བདུན་བརྒྱ་པ་སྟེ་ག་པ་བཤགས་པའི་ལེ་འུ་ལོགས་སུ་མ་བྱས་པར་ལེ་འུ་དགུ་པ་[ཅིག་]
 གཅིག་བྱུང་ངོ། །ཁ་ཆེ་བྱང་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སྟོང་ལྷག་པ་
 ལེ་འུ་སྟེ་མ་ལྟ་བུ་[ཅིག་]གཅིག་བྱུང་ངོ། །རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་པའི་པཎ་ཏི་ཏ་[མི་]
 བཟླ་དཔའི་གཟུངས་དང་ལྷན་པ་[ཅིག་]གཅིག་གིས་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སྟོང་ཐེམ་པ་
 སྟེ་ག་པ་བཤགས་པའི་ལེ་འུ་ལོགས་སུ་བྱས་པས་ལེ་འུ་བརྒྱ་པ་གཅིག་བྱུང་ངོ། །དེ་ལྟར་
 སྟོ་བ་དཔོན་གྱི་གསུང་ཆད་ལྷག་[མེད་]མེད་པ་ནི་རང་རང་གི་ལྟར་ཡིན་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་དེ་
 སྟོ་འདོགས་[བཀྱར་]སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མ་མཐུན་ནོ།

འོག་ཏུ་བསྐྱབ་པའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་སྐབས་ནས། གང་ཕྱིར་ཏྲག་ཏུ་སྐྱད་པ་ནི། །དེ་ལས་རྒྱ་
 ཆེར་རབ་སྟོན་པའི། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ཡང་། །དེས་པར་ཡང་དང་ཡང་ཏུ་
 བཟ། །ཞེས་འབྱུང་བ་དང་། ཡང་ན་རེ་ཞིག་མདོར་བསྡུས་པས། །མདོ་རྣམས་ཀུན་
 ལས་བདུས་པ་བཟ། །སྟོ་བ་དཔོན་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པའི། །གཉིས་པའང་འབད་
 པས་བཟ་བར་བྱ། །ཞེས་འབྱུང་བས་སྟོ་བ་དཔོན་གྱི་གསུང་ཆད་ལྷག་[མེད་]མེད་པ་
 གང་ཡིན་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་བྱ་བ་སུས་བྱས་པ་ཡིན་གང་ན་ཡོད།
 སྟོ་བ་དཔོན་སྐྱབ་ཀྱིས་མ་མཛད་པའི་མདོ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་བྱ་བ་སུས་བྱས་པ་
 ཡིན་གང་ན་ཡོད་བྱ་བ་དང་། བསྐྱབ་བཅོས་འདི་ལ་མཆོད་བཟླ་དེ་དག་མ་བྱུང་[པ་]

བ་ཇི་ལྟར་ཡིན་དྲི་བའི་རྒྱལ་ཕྱོགས་བྱང་ཕྱོགས་ཤར་ཕྱོགས་ཏེ་ཕྱོགས་གསུམ་ནས་
སློབ་དཔོན་གྱི་ཕྱར་བའ་ཆེན་པ་གསུམ་གྱིས་ཕྱིན་ནས་དྲིས་པ་ལས། སློབ་དཔོན་གྱི་
ཞལ་ནས་ཆད་ལྷག་[མྱེད་]མེད་པ་ནི་རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་པའི་དེ་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཉན་
[ཤད་]བཤད་གྱིས་ཤིག །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་དང་མདོ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་
ནི་རང་གིས་བྱས་པའི་པཎ་ཏི་ཏའི་ཡི་གེ་ཤིང་ལོ་ངན་པ་ལ་བྲིས་པ་ང་རང་གི་སྐྱས་ཁ་
ན་ཡོད་པས་ཤིང་ལོ་བཟང་པོ་ལ་ཡི་གེ་བཟང་པོས་བྲིས་ལ་ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་
མཚམས་སུ་སྒྲེལ་ཅིག །མཚོན་བརྗོད་ནི་བསྐྱབ་[བསྐྱས་]བདུས་ཀྱི་མགོ་ན་ཡོད་པས་
དེ་བསྟན་[ཆོས་]བཅོས་འདྲིའི་མགོར་ཡང་བྲིས་ཤིག་ཅེས་[གསུང་དོ་]གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་བའ་ཆེན་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་དཔོན་གྱི་རྣམ་ཐར་དང་སྟོན་པ་བསྐྱབ་པས་
དེར་ཡང་ཆེད་པ་དང་བཀུར་སྟོ་མང་དུ་བྱུང་བས་སེམས་གཡོངས་ཏེ། བདག་ནི་གྲོལ་བ་
དོན་གཉེར་ལ། །ཆེད་དང་བཀུར་བསྟོས་འཆིང་[མྱི་]མི་དགོས། །ཞེས་པས། ཐར་པའི་
བར་ཆད་དུ་གཟིགས་ནས་རི་ཁྲོད་དབེན་པ་གཅིག་དུ་གཤེགས་ཏེ་དེར་ཕྱི་རོལ་པའི་
ཀུན་དུ་རྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་དང་རེ་[ཤིག་]ཞིག་ལྷན་[གཅིག་]ཅིག་དུ་གནས་སོ། །དེའི་ཆོ་ཁ་
ཆར་གྱི་རྒྱན་ཉིན་ཞག་བདུན་དུ་མ་ཆད་པར་[བབ་]བབས་པས་སྟེགས་དང་ཟམ་པ་
ཐམས་ཅད་རྒྱལ་པར་བྱུང་ཏེ་གོང་ཁྲེད་དུ་བསོད་སྟོམས་ལ་འགོ་བའི་གོ་སྐབས་[མྱེད་]
མེད་པས་ཤིན་དུ་བགས་པར་བྱུང་ཏེ། །དེ་ནས་ཀུན་དུ་རྒྱ་དེ་རྣམས་ན་རེ་བདག་ཅག་ལ་
འཆོ་བ་སྟེར་རུས་པ་ཅིག་བྱུང་ན་དེའི་ཁ་ལ་ཉན་པ་ལ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་འགའ་ཞིག་ན་རེ།
ཕྱོགས་འདི་ན་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་དགེ་སྦྱོང་གཅིག་གནས་ཏེ་དེ་ལ་རུས་པ་ཡོད་
པ་སྲིད་པས་དེ་ལ་འོ་སྒོལ་གྱི་འཆོ་བ་སྦྱར་བ་ཞུས་ན་ཞེས་ཟེར་རོ།།

དེ་ནས་སློབ་དཔོན་གདན་དྲངས་ཏེ་ཀུན་དུ་རྒྱ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་དཔོན་ལ་འདི་སྐད་
དུ་ཁྱོད་ལ་བདག་ཅག་གི་འཆོ་བ་སྦྱར་བའི་རུས་པ་⁶ཡོད་དམ། ཡོད་ན་ཁྱོད་ཇི་སྐད་

6 མ་དཔེར་ལ་” མེད་ཀྱང་ཆད་པ་འདྲ་སྟེ་བསྐྱབ་པ་ལགས།

5

འཕགས་པ་ཉན་ཞེས་སྒྲིག་སོ།། (ཨ་བ་)དེན་ས་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ང་
 ལ་ཉན་ན་དེ་ལྟར་བྱ་ཞེས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས་ངང་པ་ནམ་
 མཁའ་ལ་འཕྱར་བ་ལྟར་གྲོང་ཁྱེར་དུ་གཤེགས་ནས་འབྲས་ཆན་
 ལྟར་བཟེད་གང་སྒྲངས་ཏེ་ཉིད་གྱིས་གསོལ། ཡང་ལྟར་བཟེད་གང་
 སྒྲངས་ཏེ་སྤར་གྱི་དགོན་པར་ཁྱེར་ནས་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་བྱིན་
 [བསྐྱབས་]སྐྱབས་མཛད་དེ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་གལ་ན་འཁོད་
 པའི་ལྟར་བཟེད་དུ་བགོས་ནས་སྤྱགས་པས་ཁ་དོག་ལ་[སྤྱགས་
]སོགས་པ་ཕུན་འཛོགས་པའི་འབྲས་ཆན་གྱིས་དེ་རྣམས་
 ཁེངས་པར་བྱས་ཏེ་ཆོམ་པར་བྱས་ནས་དབང་ཕུག་ལ་མ་སྐྱབས་
 པར་དགོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་ཁུས་[ཅིག་གསུང་སྟེ་]
 ཞིག་གསུངས་ཏེ་སངས་རྒྱུ་པའི་བསྟན་པ་ལ་བཀོད་པ་ནི་ངོ་
 མཆར་ཅན་གྱི་སྦྱོད་པ་བཞི་པའོ།། དེའི་ཆོ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་རྣམས་གྱིས་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་[པ་]དཔའ་སྦྱོན་བདག་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བར་
 མཆོན་བཏགས་སོ།།

༥ དེན་ས་རྒྱལ་[འཁམས་]ཁམས་དེན་རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཏར་གོ་
 སར་བྱ་བ་[ཅིག་]གཅིག་ལ་སྒྲོན་པོ་དགོ་བ་སྦྱོད་པ་གཅིག་དང་
 [མི་]མི་དགོ་བ་ལ་སྦྱོད་པ་གཅིག་སྟེ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དགོ་
 བ་ལ་སྦྱོད་པ་དེ་གྲོངས་ནས་[མི་]མི་དགོ་ལ་སྦྱོད་པ་དེས་སྤྲིག་
 པ་འབའ་ཞིག་སྦྱད་པས། རྒྱལ་[འཁམས་]ཁམས་དེར་བཀྲ་
 [མི་]མི་ཞིས་པ་དཔག་ཏུ་[མེད་]མེད་པ་བྱུང་[པ་]བ་ལས་
 སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་སྤྱགས་གྱིས་མ་བཟོད་ནས། ཆོས་གོས་དང་ལྟར་
 བཟེད་སྤྲས་ཏེ། ལ་རྒྱལ་ཅིག་སྐྱེ་ལ་གསོལ་འཕགས་པ་འཇམ་

དཔལ་གྱི་ཕྱག་མཚན་ཤིང་ལ་བྱས་པ་ལྟར་སྒྲུང་བའི་རལ་གྱི་[ཅིག་]གཅིག་བསྐྱམས་ཏེ་
 རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་གི་སྒོ་རྒྱུད་དུ་བྱོན་ནས་རྒྱལ་པོ་ལ་མཇལ་བར་ཁྱེས་བསྟུང་པ་དང་།
 རྒྱལ་པོའི་ཞལ་ནས་མི་དེ་ལ་བཟའ་བཏུང་ལ་[སྒྲུགས་]སོགས་པ་བྱིན་ངལ་འཕྲད་
 པའི་དོན་[མྱེད་]མེད་དེ་འོང་ཞེས་[གསུང་དོ་]གསུངས་སོ། །ཅིས་ཀྱང་མཇལ་བར་ཁྱེ་
 ཞེས་བསྟུང་པ་དང་འོན་[ཁྱི་]མི་དེ་ནང་དུ་[ཐོང་གསུང་]ཐོངས་གསུངས།

དེ་ནས་ནང་དུ་བྱོན་ཏེ་སློབ་དཔོན་དང་གསུང་གླེང་མཛད་པས་སློབ་དཔོན་གྱི་ཡོན་ཏན་
 རྒྱལ་པོས་རིག་སྟེ། བདག་གི་སློན་པོ་ཁྱས་ན་གནང་ངམ་ཞེས་ཁྱས་པས། ཤིན་ཏུ་[སྟོ་]
 རོ་ཐོག་གོ་ཞེས་[གསུང་]གསུངས་ནས་རྒྱལ་པོའི་སློན་པོ་མཛད་དེ། རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་
 དང་[འཐུན་]མཐུན་པར་བསྐྱུངས་པས་སློབ་དཔོན་ལ་བསོད་ནམས་མེ་མཆེད་པ་
 བཞིན་བྱུང་[པ་]བལ་སྟེག་པ་ལ་སྟོད་པའི་སློན་པོ་དེ་ཕྱག་དོག་སྐྱེས་ཏེ། སློབ་དཔོན་
 གྱི་ཤིང་ལས་བྱས་པའི་རལ་གྱི་ལྟར་སྒྲུང་བ་དེ་ལ་སྟུང་བཏགས་ནས་རྒྱལ་པོ་དང་
 དབྱེན་བྱས་ཏེ་འདི་སྐད་དུ་[འོལ་]འོ་སྟོལ་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་བ་ལ་གོ་མཚན་བཟང་པོ་
 དགོས་པ་ལ་སློན་པོ་འདི་ལ་ནི་ཤིང་ལས་བྱས་པའི་རལ་གྱི་ལས་[མྱེད་]མེད་དོ་[ཅིས་]
 ཞེས་བསྟུང་དོ།

དེ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཐུགས་མ་ཆེས་ཏེ་སློབ་དཔོན་གྱི་རལ་གྱི་བལྟ་བའི་ཕྱིར་རྒྱལ་[འཁམས་]
 འམས་ཀྱི་དམག་[ཁྱི་]མི་རྣམས་[བསོགས་]བསགས་ཏེ་ཞག་གསུམ་ན་དམག་
 ཆེན་པོ་[ཅིག་]གཅིག་འདྲན་དགོས་པར་ཡོད་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གོ་མཚན་ཐོགས་
 [ཅིག་]ཤིག་ཅིས་སྒྲུས་སོ། །ཞག་གསུམ་ལོན་པའི་ཉིན་མོ་དམག་[ཁྱི་]མི་རྣམས་
 འཛོགས་ཏེ་དམག་[ཁྱི་]མི་རྣམས་ལ་རྒྱལ་པོས་རལ་གྱི་ཤུབས་ནས་[ཐུང་]ཐུངས་
 དང་བལྟ་འོགས་པས་ཁོང་རྣམས་ཀྱིས་རལ་གྱི་ཐུང་ནས་བསྟན། སློབ་དཔོན་གྱི་[ཅར་]
 རྩར་ཡང་ཕྱིན་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རལ་གྱི་ཡང་ངལ་སྟོན་ཅིག་ཅིས་སྒྲུས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་གྱི་

ཞལ་ནས་རྒྱལ་པོ་དེ་སྐད་[ཁྱི་]མི་གསུང་བར་ཞུ། ངའི་རལ་གྱི་བསྟན་ན་རྒྱལ་པོ་འི་
སྟུན་ལ་གཞོད་ཅིས་ཞུས་པས། རྒྱལ་པོ་ན་རེ། རལ་གྱི་བསྟན་པས་[ཁྱིག་]མིག་ལ་
ཅི་སྟེ་གཞོད་སྟོན་ཟེར་རོ། །འོ་ན་རྒྱལ་པོ་འི་སྟུན་གཡས་པ་ཁོ་བལ་གཡོན་པས་
གཟིགས་[ཅིག་གསུང་]ཤིག་གསུངས། རལ་གྱི་སྟོང་པགས་པ་དང་། རལ་གྱི་ལས་
འོད་ཟེར་མེ་སྟག་གི་ཚུལ་དུ་བྱུང་སྟེ་རྒྱལ་པོ་འི་སྟུན་གཡོན་པ་ལ་ཕོག་པས་ཞར་བར་
བྱས་སོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་དང་མཐུན་པར་བསྐྱུངས། ཤིང་ལས་བྱས་པའི་རལ་
གྱི་ལ་འོད་ཟེར་བྱུང་བ་ནི་དོམ་ཆར་ཅན་གྱི་སྟོད་པ་ལྟ་བུ་འོ། །དེའི་ཆོ་དམག་ཆོགས་དེ་
རྣམས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རལ་གྱི་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་མཆོན་བཏགས་སོ། །

ལྷ དེ་ནས་ཡང་སྤར་གྱི་དགོན་པར་བྱོན་ནས་ཆོས་གོས་ལྷུང་བཟེད་ལ་[སྟོགས་]
སོགས་པ་སྤངས་ཏེ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དཔལ་གྱི་རི་རིའི་མིང་
[ཤི་པར་ར་ཏ་]ཤི་པར་བ་ཏ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། གཙུག་ལག་ཁང་[ཨོ་ཏན་ཏ་པུ་རིར་]ཨོ་དན་
ཏ་པུ་རིར་བྱོན་(༣ན)ནས་[གཙུག་ཁང་]གཙུག་ལག་ཁང་དེ་དང་ཉེ་བའི་ས་ཕྱོགས་
[ཅིག་]ཞིག་ན། ཕྱི་རོལ་པའི་འདུ་ཁང་ཁ་ཏ་བེ་ར་ན་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད། དེ་ན་སྟེགས་
ཀྱི་སྟོན་པ་ཤང་ཀར་དེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད་པས་དེ་ནང་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དེར་འོངས་
ནས། ཡང་ན་རྩ་འཕུལ་འགྲན། ཡང་ན་[བསྐྱོད་]བགྱོད་སྤེང་བྱ། ཡང་ན་ངའི་བསྟན་པ་ལ་
ཞུགས་ཞེས་རབ་ཏུ་བྱུང་[པ་]བ་རྣམས་འཆོ་བར་བྱེད་པ་ལ། གཙུག་ལག་ཁང་དེའི་
དགེ་བསྟེན་གྱིས་ཁུད་མ་ཁྱི་[བརྟན་]མདུན་དུ་[ཕོ་]འཕོ་བས་ཐོར་མ་ཅིག་སྟོབ་
དཔོན་གྱི་ལུས་ལ་ཕོག་སྟེ་ལྷགས་བསེགས་ལ་ཆུ་འཐོར་བ་ལྟར་སྟོང་སྟོང་ཕོ་ཅིག་
བྱུང་[པས་]བས་དགེ་བསྟེན་དེས་དེ་ན་བཞུགས་པའི་རབ་ཏུ་བྱུང་[པ་]བ་རྣམས་ལ་
ཞུས་པ་འོ་སྟོལ་གྱི་སྟོང་དུ་ན་དགེ་སྟོང་འདི་ལྟ་བུ་[ཅིག་]ཞིག་སྤར་སྟེ་དེ་ལ་སྟེགས་
ཀྱི་སྟོན་པ་འདི་བསྐྱོག་པའི་རྣམས་པ་[ཅིག་]ཞིག་ཡོད་པ་ཡང་སྲིད་དོ་ཞེས་སོ། །

དེན་པ་འཕྲུག་པ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་དཔོན་ནང་དུ་སྦྱར་བྲངས་ནས་སྤྲེགས་
 ཀྱི་སྟོན་པ་འདི་བསྐྱོག་པའི་རྣམས་པ་བདོག་གམ་ཞེས་གསོལ་པས། བདོག་[གསུང་]
 གསུངས། དེའི་ཆེ་སྤྲེགས་པའི་སྟོན་པ་དེ་དེར་བྱང་སྤྲེ་སྤར་སྐྱད་ཟེར་བ་ལ། སློབ་
 དཔོན་གྱིས་ང་དང་རྩ་འཁུལ་འབྲལ་ནས་གསུངས་སོ། །དེན་པ་ཁོ་ན་རེ་རྩལ་ཆོན་ལྔ་
 ལས་བྱས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་[ཅིག་]གཅིག་ངས་བྲི་ཁྱོད་ཀྱིས་[ཤིག་]ཤིགས། ཡང་
 ན་ཁྱོད་ཀྱིས་བྲིས་ངས་གཞིག་ཟེར་རོ། །སློབ་དཔོན་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱིས་བྲིས་ངས་གཞིག་
 ཤིས་[གསུང་]གསུངས་ནས་རས་དཀར་པོ་དྲི་མེད་པ་ཡུག་[ཅིག་]གཅིག། ཐལ་བ་གྲོ་
 མོ་གང་། མར་མེ་[ཅིག་]གཅིག། རྒྱུམ་པ་གང་། གཏོར་མ་[ཅིག་]གཅིག། ཡས་
 སྤགས་སྤྲེགས་ཀྱིས་ཤིག་[གསུང་]གསུངས་ནས་ཚགས་བྱས་སོ། །

དེན་པ་ཁོང་གིས་རྩལ་ཆོན་ལས་བྱས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་[ཅིག་]གཅིག་ནམ་མཁའ་
 ལ་བྲིས་པ་ལ། སློབ་དཔོན་གྱིས་རྒྱལ་པོ་བྲལ་བྱང་ལ་བཞུགས་སྤྲེགས་སོ། །ནང་པ་
 རྣམས་གཡས་ཕྱོགས་སུ་[དགྲིགས་]བསྐྱོགས། ཕྱི་རོལ་པ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་
 [དགྲིག་]བསྐྱོག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། དབུས་ན་མར་ལ་རས་དཀར་པོ་དྲི་མ་[ཁྱོད་]མེད་པ་
 དེ་[བསྐྱོང་]བསྐྱངས་པས་ཤེལ་གྱི་[ལྷ་རིས་སུ་]ལྷགས་རིར་བྱུང་། རྒྱང་ལྷ་ལ་གཏོར་
 མ་བྱིན་[དེ]ཏེ་རྒྱང་ཆེན་པོ་སྤར་ནས་ཕྱི་རོལ་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཐལ་བ་གྲོ་མོ་གང་གཏོར་
 བས་ཐལ་བའི་ཚྭ་མས་དཀྱིལ་འཁོར་བཤིག་སྤྲེ་སྤར་པའི་[དམག་]སྤྲེག་ཏུ་བྱུར་ཏོ། །
 མར་མེ་དེ་རང་གི་ཕྱོགས་སུ་བཏེག་པས་སྤང་བ་དང་ལྷན་པར་བྱས་སོ། །རྒྱུམ་པ་
 གང་གིས་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེལ་ཁྲུས་བྱས་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྩ་འཁུལ་ཡ་མ་བྱུང་བསྤན་ཅིང་སྤྲེ་
 སྤྲེགས་ཀྱི་སྟོན་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ནང་པའི་བསྤན་པ་ལ་བཀོད་པ་ནི་རོ་མཚར་ཅན་
 གྱི་སྦྱོད་པ་རུག་པའོ། །དེའི་ཆེ་སྐྱོབ་རྣམས་ཀྱིས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྩ་འཁུལ་
 ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མཚན་བཏགས་སོ། །

༥ དེ་ནས་ཆོས་གོས་དང་ལྷུང་བཟེད་བསྐྱུལ་ས་ཏེ་སྒྲོ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་དུ་བྱོན་པ་ན། ལུ་
སྒྲོགས་ཀྱི་སྒྲོན་པ་དཔལ་འཆང་མ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། བྱིས་[འཐབ་]ཐབ་སྒྲོས་བྱེད་མ་
[ཏི་ཐ་ར་]ཐུ་རྩ་ར་ཞེས་བྱ་བ་ཆང་བཙོངས་ཤིང་འཆོ་བ་བྱེད་པ་ཅིག་འདུག་པ་ལ། སློབ་
དཔོན་གྱིས་ཆང་ཉོས་ཏེ་གསོལ་ཞིང་[འདྲོན་]འགྲོན་པོ་ལ་ཅིག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་
སོ། །དེའི་ཆོ་དཔལ་འཆང་མ་དེར་འོངས་ནས་ནང་པའི་དགོ་སྒྲོང་བྱ་བ་ཆང་བསྐྱུང་དགོས་
པ་ལ་འདི་ནི་ཆང་འཐུང་བ་ངན་པ་[ཅིག་]ཞིག་འདུག་གོ་ཞེས་ངན་སྒྲུས་[གཏང་]
བཏང་བས། སློབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་ནས་ངའི་འདི་ཆང་[སྒྲིན་]མིན་འོ་མ་དང་བདུད་རྩིས་
འདྲེས་པ་ཡིན་ཞེས་[གསུང་]གསུངས། ཁོ་ན་རེ། ངའི་རྒྱུང་མ་ལ་ཆང་ཉོས་ནས་
[འཐུངས་]འཐུང་བཞེན་དུ་བརྟུན་སྒྲུའོ་ཞེས་ཟེར་རོ།

སློབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་ནས་བརྟུན་མ་ཡིན་ཏེ་ལྷག་མ་[འདྲོན་]འགྲོན་པོ་ལ་གྲིམས་པས།
[འདྲོན་]འགྲོན་པོ་རྣམས་ན་རེ། ལ་དོག་དཀར་ཞིང་རོ་ཞིམ་པར་འདུག་པས་ངེས་པར་
འོ་མ་དང་བདུད་རྩི་འདྲེས་པར་སྒྲུང་རོ་ཞེས་[བཤག་]ཤགས་བྱེདོ། །དཔལ་འཆང་མ་
ན་རེ། དེ་ཁྱེད་ཀྱི་མཐུ་མ་ཡིན་ཏེ་རྟེན་འབྲེལ་འཆོགས་པའི་མཐུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་
ན་ཉིམ་འི་དཀྱིལ་འཁོར་འདི་ཁྱོད་ཀྱིས་[ཟུང་]ཟུངས་ངས་གཏང་རོ་ཟེར་རོ། །སློབ་
དཔོན་གྱི་ཞལ་ནས་དེ་ལྟར་བྱེདོ་[གསུང་]གསུངས་ཏེ་ཉི་གྲིབ་[འཆོམས་]མཆོམས་
ལུ་[བསིལ་]གསིལ་བྱེད་བཙུགས་པས་ཉིམ་ལ་རུབ་པའི་དུས་མ་(༣་བ་)བྱུང་སྟེ།
རྩིས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆོད་དང་དབྱུག་གུ་ལ་[སྒྲུགས་]སྒྲུགས་པའི་[བརྩིས་]རྩིས་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་འཁྱུགས། རྒྱུ་བོ་རྣམས་ན་རེ། ཞག་བདུན་གྱི་བྱ་བ་ཡང་དེར་བྱོན་ཅིང་
འཆོ་བ་ཡང་དེར་ཟད་དོ། །[ཅིས་]ཞེས་ཟེར་རོ།

དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་མཐུ་མ་ཡིན་ཏེ་ཉིམ་ལ་རྒྱུང་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་འདེགས་
བྱེད་དང་གཞོན་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུང་གཉིས་ཆང་ཡང་འཐུལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུང་མ་ཆང་[པས་]པས་ཉི

མ་ལ་ཉུབ་དུས་མ་བྱུང་[པ་]བ་ཡིན་ནོ་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་ནས་འོན་
 ཁྱོད་ཀྱིས་[ཟུང་ཅིག་]ཟུངས་ཤིག །ངས་གཏང་ངོ་[གསུང་སྟེ་]གསུངས་ཏེ་[བསིལ་
]གསིལ་བྱེད་བཏོན་པས་ཉིམ་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཉུབ་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ལྟར་ཉིམ་[སྟོད་]
 ཉོད་ལ་གནན་ཅིང་དཔལ་འཆང་མ་བརྟུལ་བ་ནི། རོམ་ཆར་ཅན་གྱི་སྒྱུད་པ་བདུན་པའོ།།
 དེའི་ཆོ་སྒྱུ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔལ་ཉིམ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་མཆོན་
 བཏགས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་འདོད་ཡོན་དང་ལྡན་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་[གྱིས་]གྱི་མཛད་པ་ནི་
 དང་པོའོ།།

༥ གཉིས་པ་ཕྱོགས་གང་དུ་གཏོགས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ནག་པོ་འཁོར་བའི་རྒྱ་འབྲས་
 བསྟན་པ་དང་། ཆེན་པོ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་རྒྱ་འབྲས་བསྟན་པའོ། །དེ་ལས་འདི་
 ཆེན་པོ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་རྒྱ་འབྲས་བསྟན་པའི་ཕྱོགས་སུ་གཏོགས་སོ། །དེ་ལ་
 ཡང་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་གཉིས་ལས་བསྟན་བཅོས་སོ། །དེ་ལ་ཡང་བཀའ་ཐུན་
 མོང་དུ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་དང་། སོ་སོ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་
 བཅོས་གཉིས་ལས། སོ་སོ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་སོ། །དེ་ལ་མདོ་སྡེ་དང་།
 འདུལ་བ་དང་། མདོན་པ་དགོས་སུ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་གསུམ་ལས།
 མདོ་སྡེ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་སོ།།

༦ གསུམ་པ་མཆོན་ཅིལས་གསོལ་བ་ལ་ལྷ། ཡུལ་དང་། སྒྲོ་ཀ་དང་། [དཔེ་འ་]
 དཔེ་དེ་དང་། རྩེ་མ་པ་པོ་དང་། དོན་ལས་མཆོན་དུ་གསོལ་བའོ། །དང་པོ་ནི་ལང་ཀར་
 གཤེགས་པ་ལ་[སྒྲོགས་]སོགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་སྟོང་ཐུག་བརྒྱ་པ་ལ་[སྒྲོགས་]
 སོགས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་ས་ལུ་ལྷང་པ་ལ་[སྒྲོགས་]སོགས་པའོ། །བཞི་པ་ནི་
 ཆོས་ཕྱོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་[སྒྲོགས་]སོགས་པའོ། །ལྷ་པ་དབུ་མ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
 [སྒྲོགས་]སོགས་པའོ། །དེ་ལས་འདི་དོན་ལས་མཆོན་དུ་གསོལ་བ་སྟེ། འདིས་

བསྟན་པར་བྱ་བའི་དོན་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱང་པ་ཡིན་ལ། དེ་རྟོགས་པའི་
ཐབས་ལ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ།།

༥ བཞི་པ་དགོས་པ་ཅིའི་དོན་དུ་མཛད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་ཀྱི་དགོས་པ་དང་།
འཕྲག་པའི་དགོས་པ་འོ། །དང་པོ་ནི་གདུལ་བྱ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱང་པ་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྦྱེས་པ་འོ། །གཉིས་པ་ནི་སྒྲ་ན་[མྱེད་]མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་
སྟེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་དུ་མཛད་པ་འོ།།

༦ ལྷ་པ་དབུ་ནས་ཞབས་སུ་དོན་[དུས་]བསྟུས་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚུམ་པ་དང་
འབྲེལ་བའི་དོན་དང་། སྐབས་ཀྱི་དོན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རང་བཞིན་དང་། བཀའ་བློན་
རྒྱུ་དུས་པས་ཕྱག་བཙལ་བ་འོ།།

༧ རྒྱ་བོད་ཀྱི་སྐད་[སྐད་]ཁྲད་དུ་སྦྱོས་པའི་དགོས་པ་ནི། ལ་ཅིག་སྐད་རིགས་ལ་བག་
ཆགས་བཞག་པའི་དགོས་པ་ཡོད་ཟེར་ལ། ལ་ཅིག་ན་རེ། སྐྱ་ཐང་[ལོག་]གྲོག་ལ་
མཁས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་ཟེར་ཅིང་། ལ་ཅིག་བསྟན་[ཆོས་]བཙུངས་ཁུངས་བཙུན་པའི་
དགོས་པ་ཡོད་དེ་ཟེར་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བོད་མ་ལ་ཅིག་ལ་ཡང་རྒྱ་སྐད་བཙུག་པ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདི་བསྟན་བཙུངས་ཀྱི་འཕྲག་སྒྲོ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཡིན་ནོ། །ཞེས་[གསུང་
ངོ་]གསུངས་སོ།།

༨ སངས་རྒྱུས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ་ཞེས་བྱ་
བའི་དགོས་པ་ནི། ལ་ཅིག་ན་རེ། སྟོབ་དཔོན་འབྱུང་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་དཀའ་[སྦྱང་]
བཅད་ཀྱིས་མདོ་སྡེ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲད་དུ་སངས་རྒྱུས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
འདུལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲད་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ། མདོན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲད་དུ་འཇམ་
དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆའ་བ་ཡིན་པས། འདི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྦྱོད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
སངས་རྒྱུས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་བཙལ་བ་ཡིན་ནོ་ཟེར་བ་

ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་རྒྱུ་འགྲུར་རྒྱུ་འགྲུར་ཞིག་ལས། ཨོ་ཀྱན་ཏུ་བཟང་པོ་ལ་ཕྱག་
འཆིལ་ལོ་ཞེས་བྱུང་བས་མ་དེས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ལོ་པཎ་འགྲུར་བྱེད་པ་རྣམས་
ཀྱིས་བཀྲ་ཤིས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་རང་དད་པའི་ལྷ་ལ་ཕྱག་བཙུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
[གསུང་ངོ་།] གསུངས་སོ། ། ॥

༄༅། །ཞི་བ་ལྷན་ཀླུ་མ་ཐར།¹

འདི་སྐད་བརྒྱད་པ་ལས་ཐོས་ཏེ། ལྷན་ཀླུ་གསུང་པ་ལ་ལྷན་²ན་ག་ར་ལ་མིའི་རྒྱལ་
པོ་འཇམ་དཔལ་གོ་ཆའི་བུ་རུ་སྐྱེས། སྤྱོན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ། ཐར་པའི་
ཆ་མཐུན་གྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཐོབ་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཡང་དག་པ། སྐུ་རྩལ་
ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པ། རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་དབང་བསྐྱར་བའི་དུས་སུ་དོན་རྗེ་རྣལ་འབྱོར་
མའི་སྤུལ་པ། རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་ཆེན་མོ་ཡུམ་གྱིས་ཚུ་བྱོན་པོས་ཁྲུས་བྱེད་དུ་བཅུག་
པས། དེའི་བྱོན་མི་བཟོད་པ་མཐོང་ནས་ཡུམ་གྱིས་འདི་སྐད་དུ་སྤྲོས་ཏེ། ལྷན་ཀླུ་མའི་
དུས་སུ་རྒྱལ་པོ་བྱས་ན་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་སྤྲུག་ཏུ་བཅུག་ལ།
ཤི་ནས་དཔྱལ་བར་འདི་བས་ཀྱང་དག་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཉམ་བར་འབྱུང་བས་རྒྱལ་
སྤྱི་དཀྱིས་དགོས་པ་མེད་ཀྱི་བུ་ཁྱོད་ཀྱི་ལའི་³ཡུལ་དུ་སོང་། དེར་ཁྱོད་ལ་འཇམ་པའི་
དབྱངས་ཀྱིས་བྱིས་བྱིས་སྒྲོབ་པར་འབྱུང་ཞེས་སོ།

དེ་ནས་ཡུམ་གྱི་བཀའ་དེ་སྤྱི་བོར་བཞག་ནས། ཐུགས་བྱེད་པོ་རྩ་མཆོག་ལྷང་གུ་ལ་ཞོན་
ཏི་ག་ཤེགས་སོ། །དེ་ཡང་ཞག་དུ་མ་ཉིན་མཆོན་མེད་པར་འགོ་སྟེ། བཟའ་བདུང་ལ་
སོགས་པ་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པར་དེའི་བཀའ་གཅིག་བྲུ་ལ་རྩེ་གཅིག་པར་འགོ་བ་ལ། རྩི་
ག་ལའི་ཡུལ་གྱི་མཐའ་མར་ནགས་ཚལ་གྱི་ནང་ན་བུ་མོ་རིན་པོ་ཆེ་[ཅིག་]གཅིག་
མཐོང་ངོ། །བུ་མོ་དེས་རྩ་བཟུང་ནས་དེ་རྩ་ལས་བབས་སོ། །དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྒྲོམ་པས་
མདུན་དུ་ཚུ་མཐོང་ནས་བདུང་བར་བརྩམས་སོ། །བུ་མོས་(༡༩་བ)འདི་ནི་དུག་གི་ཚུ་

1 བི་བྱུ་ཏི་ཅོ་རྣམ་མཛད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་དགོངས་པའི་འགྲེལ་པ་བྱུང་པར་གསལ་བྱེད་ལས་ཁོལ་དུ་བྱུང་
བ། རྩི་དགོ་བསྟན་འབྱུར། དབུ་མ་ །ཤིག་གངས་ཅེ་ (༡༩་ན) ཅོན་བསྟན་འབྱུར། དབུ་མ་ །ཤིག་གངས་ཅེ་ (༡༩་ན) ལྷན་
ཐང་བསྟན་འབྱུར། མདོ་འགྲེལ་ །ཤིག་གངས་ཅེ་ (༢༡་བ) དང་། བེ་ཅིང་བསྟན་འབྱུར། མདོ་འགྲེལ་ །ཤིག་གངས་
ཅེ་ (༢༢་འོག) ལྷན་མང་ཡོད།

2 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ལྷན་” མེད།

3 ལྷན་ཐང་ཅེ་ “རྩི་ག་བལའི་”

ཡིན་པས་མ་འཐུང་ཞིག་ཅེས་སྒྲིམ་ནས་དེ་ལས་བསྐྱོད་ཆེ་བའི་ཆུ་འཐུང་དུ་
བཅུག་པ་དང་། ཤ་བསྐྱེད་ནས་ཟ་བུ་བཅུག་པས་ཆོམ་པར་གྱུར་ལ་བྱ་མོ་ལ་སྒྲིམ་
ཏེ། བྱེད་གང་ནས་འོངས་ཞེས་སོ། །དེས་སྒྲིམ་པ། རྒྱལ་ཆེན་པོ་འདིའི་དབུས་
སུ་ཡོན་ཏན་དམ་པའི་ཆོག་གིས་བརྒྱན་པ། ཐུགས་རྗེ་ཅན་དཔལ་འཇམ་པའི་རྩེ་རྩེའི་
ཏིང་ལེ་འཛིན་སྐྱབ་པ་བདག་གི་སྒྲ་མ་བཞུགས་ཏེ། དེ་ནས་འོངས་ཞེས་སོ། །དེ་ཐོས་པ་
ཅམ་གྱིས་བཞུན་པས་རིན་པོ་ཆེ་ཐོབ་པ་ལྟར་དགའ་བ་དེ་ཆེན་པོས་དབུགས་ལྷུང་ནས་
སྒྲིམ་ཏེ། གྲེ་དེ་བདག་ལ་སྟོན་ཅིག །བྱ་མོས་དེ་འབོད་པ་རྟ་བུ་བྱེད་ཆེ་གཤེགས་པར་
གྱུར་ཏོ། །དེར་ཕྱིན་པས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པའི་ཐུགས་དང་ལྷན་ཞིང་། ལུས་ངག་ཞིབ་
གསེར་གྱི་རིལ་བུ་སྒྲ་མའི་མཆོག་མཐོང་ནས། བདག་ཉིད་དང་རྟ་མཆོག་ལྷུང་ནས་
གྲུས་པས་སྒྲ་མ་དེ་ལ་ཐུག་བྱས་ཏེ། འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཏིང་ལེ་འཛིན་གྱི་གདམས་
པས་བདག་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་འཆོལ་ལོ་ཞེས་གསོལ་ཏོ། །སྒྲ་མས་ཀྱང་དེ་ཡོངས་སུ་
སྒྲིན་པར་མཛད་པའི་རིམ་པས་གདམས་པར་མཛད་དོ། །

དེ་ནས་ལོ་བཅུ་གཉིས་དེར་བཞུགས་ལ་ཏིང་ལེ་འཛིན་གྱིས་འཇམ་པའི་དབྱངས་མཛོན་
སུམ་དུ་མཛད་ཅིང་། དེ་རྗེས་སྒྲ་མས་ལུལ་དབུས་སུ་འགོ་བར་བཀའ་སྐུལ་པས་སོང་
སྟེ། མ་ག་རྒྱའི་རྒྱལ་པོ་[བརྟན་]བརྟན་ཅིང་ཤིང་གི་རལ་གྱི་ཤུབས་དང་བཅས་པ་
བཟུང་བས་རྟ་པའི་ཚུལ་མི་གཡོ་བའི་སྤེལ་ཞེས་པའི་མིང་ཅན་རྒྱལ་པོས་བཀྱར་བ་སྦྱོད་
པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་ཁོན་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་བཞུགས་སོ། །དུས་གཞན་ཞིག་ན་རྟ་པ་
གཞན་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་ཐུན་སུམ་ཆོག་པ་མི་བཟོད་པས་རྒྱལ་པོ་ལ་སྒྲིམ་ཏེ་མི་
གཡོ་བའི་སྤེལ་འདི་ནི་ཤིང་གི་རལ་གྱིས་བྱེད་བརྟན་པས་འཁྲུགས་པའི་དུས་སུ་དགའ་
ཇི་ལྟར་རྟེན་པར་འགྱུར། དེ་བས་ན་དེའི་རལ་གྱི་བཏྲ་བར་འཆོལ། དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་
དང་པོར་སྒྲ་མི་ལྷས་པས་རྟ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རལ་གྱི་བཏྲ་བར་བྱའོ་ཞེས་རྒྱལ་པོས་
བཀའ་སྐུལ་པས་ཁ་ཅིག་གིས་རལ་གྱི་བཏྲ་བར་ནས། མི་གཡོ་བའི་སྤེལ་ལ་ཡང་རལ་གྱི་

བཏུ་འཛིན་པ་གཤམ་སྤྲུལ་ཏེ། །དེས་གསུངས་པ། བདག་གི་རལ་གྱི་ཁྱེད་ཀྱིས་ལྟ་བར་
མི་འོས་ཞེས་སོ།།

རྒྱལ་པོས་ནན་ཏན་གྱིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཞུས་པས་མི་གཡོ་བ་ན་རེ། ཅིས་ཀྱང་མཐོང་
བར་འདོད་ན་(༡༩༥་ན)ཕྱོགས་དབེན་པར་ཁྱེད་རང་ཁོ་ན་ལག་པས་མིག་གཅིག་
བཀའ་ལྟ་བུ་བཏུ་བར་གྱིས་ཤིག། །དེས་བཏུས་པས་རལ་གྱི་འཛིན་གཟི་བརྗེད་ཀྱིས་རྒྱལ་
པོའི་མིག་མ་བཀའ་པ་འོས་ས་ལ་ལྟུང་དོ། །ཞུས་པ་དེ་མཐོང་ནས་རྒྱལ་པོ་ཤིན་ཏུ་མོས་
པར་འགྱུར་བར་དགོངས་ལ་མིག་གི་བྱ་གར་མིག་བརྒྱག་སྟེ། ཟུག་དུ་མེད་པར་བྱས་
ལ་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ན་ལེན་དར་གཤེགས་ལ། མི་གཡོ་བའི་སྤེལ་བ་དུ་བྱུང་སྟེ།
ཞིབ་དང་ལྡན་པས་ཞིབ་འཛིན་ཞེས་མིང་བཏགས། དེར་ནི་སྤེལ་སྤྲོད་གསུམ་མཉན་པའི་
རྗེས་ལ། ཟ་རུང་ཉལ་རུང་འཆག་རུང་རྒྱན་དུ་འོད་གསལ་བསྒྲོམས་པས་རྩུ་སྲུ་ཀྱ་ཞེས་
ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར་རྩུ་སྲུ་ཀྱ་ཞེས་མིང་ཡོངས་སྲུ་བྲགས་སོ།།

དེ་ནས་དུས་གཞན་ཞིག་ན་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་མ་རུངས་པ་འགའ་ཞིག་གིས།
འདིས་ནི་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་བྱ་བ་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་སྒྲོམ་པ་ལྟར་གནས་ཏེ། ཅི་
ཤེས་བརྟག་དགོས་ཞེས་བགྲོས་ལ། དང་པོ་ཆོ་འཕུལ་གྱི་དུས་སུ་ལོ་རེ་རེ་[ཞིང་]
བཞིན་ཆོས་འདོན་པ་ཡོད་པས། འདི་ལ་འཆོལ་དགོས་ཞེས་བསམས་ནས་དེ་ལ་ཞུས་
སོ། །དེས་གསུངས་པ་བདག་གིས་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་སོ། །ཡང་ནས་ཡང་དུ་བཀའ་ཀྱང་
དེ་དག་གིས་ཞུས་ཤིང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཕྱི་རོལ་དབང་ལྡན་གྱི་མཆོམས་སུ⁴ས་
ཕྱོགས་ཡངས་པ་ལ་མཆོད་པའི་རྣམ་པ་དུ་མ་བཤམས་ཏེ། སྒྲིབ་མ་ལུས་པ་བོས་
ནས་སེང་གའི་ཁྱི་ཤིན་ཏུ་མཐོན་པོ་བཤམས་ཏེ་སྤྱན་དུངས་སོ། །དེས་དེར་བཞུགས་
ཤིང་བསམས་ཏེ། མདོ་སྤྱི་ཀུན་ལས་བདུས་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་
དང་། བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ལ་འཕྲག་པ་ཞེས་གཞུང་གསུམ་བདག་གིས་བྱས་ཡོད་དོ། །དེ་

4 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཕྱོགས་སུ་

ལ་སྒྱུད་པ་ལ་འཕྱག་པ་གདོན་པར་འོས་བསམས་ནས་གསུངས་ཏེ་བྲང་སྒྲིང་གིས་
གསུངས་པ་འཇམ། དེའི་རྗེས་ལས་བྱུང་བ་གང་གདོན།

དོན་དམ་རྟོགས་པ་ནི་བྲང་སྒྲིང་དོ། །དེས་མཛད་པ་གསུང་རབ་བོ། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
གཞན་གྱིས་བྱས་པ་དེ་རྗེས་ལས་བྱུང་བ་འོ། །འཕགས་པ་བྱས་པས་དེ་གསུངས་པ།
གང་ནི་དོན་ཅན་ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དང་ལྡན། །ཁམས་གསུམ་ཉོན་མོངས་དག་པར་བྱེད་
པའི་ཆོག །ཞི་བའི་ཕན་ཡོན་སྟོན་པར་བྱེད་པ་དེ། །བྲང་སྒྲིང་ལས་བྱུང་དེ་ལས་བསྐྱོད་པ་
གཞན། །ཞེས་སོ། །དེས་གང་འཆད་པར་འགྱུར་བ་ལེན་བཅུ་པ་ནས། བདག་ཀྱང་
འཇམ་དབྱངས་(༡༩༥)བཀའ་བློན་གྱིས། །ས་རབ་དགའ་བ་ཐོབ་བར་དུ། །རྟག་ཏུ་
ཆོ་རབས་བྲན་པ་དང་། །རབ་ཏུ་འབྱུང་བའང་ཐོབ་པར་ཤོག །ཅེས་པ་དེ་ཡང་རིགས་
པར་འགྱུར་རོ། །

དེ་དག་གིས་ངོ་མཚར་སྐྱེས་ནས་སྒྲིང་ཏེ། གཞན་པ་འདོན་པར་ཁྱེད་འཆལ་ཞེས་བཛྲོད་
པ་དང་། དེས་ཀྱང་སྒྱུད་པ་ལ་འཕྱག་པ་འདོན་པར་བརྩམས་སོ། །དེ་ལ། གང་ཆོ་དངོས་
དང་དངོས་མིན་དག །སྒྲོ་ཡི་མདུན་དུ་མི་གནས་འགྱུར། །དེ་ཆོ་རྣམ་པ་གཞན་མེད་
པར། །དམིགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་ཞི། །ཞེས་བྱ་བ་འདོན་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལ་མཐོང་
ལམ་མཛོད་དུ་གྱུར་པ་དང་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་སྒྲིང་།
དེའི་རྗེས་ལ་དེ་དང་བཅས་པ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་མི་སྒྲིང་བར་གྱུར། །དེ་ནས་དེ་མ་མཐོང་
བས་འགྲོད་པར་གྱུར་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་བྲང་ཁང་དུ་བཞུགས་པས། མདོ་སྡེ་
ཀུན་ལས་བདུས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་སྒྲངས་ཏེ། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་
འཇིག་རྟེན་དུ་གྲགས་པར་བྱས་སོ། །

༄། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་ལ་འཇུག་པ།

དང་པོ། བྱོད་པ་བསྐྱེད་པ་ཕན་ཡོན་གྱི་ལེན།

༄། །ཏྲ་གར་སྐད་དུ། བོ་རྟེ་སཏྲ་ཅུ་ཨ་བ་ཏྲ་ར། བོད་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་ལ་འཇུག་པ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚེལ་ལོ།།

༡.༡ བདེ་གཤེགས་ཚེས་ཀྱི་སྐྱ་མངའ་སྤྲས་བཅས་དང་།² །ཕྱག་འོས་ཀྱན་ལའང་གུས་པས་ཕྱག་འཚེལ་ཏེ། །བདེ་གཤེགས་སྤྲས་ཀྱི་སྤྲོམ་ལ་འཇུག་པ་ནི། །ལུང་བཞིན་མདོར་བསྟུས་ནས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ། །

༡.༢ སྤྱོན་ཆད་མ་བྱུང་བ་ཡང་འདྲིར་བརྗོད་མེད། །སྤྲེལ་སྦྱོར་མཁས་པའང་བདག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་གཞན་དོན་བསམ་པའང་བདག་ལ་མེད། །རང་གི་ཡིད་ལ་བསྐྱོམ་ཕྱིར་ངས་འདི་བརྗོད་མས། །

༡.༣ དགོ་བ་བསྐྱོམ་ཕྱིར་བདག་གི་དད་པའི་ཤྱགས། །འདི་དག་གིས་ཀྱང་རེ་ཞིག་འཕེལ་འགྱུར་ལ། །བདག་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་། །ཅི་སྟེ་འདི་དག་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར། །

༡.༤ དལ་འབྱོར་འདི་ནི་ཆེད་པར་ཤིན་ཏུ་དཀའ། །སྐྱེས་བུའི་དོན་སྦྱབ་ཐོབ་པར་

1 ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ “སཏྲ” མེད།
2 ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ “བདེ་གཤེགས་སྤྲས་བཅས་ཚེས་ཀྱི་སྐྱ་མངའ་དང་།” (sugatān sasutān sadharmakāyān) ཏུན་ཏོང་ཀཱེ་ ༡.༡ “བདེ་གཤེགས་ཚེས་ཀྱི་སྐྱ་མངའ་སྤྲས་བཅས་དང་།” ནས་ ༡.༣ “ཅི་སྟེ་འདི་དག་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར།” བར་མེད་ཅིང་འདི་ལྟར་ཡོད། “གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། །འགག་པ་ཁྱེད་པ་སྐྱེ་ཁྱེད་པ། །རྟག་པ་ཁྱེད་པ་ཆད་ཁྱེད་པ། །ཐ་དད་དོན་ཁྱེད་དོན་གཅིག་ཁྱེད། །འོང་བ་ཁྱེད་པ་འགོ་ཁྱེད་པ། །སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་དཔ། །རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྤྲོ་རྣམས་ཀྱི། །དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚེལ་ལོ། །སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག །སེམས་ཅན་མ་ལུས་གཞོད་པ་སེལ་མཛད་ཅིང་། །བདེ་བ་རྣམ་མང་སྤྱོད་ཀྱིས་སྦྱབ་མཛད་པ། །དེ་དག་སྤྱོད་དང་བཅས་ལ་གུས་ཕྱག་འཚེལ། །”

གྱུར་པ་ལ། གཤམ་ཏེ་འདི་ལ་ཕན་པ་(༢་ན)མ་བསྐྱབས་ན། བྱིས་འདི་ཡང་
དག་འབྱོར་པར་ག་ལ་འགྱུར། །

༡.༥ ཇི་ལྟར་མཆོན་མོ་ཐུན་ནག་སྤྲིན་རུམ་ན། སྒོ་ག་འགྱུ་སྐད་ཅིག་རབ་སྒྲུང་³
སྤྲིན་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་སངས་རྒྱལ་མཐུ་ཡིས་བརྒྱ་ལམ་ན། །འཇིག་རྟེན་
བསོད་ནམས་སྒོ་གོས་ཐང་འགའ་འབྱུང་། །

༡.༦ དེ་ལྟས་དག་བ་ཉམ་རྒྱུད་ཉིད་ལ་རྟག །སྤྲིག་པ་སྟོབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་
པ། །དེ་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་མིན་པ། །དག་གཞན་གང་གིས་ཟིལ་
གྱིས་གཞོན་པར་འགྱུར། །

༡.༧ བསྐྱལ་པ་དུ་མར་རབ་དགོངས་མཛད་པ་ཡི། །བྱབ་དབང་རྣམས་ཀྱིས་འདི་
ཉིད་ཕན་པར་གཟེགས། །འདིས་ནི་ཆད་མེད་སྒྱུ་བོའི་ཆོག་རྣམས་ཀྱིས། །
བདེ་མཆོག་བདེ་སྒྲག་ཉིད་དུ་ཐོབ་པར་བྱེད། །

༡.༨ སྤྲིད་པའི་⁴སྤྲིག་བསྐྱལ་བརྒྱ་ཕྱག་གཞོམ་འདོད་ཅིང་། །སེམས་ཅན་མི་བདེ་
བསལ་བར་འདོད་པ་དང་། །བདེ་མང་བརྒྱ་ཕྱག་སྦྱོད་པར་འདོད་པས་ཀྱང་། །
བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཉིད་རྟག་ཏུ་གཏང་མི་བྱ། །

༡.༩ བྱང་རྒྱལ་སེམས་སྤྲིས་གྱུར་ན་སྐད་ཅིག་གིས། །འཁོར་བའི་བཙོན་རར་
བསྐྱམས་པའི་ཉམ་ཐག་རྣམས། །བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་སྤྲས་ཞེས་
བརྗོད་བྱ་ཞིང་། །འཇིག་རྟེན་ལྟ་མིར་(༢་བ)བཅས་པས་ཕྱག་བྱར་འགྱུར། །

༡.༡༠ གསེར་འགྱུར་རྩི་ཡི་རྣམ་པ་མཆོག་ལྟ་བུར། །མི་གཙང་ལུས་འདི་སྤངས་

3 སྤྲི་དག་དང་ཅིན་ཅི་བར་སྒྲུང་

4 ཏུན་རྟེན་ཀ་བ་འཇིགས་དང་

ནས་རྒྱལ་བའི་སྒྲུ། །རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པར་སྒྱུར་བས་ན། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་ཞེས་བྱ་བ་རབ་བརྟན་གཟུང་། །

༡.༡༡ འགྲོ་བའི་དེད་དཔོན་གཅིག་ཕུ་ཚད་མེད་སྒྲོས། །ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་
བརྟགས་ན་རིན་ཆེབས། །འགྲོ་བའི་གནས་དང་བྲལ་བར་འདོད་པ་རྣམས། །
རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལེགས་བརྟན་པར་གཟུང་། །

༡.༡༢ དག་བ་གཞན་ཀུན་ཚུ་ཤིང་བཞིན་དུ་ནི། །འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པར་
འགྱུར་བ་ཉིད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་སྒྲོན་ཤིང་རྟག་པར་ཡང་། །འབྲས་བུ་
འབྱིན་པས་མི་ཟད་འཕེལ་བར་འགྱུར། །

༡.༡༣ སྡིག་པ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བྱས་ན་ཡང་། །དཔའ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིགས་པ་
ཆེན་པོ་ལྟར། །གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སྒྲོལ་འགྱུར་བ། །དེ་ལ་བག་
ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་བརྟེན། །⁵

༡.༡༤ དེས་ནི་དུས་མཐའི་མེ་བཞིན་སྡིག་ཆེན་རྣམས། །སྐྱད་ཅིག་གཅིག་གིས་
ངས་པར་སྟེག་པར་བྱེད། །དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག །བྱམས་
མགོན་སློ་དང་ལྡན་པས་ནོར་བཟང་བཤད། །

༡.༡༥ བྱང་ཆུབ་སེམས་དེ་མདོར་བསྒྱུ་ན། །རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་བྱ་སྟེ། །བྱང་
ཆུབ་སྒྲོན་པའི་སེམས་དང་ནི། །བྱང་ཆུབ་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

༡.༡༦ འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི། །བྱེ་བྲག་ཇི་ལྟར་ཤེས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་
མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི། །བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །⁶

5 ལེགས་སྒྱུར་ཟེ་ ‘དེ་ལ་མི་ཤེས་སྐྱེ་བོས་ཅིས་མི་བརྟེན།’ (nāsrīyate tatkathamajñasattvaih)

6 ཏུན་ཏོང་ལ་ཟེ་ དབུ་ནས་འདིའི་བར་མི་ཚང་།

- ༡.༡༧ བྱང་ཆུབ་སྒྲོན་པའི་སེམས་ལས་ནི། །འཁོར་ཆོ་འབྲས་བྱ་ཆེ་འབྱུང་ཡང་། །ཇི་
ལྟར་འཕྲག་པའི་སེམས་བཞིན་དུ། །བསོད་ནམས་རྒྱན་ཆགས་འབྱུང་བ་མིན།།
- ༡.༡༨ གང་ནས་བཟུང་སྟེ་སེམས་ཅན་ཁམས། །མཐའ་ཡས་རབ་ཏུ་དགོལ་⁷བའི་
ཕྱིར། །མི་ལྡོག་པ་ཡི་སེམས་ཀྱིས་སྟུ། །སེམས་དེ་ཡང་དག་སྒྲུངས་བྱུང་བ།།
- ༡.༡༩ དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་⁸གཉིད་ལོག་གམ། །བག་མེད་གྱུར་ཀྱང་བསོད་ནམས་
ལྷགས། །རྒྱན་མི་འཆད་པར་དུ་མ་ཞིག །ནམ་མཁའ་མཉམ་པར་རབ་ཏུ་
འབྱུང་། །
- ༡.༢༠ འདི་ནི་འཐད་པ་དང་བཅས་(༣་ན)པར། །ལག་བཟང་གིས་⁹ནི་ཞུས་པ་ལས།།
དམན་མོས་¹⁰སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་
གསུངས། །
- ༡.༢༡ སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཀྱང་ནད་ཅམ། །བསལ་ལོ་སྦྱུ་དུ་བསམས་ན་ཡང་།།
ཕན་འདོགས་བསམ་པ་དང་ལྡན་ཏེ། །བསོད་ནམས་དཔག་མེད་ལྡན་གྱུར་ན།།
- ༡.༢༢ སེམས་ཅན་རེ་རེའི་མི་བདེ་བ། །དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསལ་འདོད་ཅིང་། །རེ་
རེ་འང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་དུ། །བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་སྦྱོས་ཅི་དགོས། །
- ༡.༢༣ ས་འམ་ཡང་ན་མ་ཡང་རུང་། །སྟུ་ལ་འདི་འདྲའི་ཕན་སེམས་ཡོད། །ལྟ་དང་
དང་སྟོང་རྣམས་ཀྱང་རུང་། །ཆོངས་པ་ལ་ཡང་འདི་ཡོད་དམ། །
- ༡.༢༤ སེམས་ཅན་དེ་དག་ཉིད་ལ་སྟོན། །རང་གི་དོན་དུ་འདི་འདྲའི་སེམས། །མི་

7 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བསྐྱེད་པ་”

8 སྟེ་དག་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་” ཏུན་ཉོང་ཀ་ཟེ་ “དེ་ནས་སྒྲུངས་སྟེ་”

9 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལག་བཟངས་ཀྱིས་”

10 ཏུན་ཉོང་ལ་ཟེ་ “དམན་མོངས་”

ལམ་དུ་ཡང་མ་མིས་ན། །གཞན་གྱི་དོན་དུ་ག་ལ་སྒྲེ། །

༡.༢༥ གཞན་དག་རང་གི་དོན་དུ་ཡང་། །མི་འབྱུང་སེམས་ཅན་དོན་སེམས་གང་། །
སེམས་ཀྱི་རིན་ཆེན་བྱད་པར་འདི། །སྒྲ་ན་¹¹མེད་པའི་མེད་ཅིག་འབྱུངས།¹²

༡.༢༦ འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་¹³དགའ་བའི་རྒྱ། །སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐྱེལ་ཅིར་གྱུར་པ། །
རིན་ཆེན་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་། །དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གཞལ་གྱིས་ལང་། །

༡.༢༧ བན་པར་བསམས་པ་ཅོམ་གྱིས་ཀྱང་། །སངས་རྒྱས་མཆོད་ལས་བྱུང་
འཕགས་ན། །སེམས་ཅན་མ་ལུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །བདེ་དོན་བཙུག་པ་སྒྲོས་
ཅི་དགོས། །

༡.༢༨ སྤྱག་བསྐྱེལ་འདོར་འདོད་སེམས་ཡོད་ཀྱང་། །སྤྱག་བསྐྱེལ་ཉིད་ལ་མཛོན་
པར་རྒྱུག །བདེ་བ་འདོད་ཀྱང་གཏི་མུག་པས། །རང་གི་བདེ་བ་དགྲ་ལྟར་
འཇོམས། །

༡.༢༩ གང་ཞིག་བདེ་བས་ཐོངས་པ་དང་། །སྤྱག་བསྐྱེལ་མང་ལྡན་དེ་དག་ལ། །བདེ་
བ་ཀུན་གྱིས་ཆོམ་པ་དང་། །སྤྱག་བསྐྱེལ་ཐམས་ཅད་གཙོད་བྱེད་ཅིང་། །

༡.༣༠ གཏི་མུག་ཀྱང་ནི་སེལ་བྱེད་པ། །དེ་དང་དགེ་མཚུངས་ག་ལ་ཡོད། །དེ་འདྲའི་
བཤེས་ཀྱང་¹⁴ག་ལ་ཡོད། །བསོད་ནམས་དེ་འདྲ་འང་ག་ལ་ཡོད། །

11 སྒྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྒྲ་ན’

12 ལེགས་སྒྲུབ་ཟེ་ ‘གཞན་དག་གཞན་དོན་བསམ་པ་གང་། །རང་གི་དོན་དུ་འང་མི་འབྱུང་བ། །སེམས་ཀྱི་རིན་ཆེན་བྱད་པར་
འདི། །སྒྲ་ན་མེད་པ་ཇི་ལྟར་འབྱུངས།།’ (sattvaratnaviśeṣo ’yam apūrho jāyate katham / yatparārthāśayo
)

13 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ་ ‘ཀུན་དུ’

14 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ་ ‘དེ་འདྲའི་སེམས་ཀྱང་’

- ༡.༣༡ བན་བཏགས་ལན་ལོན་¹⁵གང་ཡིན་པ། །དེ་ཡང་རེ་ཞིག་བསྐྱབས་འོས་ན།
མ་བཅོལ་ལེགས་པར་བྱེད་པ་ཡི། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྒྲོས་ཅི་དགོས།
- ༡.༣༢ འགྲོ་བ་ཉུང་ཟད་ནར་(༣་བ)མའི་ཟས་སྦྱར་བ། །སྐད་ཅིག་ཟས་ཅོམ་སྦྱིན་
པར་¹⁶བྱེད་པ་དང་། །བརྒྱས་བཅས་ཉིན་བྱེད་འགྲངས་པར་བྱེད་པ་ཡང་། །
དགེ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་སྐྱེ་བོས་བཀུར། །
- ༡.༣༣ སེམས་ཅན་གྲངས་མཐའ་ཡས་ལ་དུས་རིང་དུ། །བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་བདེ་
བ་སྒྲ་ན་མེད། །ཡིད་ལ་བསམ་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་བྱེད་པ། །རྟག་ཏུ་སྦྱིན་
པ་ལྟ་ཞིག་སྒྲོས་ཅི་དགོས། །¹⁷
- ༡.༣༤ གང་ཞིག་དེ་འདྲའི་རྒྱལ་སྒྲས་སྦྱིན་བདག་ལ། །གལ་ཏེ་དན་སེམས་སྦྱིད་
པར་བྱེད་ན་དེ། །དན་སེམས་བསྦྱིད་པའི་གྲངས་བཞིན་བསྐྱལ་པར་ནི། །
དཔྱལ་བར་གནས་པར་འགྱུར་ཞེས་སྤྱབ་པས་གསུངས། །
- ༡.༣༥ འོན་ཏེ་གང་ཞིག་ཡིད་རབ་དང་བྱེད་ན། །དེ་ཡི་འབྲས་བུ་དེ་བས་ལྷག་པར་
འཕེལ། །རྒྱལ་སྒྲས་རྣམས་ལ་དོགས་ཆེན་པོས་ཀྱང་། །སྤྲིག་པ་མི་¹⁸
འབྱུང་དགེ་བ་ངང་གིས་འཕེལ། །
- ༡.༣༦ གང་ལ་སེམས་ཀྱི་དམ་པ་རིན་ཆེན་དེ། །སྦྱིས་པ་དེ་ཡི་སྦྱེ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་
ཞིང་། །གང་ལ་གཞོད་པ་བྱས་ཀྱང་བདེ་འབྲེལ་བ། །བདེ་བའི་འབྱུང་གནས་དེ་

15 ལྷ་མཚན་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལན་ལོན་”

16 ཏུན་ཏྲོང་ལ་ཟེ་ “སྦྱར་བར་”

17 ལེགས་སྦྱར་ཟེ་ “སེམས་ཅན་གྲངས་མཐའ་ཡས་ལ་དུས་མཐའ་ཡས། །མཁའ་དང་སྐྱེ་བོ་ཟད་ཀྱང་མི་ཟད་བར། །ཡིད་ལ་
བསམ་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་བྱེད་པ། །རྟག་ཏུ་སྦྱིན་པ་ལྟ་ཞིག་སྒྲོས་ཅི་དགོས།” (kimuniravadhisattvasaṃkhyayā
niravadhikālanuprayacchataḥ / gaganajanaparikṣayākṣayaṃ sakalamanorathasaṃ
prapūraṇaṃ //)

18 ཏུན་ཏྲོང་ལ་ཟེ་ ༡.༣༥ “...བྱུང་དགེ་བ་ངང་གིས་འཕེལ། །” ནས་ ༢.༡༥ “སྤྱབ་དབང་མཆོད་གནས་མཆོག་” བར་མི་ཆོང་།

ལ་སྒྲིབས་སུ་མཆི། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིབ་པ་ལ་འཛུགས་པ་ལས།
བཤད་པ་¹⁹སྟེ་ལེན་དང་པོའོ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་པན་ཡོན་

19 རྩེ་དགེ་དང་ཅོ་ནི་དང་རྩན་རྟོང་ཀཾ་ཟེ་ ‘ཞེས་བྱ་བ་’ ཡོད།

གཉིས་པ། སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་ལེན།

- 2.1 ལྷུ་རིན་ཆེན་སེམས་དེ་གཟུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
རྣམས་དང་དམ་པའི་ཆོས། །དཀོན་མཆོག་གི་མ་མེད་དང་སངས་རྒྱས་
སྲས། །ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་ལེགས་པར་མཛོད། །
- 2.2 མེ་ཏྲོག་འབྲས་བུ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། །སྤྲོན་གྱི་རྣམ་པ་གང་དག་²⁰ཡོད་པ་
དང་། །འཇིག་རྟེན་རིན་ཆེན་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དང་། །རྒྱག་ཅང་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཅི་
ཡོད་དང་། །
- 2.3 རིན་ཆེན་རིབོ་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ། །ནགས་ཚལ་ས་ཕྱོགས་དབེན་ཞིང་ཉམས་
དགའ་དང་། །ལྗོན་ཤིང་མེ་ཏྲོག་རྒྱན་སྲས་སྤྲད་པ་དང་། །ཤིང་གང་འབྲས་
བཟང་ཡལ་ག་དུད་པ་དང་། །
- 2.4 ལྷ་སོགས་འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་གི་དང་ནི། །སྤྲོས་དང་དཔག་བསམ་ཤིང་དང་
རིན་ཆེན་ཤིང་། །མ་ཚོས་འཁྲུངས་པའི་ལོ་ཏྲོག་རྣམ་པ་དང་། །གཞན་ཡང་
མཛོད་པར་འོས་པའི་རྒྱན་རྣམས་ནི། །
- 2.5 མཚོ་དང་རྩྭ་པ་ལྷོས་བརྒྱན་པ་དག །ངང་པ་ཤིན་ཏུ་(༧ན)སྐད་སྟན་ཡིད་
འོང་ལྟ། །ནམ་མཁའ་རབ་འབྱུངས་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ། །²¹
ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་མེད་པ་དེ་དག་ཀྱང་། །
- 2.6 སྤྱོ་ཡིས་སྤངས་ནས་བྱབ་པ་སྤྲོས་ཀྱི་མཆོག །སྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་
ལེགས་འབུལ་ན། །ཡོན་གནས་དམ་པ་བྱགས་རྩེ་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས། །བདག་

20 སྤྲོ་དག་དང་ཅིན་ཅེ་= ‘གང་ཞིག་’

21 སྤྲོ་དག་དང་ཅིན་ཅེ་= ‘མཐས་གཏུགས་ན། །’

ལ་བཙུར་དགོངས་བདག་གི་འདི་དག་བཞེས། །

༢.༧ བདག་ནི་བསོད་ནམས་མི་ལྡན་བཀའ་ཆེན་ཏེ། །མཚན་པའི་ཉོར་གཞན་
བདག་ལ་ཅང་མ་མཆིས། །དེས་ན་གཞན་དོན་དགོངས་པའི་མགོན་གྱིས་
འདི། །བདག་གི་དོན་སྤྲད་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་བཞེས་ཤིག །

༢.༨ གྲུལ་དང་དེ་སྤྲུལ་རྣམས་ལ་བདག་གིས་ནི། །བདག་གི་ལུས་ཀྱན་གཏན་དུ་
དབྱུལ་བར་བགྱི། །སེམས་དཔའ་མཚན་རྣམས་བདག་ནི་ཡོངས་བཞེས་
ཤིག །བྱས་པས་ཁྱེད་ཀྱི་འབངས་སུ་མཆི་བར་བགྱི། །

༢.༩ བདག་ནི་ཁྱེད་གྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་ན། །སྲིད་ན་མི་འཛིགས་སེམས་
ཅན་ཕན་པར་བགྱིད། །སྡོན་གྱི་སྤྲིག་ལས་ཡང་དག་འདའ་བགྱིད་ཅིང་། །
སྤྲིག་པ་གཞན་ཡང་སྤྲོད་ཆད་མི་བགྱིད་དོ། །

༢.༡༠ ལྷུས་ཀྱི་ཁང་པ་ཤིན་ཏུ་བྲི་ཞིམ་པ། །ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་གསལ་ཞིང་འཆོར་བ་
བསྟར། །རིན་ཆེན་འབར་བའི་ཀ་བ་ཡིད་འོང་ལྡན། །མུ་ཏིག་འོད་ཆགས་སྒྲ་
རེ་བྲེས་པ་དེར། །

༢.༡༡ དེ་བཞིན་གཤེགས་དང་དེ་ཡི་སྤྲུལ་རྣམས་ལ། །རིན་ཆེན་བྱམ་པ་མང་པོ་
སྤོས་ཀྱི་ཚུ། །ཡིད་འོང་ལེགས་པར་བཀའ་བ་སྒྲུ་དང་ནི། །རོལ་མོ་བཅས་པ་
དུ་མས་སྐྱུ་བྱས་གསོལ། །

༢.༡༢ དེ་དག་སྐྱུ་ལ་མཚུངས་པ་མེད་པའི་གོས། །གཙང་ལ་བྲི་རབ་བསྐྱོས་པས་སྐྱུ་
ཕྱི་འོ། །དེ་ནས་དེ་ལ་ཁ་དོག་ལེགས་བསྐྱར་བའི། །ན་བཟའ་ཤིན་ཏུ་བྲི་ཞིམ་
དམ་པ་འབྱུལ། །

- 2.73 གོས་བཟང་སྤང་ལ་འཇམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་། །རྒྱན་མཚོག་བརྒྱ་ཕྱག་དེ
དང་དེད་ག་གིས། །འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་དང་འཇམ་དབྱངས་དང་། །
འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱག་སོགས་ལའང་བརྒྱན་པར་བགྱི། །²²
- 2.74 སྟོང་གསུམ་ཀུན་ཏུ་བྱི་དང་ལྷང་བ་ཡི། །དྲི་མཚོག་²³ རྣམས་ཀྱིས་སྤྱབ་དབང་
ཀུན་གྱི་སྒྱ། །གསེར་སྤྱངས་བཙོ་མ་བྱི་དོར་བྱས་པ་ལྟར། །འོད་ཆགས་
འབར་བ་དེད་ག་བྱག་པར་བགྱི། །(ཇ་བ)
- 2.75 སྤྱབ་དབང་མཚོད་གནས་མཚོག་ལ་ཡིད་འོང་བའི། །མེ་ཏྲིག་མརྒྱ་ར་དང་
པདྨ་དང་། །ཤུའུ་ལ་ལ་སོགས་དྲི་ཞིམ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྤང་བ་སྤྱེལ་
ལེགས་ཡིད་འོང་རྣམས་ཀྱིས་མཚོད། །
- 2.76 སྟོས་མཚོག་ཡིད་འཕྲོག་དྲི་དང་བྱབ་པ་ཡི། །བདུག་པའི་སྟོན་ཚོགས་རྣམས་
ཀྱང་དེལ་དབུལ། །ཞལ་ཟས་བཟའ་བརྟུང་སྣ་ཚོགས་བཅས་པ་ཡི། །སྟོ་
བཤོས་རྣམས་ཀྱང་དེལ་དབུལ་བར་བགྱི། །
- 2.77 གསེར་གྱི་པདྨ་ཚར་དུ་དངར་བ་ཡི། །རིན་ཆེན་སྟོན་མ་རྣམས་ཀྱང་དབུལ་
བར་བགྱི། །ས་གཞི་བསྟར་བ་སྟོས་ཀྱིས་བྱགས་པ་དེར། །མེ་ཏྲིག་ཡིད་འོང་
སིལ་མ་དབྱུལ་པར་བགྱི། །
- 2.78 གཞལ་མེད་པོ་བྱང་བསྟོད་དབྱངས་ཡིད་འོང་ལྟན། །མུ་ཏྲིག་རིན་ཆེན་རྒྱན་
འཕྱང་མཛེས་འབར་བ། །དཔག་ཡས་ནམ་མཁའི་རྒྱན་གྱུར་དེད་ག་ཀྱང་། །
སྤགས་རྩེའི་རང་བཞིན་ཅན་ལ་དབུལ་བར་བགྱི། །

22 ལེགས་སྤྱར་ཆ་ ‘ཀུན་ཏུ་བཟང་དང་མ་ཕམ་འཇམ་དབྱངས་དང་། །འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱག་སོགས་ལའང་བརྒྱན་པར་བགྱི། །’
(samantabhadrañjitatamañjughoṣalokeśvarādīnapi maṇḍayāmi)

23 ཏུན་ཏྲང་ག་ཆ་ ‘སྟོས་མཚོག་’

- 2.18 རིན་ཆེན་གདུགས་མཛེས་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་ཅན། །ཁོར་ཡུག་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་
ཡིད་འོང་བརྒྱན། །དབྱིབས་ལེགས་ལྟ་ན་སྤྲུག་པ་བསྐྱེད་བ་ཡང་། །རྟག་ཏུ་
སྤྱབ་དབང་རྣམས་ལ་དབུལ་བར་བགྱི། །
- 2.20 དེ་ལས་གཞན་ཡང་མཆོད་པ་འཛོམས། །རོལ་མོ་དབྱངས་སྒྲན་ཡིད་འོང་
ལྡན། །སེམས་ཅན་སྤྲུག་བསྐྱེད་སེམས་བྱེད་པ་འདི། །སྤྲིན་རྣམས་སོ་སོར་གནས་
བྱུང་ཅིག །
- 2.21 དམ་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཐམས་ཅད་དང་། །མཆོད་རྟེན་རྣམས་དང་སྐྱུ་
གཟུགས་ལ། །རིན་ཆེན་མེ་ཏྲོག་ལ་སོགས་ཆར། །རྒྱན་མི་འཆད་པར་
འབབ་པར་ཤོག །
- 2.22 ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་ལ་སོགས་པས། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་མཆོད་མཛད་
པ། །དེ་བཞིན་བདག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས། །མགོན་པོ་སྤྲུལ་དང་བཅས་
རྣམས་མཆོད། །
- 2.23 ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་བདག །བསྟོད་དབྱངས་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོས་
བསྟོད། །བསྟོད་དབྱངས་སྒྲན་སྤྲིན་དེདག་ལ། །ངེས་པར་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བྱུང་
ཅིག །
- 2.24 དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་འེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི། །ཆོས་དང་ཆོགས་ཀྱི་མཆོག་
བཅས་ལ། །ཞིང་རྩལ་ཀུན་གྱི་གངས་སྟེང་གི། །ལུས་བདུད་པས་ནི་བདག་
ཕྱག་འཆོལ། །²⁴

24 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ཁ་པར་གོང་གི་ཤོ་ལོ་ཀ་གཉིས་འདི་ལྟར་ཡོད། ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཅན་དག་ལ། །ཞིང་རྩལ་ཀུན་གྱི་གངས་སྟེང་
གྱིས། །ཕྱག་འཆོལ་དབྱངས་ཀྱི་ཡན་ལག་ནི། །རྒྱ་མཚོ་སྟེང་གི་བསྟོད་པས་བསྟོད། །དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་འེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི། །
ཆོས་དང་ཆོགས་ཀྱི་མཆོག་བཅས་ལ། །བསྟོད་དབྱངས་སྒྲན་པ་འདི་སྤྲིན་དག་གྱུང་། །ངེས་པར་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བྱུང་ཅིང་། །

- 2.24 བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་གཞི་རྣམས་(ལ་ན)དང་། །མཚན་རྟེན་རྣམས་ལ་²⁵
བདག་ཕྱག་འཆའ། །མཁན་པོ་དེ་བཞིན་སྟོབ་དཔོན་དང་། །བརྟུལ་ཞུགས་
མཆོག་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །
- 2.26 བྱང་ཆུབ་སྟིང་པོར་མཆིས་ཀྱི་བར། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་
མཆི། །ཆོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །ཆོགས་ལའང་དེ་བཞིན་
སྐྱབས་སུ་མཆི། །
- 2.27 རྟོགས་རྣམས་ཀུན་ན་བཞུགས་པ་ཡི། །རྟོགས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་
སེམས། །ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་རྣམས་ལ། །ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།
- 2.28 ཐོག་མ་མེད་ལྡན་འཁོར་བ་ནས། །ཆོ་རབས་འདི་འཇག་གཞན་དག་ཏུ། །
བདག་གིས་མ་འཆའ་སྤྲིག་བགྱིས་པའམ། །བགྱིད་དུ་སྦྱལ་བ་ཉིད་དང་ནི།
- 2.29 གཏི་མུག་འཁྲུལ་པས་བདག་ཀོན་ཏེ། །རྗེས་སུ་ཡི་རང་གང་བགྱིས་པ། །ཁོངས་
པ་དེ་ནི་མཐོང་བགྱིས་ནས། །བསམ་པ་ཐག་པས་མགོན་ལ་བཤགས། །²⁶
- 2.30 བདག་གིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་ནི། །པ་མའམ་སྤྲོ་མ་གཞན་དག་
ལ། །ཉོན་མོངས་སྟོན་པ་ལུས་ངག་དང་། །ཡིད་ཀྱིས་གཞོད་བགྱིས་གང་
ལགས་དང་། །
- 2.31 ཉེས་པ་དུ་མས་སྟོན་ཆགས་པའི། །སྤྲིག་ཅན་བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་། །
ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བགྱིས་པ་དེ། །ཐམས་ཅད་འདྲིན་པ་རྣམས་ལ་བཤགས། །²⁷

27 ཚོགས་བཅད་འདིའི་རྗེས་སུ་བོད་འགྲུལ་ལ་མེད་ཅིང་ལེགས་སྐྱར་ལ་འདི་ལྟར་ཡོད། ཇི་ལྟར་འདི་ལས་ངེས་ཞེས། 1

- 2.32 བདག་ནི་སྤྲིག་པ་མ་བྱང་བར། །སྤྱོན་དུ་འགྲུམ་པར་འགྱུར་དུ་མཆི། །ཇི་ལྟར་
འདི་ལས་ངེས་ཐར་བར། །ལྟར་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱབ་དུ་གསོལ། །
- 2.33 ཡིད་བརྟན་མི་རུང་འཆི་བདག་འདི། །བྱས་དང་མ་བྱས་མི་སྤྲོད་པས། །ན་
དང་མི་ན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང། །སློ་བུར་ཆོལ་ཡིད་མི་བརྟན། །²⁸
- 2.34 ཐམས་ཅད་བོར་ཏེ་ཆས་²⁹དགོས་པར། །བདག་གིས་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པས།།
མཇོང་དང་མི་མཇོང་དོན་གྱི་ཕྱིར། །སྤྲིག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱས། །
- 2.35 མི་མཇོང་རྣམས་ཀྱང་མེད་འགྱུར་ཞིང། །མཇོང་བ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར།།
བདག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། །དེ་བཞིན་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར། །
- 2.36 མི་ལམ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བ་བཞིན། །དངོས་པོ་གང་དང་གང་སྤྱད་པ། །དེ་དེ་
བྲན་པའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར། །འདས་པ་(ཡ་བ)ཐམས་ཅད་མཐོང་མི་འགྱུར། །
- 2.37 རེ་ཞིག་གསོན་ཆོལ་དེ་ཉིད་ལ། །མཇོང་དང་མི་མཇོང་དུ་མ་འདས། །དེ་དག་
དོན་དུ་བྱས་པའི་སྤྲིག་ །མི་བཟད་གང་ཡིན་མདུན་ན་གནས། །
- 2.38 དེ་ལྟར་བདག་ནི་སློ་བུར་ཞེས། །བདག་གིས་རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པས། །
གཏི་མུག་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་གིས། །སྤྲིག་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་བྱས། །
- 2.39 ཉིན་མཆན་སྤྲོད་པ་ཡོང་མེད་པར། །ཆོལ་དེ་རྟག་དུ་གོད་འགྱུར་ཞིང། །སྤྱོན་
པ་གུད་ནས་འོང་མེད་ན། །བདག་ལྟ་འཆི་བར་ཅིས་མི་འགྱུར། །

བདག་ཉིད་རྟག་དུ་ཡིད་གདུང་ཞིང། །སྤྲིག་ཚོགས་མ་ཟད་བར་བདག་ལ། །འདྲན་པ་འཆི་བ་རིང་དུ་མཇོང།།' (katham ca nihsarāmyasmān nityodvego 'smi nāyakāḥ / mā bhünme mṛtyuracirād akṣiṇe pāpasamcaye //)

28 ལེགས་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་ཆོས་ཡིད་མི་བརྟན།།' (ākasmikamahāṣaṇiḥ)

29 དུན་རྟོང་ལ་= 2.34 “དགོས་པར།།” ནས་ 2.70 “ཐམས་ཅད་ཐོང་མི་ཤིང་” བར་མི་ཆོང་།

- 2.༥༠ བདག་ནི་མལ་ན་འདུག་བཞིན་དུ། གཉེན་བཤེས་ཀྱན་གྱིས་³⁰མཐའ་བསྐྱོར་
ཀྱང་། ཁྲོག་འཆད་པ་ཡི་ཚོར་བ་དག བདག་ཉིད་གཅིག་དུས་སྤྱོད་བར་འགྱུར།།
- 2.༥༡ གཤེན་རྩེའི་པོ་ཉལ་ཟེན་པ་ལ། གཉེན་གྱིས་ཅི་ཕན་བཤེས་ཅི་ཕན། །དེ་ཆོ་
བསོད་ནམས་གཅིག་བསྐྱབས་ན། །དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བསྟེན་ཏོ། །
- 2.༥2 མགོན་པོ་བག་མེད་བདག་གིས་ནི། །འཛིགས་པ་འདི་འདྲ་མ་འཚལ་ནས།།
མི་རྟག་ཆོ་འདིའི་ཆེད་དག་ཏུ། །སྤྲིག་པ་མང་པོ་ཉེ་བར་བསྐྱབས། །
- 2.༥3 སྐྱེ་བོ་ཡན་ལག་གཅོད་པའི་སར། །དེ་རིང་ཁྲིད་པ་འདྲ་བེད་འགྱུར་ཏེ། །ཁ་
སྐམ་མིག་རྩ་རན་ལ་སོགས། །སྤྲེལ་ས་གཞན་དུ་འགྱུར་སྤང་ན། །
- 2.༥4 གཤེན་རྩེའི་པོ་ཉ་འཛིགས་འཛིགས་ལྟའི། །ཤ་ཚུགས་ཅན་གྱིས་བབྱང་གྱུར་
ཅིང་། །འཛིགས་ཆེན་ནད་ཀྱིས་ཐེབས་གྱུར་པ། །རབ་ཏུ་ཉལ་ཐག་སྟོས་ཅི་
དགོས། །³¹
- 2.༥5 སུ་ཞིག་འཛིགས་ཆེན་འདི་ལས་བདག །ལེགས་པར་སྐྱོབ་པར་བྱེད་འགྱུར་
ཞེས། །བྱེད་ཤ་ཐོན་པའི་མིག་བགྱུད་ནས། །ཕྱོགས་བཞིར་སྐྱབས་དག་ཚོ་ལ་
བར་བྱེད། །
- 2.༥6 ཕྱོགས་བཞིར་སྐྱབས་མེད་མཐོང་ནས་ནི། །དེ་ནས་ཀྱན་ཏུ་ཡི་ཐུག་འགྱུར། །
གནས་དེར་སྐྱབས་ཡོད་མ་ཡིན་ན། །དེ་ཆོ་བདག་གིས་རི་ལྟར་བྱ། །³²

30 སྤྱོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཏུན་ཏོང་ཀཱེ་ ‘རྒྱལ་ས་ཀྱིས་’

31 ལེགས་སྐྱར་ཅེ་ ‘གཤེན་རྩེའི་པོ་ཉ་འཛིགས་འཛིགས་ལྟའི། །ཤ་ཚུགས་ཅན་གྱིས་བབྱང་གྱུར་ཅིང་། །འཛིགས་ཆེན་ནད་ཀྱིས་
ཐེབས་གྱུར་པ། །མི་གཅོད་བྱང་བསྐྱོབ་སྟོས་ཅི་དགོས།།’ (kiṃ punarbhairavākārair yamadūtairadhiṣṭhitah /
mahātrāsajvaragrastah puriṣotsargaveṣṭitah // puriṣotsargaveṣṭitah //)

32 ལེགས་སྐྱེ་སྐྱར་དཔེ་ཅེ་ ‘འཛིགས་པ་ཆེ་བའི་གནས་ཉིད་ལ། །དེ་ཆོ་བདག་གིས་རི་ལྟར་བྱ།།’ (tadāhaṃ kiṃ
karisyāmi tasminsthāne mahābhaye //)

- 2.40 དེ་བས་རྒྱལ་བ་འགྲོ་བའི་མགོན། །འགྲོ་བ་སྐྱབ་པའི་དོན་བརྩོན་པ། །སྐྱབས་
ཆེན་འཛིགས་པ་ཀུན་སེལ་ལ། །དེ་རིང་ཉིད་ནས་སྐྱབས་སུ་མཆི། །
- 2.41 དེ་ཡིས་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་པའི་ཆོས། །འཁོར་བའི་འཛིགས་པ་སེལ་བ་དང་། །
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཆོགས་ལ་ཡང་། །དེ་བཞིན་ཡང་དག་སྐྱབས་(6ན)
སུ་མཆི། །
- 2.42 བདག་ནི་འཛིགས་པས་རྣམ་སྐྱག་ནས།³³ །ཀུན་ཏུ་བཟང་ལ་བདག་ཉིད་
འབྱུལ། །འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་འང་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །བདག་གི་ལུས་ནི་
དབྱུལ་བར་བགྱི། །
- 2.43 སྤྲུགས་ཇི་འཕྲོད་པ་མ་འབྱུལ་བ། །སྤྲུན་རས་གཟིགས་མགོན་དེ་ལ་ཡང་། །
ཉམ་ཐག་ང་རོས་འོ་དོད་འབོད། །སྤྲིག་ལྷན་བདག་ལ་བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ། །
- 2.44 འཕགས་པ་ནམ་མཁའི་སྤྲིང་པོ་དང་། །ས་ཡི་སྤྲིང་པོ་དག་དང་ནི། །སྤྲུགས་
ཇི་ཆེ་མགོན་ཐམས་ཅད་ལ། །སྐྱབས་འཛོལ་སྤྲིང་ནས་འོ་དོད་འབོད། །
- 2.45 གང་ཞིག་མཐོང་ནས་གཤེན་ཇི་ཡི། །པོ་ཉལ་སོགས་སྤང་བ་རྣམས། །སྐྱག་
ནས་ཕྱོགས་བཞིར་འབྱེར་མཛད་³⁴པ། །དྲི་ཇི་ཅན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི། །
- 2.46 སྤྲོན་ཆད་ཁྱེད་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདས། །དེ་ནི་འཛིགས་པ་ཆེ་མཐོང་ནས། །
ཁྱེད་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིལགས་ཀྱིས། །འཛིགས་པ་ཐུར་དུ་བསལ་དུ་གསོལ། །
- 2.47 ཐ་མལ་ནད་ཀྱིས་འཛིགས་ན་ཡང་། །སྤྲུན་པའི་ངག་བཞིན་བྱ་དགོས་ན། །
འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ཉེས་བརྒྱ་ཡི། །ནད་ཀྱིས་རྟག་བཏབ་སྤྲོས་ཅི་

33 སྤྲི་དགོ་དང་ཅོན་ཅི་སྐྱག་པས། །

34 སྤྲི་དགོ་དང་ཅོན་དང་རྒྱན་ཉིང་ག་ཅི་སྤྲི་

དགོས། །³⁵

- 2.44 དེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་འཇམ་གླིང་ན། །གནས་པའི་མི་ཀུན་བརྒྱལ་བྱེད་ན། །དེ་
དག་གསོ་བའི་སྤྲོད་གཞན་ནི། །ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ནས་མི་རྟེན་ན། །
- 2.46 དེ་ལ་སྤྲོད་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན། །བྱུག་རྩུ་ཐམས་ཅད་འབྱེན་པ་ཡི། །བཀའ་
ལྟར་མི་བྱེད་སེམས་པ་ནི། །ཤིན་ཏུ་གཏི་མུག་སྤྲད་པའི་གནས། །
- 2.47 གཤམ་ས་ཐ་མལ་རྒྱུ་རྩུ་ལའང་། །བག་ཡོད་གནས་པར་བྱ་དགོས་ན། །
དཔག་ཆད་སྟོང་དུ་ལྷུང་བ་ཡི། །ཡུན་རིང་གཤམ་སར་སྤོས་ཅི་དགོས། །
- 2.48 དེ་རིང་ཁོ་ན་མི་འཆི་ཞེས། །བདེ་བར་འདུག་པ་རིགས་མ་ཡིན། །བདག་ནི་
མེད་པར་འགྱུར་བའི་དུས། །དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་འབྱུང་། །
- 2.49 བདག་ལ་མི་འཇིགས་སུ་ཡིས་བྱིན། །འདི་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་འགྱུར།³⁶
གདོན་མི་ཟ་བར་མེད་འགྱུར་ན། །ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ཡིད་བདེ་བར་འདུག།
- 2.50 སྤྲོད་ཆད་ཕྱིར་སྟེ་ཞིག་པ་ལས། །བདག་ལ་ལྷག་པ་ཅི་ཡོད་ན། །བདག་ནི་དེ་
ལ་མཛོད་ཞེན་ནས། །སྤྲོ་མའི་བཀའ་དང་འགལ་བར་བྱས། །
- 2.51 གསོན་ཆེ་འདི་དང་དེ་བཞིན་དུ། །གཉིན་དང་བཤེས་པ་(ཇ་བ)རྣམས་སྤངས་
ནས། །གཅིག་ཕུ་ག་ཤེད་འགོ་དགོས་ན། །མཛོད་དང་མི་མཛོད་ཀུན་ཅི་རུང་།
- 2.52 མི་དགོ་བ་ལས་སྤྲུག་བསྐྱུ་འབྱུང་། །དེ་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་ཞེས། །ཉིན་
མཛོད་རྟག་ཏུ་བདག་གིས་ནི། །འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསམ་པའི་རིགས། །

35 ལེགས་གྲི་སྤྲུང་དཔེ་= བཞི་བརྒྱ་བཞི་ཡིས་ལྷག་པ་ཡི། །ནད་ཀྱིས་བརྒྱུད་བ་སྤོས་ཅི་དགོས།། (kimu
vyādhiśatairgrastaś caturbhiścaturuttaraiḥ //)

36 སྤྲུང་ཐར་དང་པེ་ཅིང་དང་སྟེ་དགོ་དང་ཅོ་ནི་= ཞེས། །

2.63 བདག་ནི་མི་ཤེས་གཏི་མུག་པས། །རང་བཞིན་ཁ་ན་མ་ཐོ་འམ། །བཅས་
པའི་སྡིག་པ་གང་ཡིན་ལས། །གང་ཡང་རུང་བ་བགྱིས་པ་རྣམས། །

2.64 མགོན་པོའི་སྤྱན་རླུང་མཛོན་སྤྲུལ་དུ། །ཐལ་སྤྲུང་སྤྲུག་བསྤུལ་འཛིགས་
སེམས་ཀྱིས། །ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱུག་འཛུལ་ཏེ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་
བཤགས་པར་བགྱི། །

2.65 འབྲེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་སྡིག་ །འོངས་པ་ལགས་པར་གཟུང་དུ་
གསོལ། །འདི་ནི་བཟང་པོ་མ་ལགས་པས། །སྤྲོན་ཆད་བདག་ནི་ཡོང་མི་
བགྱིད། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིག་པ་ལ་འཛུགས་པ་ལས། །སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ལེའུ་རྟེ་
གཉིས་པའོ། །³⁷

37 ཏུན་རྟོང་ཀཾ་= སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ལེའུ་ལོགས་སུ་མེད།

གསུམ་པ། བྱང་སེམས་ཡོངས་སུ་བརྒྱུད་བའི་ལེན།

- ༣.༡ ལྷ སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་ངན་སོང་གི །སྤྱག་བསྐྱེད་པ་ལ་བསོའི་དགེ་བ་དང་།
སྤྱག་བསྐྱེད་ཅན་དག་བདེར་གནས་ལ། །དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་
ངོ། །³⁸
- ༣.༢ བྱང་ཆུབ་རྒྱུར་གྱུར་དགེ་བསགས་པ། །དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ།³⁹ །ལྷས་
ཅན་འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་ལས། །དེས་པར་ཐར་ལ་ཡི་རང་ངོ། །
- ༣.༣ སྦྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་དང་། །རྒྱལ་སྤྱས་ས་ལའང་ཡི་རང་ངོ། །⁴⁰
- ༣.༤ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་མཛད་པའི། །ཐུགས་བསྐྱེད་དགེ་བ་རྒྱ་མཚོ་
དང་། །སེམས་ཅན་ཕན་པར་མཛད་པ་ལ། །དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ། །
- ༣.༥ བྱོགས་རྣམས་ཀྱན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ། །ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །
སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐྱེད་ཐུན་འཐོམས་ལ། །ཚོས་ཀྱི་སྦྱོན་མེ་སྦྱར་དུ་གསོལ། །
- ༣.༦ རྒྱལ་བ་ཐུ་ངན་འདའ་བཞེད་ལ། །ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །འགྲོ་འདི་
སྦྲོངས་པར་མི་འགོད་ཅིང་། །བསྐྱེད་པ་གངས་མེད་བཞུགས་པར་གསོལ། །
- ༣.༧ དེ་ལྟར་འདི་དག་ཀྱན་བྱས་ཏེ། །དགེ་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་གང་། །
དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྤྱག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་བསལ་བར་
ཤོག །

38 ཏུན་ཏྲོང་ཀཱེ་ ‘སྤྱག་བསྐྱེད་ཅན་དག་བདེར་གནས་ལ། །དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ།’ མེད།

39 ལེགས་སྦྱར་ ‘བྱང་ཆུབ་རྒྱུར་གྱུར་དགེ་བསགས་པ། །དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ།’ མེད།

40 ལེགས་སྦྱར་ ‘སྦྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཉིད། །བྱང་སེམས་ཉིད་ལའང་ཡི་རང་ངོ།’ (bodhisattvatva buddhatvamanumode ca tāyinām //)

- ༣.༩ འགྲོ་བ་ནད་པ་ཇི་སྤྱིད་དུ། འནད་སོས་གྱུར་གྱི་(པ་ན)བར་དུ་ནི། སྒྲན་དང་
སྒྲན་པ་ཉིད་དག་དང་། །དེ་ཡི་ནད་གཡོག་བྱེད་པར་ཤོག །
- ༣.༩ ཟས་དང་སྒྲོམ་གྱི་ཆར་ཕབ་སྟེ། །བཀའ་དང་སྒྲོམ་པའི་གཞི་དཔ་བསལ། །
མུ་གཤི་བསྐྱལ་པ་བར་མའི་ཆོ། །བདག་ནི་ཟས་དང་སྒྲོམ་དུ་གྱུར། །
- ༣.༡༠ སེམས་ཅན་མོངས་ཤིང་དབྱལ་བ་ལ། །བདག་ནི་མི་ཟད་གཏོར་གྱུར་ཏེ། །ཡོ་
བྱད་མཁོ་དགུ་སྒྲ་ཆོགས་སུ། །མདུན་ན་ཉེ་བར་གནས་གྱུར་ཅིག །
- ༣.༡༡ ལུས་དང་དེ་བཞིན་ལོངས་སྟོན་དང་། །དུས་གསུམ་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་ཕྱིར། །ཕངས་པ་མེད་པར་གཏང་བར་བྱ། །
- ༣.༡༢ ཐམས་ཅད་བཏང་བས་མུ་ངན་འདའ། །བདག་སྒྲོ་མུ་ངན་འདས་པ་བསྒྲུབ། །
ཐམས་ཅད་གཏོང་བར་ཆབས་ཅིག་ལ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བཏང་བ་
མཆོག །
- ༣.༡༣ བདག་གིས་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །ལུས་འདི་ཅི་བདེར་བྱིན་ཟིན་གྱིས། །
རྟག་རྟ་གསོད་དང་སྒྲོད་པའམ། །བརྟེན་སོགས་ཅི་དགར་བྱེད་ལ་རག །
- ༣.༡༤ བདག་གི་ལུས་ལ་ཙེ་བྱེད་དམ། །ཅོ་འདྲི་ག་ཞའི་རྒྱ་བྱེད་ཀྱང་། །བདག་གི་
ལུས་འདི་བྱིན་ཟིན་གྱིས། །འདི་ཡི་ཁ་ཏས་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ༣.༡༥ དེ་ལ་གཞི་དཔར་མི་འགྱུར་བའི། །ལས་གང་ཡིན་པའང་བྱེད་དུ་རྒྱག །བདག་
ལ་དམིགས་ནས་ནམ་དུ་ཡང་། །འགའ་ཡང་དོན་མེད་མ་གྱུར་ཅིག །
- ༣.༡༦ བདག་ལ་དམིགས་ནས་གང་དག་གིས། །ཁྲོ་འམ་དད་པའི་སེམས་བྱུང་

ན།⁴¹ འདྲི་ཉིད་རྟག་ཏུ་དེ་དག་གི་ འདྲི་ཀྱན་འབྲུབ་པའི་རྒྱུར་རྒྱུར་ཅིག །

3.72 གང་དག་བདག་ལ་ཁ་ཟེར་རམ། གཞན་དག་གཞོད་པ་བྱེད་པ་འམ། འདྲི་
བཞིན་ཕྱར་ཀ་གཏོང་ཡང་རུང་། ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་སྐུལ་ལྡན་གྱུར། །

3.73 བདག་ནི་མགོན་མེད་རྣམས་ཀྱི་མགོན། ལམ་ཞུགས་རྣམས་ཀྱི་དེད་དཔོན་
དང་། བཀའ་འདོད་རྣམས་ཀྱི་གྲུ་དང་ནི། གཟིངས་དང་ཟམ་པ་ཉིད་དུ་གྱུར། །

3.74 སྒྲིང་དོན་གཉེར་ལ་སྒྲིང་དང་ནི།⁴² གནས་མལ་འདོད་ལ་གནས་མལ་དང་། །
བདག་ནི་ལུས་ཅན་བླ་འདོད་པ། ཀྱན་གྱི་བླ་དུ་འབྱུང་བར་ཤོག །

3.20 ཡིད་བཞིན་ཞོར་དང་བྱམ་པ་བཟང་། འཛིན་སྐྱབས་གྲུབ་དང་སྒྲན་ཆེན་
དང་། འདལ་བསམ་གྱི་ནི་ཤིང་དག་དང་། ལུས་ཅན་(ལ་བ)རྣམས་ཀྱི་
འདོད་འཛུང་གྱུར། །

3.27 ས་སོགས་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་དང་། རྣམ་མཁའ་བཞིན་དུ་རྟག་པར་ཡང་། །
སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡི། རྣམ་མང་ཉེར་འཛོའི་གཞིར་ཡང་ཤོག །

3.22 དེ་བཞིན་རྣམ་མཁའ་མཐས་གཏུགས་པའི། སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་རྣམ་
ཀྱན་ཏུ། ཐམས་ཅད་ཐུང་ན་འདས་བར་དུ། བདག་ནི་ཉེར་འཛོའི་རྒྱུར་ཡང་
ཤོག །

3.23 ཇི་ལྟར་སྟོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས། བྱང་ཆུབ་སྐྱབས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ལ། འདྲི་དག་རིམ་བཞིན་གནས་པ་ལྟར། །

41 ལེགས་སྐྱར་ཆེ་ཁོ་འམ་མ་དད་སེམས་བྱུང་ན། (yeṣām kruddhāprasannā va)

42 ལེགས་སྐྱར་ཆེ་མར་མེ་འདོད་ལ་མར་མེ་དང་། (dīpārthināmahaṃ dīpaḥ) བསྐྱན་འབྱུང་གི་མ་དཔེ་རྣམས་ལ་
‘སྒྲིང་དོན་གཉེར་ལ་སྒྲིང་དང་ནི།’ (dvīpārthināmahaṃ dvīpaḥ) ཞེས་བཀོད་ཡོད་པ་དང་། དཔེ་འགའ་ཞིག་ཏུ་གཉིས་
ཀ་བཞག་ཡོད་ཀྱང་འདིར་བསྐྱན་འབྱུང་གི་མ་དཔེ་ལྟར་བཀོད་ཡོད།

- ༣.༢༥ དེ་བཞིན་འགྲོ་ལ་ཕན་དོན་དུ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་བགྱི་ཞིང་། །དེ་
བཞིན་དུ་ནི་བསྐྱབ་པ་ལའང་། །རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྐྱབ་པར་བགྱི། །
- ༣.༢༦ དེ་ལྟར་སྒོ་དང་ལྟན་པ་ཡིས། །རབ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཟུང་ནས། །མཚུག་
ཀྱང་རྒྱས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །སེམས་ནི་འདི་ལྟར་གཟེངས་བསྟོད་དོ། །
- ༣.༢༧ དེང་དུས་⁴³བདག་ཆེ་འབྲས་བྱ་ཡོད། །མི་ཡི་སྲིད་པ་ལེགས་པར་ཐོབ། །དེ་
རིང་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྐྱེས། །སངས་རྒྱས་སྤྲས་སུ་ད་ཀྱང་ཉོ། །⁴⁴
- ༣.༢༨ ད་ནི་བདག་གིས་ཅིནས་ཀྱང་། །རིགས་དང་མཐུན་པའི་ལས་བཟུམས་ཏེ། །
སྒྲིན་མེད་བཅུན་པའི་རིགས་འདི་ལ། །ཆོག་པར་མི་འགྱུར་⁴⁵དེ་ལྟར་བྱ། །
- ༣.༢༩ ལོང་བས་ཕྱག་དར་ཕྱང་པོ་ལས། །ཇི་ལྟར་རིན་ཆེན་ཆེད་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་
ཇི་ཞིག་ལྟར་སྤྲས་ནས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་འདི་བདག་ལ་སྐྱེས། །
- ༣.༣༠ འགྲོ་བའི་འཆི་བདག་འཛམས་བྱེད་པའི། །བདུད་རྩི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་
ནོ། །འགྲོ་བའི་དབྱུང་བ་སེལ་བ་ཡི། །མི་ཟད་གཏེར་ཡང་འདི་ཡིན་ནོ། །
- ༣.༣༡ འགྲོ་བའི་ནད་རབ་ཞི་བྱེད་པའི། །སྤྲན་གྱི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ། །སྲིད་
ལམ་འབྲུམས་ཤིང་དུབ་པ་ཡི། །འགྲོ་བའི་ངལ་བསོའི་ལྷོན་ཤིང་ཡིན། །
- ༣.༣༢ འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ངན་འགྲོ་ལས། །སྒྲོལ་བར་བྱེད་པའི་སྤྱི་སྟགས་ཡིན། །
འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་གདུང་སེལ་བའི། །སེམས་ཀྱི་རྩ་བ་ཤར་བ་ཡིན། །
- ༣.༣༣ འགྲོ་བའི་མི་ཤེས་རབ་རིབ་དག །དཔྱིས་འབྱིན་ཉིམ་ཆེན་པོ་ཡིན། །དམ་

43 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ “དེང་དུ”

44 ཏུན་ཏྲིང་ཀ་དང་ལ་མ་གཏོགས་པར་མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ “བདག་དེང་འགྱུར། །”

45 ཏུན་ཏྲིང་ལ་ཅེ་ ༣.༢༢ “དེ་ལྟར་བྱ།” ནས་ ༥.༥༡ “ཆེད་དང་བྱུར་སྤྱི” བར་མི་ཆོང་།

ཆོས་འོ་མ་བསྐྱབས་པ་ལས། །མར་གྱི་ཉིང་ཁུ་ཕྱང་བ་ཡིན། །

༣.༣༣ འགོ་བའི་འགོན་པོ་སྤྱི་པའི་ལམ་རྒྱ་(༥ན)ཞིང་། །བདེ་བའི་ཡོངས་སྤྱོད་
སྤྱད་པར་འདོད་པ་ལ། །འདི་ནི་བདེ་བའི་མཆོག་ཏུ་ཉེར་གནས་ཏེ། །སེམས་
ཅན་མགོན་ཆེན་ཆོམ་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །

༣.༣༤ བདག་གིས་དེ་རིང་སྐྱོབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྤྱན་སྐྱར་འགོ་བ་བདེ་གཤེགས་
ཉིད་དང་ནི། །བར་དུ་བདེ་ལ་མགོན་དུ་བོས་ཟིན་གྱིས། །ལྟ་དང་ལྟ་མིན་ལ་
སྤྲུལ་དགའ་བར་གྱིས། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་
གཞུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ། །⁴⁶

46 ཏུན་ཉིང་གྱི་ ལེའུ་གཉིས་པའོ། །

བཞི་པ། བག་ཡོད་ཀྱི་ལེན།

- ༤.༡ རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་གྱིས་དེ་ལྟ་བུར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་རབ་བརྟན་བཟུང་
ནས། །གཡེལ་བ་མེད་པར་རྟག་ཏུ་ཡང་། །བསྐྱབ་ལས་མི་འདའ་འབད་
པར་བྱ། །
- ༤.༢ བབ་ཙམ་བརྩམས་པ་གང་ཡིན་པའམ། །གང་ཞིག་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་
པ། །དེ་ནི་དམ་བཅའ་⁴⁷ བྱས་གྱུར་ཀྱང་། །བྱ་འམ་གཏང་ཞེས་བརྟགས་པའི་
རིགས། །
- ༤.༣ སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་དེ་ཡི་སྤྲུལ། །ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་གང་བརྟགས་
ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་བརྟགས་བརྟགས་པ། །དེ་ལ་བཤོལ་དུ་ཅི་
ཞིག་ཡོད། །
- ༤.༤ གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དམ་བཅས་ནས། །ལས་ཀྱིས་སྐྱབ་པར་མ་བྱས་ན། །སེམས་
ཅན་དེ་དག་ཀྱན་བསྐྱུས་པས། །བདག་གི་འགྲོ་བ་ཅི་འདྲར་འགྱུར། །
- ༤.༥ དངོས་པོ་ཤལ་པ་ཅུང་ཟད་ལ་འང་། །ཡིད་ཀྱིས་སྦྱིན་པར་བསམ་བྱས་ནས། །
མི་གང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་པ། །དེ་ཡང་ཡི་དྲགས་འགྱུར་གསུངས་ན། །
- ༤.༦ སྤྲོ་ན་མེད་པའི་བདེ་བ་ལ། །བསམ་པ་ཐག་པས་མགྲོན་གཉེར་ནས། །འགྲོ་
བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་བྱས་ན། །བདེ་འགྲོར་ཇི་ག་འགྲོ་འགྱུར་རམ། །
- ༤.༧ མི་གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཏང་ཡང་། །དེ་དག་ཐར་བར་མཛད་པ་ནི། །ལས་
ཆུལ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་སྟེ། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཁོ་ནས་མཁྱེན། །

47 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཆེ་ “དམ་བཅས་” ཡོད།

- ༥.༤ དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ། །ལྷུང་བའི་ནང་ན་ལྷི་བ་སྟེ། །འདི་ལྟར་དེ་ནི་
བྱང་ཆུབ་ན། །སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་དོན་ལ་དམན། །
- ༥.༥ གང་གཞན་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་འདིའི་⁴⁸།བསོད་ནམས་བར་ཆད་གིགས་
བྱེད་པ། །སེམས་ཅན་དོན་ལ་དམན་གྱུར་པས། །དེ་ཡི་ངན་འགྲོ་ལུ་མཐའ་
མེད། །(༤་བ)
- ༥.༦ སེམས་ཅན་གཅིག་གི་བདེ་བ་ཡང་། །བཞིག་ན་བདག་ཉིད་ཉམས་འགྱུར་ན། །
ནམ་མཁའ་མ་ལུས་མཐའ་ཁྲིམ་པའི། །ལུས་ཅན་བདེ་བཞིག་སྟོས་ཅི་
དགོས། །
- ༥.༧ དེ་ལྟར་ལྷུང་བ་སྟོབས་ལྡན་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོབས་ལྡན་པ་དག །
འཁོར་བར་རེས་ཀྱིས་འདྲེ་བྱེད་ན། །ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་ཐོགས། །
- ༥.༨ དེ་ལྟས་ཇི་ལྟར་⁴⁹དམ་བཅས་བཞིན། །བདག་གིས་གུས་པར་བསྐྱབ་པར་
བྱ། །དེང་ནས་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན། །འོག་ནས་འོག་ཏུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།།
- ༥.༩ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་པན་མཛད་པའི། །སངས་རྒྱས་གངས་མེད་འདས་གྱུར་
ཀྱང་། །བདག་ནི་རང་གི་ཉེས་པས་དེའི། །གསོ་བའི་སྦྱིད་ཡུལ་མ་གྱུར་ཏོ། །
- ༥.༡༠ ད་དུང་དེ་བཞིན་བདག་བྱེད་ན། །ཡང་དང་ཡང་དུ་འང་དེ་བཞིན་ཏེ། །ངན་
འགྲོར་ནད་དང་འཆིང་བ་⁵⁰དང་། །བཅད་དང་གཞིག་སོགས་སྤྱོད་བར་
འགྱུར། །

48 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་རྟན་རྟོང་ཀེ་ གང་གཞན་འགའ་ཞིག་འདི་ཡི་ནི། །

49 རྟན་རྟོང་ཀེ་ ཅི་ལྷུང་ཅི་ལྷུང་

50 རྟན་རྟོང་ཀེ་ འཆི་བ་ ལྷགས་སྐྱུར་ འཆི་བ་ (maraṇa)

- ༤.༡༥ དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འབྱུང་བ་དང་། །དད་དང་མི་ལུས་ཐོབ་པ་དང་། །དགེ་
གོམས་རུང་བ་དེ་ལྟ་བུ། །དཀོན་ན་⁵¹ནམ་ཞིག་འཐོབ་པར་འགྱུར། །
- ༤.༡༦ ནད་མེད་ཉིམ་འདི་ལྟ་བུ། །ཟས་བཅས་འཆོ་བ་མེད་ཀྱང་ནི། །ཆོ་ནི་སྐད་ཅིག་
བསྐྱུ་བ་སྟེ། །ལུས་ནི་ཐང་ཅིག་བརྟན་པོ་བཞིན། །
- ༤.༡༧ བདག་གི་སྒྱུད་པ་འདི་འདྲས་ནི། །མི་ཡི་ལུས་ཀྱང་འཐོབ་མི་འགྱུར། །མི་
ལུས་ཐོབ་པར་མ་གྱུར་ན། །སྤྲིག་པ་འབའ་ཞིག་དགེ་བ་མེད། །
- ༤.༡༨ གང་ཆོ་དགེ་སྤྱད་སྐལ་ལྷན་ཡང་། །དགེ་བ་བདག་གིས་མ་བྱས་ན། །ངན་
སོང་སྤྱག་བསྐྱལ་ཀྱན་མོངས་པ། །དེ་ཆོ་བདག་གིས་ཅི་བྱར་ཡོད། །
- ༤.༡༩ དགེ་བ་དག་ཀྱང་མ་བྱས་ལ། །སྤྲིག་པ་དག་ཀྱང་ཉེར་བསགས་ན། །བསྐྱལ་
པ་བྱེ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི། །བདེ་འགོ་འི་སྤྱོད་ཡང་ཐོས་མི་འགྱུར། །
- ༤.༢༠ དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་བཅོམ་ལྷན་གྱིས། །རྒྱ་མཚོ་ཆེར་གཡེངས་གཉའ་ཤིང་གི་ །བྱ་
གར་རུས་སྤལ་མགྱིན་རྒྱུད་ལྟར། །མི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དཀར་གསུངས། །
- ༤.༢༡ སྐད་ཅིག་གཅིག་བྱས་སྤྲིག་པས་ཀྱང་། །བསྐྱལ་པར་མནར་མེད་གནས་
འགྱུར་ན། །ཐོག་མེད་འཁོར་བར་བསགས་སྤྲིག་གིས། །བདེ་འགོར་མི་འགོ་
སྤྱོད་ཅི་དགོས། །
- ༤.༢༢ དེ་ཅོམ་ཁོ་ན་མྱོང་གྱུར་ནས། །(༩ན)འདི་ནི་རྣམ་ཐར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འདི་ལྟར་
དེ་ནི་མྱོང་བཞིན་དུ། །སྤྲིག་པ་གཞན་དག་རབ་ཏུ་སྦྱེ། །
- ༤.༢༣ འདི་འདྲའི་དལ་བ་རྟེན་གྱུར་ནས། །བདག་གིས་དགེ་གོམས་མ་བྱས་ན། །

51 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ “དཀོན་པ་”

འདི་ལས་བསྐྱུས་པ་གཞན་མེད་དེ། འདི་ལས་སྐྱེད་པ་འད་གཞན་མེད་དོ།

༥.༢༥ གཤམ་ཏེ་བདག་གིས་དེ་ཉིད་གསུངས། སྐྱེད་པས་ཕྱིས་ཀྱང་སྦྱིད་ལུག་ན། འཆི་བར་འགྱུར་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ། མུ་རན་ཆེན་པོ་ལྷང་བར་འགྱུར། ⁵²

༥.༢༦ དམུལ་མེ་བཟོད་དཀའ་ཡུན་རིང་དུ། བདག་གི་ལུས་ལ་སྤྲེག་འགྱུར་ན། འགྲོད་པ་མི་བཟད་མེ་འབར་བས། སེམས་གདུང་འགྱུར་བ་གདོན་མི་བ། ⁵³

༥.༢༧ ཤིན་ཏུ་ཆེད་དཀའ་ཕན་པའི་ས། འཇིག་ལྟར་སྤྲེག་ཆེད་གྱུར་ནས། བདག་ཉིད་ཤེས་དང་ལྡན་བཞིན་དུ། ཕྱིར་ཡང་དམུལ་བ་དེར་ཁྲིད་ན། །

༥.༢༨ ལྷགས་ཀྱིས་སྐྱེད་པར་བྱས་པ་བཞིན། བདག་ལ་འདིར་སེམས་མེད་དུ་བད། ཅིས་སྐྱེད་པ་བདག་ཀྱང་མ་ཤེས་ཏེ། བདག་གི་ཁོང་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད།

༥.༢༩ ཞེ་སྤང་སྤེད་སོགས་དབྱ་རྣམས་ནི། ཀླང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མིན་ལ། དཔའ་མཛེད་མིན་ཡང་འཇིག་ལྟར། དེ་དག་གིས་བདག་བྲན་བཞིན་བྱས། །

༥.༣༠ བདག་གིས་སེམས་ལ་གནས་བཞིན་དུ། དག་འཇགས་བདག་ལ་གཞོད་བྱེད་པ། དེ་ལ་འད་མི་ཁྲོ་བཟོད་པ་ནི། གནས་མིན་བཟོད་པ་སྤྲད་པའི་གནས། །

༥.༣༡ གཤམ་ཏེ་ལྷ་དང་ལྷ་མིན་རྣམས། ⁵⁴ ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དབྱར་ལངས་

52 ལེགས་སྐྱུར་ཅེ་ “གཤིན་རྗེའི་པོ་ཉམས་རབ་བསྐྱུས་བས། ཡུན་རིང་ཕྱིར་ཞིང་མུ་རན་ལྷང་།” (śociṣyāmi ciraṃ bhūyo yamadūtaiḥ pracoditah)

53 ལེགས་སྐྱུར་ཅེ་ “འགྲོད་པའི་མེས་ནི་ཡུན་རིང་དུ། སེམས་སྤྲེག་འགྱུར་བ་གདོན་མི་བ།” ’paścāttāpānalaścittam ciraṃ dhakṣyatiniścitaṃ)

54 ལེགས་སྐྱུར་ཅེ་ “གཤམ་ཏེ་ལྷ་དང་ལྷ་མིན་རྣམས་ནི།” (sarve devā manuṣyāśca)

- ཀྲང་། །དེདག་གིས་ཀྲང་མནར་མེད་པའི། །མེནང་ཁྲིད་ཅིང་འཕྲུག་མི་ལུས།།
- ༥.༣༡ ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཆེན་དགྲ་འདིས་ནི། །གང་དང་ཕྱད་ན་རི་རབ་ཀྲང་། །ཐལ་
བ་ཡང་ནི་མི་ལུས་པ། །དེར་བདག་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འདོར། །
- ༥.༣༢ བདག་གི་ཉོན་མོངས་དགྲ་བོ་གང་། །དུས་རིང་ཐོག་མཐའ་མེད་པ་ལྟར། །
དགྲ་གཞན་ཀྱན་ཀྲང་དེ་ལྟ་བུར། །ཡུན་རིང་⁵⁵ ཐུབ་པ་⁵⁶ མ་ཡིན་ནོ། །
- ༥.༣༣ མཐུན་པར་རིམ་གྱོ་⁵⁷ བསྟན་བྱས་ན། །ཐམས་ཅད་པན་དང་བདེ་བྱེད་ན། །
ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་བསྟན་བྱས་ན། །ཕྱིར་ཞིང་སྤྱག་བསྐལ་གཞོད་པ་བྱེད།།
- ༥.༣༤ དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་རྒྱན་ཆགས་དགྲར་གྱུར་པ། །གཞོད་པའི་ཚོགས་རབ་འཕེལ་
བའི་རྒྱ་གཅིག་སུ། །བདག་གི་(ཁྱ་བ)སྟིང་ལ་ངེས་པར་གནས་འཆར་ན། །
འཁོར་བར་འཛིགས་མེད་དགའ་བར་ག་ལ་འགྱུར། །
- ༥.༣༥ འཁོར་བའི་བཙོན་རའི་སྤང་མ་དཔྱལ་སྔགས་སུ། །གསོད་བྱེད་གཤེད་མར་
གྱུར་པ་འདི་དག་ནི། །གལ་ཏེ་སྟོོག་གནས་ཆགས་པའི་བྲ་བ་ན། །གནས་ན་
བདག་ལ་བདེ་བ་ག་ལ་ཡོད། །⁵⁸
- ༥.༣༦ དེ་ལྟར་ཇི་སྲིད་བདག་གིས་དགྲ་འདི་མངོན་སུམ་དུ། །ངེས་པར་མ་བཙོམ་དེ་
སྲིད་བདག་འདིར་བཙོན་མི་འདོར། །རེ་ཞིག་གཞོད་བྱེད་རྒྱུ་དུ་ལ་ཡང་ཁྲོས་
གྱུར་པ། །ང་རྒྱལ་བདོ་རྣམས་དེ་མ་བཙོམ་པར་གཉིད་མི་འོང་། །

55 ཏུན་ཏྲོང་ཀཱ་ཆོ་རིང་”

56 སྤར་ཐང་དང་ཕེ་ཅིང་ཆོ་སྤྱག་པ་”

57 ཏུན་ཏྲོང་ཀཱ་ཆོ་སྤྱག་པ་”

58 ཏུན་ཏྲོང་ཀཱ་ཆོ་སྤྱག་པ་” འདི་ནི་འཁོར་བའི་བཙོན་རའི་སྤང་མ་ཆེ། །དཔྱལ་ལས་སྟོགས་ན་འདྲ་གསོད་བྱེད་གཤེད་མ་ཡིན། །སྟོམ་
བཙོན་སེང་གེ་འཆོར་བའི་སྤྱགས་གཟེབ་པས། །གལ་ཏེ་བདག་ལ་གནས་ན་ག་ལ་བདེ། །”

62 རྒྱ་རྒྱུ་ལ་། བཅུ་མ་།

མོངས་གཞིམ་པ་ལ། །རྟག་ཏུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པར་བྱ། །

༥.༥༣ འདི་ལ་བདག་གིས་ཞེན་བྱ་ཞིང་། །ཁོན་དུ་བཟུང་ནས་གཡུལ་སྤྲད་དེ། །རྣམ་
པ་དེ་འདྲའི་ཉོན་མོངས་པ། །ཉོན་མོངས་འཛམས་བྱེད་མ་གཏོགས་སོ། །⁶³

༥.༥༤ བདག་ནི་བསྟོགས་ཏེ་བསད་བྱུར་ཏམ།⁶⁴ །བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་
སྒྲིའི། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཉོན་མོངས་པའི། །དགྲ་ལ་འདུད་པར་མི་(༡༠་ན)
བྱའོ། །

༥.༥༥ ཐ་མལ་དགྲ་བོ་ཡུལ་ནས་ཕྱུང་ཡང་ནི། །ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་གནས་ཤིང་
ཡོངས་བཟུང་ནས། །རྣམ་པ་བརྟས་ནས་དེ་ནས་ཕྱིར་ལྡོག་གི །ཉོན་མོངས་
དགྲ་ཚུལ་དེ་དང་འདྲ་མ་ཡིན། །

༥.༥༦ ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་ཤེས་རབ་མིག་གིས་སྤང་། །བདག་ཡིད་ལས་
བསལ་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །གང་དུ་གནས་ནས་བདག་གཞོད་བྱ་ཕྱིར་
འོང་། །སློ་ཞན་བདག་ལ་བརྩོན་པ་⁶⁵ མེད་པར་ཟད། །

༥.༥༧ ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་ཡུལ་ན་མི་གནས་དབང་ཚོགས་ལ་མིན་བར་ནའང་
མིན། །དེ་ལས་གཞན་ནའང་མིན་ན་འདི་དག་གར་གནས་འགྲོ་བ་ཀུན་
གཞོད་བྱེད། །འདི་ནི་སྦྱ་འདྲ་དེ་ཕྱིར་སྤྱིང་ལ་འཇིགས་སྤོངས་ཤེས་ཕྱིར་བརྩོན་
པ་བསྟེན། །དོན་མེད་ཉིད་དུ་བདག་ལ་དཔུལ་སོགས་རྣམས་སུ་ཅི་སྟེ་

63 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་ཟེ་ ཉོན་མོངས་སྤང་ལ་ཞེན་བྱས་ཤིང་། །ཁོན་དུ་བཟུང་ནས་གཡུལ་སྤྲད་དེ། །དེ་ལ་དགོངས་པའི་གཡུལ་སྤྲད་
པ། །ཉོན་མོངས་འཛམས་པར་བྱེད་པ་གཞག། །

64 སྤྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ སྟོགས་པ་ སྤྲ་དགོ་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ བསྟེགས་པ་ བོད་དཔེ་པལ་ཆེར་ལ་ བསྟེགས་པ་ ཡོད་ཀྱང་ཏུན་ཏྲོང་ཀ་
པར་ བསྟོགས་པ་ ཞེས་ཡོད་ཅིང་ལེགས་སྤྲར་ཟེ་ བསྟོགས་པ་ (galantvantrāṇi) ཞེས་ཡོད་པས་རྒྱ་མ་ནང་ཁོས་དགྲགས་པ་
དང་འབྲིན་པ་ལ་གོ་བས་འདིར་ བསྟོགས་ཏེ་བསད་བྱུར་ཏམ་ བཞག་ཡོད།

65 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་ཟེ་ བརྩོན་པ་

གཞོན་པ་བྱེད། །

༥.༥༤ དེ་ལྟར་རྣམས་བསམས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཡི། །བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་འི་ཆེད་དུ་
འབད་པར་བྱ། །སྤྲན་པ་འི་ངག་⁶⁶མ་མཉན་ན་སྤྲན་དག་གིས། །བཅོས་
དགོས་ནད་པ་སོས་པ་ག་ལ་ཡོད། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །བག་ཡོད་བསྐྱན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་
ལེན་བཞི་པ་འོ། །⁶⁷

66 ཏུན་ཏྲང་ཀ་ཟེ་ “ཆོག་”

67 ཏུན་ཏྲང་ཀ་ཟེ་ “བདག་ཕྱིད་པ་བསྐྱན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལེན་གསུམ་པ་འོ། །”

ལྷ་པ། ཤེས་བཞིན་གྱི་ལེན།

- ལ. ༡ ལྷ་བསྐྱབ་པ་བསྐྱུང་བར་འདོད་པ་ཡིས། །རབ་ཏུ་བསྐྱིམས་ནས་སེམས་
བསྐྱུང་སྟེ། །སེམས་འདི་བསྐྱུང་བར་མ་བྱས་ན། །བསྐྱབ་པ་བསྐྱུང་བར་ཡོང་⁶⁸
མི་རུས། །
- ལ. ༢ སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་ཡན་བཏང་བས། །མནར་མེད་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལྟར། །སྒྲུང་
ཆེན་མ་ཐུལ་ཐྱོས་པ་ཡིས། །འདི་ན་དེ་འབྲེལ་གཞོད་མི་བྱེད། །
- ལ. ༣ ཀྱུན་ནས་བྲན་པའི་ཐག་པ་ཡིས། །སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་དམ་བཅུགས་ན། །
འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་འགྱུར་ཞིང་། །དག་བ་ཐམས་ཅད་ལག་ཏུ་འོང་། །
- ལ. ༤ ལྷག་དང་སང་གེ་སྒྲུང་ཆེན་བྲིད། །སྐྱུལ་དང་དག་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་། །
སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྐྱུང་མ་དང་། །བྱད་མ་དེ་བཞིན་སྤོང་པོ་རྣམས། །
- ལ. ༥ སེམས་འདི་གཅིག་སྤུ་བཅུགས་པ་ཡིས། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཅུགས་པར་
འགྱུར། །སེམས་འདི་གཅིག་སྤུ་བཅུལ་བས་ན། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐུལ་
བར་འགྱུར། །
- ལ. ༦ འདི་ལྟར་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྐྱུག་བསྐྱུལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡང་། །
(༡༠་བ)སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ལོ་ཞེས། །ཡང་དག་གསུངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་
བསྟན། །
- ལ. ༧ སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་མཚོན་ཆ་རྣམས། །སྤྲུའི་གིས་ནི་ཆེད་དུ་བྱས། །
ལྷགས་བསྐྱེག་ས་གཞི་སྤུ་ཡིས་བྱས། །མོ་ཚོགས་⁶⁹དེ་དག་ཅི་ལས་བྱུང་། །

68 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཡོངས་”

69 བསྟན་འགྱུར་གྱི་མ་དཔེ་རྣམས་ལ་ “མོ་ཚོགས་” ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་ལ་བྱད་མེད་ཀྱི་སྐད་དོད་ “སྤུ་ཡ”

- ལ. ༩ དེ་འདྲ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །སྤྲིག་སེམས་ཡིན་པར་བྱས་པས་གསུངས།།
 དེ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ན། །སེམས་ལས་འཛིགས་པ་གཞན་འགའ་མེད།།
- ལ. ༩ གཤམ་ཏེ་འགོ་བ་དབུལ་བོར་ནས། །སྤྲིན་པའི་པ་རོལ་ཕྱིན་ཡིན་ན། །ད་དུང་
 འགོ་བཀའ་ཡོད་ན་སྤྲོད། །སྤྲོད་པ་ཇི་ལྟར་པ་རོལ་ཕྱིན། །
- ལ. ༡༠ བདོག་པ་ཐམས་ཅད་འབྲས་བཙས་ཏེ། །སྤྲོ་བོ་ཀུན་ལ་གཏོང་སེམས་གྱིས།།
 །སྤྲིན་པའི་པ་རོལ་ཕྱིན་གསུངས་ཏེ། །དེ་ལྟས་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་དོ། །
- ལ. ༡༡ ཉལ་སོགས་པ་གང་ཞིག་ཏུ། །དེ་དག་གསོད་མི་འགྱུར་བར་བསྐྱད། །སྤྲོང་
 བའི་སེམས་ནི་ཐོབ་པ་ལ།⁷⁰ །ཚུལ་ཁྲིམས་པ་རོལ་ཕྱིན་པར་བཤད། །
- ལ. ༡༢ སེམས་ཅན་མི་བསྐྱུན་ནམ་མཁའ་བཞིན། །དེ་དག་གཞོམ་གྱིས་ཡོང་མི་
 ལང་། །ཁྲོ་བའི་སེམས་འདི་གཅིག་བཅོམ་ན། །དག་དེ་ཐམས་ཅད་ཆོམས་
 དང་འདྲ། །
- ལ. ༡༣ ས་སྤྲོང་འདི་དག་གོས་གཡོག་ཏུ། །དེ་སྤྲོད་གོ་བས་གཤམ་ལང་།⁷¹ །ལྷུམ་
 མཐེལ་ཅོམ་གྱི་གོ་བས་ནི། །ས་སྤྲོང་ཐམས་ཅད་གཡོགས་དང་འདྲ། །
- ལ. ༡༤ དེ་བཞིན་ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་ཡང་། །བདག་གིས་ཕྱིར་བསྐྱོག་མི་ལང་གི །
 བདག་གི་སེམས་འདི་ཕྱིར་བསྐྱོག་བྱའི། །གཞན་རྣམས་བསྐྱོག་གོ་ཅི་ཞིག་
 དགོས། །
- ལ. ༡༥ སེམས་གསལ་གཅིག་བསྐྱེད་འབྲས་བྱ་གང་། །ཆངས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་

(striya) ཞེས་ཡོད་ཅིང་རྒྱ་འགྲེལ་རྣམས་སུ་ཡང་བུད་མེད་དུ་གསུངས་ཡོད་པས་ ‘མོ་ཚོགས་’ བཞག་ཡོད།

70 སྤྲོ་བོ་དང་ཅོན་དང་ཏུན་ཏྲང་གྱེ་ཐོབ་པ་ལས། །

71 ཏུན་ཏྲང་གྱེ་ཐོབ་པ་དེ་དག་ཀུན་གཡོག་ཏུ། །དེ་སྤྲོད་གོ་བ་གཤམ་ལང་། །

- པ་ལྟར། །ལུས་ངག་བཅས་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་། །སྒྱུད་པ་ཞན་པས་དེ་ལྟ་མིན།།
- ལ.༡༦ བསྐྱས་བརྗོད་དང་ནི་དཀའ་ཐུབ་ཀྱིན། །ཡུན་རིང་དུས་སུ་སྒྱུད་བྱས་ཀྱང་། །
སེམས་གཞན་གཡེངས་པས་བྱས་པ་ནི། །དེ་ཉིད་རིག་པས་དོན་མེད་
གསུངས། །
- ལ.༡༧ གང་གིས་ཆོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་⁷²མཆོག །སེམས་ཀྱི་གསང་འདི་མ་ཤེས་ན། །
བདེ་ཐོབ་སྤྱག་བསྐྱེད་གཞོམ་འདོད་ཀྱང་། །དེ་དག་དོན་མེད་ཀྱི་ནར་
འབྱུངས། །
- ལ.༡༨ དེ་ལྟས་བདག་གི་སེམས་འདི་ནི། །ལེགས་བབྱུང་ལེགས་པར་བསྐྱུང་བར་
བྱ། །(༡༡ན)སེམས་བསྐྱུང་བརྟུལ་ཞུགས་མ་གཏོགས་པ། །བརྟུལ་
ཞུགས་མང་པོས་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ལ.༡༩ མ་གངས་གྲོལ་⁷³བའི་ཁྲོད་གནས་ན། །བསྐྱེམས་ཏེ་མ་ཡི་བག་བྱེད་བཞིན།།
སྐྱེ་བོ་ངན་ཁྲོད་གནས་པས་ཀྱང་། །སེམས་ཀྱི་མ་འདི་རྟག་ཏུ་བསྐྱུང་། །
- ལ.༢༠ མ་ཡི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཆུང་དུ་ཡིས། །སྐྱག་པའང་མ་ཡི་བག་བྱེད་ན། །བསྐྱེས་
འཛུམས་རིས་འཛུམས་⁷⁴སྐྱག་པ་ཡིས། ⁷⁵སེམས་ཀྱི་མ་ལྟ་ཅིས་མི་སྐྱུང་། །
- ལ.༢༡ སྒྱུད་པ་འདི་འདྲས་གནས་བྱེད་ན། །སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཁྲོད་གནས་སམ། །བྱད་
མེད་⁷⁶ཁྲོད་ན་གནས་ཀྱང་བྱུང་། །སྒྲོམ་བཙོན་བརྟན་པ་ཉམས་མི་འགྱུར། །

72 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་དཔེ་གཞན་ཅེ་ “དོན་པོ་”

73 སྐྱེ་དགོ་དང་ཅོ་ཞེ་དང་ཏུན་ཏྲོང་ཀ་ཅེ་ “སྤྱོལ་”

74 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “རི་བོ་ཆེན་འཛུམས་” ཏུན་ཏྲོང་ཀ་ཅེ་ “རི་བོ་ཆེས་འཛུམས་”

75 སྐྱེ་དགོ་དང་ཅོ་ཞེ་ཅེ་ “དག་”

76 ལེགས་སྐྱུར་ཅེ་ “བག་མེད་” (pramadā)

༥. ༢༢ བདག་གི་ཆེད་དང་བཀུར་སྟོན་དང་། །ལུས་དང་འཛོལ་མེད་སྤྲོ་ཞིང་། །དག་བ་
 གཞན་ཡང་ཉམས་སྤྲོ་ཡི། །སེམས་ནི་ནམ་ཡང་ཉམས་མི་བྱ། །
 ༥. ༢༣ སེམས་བསྐྱེད་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི། །དྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དག།
 ཐམས་ཅད་འབད་པས་སྤྱད་ས་ཤིག་ཅིས། །བདག་ནི་དེ་ལྟར་ཐལ་མོ་སྦྱར། །⁷⁷
 ༥. ༢༤ ནད་ཀྱིས་དཀྱུགས་པའི་མི་དག་ནི། །ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་པ། །དེ་
 བཞིན་སྤོངས་པས་སེམས་དཀྱུགས་པ། །ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་དོ།
 ༥. ༢༥ ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ལྡན་པའི། །ཐོས་དང་བསམས་དང་བསྐྱོམས་
 པ་ཡང་། །སློ་རྩོལ་བུམ་པའི་ཐུབ་ཞིན་དུ། །དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས། །
 ༥. ༢༦ ཐོས་ལྡན་དད་པ་ཅན་དང་ནི། །བརྩོན་པ་ལྟར་ལེན་དུ་མ་ཡང་། །ཤེས་བཞིན་
 མེད་པའི་སྦྱོན་ཆགས་པས། །ལྟར་བའི་སྟོན་དང་བཅས་པར་འབྱུང་། །
 ༥. ༢༧ ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཆོམ་ཀུན་དག། །དྲན་པ་ཉམས་པའི་རྗེས་འབྲངས་
 པས། །བསོད་ནམས་དག་ནི་ཉེར་བསགས་ཀྱང་། །ཀུན་པོས་འཕྲོག་བཞིན་
 དན་འགོར་འགོ། །
 ༥. ༢༨ ཉན་མོངས་ཆོམ་ཀུན་ཆོགས་འདི་ནི། །སྤྲུགས་སྐབས་ཆོལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ།
 །སྤྲུགས་ཆེད་གྱུར་ནས་དག་འཕྲོག་ཅིང་། །བདེ་འགོ་འོ་སྟོན་ཀྱང་འཛོམས་
 པར་བྱེད། །
 ༥. ༢༩ དེ་བས་དྲན་པ་ཡིད་སྟོན་ནས། །ཀུན་དུ་ནམ་ཡང་མི་གཏང་རོ། །སོང་ན་འང་
 དན་འགོ་འོ་གཞོན་པ་དག། །དྲན་པར་བྱས་ཏེ་ཉེ་བར་བཞག།

77 ལྷ་མཚན་དང་པེ་ཅིང་དང་རྩལ་ཉིང་ཀཾ་= སྒོ་ག་ལ་བབ་ཀྱང་ལྷ་མཚན་པེ་ག་ཅེས། །བདག་ནི་དེ་སྐད་འདོམས་པར་བྱེད། །

- ལ. ༣༠ སྒྲ་མ་དང་ནི་འགྲོགས་པ་ལས། །མཁན་པོས་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་། །
འཇིགས་པས་སྐལ་ལྷན་གྱིས་(༡་བ)བྱེད་ལ། །དན་པ་བདེ་སྒྲག་ཉིད་དུ་སྒྲེ། །
- ལ. ༣༡ སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག །ཀུན་ཏུ་ཐོགས་མེད་གཟིགས་
པར་ལྡན། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྟུན་སྡུག་ན། །རྟག་པར་བདག་ནི་གནས་སོ་
ཞེས། །
- ལ. ༣༢ དེ་ལྟར་བསམས་ནས་ངོ་ཆོ་⁷⁸དང་། །གྲས་དང་འཇིགས་ལྷན་དེ་བཞིན་
མཐོས།⁷⁹།དེས་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་པའང་། །དེ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་
འབྱུང་། །
- ལ. ༣༣ གང་ཆོ་དྲན་པ་ཡིད་སྒྲོ་ནས། །བསྐྱེད་བའི་དོན་དུ་གནས་གྱུར་པ། །དེ་ཆོ་ཤེས་
བཞིན་འོང་འབྱུར་ཞིང་། །སོང་བ་དག་ཀྱང་ཕྱིར་འོང་འབྱུར། །
- ལ. ༣༤ དེ་ཞིག་དང་པོར་འདི་འདྲའི་སེམས། །འདི་ནི་སྒྲོན་བཅས་ཤེས་བྱས་ནས། །
དེ་ཆོ་བདག་གིས་ཤིང་བཞིན་དུ། །བྱུངས་སྐབ་པར་ནི་གནས་པར་བྱ། །⁸⁰
- ལ. ༣༥ དོན་མེད་གཡིང་བར་ལྟ་བ་ནི། །ནམ་ཡང་བདག་གིས་མི་བྱ་སྟེ། །དེས་པར་
སེམས་པས་རྟག་ཏུ་ནི། །མིག་ནི་ཕབ་སྟེ་བལྟ་བར་བྱ། །
- ལ. ༣༦ ལྟ་བ་ངལ་བསོའི་ཆེད་དུ་ནི། །དེས་འགའ་ཕྱོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱ། །འགའ་
ཞིག་མིག་ལམ་སྤང་གྱུར་ན། །བལྟས་ནས་འོངས་པ་ལེགས་ཞེས་བརྗོད། །

78 ཏུན་ཏོང་ཀཱེ་གྲས་པ་”

79 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་ཏུན་ཏོང་ཀཱེ་ “འཇིགས་བཅས་དྲན་པ་རྟག་ཏུ་བཞག །”

80 ལེགས་སྤྱར་ “དེ་ཞིག་དང་པོ་འདི་འདྲའི་སེམས། །དེ་ལྟར་ཉེ་བར་བཞག་བྱ་སྟེ། །བདག་གིས་རྟག་ཏུ་དབང་མེད་ལྟར། །
ཤིང་བཞིན་དུ་ནི་གནས་པར་བྱ།” (pūrvaṃ tāvadidaṃ cittaṃ sadopasthāpyamīdṛśam / nirindriyeṇeva
mayā sthātavyaṃ kāṣṭhavatsadā //)

- ལ. ༣༧ ལམ་སོགས་འཇིགས་པ་བརྟག་པའི་ཕྱིར། །ཡང་དང་ཡང་དུ་ཕྱོགས་
བཞིར་བལྟ། །ངལ་བསོས་ཁ་ནི་ཕྱིར་བལྟས་ནས། །རྒྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་
བལྟ་བར་བྱ། །
- ལ. ༣༨ མདུན་དང་རྒྱབ་ཏུ་བརྟག་བྱས་ནས། །འགྲོ་འམ་ཡང་ན་འོང་བྱ་སྟེ། །དེ་ལྟར་
གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ། །དགོས་པ་ཤེས་ནས་སྤྱད་པར་བྱ། །
- ལ. ༣༩ ལུས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་གནས་བྱ་ཞེས། །བྱ་བ་བསྟོགས་ནས་དེ་ནས་ནི། །
སྐབས་སུ་ལུས་འདི་ཇི་ལྟ་བུར། །གནས་པ་ཡིན་ཞེས་བལྟ་བར་བྱ། །
- ལ. ༤༠ སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་ཆེན་ཚུལ་པ་ནི། །ཆོས་ལ་སེམས་པའི་ཀ་ཆེན་ལ། །ཇི་ལྟར་
བརྟགས་པ་མི་འཆོར་བར། །དེ་ལྟར་འབད་པ་ཀུན་གྱིས་བརྟག།⁸¹
- ལ. ༤༡ ཅི་ནས་ཉིང་འཛིན་བརྩོན་པ་ནི།⁸² །སྐད་ཅིག་གཅིག་ཀྱང་མི་འཆོར་བར། །
བདག་གི་ཡིད་འདི་གར་སྤྱད་ཅེས། །དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་སོ་སོར་བརྟག།
- ལ. ༤༢ འཇིགས་དང་དགའ་སྟོན་སོགས་འབྲེལ་བས། །གལ་ཏེ་མི་རྩས་ཅི་བདེར་
བྱ།⁸³ །འདི་ལྟར་སྦྱིན་པའི་དུས་དག་ཏུ། །ཚུལ་ཁྲིམས་བཏང་སྟོམས་བཞག་
པར་གསུངས། །
- ལ. ༤༣ གང་ཞིག་བསམས་ཏེ་(ཀ་ན)བྱར་བརྩམས་པ། །དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་བསམས་
ཏེ། །དེར་གཏད་པ་ཡི་བསམ་པ་ཡིས། །དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་བསྐྱབ་པར་བྱ། །
- ལ. ༤༤ དེ་ལྟ་ན་ནི་ཀུན་ལེགས་བྱས། །གཞན་དུ་གཉིས་ཀར་མི་འབྱུང་རོ། །ཤེས་

81 ཏུན་ཉིང་ཀ་ཟེ་ ཆོགས་བཅད་འདི་མེད།

82 ཏུན་ཉིང་ཀ་ཟེ་ ‘ཅི་ནས་ཡང་དག་སྒྲུངས་པའི་གཙོ། །’

83 ཏུན་ཉིང་ཀ་ཟེ་ ‘འཇིགས་ལས་སྟོགས་པ་བྱུང་བྱུང་དུ་ནས། །གལ་ཏེ་ཅི་བདེར་མི་རྩས་ན། །’

- བཞིན་མ་ཡིན་ཉེ་ཉོན་མོངས། །དེ་ལྟ་ན་ནི་འཕེལ་མི་འགྱུར། །⁸⁴
- ལ. ༥༥ བྲེ་མོའི་གཏམ་ནི་སྒྲ་ཚོགས་དང་། །རིམ་ཚར་ལྟ་མོ་རྣམས་མང་པོ། །ཀུན་ལ་
འཕྲུག་པར་གྱུར་པ་ན། །དེ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བར་བྱ། །
- ལ. ༥༦ དོན་མེད་ས་ཤོར་མཆོད་དང་། །ས་རིས་འདྲི་སོགས་བྱེད་གྱུར་ན། །བདེ་
གཤེགས་བསྐྱབ་པ་དྲན་བྱས་ནས། །སྐྱབ་པས་དེ་ཡི་མོད་ལ་དོར། །
- ལ. ༥༧ གང་ཆེ་བསྐྱོད་པར་འདོད་གྱུར་ཏམ། །སྤྱོད་པར་འདོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་། །དང་
པོར་རང་གི་སེམས་བརྟགས་ནས། །བརྟན་པས་རིགས་པ་ལྡན་པར་བྱ། །
- ལ. ༥༨ གང་ཆེ་རང་ཡིད་ཆགས་པ་དང་། །ཁྲོ་བར་འདོད་པ་⁸⁵དེ་ཡི་ཆོ། །ལས་སྤྱོད་
མི་བྱ་སྤྱོད་མི་བྱ། །ཤིང་བཞིན་དུ་ནི་གནས་པར་བྱ། །
- ལ. ༥༩ མོད་དང་ག་ཞར་བཅས་པ་འམ། །གལ་ཏེ་ད་རྒྱལ་རྒྱགས་ལྡན་པ་འམ། །
མཚར་འབྲུ་བ་ཡི་བསམ་པ་དང་། །གལ་ཏེ་སྐྱོར་འབྱིན་བསྐྱུ་སེམས་སམ། །
- ལ. ༦༠ གང་ཆེ་བདག་བསྐྱོད་ལྟར་ལེན་པ་འམ། །གཞན་ལ་སྤོད་པ་ཉིད་དང་ནི། །
གཤེགས་བཅས་འབྱེད་དང་བཅས་གྱུར་པ། །དེ་ཆེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ། །
- ལ. ༦༡ རྟེན་དང་བཀྱར་སྟོགས་གསུམ་འདོད་པ་འམ། །གཡོག་འཁོར་དོན་དུ་གཉེར་
འདོད་པ་འམ། །བདག་སེམས་རིམ་གྲོ་འདོད་གྱུར་ན། །དེ་ཆེ་ཤིང་བཞིན་
གནས་པར་བྱ། །

84 ལེགས་སྤྱུར་ཆེ་ རྟེན་ལྟ་ན་ལེགས་བྱས། །གཞན་དུ་གཉིས་ཀར་མི་འགྱུར་ཞིང་། །ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་ཉེ་ཉོན་
མོངས། །དེ་ལྟ་ན་ནི་འཕེལ་བར་འགྱུར། (evam hi sukr̥tam sarvām anyathā nobhayaṃ bhavet /
asamprajanyakleśo 'pi vṛddhiṃ caivam gamiṣyati //)

85 རྟེན་དོར་ཀ་ཆེ་ མཐོང་བ་ ལེགས་སྤྱུར་ཆེ་ མཐོང་བ་ (paśyēt)

- ལ. ༥༢ གཞན་དོན་ཡལ་བར་འདོར་བ་དང་། །རང་དོན་གཉེར་བར་འདོད་པ་དང་། །
སྤྱོད་བར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ན། །དེ་ཆོ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ། །
- ལ. ༥༣ མི་བཟོད་ལེ་ལོ་འཇིགས་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སྤྱོད་བརྟེན་སྤྱོད་ཅེས་དང་། །རང་གི་
ཕྱོགས་ཞེན་སེམས་བྱུང་ན། །དེ་ཆོ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ། །
- ལ. ༥༤ དེ་ལྟར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་། །དོན་མེད་བརྩོན་པའི་ཡིད་བརྟགས་ནས། །
དེ་ཆོ་དཔའ་བོས་གཉེན་པོ་ཡིས། །དེ་ནི་བརྟན་པོར་གཟུང་བར་བྱ། །
- ལ. ༥༥ ཤིན་ཏུ་དེས་དང་རབ་དད་དང་། །བརྟན་དང་གྲུས་དང་ཞེ་སར་བཅས། །དོ་
ཆ་ཤེས་དང་(༡༢་བ)འཇིགས་བཅས་དང་། །ཞི་ཞིང་གཞན་དག་འབྱེད་ལ་
བརྩོན། །
- ལ. ༥༦ བཅུ་ལྔ་མི་མཐུན་བྱས་པ་ཡི། །འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྦྱོ་ཞིང་། །ཉོན་
མོངས་སྦྱེས་པས་འདི་དག་གི། །སེམས་འདི་བྱུང་སྒྲུལ་བཅེར་ལྟར་དང་། །
- ལ. ༥༧ ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་དངོས་ལ། །བདག་དང་སེམས་ཅན་དབང་བྱས་ཤིང་། །
སྤྱོད་པ་བཞིན་དུ་ང་མེད་པར། །ཡིད་འདི་རྟག་ཏུ་གཟུང་བར་བྱ། །
- ལ. ༥༨ རིང་ཞིག་ལོན་ནས་དལ་བའི་མཆོག་ །ཐོབ་པ་ཡང་དང་ཡང་བསམས་ནས། །
སེམས་དེ་ལྟ་བུར་རི་རབ་ལྟར། །རབ་ཏུ་མི་གཡོ་གཟུང་བར་བྱ། །
- ལ. ༥༩ བྱ་རྒྱུད་ཤལ་ཆགས་པ་ཡིས། །མན་ཚུན་ཀུན་ཏུ་བཤལ་ཁྲིད་ཀྱང་། །ཡིད་⁸⁶
ཁྲོད་མི་དག་པའི་བྱེད་ན། །ད་ལྟ་ཅི་ཕྱིར་ཁ་ཏ་བྱེད། །
- ལ. ༦༠ ལུས་འདི་བདག་གིར་བཟུང་བྱས་ནས། །ཡིད་ཁྲོད་ཅི་ཕྱིར་སྤང་བར་བྱེད། །

86 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་རྟན་རྟོང་ཀྱང་ “ལུས་” ལེགས་སྦྱར་ “ལུས་” (kāyah) དཔེ་ལ་ལར་ “སེམས་” ཡོད།

ཁྱོད་དང་འདི་གཉིས་སོ་སོ་ན། །དེས་ཀོ་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །⁸⁷

- ལ. ༤༧ རྗེས་པའི་ཡིད་ཁྱོད་ཅི་ཡི་ཕྱིར། །ཤིང་ག་ཟུགས་གཙང་མ་གཟུང་མི་བྱེད། །
མི་གཙང་ཚོགས་ཀྱི་འཕྲུལ་འཁོར་འདི། །རུལ་པ་བསྐྱུངས་ཏེ་ཅི་ཞིག་རུང་། །
- ལ. ༤༨ ཐོག་མར་པགས་པའི་རིམ་པ་འདི། །རང་གི་སྒྲོ་ཡིས་ཐ་དད་ཕྱེ། །ཤ་ཡང་
རུས་པའི་བྲ་བ་ལས། །ཤེས་རབ་མཚོན་གྱིས་གུད་དུ་ཕྱེ། །
- ལ. ༤༩ རུས་པ་རྣམས་ཀྱང་དབྱེ་བྱས་ནས། །ཀར་གི་བར་དུ་བལྟ་བྱ་ཞིང་། །འདི་ལ་
སྒྲིང་པོ་ཅི་ཡོད་ཅེས། །བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་བརྟག་པར་གྱིས། །
- ལ. ༥༠ དེ་ལྟར་འབད་དེ་བཙལ་ཀྱང་དེར། །ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲིང་པོ་མ་མཐོང་ན། །ད་དུང་ཅི་
ཕྱིར་ཆགས་ཚུལ་གྱིས། །ཁྱོད་ནི་ལུས་འདི་སྐྱུང་བར་བྱེད། །
- ལ. ༥༡ ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གཙང་བཟར་མི་རུང་། །ཁྲག་ཀྱང་བཏུང་དུ་མི་རུང་ལ། །རྩུ་
ལྟོ་འང་གཞིབ་དུ་མི་རུང་ན། །ལུས་ཀྱིས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ལ. ༥༢ ཉིས་ན་མ་དང་བྱ་ཤོད་ཀྱི། །ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་འདི་བསྐྱུང་རིགས།⁸⁸ །མི་འོ་ཅོག་
གི་ལུས་འདི་ནི། །བཀོལ་བར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་ཟད། །
- ལ. ༥༣ འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱུངས་ཀྱང་ནི། །འཆི་བདག་བརྩེ་བ་མེད་པ་ཡིས། །འཕྲོག་
སྟེ་བྱ་དང་ཁྱིར་བྱིན་ན། །དེ་ཆོ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་བྱར་ཡོད། །
- ལ. ༥༤ བྲན་གཡོག་བཀོལ་དུ་མི་བཏུབ་ལ་འང་། །གོས་ལ་སོགས་པ་མི་སྦྱིན་ན། །
ལུས་འདི་བསྒྲོད་ཀྱང་གཞན་(༡༣་ན)འགོ་ན། །ཁྱོད་ཀོ་ཅི་སྟེ་ཤ་ཐང་གསོ། །

87 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ེ་ ཅི་ཞིག་གཞོད། །

88 ལེགས་སྐྱུར་ེ་ འོན་ཀྱང་མ་དང་ཤོད་སོགས་ཀྱི། །ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་འདི་བསྐྱུང་རིགས། (yuktam gr̥dhraśrgālāder āhārārthaṃ tu rakṣitum //)

- ལ. ༤༩ འདི་ལ་སྒྲ་རྒྱ་མཚན་གྱི་མཐུན་པའི། འདི་རང་གི་དོན་བྱེད་ཚུགས། མཐུན་པ་མེད་པར་
འདི་ལ་ནི། བཅས་ཅད་སྦྱོར་པར་མི་བྱེད། །⁸⁹
- ལ. ༥༠ འགྲོ་དང་འོང་བའི་རྟེན་ཅུ་ལྟར། ལུས་ལ་སྒྲ་⁹⁰ཡི་སྒྲོ་བཞག་སྟེ། མཐུན་པ་
ཅན་རྣམས་དོན་སྦྱོར་པའི་བྱེད། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནི་ལུས་སུ་བསྦྱར། །
- ལ. ༥༡ དེ་ལྟར་རང་དབང་ཡོད་ཀྱིས་ཏེ། རྟག་ཏུ་འཇུག་པའི་བཞིན་དུ་གྱིས། རྒྱ་
གཉེར་རོ་ལུས་ཡོངས་ཐོང་སྟེ། འགྲོ་བའི་བཤེས་དང་གསོའི་པོར་གྱིས། །
- ལ. ༥༢ ཁྲི་ལ་སོགས་པ་བབ་ཅོལ་དུ། རྒྱ་དང་བཅས་པར་མི་དོར་རོ། རྒྱ་ཡང་དག་
ཏུ་མི་དབྱེ་སྟེ། རྟག་ཏུ་གཅོམ་སྦྱངས་དགའ་བར་བྱ། །
- ལ. ༥༣ རྒྱ་སྦྱར་གྱི་ལ་ཆོམ་རྒྱ་དག རྒྱ་མེད་འཇུག་ཅིང་འགྲོ་བ་ཡིས། མཐོན་པར་
འདོད་པའི་དོན་སྦྱོར་པ། ལུས་པས་⁹¹རྟག་ཏུ་དེ་བཞིན་སྦྱར། །
- ལ. ༥༤ གཞན་ལ་གཞན་བསྐྱུལ་འདེབས་མཁས་ཤིང་། མ་བཅོལ་མཐུན་པར་བྱེད་
པའི་དག ལུས་པས་སྦྱོར་བར་སྦྱང་བཞིན་ཏེ། རྟག་ཏུ་ཀུན་གྱི་སྒྲོ་བ་མར་བྱུང་། །
- ལ. ༥༥ ལེགས་པར་སྦྱས་པ་ཐམས་ཅད་ལ། དག་བར་གསུངས་ཞེས་བཞེད་པར་
བྱ། བསོད་ནམས་བྱེད་པ་མཐོང་བྱུང་ན། བསྟོད་པས་ལེགས་པར་དགའ་
བ་བསྐྱེད། །
- ལ. ༥༦ རྒྱ་ག་ན་ཡོན་ཏན་བཞེད་བྱ་ཞིང་། ཡོན་ཏན་བཞེད་ན་རྗེས་སུ་བཞེད། རང་གི་
ཡོན་ཏན་བཞེད་ན་དེ། ཡོན་ཏན་ཤེས་པར་རིག་པར་བྱ། །

89 ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ཅེ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ནི། འདི་སྦྱོར་པར་མི་བྱེད། (nāhi vaitanikopāṭṭam sarvaṃ tasmai pradīyate //)

90 ཏུན་ཏོང་ལ་ཅེ་ཅེ་ལ. ༥༠ “ཡི་སྒྲོ་བཞག་སྟེ།” ནས་ ལ. ༡༠༢ “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྒྱུ་ལྟོས་” བར་མི་ཆོང་།

91 ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ཅེ་ལྟར་ཏུ་རྒྱ་ འམ་ ‘རྣལ་འབྱོར་’ (yati)

- ལ.ལ༢ ཚུམ་པ་ཐམས་ཅད་དགའ་ཕྱིར་ཏེ། །དེ་ནི་རིན་གྱིས་ཉོན་ལང་དགོན། །དེ་ལྟས་
གཞན་བྱས་ཡོན་ཏན་གྱིས། །དགའ་བའི་བདེ་བ་སྦྱད་པར་བྱ། །
- ལ.ལ༤ བདག་ལ་འདིར་གོད་ཡོང་མེད་ལ། །ཕ་རོལ་ཏུ་ཡང་བདེ་བ་ཆེ། །ཉེས་པས་
མི་དགའ་སྦྱག་བསྐྱུལ་ཞིང་། །ཕ་རོལ་ཏུ་ཡང་སྦྱག་བསྐྱུལ་ཆེ། །
- ལ.ལ༥ སྦྲ་ན་ཡིད་ཐེབས་འབྲེལ་བ་དང་། །དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། །
ཆགས་དང་ཞེ་སྤངས་སྤངས་པ་དང་། །འཇམ་ཞིང་རན་པར་སྦྲ་བར་བྱ། །⁹²
- ལ.ལ༦ མིག་གིས་སེམས་ཅན་ལྟ་ན་ཡང་། །འདི་དག་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་ །
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས། །དང་ཞིང་བྱམས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ལྟ། །⁹³
- ལ.ལ༧ ཏྲག་པར་མངོན་ཞེན་གྱིས་བསྐྱེད་སྤངས་པའམ། །གཉིན་པོ་ཡིས་ནི་བསྐྱེད་སྤངས་
(ཀ་བ་)པ་ཉིད། །ཡོན་ཏན་དང་ནི་ཕན་འདོགས་ཤིང་། །སྦྱག་བསྐྱུལ་བ་ལ་
དག་ཆེན་འགྱུར། །⁹⁴
- ལ.ལ༨ མཁས་ཤིང་ལྡང་དང་⁹⁵ ལྡན་བྱས་ནས། །ལས་རྣམས་བདག་གིས་ཏྲག་ཏུ་
བྱ། །ལས་རྣམས་ཀྱན་ལ་སྦྱུང་ལ་ཡང་། །སྦྲོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །
- ལ.ལ༩ སྦྱོན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་སོགས། །གོང་ནས་གོང་དུ་བྱད་ཞུགས་སྦྱད། །ཁྱེད་
དུའི་ཕྱིར་ནི་ཆེ་མི་གཏང་། །གཙོ་ཆེར་གཞན་གྱི་དོན་བསམ་མོ། །

92 ལེགས་སྦྱར་ཆེ་སྦྲ་ན་ཡིད་ཆེས་འགྱུར་བ་དང་། །དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། །རྩེ་སྦྲ་སྦྲིང་ཐེ་ཙ་བ་ཅན། །འཇམ་
པའི་སྦྲ་ཡིས་སྦྲ་བར་བྱ། (viśvastavyastapadaṃ viśpaṣṭārthaṃ manoramam / śrutisaukhyam
kṛpāmūlaṃ mṛdumandasvaram vadet //)

93 ལེགས་སྦྱར་ཆེ་སྦྲ་ན་ཡིད་ཆེས་འགྱུར་བ་དང་། །དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། །རྩེ་སྦྲ་སྦྲིང་ཐེ་ཙ་བ་ཅན། །འཇམ་
པའི་སྦྲ་ཡིས་སྦྲ་བར་བྱ། (viśvastavyastapadaṃ viśpaṣṭārthaṃ manoramam / śrutisaukhyam
kṛpāmūlaṃ mṛdumandasvaram vadet //)

94 ཏྲག་ཏུ་ཀ་བ་ཅན་ཆེན་པོ་ཅན་ལ་སྦྱུང་ལ་ཡང་། །སྦྲོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

95 སྦྲ་ལྡང་དང་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཏུ་ཀ་བ་ཅན་ལ་སྦྱུང་ལ་ཡང་། །སྦྲོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

- ལ.༤༥ དེ་ལྟར་རིག་བྱས་གཞན་དོན་ལ། །རྟག་ཏུ་བཅོམ་པས་གནས་པར་བྱ། །
ཐུགས་རྗེ་མངའ་བ་རིང་གཟིགས་པས། །བཀག་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་གནང་།
- ལ.༤༦ ལོག་པར་ལྷུང་དང་མགོན་མེད་དང་། །བརྟུལ་ཞུགས་གནས་ལ་བགོ་བྱ་
ཞིང་། །རན་པ་ཙམ་དུ་བཟུང་བྱ་སྟེ། །ཆོས་གོས་གསུམ་མ་གཏོགས་པ་
སྦྱིན། །⁹⁶
- ལ.༤༧ དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྦྱོད་པའི་ལུས། །ཕྱན་ཆོགས་ཆེད་དུ་གཞོད་མི་བྱ། །དེ་ལྟར་
བྱས་ན་སེམས་ཅན་གྱི། །བསམ་པ་ལྟར་དུ་རྗེ་གས་པར་འབྱུང་། །
- ལ.༤༨ སྤྱིང་རྗེའི་བསམ་པ་མ་དག་པར། །ལུས་འདི་གཏང་བར་མི་བྱ་སྟེ། །ཅིནས་
འདི་དང་གཞན་དུ་ཡང་། །དོན་ཆེན་སྦྱབ་པའི་རྒྱར་གཏང་རོ། །⁹⁷
- ལ.༤༩ མ་གུས་པ་ལ་ཆོས་མི་བཤད།⁹⁸ །མི་ན་བཞིན་དུ་མགོ་དགྱིས་དང་། །གདུགས་
དང་འཁར་བ་མཆོན་ཐོགས་དང་། །མགོ་བོ་གཡེགས་པ་དག་ལ་མིན། །
- ལ.༥༠ དམན་ལ་ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེ་དང་། །སྦྱིས་པ་མེད་པར་བྱད་མེད་མིན། །དམན་དང་
མཆོག་གི་ཆོས་རྣམས་ལ། །མཚུངས་པར་གུས་པས་ཀུན་ཏུ་སྦྱད། །
- ལ.༥༡ རྒྱ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་སྦྱོད་ལྟར་པ། །དམན་པའི་ཆོས་ལ་སྦྱར་མི་བྱ། །སྦྱོད་པ་
ཡོངས་སུ་འདོར་མི་བྱ། །མདོ་དང་སྒྲགས་ཀྱིས་འདྲིད་མི་བྱ། །
- ལ.༥༢ སོ་ཤིང་དང་ནི་མཆིལ་མ་དག །དོར་བ་ན་ནི་དགབ་པར་བྱ། །གཅིལ་

96 ཏུན་ཏྲང་ཀཾ་ཟླ་ཆོགས་བཅད་འདི་མེད།

97 ལེགས་སྦྱར་ཟླ་ཟླ་སྤྱིང་རྗེའི་བསམ་པ་མ་དག་པར། །སྦྱོག་འདི་གཏང་བར་མི་བྱ་སྟེ། །བསམ་པ་མཉམ་ན་དེ་གཏང་སྟེ། །དེ་
ལྟར་ཡོངས་སུ་ཉམས་མི་འབྱུང་། (tyajenna jīvitam tasmād asuddhe karuṇāśaye / tulyāśaye tu
tattyājyam ittham na parihīyate //)

98 ཏུན་ཏྲང་ཀཾ་ཟླ་ལ.༤༩ མ་གུས་པ་ལ་ཆོས་མི་བཤད། །ནས་ ལ.༥༠ ལྷུང་བའི་ལྷག་མ་དེས་ཞི་བྱ། །བར་མེད།

སོགས་པ་འད་ལོངས་སྒྱུད་པ་འི། །ཁྱུད་ཐང་ལ་དོར་བ་སྤྲད། །

༥.༩༢ ཁ་བཀའ་བ་དང་སྤྱོད་བཅས་དང་། །ཁ་གདངས་ནས་ནི་བཟའ་མི་བྱ། །ཀླང་པ་
བཀྱང་ཏེ་མི་འདུག་ཅིང་། །ལག་པ་མཉམ་པར་མི་མཉེའོ། །

༥.༩༣ བཞོན་པ་མལ་སྟན་གནས་དག་ཏུ། །བྱད་མེད་གཞན་དང་གཅིག་མི་བྱ། །
འཇིག་རྟེན་མ་དད་སྒྱུར་པ་ཀྱུན། །མཐོང་དང་བྲིས་ཏེ་སྤང་བར་བྱ། །

༥.༩༤ སོར་མོས་བདེ་ནི་མི་བྱ་སྟེ། །གུས་དང་བཅས་པས་གཡས་པ་(༡༥)ཉི། །
ལག་པ་དག་ནི་ཀྱན་གྱིས་ཀྱང་། །ལམ་ཡང་དེ་ལྟར་བསྟན་པར་བྱ། །

༥.༩༥ ལག་པ་ཤས་ཆེར་བསྒྱུད་མིན་ཏེ། །བྱང་བྱད་བསྒྱུད་ལ་སྤྱོད་བསྒྲགས་པ། །སེ་
གོལ་ལ་སོགས་བདེ་⁹⁹བྱ་སྟེ། །གཞན་དུ་མ་བསྐྱམས་པར་འགྱུར་རོ། །

༥.༩༦ མགོན་པོ་མྱ་ངན་འདས་གཟིམས་ལྟར། །འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཉལ་བར་
བྱ། །ཤེས་བཞིན་སྒྱུར་དུ་ལྷང་སེམས་ལ། །ཐོག་མ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་སྒྱུར། །

༥.༩༧ བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའི་སྒྱུད་པ་དག །ཆོད་མེད་པར་ནི་གསུངས་པ་ལས། །
སེམས་སྤང་བ་ཡི་སྒྱུད་པ་ནི། །ངེས་པར་དེ་སྲིད་སྒྱུད་པར་བྱ། །

༥.༩༨ ཉིན་དང་མཚན་མོ་ལན་གསུམ་དུ། །ལྷང་པོ་གསུམ་པ་གདོན་བྱ་ཞིང་། །རྒྱལ་
དང་བྱང་ཁྱབ་སེམས་བརྟེན་ནས། །ལྷང་བའི་ལྷག་མ་དེས་ཞི་བྱ། །

༥.༩༩ རང་ངམ་གཞན་གྱི་དབང་ཡང་རུང་། །གནས་སྐབས་གང་དུ་ཅི་སྒྱུད་ཀྱང་། །
བསྐྱབ་པར་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པའི། །གནས་སྐབས་དེལ་འབད་དེ་བསྐྱབ། །

99 སྤྱང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྣམས་’

- ལ. ༡༠༠ རྒྱལ་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱིས་མི་བསྐྱབ་པ། །དེའི་གང་ཡང་ཡོད་མིན་ཏེ། །དེ་ལྟར་
གནས་པའི་མཁས་པ་ལ། །བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་གང་ཡང་མེད། །
- ལ. ༡༠༡ དངོས་སམ་ཡང་ན་བརྒྱད་ཀྱང་རུང་། །སེམས་ཅན་དོན་ལས་གཞན་མི་
སྤྱད། །སེམས་ཅན་ཁོ་ནའི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྡོའོ། །
- ལ. ༡༠༢ ཏྲག་པར་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི། །ཐེག་ཆེན་དོན་ལ་མཁས་པ་དང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྒྱལ་ཞུགས་མཆོག་ །སློག་གི་ཕྱིར་ཡང་མི་གཏང་ངོ། །
- ལ. ༡༠༣ དཔལ་འབྱུང་བ་ཡི་རྣམ་ཐར་ལས། །སྤྱོད་བསྐྱོར་པའི་ཚུལ་ལྟར་བསྐྱབ། །
འདི་དང་སངས་རྒྱས་བཀའ་སྤྱུལ་གཞན། །མདོ་སྤྱོད་བསྐྱབ་ནས་ཤེས་
པར་བྱ། །
- ལ. ༡༠༤ མདོ་སྤྱོད་རྣམས་ལས་བསྐྱབ་པ་སྤྱང་། །དེ་བས་མདོ་སྤྱོད་བསྐྱབ་པར་བྱ། །ནམ་
མཁའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་སྤྱོད་ནི། །ཐེག་མ་ཉིད་དུ་བཟླ་བར་བྱ། །¹⁰⁰
- ལ. ༡༠༥ གང་ཕྱིར་ཏྲག་ཏུ་སྤྱད་པ་ནི། ¹⁰¹ །དེ་ལས་རྒྱ་ཆེར་རབ་སྟོན་པས། །བསྐྱབ་པ་
ཀུན་ལས་བདུས་པ་ཡང་། །དེས་པར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བཟླ། །
- ལ. ༡༠༦ ཡང་ན་རེ་ཞིག་མདོར་བསྐྱས་པའི། །མདོ་རྣམས་ཀུན་ལས་བདུས་པར་
བཟླ། །འཕགས་པ་ཁྲ་སྤྱོད་(༡༥)ཀྱིས་མཛད་པའི། །གཉིས་པོ་འང་¹⁰²
འབད་པས་བཟླ་བར་བྱ། །¹⁰³

100 ལེགས་སྤྱོད་ཅེ་ “ནམ་མཁའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་སྤྱོད་ལ། །རྩ་བའི་ལྷང་བ་བཏྲག་པར་བྱ།” (ākāśagarbhe sūtre ca mūlāpattirūpayet //)

101 ཏུན་ཏྲང་ཀེ་ ལ. ༡༠༥ “གང་ཕྱིར་ཏྲག་ཏུ་སྤྱད་པ་ནི།” ནས་ ལ. ༡༠༦ “མདོ་རྣམས་ཀུན་ལས་བདུས་པར་བཟླ།” བར་མེད།

102 ལྷ་ཐར་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ “གཉིས་པོ་འང་”

103 ཏུན་ཏྲང་ཀེ་དང་ལ་ཅེ་ “འཕགས་པ་ན་གཟུན་ཡིས། །མདོ་རྣམས་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ཡང་། །རབ་ཏུ་འབད་དེ་བཟླ་དགོས་
པས། །དེའི་འོག་དུ་བཟླ་བར་བྱ།” ཞེས་ཆོག་ཀྱང་བཞེ་ཡོད། ལེགས་སྤྱོད་ཅེ་ “དྲི་ཏྲི་ཡི” (dvitīyam) ཞེས་པ་གཉིས་པ་ལ་གོ་

ལ. ༡༠༢ གང་ལས་གང་ནི་མ་བཞག་པ། །དེ་ཉིད་སྒྱུད་པར་བྱ་བ་སྟེ། །འཛིག་རྟེན་
སེམས་ནི་བསྐྱང་བའི་ཕྱིར། །བསྐྱབ་པ་མཐོང་ནས་ཡང་དག་སྒྱུད། །

ལ. ༡༠༣ ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ། །ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟག་བྱ་བ། །དེ་
ཉིད་ཁོ་ན་མདོར་ན་ནི། །ཤེས་བཞིན་བསྐྱང་བའི་མཚན་ཉིད་དོ། །

ལ. ༡༠༤ ལུས་ཀྱིས་འདི་དག་སྒྱུད་པར་བྱ། །ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་འབྲུབ། །
སྒྲན་དབྱེད་བཀྲགས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི། །ནད་པ་དག་ལ་ཕན་འབྱུང་རམ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྱུད་པ་ལ་འཕྲུག་པ་ལས། །ཤེས་བཞིན་བསྐྱང་བར་བྱ་བ་སྟེ་
ལེན་ལྡ་པའོ། །¹⁰⁴

བ་དང་། ད་ལྟ་བུ་སྐྱུ་སྐྱུ་གྱིས་མཛད་པའི་བསྐྱབ་བཏུས་དང་ཞི་བ་ལྟས་མཛད་པའི་མདོ་བཏུས་མི་
སྐྱང་བས། མཁས་པ་ལ་ལས་དང་པོར་ཞི་བ་ལྟ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྐྱབ་བཏུས་དང་གཉིས་པར་ལྟ་སྐྱུ་གྱིས་མཛད་པའི་
མདོ་བཏུས་བལྟ་དགོས་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཀའ། རི་བོ་རྩེ་བྱང་ཆུབ་ལས་ཀྱི་སྒྲན་མའི་དཀའ་འབྲེལ་(སྒྲི་དགོ་བསྐྱན་འབྱུར།
དབུ་མ། ལི། ཤོག་གངས་ ༢༥༢བ་-༢༥༣ན) དུའང་། “ཞི་བ་ལྟས་འདི་སྐད་དུ། མདོ་སྟེ་དག་ནི་བལྟ་བར་བྱ། །ནམ་མཁའི་
སྤྱིང་པོའི་མདོ་སྟེ་ནི། །ཐོག་མ་ཉིད་དུ་བལྟ་བར་བྱ། །འཕགས་པ་ལྟ་སྐྱུ་གྱིས་མཛད་པའི། །མདོ་རྣམས་ཀྱན་ལས་བཏུས་པ་ཡང་།
དེ་ཡི་འོག་དུ་བལྟ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པས་” ཞེས་གསལ།

104 ཏུན་ཏྲང་ཀ་དང་ལ་། “ལེན་ལྡ་པའོ། །”

དུག་པ། བཟོད་པའི་ལེན།

- ༤.༡ ལྷོ་བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་ཡི། །སྦྱིན་དང་བདེ་གཤེགས་མཆོད་ལ་
སོགས། །ལེགས་སྦྱད་གང་ཡིན་དེ་ཀུན་ཀྱང་། །ཁོང་ཁོ་གཅིག་གིས་
འཛམས་པར་བྱེད། །
- ༤.༢ ཞེ་སྤང་ལྟ་བུའི་སྤྲིག་པ་མེད། །བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ཐུབ་མེད། །དེ་བས་
བཟོད་ལ་ནན་ཏན་དུ། །སྦྱོལ་གས་ཚུལ་གྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ། །
- ༤.༣ ཞེ་སྤང་བྱུག་རྩའི་སེམས་འཆང་ན། །ཡིད་ནི་ཞི་བ་ཉམས་མི་མྱོང་། །དགའ་
དང་བདེ་བའང་མི་འཐོབ་ལ། །གཉིད་མི་འོང་ཞིང་བརྟན་མེད་འགྱུར། །
- ༤.༤ གང་དག་ནོར་དང་བཀྱར་སྟེ་ཡིས། །དྲིན་བྱིན་དེ་ལ་བརྟེན་གྱུར་པ། །དེ་དག་
ཀྱང་ནི་སྤང་ལྟན་པའི། །རྩི་དཔོན་དེ་ལ་གསོད་པར་གྲོལ། །
- ༤.༥ དེ་ཡིས་མཛའ་བཤེས་སྦྱོར་བར་འགྱུར། །སྦྱིན་པས་བསྐྱུས་ཀྱང་བརྟེན་མི་བྱེད། །
མདོར་ན་ཁོ་བས་བདེར་གནས་པ། །དེ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །
- ༤.༦ ཁོ་བའི་དག་ཡིས་དེ་ལ་སོགས། །སྦྱུག་བསྐྱུས་དག་ནི་བྱེད་པར་འགྱུར། །
གང་ཞིག་བསྒྲིམས་ཏེ་ཁོ་འཛམས་པ། །དེ་ནི་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ། །
- ༤.༧ མི་འདོད་བྱས་དང་འདོད་པ་ཡི། །གོགས་བྱས་པ་ལས་བྱུང་གྱུར་པ། །ཡིད་
མི་བདེ་བའི་ཟས་ཆེད་ནས། །ཞེ་སྤང་བརྟན་ཏེ་བདག་འཛམས་སོ། །
- ༤.༨ དེ་ལྟས་བདག་གིས་དག་པོ་དེའི། །ཟས་ནི་རྣམ་པར་གཞོམ་པར་བྱ། །འདི་
ལྟར་བདག་ལ་གཞོད་པ་ལས། །དག་འདི་ལ་ནི་ལས་གཞན་མེད། །

- ༤.༩ ཅི་ལ་བབ་ཀྱང་བདག་གིས་ནི། །དགའ་(༡༥་ན)བའི་ཡིད་ནི་དགྲག་མི་བྱ། །
མི་དགའ་བྱས་ཀྱང་འདོད་མི་འགྲུབ། །དག་བ་དག་ནི་ཉམས་པར་འགྱུར། །
- ༤.༡༠ གལ་ཏེ་བཙུག་སྤྱོད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །གལ་ཏེ་བཙུག་
སྤྱོད་ན་ནི།¹⁰⁵ །དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་མན། །
- ༤.༡༡ བདག་གམ་བདག་གི་བཤེས་རྒྱམས་ལ། །སྤྱུག་བསྐྱེད་བརྟམས་དང་ཚོག་
རྩུབ་དང་། །མི་སྦྱོན་ཞེས་བྱ་མི་འདོད་དེ། །དགྲ་ལ་དེ་ལས་བརློག་པས་
སོ། །¹⁰⁶
- ༤.༡༢ བདེ་བའི་རྒྱ་ནི་རེས་འགའ་འབྱུང་། །སྤྱུག་བསྐྱེད་རྒྱ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་། །སྤྱུག་
བསྐྱེད་མེད་པར་རེས་འབྱུང་མེད། །དེ་བས་སེམས་ཁྱོད་བརྟན་པར་མཐོས། །
- ༤.༡༣ དགའ་བརློག་དད་དང་¹⁰⁷ ཀུར་པ། །བསྐྱེད་དང་བཅད་སོགས་ཚོར་བ་ནི། །
དོན་མེད་བཅོད་བྱེད་ཐར་པ་ཡི། །དོན་དུ་བདག་ཀོ་ཅི་ཕྱིར་སྤྲ། །¹⁰⁸
- ༤.༡༤ གོམས་ན་སྤྱོད་བར་མི་འགྱུར་བའི། །དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་བས་
གཞོད་པ་རྒྱུད་གོམས་པས། །གཞོད་པ་ཆེན་པོ་འད་བཅོད་པར་བྱས། །
- ༤.༡༥ སྤྱུལ་དང་ཤ་སྤྱང་དག་དང་ནི། །བཀྲེས་སྒྲིམ་ལ་སོགས་ཚོར་བ་དང་། །གཡན་
པ་ལ་སོགས་བཅས་པ་ཡི། །དོན་མེད་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཅིས་མ་མཐོང་། །
- ༤.༡༦ ཚོ་གང་ཆར་དང་རྒྱུད་སོགས་དང་། །ནད་དང་འཆིང་དང་དེག་སོགས་ལ། །

105 སྤྱོད་ཐར་དང་པོ་ཅིང་དང་ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ །འོན་ཏེ་བཙུག་སྤྱོད་ཡང་། །

106 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ །མི་སྦྱོན་པའི་མི་འདོད་འབྱུང་། །དགྲ་ལ་དེ་ལས་བརློག་པ་འབྱུང་། །

107 ལེགས་སྤྱུར་ཟེ །དགའ་བརློག་བྱ་དང་ (durgāputraka)

108 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ །དགའ་བརློག་དད་པའི་མི་དག་ཀྱང་། །ཐར་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པ་དང་། །གཅད་སྤྱུགས་སྤྱུག་
བསྐྱེད་དོན་མེད་བཅོད་། །བདག་ནི་དེ་ལས་ཅི་ཞིག་སྤྲ། །

བདག་གིས་བཟེ་རེ་མི་བྱ་སྟེ། །དེ་ལྟར་བས་ན་གཞོད་པ་འཕེལ། །¹⁰⁹

༤.༡༧ ལ་ལ་བདག་གི་ཁྲག་མཐོང་ན། །དཔའ་བརྟན་ལྷག་པར་སྦྱེ་འགྱུར་ཡོད། །¹¹⁰
ལ་ལ་གཞན་གྱི་ཁྲག་མཐོང་ན། །ཐོག་ཅིང་བརྒྱལ་བར་འགྱུར་བ་ཡོད། །

༤.༡༨ དེ་ནི་སེམས་ཀྱི་ངང་བརྟན་དང་། །སྤར་མའི་ཚུལ་ལས་བྱུར་པ་ཡིན། །དེ་བས་
གཞོད་པ་ཁྱད་བསད་ཅིང་། །སྤྱག་བསྐལ་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་བྱོས། །

༤.༡༩ མཁས་པས་སྤྱག་བསྐལ་བྱུང་ཡང་ནི། །སེམས་ཀྱི་རབ་དང་རྩྭ་མི་བྱ། །
ཉོན་མོངས་རྣམས་དང་གཡུལ་འགྱུད་ལ།¹¹¹ །གཡུལ་འགྱུད་ཆེ་ན་གཞོད་
པ་མང། །

༤.༢༠ སྤྱག་བསྐལ་ཐམས་ཅད་ཁྱད་བསད་ནས། །ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་དག་འཛུམས་
པ། །དེ་དག་རྒྱལ་བྱེད་དཔའ་བོ་སྟེ། །ལྷག་མ་རེ་ལ་གསོད་པའོ། །¹¹²

༤.༢༡ གཞན་ཡང་སྤྱག་བསྐལ་ཡོན་ཏན་ནི། །སྦྱོར་བས་དེགས་པ་སེལ་བར་བྱེད། །
འཁོར་བ་པ་ལ་སྦྱིང་རྩེ་སྟེ། །(༡༥་བ)སྤྱིག་ལ་འཛུམས་ཞིང་དག་ལ་དགའ། །¹¹³

༤.༢༢ མཁྲིས་པ་ལ་སོགས་སྤྱག་བསྐལ་གྱི། །འབྱུང་གནས་ཆེལ་མི་ཁོ་བར། །
སེམས་ཡོད་རྣམས་ལ་ཅི་སྟེ་ཁོ། །དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་རྒྱུན་གྱིས་བསྐྱལ། །

༤.༢༣ དཔའ་ན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་། །ནད་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། །དེ་

109 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་ཅེས་གཞོད་པ་སྟེ། །

110 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་ཅེས་ཕྱིར་ཞིང་ཁོང་དཀར་དགའ་བ་ཡོད། །

111 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་ཅེས་ཐབ་མོ་དང་ནི་ཉོན་མོངས་དང་། །

112 ལེགས་སྤྱར་ཅེས་གང་ཞིག་བྱང་ལ་མཚོན་པོག་ཀྱང་། །སྤངས་ཏེ་དག་ལས་རྒྱལ་བྱེད་པ། །དེ་དག་རྒྱལ་བྱེད་དཔའ་བོ་སྟེ། །
ལྷག་མ་རེ་ལ་གསོད་པའོ། ། (urasārātighātān ye praficchanto jayantyār / te te vijayinah śūrāh
śeṣāstu mṛtamārakāh //)

113 ལེགས་སྤྱར་ཅེས་སྤྱིག་ལ་འཛུམས་ཞིང་རྒྱལ་བ་དཀྱོག་པོ། ། (pāpādbhītirjine sprhā //)

- བཞིན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་། ཁན་གྱིས་ཉོན་མོངས་འབྱུང་བར་འགྱུར།¹¹⁴
- ༤.༢༤ ཁྲོ་བར་བྱ་ཞེས་མ་བསམས་ཀྱང་། སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་གྱི་ནར་ཁྲོ། བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་མ་བསམས་ཀྱང་། ཁྲོ་བ་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །
- ༤.༢༥ ཉེས་པ་ཇི་སྟེད་ཐམས་ཅད་དང་། སྤྲིག་པ་རྣམས་པ་སྣ་ཚོགས་པ། དེ་ཀྱན་རྒྱུན་གྱི་སྟོབས་ལས་བྱུང་། རང་དབང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
- ༤.༢༦ རྒྱུན་རྣམས་ཚོགས་པ་དེ་དག་ཀྱང་། བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་སེམས་པ་མེད། ། དེས་བསྐྱེད་དེ་ཡང་བདག་བསྐྱེད་ཅེས། སེམས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
- ༤.༢༧ གཙོ་བོ་ཞེས་བྱར་གང་འདོད་དང་། བདག་ཅེས་བཏགས་པ་གང་ཡིན་པ། ། དེ་ཉིད་བདག་ནི་འབྱུང་བྱ་ཞེས།¹¹⁵ ཆེད་དུ་བསམས་ཤིང་འབྱུང་བ་མེད། །
- ༤.༢༨ མ་སྐྱེས་པར་ནི་དེ་མེད་ན། དེ་ཆོ་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་གང་། ཡུལ་ལ་རྟག་ཏུ་གཡེང་འགྱུར་བས། འགག་པར་འགྱུར་བའང་མ་ཡིན་ནོ། །
- ༤.༢༩ ཅི་སྟེ་བདག་དེ་རྟག་ན་ནི། མཁའ་བཞིན་བྱེད་པ་མེད་པར་མཛོན། རྒྱུན་རྣམས་གཞན་དང་ཕྲད་ན་ཡང་། འགྱུར་བ་མེད་པ་ཅི་བྱར་ཡོད། །
- ༤.༣༠ བྱེད་པའི་ཆོ་ཡང་སྤྲོན་བཞིན་ན། བྱེད་པས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱས། དེ་ཡི་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ཞེས། འབྲེལ་བར་འགྱུར་བ་གང་ཞིག་ཡོད། །
- ༤.༣༡ དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་དབང་། དེ་ཡི་དབང་གིས་དེ་དབང་མེད། དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་སྤྲུལ་ལྟ་བུའི། དངོས་པོ་ཀྱན་ལ་ཁྲོ་མི་འགྱུར། །

114 ལེགས་སྦྱར་ཆ་། ངེ་བཞིན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་། ཁན་གྱིས་ཁྲོ་བོ་འབྱུང་བར་འགྱུར། (anīṣyamāṇo 'pi balāt krodha utpadyate tathā //)

115 ཏུན་རྟོང་ཀ་དང་ལ་ཆ་། གཙོ་བོར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ། དེ་ལ་བདག་ཅེས་བཏགས་མེད་ཀྱི། དེ་ཉིད་བདག་ནི་འདི་འབྲེལ་ཞེས།

- ༤.༣༢ གང་གིས་གང་ཞིག་བསྐྱོད་བྱ་སྟེ། །བསྐྱོད་པ་འད་རིགས་པ་མིན་ཞེ་ན། །དེ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱག་བསྐྱེད་ལ་རྣམས། །སྤྱོད་ཆད་འགྱུར་འདོད་མི་རིགས་མེད།།
- ༤.༣༣ དེ་བས་དག་འཇམ་མཛེས་ཡང་རུང་། །མི་རིགས་བྱེད་པ་མཐོང་གྱུར་ན། །འདི་
འདྲའི་སྤྱོད་ལས་གྱུར་ཏོ་ཞེས། །དེ་ལྟར་སོམས་ཏེ་བདེ་བར་མཐོངས། །
- ༤.༣༤ གཤམ་ཏེ་རང་དགས་འགྱུར་འགྱུར་ན། །འགའ་(༡༤ན)ཡང་སྤྱག་བསྐྱེད་མི་
འདོད་པས། །ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །སྤྱུ་ལ་འད་སྤྱག་བསྐྱེད་
འགྱུར་མི་འགྱུར། །
- ༤.༣༥ བག་མེད་པས་ནི་བདག་ལ་འད་བདག་ཆེར་མ་ལ་སོགས་གཞོད་པ་བྱེད། །
བྱེད་མེད་ལ་སོགས་འཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །རྩམ་ཞིང་ཟས་གཅོད་ལ་སོགས་བྱེད།།
- ༤.༣༦ ལ་ཅིག་འགག་ཅིང་གཡང་སར་མཆོང་། །དུག་དང་མི་འཕྲོད་ཟ་བ་དང་། །
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་སྤྱོད་པ་ཡིས། །རང་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ཡོད། །
- ༤.༣༧ གང་ཆེ་ཉོན་མོངས་དབང་གྱུར་པས། །བདག་སྤྱག་ཉིད་ཀྱང་གསོད་བྱེད་པ། །
དེ་ཆེ་དེ་དག་གཞན་ལུས་ལ། །གཞོད་མི་བྱེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །
- ༤.༣༨ ཉོན་མོངས་སྐྱེས་པས་དེ་ལྟ་བུར། །བདག་གསོད་ལ་སོགས་ཞུགས་པ་ལ།¹¹⁶།
སྤྱིང་རྩེ་བརྒྱུ་ལ་མ་སྐྱེས་ན། །ཁོ་བར་འགྱུར་བ་ཅིའི་ཐ་ཆོག །
- ༤.༣༩ གཤམ་ཏེ་གཞན་ལ་འཆོ་བྱེད་པ། །བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ན། །དེ་ལ་ཁོ་
བར་མི་རིགས་ཏེ། །སྤྱིག་པའི་རང་བཞིན་མེ་བཞོན་འདྲ། །

116 ལེགས་སྤྱོད་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྐྱེས་དེ་ལྟ་བུར། །བདག་གསོད་ལ་སོགས་ཞུགས་པ་ལ། (kleśonmattikṛteṣve
supravṛteṣvātmaghātane /)

- ༤.༤༠ འོན་ཏེ་སྒྲིན་འདི་སྒོ་བྱར་ལ། །སེམས་ཅན་རང་བཞིན་དེས་པ་ན་འང་། །འོ་
ན་འང་ཁྱོ་བར་མི་རིགས་ཏེ། །མཁའ་ལ་དྲད་འབྱུང་བ་གོན་པ་བཞིན། །
- ༤.༤༡ དབྱུག་པ་ལ་སོགས་དངོས་བཞུགས་ཏེ། །གལ་ཏེ་འཕེན་པ་ལ་ཁྱོ་ན། །དེ་ཡང་
ཞེ་སྤང་གིས་ཐད་པས། །ཉིས་ན་ཞེ་སྤང་ལ་ཁྱོ་རིགས། །
- ༤.༤༢ བདག་གིས་སྒྲིན་ཆད་སེམས་ཅན་ལ། །འདི་འབྲ་བ་ཡི་གཞོན་པ་བྱས། །དེ་
བས་སེམས་ཅན་འཆེ་བྱེད་པ། །བདག་ལ་གཞོན་པ་འདི་འབྱུང་རིགས། །
- ༤.༤༣ དེ་ཡི་མཆོན་དང་བདག་གི་ལྷས། །གཉིས་ཀ་སྤྱག་བསྐྱུ་ལྟ་ཡིན་ཏེ། །དེས་
མཆོན་བདག་གིས་ལྷས་སྤྱང་ན། །གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྱོ་བར་བྱ། །
- ༤.༤༤ རྒྱ་བ་མི་ཡི་གཟུགས་འབྲ་བ། །རེག་ཏུ་མི་བཟོད་སྤྱག་བསྐྱུ་ལ་ཅན། །སྤྱིང་
སྤྱིང་ས་བདག་གིས་བཟུང་བྱུང་ན། །དེ་ལ་གཞོན་པ་སྤྱུ་ལ་ཁྱོ། །
- ༤.༤༥ བྱིས་པ་སྤྱག་བསྐྱུ་ལ་མི་འདོད་ཅིང་། །སྤྱག་བསྐྱུ་ལ་བཀམ་པས་ན། །
རང་གི་ཉེས་པས་གཞོན་བྱུང་པ། །གཞན་ལ་བཞུགས་དུ་¹¹⁷ཅི་ཞིག་ཡོད། །
- ༤.༤༦ དཔེར་ན་དཔྱུ་ལ་བའི་སྤྱང་མ་དང་།¹¹⁸རལ་གྱི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ལྟར། །
རང་གི་ལས་ཀྱིས་འདི་བསྐྱེད་ན། །(༡༦་བ)གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྱོ་བར་བྱ། །
- ༤.༤༧ བདག་གི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱུ་བྱས་ནས། །བདག་ལ་གཞོན་བྱེད་རྣམས་
འབྱུང་སྟེ། །དེས་ནི་སེམས་ཅན་དཔྱུ་ལ་འདོད་ན། །བདག་གིས་དེ་དག་མ་
བརྟུག་གམ། །

117 ཏུན་ཉོང་ཀ་ཟེ་ “མཁོན་དུ”

118 ལགས་སྤྱང་ཟེ་ “དཔེར་ན་དཔྱུ་ལ་བའི་གཞོག་ཅན་དང་།” (yathā nārakapakṣiṇah)

- ༤.༥༨ འདི་དག་ལ་ནི་རྟེན་བཅས་ནས། །བཟོད་པས་བདག་སྤྲིག་མང་དུ་འབྱུང་། །
 བདག་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་ནི། །ཡུན་རིང་སྤྲུག་བསྐྲུལ་དཔྱུལ་བར་འདོང་། །
 ༤.༥༩ བདག་ནི་དེ་ལ་གཞོད་བྱེད་ལ། །དེ་དག་བདག་ལ་ཕན་འདོགས་ན། །ཕྱིན་ཅི་
 ལོག་ཏུ་ཅི་ཡི་ཕྱིར། །མ་རུངས་སེམས་ཁྱོད་ཁྱོ་བར་བྱེད། །
 ༤.༦༠ གལ་ཏེ་བདག་ལ་བསམ་པ་ཡི། །ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་དཔྱུལ་མི་འགོ། །གལ་
 ཏེ་བདག་གིས་བདག་བསྐྱུངས་ན། །དེ་དག་ལ་འདིར་ཅི་ཞིག་བྱུང་། །¹¹⁹
 ༤.༦༡ འོན་ཏེ་ལན་དུ་གཞོད་བྱས་ན། །དེ་དག་བསྐྱུངས་པར་མ་གྱུར་ལ། །བདག་གི་
 སྦྱོད་པའང་ཉམས་པར་འགྱུར། །དེས་ན་དཀའ་སྤུབ་ཞིག་པར་འགྱུར། །
 ༤.༦༢ ཡིད་ནི་ལྷས་ཅན་མ་ཡིན་པས། །སྤྲུམ་ཀྱང་གང་དུ་འང་གཞོམ་མི་རུས། །
 ལྷས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པས་ན། །ལྷས་ནི་སྤྲུག་བསྐྲུལ་དག་གིས་གཞོད། །
 ༤.༦༣ བརྟེན་དང་ཆོག་རྩུབ་སྤྲུབ་དང་། །མི་སྦྱན་པ་ཡི་ཆོག་¹²⁰དེ་ཡིས། །ལྷས་
 ལ་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་ན། །སེམས་ཁྱོད་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་ཁོ། །
 ༤.༦༤ གཞན་དག་བདག་ལ་མི་དགའ་བ། །དེས་ནི་ཆོ་འདི་འམ་ཆོ་གཞན་ལ། །
 བདག་ལ་ཟ་བར་མི་བྱེད་ན། །བདག་ནི་ཅི་ཕྱིར་དེ་མི་འདོད། །
 ༤.༦༥ རྟོད་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པའི་ཕྱིར། །གལ་ཏེ་བདག་འདི་མི་འདོད་ན། །བདག་
 གིས་རྟོད་པ་འདིར་འདོར་གྱི། །སྤྲིག་པ་དག་ནི་བརྟེན་པར་གནས། །
 ༤.༦༦ བདག་ནི་དེང་ཉིད་ཤི་ཡང་སྤྲི་། །ལོག་འཆོས་ཡུན་རིང་གསོན་མི་རུང་། །

119 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ལ་ཟླ་བ་དག་གི་བསམ་པ་འདི་ཡོན་ཏན་གྱིས། །དེ་དག་དཔྱུལ་བར་མ་དོང་ན། །དེ་ལ་བདག་གིས་ཅི་ཞིག་གྲུས། །བདག་ཉིད་བདག་གིས་བསྐྱེད་པར་བཟུང་། །

120 རེགས་སྒྱུར་= ‘ཚོགས་’ (gaṇaḥ)

- བདག་ལྟ་ཡུན་རིང་གནས་གྱུར་ཀྱང་། །འཆི་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་དེཉིད་ཡིན། །
- ༤.༥༧ མི་ལམ་ལོ་བརྒྱར་བདེ་མྱོང་ནས། །སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་དང་། །གཞན་
ཞིག་ཡུད་ཙམ་བདེ་མྱོང་ནས། །སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ། །
- ༤.༥༨ སད་པ་དེ་དག་གཉིས་ཀ་ལའང་། །བདེ་བ་དེ་ནི་ཕྱིར་འོང་མེད། །ཆོ་རིང་ཆོ་
ཐུང་གཉིས་ཀ་ཡང་། །འཆི་བའི་དུས་ན་དེ་འདྲར་ཟད། །
- ༤.༥༩ རྟེན་པ་མང་པོ་ཐོབ་གྱུར་ཏེ། །ཡུན་རིང་དུས་སུ་བདེ་སྤྱད་(༡༧)ན་ཀྱང་། །ཆོས་
པོས་སྤྲུགས་པ་ཇི་བཞིན་དུ། །སྤྲོན་མོ་ལག་པ་སྟོང་པར་འགོ། །
- ༤.༦༠ གཤམ་ཏེ་རྟེན་པས་གསོན་གྱུར་ན། །སྤྲིག་ཟད་བསོད་ནམས་བྱ་ཞེ་ན། །རྟེན་
པའི་དོན་དུ་ཁྲོས་གྱུར་ན། །བསོད་ནམས་ཟད་སྤྲིག་མི་འགྱུར་རམ། །
- ༤.༦༡ གང་གི་དོན་དུ་བདག་གསོན་པ། །དེཉིད་གཤམ་ཏེ་ཉམས་གྱུར་ན། །སྤྲིག་པ་
འབའ་ཞིག་བྱེད་པ་ཡི། །གསོན་པ་དེས་ཀོ་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ༤.༦༢ གཤམ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཉམས་བྱེད་པས། །མི་སྤྲོན་སྤྲོ་ལ་ཁོ་ཞེ་ན། །གཞན་ལ་
མི་སྤྲོན་བརྗོད་ལའང་ཁྱོད། །དེ་བཞིན་ཅི་སྤྲོ་ཁོ་མི་བྱེད། །¹²¹
- ༤.༦༣ མ་དད་གཞན་ལ་རག་ལས་པས། །དད་པ་མེད་ལ་ཁྱོད་བཟོད་ན། །ཉོན་
མོངས་སྤྱི་ལ་རག་ལས་པས། །མི་སྤྲོན་སྤྲོ་ལ་ཅིས་མི་བཟོད། །¹²²
- ༤.༦༤ སྐྱ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་དམ་ཆོས་ལ། །འབྲུལ་ཞིང་འཇིག་པར་བྱེད་པ་

121 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་ “ལག་ཏེ་བརྟན་པ་ཉམས་བྱེད་པས། །མི་སྤྲོན་སྤྲོ་ལ་ཁོ་ཞེ་ན། །སྤྲོན་ཆད་སྤྲོན་པར་སྤྲོ་བ་ལའང་། །
ཡིད་ཁྱོད་ཅི་སྤྲོ་ཁོ་མི་བྱེད། །”

122 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་ “དད་པ་གཞན་ལ་རག་ལས་པས། །དད་པ་མེད་ལ་ཁྱོད་བཟོད་ན། །ཉོན་མོངས་སྤྱི་ལ་རག་ལས་པས། །
མི་སྤྲོན་སྤྲོ་ལ་ཅིས་མི་བཟོད། །”

ལའང་། །བདག་གིས་ཞེ་སྤང་མི་རིགས་ཏེ། །སངས་རྒྱས་སོགས་ལ་
གཞོན་མི་མངའ། །

༤.༤༥ སྤྲུལ་གཉིན་ལ་སོགས་པ་དང་། །བཤེས་ལ་གཞོན་པ་བྱེད་རྣམས་ལའང་། །
སྤྲུལ་མའི་ཚུལ་གྱི་རྒྱུ་དག་ལས། །འབྱུང་བར་མཐོང་ནས་ཁོ་བ་བསྐྱོད། །

༤.༤༦ ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་སེམས་ཡོད་དང་། །སེམས་མེད་གཉིས་ཀས་གཞོན་
བྱས་ན། །སེམས་ཡོད་ཅི་སྟེ་བཀར་ཏེ་བཀོན།¹²³ །དེ་བས་གཞོན་པ་བཟོད་
པར་གྱིས། །

༤.༤༧ ལ་ལ་སྤྲོས་པས་ཉེས་པ་བྱེད། །ལ་ལ་སྤྲོས་ཏེ་ཁོས་བྱུར་ན། །དེ་ལ་སྦྱོན་
མེད་གང་གིས་བྱ། །སྦྱོན་¹²⁴ དང་བཅས་དེ་གང་ཞིག་ཡིན། །

༤.༤༨ གང་གིས་གཞན་དག་གཞོན་བྱེད་པའི། །ལས་དེ་སྦྱོན་ཆད་ཅི་ཕྱིར་བྱས། །
ཐམས་ཅད་ལས་ལ་རག་ལས་ན། །བདག་གིས་འདི་ལ་ཅི་སྟེ་བཀོན། །

༤.༤༩ དེ་ལྟར་མཐོང་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་། །ཐམས་ཅད་པན་རྒྱུན་བྱམས་སེམས་སུ། །
འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བདག་གིས་ནི། །བསོད་ནམས་དག་ལ་བསྐྱིམས་ཏེ་བྱ། །

༤.༥༠ དཔེར་ན་བྱིས་ཚོག་གྱུར་པའི་མེ། །བྱིས་གཞན་ཞིག་ཏུ་སྤང་ནས་ནི། །རྩ་
སོགས་གང་ལ་མཆེད་བྱེད་པ། །དེ་ནི་སྤྱང་སྟེ་དོར་བར་རིགས། །¹²⁵

༤.༥༡ དེ་བཞིན་གང་ལ་སེམས་ཆགས་ནས། །ཞེ་སྤང་མེ་ནི་མཆེད་གྱུར་པ། །བསོད་
ནམས་ཚོག་པར་དོགས་པ་ཡིས། །དེ་ནི་དེ་ཡི་མོད་ལ་(༡༧་བ)དོར། །

123 ལེགས་སྤྲུལ་ཟེ་ ‘གཞོན་པ་སེམས་ལ་བྱུང་མཐོང་སྟེ།’ (sā vyathā cetane drṣṭā)

124 ཏུན་ཏོང་ཀ་ཟེ་ ‘གཡོན་’ ཏུན་ཏོང་ལ་ཟེ་ ‘གཡོ་’

125 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ་ ‘ཡིན།’

- ༤.༢༢ གསལ་བྱའི་མི་ཞིག་ལག་བཅད་དེ། །གལ་ཏེ་ཐར་ན་ཅིས་མ་ལེགས། །གལ་
ཏེ་མི་ཡི་སྤྱག་བསྐྱུལ་གྱིས། །དཔྱུལ་བ་བྲལ་ན་ཅིས་མ་ལེགས། །
- ༤.༢༣ ད་ལྟའི་སྤྱག་བསྐྱུལ་འདི་ཙམ་ལའང་། །བདག་གིས་བཟོད་པར་མི་ལུས་ན། །
དེས་ན་དཔྱུལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱུལ་རྒྱ། །ཁྱོ་བ་ཅི་སྟེ་བསྐྱོག་མི་བྱེད། །
- ༤.༢༤ འདོད་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་ལ་སོགས།¹²⁶ །དཔྱུལ་བར་སྟོང་ཕྱག་ཁྱུང་གྱུར་
ཀྱང་། །བདག་གིས་རང་གི་དོན་དང་ནི། །གཞན་གྱི་དོན་ཡང་མ་བྱས་སོ། །
- ༤.༢༥ འདི་ནི་དེ་ཙམ་གཞོད་མིན་ལ། །དོན་ཆེན་དག་ཀྱང་འབྱུང་འབྱུར་བས། །འགྲོ་
བའི་གཞོད་སེལ་སྤྱག་བསྐྱུལ་ལ། །དགའ་བ་འབའ་ཞིག་འདིར་བྱ་རིགས། །
- ༤.༢༦ གཞན་གྱིས་ཡོན་ཏན་ལྡན་བསྟོད་ནས། །གལ་ཏེ་དགའ་བའི་བདེ་ཐོབ་ན། །
ཡིད་ཁྱོད་ཀྱང་ནི་དེ་བསྟོད་ནས། །ཅི་འི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་དགའ་མི་བྱེད། །
- ༤.༢༧ ཁྱོད་གྱི་དགའ་བའི་བདེ་བ་འདི། །བདེ་འབྱུང་ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད། །ཡོན་ཏན་
ལྡན་པ་རྣམས་གྱིས་གནང་། །གཞན་སྤྱད་པ་ཡི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན། །
- ༤.༢༨ གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་བདེ་འབྱུར་ཞེས། །གལ་ཏེ་ཁྱོད་བདེ་འདི་མི་འདོད། །སླ་
རྩན་སྦྱིན་སོགས་སྤངས་པའི་ཕྱིར། །མཐོང་དང་མ་མཐོང་ཉམས་པར་འབྱུར།¹²⁷
- ༤.༢༩ རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཆོ། །གཞན་ལ་བདེ་བའང་འདོད་པར་བྱེད། །
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཆོ། །རང་ལའང་བདེ་བ་མི་འདོད་བྱེད། །
- ༤.༣༠ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་འདོད་པས། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ནས། །

126 ལེགས་སྤྱུང་ཟེ་ ‘དེ་ལྟར་ཁྱོ་བའི་དོན་དུ་བདག་།’ (kopārthamevamevāham)

127 ཏུན་རྟོང་ཀ་དང་ཁ་ཟེ་ ‘སྟོང་དང་སླ་རྩན་སྦྱིན་སོགས་གྱི། །འབྲས་བུ་མཐོང་དང་མ་མཐོང་ཉམས། །’

སེམས་ཅན་རང་གིས་བདེ་ཆེད་ན། །དེས་ཀྱི་ཅི་སྟེ་ཁོ་བར་བྱེད། །

༤.༤༡ འཇིག་རྟེན་གསུམ་མཚོད་འཚང་གྱ་བར།¹²⁸ །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་འདོད་
ཅི་ན། །བསྟེན་བཀྱར་དན་དོན་ཅུ་མ་མཐོང་ནས། །ཅི་ཕྱིར་དེ་ལ་གདུང་བར་
བྱེད། །

༤.༤༢ གསོ་བྱ་གང་ཞིག་ཁྱོད་གསོ་བ། །ཁྱོད་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སྦྱིན་བྱ་དེ། །གཉེན་གྱིས་
འཚོ་བ་ཆེད་གྱུར་ན། །དགར་མི་འགྱུར་བ་སྤྲར་ཁོ་འཇ། །

༤.༤༣ དེ་ཅི་¹²⁹ འགྲོ་ལ་མི་འདོད་ན། །དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་འདོད་གང་ཡིན། །གང་ཞིག་
གཞན་འབྱོར་ཁོ་དེ་ལ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་ག་ལ་ཡོད། །

༤.༤༤ གལ་ཏེ་དེས་དེ་ལས་ཆེད་དམ། །སྦྱིན་བདག་ཁྱིམ་ན་གནས་གྱུར་པ།¹³⁰ །
(༡༥ན) ཀྱུན་ཏུ་འད་དེ་ཁྱོད་ལ་མེད་ན། །བྱིན་མ་བྱིན་ཅུང་དེས་ཅི་བྱ། །

༤.༤༥ བསོད་ནམས་དང་ནི་དད་པ་འཇ། །རང་གི་ཡོན་ཏན་ཅི་འཕྱིར་འདོར། །ཆེད་
པར་གྱུར་པ་མི་འཇོན་པ། །གང་གིས་ཁོ་བར་མི་བྱེད་སྟོས། །

༤.༤༦ ཁྱོད་ནི་རང་གིས་སྤྲིག་བྱས་ལ། །ཁྱུ་རུ་མེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །བསོད་ནམས་
བྱས་པ་གཞན་དག་དང་། །ལྷན་ཅིག་འབྲུག་པར་བྱེད་འདོད་དམ། །

བམ་པོ་གཉིས་པའོ།

༤.༤༧ གལ་ཏེ་དབྱ་ཞིག་མི་དགའ་ནའང་། །དེ་ལ་ཁྱོད་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །ཁྱོད་

128 ཏུན་ཉོང་ཀ་དང་ཁ་ཟེ བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའ། བམ་པོ་གཉིས་པའ། ཡོད། ཏུན་ཉོང་ཀ་དང་ཁ་ཟེ
༤.༤༡ “འཇིག་རྟེན་གསུམ་མཚོད་འཚང་གྱ་བར།” ནས་ ༤.༤༢ “སྦྱིན་ཅིག་འད་པར་བྱེད་འདོད་དམ།” བར་མེད།

129 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ ཅི་སྟེ་

130 ལེགས་སྤྲར་ཟེ “གལ་ཏེ་དེས་དེ་ལ་ཆེད་པར། །སྦྱིན་བདག་ཁྱིམ་ན་གནས་གྱུར་པ།” (yadi tena na tallabdham
sthitam dānapatērgṛhe /)

ཀྱི་ཡིད་སྒྲོན་ཙམ་གྱིས་ནི། །དེ་ལ་གཞོད་པའི་རྒྱུ་མི་འགྱུར། །

༤.༥༥ ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པས་སྤྲུག་བསྐྱེད་དེ། །བྱུང་ནའང་ཁྱོད་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །
གཤམ་ཏེ་འཆོངས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། །དེ་ལས་སྤང་བ་གཞན་ཅི་ཡོད། །

༤.༥༩ ཉོན་མོངས་ཉལ་ས་བཏབ་པ་ཡི། །མཆིལ་པ་འདི་ནི་མི་བཟད་གཟེ། །དེས་
བཟུང་སེམས་དཔྱལ་བྱམ་པར་ཡང་། །དཔྱལ་བའི་སྤང་མས་བདག་འཆོད་
ངེས། །

༤.༩༠ བསྟོད་དང་གྲགས་པའི་རིམ་གྲོ་ནི།¹³¹ །བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་ཆོར་མི་
འགྱུར། །བདག་སྟོབས་མི་འགྱུར་ནད་མེད་མིན། །ལུས་བདེ་བར་ཡང་མི་
འགྱུར་རོ། །

༤.༩༡ བདག་ནི་རང་དོན་ཤེས་གྱུར་ན། །དེ་ལ་རང་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད། །ཡིད་བདེ་
འབའ་ཞིག་འདོད་ན་ནི། །རྒྱན་¹³²སྒྲིགས་ཆང་ཡང་བསྟེན་དགོས་སོ། །

༤.༩༢ གྲགས་པའི་དོན་དུ་ཞོར་གཏོང་ཞིང་།¹³³ །བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་གསོད་བྱེད་ན། །
ཆོག་འབྲུ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཤི་ན་དེས་ཀོ་སྤུ་ལ་བདེ། །

༤.༩༣ བྱེ་མའི་ཁང་བུ་རྒྱུ་ལྡན་གྱུར་ན། །བྱིས་པ་རྣམས་ནི་ག་ཆད་དུ། །དེ་བཞིན་བསྟོད་
དང་གྲགས་ཉམས་ན། །རང་གི་སེམས་ནི་བྱིས་པ་བཞིན། །

༤.༩༤ དེ་ཞིག་སྒྲུ་ལ་སེམས་མེད་ཕྱིར། །བདག་ལ་བསྟོད་སེམས་ཡོད་མི་སྲིད། །
བདག་ལ་གཞན་དག་འཁྱེས་གྲགས་པ། །དེ་ནི་དག་པའི་རྒྱ་ཡིན་གང་། །

131 ལེགས་སྤྱར་ཆོས་སྟོན་དང་གྲགས་དང་རིམ་གྲོ་ནི། (stutiryaśo 'tha satkāro)

132 བེ་ཅིང་ཆོས་སྤྱུ་ལ་

133 སྤྱེ་དག་དང་ཅི་ནི་ཞོར་ཤོར་ཅིང་། ། རྒྱན་ཉོད་ཀ་ཞོར་སྤྱུགས་ཤིང་། །

- ༤.༩༥ གཞན་ནམ་ཡང་ན་བདག་ལ་འང་རུང་། གཞན་དག་འབདག་ལ་ཅི་ཞིག་
ཕན། འདག་འབད་དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱི། འབདག་གིས་དེ་ལས་ཤས་མི་འཐོབ། །
- ༤.༩༦ དེ་བདེ་བ་ཡིས་བདག་བདེ་ན། ཀླན་ལ་འང་དེ་བཞིན་བྱ་དགོས་ན། ཅི་འི་ཕྱིར་
(༡༥)གཞན་ལ་དག་འབ་ཡིས། འབད་བར་གྱུར་ན་བདག་མི་བདེ། །
- ༤.༩༧ དེ་བས་བདག་ནི་བསྟོད་དོ་ཞེས། རང་གི་དག་འབ་སྐྱེ་འགྱུར་བ། འདྲེ་ཡང་དེ་
ལྟར་མི་འཐད་པས། ཁྱིས་པའི་སྟོད་པ་ཁོ་ནར་ཟད། །
- ༤.༩༨ བསྟོད་སོགས་བདག་ནི་གཡེང་བར་བྱེད། འདས་ནི་སྐྱེ་བའང་འཇིག་པར་
བྱེད། ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་ཐུག་དོག་དང་། ལུན་སྤུལ་ཚོགས་པའང་འཇིག་
པར་བྱེད། །
- ༤.༩༩ དེ་ཕྱིར་བདག་གི་བསྟོད་སོགས་ནི། གཞིག་ཕྱིར་གང་དག་ཉེར་གནས་པ། །
དེ་དག་བདག་ནི་ངན་སོང་དུ། ལྷུང་བ་བསྐྱུང་ཕྱིར་ཞུགས་མིན་ནམ། །¹³⁴
- ༤.༡༠༠ བདག་ནི་གོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ། རྟེན་དང་བཀྱར་སྟོས་འཆིང་མི་དགོས། །
གང་དག་བདག་བཅིངས་གོལ་བྱེད་པ། འདྲེ་ལ་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཁོ། །
- ༤.༡༠༡ བདག་ནི་སྤྱུག་བསྐྱེད་འཇུག་འདོད་ལ། སངས་རྒྱུས་ཀྱིས་ནི་བྱིན་བརྒྱབས་
བཞིན། མི་གཏོང་སྒོ་འཕར་ཉིད་གྱུར་པ། འདྲེ་ལ་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཁོ། །
- ༤.༡༠༢ འདི་ནི་བསོད་ནམས་གོགས་བྱེད་ཅེས། འདྲེ་ལ་འང་ཁོ་བར་རིགས་མིན་ཏེ། །
བཟོད་མཚུངས་དཀའ་ཐུབ་ཡོད་མིན་ན། འདྲེ་ལ་བདག་ནི་མི་གནས་སམ། །

134 ཏུན་ཏོང་ག་དང་ལ་= དེ་ལྟས་བདག་གི་ངན་ལས་སྟོགས། གཞིག་ཕྱིར་གང་དག་བཟོན་གནས་པ། འདྲེ་ལ་བདག་ནི་
ངན་སོང་དུ། ལྷུང་བར་བྱ་ཕྱིར་ཞུགས་མིན་ནམ། །

- ༤.༡༠༢ གཤམ་ཏེ་བདག་ནི་རང་སྒྱུན་གྱིས། །འདི་ལ་བཟོད་པར་མི་བྱེད་ན། །བསོད་
ནམས་སྐྱུ་ནི་ཉེར་གནས་པ། །འདི་ལ་བདག་གོགས་བྱེད་པར་ཟད། །
- ༤.༡༠༣ གང་ཞིག་གང་མེད་མི་འབྱུང་ལ། །གང་ཞིག་ཡོད་ན་ཡོད་འགྱུར་བ། །དེ་ཉིད་
དེ་ཡི་སྐྱུ་ཡིན་ན། །ཇི་ལྟར་དེ་ལ་གོགས་ཞེས་བྱ། །
- ༤.༡༠༤ ཏུས་སུ་བྱིན་པའི་སྒྲོང་མོ་བས། །སྒྱིན་པའི་གོགས་བྱས་ཡོད་མ་ཡིན། །རབ་
ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད་གྱུར་པ། །རབ་བྱུང་གོགས་ཞེས་བྱར་མི་རུང་། །
- ༤.༡༠༥ འཇིག་རྟེན་ནི་སྒྲོང་བ་མོད། །གཞོད་པར་བྱེད་པ་དཀོན་པ་སྟེ། །འདི་ལྟར་
ཕར་གཞོད་མ་བྱས་ན། །འགའ་ཡང་གཞོད་པ་མི་བྱེད་དོ། །
- ༤.༡༠༦ དེ་བས་ངལ་བས་མ་བསྐྱབས་པའི། །ཁྱིམ་དུ་གཏེར་ནི་བྱུང་བ་ལྟར། །བྱང་
ཆུབ་སྒྱུད་པའི་གྲོགས་གྱུར་པས། །བདག་གིས་དབྲུ་ལ་དགའ་བར་བྱ། །
- ༤.༡༠༧ འདི་དང་བདག་གིས་བསྐྱབས་པས་ན། །དེ་ཕྱིར་བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་ནི། །
འདི་ལ་ཐོག་མར་བདར་¹³⁵འོས་ཏེ། །འདི་ལྟར་དེ་ནི་བཟོད་པའི་སྐྱུ། །
- ༤.༡༠༨ གཤམ་ཏེ་བཟོད་བསྐྱབ་(༡༩་ན)བསམ་མེད་པས། །དབྲུ་འདི་མཆོད་བྱ་མིན་
ཞེ་ན། །འབྲུབ་པ་ཡི་ནི་རྒྱར་རུང་བ། །དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཅི་སྟེ་མཆོད། །¹³⁶
- ༤.༡༡༠ གཤམ་ཏེ་དབྲུ་འདི་གཞོད་བྱ་བའི། །བསམ་ཡོད་མཆོད་བྱ་མིན་ཞེ་ན། །སྒྲིན་
པ་བཞིན་དུ་ཕན་བརྩོན་ན། །བདག་གིས་བཟོད་པ་ཇི་ལྟར་འགྲུབ། །
- ༤.༡༡༡ དེ་བས་རབ་ཏུ་སྤང་སེམས་ལ། །བརྟེན་ནས་བཟོད་པ་སྐྱེ་བས་ན། །དེ་ཉིད་

135 ལེགས་སྐྱར་ཟེ་ ‘སྟེར་’ (deyam)

136 ལེགས་སྐྱར་ཟེ་ ‘གྲུབ་པའི་རྒྱར་རུང་སེམས་མེད་པའི། །དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཅི་སྟེ་མཆོད།’ (siddhiheturucito ‘pi saddharmah pūjyate katham)

བཟོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས། །དམ་པའི་ཆོས་བཞིན་མཆོད་པར་འོས། །

༤.༡༡ དེ་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཞིང་དང་ནི། །རྒྱལ་བའི་ཞིང་ཞེས་སྟབ་པས་གསུངས། །
འདི་དག་མགྲ་བྱས་མང་པོ་ཞིག །འདི་ལྟར་ཕུན་ཚོགས་¹³⁷ ག་རྩལ་ཕྱིན། །

༤.༡༢ སེམས་ཅན་རྣམས་དང་རྒྱལ་བ་ལས། །སངས་རྒྱས་ཆོས་འགྲུབ་འདྲ་བ་
ལ། །རྒྱལ་ལ་གྲས་བྱེད་དེ་བཞིན་དུ། །སེམས་ཅན་ལ་མིན་ཅི་ཡི་ཚུལ། །

༤.༡༣ བསམ་པའི་ཡོན་ཏན་རང་གིས་མིན། །འབྲས་བུ་ལས་ཡིན་དེས་མཚུངས་
པར། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རང་ཡོན་ཏན་ཡོད། །དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་མཉམ་
པ་ཡིན། །

༤.༡༤ བྱམས་སེམས་ལྡན་ལ་མཆོད་པ་གང། །དེ་ནི་སེམས་ཅན་ཆེ་བ་ཉིད། །སངས་
རྒྱས་དང་པའི་བསོད་ནམས་གང། །དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཆེ་བ་ཉིད། །

༤.༡༥ སངས་རྒྱས་ཆོས་འགྲུབ་ཆ་ཡོད་པ། །དེས་ན་དེ་དག་མཉམ་པར་འདོད། །
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ཡས་པའི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འགའ་མི་
མཉམ། །

༤.༡༦ ཡོན་ཏན་མཆོག་ཚོགས་གཅིག་ཕྱ་ཡི། །ཡོན་ཏན་ཤས་ཅམ་འགའ་ཞིག་
ལ། །སྤང་ནའང་དེ་ལ་མཆོད་དོན་དུ། །ཁམས་གསུམ་སྟུང་ཡང་རྒྱུ་བར་
འགྱུར། །

༤.༡༧ སངས་རྒྱས་ཆོས་མཆོག་སྟེ་བའི་ཤས། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཡོད་པས་
ན། །འདི་ཅམ་དག་གིས་ཆབསྟན་ནས། །སེམས་ཅན་མཆོད་བྱར་རིགས་

137 ཏུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ་ “ཕུན་སུམ་”

པར་འགྱུར། །

༤.༡༧ གཞན་ཡང་གཡོ་མེད་གཉེན་གྱུར་ཅིང་། །ཕན་པ་དཔག་མེད་མཛད་རྣམས་
ལ། །སེམས་ཅན་མགུ་བྱ་མ་གཏོགས་པ། །གཞན་གང་ཞིག་གིས་ལན་
ལོན་འགྱུར། །

༤.༡༢༠ གང་ཕྱིར་སྐྱུ་གཏོང་མནར་མེད་འཕྲུག་པ་ལ། །དེ་ལ་ཕན་བཏགས་ལན་ལོན་
འགྱུར་བས་ན། །དེ་(༡༩)བ་བས་འདི་དག་གཞོད་ཆེན་བྱེད་ན་ཡང་། །ཐམས་
ཅད་བཟང་དགུ་ཞིག་ཏུ་སྦྱད་པར་བྱ། །

༤.༡༢༡ རེ་ཞིག་བདག་གི་རྗེར་གྱུར་ཉིད་ཀྱང་ནི། །གང་ཕྱིར་རང་གི་སྐྱུ་ལ་འང་མི་
གཟིགས་པ། །དེ་ལ་ལྷོངས་པ་བདག་གིས་རི་ལྟར་ན། །ང་རྒྱལ་བྱ་ཞིང་བྲན་
གྱི་དངོས་མི་བྱ། །

༤.༡༢༢ གང་དག་བདེ་བས་སྐྱབ་རྣམས་དགྱེས་འགྱུར་ཞིང་། །གང་ལ་གཞོད་ན་མི་
དགྱེས་འབྱུང་འགྱུར་བ། །དེ་དག་དགའ་བས་སྐྱབ་པ་ཀུན་དགྱེས་ཤིང་། །དེ་
ལ་གཞོད་བྱས་སྐྱབ་ལ་གཞོད་པ་བྱས། །

༤.༡༢༣ རི་ལྟར་ལུས་ལ་ཀུན་ནས་མི་འབར་བ། །འདོད་པ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་བདེར་མི་
འགྱུར་བ། །དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གཞོད་པ་བྱས་ན་ཡང་། །སྐྱགས་རྗེ་ཆེ་
རྣམས་དགྱེས་པའི་ཐབས་མེད་དོ། །

༤.༡༢༤ དེ་བས་བདག་གིས་འགྲོ་ལ་གཞོད་བྱས་པས། །སྐྱགས་རྗེ་ཆེ་ཀུན་མི་དགྱེས་
གྱུར་པ་གང་། །སྤྲིག་དེ་དེ་རིང་སོ་སོར་བཤགས་བགྱི་ཡིས། །མི་དགྱེས་གང་
ལགས་དེ་ཀུན་བཟོད་པར་གསོལ། །

- ༤.༡༢༥ དེ་བཞིན་གཤེགས་རྣམས་དགེས་པར་བགྱི་སྤྲད་དུ། དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་¹³⁸
འཇིག་རྟེན་བླ་ཉེ་མཆི། འགྲོ་མང་དོག་པས་བདག་གི་སྦྱིར་འཆོག་གམ།
འགུམས་ཀྱང་མི་བསྟོ་¹³⁹འཇིག་རྟེན་མགོན་དགེས་མཛད། །
- ༤.༡༢༦ འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་སྤྲུགས་རྗེའི་བདག་ཅན་དེས། བདག་ཏུ་མཛད་པ་འདི་ལ་
ཐེ་ཆོམ་མེད། །སེམས་ཅན་རོ་བོར་མཐོང་བ་འདི་དག་ཉིད། །མགོན་དེ་
བདག་ཉིད་ཅི་ཕྱིར་གུས་མི་བྱེད། །¹⁴⁰
- ༤.༡༢༧ འདི་ཉིད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཉམས་བྱེད་ཡིན། །རང་དོན་ཡང་དག་སྦྱབ་
པའང་འདི་ཉིད་དོ། འཇིག་རྟེན་སྤྲུག་བསྐྱེད་སེལ་བའང་འདི་ཉིད་དེ། དེ་
ལྟས་བདག་གིས་རྟག་ཏུ་འདི་ཉིད་བྱ། །¹⁴¹
- ༤.༡༢༨ དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་མི་འགའ་ཞིག །སྦྱོ་བོ་མང་ལ་གཞོད་བྱེད་ཀྱང་། །སྦྱོ་བོ་
མིག་རྒྱང་རིང་པོ་དག །ཉུས་ཀྱང་ཕྱིར་གཞོད་མི་བྱེད་དེ། །¹⁴²
- ༤.༡༢༩ འདི་ལྟར་དེ་གཅིག་མ་ཡིན་གྱི། །རྒྱལ་པོའི་མཐུ་སྟོབས་དེ་ཡི་མཐུ།¹⁴³ དེ་
བཞིན་གཞོད་བྱེད་ཉམ་རྒྱུད་བ། །འགའ་ཡང་བྱད་དུ་བསད་མི་བྱ། །
- ༤.༡༣༠ འདི་ལྟར་དཔུལ་བའི་སྤང་མ་དང་། །ཐུགས་རྗེ་ལྡན་རྣམས་དེ་ཡི་དཔུང་། དེ་
ལྟས་དམངས་ཀྱིས་རྒྱལ་(༢༠ན)གཏུམ་བཞིན། །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་
མགུ་བར་བྱ། །

138 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རེང་ནས་ངེས་བཟུང་། ཏུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་། རེང་ནས་ངེས་བཟུང་།

139 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མི་སྟོང་།

140 ཏུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་། ཆོགས་བཅད་འདི་མེད།

141 ལེགས་སྦྱར་། རེ་ལྟས་འདི་ཉིད་བདག་གི་བརྟུལ་ཞུགས་བྱ། (tasmān mamāstu vratametadeva)

142 ལེགས་སྦྱར་། ལྟས་པར་བཞེག་པར་མི་ཉུས་ཉིད། (vikartum naiva śaknoti)

143 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྒྱལ་པོའི་མཐུ་སྟོབས་ནི་དེ་ཡི་དཔུང་།

༤.༡༣༡ རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་ཁྲོས་ན་ཡང་། །སེམས་ཅན་མི་མགུ་བྱས་པ་ཡིས། །སྤྱོད་
བར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ། །དཔྱལ་བའི་གཞོན་པ་དེས་བྱེད་དམ། །

༤.༡༣༢ རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་མགུ་ན་ཡང་། །སེམས་ཅན་མགུ་བར་བྱས་པ་ཡིས། །
འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ། །སངས་རྒྱས་ཉིད་སྦྱིན་མི་སྤིད་དོ། །

༤.༡༣༣ སེམས་ཅན་མགུ་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །མ་འོངས་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་ལྟ་ཞོག །
ཆོ་འདི་ཉིད་ལ་དཔལ་ཆེན་དང་། །གྲགས་དང་སྦྱིད་འགྱུར་ཅིས་མ་མཐོང་། །

༤.༡༣༤ འཁོར་ཆོ་བཟོད་པས་མཛེས་སོགས་དང་། །ནད་མེད་པ་དང་གྲགས་པ་
ཡིས། །ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་འཛོ་བ་དང་། །འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་བདེ་རྒྱས་
འཐོབ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིབ་པ་ལ་འཕྲུག་པ་ལས། །བཟོད་པ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་
ལེན་བྱས་པ་འོ། །¹⁴⁴

144 ཏུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་= ལེན་བྲུ་པ་འོ། །

- ཕ. ༡ ལྷ་ དེ་ལྟར་བཟོད་པས་བཙོན་འགྲུས་བཙུམ། །འདི་ལྟར་བཙོན་ལ་བྱང་ཆུབ་
གནས། །རླུང་མེད་གཡོ་བ་མེད་པ་བཞིན། །བསོད་ནམས་བཙོན་འགྲུས་
མེད་མི་འགྱུར། །
- ཕ. ༢ བཙོན་གང་དག་ལ་སློ་བའོ།¹⁴⁵ །དེ་ཡི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བཤད་བྱ། །ལེ་ལོ་
ངན་ལ་ཞེན་པ་དང་། །སྦྱིད་ལྷག་བདག་ཉིད་བརྟམས་པ་འོ། །
- ཕ. ༣ སྟོམ་ལས་བདེ་བའི་རོ་བྱང་དང་། །གཉིད་ལ་¹⁴⁶བརྟེན་པའི་སྲིད་པ་ཡིས། །
འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་མི་སྦྱོལ་ས། །ལེ་ལོ་ཉེ་བར་སྦྱེ་བར་འགྱུར། །
- ཕ. ༤ ཉོན་མོངས་རྒྱ་བས་བཤོར་ནས་ནི། །སྦྱེ་བའི་རྒྱར་ནི་ཆུད་གྱུར་ནས། །འཆི་
བདག་ཁར་ནི་སོང་གྱུར་པ། །ཅི་སྟེ་ད་དུང་མི་ཤེས་སམ། །
- ཕ. ༥ རང་སྡེ་རིམ་གྱིས་གསོད་པ་ཡང་། །ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་བར་མ་གྱུར་ཏམ། །འོན་
ཀྱང་གཉིད་ལ་བརྟེན་པ་གང་། །གཤོལ་པ་དང་ནི་མ་ཉེ་བཞིན། །
- ཕ. ༦ ལམ་ནི་ཀུན་ནས་བཀག་ནས་སྤ། །འཆི་བདག་གིས་ནི་བལྟས་བཞིན་དུ། །
ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་བཟང་དགའ་ཞིང་། །འདི་ལྟར་གཉིད་ལོག་ཇི་ལྟར་དགའ། །
- ཕ. ༧ ལྷུང་བ་ཉིད་དུ་འཆི་འགྱུར་བས། །ཇི་སྲིད་དུ་ནི་ཚོགས་བསགས་བྱ།¹⁴⁷ །དེ་
ཚོ་ལེ་ལོ་སྤངས་ཀྱང་ནི། །དུས་མ་ཡིན་པར་ཅི་ཞིག་བྱ། །

147 ལྔགས་སྐྱར་= ‘འི་ཤིང་ཚྭ་གས་རྒྱལ་ས་འཚོ་གས་ལྟར་པ། །སྐྱར་བ་ཉི་དྲུ་འཆི་འལྟར་བས།།’ (yāvatsaṃbhrta sambhāram maraṇam śighrameṣyat /)

- ཕ.༤ འདི་ནི་མ་བྱས་བརྩམས་པ་དང་། །འདི་(༢༠་བ)ཕྱིད་¹⁴⁸བྱས་པར་གནས་
པ་ལ། །སྒོ་བྱར་འཆི་བདག་འོངས་ནས་ནི། །ཀྱི་ཉུང་བཅོམ་ཞེས་སེམས་
པར་འགྱུར། །
- ཕ.༥ ཟླ་ངན་ཤུགས་ཀྱིས་སྐྱངས་པ་ཡི། །མིག་དམར་གདོང་ལས་མཆིམ་འཛག།
ཉེད་རེ་ཐག་ཆད་པ་དང་། །གཤེན་རྩེའི་ཕོ་ཉཱའི་བཞིན་ལ་ལྟ། །
- ཕ.༦༠ རང་སྤྲིག་དྲན་པས་གདུང་བ་དང་། །དཔྱལ་བའི་སྒྲ་ནི་ཐོས་པ་ཡིས། །སྒྲག་
པས་མི་གཅང་ལུས་གོས་ཤིང་། །སྒྲིས་པར་འགྱུར་ཆེ་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ཕ.༦༡ ཁྱོད་ནི་ཉག་སོན་འགྲོ་བ་ལྟའི། །ཆོ་འདིར་འཇིགས་དང་ལྡན་གྱུར་ན། །སྤྲིག་
བྱས་དཔྱལ་བ་མི་བཟད་པའི། །སྤྱག་བསྐལ་རྣམས་ནི་སྒྲིས་ཅི་དགོས། །
- ཕ.༦༢ རྒྱུ་ཆེན་གྱིས་ནི་རེག་པ་ན། །གཞོན་ཤ་ཅན་ལ་རབ་ཆ་བའི། །དཔྱལ་བ་ཡི་ནི་
ལས་བྱས་ནས། །ཅི་ཕྱིར་འདི་ལྟར་བདེ་བར་གནས། །
- ཕ.༦༣ བརྩོན་མེད་འབྲས་བུ་འདོད་པ་དང་། །བཟེ་རེ་ཅན་ལ་གཞོད་མང་ཞིང་། །འཆི་
བས་བཟུང་བཞིན་ལྟ་འདྲ་བ། །ཀྱི་ཉུང་སྤྱག་བསྐལ་དག་གིས་བཅོམ། །
- ཕ.༦༤ མི་ཡི་གྲུ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱ། །སྤྱག་བསྐལ་རྒྱ་བོ་ཆེ་ལས་སྒྲིལ། །སྤྱ་འདི་ཕྱི་
ནས་ཆེད་དཀའ་བས། །ཁྲོངས་པ་དུས་སྤྱ་གཉིད་མ་ལོག། །
- ཕ.༦༥ དགའ་བའི་རྒྱ་ནི་མཐའ་ཡས་པའི། །དམ་ཆོས་དགའ་བའི་མཆོག་སྤངས་
ནས། །སྤྱག་བསྐལ་རྒྱ་ཡིས་གཡེང་བ་དང་། །ཁྲོད་སོགས་ལ་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་
དགའ། །

148 ལྷ་རམ་དང་པེ་ཅིང་། “འདི་ཕྱིད་”

- ཡ. ༡༦ སྦྱིད་ལུག་མེད་དང་དབྱང་ཚོགས་དང་། །ལྷུང་སྒྲུང་བདག་ཉིད་དབང་བྱ་དང་།¹⁴⁹།
བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་དང་། །བདག་དང་གཞན་དུ་བརྟེན་བར་བཞུ།།
- ཡ. ༡༧ བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ག་ལ་ཞེས། །སྦྱིད་ལུག་པ་ནི་མི་བྱ་སྟེ། །འདི་ལྷུང་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་ནི། །བདེན་པ་གསུངས་པས་བདེན་འདི་གསུངས། །
- ཡ. ༡༨ སྒྲུང་བྱ་ཤ་སྒྲུང་བྱང་བ་དང་། །དེ་བཞིན་སྤྱིན་བྱར་གང་གྱུར་པ། །དེས་ཀྱང་
བརྩོན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་ན། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དཀའ་སྒྲ་མེད་འཐོབ། །
- ཡ. ༡༩ བདག་ལྷ་རིགས་ཀྱིས་མིར་སྦྱེས་ལ། །ཕན་དང་གཞོད་པ་དེ་ཤེས་པས། །
བྱང་ཆུབ་སྦྱོད་པ་མ་བཏང་ན།¹⁵⁰ །བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཅིས་མི་འཐོབ།།¹⁵¹
- ཡ. ༢༠ འོན་ཏེ་ཀངས་ལག་ལ་སོགས་པ། །གཏང་དགོས་བདག་ནི་འཛིགས་ཤེ་ན། །
(༢༡)ཉི་མེད་དང་ཡང་བ་¹⁵²མ་དབྱེད་པར། །མྱོངས་པས་བདག་ནི་འཛིགས་
པར་བཅད། །
- ཡ. ༢༡ བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་བྱངས་མེད་དུ། །ལན་བྱངས་དུ་མར་བཅད་པ་དང་།¹⁵³ །དབྱུག་
དང་བསྐྱེད་དང་གཤེགས་འགྱུར་གྱི། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་མ་འགྱུར་རོ། །
- ཡ. ༢༢ བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྦྱུང་པ་ཡི། །སྦྱུག་བསྐྱལ་འདི་ནི་ཚོད་ཡོད་དེ། །ཟུག་
དུ་ཁོང་བསྐྱེད་གཞོད་བསལ་ཕྱིར། །ལུས་མ་བཏོད་པའི་སྦྱུག་བསྐྱལ་བཞིན།།
- ཡ. ༢༣ སྦྱོན་པ་ཀུན་ཀྱང་གསོ་དབྱེད་གྱིས། །མི་བདེ་བ་ཡི་ནད་མེད་བྱེད། །དེ་བས་

149 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་སྦྱིད་ལུག་སྟོམ་པའི་སྟོབས་བཅོམ་སྟེ། །བདག་ཉིད་དབང་དུ་གྱུར་པ་དང་། །

150 ལེགས་སྦྱར་ཟུར་ཟླ་ཀུན་མཁུན་ཚུལ་འདི་མ་བཏང་ན།། (sarvajñānītyanutsargād)

151 སྒྲུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་མཐོང་། །

152 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་གཅེས་དང་སྦྱི་གཅེས་

153 སྒྲུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་བཅས་པ་ན། །

སྒྲིབ་བསྐྱེད་མང་པོ་དག །གཞོམ་ཕྱིར་མི་བདེ་ཅུང་བཟོད་བྱ། །

ཕ. 22 གསོ་དབྱུང་པལ་པ་འདི་འདྲ་བ། །སྒྲིན་པ་མཆོག་གིས་མ་མཛད་དེ། །ཆོག་
ཤིན་ཏུ་འཇམ་པོ་ཡིས། །ནད་ཆེན་དཔག་མེད་གསོ་བར་མཛད། །

ཕ. 23 ཆོད་མ་ལ་སོགས་སྒྲིན་པ་ལའང་། །འདྲན་པས་ཐོག་མར་སྦྱར་བ་མཛད། །
དེ་ལ་གོམས་ནས་ཕྱི་ནས་ནི། །རིམ་གྱིས་རང་གི་ཤ་ཡང་གཏོང་། །

ཕ. 24 གང་ཆེ་རང་གི་ལུས་ལ་ནི། །ཆོད་སོགས་ལྟ་བུའི་སྒྲིབ་པ། །དེ་ཆེ་ཤ་ལ་
སོགས་གཏོང་བ། །དེ་ལ་དཀའ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །

ཕ. 25 སྒྲིག་པ་སྤངས་ཕྱིར་སྒྲིབ་བསྐྱེད་མེད། །མཁས་པའི་ཕྱིར་ན་མི་དགའ་
མེད། །འདི་ལྟར་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་། །སྒྲིག་པས་སེམས་དང་ལུས་ལ་
གཞོད། །

ཕ. 26 བསོད་ནམས་ཀྱིས་ནི་ལུས་བདེ་ལ། །མཁས་པ་ཡིས་ནི་སེམས་བདེ་ན། །
གཞན་དོན་འཁོར་བར་གནས་སྤྱར་ཀྱང་། །སྤྲིང་ཐོན་དག་ཅི་སྟེ་སྒྲི། །

ཕ. 27 འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོབས་ཀྱིས། །སྒྲིན་གྱི་སྒྲིག་པ་ཟད་བྱེད་ཅིང་། །
བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོ་སྤྱད་བྱེད་ཕྱིར། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ལས་¹⁵⁴མཆོག་ཏུ་
བཤད། །¹⁵⁵

ཕ. 28 དེ་བས་སྒྲིབ་པ་ཀྱན་སེལ་བའི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་རྟོག་ནས། །བདེ་
ནས་བདེ་བར་འགོ་བཤལ། །སེམས་ཤེས་སྤྲིན་ལྷག་འབྱུང་། །

154 སྟེ་དགོ་དང་ཅི་ནི་རྟོག་སེམས་པས་ཏུན་ཉོང་ཀྱང་ཁ་རྟོག་སེམས་པས་པ།

155 ལེགས་སྤྱར་རྟོག་ཐོས་ལས་ཀྱང་སྤྱར་བར་འགོ། (śrāvakebhyo 'pi śiḡhragah)

- ཡ. ༣༡ སེམས་ཅན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་བྱིར་དབྱུང་། །མོས་བརྟན་དགའ་དང་དོར་བ་
ཡིན།¹⁵⁶ །མོས་པ་སྤྱག་བསྐྱུལ་འཇིགས་པ་དང་། །དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་བསམ་
པས་བསྐྱེད། །¹⁵⁷
- ཡ. ༣༢ དེ་ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་ཏེ།¹⁵⁸ །མོས་དང་ར་རྒྱལ་དགའ་དང་དོར། །
ལྷུང་ལེན་དབང་སྦྱར་སྟོབས་(༣༡་བ) གྱིས་ནི། །བརྩོན་འགྲུས་སྤེལ་བྱིར་
འབད་པར་བྱ། །
- ཡ. ༣༣ བདག་དང་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་ནི། །དཔག་མེད་བདག་གིས་གཞོམ་བྱ་སྟེ། །
གང་དུ་ཉེས་པ་རེ་རེ་ལའང་། །བསྐྱུལ་པ་རྒྱ་མཚོ་བཟང་འགྱུར་པ། །
- ཡ. ༣༤ ཉེས་བཟང་ཕྱོགས་པ་དེ་ཡི་ནི། །ཆ་ཡང་བདག་ལ་མ་མཐོང་ན། །སྤྱག་བསྐྱུལ་
དཔག་ཏུ་མེད་པའི་གནས། །བདག་གོ་ཅིའི་བྱིར་སྤྲིང་མ་གས། །
- ཡ. ༣༥ བདག་དང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི། །མང་པོ་བདག་གིས་བསྐྱབ་བྱ་སྟེ། །དེ་
ལ་ཡོན་ཏན་རེ་རེ་ཡང་། །བསྐྱུལ་པ་རྒྱ་མཚོས་གོམས་འགྱུར་ན། །
- ཡ. ༣༦ བདག་གི་ཡོན་ཏན་ཆ་ལ་ཡང་། །གོམས་པ་ནམ་ཡང་མ་སྐྱེས་ཏེ། །ཇི་ཞིག་
ལྷུང་རྟེན་སྐྱེ་བ་ནི། །བདག་གིས་དོན་མེད་བྱས་པ་མཚར། །
- ཡ. ༣༧ བདག་གིས་བཅོམ་ལྷན་མ་མཚད་ཅིང་། །དགའ་སྟོན་ཆེན་པོའི་བདེ་མ་བྱིན། །
བསྐྱུལ་བྱ་བ་མ་བྱས་དང་། །དབུལ་པོའི་བསམ་པ་རྫོགས་མ་བྱས། །

156 ཏུན་ཏྲིང་ཀ་དང་ལ་ཟེ སེམས་ཅན་དོན་ནི་འགྲུབ་བྱ་ན། །མོས་བརྟན་དགའ་དང་རིགས་དབྱུང་བསྐྱེད། །

157 ཆོགས་བཅད་ ༣༡ པ་འདི་དང་འདིའི་འོག་མ་ ༣༢ པ་གཉིས་གོང་འོག་སྤྱར་ནས་བཤད་ན་ལེགས།

158 ཏུན་ཏྲིང་ཀ་དང་ལ་ཟེ ཡ. ༣༢ དེ་ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་ཏེ། ། ནས་ ཡ. ༥༩ འགྲོ་ལ་འདོད་བཞིན་རྒྱལ་བའི་
འགྲུས་བྱ་རྫོགས་པར་བྱེད། ། བར་མེད།

- ཕ.༣༤ འཇིགས་ལ་མི་འཇིགས་མ་བྱིན་དང་། ཉམ་ཐག་བདེམ་བྱིན་¹⁵⁹ན་བདག །
མ་ཡི་མངལ་གྱི་བྱུག་རྩ་དང་། སྤྱུག་བསྐྱལ་འབའ་ཞིག་བསྐྱེད་པར་བཅད། །
- ཕ.༣༩ བདག་ནི་སྒྲོན་དང་ད་ལྟར་ཡང་། ཆོས་ལ་མོས་དང་བྲལ་བ་ཡིས། ཤོངས་
པ་འདི་འདྲ་བྱུང་བྱུང་ན།¹⁶⁰སྤྱུ་ཞིག་ཆོས་ལ་མོས་པ་གཏོང་། །
- ཕ.༤༠ དགོ་བའི་ཕྱོགས་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི། རྩ་བ་མོས་པར་བྱུང་པས་གསུངས། །
དེ་ཡི་རྩ་བ་རྟག་ཏུ་ནི། རྣམ་སྒྲིན་འབྲས་བུ་བསྐྱོམས་པས་སོ། །
- ཕ.༤༡ སྤྱུག་བསྐྱལ་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཇིགས་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་དང་། །
འདོད་པ་རྣམས་དང་བྲལ་བ་ནི། སྤྲིག་པ་སྒྱུད་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར། །
- ཕ.༤༢ ཡིད་ལ་བསམ་པའི་དགོ་བྱས་པས། གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ། ཉེ་
དང་དེར་ནི་བསོད་ནམས་དེས། འབྲས་བུའི་ཡོན་གྱིས་མངོན་མཆོད་འགྱུར། །
- ཕ.༤༣ སྤྲིག་པ་བྱེད་པ་བདེ་འདོད་ཀྱང་། གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ། ཉེ་དང་
དེར་ནི་སྤྲིག་པ་དེས། སྤྱུག་བསྐྱལ་མཆོན་གྱིས་རྣམ་པར་འཇོམས། །
- ཕ.༤༤ རྒྱ་ཆེ་བྱི་བཟང་བསེལ་བའི་པདྨའི་སྦྱིང་པོར་གནས། རྒྱལ་བའི་གསུང་སྒྲོན་
བས་ཀྱིས་གཟི་བུ་བཟླ་བསྐྱེད་བྱས་པ། བྱུང་འོད་ཀྱིས་རྒྱས་པ་དྲུག་ལས་བྱུང་
ལུས་མཆོག་ཅན། །(༢༢་ན)རྒྱལ་བའི་མདུན་གནས་བདེ་གཤེགས་སྤྲུལ་
སྤྱད་གོ་བས་འགྱུར། །
- ཕ.༤༥ གཤེན་རྗེའི་སྐྱེས་བུས་པགས་པ་མ་ལུས་བཤུས་པས་ཉམ་ཐག་ཅིང་། རབ་
ཏུ་ཆ་བའི་མེ་ཡིས་བཞུས་པའི་བཅངས་ཞུན་ལུས་ལ་སྤྱུགས་གྱུར་ལ། འབར་

159 སྤྱུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་གུས་ལེགས་སྤྱུར་ཨ་ཀྱི་རྩེ་ (kṛtāh) ཞེས་བྱས་པའི་སྐད་དོད་ཡོད།

160 སྤྲི་དགོ་དང་ཅོ་ནི་ཨ་བྱུང་བར་གྱུར། །

བའི་རལ་གྱི་མདུང་ཐུང་གིས་བསྐྱེད་པ་ཡི་དུམ་བུ་བརྒྱུ་ལྷགས་ཤིང་། 1
ཤིན་ཏུ་འབར་བའི་ལྷགས་ཀྱི་ས་གཞིར་ལྷུང་བ་མི་དག་མང་པོས་འབྱུང་། 1

ཕ. ༥༦ དེ་བས་དག་ལ་མོས་བྱ་ཞིང་། །གུས་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱོམ་པར་བྱ། །དྲི་རྒྱུ་ལ་
མཚན་ཚོག་ཡིས། །བརྩམས་ནས་ང་རྒྱལ་བསྐྱོམ་པར་བྱ། 1

ཕ. ༥༧ དང་པོ་འབྱོར་པ་བརྟགས་ནས་ནི། །བརྩམ་མཁ་ཡང་ན་མི་བརྩམ་བྱ། །མ་
བརྩམ་པ་ཉིད་མཚོག་ཡིན་གྱི། །བརྩམས་ནས་ལྷོག་པར་མི་བྱའོ། 1

ཕ. ༥༨ སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་དེ་གོམས་ཤིང་། །སྤྲིག་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་འཕེལ་བར་འབྱུང་། 1
གཞན་དང་འབྲས་བུའི་དུས་ཀྱང་ནི། །དམན་འབྱུང་དེ་ཡང་འབྲུབ་མི་འབྱུང་།

ཕ. ༥༩ ལས་དང་ཉོན་མོངས་ལྷུས་པ་སྟེ། །གསུམ་པོ་དག་ལ་ང་རྒྱལ་བྱ། །བདག་
ཉིད་གཅིག་ལུས་བྱ་འོ་ཞེས། །འདི་ནི་ལས་ཀྱི་ང་རྒྱལ་ཉིད། 1

ཕ. ༦༠ ཉོན་མོངས་དབང་མེད་འཛིག་རྟེན་འདིས། །རང་དོན་སྦྱབ་པར་མི་ལྷུས་པས།
འགོ་བས་བདག་ལྟར་མི་ལྷུས་ཏེ། །དེ་བས་བདག་གིས་འདི་བྱ་འོ། 1

ཕ. ༦༡ གཞན་དག་དམན་པའི་ལས་བྱེད་ན། །བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་རི་ལྟར་འདུག །ང་
རྒྱལ་གྱིས་ནི་མི་བྱེད་དེ། །བདག་ལ་ང་རྒྱལ་མེད་པ་མཚོག །

ཕ. ༦༢ ཤི་བའི་སྦྱུལ་དང་ཕྱད་བྱུར་ན། །ཁ་ཡང་མཁའ་ལྗིང་ལྟ་བུར་སྦྱོང་། །གལ་ཏེ་
བདག་ཉིད་ཉམ་རྒྱུང་ན། །ལྷུང་བ་རྒྱུང་བུ་འད་གཞོད་པར་བྱེད། 1

ཕ. ༦༣ ལྷུས་བཅས་སྦྱོར་བ་དོར་བ་ལ། །ཤོངས་ལས་ཐར་པ་ཡོད་དམ་ཅི།¹⁶¹ །ང་
རྒྱལ་སྦྱོར་བ་བསྐྱེད་པས་ནི། །ཆེན་པོ་ཡིས་ཀྱང་ཐུབ་པར་དགའ། 1

161 ལེགས་སྦྱར་= ཤོངས་ལས་སྦྱགས་རྟེན་སྦྱ་བ་ཉིད། (āpadaḥ sukarā nanu)

- ཕ.༥༥ དེ་བས་སེམས་ནི་བརྟན་པ་ཡིས། །ལྟང་བ་རྣམས་ནི་གཞོམ་བྱ་སྟེ། །བདག་
ནི་ལྟང་བས་པམ་བྱས་ན། །ཁམས་གསུམ་རྒྱལ་འདྲིན་བཞད་གད་འབྱུང་། །
- ཕ.༥༦ བདག་གིས་ཀུན་ལས་རྒྱལ་བྱ་སྟེ། །བདག་ལས་སུ་ཡང་རྒྱལ་མི་བྱ། །རྒྱལ་
བ་སེང་གཏེ་སྤྲས་བདག་གིས། །ང་རྒྱལ་(༢༢་བ)འདི་ལ་གནས་པར་བྱ། །
- ཕ.༥༧ འགྲོ་གང་ང་རྒྱལ་གྱིས་བཅོམ་དེ། །ཉོན་མོངས་ང་རྒྱལ་ཅན་མ་ཡིན། །ང་
རྒྱལ་ཅན་དགའི་དབང་མི་འགྲོ། །དེ་དག་ང་རྒྱལ་དག་དབང་འབྱུང་། །
- ཕ.༥༨ ངན་འགྲོར་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁྲིད་ཅིང་།¹⁶² །མི་ཡི་དགའ་སྟོན་བཅོམ་པ་དང་། །
གཞན་གྱི་ཟས་ཟའི་བྲན་དང་ནི། །སློན་པ་མི་སྤྲུག་ཉམ་རྒྱུང་དང་། །
- ཕ.༥༩ ཐམས་ཅད་དུ་ནི་བརྟན་པར་འབྱུང་། །ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་དཀའ་སྤྲོབ་ཅན།
དེ་ཡང་ང་རྒྱལ་ཅན་གཏོགས་ན། །དམན་པ་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ་སྟོས། །
- ཕ.༦༠ གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་དག་ལས་རྒྱལ་ཕྱིར་ང་རྒྱལ་འཆང་། །དེ་ནི་ང་རྒྱལ་ཅན་
དང་རྣམ་རྒྱལ་དཔའ་དེ་ཉིད། །གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་དག་བདོ་བ་ཡང་ངས་
བཅོམ་སྟེ། །འགྲོ་ལ་འདྲིན་བཞིན་རྒྱལ་བའི་འབྲས་བུ་རྫོགས་པར་བྱེད། །
- ཕ.༦༡ ཉོན་མོངས་སྤྱོད་གས་ཀྱི་ཁྲོད་གནས་ན། །རྣམ་པ་སྟོང་དུ་སྤྲོས་གཞུགས་ཏེ། །
ཨ་ལ་སོགས་པས་སེང་གེ་བཞིན། །ཉོན་མོངས་ཚོགས་ཀྱིས་མི་རྒྱགས་བྱ།
ཕ.༦༢ ཉམ་ང་ཆེ་ཐང་བྱུང་བྱུང་ཀྱང་། །མི་ཡིས་མིག་ནི་བསྐྱུང་བ་ལྟར།¹⁶³ །དེ་བཞིན་

162 བོད་དཔེ་རྣམས་ལ་ ‘ཉོན་མོངས་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་ནི། །ངན་འགྲོར་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁྲིད་ཅིང་།’ ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ཚིག་ཀྱང་
དང་པོ་ལེགས་སྤྲུང་ལ་མེད་ཅིང་ཚིགས་བཅད་ལ་ཀྱང་པ་གཅིག་གིས་ལྷག་པས་བྱུང་།

163 ལེགས་སྤྲུང་། ‘ཉམ་ང་ཆེ་ཐང་བྱུང་བྱུང་ཀྱང་། །འོ་ནི་མིག་གིས་མི་མཐོང་ལྟར།’ (mahatsvapi hi kṛcchreṣu na
rasaṃ cakṣurīkṣate /)

ཉམ་ང་བྱུང་བྱུང་ཀྱང་།¹⁶⁴ ཉོན་མོངས་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བ། །

ཕ. 62 བདག་ནི་བསྐྱོགས་ཏེ་བསད་བྱུང་ཏམ། །བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་སྤྲི།
ནམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཉོན་མོངས་པའི། །དག་ལ་འདུད་པར་མི་བྱའོ།¹⁶⁵

ཕ. 63 དེ་བཞིན་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ། །རིགས་པ་ལས་ནི་གཞན་མི་སྤྱད།¹⁶⁶

ཕ. 64 ཟུང་མོའི་བདེ་འབྲས་འདོད་པ་ལྟར། །འདི་ཡིས་བྱ་བའི་ལས་གང་ཡིན། །
ལས་དེ་ལ་ནི་ཞེན་བྱ་སྟེ། །ལས་དེས་མི་ངོམས་དགའ་བར་བ། །

ཕ. 65 བདེ་བའི་དོན་དུ་ལས་བྱས་ཀྱང་། །བདེ་འབྱུར་མི་འབྱུར་གཏོལ་མེད་ཀྱི། །
གང་གི་ལས་ཉིད་བདེ་འབྱུར་བ། །དེ་ལས་མི་བྱེད་ཇི་ལྟར་¹⁶⁷ བདེ། །

ཕ. 66 སྤྱ་གྲིའི་སོར་ཆགས་སྤྱང་ཅི་ལྟའི། །འདོད་པ་ནམས་ཀྱིས་མི་ངོམས་ན། །
ནམ་སྤྲིན་བདེ་ལ་ཞི་བ་ཡི། །བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྟ་ཅི་སྟེ་ངོམས། །

ཕ. 67 དེ་ལྟས་ལས་ཚར་ཕྱིན་བྱའི་ཕྱིར། །ཉིམ་ཕྱིད་དུས་གདུངས་པ་ཡི། །སྤང་ཆེན་
མཆོ་སྤང་མཆོར་འཇུག་ལྟར། །ལས་དེ་ལ་ཡང་འཇུག་པར་བ། །(23ན)

ཕ. 68 སྟོབས་ཉམས་པ་དང་ཇེས་འབྲེལ་ན། །སྤྱར་བྱའི་དོན་དུ་དོར་བར་བ། །ལེགས་
པར་བེན་ན་ཕྱི་མ་དང་། །ཕྱི་མ་འདོད་པས་དེ་སྤྲང་བ།¹⁶⁸

164 ཉུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ 2. 67 གེ་བཞིན་ཉམ་ང་བྱུང་བྱུང་ཀྱང་། ནས་ 2. 62 གེ་བཞིན་ཉམ་ང་བྱུང་བྱུང་ཀྱང་། བར་མེད།

165 འདི་ལེགས་སྤྱར་བྱའི་དཔེ་ལ་མེད་ཅིང་གཏད་དུ་ལེན་ 2 པའི་ཆོགས་བཅད་ 22 པ་དེ་སྤྱར་དུ་བཀོད་པར་སྤྲང་བས་དེའི་
ཞབས་མཆན་ལ་ལྟོས།

166 ཆོག་ཀར་འདི་གཉིས་པོ་ལེགས་སྤྱར་དཔེ་ལ་མེད།

167 ཉུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ ནམ་ཞིག་

168 ཉུན་ཉོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ ཇེས་སྤྱ་བཤེར་འབྱུར་པའི་ལས། །རིག་འབྱུར་དེམ་ཐག་ཏུ་བཏང་། །དེ་ནི་མེན་ཏུ་ཇོགས་ན་ཡང་།
ཕྱི་ཕྱིར་བྱེད་འདོད་སྤང་བར་བ། །

- ཕ.༤༩ འཐབ་རྩིང་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།¹⁶⁹ །གཡུལ་རོང་རལ་ཁ་ལྷགས་པ་
བཞིན། །ཉོན་མོངས་མཆོན་ལས་གཟུར་བྱ་ཞིང། །ཉོན་མོངས་དག་རྣམས་
འཛིབས་པར་བཏགས། །¹⁷⁰
- ཕ.༥༠ གཡུལ་དུ་རལ་གྱི་ལྷུང་གྱུར་ན། །འཛིགས་པས་སྒྱུར་དུ་ལེན་པ་ལྟར། །དེ་
བཞིན་དེ་པའི་མཆོན་ཤོར་ན། །དཔྱལ་བའི་འཛིགས་དེ་ལྷུང་དུ་སྒྲིང་། །
- ཕ.༥༡ ཇི་ལྟར་ཐག་ལ་རྟེན་བཅས་ནས།¹⁷¹ །དུག་ནི་ལུས་ལ་བྱབ་གྱུར་པ། །དེ་
བཞིན་སྒྲགས་ནི་རྟེན་གྱུར་ན། །ཉེས་པས་སེམས་ལ་བྱབ་པར་འགྱུར། །¹⁷²
- ཕ.༥༢ ཡུངས་མར་བཀའ་བའི་སྒྲོང་བསྐྱར་ལ། །རལ་གྱི་ཐོགས་པས་སྤང་བསྡད་དེ།
བོ་ན་གསོད་བསྐྱིགས་འཛིགས་པ་ལྟར། །བརྟལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་དེ་བཞིན་
སྒྲིམ། །
- ཕ.༥༣ དེ་བས་པང་དུ་སྒྱུལ་འོངས་ན། །ཇི་ལྟར་རིངས་པས་ལྷང་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་
གཉིད་དང་སྒྲིམས་འོངས་ན། །སྒྱུར་དུ་དེ་དག་བསྒྲིག་པར་བྱ། །
- ཕ.༥༤ ཉེས་པ་བྱུང་བ་རེ་རེ་ཞིང། །བདག་ལ་སྦྱད་ནས་ཅིནས་ཀྱང། །བདག་ལ་

169 ལེགས་སྒྱུར་ཅེ་ ‘བསྐྱབ་ལྷན་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།’ (śikṣitenāriṇā saha)

170 ཏུན་ཉོང་ག་དང་ཁ་ཅེ་ ‘ཉོན་མོངས་མཆོན་ལས་གཟུར་བྱ་ཞིང།’ མེད། སྒྲིང་དག་དང་ཅི་རྟེན་ཅེ་ ‘གཞོམ་པར་བཏགས།’

171 ཏུན་ཉོང་ག་དང་ཁ་པར་གྱི་མི་མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ། ‘ཡུངས་མར་བཀའ་བའི་སྒྲོང་བསྐྱར་ལ། །རལ་གྱི་ཐོགས་པས་སྤང་བསྡད་དེ། །བོ་ན་གསོད་བསྐྱིགས་འཛིགས་པ་ལྟར། །བརྟལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་དེ་བཞིན་བསྒྲིམ། །ཉེས་པ་བྱུང་བ་རེ་རེ་ཞིང། །བདག་ལ་སྦྱད་ནས་ཅིནས་ཀྱང། །བདག་ལ་ཕྱིས་འདི་གྱི་བྱུང་བ། །དེ་ལྟར་བྱ་ཞེས་ཡུང་རིང་བསམ། །དག་བཤེས་འཕྲད་དང་དག་བའི་ལས། །འཐོབ་པར་འདོད་པའི་རྒྱ་འདི་ཡིས། །ཅི་ལྟར་གནས་སྐབས་ཐམས་ཆད་དུ། །དེ་པ་གོམས་པར་བྱ་སྒྲིམ་ན། །བག་ཡོད་གཏམ་ནི་དང་བྱས་ནས། །བདག་ཉིད་ཐོབ་དོག་བདེ་བྱ་ཞིང། །ཅི་ནས་ལས་བྱུང་སྒྲོན་རོལ་ནས། །ཤེས་བཞིན་ལ་ཡང་འཕྲུག་པར་བྱ། །ཅི་ལྟར་ཐག་ལ་བརྟེན་བཅས་ནས། །དུག་ནི་ལུས་ལ་བྱབ་འགྱུར་བ། །དེ་བཞིན་སྒྲགས་ནི་རྟེན་གྱུར་ན། །ཉེས་པས་སེམས་ལ་བྱབ་པར་འགྱུར། །དེ་བས་པང་དུ་སྒྱུལ་འོངས་ན། །ཇི་ལྟར་རིངས་སུ་ལྷང་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་གཉིད་དང་སྒྲིམ་འོངས་ན། །སྒྱུར་དུ་དེ་དག་བསྒྲིག་པར་བྱ། །ཅི་ལྟར་ཤོད་བལ་འགོ་བ་དང། །འོང་བ་རྒྱུད་གི་དབང་གྱུར་དུ་པ། །དེ་བཞིན་འབྱོར་པ་མེད་པ་ཡི། །དབང་དུ་གྱུར་པས་སྒྱུར་དུ་འགྱུག་པ། །ཞེས་དང། །བདག་གཞན་མཉམ་པ་དང་བརྗེ་བའི་ཆོགས་བཅད་རྣམས་ཡོད།

172 ཏུན་ཉོང་ག་དང་ཁ་ཅེ་ ‘གོ་མི་མི་འདྲ་བར་འོག་ནས་འབྱུང།’

མྱེས་འདི་མི་འབྱུང་བ། །དེ་ལྟར་བྱ་ཞེས་ཡུན་རིང་བསམ། །

ཕ.ཕ.ལ ཇི་ལྟར་གནས་སྐབས་འདི་དག་ལ། །འཛུགས་པ་གོམས་པ་ཉིད་འབྱུང་ཞེས། །
སྐྱེ་འདི་ཡིས་ནི་སྤྲད་པའམ། །རིགས་པའི་ལས་ནི་འདོད་པར་བྱ། །

ཕ.ཕ.ཆ ཅི་ནས་ལས་བྱེད་སྡོན་རྩལ་ནས། །ཐམས་ཅད་ལ་ནི་མཐུ་ཡོད་པ། །དེ་ལྟར་
བག་ཡོད་གཏམ་འདྲ་ཏེ། །བདག་ཉིད་ལྡང་བ་ཡང་བར་བྱ། །

ཕ.ཕ.ཇ ཇི་ལྟར་རྒྱུད་ནི་འགོ་བ་དང་། །འོང་བས་ཤིང་བལ་དབང་བསྐྱར་བ། །དེ་བཞིན་
སྤྱོད་བས་དབང་བསྐྱར་ཏེ། །དེ་ལྟར་ན་ནི་འབྱུང་པར་འབྱུང། །¹⁷³

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །བཙོན་འབྲུས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་
སྟེ་ལེན་བདུན་པའོ། །¹⁷⁴

173 ལེགས་སྐྱར་ཇི་ལྟར་ལྟོས་པར་འབྱུང། (rddhiścaivam samrdhyati)

174 ཏུན་ཏྲང་ཀ་དང་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟོས་པའོ། །

བརྒྱད་པ། བསམ་གཏན་གྱི་ལེན།

- ༤.༡ རྒྱུ་འཕྲུག་བཙུན་འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་ནི།¹⁷⁵ ཡིད་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་
བཞག །སེམས་ནི་རྣམ་པར་གཡེངས་པའི་མི། ཉོན་མོངས་མཆེ་བའི་
ཕྱག་ན་གནས། །
- ༤.༢ ལུས་དང་སེམས་ནི་དབེན་པ་ཡིས། །རྣམ་པར་(༢༣་བ)གཡེང་བ་མི་འབྱུང་
ངོ། །དེ་བས་འཛིག་རྟེན་¹⁷⁶སྤང་བྱ་ཞིང། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་དོར།
- ༤.༣ ཆགས་པའི་ཕྱིར་དང་རྟེན་སོགས་ལ། །སྤང་བས་འཛིག་རྟེན་མི་སྤོང་ཏེ། །དེ་
བས་འདི་དག་ཡོངས་སྤོངས་ལ། །མཁས་པས་འདི་རྟོར་དཔྱད་པར་བྱ། །
- ༤.༤ ཞི་གནས་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་ལྷག་མཐོང་གིས། །ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འཛེམས་
པར་ཤེས་བྱས་ནས། །ཐོག་མར་ཞི་གནས་བཙུག་བྱ་དེ་ཡང་ནི། །འཛིག་རྟེན་
ཆགས་པ་མེད་ལ་མཛོན་དགས་འགྲུབ། །
- ༤.༥ མི་རྟག་སུ་ཞིག་མི་རྟག་ལ། །ཡང་དག་ཆགས་པར་བྱེད་པ་ཡོད། །དེས་ནི་
ཆོ་རབས་སྤོང་ཕྱག་ཏུ། །སྤྱག་པ་མཐོང་བར་ཡོང་¹⁷⁷མི་འགྱུར། །
- ༤.༦ མ་མཐོང་ན་ནི་དགར་མི་འགྱུར། །ཡིད་ཀྱང་མཉམ་འཛིག་མི་འགྱུར་ལ། །
མཐོང་ཡང་ངོམས་པར་མི་འགྱུར་བས། །སྤྱར་བཞིན་སྤེད་པས་གདུང་བར་
འགྱུར། །
- ༤.༧ སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆགས་བྱས་ན། །ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཀྱན་ནས་སྤྱིབ། །

175 ཏུན་ཉིང་ཀ་དང་ལ་ཟེ ༤.༡ ‘དེ་རྟོར་བཙུན་འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་ནི།’ ཅས་ ༤.༣ ‘མཁས་པས་འདི་རྟོར་དཔྱད་པར་བྱ།’
བར་མེད།

176 སྤྱང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ ‘སྤྱག་བསྤྱུལ་’

177 ལེགས་སྤྱར་ཟེ ‘ཡང་’ (punah)

སྐྱོ་བའི་སེམས་ཀྱང་འཛིག་པར་བྱེད། །ཐ་མར་མྱ་ངན་གདུང་བར་འགྱུར། །¹⁷⁸

༤.༤ དེ་ལ་སེམས་པ་འབའ་ཞིག་གིས། །ཆོ་འདི་དོན་མེད་འདའ་བར་འགྱུར། །
རྟག་པ་མེད་པའི་མཛའ་བཤེས་ཀྱིས། །གཡུང་རྒྱུང་ཆོས་ཀྱང་འཛིག་པར་
འགྱུར། །

༤.༥ བྱིས་དང་སྐྱལ་བ་མཉམ་སྦྱོར་ན། །ངེས་པར་ངན་འགྲོར་འགྲོ་འགྱུར་ཏེ། །
སྐྱལ་མི་མཉམ་པར་བྱེད་བྱེད་ན།¹⁷⁹ །བྱིས་པ་བསྟེན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །

༤.༦ སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཛའ་འགྱུར་ལ། །ཡུང་ཅམ་བྱིས་ནི་དགྲར་ཡང་
འགྱུར། །དགའ་བའི་གནས་ལ་འདྲེས་བྱེད་པས། །སོ་སོའི་སྐྱོ་བོ་མགུ་བར་
དཀའ། །

༤.༧ བན་པར་སྐྱུས་ན་ཁོ་བར་བྱེད། །བདག་ཀྱང་པན་ལས་སྒྲིག་པར་བྱེད། །དེ་
དག་དག་ནི་མ་མཉམ་ན། །ཁོ་བས་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་འགྱུར། །

༤.༨ མཐོ་ལ་ཕྱག་དོག་མཉམ་དང་འགྲན། །དམའ་ལ་ད་རྒྱལ་བསྟོད་ན་དེགས། །
མི་སྦྲན་བརྗོད་ན་ཁོང་ཁོ་སྦྱེ། །ནམ་ཞིག་བྱིས་ལས་པན་པ་ཐོབ། །¹⁸⁰

༤.༩ བྱིས་དང་འགྲོགས་ན་བྱིས་པ་ལ། །བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་སྟོད་པ་དང་། །
འཁོར་བར་དགའ་བའི་གཏམ་ལ་སོགས། །མི་དགེ་ཅིས་ཀྱང་ངེས་པར་
འབྱུང་། །

178 ལེགས་སྐྱར་ཆེ་ཡང་དག་ཅི་བཞིན་མི་མཐོང་ཞིང་། །ངེས་འབྱུང་སེམས་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར། །སྐྱག་པ་འཕྲད་པར་
འདོད་པ་ཡི། །མྱ་ངན་དེས་ནི་ཀྱན་ཏུ་གདུང་།།' (na paśyati yathābhūtaṃ samvegādhavahīyate / dahyate
tena śokena priyasamgamakāṅkṣayā //)

179 ལེགས་སྐྱར་ཆེ་སྐྱལ་མི་མཉམ་པ་མི་འདོད་དེ།།' (neṣyate viṣabhāgaśca)

180 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཆེ་བྱིས་ལ་པན་སེམས་ཡོད།།

- ༤.༡༥ དེ་ལྟར་བདག་དང་(༢༥ན)གཞན་བསྟེན་པ། །དེས་ནི་ཕུང་བར་འགྱུར་བ་
ཟད། །དེས་ཀྱང་བདག་དོན་མ་བྱས་ལ། །བདག་ཀྱང་དེ་དོན་མི་འགྱུར་
བས། །¹⁸¹
- ༤.༡༥ གྱིས་ལས་ཐག་རིང་བྱོལ་བར་བྱ། །ཕྱད་ན་དགའ་བས་མགྲ་བྱས་ཏེ། །འདྲིས་
ཆེན་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར། །ཐ་མལ་པ་ཙམ་ལེགས་པར་བྱ། །
- ༤.༡༦ བུང་བས་མེ་ཏྲོག་སྤྱང་ཙུ་བཞིན། །ཆོས་ཀྱི་དོན་ཙམ་སྤངས་ནས་ནི། །ཀུན་
ལ་སྟོན་ཆད་མ་མཐོང་བཞིན། །འདྲིས་པ་མེད་པར་གནས་པར་བྱ། །
- ༤.༡༧ བདག་ནི་ཆེད་མང་བཀྱར་སྟེ་བཅས། །བདག་ལ་མང་པོ་དགའ་བོ་ཞེས། །དེ་
འདྲའི་སྟེམས་པ་འཆང་གྱུར་ན། །ཤི་བའི་འོག་ཏུ་འཛིགས་པ་སྟེ། །
- ༤.༡༨ དེ་བས་རྣམ་པར་སྤྲོདས་པའི་ཡིད། །གང་དང་གང་ལ་ཆགས་གྱུར་པ། །དེ་
དང་དེ་བསྤྲོདས་སྟོང་འགྱུར་དུ། །སྤྱག་བསྐྱལ་ཉིད་དུ་གྱུར་ཞིང་ལྷང་། །
- ༤.༡༩ དེ་བས་མཁས་པས་ཆགས་མི་བྱ། །ཆགས་པ་ལས་ནི་འཛིགས་པ་སྟེ། །
འདི་དག་རང་བཞིན་འདོར་འགྱུར་བས། །བརྟན་པར་གྱིས་ཏེ་རབ་ཏུ་རྟོགས། །
- ༤.༢༠ ཆེད་པ་དག་ནི་མང་བྱུང་ཞིང་། །གྲགས་དང་སྟོན་པ་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་། །ཆེད་དང་
གྲགས་པའི་ཆོགས་བཅས་ཏེ། །གང་དུ་འདོར་བའི་གཏོལ་མེད་དོ། །
- ༤.༢༡ བདག་ལ་སྟོད་པ་གཞན་ཡོད་ན། །བསྟོད་པས་བདག་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །
བདག་ལ་བསྟོད་པ་གཞན་ཡོད་ན། །སྤྲད་པས་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །

181 ལེགས་སྤྱར་༖ དེ་ལྟར་དེ་ནི་བསྟེན་པ་ཡིས། །དོན་མིན་པ་ནི་འབྱུང་འགྱུར་བས། །གཅིག་ཕུར་ཉོན་མོངས་མེད་ཡིད་
ཀྱིས། །བདག་ནི་བདེ་བར་གནས་པར་བྱ། (evam tasyāpi tatsaṅgāt tenānarthasamāgamaḥ / ekākī
vihariṣyāmi sukhamakliṣṭamānaśaḥ //)

- ༤.༢༢ སེམས་ཅན་མོས་པ་སྒྲ་ཚོགས་པ། །རྒྱལ་བས་ཀྱང་ནི་¹⁸²མི་མགུ་ན། །
བདག་འདྲ་རན་པས་སྒྲོས་ཅི་དགོས། །དེ་བས་འཇིག་རྟེན་བསམ་པ་བཏང་།།
- ༤.༢༣ སེམས་ཅན་རྟེན་པ་མེད་ལ་སྒྲོད། །རྟེན་པ་ཅན་ལ་མི་སྒྲན་བརྟེན། །རང་བཞིན་
འགྲོགས་དཀའ་དེ་དག་གིས། །དགའ་བ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །
- ༤.༢༤ གང་ཕྱིར་གྱིས་པ་རང་དོན་ནི། །མེད་པར་དགའ་བ་མི་འགྱུར་བས། །གྱིས་པ་
འགའ་ཡང་བཤེས་མིན་ཞེས། ¹⁸³དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
གསུངས། །¹⁸⁴
- ༤.༢༥ ནགས་ན་རི་དྲགས་བྱ་རྣམས་དང་། །ཤིང་རྣམས་མི་སྒྲན་བརྟེན་མི་བྱེད། ¹⁸⁵།
འགྲོགས་ན་བདེ་བ་དེ་དག་དང་། །ནམ་ཞིག་ལྟན་ཅིག་བདག་གནས་འགྱུར།།
- ༤.༢༦ སྤུག་གས་ལྟ་ཁང་སྟོང་པ་འམ། །སྟོན་(༢༤་བ)ཤིང་བྱུང་དུ་གནས་བཅས་ཏེ།
ནམ་ཞིག་རྒྱབ་ཏུ་མི་བལྟ་ཞིང་། །ཆགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིག་གྱ། །
- ༤.༢༧ ས་ཕྱོགས་བདག་གིར་བཟུང་མེད་པ། །རང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡངས་རྣམས་
སྟ། །རང་དབང་སྟོད་ཅིང་ཆགས་མེད་པར། །ནམ་ཞིག་བདག་ནི་གནས་
པར་འགྱུར། །
- ༤.༢༨ ལྷུང་བཟེད་ལ་སོགས་ཉི་ཚེ་དང་། །ཀྱན་ལ་མི་མཁོ་འོགས་འཆང་ཞིང་། །ལུས་

182 ཏུན་ཏྲོང་ལ་= ༤.༢༢ “...མི་མགུ་ན།” ནས་ ༩.༡༤ ‘གལ་ཏེ་མར་མེ་བཞིན་དུ་ནི།’ བར་མི་ཚང་།

183 ལྷུང་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་= གྱིས་དང་བཤེས་པ་དགའ་མེད་ཅེས།

184 ཏུན་ཏྲོང་ལ་= ཚོགས་བཅད་འདི་མེད། ཚོགས་བཅད་འདི་ཡི་རྗེས་སུ་བོད་དཔེ་ལ་མེད་ཅིང་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་དཔེ་ལ་འདི་
ལྟར་ཡོད། ‘རང་དོན་སྟོན་ནས་དགའ་བ་གང་། །དེ་ནི་རང་དོན་དགའ་བ་ཉིད། །ཇི་ལྟར་རྗེས་ཉམས་སྟོབ་ཡིས། །བདེ་བ་ཉམས་པར་
བྱེད་པ་བཞིན།’ (svārthadvāreṇa yā prītir ātmārthaṃ prītireva sā / dravyanāśe yathodvegah
sukhahānikṛto hi saḥ //)

185 ལེགས་སྒྱུར་= ཤིང་རྣམས་མི་སྒྲན་མི་བརྟེན་ཅིང་། །འབད་པས་མགུ་བར་བྱ་མི་དགོས། (nāvadhyāyanti
taravo na cārādhyāḥ prayatnataḥ /)

- འདི་སྤྱོད་པ་མ་གུས་ཀྱང་། །འཛིགས་མེད་གནས་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར། །
- ༤.༢༩ དུར་ཁྲོད་སོང་ནས་གཞན་དག་གི །རུས་གོང་དག་དང་བདག་གི་ལུས། །
འཛིག་པའི་ཚེས་ཅན་དག་ཏུ་ནི། །ནམ་ཞིག་མགོ་སྤྲོམས་བྱེད་པར་འགྱུར། །
- ༤.༣༠ བདག་གི་ལུས་ནི་འདི་ཉིད་ཀྱང་། །གང་གི་རྩི་ཡིས་མ་དག་ཀྱང་། །རུང་བུ་
ཉེར་འགོ་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ལྟ་བུར་ནི་འགྱུར་བ་འོང་། །
- ༤.༣༡ ལུས་འདི་གཅིག་ཕུ་བྱུང་བ་ཡང་། །ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤ་རུས་དག །ཞིག་
སྤྲོ་སོ་སོར་འགྲུས་འགྱུར་ན། །མཛེས་བ་གཞན་དག་ཅི་ཞིག་སྤྲོས། །
- ༤.༣༢ སྐྱེ་ན་གཅིག་ཕུ་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །འཆི་ན་འད་དེ་ཉིད་གཅིག་འཆི་སྟེ། །སྤྱུག་
བསྐྱེད་སྐྱེད་གཞན་མི་ལེན་ན། །གོགས་བྱེད་མཛེས་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ༤.༣༣ ལམ་དག་ཏུ་ནི་ཞུགས་པ་རྣམས།¹⁸⁶ །ཇི་ལྟར་གནས་ནི་འཛིན་བྱེད་ལྟར། །
དེ་བཞིན་སྲིད་པའི་ལམ་ཞུགས་པ་འམ། །སྐྱེ་བའི་གནས་ནི་ཡོངས་སུ་འཛིན། །
- ༤.༣༤ འཛིག་རྟེན་ཀུན་ནས་གདུངས་བཞིན་དུ། །ཇི་སྲིད་སྐྱེས་བུ་བཞི་ཡིས་ནི། །དེ་
ལུས་དེ་ནི་མ་བཏེག་པ། །དེ་སྲིད་དུ་ནི་ནགས་སུ་སོང་། །
- ༤.༣༥ བཤེས་མེད་འཁོན་པ་འད་མེད་བྱས་ནས། །ལུས་འདི་གཅིག་ཕུ་དབེན་
གནས་ཏེ། །སྤར་ནས་ཤི་དང་འདྲར་བཅིས་ནས། །ཤི་ན་འད་མུ་རན་བྱེད་པ་
མེད། །
- ༤.༣༦ རུང་ན་འཁོད་པ་སུ་དག་ཀྱང་། །མུ་རན་གཞོད་པ་བྱེད་མེད་པས། །འདི་ཡིས་
སངས་རྒྱས་རྗེས་བློ་སོགས། །སུས་ཀྱང་གཡེངས་པར་འགྱུར་བ་མེད། །

༤.༣༧ དེ་བས་ཤིན་ཏུ་མདངས་དགའ་བའི། འགས་ཚལ་ཆོགས་ཆུང་བདེ་སྦྱིད་
ཅིང་། གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བྱེད་པར། བདག་ཉིད་གཅིག་ཕུར་གནས་
པར་བྱ། །

༤.༣༨ བསམ་པ་གཞན་ནི་ཀུན་བཏང་སྟེ། བདག་ལ་སེམས་(༢༥ན)པ་གཅིག་
ཕུ་ཡིས།¹⁸⁷ སེམས་ནི་མཉམ་པར་བཞག་ཕྱིར་དང་། འདུལ་བར་བྱ་ཕྱིར་
བརྩོན་པར་བྱ། །

༤.༣༩ འཇིག་རྟེན་འདི་དང་པ་རོལ་ཏུ་འད་། འདོད་པ་རྣམས་ནི་ཕུང་ཁོལ་
བསྦྱེད། འདིར་ནི་བསང་དང་བཅིང་དང་གཙོད། པ་རོལ་ཏུ་ནི་དཔྱུལ་
སྟགས་བསྐྱབ། །¹⁸⁸

187 ལེགས་སྦྱར་ཆ་རང་སེམས་ཡིད་ལ་ཕྱེ་གཅིག་ཏུ། (svacittaikāgramānasah)

188 ཏུན་ཏྲིང་ཀ་པར་འདི་ནས་མར་གོ་རིམ་མི་འབྲ་བར་འདི་ལྟར་འབྱུང་། ‘འདོད་དོན་དན་པ་ཁ་ཅིག་ནི། ཉིན་རང་ལས་ཀྱིས་
ཡོངས་དུབ་སྟེ། ཁྱིམ་དུ་འོང་ནས་ཆད་པའི་ལུས། རྩི་དང་འབྲ་བར་ཉལ་བར་བྱེད། ཁ་ཅིག་གེས་བསྐྱོད་ཉོན་མོངས་དང་། རིང་
དུ་སོང་བའི་སྐྱག་བསྐུལ་ཅན། བྱ་སྦྱང་འདོད་བཞིན་བྱ་སྦྱང་རྣམས། ཁྱུང་ཁོར་ལོས་ཀྱང་མཐོང་མྱི་འགྲུང་། ལལ་ལ་རང་གི་
ལུས་བཙོངས་ཤིང་། འབང་ཁྱེད་གཞན་གྱིས་བཀོལ་གྲུང་དྲེ། རྒྱུང་མ་དག་ཀྱང་ཕུང་ལྟར་ན། ཤིང་བྱང་དགོན་པར་བབ་བབ་
འབྱུང་། འདོད་པས་བསྐྱུས་པའི་སྦྱོན་པ་དག འཆོ་འདོད་འཆོ་བར་བྱའོ་ཞེས། སྟོག་སྟོར་དོགས་བཞིན་གཡུལ་དུ་འཇུག ཁེ་
ཕྱིར་བཞན་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད། འདོད་ལྡན་ལ་ལ་ལུས་ཀྱང་བཅད། ཁ་ཅིག་གསལ་ཤིང་ཕྱེ་ལ་བཙུགས། ཁ་ཅིག་མདུང་ཐུང་དག་
གིས་བསྐྱུར། ཁ་ཅིག་བསྐྱེགས་པ་དག་ཀྱང་སྦྱང་། བྱིས་པ་ནོར་སྟེལ་མྱི་རུས་པས། དར་ལ་བབ་ན་འདི་ཅིས་བདེ། རྩོར་
སྟོགས་པ་ཡིས་ཆོག་ཏུགས་ན། རྩོར་ན་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། འདོད་ལྡན་རྣམས་པ་དེ་ལྟ་བུར། ཉེས་དཔྱིགས་མང་པ་མཐོང་
ཆུང་སྟེ། ཤིང་རྩ་འཕྲོད་པའི་ཕྱགས་དག་གིས། རྩ་ནི་ཁམ་འགའ་ཟེས་པ་བཞིན། ཕྱགས་ཀྱིས་བསྐྱབས་ན་འདུ་དགོན་བའི།
མཐོག་ཆུང་གང་ཡིན་དེའི་དོན་དུ། འདུལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་རྩེད་དགའ་འདི། ལས་ཀྱིས་མནར་དཔ་རྣམས་ཀྱིས་བཙོམ། འདོད་པ་
ངས་པར་འཇིག་འགྲུང་ཞིང་། དཔྱུལ་ལས་སྟོགས་པར་ལྟང་བྱེད་པ། ཆེན་པོ་མྱིན་ཕྱིར་དུས་ཀུན་དུ། འདུལ་པའི་ཆོགས་འབྱུང་གང་
ཡིན་བ། འདི་བྱེད་པའི་ཆུ་ཆོས་ཀྱིས། ཆོགས་ཀྱིས་སངས་རྒྱལ་ཉིད་འགྲུབ་ན། འདོད་དོན་བྱང་ཅུབ་སྦྱིད་པ་བས། སྐྱག་བསྐུལ་
ཆེལ་བྱང་ཅུབ་སྦྱེད། དཔྱུལ་སྟོགས་སྐྱག་བསྐུལ་བསམ་བྱས་ན། འདོད་པ་རྣམས་ལ་མཆོན་དང་ནི། འདུག་དང་སྦྱེད་གཡེང་ས་
དང་། དཔྱུ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔེར་མྱི་པོད། འདོད་དོན་དན་པ་སྦོངས་པ་རྣམས། ཤིང་བལ་རྟེན་ན་འཇམ་བལ་ཡང་། ཉལ་པོ་
བྱ་བར་མི་རུང་ཞེས། འདུལ་སྟེ་པ་དག་དུ་བྱེད། གང་ལ་གཡོགས་ན་འང་ཆགས་འགྲུང་བ། འདུག་གསལ་ན་འང་ཅིས་མྱི་སྐྱག།
གཡེང་ཉིད་གོས་སྦྱེད་ཅེན། གཡོགས་པ་ཅི་ཕྱིར་འདོད་པར་བྱེད། གཡེང་ཉིད་གཙོད་ཆགས་བྱེད་ན། མྱི་གཙོད་ཞིང་ལས་བྱུང་
གྲུང་དྲེ་ཅིང་། འདུལ་ས་བོན་མང་སྦྱངས་པའ། གཞན་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་པར་དུ་ཁྱུང་། མྱི་གཙོད་ལས་བྱུང་མྱི་གཙོད་སྟོན། རྒྱུང་དུ་འད་
ཁྱོད་འདོད་མྱི་བྱེད་ལ། མྱི་གཙོད་མང་གི་རང་བཞིན་ལུས། མྱི་གཙོད་སྦྱོས་པ་འད་འདོད་པར་བྱེད། ས་སྟོགས་མྱི་གཙོད་གིས་
གོས་པའ། གཡེང་ཉིད་གསལ་མྱི་འདོད་ན། གང་ལས་དེ་ནི་འབྱུང་བཡི། ལུས་ལ་ཅི་སྦྱེད་ཅེས་འདོད། ཁྱོད་ནི་རང་གི་མྱི་
གཙོད་ལ། སྦྱོང་མྱི་བྱེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི། མྱི་གཙོད་རྒྱལ་པ་མྱི་གཙོད་ལ། བཀའ་པ་གཞན་ཡང་འདོད་པར་བྱེད། གཡེང་ལས་

- ༤.༥༠ ཐོ་ཉ་ཐོ་ཉ་མོ་ཡིས་སྒྲོན། །གང་ཕྱིར་དུ་མར་གསོལ་བ་ཏུ་བ་ཅིང་། །སྤྲིག་པ་
རྣམས་སུ་གྲགས་མིན་ལའང་། །གང་གི་དོན་དུ་མ་འཛེམས་པར། །
- ༤.༥༡ འཇིགས་པ་ལ་ཡང་བདག་ཞུགས་ཤིང་། །རྫུ་ཀྱང་ཟད་པར་བྱས་ཁྱུར་ཏེ། །
གང་ལ་ཡོངས་སུ་འཁྱུད་པས་ན། །མཆོག་ཏུ་དགའ་འགྱུར་དེ་དག་ཉིད། །
- ༤.༥༢ ཀའ་རུས་ཉིད་ཡིན་གཞན་མིན་ན། །རང་དབང་དང་ནི་བདག་མིན་ལ། །རབ་
ཏུ་འདོད་ཅིང་ཡོངས་ཞེན་ནས། །ཅི་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་མི་འགོ། །
- ༤.༥༣ གང་ཞིག་དང་པོ་འབད་དེ་བཏེག །དྲངས་ཀྱང་ངོ་ཚས་འོག་ཏུ་ལྟ། །སྒྲོན་ནི་
མཐོང་ངམ་མ་མཐོང་ཡང་། །གོས་ཀྱིས་གདོང་ནི་གཡོགས་པར་འགྱུར། །
- ༤.༥༤ ཁྱོད་ཉོན་མོངས་པའི་གདོང་དེ་ནི། །ད་ལྟ་མཛོན་སུམ་ཁྱུར་པ་བཞིན། །བྱ་ཤོད་
ཀྱིས་བསལ་བྱས་མཐོང་ནས། །ད་ལྟ་ཅི་ཕྱིར་འབྱེར་བར་བྱེད། །
- ༤.༥༥ གཞན་རྣམས་མིག་གིས་ལྟ་ན་ཡང་། །གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་བསྐྱུང་ཁྱུར་པ། །
ཇི་སྤྲིད་དེ་ནི་དེས་ཟ་ན། །སེར་སྒྲ་ཅན་ཁྱོད་ཅིས་མི་བསྐྱུང། །
- ༤.༥༦ ཤ་ཡི་ཕུང་པོ་འདི་མཐོང་ནས། །བྱ་ཤོད་དང་གཞན་ཟ་བྱེད་ན། །གཞན་གྱི་
ཟས་ལ་མེ་ཏོག་གི །སྤོང་བ་ཅན་རྒྱན་གྱིས་མཆོད། །

སྤྲིགས་ཡིད་འོང་བའ། །འབྲས་ཆེན་དག་གསལ་ཆོད་མ་འད་ཅུང་། །ཁར་བཅུག་ཕྱིར་ཕུང་པོར་བ་ཡི། །ས་ཡང་མྱི་གཙང་བཙོག་པར་
འགྱུར། །གལ་ཏེ་མྱི་གཙང་འདི་འདྲ་བ། །མཛོན་སུམ་ཁྱུར་དུ་ཡང་ཐེ་ཆོས་ན། །དུར་ཁྱོད་དག་དུ་པོར་བའི་ལུས། །མྱི་སྤྲིག་གཞན་
ཡང་བལྟ་བར་གྱིས། །གང་ཞིག་པགས་པའི་ཁ་བྱེད་ན། །འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་འགྱུར་བར། །ཤེས་ཀྱང་ཅི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལ། །ཕྱིར་
ཞིང་དགའ་བ་སྤྱི་བར་འགྱུར་ད། །ལུས་ལ་བསྐྱུས་པའི་དྲི་དུང་། །ག་ཕུར་ལས་སྤྲིགས་ཡིན་གཞན་མྱིན་ན། །གཞན་གྱི་དེས་
གཞན་དག་ལ། །ཅི་ཕྱིར་རྒྱ་ཆགས་པར་བྱེད། །གལ་ཏེ་རང་བཞིན་དྲི་དུང་བས། །འདི་ལ་མ་ཆགས་ལེགས་མྱིན་འདྲ། །འཇིག་
རྟེན་དོན་མཉམ་པ་དག །ཅི་སྤྲེད་པའི་དྲི་ཞིས་སྤྱིད། །དེ་བས་བྱིས་པའི་སྤྱིད་པས་ཆོག །བདག་གིས་མཁས་པའི་རྫོགས་བསྐྱུག་སྤྱི།
བག་ཡོད་གཏམ་ནི་དེ་ཉིད་ལས་ནས། །གཉིད་དང་སྤྲིགས་པ་བསྐྱོག་པར་བྱ། །རྒྱལ་སྤྲུལ་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ལ། །རིགས་པའི་སྤྲན་
ནི་གཞུགས་བྱ་སྤྱི། །ཉིན་མཆོན་ཁྱུང་པར་མ་འབད་ན། །བདག་གི་སྤྲིག་བསྐྱུག་ནས་མཐར་དེ་ཕྱིར། །དེ་བས་བསྐྱིབ་པ་གསལ་
བྱའི་ཕྱིར། །ལོག་པའི་ལས་ལས་སེམས་སྤྲན་ཏེ། །ཡང་དག་དཔྱིགས་ལ་རྟག་པར་ཡང་། །བདག་གིས་མཉམ་པར་བཞག་པར་
བྱ། །བྱང་ཅུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱིད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །བསམ་གཏན་བསྐྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྤྱི། །ལུ་བདུན་པའོ།

- ༤.༥༧ རུས་གོང་ཉིད་དུ་མཐོང་ནས་ནི། །མི་འགྲུལ་ཡང་ནི་ཁྱོད་སྐྱབས་ན། །རོ་ལངས་
བཞིན་དུ་འགའ་ཡིས་ཀྱང་། །བསྐྱོད་པར་གྱུར་ན་ཅིས་མི་འཇིགས། །
- ༤.༥༨ གང་ལ་གཡོགས་ཀྱང་འདི་ཆགས་པ། །དེ་མ་གཡོགས་ན་ཅིས་མི་འདོད། །
དེ་ལ་དགོས་པ་མེད་ན་ནི། །གཡོགས་པ་ལ་ནི་ཅི་ཕྱིར་འབྱུང། །¹⁸⁹
- ༤.༥༩ ཟས་ནི་གཅིག་ཕུ་ཉིད་ལས་ནི། །བཤང་དང་ཁ་ཚུའབྱུང་འགྱུར་ན། །དེ་ལས་
བཤང་ལ་མི་དགའ་ཞིང་། །ཁ་ཚུལ་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་དགའ། །
- ༤.༦༠ ཤིང་བལ་རེག་ན་འཇམ་པ་ཡི། །སྤྲུལ་ལ་དགའ་བར་མི་བྱེད་པར། །དྲི་ང་
འཇག་པ་མ་ཡིན་ཞེས། །འདོད་ལྡན་མི་གཙང་(༢༥་བ)བ་ལ་མྱོངས། །
- ༤.༦༡ འདོད་ལྡན་ངན་པ་མྱོངས་པ་རྣམས། །ཤིང་བལ་རེག་ན་འཇམ་པ་ལ་འང་། །
ཉལ་པོ་བྱ་བར་མི་རུས་ཞེས། །དེ་ལ་ཁོ་བ་དག་ཏུ་བྱེད། །¹⁹⁰
- ༤.༦༢ གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཆགས་མེད་ན། །རུས་གཟེབ་རྒྱས་པས་སྤྲེལ་བ་ལ། །ཤ་
ཡི་འདམ་གྱིས་ཞལ་ཞལ་བྱས། །གཞན་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་པར་དུ་འབྱུང། །
- ༤.༦༣ ཁྱོད་ཉིད་མི་གཙང་མང་ཡོད་པ། །དེ་ཉིད་ལ་ཁྱོད་གཏན་སྦྱོད་ཅིང་། །མི་གཙང་
རྒྱལ་པ་གཞན་དག་ལ་འང་། །མི་གཙང་བཀྲམ་པས་འདོད་པར་བྱེད། །
- ༤.༦༤ བདག་ནི་ཤ་འདི་ལ་དགའ་ཞེས། །རེག་དང་ལྟ་བར་འདོད་ན་གོ། །སེམས་
མེད་པ་ཡི་རང་བཞིན་གྱི། །ཤ་ནི་ཁྱོད་གོ་ཅིས་མི་འདོད། །
- ༤.༦༥ འདོད་པའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ། །རེག་དང་བལྟ་བར་མི་རུས་ལ། །གང་

189 ལེགས་སྐྱབས་གྱི་དཔེ་ལ་ཆོགས་བཅད་འདི་ཉིད་ ༤་༥༠ ཡི་རྩིས་སྤྲུབ།

190 ཆོགས་བཅད་འདི་ལེགས་སྐྱབས་གྱི་དཔེ་ལ་མི་སྤྲང་།

ཞིག་ཅུས་དེ་ཤེས་པ་མིན། །དོན་མེད་འབྱུང་དེས་ཅི་ཞིག་བྱ། །

༤.༥༤ མི་གཙང་རང་བཞིན་གཞན་གྱི་ལུས། །མི་རྟོགས་ངོ་མཚར་མི་ཆེ་ཡི། །རང་
ཉིད་མི་གཙང་ཉིད་ཡིན་པར། །རྟོགས་པར་མི་འབྱུང་ངོ་མཚར་ཆེ། །

༤.༥༥ སྤྲིན་བྲལ་ཉི་ཟེར་གྱིས་བྱེ་བའི། །པདྨ་གཞོན་ཅུ་སྤངས་ནས་ནི། །མི་གཙང་
ཞེན་པའི་སེམས་ཀྱིས་ནི། །མི་གཙང་གཟེབ་ལ་ཅི་ཕྱིར་དགའ། །

༤.༥༦ ས་ཕྱོགས་མི་གཙང་གྱིས་གོས་པ། །གལ་ཏེ་རེག་པར་མི་འདོད་ན། །གང་
ལས་དེ་ནི་བྱུང་བ་ཡི། །ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་རེག་འདོད། །

༤.༥༧ གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཆགས་མེད་ན། །མི་གཙང་ཞིང་ལས་བྱུང་བྱུང་ཞིང་། །དེ་
ཡི་ས་བོན་དེས་བསྐྱེད་པ། །གཞན་ཁྱོད་ཅི་ཕྱིར་པར་དུ་འབྱུང། །

༤.༥༨ མི་གཙང་ལས་བྱུང་མི་གཙང་སྤིན། །ཆུང་དུ་འང་ཁྱོད་འདོད་མི་བྱེད་ལ། །མི་
གཙང་མང་པོ་འི་རང་བཞིན་ལུས། །མི་གཙང་སྤྱིས་པའང་འདོད་པར་བྱེད། །

༤.༥༩ ཁྱོད་ནི་རང་ཉིད་མི་གཙང་ལ། །སྤྲོད་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད་གྱི། །མི་གཙང་རྒྱལ་
བ་མི་གཙང་ལ། །བཀམ་པས་གཞན་ཡང་འདོད་པར་བྱེད། །

༤.༦༠ ག་བྱར་ལ་སོགས་ཡིད་འོང་དང་། །འབྲས་ཆན་དག་གམ་ཚོད་མའང་རུང་། །
ཁར་བཅུག་ཕྱིར་ཕྱང་བོར་བ་ཡིས། །ས་ཡང་མི་གཙང་བཙོག་པར་འབྱུང། །

༤.༦༡ གལ་ཏེ་མི་གཙང་འདི་འདྲ་བ། །མཛོན་སུམ་གྱུར་ཀྱང་ཐེ་ཚོམ་ན། །དུར་ཁྱོད་
དག་ཏུ་བོར་བའི་ལུས། །མི་(༢༦ན)གཙང་གཞན་ཡང་བཏྲ་བར་གྱིས། །¹⁹¹

191 ལེགས་སྒྲུབ་ཟེ་ ‘འཇིགས་རུང་གཞན་ཡང་བཏྲ་བར་གྱིས།’ (ghorān kāyān paśyāpārānapi)

- ༤.༤༤ གཤམ་ལས་པགས་པའི་ལ་བྱེན། །འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་འབྱུང་བ། །ཤེས་
ཀྱང་ཇི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལ། །ཕྱིར་ཞིང་དགའ་བ་སྤྱི་བར་འབྱུང། །
- ༤.༤༥ ལུས་ལ་བསྐྱུས་པའི་དྲི་དེ་ཡང་། །ཅན་མོ་གསལ་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན། །
གཞན་གྱི་དྲི་དེས་གཞན་དག་ལ། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པར་བྱེད། །
- ༤.༤༦ གཤམ་ཏེ་རང་བཞིན་དྲི་རབས། །འདི་ལ་མ་ཆགས་ལེགས་མིན་ནམ། །
འཛིག་རྟེན་དོན་མེད་སྤེད་པ་དག །ཇི་སྤྱི་དེ་ལ་དྲི་ཞིམ་སྤྱོད། །
- ༤.༤༧ འོན་ཏེ་དྲི་ཞིམ་ཅན་ན། །ལུས་ལ་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་འབྱུང་། །གཞན་གྱི་དྲི་
ཡིས་གཞན་དག་ལ། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པར་བྱེད། །
- ༤.༤༨ གཤམ་ཏེ་སྤྱི་མེད་རིང་བ་དང་། །སྤྱི་དྲི་རབས་འདམ་གྱི་དྲིས། །བསྐྱོས་
པས་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། །གཅེར་བྱ་འཛིགས་པ་ཉིད་ཡིན་ན། །¹⁹²
- ༤.༤༩ རང་ལ་གཞོན་པའི་མཚན་བཞིན་དུ། །དེ་འབད་ཅི་ཕྱིར་བྱེད་དོར་བྱེད། །བདག་
ལ་སྤྱི་རབས་པའི་འབད་པ་ཡིས། །སྤྱོས་པས་ས་འདི་ཀུན་ཏུ་འབྱུགས། །¹⁹³
- ༤.༥༠ རུས་གོང་འབའ་ཞིག་མཐོང་ནས་ནི། །དུར་ཁྲོད་དུ་ནི་ཡིད་འབྱུང་ན། །གཡོ་
བའི་རུས་གོང་གིས་བྱབ་པའི། །གྲོང་གི་དུར་ཁྲོད་ལ་དགའ་འམ། །
- ༤.༥༡ དེ་ལྟར་མི་གཅོད་གྱུར་པ་དེ་འདྲ། །འཛིན་མེད་པར་ནི་མི་རྟེན་དོ། །དེ་དོན་
བསྐྱབས་པས་ཤ་ཐང་དང་། །དབྱུང་ལ་ལ་སོགས་པའི་གཞོན་པར་འབྱུང། །
- ༤.༥༢ བྱིས་པ་ཞོར་སྤེལ་མི་རུས་པས། །དར་ལ་བབ་ན་འདིས་ཅི་བདེ། །ཞོར་

192 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། །སྤྱི་དྲི་མར་བཅས་པ་དང་། །འདམ་གྱི་དྲིས་བསྐྱོས་གཅེར་བྱ་སྤྱི། །ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་འཛིག་
བཅས་ན། །

193 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། །སྤྱོས་པས་ས་འདི་འབྱུགས་པ་ཡིས། །

གསེག་པ་ཡིས་ཆོ་གཏུགས་ན། །རྒྱས་ནས་འདོད་པས་ཅིཞིག་བྱ། །

༤.༢༩ འདོད་ལྡན་ངན་པ་ཁ་ཅིག་ནི། །ཉིན་རིངས་ལས་ཀྱིས་ཡོངས་དྲུབ་སྟེ། །ཁྱིམ་
དུ་འོངས་ནས་ཆད་པའི་ལུས། །རོ་དང་འབྲ་བར་ཉལ་བར་བྱེད། །

༤.༣༠ ཁ་ཅིག་བྱས་བགྲོད་ཉོན་མོངས་དང་། །རིང་དུ་སོང་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཅན། །
བུ་སྦྲད་འདོད་བཞིན་བུ་སྦྲད་ནམས། །ཁྱུད་འཁོར་ལོས་ཀྱང་མཐོང་མི་འབྱུང་།

༤.༣༡ བདག་ལ་ཕན་འདོད་རྣམ་མོངས་པས། །གང་དོན་ཉིད་དུ་བཙོངས་པ་ཡང་། །
དེ་མ་ཐོབ་པར་དོན་མེད་པའི། །གཞན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྒྱུད་གིས་བདས། །

༤.༣༢ ལ་ལ་རང་གི་ལུས་བཙོངས་ཤིང་། །དབང་མེད་གཞན་གྱིས་བཀོལ་གྱུར་ཏེ།
རྒྱུད་(༢༩བ)མ་དག་ཀྱང་བུ་བྱུང་ན། །ཤིང་རྒྱུད་དགོན་པར་བབ་བབ་འབྱུང་།

༤.༣༣ འདོད་པས་བསྐྱུས་པའི་སྒྲིན་པ་དག །འཆོ་འདོད་འཆོ་བར་བྱ་འོ་ཞེས། །
སྒྲིག་སྟོར་དོགས་བཞིན་གཡུལ་དུ་འཕྱག །ཁེ་ཕྱིར་བཅད་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད། །

༤.༣༤ འདོད་ལྡན་ལ་ལ་ལུས་ཀྱང་བཅད། །ཁ་ཅིག་གསལ་ཤིང་ཅེ་ལ་བཅུགས། །
ཁ་ཅིག་མདུང་ཐུང་དག་གིས་བསྐྱུན། །ཁ་ཅིག་བསྐྱེགས་པ་དག་ཀྱང་སྦྲང་།

༤.༣༥ བསག་དང་བསྐྱུང་དང་བསྐྱུག་པའི་གདུང་བ་ཡིས། །ཞོར་ནི་ཕུང་ཁོལ་མཐའ་
ཡས་ཤེས་པར་བྱ། །ཞོར་ལ་ཆགས་པས་གཡོངས་པར་གྱུར་པ་རྣམས། །
སྲིད་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ལས་གྲོལ་སྐྱབས་མེད་དོ། །

༤.༣༦ འདོད་ལྡན་རྣམས་ལ་དེ་ལ་སོགས། །ཉིས་དམིགས་མང་ལ་མཉོག་རྒྱུ་སྟེ།
ཤིང་རྒྱུ་འབྲེན་པའི་ཕྱགས་དག་གིས། །རྩ་ནི་ཁམ་འག་འཛོས་པ་བཞིན། །

- ༤.༤༡ ལྷགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་ནའང་མི་དགོན་པ་འི། །མཉོག་ཆུང་གང་ཡིན་དེའི་དོན་
དུ། །དལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་ཆེད་དཀའ་འདི། །ལས་ཀྱིས་མནར་བ་རྣམས་
ཀྱིས་བཅོམ། །
- ༤.༤༢ འདོད་པ་ངས་པར་འཛིག་འབྱུང་ཞིང། །དཔྱལ་ལ་སོགས་པར་ལྷུང་བྱེད་པ།
ཆེན་པོ་མིན་ཕྱིར་དུས་ཀུན་དུ། །དུབ་པའི་ཆོགས་ཆུང་གང་ཡིན་པ། །¹⁹⁴
- ༤.༤༣ དེ་ཡི་བྱེ་བའི་ཆ་ཅམ་གྱི། །ཆོགས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཉིད་འབྱུབ་ན། །འདོད་
ལྷན་བྱང་ཆུབ་སྦྱོད་པ་བས། །སྤྱག་བསྐྱེད་ཆེ་ལ་བྱང་ཆུབ་མེད། །
- ༤.༤༤ དཔྱལ་སོགས་སྤྱག་བསྐྱེད་བསམ་བྱས་ན། །འདོད་པ་རྣམས་ལ་མཚོན་
དང་ནི། །དུག་དང་མེ་དང་གཡང་ས་དང་། །དབྱ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔེར་མི་
པོད། །
- ༤.༤༥ དེ་ལྟར་འདོད་ལ་སྦྱོར་བྱས་ཏེ། །དབེན་པ་ལ་ནི་དགའ་བ་བསྐྱེད། །ཚོད་དང་ཉོན་
མོངས་ཀྱིས་སྦྱོང་པ། །ཞི་བའི་ནགས་ཀྱི་ནང་དག་དུ། །
- ༤.༤༦ སྐལ་ལྷན་ཟླ་འོད་ཅན་གྱིས་བསེལ་བའི། །ཡངས་པའི་རྡོ་ལེབ་ཁང་བཟང་
ཉམས་དགའ་བར། །སྤྱ་མེད་ཞི་བའི་ནགས་རྒྱང་གཡོབ་པ་ཡིས། །གཞན་
ལ་ཕན་དོན་སེམས་ཤིང་འཆག་པར་བྱེད། །
- ༤.༤༧ ཁང་སྟོང་ཤིང་རྒྱུ་ལྷག་དག་དུ། །གང་དུ་ཇི་སྤྱིད་འདོད་གནས་ཤིང་། །ཡོངས་
འཛིན་སྤང་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་སྤངས། །ཁྱོས་པ་མེད་པར་བག་ཡངས་སྦྱོད། །

194 ལེགས་སྐྱར་ཅེས་པར་འཛིག་ཅིང་ཆུང་གྱུར་པ། །དཔྱལ་ལ་སོགས་པར་ལྷུང་བྱེད་པ། །ལུས་ཀྱི་དོན་དུ་དུས་ཀུན་དུ། །
དུབ་པའི་ཆོགས་ནི་གང་ཡིན་པ། (avaśyaṃ ganturalpasya narakādiprapātinaḥ kāyasyārthe kṛto yo
'yaṃ sarvakālaṃ parisramah //)

- ༤.༥༥ རང་དབང་(༢༧ན)སྒྲིབ་ཅིང་ཆགས་མེད་ལ། །གང་དང་ཡང་ནི་འབྲེལ་མེད་
པར། །ཆོག་ཤེས་བདེ་སྒྲིབ་གང་ཡིན་པ། །དབང་པོས་ཀྱང་ནི་དེ་རྟེན་དཀའ། །
- ༤.༥༩ དེ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་ཡིས། །དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་བསམ་བྱས་ནས། །
རྣམ་རྟོག་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྒྲུལ་པར་བྱ། །
- ༤.༩༠ བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་ནི། །དང་པོ་ཉིད་དུ་འབད་དེ་བསྒྲུལ། །བདེ་
དང་སྒྲིབ་བསྐྱེད་མཉམ་པས་ན། །ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་བསྐྱུང་བར་བྱ། །
- ༤.༩༡ ལག་པ་ལ་སོགས་དབྱེ་བ་རྣམ་མང་ཡང་། །ཡོངས་སྒྲིབ་བསྐྱུང་བྱའི་ལུས་སྒྲིབ་
གཅིག་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་འགྲོ་བ་ཐ་དད་བདེ་སྒྲིབ་དག¹⁹⁵། ཐམས་ཅད་
བདག་བཞིན་བདེ་བ་འདོད་མཉམ་གཅིག །
- ༤.༩༢ གལ་ཏེ་བདག་གི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་གྱིས། །གཞན་གྱི་ལུས་ལ་མི་གཞོད་པ། །དེ་
ལྟ་འདྲ་དེ་བདག་སྒྲིབ་བསྐྱེད་དེ། །བདག་དུ་ཞེན་པས་མི་བཟོད་ཉིད། །¹⁹⁶
- ༤.༩༣ དེ་བཞིན་གཞན་གྱི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་དག །བདག་ལ་འབབ་པར་མི་འགྱུར་
ཡང་། །དེ་ལྟ་འདྲ་དེ་དག་¹⁹⁷སྒྲིབ་བསྐྱེད་དེ། །བདག་དུ་ཞེན་པས་བཟོད་
པར་དཀའ། །¹⁹⁸
- ༤.༩༤ བདག་གིས་གཞན་གྱི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་བསམ་ལ། །སྒྲིབ་བསྐྱེད་ཡིན་ཕྱིར་བདག་
སྒྲིབ་བཞིན། །བདག་གིས་གཞན་ལ་ཕན་པར་བྱ། །སེམས་ཅན་ཡིན་ཕྱིར་

195 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྟེན་ཞེན་འགྲོ་བའི་བདེ་སྒྲིབ་ཐ་དད་དག། ཏུན་རྟོང་ག་། རྟེན་ཞེན་འགྲོ་བ་སྒྲིབ་བསྐྱེད་ཐ་དད་ཀྱང་། །

196 ཏུན་རྟོང་ག་། བདག་གི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་མི་བཟོད་པ། །གཞན་ལ་འགྲོ་བར་མི་འགྱུར་བ། །རང་གི་ལུས་ལ་ཆགས་པ་ཡི། །
སྒྲིབ་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་མི་བཟོད་པ། །

197 སྒྲིབ་དག་དང་ཅོ་རྟེ་། བདག་

198 ཏུན་རྟོང་ག་། རྟེན་ཞེན་གཞན་གྱི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་དག །བདག་ལ་འབབ་པར་མི་འགྱུར་ཡང་། །རང་གི་ཉམས་ལས་དཔག་
བྱས་ནས། །དེ་ལྟ་སྒྲིབ་བསྐྱེད་དེ་མི་བཟོད་པ། །

བདག་ལུས་བཞིན། །

༤.༩༥ གང་ཆོ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ །བདེ་བ་འདོད་དུ་མཆུངས་པ་ལ། །
བདག་དང་བྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན། །གང་ཕྱིར་བདག་གཅིག་བདེ་བར་བརྩོན། །¹⁹⁹

༤.༩༦ གང་ཆོ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ །སྤྱག་བསྐྱུལ་མི་འདོད་མཆུངས་པ་
ལ། །བདག་དང་བྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན། །གང་ཕྱིར་གཞན་མིན་བདག་སྤང་
བྱེད། །²⁰⁰

༤.༩༧ གལ་ཏེ་དེ་ལ་སྤྱག་བསྐྱུལ་བས། །བདག་ལ་མི་གཞོད་ཕྱིར་མི་བསྐྱུང་། །མ་
འོངས་པ་ཡི་སྤྱག་བསྐྱུལ་ཡང་། །གཞོད་མི་བྱེད་ན་དེ་ཅིས་བསྐྱུང་། །

༤.༩༨ བདག་གིས་དེ་ནི་མྱོང་སྒྲུལ་པའི། །རྣམ་པར་རྟོག་དེ་ལོག་པ་སྟེ། །འདི་ལྟར་
ཤི་བའང་གཞན་ཉིད་ལ། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་གཞན་ཉིད་ཡིན། །

༤.༩༩ གང་ཆོ་གང་གི་སྤྱག་བསྐྱུལ་གང་། །དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱུང་ན། །ཀར་པའི་
སྤྱག་བསྐྱུལ་ལག་པས་མིན། །ཅི་ཕྱིར་དེས་ནི་དེ་བསྐྱུང་བྱ། །

༤.༡༠༠ གལ་(འཕ་བ)ཏེ་རིགས་པ་མིན་ཡང་འདིར། །བདག་དུ་འཛིན་པས་འཇུག་
ཅིན། །བདག་གཞན་མི་རིགས་གང་ཡིན་དེ། །ཅི་རུས་པར་ནི་སྤང་བྱ་
ཉིད། །²⁰¹

༤.༡༠༡ རྒྱད་དང་ཚྭ་གས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །ཤེང་བ་དམག་ལ་སོགས་བཞིན་བརྟུན།²⁰²།

199 ཏུན་ཉོང་ཀ་ཟེ་གང་ཕྱིར་གཞན་མིན་བདག་སྤང་བྱེད། །

200 ཏུན་ཉོང་ཀ་ཟེ་ཚྭ་གས་བཅད་འདི་མེད།

201 ཏུན་ཉོང་ཀ་ཟེ་ཚྭ་གས་བཅད་འདི་མེད།

202 ཏུན་ཉོང་ཀ་ཟེ་རྒྱད་དང་ཚྭ་གས་ཤེས་བྱ་བ་ནི། །འཤེང་བ་རྒྱུན་ནགས་ཚྭ་གས་བཞིན། །དཔེ་དང་སྟོལ་སྟོངས་པ་རྣམས། །
འགོ་བ་རྣམས་ནི་གཅིག་དུ་སེམས། །

སྤྱག་བསྐྱུལ་ཅན་གང་དེ་མེད་པ།²⁰³ །དེས་འདི་སྤྱ་ཞིག་དབང་བར་འགྱུར།།

༤.༡༠༢ སྤྱག་བསྐྱུལ་བདག་པོ་མེད་པར་ནི། །ཐམས་ཅད་བྱེ་བྲག་མེད་པ་ཉིད། །
སྤྱག་བསྐྱུལ་ཡིན་ཕྱིར་དེ་བསལ་བྱ། །དེས་པས་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ། །

༤.༡༠༣ ཅི་ཕྱིར་ཀུན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱུལ་ནི། །བསྐྱོག་པར་བྱ་ཞེས་བརྗོད་དུ་མེད། །གལ་
ཏེ་བསྐྱོག་ནའང་ཐམས་ཅད་བསྐྱོག་ །དེ་མིན་བདག་ཀྱང་སེམས་ཅན་བཞིན།།

༤.༡༠༤ སྤྱིང་ཇེ་སྤྱག་བསྐྱུལ་མང་གྱུར་པས། །ཅི་ཕྱིར་ནན་གྱིས་བསྐྱེད་ཅེན། །འགྲོ་
བའི་སྤྱག་བསྐྱུལ་བསམ་བྱས་ནས། །ཇི་ལྟར་སྤྱིང་ཇེ་སྤྱག་བསྐྱུལ་མང་། །

༤.༡༠༥ གལ་ཏེ་སྤྱག་བསྐྱུལ་གཅིག་གིས་ནི། །སྤྱག་བསྐྱུལ་མང་པོ་མེད་འགྱུར་ན། །
བརྗོད་དང་ལྡན་པས་སྤྱག་བསྐྱུལ་དེ། །རང་དང་གཞན་ལ་བསྐྱེད་བྱ་ཉིད། །

༤.༡༠༦ དེས་ན་མེ་ཏོག་སྐྱེ་མཛེས་ཀྱིས། །རྒྱལ་པོའི་གཞོན་པ་ཤེས་ཀྱང་ནི། །བདག་
གི་སྤྱག་བསྐྱུལ་མ་བསལ་ཏེ། །མང་པོའི་སྤྱག་བསྐྱུལ་ཟད་འགྱུར་ཕྱིར། །

༤.༡༠༧ དེ་ལྟར་རྒྱུད་ནི་གོམས་གྱུར་པ། །གཞན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱུལ་ཞི་དགའ་བས། །
པདྨའི་མཚོ་རུ་རང་པ་ལྟར། །མནར་མེད་པར་ཡང་འཇུག་པར་འགྱུར། །

༤.༡༠༨ སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་གོལ་བ་ན། །དགའ་བའི་རྒྱ་མཚོ་གང་ཡིན་པ། །དེ་
ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཚོག་མིན་ནམ། །ཐར་པ་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །²⁰⁴

༤.༡༠༩ དེ་ལྟས་གཞན་གྱི་དོན་བྱས་ཀྱང་། །སྤྱི་སེམས་དང་ནི་དོ་མཚར་མེད། །
གཅིག་ཏུ་གཞན་དོན་ལ་དགའ་བས། །རྣམ་སྤྲིན་འབྲས་བུའི་རེ་བ་མེད། །

203 ཏུན་ཏོང་ཀ་པར་ ༤.༡༠༡ ‘སྤྱག་བསྐྱུལ་ཅན་གང་དེ་མེད་པ།’ ནས་ ༤.༡༡༣ ‘གཞན་སྤངས་པ་ནི་བསྐྱོག་པར་བྱ།’ བར་མེད།

204 ལམས་སྤྱུར་= ‘རོ་བྲལ་ཐར་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།’ (mokṣeṇārasikena kim)

128

- ༤.༡༡༥ དེ་བས་མགོན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས། །ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་འགྲོ་བ་ཡི།²⁰⁶།
འཁོར་གྱི་འཛིགས་པ་འད་བསལ་བའི་ཕྱིར། །རང་གི་མཚན་ཡང་བྱིན་གྱིས་
བསྐྱབས། །
- ༤.༡༡༩ དཀའ་ལས་ཕྱིར་ལྷོག་མི་བྱ་སྟེ། །འདི་ལྟར་གོམས་པའི་མཐུ་ཡིས་ནི། །གང་
གི་མིང་ཐོས་འཛིགས་པ་ཡང་། །དེ་ཉིད་མེད་ན་མི་དགར་འགྱུར། །
- ༤.༡༢༠ གང་ཞིག་བདག་དང་གཞན་རྣམས་ནི། །སྤྱར་དུ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་དེས། །
བདག་དང་གཞན་དུ་བརྗེ་བྱ་བ། །གསང་བའི་དམ་པ་སྤྱད་པར་²⁰⁷བྱ། །
- ༤.༡༢༡ བདག་ལུས་གང་ལ་ཆགས་པ་ཡིས། །འཛིགས་གནས་རྒྱུ་ལ་འཛིགས་སྐྱེ་
བ། །འཛིགས་པ་སྐྱེ་བའི་ལུས་དེ་ལ། །སྤྱ་ཞིག་དག་བཞིན་སྤང་མི་བྱེད། །
- ༤.༡༢༢ ལུས་གང་བཀའ་དང་སྒྲོམ་སོགས་ནད། །གསོ་བའི་ཚོག་བྱེད་འདོད་པས། །
བྱ་དང་ཉ་དང་རི་དྲགས་དག །གསོད་པར་བྱེད་ཅིང་ལམ་སྤྱགས་བྱེད། །
- ༤.༡༢༣ གང་ཞིག་ཁེ་དང་རིམ་གྲོའི་ཕྱིར། །པ་དང་མ་ཡང་གསོད་བྱེད་ཅིང་། །དཀོན་
མཚོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་བརྒྱས་ནས། །དེས་ནི་མནར་མེད་བསྐྱེད་འགྱུར་ན།།
- ༤.༡༢༤ མཁས་པ་སྤྱ་ཞིག་ལུས་དེ་ལ། །འདོད་ཅིང་བསྐྱུང་དང་མཚད་བྱེད་ཀྱི། །འདི་
ལ་སྤྱ་ཞིག་དག་བཞིན་དུ། །བཏུ་བར་མི་བྱེད་བརྟམས་མི་བྱེད། །
- ༤.༡༢༥ གལ་ཏེ་བྱིན་ན་ཅི་སྤྱོད་ཅེས། །བདག་(༢༤་བ)དོན་སེམས་པ་འདི་ཡི་ཚུལ། །
གལ་ཏེ་སྤྱོད་ན་ཅི་སྤྱོད་ཞེས། །གཞན་དོན་སེམས་པ་ལྟ་ཡི་ཚེས། །

206 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་ཟླ་ “འགྲོ་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་མངའ་བས། །”

207 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་ཟླ་ “བཤད་པར་”

- ༤.༡༢༦ བདག་ཕྱིར་གཞན་ལ་གནོད་བྱས་ན། །དཔུང་ལ་སྐྱེས་པར་གདུངས་པར་
འགྱུར། །གཞན་ཕྱིར་བདག་ལ་གནོད་བྱས་ན། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་
ཅད་འཐོབ། །
- ༤.༡༢༧ བདག་ཉིད་མཐོ་བར་འདོད་པ་དེས། །དན་འགྲོ་དན་དང་སྒྲིན་པར་འགྱུར། །དེ་
ཉིད་གཞན་ལ་སྤོ་བྱས་ན། །བདེ་འགྲོར་རིམ་གྲོ་འཐོབ་པར་འགྱུར། །
- ༤.༡༢༨ བདག་གི་དོན་དུ་གཞན་བཀོལ་ན། །བྲན་ལ་སྐྱེས་པ་ཕྱིར་བར་འགྱུར། །
གཞན་གྱི་དོན་དུ་བདག་སྤྱད་ན། །ཐེ་དཔོན་ཉིད་སྐྱེས་པ་ཕྱིར་བར་འགྱུར། །
- ༤.༡༢༩ འཇིག་རྟེན་བདེ་བ་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་ཀྱན་གཞན་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་། །འཇིག་
རྟེན་སྤྱག་བསྐྱེད་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་ཀྱན་རང་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་། །
- ༤.༡༣༠ མང་དུ་བཤད་ཏུ་ཅི་ཞིག་དགོས། །བྱིས་པས་རང་དོན་བྱེད་པ་དང་། །ཐུབ་པ་
གཞན་གྱི་དོན་མཛད་པ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་ནི་བྱེད་པར་ལྟོས། །
- ༤.༡༣༡ བདག་བདེ་གཞན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེད་དག །ཡང་དག་བཞེ་བར་མ་བྱས་ན། །
སངས་རྒྱུས་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་ཅིང་། །འཁོར་བ་ན་ཡང་བདེ་བ་མེད། །
- ༤.༡༣༢ འཇིག་རྟེན་པ་ལོ་པར་ཞོག་གི །བྲན་གཡོག་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། །ཐེ་
དཔོན་རྒྱུ་པ་མི་སྟེར་བའི། །ཆོ་འདི་དོན་ཡང་འགྱུར་མི་འགྱུར། །²⁰⁸
- ༤.༡༣༣ མཐོང་དང་མ་མཐོང་བདེ་འགྱུར་པའི། །ཕུན་སུམ་²⁰⁹བདེ་སྦྱིད་ཡོངས་བོར་
ཞིང་།²¹⁰ །གཞན་ལ་སྤྱག་བསྐྱེད་བྱས་པའི་རྒྱས། །ཚོངས་རྣམས་སྤྱག་

208 དུན་ཉིད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་པ་ལོ་པར་ཞོག་གི །ཆོ་འདི་དོན་ཀྱང་སྦྱིད་འགྱུར་སྟེ། །བྲན་གཡོག་ལས་བྱེད་སྦྱིད་བདེ་བ་ལ། །ཐེ་
དཔོན་འཚོ་བ་སྟེར་སྦྱིད་ཀྱི་བྱེད། །

209 དུན་ཉིད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་པ་ལོ་པར་ཞོག་གི །ཆོ་འདི་དོན་ཀྱང་སྦྱིད་འགྱུར་སྟེ། །བྲན་གཡོག་ལས་བྱེད་སྦྱིད་བདེ་བ་ལ། །ཐེ་
དཔོན་འཚོ་བ་སྟེར་སྦྱིད་ཀྱི་བྱེད། །

210 ལྷག་སྤྱད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་པ་ལོ་པར་ཞོག་གི །ཆོ་འདི་དོན་ཀྱང་སྦྱིད་འགྱུར་སྟེ། །བྲན་གཡོག་ལས་བྱེད་སྦྱིད་བདེ་བ་ལ། །ཐེ་
དཔོན་འཚོ་བ་སྟེར་སྦྱིད་ཀྱི་བྱེད། །

བསྐྱལ་མི་བཟད་ལེན། །

༤.༡༣༥ འཇིག་རྟེན་དག་ན་འཆོ་བ་གང་ཡོད་དང་། །འཇིགས་དང་སྤྱག་བསྐྱལ་ཇི་
སྒྲིབ་ཡོད་གྱུར་པ། །དེ་ཀྱན་བདག་ཏུ་འཇིན་པ་ལས་བྱུང་ན། །འདྲི་ཆེན་དེས་
ཀོ་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །

༤.༡༣༦ བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་བཏང་ན། །སྤྱག་བསྐྱལ་སྤྲོད་བར་མི་རུས་ཏེ། །ཇི་
ལྟར་མེ་ནི་མ་བཏང་ན། །སྤྲིག་པ་སྤྲོད་བར་མི་རུས་བཞིན། །²¹¹

༤.༡༣༧ དེ་ལྟས་བདག་གཞོད་ཞི་བ་དང་། །གཞན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཞི་བྱའི་ཕྱིར། །
བདག་ཉིད་གཞན་ལ་བཏང་བ་དང་། །གཞན་རྣམས་བདག་བཞིན་གཟུང་
བར་བྱ། །

༤.༡༣༨ བདག་ནི་གཞན་གྱི་དབང་གྱུར་ཅས། །ཡིད་བྱོད་དེས་པར་ཤེས་གྱིས་ལ། །
སེམས་ཅན་ཀྱན་(༢༩་ན)དོན་མ་གཏོགས་པར། །དེ་ཉི་བྱོད་གྱིས་གཞན་མི་
བསམ། །

༤.༡༣༩ གཞན་དབང་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས། །རང་དོན་སྦྱབ་པར་རིགས་མ་ཡིན།།
དེའི་དོན་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས། །དེ་ལ་ལོག་པར་བྱ་མི་རིགས། །²¹²

༤.༡༤༠ དེས་ན་སེམས་ཅན་གཙོར་བྱས་ཏེ།²¹³ །བདག་གི་ལུས་ལ་ཅི་མཐོང་བ། །དེ་
དང་དེ་ནི་སྤྲོགས་ནས་ཀྱང་། །གཞན་དག་ལ་ནི་ཕན་པར་སྦྱོད། །

211 ཏུན་ཏྲོང་ཀཾ་ཟློགས་བཅད་འདི་མེད།

212 ལེགས་སྦྱར་ཟློག་གཞན་དབང་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས། །རང་དོན་སྦྱབ་པར་རིགས་མིན་ཏེ། །གཞན་དབང་ལག་ལ་
སོགས་ཡིས། །རང་དོན་སྦྱབ་པར་རིགས་མ་ཡིན།།' (na yuktam svārthadrṣṭyādi tadīyaiscaksurādibhiḥ /
na yuktam syanditum svārtham anyadīyāiḥ karādibhiḥ //)

213 ཏུན་ཏྲོང་ཀཾ་ཟློག་དེས་ན་སེམས་ཅན་གཙོར་བྱས་ཏེ།། ནས་ ༤.༡༤༥ 'འཁོར་བ་དག་ལ་གཞོད་པ་བྱས།།' བར་མེད།

- ༤.༡༥༠ དམན་སོགས་བདག་ཏུ་བྱས་པ་དང་། གཞན་ཉིད་ཏུ་ནི་བདག་བྱས་ནས། རྣམ་རྟོག་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་སྟུ། བྲག་དོག་འབྲན་དང་ང་རྒྱལ་བསྒྲོམ།།
- ༤.༡༥༡ འདི་ནི་བཀྱར་བྱས་བདག་ནི་མིན། འདི་བཞིན་བདག་གིས་མ་རྟོག་ཅིང་། འདི་ནི་བསྟོད་བྱས་བདག་ལ་སྟོད། འདི་བདེ་བདག་ནི་སྟུག་བསྟུལ་ལ། འ
- ༤.༡༥༢ བདག་ནི་ལས་རྣམས་བྱེད་པ་དང་། འདི་ནི་བདེ་བ་ཉིད་ཏུ་གནས། འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཆེ་དང་། བདག་དམན་ཡོན་ཏན་མེད་པར་བྲགས། འ
- ༤.༡༥༣ ཡོན་ཏན་མེད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། བདག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཉིད། གང་བས་འདི་དམན་དེ་ཡོད་ཅིང་། གང་བས་བདག་མཆོག་དེ་ཡང་ཡོད། འ
- ༤.༡༥༤ རྒྱལ་ཁྲིམས་ལྟར་བྱུང་སོགས་ནི། ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཀྱིས་བདག་དབང་མིན། ཅི་ཅུས་བདག་ནི་གསོ་དགོས་ཏེ། གཞོད་པའང་བདག་གིས་དང་ཏུ་སྒྲིང་། འ
- ༤.༡༥༥ འོན་ཏེ་བདག་འདི་འགས་བྱ་མིན། ཅི་ཕྱིར་བདག་ལ་བརྟུན་པ་བྱེད། འ བདག་ལ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་གྱིས། ཅི་བྱ་འདི་བདག་ཡོན་ཏན་ཅན། འ
- ༤.༡༥༦ དན་འགྲོ་གདུག་པའི་ཁར་གནས་པ། འགྲོ་ལ་སྦྱང་རྩེ་མེད་པར་འདི། ཕྱིར་ལ་ཡོན་ཏན་སྒྲོམ་པ་ཡིས། མཁས་པ་དག་ལ་བསྟོད་བར་འདོད།²¹⁴
- ༤.༡༥༧ བདག་དང་མཉམ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི། གང་གིས་རང་ཉིད་ལྷག་བྱའི་ཕྱིར། འ བདག་གི་རྟོག་དང་བཀྱར་སྟོན་ནི། རྟོག་པ་ཡིས་ཀྱང་ངས་པར་བསྟུབ། འ
- ༤.༡༥༨ ཅི་ནས་བདག་གི་ཡོན་ཏན་ནི། འཇིག་རྟེན་ཀྱང་ན་གསལ་བ་དང་། གཞན་

214 ལེགས་སྒྲུབ་ཆེ་མཁས་པ་དག་ལས་རྒྱལ་བར་འདོད།།' (paṇḍitān vijigīṣate)

ཡང་འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་གང་། །སྤྱུ་ཀྱང་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་བ། །

༤.༡༥༩ བདག་གི་སྒྲིན་ཡང་སྤྲ་བ་ཞིང་། །བདག་ནི་མཆོད་འབྱུར་འདི་ལ་མིན། །
བདག་དང་རྟེན་པ་ལེགས་རྟེན་ཅིང་། །བདག་ནི་བཀྱར་འབྱུར་འདི་ལ་མིན། །

༤.༡༦༠ འདི་ནི་མ་རུངས་(༢༩་བ)བྱས་པ་ལ། །ཡུན་རིང་བདག་ནི་དག་འབས་བལྟ། །
འགོ་བ་ཀུན་གྱི་བཞད་གད་དང་། །ཕན་ཚུན་སྦྲོད་པ་དག་ཏུ་བ། །

༤.༡༦༡ ཉོན་མོངས་འདི་ཡང་བདག་དང་ནི། །ལྷན་ཅིག་ཏུ་ནི་འགྲན་ཞེས་གྲགས། །འདི་
དང་ཐོས་དང་ཤེས་རབ་བས། །གཟུགས་རིགས་ནོར་གྱིས་མཉམ་མམ་ཅི། །

༤.༡༦༢ དེ་ལྟར་ཀུན་ལ་གྲགས་པ་ཡི། །བདག་གི་ཡོན་ཏན་ཐོས་ནས་ནི། །སྤྱུ་ལྟར་
དག་འབ་སྐྱེ་བྱུར་བའི། །བདེ་སྦྱིད་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་སྦྱོད། །

༤.༡༦༣ ཅི་སྟེ་འདི་ལ་རྟེན་ཡོད་ཀྱང་། །གལ་ཏེ་ང་ཡི་ལས་བྱེད་ན། །འདི་ལ་འཆོ་བ་
ཅོམ་བྱིན་ནས། །བདག་གི་སྒྲོབས་ཀྱིས་དེ་སྤང་བ། །

༤.༡༦༤ འདི་ནི་བདེ་ལས་ཉམས་བྱ་ཞིང་། །བདག་གིས་གཞོད་དང་རྟག་སྦྱར་བ། །
འདི་ཡིས་བརྒྱ་ཤག་ཐམས་ཅད་དུ། །འཁོར་བར་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱས། །

༤.༡༦༥ ཡིད་ཁྱོད་རང་དོན་བྱེད་འདོད་པས། །བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་འདས་བྱུར་ཀྱང་། །
ངལ་བ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུས། །ཁྱོད་ཀྱིས་སྤྱག་བསྐྱལ་འབའ་ཞིག་བསྐྱབས། །

༤.༡༦༦ དེ་ལྟར་ངས་པ་གཞན་དག་གི། །དོན་ལ་རབ་ཏུ་འཕྲུག་གིས་དང་།²¹⁵ །ཐུབ་
པའི་བཀའ་ནི་མི་བསྐྱབས། །དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་བྱིས་མཐོང་འབྱུར། །

215 ལེགས་སྦྱར་དེ་ལྟར་བདག་གིས་གསོལ་འདེབས་པས། །འདི་ལ་འང་མ་དཔྱད་འཕྲུག་པར་གྱིས།།' (madvijñāptyā tathātrāpi pravartasvāvicārataḥ /)

- ༤.༡༥༧ གཤམ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་དུས་སུ། །ལས་འདི་བྱས་པར་གྱུར་ན་ནི། །སངས་
རྒྱུ་སྤྱན་སུམ་བདེ་མིན་པ། །གནས་སྐྱབས་འདི་འབྲར་འབྱུར་མི་སྲིད། །²¹⁶
- ༤.༡༥༨ དེ་བས་འདི་ལྟར་གཞན་དག་གི། །བྱ་བ་བྲག་གི་ཐིགས་པ་ལ། །ཁྱོད་ཀྱིས་
ངར་འཛིན་བྱས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་གཞན་ལ་འང་གོམས་པར་གྱིས། །
- ༤.༡༥༩ གཞན་གྱི་རྟོག་ཆེན་བྱས་ནས་ནི། །བདག་གི་ལུས་ལ་ཅི་སྒྲུང་བ། །དེ་དང་དེ་
ཉིད་ཐོགས་བྱས་ནས། །ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་པན་པར་སྒྲིད། །
- ༤.༡༦༠ བདག་སྦྱིད་གཞན་ནི་མི་སྦྱིད་ལ། །བདག་མཐོ་གཞན་ནི་དམའ་བ་དང་། །
བདག་ནི་པན་བྱེད་གཞན་མིན་ཞེས། །བདག་ལ་སྤྲག་དོག་ཅིས་མི་བྱེད། །
- ༤.༡༦༡ བདག་ནི་བདེ་དང་བུལ་གྱིས་ཏེ། །གཞན་གྱི་སྤྱག་བསུལ་བདག་ལ་སྒྲུབ། །
གང་ཆེ་འདི་ནི་ཅི་བྱེད་ཅེས།²¹⁷ །བདག་གི་སྦྱོན་ལ་བརྟག་པར་གྱིས། །
- ༤.༡༦༢ གཞན་གྱིས་ཉེས་པ་བྱས་པ་ཡང་། །རང་གི་སྦྱོན་དུ་བསྐྱུར་བྱས་ལ། །བདག་
གིས་ཉེས་པ་རྒྱུད་བྱས་ཀྱང་། །སྦྱོ་བོ་མང་ལ་རབ་དུ་ཤོགས། །²¹⁸
- ༤.༡༦༣ གཞན་གྱི་བྲགས་པ་ལྷག་(༣༠་ན)བརྗོད་པས། །རང་གི་བྲགས་པ་ཟིལ་
གྱིས་ལོན།²¹⁹ །བདག་ནི་བྲན་གྱི་ཐ་མ་ལྟར། །དོན་རྣམས་ཀྱང་ལ་བཀོལ་
བར་གྱིས། །
- ༤.༡༦༤ འདི་ནི་སྦྱོན་ཅན་རང་བཞིན་ཏེ། །སྒོ་བྱར་ཡོན་ཏན་ཆས་མི་བསྟོད། །འདི་ཡི་
ཡོན་ཏན་ཅིན་ས་ཀྱང་། །འགས་ཀྱང་མི་ཤེས་དེ་ལྟར་གྱིས། །

216 སྒྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། འདི་འདྲའི་གནས་སྐྱབས་སྲིད་མི་འབྱུར། ། ཏུན་ཏྲོང་ཀ། འདི་འདྲའི་གནས་སྐྱབས་རེ་མི་འབྱུར། །

217 ཏུན་ཏྲོང་ཀ། རེས་འགའ་འདི་ནི་ཅི་བྱེད་ཅེས། །

218 ལེགས་སྒྲུབ་། ཐུབ་པ་ཆེན་པོར་རབ་དུ་ཤོགས། ། (prakāśaya mahāmuneḥ)

219 ཏུན་ཏྲོང་ཀ། གཞན་གྱི་བྲགས་པར་འབྱུར་རྩིས་དུ། །རང་གི་བྲགས་པ་བསལ་བར་གྱིས། །

- ༤.༡༤༥ མདོར་ན་བདག་གི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་གཞོད་བྱས་གང་། །
གཞོད་དེ་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར། །བདག་ཉིད་ལ་ནི་འབབ་པར་གྱིས། །
- ༤.༡༤༦ འདི་ནི་གཉེན་འབྲུག་འབྲུག་ཚུལ་དུ། །ཤེད་བསྐྱེད་པར་ནི་མི་བྱ་སྟེ། །བག་མ་
གསར་པའི་ཚུལ་བཞིན་དུ། །དོཆ་འཛིགས་དང་བསྐྱམས་ཏེ་བཞག །
- ༤.༡༤༧ དེ་བྱ་དེ་ལྟར་གནས་བྱ་ཞིང་། །དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་བྱ་བ། །དེ་ལྟར་འདི་ནི་
དབང་བྱ་སྟེ། །དེ་ལས་འདས་ན་ཆར་གཅད་བྱ། །²²⁰
- ༤.༡༤༨ འོན་ཏེ་དེ་ལྟར་གདམས་ཀྱང་ནི། །སེམས་ཁྱོད་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན། །ཁྱོད་ལ་
ཉེས་པ་ཀུན་བརྟེན་པས། །ཁྱོད་ཉིད་ཆར་གཅད་བྱ་བར་བྱད། །
- ༤.༡༤༩ ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་གར་བརྒྱག་པའི། །སྤྱོན་གྱི་དུས་དེ་གཞན་ཡིན་ཏེ། །ངས་
མཐོང་ཁྱོད་ད་གང་དུ་འགོ། །ཁྱོད་ཀྱི་དེགས་པ་ཀུན་གཞོམ་བྱ། །²²¹
- ༤.༡༥༠ ད་དུང་བདག་ལ་རང་གི་དོན། །ཡོད་སྟུང་སེམས་པ་དེ་དོར་ཅིག །བདག་
གིས་གཞན་ལ་ཁྱོད་བཙོངས་ཀྱིས། །སྤྱོ་བར་མ་སེམས་ཞོ་ཤ་ལྷུལ། །
- ༤.༡༥༡ གལ་ཏེ་བག་མེད་གྱུར་ནས་ཁྱོད། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མ་བྱིན་ན། །ཁྱོད་
ཀྱིས་ཁོ་བོ་དཔྱལ་བ་ཡི། །སྤྱང་མ་²²²རྣམས་ལ་སྤྱོན་དུ་ངས། །
- ༤.༡༥༢ དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་རེ་ལྟ་ཞིག །ཁོ་བོ་བྱིན་པས་ཡུན་རིང་སྤྱག །ད་ནི་ཁོན་
རྣམས་བྲན་བྱས་ཏེ། །ཁྱོད་ཀྱིས་རང་དོན་སེམས་པ་གཞོམ། །
- ༤.༡༥༣ དེ་སྟེ་བདག་ནི་དགའ་འདོད་ན། །རང་ལ་བདག་གིས་དགར་མི་བྱ། །དེ་སྟེ་

220 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ ཚྲིགས་བཅད་འདི་མེད།

221 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ ‘ཁྱོད་ཀྱི་ཙ་ཡ་ཀུན་བཙོངས་དང་། །གང་དུ་འགོ་བ་ཁོ་བོས་བསྟུ། །’

222 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ ‘སེམས་ཅན་’

བདག་ནི་བསྐྱེད་འདོད་ན། གཞན་དག་ཏུ་བསྐྱེད་བར་བྱ། །

༤.༡༥༥ ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ལུས་འདི་ནི། ཡོངས་སུ་སྐྱོད་བར་བྱེད་ཐུང་པ། དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་
ཤིན་ཏུ་ནི། བཟེ་རེ་ཅན་གྱི་ཉིད་དུ་ལྷུང་། །

༤.༡༥༦ དེ་ལྟར་ལྷུང་བ་དེ་ཡི་ཡང་། འདོད་པ་ས་འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། རྫོགས་པར་
རྒྱས་པ་ཡོད་མིན་ན། དེ་ཡི་འདོད་པ་སུས་བྱེད་རྒྱས། །

༤.༡༥༧ རྒྱས་མེད་འདོད་པ་ཉོན་མོངས་དང་། བསམ་པ་ཉམས་པ་འང་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །
གང་ཞིག་(༣༠་བ) ཀྱན་ལ་སྒྲོས་མེད་པ། དེ་ཡི་སྤུན་ཚོགས་ཟད་མི་ཤེས། །

༤.༡༥༨ དེ་བས་ལུས་ཀྱི་འདོད་པ་ནི། འཕེལ་བའི་སྐྱབས་དབྱེ་མི་བྱ་སྟེ། གང་ཞིག་
ཡིད་འོང་མི་འཛིན་པ། དེ་ནི་དངོས་པོ་བཟང་པོ་ཡིན། །

༤.༡༥༩ ཐ་མར་ཐལ་བའི་མཐར་གཏུགས་ཤིང་། མི་གཡོ་གཞན་གྱིས་བསྐྱོད་བྱ་བ། །
མི་གཙང་གཟུགས་ནི་མི་བཟང་པ། འདི་ལ་ཅི་ཕྱིར་བདག་ཏུ་འཛིན། །

༤.༡༦༠ གསོན་ནམ་ཡང་ན་ཤི་ཡང་སྒྲུའི། བདག་ལ་འཁྱུལ་འཁོར་འདིས་ཅི་བྱ། །
བོང་སོགས་འདི་བྱད་ཅི་ཡོད་ན། ཀྱི་རུད་ར་རྒྱལ་སེལ་མི་བྱེད། །

༤.༡༦༡ ལུས་ཀྱི་ཁ་ཏ་བྱས་པ་ཡིས། དོན་མེད་སྤྱད་བསྐྱེད་ཉེར་²²³བསགས་ནས། །
རྗེས་སུ་ཆགས་དང་ཁོང་སྟོབ་། ཤིང་མཚུངས་འདི་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །

༤.༡༦༢ བདག་གིས་འདི་ལྟར་བསྐྱེད་པ་འམ། བྱ་གོད་སོགས་ཀྱིས་ཐོས་ཀྱང་
རུང་། ཆགས་མེད་ཞེས་ཡོད་མིན་ན། ཅི་སྟེ་དེ་ལ་ཆགས་པར་བྱེད། །

223 ལྷུང་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ 'ཉེས་'

- ༤.༡༥༢ གང་ཞིག་སྒྲིབ་པས་སྒོ་བ་དང་། །གང་ཞིག་བསྒྲིབ་པས་མགྲ་འགྱུར་བ། །
གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་ཤེས་མེད་ན། །བདག་གིས་གང་གི་ངལ་བ་བྱས། །
- ༤.༡༥༣ གང་ཞིག་ལུས་འདི་འདྲོད་གྱུར་པ། །དེ་དག་བདག་བཤེས་ཡིན་ཞེ་ན། །
ཐམས་ཅད་རང་གི་ལུས་འདྲོད་པས། །དེ་ལ་བདག་གོ་ཅིས་མི་དགའ། །
- ༤.༡༥༤ དེ་བས་བདག་གིས་ཆགས་མེད་པར། །འགོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་ལུས་གཏང་བ། །
དེས་ན་འདི་ལ་ཉེས་མང་ཡང་། །ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་བཞིན་གཟུང་བར་བ། །
- ༤.༡༥༥ དེ་བས་བྱིས་པའི་སྒྲིབ་པས་ཚོག་ །བདག་གིས་མཁས་པའི་རྗེས་བསྟེགས་
ཏེ། །བག་ཡོད་གཏམ་ནི་བྲན་བྱས་ནས། །གཉིད་དང་སྐྱགས་པ་བསྐྱོག་
པར་བ། །
- ༤.༡༥༦ རྒྱལ་སྐྱུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ལྟར། །རིགས་པའི་སྐན་ནི་གཟུགས་བྱ་སྟེ།
ཉིན་མཚན་བྱེད་པར་མ་འབད་ན། །བདག་གི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་ནམ་མཐར་
ཕྱིན། །²²⁴
- ༤.༡༥༧ དེ་བས་སྒྲིབ་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར། །ལོག་པའི་ལམ་ལས་སེམས་སྒྲན་ཏེ། །
ཡང་དག་དམིགས་ལ་རྟག་པར་ཡང་། །བདག་གིས་མཉམ་པར་བཞག་
པར་བ། །
- བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིབ་པ་ལ་འཕྲུག་པ་ལས། །བསམ་གཏན་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་
སྟེ་ལེན་བརྒྱད་པའོ། །

224 ཚིགས་བཅད་འདི་ལེགས་སྒྲུར་གྱི་དཔེ་ལ་མེད།

དགུ་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ལུ་

- ༩.༡ ལྷ་ཡན་ལག་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི། སྤྱབ་པས་ཤེས་རབ་དོན་དུ་
གསུངས། །(༣༡)ནི་དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་སྤྱད་བསྐྱེད་དག ཞིབ་པ་འདོད་པས་
ཤེས་རབ་བསྐྱེད། །²²⁵
- ༩.༢ ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་སྟེ། འདི་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་འདོད། །དོན་དམ་
སྟོ་ཡི་སྟོད་ཡུལ་མིན། །སྟོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་བརྟེན། །²²⁶
- ༩.༣ དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་རྣམ་གཉིས་མཐོང་། །རྣལ་འབྱོར་པ་དང་ཕལ་པ་འོ། །དེ་ལ་
འཇིག་རྟེན་ཕལ་པ་ནི། །རྣལ་འབྱོར་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་ཅིང་། །²²⁷
- ༩.༤ རྣལ་འབྱོར་པ་ཡང་སྟོ་བྱད་གྱིས། །གོང་མ་གོང་མ་རྣམས་གྱིས་གཞོད། །
གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་འདོད་པའི་དཔེས། །འབྲས་བུའི་དོན་དུ་མ་དབྱད་ཕྱིར། །²²⁸
- ༩.༥ འཇིག་རྟེན་པ་ཡིས་དངོས་མཐོང་ཞིང་། །ཡང་དག་ཉིད་དུ་འདྲ་རྟོག་བྱེད་གྱི། །
སྦྱ་མ་ལྟ་བུར་མིན་པས་འདིར། །རྣལ་འབྱོར་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ཅོད། །
- ༩.༦ གཟུགས་སོགས་མདོན་སྤྲུལ་ཉིད་ཀྱང་ནི། །གྲགས་པས་ཡིན་གྱི་ཚད་མས་
མིན། །དེ་ནི་མི་གཙང་ལ་སོགས་ལ། །གཙང་སོགས་གྲགས་པ་བཞིན་དུ་
བརྟེན། །

225 ཏུན་ཉིང་གྱེ་ཟེ་ ‘བསྟོག་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །བདག་དང་གཞན་གྱི་ཤེས་རབ་དོན། །དེ་བས་སྤྱད་པ་འདས་པ་
དང་། །བདེ་བ་འདོད་པས་ཤེས་རབ་སྐྱེད། །’

226 ཏུན་ཉིང་གྱེ་ཟེ་ ‘དོན་དམ་པ་དང་ནི་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། འདི་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་བཤད། །དོན་དམ་སྟོ་ཡི་སྟོད་ཡུལ་མིན། །སྟོ་
དང་སྟོ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན། །’

227 ཏུན་ཉིང་གྱེ་ཟེ་ ‘རྣལ་འབྱོར་པ་དང་དེ་བཞིན་པམ། །དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་འཇིག་རྟེན་གྱི། །འཇིག་རྟེན་ཕལ་པ་སྤྲུལ་ཡང་འབྱིན། །’

228 ཏུན་ཉིང་གྱེ་ཟེ་ ‘གོང་མ་གོང་མའི་བྱད་པར་གྱིས། །རྣལ་འབྱོར་པ་ཡང་སྤྲུལ་འབྱིན་ཏོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་གཉིས་མཐོང་བས་ན། །
དེ་ཕྱིར་དོན་རྣམས་དབྱད་པར་བྱ། །’

- ༩.༥ འཇིག་རྟེན་གཞུག་པའི་དོན་དུ་ནི། །མགོན་པོས་དངོས་བསྟན་དེ་ཉིད་དུ།²²⁹
དེ་དག་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་མིན།²³⁰ །ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་འགལ་ཞེ་ན། །
- ༩.༦ རྣལ་འབྱོར་ཀུན་རྫོབ་ཉེས་མེད་དེ། །འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་དེ་ཉིད་མཐོང་། །
གཞན་དུ་བྱུང་མེད་མི་གཙང་བར། །ངེས་རྟོགས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་
འབྱུང་། །
- ༩.༧ སྒྱུ་འབྲེལ་གྱི་ལ་ལས་བསོད་ནམས་ནི། །ཇི་ལྟར་དངོས་ཡོད་ལ་ཇི་བཞིན།²³¹
གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་སྒྱུ་འབྲེལ་ན། །ཤི་ནས་ཇི་ལྟར་སྒྲེ་ཞེ་ན། །
- ༩.༡༠ ཇི་སྲིད་རྒྱུ་རྣམས་ཚོགས་བྱུང་པ། །དེ་སྲིད་སྒྱུ་མ་འང་འབྱུང་བར་འབྱུང་། །
རྒྱུ་རིང་ཅམ་གྱིས་ཇི་ལྟར་ན། །སེམས་ཅན་²³²བདེན་པར་ཡོད་པ་ཡིན། །
- ༩.༡༡ སྒྱུ་མའི་སྒྱེས་བྱ་བས་དལ་སོགས། །སེམས་མེད་ཕྱིར་ན་སྤྲིག་མེད་དེ། །སྒྱུ་
མའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ལ། །བསོད་ནམས་དང་ནི་སྤྲིག་པ་འབྱུང་།²³³ །
- ༩.༡༢ སྤྲགས་སོགས་རྣམས་ལ་རུས་མེད་ཕྱིར། །སྒྱུ་མའི་སེམས་ནི་འབྱུང་བ་མེད། །
སྒྲ་ཚོགས་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །སྒྱུ་མ་དེ་ཡང་སྒྲ་ཚོགས་ཉིད། །
- ༩.༡༣ རྒྱུ་གཅིག་གིས་ནི་ཀུན་རུས་པ། །གང་ན་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་
དོན་དམ་མུ་ངན་འདས། །འཁོར་བ་ཀུན་རྫོབ་དེ་ལྟ་ན། །
- ༩.༡༤ སངས་རྒྱས་ཀྱང་ནི་འཁོར་འབྱུང་བས། །བྱང་ཆུབ་(༣༡བ)སྒྲིབ་པས་ཅི་ཞིག་

229 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ “འཇིག་རྟེན་གཞུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །མགོན་པོ་ཡིས་ནི་དངོས་བསྟན་དེ་ཉིད་དུ།”

230 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ ༩.༥ “དེ་དག་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་མིན།” ནས་ ༩.༦ “ངེས་རྟོགས་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གཞོད་འབྱུང་།” བར་མེད།

231 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ “སྒྱུ་མ་ལྟེ་གྱུ་ལ་བ་ལས། །བསོད་ནམས་འབྱུང་བར་གསུངས་པ་བཞིན།”

232 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ “དངོས་པོ་”

233 ཏུན་རྟོང་ཀ་ཟེ་ “སྒྱུ་འབྲེལ་སེམས་ལྡན་དེ་ལ་ནི། །ཕན་དང་གཞོད་པ་སྲིད་པ་ཡིན།”

བྲ། ཀྱེན་རྣམས་རྒྱུན་ཅི་མ་ཆད་ན། ལྷོ་མ་འད་²³⁴ ལྷོ་ག་པར་མི་འགྱུར་གྱི།

༩. ༡༥ རྒྱུ་རྣམས་རྒྱུ་ནི་ཆད་པ་ན། ཀླུ་རྫོག་ཏུ་ཡང་མི་འབྱུང་ངོ། །གང་ཆོ་
འབྱུལ་པ་འད་ཡོད་མི་ན་ན། །སྤྱོད་པ་གང་གིས་དམིགས་པར་འབྱུང། །

༩. ༡༦ གང་ཚེ་བྱོད་ལ་སྦྱུ་མ་ཉིད། །མེད་ན་འད་དེ་ཚེ་ཅི་ཞིག་དམིགས། །གལ་ཏེ་དེ་
ཉིད་དུ་གཞན་ཡོད། །རྣམ་པ་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་ཡིན། །²³⁵

༩. ༡༧ གང་ཆོ་སེམས་ཉིད་སྒྱུ་མ་ན། །དེ་ཆོ་གང་ཞིག་གང་གིས་མཐོང་། །འཕྲིག་རྟེན་
གྱི་ནི་མགོན་པོས་ཀྱང་། །སེམས་ཀྱིས་སེམས་མི་མཐོང་ཞེས་གསུངས། །²³⁶

ཕ. ༡༤ རལ་གྱི་སོ་ནི་རང་ལ་རང་། །ཇི་ལྟར་མི་གཙོད་དེ་བཞིན་ཡིད།²³⁷ །ཇི་ལྟར་
མར་མེ་རང་གི་དཔོས། །ཡང་དག་གསལ་བར་བྱེད་བཞིན་ན། །²³⁸

ལ. ༡༩ མར་མེ་གསལ་བར་བྱ་མིན་ཏེ། །གང་ཕྱིར་ཐུན་གྱིས་བསྐྱིབས་པ་མེད། །
 །ཤེལ་བཞིན་སྡོད་པོ་སྡོད་ཉིད་ལ། །གཞན་ལ་སྟོས་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །²³⁹

༩. ༢༠ དེ་བཞིན་འག་འཛིག་གཞན་ལ་ནི། ལྟོས་དང་ལྟོས་མེད་པ་ཡང་མཐོང་། །
 ལྟོ་ཉིད་མིན་ལ་ལྟོན་པོར་དེ། བདག་གིས་བདག་ཉིད་བྱས་པ་མེད། །²⁴⁰

234 རྩོད་ཀྱི་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་འབྲས་ལྗོངས་

235 ཏུན་ཉིང་ཀ་= ཚིག་རྒྱུ་མཐའ་མ་གཉིས་མེད།

236 རྩལ་ཉིང་ཀ་= ཚིག་རྒྱུ་མཐའ་མ་གཉིས་མེད།

237 ཏུན་ཏྲང་ཀཱ་= རལ་གྱི་སྤྲི་ནི་རང་ལ་རང་། ཅི་ལྟར་ལྷོ་གཙོང་དེ་བཞིན་ཡིད། །གལ་ཏེ་མར་སྤྱེ་བཞིན་དུ་ནི། །

238 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ ། གཤམ་ཏེ་མ་རྩེ་བ་ཞེན་དུ་ནི། ། རང་གཞན་གསལ་བར་བྱེད་ཅེན། ། མར་མེ་གསལ་བར་བྱེད་མ་ཡིན། །
འདི་ལྟར་མུན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་མེད། །'

239 རྩན་ཉིང་ཀ་དང་ལ་མེ སྤྱན་པོ་དག་ནི་མེལ་ལྟ་བུར། སྤྱན་པོ་འཁྱུ་ལ་ཁྱི་ཁྱོས་སྟེ། སྤྱན་པོ་ཉིད་བྱེད་བྱལ་པ་གང་། །དང་
ལ་དང་གོ་སྤྱན་པོ་ར་བྱེད། །

240 ཏུན་ཉིང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་ ཚིགས་བཅད་འདི་མེད། ཚིགས་བཅད་འདི་འི་རྩེས་སུ་བོད་འགྲུར་ལ་མེད་ཅིང་ལེགས་སྒྲུར་གྱི་
དཔེ་ལ་འདི་ལྟར་ཡོད། ‘སྟོན་པོ་ཉིང་ན་སྟོན་པོར་དེ། །བདག་གིས་བདག་ཉིད་བྱས་པར་འགྲུར། །སྟོ་ཉིད་མིན་ལ་སྟོན་པོར་དེ། །
བདག་གིས་བདག་ཉིད་བྱས་པ་མེད།།’ (nīlameva hi ko nīlaṃ kuryādātmānamātmanā / anīlatve na

- ༩.༢༡ མར་མེ་གསལ་བར་བྱེད་དོཞེས། །ཤེས་པས་ཤེས་ཏེ་རྫོང་བྱེད་ན། །སྒྲོ་ནི་
གསལ་བ་ཉིད་ཡིན་ཞེས། །གང་གིས་ཤེས་ནས་དེ་སྐད་བརྗོད། །
- ༩.༢༢ གང་ཆོ་འགས་ཀྱང་མཐོང་མིན་ན། །གསལ་བ་འམ་ནི་མི་གསལ་བ། །མོ་
གཤམ་བྱ་མོའི་འགྲིང་བག་བཞིན། །དེ་ནི་བརྗོད་ཀྱང་དོན་མེད་དོ། །²⁴¹
- ༩.༢༣ གལ་ཏེ་རང་རིག་ཡོད་མིན་ན། །རྣམ་ཤེས་བྱན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །གཞན་
ཚུངས་བ་དང་འབྲེལ་བ་ལས། །བྱན་འགྱུར་བྱི་བའི་དུག་བཞིན་ནོ། །²⁴²
- ༩.༢༤ རྒྱུན་གཞན་དག་དང་ལྡན་པ་ནི། །མཐོང་ཕྱིར་རང་ཉིད་རང་གསལ་ན། །བྱུང་
པའི་མིག་སྒྲན་སྒྱུར་བ་ལས། །བྱུང་མཐོང་མིག་སྒྲན་ཉིད་འགྱུར་མིན། །²⁴³
- ༩.༢༥ ཇི་ལྟར་²⁴⁴མཐོང་ཐོས་ཤེས་པ་དག །འདིར་ནི་དགག་པར་བྱ་མིན་ཏེ། །འདིར་
ནི་སྒྲག་བསྐུལ་རྒྱུར་རྒྱུར་པ། །བདེན་པར་རྟོག་པ་བརྒྱུག་བྱ་ཡིན། །²⁴⁵
- ༩.༢༦ སེམས་ལས་སྒྱུ་མ་གཞན་མིན་ཞིང་།²⁴⁶ །གཞན་མིན་པར་ཡང་མི་རྟག་ན།
དངོས་ན་ཇི་ལྟར་དེ་གཞན་མིན། །གཞན་མིན་ཞེ་ན་དངོས་པོར་མེད། །
- ༩.༢༧ ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མ་བདེན་མིན་ཡང་། །བལྟ་བྱ་དེ་བཞིན་ལྟ་བྱེད་ཡིན། །གལ་ཏེ་
འཁོར་བ་དངོས་རྟེན་ཅན། །དེ་ནི་(༣༢་ན)གཞན་དུ་མཁའ་འབྱར་འགྱུར། །

tannīlam kuryādātmanānamātmanā //) འོན་ཀྱང་ལེགས་སྒྱུར་བྱི་དཔེ་འགའ་ཞིག་ལ་མེད།

241 རྒྱན་རྟོང་ཀ་དང་ཁ་ཟེ གསལ་ལས་ལམ་ཁྱི་གསལ་ཡང་བྱུང་སྟེ། །སྒྲུབ་ཀྱང་ཅི་བཞིན་མ་མཐོང་བས། །མོ་གཤམ་གྱི་ནི་བྱ་
བཞིན་དུ། །བརྗོད་དུ་བྱེད་ཀྱང་དོན་མེད་དོ། །

242 རྒྱན་རྟོང་ཀ་དང་ཁ་ཟེ གལ་ཏེ་རང་རིག་ཡོད་མིན་ན། །རྣམ་ཤེས་ཅི་ལྟར་བྱན་པར་འགྱུར། །དོན་བྱན་གྱུར་པའི་སྒྲོ་ཉིད་ནས།
དབྱེད་ཁྱི་དགོས་པར་དེ་བཞིན་ནོ། །

243 རྒྱན་རྟོང་ཀ་དང་ཁ་ཟེ རྒྱུན་དག་དང་ནི་ལྡན་པ་ཡི། །ཤེས་པ་གསལ་བར་བྱེད་ཅིན། །གཟུགས་དང་ཁྱིག་སྒྲན་ལས་
སྒྲུགས་ཀྱང་། །ཤེས་པ་ཉིད་དུ་འདུས་ཁྱིན་འཇ། །

244 རྒྱན་རྟོང་ཀ་ཟེ ཇི་ལྟར་ རྒྱན་རྟོང་ཁ་ཟེ འདི་ལྟར་

245 རྒྱན་རྟོང་ཀ་ཟེ བདེན་པ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ་བརྒྱུག་ རྒྱན་རྟོང་ཁ་ཟེ བདེན་པ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ་བརྒྱུག་ །

246 རྒྱན་རྟོང་ཀ་པར་ ༩.༢༦ སེམས་ལས་སྒྱུ་མ་གཞན་མིན་ཞིང་། ནས་ ༩.༢༩ བརྟག་ལ་ཡོན་ཏན་ཅི་ཞིག་ཡོད། བར་མེད།

- ༩.༢༤ དངོས་མེད་དངོས་ལ་བརྟེན་པས་ན། བྱེད་དང་ལྷན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །
ཁྱོད་གྱི་སེམས་ནི་གྲོགས་མེད་པར། གཅིག་ཕུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན། །
- ༩.༢༥ གང་ཆེ་སེམས་ནི་གཟུང་བུ་བ། །དེ་ཆེ་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གཤེགས། །དེ་
ལྟར་ལྷན་པས་ཅམ་དུ། །བརྟགས་ལ་ཡོན་ཏན་ཅི་ཞིག་ཡོད། །
- ༩.༢༦ སྦྱོང་ལྟ་བུར་ཤེས་ན་ཡང་། །ཇི་ལྟར་ཉོན་མོངས་ལྷོག་འགྱུར་ཏེ། །གང་ཆེ་སྦྱོང་
མའི་བྱད་མེད་ལ། །དེ་བྱེད་ཉིད་ཀྱང་ཆགས་སྦྱེ་འགྱུར། །
- ༩.༢༧ དེ་བྱེད་པ་ནི་ཤེས་བྱ་ལ། །ཉོན་མོངས་བག་ཆགས་མ་སྦྱངས་པ། །དེས་ན་དེ་
མཐོང་བ་ན་དེ། །སྦྱོང་ཉིད་བག་ཆགས་ཉམ་ཆུང་ཉིད། །²⁴⁷
- ༩.༢༨ སྦྱོང་ཉིད་བག་ཆགས་གོམས་པས་ནི། །དངོས་པོའི་བག་ཆགས་སྦྱོང་
འགྱུར་ཞིང་། །ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་གོམས་པས་ནི། །དེ་ཡང་ཕྱི་ནས་སྦྱོང་བར་
འགྱུར། །²⁴⁸
- ༩.༢༩ གང་ཆེ་གང་ཞིག་མེད་དོ་ཞེས། །བརྟག་བྱའི་དངོས་པོ་མི་དམིགས་པ། །དེ་
ཆེ་དངོས་མེད་རྟེན་བུ་བ། །སྦྱོང་ཡི་མདུན་ན་ཇི་ལྟར་གནས། །²⁴⁹
- ༩.༣༠ གང་ཆེ་དངོས་དང་དངོས་མེད་དག །སྦྱོང་ཡི་མདུན་ན་མི་གནས་པ། །དེ་ཆེ་
རྣམ་པ་གཞན་མེད་པས། །དམིགས་པ་མེད་པ་རབ་དུ་ཞི། །
- ༩.༣༡ ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དཔག་བསམ་ཤིང་། །ཇི་ལྟར་རིབ་ཡོངས་སྒྲོང་བ། །དེ་

247 དུན་ཉིད་ཀྱང་ལ་ཟེ ཆོག་རྒྱུ་མཐའ་མ་གཉིས་མེད།

248 དུན་ཉིད་ཀྱང་ལ་ཟེ ཆོག་རྒྱུ་མཐའ་མ་གཉིས་མེད།

249 དུན་ཉིད་ཀྱང་ལ་ཟེ ཆོག་རྒྱུ་མཐའ་མ་གཉིས་འདི་ལྟར་ཡོད། །དེ་ཆེ་ཆུང་ཟད་ཕྱེད་དོ་ཞེས། །རྟོག་པ་ཉིད་ཀྱང་སྦྱོང་བར་
འགྱུར། །

- བཞིན་གདུལ་བྱ་སྒྲོན་ལམ་གྱི།²⁵⁰ །དབང་གིས་རྒྱལ་བའི་སྐྱར་སྤང་རོ། །
༩. ༣༦ དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལྗིང་གི་ནི། །མཚོད་སྤྱོད་བསྐྱབས་ནས་འདས་ཐུང་བ། །
དེ་འདས་ཡུན་རིང་ལོན་ཡང་དེ། །དུག་ལ་སོགས་པ་ཞི་བྱེད་བཞིན། །
༩. ༣༧ བྱང་ཆུབ་སྒྱུད་པའི་རྗེས་མཐུན་པར། །རྒྱལ་བའི་མཚོད་སྤྱོད་བསྐྱབས་པ་
ཡང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མུ་རན་ལས། །འདས་ཀྱང་དོན་རྣམས་
ཐམས་ཅད་མཛད། །
༩. ༣༨ སེམས་མེད་པ་ལ་མཚོད་བྱས་པས།²⁵¹ །ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་ལྡན་པར་འགྱུར། །
གང་ཕྱིར་བཞུགས་པ་འམ་མུ་རན་འདས། །མཚུངས་པ་ཉིད་དུ་བཤད་ཕྱིར་རོ། །
༩. ༣༩ ཀྱུན་རྫོབ་བམ་ནི་དེ་ཉིད་དུ་འང་། །རུང་སྟེ་དེ་འབྲས་ལུང་ལས་ཡིན། །དཔེར་ན་
བདེན་པའི་སངས་རྒྱས་ལ། །ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་བཅས་པ་བཞིན། །
༩. ༤༠ བདེན་པ་མཐོང་བས་གོལ་འགྱུར་གྱི། །སྟོང་ཉིད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། །
གང་ཕྱིར་ལུང་ལས་ལམ་འདི་ནི། །མེད་པར་བྱང་ཆུབ་མེད་པར་གསུངས། །
༩. ༤༡ གཤམ་ཏེ་(༣༢་བ)ཐེག་ཆེན་མ་གྲུབ་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་ནི་ཇི་ལྟར་གྲུབ། །གང་
ཕྱིར་གཉིས་ཀ་ལ་འདི་གྲུབ། །དང་པོ་ཁྱོད་ལ་འདི་མ་གྲུབ། །
༩. ༤༢ རྒྱུན་གང་གིས་ནི་དེར་ཡིད་ཆེས། །དེ་ནི་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་མཚུངས། །གཞན་

250 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ་ ‘སེམས་ཅན་བསོད་ནམས་ཀྱི།’

251 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ཟེ་ ༩. ༣༨ ‘སེམས་མེད་པ་ལ་མཚོད་བྱས་པས།’ ནས། ༩. ༥༢ ‘འདི་ནི་སྟོང་ཉིད་འབྲས་བུ་ཡིན།’
བར་ཆོག་ཇི་བཞིན་པ་མེད་ཀྱང་འོག་ནས་འདི་ལྟར་འབྱུང་། ། ‘ལམ་འདི་ཉིད་ཀྱི་འཆོང་རྒྱ་ཞེས། །བརྩམ་པའི་ལུང་ལས་འབྱུང་བ་
ཡང་། །ཡང་དག་མཛད་གསུང་པས་ཤེས། །ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་གིས་ཅི་ལྟར་འགྲུབ། །དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་དེ་འགྲུབ་ན། །ཐེག་ཆེན་ལ་
ཡང་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས། །གཉིས་འདོད་པར་བདེན་ན་ནི། །རིག་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་བདེན་བར་འགྱུར། །གཤམ་ཏེ་ཕན་ཚུན་འགལ་ཞེ་ན། །
འདུལ་ལས་སྒྲིགས་པ་འང་དོར་དགོས་སོ། །སེམས་ཅན་མི་མཐུན་དག་འབྱུང་ཕྱིར་ཕྱིར་དང་། །གསུངས་པ་དེ་ཅི་ཕྱི་འདོད་དམ།’

གཉིས་འདྲོད་པས་བདེན་ན་ནི། །རིག་བྱེད་སོགས་ཀྱང་བདེན་པར་འགྱུར། །

༩.༥༣ ཐེག་ཆེན་རྩོད་བཅས་ཕྱིར་ཞེ་ན། །ལུང་ལ་ལུ་སྟེགས་པ་རྣམས་དང་། །ལུང་
གཞན་ལ་ཡང་རང་གཞན་དག །རྩོད་བཅས་ཡིན་ཕྱིར་དོར་བྱར་འགྱུར། །

༩.༥༤ བསྟན་ཅ་དག་སྟོང་ཉིད་ཡིན་ན། །དག་སྟོང་ཉིད་ཀྱང་དགའ་བར་གནས། །
སེམས་ནི་དམིགས་དང་བཅས་རྣམས་ཀྱི། །ལྷ་རན་འདས་པ་འང་དགའ་བར་
གནས། །

༩.༥༥ ཉོན་མོངས་སྤངས་པས་གོ་ལ་ན་དེ། །དེ་མ་ཐག་ཏུ་དེར་འགྱུར་རོ། །ཉོན་
མོངས་མེད་ཀྱང་དེད་ག་ལ། །ལས་ཀྱི་རྩལ་པ་མཐོང་བ་ཡིན། །

༩.༥༦ རེ་ཞིག་ཉར་ལེན་སྟེད་པ་ནི། །མེད་ཅེས་ངེས་པ་ཉིད་ཅེན། །སྟེད་འདི་ཉོན་
མོངས་ཅན་མིན་ཡང་། །ཀུན་སྟོངས་བཞིན་དུ་ཅི་སྟེ་མེད། །

༩.༥༧ ཚོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྟེད་པ་ཡིན། །ཚོར་བ་དེད་ག་ལ་ཡང་ཡོད། །དམིགས་
པ་དང་ནི་བཅས་པའི་སེམས། །འགའ་ཞིག་ལ་ནི་གནས་པར་འགྱུར། །

༩.༥༨ སྟོང་ཉིད་དང་ནི་བྲལ་བའི་སེམས། །འགགས་པ་སྤྲར་ཡང་སྟེ་འགྱུར་ཏེ། །
འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་བཞིན། །དེས་ན་སྟོང་ཉིད་བསྟོམ་པར་བྱ། །

༩.༥༩ དག་གང་མདོ་སྟེ་ལ་འཇུག་དེ། །གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་གསུངས་འདོད་ན། །
ཐེག་ཆེན་པལ་ཆེར་བྱེད་ཅག་གི། །མདོ་དང་མཚུངས་འདོད་མིན་ནམ་ཅི། །

༩.༦༠ གལ་ཏེ་མ་རྟོགས་གཅིག་གིས་ནི། །ཐམས་ཅད་སྟོན་དང་བཅས་འགྱུར་
ན། །མདོ་མཚུངས་གཅིག་གིས་ཐམས་ཅད་ནི། །རྒྱལ་བས་གསུངས་
པ་ཅིས་མ་ཡིན། །

- ༩.༥༡ ངག་གང་འོད་སྒྲུངས་ཆེན་པོ་ལ། །སོགས་པས་གཏིང་དཔོག་མ་གྱུར་པ། །
དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་མ་རྟོགས་པས། །གཟུང་བྱ་མིན་པར་སྒྲིག་གིང། །
- ༩.༥༢ རྩོད་པས་སྒྲུག་བསྐྱལ་ཅན་དོན་དུ། །ཆགས་དང་འཇིགས་མཐའ་ལས་
གྲོལ་བ། །འཁོར་བར་གནས་པ་གྲུབ་འགྱུར་པ། །འདི་ནི་སྟོང་ཉིད་འབྲས་
བྱ་ཡིན། །
- ༩.༥༣ དེ་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་ཕྱོགས་ལ། །སྒྲུན་འབྱིན་པ་ནི་འཐད་མ་ཡིན། །དེས་ན་ཐེ་
ཆོམ་མི་བ་བར། །སྟོང་པ་ཉིད་ནི་བསྐྱོམ་པར་བྱ། །(༣༣་ན)
- ༩.༥༤ ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཡི། །སྒྲུན་པའི་གཉེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད། །སྒྱུར་དུ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་འདོད་པས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱོམ་མི་བྱེད། །
- ༩.༥༥ དངོས་གང་སྒྲུག་བསྐྱལ་སྒྱེད་བྱེད་པ། །དེ་ལ་སྒྲུག་པ་སྒྱེ་འགྱུར་ན། །སྟོང་ཉིད་
སྒྲུག་བསྐྱལ་ཞི་བྱེད་པ། །དེ་ལ་འཇིགས་པ་ཇི་ལྟར་སྒྱེ། །²⁵²
- ༩.༥༦ གཤམ་ཏེ་བདག་འགའ་ཡོད་ན་ནི། །ཅི་ཡང་རུང་ལས་འཇིགས་འགྱུར་ན། །
བདག་ཉིད་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་པས། །འཇིགས་པར་འགྱུར་བ་སྒྲིག་གིང། །
- ༩.༥༧ སོ་དང་སྐྱ་སེན་བདག་མ་ཡིན། །བདག་ནི་རུས་པ་ཁྲག་མ་ཡིན། །སྐྱབས་
མིན་བད་ཀན་མ་ཡིན་ཏེ། །ཁྱུ་སེར་དང་ནི་རྣག་ཀྱང་མིན། །
- ༩.༥༨ བདག་ནི་ཞག་དང་རྩལ་མིན་ཏེ། །སྒྲོ་མཆིན་དག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན། །ནང་
སྒོལ་གཞན་ཡང་བདག་མིན་ཏེ། །བདག་ནི་ཕྱི་ས་གཅིན་མ་ཡིན། །

252 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ཁ་ཟླ་། སྒྲུག་བསྐྱལ་སྒྱེད་དངོས་གང་ཡིན་པ། །དེ་ལས་འཇིགས་པ་སྒྱེ་གང་ན། །སྟོང་ཉིད་འཇིགས་པ་ཞི་
བྱེད་ན། །དེ་ལས་འཇིགས་སྒྱེར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །

- ༩.༥༩ ག་དང་བགས་པ་བདག་མིན་ཏེ། རྩོད་དང་རྒྱུད་ཡང་བདག་མ་ཡིན། །བྱ་ག་
བདག་མིན་རྣམ་ཀྱན་ཏུ། རྣམ་ཤེས་རྒྱག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན། །
- ༩.༦༠ གལ་ཏེ་སྤྱི་ཡི་ཤེས་རྟག་ན།²⁵³ ཤམས་ཅད་ཆོ་ན་སྤྱི་འཛིན་འགྱུར། ཤེས་
བྱ་མེད་ན་ཅི་ཞིག་རིག། གང་གིས་ཤེས་པ་ཞེས་རྫོང་བྱེད། །
- ༩.༦༡ གལ་ཏེ་ཤེས་མེད་ཤེས་ཡིན་ན། ཤེས་ཡང་ཤེས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། ཤེས་
ན་ཤེས་བྱ་ཉེར་གནས་པ། མེད་པར་ཤེས་པ་མེད་ཅེས་ངེས། །
- ༩.༦༢ དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་གཟུགས་ཤེས་ན། དེ་ཆོ་ཐོས་པ་འང་ཅི་སྟེ་མིན། གལ་ཏེ་སྤྱི་
མི་ཉེ་ཕྱིར་ན། ཤེས་ན་དེ་ཡི་ཤེས་པ་འང་མེད། །
- ༩.༦༣ སྤྱི་འཛིན་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ། ཤེ་གཟུགས་འཛིན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །
གཅིག་ནི་པ་དང་བྱ་ཉིད་དུ། བཏགས་ཡིན་ཡང་དག་ཉིད་མིན་ཏེ། །
- ༩.༦༤ འདི་ལྟར་སྤྱི་འཛིན་རྒྱུ་དང་ནི། ལུས་པ་བྱ་མིན་པ་ཡང་མིན། ཤེ་ནི་སྤྱི་
འཛིན་དང་ལྡན་པ་འི། རང་བཞིན་དུ་ནི་མཐོང་མ་ཡིན། །
- ༩.༦༥ གར་མཁན་ལྟ་བུར་རྩལ་གཞན་གྱིས། ཤེ་ཉིད་མཐོང་ན་དེ་རྟག་མིན། གལ་
ཏེ་རྩལ་གཞན་དེ་ཉིད་ན། གཅིག་ཉིད་དེ་ནི་སྤྱི་མེད་གཅིག་²⁵⁴

253 ཏུན་ཉིད་ཀ་དང་ཁ་པར་ ༩.༦༠ ‘གལ་ཏེ་སྤྱི་ཡི་ཤེས་རྟག་ན།’ ནས་ ༩.༦༢ ‘དེ་ཆོ་འདྲ་བའི་རྟེན་གང་ཡིན།’ བར་མེད་
ཅིང་འདི་ལྟར་འགྱུར། གལ་ཏེ་ཡིད་ནི་བདག་ཡིན་ན། འགགས་ཡིད་དུ་ཏུན་ཉིད་ལ་ཇི་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར། འོན་ཏེ་
མ་འོངས་སེམས་བདག་ཡིན། ཤེ་ལྟར་དག་ནི་མེད་པར་འགྱུར། གལ་ཏེ་བྱ་མ་སེམས་བྱམ་ཡིན་ན། བྱམ་པ་འི་སེམས་སུ་དེ་
མྱི་འགྱུར། གལ་ཏེ་བྱུང་སེམས་བདག་ཡིན་ན། ཞིག་ནས་བདག་ནི་མེད་པར་འགྱུར། གལ་ཏེ་བདག་མྱིག་རང་བཞིན་ན། །
བདག་གིས་སྤྱི་མེས་མི་འགྱུར། ཤེ་བཞིན་སྤྱི་ལས་སྤྱི་གས་པ་ཡི། བཅོམ་བྱུང་ཁམས་ལ་འང་སྤྱི་ཏུ་འགྱུར། ཤེ་བཞིན་
བདེ་མྱིན་སྤྱི་ག་བསྐྱལ་མྱིན། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་སོགས་བདག་མྱིན། ཤེ་ལྟར་བདག་དུ་རུང་བ་གང་། ཤེ་ནི་འགའ་ཡང་
ཡོད་མ་ཡིན། སེམས་འདི་ཉིད་ནི་མ་གཏོགས་པ་འཁྱེད་སྤྱི་ལས་པ་ཡིད་མྱིན་བྱམ་པ་བཞིན། །

254 སྤྱི་མཐོང་དང་པེ་ཅིང་ཇི་སྤྱི་མེད་ཅིང་། །

- ༩.༤༥ གཤམ་ཏི་རྩུལ་གཞན་བདེན་མིན་ན། །དེ་ཡི་རང་གི་རང་བཞིན་སྒྲིམ། །ཤེས་
ཉིད་ཅིན་དེ་ལྟ་ན། །སྒྲིམ་ཀྱན་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར། །
- ༩.༤༦ སེམས་པ་སེམས་མེད་དེ་དག་(༣༣)ཀྱང་། །གཅིག་འགྱུར་གང་ཕྱིར་ཡོད་
ཉིད་མཚུངས། །གང་ཆོ་བྱེ་བྲག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་། །དེ་ཆོ་འདྲ་བའི་རྟེན་གང་ཡིན། །
- ༩.༤༧ སེམས་མེད་པ་ཡང་བདག་མིན་ཏེ། །སེམས་མེད་ཉིད་ཕྱིར་བྱམས་སོགས་
བཞིན།²⁵⁵ །འོན་ཏེ་སེམས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། །ཤེས་ན་མི་ཤེས་འཛིག་
པར་ཐལ། །
- ༩.༤༨ ཅི་སྟེ་བདག་ལ་འགྱུར་མེད་ན། །སེམས་པས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱས། །དེ་ལྟར་
ཤེས་མེད་བྱ་བལ་བ། །ནམ་མཁའ་བདག་ཏུ་བྱས་པར་འགྱུར། །
- ༩.༥༠ གཤམ་ཏི་བདག་ནི་ཡོད་མིན་ན། །ལས་འབྲས་འབྲེལ་བ་རིགས་མིན་ཏེ། །
ལས་བྱས་ནས་ནི་ཞིག་པས་ན། །སྲུ་ཡི་ལས་སྲུ་འགྱུར་ཞེ་ན། །

255 ཏུན་ཏྲང་ཀ་དང་ལ་= ༩.༤༧ འོན་ཏེ་སེམས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ། ནས་ ༩.༥༠ བདག་མེད་བསྐྱོན་པ་མཆོག་ཡིན་ནོ། །
བར་ཆོག་མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར་འབྱུང་། ལུས་ལས་སྒྲིགས་པར་གྱུར་དུ་གྱུར་ནི། །གང་ཞིག་འགྱུར་བར་སྒྲིམ་འདོད་པལ། །དེ་ལ་འང་
ལས་འབྲས་ཡོད་ན་ནི། །མཁའ་ལ་འང་དེ་དག་ཅིས་སྒྲིམ་འདོད། །ས་བོན་ལ་ནི་ཡོད་པའི་ཆ། །འབྲས་བུའི་དུས་ན་སྤང་བ་བཞིན། །
དེ་བཞིན་ལུས་སྒྲིགས་སྒྲིམ་ཏེ་ལ་འང་། །ཅི་སྟེ་ལས་དང་འབྲས་སྒྲིམ་འདོད། །བྱིས་བའི་ལུས་ལ་གཅོང་དང་ནི། །བྱི་བའི་དུག་ནི་
ཞེན་དུ་གྱུར་པ། །རྒྱན་ལ་སྤང་བ་དེ་བཞིན་དུ། །ཅི་སྟེ་ལས་དང་འབྲས་སྒྲིམ་འདོད། །མངལ་ན་འདུག་པ་འདས་གྱུར་དེ་ན། །ཁྱ་
ཞེ་འི་བྱིས་བ་གཞན་སྒྲིམ་འགྱུར། །བྱིས་བ་འདས་ན་གཞོ་ཅུ་ཉིད། །དེ་འས་དེའི་འོག་དར་ལ་འབབ། །དར་ལ་བབ་ཡལ་རྒྱ་པོར་
འགྱུར། །རྒྱ་བ་འདས་ན་རོ་ཡང་འབྱུང་། །ལུས་ཞིག་རྟག་ན་དེ་སྟེད་ཀྱི། །གནས་སྐབས་སྒྲིམ་སྤྱིར་ནམ་ཀ་བཞིན། །དཔེར་ན་ཉིན་རེ་
གཞན་ཉིད་པས། །གཞོན་ཅུ་དར་ལ་བབ་གྱུར་བ། །དེ་བཞིན་སྐད་ཅིག་གཞན་ཡིན་བས། །བྱིས་བ་བཞོན་ཅུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་དུ། །
གང་ཆོ་ཡུན་རིང་གནས་ནས་ཀྱང་། །ཅི་སྟེ་སྒྲིམ་བཞིན་ཡེ་འདུག་ན། །དེ་ཆོ་དེ་ལ་བྱུང་བྱེད་པས། །ནམས་ཀྱང་འཛིགས་པར་
འགྱུར་བ་སྟེད། །དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་འགའ་ཕྱེད་དེ། །དངོས་པོ་འདི་དག་སྐད་ཅིག་མ། །གཡོ་བ་སྟེད་པའི་ཆོས་རྒྱམས་ལས། །
གཡོ་བ་སྟེད་པའི་འབྱུང་ཞིག་འཛིག། །གཤམ་ཏི་སེམས་ཅན་ཡོད་ཕྱིན་ན། །སྒྲིམ་རྗེ་སྲུ་ལ་བྱ་ཞེ་ན། །དགོས་པའི་དོན་དུ་ཁས་སྐྱེས་
ནས། །བདག་ཉིད་དུ་ནི་རབ་བརྟགས་པའི། །ཆོས་ཀྱི་བྱུང་པར་ལ་དབྱིགས་ནས། །ཤེས་ལྡན་རྒྱམས་ཀྱི་བཙེ་འབྱུང་སྟེ། །ཅི་སྟེ་
བྱེད་ལ་གྲགས་པ་བཞིན། །སེམས་ཅན་རྒྱམས་ལ་སྒྲིམ་འཐད་སྟེད། །ཅི་སྟེ་རྒྱུ་ཤིང་སྤྱོད་པོ་དག་། །ཆམས་སྟེ་ན་འགའ་ཕྱེད་པ། །དེ་
བཞིན་རྒྱམ་པར་དབྱས་བཅོལ་ན། །བདག་ཀྱང་ཡང་དག་ཉིད་མ་ཡིན། །བདག་སྟེད་ན་ནི་སྒྲིག་འཛིགས། །སྲུ་བཅིངས་སྲུ་ཞིག་
གྲོལ་བར་འགྱུར། །འོན་ཀྱང་བདག་དུ་སེམས་ཡོད་པས། །བདག་ནི་འདི་ལྟར་དགེ་ལ་བཅོམ། །

- ལ. ༥༡ བྱ་བ་འབྲས་གཞི་ཐ་དད་དང་། །དེར་བདག་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡང་། །འཁྱུ་
གཉིས་ཀ་ལ་གྲུབ་པས། །འདིར་བརྟུན་དོན་མེད་མ་ཡིན་ནམ། །
- ལ. ༥༢ རྒྱུ་ལྡན་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་ཞེས། །མཐོང་བ་འདི་ནི་སྲིད་མ་ཡིན། །རྒྱུ་
གཅིག་ལ་ནི་བརྟེན་ནས་སྟུ། །བྱེད་པོ་སྦྱོར་པོ་ཞེས་བྱར་བསྟན། །
- ལ. ༥༣ འདས་དང་མ་འོངས་པ་ཡི་སེམས། །བདག་མིན་དེ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར། །འོན་
ཏེ་སྦྱོས་སེམས་བདག་ཡིན་ན། །དེ་ཞིག་ན་ཡང་བདག་མེད་དོ། །
- ལ. ༥༤ དཔེར་ན་རྒྱ་ཤིང་སྤྲོད་པོ་དག །ཆམས་ཕྱེན་འགའ་མེད་པ། །དེ་བཞིན་རྣམ་
པར་དབྱེད་པ་ཡིས། །བཅོམ་ན་བདག་ཀྱང་ཡང་དག་མིན། །
- ལ. ༥༥ གཤམ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཡོད་མིན་ན། །སྟུ་ལ་སྦྱིང་རྩེ་བྱ་ཞེ་ན། །འབྲས་བྱའི་དོན་
དུ་ཁས་སྦྱངས་པའི། །ཚྭ་ངས་པས་བཏགས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །
- ལ. ༥༦ སེམས་ཅན་མེད་འབྲས་སྟུ་ཡི་ཡིན། །བདེན་ཏེ་འོན་ཀྱང་ཚྭ་ངས་ལས་འདོད། །
སྟུ་ག་བསྐྱལ་ཉེ་བར་ཞི་དོན་དུ། །འབྲས་བྱའི་ཚྭ་ངས་པ་བསྒྲོག་མི་བྱ། །
- ལ. ༥༧ སྟུ་ག་བསྐྱལ་རྒྱུ་ཡི་ང་རྒྱལ་ནི། །བདག་ཏུ་ཚྭ་ངས་པས་འཕེལ་བར་འགྱུར། །
དེ་ལས་ཀྱང་བསྒྲོག་མེད་ཅེ་ན། །བདག་མེད་བསྒྲོམ་པ་མཆོག་ཡིན་ནོ། །
- ལ. ༥༨ ལུས་ནི་རྟེན་པ་བྱིན་པ་མིན།²⁵⁶ །བསྐྱེད་རྟེན་པ་འང་ལུས་མ་ཡིན། །སྟོ་
དང་རྒྱབ་ཀྱང་ལུས་མིན་ཏེ། །བྲང་དང་དབྱུང་པ་འང་ལུས་མ་ཡིན། །
- ལ. ༥༩ ཕྱི་བའོགས་ལག་པ་འང་ལུས་མིན་ཏེ། །མཆན་བྱང་ཕྱག་པ་འང་ལུས་མ་

256 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་ ༩. ༥༨ ‘ལུས་ནི་རྟེན་པ་བྱིན་པ་མིན།’ ནས་ ༩. ༥༩ ‘འདི་ལ་ལུས་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།’ བར་མི་
འདྲ་བ་འདི་ལྟར་འབྱུང་། ‘ལུས་ནི་རྟེན་པ་བྱིན་པ་མིན།’ །བསྐྱེད་རྟེན་པ་ལུས་མ་ཡིན། །ལུས་ནི་སྟོ་དང་རྒྱབ་བྱིན་ཏེ། །དེ་ནི་
ནང་གོ་རྣམས་མ་ཡིན། །ལུས་ནི་མགོ་དང་མགྱིན་བྱིན་ཏེ། །འདི་ལ་ལུས་གཞན་གང་ཞིག་ཡིན། །’

ཡིན། །(༥༧) ²⁵⁷མགོ་དང་མགྲིན་པ་འད་ལུས་མིན་ན། །འདི་ལ་ལུས་ནི་
གང་ཞིག་ཡིན། །

༩.༥༠ གཤམ་ཏེ་ལུས་འདི་ཐམས་ཅད་ལ། ²⁵⁸ཕྱོགས་རེ་ཡིས་ནི་གནས་གྱུར་ན། །
ཆ་རྣམས་ཆལ་གནས་འགྱུར་མོད། །དེ་རང་ཉིད་ནི་གང་ན་གནས། །

༩.༥༡ གཤམ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཀྱན་གྱི་ལུས། །ལག་སོགས་རྣམས་ལ་གནས་ན་ནི། །
ལག་སོགས་དེདག་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་སྟེད་ཀྱི་ནི་ལུས་སུ་འགྱུར། །

༩.༥༢ ཕྱི་དང་ནང་ན་ལུས་མེད་ན། །ཇི་ལྟར་ལག་སོགས་ལ་ལུས་ཡོད། །ལག་
སོགས་རྣམས་ལས་གཞན་མེད་ན། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན། །

༩.༥༣ དེས་ན་ལུས་མེད་ལག་སོགས་ལ། །ཚྭ་དང་པ་ཡིས་ནི་ལུས་སྟོར་འགྱུར། །
དབྱིབས་སུ་བཀོད་པའི་བྱུང་པར་གྱིས། །ཐོ་ཡར་ལ་ནི་མི་སྟོ་བཞིན། །

257 བོད་དཔེ་རྣམས་ལ་ ‘ནང་ཁོལ་རྣམས་ཀྱང་དེ་མིན་ལ།’ ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ལེགས་སྒྱུར་ལ་མེད་པ་དང་ཚིགས་བཅད་ལ་ཀྱང་
པ་གཅིག་ལྟག་པས་སྤྱད།

258 ཏུན་ཏྲེ་ཀ་དང་ལ་ཇ ༩.༥༠ ‘གཤམ་ཏེ་ལུས་འདི་ཐམས་ཅད་ལ།’ ནས་ ༩.༥༡ ‘དེ་ཆོ་སྟེ་གང་བྱུང་མེད་གང་།’ བར་
ཚིག་མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར་འབྱུང་། ‘གཤམ་ཏེ་ལུས་འདི་ཐམས་ཅད་ལ། །ཆ་རེ་ཞིག་གིས་གནས་གྱུར་དུ་ན། །དེ་ནི་ལྟག་མ་སྟེ་གནས་
ལ། །དེ་ནི་བདག་ཉིད་གང་ན་གནས། །ལུས་ནི་ལག་སྟོགས་ཐམས་ཅད་ལ། །བདག་ཉིད་ཀྱན་གྱིས་གནས་ན་ནི། །ལག་སྟོགས་
དེདག་ཅི་སྟེད་པ། །དེ་སྟེད་ཀྱི་ནི་ལུས་སུ་འགྱུར། །ལུས་ནི་ལག་སྟོགས་ནང་གནས་ན། །བཀའ་བ་པ་ཅི་ལྟར་སྤྱང་བར་འགྱུར། །
འོན་ཏེ་ལུས་འདི་ཕྱི་ན་གནས། །ལག་སྟོགས་སྤྱང་བར་སྟེ་འགྱུར་འོ། །ལག་སྟོགས་པ་བཀའ་བ་སྤྱང་ན། །ལག་སྟོགས་ལུས་ཅན་
ཉིད་སྟེ་འགྱུར། །ཆ་ཤས་སྟེ་རྣམས་ཆ་ཆ་ན་གྱི། །ནང་དུ་འདྲེན་པར་བྱུང་མ་ཡིན། །གཤམ་ཏེ་ཕྱི་ནང་ལུས་སྟེ་དུ། །ཅི་ལྟར་
ལུས་ནི་ལག་སྟོགས་གནས། །ལག་སྟོགས་ལས་གཞན་སྟེ་དུ། །དེ་ནི་ཅི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན། །དེ་བས་ལུས་སྟེ་དུ་གཏི་ལྟག་
པས། །ལག་སྟོགས་པ་ལུས་སྟོར་འགྱུར། །དབྱིབས་སུ་བཀོད་པའི་བྱུང་པར་གྱིས། །ཐོ་ཡར་སྟེ་བྱུང་བའི་སྟོ་བཞིན། །ཅི་
སྟེ་སྟེ་ཆོ་ཆོགས་གྱུར་དུ་སྟེ། །དེ་སྟེ་ཕྱི་ནི་ལུས་སྟོར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་ཅི་སྟེ་ལག་སྟོགས་ཆོགས། །དེ་སྟེ་འདི་ལ་ལུས་སུ་སྤྱང་། །
དེ་བཞིན་སོར་མོའི་ཆོགས་རྣམས་ལས། །ཀྱང་པ་ཡང་ནི་གང་ཞིག་ཡོད། །དེ་ཡང་ཆོག་གི་ཆོགས་ཡིན་ལ། །ཆོག་ཀྱང་རང་གི་ཆ་
ཤས་དབྱེ། །ཆ་ཤས་ཀྱང་ནི་རྟུལ་ཕྱེ་ནས། །དེ་ཡང་དེ་འདྲར་རྣམ་པར་གཞིག་ ཕྱོགས་ཆ་རྣམས་ཀྱང་ཆ་སྟེད་པས། །ནམ་མཁའ་
དང་མཚུངས་དེས་རྟུལ་དུ་སྟེ། །རྟུལ་རྣམས་སྟེད་པས་བསྐྱགས་པ་སྟེད། །དེ་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་སྟེད། །དེ་ལྟར་བརྟགས་ན་
སྟེ་ལམ་ལྟེ། །གཟུགས་ལ་སུ་ཞིག་ཆགས་པར་སྟེད། །དེ་ལྟར་གང་ཆོ་ལུས་སྟེད་སྟེ། །དེ་ཆོ་སྟེ་གང་བྱུང་སྟེད་གང་། །མཐོང་བ་
འམ་རེག་པ་གང་ཡང་བྱུང་། །སྟེ་ལམ་སྟེ་མའི་རང་བཞིན་འདྲ། །’

- ༩.༥༥ ཇི་སྲིད་རྒྱུ་ཆོག་གས་དེ་སྲིད་དུ། །ལུས་ནི་སྦྱེས་བྱ་ལྟར་སྤང་བ། །དེ་བཞིན་ཇི་
སྲིད་ལག་སོགས་ལ། །དེ་ཡོད་དེ་སྲིད་དེར་ལུས་སྤང་། །
- ༩.༥༦ དེ་བཞིན་སོར་མོའི་ཆོག་གས་ཡིན་ཕྱིར། །ལག་པའང་གང་ཞིག་ཡིན་པར་
འགྱུར།²⁵⁹ །དེ་ཡང་ཆོག་གས་ཀྱི་ཆོག་གས་ཡིན་ཕྱིར། །ཆོག་གས་ཀྱང་རང་གི་ཆ་ཕྱི་
བས། །
- ༩.༥༧ ཆ་ཡང་རྩལ་དུ་ཕྱི་བས་ཏེ། །རྩལ་དེ་འདྲུག་གས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡིས། །ཕྱོགས་
དབྱེ་འདྲུག་གས་དང་བྲལ་ཕྱིར། །མཁའ་བཞིན་དེས་ན་རྩལ་ཡང་མེད། །
- ༩.༥༨ དེ་ལྟར་མི་ལམ་ལྟ་བུ་ཡི། །གཟུགས་ལ་དཔྱད་ལྟར་སྤྲུའི་གཞག་ཆགས། །གང་
ཆོ་དེ་ལྟར་ལུས་མེད་པ། །དེ་ཆོ་སྦྱེས་གང་བྱུང་མེད་གང། །
- ༩.༥༩ སྤྱུག་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་དུ་ཡོད་ན།²⁶⁰ །ཅི་སྟེ་རབ་དག་འལ་མི་གཞོད། །བདེན་
ཕྱོད་ལྟར་གདུངས་སོགས་ལ། །ཞིམ་སོགས་ཅི་སྟེ་དག་འལ་མི་བྱེད། །
- ༩.༦༠ སྤྱུག་བསྐྱེད་སྤྲུའི་ཉིད་དུ་ཡོད། །འདི་ཡི་རགས་པ་བསལ་མིན་ནམ། །དེ་ནི་
དེ་ལས་གཞན་འག་ཅེས། །ཞེ་ན་སྤྲུའི་དེ་ཡང་དེའི། །
- ༩.༦༡ གལ་ཏེ་འག་ལ་རྒྱུ་སྦྱེས་པས་ན། །སྤྱུག་བསྐྱེད་སྦྱེས་པ་མིན་ནི། །ཆོར་
བར་རྟོག་པ་མཛོན་ཞེན་ཉིད། །ཡིན་(༥༥་བ)ཞེས་བྱ་བར་བྱུབ་མིན་ནམ། །

259 ལེགས་སྤྲུའི་ཆོར་ཆོར་པའང་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར།། (pādo 'pi kataro bhavet)

260 ཏུན་ཉིད་ཀྱི་དང་ལ་པར་ ༩.༥༩ 'སྤྱུག་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་དུ་ཡོད་ན།།' ནས་ ༩.༦༠ 'མི་ལམ་སྤྲུའི་འདྲུག་ཉིད་ཀྱིས། །' བར་མེད།

- ༩.༩༢ དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་འདི་ཡི་ནི། །གཉེན་པོ་རྣམ་དཔྱད་འདི་བསྐྱེམ་སྟེ། །རྣམ་
བརྟགས་ཞིང་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །བསམ་གཏན་རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་བས། །
- ༩.༩༣ གཤམ་ཏེ་དབང་དོན་བར་བཅས་ན། །དེ་དག་གང་དུ་འཕྲད་པར་འགྱུར། །བར་
མེད་ན་ཡང་གཅིག་ཉིད་དེ། །གང་ཞིག་གང་དང་ཕྲད་པར་འགྱུར། །
- ༩.༩༤ རྩལ་སྤྲོད་རྩལ་སྤྲོད་ལ་འཕྲུག་མེད། །དེ་ནི་སྐྱབས་མེད་མཉམ་པ་ཡིན། །མ་
ཞུགས་པ་ལ་འདྲེས་མེད་ཅིང་། །མ་འདྲེས་པ་ལ་སྤྲད་པ་མེད། །
- ༩.༩༥ ཆ་མེད་པ་ལ་འང་སྤྲད་པ་ཞེས། །བྱ་བ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར། །སྤྲད་པ་དང་
ནི་ཆ་མེད་པ། །གཤམ་ཏེ་མཐོང་ན་བསྐྱེད་པར་གྱིས། །
- ༩.༩༦ རྣམ་ཤེས་ལྷུས་མེད་པ་ལ་ནི། །སྤྲད་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཉིད། །ཚོགས་པ་འང་
དངོས་པོ་མེད་ཕྱིར་ཏེ། །སྤྲར་ནི་ཇི་ལྟར་རྣམ་དཔྱད་བཞིན། །
- ༩.༩༧ དེ་ལྟར་རེག་པ་ཡོད་མིན་ན། །ཚོར་བ་གང་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དལ་
འདི་ཅི་ཡི་དོན་དུ་ཡིན། །གང་གིས་གང་ལ་གཞོད་པར་འགྱུར། །
- ༩.༩༨ གང་ཆེ་ཆོར་པོ་འགའ་མེད་ཅིང་། །ཚོར་བ་འང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཆེ་
གནས་སྐྱབས་འདི་མཐོང་ནས། །སྤྲད་པ་ཅི་ཕྱིར་ལྟོག་མི་འགྱུར། །
- ༩.༩༩ མཐོང་བ་འམ་ནི་རེག་པ་ཡང་། །མི་ལམ་སྦྱུ་འདྲའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །
སེམས་དང་ལྟན་ཅིག་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར།²⁶¹ །ཚོར་བ་དེ་ཡིས་མཐོང་མ་ཡིན། །

261 ཏུན་ཏོང་ཀ་དང་ལ་= ༩.༩༩ ‘སེམས་དང་ལྟན་ཅིག་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར།’ ནས་ ༩.༡༠༡ ‘འདི་ཡིས་ཅི་སྦྱེ་གཞོད་པར་བྱས།’
བར་ཚོག་མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར་འབྱུང་། ‘སེམས་དང་ལྟན་ཅིག་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར།’ །ཚོར་བས་སྦྱོང་བ་སྦྱོང་པར་འགྱུར། །ཕྱི་ནས་དེ་
ནི་སྦྱེས་གྱུར་དུ་ན། །དེ་ན་བར་ཟད་ཀྱི་སྦྱོང་མ་ཡིན། །བདག་གིས་བདག་ཉིད་སྦྱོང་བྱིན་ལ། །གཞན་གྱིས་ཀྱང་ནི་སྦྱོང་བྱི་འགྱུར། །
ཚོར་བ་པོ་ཡང་འགའ་སྦྱོང་དེ། །དེ་བས་ཚོར་བ་ཡང་དག་ཕྱིན། །དེ་ལྟར་བདག་སྦྱོང་ཚོགས་འདི་ལ། །སྤྱེ་ཞིག་འདི་ཡིས་གཞོད་
པར་འགྱུར། །དེ་ལྟར་ན་ནི་སྤྱེ་ཞིག་ལ། །འཕྲད་པ་འམ་འབྲལ་བ་འདོད་པ་འབྱུང་། །

- ར.༡༠༠ སྤར་དང་ཕྱི་མར་སྐྱེས་པས་ཀྱང་། །དྲན་པར་འབྱུར་གྱི་ཚྭ་མ་ཡིན། །རང་
 གིས་བདག་ཉིད་ཚྭ་མིན་ལ། །གཞན་དག་གིས་ཀྱང་ཚྭ་མ་ཡིན། །
 ར.༡༠༡ ཆོར་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ཏེ། །དེས་ན་ཆོར་བ་དེ་ཉིད་མིན། །དེ་ལྟར་བདག་
 མེད་ཆོག་མ་འདི་ལ། །འདི་ཡིས་ཅི་སྟེ་གཞོད་པར་བྱས། །
 ར.༡༠༢ ཡིད་ནི་དབང་རྣམས་ལ་མི་གནས།²⁶² །གཟུགས་སྒྲགས་ལ་མིན་བར་ནའང་
 མིན། །ནང་ནའང་སེམས་མིན་ཕྱི་མིན་ཁིང་། །གཞན་དུ་ཡང་ནི་རྟེན་མ་ཡིན། །
 ར.༡༠༣ གང་ཞིག་ལུས་མིན་གཞན་དུ་འང་མིན། །འདྲེས་མིན་ལོགས་སུ་འང་འགར་
 མེད་པ། །དེ་ནི་ཕྱང་ཟད་མིན་དེའི་ཕྱིར། །སེམས་ཅན་རང་བཞིན་མྱ་ངན་
 འདས། །
 ར.༡༠༤ ཤེས་བྱ་(༣༥ན)ལས་སྤར་ཤེས་ཡོད་ན། །དེ་ནི་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ། །
 ཤེས་དང་ཤེས་བྱ་ལྟན་ཅིག་ན། །དེ་ནི་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ། །

262 ཉུན་རྟོང་ཀ་མེ ༩.༡༠༢ ཡིད་ནི་དབང་རྣམས་ལ་མི་གནས། ལྷ་ས་ ༩.༡༥༠ དེ་ནི་ད་དུ་ནི་ཁྱད་པར་མེད། བར་ཚིག་
མི་འདྲ་བ་འདི་ལྷ་ར་འབྱུང་། ཡིད་ནི་དབང་ལོ་ལ་ཕྱི་གནས། གཟུགས་སྒྲིགས་ལ་ཁྱིན་བརན་འདྲ་ཁྱིན། ཁན་ལ་འདྲ་ཡོད་ཁྱིན་ཕྱི་
ན་འདྲ་ཁྱིན། གཞན་ན་འདྲ་སེམས་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། ལུས་ལ་གང་ཁྱེད་གཞན་ན་འདྲ་ཁྱིན། འདྲེས་ཁྱིན་ཐ་དེད་མ་ཡིན་གང་། འདི་
ནི་ཁྱུང་ཟད་ཡོད་ཁྱིན་འདྲེས། སེམས་ཅན་རང་བཞིན་ཁྱུང་ན་འདྲེས། ཤེས་བྱ་ལས་ནི་ཤེས་སྡུ་ན། འདི་ནི་ཅི་ལ་དབྱིགས་ཏེ་སྟེ།
ཤེས་དང་ཤེས་བྱ་སྒྲན་གཅིག་ན། འདི་ནི་ཅི་ལ་དབྱིགས་སྟེ་སྟེ། ཤེས་བྱ་དུས་ན་དེ་ཡོད་ན། ཤེས་བྱས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། རང་གིས་
གནས་པ་འགའ་ཁྱེད་དེ། རྒྱ་ཁྱེད་ནམ་ཀའི་མི་ན་ཏྲོག་བཞིན། རྒྱ་ནམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལས། རྣམ་པར་གནས་པ་མ་ཡིན་
ཞིང་། གཞན་ནམ་འོང་བ་མ་ཡིན་ལ། གནས་པ་ཁྱེད་ལ་འགྲོ་བ་འདྲ་ཁྱེད། རྒྱ་མ་དང་ནི་ཁྱད་ཁྱེད་ལ། རྫོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
བདེན་བར་བརྟགས། རྒྱ་མས་སྤུལ་དང་གང་ཡིན་དང་། རྒྱ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གང་སྤུལ་དང་། འདི་གང་ནམ་འོང་འགྲུར་ཞིང་། གང་
དུ་འགྲོ་བ་བརྟག་པར་གྱིས། འདྲེས་པོ་ཡོད་པར་གྲུར་དང་པོ་ལ། རྒྱ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ། ཁྱེད་པོ་འཛིན་ན་འདྲ་དངོས་
ཁྱེད་ན། རྣམ་ཞིག་དངོས་པོ་འབྱུང་བར་འགྲུར། འདྲེས་པོ་སྟེ་བ་ཁྱེད་པོ་ཡིས། འདྲེས་ཁྱེད་དེ་ནི་འབྲལ་དབྱི་འགྲུར་ད། འདྲེས་
པོ་ཁྱེད་དང་མ་གྲལ་ནས། འདྲེས་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་འབྱུང་། རང་བཞིན་གཉིས་སུ་ཐལ་དགྲུར་དེ་ལྟེ། འདྲེས་པོ་དངོས་
ཁྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་འགྲུར། འདྲེས་ཞིག་འགག་པ་ཡོད་ཁྱིན་ཞིང་། རྟག་པ་ཡང་ནི་ཁྱི་དབྱིགས་སོ། འདྲེས་སྟེ་སོ་འདི་དག་ཀྱང་། སྟེ་བ་
ཁྱེད་ཅིང་འགག་པ་ཁྱེད། འགྲོ་བ་རྣམས་ནི་ཁྱི་ལམ་འདྲ། རྒྱ་ཤིང་བཞིན་དུ་སྟེང་པོ་ཁྱེད། ཁྱུང་ན་འདྲས་དང་མ་འདྲས་པ་འདྲ་།
ཡང་དག་ཉིད་དུ་ཁྱད་པར་ཁྱེད། ཉུན་རྟོང་ཀ་མེ ༩.༡༠༢ སེགས་ལ་མི་ན་བརན་འདྲ་མི་ན། ལྷ་ས་ ༡༠.༡༢ སྟོ་བྱར་བདེ་བས་།
བར་མི་ཚང།

- ༩.༡༠༥ འོན་ཏེ་ཤེས་བྱའི་ཕྱིས་ཡོད་ན། །དེ་ཆོ་ཤེས་པ་གང་ལས་སྒྲེ། །དེ་ལྟར་ཆོས་
རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྒྲེ་བ་རྟོགས་པར་འགྱུར་མ་ཡིན། །
- ༩.༡༠༦ གཤམ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཀུན་རྫོག་མེད། །དེ་ལ་བདེན་གཉིས་ག་ལ་ཡོད། །དེ་ཡང་
ཀུན་རྫོག་གཞན་གྱིས་ན། །སེམས་ཅན་མུ་ངན་ག་ལ་འདའ། །
- ༩.༡༠༧ འདི་ནི་གཞན་སེམས་རྣམ་རྟོག་སྒྲེ། །དེ་ནི་རང་གི་ཀུན་རྫོག་མིན། །ཕྱིས་དེ་
ངེས་ན་དེ་ཡོད་དེ། །མིན་ན་ཀུན་རྫོག་མེད་པ་ཉིད། །
- ༩.༡༠༨ རྟོག་དང་བརྟག་པར་བྱ་བ་དག །གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་པ་ཡིན། །ཇི་ལྟར་
གྲགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། །རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཐམས་ཅད་བརྗོད། །
- ༩.༡༠༩ གང་ཆོ་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཡི། །རྣམ་དཔྱད་ཀྱིས་ནི་དཔྱད་བྱེད་ན། །དེ་ཆོ་རྣམ་
དཔྱད་དེ་ཡང་ནི། །རྣམ་དཔྱད་ཕྱིར་ན་སྤྲུག་པ་མེད། །
- ༩.༡༡༠ དཔྱད་བྱ་རྣམ་པར་དཔྱད་བྱས་ན། །རྣམ་དཔྱད་ལ་ནི་རྟེན་ཡོད་མིན། །རྟེན་
མེད་ཕྱིར་ན་མི་སྒྲེ་སྒྲེ། །དེ་ཡང་མུ་ངན་འདས་པར་བརྗོད། །
- ༩.༡༡༡ གང་གི་ལྟར་ན་འདི་གཉིས་བདེན། །དེ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བར་གནས། །གཤམ་
ཏེ་ཤེས་དབང་ལས་དོན་གྲུབ། །ཤེས་ཡོད་ཉིད་ལ་རྟེན་ཅི་ཡོད། །
- ༩.༡༡༢ འོན་ཏེ་ཤེས་བྱ་ལས་ཤེས་གྲུབ། །ཤེས་བྱ་ཡོད་ལ་འང་རྟེན་ཅི་ཡོད། །དེ་སྒྲེ་
ཕན་ཚུན་དབང་གིས་ཡོད། །གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་མེད་པར་འགྱུར། །
- ༩.༡༡༣ གཤམ་ཏེ་བྱ་མེད་པ་མིན་ན། །བྱ་ཉིད་གང་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། །བྱ་མེད་པར་ནི་
ཕ་མེད་པ། །དེ་བཞིན་དེ་གཉིས་མེད་པ་ཉིད། །

- ༩.༡༡༥ ལྷ་ལྷ་ས་ཐོན་ལས་སྐྱེ་ཞིང་། །ས་ཐོན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་བཞིན། །ཤེས་བྱ་
ལས་སྐྱེས་ཤེས་པ་ཡིས། །དེ་ཡོད་པ་ནི་ཅིས་མི་རྟོགས། །
- ༩.༡༡༦ ལྷ་ལྷ་ལས་གཞན་ཤེས་པ་ཡིས། །ས་ཐོན་ཡོད་ཅིས་རྟོགས་འགྱུར་ན། །གང་
ཕྱིར་ཤེས་བྱ་དེ་རྟོགས་པར། །ཤེས་པ་ཡོད་ཉིད་གང་ལས་རྟོགས། །
- ༩.༡༡༧ རེ་ཞིག་འཇིག་རྟེན་མཛོན་སྤྲུལ་གྱིས། །རྒྱ་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་
ཡིན། །པདྨ་འི་སྒྲོང་བུ་སོགས་དབྱེ་ནི། །རྒྱ་(༣༥་བ)ཡི་དབྱེ་བས་བསྐྱེད་པ་
ཡིན། །²⁶³
- ༩.༡༡༨ རྒྱ་དབྱེ་གང་གིས་བྱས་ཤེ་ན། །སྤར་གྱི་རྒྱ་དབྱེ་ཉིད་ལས་སོ། །ཅི་ཕྱིར་རྒྱ་
ཡིས་འབྲས་བསྐྱེད་ཅུས། །སྤར་གྱི་རྒྱ་ཡི་མཐུ་ཉིད་ལས། །
- ༩.༡༡༩ དབང་ཕྱག་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ན། །རེ་ཞིག་དབང་ཕྱག་གང་ཡིན་སྒྲོས། །
འབྱུང་རྣམས་ཤེ་ན་དེ་ལྟ་མོད། །མིང་ཅམ་ལ་ཡང་ཅི་ཞིག་ངལ། །
- ༩.༡༢༠ འོན་ཀྱང་ས་སོགས་དུ་མ་དང་། །མི་རྟག་གཡོ་མེད་ལྟ་མིན་ཞིང་། །འགོམ་
བྱ་ཉིད་དང་མི་གཙང་བས། །དེ་ནི་དབང་ཕྱག་ཉིད་མ་ཡིན། །
- ༩.༡༢༡ དབང་ཕྱག་མཁའ་མིན་གཡོ་མེད་ཕྱིར། །བདག་མིན་སྤར་ནས་བཀག་ཟེན་
ཕྱིར། །བསམ་མིན་པ་ཡི་བྱེད་པོ་ཡང་། །བསམ་མིན་བརྟོག་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །
- ༩.༡༢༢ དེས་བསྐྱེད་འདོད་པའང་གང་ཞིག་ཡིན། །བདག་ནི་དེ་དང་ས་སོགས་དང་། །
དབང་ཕྱག་རོ་བོའང་རྟག་མིན་ནས། །ཤེས་པ་ཤེས་བྱ་ལས་སྐྱེས་དང་། །
- ༩.༡༢༣ ཐོག་མེད་བདེ་སྤྲུག་ལས་ལས་ཡིན། །དེ་ཡིས་གང་ཞིག་བསྐྱེད་པ་སྒྲོས། །

263 ལྷ་ལྷ་ཐོན་པའི་ཅིང་། ‘རྒྱ་ཡི་དབྱེ་བས་བསྐྱེད་པ་ཡིན།།’ མེད།

རྒྱལ་ཐོག་མ་ཡོད་མིན་ན། །འབྲས་བུ་འཛིན་པ་ག་ལ་ཡོད། །

༩.༡༢༣ ཏྲག་ཏུ་ཅི་ཕྱིར་བྱེད་མིན་ཏེ། །དེ་ནི་གཞན་ལ་སྟོས་པ་མིན། །དེས་བྲས་མིན་
གཞན་ཡོད་མིན་ན། །དེས་འདི་གང་ལ་སྟོས་པར་འབྱུང། །

༩.༡༢༤ གལ་ཏེ་སྟོས་ན་ཚོགས་པ་ཉིད། །རྒྱུ་ཡིན་འབྱུང་གི་དབང་ལྷན་མིན། །
ཚོགས་ན་མི་སྐྱེ་དབང་མེད་ཅིང་། །དེ་མེད་པར་ནི་སྐྱེ་དབང་མེད། །

༩.༡༢༥ གལ་ཏེ་དབང་ལྷན་མི་འདོད་བཞིན། །བྱེད་ན་གཞན་གྱི་དབང་དུ་ཐལ། །འདོད་
ན་འད་འདོད་ལ་རག་ལས་འབྱུང། །བྱེད་ན་འད་དབང་ལྷན་ག་ལ་ཡིན། །

༩.༡༢༦ གང་དག་རྩལ་ཐུན་ཏྲག་སྒྲིབ། །དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྤར་བསྐྱོག་ཟེན། །གཙོ་བོ་
ཏྲག་པ་འགོ་བ་ཡི། །རྒྱུ་ཡིན་པར་ནི་བྱངས་ཅན་འདོད། །

༩.༡༢༧ སྒྱིད་སྟོབས་རྩལ་དང་ཐུན་པ་ཞེས། །བྲ་བའི་ཡོན་ཏན་མཉམ་གནས་ནི། །
གཙོ་བོ་ཞེས་བྲར་རབ་བརྒྱུད་དེ། །མི་མཉམ་འགོ་བ་ཡིན་པར་བརྒྱུད། །

༩.༡༢༨ གཅིག་ལ་རང་བཞིན་གསུམ་ཉིད་ནི། །རིགས་མིན་དེས་ན་དེ་ཡོད་མིན། །དེ་
བཞིན་ཡོན་ཏན་ཡོད་མིན་ཏེ། །དེ་ཡང་སོ་སོར་རྣམ་གསུམ་ཕྱིར། །

༩.༡༢༩ ཡོན་ཏན་མེད་ན་སྒྲི་སོགས་ཀྱང་། །ཡོད་ཉིད་ཤིན་ཏུ་རྒྱུད་རིང་འབྱུང། །
སེམས་མེད་གོས་ལ་སོགས་(༣༦ན)པ་ལ། །བདེ་སོགས་ཡོད་པ་སྲིད་
པའང་མིན། །

༩.༡༣༠ དངོས་རྣམས་དེ་རྒྱུ་འོ་རང་བཞིན་ན། །དངོས་པོ་རྣམ་དབྱེད་ཟེན་མིན་ནམ། །
ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་བདེ་སོགས་ཉིད། །དེ་ལས་སྤྲུལ་སོགས་འབྱུང་བའང་མེད། །

- ༩.༡༣༡ ལྷ་མ་སོགས་ལས་ནི་བདེ་སོགས་ཡིན། །དེ་མེད་ཕྱིར་ན་བདེ་སོགས་མེད། །
བདེ་སོགས་རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཡང་། །ནམ་ཡང་དམིགས་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །
- ༩.༡༣༢ བདེ་སོགས་གསལ་བ་ཡོད་ཉིད་ན། །ཁྱོད་བ་ཅི་ཕྱིར་འཛིན་མ་ཡིན། །དེ་ཉིད་
སྤྲོ་མོར་གྱུར་ན་དེ། །རགས་དང་སྤྲོ་བ་འདྲ་མི་ལྟར་ཡིན། །
- ༩.༡༣༣ རགས་པ་དོར་ནས་སྤྲོ་གྱུར་བས། །སྤྲོ་རགས་དེ་དག་མི་རྟག་ཉིད། །དེ་བཞིན་
དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི། །མི་རྟག་ཉིད་དུ་ཅིས་མི་འདོད། །
༩. ༡༣༤ རགས་པ་བདེ་ལས་གཞན་མིན་ན། །བདེ་བ་གསལ་བ་མི་རྟག་ཉིད། །གལ་
ཏེ་མེད་པ་འགའ་ཡང་ནི། །སྤྱོད་མིན་མེད་ཕྱིར་ཞེས་འདོད་ན། །
- ༩.༡༣༥ གསལ་བར་མེད་པར་སྤྱོད་བ་ནི། །ཁྱོད་མི་འདོད་ཀྱང་གནས་པ་ཉིད། །གལ་ཏེ་
སྤྱོད་པ་འབྲས་གནས་ན། །ཟན་ཟ་མི་གཙང་ཟ་བར་འགྱུར། །
- ༩.༡༣༦ རས་ཀྱི་རིན་གྱིས་རས་བལ་གྱི། །ས་བོན་ཉོས་ལ་བགོ་བར་གྱིས། །འཇིག་
རྟེན་མོངས་པས་མ་མཐོང་ན། །དེ་ཉིད་ཤེས་ཀྱིས་བཞག་དེ་ཉིད། །
- ༩.༡༣༧ ཤེས་དེ་འཇིག་རྟེན་ལ་ཡང་ནི། །ཡོད་པ་ཅི་སྟེ་མཐོང་མ་ཡིན། །འཇིག་རྟེན་
ཚད་མ་ཉིད་མིན་ན། །གསལ་བ་མཐོང་བའང་བདེན་མ་ཡིན། །
- ༩.༡༣༨ གལ་ཏེ་ཚད་མ་ཚད་མིན་ན། །དེས་གཞལ་བརྟུན་པར་མི་འགྱུར་རམ། །དེ་
ཉིད་དུ་ན་སྟོང་པ་ཉིད། །སྟོམ་པ་དེ་ཕྱིར་མི་འཐད་འགྱུར། །
- ༩.༡༣༩ བརྟགས་པའི་དངོས་ལ་མ་རེག་པར། །དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཛིན་མ་ཡིན། །དེ་
ཕྱིར་བརྟུན་པའི་དངོས་གང་ཡིན། །དེ་ཡི་དངོས་མེད་གསལ་བར་བརྟུན། །

- ༩.༡༥༠ དེས་ན་མི་ལམ་བུ་གི་ལ། །དེ་མེད་སྒྲུམ་པའི་རྣམ་རྟོག་ནི། །དེ་ཡོད་རྣམ་པར་
རྟོག་པ་ཡི། །གོགས་ཡིན་དེ་ཡང་བརྟུན་པ་ཡིན། །
- ༩.༡༥༡ དེ་བས་དེ་ལྟར་རྣམ་དབྱེད་པས། །འགའ་ཡང་རྒྱ་མེད་ཡོད་མ་ཡིན། །སོ་སོ་
བ་འམ་འདུས་པ་ཡི། །རྒྱུན་རྣམས་ལ་ཡང་གནས་མ་ཡིན། །
- ༩.༡༥༢ གཞན་ནས་འོངས་(༣༤་བ)པའང་མ་ཡིན་ལ། །གནས་པ་མ་ཡིན་འགྲོ་མ་
ཡིན། །མོངས་པས་བདེན་པར་གང་བྱས་འདི། །སྒྱུ་མ་ལས་ནི་བྱད་ཅི་ཡོད། །
- ༩.༡༥༣ སྒྱུ་མས་སྒྱུལ་པ་གང་ཡིན་དང་། །རྒྱ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གང་སྒྱུལ་པ། །དེ་ནི་
གང་ནས་འོངས་བྱུང་ཅིང་། །གང་དུ་འགྲོ་བའང་བརྟག་པར་གྱིས། །
- ༩.༡༥༤ གང་ཞིག་གང་ནི་ཉེ་བ་ཡིས། །མཐོང་འབྱུང་དེ་མེད་ན་མིན་པ། །བཅོས་བྱ་
གཟུགས་བརྟན་དང་མཚུངས་པ། །དེ་ལ་བདེན་ཉིད་ཇི་ལྟར་ཡོད། །
- ༩.༡༥༥ དངོས་པོ་ཡོད་པར་གྱུར་པ་ལ། །རྒྱ་ཡིས་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །འོན་ཏེ་དེ་
ནི་མེད་ན་ཡང་། །རྒྱ་ཡིས་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །
- ༩.༡༥༦ བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་རྒྱ་ཡིས་ཀྱང་། །དངོས་པོ་མེད་པ་བསྒྱུར་དུ་མེད། །གནས་
སྐབས་དེ་དངོས་ཇི་ལྟར་ཡིན། །དངོས་འབྱུང་གཞན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །
- ༩.༡༥༧ མེད་ཆོད་དངོས་ཡོད་སྤྲིད་མིན་ན། །དངོས་པོ་ཡོད་པར་ནམ་ཞིག་འབྱུར། །
དངོས་པོ་སྒྲིམ་པར་མ་གྱུར་པར། །དངོས་མེད་དང་ནི་འབྲལ་མི་འབྱུར། །
- ༩.༡༥༨ དངོས་མེད་དང་ནི་མ་བྲལ་ན། །དངོས་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་མི་སྤྲིད། །དངོས་
པོ་འང་མེད་པར་འབྱུར་མིན་ཏེ། །རང་བཞིན་གཉིས་སུ་ཐལ་འབྱུར་ཕྱིར། །

- ༩.༡༥༩ དེ་ལྟར་འགག་པ་ཡོད་མིན་ཞིང་། འདྲེས་པོ་འདྲ་ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར། འགྲོ་
བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི། འཁྱག་ཏུ་མ་སྐྱེས་མ་འགགས་ཉིད། །
- ༩.༡༦༠ འགྲོ་བ་མི་ལམ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྣམ་པར་དབྱེད་ན་ཆུ་ཤིང་འབྲ།²⁶⁴ ལྟ་བུ་
འདས་དང་མ་འདས་པ་འདྲ་། འདི་ཉིད་དུ་ནི་ཁྱད་པར་མེད། །
- ༩.༡༦༡ དེ་ལྟར་སྟོང་པ་འདི་དངོས་རྣམས་ལ།²⁶⁵ ཐོབ་པ་ཅི་ཡོད་ཤོར་ཅི་ཡོད། གང་
གིས་རིམ་གྲོ་བྱས་པ་འཇམ། ཡོངས་སུ་བརྟན་པ་འདྲ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །
- ༩.༡༦༢ བདེ་བའམ་སྤྱག་བསྐྱེད་གང་ལས་ཡིན། མི་དགར་ཅི་ཡོད་དགར་ཅི་ཡོད། །
དེ་ཉིད་དུ་ནི་བཅའ་བྱས་ན། གང་ཞིག་སྟེང་ཅིང་གང་ལ་སྟེད། །
- ༩.༡༦༣ དབྱེད་ན་གསོན་པོ་འདི་འཇིག་རྟེན་འདི། གང་ཞིག་འདིར་ནི་འཆི་འགྱུར་ཏེ། །
འགྱུར་འགྱུར་གང་ཡིན་གྱུར་གྱུར་གང་། གཉིས་དང་བཤེས་ཀྱང་གང་ཞིག་ཡིན། །
- ༩.༡༦༤ ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་འབྲ་བར་ནི། བདག་འབྲས་ཡོངས་སུ་བཟུང་(མེད་ན)
བར་གྱིས། བདག་ཉིད་བདེ་བར་འདོད་རྣམས་ནི། འཐབ་དང་སྟོ་བའི་རྒྱ་

264 ལྟ་བུ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་། ཆུ་ཤིང་བཞིན་དུ་སྟོང་པོ་མེད། །

265 ཏུན་ཏོང་ཀ་། ཉ.༡༦༡ དེ་ལྟར་སྟོང་པ་འདི་དངོས་རྣམས་ལ། ནས་ ཉ.༡༦༢ སྟོང་པ་ཉིད་ནི་སྟོན་པར་འགྱུར། ། བར་
ཆོག་མི་འབྲ་བ་འདི་ལྟར་འགྱུར། དེ་ལྟར་སྟོང་པ་འདི་དངོས་རྣམས་ལ། ཅི་ཆེད་ཅི་ཞིག་ཐོགས་པར་འགྱུར། གང་གིས་གང་ལ་
རིམ་མགོ་འཇམ། ཡོངས་སུ་བརྟན་པ་འགྱུར་བར་འགྱུར། བདེ་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་གང་ལ་ཞིག་ ལྟེན་དགའ་ཅི་ཡོད་དགའ་ཅི་
ཡོད། འདི་ཉིད་དུ་བཅའ་བྱས་ན། སྟེང་པ་གང་ཞིག་ཡང་ལ་སྟེད། གསོན་དུ་འཇིག་རྟེན་འདི་བརྟན་པ་ན། འདི་ལ་སྤྱི་ཞིག་
འཆི་བར་འགྱུར། འཁོར་བ་ན་ནི་གང་ཞིག་གི། དབྱུར་གྱུར་དང་གང་ཡིན་གཉིས་གང་ཡིན། བཤེས་པ་གང་ཞིག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
མཁའ་འབྲས་ཡང་དག་ཡོངས་ཤེས་གྱིས། བདག་ཉིད་བདེ་བར་འདོད་རྣམས་ཀྱི། འཐབ་དང་སྟོ་བའི་རྒྱ་དག་གིས། འབྱུག་པ་
དང་ནི་དགའ་བར་འགྱུར། ལྟ་བུ་ཉིད་མོངས་འཆོར་བ་དང་། མགོ་གཅད་པ་དང་བརྟེན་པ་ཡིས། ཤིན་དུ་ལྟེན་བཤེས་འཆོར་བར་
བྱེད། དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ལྟས་བྱས་ནས། ཡང་དང་ཡང་དུ་ཁྱེར་འཇུག་པ། དེ་བཞིན་བདེ་འགྲོར་ལྷགས་ན་ནི། བདེ་ལ་འཇོལ་
ཉགས་སྟུང་སྟུང་ནས། ཤིན་པ་ཡུན་རིང་སྤྱག་བསྐྱེད་པ། ལྟེན་བཟད་དཔོན་མོངས་ལྟེན་ཡང་། དན་པ་རྣམས་ནི་བདག་ཉིད་ལ། །
བདེ་བར་གནས་སྐྱེས་བརྟན་པར་བྱེད། རྣམ་ཞིག་དཔྱིགས་པ་ལྟེན་ཆུལ་དུ། གྲུས་པར་བསོད་ནམས་ཆོགས་བསགས་ནས། །
དཔྱིགས་པས་ཕུང་བར་འགྱུར་རྣམས་ལ། སྟོང་པ་ཉིད་ཅིག་སྟོན་པར་འགྱུར། །

དག་གིས། ༡

- ༩.༡༥༥ རབ་ཏུ་འབྲུག་དང་དག་འབར་བྱེད། །མྱ་ངན་འབད་ཚོལ་ཚོད་པ་དང་། །ཕན་
ཚུན་གཙོད་དང་འབྲིགས་པ་དང་། །སྤྲིག་དག་གིས་ནི་ཆོགས་ཆེན་འཛོ། ༡
- ༩.༡༥༦ བདེ་འགོ་ཡང་དང་ཡང་འོངས་ཏེ། །བདེ་བ་མང་པོ་སྦྱད་སྦྱད་ནས། །འཁོར་ས་
ངན་སོང་སྦྱག་བསྐྱེད་ནི། །ཡུན་རིང་མི་བཟད་རྣམས་སྦྱུང་། ༡
- ༩.༡༥༧ སྤྲིད་པ་ན་ནི་གཡང་ས་མང་། །དེར་ནི་དེ་ཉིད་མིན་འདི་འདྲ། །དེར་ཡང་ཕན་
ཚུན་འགལ་བས་ན། །སྤྲིད་ན་དེ་ཉིད་འདི་འདྲ་མེད། ༡
- ༩.༡༥༨ དེར་ཡང་དཔེ་མེད་མི་བཟད་པའི། །སྦྱག་བསྐྱེད་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ལས་
འདས། །དེར་ནི་དེ་ཉིད་སྦྱོར་སྦྱོར་ཆུང་ཞིང་། །དེར་ནི་ཆོ་ཡང་ཐུང་བ་ཉིད། ༡
- ༩.༡༥༩ དེར་ཡང་གསོན་དང་ནད་མེད་ཀྱི། །བྱེད་དང་བཀྲེས་དང་ངལ་བ་དང་། །
གཉིད་དང་འཆོ་དང་དེ་བཞིན་དུ། །བྲིས་དང་འགྲོགས་པ་དོན་མེད་ཀྱིས། ༡
- ༩.༡༦༠ ཆོ་ནི་དོན་མེད་སྦྱར་འདའ་ཡི། །རྣམ་དཔྱད་ཤིན་ཏུ་རྩེད་པར་དཀའ། །དེར་
ཡང་རྣམ་གཡེང་གོམས་པ་ནི། །བརྒྱུག་པའི་ཐབས་ནི་གལ་ཡོད། ༡
- ༩.༡༦༡ དེར་ཡང་ངན་སོང་ཆེན་པོར་ནི། །ལྷུང་བྱིར་བདུད་ནི་བཙོན་པར་བྱེད། །དེར་ནི་
ལོག་པའི་ལམ་མང་ཞིང་། །ཐོ་ཚོམ་ལས་ཀྱང་བརྒལ་དཀའ་སྟེ། ༡
- ༩.༡༦༢ སྦྱར་ཡང་དལ་བ་རྩེད་དཀའ་ཞིང་། །སངས་རྒྱས་འབྱུང་རྩེད་ཤིན་ཏུ་དཀའ། །
ཉོན་མོངས་རྒྱུ་བོ་བརྒལ་དཀའ་སྟེ། །ཞེ་མ་སྦྱག་བསྐྱེད་བརྒྱད་པར་བྱུང་། ༡
- ༩.༡༦༣ དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་སྦྱག་བསྐྱེད་ཡང་། །རང་སྦྱག་མི་མཐོང་གང་ཡིན་པ། །སྦྱག་

བསྐྱེད་ཆུ་བོར་གནས་འདི་དག ། གྲི་རྩད་ཕྱ་རན་བྱ་བར་འོས། །

༩.༡༤༥ དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ཡང་ཡང་བྱས། ། བྱས་ཏེ་ཡང་ཡང་མེར་འཇུག་པ། ། དེ་
ལྟར་གིན་ཏུ་སྤྲུག་བསྐྱེད་བར། ། གནས་ཀྱང་བདག་ཉིད་བདེར་སྒྲོམ་བཞིན། །

༩.༡༤༦ དེ་ལྟར་ཀྱང་དང་འཆི་མེད་པ། ། བཞིན་དུ་སྦྱོད་པས་གནས་རྣམས་ལ། ། དང་པོ་
ཉིད་དུ་བསད་བྱས་ནས། ། དན་སོང་ལྟང་བ་མི་བཟད་འོང་། །

༩.༡༤༧ དེ་ལྟར་སྤྲུག་བསྐྱེད་མེས་གདུངས་ལ། ། བསོད་ནམས་སྤྲིན་ལས་ལེགས་
བྱུང་བའི། ། རང་གི་བདེ་བའི་ཆོག་མཆར་གྱིས། ། ཞི་བྱེད་པར་(༣༧་བ)བདག་
ནམ་ཞིག་འགྱུར། །

༩.༡༤༨ ནམ་ཞིག་དམིགས་པ་མེད་ཚུལ་དུ། ། གྲུས་པས་བསོད་ནམས་ཆོག་མཆར་
བསགས་ཏེ། ། དམིགས་པས་ཕྱང་བར་འགྱུར་རྣམས་ལ། ། སྦྱོང་པ་ཉིད་ནི་
སྦྱོན་པར་འགྱུར། །²⁶⁶

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་
ལེན་སྦྱོང་དགྲ་པའོ། །²⁶⁷

266 ལེགས་སྦྱར་= ‘ནམ་ཞིག་ཀྱང་ཐོབ་དམིགས་མེད་པར། ། གྲུས་པས་བསོད་ནམས་ཆོག་མཆར་བསགས་ཏེ། ། དམིགས་པའི་
ལྟ་བུ་ཅན་རྣམས་ལ། ། སྦྱོང་པ་ཉིད་ནི་སྦྱོན་པར་འགྱུར།’ (kadopalambhadr̥ṣṭibhyo deśayiṣyāmi śūnyatām /
saṃvṛtyānupalambhena puṇyasambhāramādarāt //)

267 ཏུན་ཏོང་ཀ་= ‘བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ། ལེན་བརྒྱད་པའོ།’

བཅུ་པ། བསྟོ་བའི་ལེན།

- ༡༠.༡ ལྷོ་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྒྱུད་པ་ལ། །འཕྲུག་པ་རྣམ་པར་བཅུམས་པ་²⁶⁸
ཡི། །དགོ་བ་གང་དེས་འགོ་བ་ཀྱན། །བྱང་ཆུབ་སྒྱུད་ལ་འཕྲུག་པར་ཤོག།²⁶⁹
- ༡༠.༢ བྱོགས་རྣམས་ཀྱན་ན་ལུས་དང་སེམས། །སྤྱག་བསྐལ་ནད་པ་ཇི་སྟེད་པ། །
དེ་དག་བདག་གི་བསོད་ནམས་ཀྱིས། །བདེ་དག་འ་རྒྱ་མཚོ་ཐོབ་པར་ཤོག།
- ༡༠.༣ དེ་དག་འཁོར་བ་ཇི་སྟེད་དུ། །ནམ་ཡང་བདེ་ལས་ཉམས་མ་གྱུར།²⁷⁰ །འགོ་
བས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི།²⁷¹ །བདེ་བ་རྒྱན་མི་འཆད་ཐོབ་ཤོག།
- ༡༠.༤ འཇིག་རྟེན་ཁམས་ན་དཔྱལ་བ་དག །གང་དག་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་རྣམས། །དེ་
དག་ཏུ་ནི་ལུས་ཅན་རྣམས། །བདེ་ཅན་བདེ་བས་²⁷² དག་པར་ཤོག།
- ༡༠.༥ བྱང་བས་ཉམ་ཐག་རྩི་ཐོབ་ཤོག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྲིན་ཆེན་ལས། །
བྱང་བའི་ཆུ་ལོ་མཐའ་ཡས་²⁷³ ཀྱིས། །ཆ་བས་ཉམ་ཐག་བསིལ་བར་ཤོག།
- ༡༠.༦ རལ་གྱི་ལོ་མའི་ནགས་ཆའ་ཡང་། །དེ་ལ་དག་འཆའ་སྤྱག་གུར་ཤོག་²⁷⁴ །
ཤལ་མ་ལི་ཡི་སྤྲོད་པོ་ཡང་། །དཔག་བསམ་ཤིང་དུ་འཁྲུངས་པར་ཤོག།
- ༡༠.༧ མཐིང་ཅིལ་དུར་པ་དག་དང་རང་པ་དང་། །བཞད་སོགས་སྐད་སྟོན་འབྲིན་
པས་མཛེས་གྱུར་ཅིག །པདྨ་རི་བསྐྱེད་ཆེ་ལྡན་མཚོ་དག་གིས། །དཔྱལ་བའི་

268 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ག་ཟེ་ ‘བསམས་པ་’

269 ལེགས་སྦྱར་ཟེ་ ‘བྱང་ཆུབ་སྒྱུད་པས་རྣམ་བརྒྱན་ཤོག།’ (bodhicaryā vibhūṣaṇāḥ)

270 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ག་ཟེ་ ‘དེ་དག་སངས་རྒྱས་བདེ་ཐོབ་ཀྱི། །བར་དུ་བདེ་བ་ཉམས་མ་འགྱུར།།’

271 སྤྲེ་དགོ་དང་ཅེ་ནེ་ཟེ་ ‘འགོ་བས་སྤྲེ་ན་མེད་པ་ཡི།།’

272 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ག་ཟེ་ ‘བདེ་དགས་’

273 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་དང་ག་ཟེ་ ‘མཚོ་ཡས་’

274 སྤྲེ་དགོ་དང་ཅེ་ནེ་ཟེ་ ‘དེ་ལ་ཅེ་རྒྱན་ནགས་སྤྱག་ཤོག།’

γ λ μ ν ρ σ τ θ ϕ ψ ω

[illegible]

Abstract

00 0 0 0 0 0 076 15 0

33 34 35 36 37

277 རྒྱ་རྩོད་ཀ་དང་གཟེ་ 'བྱེད། །'

- ༡༠.༡༣ གྲོགས་དག་འཛིགས་པ་བོར་ལ་རིངས་པར་ཚུར་ཤོག་ཅུ་བུའི་ཐད་དུ་ནི། །
གང་གི་མཐུ་ཡིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་
ལྷགས་ཕྱིན་ལ། །འགྲོ་བ་ཀུན་ནས་ཡོངས་སྒྲོབ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་
བཙེ་བ་སྦྱེས་གྱུར་པ།²⁷⁸།གཞོན་ཅུ་བུར་ཐུད་ཅན་འབར་འཛིགས་པ་མེད་པར་
བྱེད་པ་སུ་²⁷⁹ཞིག་ཕྱིན། །
- ༡༠.༡༤ ཁྱོད་ཀྱིས་²⁸⁰ལྷ་བརྒྱའི་ཅོད་པན་དག་གིས་ཞབས་ཀྱི་པརྫོ་ལ་མཆོད་ཅིང་། །
ཐུགས་རྗེས་བརྒྱན་སྤྲུག་དབུ་ལ་མེ་ཏྲོག་དུ་མའི་ཚོགས་ཀྱི་ཆར་འབབ་པ། །
ཁང་བཙེགས་ཡིད་འོང་ལྷ་མོ་སྟོང་ཕྱག་བསྟོད་དབྱངས་སྒྲོག་ལྡན་འདི་ལྟོས་
ཞེས། །འཇམ་དབྱངས་དེ་འདྲ་མཐོང་ནས་དེ་ནི་སེམས་དཔུལ་ཀྱི་ཅོ་འདོན་
པར་ཤོག །
- ༡༠.༡༥ དེ་ལྟར་བདག་གི་དགོ་ཙམ་ཀུན་ཏུ་བཟང་ལ་སོགས། །བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་སྦྱོབ་པ་མེད་སྤྱིན་བདེ་བ་དང་། །བསིལ་ཞིང་དྲི་ཞིམ་དང་ལྡན་²⁸¹ཆར་
པ་འབབས་མཐོང་ནས། །སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་དེ་དག་མཛོན་པར་དགའ་
གྱུར་ཅིག །²⁸²
- ༡༠.༡༦ དུད་འགྲོ་རྣམས་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག །བའི་འཛིགས་དང་བྲལ་བར་ཤོག །
སྒྲི་མི་སྤྲོན་པའི་མི་བཞིན་དུ། །ཡི་དྲགས་རྣམས་ནི་བདེ་(ར་བ)བར་གྱུར། །

278 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་ཏུན་ཏྲོང་གསུམ་ཀར་ཅེ་ “འགྲོ་བ་ཀུན་སྒྲོབ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དང་འོད་དང་བཙེ་བ་སྦྱེས་གྱུར་པ། །”

279 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ “ཅི” ཡོད།

280 ཏུན་ཏྲོང་ཀ་མ་གཏོགས་པའི་བོད་དཔེ་ཐམས་ཅད་ལ་ “ཀྱི” ཡོད།

281 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་ཏུན་ཏྲོང་གསུམ་ཀར་ཅེ་ “དང་ལྡན” ལྷ་དགོ་དང་ཅོ་ནི་ཅེ་ “དང་ལྡན”

282 ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ “སེམས་ཅན་དཔུལ་བའི་འཛིགས་པ་དང་། །ཆོར་བ་དག་པོ་ཞི་བར་ཤོག །དན་འགྲོར་གནས་པའི་སྤྱོ་
བོ་རྣམས། །དན་སོང་རྣམས་ལས་ཐར་བར་ཤོག།” (śāmyantu vedanāstīvrā nārakāṇām bhayāni ca /
durgatibhyo vimucyantām sarvadurgativāsinah //) འདི་བོད་འགྲུལ་མེད།

༡༠.༡༧ འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་གི རྒྱལ་ནས་འབབ་པའི་འོ་རྒྱུན་
གྲིས། ཡི་དྲགས་རྣམས་ནི་ཚིམ་བྱས་ཤིང་། རྒྱས་བྱས་ཏྲག་ཏུ་བསིལ་
བར་ཤོག །

༡༠.༡༨ འོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་²⁸³མཐོང་ཞིང་། འོན་པས་ཏྲག་ཏུ་²⁸⁴སྒྲ་
ཐོས་ཤོག རྟེན་སྒྲུ་འཕྱུལ་མ་བཞིན་དུ། རྒྱུ་མ་མའང་གཞོད་མེད་བཅའ་
བར་ཤོག །

༡༠.༡༩ གཅེར་བུ་རྣམས་ཀྱིས་གོས་དག་དང་། བཀའ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཟས་དང་
ནི། རློམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆུདག་དང་། བཏུང་བ་ཞིམ་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག།²⁸⁵

༡༠.༢༠ བཀའ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉོར་ཐོབ་ཤོག རྒྱ་དན་ཉམ་ཐག་དག་ཉོར་ཐོབ་ཤོག །
ཡི་ཆད་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་སེམས་ཤིང་། བཏྲན་པ་སྤྱན་སྤྱུམ་ཚོགས་པར་ཤོག།²⁸⁶

༡༠.༢༡ སེམས་ཅན་ནད་པ་ཇི་སྟེད་པ། རྒྱུར་དུ་ནད་ལས་ཐར་གྱུར་ཅིག འཕྲོ་བའི་
ནད་ནི་མ་ལུས་པ། ཏྲག་ཏུ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ཤོག །²⁸⁷

༡༠.༢༢ རྒྱག་པ་རྣམས་ནི་འཇིགས་མེད་ཤོག བཅིངས་པ་རྣམས་ནི་གྲོལ་བར་
འབྱུང་། མཐུ་མེད་རྣམས་ནི་མཐུ་ལྡན་ཞིང་། སེམས་ནི་ཕན་ཚུན་མཉམ་

283 རྟེན་གྱི་དང་ཅི་ནི་མིག་

284 ཏུན་ཉོང་ཀ་པར་འདི་ནས་མར་མི་ཚང་། ཏུན་ཉོང་ལ་དང་ག་ཟེ་ འོན་པས་ཏྲག་ཏུ་ཐོས་པར་ཤོག །

285 ལེགས་སྒྲུར་ཟེ་ གོས་དང་ཟས་དང་ཆུདག་དང་། བྲིང་བ་ཅན་དན་རྒྱུན་དང་ནི། ཡིད་ལ་མཐོན་པར་འདོད་པ་ཀྱུན། བན་
དང་ཀྱུན་ཕན་རྟེན་པར་ཤོག། (vastrabhojanapānīyam srakcandanavibhūṣaṇam / mano 'bhilaṣitaṃ
sarvaṃ labhantāṃ hitasaṃhitam //)

286 ལེགས་སྒྲུར་ཟེ་ རྒྱག་པ་རྣམས་ནི་འཇིགས་མེད་ཤོག རྒྱ་དན་ཉམ་ཐག་དག་ཉོར་ཐོབ་ཤོག ཡི་ཆད་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་
སེམས་ཤིང་། བཏྲན་པ་སྤྱན་སྤྱུམ་ཚོགས་པར་ཤོག། (bhītāśca nirbhayāḥ santu śokārtāḥ prītilābhinaḥ /
udvignāśca nirudvegā dhṛtimanto bhavantu ca //)

287 ཚོགས་བཅད་འདི་ལེགས་སྒྲུར་གྱི་དཔེ་ལ་ལོགས་སུ་མེད།

- ༡༠.༣༠ འཇིག་རྟེན་བྱད་མེད་ཇི་སྟེད་པ། །དེད་ག་སྦྱེས་པ་ཉིད་གྱུར་ཅིག །མ་རབས་
རྣམས་ནི་མཐོ་ཐོབ་ཅིང་། །ང་རྒྱལ་དག་ཀྱང་བཙམ་པར་ཤོག །
- ༡༠.༣༡ བདག་གི་བསོད་ནམས་འདི་ཡིས་ནི། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པ། །
སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་ནི། །རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བྱེད་པར་ཤོག །
- ༡༠.༣༢ བྱང་ཆུབ་སེམས་དང་མི་འབྲལ་ཞིང་། །བྱང་ཆུབ་སྦྱོང་ལ་གཞོལ་བ་དང་། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་བབྱུང་ཞིང་། །བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་སྤང་
བར་ཤོག །
- ༡༠.༣༣ སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི། །ཆོ་ཡང་དཔག་མེད་རིང་བར་ཤོག །རྟག་
ཏུ་བདེ་བར་འཛོལ་གྱུར་ཞིང་། །འཆི་བའི་སྐྱེ་ཡང་གྲགས་མ་གྱུར། །
- ༡༠.༣༤ དཔག་བསམ་ཤིང་གི་སྦྱང་མོས་ཚལ། །སངས་རྒྱས་དང་ནི་སངས་རྒྱས་
སྤྲུལ། །ཆོས་སྟུན་སྦྱོགས་པས་གང་བ་ཡིས། །ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་
དགའ་བར་²⁹⁰ཤོག །
- ༡༠.༣༥ ཐམས་ཅད་ཏུ་ཡངས་གཞི་དག །གསེག་མ་ལ་སོགས་མེད་པ་དང་། །ལག་
མཐིལ་ལྟར་མཉམ་བེད་བྱེད། །རང་བཞིན་འཇམ་པོར་གནས་གྱུར་ཅིག །
- ༡༠.༣༦ འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོད་དགྱུར་ཡང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མང་པོ་
དག །རང་གི་ལེགས་པས་ས་སྟེང་དག །བརྒྱན་པར་མཛད་པས་བཞུགས་
གྱུར་ཅིག །
- ༡༠.༣༧ ལུས་ཅན་ཀུན་གྱིས་བྱ་དང་ནི། །ཤིང་དང་འོད་ཟེར་ཐམས་ཅད་དང་། །ནམ་

290 རྟེན་དག་དང་ཅོན་ཆ་གང་བར་

མཁའ་ལས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ། །རྒྱན་མི་འཆད་པར་ཐོས་པར་ཤོག །

༡༠.༣༤ དེ་དག་ཉག་ཏུ་སངས་རྒྱས་དང་། །སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་དང་སྤྲད་བྱུང་ཅིག །
མཆོད་པའི་སྤྲིན་ནི་མཐའ་ཡས་པས། །འགྲོ་བའི་སྤྲེལ་མ་མཆོད་པར་ཤོག །

༡༠.༣༩ ལྷ་ཡང་དུས་སྤྱི་ཆར་འབེབས་ཤིང་།²⁹¹ །ལོ་རྟག་སྤྲོས་སྤྲུལ་ཆོགས་པར་
ཤོག །རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་བྱེད་བྱུང་ཅིག །(༣༩་བ)འཛིག་རྟེན་དག་ཀྱང་
དར་བར་ཤོག །

༡༠.༤༠ སྤྲོན་རྣམས་མཐུ་དང་ལྷན་པ་དང་། །གསང་སྤྲུགས་བསྐྱེད་འབྱུང་
པར་ཤོག །མཁའ་འགྲོ་སྤྲིན་པོ་ལ་སོགས་པ། །སྤྲིང་རྩེའི་སེམས་དང་ལྷན་
བྱུང་ཅིག །

༡༠.༤༡ སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་སྤྲུག་མ་བྱུང་། །སྤྲིག་པར་མ་བྱུང་ན་མ་བྱུང་།²⁹² །
འཛིགས་དང་བརྟན་པར་མི་འབྱུང་ཞིང་། །འགའ་ཡང་ཡིད་མི་བདེ་མ་བྱུང་།

291 ཏུན་རྟེན་ཁ་དང་ག་ཟེ ༡༠.༣༩ ‘ལྷ་ཡང་དུས་སྤྱི་ཆར་འབེབས་ཤིང་།’ ནས་ ༡༠.༤༠ ‘བརྟན་པར་མི་འབྱུང་ཞིང་།’
བར་འོག་ནས་འབྱུང་ཞིང་། གཞན་ཡང་ཆོག་འདི་ལྟར་ཡོད། ‘ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །ཕྱག་ན་རིན་ཆེན་ལྷ་བྱུང་ནི། །
འཁོར་བ་སྤྲད་ཏུ་ཡོ་བྱེད་ཀྱང་། །མཐའ་ཡས་རྒྱན་སྤྲིན་འཆད་ཐོབ་ཤོག །ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྤྲུལ་ལས་ཐར་ཞིང་། །དཀོན་མཆོག་
གསུམ་ལ་གཞིལ་བ་དང་། །ཐམས་ཅད་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་ཆོས་ཀྱིས་སྤྲུག་པར་ཤོག །ཐམས་ཅད་སྤྲིང་
རྩེ་དག་འབ་དང་། །ཉོན་མོངས་བཏང་སྤྲོས་པ་གནས་པ་དང་། །སྤྲིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྟེན་འབྱུང་། །བསམ་གཏན་ཤེས་
རབ་བརྒྱན་པར་ཤོག །བདག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་དེ་ཀྱང་དང་། །ལྷན་ཞིང་བརྒྱན་པ་རྒྱས་པར་ཤོག །ཉིས་པ་ཀུན་ལས་རྣམས་ཐོལ་ཞིང་།
སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་བྱམས་མཆོག་བྱུང་། །སེམས་ཅན་ཀུན་ཡིད་རེ་བ་ཡི། །བདེ་བ་ཐམས་ཅད་རྩོགས་བྱེད་ཤོག །རྟག་ཏུ་ལུས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྤྲུག་བསྤྲུལ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱུང་། །འཛིག་རྟེན་ཀུན་ན་སྤྲོ་བོ་དག །འཛིག་དང་ཡིད་བྱུང་ཅི་སྤྲོད་པ། །དེ་
ཀུན་བདག་ནི་ཐོས་པས་ཀྱང་། །གཏན་དུ་འཛིགས་པ་མེད་པར་ཤོག །སྤྲོ་བོ་རབ་ཏུ་སྤྲོས་འབྱུགས་ཤིང་། །ཁྱི་བདེ་བ་དག་བདག་
རིག་གས། །དྲན་རྣམས་མིང་ཅམ་ཐོས་པ་ཡིས། །རྩོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་རིས་པར་ཤོག །ཆོ་རབས་ཀུན་ཏུ་སྤྲུལ་འབྱུང་བའི། །མདོན་
ཤེས་ལྷ་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་རྣམས་ཀུན་དུ། །རྟག་ཏུ་ཕན་དང་བདེ་བྱེད་ཤོག །འཛིག་རྟེན་ཀུན་ན་སྤྲོ་བོ་དག །སྤྲིག་པ་
འདོད་པ་གང་དག་ཡིན། །དེ་ཀུན་རྟག་ཏུ་གཞོད་སྤྲོད་པར། །གཅིག་ཅར་བརྟེན་པར་བྱེད་བྱུང་ཅིག །རྟག་ཏུ་སྤྲུག་ཆགས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི། །ས་དང་རྒྱུད་སྤྲོད་དང་རྒྱུད་། །སྤྲོན་དང་དཀོན་པའི་ཤིང་བཞིན་དུ། །རང་དགར་འདོད་དགུང་སྤྲོད་པར་ཤོག །སེམས་ཅན་
ལ་བདག་སྤྲོག་བཞིན་སྤྲུག །བདག་ལ་འད་དེ་དག་ཆོས་སྤྲུག་ཤོག །’

292 སྤྲིན་དག་དང་ཅི་ནི་ཟེ ‘སྤྲིག་པར་མ་བྱུང་ན་མ་བྱུང་།’ མིང་།

- ༡༠.༥༢ གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་སྒྲིག་པ་དང་། །ཁ་ཉོན་གྱིས་རྒྱས་ལེགས་གནས་
ཤོག །རྟག་ཏུ་དག་འདུན་མཐུན་པ་དང་། །དག་འདུན་དོན་ཡང་འགྲུབ་པར་
ཤོག །
- ༡༠.༥༣ བསྐྱབ་པ་འདོད་པའི་དག་སྦྲང་དག །དབེན་པ་དག་ཀྱང་ཐོབ་པར་ཤོག །
གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་ནི། །སེམས་ནི་ལས་རུང་སྒྲོམ་གྱུར་ཅིག །
- ༡༠.༥༤ དག་སྦྲང་མ་རྣམས་ཆེད་ལྡན་ཞིང་། །འཐབ་དང་གཞོད་པ་²⁹³སྦྲང་བར་ཤོག།
དེ་བཞིན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཀུན། །རྩལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་མེད་གྱུར་ཅིག །
- ༡༠.༥༥ རྩལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ཡིད་བྱུང་ནས། །རྟག་ཏུ་སྒྲིག་པ་ཟད་བྱེད་ཤོག །བདེ་
འགོ་དག་ཀྱང་ཐོབ་གྱུར་ནས། །དེར་ཡང་བརྟུལ་ཞུགས་མི་ཉམས་ཤོག །
- ༡༠.༥༦ མཁས་པ་རྣམས་ནི་བཀྱར་བ་དང་། །བསོད་སྦྲོམས་དག་ཀྱང་ཆེད་པར་ཤོག།
རྒྱད་ནི་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། །ཚུགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པར་ཤོག།²⁹⁴
- ༡༠.༥༧ རན་སོང་སྤྱག་བསྐལ་མི་ཕྱིར་ཞིང་། །དཀའ་བ་སྦྱོད་པ་མེད་པར་ཡང་། །ལྷ་
བས་ལྷག་པའི་ལུས་ཀྱིས་ནི། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་སྐུར་འགྲུབ་ཤོག །
- ༡༠.༥༨ སེམས་ཅན་ཀུན་གྱིས་ལན་མང་དུ། །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་མཆོད་བྱེད་
ཅིང་། །སངས་རྒྱས་བདེ་བ་བསམ་ཡས་ཀྱིས། །རྟག་ཏུ་བདེ་དང་ལྡན་གྱུར་
ཅིག །
- ༡༠.༥༩ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །འགྲོ་དོན་སྤྲུགས་ལ་དགོངས་
འགྲུབ་ཤོག །མགོན་པོ་ཡིས་ནི་གང་དགོངས་པ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་

293 ལྷ་ར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ རྩོད་པ་

294 ཏུན་ཉོང་ཁ་དང་ག་ཟེ་ ཚིགས་བཅད་འདི་མེད།

དེ་འབྲུར་ཤོག།²⁹⁵

༡༠.༥༠ དེ་བཞིན་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་བདེ་བྱུར་
ཅིག།²⁹⁶

༡༠.༥༡ བདག་ཀྱང་འཇམ་དབྱངས་བཀའ་བློན་གྱིས། །ས་རབ་དགའ་བ་ཐོབ་པར་
དུ། །རྟག་ཏུ་ཆོ་རབས་བྲན་པ་དང་། །རབ་ཏུ་བྱུང་བ་(༤༠་ན)ཐོབ་པར་ཤོག།

༡༠.༥༢ བདག་ནི་ཁ་བཟས་གྱི་ནས་ཀྱང་། །ཉམས་དང་ལྡན་ཞིང་འཆོ་བར་ཤོག། །ཆོ་
རབས་ཀྱང་ཏུ་དབེན་གནས་པ། །ལུན་སྲུང་ལྡན་པ་ཐོབ་པར་ཤོག།

༡༠.༥༣ གང་ཆོ་བལྟ་བར་འདོད་པའམ། །རྩང་བདེ་བའི་བར་འདོད་ན་ཡང་། །མགོན་པོ་
འཇམ་དབྱངས་དེ་ཉིད་ནི། །གོགས་མེད་པར་ཡང་མཐོང་བར་ཤོག།

༡༠.༥༤ སྤྱོད་པ་བཅུ་ནམ་མཁའ་མཐའ་གཏུགས་པའི། །སེམས་ཅན་ཀྱན་དོན་
བསྐྱབ་པའི་སྤྱིར། །ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་སྒྱུད་མཛད་པ། །བདག་གི་སྒྱུད་
པའང་དེ་འདྲར་ཤོག།²⁹⁷

༡༠.༥༥ ཇི་སྤྱིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་ཇི་སྤྱིད་གནས་བྱུར་པ། །དེ་
སྤྱིད་བདག་ནི་གནས་བྱུར་ནས། །འགྲོ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་སེལ་བར་ཤོག།²⁹⁸

295 ཏུན་རྟོང་ཁ་དང་ག་ཟེ་ ཆོག་རྒྱུ་མཐའ་མ་གཉིས་མེད།

296 ལེགས་སྐྱུར་ཟེ་ ‘དེ་བཞིན་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་བདེ་བྱུར་ཅིག །ལྟ་དང་ལྟ་མིན་མི་རྣམས་
ཡིད། །གུས་བཅས་རྟག་ཏུ་མཛོད་པར་ཤོག།’ (pratyekabuddhāḥ sukhino bhavantu śrāvakāstathā
devāsūranarairnityaṃ pūjyamānāḥ sagauravaiḥ devāsūranarairnityaṃ pūjyamānāḥ
sagauravaiḥ)

297 ཏུན་རྟོང་ཁ་དང་ག་ཟེ་ ‘སངས་རྒྱས་ཀྱན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི། །བདག་གི་སྒྱུད་ལམ་ཀྱན་གྱུར་ཤོག །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་པ་
སྤྱིད་པར་ནི། །དགོ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་བར་བྱུང་།’ ཡོད།

298 ཏུན་རྟོང་ཁ་དང་ག་ཟེ་ ཆོགས་བཅད་འདི་མེད།

༡༠.༥༦ འགྲོ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་པ་གང་ཅི་འདྲ་ལྟོས། །དེ་ཀྱན་བདག་ལ་སྤྲིན་གྱུར་ཅིག །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་གྱིས། །འགྲོ་བ་བདེ་ལ་སྦྱོང་པར་ཤོག།²⁹⁹

༡༠.༥༧ འགྲོ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་པ་སྤྲིན་གཅིག་ལྟོས། །བདེ་བ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་
གནས། །བསྐྱེད་པ་ཆེད་དང་བཀྱར་སྤྲིན་དང་། །བཅས་ཏེ་ཡུན་རིང་གནས་
གྱུར་ཅིག །³⁰⁰

༡༠.༥༨ གང་གི་དྲིན་གྱིས་དགེ་སྦྱོང་འབྱུང་། །འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཆིལ་ལོ། །
གང་གི་དྲིན་གྱིས་བདག་དར་བ། །དགེ་བའི་བཤེས་ལ་འད་བདག་ཕྱག་
འཆིལ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། །བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྤྲིན་ལེན་བཅུ་
པའོ། །³⁰¹

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པ་སྦྱོབ་དཔོན་ལྷན་དེ་བས་མཛད་པ་
ཚྲོ་སོ། །³⁰²

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སངས་རྒྱལ་དེ་བ་དང་། །ཅུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་བརྩེ་དཔལ་བཅུགས་
གྱིས་ཁ་ཆེའི་དཔེ་ལས་ཅུ་ཏེ་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ལས། །སྤྲིན་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་
ཆུང་མ་ལྷན་པ་དང་། །ཅུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་བརྩེ་དཔལ་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། །ལྷན་སྦྱོར་གྱིས་
གྱིས་ཡུལ་དབྱས་གྱི་དཔེ་དང་འགྲེལ་པ་དང་མཐུན་པར་བཅོས་ཤིང་བསྐྱར་ཏེ་གཏན་
ལ་ཐབ་པའོ། །ཡང་དུས་ཕྱིས་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སྤྲིན་ལེན་དང་། །ཅུ་ཆེན་གྱི་ལོ་

299 ཏུན་ཏྲོང་ལ་དང་ག་ཟེ དེའི་སྤྲིན་བདག་ལ་སྤྲིན་གྱུར་ལ། །བདག་དགེ་མ་ལུས་དེ་ལ་སྤྲིན། །ཆོས་གོས་ཅམ་ཞིག་གྱོན་པ་
ལ་འད། །སྤྲིན་པ་བཞིན་དུ་མཆོད་བྱེད་ཤོག །

300 ཏུན་ཏྲོང་ལ་དང་ག་ཟེ ཆོག་རྒྱུ་སྤྲིན་གཉིས་མེད།

301 ཏུན་ཏྲོང་ལ་ཟེ བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྤྲིན་ལེན་དགུ་པའོ། ། ། ཏུན་ཏྲོང་ག་ཟེ ཡོངས་སྤྲིན་བསྐྱེད་པའི་ལེན་ཞེས་བྱ་བ་སྤྲིན་དགུ་
པའོ། །

302 ཏུན་ཏྲོང་ལ་ཟེ སྦྱོབ་དཔོན་སྦྱོར་གྱིས་བྱི་ཐད་པས་མཛད་པ་ཚྲོ་སོ། །

ཕྱི་བ་དག་སྒྲིབ་སྒྲོ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དག་པར་བཅོས་ཤིང་བསྐྱར་ཏེ་ལེགས་པར་
གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །³⁰³

303 ཏུན་ཏོང་ཁ་ཟླ་གྱི་གཞི་མཁན་པོ་ས་རབ་ཇ་ཉ་དེ་བ་དང་ཁྱ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙ་བ་བན་འདེ་དཔལ་བཅེགས་ཀྱིས་བསྐྱར་ཅིང་
ཁྱས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །

༄༅། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་ཚིག་ལེན་ཅུས་པ།

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། བློ་ས་སུ་ཚྭ་ཡ་¹ གྲེ་གྲ། བོད་སྐད་དུ། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་ཚིག་ལེན་ཅུས་པ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱག་འཛུལ་ལོ། །

༡. འདི་ལྟར་བདག་དང་གཞན་དག་ཀྱང་། །འཛིགས་དང་སྤྱག་བསྐྱེལ་མི་འདོད་ན། །བདག་དང་བྱེ་བྱག་ཅི་ཡོད་ཀྱིས།² །གང་དེ་བསྐྱུང་ལ་གཞན་མི་བསྐྱུང་། །
༢. སྤྱག་བསྐྱེལ་མཐར་འབྲིན་འདོད་པ་དང་། །བདེ་བའི་མཐར་ཡང་འགོ་འདོད་པས། །དད་པའི་རྩ་བ་བརྟན་བྱས་ཏེ།³ །བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་སྤྱོད་བརྟན་བྱ། །
༣. བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ནི། །རྒྱས་པར་ཐེག་པ་ཆེ་ལས་འབྱུང་། །གང་གིས་ལྟང་བར་མི་འབྱུང་བ།⁴ །གནད་ཀྱི་གནས་རྣམས་འདིར་རིག་བྱ། །
༤. བདག་གི་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་དང་། །དག་བ་དུས་གསུམ་སྦྱེས་པ་རྣམས། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་བཏང་བ་དང་། །དེ་བསྐྱུང་དག་པ་སྤེལ་བའོ། །
༥. སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ལོངས་སྤྱོད་ཕྱིར། །ལུས་ལ་སོགས་པ་⁵ བསྐྱུང་བར་བྱ།⁶ །ཁ་བསྐྱུངས་ལོངས་སྤྱོད་གང་ལས་འོང་། །གང་མི་སྤྱོད་པ་⁷ ཅི་ཞིག་སྦྱིན། །

1 བོད་དཔེ་ཐམས་ཅད་ལ་མེད་པའི་བློ་ས་སུ་ཚྭ་ཡ་

2 སྤྱོད་ཀྱི་དང་ཅི་ཞིག་ཅི་ཡོད་ན།

3 སྤྱོད་ཀྱི་དང་ཅི་ཞིག་ཅི་ཡོད་ན། བརྟན་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ལེགས་སྤྱོད་ཅི་ཡོད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ (krtya) ཡོད།

4 སྤྱོད་ཀྱི་དང་ཅི་ཞིག་ཅི་ཡོད་ན། མི་འབྱུང་བའི།

5 སྤྱོད་ཀྱི་དང་ཅི་ཞིག་ཅི་ཡོད་ན། ལ་སོགས་པས།

6 ལེགས་སྤྱོད་ཅི་ཡོད་ན། (dīyate) ཞེས་སྤྱོད་པའི་སྐད་དོད་ཡོད།

7 སྤྱོད་ཀྱི་དང་གང་མི་སྤྱོད་པ།

༤. དེ་བས་སེམས་(༢་ན)ཅན་ལོངས་སྤྱད་⁸ཕྱིར། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་མི་
གཏང་⁹ཞིང་། །མདོ་སྤྱི་དག་ལ་རྟག་བལྟ་བས། །ལུས་ལ་སོགས་པ་བསྐྱེད་
བར་བྱ། །
༥. དེ་ལ་ལུས་བསྐྱེད་གང་ཞེ་ན། །གཞོན་པར་འགྱུར་བ་སྤང་བ་སྟེ། །དེ་ཀྱན་གང་
གིས་འཐོབ་ཅེ་ན། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་བྱེད་སྤངས་པས། །
༦. དེ་ཡང་རྟག་ཏུ་བྲན་པས་འགྱུར། །བྲན་པ་ཤིན་ཏུ་གུས་ལས་འགྱུར། །གུས་ནི་
ཞི་བའི་ཆེ་བ་ཉིད། །ཤེས་པར་གྱུར་ནས་བརྟན་པས་སྦྱིད། །
༧. མཉམ་གཞག་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དུ། །ཤེས་པར་འགྱུར་ཞེས་སྟབ་པས་གསུངས། །
ཕྱི་རོལ་གཡོ་བ་བསྐྱོག་པ་ཡིས། །སེམས་ནི་ཞི་ལས་མི་གཡོ་ཞིང་།¹⁰
༨. ཀྱན་ཏུ་མི་ཁོད་འཇམ་པ་དང་། །རན་ཅིང་མཉེན་པར་སྤྱོད་པ་ཡིས། །སྐལ་ཅན་
སྦྱོ་བོ་འདུན་པར་འགྱུར། །གཟུང་བར་འོས་པའང་སྦྱོ་བར་འགྱུར། །
༩. འདི་ནི་གཟུང་འོས་མ་ཡིན་ན། །འཇིག་རྟེན་རྒྱལ་བའི་ལྷ་གྲ་བརྟམས། །ཐལ་
བས་གཡོགས་པའི་མེ་བཞིན་དུ། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་ལ་སོགས་པར་སྟེག།
༡༠. དེ་ཕྱིར་རྒྱལ་བས་སྦྱོམ་པའི་མདོར། །གང་གིས་སེམས་ཅན་མ་དད་འགྱུར། །
དེ་ནི་བསྐྱེད་པ་ཉེ་རྣམས་སྤང་ཞེས། །དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏོ། །
༡༡. འདི་ནི་བདག་ལུས་བསྐྱེད་བ་སྟེ། །སྤྱོད་དང་གོས་ལ་སོགས་བཅས་པས། །
བདག་(༢་བ)ལ་སྟེད་པས་ལོངས་སྤྱད་ན། །ཉོན་མོངས་བཅས་པའི་ལྷང་

8 སྤྱི་དག་དང་ཅེ་ནེ་ལྟོས།

9 ལྷ་རྩེ་དང་པེ་ཅིང་ལྟོས། སྤྱི་དག་དང་ཅེ་ནེ་ལྟོས།

10 ལྷ་རྩེ་དང་པེ་ཅིང་ལྟོས། མི་གཡོ་འགྱུར།

བར་འགྱུར། །

༡༥. ལེགས་སྤྱད་དག་ལ་བརྩམ་པར་བྱ། བཅས་ཅད་ལ་ཡང་ཚོད་རིག་བྱ། །དེ་
ལྟས་བསྐྱབ་པའི་གཞི་འདི་ལས། །དེ་ཡི་ལོངས་སྤྱོད་བསྐྱུང་མི་དགའ། །
༡༦. རང་དོན་རྣམ་སྤྱོད་སྤེད་སྤངས་པས། །དག་བ་ཀྱན་ཏུ་བསྐྱུང་བར་འགྱུར། །
འགྲོད་པར་ཡང་ནི་མི་བྱ་སྟེ། །བྱས་པར་གྱུར་ཀྱང་བསྐྱབ་མི་བྱ། །
༡༧. རྟེན་དང་བཀྱར་སྟོས་འཛིགས་བྱ་ཞིང་། །ཁེངས་པ་རྟག་ཏུ་སྤང་བར་བྱ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དད་བྱ་ཞིང་། །ཚོས་ལ་ཡིད་གཉིས་སྤང་བར་བྱ། །
༡༨. ལུས་ནི་རྣམ་པར་སྤྱང་བྱས་ན། །ཕན་པའི་ལོངས་སྤྱོད་འགྱུར་བ་སྟེ། །འབྲས་
ཆན་ལེགས་པར་ཚོས་པ་དང་། །གཟེགས་མེད་ལུས་ཅན་ཕན་པ་འདྲ། །
༡༩. ཇི་ལྟར་ལོ་རྟོག་རྩམ་¹¹ཁེབས་ན། །ནད་ཀྱིས་ཁྱམ་ཞིང་རྒྱས་མི་འགྱུར། །དེ་
ལྟར་སངས་རྒྱས་སྤྱུ་གུ་ཡང་། །ཉོན་མོངས་ཁེབས་ན་རྒྱས་མི་འགྱུར། །
༢༠. ལུས་ཀྱི་དག་པ་གང་ཞེ་ན། །སྤྲིག་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་སྤྱོད་ཡིན། །ཚྲོགས་
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་ཚུལ་དུ། །འབད་པ་མེད་ན་ངན་འགྲོར་¹²འགྲོ། །
༢༡. ཡང་དག་འཚོ་བ་སྤྱངས་པ་ཡིས། །ལོངས་སྤྱོད་དག་པར་ཤེས་པར་བྱ། །

11 བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་མ་དཔེ་བཅས་ཅད་ཆ་ “བཅས་” ཡོད་ཀྱང་བསྐྱབ་བདུས་ཀྱི་གཞུང་ལ་
“རྩམ་” ཡོད།

12 ལྟར་བཤད་དང་པེ་ཅིང་ཆ་ “ངན་སོང་།”

སྟོང་པ་སྟོང་མེད་སྟོང་པོ་ཅན། །བསྐྱེད་¹³པས་བསོད་ནམས་དག་པར་འགྱུར། །

༢༢. གཟུང་བར་བྱ་བ་རབ་མང་ལ། །འདི་ནི་ཉུང་ན་འདིས་ཅི་བྱ། །ཤིན་ཏུ་ངོམས་
པ་སྐྱེད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་འཕེལ་བར་བྱ། །

༢༣. དེ་ལ་ལུས་འཕེལ་གང་ཞེ་ན།¹⁴ །ལེ་ལོ་མེད་དང་སྟོབས་སྐྱེད་ཡིན། །སྟོང་དང་
སྟོང་མེད་སྟོང་པོ་ཅན། །སྐྱིན་པས་ལོངས་སྟོང་འཕེལ་བར་འགྱུར། །

༢༤. བརྩོན་དང་བསམ་པ་བརྟན་པར་ཡང་། །དང་པོ་ནན་ཏན་བྱས་ནས་ནི། །སྟོང་
མེད་ལྟུང་བཞག་ནས་ནི།¹⁵ །དགེ་བ་སྤེལ་ལ་ནན་ཏན་བྱ། །

༢༥. བཟང་པོ་སྟོད་པའི་ཆོག་བཞིན། །ཕྱག་འཆའ་ལ་སོགས་གྲས་པར་བྱ། །དད་
པ་ལ་སོགས་ཏྱག་ཏུ་བསྐྱོམ། །བྱམས་དང་སངས་རྒྱས་སོགས་བྲན་བྱ། །

༢༦. དུས་ནམས་ཀྱན་ཏུ་སེམས་ཅན་དོན། །ཆོས་ཀྱི་སྐྱིན་པ་ཟང་ཟང་(རྩ་ན)མེད། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་མདོར་བསྟུན། །བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །

༢༧. འགྲུབ་པ་ཡང་དག་སྟོང་ནམས་ཏེ། །བག་ཡོད་པ་དང་མ་བུལ་ཞིང་། །བྲན་
པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དང་། །ཚུལ་བཞིན་དུ་ནི་སེམས་པའོ། །¹⁶

བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པའི་ཆོག་ལེན་པར་བྱས་པ།¹⁷ མཁན་པོ་ཞི་བ་ལྷན་མཛད་པ་
རྒྱལ་པོ། ། །

13 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པ་སྐྱེད།

14 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པ་ལུས་འཕེལ་བྱ་བ་གང་ཞེ་ན། །

15 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པ་བཞག་ནས་སྟུང་།

16 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པ་སེམས་པས་སོ། །

17 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པ་ཆོག་ལེན་པར་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ་

༄༅། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ།

དང་པོ། སྦྱོན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ལེན།

༄༅། །ཀྱུ་གར་སྐད་དུ། ཤིགྲ་ས་སྦྱོར་ཡ།¹ བོད་སྐད་དུ། བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ། བམ་པོ་དང་པོ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ།

༡.༡ གང་མ་ཐོས་པས་དཔྱལ་བ་ལ་སོགས་གཡང་སར་ནི། །བསྐྱེག་ལ་སོགས་པའི་སྦྱག་བསྐྱེལ་མི་བཟད་མཐའ་ཡས་དག །སེམས་མ་ཞི་བ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཡང་ཡང་ཁྱོད་གྱུར་པ། །དེ་ནི་མཉམ་སྦྱིར་གྱས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེན། །

༡.༢ གང་ཐོས་ནས་ཀྱང་གཡེང་བ་མེད་པའི་བདག་ཅན་གྱིས། །སྦྱིག་སྦྱོང་སྦྱོན་བྱས་མང་པོ་མ་ལུས་ཟད་བྱེད་ལ། །སྦྱོན་ཆད་མ་ཐོབ་པ་ཡི་བདེ་བའང་རབ་འཐོབ་ཅིང་། །བདེ་བ་ལས་ནི་ནམ་ཡང་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་དང་། །

༡.༣ རྗེ་གས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བདེ་མཆོག་མི་ཟད་དང་། །སངས་རྒྱས་གོ་འཕང་མཉམ་མེད་ཕུན་ཆོགས་འཐོབ་བྱེད་པ། །ཤིན་ཏུ་རྩེད་དཀའི་རིན་ཆེན་ཆོས་དེ་དེར་ཐོབ་ན། །ལེགས་པར་བརྗོད་པ་འདི་ལ་དལ་ཐོབ་གྱས་པར་ཉོན། །

༡.༤ ཁམས་གསུམ་པན་མཛད་གཅིག་པོ་དེ་གསུང་མཉམ་བྱའི་བྱིར་² །ལྟ་དང་སྟུང་གྲུབ་པ་³ གོ་གཞོད་སྦྱོན་དང་། །མཁའ་ལྷིང་ལྟ་མིན་མི་འམ་ཅི་དབང་འདྲེ་ལ་སོགས། །དགའ་⁴བཅས་ཉན་པར་མོས་ཤིང་ཡིད་དད་འདིར་

1 སྦྱར་ཐད་དང་པོ་ཅིང་། ཤིགྲ་ས་སྦྱོར་ཡ། རྗེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅི་། ཤིགྲ་ས་སྦྱོར་ཡེ་

2 སྦྱར་ཐད་དང་པོ་ཅིང་། རྗེ་ལྟ་གསུང་མཉམ་བྱིར་།

3 སྦྱར་ཐད་དང་པོ་ཅིང་། གྲུམ་བུམ་ལེགས་སྦྱར་། སུའུ་ (satvāh) ཡོད།

4 རྗེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅི་། དགའ་

ཤོག་ཅིག་།⁵

༡.༥ བདེ་གཤེགས་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མངའ་སྤྱོད་བཅས་དང་། །ཕྱག་འོས་ཀྱན་ལའང་
གྲུས་པར་ཕྱག་འཆའ་ཏེ། །བདེ་གཤེགས་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པ་
རྣམས། །མདོར་བསྡུས་དོན་གྱི་དག་གིས་བཅུད་པར་བྱ། །

༡.༦ སྤྱོད་ཆད་མ་བྱུང་ཅི་ཡང་འདིར་བཅུད་མེད། །སྤྱེབ་སྦྱར་མཁས་པའང་བདག་
ལ་ཡོད་མིན་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་གཞན་གྱི་དོན་དུ་བདག་མི་འབད། །རང་གི་ཡིད་ལ་
བསྐྱོམ་ཕྱིར་ངས་འདི་བརྟམས། །

༡.༧ དགེ་བ་བསྐྱོམ་ཕྱིར་བདག་གི་དད་པའི་ཤུགས། །འདི་དག་གིས་ཀྱང་རེ་
ཞིག་འཕེལ་(༣་བ) འགྱུར་ལ། །བདག་དང་སྐྱལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་
ཀྱང་། །ཇི་སྟེ་འདི་དག་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར། །

༡.༨ དལ་འབྱོར་ཤིན་ཏུ་ཆེད་པར་དགའ་བ་དང་། །སྦྱིས་བྱའི་དོན་བསྐྱབ་འདི་ནི་
ཆེད་གྱུར་པས། །གལ་ཏེ་འདི་ལ་ཕན་པ་མ་བསམས་ན། །ཕྱིས་འདི་⁷ཡང་
དག་འབྱོར་པར་ག་ལ་འགྱུར། །

ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་སྤྱོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོར་འཕགས་པ་རྒྱལ་བའི་བྱོད་གྱི་སྦྱི་
མཆེད་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས། །མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་ལས་སྡོག་པ་ཡང་ཆེད་པར་དགའ།
མིར་འགྱུར་བ་ཡང་ཆེད་པར་དགའ། དལ་བ་ཕུན་སྦྱུམ་ཆོགས་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཡང་
ཆེད་པར་དགའ། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཡང་ཆེད་པར་དགའ། དབང་པོ་མ་ཆང་བ་མེད་
པ་ཡང་ཆེད་པར་དགའ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མཉམ་པ་ཡང་ཆེད་པར་དགའ། སྦྱིས་བྱ་

5 སྤྱེ་དགོད་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ ‘ཤིག’
6 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ ‘བདེར་’ ཡོད།
7 སྤྱུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ནི’

དམ་པ་དང་འགྲོགས་པ་ཡང་རྟེན་པར་དགའ། ཡང་དག་པའི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
རྣམས་ཀྱང་རྟེན་པར་དགའ། ཡང་དག་པའི་ཚུལ་རྩེས་སུ་བསྟན་པ་ཉེ་བར་སྦྱབ་པ་⁸ཡང་
རྟེན་པར་དགའ། ཡང་དག་པར་འཛོལ་ཡང་རྟེན་པར་དགའ། མིའི་འཇིག་རྟེན་ན་ཆོས་
དང་རྩེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་ཡང་རྟེན་པར་དགའ་ན། ཞེས་གསུངས་
པ་བཞིན་ནོ།

དེའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་⁹དེ་ལྟ་བུ་དང་སྤྲུང་པ་ལ་བརྟེན་ནས། སེམས་ཅན་ཆེན་པོ་གང་ལ།
གང་ཆོ་བདག་དང་གཞན་དག་ཀྱང་། །འཇིགས་དང་སྦྱག་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ། །དེ་ཆོ་
དེ་སྦྱང་གཞན་མི་གང་། །བདག་དང་བྱེད་བྱ་ཅི་ཞིག་ཡོད།¹⁰ །སྦྱུང་པ་དེ་ལྟ་བུའི་སོ་
སོར་སྦྱོང་པ་སྦྱོས་ནས་དེས་བདག་དང་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་རྣམས་ཀྱི། །སྦྱག་
བསྐྱེད་མཐར་འབྲིན་འདོད་པ་དང་། །བདེ་བའི་མཐར་ཡང་འགྲོ་འདོད་པས། །དད་པའི་
ཙུ་བ་བརྟན་བྱས་ཏེ། །བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་སྒོ་བརྟན་བྱ། །

འདི་ལྟར་དཀོན་མཆོག་ཏུ་ལ་ལའི་གཟུངས་ལས། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་ཆོས་ལ་དད་
བྱུང་ཅིང་། །སངས་རྒྱས་སྐུ་གྱི་སྦྱོང་ལ་དད་བྱེད་པས། །བྱང་ཆུབ་སྒྲ་ན་མེད་ལ་དད་བྱུང་
ནས། །སྦྱོས་བྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སྦྱོའོ། །དད་པ་སྡོན་འགྲོ་མ་ལྟར་བསྦྱོང་པ་སྟེ།
ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྦྱང་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད། །དོགས་པ་སེལ་ཞིང་རྒྱལ་རྣམས་
ལས་(༥)སྦྱོལ། །དད་པ་བདེ་ལེགས་གོང་ཁྱེད་མཆོན་བྱེད་ཅིང་། །དད་པ་རྩོག་པ་
མེད་ཅིང་སེམས་དང་བྱེད། །རྒྱལ་སྦྱོང་ཞིང་གུས་པའི་ཙུ་བ་ཡིན། །དད་པ་གཏིར་དང་
རོར་དང་རྐང་པའི་མཆོག་ །ལག་པ་བཞིན་དུ་དག་སྦྱང་ཙུ་བ་ཡིན། །དད་པ་ཡོངས་སུ་
གཏིར་ལ་དགའ་བར་བྱེད། །དད་པ་རྒྱལ་བའི་ཆོས་ལ་རབ་དགའ་སྦྱོང། །དད་པ་ཡོན་

8 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཉེ་བར་སྦྱོར་བ་

9 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྣམ་པ་ མེད།

10 བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་། འདི་ལྟར་བདག་དང་གཞན་དག་ཀྱང་། །འཇིགས་དང་སྦྱག་བསྐྱེད་
མི་འདོད་ན། །བདག་དང་བྱེད་བྱ་ཅི་ཡོད་ན། །གང་དེ་བསྦྱང་ལ་གཞན་མི་བསྦྱང་། །

ཏན་ཡེ་ཤེས་ཁྱད་པར་བྱེད། །སངས་རྒྱལ་གོ་འཕང་སྟོན་¹¹ ཅིང་ཐོབ་བྱེད་ཡིན། །དབང་
པོ་རྣམས་ལ་འཕྲུག་གསལ་བར་བྱེད། །དད་པའི་སྟོབས་ལ་གཞན་གྱིས་མི་བརྗེ་ཞིང་། །
ཉན་མོངས་རྣམས་པར་སེལ་བའི་གཞི་རྟེན་ཡིན། །དད་པ་རང་བྱུང་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱང་
ཚོལ། །དད་པ་ཆགས་པའི་སྒྲོལ་ཆགས་པ་མེད། །མི་དལ་སྤྱོད་ཞིང་དལ་བ་མཆོག་
ཅིག་ཡིན། །དད་པ་བདུད་ཀྱི་ལམ་ལས་འདེམ་བྱེད་ཅིང་། །ཐར་པའི་ལམ་མཆོག་སྟོན་
པར་བྱེད་པ་ཡིན། །ས་བོན་མ་རུལ་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ། །དད་པ་བྱང་ཆུབ་ཤིང་ནི་
རྣམས་པར་སྐྱེད། །ཡེ་ཤེས་ཁྱད་པར་ཡོན་ཏན་འཕེལ་བར་བྱེད། །དད་པ་རྒྱལ་བ་ཐམས་
ཅད་སྟོན་བྱེད་¹² ཡིན། །གང་དག་རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱལ་དད་གུས་བཅས། །དེ་དག་ཚུལ་
ཁྲིམས་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་མི་འདོར། །གང་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱབ་པ་མི་འདོར་བ། །
ཡོན་ཏན་ལྡན་དེ་ཡོན་ཏན་ལྡན་པས་བསྟོད། །གང་དག་རྟག་ཏུ་ཆོས་ལ་དད་གུས་
བཅས། །དེ་དག་རྒྱལ་བའི་ཆོས་ཉན་ཤོས་པ་མེད། །གང་དག་རྒྱལ་བའི་ཆོས་ཉན་
མི་ཤོས་པ། །དེ་དག་ཆོས་ལ་མོས་པ་བསམ་མི་བྱེད། །གང་དག་རྟག་ཏུ་དག་འདུན་
དད་གུས་བཅས། །དེ་དག་མི་ལྡོག་དག་འདུན་དད་པ་ཡིན། །གང་དག་མི་ལྡོག་དག་
འདུན་རབ་དད་པ། །དེ་དག་དད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་མི་ལྡོག་འབྱུང། །གང་དག་དད་པའི་
སྟོབས་ཀྱིས་མི་ལྡོག་པ། །དེ་དག་དབང་པོ་རྣམས་ལ་འཕྲུག་གསལ། །གང་དག་དབང་པོ་
རྣམས་ལ་འཕྲུག་གསལ་བ། །དེ་དག་སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་རྣམས་པར་སྤྲངས། །གང་དག་
སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་རྣམས་སྤྲངས་པ། །དེ་དག་ཆོས་ལྡན་གྲོགས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་
བཟུང། །གང་དག་ཆོས་ལྡན་གྲོགས་ཀྱིས་ཡོངས་བཟུང་བ། །དེ་དག་དག་བ་རྒྱ་ཆེན་
སོགས་པར་བྱེད། །གང་དག་དག་བ་རྒྱ་ཆེན་སོགས་བྱེད་པ། །བདག་(ལ་བ)ཉིད་ཆེན་
པོ་དེ་དག་རྒྱ་སྟོབས་ལྡན། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྒྱ་སྟོབས་གང་ལྡན་པ། །དེ་དག་མོས་
པའི་ཁྱད་པར་རྒྱ་ཆེན་འབྱུང། །གང་དག་མོས་པའི་ཁྱད་པར་རྒྱ་ཆེན་པ། །དེ་དག་རྒྱལ་

11 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་སྟོན་

12 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་རྟེན་པ་

བ་ཀུན་གྱིས་རྟག་བྱིན་བརྒྱབས། །གང་དག་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱིས་བྱིན་བརྒྱབས་པ། །དེ་
 དག་བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་སེམས་ཀྱང་སྒྲེ། །གང་དག་བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་སེམས་སྒྲེ་བ། །དེ་
 དག་བྱང་སྤང་ཆེན་པོའི་ཡོན་ཏན་བརྩོན། །བྱང་སྤང་ཆེན་པོའི་ཡོན་ཏན་གང་བརྩོན་པ། །
 དེ་དག་རིགས་མཐོ་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྒྲེ། །གང་དག་རིགས་མཐོ་སངས་རྒྱས་
 རིགས་སྒྲེས་པ། །དེ་དག་མཉམ་ཞིང་སྦྱར་དང་མི་སྦྱར་སྤངས། །མཉམ་ཞིང་སྦྱར་དང་
 མི་སྦྱར་གང་སྤངས་པ། །དེ་དག་དད་དང་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག །གང་དག་དད་དང་
 བསམ་པ་རྣམ་དག་པ། །དེ་དག་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དམ་པ་མཆོག །གང་དག་ལྷག་
 བསམ་དམ་པ་མཆོག་ལྷན་པ། །དེ་དག་རྟག་དུ་པ་རོལ་བྱིན་པ་སྦྱོད། །གང་དག་རྟག་
 དུ་པ་རོལ་བྱིན་སྦྱོད་པ། །དེ་དག་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ལ་ཞུགས། །གང་དག་ཐེག་པ་
 ཆེན་པོ་འདིར་ཞུགས་པ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་སྦྱབ་པས་མཆོད། །གང་
 དག་སྦྱབ་པས་སངས་རྒྱས་མཆོད་བྱེད་པ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་རྗེས་བྲན་མི་བྱེད་
 འགྱུར། །གང་དག་སངས་རྒྱས་རྗེས་བྲན་མི་བྱེད་པ། །དེ་དག་རྟག་དུ་སངས་རྒྱས་
 བསམ་ཡས་མཐོང་། །གང་དག་སངས་རྒྱས་བསམ་ཡས་རྟག་མཐོང་བ། །དེ་ལ་ནམ་
 ཡང་སངས་རྒྱས་མི་བཞུགས་མིན། །གང་ལ་ནམ་ཡང་སངས་རྒྱས་མི་བཞུགས་མིན། །
 དེ་དག་བར་སྐྱབས་ཆོས་ལས་ཉམས་མི་འགྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་
 པ་དང་།

དད་པའི་རྩ་བ་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་དེར་གསུངས་ཏེ། དེ་
 རྗེས་ནས་ཡང་མདོར་བསྡུས་ཏེ་གསུངས་པ། འདི་འདྲ་ཆོས་ནི་གང་དག་དད་གྱུར་པ། །
 སེམས་ཅན་སོ་སོ་སྒྲེ་བའི་ཆོགས་ན་དཀོན། །གང་དག་དག་བསགས་བསོད་ནམས་
 བྱས་གྱུར་པ། །དེ་དག་རྒྱ་ཡི་སྦྱོབས་ཀྱིས་འདི་ལ་དད། །གཞུ་ཞིང་བཅུ་ཉི་ལྔ་ལ་སྦྱེད་
 སེམས་ཅན་ལ། །བདེ་བ་ཀུན་གྱིས་བསྐྱེད་པར་བསྐྱེད་བཀྱར་ཡང་། །ཆོས་འདིར་དད་
 པའི་བསོད་ནམས་ཅི་འདྲ་བ། །བསོད་ནམས་བྱད་(ཡ་ན)པར་དེ་འདྲ་དེ་ལ་མེད། །

ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་སྐད་དུ་ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་གིས་འདྲན་པ་ངེས་འབྱུང་བ། །དད་པ་
ཐེག་པའི་མཆོག་ཡིན་ཏེ། །དེའི་ཕྱིར་སྒོ་དང་ལྡན་པའི་མིས། །དད་པའི་མེས་སུ་འབྲང་བ་
བསྟེན། །མ་དད་པ་ཡི་མི་དག་ལ། །དཀར་པོའི་ཆོས་རྣམས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །ས་བོན་མེ་
ཡིས་ཆོག་པ་ལས། །ཟུ་གུ་སྟོན་པོ་ཇི་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་བས་ན་འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཀུན་དགའ་བོ་དད་པ་ལ་སྦྱར་
བར་བྱ་སྟེ། །འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པའོ། །ཞེས་བསྟན་ཏོ།།

དེ་སྐད་དུ། སང་གིས་ཁྱས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དད་པས་མི་ཁོམ་སྤང་བར་འགྱུར། །
ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དད་པའི་རྩ་བ་བརྟན་པར་བྱས་ལ། བསོད་ནམས་
ཐམས་ཅད་སྦྱད་པའི་¹³ཕྱིར་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བརྟན་པར་བྱའོ།།

ཇི་སྐད་དུ་སང་གིས་ཁྱས་པ་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་རྒྱལ་བུ་སང་གིས་ཁྱས་པ།
ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བསྟུ་བ་ནི། །ཆོས་གང་གིས་ནི་ཐོབ་པར་འགྱུར། །གང་དང་
གང་དུ་སྐྱེས་པ་དེར། །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་དགའ་བ་འཐོབ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་བཀའ་སྤྱུལ་པ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐར་བྱའི་ཕྱིར། །བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་
སེམས་བརྟན་པ། །དེས་ནི་ཆོས་རྣམས་བསྟུ་བ་འཐོབ། །དེས་ནི་དགའ་བ་ཐོབ་པར་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

དེ་སྐད་དུ། འཕགས་པ་སྤང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་བུའོ། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཆོས་དཀར་པོ་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པས་ཞིང་ལྟ་བུའོ། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་
རྟེན་པས་ས་ལྟ་བུའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་

13 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ཐམས་དང་བསྟུ་བའི་ཕྱིར་

སྤྱད་བས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ་དབུལ་བ་ཐམས་ཅད་
ཡང་དག་པར་གཅོད་པས་རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བྱ་ལྟ་བུ་འོ། །དོན་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་
སྤྱབ་པས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུའི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་འོ། །བསམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་
རྩོགས་པར་བྱེད་པས་བུམ་པ་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་འོ། །ཉོན་མོངས་(ཡ་བ)པའི་དག་པམ་
པར་བྱ་བ་ལ་མདུང་བུང་ལྟ་བུ་འོ། །ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འགའ་པས་
གོ་ཆ་ལྟ་བུ་འོ། །ཉོན་མོངས་པའི་མགོ་ལྟ་བུར་བར་བྱེད་པས་རལ་གྱི་ལྟ་བུ་འོ། །ཉོན་མོངས་
པའི་ཤིང་གཅོད་པས་སྟ་རེ་ལྟ་བུ་འོ། །འཆོ་བ་¹⁴ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱབ་པས་མཆོན་ཆ་
ལྟ་བུ་འོ། །འཁོར་བའི་ཆུའི་ནང་ན་གནས་པ་སྤེད་དུ་འབྱིན་པས་མཆིལ་པ་ལྟ་བུ་འོ། །
སྐྱབ་པ་དང་ཁེབས་པའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འཐོར་བས་སྤྱད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་
ལྟ་བུ་འོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་དང་སྦྱོན་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར་
མདོར་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་འོ། །ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལ་
མཆོད་རྟེན་ལྟ་བུ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་།
ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེ་བྱག་ཆོད་མེད་པ་གཞན་དང་ཡང་ལྡན་ནོ། །ཞེས་བཟླ་དོ། །

སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེ་སྟེ། འདི་ཆོག་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་
བར་¹⁵ཇི་ལྟར་ཤེས་ཤེ་ན། མདོ་སྟེ་དུ་མ་མཐོང་བ་ལས་ཏེ། རེ་ཞིག་འཕགས་པ་དྲི་མ་
མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ལས། འཇིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བ་རིམ་བུ་དང་མཉམ་པ་
དལ་¹⁶ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེ་ཞིང་དེ་ལས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རྣམ་པར་
སྐྱེ་འོ། །ཞེས་ཇི་སྐད་དུ་བསྟན་པ་དང་།

དགོན་མཆོག་ཟ་མ་ཏྲག་གི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཞེས་བྱ་བར་ཤེས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་འཇམ་དཔལ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཀ་ལ་བིདླའི་

14 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གཙོ་བོ”

15 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཆོག་ཙམ་མ་ཡིན་པར”

16 སྟེ་དགེ་དང་ཅོན་། “དུན”

ཕུ་གུ་སྒོ་ངའི་སྤྱབས་ཀྱི་ནང་ན་འདུག་པ་སྒོ་ངམ་བརྟེན་ཞིང་སྤྱབས་ནས་མ་བྱུང་ཡང་
ཀ་ལ་མིང་ཀའི་སྒྲ་ཉིད་དུ་འབྱིན་ཏོ། །འཇམ་དཔལ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
མ་རིག་པའི་སྒོ་ངའི་སྤྱབས་ཀྱི་ནང་ན་འདུག་པ་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་མ་བརྟེན་ཞིང་ཁམས་
གསུམ་ལས་མ་བྱུང་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲ་འདི་ལྟ་སྟེ། རྟོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་མེད་
པ་དང་སྒོན་པ་མེད་པའི་སྒྲ་འབྱིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྒྱལ་
བའི་སྒོ་གྲོས་ལ་སས་བར་མཐོངས་ཕྱེ་ནས་དེ་འཆི་བའི་དུས་བྱས་པ་དང་སེམས་ཅན་
དཔུལ་བ་ཆེན་པོར་ལྟངས་སྟེ། དེ་ནི་རྟོང་པ་ཉིད་ལ་མ་དད་ཅིང་རྟོང་པ་ཉིད་(༤ན)དུ་སྒྲ་བ་
ལ་ཁོང་ཁྱོད་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕུག་རྒྱུ་མཛོལས་ཀྱང་། ཕུགས་ཀྱི་ཤིང་རྟ་ལྟ་
བྱས་འགྲོ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་སྒྲིས་བྱ་ལ་ལ་
ཞིག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ལྗེ་རྩལ་ཤ་རབ་ཀྱི་རྩལ་སྟེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
འདའ་བར་འདོད་ནས། དེས་ཕུགས་ཀྱི་ཤིང་རྟ་ལ་ཞོན་ཏེ་ལམ་དུ་ཞུགས་ནས། དེ་ཡུན་
རིང་པོས་ལམ་རིང་པོར་དཔག་ཚད་བརྒྱུད་ཕྱིན་པ་ལས། དེ་དེར་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་
ཆེན་པོས་བསྐྱོག་ནས་དཔག་ཚད་ཁྲིར་¹⁷དེད་དེ་ཕྱིར་ཕུལ་ན་སྒྲིས་བྱ་དེས་ཕུགས་ཀྱི་
ཤིང་རྟས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དེ་དག་འདའ་བའམ་བསྐྱལ་པ་ལས་བརྗོད་དུ་མེད་
པའི་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་བསྐྱལ་པར་ཡང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་ཀྱང་འདའ་
བར་ལུས་སམ། གསོལ་པ། བཅོམ་ལུན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལུན་
འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་པ། དེ་བཞིན་དུ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་
བསྐྱེད་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མི་འཛིན་མི་གྲོག་པར། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་པ་རྣམས་ལ་

17 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བརྒྱུད་ཁྲིར་

བརྟེན་¹⁸ཅིང་དེ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྟེན་པར་བྱེད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་གྲོག་ཅིང་ཁ་
 ཏོན་བྱེད། དཔྱོད་ཅིང་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད་ལ། གཞན་དག་ཀྱང་གྲོག་ཏུ་འཇུག་པ་ནས།
 ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱེད་པའི་བར་དུ་བྱེད་པ་ནི།¹⁹ དེ་ནི་དེས་ཤེས་རབ་རྒྱལ་པོར་འགྱུར་ཏེ།
 སློན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ནས་སྒྲར་བྲངས་ནས་ཕྱིར་ལྷོག་གོ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་
 དཔའ་འདིའི་བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་དང་།
 ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་རྒྱལ་པོར་འགྱུར་ཞིང་ཉམས་པར་བྱེད་དེ་འདི་ནི་
 ལྷགས་ཀྱི་ཤིང་རྩ་ལྟ་བུས་འགོ་བའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའོ། །ཞེས་བཤད་དོ། །དེ་བས་
 ན་དེ་ལྟར་²⁰དེ་དག་གི་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་མོས་པ་དང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མཛོན་པར་དགའ་
 བ་ནི། མོས་པས་སྟོད་པ་²¹ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པ་ལ་ཡང་སྒྱུར་བར་སྒྲུང་ན། མོས་པ་
 རབ་ལ་སྟོད་པའི་²²བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལ་²³ལྟ་ཅི་ཞིག་སྟོས།

དེ་ནི་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་བྱིས་པའི་སྟོད་པ་དང་ལོག་པར་འཇུག་པ་ཐམས་ཅད་
 ལས་འདས་(༤བ)པར་བརྟེན་ཅིང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་དང་རྣམ་པར་ཐར་པ་
 དང་མཛོན་པར་ཤེས་པ་དང་རིག་པ་གྲངས་མེད་པས་རྣམ་པར་རོལ་པ། ཆོས་མཐའ་
 ཡས་པ་ལ་དགའ་ཞིང་མོས་པས་ཟང་ཟང་མེད་པ་བྱི་མའི་མཐའི་བསྐྱལ་པའི་ལུང་ལྷག་
 པར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཅིང་ལྷན་གྱིས་སྐྱབ་པའི་དགའ་བའི་ཤུགས་ཀྱིས་སྒྲུང་བ་ཐོབ་པ་
 བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མ་དཔག་ཏུ་མེད་པར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་
 ལྷགས་པའི་བསྐྱོམ་པ་སྒྲུ་ཆོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ནན་ཏན་ཆར་
 ཕྱིན་པ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་མཛོན་པར་བསྐྱབ་པ་སྐྱབ་པའི་སྟོན་གྱི་

18 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བསྟེན་”
 19 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ན་”
 20 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེ་ལྟར་” མེད།
 21 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “མོས་པ་སྟོད་པས་”
 22 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཡོད་པའི་”
 23 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ལ་” མེད།

ཇི་སྒྲུབ་དུ་ཚུམ་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 རིགས་ལ་གནས་པ་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའམ་དེ་

186

བཞིན་གཤེགས་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ཞིང་སྐྱོབ་བར་བྱས། ཡང་དག་པར་འཛིན་དུ་
བཅུག་སྟེ་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཚྲོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་ནི་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་མོས་པའི་རྒྱ་དང་པོའོ། རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་བཅ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་བཅོད་པ་ཐོས་ནས། སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཚྲོགས་པའི་
བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་ནི་རྒྱ་གཉིས་པའོ། །སེམས་ཅན་མགོན་མེད་པ་དང་
སྐྱབས་མེད་པ་དང་དབྱུང་གཉིན་མེད་པ་རྣམས་མཐོང་ནས་སྤྱིང་ཇིའི་སེམས་ཉེ་བར་
གཞག་སྟེ་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཚྲོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་ནི་
རྒྱ་གསུམ་པའོ། །དེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་ཡོངས་
སུ་ཚྲོགས་པ་མཐོང་ནས་དགའ་བ་བསྐྱེད་དེ་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཚྲོགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་ནི་རྒྱ་བཞི་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་དུ་སློན་པའི་སེམས་དང་བྱང་ཆུབ་
དུ་ཆས་པའི་སེམས་སོ། །ཇི་སྐད་དུ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་སེམས་
ཅན་གང་དག་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཚྲོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སློན་པ་དེ་དག་ནི་
སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ན་དཀོན་ནོ། །དེ་བས་ཀྱང་གང་དག་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
ཚྲོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་ཆས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་དུ་སློན་པའི་སེམས་ནི་ངས་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་བར་བྱའོ་ཞེས་
སེམས་སློན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་དཔའ་བར་འགོ་བའི་མདོ་ལས།
གཡོ་བྱས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུ་གསུངས་ན་
དགོ་བ་སྣ་འགའ་བྱས་ཏེ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས། ཞེས་གསུངས་(ལ་བ)སོ།།

ཇི་སྐད་དུ་བསྐྱེད་པ་བཟང་པོའི་མདོ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱངས་བྱིན་ཞེས་བྱ་

བ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྐར་མའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བ་ལ་དང་རྒྱུར་པས་བ་ཀྱུ་²⁵
 ལའི་མེ་ཏྲག་ཕུལ་ནས་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་གྲོག་²⁶གི་སྒྲོན་མ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གྲགས་པ་ཐག་
 པར་རྒྱུར་པས་རས་ཀྱི་ཁ་ཚར་ཕུལ་ཏེ། དང་པོ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་
 དུ་²⁷དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འོད་མཐའ་ཡས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འོད་
 འཕྲོ་ཅན་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྤྲང་པོར་རྒྱུར་པས་རྩའི་²⁸སྒྲོན་མ་²⁹ཕུལ་ཏེ་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
 སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམ་པར་གཞོན་བརྟན་³⁰ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་ཐུབ་དཀའ་ཤིང་³¹སྤུང་དུ་རྒྱུར་པས་སོ་ཤིང་ཕུལ་ཏེ་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་
 ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྲགས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱལ་མཚན་སྤྲན་པའི་རྒྱལ་པོར་རྒྱུར་པས་སྐྱུ་རུ་རྒྱུ་³²
 ཕུལ་ནས་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་
 བཞིན་ནོ།།

དེས་ཀྱང་འཁོར་བའི་བདེ་བ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོང་པ་
 དང་བྲལ་བ་ལ་ཡང་བརྟན་པར་མི་བྱ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་བྱམས་པའི་རྣམ་པར་
 ཐར་པ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་³³རྩ་རིན་པོ་ཆེའི་ཆག་ཀྱང་། གསེར་
 ཀྱི་རྒྱན་བྱང་པར་དུ་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་ཅིང་རྩ་རིན་པོ་ཆེའི་

25 སྤེ་དགེ་དང་ཅེ་ནི་ཨ་བ་གྲུ་
 26 སྤེ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཨ་གྲོག་
 27 སྤེ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཨ་དེ་བཞིན་དུ་མེད།
 28 སྤེ་དགེ་དང་ཅེ་ནི་ཨ་རྩའི་
 29 སྤེ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཨ་མེ་སྒྲོན་
 30 སྤེ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཨ་རྣམ་གཞོན་བརྟན་
 31 སྤེ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ཞིང་
 32 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཨ་ཅིག་ཡོད།
 33 སྤེ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཨ་དཔེར་ན་མེད།

མིང་ཡང་མི་འདོར་ལ་དབུལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་སྒྲོག་གོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་
བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དོན་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ནན་ཏན་དང་བུལ་
ཡང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་གསེར་གྱི་རྒྱན་ཐམས་ཅད་བེལ་
གྱིས་གཞོན་ཅིང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མིང་ཡང་མི་འདོར་ལ་འཁོར་བའི་དབུལ་བ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་སྒྲོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འདི་ལས་ཀྱང་སྦྱོད་པ་དང་མི་³⁴ལྟ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་ཕན་པར་འགྱུར་བར་
ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ལས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
འདི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་(༤ན)བྱ་བ་མང་བྱེད་པ་མང་སྟེ། ཉིན་མཆན་དུ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་
ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་སྦྱོན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཡང་³⁵བསྐྱབ་པ་
ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་བར་ལ་བསྐྱབ་པར་མི་རུས་ཏེ། དེ་བས་ན་རྒྱལ་
པོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་པ་དང་དད་པ་དང་དོན་དུ་
གཉེར་བ་དང་སྦྱོན་པ། འགྲོ་ཡང་རུང་འགྲོང་ཡང་རུང་འདུག་ཀྱང་རུང་ཉལ་ཡང་རུང་སང་
ཀྱང་རུང་བ་ཡང་རུང་འཁྱུང་ཡང་རུང་རྟག་པར་རྒྱུན་དུ་བྱེད་པར་གྱིས་ལ་ཡིད་ལ་བབྱུང་སྟེ་
སྒྲོམས་ཤིག །སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་
དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་དང་། བདག་གི་འདས་པ་དང་མ་
འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དག་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་ཤིང་གཞུག་ཏེ་བཅིས་
ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་གྱིས་ཤིག །རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མཆོག་ནས། ནམ་མཁའ་དང་
འབྲ་བ་དང་། རྒྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་མཚུངས་པའི་བར་གྱིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་
གྱིས་ཤིག །རྗེས་སུ་ཡི་རང་ནས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་འཕགས་
པ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པ་བྱ་བར་ལུལ་ཅིག །ལུལ་ནས་

34 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “མ་ལྟན”

35 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཡང་” མེད།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་སྤྱོད་མེད་དུ་གྱིས་ཤིག །དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་བར་དུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་
ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་བར་ཉིན་གཅིག་བཞིན་དུ་དུས་གསུམ་དུ་སྒྲ་ན་མེད་
པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སྤྱོད་ཤིག །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་དེ་ལྟར་
ཞུགས་ན་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ཁྱེད་ལ་རྒྱལ་པོའི་བྱ་བ་ཡང་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་ཆོག་མཁན་ཀྱང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མདོ་སྤྱི་དེ་ཉིད་ལས་དེའི་རྣམ་པར་སྤྱིན་པ་ཡང་གསུངས་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་
ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དག་བའི་རྩ་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་
སྤྱིན་པས། ལན་དུ་མར་ལྟའི་ནང་དུ་སྐྱེས་ལན་དུ་མར་མའི་ནང་དུ་སྐྱེས་ཏེ། ལྟ་དང་མིར་
སྐྱེས་པ་ན་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་དབང་པོ་བྱེད་པར་གྱུར་ཀྱང་། དེ་དུང་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་
ཀྱི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་(༤ བ)བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དག་བའི་རྩ་བའི་ལས་ལ་
བྱི་བའོ། གང་བར་མི་མདོན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ་འོན་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་³⁶སྒྲ་ན་
མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཅིག་གིས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་བསྐྱལ་བར་དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དགྲོལ་བར་
དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དབྱུགས་དབྱུང་བར་དམིགས་པ་དང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཐུ་དན་ལས་བསྐྱེད་བར་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དག་
བའི་རྩ་བ་གངས་མེད་དཔག་དུ་མེད་པ་སོགས་པར་འགྱུར་ན། གང་དེ་ལྟར་མང་དུ་བྱེད་
པ་ལྟ་བུ་ཅི་སྟོས། ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཐོང་
བ་ལས་སྐྱེས་པར་དེ་ལས་³⁷སྤྱོད་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ལས་འབྱུང་སྟེ།³⁸ དེ་ལྟ་ན་རེ་
ཞིག་སྟོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སུ་རིག་པར་བྱའོ། །

36 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཆེན་པོ་” མེད།
37 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེ་ལས་” མེད།
38 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འབྱུང་རྟོ། །”

ཅི་སར་མ་ཕྱད་པ་ལ་ཡང་བྱང་ཕྱུག་སེམས་དཔའི་སྡེ་མ་པའི་དབང་དུ་བྱ་བ་ཡོད་དམ་
མེད་ཅེས་བྱ་བ་འདིར་³⁹བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེ་ན་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། རྣམ་མཁའི་
སྤྱིང་པོའི་མདོལས། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེའི་རྒྱུ་ལས་རྩ་བའི་ལྷུང་བར་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་ལ།⁴⁰ ས་བཅུ་པའི་མདོལས་ནི་ས་དང་པོ་ལ། བདག་གིས་སེམས་ཅན་འདི་དག་
ལ་ཡོད་བྱང་མང་པོ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་སྦྱོན་མོ་སྦྱོམ་པ་མ་གཏོགས་པར་སྤྱུ་ལས་ཀྱང་
བཀྲར་སྟེ་ཅི་ཡང་མི་འདོད་དོ། །ཞེས་བསྟན་ཏོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཕྱུག་སེམས་དཔའི་ས་
རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་མི་གཡོ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་ལེགས་པར་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་དང་། ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སུ་ངེས་ཤིང་རྫོགས་པའི་བྱང་
ཕྱུག་ལ་ཤིན་ཏུ་གཞོལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །

རྣམ་མཁའི་སྤྱིང་པོའི་མདོལས་ཀྱང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཡང་དེ་ལ་མེད་ན་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་ལྟ་ག་ལ་ཡོད།⁴¹ ཅེས་གསུངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ། འཕགས་པ་དྲག་ཤུལ་ཅན་
གྱིས་ཞུས་པར། སེར་སྤྲོས་ཡོངས་སུ་དགྱིས་པ་ལ་ཡང་བསྐྱབ་པའི་གནས་བཅས་པ་
དང་། རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་ལ་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བས་བདག་ལ་ཆགས་
པའང་མེད་ན། ཡོད་བྱང་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་པ་ལྟ་ག་ལ་ཡོད། ཅེས་གསུངས་སོ། །

དེ་བཞིན་དུ་(ཁ་)མགོ་ལ་སོགས་པ་སྦྱིན་པ་ཡང་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ལ་⁴²སོགས་
པ་མདོ་སྤེལ་ག་ཏུ་སར་མ་ཕྱད་པ་ལ་⁴³བསྐྱབ་པ་བཅས་པར་སྤྲང་དོ། །གང་དུ་བྱང་

39 རྟེན་དག་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ “འདི”

40 རྟེན་དག་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ “ལ” མེད།

41 རྟེན་དག་བཀའ་འགྲུར་ པོད་ ༤༦ ཤོགས་གངས་ ༢༧༢ རྒྱུ། འཕགས་པ་རྣམ་མཁའི་སྤྱིང་པོའི་མདོལས་ཆོག་ཅུང་ཟད་
མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེའི་ཕྱིར་བདག་འཛོང་བར་བྱེད་དེ། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་དུས་གསུམ་གྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་རྣམས་དང་། བྱང་ཕྱུག་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དག་དང་།
འཕགས་པའི་གང་ཟག་དག་གི་སྦྱར་སྦྲེལ་པ་དང་བཅས་པར་འགྲུར། ལྷུང་བ་སྦྱི་བ་འབྱུང་བར་འགྲུར། ལྟ་དང་མི་རྣམས་ཐེག་
པ་ཆེན་པོས་བསྐྱབ་པར་འགྲུར་ཏེ། དེ་ནི་དེའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཡང་མི་འགྲུར་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལྟ་ཅི་སྟེས།

42 སྤྲང་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “དག” ཡོད།

43 སྤྲང་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “མ་ཕྱད་པའི”

ཐུབ་སེམས་དཔའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྤྱིར་⁴⁴བསྟན་པ་དེར་ཡང་གོམས་པར་བྱར་མི་
རུང་བའམ། དག་གི་པའི་དག་གིས་བྱང་ཐུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པས་བསྐྱབ་
པར་མི་བྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་མེད་ན་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།

དེ་ལ་ཡང་བསྐྱབ་པ་གཅིག་སྐྱབ་པ་ན་བསྐྱབ་པ་གཞན་བསྐྱབ་པ་ལྟར་ཡང་བྱུང་བར་མི་
འགྱུར་ཏེ། དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་སློབ་གྲོལ་མི་ཟད་པས་⁴⁵བསྟན་པའི་མདོ་ལས། སྤྱིན་
པའི་དུས་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བརྟུལ་བ་བྱང་སྟོམས་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་
ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་སྟོན་པར་ཡང་མི་བྱ་སྟེ། ལྷག་མ་གཞན་ལ་མི་སྐྱབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་
གྱི། ཅི་ལྟར་ཅི་འོས་སུ་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་སྐྱབ་པོ་ཞེས་ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ།

སྟོམས་པ་འདི་ནི་བྱད་མེད་ཉོན་མོངས་པ་རྒྱུད་དུ་སེམས་བྱང་ཐུབ་ཏུ་མོས་པ་ལའང་
འགྲུབ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་བྱང་ཐུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས། ཤུ་རིའི་བྱ་ཆོས་
བཞི་དང་ལྷན་ན་བྱང་ཐུབ་སེམས་དཔའི་བདེན་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་
བརྟམས་ཏེ། ཤུ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་རིགས་ཀྱི་བྱ་འཕམ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་སྐྱ་ན་མེད་པ་ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཐུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས། དག་གི་བའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བཅུལ་
བའི་དོན་དུ་བརྟོག་འགྲུས་བརྟམས་ཏེ་གནས་པ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

འདི་ལས་བརྟམས་ཏེ་ལུང་ནོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་། སྟོམས་པ་བཟུང་བ་ཡང་བྱང་ཐུབ་
སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་གནས་ལ་གོམས་པ་ལྟར་བྱེད་པ་སྟོམས་པ་དང་ལྷན་པ་ལས་
བྱ་སྟེ།⁴⁶ དེ་ལྟར་བྱས་ན་དེ་བསྐྱབ་པ་ལས་འདས་ན་རབ་ཏུ་རྩོམ་བར་འགྱུར་ཞིང་⁴⁷སྐྱ་
མ་ལ་བསྐྱབ་པར་དོགས་པའི་འཇིགས་པ་སྐྱེ་བའམ་དེ་ལ་ནན་ཏན་བྱ་མི་དགོས་པར་

44 སྤྱི་དག་དང་ཅོན་ཅེ་ཕྱིར་

45 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་པའི་

46 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་པའི་ཅོན་དོ། །

47 སྤྱི་དག་དང་ཅོན་ཅེ་པའི་འོམ་ཚར་བར་འགྱུར་ཞེས་

དགའ་བ་དང་གུས་པ་⁴⁸འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱན་རྒྱུ་བསྐྱབ་པ་འདིའི་ནང་ནས། བསྐྱབ་པ་གང་
ཡང་རུང་བ་འགྲུབ་པར་འདོད་པས་ཡང་དག་པར་ལེན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་(ལ་བ)ན་
འདི་ནི་སྤྲོམ་པའི་སྤྱིའི་ཆོས་ཡིན་ནོ།།

ཡང་ན་དེ་ལྟར་བྱའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མེད་ན་ཕྱོགས་བཅུ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་
རྒྱུས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་མཛོན་⁴⁹དུ་བསྐྱོམས་ནས། སྤྲོམ་པ་དང་
བདག་གི་སྤྲོ་བས་དང་ཡང་སྦྱར་ནས་སྤྲོད་སྟེ། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་སངས་རྒྱུས་དང་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་དང་ལྷར་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ།།

གང་གི་ཕྱིར་དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པའི་མདོ་ལས། ཅུང་⁵⁰ཟད་ཅིག་
བསམས་ནས་མི་སྦྱིན་པ་ནི་ཡི་དྲགས་སུ་སྦྱེ་ལ། དམ་བཅས་ནས་མི་སྦྱིན་པ་ནི་
སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་འགྲོ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་ན། འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་སྤྲོ་ན་མེད་
པའི་དོན་དམ་བཅས་ནས་སྦྱབ་པར་མི་བྱེད་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས།

དེ་བས་ན་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྦྱད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་བདེན་པ་ལྟར་བྱེད་པར་འགྱུར་བར་བྱ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་བ་དེན་པ་ཡང་དག་པར་
བརྗོད་པ་ནི་ཆོས་ཡང་དག་པར་བརྗོད་པའོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལ་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན།
གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
སེམས་བསྐྱེད་ནས་སེམས་དེ་སྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་མི་གཏོང་ཞིང་། སེམས་ཅན་རྣམས་
ལ་ཡང་ལོག་པར་མི་བྱེད་པ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བདེན་པའོ། །གང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ་

48 སྤྲོ་དགེ་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ “པས་”

49 སྦྱར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “མཛོན་སྤྲུམ་”

50 སྤྲོ་དགེ་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ “ཆུང་”

སེམས་དེའི་སྒྲིམ་ཡོངས་སུ་གཏོང་ཞིང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འདུག་པར་བྱེད་པ་འདི་
ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྩམས་པའི་སྒྲིམ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་སློབ་གྲོགས་རྒྱ་མཚོ་འཛིན་པ་ལས་ཀྱང་། སློབ་གྲོགས་རྒྱ་མཚོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་
རྒྱལ་པོ་འཕམ་རྒྱལ་པོ་འདི་སློན་པོ་ཆེན་པོས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྤྱི་བོ་ཐམས་ཅད་⁵¹སང་ཟུན་
སྤྱིན་ནོ་ཞེས་མགོན་པོ་ཐོས་ནས་ཡལ་བར་དོར་⁵²ཏེ། བཟའ་བ་དང་བཏུང་བ་མ་སྦྱར་ན་
⁵³དེས་སྤྱི་བོ་འཛིན་གསུང་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་བཟའ་བ་
དང་བཏུང་བ་མ་ཐོབ་པས་འཕྱ་ཞིང་སྦྱར་འདོད་བ་དེ་བཞིན་དུ་སློབ་གྲོགས་རྒྱ་མཚོ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་མ་བཀལ་བ་བསྐྱུལ་བ་དང་། མ་གྲོལ་བ་དགྲོལ་བ་དང་། དབུགས་མ་
ཕྱིན་པ་དབུགས་དབྱུང་བ་དང་། ཡོངས་(༡༠་ན)སུ་ཕྱ་རན་ལས་མ་འདས་པ་ཡོངས་
སུ་ཕྱ་རན་ལས་བསྐྱུ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་⁵⁴དབུགས་ཕྱུང་ལ། མང་དུ་
ཐོས་པ་དང་དེ་ལས་གཞན་པ་དག་གི་བ་⁵⁵བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡང་
བརྩོན་པར་མི་བྱེད་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ཇི་སྐད་སྒྲིམ་པ་དེ་བཞིན་དུ་⁵⁶བྱེད་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལ་སྤྱི་བོ་ཐོས་ནོ། །དེ་ལྟ་བུ་སྤྱི་བོ་ཐོས་སངས་
རྒྱུ་མཐོང་བའི་ལྟ་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་ན་འཕྱ་ཞིང་གཞོགས་འཕྱས་བྱེད་ལ་རྣམ་པར་
སློང་དེ། གང་དག་མཚོད་སྤྱིན་བྱ་བར་དམ་བཅས་པ་ཉམས་འོག་ཏུ་ཆུད་པར་བྱེད་པའི་
མཚོད་སྤྱིན་གྱི་བདག་པོ་དེ་དག་ནི་དཀོན་ནོ། །སློབ་གྲོགས་རྒྱ་མཚོ་དེ་ལྟ་བུས་ན་ཆོག་གང་
གིས་ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་བོ་ཐོས་པར་འགྱུར་བའི་ཆོག་དེ་
ལྟ་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྱི་བོ་ཐོས་ནོ། །སློབ་གྲོགས་རྒྱ་མཚོ་གཞན་ཡང་གང་⁵⁷ལ་

51 ལྟ་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་ཡོད།
52 ལྟ་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་ཡོད།
53 ལྟ་དག་དང་ཅི་ནི་ཨ་ལ་སྤྱི་བོ་ཐོས་པ་
54 ལྟ་དག་དང་ཅི་ནི་ཨ་ལ་ཡོད།
55 ལྟ་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་ཡོད།
56 ལྟ་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་ཡོད།
57 ལྟ་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་ཡོད།

ལ་ཞིག་གིས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ལ་ཆོས་ཀྱི་དོན་བྱ་བར་གསོལ་བ་བཏབ་
པ་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁵⁸ཁོ་བོས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་དོན་འདི་ཡོངས་སུ་ཐོབ་
པར་བྱའོ། །ཞེས་ཆོག་སྒྲིམ་པར་གྱུར་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་ལུས་ནི་ཡོངས་
སུ་གཏང་བར་བྱའི། སེམས་ཅན་སྟུ་བར་ནི་མི་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།⁵⁹

དེ་བས་ན་རང་གི་⁶⁰མཐུ་དང་སྦྱར་ཏེ་དག་བའི་རྩ་བ་གཅིག་ཅུ་ཡང་⁶¹ཡང་དག་པར་
སྒྲངས་ལ་བསྐྱབ་བར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་སའི་སྤྱི་པོའི་མདོ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། དག་
བའི་ལམ་བཅུ་པོ་འདི་དག་གིས་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་གྱི། གང་གིས་⁶²ཇི་སྤྱིད་
འཆོའི་བར་དུ་ཐ་ན་དག་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་གཅིག་ཅུ་ཡང་མི་སྦྱང་ལ། འོན་ཀྱང་ཆོག་
འདི་སྐད་དུ་ང་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པ་སྟེ་ང་སྤྱི་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་ཆོལ་ལོ་ཞེས་ཟེར་ན། གང་ཟག་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཚུལ་འཆོས་པ། བརྟུན་ཆེན་པོ་སྟུ་བ།
སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱན་སྲུང་འཇིག་རྟེན་ལ་སྟུ་བར་བྱེད་པ།
ཆད་པར་སྟུ་བ་སྟེ། དེ་མོངས་བཞིན་དུ་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་ཅིང་ལོག་པར་ལྷུང་བར་
འགྲོའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

དུས་ཇི་སྤྱིད་དུ་ལྷུས་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་ཡང་⁶³དག་བ་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་ཏེ་གནས་པར་བྱ་
སྟེ། འདི་ནི་སྒྲིམ་གྱི་སྒྲ་བེ་རྒྱུ་འོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས་བཟུ་(༡༠་བ)བར་བྱའོ། །
སེམས་ཅན་ཆེན་པོ་གང་དེ་ལྟ་བུ་ཐོས་ནས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་
དཀའ་བ་ཡང་⁶⁴ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྫོགས་པར་བྱས་ནས། སྟེ་བོ་མ་ལུས་པ་སྟུ་ག་བསྐྱུ་ལ་

58 སྟེ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་ “དཔའ་”

59 སྟུ་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “གསུངས་ཏེ།”

60 སྟུ་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “རང་གི་” མེད།

61 སྟུ་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ཡང་” མེད།

62 སྟུ་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “གིས་” མེད།

63 སྟུ་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ཡང་” མེད།

64 སྟེ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་ “ཡང་” མེད།

ལས་བསྐྱབ་པར་ཁུར་བྱེད་བར་སྒྲོ་བ་དེས་ནི་ཕྱག་བྱ་བ་དང་། མཚན་པ་དང་། སྤྲིག་པ་
བཤགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་ལ་རྒྱུ་ལྷུ་ཡི་རང་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ལ་བསྐྱལ་
བ་དང་། གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྐྱོ་བ་བྱས་ལ། དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་ལ་གསོལ་བ་གདབ་སྟེ། དེའི་ཚིག་⁶⁵རྒྱུ་ལྷུ་བརྒྱུད་པ་ལས། ཡང་ན་བདག་ཉིད་
ཀྱིས་བརྒྱུད་པས། སྒྲོ་བ་དཔོན་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ཞེས་
སྒྲོས་ལ། ཇི་ལྟར་འཇམ་དཔལ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་ཡོན་ཏན་བཀོད་པའི་མདོ་
ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱིས་སྒྲོ་བ་གྱི་ཚའི་རྩྭ་གས་པ་
བརྒྱུད་པ་ལས་སྒྲོད་པ་དང་ལྷན་པར་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་
བསྐྱེད་པར་བྱའོ།

དེས་འདི་སྐད་ཅེས། འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་ཡི། སྒྲོ་བ་གྱི་ཐ་མ་ཇི་སྤྲིད་པ། དེ་སྤྲིད་
སེམས་ཅན་པན་དོན་དུ། སྒྲོད་པ་དཔག་ཡས་སྐྱེད་པར་བགྱི། འཇིག་རྟེན་མགོན་པོའི་
སྐུ་སྐྱེ་འདིར། བྱང་ཆུབ་མཚན་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། འགོ་བ་ཐམས་ཅད་མགོན་
གཉེར་ནས། དེ་དག་དབུལ་ཞིང་ཤོངས་ལས་དགོལ། དེ་རིང་པན་ཆད་གཤམ་ཏེ་ཡང་།
བདག་གིས་འདོད་ཆགས་སེམས་བསྐྱེད་ན།⁶⁶ རྩོགས་བཅུ་དག་ན་གང་བཞུགས་
པའི། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་འགྱུར། བྱང་ཆུབ་ནམ་ཞིག་ཐོབ་བར་དུ།
ཐ་བའི་སེམས་དང་གཞོད་སེམས་དང་། དཔག་དོག་དང་ནི་སེར་སྒྲ་ཡང་། དེ་རིང་པན་
ཆད་མི་བྱའོ། ཁྱེད་པའི་སྒྲོད་པ་བདག་གིས་སྐྱེད། སྤྲིག་པའི་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་
གཏང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་སྒྲོམ་དང་རེས་པ་ལ། སངས་རྒྱས་རྒྱུ་ལྷུ་བསྐྱེད་པར་བྱ།
བདག་འདིར་བྱང་ཆུབ་རིངས་ཚུལ་དུ། འཚང་རྒྱར་མོས་ཤིང་སྒྲོ་བ་མེད། རྩི་མཐར་
ཐུག་གི་བར་དུ་ཡང་། སེམས་ཅན་གཅིག་ཕྱིར་སྐྱེད་པར་བགྱི། ཁྱེད་མེད་བསམ་གྱིས་

65 སྒྲོ་བ་དང་ཅོན་ཅེ་གི་ཡོད།

66 སྒྲོ་བ་དང་ཅོན་ཅེ་ནས།

མི་བྱབ་པའི། །སངས་རྒྱས་ཞིང་ནི་སྤྱད་བར་བགྱི། །ཕྱོགས་རྣམས་བཅུ་པོ་ཐམས་ཅད་
དུ། །བདག་གི་མིང་ནི་(༡༡)ན་གྲགས་པར་བགྱི། །ལུས་དང་དག་གི་ལས་རྣམས་
ཀྱང་། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བདག་གིས་སྤྱད་། །ཡིད་ཀྱི་ལས་ཀྱང་སྤྱད་བར་བགྱི། །མི་
དགའི་ལས་ནི་སྤྱད་མི་བགྱི། །ཞེས་བཅོམ་དོ།

འདི་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྡོམ་པ་བཟུང་བ་ལས་ཆོ་རབས་གཞན་དུ་ལྟུང་བ་འབྱུང་
བའི་⁶⁷དོགས་པར་ཡང་མི་བྱ་སྟེ། མདོ་འདི་ཉིད་ལས་མི་འབྱུགས་པའི་སྡོན་ལམ་སྤྱད་
བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལས་འདི་སྐད་དུ། ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མི་འབྱུགས་པ་དེ་
སྡོན་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་བྱུང་བ་ན་ཆོག་འདི་སྐད་དུ། གལ་ཏེ་བདག་ཆོ་རབས་
ཐམས་ཅད་དུ་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་ན་བདག་གིས་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་པར་
འབྱུང་རོ་ཞེས་བཅོམ་དོ། །ལྟ་རིའི་བྱ། བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་⁶⁸མི་འབྱུགས་པའི་རྗེས་
སྤྱ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ལྟ་རིའི་བྱ་དེ་ལྟར་བསྐྱབས་ན་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་རབ་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྱུང་
ཡང་རུང་མ་བྱུང་ཡང་རུང་། གདོན་མི་ཟ་བར་བྱིས་ཀྱི་གནས་ནས་འབྱུང་དོ། །དེ་ཅིའི་
ཕྱིར་ཞེ་ན། ལྟ་རིའི་བྱ་འདི་ལྟར་བྱིས་ཀྱི་གནས་ནས་མདོན་པར་འབྱུང་བ་འདི་ནི་བྱང་
རྒྱབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་པའི་མཆོག་གོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། རྒྱུང་མ་དང་བྱ་
དང་བྱ་མོ་ལ་དེ་ཆགས་པར་མི་འབྱུང་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཇི་ལྟར་ཆོ་རབས་གཞན་དུ་ཉེས་པ་འདིར་མི་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་ནི་འདི་ཉིད་དུ་འཆད་པར་
འབྱུང་བས་དེས་ན་རེ་ཞིག་གཞག་གོ། །དེ་ལྟར་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་བཟུང་བ་ལ་ལྟུང་
བའི་མཆོན་ཉིད་གང་གིས་བཅོམ་པའི་དངོས་པོ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བརྟགས་ཏེ་སྤྱད་བ་དང་།
ལྟུང་བའི་གཟུགས་བརྟན་དང་ལྟུང་བ་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་བརྟན་ལ་ལྟུང་བ་པར་མི་

67 སྤྱར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བར’

68 སྡོན་དགའ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘དཔའ’

འགྱུར་བར་ལྷུང་བ་⁶⁹སྤྱི་འཇོག་ཉིད་བཟོད་དོ།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ད་ལྟར་དང་མ་འོངས་པའི་སྤྱག་
བསྐྱུལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ཞིབ་རྒྱ་བ་དང་། ད་ལྟར་དང་མ་འོངས་པའི་
བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། གཡེ་མེད་པར་ལུས་དང་རག་དང་
ཡིད་བརྩོན་པས་ནན་ཏན་མི་བྱེད་པ་དང་། དེའི་རྒྱུ་རྐྱེད་པ་མི་ཚོལ་བ་དང་། དེའི་
བར་དུ་གཅོད་པའི་གཉེན་པོ་ལ་མི་འབད་པ་དང་། སྤྱག་(༡༡་བ)བསྐྱུལ་བ་དང་ཡིད་མི་
བདེ་བ་རྒྱུ་སྤྱག་བསྐྱུལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་མི་སྐྱེད་
པ་དང་། དོན་ཆེན་པོ་སྤྱབ་པའི་ཕྱིར་དོན་རྒྱུ་དུ་ཉམས་པར་མི་བྱེད་པས། སྐད་ཅིག་
གཅིག་ཅིམ་ཡང་ཡལ་བར་བོར་ན་ལྷུང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །མདོར་ན་རང་གི་
རྒྱས་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་ལྷུང་བ་མེད་དེ། དོན་མེད་པ་⁷⁰ཉིད་ཀྱིས་དེ་
ལ་བསྐྱབ་པ་བཅས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ལ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་
དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་གཟུང་བ་ཁོ་ན་ནོ། །རང་གི་རྒྱས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་གང་
ཞིག་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་ན་ལྷུང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་བསམ་མི་དགོས་པར་སྤྱིར་སྤྲིག་པ་
བཤགས་པའི་ནང་དུ་འདུས་པས་དེ་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་ནི་མདོར་ན།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་ཁོག་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱས་པར་ནི་བསྐྱུལ་པ་དཔག་ཏུ་
མེད་པ་མཐའ་ཡས་པར་བཤད་དུ་ཡོད་དོ།

ཡང་⁷¹མདོར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྷུང་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཅི་རྒྱས་པར་རིགས་
པ་དང་མི་⁷²རིགས་པ་མ་བརྟགས་པར་རྩོམ་པའམ་རྟོག་པའམ་བཏང་སྟོམས་སུ་
འཛོག་པ་ནི་ལྷུང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །བརྟགས་ཏེ་གར་འོས་པ་ལས་འདའ་བར་

69 ལྷུང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བའི”

70 སྤྱི་དགོད་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “དོན་དམ་པ་” ལེགས་སྤྱད་ཟེ་ “དོན་མེད་པ་” (niṣ-phalatayā)

71 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ན”

72 སྤྱི་དགོད་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “མ”

བྱེད་ན། ཐ་ན་གདོལ་པའི་བྲན་གྱིས་དབྱས་ན་ཡང་ལྷུང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ།།

འདི་གང་ལས་ཤེས་ཤེ་ན། ལྷག་པའི་བསམ་པ་བསྐྱལ་བའི་མདོལས་གསུངས་པ་
ལས་ཤེས་⁷³ ཏེ། བྱམས་པ་རྒྱ་བཞིས་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་
སྒྲོབས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། བྱམས་པ་འདི་ལ་སྒྲོབས་པ་དོན་དང་ལྡན་
པ་ཡིན་ཏེ་དོན་མེད་པ་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ་ཆོས་མ་
ཡིན་པ་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་འབྲི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ་ཉོན་མོངས་
པ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ལྷ་དན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་པན་ཡོན་
སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ་འཁོར་བའི་ཡོན་ཏན་དང་པན་ཡོན་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་འདི་བཞིས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ་བྱམས་པ་གང་ལ་ལ་རྒྱ་འདི་བཞིས་སྒྲོབས་སམ། སྒྲོབས་པར་
འགྱུར་བ་དེ་ལ་རིགས་ཀྱི་བྱའམ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་དད་པ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་སུ་
འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །སྟོན་པར་(༡༢་ན)འདུ་ཤེས་བྱས་ཏེ་དམ་པའི་ཆོས་མཉན་
པར་བྱའོ། །དེ་ཅི་འེ་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱམས་པ་གང་ཅུང་ཟད་ལེགས་པར་སྦྱས་པ་དེ་ཐམས་
ཅད་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །བྱམས་པ་དེ་ལ་སུ་སྒྲོབས་པ་འདི་དག་
ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྒྲོང་བ་དང་། གང་ཟག་དེ་ལ་ཞེ་སྒྲུང་
བའི་ཕྱིར་⁷⁴ དེ་དག་ལ་རིམ་མི་བྱེད་ན། དེས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཤད་པའི་སྒྲོབས་པ་
ཐམས་ཅད་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཆོས་སྤངས་པས་ཆོས་ཀྱིས་མོངས་པར་འགྱུར་བ་
དང་མཐུན་པའི་ལས་ཀྱིས་ངན་སོང་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་གང་ཞིག་གོམས་པའི་དོན་དུ་འདི་ཤེས་པར་འདོད་པ་དེས་བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་
བཏུས་པ་འདི་ལ་སྒྲོད་པའི་སྒོ་ཅམ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་བརྩོན་པར་བྱས་ཏེ། བསྐྱབ་པ་ལ་

73 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨེ་ཤེས་ཀྱི་མེད།

74 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨེ་ཕྱིར་རོ། །

བཙུན་པ་འབྲས་བུ་ཤིན་ཏུ་⁷⁵ཆེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རབ་ཏུ་ཞིབ་འཛིན་མ་པར་ངེས་པའི་ཆོ་
འཕྲུལ་གྱི་མདོ་ལས། འཇམ་དཔལ་གང་གིས། གང་གཞུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་གྱི་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ལས། སངས་རྒྱས་རེ་རེ་ལ་ཡང་གང་གཞུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་གྱི་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དབང་གི་རྒྱལ་པོས་རབ་ཏུ་བཀའ་སྟེ་དབུལ་བ་ཕུལ་ལ་
དེ་ལྟར་འབུལ་བས་གང་གཞུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་གྱི་བསྐྱལ་པར་དབུལ་བ་ཕུལ་བ་⁷⁶
བས། འཇམ་དཔལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་གང་གིས་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་
འདི་ཐོས་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སོང་སྟེ་འདི་ལྟར་སེམས་ཀྱིས་མངོན་པར་རྟོག་ཅིང་།
འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་སྟོབ་པར་འདོད་ན། དེས་མ་བསྐྱབས་སུ་
ཟེན་ཀྱང་བསོད་ནམས་ཆེས་མང་དུ་བསྐྱེད་དེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་
དབང་གི་རྒྱལ་པོ་སྟོན་པའི་བསོད་ནམས་ནི་དེ་ལྟ་བུ་⁷⁷མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཇི་སྐད་དུ་
གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

དེ་བས་ན་དེ་ལྟ་བུའི་ཕན་ཡོན་མཐོང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁷⁸ཅིན་ས་ཀྱང་ཕྱིར་མི་
ལྟོག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། འཇམ་དཔལ་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ་དཔེར་ན། རྟོང་གསུམ་གྱི་རྟོང་
ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་རྩལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་རྩལ་སྟེད་གྱི་སེམས་ཅན་དེ་དག་
ལས། སེམས་ཅན་རེ་རེ་ནས་འཇམ་བུའི་གླིང་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོར་འབྱུང་ཏེ། དེ་
དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཆོག་འདི་སྐད་ཅེས། བདག་(༡༢་བ)ཅག་གིས་གང་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་ལེན་པ་དང་། འཛིན་པ་དང་། ལྟོག་པ་དང་། ཀུན་རྒྱལ་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཤ་ལས་
ཉིམ་རེ་རེ་ཞིང་ཡང་སྤང་ལྟ་བུ་སེན་མོས་གཅད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུས་ལྟོག་དང་
དབུལ་ལོ་ཞེས་སྟོབ་པ་ལ། འཇམ་དཔལ་གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དེ་སྐད་སྟོབ་

75 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “འབྲས་བུའི་ཤིང་དུ”

76 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བ” ཟེད།

77 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བུ” ཟེད།

78 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དཔའ”

བས་མི་སྐྱག་མི་དང་དང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཐ་ན་སྐྱག་པའི་སེམས་གཅིག་ཀྱང་མི་
སྐྱེད་ཞུས་པ་མེད་འགོད་བ་⁷⁹མེད་ཐེ་ཚོམ་མེད་ལ་ཕྱིར་ཞིང་ཚོས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་
ལ་བཙོན་ཏེ། གྲོག་པ་དང་ཁ་ཏོན་བྱེད་པ་ལ་བཙོན་པར་འགྱུར་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་དེ་ནི། འཇམ་དཔལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁸⁰སྦྱིན་པ་ལ་དཔའ་བ། རྩལ་
ཁྲིམས་ལ་དཔའ་བ། བཟོད་པ་ལ་དཔའ་བ། བཙོན་འགྲུས་ལ་དཔའ་བ། བསམ་
གཏན་ལ་དཔའ་བ། ཤེས་རབ་ལ་དཔའ་བ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དཔའ་བ་ཞེས་བྱའོ། །
འཇམ་དཔལ་གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་གསོད་པའི་མི་དེ་དག་ལ་མི་ཁྲོ་ཞིང་ཐ་
བ་དང་ཞེ་སྤང་གི་སེམས་མི་སྐྱེད་ན། འཇམ་དཔལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ཚུངས་
པ་དང་མཚུངས་པ། དབང་པོ་དང་མཚུངས་པ་མི་གཡོ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཇི་སྐད་
གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

འདི་ལས་ཀྱང་ད་ལྟར་གྱི་དུས་ན་བསྐྱབ་པ་ལ་གྲུས་པར་བྱེད་པ་⁸¹འབྲས་བུ་རྣམ་པར་
སྦྱིན་པ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བ་སྦྱོན་མའི་མདོ་ལས།⁸² བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་གང་གྲུའི་བྱེ་སྟེད་
དུ། །སངས་རྒྱས་དག་ནི་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ལ། །གདུགས་དང་བ་དན་མར་མའི་ཕྱེང་བ་
དང་། །ཟུང་དང་སྦྱོམ་གྱིས་དད་སེམས་མཚོད་བྱས་པས།⁸³ །གང་གིས་དམ་པའི་
ཚོས་འདི་འཇིག་པའི་ཚོ། །བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་འགག་པ་ན། །ཉིན་ཞག་
དུས་ན་⁸⁴བསྐྱབ་པ་གཅིག་བཟུང་བ། །དེ་བས་བསོད་ནམས་འདི་ནི་བྱད་པར་
འཕགས། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་བས་ན་བསྐྱབ་པ་ལ་གྲུས་པར་བྱའོ།

79 སྟེ་དགོ་དང་ཅིན་ེ་ ‘གང་བ་’ ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ེ་ ‘གོད་བ་’

80 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ེ་ ‘འཇམ་དཔལ་སེམས་དཔའ་བ།’

81 བེདུའི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་ ‘ཤོག་གངས་’ ༡༣ ལ་ ‘ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྐྱབ་པ་ལ་གྲུས་པར་བྱེད་པ་’ (śikṣā-ādaro mahāyānat) ཡོད་ཀྱང་། GRETEL གྱི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་ལ་ནི་ ‘བསྐྱབ་པ་ལ་གྲུས་པར་བྱེད་པ་’ (śikṣā-ādaro)

82 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ེ་ ‘མདོ་ལས་གསུངས་པ།’

83 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ེ་ ‘མཚོད་པ་བས།’

84 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ེ་ ‘རྟུ་ནི་’

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ནི། །རྒྱས་པར་ཐེག་པ་ཆེལས་འབྱུང་།⁸⁵ །བཅོམ་
ལྷན་འདས་ཀྱིས་མདོ་དག་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་⁸⁶བསྐྱབ་པའི་གཞི་རྣམས་
གསུངས་ཏེ། འཕགས་པ་དགོན་མཆོག་སྤྱོད་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་སྡོམ་པས་བསྐྱམས་པ་ཡིན་
ཞེ་ན། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་(༡༣་ན)དཔའ་འདི་ལྟར་དཔྱད་དེ་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་
པ་ཅོམ་གྱིས་བདག་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་པར་
རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱ་བར་མི་ལུས་ཀྱང་།⁸⁷ དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གང་འདི་མདོ་སྡེ་
དེ་དང་དེ་དག་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་
པའི་གནས་བཅས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ་བདག་གིས་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

དེ་ལྟར་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པས། བདག་ལྟ་བུ་སྤྱོད་ཞན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་
པ་ཤེས་པར་དགའ་བས་ན།⁸⁸ དེ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་⁸⁹རིགས་ཤེ་ན། གང་གིས་ལྟར་
བར་མི་འབྱུང་བ། །གནད་ཀྱི་གནས་རྣམས་འདིར་རིག་བྱ། །གནད་ཀྱི་གནས་དེ་དག་
ཀྱང་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བདག་གི་ལུས་དང་ལོངས་སྦྱོད་དང་། །དགེ་བ་དུས་
གསུམ་སྦྱེས་པ་རྣམས། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་བཏང་བ་དང་། །དེ་བསྐྱུང་དག་པ་སྟེལ་
བ་འོ། །

འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་

85 སྡེ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ནི། །རྒྱས་པར་ཐེག་པ་ཆེལས་འབྱུང་། །ཞེས་པའི་རྩ་ཆོག་དེ་མེད།
བསྐྱབ་བཏུས་ཆོགས་སུ་བཅད་པར་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་ནི། །རྒྱས་པར་ཐེག་པ་ཆེལས་འབྱུང་། །ཞེས་ཡོད།
ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་ཅེ་ (śikṣā-āḍaro bodhi-satvasya samvarah) ཞེས་གོང་དུ་བསྐྱབ་པ་གཅིག་བསྐྱུངས་ཀྱང་
རྣམ་སྤྱོད་ཆེབ་བཤད་པའི་སྐབས་དང་སྦྱར་ནས་ཡོད།

86 ལྷན་ཐང་མ་གཏོགས་པའི་མ་དཔེ་གཞན་རྣམས་ལ་འབྲེལ་སྦྱ་མེད།

87 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ཀྱི།

88 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ག། མེད།

89 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ བྱ་བའི་

དཔའ་རྣམས་བསྐྱེལ་བ་སྒྲིད་ན་ཡང་ལྷུང་བར་འགྱུར་བ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་
སོར་ཐར་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་བཞིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིར། རྟུག་བསྐྱེལ་ཟད་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་གང་བཟུང་བ་དེ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་འཛིན་ཅིང་གནས་པས་བསྐྱེལ་བ་བྱེ་བ་འདས་ནས། ཐ་ན་འདུག་པ་
ཅིམ་གྱིས་བདེ་བ་འདོད་པའི་སེམས་ཤིག་སྐྱེས་ན་ཡང་། དེ་ལ་ཡང་⁹⁰བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་འདི་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། བདག་འདི་ལྟར་འདུག་པ་ནི་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་གཞོང་སྐྱར་⁹¹རོཞེས་སོ།

འདུལ་བ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།⁹² འཇམ་དཔལ་གྱིས་སྐྱས་པ། ལྷའི་བྱ་
མཆོམས་མེད་པ་གང་དག་དང་ལྷན་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྟར་དུ་སྒྲིན་མེད་པ་
ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཆོང་བྱ་བའི་མཆོམས་
མེད་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷ་གང་ཞེ་ན། ལྷའི་བྱ་ནམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྟག་པའི་
བསམ་པས་སྒྲིན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་(༡༣་བ)
བསྐྱེད་ནས་བར་མ་དོར་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་སེམས་མི་བསྐྱེད་ན་
ལྷའི་བྱ་འདི་ནི་མཆོམས་མེད་པ་དང་པོ་འོ། །བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏང་བར་
སེམས་བསྐྱེད་ལ་བར་མ་དོར་སེར་སྐྱའི་སེམས་དང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པ་འདི་ནི་ལྷའི་
བྱ་མཆོམས་མེད་པ་གཉིས་པའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བསྐྱབ་པར་
བྱའོ་ཞེས་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བར་མ་དོར་སེམས་⁹³ཞུམ་པར་མི་བྱེད་པ་འདི་ནི་
ལྷའི་བྱ་མཆོམས་མེད་པ་གསུམ་པའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེས་མ་འགགས་པར་
ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་ཞེས་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བར་མ་དོར་ལྷ་བར་གྱུར་པའི་ནང་

90 ལྷ་ཐམས་ཅད་པེ་ཅིང་ཨ་ཡང་མེད།

91 ལྷ་ཐམས་ཅད་གཞོད་བསྐྱར་པེ་ཅིང་གཞོད་བར་བསྐྱར་ Goodman གྱིས་ཨིན་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་ལ་གཞོད་པའི་དོན་དུ་
བསྐྱར་ཡོད།

92 ལེགས་སྐྱར་ཨ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མདོ་ལས། མེད།

93 རྟེན་གཤེད་དང་ཅོན་སེམས་མེད།

དུ་མ་ལྟར་བ་འདི་ནི་ལྷ་འི་བྱ་མཆམས་མེད་པ་བཞི་པ་འོ། །སྐད་ཅིག་མ་⁹⁴གཅིག་དང་
ལྷན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་བྱའོ་
ཞེས་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་མ་ཐོབ་བར་དུ་⁹⁵བར་མ་དོར་
མི་འདུག་ཅིང་རྒྱན་མི་གཙོད་པ་འདི་ནི་ལྷ་འི་བྱ་མཆམས་མེད་པ་ལྷ་པའོ་ཞེས་བྱའོ།⁹⁶

དེ་ལྟར་བས་ན་ལུས་དང་ཡོངས་སྤྱོད་དང་བསོད་ནམས་རྒྱན་མི་འཆད་པར་གཏང་བ་དང་
བསྐྱེད་བ་དང་དག་པ་དང་སྤེལ་བ་ཅི་རིགས་པར་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་
གཏང་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་ཉེས་པ་བསྐྱོམ་པའི་སྒོ་ནས་འདོད་ཆགས་དང་
བྲལ་བ་བསྐྱེད་ཅིང་གཏོང་བའི་ཕན་ཡོན་ཡང་བསྐྱོམ་མོ།

སྐྱབ་སྐྱོན་མའི་མདོ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། རུལ་པར་རྒྱུར་པའི་ལུས་འདི་དང་། འོག་ཀྱང་
གཡོ་བ་དབང་མེད་ཅིང་། ཁྱི་ལམ་རྒྱུ་མ་འདྲ་བ་ལ། བྱིས་པ་འདི་དག་ཆགས་པས་
ན། ཤིན་ཏུ་མ་རུངས་ལས་བྱས་ཏེ། སྤྲིག་པའི་དབང་དུ་སོང་བ་དང་། ཁི་མཁས་
འཆི་བདག་བཞོན་པས་སོང་། དེ་དག་མི་བཟད་སེམས་དཔྱུལ་འགོ། ཞེས་གསུངས་
པ་བཞིན་ནོ།

དེ་སྐད་དུ་སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱབ་པའི་གཟུངས་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་གང་དག་ཁ་
ཅིག་ཙོད་འགྱུར་བ། དེ་ཡི་གཞི་རྩ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་སྟེ། དེ་ལྟས་གང་ལ་སྤེད་པར་
འགྱུར་བ་སྤོངས། སྤེད་པ་སྤངས་པ་བྱས་ན་གཟུངས་སུ་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། སྤྱི་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ནི་ཆོས་(༡༥)ཀྱི་ཐམས་ཅད་ལ་གཞན་གྱིར་⁹⁷འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་དེ་⁹⁸

94 ལྷ་པ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘མ’ མེད།
95 ལྷ་དག་དང་ཙོན་ཟེ་ ‘མ་ཐོབ་པར’
96 ལྷ་དག་དང་ཙོན་ཟེ་ ‘བྱ་བའོ།’
97 ལྷ་དག་དང་ཙོན་ཟེ་ ‘གྱི’
98 ལྷ་པ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དེ’ ཡོད།

དངོས་པོ་ཅི་ཡང་མི་ལེན་ཏོ། །དེ་ཅི་འི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལེན་པ་ནི་འཛིགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་སོ།།

དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་⁹⁹ གང་གིན་པ་དེ་ནི་ཡང་བསྐྱབ་བར་བྱ་
བ་མ་ཡིན་པའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་བསྐྱབ་བར་བྱ་བའོ།¹⁰⁰ །གང་གིན་པ་དེ་ནི་
སྲིད་པ་¹⁰¹ ཟད་པར་འགྱུར་བའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་སྲིད་པ་¹⁰² རྣམ་པར་
འཕེལ་བའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་པའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་བཅས་པའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་འཛིགས་པ་མེད་པའོ། །གང་
གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་འཛིགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
ལམ་ཉི་ཤེས་སྟོན་པའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་བདུན་གྱི་ཕྱོགས་ཉི་ཤེས་སྟོན་པའོ།།
གང་གིན་པ་དེ་ནི་ཟད་མི་ཤེས་པའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་¹⁰³ དེ་ནི་ཟད་པར་འགྱུར་
བའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་བདེ་བའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་ཀུན་བསྐྱབ་དགོས་
པས་སྤྱག་བསྐྱེལ་བའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་སྤྲོད་བར་འགྱུར་བའོ། །གང་
གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་འཕེལ་བར་བྱེད་པའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་ལོངས་
སྤྱོད་ཆེན་པོར་འགྱུར་བའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་ཆེན་པོར་མི་འགྱུར་
བའོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་ལས་སོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་སྐྱེས་
བུ་དན་པའི་ལས་སོ། །གང་གིན་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་¹⁰⁴ ཀྱིས་བསྐྱབས་
པའོ། །གང་གིས་ན་གཞག་པ་དེ་ནི་བྱིས་པའི་སྐྱེ་བོས་བསྐྱབས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས།
གལ་ཏེ་དེས་བུ་ལ་ལྷག་པར་སྤྱག་པ་བསྐྱེད་ལ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་མ་

99 སྤྱི་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘ཞུས་པ་ལས་’
100 སྤྱི་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བྱའོ’
101 སྤྱི་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘སྲིད་པ་’
102 སྤྱི་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘སྲིད་པ་’
103 སྤྱི་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘གཞག་པར་གྱུར་པ་’
104 སྤྱི་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཐམས་ཅད་’ མེད།

ཡིན་ན་དེས་སྐྱོ་བ་གསུམ་གྱིས་རང་གི་སེམས་ལ་སྐྱོ་བར་བྱ་སྟེ། གསུམ་གང་ཞེ་ན།
བྱང་ཆུབ་ནི་སེམས་སྟོམས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་གྱི་སེམས་མི་སྟོམས་
པའི་མ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ནི་ཡང་དག་པར་སྐྱོར་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་གྱི་
ལོག་¹⁰⁵པར་སྐྱོར་བ་དེའི་¹⁰⁶ནི་མ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ནི་ཐ་དད་པ་མེད་པར་སྐྱོད་པའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་གྱི་ཐ་དད་དུ་སྐྱོད་པའི་ནི་¹⁰⁷མ་ཡིན་པ་¹⁰⁸སྟེ་སྐྱོ་བ་
གསུམ་པོ་འདི་དག་གིས་རང་གི་སེམས་(༡༥་བ)ལ་སྐྱོས་ནས། བྱ་དེ་ལ་མི་སྐྱུག་པའི་
འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།

འདི་ནི་མི་སྐྱུག་པ་སྟེ། བདག་གི་སྙིང་དུ་སྐྱུག་པ་ཡིན་ན། གང་བདག་གིས་དེའི་དོན་དུ་
བྱ་དེ་ལ་ནི་སྐྱུག་པར་སྐྱུག་པ་བསྐྱེད་ལ་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པས་
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བག་འཇུག་པའི་བསྐྱབ་པ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །བདག་གིས་
དེའི་ཕྱིར་དགོ་བའི་རྩ་བ་ལ་ཡང་གཞོད་པ་བྱས་སྟོག་ལ་ཡང་བག་མེད་དེ་གཞོད་པར་
འགྱུར་བས་འདི་ནི་བདག་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པའོ། །བདག་དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་
དང་མི་མཐུན་པའི་ལམ་ལ་སྐྱོད་པས། འདི་ནི་བདག་ལ་ཕྱིར་ཆོལ་བའོ་སྟེ་དུ་འདུ་
ཤེས་གསུམ་པོ་དེ་དག་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།

དེས་བྱ་དེ་རྒྱར་བྱས་ཏེ། ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟ་བྱར་བྱ་དེ་ལ་སྐྱུག་པར་སེམས་པ་དང་ལྡན་པ་བཞིན་
དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། བདག་པངས་པར་སེམས་པ་
དང་ལྡན་པ་བཞིན་དུ་བྱམས་པ་བསྐྱེད་པ། དེ་ལྟ་¹⁰⁹དེ་ལྟ་བྱར་དེ་སེམས་བསྐྱེད་པར་
བྱའོ། །དེ་ཡང་འདི་ལྟར་འདི་ཡང་གུད་ནས་འོངས་ལ་བདག་ཀྱང་གུད་ནས་འོངས་མོད་

105 སྐྱོ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ལོག་
106 སྐྱོ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ འདི་ མེད།
107 སྐྱོ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ལ་ནི་
108 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ ལ་ མེད།
109 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ དེ་ལྟ་ མེད།

གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྡོན་བདག་གི་བྱར་གྱུར་ལ་བདག་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གྱི་བྱར་གྱུར་ཏེ། འདི་ལ་ནི་བདག་གི་འཕ་གཞན་གྱི་འཕ་¹¹⁰སའི་སེམས་ཅན་གང་ཡང་མེད་དོ་སྟེ་ལྟུང་བཞིན་དུ་བརྟག་པར་བྱའོ།།

ཁྱིམ་བདག་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་དངོས་པོ་གང་ལ་ཡང་བདག་གི་སྟེང་དུ་ཡོངས་སུ་གཞུང་བར་མི་བྱ། ཆགས་པར་མི་བྱའོ། །གཡོ་དང་སྲེད་པའི་བག་ལ་ཉལ་མི་བྱའོ། །ཁྱིམ་བདག་གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཁྱིམ་པའི་དྲུང་དུ་སྤྱོད་བ་འོངས་ལ། དངོས་པོ་ཞིག་བསྐྱངས་པ་ལས། གལ་ཏེ་དེས་དངོས་པོ་མ་བཟང་ན། དེས་འདི་ལྟར་དངོས་པོ་འདི་བཟང་ཡང་རུང་མ་བཟང་ཡང་རུང་སྟེ། བདག་ནི་དངོས་པོ་འདི་དང་གཞོན་མི་ཟ་བར་འབྲལ་བར་ཡང་འགྱུར་ཏེ།¹¹¹ མི་འདོད་བཞིན་དུ་འཆི་བར་ཡང་འགྱུར་ཞིང་དངོས་པོ་འདིས་བདག་འདོར། བདག་གིས་ཀྱང་དངོས་པོ་འདི་འདོར་གྱིས། དངོས་པོ་འདི་བཟང་ལ་ཡིད་དགའ་བ་དང་། སྤྱིང་པོ་སྤངས་ཏེ་འཆི་བའི་དུས་བྱའོ། །འདི་ཡོངས་སུ་བཟང་ན་བདག་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་སེམས་ཀྱན་ནས་ཟིན་ཏེ་གནས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། འདིས་ནི་(༡༥ན)བདག་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་དགའ་བ་དང་མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་དང་རངས་པ་དང་འགྱོད་པ་མེད་པ་སྟེ་བར་འགྱུར་སྟེ་སེམས་ངེས་པར་བསམ་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བསམས་ཀྱང་། དངོས་པོ་དེ་¹¹²གཏོང་མ་ཅུས་ན་དེས་སྤྱོད་བ་ལ་ཀུན་གོ་བར་བྱ་བ་གསུམ་གྱིས་གོ་བར་བྱ་སྟེ། བདག་ནི་ད་དུང་མཐུ་ཆུང་ཞིང་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་མ་སྟོན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ལས་དང་པོ་པ་དང་། བདག་ནི་མི་གཏོང་བ་ལ་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་དང་། བདག་ཉིད་¹¹³ནི་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ལྟ་བ་དང་བཅས་པ་དང་། བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་¹¹⁴བདག་གིར་འཛིན་

110 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གཞན་གྱི་འཕ་” མེད།
 111 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཏེ།” མེད།
 112 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེ” མེད།
 113 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཉིད” མེད།
 114 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་” མེད།

པ་ལ་གནས་པ་ལགས་ཀྱིས། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་བཟོད་པར་མཛོད་ཅིག་¹¹⁵ ཡོངས་སུ་
གདུང་བར་མི་མཛོད་དུ་གསོལ། ཇི་ལྟར་བྱོད་དང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསམ་པ་
ཡོངས་སུ་ཚོགས་པར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བདག་གིས་བགྱིའོ། །དེ་ལྟར་བསྐྱབ་བོ། །དེ་
ལྟར་བཙོན་འབྱུང་བ་ཙམ་མོ་ཞེས་བྲིས་བདག་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྲིས་
པས་སྒྲོང་བ་ལ་ཀུན་གོ་བར་བྱ་བ་གསུམ་གྱིས་གོ་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲོང་བ་ལ་ཀུན་གོ་བར་བྱེད་པ་འདི་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་མ་དད་པའམ་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་སྒྲོང་བ་མ་¹¹⁶ དད་པར་གྱུར་པའི་ཉེས་པ་གཞན་སྤང་བའི་
ཕྱིར་གསུངས་པར་བཟད་ཀྱི། སེར་སྒྲུའི་ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འདི་སྒྲོད་དོ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། ལྷ་རིའི་བྱ་ཆོས་འདི་བཞི་ནི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་མེད་དོ།¹¹⁷ །བཞི་གང་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ལ་གཡོ་མེད་དོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་སེར་སྒྲུ་མེད་དོ། །བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཐུག་དོག་དང་ཐུ་མ་མེད་དོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ལ་བདག་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་¹¹⁸ མངོན་པར་
ཚོགས་པར་འཛངས་ཀྱི་བར་¹¹⁹ མི་ལུས་སྦྲུམ་པའི་ཞུམ་པའི་སེམས་མེད་དོ། །ལྷ་རིའི་བྱ་
གང་ལ་ཆོས་བཞི་པོ་འདི་དག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས། གྱེ་མའོ་འདི་ནི་
ཚུལ་འཆོས་པའོ། །གྱེ་མའོ་འདི་ནི་ཁ་གསལ་ག་ཅན་ནོ། །གྱེ་མའོ་འདི་ནི་ཆོས་ལས་
ཉམས་པའོ། །གྱེ་མའོ་འདི་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་(ཀལ་བ)ཆོས་ཅན་ནོ། །གྱེ་མའོ་

115 སྐྱེ་དགེ་དང་ཅིན་ཅེ་མཛོད་ཅིང་།

116 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་མི་།

117 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་དེ།

118 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ཏུ་མེད།

119 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་བར་མེད།

འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཟང་ཟིང་ལྷུང་བྱེད་པ་འོ། །ཀྱེ་མའོ་འདི་ནི་ཟས་དང་གོས་ཆེད་ཆེར་
བྱེད་པ་འོ་ཞེས་རིག་པར་བྱའོ།།

ཤུ་རིའི་བྱ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་¹²⁰ནི་སེམས་དཔའ་བ་ཡིན་ཏེ།
ལག་པའི་བར་དུ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ཡིན། ཀླང་པ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། ལྷ་
ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། མགོ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་
ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། བྱ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། བྱ་མོ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་།
རྒྱ་མ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། དགའ་བ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། རྩེ་ཡོངས་སུ་
གཏོང་བ་དང་། བདེ་བ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། བྱིས་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་།
གནས་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་
གཏོང་བ་དང་། བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་
བཞིན་ནོ།།

དེ་སྐད་དུ་སྟེན་མེད་ཀྱི་བྱས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། དངོས་པོ་གང་ལ་དེ་གཏོང་བའི་སེམས་
མི་སྐྱེ་བ་དང་གཏོང་བའི་སྐྱེ་མི་འཇུག་པའི་དངོས་པོ་དེ་བསྟེན་བར་མི་བྱའོ། །ཡོངས་སུ་
འཛིན་པ་གང་ལ་སྟོང་བའི་སེམས་མི་སྐྱེ་བའི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དེ་ཡོངས་སུ་གཟུང་
བར་མི་བྱའོ། །གང་སྟོང་བ་དེ་¹²¹དག་གིས་བསྐྱངས་ན་ཡོངས་སུ་བཟུང་¹²²བའི་སྐྱོ་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་བའི་གཡོག་དེ་ལྟ་བུ་བཅང་བར་མི་བྱའོ། །རྒྱལ་སྤྱི་དེ་གཟུང་བར་མི་བྱའོ།།
འོངས་སྟོད་དེ་དག་དང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་དག་བཅང་བར་མི་བྱའོ། །དངོས་པོ་གང་ལ་ཡང་¹²³
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བའི་སྐྱོ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན། རྩེ་གྱི་
དངོས་པོ་གང་ཡང་རྩུང་བའི་བར་དུ་བཅང་བར་མི་བྱའོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱང་ཆུབ་སེམས་

120 ལྷ་རྩེ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྣམས་’ མེད།
121 ལྷ་རྩེ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དེ’ མེད།
122 སྐྱོ་དག་དང་ཅེ་ནེ་ཟེ་ ‘གཏོང་’ ཡོད།
123 སྐྱོ་དག་དང་ཅེ་ནེ་ཟེ་ ‘ཡང་’ མེད།

དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་འདི་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། བདག་གི་ལུས་
 འདི་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱིན་ཞིང་ཡོངས་སུ་བཏང་ན། ཕྱི་རོལ་གྱི་དངོས་
 པོ་རྣམས་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཏེ། སེམས་ཅན་གང་དང་གང་ལ་¹²⁴ཅི་དང་ཅི་གོས་པར་འབྱུར་
 བ་དེ་དང་དེ་དག་ལ་དེ་དང་དེ་སྦྱིན་ནོ། །ཡོད་དེ་ཡོད་ན་ལག་པ་འདོད་པ་ལ་ལག་པ་སྦྱིན་
 ནོ། །ཀར་པ་འདོད་པ་ལ་ཀར་པ། མིག་འདོད་པ་ལ་མིག་སྦྱིན་ནོ། །ཤ་འདོད་པ་ལ་ཤ།
 རྩ་ལ་འདོད་པ་ལ་རྩ་ལ། ཀར་པ་འདོད་པ་ལ་ཀར་པ། ཡན་(༡༦ན)ལག་དང་ཉིང་ལག་
 འདོད་པ་ལ་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག། མཐོ་འདོད་པ་ལ་མཐོ་ཡོངས་སུ་བཏང་སྟེ།¹²⁵
 ཕྱི་རོལ་གྱི་དངོས་པོ་དག་¹²⁶འདི་ལྟ་སྟེ། རོར་དང་འབྱུང་དང་གསེར་དང་¹²⁷དངུལ་
 དང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱན་དང་རྟ་དང་གྲང་པོ་ཆེ་དང་ཤིང་རྟ་དང་བཞོན་པ་དང་གྲོང་དང་
 གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་རྩལ་དང་ལྗོངས་དང་རྒྱལ་སྤྱི་དང་ཡུལ་འཁོར་དང་རྒྱལ་པོ་འཛི་པོ་
 བླ་དང་ཆོང་དུས་དང་བྲན་པོ་མོ་དང་¹²⁸ལས་བྱེད་པ་དང་ཞོ་ཤས་འཆོ་བ་དང་བྱ་དང་
 བྱ་མོ་དང་གཡོག་རྣམས་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཏེ། སེམས་ཅན་གང་དང་གང་ལ་གང་དང་གང་
 གིས་¹²⁹ཅི་དང་ཅི་གོས་པར་འབྱུར་བ། སེམས་ཅན་དེ་དང་དེ་དག་ལ་དེ་དང་དེ་ཡོད་
 པ་སྦྱིན་ནོ། །ཅི་ནས་སེམས་ཅན་འདི་དག་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས་པས། བདག་བྱང་རྩལ་
 ཐོབ་པའི་ཆོས་ཤེས་པར་འབྱུར་རོ་སྟུམ་ནས། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་གདགས་པ་དང་
 སེམས་ཅན་ལ་སྤྱིང་རྩེ་བ་དང་སེམས་ཅན་ལ་སྤྱིང་བརྩེ་བའི་ཕྱིར། འགྲོད་པ་མེད་ཅིང་
 ལྷ་རན་དུ་¹³⁰མི་བྱེད་པ་དང་། རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་ལ་རེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་གཏོང་རོ། །

124 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཅི་དང་ཅིས་’ ཡོད།

125 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གཏོང་།’

126 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དག་’ མེད།

127 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གསེར་དང་’ མེད།

128 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྒྱལ་པོ་འཛི་པོ་བླ་འཁོར་དང་ཆོང་དུས་དང་བྲན་པོ་མོ་དང་’ ཡོད། ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྒྱལ་པོ་འཛི་པོ་བླ་
 འཁོར་དང་ཡུལ་འཁོར་དང་ཆོང་དུས་དང་བྲན་པོ་སྟོས་དང་’ ཡོད་ཀྱང་། ལེགས་སྐུར་ཟེ་ (rāja-dhānī-pattana-dāsī-dāsa)

129 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གང་གི་ཕྱིར་དང་།’

130 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དུ་’ མེད།

ཆགས་པ་མེད་པར་སྒྲིན་ནོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ། དཔེར་ན། ཕྱི་འི་སྤྱོད་པོ་ནི་ཙྰ་བ་ནས་སྒྲངས་ཀྱང་
 རུང་། སྤྱོད་པོ་ལས་སྒྲངས་ཀྱང་རུང་། ཡལ་ག་ལས་སྒྲངས་ཀྱང་རུང་། རྒྱན་ལྷགས་
 ལས་སྒྲངས་ཀྱང་རུང་། ལོ་མ་ལས་སྒྲངས་ཀྱང་རུང་། མེ་ཏྲོག་དང་འབྲས་བུ་དང་སྒྲིང་པོ་
 ལས་སྒྲངས་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེ་འདི་ལྟར་བདག་ཙྰ་བ་ནས་སྒྲངས་སོ། །བདག་གི་ཙྰ་བ་
 ནས་སྒྲངས་སོ། །བདག་གི་སྒྲིང་པོ་འི་བར་དུ་སྒྲངས་སོ་སྟེ། རྒྱལ་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མི་
 འབྱུང་མོད་ཀྱི། རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་རབ་འབྱིང་ཐ་མ་རྣམས་ཀྱི་
 ནད་མེད་པར་བྱེད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
 ཆེན་པོས་ཀྱང་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞིན་འི་¹³¹ ལུས་འདི་ལ་ཕྱི་འི་སྤྱོད་པོ་བཞིན་དུ་འདུ་ཤེས་
 བསྐྱེད་ཅིང་སེམས་ཅན་གང་དང་གང་དག་ལ་ཅི་དང་ཅི་དགོས་པ་ཁྱེར་ཏེ། ལག་པ་
 འདོད་ན་ལག་པ་རྒྱང་པ་འདོད་ན་རྒྱང་པ་ཁྱེར་ཅིག །ཅེས་སྒྲུ་མ་བཞིན་དུ་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་སྒྲོ་གོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ལུས་འདི་བདག་གིས་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཡོད་པ་དེ་¹³² ལ་དེངས་པར་(༡༤་བ)བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་ནའི་
 ཁམས་དང་རྒྱུ་འཁམས་དང་མའི་ཁམས་དང་རྒྱུ་གི་ཁམས་དང་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་
 བཞི་པོ་འདི་དག་སྒྲོ་སྒྲོ་ཚོགས་དང་རྣམ་གྲངས་སྒྲོ་ཚོགས་དང་དམིགས་པ་སྒྲོ་
 ཚོགས་དང་ཡོ་བྱད་སྒྲོ་ཚོགས་དང་ལོངས་སྟོན་སྒྲོ་ཚོགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཉི་
 བར་ལོངས་སྟོན་པར་¹³³ བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་གིས་ཀྱང་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞིན་
 འོག་པའི་ལུས་འདི་སྒྲོ་སྒྲོ་ཚོགས་དང་རྣམ་གྲངས་སྒྲོ་ཚོགས་དང་དམིགས་པ་སྒྲོ་
 ཚོགས་དང་ཡོ་བྱད་སྒྲོ་ཚོགས་དང་ལོངས་སྟོན་སྒྲོ་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱ་ཆེར་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ཉི་བར་འཆོ་བར་བྱའོ་སྟེ། དེ་དོན་གྱི་དབང་འདི་མཐོང་བས། ལུས་

131 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་བཞིན་མེད།

132 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་དེ་མེད།

133 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་ན་

སྤྱག་བསྐྱེད་བར་ཡང་སོ་སོར་རྟོག་ལ་སེམས་ཅན་ལ་བལྟ་བའི་ཕྱིར་ལུས་སྤྱག་
བསྐྱེད་བས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མི་སྦྱོའོ།¹³⁴ ཞེས་བསྟན་ཏོ། །

བམ་པོ་གཉིས་པ། བདག་དང་ཡོངས་སྦྱོང་དང་བསོད་ནམས་བཏང་བ་ནི།¹³⁵
འཕགས་པ་རྩེ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་མདོ་ལས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གཏོང་བ་ནི།¹³⁶ དགོ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་པན་འདོགས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དགོ་བའི་རྩ་བ་དག་གིས་
སེམས་པར་བྱེད་པ་དང་། བདག་ཉིད་མར་མེ་དང་འབྲ་བར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
ཉེ་བར་གཞག་པ་དང་། བདག་ཉིད་བདེ་བ་དང་འབྲ་བར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་སྦྱེ་གནས་དང་འབྲ་བར་འགོ་བ་
ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་འཛིན་པ་དང་། བདག་ཉིད་སྤྲུང་བ་དང་འབྲ་བར་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩེས་སུ་འགོ་བ་དང་། བདག་ཉིད་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་
མཐོང་བ་¹³⁷ དང་། བདག་ཉིད་དགོ་བའི་རྩ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལྟར་པར་མཐོང་བ་དང་།
བདག་ཉིད་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩེས་སུ་འགོ་བ་དང་། བདག་ཉིད་མཛའ་བོ་དང་
འབྲ་བར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་བར་¹³⁸ སྦྱར་བ་དང་། བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་ལམ་དང་འབྲ་བར་སྟོན་པ་དང་། བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་སྦྱར་¹³⁹ བ་དང་། བདག་ཉིད་ཉིམ་དང་
འབྲ་བར་འཛིག་རྟེན་ཀྱན་ཏུ་མཚུངས་པར་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
བདག་ཉིད་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་དང་ལྡན་པར་རབ་ཏུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་། (༡༢་ན)འཛིག་

134 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ ‘མི་སྦྱོའོ’ ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་དང་སྟེ་དགོ་བའི་འགྲུལ་ལ་ ‘མི་སྦྱོའོ།’ ཞེས་ཡོད།

135 ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ ‘བདག་དང་ཡོངས་སྦྱོང་དང་བསོད་ནམས་བཏང་བ་ནི།’ མེད།

136 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ན།’

137 སྟེ་དགོ་དང་ཅི་ནི་ཅེ་ ‘འགོ་བ་དང་།’ ཡོད་ཀྱང་། ལེགས་སྦྱར་ཅེ་ (sampaśyan)

138 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ངས་པར་’

139 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘སྦྱོང་’

རྟེན་ཐམས་ཅད་ན་བདག་ཉིད་ཅི་འདོད་པ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་ལ་དབང་དུ་གྱུར་པར་མཐོང་
བས་འཇིག་རྟེན་ཀུན་དུ་བདག་ཉིད་མཆོད་རྟེན་གྱི་མཆོག་དུ་འགྱུར་བར་བྱ་སྟེ་བདག་
ཉིད་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་དུ་མཐོང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཀུན་དུ་སེམས་
མཉམ་པར་བསྐྱབ་པ་དང་། བདག་ཉིད་འགོ་བ་ཀུན་དུ་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྷ་
སྟགས་སུ་མཐོང་བ་དང་། བདག་ཉིད་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བ་སྦྱིན་པར་སོ་
སོར་རྟོག་¹⁴⁰པ་དང་། བདག་ཉིད་འགོ་བ་ཀུན་གྱི་སྦྱིན་བདག་དུ་མོས་པ་དང་། བདག་
ཉིད་འཇིག་རྟེན་ཀུན་གྱི་¹⁴¹ཤེས་པ་དང་འབྲ་བར་བྱས་པ་དང་། བདག་ཉིད་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་དང་ལྡན་པར་བསྐྱེད་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཇི་སྐད་སྒྲུས་པ་དེ་
བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་ཆ་བགོས་
པར་སོ་སོར་རྟོག་¹⁴²པ་དང་སྦྱོན་མགོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་ཅན་རྗེས་སུ་སྦྱོང་བ་
དང་། བདག་ཉིད་ནམ་ཉན་ལ་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གཏོང་
བའི་སེམས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་ཉིད་སྦྱོང་མོས་ཆལ་
དང་འབྲ་བར་ལྟ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་དང་
འབྲ་བར་སྦྱོན་པ་དང་། བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་བདེ་བ་སྦྱིན་པ་ཉིད་
དུ་གནས་པ་དང་། བདག་ཉིད་དགའ་བ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད་པར་འགོ་བ་ཐམས་
ཅད་ལ་གཏོང་ཞིང་འཇིག་རྟེན་ཀུན་དུ་བདག་ཉིད་དཀར་པོའི་ཆོས་སྦྱེ་བའི་སྒོ་ལྟ་བུར་
ཡོངས་སུ་འཇོན་པ་དང་། བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བྱང་
ཆུབ་སྦྱིན་པར་སྦྱོན་ལམ་འདེབས་པ་དང་། སྦྱེ་དགུ་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་ཉིད་པ་དང་
འབྲ་བར་འཇུག་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་མ་
ཆོང་བ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་རབ་དུ་གནས་པས་¹⁴³ཡིན་ནོ།

140 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་རྟོགས་”

141 ལྷ་རྒྱུ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་གྱི་མེད།

142 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་རྟོགས་”

143 ལྷ་རྒྱུ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་པ་”

དེ་ལྟར་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་བདག་ཉིད་གཡོག་ཏུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་ན། སྤྲོད་བ་དག་
ལ་དགའ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པ།¹⁴⁴ ས་ལ་སྟན་འདིང་བའི་སྟན་ལྟ་
བུའི་¹⁴⁵སེམས་དང་ལྡན་པར་བྱ་སྟེ། ས་དང་འབྲ་བར་སྦྱག་བསྐལ་ཐམས་ཅད་བཟོད་
པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བསྐྱབ་ཅིང་། སེམས་(ཀུ་བ)ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རིམ་གྲོ་བྱ་བ་ལ་
ངལ་བ་མེད་པའི་ཡིད་དང་ལྡན་པ། བྱིས་པའི་སྐྱེ་བོས་སྦྱར་བའི་ཉེས་བྱས་དང་དུ་སྤང་བ་
ལ་བརྟན་ཞིང་སྟན་བུབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ལེགས་པར་གནས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ལ་
མངོན་པར་བརྟན་ཞིང་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རིམ་གྲོ་བྱ་བ་ལ་རབ་ཏུ་
ཞུགས་པས་¹⁴⁶ཡིན་ནོ།

སྤྲོད་བ་འོངས་པ་དག་ལ་རྣ་བའམ་སྣ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ན། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་
སྦྱོད་པས་ཟིན་ཅིང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་ཀྱིས་རིགས་མཐོ་བ་ལས་བྱུང་བའི་
སེམས་དང་ལྡན་པ་དང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་གནས་
པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་སྦྱིང་པོ་མེད་པ་ལས་སྦྱིང་པོར་
རྟོག་པ་དང་། རང་གི་ལུས་ལ་མ་ཆགས་པའི་རྒྱ་དང་ལྡན་པ་དང་། གནས་མེད་པའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ལ་གནས་པ་དང་། སྦྱིང་པོ་མེད་
པའི་ལུས་ལས་སྦྱིང་པོ་སྤང་བའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པས་ཡིན་ནོ།

དེ་ལྟར་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ལྟེ་སྤངས་མ་ཐག་ཏུ་ཚིག་འཇམ་ཞིང་དགའ་བར་འགྱུར་
བ་བྱམས་པར་སྦྱོད་པའི་སེམས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ལ་འོས་པའི་སེང་གའི་ཁྲི་བཟང་པོ་ལ་
བཞག་ནས། སྤྲོད་བ་དེ་ལ་མངོན་པར་སྦྱ་སྟེ། སེམས་མ་ཁྲོས་པར་བྱས། སེམས་མ་
སྦྱས་¹⁴⁷པ་དང་། སེམས་མ་ཉམས་པ་དང་། སེམས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་རིགས་

144 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘པས།’

145 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྟན་ལྟ་བུའི་’

146 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘པ་’

147 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྦྱས་’

གྱིས་མཐོ་བ་དང་། སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གདུང་ལས་བྱུང་བ་དང་། སེམས་མ་རྩོགས་
པའི་རྒྱུད་དང་མཐུ་སྟོབས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པ་དང་། སེམས་ལུས་ལ་མ་ཆགས་པ་དང་།
སེམས་ཁ་བཞིན་ལ་མཛོན་པར་མ་ཞེན་ཅིང་། དུས་མོའི་ལྷ་དང་བཅུགས་པའི་ལུས་སུ་
བྱས་ཏེ། རང་གི་ཁ་ནས་ལྷེ་བྱུང་ལ་སྤྲོད་བའི་ལུས་ལ་གཏད་དེ་ཆོག་འཇམ་ཞིང་མཉེན་
ལ་དགའ་བར་འགྱུར་བ་བྱམས་པ་ཉེ་བར་སྤྲོད་པ་འབྱིན་ཅིང་། ཁྱོད་དའི་ལྷེ་ཁྱེད་ལ་ཇི་
ལྟར་ཁྱོད་དགའ་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཡིད་དགའ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་། རབ་ཏུ་
དགའ་ཞིང་རངས་པ་དང་། མོས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་ཅི་འདོད་པ་བཞིན་གྱིས་ཤིག །
ཅེས་ཟེར་རོ།

དེ་མགོ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་¹⁴⁸མགོ་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་
ལ་འཇུག་ཅིང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་¹⁴⁹ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པའི་མགོས་¹⁵⁰(༡༨་
ན)བྱང་ཆུབ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱེད་པ་དང་། འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དཔེ་མེད་
པའི་ཡེ་ཤེས་མགོ་ལྟ་བུ་མཛོན་པར་འདོད་པ་དང་། ཀུན་མཁྱེན་པའི་མགོ་ཐོབ་པའི་¹⁵¹
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་མོས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་
མགོ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འདོད་ཅིང་། སྤྲོད་བ་མཐའ་ཡས་པ་དགའ་
བས་ཡོངས་སུ་ཁྱབ་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡིན་ནོ།

དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྲོད་བ་དག་ལ་ལག་པ་དང་རྐང་པ་ཡོངས་སུ་གཏོང་
བ་ན་དད་པའི་ལག་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། རྗེས་སུ་ཕན་འདོགས་པར་སྤྲོད་པ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྩ་གྱིས་གཏོང་བའི་ལག་པ་བརྒྱུད་ཞིང་། སྦྱིན་པ་ལ་མཛོན་
པར་དགའ་བར་ལག་པ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་། རྟེན་ཆེན་པོ་ལ་རྐང་པ་འདོར་བ་

148 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། གི་ ཡོད།
149 སྤྲོད་གོ་དང་ཅོ་ནེ་། ཀྱི་ ཡོད།
150 པེ་ཅིང་། མགོ་
151 སྤྲོད་གོ་དང་ཅོ་ནེ་། ཐོབ་པ།

སྤྲོང་བ་རྣམས་ལ་རང་གི་ལུས་ལས་ཀླང་དང་¹⁵⁹ཤ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ན་དག་བར་
གཏོང་སྟེ། སྤྲོང་བར་¹⁶⁰འདོད་པའི་ཚིག་གིས་བྱེད་པའི་ལུས་ལས་¹⁶¹ཤ་དང་ཀླང་ཅི་
དགོས་པ་སྦྱིན།¹⁶² བྱེད་ཅིག་ཅེས་སྤྲོང་བ་དེ་¹⁶³དག་ལ་སྦྱ་ཞིང་། དགའ་བ་མཚུངས་
པ་མེད་པ་རྣམ་པར་སྤེལ་བའི་གཏོང་བའི་སེམས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་¹⁶⁴
མཁས་པའི་ཚིགས་ཀྱིས་¹⁶⁵བསྟེན་པའི་དག་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་སུ་
གྱུར་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་དྲི་མ་བསལ་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་མཆོག་རབ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཟིན་པའི་སྦྱིན་པ་ཚུམ་པ་ཆེན་པོ་ཡིད་
ཀྱིས་¹⁶⁶འདོད་པར་གྱུར་པ་དང་། སྤྲོང་བ་ཐམས་ཅད་ཡི་མི་ཆད་¹⁶⁷པར་སྦྱིན་པ་བཏང་
བའི་དངོས་པོ་དག་གིས་ཤིན་ཏུ་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་རྒྱུན་
དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་མདོན་དུ་གྱུར་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་
རྒྱུན་བཞུགས་པའི་མཆོད་པ་དང་། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་¹⁶⁸མདོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་སྤྲིང་
རྩི་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་སྦྱོབ་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་མདོན་དུ་གྱུར་པའི་
སྟོབས་བཅུ་རྣམ་པར་སྦྱོད་པ་དང་། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་དཔྱར་བྱུང་བའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་མདོན་དུ་གྱུར་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་གཅིག་གིས་རིམ་
གྲོར་¹⁶⁹བྱ་བ་དང་། མི་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མདོན་དུ་གྱུར་པའི་བྱ་མཆོག་དང་སེང་

159 སྤྲོ་དག་དང་ཅིན་ཅེ་ ‘ཀླང་དང་’

160 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘བ་’

161 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ལ་’

162 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ཅི་འདོད་པ་བཞིན་བྱ་ཡིས།’

163 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘དེ’ མེད།

164 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘དཔའི་’

165 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ཀྱིས་’ མེད།

166 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ཀྱི་’

167 སྤྲོར་ཐང་ཅེ་ ‘ཡི་མི་བཅད་’ པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ཡི་མི་བཅད་’

168 སྤྲོར་ཐང་ཅེ་ ‘ལ་’ མེད།

169 སྤྲོར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘གྲོ་’

གཏི་སྒྲར་¹⁷⁰སྒྲིགས་པ་དང་། དུས་གསུམ་མཛོན་དུ་གྱུར་པའི་དུས་ཐམས་ཅད་མཉམ་
པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་མཛོན་དུ་གྱུར་པ་བྱི་མའི་མཐའི་སྒྲར་
ཐུག་པའི་བསྐྱལ་པར་བཙོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོན་ལམ་དང་། ཡོངས་སུ་
ཡི་མི་ཆད་¹⁷¹པ་མཛོན་དུ་གྱུར་པའི་མི་སྒྲོ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པས་ཡིན་ནོ།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྒྲོང་བ་དག་ལ་རང་གི་སྤྱིང་གཏོང་བ་ན། སེམས་སྒྱིན་པའི་
རིགས་ལ་¹⁷²བསྐྱབས་པ་དང་། སེམས་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་སྐྱབ་པ་དང་། སེམས་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྱིན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མི་ཁྲོད་པར་ཤིན་དུ་གནས་པ་དང་།
སེམས་རྟེན་དུ་གྱུར་པས་¹⁷³སྒྲོང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་རི་མོར་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པའི་
བསམ་པ་ཡོངས་སུ་སྒྲོང་བ་དང་། (༡༩ན)འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱ་བའི་
ཕྱིར་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོད་པ་ལ་གནས་པ་
དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་འཇུག་ཅིང་སྒྲོན་ལམ་མ་བཏང་བས་ཡིན་ནོ།

དེ་སྒྲོང་བ་དག་ལ་རྒྱུ་མ་དང་། མཁལ་མ་དང་། མཆིན་པ་དང་། སྒྲོ་བ་སྒྱིན་པ་ན།¹⁷⁴
སྒྲོང་བ་ལ་རབ་དུ་དང་བ་དང་། དགའ་བའི་རྣམ་པའི་མིག་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ལས་བྱུང་བའི་བྱམས་པ་དང་། མི་དལ་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཏོང་བ་དང་།
སྤྱིང་པོ་མེད་པའི་ལུས་ལས་ལེགས་པར་བརྟགས་པའི་སྤྱིང་པོ་ལེན་པའི་སེམས་དང་།
མཐར་དུར་ཁོད་དུ་འགྲོ་བར་ལུས་རྗེས་སུ་དན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལུས་གཞན་
ལ་རག་ལས་པར་ཡིད་ལ་བྱ་བ་དང་། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཟེན་པའི་ལུས་དང་། གཞན་
གྱི་ཟས་སུ་སེམས་པས་ལུས་ལ་སྤྱང་གི་དང་། ཅེ་སྤྱང་དང་། ཨ་དང་། ཁྱིའི་ཟས་སུ་

170 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྒྲ’

171 ལྷ་ར་ཐང་ཟེ་ ‘ཡིད་མི་ཆད’ པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཡི་མི་ཆད’

172 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ལས’

173 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྟེན་གྱི’

174 རྗེ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘ནི’

རྟོག་ཅིང་། དེ་ལྟར་ཆོས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། སྤྱོད་
བ་དེ་དག་ལ་མིག་མི་འཛུམས་ཤིང་སེམས་འདི་ལྟར་བསྐྱེད་དེ། གཤམ་ཏེ་བདག་གིས་
སྤྱོད་བ་འདི་ལ་ལུས་ལས་རྒྱུ་མ་དང་། མཁལ་མ་དང་། མཆིན་པ་དང་། སྒོ་བ་བྱིན་
ཀྱང་རུང་གཤམ་ཏེ་མ་བྱིན་ཀྱང་རུང་སྟེ། མཐར་ཆེ་བདན་འདི་ནི་¹⁷⁵མི་རྟག་སྟེ་ཐ་མ་དུར་
ཁོད་དུ་འགོ་འཁོས་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱེད་པར་ཆོས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུད་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་
ཆོས་ཤེས་པའི་བསམ་པ་དང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་¹⁷⁶འདུ་ཤེས་སུ་གནས་
པས་སྤྱོད་བ་ལ་ལྟ་བ་དང་། སྤྱིང་པོ་མེད་པའི་ལུས་ལས་སྤྱིང་པོ་ལེན་འདོད་པས་¹⁷⁷ཡིན་
ནོ།།

ཆོས་འདོད་པས་རང་གི་ཤ་སེན་མོ་དང་བཅས་པ་གཏོང་བ་ན་ཡང་། དེ་ལྟར་དག་བའི་
རྩ་བ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བར་བྱེད་དོ། །ལུས་བཏང་བ་བྱས་ནས། འོངས་སྤྱོད་དང་བསོད་
ནམས་བཏང་བ་ནི་དེ་ཉིད་ལས་བྱུང་བ།¹⁷⁸ དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐྱིན་གནས་
དང་ལེན་པ་སྐྱོ་ཆོགས་ཕྱོགས་གཞན་དང་གཞན་ནས་འོངས་པའི་གང་ཟག་དང་། སྤྱོད་
བ་ཤོངས་པ་དང་བཀྱན་པ་མང་པོ་ཆོད་མེད་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲ་ཐོས་ཏེ་འོངས་
པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་རེ་བའི་སྐྱབས་ཀྱིས་འོངས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྐྱིན་(༡༩་བ)པ་དང་སྤྱོན་གྱི་སྤྱོན་ལམ་ཐོས་པ་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྐྱིན་པ་དང་སྤྱོན་ལམ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་མགོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་དང་།
ཐམས་ཅད་གཏོང་དུ་རེ་བའི་ཡིད་ཅན་རྣམས་འོངས་པ་མཐོང་ནས། སྤྱོད་བ་ལ་རིམ་ར་
བྱ་བས་མི་རོམས་པའི་སེམས་ཀྱིས་སྤྱོད་བ་འོངས་པ་རྣམས་ལ་བཟོད་པ་གསོལ་བའི་
སེམས་དང་ལྡན་པས་བདག་ཉིད་ཕྱོགས་དེ་དག་དུ་སོང་ལ་ཁྱེད་འོངས་པ་¹⁷⁹ཉོན་

175 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ 'ནི' མེད།

176 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ 'དུ'

177 ལྟེ་དག་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ 'པ'

178 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ 'བསོད་ནམས་བཏང་བ་དེ་ཉིད་ལས'

179 ལྟེ་ག་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ 'པའི'

མོངས་པར་མི་འགྱུར་བར་རི་མོར་བྱ་བ་ཞིག་ན་ཞེས་དེས་སྤྱོ་བོས་གདུགས་ཏེ་བཟོད་པ་
གསོལ་ལོ། །སྤྲོང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བཟོད་པ་གསོལ་བྱས་བྱས་ལུས་ངལ་སོས་པར་
བྱས་ནས། ཡོ་བྱད་ཅི་འོས་པ་སྤྱོན་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། རྣོ་བ་བྱེད་ཤིང་ཏྲ་འཛུམ་བྱེད་
སྤྲོང་ན་བཟང་བའི་ན་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེས་ཡོངས་སུ་གང་བ་དང་། འདི་ལྟ་སྟེ། གསེར་གྱི་
ཤིང་ཏྲ་ཡུལ་གྱི་ན་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་པར་དག་པས་ཡོངས་སུ་གང་བ་དང་། འདི་ལྟ་སྟེ།
བེ་རྒྱུ་ཤིང་ཏྲ་སྤྲོད་བྱེད་པར་དང་སིལ་སྤྱོན་རྩིས་སུ་མཐུན་པ་ལེན་པས་གང་བ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་ཤེལ་གྱི་ཤིང་ཏྲ་བུ་མོ་རིན་པོ་ཆེ་བཞིན་བཟང་ཞིང་ཆ་བྱད་སྤྲུག་གུས་ཤིན་དུ་
བརྒྱན་པ་གཟུགས་བཤུ་ན་སྤྲུག་ཅིང་ཚུལ་མཁས་པས་གང་བ་དག་སྤྱོན་པར་བྱེད་དོ། །
ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་ལས། རྣོ་བ་བྱེད་ཤིང་ཏྲ་སྤྲོད་པོ་ཆེ་ཅང་ཤེས་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་གྱི་
དྲ་བས་གཡོགས་པ་དང་ལྷན་པ་སྤྲུགས་སུ་མཐུན་པས་འདྲེན་པ་དག་རབ་དུ་སྤྱོན་པར་
བྱེད། ཅན་གྱི་ཤིང་ཏྲ་རིན་པོ་ཆེའི་འཕང་ལོ་དང་ཕྱི་བས་སྤྲུར་བ། རིན་པོ་ཆེའི་སང་གའི་
ཁྲི་བཅུགས་པ། རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་སྤྲོ་ཚོགས་ཀྱིས་ཁེབས་པ། རྒྱལ་མཚན་དང་བ་
དན་གྱིས་ཕྱོགས་བཞིར་བརྒྱན་པ། སྤྲོས་སྤྲོ་ཚོགས་ཀྱིས་ཤིན་དུ་བདུགས་ཤིང་སྤྲོས་
ཀྱི་སྤྲོང་པོའི་བྱུག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལེགས་པར་བྱུགས་པ་མེ་ཏྲོག་གི་བཀོད་པ་རྣམས་
པར་བཀྲམ་པ། བུ་མོ་བརྒྱ་¹⁸⁰སྤྲོང་རིན་པོ་ཆེའི་ཐ་གུས་འདྲེན་པ། མི་ལྷེག་¹⁸¹མི་
འགྱུར་བར་འགྲོ་ཞིང་དྲག་དལ་¹⁸²མ་ཁྲེར་བར་འབྱོར་བ་ནས། སྤྲོས་ཀྱི་དང་ཡིད་དུ་
འོང་ཞིང་རྩིས་སུ་མཐུན་པ་དང་། བུ་དང་བུ་མོར་བཅས་པའི་སྤྲོ་བ་ཉེ་བར་སྤྲོར་བ་དང་
ལྷན་པ། སྤྲོས་ཀྱི་ཕྱེ་མ་སྤྲོ་ཚོགས་གཏོར་བས་གཙང་སྤྲུར་¹⁸³བྱས་པ་དག་སྤྱོན་པར་

180 སྤྲུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བརྒྱད་སྟོང་’

181 སྤྲོ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘མི་ལྷེག་’

182 སྤྲོ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘དྲག་ཐལ་’ པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དྲག་ངལ་’

183 སྤྲོ་དགོ་ཟེ་ ‘གཙང་སྤྲུར་’ ཅོན་ཟེ་ ‘གཙང་སྤྲུར་’

བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་(༢༠ན)གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
གཏོང་ངམ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་རིམ་གྲོར་བྱ་བར་དབུལ་¹⁸⁴ལམ། རྒྱལ་
སྤྱི་ཡོངས་སུ་གཏོང་ངམ། མཁར་རམ། གྲོང་ཁྱེར་རམ། རྒྱལ་པོ་འོ་པོ་བྱང་རྒྱ་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམ་པར་སྤྱད་པའམ། གཡོག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྤོང་བ་རྣམས་ལ་ཅི་
རིགས་པར་ཡོངས་སུ་གཏོང་ངམ། སྤོང་བ་དག་ལ་བྱ་དང་བྱ་མོ་དང་རྩེ་མ་སྦྱོན་པར་
བྱེད་དམ། ཁྱིམ་ཐམས་ཅད་བཏང་བ་ནས། འོངས་སྦྱོད་དང་འོངས་སུ་སྦྱོད་པ་ཐམས་
ཅད་སྦྱོན་པར་བྱེད་དོ།¹⁸⁵

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱོམ་སྦྱོན་པ་དང་། རོའི་སྦྱོན་པ་ཡང་བྱང་རྩེ་སེམས་དཔས་¹⁸⁶སྦྱོན་པར་
བྱེད་པ་ན། བཟང་ཞིང་རྣམ་པ་སྣ་ཚོ་གས་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་གཙང་བ་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ་ཁ་བ་
དང་ཆ་བ་དང་བསྐྱ་བ་དང་། ལན་ཚཱི་རོ་མཚོ་ག་སྣ་ཚོ་གས་དང་ལྡན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆོམ་
པར་བྱེད་པའི་རོ་བྲོ་བ་¹⁸⁷མང་པོ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཁམས་འབྲུགས་པ་སྦྱོམས་པར་
བྱེད་པ། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་སྦྱོབས་སྦྱོན་པ། དགའ་བ་དང་མོས་པ་དང་མཚོག་ཏུ་
དགའ་བ་དང་། བདེ་བ་སྦྱེད་པར་བྱེད་¹⁸⁸པ་ནས། བ་རོལ་གྱི་གཞོན་པར་བྱེད་པ་སེལ་
བ། ནད་ཐམས་ཅད་ཞི་ཞིང་ནད་མེད་པ་བསྦྱེད་པ་དག་སྦྱོན་པར་བྱེད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་གོས་སྦྱོན་པ་དང་། མེ་ཏྲོག་སྦྱོན་པ་དང་། སྦྱོས་སྦྱོན་པ་དང་། བྱག་པ་སྦྱོན་
པ་དང་། བྲེང་བ་སྦྱོན་པ་དང་། མལ་ཆ་སྦྱོན་པ་དང་། གནས་སྦྱོན་པ་དང་། ཉེན་སྦྱོན་པ་

184 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “རིམ་གྲོར་བྱ་བར་དབུལ་” མ་དཔེ་བཞི་ཀར་སྐྱབས་འདིར་ “འབུལ་” དང་ “དབུལ་” གཉིས་ངེས་
མེད་དུ་བྱུང་བས་མ་འོངས་པ་སྦྱོན་པའི་སྐྱབས་ “དབུལ་” བཅོས་ཡོད།

185 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བྱེད་དམ།”

186 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དཔའ་”

187 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བྲོ་བ་” མེད།

188 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “པར་བྱེད་”

དང་། མར་མེ་སྒྱིན་པ་དང་། ན་བའི་གསོམ་སྒྱིན་པ་དང་། ཡོ་བྱད་ནས་ཁ་ཟས་
 རྣམ་པ་སྒྲ་ཚོགས་ཡོ་ལང་ཆེར་བཤམས་པ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སྒྱིན་པར་བྱེད་དོ།
 བཟོ་སྒྲ་ཚོགས་སུ་བྱས་པའི་སྒྲེར་གྱི་སྒྲོད་སྒྲ་¹⁸⁹ཚོགས་པ་ཆོད་མེད་པས་སྒྲས་པ་རྣམ་
 པ་དུ་མ་དང་། དབྱིག་དང་གསེར་དང་དབུལ་གྱི་ཕྱེ་མ་རྣམས། སངས་རྒྱས་བཙུང་མ་
 ལྡན་འདས་དག་ལ་དབུལ་བ་ན། སྒྱིན་པའི་གནས་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པར་མོས་སོ།
 འདི་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་¹⁹⁰དཀོན་མཆོག་ལ་དབུལ་ན། དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉེན་ཤིན་ཏུ་ཆེད་དཀའ་བས་སེམས་བསྐྱེད་པས་དབུལ་ལོ།¹⁹¹འཕགས་པའི་དགེ་
 འདུན་ལ་དབུལ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉི་ཤེས་བཤེན་པའི་ཕྱིར་དབུལ་ལོ།

གང་ཟག་གམ་ཉན་ཐོས་སམ་རང་སངས་རྒྱས་དག་(༢༠བ)ལ་དབུལ་ན། འཕགས་
 པའི་ཡོན་ཏན་ལ་ཤིན་ཏུ་དང་བའི་སེམས་ཀྱིས་དབུལ་ལོ། །ཕ་མ་ལ་སྒྱིན་ན་སྒྲ་མ་ལ་
 སྤེལ་དང་རིམ་གྱོ་བའི་སེམས་ཀྱིས་སྒྱིན་ནོ། །སློབ་དཔོན་དང་སྒྲ་མ་དང་སྒྱིན་པའི་
 གནས་དེ་དང་དེ་དག་ལ་དབུལ་ན། སྒྲ་མའི་ཚོགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་བསྟུབ་པ་ལ་འཕྱག་
 བོ། དབུལ་པོ་དང་མོངས་པ་དང་སློང་བ་དག་ལ་གོས་དང་ཟས་སྒྱིན་པ་ན། སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ལ་ཁོང་ཁྱོད་མེད་པའི་མིག་དང་། བྱམས་པ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོམས་པས་
 སྒྱིན་པར་བྱེད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྒྲུང་པོ་ཆེ་ཅད་ཤེས་ཡན་ལག་
 བདུན་རབ་ཏུ་གནས་པ། ལོ་རྒྱུག་ཏུ་¹⁹²ལོན་པ། མཆེབ་¹⁹³རྒྱུག་ཡོད་པ། སྤྱི་མདོག་
 པདྨ་འབྲུག་གཞི་རྣམ་པར་དག་པ། གསེར་གྱི་རྒྱན་གྱིས་¹⁹⁴བརྒྱན་པ། ལུས་

189 སྒྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྒྲ’ མེད།
 190 སྒྲ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘དཔའ’
 191 སྒྲ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘དབུལ་ལ།’
 192 སྒྲ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘རྒྱུག’
 193 སྒྲ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘སོ’
 194 སྒྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྣམ་པར’ ཡོད།

དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་དག་ལ་སྟོན་སྒྲིན་ཞིང་གཏོང་ན་སྐུ་ལ་པོའི་ཁྲི་བཟང་པོ་བེ་རྒྱུ་ཅི་
 ཀླང་པ་ཅན།¹⁹⁷ སེང་གེས་བརྟེན་¹⁹⁸པ་གསེར་གྱི་ཐ་གུ་དང་རིན་པོ་ཆེའི་བླ་བའི་སྒྲ་ཏེ་
 དང་གོས་འཇམ་པོ་དུ་མ་བཏིང་བ་ཉེ་འཁོར་སྟོས་ཀྱི་སྟོང་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་བྲི་
 ཞིམ་པར་བྱས་པ། རྣམ་བུའི་སྐུ་ལ་པོ་སྣ་ཚོ་གས་ཀྱི་སྐུ་ལ་མཚན་དུ་མ་བསྐྱེད་པ། རིན་པོ་
 ཆེ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བསྐྱེད་དུ་མའི་སྐུན་བཀོད་པ། (༢༡)ན)གསེར་གྱི་བླ་བའི་སྒྲ་ཏེ་
 བྲེས་པ། གསེར་གྱི་བྲིལ་བུ་གཡེར་ཁའི་¹⁹⁹བླ་བ་འཁྲོལ་བའི་སྐྱ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་
 དབྱངས་འབྱུང་བ། རིན་པོ་ཆེའི་འབྲུ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ཕྲག་བཅུས་ཀྱན་ནས་བསྐྱོར་ཏེ་

199 ལྷ་འཕེལ་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “གཡེལ་གཡི” རེས་རིགས་འགྲེམ་ནས་འོག་ཏུ་གཡེལ་གཡི་དང་པེ་ཅིང་ལྷ་འཕེལ་གྱི་འགྲེམ་པེ་ཅིང་ལོ་དེ།

རྣམ་པར་བྱེ་བས་ཤིང་ཏུ་འཕགས་ཤིང་བཏྲ་ན་མཛུགས་པ། སློག་ཆགས་བྱེ་བ་ཁྲག་
 ཁྲིག་གྲངས་མེད་པས་ཀུན་ནས་བཏྲ་བ། གདུགས་ཁེབ་²⁰⁰གཅིག་གིས་ས་ཆེན་པོ་
 ཐམས་ཅད་སྐྱོང་བར་དབང་བསྐྱར་བ་རྒྱལ་སྤིད་ཀྱི་དབང་ཕྱག་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་
 བའི་སྟན་དུ་བྱ་བ། དེ་ལ་འདུག་ཅིང་འཁོར་ལོ་ཐོགས་པ་མེད་པས་བསྐྱུང་བ་དང་ཆོས་
 བྱ་བ་ལ་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཐམས་ཅད་ཉམས་པ་མེད་པར་ཉན་པ་དེ་ལྟ་བུའི་སྟན་གྱི་
 རྣམ་པ་²⁰¹སྦྱོན་པར་བྱེད་དོ།

དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གདུགས་རྣམས་སྦྱོན་པ་ན། རིན་པོ་ཆེ་ཆེན་པོའི་བཀོད་
 པས་རབ་ཏུ་བརྒྱན་པ། རིན་པོ་ཆེའི་ཡུ་བ་ཅན་དེའི་བྱ་གཡེར་ཁའི་བྱ་བས་ཀུན་ནས་
 ཁེབས་པ། རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲད་བྱ་དང་རྩ་རྒྱན་དང་མགུལ་རྒྱན་གྱི་སྤངས་པས་ཁྲགས་ཅན་
 དུ་གྱུར་པ། རྣམ་པར་དང་²⁰²བྱི་རྒྱུའི་སྤངས་པ་མཛོན་པར་དབྱངས་པ། ཉེ་འཁོར་ན་དགའ་
 བའི་དབྱངས་དང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་སྒྲ་འབྱུང་བ། གསེར་གྱི་བྱ་བ་རྣམ་པར་དག་པས་
 རང་ལོགས་ཁེབས་པར་བྱས་པ། རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲར་མའི་རྒྱན་བརྒྱ་སྟོང་གསུམ་པ་རྣམ་པར་
 རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ། ཨ་ཀ་རུ་དང་། ཅན་དང་། སློས་ཀྱི་དམ་པ་བྱེ་བ་
 ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མས་ཉེ་འཁོར་དེ་ཞིམ་པོར་བསྒྲོས་ཤིང་བདུགས་པ། འཛམ་
 བུའི་རྒྱུ་ལོའི་གསེར་ལྟར་འོད་གསལ་ཞིང་དག་པ། རྒྱན་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་མཐའ་ཡས་
 པས་བརྒྱན་པའི་གདུགས་དེ་འདྲ་བ་རྣམས་དང་། དེ་བས་ཀྱང་ཆེས་ལྷག་པའི་
 གདུགས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མ་དག།²⁰³ ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་པའི་སེམས་
 ཀྱིས་སྦྱོན་པར་བྱེད་ཅིང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་²⁰⁴ཀྱི་གཙོ་བོ་མཛོད་དུ་གྱུར་པའོ།
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡོངས་སུ་ཐུ་བ་ལས་འདས་པའི་མཆོད་རྟེན་བརྒྱན་པའི་ཕྱིར་

200 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་། “ཁེབ་”
 201 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་། “པར་”
 202 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་། “དང་”
 203 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་། “དང་།”
 204 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་། “ཐམས་ཅད་” མེད།

རམ། ཆོས་བཅའ་བའི་ཕྱིར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
ནས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཆོས་སྤྲོ་བ་བཙུན་པར་བྱ་བ་དག་གས། བ་དང་མའམ་
དག་འདུན་དཀོན་མཆོག་གས་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྟན་པ་ནས། ལེན་
(༢༡་བ)པ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བར་དག་ལ་འབྱུང་²⁰⁵བ་དང་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་
སྟེར་བར་བྱེད་པ་དང་། སྦྱོན་པར་བྱེད་པ་²⁰⁶ན། དེ་དག་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་འདི་ལྟར་
ཡོངས་སུ་བསྟོ་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ།²⁰⁷

འཇིག་རྟེན་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྟོ་བ་དང་པོར། དག་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐབས་ནས།
རི་སྐད་དུ། སྦྱོན་ལམ་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་འདེབས་ཏེ། ཅིནས་དག་བའི་རྩ་བ་འདི་དག་
རྣམ་པར་དག་པའི་²⁰⁸ཆོས་ཀྱི་མཐའ་ཀླས་པར་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་བར་འཆོ་བ་
དང་ཕན་པར་གྱུར་ཅིག །དེས་ན་དག་བའི་རྩ་བ་འདི་དག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་ངན་སོང་རྒྱུ་ཆད་པར་གྱུར་ཅིག །དུད་འགོ་འོ་སྦྱོ་
གནས་པ་དང་། གཤེན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་ལ་བའི་སྤང་པོ་རྣམ་པར་ལོག་
པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྦྱོན་ལམ་འདེབས་སོ། །དག་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་ཡོངས་སུ་བསྟོ་བ་
ན།²⁰⁹ དག་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྟོ་སྟེ། དག་བའི་རྩ་བ་འདིས་
བདག་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤང་པོ་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སུ་
གྱུར་ཅིག །ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡོངས་སུ་དགོ་ལ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོབ་པར་གྱུར་ཅིག །འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་བསྐྱེད་བའི་ཕྱིར་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐབས་སུ་གྱུར་ཅིག །ས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་
ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་ཅིག །ཤིན་ཏུ་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་ཐོབ་པར་

205 བེ་ཅིང་ཟེ་ “དབྱུང་བ་”

206 སྤྲོ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “པ་” མེད།

207 སྦྱོ་དག་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “གསུངས་པ་དང་།”

208 སྦྱོ་དག་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “པར་”

209 སྤྲོ་ཐང་ཟེ་ “ན།” མེད།

བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དཔུང་གཉིན་དུ་གྱུར་ཅིག །རབ་རིབ་མེད་པའི་
ཡེ་ཤེས་ཀྱན་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྤང་བར་གྱུར་ཅིག །མ་
རིག་པའི་སྤྲུལ་པ་བསྐྱོད་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོན་མེར་གྱུར་ཅིག །
ཤིན་དུ་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་རབ་དུ་དགོད་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
གསལ་བར་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །ཆོས་ཉིད་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་ལ་གཟུང་²¹⁰པའི་
ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདྲན་པར་གྱུར་ཅིག །སྒྲིབ་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
ཕུང་པོ་ཉིད་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོངས་སུ་འདྲན་པར་གྱུར་
ཅིག །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེ་ཡང་བསམ་པ་ཐག་པ་ནས་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་²¹¹ཡི་
ཅོམ་གྱིས་ནི་²¹²མ་ཡིན་ནོ།

དེ་ཡང་དགའ་བའི་(22ན)སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་ནི། །མགྲ་བའི་སེམས་ཀྱིས་
ཡོངས་སུ་བསྡོམ་ནི། །དང་བའི་སེམས་དང་། རབ་དུ་དགའ་བའི་སེམས་དང་། མཉེན་²¹³
པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་ནི། །བྱམས་པའི་སེམས་དང་། མཛའ་བའི་སེམས་
དང་། བཅ་གདགས་པའི་སེམས་དང་། བཅ་པའི་སེམས་དང་། བདེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་
ཡོངས་སུ་བསྡོམ་ནི།

དེ་འདྲི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་སྟེ། བདག་གི་དགེ་བའི་རྩ་བ་འདིས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་འགྲོ་བ་རྣམ་པར་དག་པར་གྱུར་ཅིག །སྦྱོར་བ་རྣམ་པར་དག་པར་གྱུར་ཅིག །བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་དག་པར་གྱུར་ཅིག །ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་²¹⁴པར་
གྱུར་ཅིག །ཡོངས་སུ་ཟད་པ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །བྱུང་བར་དགའ་བའི་སེམས་དང་ལྡན་

210 སྤང་བར་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘གཟུང་’

211 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ ‘བསྡོམ་བའི།’

212 སྤང་བར་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘ནི་’

213 སྤང་བར་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘གཉིན་’

214 སྤང་བར་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘གཞོད་’

པར་གྱུར་ཅིག །བརྗེད་པ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །རྟོགས་པ་དང་སློབ་གྲོས་དང་ངེས་པ་དང་
 ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །སློབ་ཚད་མེད་པ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །ལུས་ཀྱི་ལས་དང་དག་གི་
 ལས་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡོན་ཏན་གྱི་རྒྱན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་ལྡན་
 པར་གྱུར་ཅིག །བདག་གི་དགེ་བའི་རྩ་བ་འདིས་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
 སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་མཉམས་པར་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །མཉམས་པར་བྱས་ནས་ཀྱང་མི་
 མཉམས་པར་མི་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་བཙུངས་ལྡན་འདས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
 ལ་དད་པ་མི་བྱེད་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱ་བཙུངས་པ་ཡང་
 དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེ་དག་ལས་ཆོས་བསྟན་པ་ཉན་པར་གྱུར་ཅིག །
 མཉན་ནས་ཀྱང་ཐེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་ལྟོག་²¹⁵པར་གྱུར་ཅིག །ཇི་ལྟར་ཐོས་པ་
 བཞིན་འཛིན་པར་གྱུར་ཅིག །བཟུང་ནས་ཀྱང་སྦྱབ་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྟོན་པར་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ལས་སུ་
 རུང་བ་ཡང་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ལས་རྣམས་ཡང་དག་པར་
 སྦྱབ་པར་བྱེད་པར་²¹⁶གྱུར་ཅིག །བདག་ཉིད་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་འཛིག་
 པར་གྱུར་ཅིག །ཤིན་ཏུ་དབུལ་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་བརྟོག་པར་གྱུར་ཅིག །འོར་
 བདུན་ཉིད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་(22་བ)ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 རྗེས་སུ་སློབ་པར་གྱུར་ཅིག །དགེ་བའི་དབང་པོ་ཐོབ་པ་རྟོགས་པར་གྱུར་ཅིག །རྒྱ་ཆེན་
 པོ་ལ་མོས་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ཡོངས་སུ་སྦྱབ་པར་གྱུར་ཅིག །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་
 དེ་ཤེས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་
 མིག་སྒྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །མཚན་²¹⁷གྱིས་བརྒྱན་པའི་ལུས་རྫོགས་པར་ཡོངས་སུ་ཐོབ་
 པར་གྱུར་ཅིག །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱན་དང་ལྡན་པའི་དག་ཡོངས་སུ་དག་པ་

215 ལྟོག་པར་དང་པེ་ཅིང་ཨོ་ལོ་ག་

216 ལྟོག་པར་དང་པེ་ཅིང་ཨོ་ལོ་ག་ བྱེད་པར་ མེད།

217 རྟོག་དང་ཅིན་ཨོ་ལོ་ག་ ཐམས་ཅད་རྒྱན་ ཡོད།

ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་གྱུར་ཅིག །དབང་པོ་བསྐྱམས་པ་དང་སྟོབས་བརྩ་དང་ལྷན་པའི་
སེམས་དག་གི་བ་ཡང་དག་པ་སྦྱབ་པར་གྱུར་ཅིག །མི་རྟེན་²¹⁸པར་གནས་པ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་གང་དང་ལྷན་པའི་བདེ་
བའི་ཡོ་བྱད་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་བསྟན་པ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་བསྟོར་བ་དུག་པ་ལས་གསུངས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡོངས་སུ་བསྟོར་
བ་²¹⁹སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆགས་པ་མེད་པར་ཞུགས་པའི་སེམས་དང་ལྷན་
ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཟས་ཅན་དུ་གྱུར་ཅིག །ཟས་ལ་ཞེན་པ་མེད་ཅིང་ཟས་ཡོངས་སུ་ཤེས་
པ་དང་ལྷན་པ་དང་། དགའ་བ་ཟ་ཞིང་ཟངས་མེད་པའི་ཟས་²²⁰དང་ལྷན་པ་ནས།
འདོད་པ་ལ་སྲེད་པ་རབ་དུ་ལྷོག་པའི་བར་དུ་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆོས་
ཀྱི་བྱ་བྱགས་དང་ལྷན་པའི་སྤྲིན་ལས་ཆར་འབབས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་སྤྲོ་ན་
མེད་པས་སེམས་ཀྱི་རྒྱན་²²¹ཆོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རོ་སྟོ་བ་
ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་པ་མེད་ཅིང་རོ་ལ་མཚན་མར་མི་འཛིན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་འཕྱག་པ་དང་། ཐེག་པ་མ་ཉམས་པ་དང་ལྷན་པ་
དང་། ཐེག་པ་མཆོག་དང་ལྷན་པ་དང་། ཐེག་པ་དམ་པ་དང་ལྷན་པ་དང་། ཐེག་པ་
ལྷུང་བ་དང་ལྷན་པ་དང་། ཐེག་པ་སྟོབས་ཆེན་པོ་²²²དང་ལྷན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་
རྒྱས་ལ་དགའ་བ་འཐོབ་ཅིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐོང་ན་ངོམས་མི་ཤེས་
པར་གྱུར་ཅིག་²²³།སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དག་གི་བའི་བཤེས་གཉེན་མཐོང་ཞིང་སེམས་
ཀྱི་རྒྱད་ལ་གཞོན་པ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་²²⁴དུག་སེལ་

218 བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

219 ལྷུང་ཐང་དང་བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

220 ལྷུང་ཐང་དང་བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

221 ལྷུང་ཐང་དང་བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

222 ལྷུང་ཐང་དང་བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

223 ལྷུང་ཐང་དང་བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

224 ལྷུང་ཐང་དང་བེ་ཅིང་ཨ་བཞེན་

བའི་སྤྲུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུར་(235)སྤྲུལ་ཞིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉོན་མོངས་
པའི་དྲུག་བསྐྱོག་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་དང་རབ་རིབ་ཀྱི་
ལིང་རྟོག་སེལ་བའི་ཕྱིར། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཉིམ་འདི་དཀྱིལ་འཁོར་ཤར་བ་
ལྟ་བུར་མཐོང་བར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་²²⁵དེ་ལྟར་བདག་ཉིད་ངེས་པར་བརྟགས་ནས་རང་
གི་བསམ་པ་དང་མཐུན་པར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ་²²⁶ །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མཛོན་པར་
མཛོས་པ་མཐོང་བར་ཡོངས་སུ་བསྟོན།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དྲི་དང་ལྡན་པ་དང་མི་ཆོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་²²⁷པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་ལྡན་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅན་དུ་
གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གཏང་²²⁸བ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ཅན་
དུ་གྱུར་ཏེ་སྤྲིན་པས་བསྐྱོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མི་འབྲུགས་པའི་
སེམས་ཆེད་ཅིང་བཟོད་པས་བསྐྱོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བརྩོན་
འགུས་ཆེན་པོའི་གོ་བཤོས་ཤིང་བརྩོན་འགུས་ཀྱིས་བསྐྱོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་²²⁹མཛོན་སུམ་དུ་བཞུགས་པའི་ཏིང་ངེ་
འཛོན་ཐོབ་ཅིང་བསམ་གཏན་གྱིས་བསྐྱོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་²³⁰ཡོངས་སུ་བསྟོ་བས་བསྐྱོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་དཀར་པོའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྐྱོས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མི་དག་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤངས་
ཤིང་ལྟའི་མལ་ཆ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སོ་སོའི་སྤྱི་བོ་མ་ཡིན་

225 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བདག་” ཡོད།

226 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བྱའོ།”

227 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དཔའ་”

228 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གཏོང་”

229 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དང་” ཡོད།

230 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་། “དཔའ་”

པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་བསྐྱོད་པའི་²³¹ ཕྱིར་འཕགས་པའི་མལ་ཆ་ཐོབ་པར་གྱུར་
 ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བར་གཏོགས་པའི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་
 ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་བདེ་བའི་མལ་ཆ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 ཆོས་ལ་རེག་པ་དང་ལྡན་ཞིང་ཉམས་བདེ་བའི་མལ་ཆ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོན་ཏྲན་གྱི་གནས་དང་ལེགས་པར་ལྡན་ཞིང་གནས་དང་²³² གནས་
 ལས་བསྐྱོད་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གནས་སྒྲ་ན་མེད་པ་དང་མི་འབྲལ་ཞིང་། སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་²³³ ལ་གནས་པར་(༢༣་བ)གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་སངས་རྒྱས་ལ་ཉེ་བར་བརྟེན་ཅིང་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སྤང་བ་མཐའ་ཡས་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་རྒྱས་པར་འགོངས་ཤིང་
 ཐོགས་པ་མེད་པའི་སྤང་བ་ཅན་ཏུ་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་སྐྱོ་ཐོབ་ཅིང་ལུས་ལ་ནད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 རྣམ་པར་མི་འབྲུགས་པའི་ཆོས་ཅན་ཏུ་གྱུར་ཅིང་སྤྲན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིག །
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འགྲོ་བ་གསོ་བ་ལ་ཞུགས་ཤིང་ཐོགས་པ་མེད་པའི་སྤྲན་གྱི་
 རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་²³⁴ མཁུན་པའི་ནད་
 མེད་པ་ཐོབ་ཅིང་ནད་དང་ཟུག་རྩ་འགགས་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 བསམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཏུ་སྤྲན་སྦྱོར་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྲན་
 ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཅིག།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནད་ཐམས་ཅད་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད། །སེམས་

231 ལྟ་དགོང་དང་ཅོན་ཅེ་བསྐྱོས་པའི་

232 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་གྱི་

233 ལྟ་དགོང་དང་ཅོན་ཅེ་སྤང་བ་ཡོང།

234 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ཐམས་ཅད་མེད།

ཅན་ཐམས་ཅད་མཐུ་དང་སྟོབས་ཡོངས་སུ་མི་ཟད་པའི་ལུས་དང་ལྡན་པར་ཡོངས་སུ་
བསྟུང་། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཁོར་ཡུག་གི་རི་ལྟར་བརྗེ་བ་མེད་པའི་ལུས་ཀྱི་སྟོབས་
དང་ལྡན་པར་ཡོངས་སུ་བསྟུང་། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོབས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
བརྟན་པ་ལ་ཚོག་མི་ཤེས་པར་ཡོངས་སུ་བསྟུང་། །

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོད་ཚད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནམ་
མཁའི་ཁམས་ལྟར་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། རྒྱ་པའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་པ་
དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཚོག་ཐམས་ཅད་བཟུང་ཞིང་སྤང་བ་ལ་རྒྱ་པ་ཚོངས་
པ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འདས་པ་དང་མ་བྱོན་པ་དང་ད་ལྟར་
འབྱུང་བའི་²³⁵སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ལ་དད་པ་མི་ཕྱེད་པ་མཚོག་འཛིན་
ཅིང་དགོ་བ་རྣམས་པར་དག་པའི་སྟོད་དུ་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་ཀུན་དུ་འགོ་བ་འཐོབ་ཅིང་དག་འདྲུང་འགོ་བར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཁོང་ཁྱོད་བ་མེད་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་སུ་གྱུར་ཅིག །
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་(༢༥ན)ལྟོན་གྱིས་གྲུབ་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་
ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་པར་འགོ་ཞིང་སེམས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་གཅིག་ལ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཐམས་
ཅད་ནོན་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ངལ་བ་མེད་པའི་ཡིད་ཀྱི་ལུས་ཐོབ་
ཅིང་ངལ་བ་དང་དུབ་པ་མེད་པར་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་འགོ་བར་གྱུར་
ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་
ཚོལ་ཞིང་བདེ་བར་འགོ་བ་ལ་འཇུག་པར་གྱུར་ཅིག །དགོ་བའི་རྩ་བ་འདིས་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་བྱས་པ་གཞོ་བ་དང་བྱས་པ་རྗེས་སུ་སྦྱོང་བས་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་
མི་གཏོང་བའི་སེམས་མི་འདོར་བར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དགོ་བའི་རྩ་
བ་མཐུན་པར་འཛིན་པས་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་དང་དོན་གཅིག་པར་གྱུར་

235 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། གྱུར་པའི་

ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་²³⁶པ་ཕྱན་སྤུལ་ཚོགས་
 པ་ལ་གནས་པ་སེམས་²³⁷སྤྱུ་འཇུག་པའི་དག་བའི་བསམ་པ་ཅན་དུ་གྱུར་ཅིག །
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོན་ལམ་གཅིག་དུ་གྱུར་ཏེ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་དག་
 བའི་རྩ་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་རྣམ་པར་དག་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་གཞིལ་²³⁸ཞིང་ཡང་དག་པར་ཞུགས་ནས་ཐོགས་པ་
 མེད་པར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་མཐར་འགྲོ་བར་ཤོག་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 དག་བའི་རྩ་བས་ཤིན་དུ་ཁེབས་ཤིང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཛོན་²³⁹དུ་
 བསྐྱུང་བ་དང་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོན་ཏན་
 དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མཛོན་པར་ཁེབས་ཤིང་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་
 ཐམས་ཅད་ལས་ལྷོག་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་བྱས་པ་
 རྣམ་པར་མ་འཇུགས་ཤིང་དཀར་པོའི་ཆོས་ཅན་དུ་གྱུར་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་²⁴⁰རྒྱ་
 ཉམས་པ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོབས་བཅུའི་སྒྲ་རེ་དང་ལྷན་
 ཞིང་གདུགས་ལྟ་བུར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཁྱི་སྟན་ཤིན་དུ་
 ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་རྣམ་པར་རྣམ་པའི་སེང་གའི་
 གདན་ཁྱི་ཐོབ་ཅིང་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བལྟ་བའི་འོས་སུ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་གསུངས་
 (༢༥བ)པ་ཡིན་ནོ།།

འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བདག་གི་དག་བའི་རྩ་བ་འཕམ་ཆོས་
 ལ་མཁའ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེ་བར་འཛོ་བར་མི་འགྱུར་བར་
 མ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་གསུངས་སོ།།

236 ལྷ་མོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ལ་བརྟེན”
 237 ལྷ་མོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “པའི་རྟེན”
 238 ལྷ་མོ་དག་དང་ཅོན་། “ཞོན”
 239 ལྷ་མོ་དག་དང་ཅོན་། “སྤུལ” ཡོད།
 240 པེ་ཅིང་། “ཆོས་ཀྱི” མེད།

འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་དགེ་བ་²⁴¹བཏང་བ་ནི། འཕགས་པ་སློ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་
མདོ་ལས། དགེ་བའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་རྗེས་སུ་བྲན་ལ་རྗེས་སུ་
བྲན་ནས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྡོ་བ་ལ་མཁས་པ་འདི་ནི་འདས་པ་ལ་མཁས་
པའོ། །གང་མ་འོངས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེས་པར་སེམས་གིང་བྱང་ཆུབ་ལ་མངོན་དུ་
ཕྱོགས་པའི་ལས་ལ་སེམས་པས་བདག་ལ་དགེ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་འབྱུང་བ་གང་
ཡིན་པ་དེ་དག་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྡོ་འོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་གོམས་པའི་སེམས་ལས་བྱུང་བས་ཐམས་ཅད་བཏང་བ་ལ་མོས་པ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་ནས་གཏོང་བའི་སེམས་ཀྱི་ཤུགས་དང་འབྲེལ་བས་ལུས་ཡོངས་སུ་བཏང་བས་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་གཏོང་བ་ནི། ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བའི་
སྲིད་པའི་²⁴²སྤྲུག་བསྐྱེད་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ལ་²⁴³གྲོལ་བ་ཞེས་བྱའོ།།

བར་དུ་ཡང་བསྐྱེད་པ་གཞལ་དུ་མེད་ཅིང་གངས་མེད་²⁴⁴པར་འཛིག་རྟེན་པ་དང་
འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བདེ་བ་ཐུན་སྦྲུམ་ཚོགས་པ་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་པ་རྣམ་
པ་སྤྲུལ་ཚོགས་མཐའ་ཡས་པ་ཡང་མྱོང་བར་འགྱུར་འོ། །རང་གི་ལུས་ལ་སོགས་པ་²⁴⁵
མཆིལ་པའི་གཟན་ལྟ་བུར་བདག་ཡོངས་སྤྱོད་པར་མི་འདོད་པ་དེས་ཀྱང་གཞན་དག་
བྱངས་ནས་སྤོལ་འོ། །དེའི་ཕྱིར་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཀྱང་། སྤྱིན་པ་ནི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱང་ཆུབ་བོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་
པ་ལས་སྤྱིན་པའི་པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་དང་པོ་འོ། ། ॥

241 སྤྱི་དགེ་དང་ཅི་ནི་ཨ་ “དགེ་བའི་རྩ་བ་” ཡོད།

242 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཨ་ “སྲིད་པའི་” ཡོད་ཀྱང་། ལེགས་སྦྱར་ཨ་ “སྲིད་པའི་” (bhava) རྒྱ་དོན་བྱུང་བས་དེ་ལྟར་བཅོས།

243 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ “བས་”

244 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ “དཔག་ཏུ་མེད་”

245 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ “པའི་”

གཉིས་པ། དམ་པའི་ཚུལ་ཡོད་པ་སྤྱད་བའི་ལེན།

ལྟོ དེ་ལྟར་ལུས་ལ་སོགས་པ་བཏང་བ་འདི་དག་ཀྱང་བསྐྱུང་བར་བྱ་སྟེ། དེ་²⁴⁶ཅིའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། འདི་ལྟར། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ལོངས་སྤྱད་ཕྱིར། །ལུས་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་
པར་བྱ།²⁴⁷ །མ་བསྐྱུངས་ལོངས་སྤྱོད་ག་ལས་ལོངས། །གང་མི་སྤྱོད་པས་ཅི་ཞིག་སྤྱོད།
དེ་བས་སེམས་ཅན་ལོངས་སྤྱོད་ཕྱིར། །(༢༥ ན) ལུས་ལ་སོགས་པ་བསྐྱུང་བར་བྱ།²⁴⁸།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས། །ཤུ་རིའི་བྱ་གཞན་བསྐྱུང་རྒྱུ་མ་ན་
བདག་བསྐྱུང་བར་བྱའོ།²⁴⁹ །དེ་བཞིན་དུ་ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་མན་པ་འདོད་པ་དང་ལྷན་པས་སློག་གི་ཕྱིར་ཡང་སྤྲིག་པའི་ལས་མི་བྱེད་
དོ། །ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་སོ། །

ཁྱིམ་བདག་དཔལ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །ཁུར་གྱི་དོན་དུ་ཤིང་རྩ་ལྟར་
ཆོས་ཀྱི་སློ་འབའ་ཞིག་གིས་གཟུང་བར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་
པ་སློ་གོས་མི་ཟད་པས་²⁵⁰བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ལ་ལྟ་བུས་ལུས་
ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱུལ་གྱིས་ལོངས་སྤྱོད་མི་སྤྱོདོ།²⁵¹ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལུས་ལ་སོགས་པ་དེ་ཇི་²⁵²ལྟར་བསྐྱུང་ཞེ་ན། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མི་གཏང་ཞིང་།
སྤྱོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་འཕགས་པ་དཔལ་འབྱུང་གིས་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
རིགས་ཀྱི་བྱ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡང་དག་པར་བློན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་

246 ལྟར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ “དེ” མེད།
247 བསྐྱུང་བ་ཀྱུན་ལས་བཏུས་པའི་ཚུགས་སྤྱད་པར་ འོག་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་ “ལུས་ལ་སོགས་པ་བསྐྱུང་བར་བྱ།”
248 བསྐྱུང་བ་ཀྱུན་ལས་བཏུས་པའི་ཚུགས་སྤྱད་པར་ “དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མི་གཏང་ཞིང་། །མདོ་སྤྱོད་ག་ལ་རྟག་
བལྟ་བས།” ཞེས་པ་ཚིག་རྒྱུ་འདིའི་སྤྱོད་དུ་བྱུང་།
249 ལྟར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ “ཞེས་བྱ་བ་ནས་”
250 ལྟར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ “པའི་”
251 སྤྱོད་དག་ཅོན་ཟེ་ “མི་སྤྱོདོ།”
252 སྤྱོད་དག་ཅོན་ཟེ་ “ཇི” མེད།

དཔའ་རྣམས་ནི་ངན་འགྲོ་མི་ལྟ་ངོ་། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བསམས་པའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་དང་འགལ་བར་
མི་བྱེད་དོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་མཛོན་པར་འཕགས་པ་ཡིན་ནོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
ལ་བསྟེན་བཀུར་བྱས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་སྦྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མི་
བརྟེན་པར་སྦྱོད་པ་ཡིན་ནོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་བབྱུང་བའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤུབ་པར་དཀའ་བ་
ཡིན་ནོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་བྱ་བ་དང་²⁵³བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་
པར་བྱེད་པའོ། །བག་མེད་པའི་གནས་ལས་ཡང་དག་པར་བསྟོན་པའོ། །འཁོར་བའི་
གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདོན་པའོ། །

རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལྟ་བུས་ན་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པས་དག་བའི་བཤེས་
གཉེན་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་དུ་འགྲོ་བར་བྱའོ། །ཁུར་ཐམས་ཅད་བཀུར་བས་ཡོངས་སུ་མི་སྦྱོ་
བའི་ཕྱིར་ས་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། སྤྱག་
བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་(༢༥་བ)ཀྱིས་མི་བསྐྱལ་བའི་ཕྱིར་ཁོར་ཡུག་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་།
ལས་ཐམས་ཅད་ཉམས་སུ་སྤང་བ་ལ་མི་སྦྱོད་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་ལྟ་བུའི་སེམས་
དང་། ད་རྒྱལ་དང་ཆེ་བའི་ད་རྒྱལ་རྣམ་པར་སྦྲོང་བས་ཕྱག་དར་བ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་།
ཁུར་ལྟེ་བ་བཀུར་བས་ཐེག་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། མི་ཁྲོ་བས་ཁྲི་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་།
འགྲོ་ཞིང་འོང་བས་ཡོངས་སུ་མི་སྦྱོ་བས་བྱུ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་། དག་བའི་བཤེས་
གཉེན་གྱི་ངོར་ལྟ་བུས་བྱ་མཛོངས་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཀྱིས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་
བསྟེན་བཀུར་བྱའོ། །

རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་ལ་ནི་ནད་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དག་བའི་

253 ལྷུ་རྒྱུད་དང་པེ་ཅིང་། བྱ་བ་དང་། མེད།

བཤེས་གཉེན་ལ་ནི་སྤྲོད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་ནི་སྤྲོད་གྱི་འདུ་ཤེས་
 དང་། ཉན་ཏན་ཉམས་སུ་སྒྲངས་པ་ལ་ནི་ནད་འཆོ་བའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །
 རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་རང་ལ་ནི་འཛིགས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དགེ་བའི་
 བཤེས་གཉེན་ལ་ནི་དཔའ་བོའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་ནི་མཆོན་ཆའི་
 འདུ་ཤེས་དང་། ཉན་ཏན་ལ་ནི་དགྲ་སེལ་བའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་
 བའོ།།²⁵⁴

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་དགེ་བསྟན་མ་མི་གཡོ་མའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་
 བྱ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་ལ་སངས་རྒྱུ་བཙུག་པོའི་ལྷན་འདས་རྣམས་སྤྲུགས་མཉེས་པར་འགྱུར་རོ། །དགེ་
 བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་དང་མི་འགལ་བར་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་
 ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉེ་བར་འགྱུར་རོ། །དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་ལ་ཐེ་ཆོམ་
 མེད་པ་ལ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཉེ་བར་འགྱུར་རོ། །དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་
 ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་མ་བྲལ་བ་ལ་དོན་ཐམས་ཅད་མཛོད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
 ིོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འཕགས་པ་ཞོར་བཟང་གིས་དགེ་སྤྲོད་རྒྱ་མཆོའི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་
 ཀླུ་པ་གཉིས་ལ་མགོ་བོས་ཕྱག་འཆའ་ཏེ། ལན་བརྒྱ་ཉིད་དུ་མར་²⁵⁵བསྐྱོར་བ་བྱས་
 ཉན་དགེ་སྤྲོད་རྒྱ་མཆོའི་རྒྱལ་མཆོན་ལ་བཏུད་དེ་ཕྱག་འཆའ་ཉན། ཡང་དང་ཡང་
 བཏུ་ཞིང་ཡང་དང་ཡང་མཛོད་པར་བཏུ་བ་དང་། ཕྱག་བྱ་བ་དང་། རབ་ཏུ་འདུད་པ་
 དང་། གུས་པར་བྱ་བ་དང་། རིམ་བྱོར་བྱ་བ་དང་། (རུ་ན)ཡིད་ལ་བྱ་བ་དང་། བསམ་
 པ་དང་། བསྐྱོམ་པ་དང་། ཡོངས་སུ་བསྐྱོམ་པ་དང་། ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་
 དང་། རོམ་ཆར་དུ་བྱ་བ་དང་། ཡོན་ཏན་མཛོད་དུ་བྱ་བ་དང་། རྗེས་སུ་བསྤྲུགས་པ་དང་།

254 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཞེས་བྱ་བའོ།། མེད།

255 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མས་

ཇེས་སུ་འབྲང་བར་བྱ་བ་དང་། ཇེས་སུ་བྲན་པར་བྱ་བ་དང་། བརྟན་པར་བྱ་བ་དང་། མི་
བཏང་བ་དང་། ཡིད་ལ་བསམ་པ་དང་། ཉེ་བར་འབྲེལ་བར་བྱ་བ་དང་། སློན་ལམ་གྱི་
ཇེས་སུ་འཕྲུག་པར་བྱ་བ་དང་། མཐོང་བས་²⁵⁶དགའ་བ་དང་། དབྱངས་ཀྱིས་མཚན་
མར་གཟུང་བ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ཇེས་སུ་བསམ་པ་དང་། མིང་ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་
ཇེས་སུ་སོང་བའི་སེམས་དང་ལྟན་པར་བྱ་བ་དང་། ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཇེས་སུ་བྲན་
པར་བྱ་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཇེས་སུ་བསམ་པ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡུལ་ལ་
ཇེས་སུ་འཕྲུག་པར་བྱ་བ་དང་། སློན་ལམ་གྱི་ཡུལ་ལ་ཇེས་སུ་འབྲང་བར་བྱ་བ་དང་།
སྒྲིད་ཡུལ་གྱི་ཡུལ་རྣམ་པར་དབྱུང་པར་བྱ་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྒྲུང་བ་ཡོངས་སུ་
གཟུང་བར་བྱེད་ཅིང་དགེ་སློང་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྩུང་ནས་སོང་ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལས་འོངས་པའི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་ཡང་དགའ་པར་
བལྟ་ཞིང་གཤོང་མཆིམས་གང་བར་དུས་ཏེ། དྲ་བྱི་ལ་སླློན་ལ་ལན་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མར་
བསྐྱོར་བ་བྱས་ནས་ཡང་དང་ཡང་བལྟས་ཏེ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་དྲ་བྱི་ལ་སླློན་གྱི་རྩུང་ནས་
སོང་ངོ་། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། ཤུ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ནི། མཁན་པོ་དང་སློབ་དཔོན་ལ་གྲུས་པས་གང་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བའི་རིན་པོ་
ཆེ་དེ་འཛིག་ཉེན་ན་མེད་དོ། །གང་ལུས་ཀྱིས་རིམ་གྲོ་མི་བྱ་བ་དེ་མེད་དོ། །གང་ཀླང་པས་
གཏོང་བ་ལ་མི་སློབ་དེ་མེད་དོ། །གང་ངག་གི་ལས་ལ་མི་སློབ་དེ་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་
དུ་སྒྱུར་ཏེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་འདི་ནི་འཆིང་བ་ཐམས་ཅད་གཅད་པར་འབྱུང་བའོ། །
ཆོས་འདི་ནི་སྒྱུ་བ་དང་རྒྱ་བ་དང་ན་བ་དང་འཆི་བ་དང་མུ་ངན་དང་སླེ་སྒྲགས་འདོན་པ་
དང་སྒྱུག་བསྐྱེད་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་གཅོད་པར་འབྱུང་བའོ་སྙམ་ནས་རིན་པོ་ཆེའི་

256 སྒྲུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ན་

སེམས་བསྐྱེད་དེ།²⁵⁷ ཁོས་འདི་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནད་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད་
པར་འགྱུར་བས་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་(༢༦བ)ནད་ཉེ་བར་ཞི་བར་
བྱེད་པའི་ཆོས་འདི་ལྟ་བུ་འདོད་པར་བྱའོ་སྒྲུལ་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཁྱིམ་བདག་དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཁྱེས་པ་ལས་ཀྱང་། ཁྱིམ་བདག་གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ལུང་གྲོག་པ་དང་ཁ་ཏྲོན་བྱ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བས་སྦྱོན་པ་དང་ཚུལ་
ཁྱིམས་དང་བཟོད་པ་དང་བཙོན་འགྲུས་དང་བསམ་གཏན་དང་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་
པའམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་གྱི་ཆོག་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཆོག་བཞི་པའི་
ཆོག་སྒྲུབ་བཅད་པ་སྒྲུབ་པ་མཉམ་ཏམ་ལུང་མཉམ་སམ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་དེ་ལ་
དེས་ཆོས་ཀྱི་གྲུས་པ་བྱའོ། །མིང་དང་ཆོག་དང་ཡི་གེ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲུབ་བཅད་པ་དེ་
བསྟན་པ་དེ་སྟེད་ཀྱི་བསྐྱེད་པར་གལ་ཏེ་སྒྲོབ་དཔོན་དེ་ལ་གཡོ་མེད་པར་ཆེད་པ་དང་
བཀྱར་སྟོང་དང་མཆོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རིམ་གྱོད་དང་བསྟེན་བཀྱར་བྱས་ཀྱང་ཁྱིམ་
བདག་དེ་དུང་²⁵⁸སྒྲོབ་དཔོན་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱི་གྲུས་པ་²⁵⁹ཡོངས་སྒྲོག་གསུངས་པ་མ་
ཡིན་ནའོ་ཆོས་ཀྱི་གྲུས་པ་ལྟ་བུ་ཆོས་ཀྱི་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་དག་
བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ཤིན་ཏུ་གྲུས་པ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཡངས་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱེད་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་གྱི་ཡོན་ཏན་
དག་དང་སྒྲུབ་པ་ལ་གྲུས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དག་དང་ལྡན་པས་སོང་ནས་²⁶⁰མཐར་
གྱིས་གྲོང་ཁྱེར་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། དེའི་གྲོང་བར་གྱི་ཆོང་འདུས་ཀྱི་དབུས་སྒྲུབ་
ཕྱིན་ནས་དེ་འདི་སྒྲུབ་དུ་སེམས་ཏེ། འདི་ལྟར་བདག་གི་ལུས་བཅོངས་ལ། དེའི་རིན་

257 སྒྲོབ་དཔོན་དང་ཆོན་ཅེ་འོ།
258 པེ་ཅིང་ཅེ་ “དུ” ཡོད།
259 སྒྲུབ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “གྲུས་པར་བྱ་བ་”
260 སྒྲུབ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “བསམ་”

གྲིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་ལ་བཀྱར་སྟེ་བྱེད། །
 ཡུན་རིང་པོ་ནས་བདག་གི་ལུས་སྟོང་ཞིག་ཅིང་²⁶¹ ཟད་དེ་བཙོངས་སོ། །འཁོར་བ་
 དཔག་ཏུ་མེད་པ་ནས་²⁶² འདོད་པའི་ཕྱིར་འདོད་པའི་རྒྱས་ཡང་དང་ཡང་སེམས་ཅན་
 དཔུལ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག་མྱོང་ཡང་འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་
 རམ་འདི་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་ཆེན་པོ་དག་²⁶³ ལ་བཀྱར་སྟེ་བྱ་བའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་
 མོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་གོང་བར་གྱི་
 ཆོང་འདུས་ཀྱི་དབུས་སུ་འདུག་སྟེ། མི་སུ་འདོད་མི་སུ་འདོད་ཅེས་སྒྲ་བསྒྲགས་ཤིང་
 སྐད་ཀྱིས་ཐོས་པར་བོས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། (༢༧) དེ་ནས་བདུན་སྡིག་ཅན་གྱིས་ཅི་ནས་བྲམ་ཟེ་དང་བྱིས་
 བདག་དེ་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་མི་སུ་
 འདོད་²⁶⁴ སུ་ང་ཉོ་བར་འདོད་ཅེས་ཟེར་བའི་སྒྲ་མི་ཐོས་པར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟ་བུར་ཡོངས་
 སུ་བསྒྲིབས་སོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་གང་
 གི་ཆོ་བདག་ཉོ་བ་མ་ཆེད་པ་དེའི་ཆོ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སོང་ནས་མཆིམ་ཕྱུང་སྟེ་འདི་
 ལྟར་བདག་གི་²⁶⁵ ལུས་བཙོངས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་
 ཆོས་འཕགས་ལ་བཀྱར་སྟེ་བྱ་སྟུམ་ན། ལུས་ཉོ་བ་ཡང་བདག་གིས་མ་ཆེད་དེ། ཀྱེ་མ་
 བདག་ནི་ཐོབ་པ་རན་པ་ཐོབ་བོ་སྟུམ་མོ།²⁶⁶ །དེ་ནས་ལྟའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་འདི་སྟུམ་
 དུ་སེམས་ཏེ། དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་འདི་ལྟ་
 སྟེ་ཆོས་འདོད་པའི་ཕྱིར་བདག་གི་ལུས་ཡོངས་སུ་གཏང་བར་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ཕུན་

261 པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཅུང་’

262 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ན་’

263 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དག་’ མེད།

264 སྟེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘མི་’ ཡོད།

265 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གིས་’

266 སྟེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘ནས།’

སྤྱི་ཚུལ་པ་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་
 རྟག་ཏུ་བྱུང་ལ་བདག་གིས་སད་པར་བྱའོ་སྟུམ་སྟེ། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་²⁶⁷
 བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ཆེན་པོ་མཛོད་པར་སྤྱུལ་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
 དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་ལ་བ་དེར་སོང་སྟེ་འོངས་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྟུམ་སྟེ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་འདི་
 ལྟར་ཡིད་མི་དག་འཁོར་ཡིད་གདུང་ལ་མཆིམ་འབྱུང་བ་ཅི་ཉེས། དེས་སྟུམ་པ། བྲམ་
 ཟེའི་ཁྱེའུ་དེ་ཆོས་འདོད་པའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་བཙོངས་ཏེ། ཆོས་ལ་མཆོད་པ་བྱ་བར་
 འདོད་ན། ལུས་ཉོབ་དེངས་མ་ཆེད་ནས་དེ་ལ་ང་འདི་སྟུམ་ཏུ་²⁶⁸སེམས་སོ། །ཀྱེ་མ་ང་
 ནི་བསོད་ནམས་ཆུང་བས་འདི་ལྟར་ལུས་བཙོངས་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་
 ལ་མཆོད་པར་བྱ་བ་དང་། འཕགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་
 ཆོས་འཕགས་ལ་ཡང་བཀུར་སྟེ་བྱ་སྟུམ་ན་བདག་གི་ལུས་ཉོབ་མ་ཆེད་དོ་སྟུམ་སོ། །

དེ་ནས་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་ལ་
 འདི་སྐད་ཅེས་སྟུམ་སྟེ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་ང་ལ་མིས་ནི་བྱ་བ་མེད་ཀྱི། ང་མཆོད་སྦྱིན་ཞིག་
 བྱེད་དེ་དེར་མིའི་སྦྱིང་དང་ཁྲག་དང་རུས་པ་དང་རྐང་དག་ང་ལ་དགོས་ན་དེ་རིན་གྱིས་
 ཉོར་བྱིན་ཅིག་ཅེས་(ཟུལ་བ)བྱས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
 པོ་རྟག་ཏུ་བྱུང་འདི་སྟུམ་ཏུ་སེམས་ཏེ་གང་བདག་གིས་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་དེས། སྦྱིང་དང་
 ཁྲག་དང་རུས་པ་དང་རྐང་ཉོབ་ཆེད་པ་འདི་ནི་བདག་གིས་ཆེད་པའི་མཆོག་ལེགས་
 པར་ཆེད་དོ། །བདག་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དང་ཐབས་མཁས་པ་ལ་
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འབྱུང་རོ་སྟུམ་ནས། དེས་སེམས་དག་འབ་དང་སེམས་བདེ་བ་
 དང་སེམས་²⁶⁹རབ་ཏུ་དག་འབར་བྱུང་ནས། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྟུམ་

267 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གྱིས་’ མེད།

268 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཏུ་’ མེད།

269 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སེམས་’ མེད།

སོ། །བྱམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་འདི་ལུས་འདི་ལས་ཁྱོད་གང་འདོད་པ་སྦྱིན་ནོ། །དེས་དེ་ལ་འདི་
སྐད་ཅེས་སྒྲུས་སོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་རིན་དུ་ཅི་འདོད་པ་སྦྱིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུས་²⁷⁰པ་དང་།
དེས་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲུས་སོ། །བྱམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ཡོངས་སུ་གཏང་བ་
དེང་ལ་བྱིན་ཅིག །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱས་
མཆོན་རྟོན་པོ་ཐོགས་ནས། ལག་པ་གཡས་པ་ཕྱག་སྟེ་ཁྱེ་ཁྱེ་གཟགས་སོ། །བསྐྱ་
གཡས་པ་ཤ་མེད་པར་བརྟོགས་ནས་བྱས་པ་གཅོག་ཏུ་ཅིག་པའི་བྱང་དུ་སོང་ངོ། །

དེ་ནས་ཆོང་དཔོན་གྱི་བྱ་མོ་ཞིག་ཁང་པའི་ཡང་ཐོག་ན་འདུག་པ་དེས། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱས་པའི་ཤ་²⁷¹མེད་པར་བརྟོགས་ནས།
བྱས་པ་གཅོག་ཏུ་ཅིག་པའི་བྱང་དུ་སོང་བ་མཐོང་ནས་དེ་འདི་སྒྲུམ་དུ་སེམས་ཏེ།
རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་ལ་བདག་ཉིད་འདི་ལྟ་བུའི་ན་ཆ་བྱེད་པ་བདག་
རིགས་ཀྱི་བྱ་དེའི་བྱང་དུ་སོང་སྟེ་དེའི་སྒྲུམ་ནས་ཆོང་དཔོན་གྱི་བྱ་མོ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱས་པ་ལ་བ་དེར་སོང་སྟེ་ཕྱིན་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱས་པ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲུས་སོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་
ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱོད་བདག་ཉིད་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་ན་ཆ་བྱེད་པེ། ཁྱེ་དང་བྱས་པ་དང་ཀླང་
འདིས་ཅི་ཞིག་བྱ། རྟག་ཏུ་བྱས་བྱ་མོ་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲུས་སོ། །བྱམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་འདི་
ལ་བཙོངས་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་མཆོད་པར་བྱའོ། །འཕགས་པ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་ལ་ཡང་བཀུར་སྟེ་བྱའོ། །དེ་
ནས་ཆོང་དཔོན་གྱི་བྱ་མོ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱས་
པ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲུས་སོ། །(༢༤ ན) རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་འདི་ལྟར་བདག་གི་སྦྱིང་དང་
ཁྱེ་དང་བྱས་པ་དང་ཀླང་ཡང་བཙོངས་ཏེ་རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལ་བཀུར་སྟེ་བྱ་བར་འདོད་

270 སྟེ་དགོ་དང་ཅི་ནི་= 'བྱས་'

271 སྒྲུམ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་= 'བསྐྱ་ཤ་'

པ། ཁྱད་ལ་ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་པར་ཅི་ཞིག་འབྲུབ་པར་འབྱུང་། དེས་དེ་ལ་སྒྲིམ་པ། བྱ་
མོ་རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་གང་ལ་ངས་བསྒྲིམ་པར་བྱ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་
ཐབས་ལ་²⁷²མཁས་པ་དག་སྟོན་པར་འབྱུང་ཏེ། དེ་ལ་ངས་བསྒྲིམས་ན་སྒྲ་ན་མེད་པ་
ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་འབྱུང་རོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། དེ་ནས་ཚོང་དཔོན་གྱི་²⁷³བྱ་མོ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་དུ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྒྲིམ་སོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱད་ཀྱིས་
འདི་ལྟར་ཆོས་རྒྱ་ཆེན་པོ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པ་ནི་ངོ་མཆར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་
ཆོས་འདི་ལྟ་བུ་རེ་རེའི་ཕྱིར་ཡང་བསྐྱལ་པ་གང་གྲུའི་ཁྱུང་གི་བྱེ་མ་སྟེན་དུ་ལུས་ཡོངས་
སུ་གཏང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ན་གཅིག་ལྟ་ཅི་སྟོན་ཏེ། དེ་ཙམ་དུ་ཁྱད་ཀྱིས་ཆོས་འདི་དག་
རྒྱ་ཆེར་ཡོངས་སུ་བརྗོད་ན་རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱད་གང་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་ལ་བཀྱར་སྟེ་བྱ་བའི་གསེར་རམ་ནོར་བུའམ་ཕུ་ཏིག་གམ་
བེ་རྩུབ་འམ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་བདག་ཀྱང་ཁྱད་ཀྱིས་སྐྱལ་བའི་གཡོག་མོ་ལྟ་བུ་འདི་
དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཆོས་འཕགས་ལ་མཆོད་པ་བགྱི་བའི་སྐད་དུ་མཆིའོ་ཞེས་བྱ་
བའི་བར་དུ་རྒྱ་ཆེར་སྐྱར་རོ།

དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་སྟན་ལས་ལངས་
ཏེ། བདག་གི་ཁྱིམ་དུ་ཞུགས་པ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནས། ལོ་བདུན་གྱི་བར་དུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་
གཅིག་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་ཏེ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་དུ་ཡང་ལོ་བདུན་གྱི་བར་དུ་འདོད་པའི་རྟོག་པ་མ་བྱུང་།
གཞོན་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་མ་བྱུང་། རྣམ་པར་འཆོ་བའི་རྟོག་པ་མ་བྱུང་། རོ་ལ་བཀྲམ་

272 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ལ” མེད།

273 སྐར་ཐང་། “གྱི” མེད།

པ་མ་སྦྱིས་ཏེ། གཞན་དུན་²⁷⁴བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་
འཕགས་ནམ་ལྡང་བར་འགྱུར། བདག་ཅག་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་གང་ལ་རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་འདུག་ནས་ཆོས་
སྟོན་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་བཤམས་ན། བདག་གིས་ས་ཕྱོགས་འདི་ཆག་ཆག་
(༢༤་བ)མ་བཏབ་ཀྱིས། ས་ཕྱོགས་གང་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་ཆོས་འཕགས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་ཐབས་མཁས་པ་རབ་དུ་སྟོན་
པར་འགྱུར་བ་དེར་ལེགས་པར་བྱུག་པར་བྱ། མེ་ཏྲག་སྒྲ་ཚོགས་གཏོར་བར་བྱའོ་སྟུམ་
མོ།²⁷⁵ །ཆོང་དཔོན་གྱི་བུ་མོ་ལ་སོགས་པ་བུ་མོ་ལྔ་བརྒྱ་པོ་དེ་དག་དང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་དུ་བྱེད་མེས་སུ་སྦྱོར་ཅིང་སྦྱོད་ལམ་གཉིས་
ཀྱིས་དུས་འདའ་བར་བྱེད་དེ་²⁷⁶བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེའི་མེས་སུ་འཇུག་གོ།

དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་དུ་བྱེད་ལྷའི་སྦྱ་ཐོས་ཏེ། བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་ནི་²⁷⁷ཞག་བདུན་ན་ཉིང་དེ་
འཛིན་ལས་ལྡང་སྟེ།²⁷⁸ ལངས་ནས་ཀྱང་གོང་ཁྱེར་གྱི་དབུས་སུ་འདུག་སྟེ་ཆོས་སྟོན་
པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གྲགས་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་
དུ་བྱེད་ལྷའི་སྦྱ་དེ་ཐོས་པ་དང་། དགའ་མགྲུ་ཡི་རངས་རབ་དུ་མགྲུ་ཞིང་དགའ་བ་དང་
ཡིད་བདེ་བ་སྦྱིས་ཏེ། ཆོང་དཔོན་གྱི་བུ་མོ་ལ་སོགས་པ་བུ་མོ་ལྔ་བརྒྱ་དང་ལྷན་

274 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ‘ནི’

275 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ ‘ལེགས་པར་བྱུགས་ལ་མེ་ཏྲག་སྒྲ་ཚོགས་གཏོར་ཏེ། ས་ཕྱོགས་གང་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་ཐབས་མཁས་པ་རབ་དུ་སྟོན་པར་འགྱུར་བ་དེར་ལེགས་
པར་བྱུག་པར་བྱའོ་སྟུམ་མོ།’ ཞེས་ཡོད་ཀྱང་། ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་དང་བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་བསྟན་ནས་བཅས་ཡོད།

276 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ‘པ་’

277 སྒྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ནི’ མེད།

278 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ‘ལངས་ཏེ།’

ཅག་²⁷⁹ །ས་ཕྱོགས་དེ་ཕྱགས་ནས། ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤྲས་པ་²⁸⁰
བཤམས་སོ། །དེ་ནས་བྱ་མོ་དེ་དག་གིས་རང་རང་གི་བླ་གོས་སྤྲད་དེ་རྟུན་གང་ལ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འཕགས་འདུག་ནས་ཆོས་སྟོན་པར་
འགྱུར་བ་དེར་བཏིང་ངོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་
རུས་ས་ཕྱོགས་དེར་ཆག་ཆག་གདབ་པར་འདོད་ན། བདུད་སྡིག་ཅན་གྱིས་ཆུ་ཐམས་
ཅད་མི་སྤྲང་བར་བྱས་ནས། ཅི་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་
ཏུ་རུས་ཆུ་མ་ཆེད་ནས་ཡིད་མི་དགའ་འཁོང་སེམས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཏེ་སེམས་གཞན་ཏུ་
འགྱུར་བ་དང་། དག་བའི་རྩ་བ་ལྟུང་པར་འགྱུར་བ་དང་། མཆོད་པ་དེ་ཡང་མི་མཛེས་
པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆུ་དེ་དག་མི་སྤྲང་བར་བྱས་ནས། ཀུན་ཏུ་ཆུབ་ཅལ་ན་མ་ཆེད་དོ། །

དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་རྩ་འདི་སྟུང་ཏུ་སེམས་ཏེ།
 བདག་གི་ལུས་ལྷན་ལ་ཁྲག་གིས་ས་ཕྱོགས་འདི་ཆག་ཆག་བཏབ་པོ། །དེ་ཅི་འུ་ཕྱིར་
 ཞེ་ན། ས་ཕྱོགས་འདི་ནི་རྩལ་ཆེ་སྟེ། རྩལ་གྱི་ཁམས་འདི་ནས་བྱང་བས་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་(༢༩་ན)འཕགས་ཀྱི་ལུས་ལ་ཕོག་ན་མི་
 རུང་སྟེ།²⁸¹ བདག་གི་ལུས་གདོན་མི་བར་འཇིག་པ་འདིས་ཅི་ཞིག་བྱ། བདག་གི་
 ལུས་འདི་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་ལ་ཞིག་པ་ནི་སྤྱི་ལོ། རུས་པ་མེད་པའི་བྱ་བ་ལ་འདོད་པའི་ཕྱིར་
 འདོད་པའི་གཞིས་²⁸²འཁོར་བ་དག་ན་བདག་གི་ལུས་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་དེ་ལྟ་བུའི་
 གནས་སུ་ཞིག་པ་ནི་ཅིར་ཡང་མི་རུང་ངོ་སྟུང་མོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་རྩས་མཚོན་རྗེས་སྤངས་ཏེ། བདག་གི་ལུས་ཀྱན་ཏུ་
 ལྷན་ནས་རང་གི་ཁྲག་གིས་ས་ཕྱོགས་དེ་ཁོར་ཡུག་ཏུ་ཆག་ཆག་བཏབ་པོ། །བྱང་

279 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ལ་མེད་ཀྱང་། ལེགས་སྦྱར་གྱི་དཔེ་དང་བསྐྱད་སྡོད་པ་དང་བསྐྱུན་ནས། “སྟོན་ཅིག” བསྐྱེད་ཡོད།

280 ལེགས་སྒྲུབ་ཟེ་ “འོན་པོ་ཆེ་བདུན་གྱིས་བྱས་པ་” (sapta-ratna-mayam) རྒྱུ་ཡོད།

281 སྡེ་དག་དང་ཅོ་ནེ་= 'ན།'

282 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བཞིས་”

ཁྱབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱེད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཆོང་དཔོན་གྱི་བྱ་
མོ་ལ་སོགས་པ་བྱ་མོ་ལྟ་བུ་ཤིང་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་མཆོན་ལྟོན་པོ་སྤངས་ཏེ་
རང་རང་གི་ལུས་ཕུག་ནས་རང་རང་གི་ཁྲག་གིས་ས་ཕྱོགས་དེ་ཆག་ཆག་བཏབ་སྟེ།
གང་དེ་དག་ལ་བདུད་རྡིག་ཅན་གྱིས་དག་བའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བར་ཆད་བྱ་བར་སྒྲགས་ཆེད་
པར་མི་འགྱུར་བས་བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་བྱེད་བྱ་མོ་
དེ་དག་སེམས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་བས་ན་ཆོས་བཞི་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དག་སྤོང་དག་བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་སྟོན་གི་ཕྱིར་ཡང་ཡོངས་སུ་གཏང་
བར་མི་བྱ་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་མི་བཏང་བས་
བདག་ལ་སོགས་པ་བསྐྱབ་པ་ལ་སོགས་པ་བྱའོ།།

མདོ་སྡེ་དག་ལ་རྟག་²⁸³བཏྲ་བས་ཀྱང་སྟེ། བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་
རྣམས་ནི་པལ་ཆེར་མདོ་སྡེ་དག་ལས་སྤྲང་སྟེ། མདོ་སྡེ་དེ་དང་དེ་དག་ལས་བྱང་ཁྱབ་
སེམས་དཔའི་ཀུན་ཏུ་སྤྱད་པ་དང་བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་རྣམས་
བཅས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ནི། །དེ་ལྟར་བས་ན་དེ་མ་བཏྲས་ན་ལྟར་བ་འབྱུང་བ་
ཡང་²⁸⁴མི་ཤེས་པས་མི་སྤོང་བར་འགྱུར་བས་རྟག་ཏུ་མདོ་སྡེ་བཏྲ་བ་ལ་གུས་པར་
བྱའོ། །དེས་ན་འདིས་ནི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་མི་གཏང་བ་དང་། མདོ་སྡེ་བཏྲ་བས་
དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་བརྟུང་པ་ཡིན་ནོ།།

འཕགས་པ་སློབ་སྟོན་གྱི་མཆོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། དེགས་ཀྱི་བྱ་འོན་ཀྱང་ཡི་གའི་
ངེས་པའི་ཆོག་གང་དག་གིས་བརྟོན་དུ་མེད་(༢༩་བ)པ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་དེ་
བསྐྱབ་པའི་ཡི་གའི་ངེས་པའི་ཆོག་དེ་དག་གང་ལེན་པ་དང་། འཛིན་པ་དང་། སྟོན་པ་

283 སྡེ་དག་དང་ཅེན་ཅེ་ ‘རྟག’ མེད།

284 སྤྲང་ཐང་ཅེ་ ‘ལྟར་བས་འབྱུང་ཡང་’ བེ་ཅིང་ཅེ་ ‘ལྟར་བ་མི་འབྱུང་ཡང་’

དང་། རབ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་དང་། འཛིག་པ་དང་། རྣམ་པར་འགྲེལ་པ་དང་། རྣམ་
པར་འབྱེད་པ་དང་། གསལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་དག་པར་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་འདི་ནི་དམ་
པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །འཛིག་པ་གྱི་བྱ་གཞན་ཡང་ཆོས་སྒྲིབ་གང་
དག་མདོ་སྡེ་འདི་ལྟ་བུ་འདི་དག་འཛིན་པ་དང་། སྟོན་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སྤྱིར་པོར་བྱེད་པའི་
ཆོས་སྒྲིབ་བ་དེ་དག་ལ་གང་བསྟེན་པ་དང་བརྟེན་པ་དང་བསྟེན་བཀུར་བྱེད་པ་དང་ལྡང་
བ་²⁸⁵དང་རིམ་གྲོ་བྱེད་པ་དང་། གུས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཞེས་བྱེད་པ་དང་། བསྟོར་བྱེད་
བྱེད་པ་དང་། ཀུན་ཏུ་བསྐྱུང་བ་དང་། སྤྱེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། གོས་
དང་ཟས་དང་མལ་ཆ་དང་ན་བའི་གསོས་སྒྲིབ་དང་ཡོ་བྱད་སྒྲིབ་པ་དང་། ལེགས་སོ་
ཞེས་བྱ་བ་སྒྲིབ་པ་དང་། རྩོམ་ལྟར་ཀུན་ཏུ་བསྐྱུང་བ་དང་། དག་བ་ཀུན་ཏུ་བསྐྱུང་བ་
དང་། བསྐྱུང་བ་པ་བརྟེན་པ་དང་། མི་སྒྲིབ་པ་འཆབ་པ་འདི་ཡང་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་
སུ་འཛིན་པའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། འཛིག་པ་གྱི་བྱ་གཞན་ཡང་ཆོད་པ་མེད་པ་ལྟར་ལེན་པ་དང་། ཆོས་མ་
ཡིན་པས་ཆོད་པ་རྣམས་ཆོས་དང་མཐུན་པར་ཆར་གཅོད་པ་འདི་ཡང་དམ་པའི་ཆོས་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པའོ། །འཛིག་པ་གྱི་བྱ་གཞན་ཡང་ཞེས་བྱེད་པའི་རྒྱུད་དང་། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་བསྐྱུ་བ་དང་རབ་ཏུ་ཐར་བར་བྱ་བའི་སྟོ་དང་ཟང་ཟང་མེད་པའི་སེམས་
ཀྱིས་གཞན་དག་ལ་ཆོས་སྒྲིབ་པ་འདི་ཡང་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའོ། །དེ་
བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། འཛིག་པ་གྱི་བྱ་གཞན་ཡང་གང་ཆོས་མཉན་པའི་རྒྱུ་འམ་ཆོས་བསྟན་
པའི་རྒྱུར་ཐ་ན་གོམ་པ་གཅིག་འདོར་རམ་ཐ་ན་དབྱུགས་གཅིག་འབྱིན་ཏམ་རུབ་ཀྱང་
རུང་སྟེ། འདི་ཡང་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའོ། །འཛིག་པ་གྱི་བྱ་གཞན་ཡང་གང་
ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་ཅིང་མི་ལེན་པ་འདི་ཡང་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་

285 རྩོམ་གྱི་དང་ཅོན་ཆ་ “སྒྲིབ་པ་”

སྲུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱའོ།²⁸⁶ །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་ཀྱེ་མའོ་སེམས་འདི་ནི་
 ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཡུལ་ལ་རབ་དུ་འཕྱར་བ་སྟེ། གང་དེ་སྟོན་པ་དང་ཡོངས་སྲུ་བསྐྱར་བ་
 དང་ཅེ་གཅིག་དུ་འབྱུར་བ་དང་དུལ་བ་དང་ཞི་བ་དང་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་། འདུལ་བ་
 འདི་ནི་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་(༣༠ན)འཛིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་
 ཏེ།²⁸⁷ །རིགས་ཀྱི་བྱ་གཞན་ཡང་ཆོས་གང་གིས་ཆོས་གང་འབྱུང་བའི་ཆོས་དེ་ཡོངས་
 སྲུ་མི་འཛིན་པ་དང་མི་ལེན་པ་འདི་ནི་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་
 ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་ཆོས་སྦྱ་བ་ལ་བརྟེན་པ་ལ་སོགས་པས་
 དག་གའི་བཤེས་གཉེན་མི་གཏང་བ་དང་དག་གའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི་
 བཤད་ཟེན་ཏོ།།

དེའི་ཕྱིར་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པ་འདི་མེད་ན། སྦྱང་བར་མི་འབྱུར། དག་པར་
 མི་འབྱུར། འཕེལ་བར་མི་འབྱུར་ལ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་མི་
 འབྱུར་བས། དེས་པར་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་གཟུང་བར་བྱའོ། །དཔལ་སྤངས་མེད་གོ་
 སྒྲིའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་ལམ་གང་གྲུའི་
 གྲུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་གང་ལགས་པ་དེ་དག་ནི་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོ་གཅིག་གི་ནང་དུ་བྱུབ་
 ཅིང་འདུས་ཏེ་རྗེས་སྲུ་ཞུགས་པ་ལགས་ཏེ་འདི་ལྟ་སྟེ་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་
 པར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་ན་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པ་ནི་ཡུལ་ཆེན་
 པོ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ལྟ་མོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་སྦྱོར་བྱ་སྟོབས་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པས།
 གནད་དུ་མི་དྲག་པར་བསྐྱུན་ན་ཡང་གཞོད་པར་འབྱུར་ཞིང་མི་བདེ་བར་བྱེད་དོ། །ལྟ་མོ་
 དེ་བཞིན་དུ་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པ་ཆུང་དུས་ཀྱང་བདུད་སྤྲིག་ཅན་ལ་གཞོད་

286 ལེགས་སྦྱར་ཆོས་རྒྱུ་རྒྱུ་གཞན་ཡང་གང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྲུ་མི་འཛིན་ཅིང་མི་ལེན་པ་འདི་ཡང་དམ་པའི་
 ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱའོ། ། མེད།

287 སྟེ་དག་དང་ཅི་ནི་ཆོས་རྒྱུ་རྒྱུ་གཞན་ཡང་གང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྲུ་མི་འཛིན་ཅིང་མི་ལེན་པ་འདི་ཡང་དམ་པའི་
 ཆོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་སློ་བྱོས་སྐྱ་མཚོས་ཁྱས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་དམ་པའི་ཚོས་འཛིན་པ། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་འགྱུར། །ལྟ་
དང་སྒྱུ་དང་མི་འམ་ཅི་རྣམས་དང་། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་ཡོངས་སུ་གཟུང་།²⁸⁹།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཚོས་འཛིན་པ། །འཛན་ལྡན་སློ་བྱོས་ལྡན་ཞིང་སློ་ལྡན་
འགྱུར། །ཤེས་རབ་སྐྱ་ཆེན་ཀྱན་ནས་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །མཁས་པ་བག་ཆགས་བཅས་
པའི་ཉོན་མོངས་སྟོང་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཚོས་འཛིན་པ། །དེ་ལ་བདུད་
ཀྱི་སྦྱོན་ཆགས་ཆེད་མི་འགྱུར། །དེ་ལ་འགྱུད་དང་དེ་བཞིན་དོགས་པ་མེད། །དེ་ལ་
བཅིངས་མེད་སྦྱིབ་པ་ཅུང་ཟད་མེད།²⁹⁰། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཚོས་འཛིན་
པ། །ཞིང་སྟོང་དག་ཏུ་ནམ་ཡང་མི་སྦྱེ་སྦྱེ། །སྦྱེ་བ་ཀྱན་ཏུ་དེས་ནི་རྒྱལ་བ་མཐོང་། །

290 ལེགས་སྒྲུང་། “བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་” ནས་ ‘ཕྱང་ཟད་མེད།།’ བར་མེད།

མཐོང་ནས་དེ་ལ་དད་པ་རབ་ཏུ་འཐོབ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་
པ། །ཆོས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བྱུང་ན་འགྱུར། །ཡང་དང་ཡང་ཏུ་རབ་ཏུ་འགྱུར་བ་ཐོབ། །
སྐྱོད་པ་ཡོངས་དག་སྐྱབ་པ་སྙིང་པོར་བྱེད། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །ཚུལ་ཁྲིམས་
 ཐོབ་པས་འཕགས་པའི་ཆོས་སྟོན་པ། །མཁས་པས་མངོན་ཤེས་ལྡེལ་²⁹¹ སྐྱར་དུ་རེག།
 མ་སྒྲུད་²⁹² བསམ་གཏན་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཐོབ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་
 ཆོས་འཛིན་པ། །དེ་ནི་ཟབ་ཆོས་རྟོགས་པར་ཁོང་དུ་ཆུད། །སངས་རྒྱས་སྟོན་ཡུལ་སྟོང་
 ཉིད་ཐེ་ཚོམ་མེད། །སེམས་ཅན་བདག་མེད་པར་ཡང་མོས་པར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །དེ་ནི་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་འཐོབ། །འཛིགས་
 མེད་ཤེས་རབ་རྣམས་ཆེད་དག །དེ་ནི་སྟོན་ཆགས་ཀྱན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་གཅོད།²⁹³ །
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །མཁས་པ་དེ་ནི་གཟུངས་རྣམས་
 ཐོབ་པར་འགྱུར། །བསྐྱལ་པ་བརྒྱར་ཡང་གང་ཐོས་ཆུད་མི་བ། །སྟོབས་དང་ལྡན་ཞིང་
 ཆགས་པ་མེད་པར་འགྱུར། །(༣༡) དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །
 དེ་ལ་མཁས་པ་རྟག་ཏུ་དགའ་བར་འགྱུར། །ལྟ་དང་ལྟ་མིན་མི་ཅིའི་ཡིད་དུ་འོང་། །དེ་
 ལ་སངས་རྒྱས་བྱ་གཅིག་བཞིན་དུ་བསྟོད།²⁹⁴ །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་
 འཛིན་པ། །བརྒྱ་བྱིན་ཆངས་པ་དེ་བཞིན་འཛིག་རྟེན་སྦྱོང་། །འཁོར་ལོས་སྐྱར་དང་མི་
 ཡི་རྒྱལ་པོར་འགྱུར། །བདེ་དང་ཡིད་བདེས་བྱང་ཆུབ་དེ་འཛོང་རྒྱ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །དེ་ལུས་སུམ་ཅུ་ཙུ་གཉིས་མཆོན་ལྡན་ཞིང་། །མཁས་
 པ་ཡན་ལག་སྒྲུད་པ་མེད་པར་འགྱུར། །དེ་ལ་ལྟ་བས་ངོམས་པར་ཡོང་མ་འགྱུར། །དེ་

291 ལྷ་མ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ལམ་”

292 སྡེ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་མ་སྡེན་

293 ལེགས་སྒྲུབ་፡ ང་བཞིན་གཤེགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཐོབ་པས་ ཉས་ བེ་ཆོས་གཙོང་ བར་མེད།

294 ལེགས་སྒྲུབ་ཟེ་ 'དེ་ལ་མཁས་པ་' ཉས་ 'བཞིན་དུ་བསྟོད།།' བར་མེད།

བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །གང་དག་²⁹⁵ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་འདི་
 ལྟོན་པའི། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་ལ་དགོན་མི་འགྱུར། །ཆོས་མཛོད་ཟད་མི་ཤེས་
 པ་ཉན་པར་བྱེད། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །ལུས་དང་དག་
 དང་ཡིད་ཀྱང་རྣམ་པར་དག །ཚུལ་ཁྲིམས་ཏིང་འཛིན་ཤེས་རབ་རྣམ་པར་དག །རྣམ་
 གྲོལ་ཡེ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་²⁹⁶། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་
 པ། །དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཟུང་འགྱུར་བ་མེད། །པ་རོལ་ཕྱིན་པ་²⁹⁷སྤྱད་དང་འགལ་
 མི་འགྱུར། །དག་བ་བརྒྱ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རབ་ཏུ་གཟུང་། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །ཚུལ་
 ཁྲིམས་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་ལས། དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་ལེའུ་
 སྟེ་གཉིས་པའོ། ། །

295 སྟེ་དག་དང་ཅིན་ཅེ་ “ཡང་”

296 ལེགས་སྤྱར་ “དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ། །གང་དག་ཆོས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་” ཅས་ “ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག །”
 བར་མེད།

297 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ “ལ་”

གསུམ་པ། ཆོས་སྤྱོད་ལ་སོགས་པ་བསྐྱབ་བའི་ལེན།

༥ གསུམ་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབ་བའི་སོགས་པ་འཛིན་པའི་ཐབས་ནི་སྤྱིར་བཤད་ནི་ཏེ། བསྐྱབ་བའི་སོགས་པ་བཅོད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་ལྷས་བསྐྱབ་གང་ཞེ་ན། །གནོད་འགྱུར་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པར་གནས་པ་ནི། ཇི་ལྟར་གཞན་ཉམས་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་དེའི་ལྷས་བསྐྱབ་བ་དབྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །གནོད་པར་འགྱུར་བ་སྤོང་བ་འདི་ཡང་འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ་ལ་བརྩོན་པ་རྣམས་ཀྱིས། བཅོམ་ལྷན་ཀླང་གཉིས་དམ་པ་ནི། །ཕྱ་དན་འདས་སྤྱད་བདག་ཅག་རྣམས། །ལྷས་དང་སྒོག་ཏུ་བཅས་བཏང་སྟེ། །དམ་པའི་ཆོས་ནི་གཟུང་བར་སྟོ། །ཆེད་(༡)བ་དང་བཀྱར་སྟེ་སྤངས་ནས་སྟེ། །བསྟེན་པ་²⁹⁸ཀྱན་ཀྱང་རབ་སྤངས་ཏེ། །སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་སྟོན་བྱེད་པའི། །ཆོས་འདི་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་ངོ། །དམ་པའི་ཆོས་ནི་གཟུང་སྤྱད་དུ། །གཤེད་པ་མི་སྟོན་འཆོ་²⁹⁹བ་དང་། །དན་དུ་སྤྱོད་བའི་ཆོག་རྣམས་ཀྱང་། །བཅོད་པས་དེ་དག་དང་དུ་སྤྱང་། །ཚུལ་འདི་རབ་ཏུ་བཟུང་ནས་སྟེ། །ཅོ་འདྲི་བ་དང་བསྒྲིགས་པ་དང་། །མི་བསྐྱབས་པ་དང་མི་སྟོན་པ།³⁰⁰ །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཅོད་པར་བགྱི། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། །དག་སྟོང་རྒྱལ་པོ་རབ་འབྱུག་ཅིང་། །དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་མ་རུངས་པ། །རྣམ་པར་འཇིག་ཆེ་སེམས་ཅན་ཕྱིར། །བདག་ཅག་དམ་ཆོས་གཟུང་བར་བགྱི། །མདོ་སྤྲེལ་གང་དག་རབ་ཟབ་ཅིང་། །རྣམ་གྲོལ་འབྱས་བྱར་ལྷན་པ་རྣམས། །རབ་ཏུ་འཛིན་པར་མི་བགྱིད་དེ།³⁰¹ །དེ་དག་སྤྱོད་ཆོགས་གཏམ་རྣམས་བགྱིད། །

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། །ཚུལ་འདི་རབ་ཏུ་བཟུང་ནས་སྟེ། །གང་དག་ཆོས་ལ་མི་གནས་

298 སྤྲེལ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་ “རྟོན་པ་” ལེགས་སྤྱར་ཅེ་ འདྲིས་པའི་སྐད་དོད་ཡོད་པས་ (samstavam) “བསྟེན་” བཞག་ཡོད།

299 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “འཆོ་བ་”

300 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “དང་། །”

301 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “དོ། །”

པའི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བྱམས་པར་བགྱི། །དེདག་ལ་ནི་སྦྱིང་རྗེའང་བགྱི། །
 སེམས་ཅན་རྟེན་དང་འདྲོད་གནས་པ། །ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་པ་མཐོང་ནས་སུ། །དེ་ཡི་
 འགོ་བ་ཅིར་འགྱུར་ཞེས། །མཆིམའང་རབ་ཏུ་དབྱུང་བར་བགྱི། །དམ་པའི་ཆོས་ལ་
 སྐྱར་འདེབས་པ། །དེདག་འཕྲལ་དུ་མཐོང་ན་³⁰²ཡང་། །དེདག་ག་ཞེ་བར་མི་འགྱུར་
 བར།³⁰³ །རིང་ནས་བྱམས་པ་བཅོལ་བར་བགྱི། །རབ་ཏུ་བསྐྱམས་ནས་དག་གི་ལས།།
 ཉམས་ཀྱིས་ཅི་རུས་བསྐྱུང་བར་བགྱི། །སྒྲིག་པ་ལ་ནི་རབ་གནས་པ། །དེ་ལ་སློ་བུར་
 གཏམ་མི་བགྱི། །ཞོར་སྦྱོར་དེ་བཞིན་བསྟེ་སྟང་གིས། །མི་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྦྱོར་བགྱིས་
 ནས། །ཡང་དག་སྒྲིག་མེད་སྦྱོད་ཡུལ་གྱི། །སྦྱང་གིས་དེདག་བསྐྱུལ་བར་བགྱི། །ཁྲིམ་
 དང་བསྟེན་པ་ཀུན་སྦྱངས་ཏེ། །དོན་ཅུང་བ་དང་བགྱིད་ཅུང་བ། །བས་མཐའ་དགོན་པའི་
 སྦྱོད་ཡུལ་ལ། །རི་དྲགས་བཞིན་དུ་འགྱུར་བ་བགྱི། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། །དུལ་བ་དང་
 བེ་ཞི་བ་དང་། །གྲོལ་ནས་³⁰⁴གྲོང་དུ་ཞུགས་ནས་ཀྱང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་ཆོས་
 འཆོལ་བ། །དེ་ལ་བདག་ཅག་ཆོས་བསྟན་ཏོ། །ཆོས་འདྲོད་པར་ནི་རྟོགས་ནས་སུ།³⁰⁵ །
 ཞིན་ཏུ་རིང་དུ་འང་མཆི་བར་བགྱི། །ཆོས་ལ་དག་འཁྱིང་མོས་རྟེན་ནས། །ལུས་ཅན་
 རྣམས་ཀྱི་དོན་ཡང་³⁰⁶བགྱི། །(༣༢་ན)སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འབྲུལ་མང་པོ། །དེ་
 དག་མཛོན་དུ་མཐོང་ནས་ཀྱང་། །ཆོས་དང་དེས་པ་རབ་གནས་ནས། །བདག་ལ་རབ་
 ཏུ་བརྟག་པར་བགྱི། །བསྟེ་སྟང་བགྱིས་དང་མ་བགྱིས་པ།³⁰⁷ །རི་རབ་ལྟ་བུར་གྱུར་ནས་
 སུ། །འཇིག་རྟེན་གྱིས་ནི་མི་གོས་པ། །འཇིག་རྟེན་འདྲན་པར་འགྱུར་བར་བགྱི། །དག་
 སྦྱིང་ཚུལ་ལས་ཉམས་རྣམས་ཀྱི། །མི་སྦྱོར་པ་དག་རྟོགས་ནས་ཀྱང་། །ལས་ནི་བདག་

302 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྣམས་”

303 སྦྱོ་དག་དང་ཅོ་ནི་། བས།།”

304 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བས་”

305 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཀྱང་། །”

306 སྦྱོ་དག་དང་ཅོ་ནི་། ཀྱང་”

307 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཡང་། །”

གིར་བྱ་བར་བགྱི། །དེད་ག་ལས་ནི་སྒྲིན་མ་འགྱུར། །ཆོས་རྣམས་ལ་ནི་གནས་པ་
ལ།³⁰⁸ །དེད་ལ་དེ་འདྲའི་ཆོས་རྣམས་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་ཡོང་³⁰⁹ མེད་ཅེས། །གཤེད་
མ་དག་ཀྱང་འགྱེད་³¹⁰ པར་འགྱུར། །བདག་ཅག་མིང་གི་དགོ་སྦྱོང་སྟེ། །དགོ་སྦྱོང་
ཡོན་ཏན་མེད་དོ་ཞེས། །ཡང་དག་བསྐྱལ་བ་ཐོས་པ་དང་། །མདོ་སྟེ་འདི་ནི་སྦྱོང་བར་
འགྱུར། །སྣ་དང་རྣ་ཆད་དེད་ག་ནི། །མེ་ལོང་དག་འབར་མི་འགྱུར་ལྟར། །ཡང་དག་
བསྐྱལ་བ་ཐོས་པ་དང་། །དེད་ག་དམ་ཆོས་སྦྱོང་བར་འགྱུར། །དགོ་སྦྱོང་གང་དག་དམ་
པའི་ཆོས། །རབ་ཏུ་འཛིན་པ་འབྱུང་འགྱུར་བ། །དེད་ག་དེ་བཞིན་ཚུལ་འཆོས་ཏེ། །གང་
ཡང་ཆོས་འདི་མི་ཉན་ཏོ། །རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱབ་བར་བགྱིད། །སྟེ་བོ་ཆེན་པོ་འབྱེད་
འགྱུར་ཡང་། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་བྱིན་རྒྱ་བས་ཀྱིས། །སེམས་ཅན་དེད་ག་ཆོས་ཉན་
འགྱུར། །དུས་ངན་དེ་ཆོ་བདག་ཅག་རྣམས། །སེམས་ཅན་དག་ལ་ཕན་སྤྲད་དུ། །ལུས་
དང་སྲོག་ཀྱང་རབ་བཏང་སྟེ། །དམ་པའི་ཆོས་ནི་གཟུང་བར་བགྱི། །ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་
ནོ། ། །

བམ་པོ་གསུམ་པ། །འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་པདྨ་དཀར་པོ་ལས་ཀྱང་། ཆོག་སྦྱོང་
ཡུལ་བསྐྱུང་བྱ་ཞིང་། །འདྲུ་འཛི་མེད་ལ་གཅོང་བར་བྱ། །རྒྱལ་པོ་དང་ནི་རྒྱལ་བུ་དང་། །
འབྲིས་³¹¹ བྱེད་ཏྲག་ཏུ་སྤང་བར་བྱ། །རྒྱལ་པོ་འཛི་ཞབས་འབྲིང་གང་ཡིན་དང་། །གཤོལ་
པ་ཚོལ་བ་ཆང་འཆོང་དང་། །སྟེ་སྟེགས་ཅན་ནི་དེད་ག་དང་། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འབྲིས་
མི་བྱ། །དགོ་སྦྱོང་འདུལ་དང་ལུང་གནས་པ།³¹² །དབྱ་བཅོམ་སྒྲུམ་དུ་སྒྲེམས་³¹³ བྱེད་
ཅིང་། །ད་རྒྱལ་ཅན་རྣམས་བརྟེན་³¹⁴ མི་བྱ། །རྒྱལ་ཁྲིམས་འཆལ་རྣམས་རྣམ་པར་

308 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དང་།”

309 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཡོད་”

310 པེ་ཅིང་ཟེ་ “འབྱེད་”

311 སྟེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “འབྲིས་”

312 སྟེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “ལུས་གནས་ལ།”

313 སྟེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “སེམས་”

314 ལྟར་ཐང་ཟེ་ “བསྐྱེད་” པེ་ཅིང་ཟེ་ “བསྟེན་”

སྤང་། འདྲེན་³¹⁵ཅིང་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། འདྲེན་སྤྱོད་མ་རྣམས་རྟག་ཏུ་སྤང་། མི་
བརྟན་པར་ནི་མཛོན་པ་ཡི། འདྲེན་བསྟེན་(༣༢་བ)རྣམས་ཀྱང་སྤང་བར་བྱ། འབྲུ་མེད་
མ་ནིང་སེམས་ཅན་གང་། འདྲེན་འདྲིས་བྱེད་རྣམ་པར་སྤང་། ཁྱིམ་རྣམས་སྤྱི་ནི་
མནའ་མ་དང་། གཞོན་ཅུ་མ་རྣམས་སྤང་བར་བྱ། ཁམས་དང་ལེགས་པར་བྱེད་པ།
དེ་དག་ནམ་དུ་འད་དག་འཁྲི་བྱེད། ཤག་འཛོང་བ་དང་ཤན་པ་དང་། འདྲིས་པར་བྱེད་
པ་རྣམ་པར་སྤང་། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གང་དག་བྱུང་མེད་གསེ་བྱེད་དང་། གར་མཁའ་གྲུད་དང་སིལ་
ཁྲོལ་བ། གང་གཞན་དེ་དང་འབྲ་བ་ཡང་།³¹⁶འདྲེན་རྣམས་དང་འདྲིས་བྱེད་སྤང་། །
རེས་མའི་གཙོ་མོ་བསྟེན་མི་བྱ། འཛིན་ལོངས་སྤྱོད་འཛོ་བ་གཞན། ཤིན་ཏུ་དག་འ་བ་
དེ་དག་ཀྱང་། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཡོངས་སྤྱོད་སྤང་། མཁས་པས་³¹⁷བྱུང་མེད་རྣམས་ལ་
ཡང་། གང་གི་དུས་ན་ཆོས་འཆད་པ། འདྲེན་ནི་གཅིག་སྤྱི་མི་འགོ་སྟེ། འདྲེན་ཅིང་
འདུག་པར་མི་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདི་ནི་གཞོན་པ་གཞན་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་བདུན་གྱི་ལས་སོ། ཤེས་རབ་གྱི་པ་རྣམས་ཏུ་
ཕྱིན་པ་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཐེག་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་ནས་རིང་པོ་མ་
ལོན་པ་དེ་ལ་བདུན་ཕྱིག་ཅན་ཤིན་ཏུ་བརྩོན་པར་བྱེད། ཅེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་ཉིད་
ལས། ཀུན་དག་འ་བོ་གཞན་ཡང་གང་གི་ཆོ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་ཤེས་རབ་གྱི་པ་རྣམས་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཆོ། བདུན་ཕྱིག་ཅན་
རྣམས་ཇི་ལྟར་ན་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འདི་རྩུར་བ་དང་སྤྱོད་བྱེད་
ཞེས་བྱེད་པར་འགྱུར་ཞིག་གྱ། གང་གིས་ན་³¹⁸འདི་སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་

315 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཆོད་’

316 སྤྱོད་ཀྱི་དང་ཚིན་ཟེ་ ‘སྤང་།’

317 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘མཁས་པ་’

318 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ནི་’

པའི་བྱང་ཆུབ་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་གཅིག་ཅེས་ལ་ཡང་འབྲི་བར་འགྱུར་ཞིག་གྲུ་
སྒྲུལ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་³¹⁹ཐོ་འཆོམས་པ་³²⁰ཉེ་བར་སྒྲུབ་པོ། །འཛིགས་
པ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་ཏེ། རྩོགས་ཕྱོགས་སུ་སྐར་མདའ་གཏོང་དོ། །ཕྱོགས་སྟེག་པ་འབྲིན་
ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྟོན་ཏེ། ཞེས་བྱ་བ་དང་། གཞན་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་འདུ་ཤེས་པས་
ཡི་གེར་འབྲི་³²¹བ་ནས་ཀུན་ཆུབ་པར་བྱེད་པའི་བར་དུ་བྱེད་ཅིང་འདི་ལ་བདག་ཅག་
གིས་རོ་མུང་བ་མི་ཆེད་དོ། ཞེས་སྟོན་ལས་ལངས་ཏེ་འགོ་བར་འགྱུར་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་
སྒྲུལ་བ་དང་། རྩོག་ནས་³²²ཀུན་ཆུབ་པར་བྱེད་པའི་བར་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་ནི་བདུན་
ཀྱི་ལས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྗོངས་དང་གོང་(༣༣་ན)ལ་སོགས་པ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་
དང་། དེ་བཞིན་དུ་མཁན་པོ་དང་སྟོབ་དཔོན་དང་པ་མ་དང་སྟོན་པོ་དང་ཉི་དུ་དང་སྒྲུག་
གི་གཉེན་མཆོམས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་རྒྱན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་།
དེ་བཞིན་དུ་གོས་ལ་སོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འགྱུར་དོ། །གཞན་ཡང་ཆོས་སྒྲུབ་ནི་
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཟབ་མོ་འདི་ཡི་གེར་བྲི་བ་ནས། བཀྲའ་པའི་བར་ལ་
འདུན་པར་གྱུར་ལ། ཆོས་ཉན་པ་ནི་ལེ་ལོ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་དང་། དེ་ལས་བསྒྲོག་པ་དང་།
ཆོས་སྒྲུབ་ནི་ཡུལ་གཞན་དུ་འགོ་བར་འདོད་ལ་ཆོས་ཉན་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པ་ཡང་དེ་
བཞིན་དུ་སྒྱུར་དོ། ཆོས་སྒྲུབ་ནི་འདོད་པ་ཆེ་ལ་ཆོས་ཉན་པ་ནི་འདོད་པ་རྒྱུད་བ་ཡང་དེ་
བཞིན་དུ་སྒྱུར་དོ། །མདོར་ན་ཆོས་སྒྲུབ་དང་ཆོས་ཉན་པ་གཉིས་³²³མི་འཛོམས་པར་
འགྱུར་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདུན་ཀྱི་ལས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་མི་དགེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་
སུ་འཕྱག་པ་དང་དགེ་བའི་ཆོས་སྟོང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་བདུན་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་

319 རྩོ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ “ལ” མེད།

320 རྩོ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ “བཅོམས་པ”

321 མ་དཔེ་ཀུན་ལ་ “འབྲི” ཡོད།

322 རྩོ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ “པས”

323 ལྷ་མཚན་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ཀྱི” མེད།

གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་སློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་གཞན་
 ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དགོན་པ་པར་བྱུང་ཏེ། བས་མཐར་གནས་མལ་བཅའ་
 བར་མདོན་པར་དགའ་ཞིང་འདོད་པ་རྒྱུད་ལ་ཆོག་ཤེས་པ་སྟེ་རབ་ཏུ་དབེན་པ། ཁྱིམ་པ་
 དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་དང་མི་འདྲེ་ལ་དེ་དོན་ཉུང་བ་དང་བགྱི་བ་ཉུང་བས་བདེ་བར་
 གནས་ཏེ་གཡོ་མ་མཆིས་ཀྱང་། མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་སུ་བཅའ་བ་དང་། སེམས་ཅན་
 ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བགྱི་བ་དང་། ཆོས་ཉན་པ་ལ་བརྩོན་པ་མི་གནས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་
 གཏམ་དང་དོན་རྣམ་པར་ངེས་པའི་གཏམ་གྱི་བར་ལ་རྒྱན་དགུམ་པར་སེམས་ཏེ་
 ཡོངས་སུ་འདྲི་བའི་རང་བཞིན་ཅན་མ་ལགས། དག་བ་ཅི་ཞིག་འཆོལ་བ་ལ་མི་བརྩོན།
 དེ་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་དང་། གཅིག་ཕྱར་དགའ་བས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱན་ཏུ་
 མི་རྒྱ་སྟེ། དེ་ཀྱན་ནས་ལྡང་བ་གཞོན་པ་³²⁴ཅམ་གྱིས་དགའ་བ་ཐོབ་ཅིང་བག་ལ་ཉལ་
 ཡང་དག་པར་གཞོམ་པའི་སྤྲད་དུ་ལམ་བསྐྱོམ་པར་མི་བགྱིད་དེ། དེ་ནི་བདག་གི་དོན་
 དང་། གཞན་གྱི་དོན་གྱི་སྤྲད་དུ་བརྩོན་པར་མི་འགྱུར་བ་འདི་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་
 (༣༣་བ)བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་དང་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་བདུད་ཀྱི་
 རྩལ་སྒྱུ་སྟེ་བདུན་པའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་བའི་
 བཤེས་གཉེན་ལྟར་བཅོས་པའི་སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་གང་དག་དེ་³²⁵བསྐྱུ་བའི་དངོས་
 པོ་རྣམས་ལས་འདུན་པ་བསྐྱོག་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བགྱིད་པ་
 ལས་འདུན་པ་བསྐྱོག་པ་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ལས་འདུན་པ་
 བསྐྱོག་པ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ལས་འདུན་པ་བསྐྱོག་པ་དང་། རབ་ཏུ་དབེན་

324 ལྟར་ཐང་། “སྤྲད་བ་གཞོན་པ་” ཅེ་ནི་ “སྤྲད་བ་གཞོན་པ་”

325 སྤྲི་དག་དང་ཅེ་ནི་ “ལ་” མེད།

པ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། རོན་ཚུང་ཞིང་བགྱིད་པ་ཉུང་བ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་
 སངས་རྒྱས་དང་ལྡན་པའི་བཀའ་མཆིད་དེ་ལ་རྒྱན་དུ་མང་དུ་སྦྱོན་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་
 པོ་དང་ལྡན་པའི་བཀའ་མཆིད་དེ་ལ་མི་སྦྱོན་པ་དག་ལ་བསྟེན་ཅིང་བསྟེན་ཏེ། བསྟེན་
 བཀའ་བགྱིད་པ་དང་། གང་གི་ཆོ་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པར་གནས་པས་ཐེག་
 པ་ཆེན་པོ་ལས་ལྡང་བའི་ཆོ། བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པར་
 བྱའོ་ཞེས་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པའི་དྲི་མ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། གང་གི་ཆོ་
 བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པའི་དྲི་མ་ལ་སྦྱར་བ་དེའི་ཆོ་དཔེན་པ་ལ་སྦྱར་
 ཞིང་དེ་ལ་འདི་སྐད་དུ་བྱང་རྒྱལ་པོ་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པར་
 ཡིན་གྱི་ལེ་ལོ་ཅན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་ཁྱོད་བསྐྱེད་པ་བརྒྱད་དམ་བཅུས་སྒྲ་ན་མེད་
 པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པར་སངས་མ་རྒྱས་ན་ཕྱིས་
 ཁྱོད་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པར་
 བར་མི་རྩས་སོ་ཞེས་མཆི་ལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལ་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་
 སྦྱིད་ལྷག་ནས་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བགྱིད་པའི་གནས་མཆིས་ན།³²⁶ བཅོམ་ལྡན་འདས་
 འདི་ནི་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པར་བཅོམ་པའི་བདུད་ཀྱི་
 ལྷགས་ཀྱི་སྟེ་བཅུ་པའོ།

དེ་ལས་གཞན་པ་བྱང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་པ་དཔལ་དཔེན་པོ་མི་ཟ་བར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པར་³²⁷པའི་གང་ཟག་དག་བདུད་ཀྱི་
 ལྷགས་ཀྱིས་ཟིན་པ་ཆོས་ངན་པ་ལ་སྦྱོད་པ་དེ་དག་ལ་དགའ་བ་རྟེན་པ་དང་དེ་དག་གྲང་
 དེ་བཞིན་དུ་དེའི་རྩིས་སུ་འཕྲུག་པར་གྱུར་པ་དང་། དེ་དམན་པ་ལ་བསྟེན་ཅིང་ཁྱད་པར་
 དང་བུལ་བས་འདི་ལྟ་སྟ། ཞན་པའི་འགོ་བ་སྒྲུན་པ་འོན་པ་ལྷགས་པའི་འགོ་བ་འགོ་
 བ་དམན་(༣༥ན)པ་ཉིད་དུ་མཆི་བར་འགྱུར་ཏེ་འདི་ནི་བདུད་ཀྱི་ལྷགས་ཀྱི་བཅུ་གཅིག་

326 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ནས།

327 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་པ་མེད།

པའོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། གང་གིས་དེ་ལྟར་བརྩོན་འགྲུས་ཤིན་ཏུ་བརྩམས་པ་སྐྱོ་བར་
གྱུར་པས། ཏྲག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དངོས་པོ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བའོ།།

དེ་བས་ན་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་ལས་ཐམས་
ཅད་དུ་³²⁸བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ན། ཅིན་ས་ལུས་སྐྱོ་བར་མི་འགྱུར་བ་དང་སེམས་སྐྱོ་
བ་མི་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་རྩོམ་སྟེ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཏྲག་པའི་བརྩོན་འགྲུས་
སུ་ཤེས་པར་བྱའོ།³²⁹ཞེས་གསུངས་སོ།།

གང་གིས་སྐྱོ་བར་འགྱུར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་³³⁰ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། གང་འདི་
སྟོབས་ཆུང་བ་ལས་ལྷི་བའམ་དུས་རིང་པོར་རྩོམ་པའམ་མོས་པ་ཡོངས་སུ་མ་སྤྲིན་པ་
རྣམས་བྱ་དཀའ་བའི་ལས་རྩོམ་པ་སྟེ་དཔེར་ན་རང་གི་ཤ་སྤྲིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ།།
འདིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ལུས་བྱིན་ཟེན་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དུས་མ་ཡིན་པར་
ཡོངས་སུ་སྤྱད་པ་ལས་བསྐྱོག་པར་ཟད་དེ། གཞན་དུ་ན་སེམས་ཅན་དེ་དག་ལ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐྱོ་བར་གྱུར་པས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་ཆུད་ཟ་བའི་ཕྱིར་
འབྲས་བུའི་སྤང་པོ་ཆེན་པོ་ཆུད་ཟ་བར་འགྱུར་རོ།།

དེའི་ཕྱིར་འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས། དུས་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་ནི་
བདུད་ཀྱི་ལས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དུས་མ་ཡིན་ཞེས་ཏེ་ལུས་གཏང་བའི་སེམས་
མི་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། གོམས་པ་མ་བརྩམས་པའི་ཕྱིར་ནམ་ཡང་སྤྲིན་པར་
མི་བྱ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་བས་ན་དེ་ལྟར་བྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ་དང་འགལ་བ་དང་གཏི་མུག་གིས་རང་གི་དོན་ལ་གནོད་པ་
དང་། ཤ་ཟ་བ་དང་ལས་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ལུས་བསྤུང་བར་བྱའོ། །དཔེར་ན་སྤྲན་ཤིང་

328 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དུ” མེད།
329 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ “བརྩོན་འགྲུས་ཞེས་བྱའོ།”
330 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ “ཏེ”

སྒྲོན་པ་བཏྲ་³³¹ སྤྱག་པ། །ཙ་བ་ལ་སོགས་སྤྱད་འོས་ས་བོན་ནི། །སྤྱིན་ཡང་དུས་མིན་
སྤྱད་ལས་བསྤྱང་བྱ་བ། །རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྤྱན་ཤིང་དེ་བཞིན་ནོ། །མདོར་བསྡུ་
ན་བདུད་ཀྱི་ལས་འདི་ནི་གཞོད་པ་ཡིན་ནོ།།

འདི་རྣམ་པར་སྤང་བ་ནི་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་གྱི་མདོ་ལས།³³² རིགས་ཀྱི་བྱ་ཇི་ལྟར་ན་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བདུད་ཀྱི་ལས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཡིན་
ཞེ་ན། (༣༥་བ)འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་ངོ། །མི་མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་དང་འཇིག་རྟེན་
རྒྱང་འཕེན་པའི་གསང་ཆོག་བསྟེན་ཅིང་སྒྲོམ་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་དང་མཆོད་
པ་དང་རིམ་གྲོ་ལ་ཆགས་པ་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་ངོ། །ཉེ་བའི་
ཉོན་མོངས་པ་གང་གཞན་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ལམ་གྱི་བར་དུ་གཅོད་པ་དེ་
དག་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་³³³ཡོངས་སུ་སྤྱོད་ངོ། །དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་
ཡང་བསྟེན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ཉིད་ལས་མི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མཆོན་ཉིད་གསུངས་པ། རྩལ་ཁིམས་
ཉམས་པའི་གང་ཟག་རྣམ་པར་སྤངས་པས་སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་ཡོངས་སུ་སྤངས་
པར་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བ་ཉམས་པ་དང་ཆོག་ཉམས་པ་དང་འཆོ་བ་
ཉམས་པའི་གང་ཟག་རྣམ་པར་སྤངས་པ་དང་། འདུ་འཇོ་ལ་དགའ་བའི་གང་ཟག་རྣམ་
པར་སྤངས་པ་དང་། ལེ་ལོ་ཅན་གྱི་གང་ཟག་རྣམ་པར་སྤངས་པ་དང་། འཁོར་བ་ལ་
དགའ་བའི་གང་ཟག་རྣམ་པར་སྤངས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པའི་
གང་ཟག་རྣམ་པར་སྤངས་པ་དང་། བྱིམ་པ་དང་བསྟེན་པ་རྣམ་པར་སྤངས་པས། སྤྲིག་

331 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ན” ཡོད།

332 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཀྱང” ཡོད།

333 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དུ” མེད།

པའི་གྲོགས་པོ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པར་³³⁴འག་པར་བྱ་སྟེ། འགས་ཀྱི་བྱ་དེས་དེད་ག་
ཡོངས་སུ་སྤོང་བའི་ཆེ། གང་ཟག་དེད་ག་ལ་སྤང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ།³³⁵
ཁོང་ཁྱོ་བའི་སེམས་དང་བརྟན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ།³³⁶ དེས་འདི་ལྟར་
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་ནི། ཁམས་སོ་སོ་བ་བསྟེན་ཏེ།³³⁷
བསྟེན་པར་གྱུར་ནས་ཆུད་བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏོ། དེབས་ན་བདག་
གིས་བསྟེན་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་སེམས་ཉེ་བར་གཞག་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བརྩེད་པ་འདི་³³⁸ཡང་གཞོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྒྱ་ནི་དཀོན་མཆོག་
བརྟེན་པ་ལས། འོད་སྤང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་དང་ལྷན་པས་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་སེམས་བརྩེད་པར་འགྱུར་ཏེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། མཁན་པོ་དང་སློབ་དཔོན་
དང་སླ་མ་དང་། སྦྱོན་གནས་ལ་སྤྱོད་པ་དང་། གཞན་འགྱོད་པ་མེད་པ་དག་ལ་འགྱོད་པ་
ཉེ་བར་སྤྱོད་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་(རྩ་ན)ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་སེམས་
ཅན་རྣམས་ལ་བསྐྱགས་པ་མ་ཡིན་པ་དང་མི་སྟོན་པ་དང་བརྩོན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་།
ཆོགས་སུ་བཅད་པ་མ་ཡིན་པ་འབྱེན་པ་དང་། སྦྱོང་དང་གཡོས་གཞན་ལ་ཉེ་བར་སྦྱོད་ཀྱི་
ལྷག་པའི་བསམ་པས་མ་ཡིན་པ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདི་རྣམ་པར་སྤང་བ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འོད་སྤང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་
དང་ལྷན་ན་³³⁹སྦྱོ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སྦྱོས་མ་ཐག་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མཛོན་དུ་
འགྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་ལ་འདུག་གི་བར་དུ་བར་མ་དོར་བརྩེད་པར་མི་འགྱུར་རོ།
བཞི་གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། སློག་གི་ཕྱིར་རམ་ཐ་ན་བཞད་གང་གི་ཕྱིར་ཡང་ཤེས་བཞིན་

334 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “རྣམ་པར་” ཡོད།

335 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བྱ།”

336 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བྱའི་”

337 ལེགས་སྦྱར་ཟེ་ “འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁམས་” (kāma-ādi-dhātum) ཞེས་ཡོད།

338 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “འདི་” མེད།

339 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “པ་”

དུ་བརྟུན་གྱི་ཚིག་མི་སྒྲིབ་དང་། སྒྲིབ་དང་གཡོ་མེད་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དུང་
ན་ལྷག་པའི་བསམས་པས་གནས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་སྟོན་
པར་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་ཅིང་དེ་དག་གི་ཡང་དག་པའི་བསྐྱབས་པ་ཕྱོགས་བཞིར་བརྗོད་པ་
དང་། སེམས་ཅན་གང་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཉི་མོ་
བའི་ཐེག་པ་མི་འདོད་པར་སྒྲིན་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྗོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཡང་དག་
པར་འཛིན་དུ་འཇུག་པ་སྟེ། འོད་སྤང་བཞི་པོ་དེ་དག་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

སངས་ཐེགས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་།³⁴⁰ གང་ཞིག་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན་པ་ལ། རྣམ་ཡང་བར་ཆད་
མི་བྱེད་པ། རྟེན་དེས་ན་རབ་ཐུར་བར། འཇིག་རྟེན་མགོན་དང་ཕྱད་པར་འགྱུར། རྟེ་
བཞིན་དུ། ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན་པས་སྐྱེ་བ་དྲན། གཞོན་ཏུ་དེ་ལྟར་ཤེས་པར་གྱིས། ཞེས་
གསུངས་པ་དང་། དེ་སྐད་དུ་དེ་ཉིད་ལས། སྐྱེ་བ་ཀྱན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས། མི་ལམ་ན་
ཡང་སེམས་དེ་ནི། འདོར་མི་འགྱུར་ན་མ་ཉལ་ཆོ། སྒྲོས་ཅི་³⁴¹ འཆལ་བར་གང་གིས་
འགྱུར། བཀའ་བསྐྱལ་པ། གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་རྣམས་སུ་ཡང་། གང་དུ་གནས་པའི་
ཡུལ་རྣམས་སུ། བྱང་ཆུབ་ལ་ནི་ཡང་དག་འཇིད། རྟེས་ན་སེམས་འདོར་མི་འགྱུར་རོ།
ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་ཡོན་ཏན་བཞུགས་པའི་མདོ་ལས་
ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ན་སྒྲོན་ལམ་མི་འདོར་རོ། རྟེ་བཞིན་
དུ་སྐྱར་ཏེ། ད་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། དཔག་དོག་དང་སེར་སྒྲ་ཡོངས་སུ་(རྩ་བ་)སྤངས་
པ་ཡིན། བ་རོལ་གྱི་འབྱོར་པ་མཐོང་ན་ཡིད་དག་འབ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་།
དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་དེ་ཉིད་ལས། སྦྱོད་ལམ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་³⁴²སྦྱོན་དུ་འགྲོ་བ་དང་ཞེས་གསུངས་པ་

340 ལེགས་སྐྱར་ཆོས་ཀྱི་སངས་ཐེགས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། མེད།

341 སྒྲོས་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཆོས་ཀྱི་

342 སྒྲོས་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཆོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ མེད།

གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་འདིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ཉིད་དོ།

དེ་སྐད་དུ་ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱེད་ལ་མོས་བྱ་ཁོང་དུ་རྒྱད་པར་བྱ། །ཇི་ལྟ་ཇི་
ལྟར་མང་དུ་མིས་བརྟགས་ན། །དེ་ལ་གནས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེས། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་
དེ་ལ་སེམས་གཞོལ་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོ་བ་མེད་པ་ཡང་གཞོད་པ་³⁴³
ཡིན་ཏེ། དེ་སྤང་བ་ནི་དཀོན་མཆོག་སྟོན་ལས་མཐོང་སྟེ། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་འདི་སྟམ་དུ་མིར་གྱུར་³⁴⁴པས་ནི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་དགའ་ལ། བདག་གི་
བརྩོན་འགྲུས་འདི་ཡང་རྒྱུད་ཞིང་ཞན་ཏེ། བདག་ནི་ལེ་ལོ་ཅན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ནི་མགོ་
དང་གོས་ལ་མེ་འབར་བ་བཞིན་དུ་བསྐལ་པ་མང་པོ་བསྐལ་པ་བརྒྱ་སྟག་མང་པོ་
བསྐལ་པ་སྟོང་སྟག་མང་པོར་³⁴⁵བསྐྱབ་དགོས་པས་བདག་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱུར་བཀྱར་
བར་མི་སྟོའི་སྟམ་དུ་སེམས་མི་བསྐྱེད་དེ། འོན་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་འདི་ལྟར་
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གང་དག་
མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ་དེ་དག་དང་། གང་དག་མདོན་པར་རྫོགས་པར་
འཛིང་རྒྱ་བ་དེ་དག་དང་། གང་དག་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཛིང་རྒྱ་བར་འབྱུར་བ་དེ་
དག་ཀྱང་། ཚུལ་འདི་འབྲ་བ་དང་ལམ་འདི་འབྲ་བ་དང་བརྩོན་འགྲུས་འདི་འབྲ་བས་
མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས། མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཛིང་རྒྱ། མདོན་
པར་རྫོགས་པར་འཛིང་རྒྱ་བར་འབྱུར། ཞེས་བྱ་བ་ནས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དག་
ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་གྱུར་པ་ཤིན་ཏུ་ལས་མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་
པ་མ་ཡིན་གྱིས། བདག་³⁴⁶ཀྱང་ཅི་ནས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཛིང་རྒྱ་བར་འབྱུར་བའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་སྟན་

343 ལྟ་དགོ་དང་ཅི་ནི་མ་ཡིད།

344 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་མི་འབྱུར་

345 ལྟ་དགོ་དང་ཅི་ནི་མ་སྐལ་པ་བརྒྱ་སྟག་མང་པོར་ཡིད།

346 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅག་ཡིད།

མོང་གི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་
ཀྱིས་བདག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་རྩོལ་ལོ་འབད་དོ། །ཞེས་(༣༤ན)གསུངས་སོ།།

གཞན་ཡང་གཞོན་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་ལས་མཐོང་སྟེ། སེམས་ཅན་ཡོངས་
སུ་སྒྲིན་པར་མ་བྱས་པ་རྣམས་ལ་ཡིད་རྟོན་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འབྲུལ་པ་དང་།
སེམས་ཅན་སྟོད་དུ་མ་བྱུང་པ་རྣམས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྟོན་པ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་འབྲུལ་པ་དང་། རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་
ཐེག་པ་དམན་པ་སྟོན་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འབྲུལ་པ་དང་། ཡང་དག་པར་ཉེ་བར་
གནས་པའི་སེམས་ཅན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལུན་པ་དགེ་བའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་ལ་
བརྟེན་ཤིང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་³⁴⁷ སྒྲིག་པའི་ཆོས་ཅན་སྟོད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་འབྲུལ་པ་ཞེས་བྱའོ།།

མོས་པ་མེད་པ་ཡང་གཞོན་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་གི་མདོ་ལས་
ཀྱང་། སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་མོས་པ་ཡོད་མིན་ལ། །ཆོས་དང་ཚོགས་ལ་དེ་ནི་མོས་པ་
མེད། །བསྐྱབ་དང་སྦྱང་བ་རྣམས་ལ་དེ་མི་མོས། །སྒྲིག་པའི་སྟོ་ཅན་དན་སོང་གསུམ་
ཕྱོགས་པ། །དེ་ནི་མི་ནང་འདི་ནས་ཤི་འཕོས་ནས། །ལས་ཀྱི་དབང་གིས་མི་མཁས་
རྣམ་པར་སྦྲངས། །དཔྱལ་བའམ་འོན་ཏེ་དུད་འགོའི་འགོ་³⁴⁸རྣམས་སམ། །ཡི་
དུགས་འགོ་བ་རྣམས་སུ་སྦྱག་བསྐྱལ་ཆེད། །ཅེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་རྣམ་པར་སྦྲངས་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པའི་མདོ་ལས་མཐོང་སྟེ། ཆོས་ཟབ་མོ་
གང་དག་དེའི་སྟོས་མི་རྟོགས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ནི་མཐའ་ཡས་ཤིང་།
སེམས་ཅན་མོས་པ་ཐ་དད་པ་རྣམས་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་
པ་འཇུག་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཁྱེན་གྱི་བདག་གིས་ནི་མི་ཤེས་ཏེ། དེ་

347 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བའི”

348 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བ” ཡོད།

བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་དཔང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱས་ནས་མི་སྤྲོད་པོ་³⁴⁹ །ཞེས་བྱའོ། །ཞལ་ཏ་བྱེད་པའི་ཆོ་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་པར་སྤངས་པ་ལ་མཁས་པར་བྱའོ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས། ཆོས་དང་མཐུན་པ་དང་ཆོས་ཉན་པ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཆོད་པ་ལ་ཞལ་ཏ་བྱ་བར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་ཞལ་ཏ་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤངས་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པས་དགོ་སྤྲོད་གི་³⁵⁰ དགོ་འདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་མགུ་བར་(༣༤བ)བྱའོ། །དེ་ལ་དགོ་སྤྲོད་དགོན་པ་པ་བས་མཐའི་གནས་མལ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པས་ཐམས་ཅད་དུ་ལས་སུ་བསྐྱོ་བར་མི་བྱའོ། །གལ་ཏེ་དགོ་སྤྲོད་དགོན་པ་པ་ལ་དགོ་འདུན་གྱི་བྱ་བར་གཏོགས་པ་སྤྲོད་པའི་ལས་རེས་བབ་ན། དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་དེས་ལས་དེ་བདག་གིས་བྱའོ། །ཡང་ན་དགོ་སྤྲོད་གཞན་ཞིག་བསྐྱོས་³⁵¹ ལ་ལས་དེ་བྱེད་དུ་གཞུགས། དགོ་སྤྲོད་དགོན་པ་པ་ལ་གཞོད་པར་མི་བྱའོ། །

དེ་ལ་དགོ་སྤྲོད་བསོད་སྟོམས་སྤྱད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་དེས་ཁ་ཟས་བསོད་པ་བཞོ་བཤའ་བྱའོ། །འོད་སྤྲོད་དེ་ལ་དགོ་སྤྲོད་གང་རྣམས་འབྱོར་སྤྱད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ། དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པས་མཐུན་པའི་འཛོག་ཆས་དང་ན་བའི་གསོས་སྟན་དང་ཡོ་བྱད་རྣམས་སྤྱན་པར་བྱའོ། །དགོ་སྤྲོད་རྣམས་འབྱོར་སྤྱད་པ་དེས་ཕྱོགས་གང་ལ་གནས་པའི་ས་ཕྱོགས་དེར་དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་དེས་སྤྲ་ཆེན་པོ་དང་སྐད་དག་པོ་མི་དབྱུང་ཞིང་བྱེད་དུ་འང་མི་གཞུག་གོ། །དགོ་སྤྲོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པས་དགོ་སྤྲོད་རྣམས་འབྱོར་སྤྱད་པ་དེ་བསྤངས་ཞིང་མལ་ཆ་ཡང་སྤྱར་བར་བྱའོ། །ཁ་ཟས་བསོད་པ་དང་ཡི་གར་འོང་བ་དང་རྣམས་འབྱོར་སྤྱད་པའི་ས་དང་མཐུན་པའི་བཟའ་བ་དང་བཅའ་བ་རྣམས་སྤྱན་པར་བྱའོ། །

349 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བ’
350 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གི’ མེད།
351 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘པ’ ཡོད།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དག་སྤྱོད་གང་དག་མང་དུ་ཐོས་པར་བྱེད་པ་ལ་བརྩོན་པ་དེ་དག་སྤྱོད་
བ་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང། དེ་དག་ལ་བསྐྱེད་བའི་བར་དུ་བྱའོ། །ཆོས་སྤྱོད་བའི་དག་སྤྱོད་གང་
ཡིན་པ་དེ་དག་ལས་སྤྱི་མི་བསྐྱོ་བར་བྱའོ། །ཆོས་ཉན་པ་ལ་བརྩོན་པར་འགྱུར་བའི་བར་
དུ་བྱའོ། །འཁོར་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་བཤམ་པར་བྱའོ། །འབེལ་བའི་གཏམ་གྱིས་དགྲིལ་
འཁོར་རྣམ་པར་སྦྱང་བར་བྱ་བ་ནས་དེ་ལ་ལེགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་མང་བར་འགྱུར་བའི་
བར་དུ་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དངོས་པོ་གང་ལ་ཡང་དབང་བྱ་བའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་
པར་མི་བྱའོ། །བྱ་བ་ཇི་ཅུམ་དུ་རྒྱུད་བ་ཡང་དག་འདུན་གྱི་གྲོས་བཞིན་བྱ་ཞིང་རང་
དགར་མི་བྱའོ། །དག་འདུན་གྱི་དང་³⁵² རྩོགས་བཞིའི་དག་འདུན་གྱི་དང་མི་བསྐྱེད་བའི་
བར་དུ་བྱ་སྟེ། བསྐྱོག་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཆོད་རྟེན་གྱི་དང་ཕན་ཚུན་
བསྐྱེད་བ་ཡང་བཀའ་གཤིབ་ཀྱི། གཤམ་ཏེ་རྩོགས་བཞིའི་དག་འདུན་³⁵³ བྲེལ་ཐོངས་སུ་གྱུར་ལ་
དག་འདུན་གྱི་ཆེད་པ་(༣༧་ན)ཆེ་བར་གྱུར་ན་དག་སྤྱོད་ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་དེས་དག་སྤྱོད་
གི་དག་འདུན་བསྐྱེད་པ་གྲོས་མཐུན་པར་བགྱིས་ཏེ། དག་འདུན་གྱི་ཆེད་པ་ལས་
རྩོགས་བཞིའི་དག་འདུན་ལ་བཤུག་པར་བྱའོ། །མཆོད་རྟེན་ཞིག་རལ་དུ་གྱུར་ན་ཡང་
དེ་བཞིན་དུ་བྱའོ། །སྦྱིན་པ་པོ་དང་སྦྱིན་བདག་ལ་གསོལ་བ་ཐོབ་ལ་མཆོད་རྟེན་གསོ་
བར་བྱའོ།³⁵⁴

འོད་སྦྱང་གལ་ཏེ་མཆོད་རྟེན་གྱི་ཆེད་པ་ཇི་ལྟར་མང་དུ་གྱུར་དུ་ཟིན་ཀྱང་དེ་དག་སྤྱོད་ཞལ་
ཏ་བྱེད་པས་དག་འདུན་དང་རྩོགས་བཞིའི་དག་འདུན་ལ་བཤུག་པར་མི་བྱ་སྟེ།³⁵⁵ དེ་
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དད་ཅིང་དང་བ་མང་པོ་དག་གིས་མཆོད་རྟེན་ལ་ཕུལ་བ་ནི་ཐ་ན་རས་
གྱི་ཁ་ཆར་གཅིག་ཅུམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ལྟ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་མཆོད་

352 སྤྱོད་དག་དང་ཅི་ནོ་ཟེ་ “དང” མེད།

353 སྤྱོད་དག་དང་ཅི་ནོ་ཟེ་ “ལ” ཡོད།

354 སྦྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “གསོལ་བ་ཐོབ་ལ་གསོལ་བར་བྱའོ།”

355 སྦྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “བྱའོ།”

རྟེན་ཡིན་ན། རིན་པོ་ཆེ་འཕེལ་རིན་པོ་ཆེར་སྦྱོས་པ་དག་ལྟ་སྦྱོས་ཀྱང་³⁵⁶ཅི་དགོས། མཆོད་
རྟེན་ལ་གོས་སྤུལ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་དེ་ཉིད་དུ་སྦྱང་
དང་ཉི་མ་དང་ཆར་པས་དེངས་ཀྱང་སྒྲའི་མཆོད་རྟེན་ལ་སྤུལ་བའི་གོས་དང་³⁵⁷ཟོང་
གསེར་དུ་བསྒྱུར་དུ་མི་རུང་སྟེ། མཆོད་རྟེན་ལ་ནི་མཆོད་རྟེན་གྱི་ཟོང་ཅིས་ཀྱང་བྲེལ་
པོངས་པ་མེད་དོ། །འོད་སྤྲུང་དག་སྦྲོང་གི་ཞལ་ཏུ་བྱེད་པ་གང་ལ་ལ་ཞིག་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་ལྡན་པ་སྦྱོན་པའི་གནས་རྣམས་ལ་སེམས་ཁྲོས་སམ་དབང་བྱེད་ཅིང་བསྒྲོ་སྒྲག་
བྱེད་ན་དེ་མི་དག་བའི་ལས་དེས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་
མིའི་འཛིག་རྟེན་དུ་འོངས་ན་ཡང་བྲན་དང་གཞན་གྱི་ལས་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་ཁྱ་
ཚུར་དང་ཐལ་ལྷག་དང་ལག་ཆ་བསྟེམས་པས་བདེགས་པ་དང་ཕྲད་པར་འགྱུར་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དག་སྦྲོང་ལ་ཆད་པས་གཅོད་པ་དང་། འཛིགས་པར་བྱེད་པ་དང་།
བསྒྲིགས་པ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པར་མངག་པ་དང་།³⁵⁸ དུས་མ་ཡིན་པར་བསྒྲོ་བར་
བྱེད་ན། དེ་མི་དག་བ་དེས་ཉི་ཆོ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཕྱར་པ་མང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་
དེར་སྦྱོ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱར་པ་སྦྲོང་གི་བར་དག་གིས་ལུས་ལ་ཟུག་ཅིང་། འབར་རབ་
ཏུ་འབར་ལ། ཀྱན་ཏུ་རབ་ཏུ་འབར་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ལྷའི་ཆོད་
དཔག་ཆོད་བརྒྱ་པར་འགྱུར་ཞིང་དེའི་ལྷའི་དབང་པོ་དེ་ལ་ལྷགས་སུ་བརྒྱ་སྦྲོང་ཀྱན་ཏུ་
འབར་བ་དག་གིས་³⁵⁹འབྲུགས་པར་འགྱུར་རོ། །འོད་སྤྲུང་དག་སྦྲོང་ཞལ་ཏུ་བྱེད་པ་
གང་ལ་ལས་དག་འདུན་(༣༥་བ)གྱི་རྟེན་པ་འདུས་ཤིང་འདུས་པ་གཞག་སྟེ་དུས་དུས་
སུ་མི་སྦྱོན་ཞིང་མཐོ་བཙམས་ལ་གཅོས་ནས་སྦྱོན་པ་དང་ཁ་ཅིག་ལ་མ་³⁶⁰བྱིན་ན་དེ་

356 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཀྱང་” མེད།

357 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དང་” མེད།

358 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དུས་མ་ཡིན་པར་མངག་པ་དང་།” མེད།

359 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཀྱན་ཏུ་” ཡོད།

360 ལྷར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “མ་” མེད།

མི་དག་བའི་རྩ་བ་དེས་ཡི་དྲགས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་སྐྱུག་འཇིམ་³⁶¹ བྱིན་པ་ཅུབ་ཅེས་བྱ་བ་
 དེར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེར་ཡི་དྲགས་གཞན་གྱིས་ཁ་ཟས་སྤངས་ཏེ་དེ་ལ་བསྟན་ན།
 དེ་³⁶²བསྟན་པའི་ཚོ། མིག་གཉིག་མི་འཇུམས་པར་ཟས་དེ་ལ་བཟུ་ཞིང་བཀུས་པ་
 དང་སྐྱོམ་པས་ཉེན་པའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་གྱི་ཚོར་བ་སྤྱོད་གི་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་ཡང་ཟས་དེ་ནི་
 ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཇི་སྟེ་བརྒྱ་ལ་བརྒྱ་ལམ་ན་ཟས་དེ་ཐོབ་ཀྱང་དན་སྐྱུགས་དང་
 རྒྱག་ཐག་ཏུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དག་འདུན་སྤྱང་གི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ལས་ཀྱང་གཞི་དེ་པ་གསུངས་ཏེ། དག་འདུན་
 སྤྱང་ཁྱོད་གྱིས་སེམས་ཅན་རྩིག་པ་ལྟ་བུ་གང་དག་མཐོང་བ་དེ་རྣམས་ནི་སྟོན་དག་སྟོང་
 ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གིས་དག་འདུན་གྱི་རྩིག་དོས་ལ་ངར་སྒྲབས་གྱིས་མ་རུངས་པར་བྱས་
 པས་ལས་དེའི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པས་རྩིག་པ་དང་འདྲ་བར་གྱུར་ཏོ། །དག་འདུན་སྤྱང་ཁྱོད་
 གྱིས་སེམས་ཅན་ཀ་བ་འདྲ་བ་གང་དག་མཐོང་བ་དེ་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་དག་སྟོང་ཡིན་ཏེ།
 དེ་དག་གིས་དག་འདུན་གྱི་ཀ་བ་ངར་སྒྲབས་གྱིས་མ་རུངས་པར་བྱས་པས་དེའི་ཕྱིར་
 ཀ་བ་འདྲ་བར་གྱུར་ཏོ། །དག་འདུན་སྤྱང་ཁྱོད་གྱིས་སེམས་ཅན་ཤིང་ལྟ་བུ་དང་ལོ་མ་
 ལྟ་བུ་དང་མེ་ཏོག་ལྟ་བུ་དང་འབྲས་བུ་ལྟ་བུ་གང་དག་མཐོང་བ་དེ་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་
 དག་སྟོང་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གིས་དག་འདུན་གྱི་ཤིང་དང་ལོ་མ་དང་མེ་ཏོག་དང་འབྲས་
 བུ་རྣམས་གང་ཟག་གིས་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པར་སྤྱད་པས་ན་དེའི་ཕྱིར་ཤིང་དང་ལོ་མ་དང་
 མེ་ཏོག་དང་འབྲས་བུ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏོ། །ཁྱོད་གྱིས་སེམས་ཅན་ཐག་པ་ལྟ་བུ་དང་
 ཕྱགས་མ་ལྟ་བུ་གང་དག་མཐོང་བ་དེ་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་དག་སྟོང་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གིས་
 དག་འདུན་གྱི་ཐག་པ་དང་ཕྱགས་མ་གང་ཟག་གིས་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པར་སྤྱད་པས་ན་
 དེའི་ཕྱིར་ཐག་པ་ལྟ་བུ་དང་ཕྱགས་མ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏོ། ། ཁྱོད་གྱིས་སེམས་ཅན་གཞོང་

361 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྒྱག་འབྱིན་ རྟེན་དག་དང་ཅོ་ནེ་། རྒྱག་འཇིམ་ ལེགས་སྤྱར་། རྒྱག་འཇིམ་ (gūtha-mrtikā) ཞེས་བཅོས་ཡོད།

362 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། དེ་ མེད།

པ་ལྟ་བུ་གང་མཐོང་བ་དེ་སྤྲོན་དག་ཚུལ་བ་³⁶³ཡིན་ཏེ། དེ་གཞོང་པ་འབྲུ་ཞིང་འདུག་པ་
དང་། དག་སྤོང་དག་ཅིག་སྤོང་བུ་ལྟ་གསུང་ཏེ། དེ་དག་གིས་དེ་མཐོང་ནས་བྲིས་པ།
དག་ཚུལ་བ་ཅི་དང་དག་འདུན་ལ་སྐྱོམ་ལྟ་(མ་ན)ཡོད་དམ། དེ་སེར་སྐྱས་ནོན་པའི་
སེམས་ཀྱིས་སྐྱས་པ། ཅི་གཞོང་པ་བཀྲས་པ་འང་མ་མཐོང་ངམ། སྐྱོམ་འབྲུངས་ཟིན་ཏོ།
དེ་དག་གིས་དུས་ཡོལ་ཟིན་པ་ལྟ་སྐྱམ་དུ་བསམས་ནས་རེ་བ་ཆད་དེ་དམན་ཞིང་ཡི་
བསད་པའི་བཞིན་གྱིས་དོང་ངོ། །དེ་ནི་ལས་དེའི་རྣམ་པར་སྤྲོན་པས་གཞོང་པ་ལྟ་བུར་
གྱུར་ཏོ།

ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གཏུན་ལྟ་བུ་གང་མཐོང་བ་དེ་ཡང་སྤྲོན་དག་སྤོང་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་
སྤྱད་བཟེད་ཀྱི་ལས་ཤིག་བྱུང་བ་དེའི་ཆོ། དག་ཚུལ་པ་³⁶⁴དབྱ་བཅོམ་པ་གཅིག་
གཅིག་ལ་དམ་གཞག་པའི་ལས་རེས་བབ་ནས་དེ་ལ་དེས་སྐྱས་པ། དག་ཚུལ་བ་
ཆོགས་མ་ཅུང་ཞིག་རྒྱུངས་ལ་ཁོ་བོ་ལ་བྱིན། དེས་སྐྱས་པ། གནས་བརྟན་བདག་གིས་
གྱི་ཅུང་ཞིག་གཞུས་ཤིག །སྤྲད་ཀྱིས་བརྒྱུངས་ཏེ་གསོལ་ལོ་ཞེས་བྱས་པ་དང་། དེ་
ཁྱོས་ནས་སྐྱས་པ། དག་ཚུལ་པ་གལ་ཏེ་ཁོ་བོ་གཏུན་ལ་རེག་ཏུ་ཅུང་ན་ནི། ཁྱོད་ཉིད་
ཁོ་བོས་གཏུན་གྱི་ནང་དུ་བཅུག་སྟེ་བརྒྱུངས་ན་ཆོགས་མ་ཅུང་ཟད་³⁶⁵བརྒྱུངས་པ་ལྟ་ཅི་
སྤོས། དག་ཚུལ་བ་དེས་དེ་ཀུན་ནས་དཀྱིས་པ་དྲག་པོས་དཀྱིས་པར་རིག་ནས། གལ་
ཏེ་བདག་གིས་དེ་ལ་ལན་སྤྲོན་ན་དེ་བས་ཀྱང་ཁྱོས་པར་འབྱུང་རོ་སྐྱམ་ནས་ཁ་རོག་སྟེ་
འདུག་གོ །གང་གི་ཆོ་དེ་ཀུན་ནས་དཀྱིས་པ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཆོ་དེའི་གན་དུ་
སོང་ནས་སྐྱས་པ། གནས་བརྟན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་སྤྲུལ་གསུམ་མཁུན་ཏམ། དེས་སྐྱས་
པ་ཤེས་ཏེ་ཁྱོད་ནི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འོད་སྤྲུང་གི་བསྟན་པ་ལ་རབ་

363 ལྟར་དང་ཅི་ནི་ཆོ་ “བ” མེད།
364 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཆོ་ “དག་ཚུལ་བ”
365 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཆོ་ “ཅུང་ཞིག”

དུ་བྱང་བའི་དག་ཚུལ་ལོ།³⁶⁶ །ཁོ་བོ་ནི་དག་སྟོང་གནས་བརྟན་ནོ། །དག་ཚུལ་པས་
སྤྲུལ་པ། དེ་ལྟ་ཡིན་དུ་བྱེད་ཀྱང་ཁོ་བོས་ནི་རབ་དུ་བྱང་ནས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་བྱས་
སོ། །ཅི་ཞིག་བྱས། ཉན་མོངས་པ་སྤངས་སོ། །འཆིང་བ་མཐའ་དག་བཅད་དོ། །
བཅིངས་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་ལོ། །ཁྱོད་ཀྱིས་ནི་ཞེ་གཙོད་པའི་དག་གི་ལས་སྤྲུལ་
ཀྱིས། ཉེས་པ་ལ་ཉེས་པར་མཐོལ་ཅིག །འོན་ཏང་ལས་དེ་ཡོངས་སུ་བྱང་ཞིང་བསྐྱབས་
ཏེ། ཡོངས་སུ་བཅད་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ཀྱང་ཉེས་པ་ལ་ཉེས་པར་བཤགས་སོ། །ལས་
དེས་ན་གཏུན་ལྟ་བུར་གྱུར་རོ། །

ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་སྤྱུ་ཆེན་ལྟ་བུ་གང་དག་མཐོང་བ་དེ་དག་ནི་སྟོན་དག་སྟོང་རྣམས་
ཀྱི་(༣༤་བ)རིམ་གྱོ་བ་རུང་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་སྤྲུལ་འཛོད་པའི་ཆོ་དག་སྟོང་
རྣམས་ཀྱིས་མི་སྟོན་པ་སྤྲུལ་པས་དེ་དག་སེམས་འཁྲུགས་ནས་སྤྱུ་ཆེན་བཅག་པས་
དེའི་ཕྱིར་སྤྱུ་ཆེན་ལྟ་བུར་གྱུར་རོ། །ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཁྱོད་པར་ཆད་ལ་སྐྱུད་པས་
ཐོགས་པར་གང་མཐོང་བ་དེ་ཡང་སྟོན་དག་སྟོང་ཡིན་ཏེ། རྟོན་པ་འཛིན་པར་བྱེད་པ་ན།³⁶⁷
དེ་སེར་སྤྲུལ་ནོན་པས་དུས་བསྟོར་ཏེ་དབྱར་གྱི་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དགུན་གྱིར་བྱས་དགུན་
གྱི་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དབྱར་གྱིར་བྱས་པས་ལས་དེའི་རྣམ་པར་སྟོན་པས་ཁྱོད་པར་ཆད་
ལ་སྐྱུད་པས་ཐོགས་ཤིང་འགོ་འོ། །ཞེས་བྱ་བའོ། །ཆོས་སྤྲུལ་བ་ལ་སོགས་པ་བསྐྱུང་བའི་
ལེའུ་སྟེ་གསུམ་པའོ། ། །

366 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “པའོ།”

367 སྟེ་དག་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “ནི།”

བཞི་པ། གནོད་པ་ཆེན་པོ་བཤད་པའི་ལེན།

ལྷོ་གཞན་ཡང་མདོ་སྤེལ་གནོད་པ་ཆེན་པོ་དག་གསུངས་ཏེ། དེ་ཞིག་འཕགས་
པ་ནས་མཁའ་སྤྱི་དཔེ་མདོ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་རིགས་སྤྱི་བོ་ནས་
དབང་བསྐྱར་བའི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་ལྟ་སྟེ། རྩ་བའི་ལྷུང་བ་དེ་དག་གིས་རྒྱལ་རིགས་སྤྱི་བོ་
ནས་དབང་བསྐྱར་བ་དག་བའི་རྩ་བ་སྤྱོད་བསྐྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཐལ་བར་ལོག་སྟེ། ཐམ་
པར་གྱུར་ཅིང་ལྷ་དང་མིའི་བདེ་བའི་གནས་ཐམས་ཅད་ལས་ལྷུང་ནས་ངན་སོང་དུ་འགོ་
བར་འགྱུར་རོ། །ལྟ་གང་ཞེ་ན། རིགས་ཀྱི་བྱ་རྒྱལ་རིགས་སྤྱི་བོ་ནས་དབང་བསྐྱར་བས་
མཆོད་རྟེན་གྱི་རྩལ་འཕྲོག་གམ་དག་འདུན་གྱི་དང་ཕྱོགས་བཞིའི་དག་འདུན་ལ་སྤུལ་
བ་འཕྲོག་གམ་འཕྲོག་དུ་འཇུག་པ་འདི་ནི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་དང་པོ་འོ།

གང་ཡང་ཆོས་སྤྱོད་ཞིང་འགོག་དུ་འཇུག་སྟེ། ཉན་ཐོས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་བཤད་པ་འཇམ།
རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་³⁶⁸ངེས་པར་འབྱུང་བ་བཤད་པ་འཇམ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ངེས་པར་
འབྱུང་བ་བཤད་པ་སྤྱོད་ཞིང་འགོག་དུ་འཇུག་པ་འདི་ནི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་གཉིས་པའོ།

གང་ཡང་དཔེ་ཕྱིར་རབ་དུ་བྱུང་སྟེ་སྐྱེ་དང་ཁ་སྤྱོད་ཐེགས་ནས་གོས་དུར་སྤྲིག་གྱུར་པ།
བསྐྱབ་པ་གཟུང་ཡང་རུང་མ་གཟུང་ཡང་རུང་། རྩལ་ཁྲིམས་འཆལ་པ་ཡང་རུང་རྩལ་
ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ་ཡང་རུང་སྟེ། དེའི་གོས་དུར་སྤྲིག་འཕྲོག་གམ་ཁྲིམ་ན་གནས་པར་
བྱེད་དུ་འཇུག་གམ་ལུས་ལ་ལག་ཆས་བསྐྱུན་ནས་བཙོན་རར་འཇུག་གམ་སྤྲོག་དང་
བལ་བར་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་འདི་ནི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་གསུམ་པའོ།

རྒྱལ་རིགས་གང་ཡང་ཆེད་དུ་བསམས་ཏེ། མའི་(ལྟ་ན)སྤྲོག་གཙོད་པ་དང་པ་དང་
བཙོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་དག་བཙོམ་པའི་སྤྲོག་གཙོད་པ་དང་། དག་འདུན་
མཐུན་པ་འབྱེད་³⁶⁹པ་དང་། ཆེད་དུ་བསམས་ཏེ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་

368 སྤྱོད་དག་དང་ཙོན་ཅེ་གྱི་མེད།
369 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་འདུམ་པ་བྱེད་

རྒྱལ་ལ་དན་སེམས་ཀྱིས་ཐག་འབྱེན་པ་སྟེ། མཚམས་མེད་པའི་ལས་ལྟ་པོ་འདི་དག་
ལས་གང་ཡང་རུང་བའི་ལས་བྱེད་པ་འདི་ནི་རྩ་བའི་ལྟ་བ་བཞི་པ་འོ།

རྒྱལ་རིགས་གང་ཡང་³⁷⁰རྒྱ་མེད་པར་སྤྱོད་བར་གྱུར་ལ། འཛིག་རྟེན་པོ་ལ་ལ་གཡེལ་
ཏེ། མི་དག་གི་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ཡང་དག་པར་བརྩུང་ནས་གནས་ཤིང་སེམས་ཅན་
གཞན་མང་པོ་དག་ཀྱང་མི་དག་གི་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ཡང་དག་པར་འཛིན་དུ་འཕྲུག་
སྟེ། འདུལ་ཞིང་འཕྱུར་ལ་³⁷¹འགོད་པ་འདི་ནི་རྩ་བའི་ལྟ་བ་ལྟ་པོ་འོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ་གང་ཡང་གྲོང་འཛམས་པ་དང་ལྗོངས་འཛམས་པ་དང་གྲོང་ཁྱེར་
འཛམས་པ་དང་། དུལ་འཁོར་འཛམས་པར་བྱེད་པ་འདི་ཡང་རྩ་བའི་ལྟ་བ་འོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་
པར་ཞུགས་པ་³⁷²ལས་དང་པོ་པ་རྣམས་ཀྱི་རྩ་བའི་ལྟ་བ་བརྒྱད་དེ། རྩ་བའི་ལྟ་བ་
དེ་དག་གིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་³⁷³ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ལས་དང་པོ་པ་འབྲུལ་པ་
རྣམས་དག་གི་རྩ་བ་སྤྱོད་བསྐྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཐལ་བར་སྒྲོག་སྟེ་ཐམས་པར་གྱུར་ཅིང་།
ལྟ་དང་མིའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བདེ་བའི་གནས་ལས་ལྟ་བ་ནས་དན་སོང་དུ་འགོ་བར་
འགྱུར། དུན་རིང་པོར་འཁོར་བ་ན་འཁོར་བར་འགྱུར། དག་གི་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་
བྲལ་བར་འགྱུར་རོ།

བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་གང་དག་སྤྱོད་ཉེས་པར་སྤྱད་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་གསལ་མ་ལྟ་
དང་ལྟན་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདིར་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ནི་དག་
གི་རྩ་བ་རྒྱུད་བ་སྟེ། དག་གི་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་དུ་

370 སྤྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “རུང་” ཡོད།

371 སྤྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “ལ”

372 སྤྱར་ཐང་ཟེ་ “པ” མེད།

373 སྤྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “ལ” མེད།

ཟབ་པ་འདི་ཉན་ཏེ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་སྒྲོ་རྒྱུ་དེ་དག་ཀྱང་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
 རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་སེམས་སྦྱེད་པར་བྱེད་ལ་དེ་དག་གི་ནང་ནས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་
 དཔའི་ལས་དང་པོ་གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་མདོ་སྡེ་མཆོག་ཏུ་ཟབ་པ་འདི་
 ཉན་པ་དང་ལུང་མོད་པ་དང་སྟོག་པ་དང་ལ་ཏོན་བྱེད་པ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་ཐོས་པ་དང་ཇི་
 ལྟར་རྒྱུ་(མེ་བ)པར་བྱས་པ་དེ་³⁷⁴བཞིན་དུ། སྤྲ་མའི་སྒོ་དང་འབྲ་བ་གཞན་དག་གི་
 མདུན་དུ། དོན་བཟང་པོ་དང་ཆོག་འབྲུ་བཟང་པོ་རྒྱས་པར་བྱན་པར་བྱེད་ཅིང་རབ་ཏུ་
 སྟོན་ལ། དེ་དག་ནི་ནན་ཏན་དུ་མ་སྦྱངས་པའི་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྦྱོ་བོ་དག་སྟེ། མཉན་
 ནས་སྒྲག་ཅིང་དངངས་སྟེ་དངང་བར་འབྱུང་ཞིང་། དེ་དག་དངངས་ནས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་
 དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ལས་ཕྱིར་ལོག་སྟེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་རྒྱུ་ལ་
 སྟོན་ན་འདི་ནི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ལས་དང་པོ་པའི་རྩ་བའི་ལྷང་བ་དང་པོ་སྟེ། རྩ་
 བའི་ལྷང་བ་དེས་རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་དག་བའི་རྩ་བ་སྟོན་སྦྱོས་པ་ཐམས་ཅད་ཐལ་བར་
 སྟོག་སྟེ་ཐམ་པར་བྱུང་ཅིང་མཐོ་རིས་དང་ཐར་པའི་བདེ་བའི་གནས་ལས་ལྷང་བ་དང་
 དེའི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་བསྐྱུས་ཤིང་དན་སོང་དུ་འགོ་བར་འབྱུང་རོ། །དེ་ལྟར་བས་
 ན་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སེམས་ཅན་གཞན་དག་དང་³⁷⁵གང་ཟག་གཞན་རྣམས་ཀྱི་
 བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་ཤེས་པར་བྱས་ལ། བསམ་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་དུ་སེམས་
 ཅན་རྣམས་ལ་བགས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོར་བགས་
 ཀྱིས་འཇུག་པ་བཞིན་དུ་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གཞན་ཡང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ལས་དང་པོ་པ་ལ་ཅིག་ལ་འདི་
 སྐད་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་ལ་སྦྱོད་པ་སྦྱད་པར་མི་ལུས། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་ན་
 མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་མི་

374 སྤྲ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “དེ” མེད།
 375 སྤྲ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “དང” མེད།

ཉུས་ཀྱིས། ཁྱོད་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཐུར་དུ་སེམས་
སྦྱོང་ཅིག་དང་། དེས་ན་ཁྱོད་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་ངོ་ཞེས་སྒྲིམ་པ་འདི་ནི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པའི་རྩ་བའི་ལུང་བ་གཉིས་པ་སྟེ། གོང་དུ་ངེ་ལྟར་སྒྲིམ་
པའི་བར་དུ་འོ།།

གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་ཁ་ཅིག་ལ་འདི་སྐད་དུ། ཀྱེ་སོ་སོར་
ཐར་པ་དང་འདུལ་བའི་རྩྭ་ཁྲིམས་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། ཁྱོད་
ཐུར་དུ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་ལྷོགས་ཤིག་དང་། དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཉན་མོངས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ལུས་དང་དག་
དང་ཡིད་རྣམས་ཀྱིས་མི་དགེ་བའི་ལས་གང་བསྐྱབས་པ་དེ་དག་རྣམ་པར་སྒྲིན་པར་མི་
འབྱུར་བར་དག་པར་འབྱུར་ངོ་ཞེས་སྒྲིམ་པ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་(༥༠ན)སེམས་དཔའི་ལས་
དང་པོ་པའི་རྩ་བའི་ལུང་བ་གསུམ་པ་སྟེ་གོང་དུ་ངེ་སྐད་སྒྲིམ་པའི་བར་དུ་འོ།།

རིགས་ཀྱི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པས་ཁ་ཅིག་ལ་འདི་
སྐད་དུ་རིགས་ཀྱི་བྱ་དག་ཁྱོད་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་པའི་གཏམ་མ་ཉན་ཅིག །མ་གྲོག་
ཅིག །གཞན་དག་ལ་ལུང་མ་འབོགས་ཤིག །ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའི་གཏམ་ཆོབས་
ཤིག །དེས་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་རྟོག་པར་མི་འབྱུར་ཞིང་གཞི་དེས་ནི་ཁྱོད་
ཀྱིས་ཉན་མོངས་པ་མཐར་འབྱིན་པར་མི་ཉུས་ཀྱིས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་གཏམ་འདི་ཉིད་
ལ་དད་པར་གྱིས་ཤིག །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉན་ཅིག །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལྷོགས་ཤིག །
གཞན་དག་ལ་ཡང་ལུང་པོགས་ཤིག་དང་། དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་དན་འགྲོ་དང་དན་སོང་
གི་ལམ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་འབྱུར། སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
ཀྱང་ཐུར་དུ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་འཛོང་རྒྱ་བར་འབྱུར་རོ། །ཞེས་སྒྲིམ་ལ། གལ་ཏེ་དེ་
དག་གིས་དེའི་ཆོག་བཞིན་དུ་མཉན་ཏེ་འདི་འདྲ་བའི་ལྟ་བར་བྱུང་པ་སྤངས་ན་གཉིས་

ཀ་ལ་ཡང་རྩ་བའི་ལྟངས་ལྟར་³⁷⁶འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་
པའི་རྩ་བའི་ལྟངས་ལྟར་བཞི་པ་འོ།།

གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་དག་ལྟེ་གཉིས་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
གཞན་དུ་སྟོན་ཅིང་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲ་དང་ཆོག་ས་སྤྱོད་པ་དང་།³⁷⁷ ཐོབ་པ་དང་
བཀྲར་སྟེ་ཕྱིར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཆོག་ཏུ་འདོན་པ་དང་། ལ་ཏོན་བྱེད་པ་དང་། གྲོག་
པ་དང་། སྟོན་པ་དང་། ཐོས་པ་ཙམ་གཞན་ལ་ཡང་སྟོན་ལ། འདི་སྒྲ་དུ་བདག་ནི་ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་པ་ཡིན་གྱི་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་སྒྲ་ཞིང་། གཞན་དག་གིས་པ་ལོ་པོ་
གང་དག་ལས་ལོངས་སྟོན་དང་ལོངས་སྟོན་པ་ཆེད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་རྒྱུ་གྱིས།
ཐོབ་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་ཕྱིར་དེ་དག་གཞན་³⁷⁸ལ་སྤྲུག་དོག་བྱེད་དེ། དེ་དག་འབྲུགས་
པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་དག་གི་བསྐྱུགས་པ་མ་ཡིན་པ་བརྗོད་དོ། །སྟོན་དོ། །བཤུང་དོ། །
རྣམ་པར་སྟོན་དོ། །དེ་དག་ལ་འདུད་པ་དེ་རྣམས་ལ་ཡང་སྤྲུག་དོག་གི་རྒྱུས་བདག་
བསྟོན་ཅིང་མིའི་ཆོས་སྒྲ་མ་བདག་ཉིད་ལ་སྟོན་པ་སོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་དངོས་པོ་དེས་
ཕམ་པར་འགྱུར་ཞིང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བདེ་བ་ལས་ལྷུང་སྟེ། དེ་དག་ལ་ལྟེ་བ་ཆེན་པོའི་
ལྟངས་བ་དེ་འབྱུང་ཞིང་། (༤༠་བ)དེས་ན་རྣམས་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །དཔེར་ན་མི་ལ་
ལ་ཞིག་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲིང་དུ་འགྲོ་བར་འདོད་ནས་སྤྱོད་པ་སྒྲ་མཆོར་ཞུགས་ལ། དེ་རྒྱ་
མཆོ་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཞིག་ནས་དེ་ཉིད་དུ་འཆི་བར་འགྱུར་བ་དེ་
བཞིན་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་མཆོར་འཇུག་
པར་འདོད་པ་གང་དག་སྤྲུག་དོག་གི་རྒྱུས་དེ་དང་དེ་སྤྱོད་སྟེ་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་དེ་དག་དང་
པའི་སྤྱོད་ཞིག་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོན་དང་བཤུང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་སྟེར་ན་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་བྱིས་པ་དེ་དག་ལ་སྤྲུག་དོག་གི་རྒྱ་དང་བརྟན་གྱི་རྒྱུ་

376 ལྟར་ཐང་མེད་གཉིས་ཀ་ལ་སྤྱོད་པའི་ལྟངས་ལྟར་

377 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་མེད་དང་མེད།

378 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་མེད་དག་ཡོད།

གྲིས་ལྷི་བ་ཆེན་པོའི་ལྷུང་བ་འབྱུང་སྟེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པའི་
ཅུ་བའི་ལྷུང་བ་ལྔ་པའོ།།

གཞན་ཡང་མ་འོངས་པའི་དུས་ན་ཁྱིམ་ན་གནས་པ་དང་རབ་དུ་བྱུང་བ་ལས་དང་པོ་
པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནན་ཏན་དུ་སྦྱངས་པ་མཁས་
པ་³⁷⁹སྦྱིས་བྱ་ཆེན་པོ་གཟུངས་དང་བཟོད་པ་དང་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ས་ལ་ལེགས་པར་
སྦྱང་བ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་མདོ་སྡེ་³⁸⁰ཟབ་མོ་སྦྱང་བ་ཉིད་དང་ལྷན་པ་གང་
ཡིན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་དེ་དག་འཛིན་ཅིང་ཆོག་དུ་འདོན་ལ་ཁ་ཏོན་བྱེད་ཅིང་
གཞན་དག་ལ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་གྲོག་ཅིང་རབ་དུ་སྦྱོན་ཏོ། །ཆོས་འདི་དག་ནི་ཁོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་
སྒོས་རྟོགས་ནས་ཁོ་བོ་སྤྱིང་རྩེ་བས་དེ་བཞིན་དུ་ཁྱོད་ལ་བསྟན་གྱི་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ཅི་
ནས་འདི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཟབ་མོ་རྣམས་ལ་མདོན་སུམ་དུ་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་
སྒོམས་ཤིག །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཁྱོད་དེ་ལྟར་ཁོ་བོ་བཞིན་དུ་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བར་འབྱུང་རོ་
ཞེས་སྒྲུབ། འདི་སྐད་དུ་ཁོ་བོས་མདོ་སྡེ་ཟབ་མོ་ཟབ་པ་འདི་ལྟ་བུ་འདི་བསྟན་པ་
ཙམ་གྱིས་བསྟན་པར་བཤད་ཀྱི་མདོན་སུམ་དུ་བྱས་ནས་³⁸¹ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ནི་མི་སྦྱ་
སྟེ་ཆེད་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་འི་ཕྱིར་བདག་འཛོང་ཞིང་། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་དུས་གསུམ་དུ་
གཤེགས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱ་བཙམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་
རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོན་
སྒར་ཉེས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ་ལྷི་བ་ཆེན་པོའི་ལྷུང་བར་འབྱུང་རོ། །ཐེག་པ་ཆེན་
པོས་ལྷ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་བསྐྱས་པར་འབྱུང་རོ། །དེ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་
ཡང་མི་(༥༡་ན)འབྱུང་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པའི་³⁸²བྱད་པར་འཐོབ་པ་ལྟ་

379 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “སྦྱངས་པ་” ཡོད།

380 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “མདོ་སྡེ་” མེད།

381 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “པ་”

382 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “པར་”

སྒྲིམ་ཀྱང་ཅི་དགོས། སྒྲིམ་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྒྱུ་གསུང་པ་འདི་བྱང་ཆུབ་ལྟ་སྒྲིམ་ཀྱང་ཅི་
 དགོས། དཔེར་ན་མི་ལ་ལ་ཞིག་འབྲོག་དགོན་པ་ཆེན་པོར་ཆས་ལ་བཀའ་སྒྲིམ་པ་དང་
 སྒྲིམ་པས་ཉེན་ནས་³⁸³དེ་དེར་ཁ་བས་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲས་བྱ་ཆེན་པོའི་ཤིང་ལ་འཛུགས་ལ།
 སྒྲིམ་པས་ཉེན་ནས་ཆོག་པ་དང་རྒྱུ་སྒྲིམ་ཆོག་པ་མ་མཁུངས་པར་འབྲས་བྱ་ཆེན་པོའི་
 ཤིང་བོར་ཏེ། དུག་གི་ཤིང་ལ་འཛུགས་ནས་དུག་ཤིང་³⁸⁴གི་འབྲས་བྱ་བོས་ལ་བོས་
 ནས་ཀྱང་འཆི་བའི་དུས་བྱས་པ་ལྟར་གང་ཟག་དེ་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ་ཞེས་སྒྲིམ་ཏེ། །དེ་³⁸⁵དག་
 ཆེད་པར་དཀའ་བའི་མི་ཆེད་ལ་ཆེད་ནས་ཀྱང་³⁸⁶དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་ཏེ་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་ལ། ཆེད་པ་དང་བཀྱར་སྒྲིམ་ཆུས་བདག་ལ་བརྟེན་
 ཅིང་གཞན་ལ་སྒྲིམ་པས་སྒྲིམ་བའི་ཆེད་པོའི་ལྟ་བུ་འདི་ལྟར་སྒྲིམ་ཏེ། ལྟ་བུ་བའི་བའི་
 དེས་མཁུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྒྲིམ་པར་གྱུར་པ་³⁸⁷ངན་སོང་དུ་འགྲོ་བའི་མི་གང་
 ཟག་དེ་ལྟར་བྱ་ནི། རྒྱལ་རིགས་དང་བླ་མ་ཟེ་དང་རྒྱལ་རིགས་དང་དམངས་རིགས་
 ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བརྟེན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་དེ་ལ་བརྟེན་པ་དེ་ནི་མཁུངས་པ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྒྲིམ་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལས་དང་པོ་པའི་
 རྩ་བའི་ལྟ་བུ་བྱ་ག་པའོ།

རིགས་ཀྱི་བྱ་གཞན་ཡང་མ་འོངས་པའི་དུས་ན། རྒྱལ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་མདུན་ན་འདོན་
 གཏོང་པ་དང་། སྒྲིམ་པོ་གཏོང་པ་དང་ཤོར་བ་གཏོང་པ་དང་སྒྲིམ་པོ་མཁུངས་པའི་³⁸⁸ང་
 རྒྱལ་ཅན་ཞོར་ཆེ་བ་འོངས་སྒྲིམ་ཆེ་བ་དག་འབྱུང་སྟེ། དེ་དག་སྒྲིམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་
 བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་པ་མང་པོ་དག་ལ་སྒྲིམ་སྟེ། གཏོང་བས་རྒྱགས་

383 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “པས་”
 384 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “ཤིང་” མེད།
 385 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “གང་”
 386 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “ཀྱང་” མེད།
 387 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “ལ་”
 388 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “པ་”

ཤིང་རྟེགས་པ་དེ་དག་ད་རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་དང་རྟེགས་པས།³⁸⁹ རྒྱལ་རིགས་དང་
དག་སྦྱང་དང་རྒྱལ་རིགས་རྣམས་འབྱེད་པའི་དབྱེན་བྱེད་ཅིང་དེ་དག་རྒྱལ་རིགས་ལ་
བརྟེན་³⁹⁰ནས་དག་སྦྱང་རྣམས་ལ་ཆད་པས་གཙོད་དུ་འཇུག། ཆད་པས་ནོར་འཕྲོག་
དུ་འཇུག་སྟེ། གཞོད་པ་དེས་དག་སྦྱང་དེ་དག་གང་ཟག་གི་འཇ་དག་འདུན་གྱི་འཇ་
ཕྱོགས་བཞིའི་དག་འདུན་གྱི་འཇ་མཆོད་རྟེན་གྱི་དག་དག་སྦྱང་རྣམས་རྒྱར་བཅུག་
ནས་དེ་དག་ལ་གསུག་དུ་འབུལ་ལོ། །གཞོད་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་རྒྱལ་རིགས་དེ་
དག་ལ་འབུལ་(༥༡་བ)བར་འབྱུར་ཏེ་དེ་དག་གཉིག་ལ་རྩ་བའི་ལྷང་བར་འབྱུར་རོ། །
འདི་ནི་རྩ་བའི་ལྷང་བ་བདུན་པའོ།

རྒྱལ་རིགས་གཞོད་པ་དེ་དག་ཀྱང་དག་སྦྱང་རྣམས་ལ་རབ་དུ་སྤང་བར་འབྱུར་ཏེ།
ཆོས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཆོས་མ་ཡིན་པར་འདོགས་ཤིང་ཆོས་སྤངས་ནས་ཆོས་མ་ཡིན་པ་
ལ་འཛོག་པར་འབྱུར་རོ། །མདོ་སྡེ་³⁹¹དང་འདུལ་བ་དང་བསྐྱབ་པ་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་།
ནག་པོ་བསྟན་པ་དང་ཆེན་པོ་བསྟན་པ་སྤངས་ཏེ། སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་དང་ཤེས་རབ་
ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་བསྐྱབ་པ་³⁹²དང་། ཐབས་ལ་མཁས་པའི་བསྐྱབ་པ་དང་མདོ་
སྡེ་གཞན་དག་ལས་བསྐྱབ་པ་བསྟན་པ་དེ་དག་ཀྱང་སྤངས་ནས་ཆོས་འདི་ལྟ་བུ་དང་
ལྟན་པའི་དག་སྦྱང་རྣམས་ལ་གཙོ་བའི་ཕྱིར་བཀའ་ཁྲིམས་གང་གིས་དག་སྦྱང་རྣམས་
ལ་གཞོད་པར་འབྱུར་བ་དང་། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་དང་མཐུན་པའི་རྣལ་འབྱོར་
ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འདོར་བར་བྱེད་པ་དང་། འཕྱ་བ་དང་གཞོད་པ་³⁹³མང་དུ་འབྱུར་བའི་
ཁྲིམས་འཆའ་བར་བྱེད་དོ། །རྒྱ་དེས་ན་དག་སྦྱང་རྣམས་ཉེ་བར་མ་ཞི་བའི་ཉོན་མོངས་

389 སྡེ་དག་དང་ཅི་ནི་ཨ་ རྟེགས་པ་དང་།

390 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ རྒྱལ་རིགས་བརྟེན་

391 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ སྡེ་ མེད།

392 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ ཕྱིན་པའི་བསྐྱབ་པ་

393 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ སེམས་

པ་རྣམས་ཉེབར་ཞི་བར་མི་འགྱུར། བསྐབ་³⁹⁴པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཆོ་དགོས་སྤྱོད་དེ
 དག་བསམ་པ་ཉམས་པར་འགྱུར། ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པར་འགྱུར། ཆོག་ཉམས་
 པར་འགྱུར། ལྟ་བ་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྤྱིད་ལུག་པར་འགྱུར་བ་
 དང་། བྱ་བ་མང་བར་འགྱུར་བ་དང་། དགོས་སྤྱོད་མ་ཡིན་པར་དགོས་སྤྱོད་དུ་ཁས་འཆེ་བ་
 དང་། ཆོངས་པར་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཆོངས་པར་སྤྱོད་པར་ཁས་འཆེ་ཞིང་ལུང་བོང་ལྟར་
 སྤྱོད་པས་སོ། །རེག་པར་བྱ་བའི་ཆོས་སྟོན་པ་དེ་དག་ལྟག་པར་རྒྱལ་རིགས་འཁོར་དང་
 བཅས་པས་བཀུར་སྟེ་བྱས་པར་འགྱུར། རིམ་གྲོ་དང་མཆོད་པ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་
 དག་ཀྱང་ཁྲིམ་པ་རྣམས་ལ་དགོས་སྤྱོད་སྤྱོད་བ་ལ་བཙོན་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབས་པ་མ་
 ཡིན་པ་བརྟོག་པར་འགྱུར་རོ། །རྒྱལ་རིགས་འཁོར་དང་བཅས་པ་དེ་ཡང་དགོས་སྤྱོད་སྤྱོད་
 བ་ལ་བཙོན་པ་རྣམས་ལ་རབ་དུ་སྤང་བར་འགྱུར། འཕྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་དགོ་
 སྤྱོད་སྤྱོད་བ་ལ་བཙོན་པ་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་དང་ཉེབར་སྤྱོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དགོ་
 སྤྱོད་ལ་ཉོན་བྱེད་པ་ལ་དགའ་བ་རྣམས་ལ་བྱིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་གཉིག་ལ་ཡང་
 ཅུ་བའི་ལྷང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དགོས་སྤྱོད་བསམ་གཏན་པ་ནི་(༥༢་ན)
 ཞིང་དམ་པ་ཡིན་གྱི། གྲོག་པ་དང་ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་ལ་གནས་པ་དང་གྲོག་པ་ལ་བཙོན་
 པ་ནི། ཉིང་འཛོན་དང་གཟུངས་དང་བཟོད་པའི་ས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་དུ་གྱུར་པའམ།
 ཤིན་དུ་སྤྱིན་གནས་སུ་གྱུར་པའམ་³⁹⁵སྤྱོད་དུ་གྱུར་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལ་སྤང་བར་
 བྱེད་པའམ་ལམ་ཉེབར་སྟོན་པར་བྱེད་པའམ་ལས་ཀྱི་ཞིང་དང་ཉོན་མོངས་པའི་ཞིང་
 ལས་སེམས་ཅན་རྣམས་སྤྱོད་པ་དང་ལྷ་དན་ལས་འདས་པར་འགྲོ་བའི་ལམ་ལ་
 འཇོག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་བ་རྒྱུད་པོ་འདི་དག་ནི་ཅུ་བའི་ལྷང་བའོ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ། །

394 སྤྱོད་དགོས་ཆོན་ཅེ་ “བསྐབས་”

395 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “འགྱུར་རམ།”

འདི་དག་གིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡང་མཛོད་འདི་ལས་གསུངས་པ་ནི། གཤམ་ཏེ་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའི་
 སྤྱིང་པོའི་མིང་ཐོས་ནས་ངན་སོང་དུ་ལྷུང་བས་འཇིགས་པའི་ཕྱིར་མཐོང་བར་འདོད་ཅིང་
 རྩ་བའི་ལྷུང་བ་འཆགས་པར་འདོད་ལ། གཤམ་ཏེ་དེ་དག་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་³⁹⁶
 ནམ་མཁའི་སྤྱིང་པོ་ལ་བྱག་འཆའ་ཞིང་དེའི་མིང་ཡང་བཟླ་ན། རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་དག་
 གི་མདུན་དུ་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དེ་རང་གི་གཟུགས་ཀྱི་གནས་པར་འབྱུང་ཏེ།
 བཅའ་ཟེའི་གནས་བུ་མོའི་གཟུགས་ཀྱི་བར་གྱི་མདུན་དུ་གནས་པར་འབྱུང་རོ། །བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་དེ་ལ་ལྷུང་བ་ཇི་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་དེ་དག་འཆགས་སུ་
 འཇུག་གོ། །དེ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཟབ་མོ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་སྤྱད་པའང་ཉེ་བར་
 ལྟོན་ཏོ། ། ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་སའི་བར་ལ་ཡང་རབ་དུ་འཛོག་གོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྐར་ཏེ། གཤམ་ཏེ་དེ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ་མཛོན་
 དུ་ལྟོན་པར་མི་བྱེད་ན་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་ཉེས་པ་དང་བཅས་པ་
 དེས་ཐོ་རངས་ལངས་ལ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་བལྟས་ཏེ་འདུག་ལ་བདུག་པས་བདུག་པར་
 བྱ། ལྷའི་བུ་སྐྱ་རེངས་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པར་བྱ་སྟེ། ཆོག་འདི་སྐད་དུ། སྐྱ་རེངས།
 སྐྱ་རེངས། སྤྱིང་ཇེ་ཆེན་པོ། སྐལ་བ་ཆེན་པོ། ཁྱོད་འཛམ་བུའི་སྤྱིང་དུ་ཤར་མ་ཐག་དུ་
 སྤྱིང་ཇེས་བདག་ལ་ཁབས་པར་མཛོད་དུ་གསོལ། ནམ་མཁའི་སྤྱིང་པོ་སྤྱིང་ཇེ་ཆེན་པོ་
 དང་ལྷན་པ་ལ་ཡང་བདག་གི་ཆོག་གིས་སྐར་དུ་བསྐྱལ་ཏེ་ཐབས་གང་གིས་བདག་
 ལྷུང་བ་འཆགས་པར་འབྱུང་བ་དང་། ཐེག་པ་(༥༢་བ)ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ལ་ཐབས་
 དང་ཤེས་རབ་འཐོབ་པར་འབྱུང་བའི་ཐབས་དེ་དག་³⁹⁷བདག་གི་མི་ལམ་དུ་བསྐྱེད་དུ་
 གསོལ། ཞེས་སྒྲུས་ལ།³⁹⁸ དེའི་ཆོ་དམལ་དུ་གཉིད་ལོག་པར་བྱ་སྟེ་འཛམ་བུ་སྤྱིང་འདིར་

396 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་” ཡོད།
 397 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དག” མིད།
 398 ལྟེ་དགོ་དང་ཅོན་། “པ་”

སྐྱེ་མཆོང་མ་ཤར་མ་ཐག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་སྤྱིང་
པོ་དང་སྤང་པར་འགྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་དེའི་མི་ལམ་དུ་དེའི་
གཟུགས་མདུན་དུ་འདུག་སྟེ་ཅ་བའི་ལྷུང་བ་དེ་དག་འཆགས་སུ་འཇུག་གོ།

དེ་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐབས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་བརྟན་ཏེ། ཐབས་ཤེས་
པ་ལ་མཁའ་པ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་དེས་དེ་ཉིད་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་མི་བརྗེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་འཐོབ་བོ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་བརྟན་པོར་
གནས་པར་ཡང་³⁹⁹འགྱུར་རོ། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་མདོ་སྡེ་དེ་
ཉིད་ལས་གསོལ་བ་གདབ་པའི་སྤྲུགས་སྤར་སྤྲོས་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ཆོག་འདི་བྱས་
ཏི་དེ་ལས་འདི་སྐད་དུ་བྱུང་ངོ། །དགོན་པ་འམ་ནགས་འདབ་བམ་སྤྲ་གབ་མེད་པར་ཨ་
ཀ་རུ་འམ་རྒྱ་སྤྲོས་སམ་དུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱུང་བས་བདུགས་ལ་ཐལ་མོ་སྤྱར་ཏི་
ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་མཚམས་ཀྱན་ཏུ་ཡན་ལག་ལྷན་ཕྱག་བྱས་ལ། སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོག་
འདི་དག་བརྗེད་པར་བྱའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། སུ་མི་ཤ།⁴⁰⁰ ཀླ་རུ་ཆི་ཀ། ཅ་ར་ཏ།⁴⁰¹ བི་ཅ་
ར།⁴⁰² སུ་ར་ཀ། ཀླ་རུ་ཆི་ཀ། སུ་ར་ཀ། སུ་ར་ཀ་ལེ་ག་རྩ་རི།⁴⁰³ ན་མུ་ཅ་མེ། ལྷ་རྩ་ཡ་
ཏ།⁴⁰⁴ ཀླ་རུ་ཆི་ཀ། ཅོ་རྩ་མ་ཆི་ལྷ་རྩ་ཡ།⁴⁰⁵ ཀླ་རུ་ཆི་ཀ་སྤྲ་ཤ་མེ་སྤྲ་པ་ཡ། ལྷ་རྩ་རྩ་
རི་སྤྲ་ག།⁴⁰⁶ ར་ཏི་བི་བེ་ཀ་ག།⁴⁰⁷ རི་ཏི་བི་བེ་ཀི་ག།⁴⁰⁸ སུ་ར་ཡ་ཀླ་རུ་ཆི་ཀ། །སུ་ར་

399 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ཡང་མེད།

400 བོད་དཔེ་རྒྱམས་ལ་ཟེ་སུ་མི་ཤ་སུ་མི་ཤ།

401 བོད་དཔེ་རྒྱམས་ལ་ཟེ་ཅ་ར་ཅ་ར།

402 སྤྲ་དག་དང་ཅོ་རེ་བི་ཅ་ར་བི་ཅ་ར་སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་བི་ཅ་ར།

403 སྤྲ་དག་དང་ཅོ་རེ་སུ་ར་སུ་ར་ལེ་ག་རྩ་རི། སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་སུ་ར་སུ་ར་ལེ་ག་རྩ་རི།

404 སྤྲ་དག་དང་ཅོ་རེ་སུ་ཅ་མེ། ལྷ་རྩ་ཤ་ཏ། སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་སུ་ཅ་མེ། ལྷ་རྩ་ཤ་ཏ།

405 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་སུ་ར་ཡ།

406 བོད་དཔེ་རྒྱམས་ལ་ཟེ་སུ་གུང་སུ་གུང་ཤ་ཡོད།

407 བོད་དཔེ་རྒྱམས་ལ་ཟེ་རུ་ཏི་བི་བེ་ཀ་ག། སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་གུ་ཞེས་རྒྱམ་བཅད་ཡོད།

408 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་གུ་ཏི་བི་བེ་ཀ་ག།

ཡུལ་མ་མ་⁴⁰⁹ ལྷ་ཤོག་ །སར་ཐུ་ཅོ།⁴¹⁰ ལ་ཤོག་ག་ཏི་སྤྱ་ལྷ།⁴¹¹ ཆོག་ནི་སྤྱ་མ་
བཞིན་ནོ།

ནད་དང་སྤྱག་བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་དང་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་མོངས་
པ་ཐམས་ཅད་བསལ་བ་དང་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་བྱུང་། །གལ་ཏེ་རྒྱལ་
རིགས་ལ་སོགས་པ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཡིན་ན་ཇི་ལྟར་དེ་དག་གི་ལྷུང་བ་ངེས་
ཤིང་གཞན་དག་གི་⁴¹²ནི་མ་ངེས། ཇི་སྟེ་དེ་དག་སྤྱོམ་པ་ཅན་མ་ཡིན་ན་ནི། དེ་དག་
གིས་ལྷུང་བར་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་གཞག་ཅིང་། སྤྱོམ་པ་ཅན་དག་ཉེས་པ་དེས་ཟིན་པར་
ཡང་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། འདི་ནི་ཉེས་པ་མེད་དེ་གང་དུ་(༥༣ན)གང་དག་ལ་མང་དུ་
འབྱུང་བ་དེ་དག་ལ་དེར་རང་གི་མིང་ནས་སྤོས་ཏེ་བསྟན་ནས་འཛིགས་པ་བསྐྱེད་པའི་
ཕྱིར་བསྐྱོག་གོ །ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་པན་རྩྭ་དུ་ལྷུང་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བར་བྱུང་། །
རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཆེ་བས་ན་གང་གི་ཡང་དག་པར་མ་སྤངས་པ་⁴¹³ན་ཡང་
སྐལ་བ་མེད་པ་དང་དགོ་བའི་རྩ་བ་འཆད་པར་འགྱུར་བ་དེས་སྤོམ་པ་ཅན་ལ་ཤིན་ཏུ་
ཆེས་འགྱུར་ཏེ་དེ་ལྟར་དབྱད་པས་ཆོག་གོ།

ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་གསུངས་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་གཞན་
ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སོ་སོར་ཐར་པའི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྤོབ་ཅིང་བསྐྱལ་པ་བརྒྱ་
སྟོང་དུ་རྩ་བ་དང་འབྲས་བུ་བར་གྱུར་ལ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་པར་སྤྱོད་
པ་དང་ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་བཟོད་ཀྱང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་ལྷན་པའི་ཡིད་

409 སྤྱ་དགོད་ཅོན་ཅེ་ “སར” ཡོད།

410 སྤྱ་དགོད་ཅོན་ཅེ་ “སར་པ་ཐུ་ཅོ”

411 ལེགས་སྤྱོད་= su-mṛśa / kāruṇika / caratu [doubtful] / vicara / sañcara / kāruṇika /
murara / murara vega-dhāri namucame bhujayata kāruṇika cintā-maṇi pūraya kāruṇika
sarva-āśāṃ me sthāpaya / ājñā-dhārī sphugu / rati-viveka gu / drṣṭi-viveka gu / pūraya
kāruṇika pūrayantu mama + āśāṃ / sarvathā ca + a-śoka-gati svāhā //

412 སྤྱ་དགོད་ཅོན་ཅེ་ “གི” མེད།

413 ལྷུང་བར་དང་པེ་ཅིང་= “པ” མེད།

ལ་བྱེད་པས་⁴¹⁴གནས་ན་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྷུང་བ་ལྷི་བའོ། །རིགས་ཀྱི་
བྱ་འདི་ལྷ་སྟེ་དཔེར་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཅན་ལ་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་བྱུང་ན་སྤང་པོ་དེ་ཉིད་
ཀྱིས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་སྐལ་བ་མེད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་དུ་
ལྷུང་བ་མ་བཤགས་ཤིང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་མ་སྤངས་ན་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་སྐལ་བ་མེད་དོ། །ཞེས་འབྱུང་
དོ། །རྩ་བའི་ལྷུང་བ་འདི་དག་བདེ་སྒྲག་ཏུ་གཟུང་བ་དང་འགའ་ཞིག་གི་ལུགས་
གནས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྟུ་བའི་ཚིག་ལེན་པར་བྱས་པ་དག་བརྗོད་པར་བྱའོ།

དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་འཕྲོགས་པ། །པས་པམ་པ་ཡི་ལྷུང་བར་འདོད། །དམ་
པའི་ཆོས་ནི་སྤྲོད་བྱེད་པ། །གཉིས་པར་བྱབ་པས་གསུངས་པ་ཡིན། །རྒྱལ་ཁྲིམས་
འཆལ་པའི་དགེ་སྤྲོད་ལའང་། །རྩལ་སྒྲིག་འཕྲོག་དང་བཅེག་པ་དང་། །བཙོན་རར་
འཕྱག་པར་བྱེད་པ་དང་། །རབ་ཏུ་བྱུང་ལས་འབབས་པ་དང་། །མཆོམས་མེད་ལྡེ་པོ་
བྱེད་པ་དང་། །ལོག་པར་ལྟ་བ་འཛིན་པ་དང་། །གྲོང་ལ་སོགས་པ་འཇིག་པ་ཡང་། །རྩ་
བའི་ལྷུང་བར་རྒྱལ་བས་གསུངས། །སྒྲོ་སྤྲངས་མ་བྱས་སེམས་ཅན་ལ། །སྤྲོད་པ་ཉིད་ནི་
བརྗོད་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་ཉིད་ལ་ཞུགས་པ་དག །རྗོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སྒྲིག་པ་
དང་། །སོ་སོར་ཐར་པ་ཡོངས་སྤངས་ཏེ། །ཐེག་པ་ཆེ⁴¹⁵ལ་སྦྱར་བ་དང་། །(༥༣་བ)
སྦྱོབ་པའི་ཐེག་པས་ཆགས་ལ་སོགས། །སྦྱོང་བར་འགྱུར་བ་མིན་ཞེས་འཛིན། །པ་
རོལ་དག་ཀྱང་འཛིན་འཕྱག་དང་། །རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་དང་། །རྟོན་པ་དང་ནི་
བཀྱར་སྟེ་དང་། །ཆོགས་བཅད་རྒྱ་ཡིས་གཞན་སྦྱོད་དང་། །བདག་ནི་ཟབ་མོ་བཟོད་པའོ་
ཞེས། །ལོག་པ་ཉིད་ནི་སྦྱོབ་པ་དང་། །དགེ་སྦྱོང་ཆད་པས་གཙོད་འཕྱག་དང་། །དཀོན་
མཆོག་གསུམ་གྱི་སྦྱིན་བྱེད་དང་། །སྦྱིན་པ་ལེན་པར་བྱེད་པ་དང་། །ཞི་གནས་འདོར་

414 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘པ་’

415 སྦྱེ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘ཆེན་’

བར་བྱེད་པ་དང་། །ཡང་དག་འཛིག་གི་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས། །ཁ་ཉོན་བྱེད་ལ་སྦྱིན་པ་
རྣམས། །དེ་དག་ཙ་བའི་ལྷུང་བ་སྟེ། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱ། །མི་ལམ་
འཕགས་པ་ནམ་སྟིང་གི་⁴¹⁶ །མདུན་དུ་འདུག་སྟེ་བཤགས་པར་བྱ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་
ནི་ལོངས་འདོར་དང་། །ཆགས་དང་སེར་སྣ་མི་བཟད་པས། །སྤྱོད་ལ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་
དང་། །བསྐྱེམས་ཏེ་དག་འབར་བྱེད་པ་ན། །སེམས་ཅན་ལ་ནི་མི་བཟོད་པར། །ཁྲོས་
པས་སེམས་ཅན་བཟླུགས་པ་དང་། །ཉོན་མོངས་པ་དང་གཞན་མཐུན་པས། །ཆོས་ལྟར་
བཅོས་པ་བརྟོག་པའོ།།

འཕགས་པ་སའི་སྟིང་པོའི་མདོལས་ཀྱང་། །ཆངས་པ་ཆེན་པོ་གང་དེ་⁴¹⁷ བྱིར་རབ་ཏུ་
བྱུང་བ། །ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་སྟེག་པ་སྤྱོད་པའི། །དག་སྤྱོད་ལྡོངས་⁴¹⁸ པ་ཤིང་རུལ་
པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ། །དག་སྤྱོད་མ་ཡིན་པ་⁴¹⁹ ལ་དག་སྤྱོད་དུ་ཁས་འཆེ་བ།⁴²⁰ །ཆངས་
པར་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཆངས་པར་སྤྱོད་པར་ཁས་འཆེ་བ། །ཉོན་མོངས་པ་སྣ་ཆོགས་
ཀྱིས་བཤིག་པ་ལྷུང་བ་ཕམ་པ་ཡིན་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་སྟེག་པ་སྤྱོད་པའི་
དག་སྤྱོད་དེ་དེའི་ཆོན་ཡང་ལྟ་ཐམས་ཅད་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་བར་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་
གཏེར་དག་གི་བར་སྟོན་པ་དང་⁴²¹ དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡིན་ནོ། །དེ་སྤྱོད་དུ་གྱུར་པ་
མ་ཡིན་དུ་བྱེད་ཀྱང་། །སྒྲ་དང་ཁ་སྤྱོད་བཤགས་ཏེ་གོས་རུར་སྟེག་བགོས་པ་དང་སྤྱོད་ལམ་
བསྟན་པའི་རྒྱ་དེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་མང་པོ་དག་གི་དག་བའི་ཙ་བ་སྣ་ཆོགས་སྟོན་
པར་བྱེད་པ་དང་བདེ་འགོའི་ལམ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་དེའི་བྱིར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་
ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྟན་པ་འམ་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ཡང་རུང་སྟེ། །གང་དེའི་བྱིར་རབ་

416 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “མི་ལམ་འཕགས་པ་ནམ་མཁའི་སྟིང་པོའི།” རྟེན་དག་དང་ཅོན་། “མི་ལམ་འཕགས་པ་ཁའ་
སྟིང་པོ་ཡི། །”

417 རྟེན་དག་དང་ཅོན་། “དེའི་”

418 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སྤྱོདས་པ་” རྟེན་དག་དང་ཅོན་། “མདོངས་པ་”

419 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ལ་” མེད།

420 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དང་” ཡོད།

421 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དག་”

དུ་བྱུང་བ་ལ་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ཡང་ཆོས་དང་མཐུན་པས་ཀྱང་ལུས་ལ་
 ཆད་(༥༥ན)པས་གཅོད་པ་དང་བཅོན་རར་འཇུག་པ་དང་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་
 གཅོད་པ་དང་སྒོག་གཅོད་དུ་མི་གནང་ན་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་སྤྲོས། ཆོས་འདུལ་བ་
 ལ་ཤི་བ་ལྟ་བུར་བཞེད་དུ་བྱིན་ཀྱང་⁴²²གང་ཟག་དེ་གི་མང་དང་སྒྲ་ཙི་དང་མཚུངས་
 སོ།⁴²³ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དཔེ་བྱིར་རབ་དུ་བྱུང་བ་སྣོད་དུ་བྱུར་ཏམ་སྣོད་དུ་མ་བྱུར་ཀྱང་རུང་བ་
 རྣམས་ལ་གང་དག་འཆོ་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་དུས་གསུམ་དུ་གཤེགས་པའི་
 སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་ཤིན་ཏུ་ཉེས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །དགེ་བའི་རྩ་བ་ཆད་
 པ་དང་རྒྱད་ཆོག་པ་དང་མནར་མེད་པར་གཞོལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འདི་ལྟ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་
 གོས་རུར་སྤྲིག་འདི་ནི་ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཡང་དེ་
 ཉིད་ལས། དེའི་ཆོ་ཉན་ཐོས་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་དག་སྡོན་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་འདི་ལྟ་བུ་བཅོམ་ལྷན་
 འདས་ལ་འཆགས་ཏེ། བཙུན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་བདག་ཅག་གིས་ནི་སྡོན་གྱི་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་རབ་ལ་སྣོད་དུ་བྱུར་པ་དང་སྣོད་དུ་མ་བྱུར་པ་
 རྣམས་དང་། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཅན་གྱི་
 གང་ཟག་ལ་སྤྲད་དོ། །བཤུངས་སོ། །ཁྲོས་སོ། །བསྐྱུགས་པ་མ་ལགས་པ་དང་མི་
 སྟན་པའི་བཀའ་མཆིད་བཞེད་དོ། །ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་དེས་ན་བདག་ཅག་རན་སོང་
 གསུམ་དུ་སྤྲུག་བསྐྱུག་གྱི་ཆོར་བ་དྲག་པོ་མི་བཟད་པ་རྣམས་པ་མང་པོ་མྱོང་དོ། །དེ་
 བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། བདག་ཅག་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པའི་ལྷག་མ་དེ་དུ་ལྟར་བཅོམ་ལྷན་འདས་

422 སྡོད་གེ་དང་ཙིན་ཅེ་ “ན”
 423 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ “སོ།” མེད།

ལ་འཆགས་སོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བདག་ཅག་གིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་རྣམས་
 ལ་ཆོག་གིས་བསྒྲིགས་སོ། །སྦྱོས་བརྒྱད་དོ། །ཞེས་འཛེར་དོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བདག་ཅག་
 གིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་སྦྱོད་དུ་གྱུར་པ་དང་། སྦྱོད་དུ་མ་གྱུར་པ་རྣམས་ལ་
 བརྟེན་སྦྱོར་གྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་གོས་ཐོག་གིས་སྦྱོར་དོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བདག་ཅག་གིས་
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་(༤༤་བ)ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་སྦྱོད་⁴²⁵དང་ཡོངས་སུ་
 སྦྱོད་པ་རྣམས་ཐོག་གིས་སྦྱོར་དོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བདག་ཅག་གིས་བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ཀྱི་ཕྱིར་རབ་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཁྱིམ་པར་ཕབ་སྟེ། གནས་མ་ལགས་པ་ཐོབ་པར་
 བགྱིས་སོ། །ཞེས་འཛེར་དོ། །ཁ་ཅིག་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་བདག་ཅག་གིས་སངས་
 རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་⁴²⁶ཀྱི་ཉན་ཐོས་སྦྱོད་དུ་གྱུར་པ་དང་སྦྱོད་དུ་མ་གྱུར་པ་ནོངས་
 པ་མ་མཆིས་པ་རྣམས་ཁྱིམ་ནས་དུ་སྦྱུལ་ཏེ་བདག་ཅག་ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་དེས་བསྐྱལ་པ་
 མང་པོར་རན་སོང་གསུམ་དུ་སྦྱུག་བསྐྱལ་དུག་པོ་མི་བཟད་པ་རྣམས་པ་མང་པོ་མྱོང་དོ། །
 ཞེས་འཛེར་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བདག་ཅག་ད་ལྟར་ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པའི་ལྷག་མ་དེ་
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འཆགས་སོ། །སྦྱོར་ཆད་ཀྱང་སྦྱོར་པར་བགྱིད་དོ། །བདག་ཅག་
 ལ་ཐུགས་བརྟེན་བའི་སྦྱོད་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གཟུང་དུ་གསོལ། བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ཀྱིས་བདག་ཅག་རན་སོང་མི་བཟད་པ་ལས་གདོན་དུ་གསོལ། ཞེས་ཀྱང་ཆེར་
 གསུངས་སོ། ། ॥

བམ་པོ་བཞི་པ། རབ་དུ་བྱུང་བའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་གཞོད་པ་གསུངས་
 དོ། །མིང་ཆེན་ཁྱིམ་པ་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ན་སྦྱེ་བ་དེ་དང་དེར་མི་དལ་བ་རྟེན་པར་
 འགྱུར། དཔུས་ལོང་དང་སྦྱོར་པ་དང་ལྷེ་མེད་པ་དང་གདོལ་པར་འགྱུར། རྣམ་དུ་ཡང་

424 བེ་ཅིང་ཟེ་ «ཤ།» ཡོད།

425 སྦྱོད་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ «པ་» ཡོད།

426 སྦྱོད་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ «རྣམས་» ཡོད།

བདེ་བར་མི་འགྱུར། སྐྱར་པ་འདེབས་པ་མང་བར་འགྱུར། ཟ་མ་དང་མ་ཞིང་དང་། ཉག་
པར་བཞན་དང་བྱད་མེད་དུ་འགྱུར། ཁྱི་དང་ཕག་པ་⁴²⁷ དང་བོང་བྱ་དང་རྩ་མོ་དང་། སྦྱལ་
གདུག་པར་འགྱུར་རོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། མིང་ཆེན་འདི་ལ་བྲིམ་པ་སྟོན་གྱི་རྒྱལ་བ་
རྣམས་ལ་ལྟག་པར་བྱ་བ་⁴²⁸ བྱས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མཛོན་⁴²⁹ པར་འབྱུང་
བའི་སེམས་དང་རབ་དུ་འབྱུང་བའི་སེམས་དང་འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་བར་
ཆད་བྱེད་པ་འདི་ནི་དང་པོ་འོ། །གཞན་ཡང་མོར་ལ་ཆགས་ཤིང་བྱ་ལ་ཆགས་ནས་ལས་
ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་ཏེ། བྱའམ་བྱ་མོའམ་རྒྱུང་མའམ་ཉེ་དུ་འཛོགས་
དབང་ཕྱག་གི་གནས་ལ་འཁོད་པ་རབ་དུ་འབྱུང་བའི་བར་ཆད་བྱེད་པ་འདི་ནི་གཉིས་
པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་གཉིས་ནི་དམ་པའི་ཆོས་སྟོང་བ་དང་། དག་སྟོང་
དང་(ལལ་ན)བྱམ་བེ་རྣམས་ལ་ཁོང་སྟོང་བའོ། །

མི་དག་བ་བཅུ་འེལ་ལས་ཀྱི་ལམ་གྱི་གཞོན་པ་ནི་དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་
ལས། རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་དྲག་པོ་གསུངས་པ་ལྟ་བུར་བལྟ་སྟེ། དེ་ལས་ཅུང་ཟད་ཅམ་
ཞིག་བཟོད་པར་བྱའོ། །སྟོག་གཅོད་པའི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་སྟོས་པ་འདི་ལྟ་
སྟེ། མེ་ལྷེ་ལ་རྒྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་ནི་གང་དག་མེའི་ཕྱོ་མོ་ལ་གནས་ཀྱང་མི་འཛོག་པ་
སྟེ། ཤིན་དུ་དག་འཁོང་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོ་བརྟོལ་ནས་ཐག་
འབྱུང་རོ། །ཐོད་པའི་ཕྱག་ན་རྒྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་ནི་གང་དག་ལྷན་པ་བརྟོལ་ནས་རབ་
དུ་འབར་ཞིང་ལྷན་རྒྱས་འབྱུང་བའོ། །ལྷེའི་ཤ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་ནི་གང་དག་ལྷེ་དཔལ་
ནས་མཛོན་དུ་བྱ་བ་སྟེ། ལྷེ་དེ་བོས་ཤིང་བོས་ནས་ཡང་སྐྱེ་སྟེ། བད་མའི་འདབ་མ་བས་
ཀྱང་འཇམ་མོ། །དེ་ལྟར་དོན་དང་མཐུན་པའི་མིང་ཅན་ནོ། །སོ་འབྲིན་ཞེས་བྱ་བ་དང་།
མགུལ་པའི་མིང་པ་འདྲེན་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྟོ་བ་ལ་གནས་པ་དང་། མོ་བ་བ་དང་།

427 སྟེ་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ “པ་” མེད།
428 སྟེ་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ “བྱ་བ་” མེད།
429 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “སྟོན་”

མཆིན་པ་རྫོག་པ་⁴³⁰དང་། རྒྱུ་མའི་ནང་སྤྱི་⁴³¹ཟ་བ་དང་། སྤྱལ་ཚོགས་ལ་དགའ་བ་
 ཞེས་བྱ་བ་དང་། གཤེས་ཀྱི་གསང་བ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་རྣམས་ནི་⁴³²གང་དག་
 གཤེས་ཐམས་ཅད་སྤྱེ་སྤྱེ་གཤེས་ཀྱི་བྱ་ག་བརྟོལ་ནས་བྱ་གར་ཞུགས་ཏེ་དུ་བཞིན་པ་
 རྣམས་ཀྱི་ཀང་གི་སྤྱིང་ཁུ་འཐུང་བའོ།⁴³³ །ཁབ་ཀྱི་བྱ་ག་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་ནི་གང་དག་
 ཁབ་ལྟ་བུའི་མཆུས་ཁག་འཐུང་བའོ། །དེ་བཞིན་དུ་རུས་པའི་ཕྱག་ན་གནས་པ་དང་།
 བགས་པ་དག་ཟ་བ་དང་། སྤེར་མོས་འབྲད་པ་དང་། ཚིལ་ཟ་བ་དང་། རྒྱས་པ་འདོན་
 པ་དང་། སྐྱེ་ཤང་འཛིངས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་རྣམས་ནི་གང་དག་སྐྱེ་ཅ་བ་ནས་འདོན་པའོ།

དེ་ལྟར་དེ་མཁར་མེད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ན་བྱ་འདབ་འཛིགས་ཞེས་བྱ་བ་དཔག་ཚད་
 སྤྱུལ་འབྲུལ་པར་གྱུར་ཏེ་བྱ་དེ་དག་དང་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་བྱ་གཞན་དག་དང་
 ལྟན་ཅིག་དུ་དེ་ལ་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མར་ཟ་ཡང་། ཡང་སྐྱེ་ལོ། །དེ་བརྒྱ་ལ་ཞིག་ན་⁴³⁴དེ་
 ལས་ཐར་ཀྱང་དེ་སྤྱག་བསྐྱལ་མང་པོར་བསྐྱོར་ཏེ། ས་ཕྱོགས་གཉིས་པ་གཡང་སའི་
 ངམ་གྲོག་ཅེས་བྱ་བ་དེར་འགོ་ཞིང་མགོན་འཛོལ་སྐྱབས་འཛོལ་དཔུང་གཉིན་འཛོལ་
 ལོ། །ཁོར་ར་ཁོར་ཡུག་⁴³⁵དུ་མའི་ཕུང་པོ་བཅུ་གཅིག་གིས་བསྐྱོར་ཏེ། ལས་ཀྱི་ཞགས་
 བས་བཅིངས་ཤིང་གྲོགས་མེད་ལ། (༥༥ བ)དག་རྣམས་ཀྱིས་ཁོར་ཡུག་དུ་བསྐྱོར་ཏེ་
 དགོན་པར་ཕྱིན་ཏེ། དེ་སྤར་གྱི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་པས་ཆེས་
 ལྷག་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཆེད་ཅིང་ངམ་གྲོག་རབ་ལྟུང་ཞེས་བྱ་བའི་གཡང་སའི་ཕྱོགས་
 སུ་རྒྱག་སྟེ། ལྟུང་ནས་ཀང་པ་ཤིན་དུ་ཁྱེད། །བཏེག་ན་ནི་ཡང་ཤིན་དུ་གཞོན་ཞིང་ཤིན་
 དུ་འཇམ་པར་སྐྱེ་ལ་ཚོར་བ་དྲག་པོ་མི་བཟད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེན་ཏོ།

430 སྤྱེ་དགོད་དང་ཅོན་ཅེ་ “བརྫོག་པ་”

431 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “སྤྱི་”

432 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ཀྱིས་”

433 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “བྱང་གི་སྤྱིང་ཁུ་ག་འཐུང་འོ། །”

434 ལྟུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “དེ་རྒྱ་ཞིག་ལ་”

435 སྤྱེ་དགོད་དང་ཅོན་ཅེ་ “ཁོར་ར་” མེད།

དེ་ལྟར་འཛིགས་པས་དཀྱུགས་པའི་བཞིན་དུ་གྱུར་ནས་རྒྱུ་ལག་དང་ཡན་ལག་དང་
 ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་རབ་དུ་ཞུ་བ་དེ་ལས་ཕྱོགས་དེར་ངམ་གྲོག་ཅེས་བྱ་བའི་གཡང་
 ས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ཕྱོགས་དེར་ལྷུང་ཞིང་ངམ་པ་ནས་དཔག་ཚད་སྲུང་འབྱུང་དུ་ཡང་
 གཡང་དུ་ལྷུང་ཞིང་། ཡང་ལས་ཀྱིས་བྱས་པའི་རྒྱུ་གིས་འདེགས་⁴³⁶སོ། །དེ་ལྷུང་བ་
 ན་བྱ་ཀང་ཀ་དང་ལ་དང་། བྱ་མོད་དང་ལྷག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཟེའོ། །དེ་ལྟར་དེ་བཏིག་
 ཅིང་ལྷུང་བ་ན་⁴³⁷ལོ་བརྒྱ་སྟོང་ཕྱག་དུ་མ་འདའ་བར་འབྱུར་རོ། །བརྒྱ་ལ་ཞིག་ན་⁴³⁸དེ་
 ནས་ཐར་ཀྱང་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་བའི་འཁོར་ལོའི་མཚན་མའི་ཕྱག་ཅེས་བྱ་བའི་ཕྱོགས་
 སུ་རྒྱག་སྟེ། ས་⁴³⁹ཕྱོགས་དེར་ཡང་འཁོར་ལོ་དོ་རྩེའི་ལྷོ་བ་ཅན་མེ་ལྷོ་རྩོད་པོ་འབར་བ་
 ལྷུང་དུ་བསྐྱོར་བའི་འཁོར་ལོ་སྟོང་འབྱུང་བར་འབྱུར་ཏེ། དེ་དེར་སོང་མ་ཐག་དུ་ལྷུས་ལ་
 འཁོར་ལོ་དེ་དག་བབ་ནས་འཁོར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། ཡན་ལག་སོ་སོ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱང་བཞིག་ནས་བསྐྱེག་གོ། །དེའི་རྒྱུ་མཐིལ་ནས་ནི་གསལ་ཤིང་གིས་འབྱིགས་
 སོ། །དེ་ལྟར་གནད་འཛམས་པའི་རིལ་གནད་འཛམས་པའི་སྟོག་ཆགས་སུ་⁴⁴⁰གྱུར་
 པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་ནང་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཅམ་ཡན་ཆད་ཀྱང་⁴⁴¹ཐོས་པར་འབྱུར་རོ། །ཐོས་
 ཤིང་ཐོས་ནས་ཀྱང་ཡང་ཤིན་ཏུ་གཞོན་པར་སྐྱེའོ། །ཤིན་ཏུ་གཞོན་ཤ་ཅན་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་
 སྤྱག་བསྐྱེལ་དག་པོ་འབྱུང་བར་འབྱུར་ཏེ། ཐོས་ཤིང་ཐོས་ནས་ཀྱང་དེ་ལ་ཤ་ཆེས་ཆེ་བར་
 སྐྱེ་བར་འབྱུར་ཏེ། སྟོག་གཅོད་པ་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་དེའི་འབྲས་བུ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །

མ་བྱིན་པར་ལེན་པའི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་གསུངས་པ། ཉེས་པར་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་
 མཐའ་བྱེད་པ་དེ། མགལ་མེ་བསྐྱོར་བ་དང་སྤྱལ་པ་དང་བྱི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་སྤྲིག་རྒྱ་

436 སྟོ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་ “འདེབས་”

437 སྟོ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་ “ནི་”

438 ལྷུང་ཐར་དང་ལེ་ཅིང་ཅེ་ “བརྒྱ་ཞིག་ལ་”

439 ལྷུང་ཐར་དང་ལེ་ཅིང་ཅེ་ “ས་” མེད།

440 ལྷུང་ཐར་དང་ལེ་ཅིང་ཅེ་ “སྟོག་དུ་”

441 ལྷུང་ཐར་དང་ལེ་ཅིང་ཅེ་ “ཀྱང་” མེད།

ལྟ་བུའི་ནོར་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་
མཐོང་སྟེ། (༤༤) ཆགས་པས་ཟིལ་གྱིས་ནོན་ཅིང་ལས་ཀྱིས་ཚྲིངས་པར་གྱུར་པ་དེ་⁴⁴²
འདི་ནི་བདག་གི་ཡིན་ནོ་སྟུམ་དུ་སེམས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཚྲིངས་པ་སྤྲིག་པ་བྱེད་པ་དེ། མེ་
མདག་དང་ལྷེ་སྐྱམ་གྱི་མེ་རབ་ཏུ་འབར་བ་འབོགས་ནས། ནོར་ཡོད་པ་དེར་བརྒྱགས་
པ་དང་། དེར་གཤམ་རྒྱུ་མེ་མེ་ལས་ཀྱིས་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུང་ནས་མཚོན་ཆ་
འབར་བའི་ནང་དུ་ཁྲིད་དེ་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་གཤམ་གས་⁴⁴³ གཏུབས་
ནས། བསྐྱབས་ཏེ་རུས་པ་འབའ་ཞིག་ལུས་པར་བྱེད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སུ་⁴⁴⁴སོན་
ཀྱང་དེའི་ཆགས་པ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཞུགས་པ་དེ་ཡོངས་སུ་འགྲི་བར་མི་འགྱུར་རོ།
ཞེས་བྱ་བའོ།

འདྲོད་པས་⁴⁴⁵ལོག་པར་གཡེམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། དེ་ལྟར་སྤྲིག་པ་བྱེད་པ་དེ་
མཚོན་ཆའི་ཉམ་ང་བ་དེ་ལས་ཐར་ནས་མེ་མདག་དང་ལྷེ་སྐྱམ་གྱི་མེར་འབོགས་ཏེ།
ལས་ཀྱིས་བསྐྱོས་པའི་ས་ཕྱོགས་ལོག་པར་མཐོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་དུ་འགྲོ་འོ། །
དེར་ཡང་དེ་ལྟར་ཉམས་པར་གྱུར་པ་དེས་སྟོན་གང་དག་མཐོང་བ་ལྟ་བུའི་བྱུང་མེད་ལས་
ཀྱིས་བྱས་པ་དག་མཐོང་སྟེ། མཐོང་ནས་ཀྱང་དེའི་འདྲོད་ཆགས་ཐོག་མ་མེད་པའི་རུས་
ནས་གོམས་པའི་མེ་འབྱུང་རོ། །དེ་བྱུང་མེད་དེ་དག་གཤམ་པ་དེར་བརྒྱགས་པ་དང་།
ལས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ལྷགས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་མི་དེ་དག་གིས་དེ་བཟུང་སྟེ། བཟུང་ནས་
ཀྱང་ཁའི་མཆུ་ལ་སོགས་པ་ཅི་⁴⁴⁶ནས་ལུས་དེ་ལ་ལྷག་མ་ཡུངས་འབྲུ་ཅིམ་ཡང་མི་
ལུས་པ་དེ་ལྟར་བ། ཡང་སྐྱེ་འོ།⁴⁴⁷ ཡང་བཟོ། །དེ་ཆོར་བ་དྲག་པོ་མི་བཟད་པ་ལྗོངས་ཡང་

442 ལྟ་བུའི་ནོར་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་

443 མེ་མདག་ཐམས་ཅད་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་

444 ལྟ་བུའི་ནོར་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་

445 ལྟ་བུའི་ནོར་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་

446 ལྟ་བུའི་ནོར་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་

447 ལྟ་བུའི་ནོར་གྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཆེན་པོ་ཆེ་དང་གོས་དང་ནོར་དང་འབྲུ་མང་པོ་

འདོད་ཆགས་ཀྱི་མེ་དེལས་མི་ལྷོག་སྟེ་བྱད་མེད་དེ་དག་ག་ལ་བ་དེར་ཡང་རྒྱག་གོ།
 དེའི་གཞོད་པ་དེ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མེ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་ལྟར་མི་གཞོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་རྗེ
 དང་ལྷགས་ཀྱི་བྱད་མེད་དེ་དག་ཀྱང་ལུས་རབ་ཏུ་འབར་ཞིང་མེ་ལྷེ་འབྲུག་པས་མི་དེ་
 བཟུང་ནས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པ་དེའི་ལུས་ཐམས་ཅད་བྱེ་མ་བཅངས་པ་བཞིན་དུ་
 བཀྱམ་ཡང་སྤྲར་འབྱུང་སྟེ་སྤྲ་མ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རྣམ་པ་ཀླན་ཏུ་ནོར་
 འཛིག་དང་། །དན་སོང་རྩ་བ་བྱད་མེད་ཡིན། །མི་གང་དག་ནི་བྱད་མེད་འདོད། །དེ་དག་
 བདེ་བར་ག་ལ་འབྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་ནས། །བྱད་མེད་ཐུང་བར་བྱེད་པ་སྟེ། །འཛིག་རྟེན་
 འདི་དང་པ་རོལ་ཐུང་། །གལ་ཏེ་བདག་ལ་པན་འདོད་ན། །དེ་བས་(༥༦བ)བྱད་མེད་
 རྣམ་པར་སྤང་། །ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་སོ།།

བརྟུན་དུ་སྦྲ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། དེ་གཤམ་རྗེའི་མི་དེ་དག་གིས་བཟུང་སྟེ། བཟུང་ནས་
 ཀྱང་དེའི་ཁ་བྱེ་ནས་དེ་ནས་ལྷེ་འབྲེན་ཏེ། ལས་ཀྱི་དབང་དང་བརྟུན་དུ་སྦྲ་བ་དེའི་འབྲས་
 བྱས་ལྷེ་དཔག་ཚད་ལྟ་བུ་པར་འབྱུར་ཏེ།⁴⁴⁸ དེའི་ལྷེ་འབྱུང་བའི་དུས་ན་གཤམ་རྗེའི་
 མི་དེ་⁴⁴⁹དག་གིས་ལྷགས་ཀྱི་ས་རབ་ཏུ་འབར་བ་ལ་བལྟ་བུ་འཇུག་གོ། །ལས་ཀྱིས་
 བྱས་པའི་གཤམ་རྗེའི་ཐོང་ལྷགས་⁴⁵⁰འབར་བ་དང་ལྷན་པ་སྟོང་ཡང་འབྱུང་ཞིང་སྤང་བུ་
 སྟོབས་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་ལྷེ་ལ་མོ་བར་འབྱུར་ཏེ། དེར་རྣག་དང་⁴⁵¹ཐག་
 དང་སྤོན་བུ་འཛིག་པའི་ཆུ་འབབ་པར་འབྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ལྷེ་དེ་ཡང་ལྷ་
 རྣམས་ཀྱི་མིག་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་གཞོན་པ་⁴⁵²ནས། དེ་ཚོར་བས་ཉམ་ཐག་
 པ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་སྟེ། འབྲུན་ཅིང་དུ་ལ་ཀྱ་ཙེ་འདོན་ཀྱང་དེ་ལ་སྦྱག་བསྐྱལ་སེལ་བ་

448 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “འབྱུར་རོ། །”
 449 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དེ” མེད།
 450 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཐོང་གཤམ་ཐོང་ལྷགས་”
 451 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དང་” མེད།
 452 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གཞོན་པ་”

སྤྲུལ་མེད་དོ། །ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་དང་། དེ་ལྟར་ཆོར་བ་དྲག་པོ་མྱོང་བ་⁴⁵³ དེ་
ལ་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མར་ལྷེ་མོ་བར་འགྱུར་ཞིང་དེའི་ལྷེ་དེ་ཇི་སྟེ་ན་དཔྱལ་བ་པའི་ཁའི་ནང་
དུ་ཆུད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་འཛིགས་པས་དཀྱུགས་པའི་བཞིན་དུ་གྱུར་ཅིང་གར་བབ་
བབ་དུ་འབྱོས་སོ། །མེ་མདག་དང་ལྷེ་སྐྱམ་གྱི་མེའི་ནང་དུ་རྩབ་ཅིང་ཆོག་ལ་དེ་དེ་ལྟར་
སྤྱག་བསྐྱལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་པ་ན། རྒྱབས་མེད་དཔུང་གཉིན་མེད་ཅིང་གཤིན་ཇེའི་མི་
ལག་ན་ཐོ་བ་དང་རལ་གྱི་ཐོགས་པ་དག་འབྱུང་སྟེ། དེ་དག་གིས་མི་དེའི་ཁྲད་པ་ནས་
ཀར་པའི་བར་དུ་བྱེ་མར་སྒྲིག་གོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

ཕ་མ་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ནི་བརྟུན་⁴⁵⁴ སྤྲུལ་བ་དང་མཐུན་ནོ། །ལྷེ་དཔག་ཆད་སྤྲུལ་
བརྒྱ་པར་འགྱུར་ཏེ་⁴⁵⁵ ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱེ་བྲག་སྟེ། གཤིན་ཇེའི་མི་སྣོང་ཇེ་མེད་པ་དེ་དག་
གིས་ལྷེ་རབ་དུ་འབར་བ་ལ་བཟུང་ནས་གཤག་⁴⁵⁶ པར་བྱེད་དོ། །ཁ་དག་ཀྱང་ཕྱོགས་
གཞན་ནས་ཟ་ཞིང་མཆོག་དུ་དྲག་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་མྱོང་ལ་དུ་ཞིང་ཀྱ་ཙཱ་འདོན་ཏེ།⁴⁵⁷ །
ལྷེ་མེད་པས་སྤྲུལ་མི་གསལ་ལོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དོ།།

དག་རྩལ་མོའི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་གསུངས་པ་ནི། དེ་དག་གིས་དེའི་ཁ་བྱེ་ནས་ལྷེ་བཟུང་སྟེ།
བཟུང་ནས་ཀྱང་མཆོན་རྩོད་པོས་བཅད་དེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཟས་སྤྲུལ་ཡང་ཁར་བཅུག་⁴⁵⁸
ལ་དེ་ཡང་བཀྱས་པས་ཉམ་ཐག་ཅིང་བཀྱས་པའི་(༥༧་ན) ⁴⁵⁹བཞིན་གྱིས་རང་གི་
ཁྲག་དང་ཁ་རྩུ་འཛིག་པ་དང་ལྷེ་དེ་ཉིད་ཟེའོ། །ལྷེ་དེ་ཡང་བཅད་ཅིང་བཅད་ནས་ཀྱང་
ལས་ཀྱི་དབང་གིས་སྤྲུལ་ཡང་སྤྲུལ་ཞིང་། དེ་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་པས་ས་ལ་འདྲེ་

453 སྤྲུལ་དང་ཅོན་ཅེ་ “ལྷེ” ཡོད།

454 སྤྲུལ་དང་ཅོན་ཅེ་ “དུ” ཡོད།

455 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ཏེ” མེད།

456 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ “གཤིགས་”

457 སྤྲུལ་དང་ཅོན་ཅེ་ “ཏོ།།”

458 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “འཛུགས་”

459 སྤྲུལ་དང་ཅོན་ཅེ་ “རང་” ཡོད།

ཕྱོག་ཅིང་ཀུ་ཙཱ་འདོན་ཏོ། །དེ་ལྟར་སྤྱད་པ་སྤྱད་པ་གྱིས་ཉམ་ཐག་ཅིང་མིག་གི་འབྲས་བུ་
ཡོངས་སུ་འབྱུང་ལ་སྤྱད་པ་སྤྱད་པ་གྱིས་ཉམ་ཐག་པ་དམན་པ་གྲོགས་མེད་པ་གཅིག་
ཡུར་གྱུར་པས་རང་གིས་བྱས་པ་ལ་སྤྱོད་པ་དེ་ལ་གཤིན་རྒྱུ་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུ་སྤྱོད་
བསྟན་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སྤྱས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷེ་ཡི་གཞུ་ཡིས་ནི།⁴⁶⁰ ལྷུ་མོ་
ཞེས་ནི་གང་བཟོད་པ། །ངག་གི་མདའ་རྩོན་འཕངས་གྱུར་པས། །དེ་ཡི་འབྲས་བུ་འདི་
འོངས་སོ། །ཞེས་བྱ་བའོ།

ཆོག་འབྲུལ་བའི་⁴⁶¹ རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་གསུངས་པ་ནི། དེའི་ལྷེ་དེ་ཟངས་རབ་ཏུ་འབར་
བས་བསྐྱེད་གོ། །ལྷེ་བསྐྱེད་གས་ནས་མགུལ་པ་བསྐྱེད་གོ། །མགུལ་པ་བསྐྱེད་གས་
སྤྱིང་བསྐྱེད་གོ། །སྤྱིང་བསྐྱེད་གས་རྒྱུ་མ་བསྐྱེད་གོ། །རྒྱུ་མ་བསྐྱེད་གས་པོ་བ་
བསྐྱེད་གོ། །པོ་བ་བསྐྱེད་གས་རྣམས་ཀྱང་ཐུར་དུ་འབྱུང་ངོ། །གཤིན་རྒྱུ་མི་རྣམས་ཆོགས་སུ་
བཅད་པ། སྤྱི་ཕྱི་འཆོག་ནི་མ་འབྲེལ་ཅིང་། །དོན་མེད་པ་དང་འཆལ་གྱུར་ལ། །མ་
འབྲེལ་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་སྤྱས་པ། །དེ་ཡི་འབྲས་བུ་འདིར་འོངས་སོ། །གང་དག་⁴⁶² བདེན་
པར་མི་སྤྲོ་ཞིང་། །ཁ་ཏོན་ལྟར་ལེན་མི་བྱེད་པ། །དེ་ལ་མཁས་པས་ལྟར་མཐོང་གི་ །ཤ་
དུམ་ཉིད་དུ་མིན་ནམ་ཅི། །ཞེས་བྱ་བའོ།

བརྒྱུ་བ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་གསུངས་པ་ནི། དེ་ལ་⁴⁶³ ལས་ཀྱིས་བྱས་པའི་རྒྱུ་
གཞན་གྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་གསོལ་གསོལ་སྤྱིང་པོ་མེད་པ་མཐོང་ནས་ལས་ཀྱིས་
བསྐྱུལ་བ་ཚོངས་པ་དེ་འདི་སྤྲུམ་དུ་འདི་ནི་བདག་གི་ཡིན་ལོ་སྤྲུམ་དུ་སེམས་ཏེ། དེ་ནས་
སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པ་དེ་རྒྱུ་གཞན་ལ་བ་དེར་བརྒྱུག་གོ། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་དེས་
ལོར་གང་མཐོང་བ་དེ་ནི་བརྒྱུ་བ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིད་ཀྱིས་མི་དགོ་བ་ཀུན་ཏུ་བསྟེན་

460 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ ག། ༡'

461 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ བཀུལ་པའི་

462 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ ཏུག་

463 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ ལས་

ཅིང་བསྐྱོམས་ལ་མང་དུ་བྱས་པ་དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་མཐོང་བ་ན་བརྒྱབ་
 སེམས་མང་བ་དེའི་ལག་ནས་མཚོན་ཆ་འབྱུང་སྟེ། དེས་དེར་བརྒྱགས་པ་དང་སེམས་
 ཅན་དཔྱལ་བ་པ་གཞན་དེ་དག་གི་ལག་ནས་ཀྱང་མཚོན་ཆ་རྣམས་འབྱུང་སྟེ། དེ་དག་
 དང་དེ་མཚོན་ཆས་འཐབ་པ་(༥༧་བ)ན་⁴⁶⁴ཅིན་ས་ལུས་ལ་ཤ་ཡུངས་འབྱུ་ཅམ་ཡང་
 མ་ལུས་པ་དེ་ལྟར་བཞར་ཏེ་ཀེང་རུས་ཉི་ཚེ་ལུས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ།
 གཞན་དག་འབྱོར་པ་མཐོང་ནས་ནི། །བདག་གིར་གྱུར་ཅིག་སྦྱམ་བསམས་པ། །བརྒྱབ་
 སེམས་ཡང་དག་བསྐྱེད་གྱུར་པ། །ལས་དེའི་འབྲས་བུ་འོངས་པ་ཡིན། །ཞེས་བྱ་བའོ།

གཏོད་སེམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་གསུངས་པ་ནི། ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་སེང་གོ་དང་གཟིག་
 དང་སྦྱུལ་ཁོ་བས་ཟིལ་གྱིས་ལོན་པ་རྣམས་དེའི་མདུན་ན་འདུག་པ་དེ་དག་གིས་དེ་
 འཛིགས་སྒྲག་ནས་གར་བབ་བབ་དུ་བློས་ཀྱང་མི་དགོ་བའི་ལས་ཀྱིས་དེ་འབྱོས་ཇི་
 ལྟར་ལུས། དེ་དག་གིས་དེ་བཟུང་སྟེ་⁴⁶⁵བཟུང་ནས་ཀྱང་ཐོག་མར་གྲད་པ་⁴⁶⁶ཟ་བ་ནས་
 སྦྱུལ་མཆེ་བ་⁴⁶⁷གདུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོགས་ཀྱི་བར་དུ་བཟུང་ཞིང་ཟ་ལ་སྦྱག་
 རྣམས་ནི་རྒྱབ་ནས་ཟ་བར་འགྱུར་རོ། །ཀླང་པ་ནི་མེས་བསྐྱེད་པ་སོ། །གཤམ་ཇི་མི་
 རྣམས་ཀྱང་རྒྱང་རིང་པོ་ནས་མདའ་འཕེན་ཏོ། །ཞེས་རྒྱ་ཆེར་རོ།

ལོག་པར་ལྟ་བའི་འབྲས་བུ་ནི་དཔག་དུ་མེད་པ་གསུངས་ཏེ། མདོར་བསྡུས་ནས་བརྗོད་
 པ་ནི་མཚོན་ཆའི་ཆར་དང་། མཚོན་ཆེ་གཅིག་པ་དང་། ཇོ་ཇི་ཆར་དང་། གནམ་
 ལྷགས་དང་། ཇོ་ཇི་ཆར་རྣམས་ཀྱིས་བཏབ་ཅིང་མེད་པའི་བཅུ་གཅིག་⁴⁶⁸རྣམས་
 དང་ཁ་ནས་བཀྲེས་པ་དང་སྐྱོམ་པའི་མེ་འབྱུང་བས་ཀྱང་རྒྱན་དུ་བསྐྱེད་གོ་ཞེས་བྱའོ།

464 གྲོ་དགོ་དང་ཅིན་ཅེ་ “ལ”
 465 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ “བཟུང་སྟེ”
 466 གྲོ་དགོ་དང་ཅིན་ཅེ་ “ལ” ཡོད།
 467 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ “ཆེ་བ”
 468 གྲོ་དགོ་དང་ཅིན་ཅེ་ “གཅིག” མེད།

འདོད་པ་ནི་གཞོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་སྟེ། དེ་དག་གིས་ཤིན་ཏུ་ཡིད་འབྱུང་བར་བྱའོ།།
 ཇི་ལྟར་འདི་ཉིད་ལས། མེ་ཐབ་ཅེས་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཡོད་དེ། དེར་ལས་
 གང་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་སྐྱེ་ཞེ་ན། གང་དག་སྦྱོང་མ་ཡིན་པ་ལ་⁴⁶⁹དག་སྦྱོང་དུ་
 ལས་འཆེ་ཞིང་བྱུང་མེད་ཀྱི་སྒྱུ་དང་གར་དང་རྒྱན་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པ་དང་དགོད་པ་⁴⁷⁰
 དང་འཛོལ་དང་ཆེ་བ་རྣམས་ཐོས་ནས། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་
 འཕངས་པའི་སྒྲོས་ཁྲ་བ་འཆོར་བར་འགྱུར་རོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེར་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པ་དེ་དག་ལྷགས་ཀྱི་ཆར་པས་ཡན་
 ལག་དང་ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་ཕྱི་མར་སྒྲོག་ལ་མེ་མ་སྤར་གྱི་ཆར་གྱིས་ཀྱང་བསྐྱེག་
 ཅིང་འཆོག་གོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་སྒྲོན་འདོད་པ་
 ཉམས་སུ་སྤངས་པ་དྲན་པས་པད་མ་ཞེས་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་གསུངས་ཏེ།
 མྱོང་བ་མི་ལམ་དུ་དྲན་པས་ཀྱང་དེར་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་(༥༨ན)པ་དེ་དག་སྦྱ་བ་
 རྣམས་སུ་བཙོ་ཞིང་གཞོང་ཁོང་དུ་⁴⁷¹ལྷགས་ཀྱི་གཏུན་རྣམས་ཀྱིས་བརྟུང་རོ། །ཞེས་
 རྒྱ་ཆེར་རོ། །དེ་ལྟར་ལྷའི་བྱ་མོ་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཆངས་པར་⁴⁷²སྦྱོད་པ་ཡོངས་སུ་བསྒྲོ་
 བས་ན། པད་མ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་གསུངས་ཏེ། དེ་ན་ཆ་སྒྲོ་
 ཅན་གྱི་འབབ་ཆུ་དབའ་རྒྱབས་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་འབབ་སྟེ། འབབ་ཆུ་དེ་ལ་ཉ་གང་ཡིན་པ་
 དེ་དག་ནི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པ་དེ་དག་གོ། །རུས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་རྩོལ་འོ། །
 འཛིན་པ་⁴⁷³གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་སྒྲུའོ། །འདམ་ཇུབ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཤའོ། །
 རྒྱ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་རོ་ཉེ་བསྒྲོལ་བའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

469 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལ་མེད།

470 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་པ་མེད།

471 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་གཞོང་ཁོང་དུ་

472 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་པ་

473 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་འཛིན་པ་སྟེ་དག་དང་ཅོན་ཨ་འཛིན་པ་ ལེགས་སྦྱར་ཨ་(yac chevālam te keśāh)
 ཞེས་ཡོད་པ་དེ་བསྒྲུར་ན་ རྒྱ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་སྒྲུའོ། ། ཞེས་འབྱུང་བས་ འཛིན་པ་ ཞེས་པ་ཚུལ་སྐྱེས་པའི་སྤྱི་བྱེ་བྱག་
 ཤེབ་ལ་(śevāla) ཡི་འགྱུར་ཡིན་པར་སྤྲད།

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེས་པས་སྐྱེས་པ་ལ་འཁྲིག་པ་ལོག་པར་བཅུག་པའི་ཆད་པའི་བྱེ་བྲག་
 དཔག་ཏུ་མེད་པར་བརྟེན་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་⁴⁷⁴ལོག་པར་འཇུག་པ་
 ཡང་ཆ་སྒོ་ཅན་གྱི་ཚུས་ཁྱེར་བའི་ཁྱེུ་དག་མཐོང་ནས་དེ་དག་གིས་དེ་ལ་བོས་པ་དང་།
 དེ་བྱིས་པ་དེ་དག་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤྱག་པར་སེམས་པ་དང་ལྷན་ཞིང་མུ་དན་དང་སྤྱག་
 བསྐྱེལ་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་རྒྱ་དེར་འཇུག་གོ། །བ་དང་རྩ་ཁྲོད་མ་དང་རམོ་དང་ལུག་མོ་ལ་
 སོགས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། འདོད་པ་ལ་ལོག་པར་གཡེམ་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ན་
 མ་ཐོབ་དང་བཅས་པ་རྣམས་པར་སྤྲིན་པ་ཤིན་ཏུ་དྲག་པར་གསུངས་སོ། །དུད་འགོ་ལ་
 འདོད་པ་བསྟེན་པ་དེ་ནི་མི་དགེ་བས་སྤྱུལ་པའི་ལྷགས་ཀྱི་བ་དང་རྩ་ཁྲོད་མ་ལ་སོགས་
 པ་འབར་བ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་ལམ་ནས་འཇུག་སྟེ་དེ་དག་གི་སྟོར་མེ་མདག་
 རབ་ཏུ་འབར་བའི་ཕུང་པོས་ཡོངས་སུ་གང་བར་དེ་⁴⁷⁵ལོ་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོར་འཆོད་ཅིང་
 བསྐྱེལ་གོ་ཞེས་ཏེ་རྒྱ་ཆེར་དེ་ཉིད་དུ་བལྟ་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་གྱིས་ཉལ་པོ་བྱས་
 ཟེན་པའི་དགེ་སྟོང་མ་རྣམས་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆད་པ་ཡང་སེམས་
 ཅན་དཔྱལ་བ་ཆེན་པོར་བཤད་དོ། །རང་གི་རྒྱུང་མ་ལ་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་ལམ་མ་ཡིན་པར་
 བྱས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །གཞན་གྱི་རྒྱུང་མ་ལ་ནན་གྱིས་བྱས་པ་དང་མི་དབང་བའི་བྱ་
 མོ་ལ་བྱས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །བསྟེན་གནས་ལ་⁴⁷⁶གནས་པ་རྣམས་ལ་བྱས་པ་
 ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །སྤྱུ་མ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུང་མ་ལ་བྱས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །གཉིན་དུ་
 འཐམས་པ་རིམ་གྱོ་བྱས་པ་རྣམས་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པའི་ཆད་པ་ཡང་དྲག་ཅིང་
 དཔག་ཏུ་(༥༥ བ)མེད་དེ། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །

འཁྲིག་པ་བདུན་དང་ལྷན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྲམ་ཟེ་འདི་ལ་ཁ་ཅིག་བདག་ཆོངས་
 པར་སྦྱོད་པར་ཁས་འཆི་ཞིང་དེ་བུད་མེད་དང་གཉིས་ཀྱིས་གཉིས་མི་སྦྱར་ཡང་བུད་མེད་

474 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལ” མེད།
 475 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དེ” མེད།
 476 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བསྟེན་གནས་པ་ལ”

ལ་མིག་གིས་གཟུགས་ལ་ངེས་པར་སེམས་ཤིང་བལྟ་སྟེ། དེས་དེའི་རྩིས་ཞིང་རྟོག་ལ་ཞེན་ཏེ། ལྷག་པར་ཞེན་ནས་གནས་པ་འདི་ནི་བྲམ་བེ་ཆངས་པར་སྦྱད་པ་འཁྲིག་པའི་ཆོས་དང་ལྷན་པ་ཡིན་གྱི་མི་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆངས་པར་སྦྱད་པ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པར་སྦྱད་པ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱུང་མེད་དང་ལྷན་ཅིག་ཅེ་བ་དང་ཅ་ཅོ་འདོན་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཡང་ཆངས་པར་སྦྱད་པ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པ་འོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། བྱུང་མེད་ཀྱིས་བསྟེན་བཀུར་བྱས་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ལོ། །རྟོག་པས་ཆོད་པ་འམ་ཡོལ་བས་ཆོད་པའི་བྱུང་མེད་ཀྱི་རྒྱན་དང་སྦྱ་དང་གར་ལ་སོགས་པའི་སྦྱ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་འང་དེ་བཞིན་དུ་འཁྲིག་པ་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།⁴⁷⁷ །པ་རྩལ་པོ་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ལ་བལྟས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ལོ། །ལྷ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སུ་ཆངས་པར་སྦྱད་པ་ཡོངས་སུ་བསྦྱོར་བ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ་འཁྲིག་པའི་ཆོས་དང་ལྷན་པ་ཡིན་གྱི་མི་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ལོ།⁴⁷⁸ །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་བྲན་པ་དང་སྦྱོན་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་འདོད་པ་དེ་དག་ནི་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ཉིད་དོ། །

དེའི་ཕྱིར་འདོད་པ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ལས། དག་སྦྱོང་འདོད་པ་རྣམས་ལས་སེམས་སྦྱོག་ཅིག །ལམ་འདི་ནི་འཛིགས་པ་དང་བཅས་པ་འོ། །རབ་ཏུ་འཛིགས་པ་དང་བཅས་པ་འོ། །ཆེར་མ་དང་བཅས་པ་འོ། །ཐིབས་པོ་དང་བཅས་པ་འོ། །ལམ་གོ་ལ་བའོ། །ལམ་རན་པ་འོ། །ལམ་ཁ་བྲག་གོ། །སྦྱོས་བྱ་དམ་པ་མ་ཡིན་པས་བསྟེན་པ་འོ། །ཁྱོད་འདི་ལྟར་འདོད་པ་རྣམས་ནི་རྩིས་བ་རྒྱུད་པ་སྟེ།⁴⁷⁹ བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་སྦྱག་བསྐྱེད་མང་བ་གཞོད་པ་མང་བ་འབྲུགས་པ་མང་བ་སྟེ་འདི་ལ་ནི་ཉེས་དམིགས་མང་དོ། །དག་སྦྱོང་དག་འདོད་པ་རྣམས་ནི་ནད་དང་འབྲས་དང་བྲག་རྩུ་དང་སྦྱིག་པ་དང་

477 ལྷ་མཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

478 ལྷ་མཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ དེ་བཞིན་དུ་འཁྲིག་པའི་ཆོས་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ལོ། །

479 པེ་ཅིང་ཟེ་ ནི་

སྤྲིག་པའི་⁴⁸⁰ཕ་བ་དང་ཤ་དང་བཅས་པའི་མཆིལ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། འདོད་པ་དག་ནི་
འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སོགས་བརྟུན་པ་སྤྱི་བའི་ཆོས་ཅན་ཏེ། འདོད་(༥༩ན)པ་རྣམས་ནི་⁴⁸¹
མི་ལམ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་འདི་དག་ནི་བྱིས་པ་འདྲི་བའོ་ཞེས་གསུངས་པ་སྟུམ་དུ་མི་
སེམས་སམ། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དཔེར་ན་རི་དྲགས་བཤོར་བའི་ཁོག་ཆོད་དང་། བྱ་
བཤོར་བའི་རྩ་དང་། ཉམ་ཤོར་བའི་དོལ་དང་། སྤྲེལ་བཤོར་བའི་སྒོར་དང་། བྱེ་མ་ལེབ་
བཤོར་བའི་མའི་ཕུང་པོ་ཇི་ལྟ་བུར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འདོད་པ་འཆོལ་ཞིང་སྦྱོད་པ་ན་ཡུན་རིང་པོར་སེང་གོ་རྣམས་ཀྱི་
ཁར་རྒྱད་པའི་མཐའ་ཡང་མི་མདོན་པ་ནས་བ་ལང་གསོད་ཅིང་བ་ལང་གི་ཤ་ཟ་བ་
རྣམས་ཀྱི་ཁར་རྒྱད་པའི་བར་གྱི་མཐའ་ཡང་མི་མདོན་ནོ། །སྤྲེལ་པ་དག་ཏུ་གྱུར་ནས་
སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་ཁར་རྒྱད་པའི་བར་གྱི་མཐའ་ཡང་མི་མདོན་ནོ། །ཡུན་རིང་པོར་འདོད་པ་
བརྟུན་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བརྩུང་ནས་མགོ་བཅད་པའི་མཐའ་ཡང་མི་མདོན་ནོ། །
གཞན་གྱི་རྩུང་མ་ལ་འཕྱོ་བ་དང་རྩུན་པོ་དང་གྲོང་འཛུམས་པ་དང་སྤྲོང་ས་འཛུམས་པ་
ནས་མདུད་པ་འགྲོལ་⁴⁸²བའི་བར་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྩུང་ནས་མགོ་བཅད་པའི་མཐའ་
ཡང་མི་མདོན་ནོ། །སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་གསུམ་པ་ལྟ་བུ་པ་མི་བཟད་པ་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བའི་ཁྲག་
གཟགས་ཤིང་བབ་པ་ནི་རྩུ་མཆོ་ཆེན་པོ་བཞིན་སྤྲུགས་ཀྱང་མང་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ལུས་ཉེས་དམིགས་མང་བ་འདི་ནི་རུས་པ་འདུས་པ། རྩུ་རྩུས་
ཀྱིས་སྤྲེལ་བ། ཤས་གྲུན་པ། དགས་པས་དཀྱིས་ཤིང་བྱི་རོལ་གཡོགས་པ། བུ་ག་ཆེ་
རྩུང་ཅན། སྤྲིན་བྱའི་ཆོགས་གནས་པ། སེམས་ཅན་རྣམས་⁴⁸³ལ་གཞོད་པ། ཉན་

480 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སྤྲིག་པ་དང་སྤྲིད་པའི་”

481 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ནི་” མེད།

482 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གྲོང་འཛུམས་པ་ནས་མདུད་པ་འགྲོལ་” སྤྲོད་གོ་དང་ཅིན་། “གྲོང་འཛུམས་པ་དང་སྤྲོང་ས་
འཛུམས་པ་དང་མདུད་པ་འགྲོལ་” འདུལ་བ་རྩུ་ཆེར་འགྲོལ་པར་ “མདུད་པ་འགྲོལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་” ཤིང་ཐགས་ལ་སོགས་པའི་
སྤྲོ་འབྱེད་པ་དང་། སྤྲུག་མ་ལ་སོགས་པ་འབྱེད་པ་ལོ། ། ཞེས་གསུངས།

483 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “རྣམས་” མེད།

མོངས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཡིན་ནོ། །ལུས་འདི་ལ་ནད་ཀྱི་རྣམ་པ་འབྱུང་བ་འདི་
ལྟ་སྟེ། མིག་ནད་དང་ན་ནད་ནས་གཞང་འབྱུང་དང་ཕོལ་མིག་དང་མཚན་པར་དོལ་
གྱི་བར་དག་གོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ལུས་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་གདུང་བ་རྣམས་དང་།⁴⁸⁴ ལུས་
ཀྱི་སྦྱག་བསྐལ་དང་། ལུས་ཀྱི་འཁོགས་པ་དང་། སྦྱ་བ་⁴⁸⁵ དང་། སྦྱར་བ་དང་། སྦྱི་
ཅེར་དང་། སྦྱ་སྦྱ་དང་། གཉེར་མ་མང་བ་དང་། དབང་པོ་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པ་དང་།
ཡོངས་སུ་འཛིག་པ་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་ཉིངས་པར་གྱུར་པ་དང་། ཤག་ཤིག་ཏུ་
གྱུར་པ་ནས་འཛིག་པ་དང་། རབ་ཏུ་འཛིག་པ་དང་། སྦྱད་པའི་བར་གྱི་ལུས་འདི་ལྟ་བུ་
འདི་ནི་བསྟན་པའི་འོས་མ་ཡིན་ནོ། །

དེ་བཞིན་(༥༩་བ)དུ་སྦྱར་ཏེ། དག་སྦྱོང་ཁྱོད་ཀྱིས་འདོད་པ་དག་ཡོད་པ་གང་ཡིན། ཁྱོད་
གང་ལ་རབ་ཏུ་ཆགས། ཁྱོད་ཇི་ལྟར་བཅིངས་ཤིང་བརྒྱལ་ཏེ་ཞེན་ཅིང་ལྷག་པར་ཞེན་
པར་གྱུར། ཉམ་ང་ཡོངས་སུ་སྦྱ་ངན་ལས་འདས་ཤིང་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ལུབ་པར་གྱུར་
ལ། ཁྱོད་ཀྱང་འདོད་པ་རྣམས་བསྟེན་ནས་རྣམ་པར་ལྷུང་བར་སོང་བ་ན་ནམ་ཞིག་ག།⁴⁸⁶
བ་དང་འཆི་བ་ལས་བདག་ཐར་བར་འབྱུར། དག་སྦྱོང་ཆོག་གི། འདོད་པ་རྣམས་ལས་
སེམས་སྦྱོག་ཅིག །འདི་ནི་འདོད་པ་བཅོལ་བའི་དུས་མ་ཡིན་གྱི་ཆོས་བཅོལ་བའི་དུས་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁྱིམ་བདག་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཁྱེས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེས་འདོད་པ་ལ་ལོག་
པར་གཡེམ་པ་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། བདག་གི་རྒྱུང་མས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་དང་། གཞན་
གྱི་རྒྱུང་མ་ལ་འདོད་པ་མེད་པ་དང་། མ་ཆགས་པའི་མིག་གིས་བསྟར་བ་དང་། ཡིད་
བྱུང་བའི་ཡིད་དང་། འདོད་པ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་སྦྱག་བསྐལ་བའོ་སྦྱུམ་དུ་མ་ཆགས་པའི་
ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་བཅོལ་པར་བྱའོ། །དེ་གང་གི་ཆོ་རུང་གི་རྒྱུང་མ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་

484 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དང” མེད།

485 ལེགས་སྦྱར་ཟེ་ “ལྷག་ནདུ” (bhagnatā) ཞེས་ཡོད་པ་ཞིག་པ་ལ་གོ་བར་སྤྲད།

486 སྦྱེ་དག་དང་ཅིན་ཟེ་ “དགལ”

བྱང་བ་དེའི་ཆོ་ཡང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་གྱུར་པས་ན། དེས་རང་གི་རྒྱུང་མ་ལ་མི་
སྤྱག་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བ་དང་། སྤྱག་པའི་ཡིད་ཀྱིས་འདོད་པ་བསྟེན་པར་བྱའི་ཞེན་པས་
ཟིན་བཞིན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཏྲག་ཏུ་མི་ཏྲག་པ་དང་།⁴⁸⁷ བདག་མེད་པ་དང་མི་གཙང་
བའི་འདུ་ཤེས་སུ་བྱའོ། །དེས་དེ་ལྟར་བྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་ནས་ཅིན་མ་ཡིད་ཀྱི་དགུ་⁴⁸⁸
ལ་ཡང་འདོད་པ་སྤྱད་པར་མི་བྱ་ན། མཚན་གཉིས་⁴⁸⁹སྤྱད་པའམ་ཡན་ལག་མ་ཡིན་
པར་འཇུག་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཏེ། བདག་གིས་དེ་ལྟར་བྱའོ་སྟུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ལས་བྱང་རྒྱུ་ཤེས་པས་རང་གི་རྒྱུང་མ་ལ་འདུ་ཤེས་གསུམ་བསྐྱེད་
པར་བྱ་སྟེ། གསུམ་གང་ཞེ་ན། འདི་ནི་དག་འཁོར་ཅེ་བའི་གྲོགས་ཡིན་གྱི་འདི་འཇིག་
རྟེན་པ་རོལ་གྱི་གྲོགས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་བཟའ་བ་དང་བྱང་བའི་གྲོགས་ཡིན་
གྱི། འདི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྟོན་པ་ཚུང་བའི་གྲོགས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་བདེ་བའི་
གྲོགས་ཡིན་གྱི་⁴⁹⁰སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་གྲོགས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་པའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནས།
ཡང་གསུམ་སྟེ། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བར་དུ་གཙོད་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ཉིང་(ལུ་ན་)དེ་
འཇིན་གྱི་བར་དུ་གཙོད་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་དུ་གཙོད་པར་འདུ་
ཤེས་པའོ། །ཡང་གསུམ་སྟེ། ཚེས་རྒྱུ་དུ་འདུ་ཤེས་པ་དང་། བཙོན་སྤྱད་དུ་འདུ་ཤེས་
པ་དང་། ཤེས་པ་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱད་མར་འདུ་ཤེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱ་མོ་སྐྱེ་མཚན་གིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་བཤད་དེ། དེ་ནས་བྱ་མོ་སྐྱེ་མཚན་གིས་སྐྱེ་བོ་
པལ་པོ་ཆེ་བརྒྱག་པ་དེ་མཐོང་མ་ཐག་དུ། དེའི་ཆོ་ནམ་མཁའ་བར་སྤང་ལ་ཤིང་ཏ་ལའི་
སྤིད་དུ་མཛོད་པར་འཕགས་ཏེ་འདུག་ནས། སྐྱེ་བོ་པལ་པོ་ཆེ་དེ་ལ་ཚིགས་སུ་བཅད་དེ་
སྤྱས་པ། གསེར་གྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུར་རབ་འབར་ཞིང་། །ཡིད་དུ་འོང་བའི་བདག་ལུས་

487 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དང་།” མེད།
488 ལེགས་སྤྱར་ཟེ་ “ཀྱན་ཏུ་རྟོག་པས་” (samkalpair)
489 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཉིད་”
490 སྤྱི་དགོད་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ “འདི་” ཡོད།

འདི་ལ་ལྟོས། །ཀྱེ་མ་རབ་ཏུ་ལུས་མཛེས་འདི་ལྟ་བུ། །ཆགས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་ལ་
 ཡོད་རེ་སྟེན། །གང་དག་ཡུལ་རྣམས་ལ་ནི་ཆགས་མེད་ཅིང་། །མེ་མདག་ལྟ་བུར་
 འདོད་པ་རབ་⁴⁹¹སྟོང་དང་། །དབང་པོ་བྱུག་པོ་སྟོམ་པས་བསྐྱམས་པ་དང་། །གང་
 དག་ཚངས་སྟོད་རྣམ་པར་དག་སྟོད་དང་། །གང་དག་གཞན་གྱི་ཆུང་མ་མཐོང་བྱུར་ན། །
 མ་དང་སྤིང་མའི་འདུ་ཤེས་སྦྱང་བྱེད་པ། །དེ་དག་མཛེས་ཤིང་བལྟ་ན་སྟུག་པ་དང་། །
 རྟག་པར་མཆོག་ཏུ་ཡིད་དུ་འོང་བར་འགྱུར། །གྲོང་ཁྱེར་འདི་ལ་ཀྱུན་ཏུ་གསལ་ལ་བལྟས་
 དང་། །བདག་སྟུ་ཁུང་ནས་སྟོས་དང་གང་བྱུང་བ། །བདག་གིས་འདོད་ཆགས་སེམས་
 ཀྱིས་དེ་མ་བསྐྱབས། །འདི་ནི་སྦྱོན་དང་དུལ་བའི་འབྲས་བུ་ཡིན། །བདག་ལ་འདོད་
 ཆགས་སེམས་ནི་སྦྱེ་བ་མེད། །འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་ལ་ཡང་ཆགས་མི་སྦྱེད། །ཇི་
 ལྟར་བདེན་པར་ཤེས་ཀྱི་ལོག་མིན་པར། །བདག་གི་མདུན་བཞུགས་སྟུབ་དབང་འདི་
 དཔང་ཡིན། །ཁྱོད་ནི་སྟོན་ཆད་བདག་གི་ཕར་གྱུར་ཅིང་། །བདག་ཀྱང་ཁྱོད་ཅག་རྣམས་
 ཀྱི་མར་གྱུར་ལ། །མིང་སྤིང་དག་དང་ཕར་ཡང་གྱུར་གྱུར་ན། །མ་ལ་འདོད་ཆགས་
 སེམས་ནི་སྟུ་ཞིག་སྦྱེད། །བདག་གིས་སྟོན་ཆད་ཁྱོད་རྣམས་ཐམས་ཅད་བསད། །
 བདག་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱིས་སྟོན་ཆད་གཤགས་⁴⁹²ཤིང་གཏུབས། །ཀྱུན་ཀྱང་ཕན་ཚུན་དག་
 དང་གསོད་པ་ཡིན། །ཁྱོད་ཅག་ཇི་ལྟར་འདོད་ཆགས་སེམས་ཀྱང་སྦྱེད། །འདོད་ཆགས་
 ཅན་ནི་གཟུགས་དང་ལྡན་མི་འགྱུར། །(༥༠་བ)འདོད་ཆགས་སེམས་ལྡན་བདེ་འགྲོར་
 འགྲོ་མ་ཡིན། །འདོད་ཆགས་སེམས་ལྡན་སྟུ་དན་འདས་མི་འགྲོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་འདོད་
 ཆགས་ཡོངས་སྟུ་སྤང་། །འདོད་པའི་རྒྱས་ནི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་ལྟུང་། །འདོད་
 ཆགས་ཀྱིས་ནི་ཡི་དྲགས་དུད་འགྲོར་འགྱུར། །གང་དག་འདོད་ཆགས་སེམས་ནི་ལྡན་
 པ་རྣམས། །བྱུལ་བུམ་གཞོད་སྦྱོན་ལྟ་མི་ཤ་ཟར་འགྱུར། །འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ནི་མི་

491 སྟུར་ཐང་ཟེ་ “འབར་”

492 མ་དཔེ་རྣམས་ལ་ “གཤེགས་”

སྤྱག་གཟུགས་ཅན་དང་། ལྷ་མེད་པ་དང་གྲོལ་དང་ཞར་⁴⁹³བར་འགྱུར། གང་དག་
སྤྱད་པའི་སྤྱད་པ་སྤྱད་བྱེད་པ། འདྲེན་ག་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སྦྱོན་ལྡན་འགྱུར། འཁོར་
ལོས་སྦྱར་བ་ཉིད་ནི་ཐོབ་པ་དང་། སྤྱུལ་ཅུ་ཙ་གསུམ་དབང་ཕུག་བརྒྱ་བྱིན་དང་། །
ཆོངས་དང་དབང་ལྡན་དབང་སྦྱར་གང་ཡིན་པ། འདྲེན་ཆོངས་སྤྱད་ཀྱི་ཆེན་སྤྱད་པས་⁴⁹⁴
གྱུར། འདྲོད་ལ་བཀམ་པ་རྟག་ཏུ་དཔུས་ལོང་དང་། འཛོལ་པ་སྒྲིན་པ་ཕག་དང་རྩ་མོ་
དང་། ལུང་བོང་⁴⁹⁵སྤྱེུ་དང་གྲང་ཆེན་བ་ལང་དང་། སྤྱག་དང་རྟ་དང་ཕྱེ་ལེབ་སྦྱང་
མར་འགྱུར། གང་དག་ཆོངས་སྤྱད་ཀྱི་ཆེན་སྤྱད་པ་ནི།⁴⁹⁶ཀྱུལ་པོ་⁴⁹⁷དགའ་དང་
ལྡན་པ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར། ཆོང་དཔོན་ཁྱིམ་བདག་སྒྲོན་པོ་རྣམས་སུ་འང་འགྱུར། བདེ་
དང་ཡིད་བདེ་བ་ཡང་འཕེལ་བར་འགྱུར། འདྲོད་པའི་ཁོལ་པོ་རྣམས་ནི་གཤག་ཅིང་⁴⁹⁸
གཏུབ། འདྲེན་བས་བདུག་ཅིང་བཅིང་དང་བཟླུག་པ་དང་། བསྐྱེད་པས་དང་མགོ་དང་རྣ་
བ་ལག་པ་དང་། ཁྱིམ་དང་སྣ་དང་རྒྱ་པ་འང་བཅད་ཕུང་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།།
བདས་པའི་ཀྱུལ་པོ་འཆར་བྱེད་ཀྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་སྤྱད་དེ། མ་མཐོང་ནས་ནི་སྦྱང་མ་
བརྒྱག་པ་དང་། ཁྱི་གཙང་མཐོང་ནས་ལུང་བོང་⁴⁹⁹བརྒྱག་པ་དང་། ཕུགས་ཀྱི་ཤ་
ཕྱིར་ཁྱི་ཡང་བརྒྱག་པ་ལྟར། ཁྱི་མཁས་བྱད་མེད་དགའ་བ་དེ་བཞིན་བརྒྱག་ བྱིས་པ་
རྣམས་ནི་མ་རིག་བསྐྱིབས། སྤྱན་པའི་ཕུང་པོས་ཀྱན་ཏུ་བསྐྱིབས། བྱད་མེད་ཆགས་
པ་དེ་བཞིན་ཚོངས། འདྲེན་སྤྱགས་གནས་ལ་བྱ་བ་བཞིན། འདྲེན་འགྲོར་གང་དག་
ཞུགས་པ་དང་། བྱོང་བའི་འདྲེན་ཤེས་ཆགས་བྱེད་དེ། འདྲེན་སྤྱགས་གནས་སུ་སྤྱིན་བྱ་
འདྲ། འདྲེན་བདུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན། འདྲེན་སྤྱགས་བུམ་པ་རི་མོ་ཅན། གང་དང་

493 ལྷར་ཐང་ཆེན་པོ་

494 ལྷར་ཐང་ཆེན་པོ་

495 ལྷར་ཐང་ཆེན་པོ་

496 ལྷར་ཐང་ཆེན་པོ་

497 ལྷར་ཐང་ཆེན་པོ་

498 མ་དཔོན་ཐམས་ཅད་ཆེན་པོ་

499 ལྷར་ཐང་ཆེན་པོ་

502 སྡེ་དགེ་དང་ཅོ་ནེ་༥ ཞེས།

པ་ཡི། །འབྲས་བུ་ཡང་ནི་དེ་འདྲ་ཐོབ། །ཅེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། སྤྱག་བསྐྱལ་བས་བཙལ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་བདག་⁵⁰³
 རང་གསོ་བའི་ཕྱིར་བསྐྱབས་པ་དག་⁵⁰⁴ དགེ་སྦྱོར་དང་བྲམ་ཟེ་རྣམས་དང་། བཀྱེན་པ་
 དང་སྤྱག་ཐོངས་པ་⁵⁰⁵ དང་སྦྱོར་བ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་པ་(ལ་བ)གཏོང་བར་མི་རུས་ཏེ།
 བྱད་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་ཅིང་། བྱད་མེད་ཀྱི་ཐུལ་འོག་ཏུ་རྒྱུད་ལ་བྱད་མེད་ཀྱིས་ཆར་
 ཆོད་པ་བྱད་མེད་ཀྱིས་འཁོལ་བ་རྣམས་ནི། བྱད་མེད་ལ་དགའ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་གསོ་
 བའི་ཕྱིར་སྦྱིན་པ་གཏོང་བར་མི་རུས་ཚུལ་གྱིས་ཡང་དག་པར་འཛིན་མི་རུས་སོ། །དེ་
 དེ་ལ་ཆགས་པས་བྱད་མེད་ཀྱིས་སྦྱོར་བའང་བཟོད། བསྐྱེགས་ཤིང་ལྟ་བ་དང་བརྒྱད་⁵⁰⁶
 པའང་བཟོད་དོ། །བྱད་མེད་ཀྱིས་བསྐྱེགས་པའི་མི་དེ་ཞུས་ཞིང་སྦྱོ་⁵⁰⁷ཤི་ལ་དེའི་གདོང་
 དུ་བལྟ་སྟེ་འདོད་པའི་རྒྱ་དང་འདོད་པའི་གཞིའི་དབང་དུ་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །སྐུལ་པོ་ཆེན་
 པོ་འདི་ནི་འདོད་པ་ལ་བཀམ་པ་རན་སྐྱེགས་ཀྱི་སྒོ་ལ་གདུ་བ་མི་གཙང་བ་ལ་དགའ་
 བ་ཤེས་བཞིན་མེད་པར་⁵⁰⁸སྦྱོར་པའི་མིའི་སྦྱོན་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འདི་འདྲ་
 ཐོས་ཀྱང་སྦྱོར་བ་དང་། །ཡིད་འབྱུང་མི་འགྱུར་དེ་དག་ནི། །རབ་ཏུ་ཚོངས་ནས་བྱད་མེད་
 དང་། །ཕྱིར་ཞིང་སྟེན་པར་བྱེད་པར་འགྱུར། །བཙོག་ཅིང་ཤིན་ཏུ་སྦྱང་བྱ་བ། །འདོད་པ་
 སྤྱག་བསྐྱལ་སྟེན་བྱེད་ཅིང་། །ཆོས་ཐོས་ནས་ནི་རབ་ཚོངས་ཤིང་། །ལེགས་པར་སྦྱས་
 ཞེས་སྦྱ་བར་བྱེད། །དེ་ཡི་སེམས་ནི་མོ་ཕྱིར་སོང་། །བྱི་བ་ལ་ནི་བྱི་ལ་བཞིན། །སྐུལ་
 བས་བཤད་པ་ཐོས་ནས་ནི།⁵⁰⁹ །ཡུད་ཅམ་ཞིག་ནི་ཡིད་འབྱུང་འགྱུར། །དེ་ནས་དེ་ནི་ཡང་

503 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “བདག” མེད།
 504 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “དག” མེད།
 505 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “པ” མེད།
 506 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “རྒྱག”
 507 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “སྦྱོ”
 508 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “པར”
 509 སྤྱར་ཐང་ཆེ་ “ཀྱང་།”

འབྲུག་སྤེ། །དཔེ་ན་དྲག་པོ་འི་དྲག་དང་འདྲ། །ཇི་ལྟར་ཕག་ནི་ཡུད་ཅམ་ཞིག། སྤངས་⁵¹⁰
ཤིང་སྒྲག་པར་གྱུར་ཀྱང་ནི། །འན་སྒྲགས་མཐོང་བར་གྱུར་པ་དང་། །དེ་ནི་བཀམ་པ་སྦྱིང་
པ་བཞིན། །དེ་ལྟར་བྱིས་པ་བདེ་འདོད་པ། །རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྤངས་ནས་སུ། །གང་
གིས་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བ་ཡི། །འདོད་པ་དམན་པ་སྟེན་པར་བྱེད། །འདོད་པ་རྣམས་ལ་
ཆགས་ཞེན་ནས། །ཤིན་ཏུ་སྤྲིག་⁵¹¹པའི་ལས་བྱས་ཏེ། །ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟན་ལ་སྦྱར་བ་
ནི། །ཕྱི་ནས་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་འབྱུར། །སྦྱིས་བྱ་གང་ཞིག་ཆོས་ཚུལ་འདི་འདྲ་བ། །
རིག་ནས་བྱད་མེད་རྣམས་ལ་བག་བྱེད་པ། །དེས་ནི་མཐོང་རིས་ལམ་ཡང་རྟག་པར་
སྤངས། །དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་རབ་མཆོག་དཀོན་མ་ཡིན། །དལ་ཆེད་ཤེས་རབ་ལྟན་གྱུར་
ཅིང་། །འདི་འདྲ་བ་ཡི་ཆོས་ཐོས་པ། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་འདིར་སྤངས་ཏེ། །མཁས་
པ་རབ་འབྱུང་མཛོན་པར་(༥༢་ན)འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རབ་ཏུ་ཞི་བ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་གཞི་དཔ་གཞན་གསུངས་
 ཏེ། འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་ལ་ལས་འཇམ་བྱའི་སྦྱིང་པའི་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོན་བཅད་དམ་དེད་ག་གི་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་གས་
 པ་བས། འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་གཞན་ཞིག་གིས་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔལ་དག་བའི་རྩ་བ་གཅིག་གིས་སེམས་བསྐྱེད་པ། ཐ་ན་དུང་འགོ་འི་སྦྱི་
 གནས་སུ་སོང་བ་ལ་ཟན་ཆངས་ཅིག་སྦྱིན་པ་⁵¹²དང་ལྷན་པའི་དག་བའི་རྩ་བའི་བར་
 ཆད་བྱས་ན། དེད་བས་ཆེས་སྒྲིག་པ་བྱངས་མེད་པར་སྦྱིད་དོ། །དེ་ཅི་འི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སངས་
 རྒྱུ་འབྱུང་བ་བསྐྱེད་པའི་དག་བའི་རྩ་བའི་བར་ཆད་བྱེད་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འཇམ་དཔལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ལ་ལ་གཞན་གྱི་ཁྱིམ་རྣམས་སུ་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་ལ་ཕྱག་དོག་དང་སེར་སྒྲ་བྱེད་ན། དེས་དེའི་ཚེ་གཞི་དེ་ལས་འཇིགས་པ་

510 ལྷ་རྒྱུ་ལྷ་རྒྱུ་ལྷ་རྒྱུ་

511 ལྷ་མོ་བཟང་ཆེན་གྱི་སྐད་

512 ལྷ་མོ་འབྲུག་པའི་སྐད་ཀྱི་ཡི་རྒྱུ་

ཆེན་པོ་གསུམ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གསུམ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་དཔུལ་བར་སྐྱེ་བའི་
 འཛིགས་པ་དང་། དཔུས་ལོང་གི་འཛིགས་པ་དང་། དུལ་མཐའ་འཁོབ་ཏུ་སྐྱེ་བའི་
 འཛིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །ཡང་གསུངས་པ། མི་གང་དེ་ལ་དགའ་བར་མི་བྱེད་ཅིང་། །
 ཡོད་པ་མིན་དང་བསྐྱབས་པ་མི་སྤྲོད་དང་། །མི་གང་སྤོས་ནས་མི་སྤྲོད་སྤྲོད་བའོ། །ཡང་
 ན་དེ་ལ་འབྲུག་པ་བྱེད་པ་དག །སེམས་ཅན་དཔུལ་བར་སྐྱེ་འབྱུང་ཏེ། །ལུས་ནི་ཆེན་
 པོར་གྱུར་ནས་སྟེ། །དེ་ཡིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཐོང་འབྱུང་ཏེ། །ཡིད་རབ་མི་བདེ་མ་རུངས་
 འབྱུང་། །དཔག་ཚད་ལྡ་བརྒྱའི་ཚད་ཅུང་། །དེ་ཡི་ལུས་ནི་སྐྱེ་བར་འབྱུང་། །སྤྲིག་པའི་
 ལས་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་བྱི། །བྱེ་བས་བསྐྱོར་ནས་བར་འབྱུང་། །བསྐྱེད་པ་དག་ནི་དུ་མར་
 ཡང་། །ལུས་ནི་དཔག་ཚད་ལྡ་བརྒྱར་འབྱུང་། །དེ་ལ་མགོ་ཡང་ལྡ་བརྒྱ་སྟེ། །དེ་ལས་
 རུང་བར་མི་འབྱུང་རོ། །མགོ་རྣམས་རེ་རེ་དག་ལ་ཡང་། །ལྡ་བརྒྱའི་ལྟེ་ལས་མི་རུང་སྟེ།
 །ལྟེ་གཅིག་ལ་ཡང་ཐོང་གཤོལ་ནི། །ལྡ་བརྒྱའི་ཚད་སྟེ་མི་རུང་བ། །འབར་བས་དེ་ལ་མོ་
 བྱེད་དེ། །སྐྱར་འདེབས་བདེགས་པའི་ལས་ཀྱིས་སོ། །ཆོག་རྩུབ་དག་ནི་སྤྲོས་པས་ནི།
 །ཤིན་ཏུ་ཚ་(ཡེ་བ)བར་⁵¹³བསྐྱབ་པར་འབྱུང་། །གང་དག་སྤོས་པར་མི་བྱེད་ཅིང་། །
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞོན་བྱེད་པ། །དེ་ནི་སེམས་ཅན་དཔུལ་ཆེད་དེ། །དུད་འགོ་འི་སྐྱེ་
 གནས་འགོ་བར་འབྱུང་། །ཆུལ་འདི་སྤོང་བར་བྱེད་པ་ནི། །བསྐྱེད་པ་བྱེད་པ་སྤོང་རྣམས་
 དང་། །བརྒྱ་དང་ཁྲག་ཁྲིག་རྣམས་སུ་ཡང་། །མནར་མེད་པར་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆེད། །
 དེ་ནས་ཤི་འཕོས་རབ་གདུག་ཅིང་། །ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་སྤྲུལ་དུ་འབྱུང་། །བཀའ་ཤིང་
 སྤོས་པས་མཛོན་གཟེར་ཀྱང་། །ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་ལས་རྣམས་བྱེད། །བཟའ་བ་ཆེད་ཀྱང་
 སྤྲིག་པ་ཡིས། །ནམ་ཡང་ཆོས་པར་མི་འབྱུང་རོ། །གལ་ཏེ་དེ་ནས་ཤི་འཕོས་ནས། །མི་
 ཡི་ནད་དུ་སྐྱེས་ན་ཡང་། །ཡིད་མི་གཞུངས་ཤིང་དཔུས་ལོང་འབྱུང་། །གཞོན་པར་
 སེམས་ཤིང་སྤོས་པ་མེད། །ཉེས་པའི་⁵¹⁴ཆོག་རྣམས་སྤྲོས་ནས་ནི། །འཕགས་པ་

513 སྤྲོས་ཐང་ཆོས་ཀྱི་བས་

514 སྤྲོས་ཐང་ཆོས་ཀྱི་པ་

མཉེས་པར་མི་བྱེད་པ། །མི་ཡི་ནང་ནས་ཤི་འཕོས་ནས། །སྐར་ཡང་ངན་འགྲོར་འགྲོ་
བར་འགྱུར། །བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་སྟོང་རྣམས་སུ། །ནམ་ཡང་སངས་རྒྱས་མཐོང་མི་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། །འཇམ་དཔལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ལ་
ཁོང་ཁྱོད་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པའམ། །བརྒྱས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཇི་ཅམ་པ་དེ་སྟེད་
ཀྱིས་བསྐྱལ་པར་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་དེས་སེམས་ཅན་དབྱལ་བ་པ་རྣམས་སུ་
གནས་པར་གོ་ཆ་བགོ་བར་བྱའོ། །འཇམ་དཔལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ལ་སྐར་པ་
བཏབ་པ་མ་གཏོགས་པར་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ལས་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་ལོག་
པར་ལྟར་བར་⁵¹⁵མི་རྒྱས་སོ། །འཇམ་དཔལ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དོ་
ཇི་ནི་དོ་ཇི་ཉིད་མ་གཏོགས་པར་ཤིང་ངམ་བོད་བའམ་དབྱུག་པའམ་དོ་བའམ་མཚོན་
ཆས་བཅག་པར་མི་རྒྱས་སོ། །འཇམ་དཔལ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ཡང་
བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ལ་སྐར་པ་བཏབ་པ་མ་གཏོགས་པར་ལས་གཞན་གྱིས་ལོག་
པར་ལྟར་བར་བྱེད་མི་རྒྱས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དད་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱག་རྒྱའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །འཇམ་དཔལ་
རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་⁵¹⁶(ཡ་ན་ན)ཁྲོས་ནས་
ཕྱོགས་བཅུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བཙོན་ར་
ལུན་ནག་དག་ཏུ་བཅུག་པ་བས། །རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཁྲོས་
ཏི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ལ་རྒྱུ་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཏི་འདུག་ནས་མ་རུངས་པ་འདི་མི་
བཟུངོ། །ཞེས་ཟེར་ན་འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་སྡིག་པ་⁵¹⁷བྱངས་མེད་པར་སྐྱེད་དོ། །འཇམ་

515 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བྱེད’ ཡོད།
516 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གིས’ མེད།
517 སྡི་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘སྡིག་པ་ཆེས་’

དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱམས་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་⁵¹⁸འཇམ་བུའི་སྤྲིང་གི་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་སྒོགས་པ་བས། གཞན་གང་གིས་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཡང་རུང་བ་ལ་སྤྲད་ན་འདི་ནི་⁵¹⁹དེ་བས་ཆེས་སྤྲིག་པ་
གངས་མེད་པར་སྐྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱམས་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་
གིས་མཆོད་རྟེན་གང་གྲུའི་ལྷུང་གི་བྱེ་མ་སྤྲོད་བཞིག་པ་དང་བསྐྱེགས་པ་བས། རིགས་
ཀྱི་བྱམས་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གཞན་གང་ཞིག་གིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལ་གཞོད་སེམས་དང་ཐ་བ་དང་ཁྲོ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་གཤེ་བ་
དང་མི་སྤྲོད་པར་སྤྲད་ན་⁵²⁰འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་སྤྲིག་པ་གངས་མེད་པར་སྐྱེད་དོ། །དེ་
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལས་སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྷན་འདས་རྣམས་
ངེས་པར་འབྱུང་ལ། སངས་རྒྱས་ལས་མཆོད་རྟེན་རྣམས་དང་ལྷའི་རིགས་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་འབྱུང་དོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལ་བསྟི་སྟངས་
བྱས་པ་ནི་⁵²¹སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་བསྟི་སྟངས་མ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔལ་ལ་བསྟི་སྟངས་བྱས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་བསྟི་སྟངས་བྱས་པ་
ཡིན་ནོ། །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པ་སྤྲོད་མེད་པས་མཆོད་པ་བྱེད་འདོད་
པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྣམས་མཆོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

དེ་ལྟར་⁵²²མཆོད་པའི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ནི་རབ་ཏུ་ཞི་བ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་

518 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཞིག་ཀྱི་མེད།
519 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རི་ཀྱི་མེད།
520 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ལྷུང་ལྷན་ཀྱི་
521 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མ་བྱས་ན་ཀྱི་
522 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། དེ་ལྟར་ཀྱི་མེད།

གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་།⁵²³ གང་ཞིག་ཆོས་དང་ལྡན་པ་ནི།⁵²⁴ ཆོས་སྤྱི་དེ་དག་སྤངས་བྱེད་པ། །
 དན་འགོ་རྣམས་ནི་ཀུན་སྤངས་ནས། །བརྒྱ་བྱིན་རྩལ་ཆེན་པོར་འགྱུར། །ཆོས་
 པ་དག་འལ་ལྡན་འཐབ་བྲལ་དང་། །དབང་བྱེད་པར་ཡང་དེ་འགྱུར་རོ། །(ཡ་༣་བ)གལ་ཏེ་
 མིར་ནི་གྱུར་ན་ཡང་། །རྟག་ཏུ་འཁོར་ལོས་སྤྱུར་བར་འགྱུར། །ཆོང་དཔོན་དང་ནི་བྱིས་
 བདག་འགྱུར། །རྟག་ཏུ་སྦྱིད་ཅིང་ལོར་ཆེན་འགྱུར། །ཇི་ལྟར་གང་གཞི་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱི། །
 བསྐྱལ་པ་དེ་སྤྱོད་རྟག་ཏུ་ཡང་། །འཇིགས་མེད་དྲན་པ་ཕུན་སུམ་ཆོག་པས། །བདེ་དང་
 ལྡན་ཞིང་གཞོན་པ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ།།

ཕན་པ་བྱེད་པ་དང་གཞོན་པ་བྱེད་པ་བསམ་པ་འདི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་གི་
 དབང་དུ་བྱས་ཤེ། སོ་སོའི་སྤྱོད་པོ་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། དད་པའི་སྟོབས་སྦྱིད་པ་
 ལ་འཇུག་པའི་ཕྱག་རྒྱའི་མདོ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་
 རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་སེམས་ཅན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་རྩལ་སྤྱོད་དག་ལ་བསྐྱལ་པ་གང་གཞི་ལྷུང་གི་བྱེད་པ་སྤྱོད་དུ་ཉིན་གཅིག་བཞིན་ལྟའི་
 ཟས་རོ་བརྒྱ་དང་ལྡན་པ་བྱིན་པ་དང་དེ་བཞིན་དུ་ལྟའི་གོས་རྣམས་སྦྱིན་པ་⁵²⁵ བྱིན་པ་
 བས་རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གཞན་གང་ཞིག་གིས་དག་བསྟེན་སྦྱོན་པ་
 གཞན་ལ་མི་བརྟེན་པ་དག་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ལ། འདི་ནི་
 སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྡན་འདས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱབས་པའོ་སྟེ། དུ་བསམས་ནས་
 ཉིན་གཅིག་ཟན་ཅིག་བྱིན་ན་འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་བསོད་ནམས་གངས་མེད་པར་སྦྱིད་དོ། །
 འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་དག་བསྟེན་
 སྦྱོན་པ་གཞན་ལ་མི་བརྟེན་པ་དག་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དང་ལྡན་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་
 ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩལ་སྤྱོད་དག་ལ། བསྐྱལ་པ་གང་གཞི་ལྷུང་གི་བྱེད་པ་སྤྱོད་དུ་

523 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཀྱང་” མེད།
 524 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཡི།”
 525 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “སྦྱིན་པ་” མེད།

ཉིན་གཅིག་བཞིན་ལྷ་འི་ཟས་རོ་བརྒྱ་དང་ལྷན་པ་བྱིན་པ་དང་དེ་བཞིན་དུ་ལྷ་འི་གོས་
ནམས་སྒྱིན་པ་བྱིན་པ་བས་རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གཞན་གང་ཞིག་གིས་
དགོ་སྒྲོང་གཅིག་ལ་ཉིན་གཅིག་ཟན་ཅིག་བྱིན་ན། འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་⁵²⁶བསོད་
ནམས་གངས་མེད་པར་སྐྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱག་རྒྱའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། འཇམ་དཔལ་ཡོངས་
སུ་བརྟག་པ་ཉེ་བར་བབྱུང་སྟེ། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་བཅུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་མིག་ཕྱང་བར་གྱུར་ལ། ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་(ལ།)ཉེ་བར་
བབྱུང་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་གིས་བྱམས་པའི་སེམས་ཀྱིས་
སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་མིག་དེ་དག་བསྐྱེད་པ་བས། འཇམ་དཔལ་རིགས་
ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གཞན་གང་གིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔལ་ལ་དང་བའི་⁵²⁷སེམས་ཀྱིས་བཏྲ་ན། འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་བསོད་
ནམས་གངས་མེད་པར་སྐྱེད་དོ། །འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་
ལ་ལས་ཕྱོགས་བཅུ་འཇིག་སེམས་ཅན་བཙོན་རར་བཅུག་པ་ཐམས་ཅད་བཙོན་ར་ནས་
བཏོན་ཏེ། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་བདེ་བའམ་ཆོངས་པ་ཉིད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་བཀོད་པ་བས།
འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གཞན་གང་གིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་
མོས་པ་ལ་དང་བའི་སེམས་ཀྱིས་ལྷ་འདོད་པར་⁵²⁸གྱུར་ཅིང་དེའི་བསྐྱུགས་པ་ཡང་བརྗོད་
ན། འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་བསོད་ནམས་གངས་མེད་པར་སྐྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

དེ་སྐད་དུ་སའི་སྒྲིང་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བཙུན་པ་བཙོན་ལྷན་འདས་རྒྱལ་རིགས་
དགོ་བའམ་སྒྲོན་པོ་དགོ་བའམ་ཤོར་བ་དགོ་བའམ་དགོ་སྒྲོང་དགོ་བའམ་བྲམ་ཟེ་དགོ་
བ་གང་ཞིག་གཞན་སྐྱུང་བ་དང་བདག་སྐྱུང་བ་དང་འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་སྐྱུང་བ་དང་།

526 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ཆེས་མེད།
527 ལྷ་དགོ་དང་ཅོན་ཨ་དད་པའི་
528 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་ལྷ་བ་ཐོབ་པར་

བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་⁵²⁹བསྟན་པ་དང་། ཉན་ཐོས་སྣང་དུ་གྱུར་པ་དང་སྣང་དུ་མ་གྱུར་
པ་ཡང་རུང་སྒྲ་ཐེགས་ནས་གོས་ཅུར་སྤྲིག་གི་ཆེལ་བྱ་བགོས་⁵³⁰པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་
དང་། ཉན་པ་དང་། མཆོད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་གཏམ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
གཏམ་དང་⁵³¹ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གཏམ་ཉན་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའ་ཡང་དག་
པར་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པ་ཡོན་ཏན་གྱིས་སྤྲུག་པ་གོལ་བ་
དང་རིགས་⁵³²པའི་སྤྲོ་བས་པ་ཅན་དག་ལ་མཆོད་པ་དང་། དེ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་
དགའ་བ་དང་ཅེ་བ་དང་ཡོངས་སུ་འདྲི་བ་དང་ཡོངས་སུ་འདྲིར་འཇུག་པ་དང་དེ་དག་
ལས་མཉན་ཅིང་བྱའོ་སྒྲམ་དུ་སེམས་ཤིང་བྱ་བ་⁵³³ནས། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེའི་
སྤྲིག་པ་ཇི་ཅམ་ཞིག་འབྱུང་བར་འགྱུར། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྟུན་པ།
རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ལ་ལ་ཞིག་སྦྱེས་ལ། དེས་འཛམ་(ཡེ་བ)བྱའི་
སྤྲིང་ཐམས་ཅད་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱིས་བཀའ་སྟེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་
བཞུགས་པ་དེ་⁵³⁴རྣམས་ལ་དབུལ་བ་ཕུལ་ལ་ཉིམ་གྲུང་གི་དུས་སུ་ཡང་དེ་བཞིན། བྱེ་
མ་རེད་ཀྱི་དུས་སུ་ཡང་དེ་བཞིན་འབུལ་ཞིང་། རྣམ་གྲངས་འདིས་ལོ་བརྒྱ་ལྟར་དུ་འདི་
ལྟར་དབུལ་བ་ཕུལ་ན། འདི་ཇི་སྒྲམ་དུ་སེམས། མི་དེ་བསོད་ནམས་མང་དུ་བསྐྱེད་
དམ། གསོལ་པ། བཅུན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་མི་དེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤང་པོ་མང་པོ་⁵³⁵
གྲངས་མ་མཆིས་དཔག་ཏུ་མ་མཆིས་པ་སྦྱིད་དོ། །དེའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤང་པོ་ནི་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་མ་གཏོགས་པར་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་ཆོད་གཟུང་བར་ནུས་པ་མ་
ལགས་སོ།།

529 སྤྲི་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ཀྱིས་” ཡོད།

530 པེ་ཅིང་དེ་ གསོས་”

531 སྤྲིང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཏམ་དང་” མེད།

532 སྤྲིང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ རིག་”

533 སྤྲི་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ སེམས་ཞེས་བྱ་བ་”

534 སྤྲི་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ རེ་” མེད།

535 སྤྲིང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ མང་པོ་” མེད།

བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། རྒྱལ་རིགས་དག་གི་བཅོམ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་
གོང་དུ་ཇི་སྐད་སྒྲོས་པའི་བར་དུ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། དེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤང་པོ་ཤིན་དུ་
མང་དུ་སྦྱིད་པ་ནས། བསོད་ནམས་ཀྱི་⁵³⁶སྤང་པོ་ཤིན་དུ་ཡངས་པ་དང་ཤིན་དུ་ཚད་
མེད་པ་དང་ཤིན་དུ་གངས་མེད་པའི་བར་དུ་བསྦྱིད་དོ། །གང་ཞིག་ལྷ་བརྒྱུ་པ་ཐ་མ་ལ་
ངའི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་སྤང་བ་དེ་ནི་བདག་སྤང་བ་དང་གཞན་སྤང་བ་དང་འཇིག་
རྟེན་པ་རོལ་སྤང་བ་དང་ངའི་བསྟན་པ་སྤང་བ་དང་། ཉན་ཐོས་སྣོད་དུ་གྱུར་པའམ་⁵³⁷
སྣོད་དུ་མ་གྱུར་པ་ཡང་རུང་སྐྱ་བྲེགས་ཏེ་གོས་དུར་སྒྲིག་བགོས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་
སྤང་བ་དང་། མི་འཆོ་བ་ནས་རང་གི་ཡུལ་⁵³⁸འཁོར་དང་གཞན་གྱི་ཡུལ་འཁོར་
⁵³⁹གྱི་བར་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། རན་སོང་ཟད་པར་བྱེད་པ་དང་། ལྷའི་གནས་
འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཆོ་རིང་དུ་སྦྱོང་བ་དང་། རང་གི་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཞན་གྱི་
ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སེལ་བ་དང་། རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
དུག་སྟོན་པ་དང་། རན་སོང་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་དང་། འཁོར་བ་ན་རིང་དུ་མི་
འཁོར་བ་དང་། ཏྲག་དུ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་དང་། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་སྤྲད་
ཅིང་། ཏྲག་དུ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་དང་⁵⁴⁰མི་འབྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཇི་
ལྟར་བསམས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར་སྐྱ་ན་མེད་པ་ཡང་
(ཡལ་ན)དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོད་པར་རྫོགས་པར་འཆོང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །

དེ་ནས་ལྷའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་འཁོར་དང་བཅས་པ་ནས་ཤུ་ཟའི་དབང་པོའི་བར་དུ་
འཁོར་དང་བཅས་པ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་ག་ལ་བ་དེར་ལོགས་

536 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨི་ཀྱི་མེད།

537 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨི་དང་ཡོད།

538 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨི་ཡུལ་

539 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨི་གཞན་གྱི་ཡུལ་འཁོར་མེད།

540 སྤང་ཐང་ཨི་དང་མེད།

སྤྱི་ཐལ་མོ་སྤྱི་ཐལ་བ་བཏུད་ནས་འདི་སྐད་ཅེས་གསལ་དོ། །བཅུན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ད་ལྟར་དང་མ་འོངས་པའི་དུས་ལྡན་བརྒྱུ་པ་ཐ་མའི་བར་དུ་རྒྱལ་རིགས་དགེ་བ་རྣམས་
 དང་ཁྲིམ་བདག་དགེ་བའི་བར་དག་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་ཐལ་དེ་ལྟར་དམ་པའི་ཆོས་
 སྤྱི་ཐལ་དང་དེ་ལྟར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རིགས་འབར་བར་བགྱིད་པའི་རྒྱལ་
 རིགས་དགེ་བ་རྣམས་ཁྲིམ་བདག་དགེ་བའི་བར་དེ་དག་ལ་བདག་ཅག་འཁོར་དང་
 བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་པ་བཅུ་འེ་བར་གྱིས་བསྐྱུང་བར་བགྱི། ཡོངས་སྤྱི་
 བསྐྱུང་བར་བགྱི། འཕེལ་བར་བགྱི་ལོ། །བཅུ་གང་ཞེ་ན། དེའི་ཆོ་འཕེལ་བར་བགྱི་བ་
 དང་། ཆོའི་བར་ཆད་ཀྱང་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱོག་པར་བགྱི་བ་དང་། གོ་ནད་མ་མཆིས་པ་
 དང་། འཁོར་དང་བཅས་པ་དང་།⁵⁴¹ ཆོས་ཀྱི་སྤྱད་པོ་དང་། ཡོངས་སྤྱི་དཔེ་དང་།
 དབང་ཕྱུག་དང་། སྟན་པ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་དང་། ཤེས་རབ་སྤྱན་
 སུམ་ཆོག་པ་ལ་ཡང་འཕེལ་བར་བགྱི་བ་སྟེ། བཅུ་པོ་དེ་དག་གིས་བསྐྱུང་བར་བགྱི་ལོ། །
 ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་སར་མ་རྒྱུད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་རྣམ་པར་སྦྱོན་པ་
 འདི་རྒྱ་ཆེར་བལྟ་བར་བྱའོ།

སྤྱི་ཐལ་གཟིགས་ཀྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྤྱི་ཐལ་ཆགས་ཀྱན་ལ་ཐན་པའི་ཕྱིར། །བྱང་རྒྱལ་
 ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ནས། །འཛིག་རྟེན་མགོན་གྱི་མཆོད་རྟེན་ལ། །སྤྱི་ཐལ་སྐྱོར་བ་བྱེད་
 པ་ནི། །སྤྱི་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །བྱང་རྒྱལ་སྤྱད་པ་སྤྱི་དཔེའི་ཆོ། །དན་དང་ལྡན་ཞིང་
 སྤྱོ་གོས་ལྡན། །བསོད་ནམས་ལྡན་ཞིང་འཛིགས་མེད་འབྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་
 པ་གསུངས་ནས་བཀའ་བསྩལ་པ། སངས་རྒྱས་སྤྱི་ཐལ་པོ་དེ་དག་ལ། །མི་གང་མི་
 དག་འབྱེད་པ་དེ། །ལྟ་དང་མི་ནི་སྤྱད་ནས་སྤྱི་ཐལ་སྤྱད་པ་ལྟར་
 འབྱུར། །ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །ཁོང་མ་བཞིན་དུ་འདིར་ཡང་ཁྱད་པར་གྱི་རྒྱ་གང་

541 སྤྱི་ཐལ་དང་པོ་ཅིང་ཨ་བཅས་པ་དང་། མེད།

(༥༥་བ)ཡང་བསྐྱེད་པར་མི་ཅུས་ཏེ། དེ་ལྟར་⁵⁴²དབྱད་པས་ཚོག་གོ།

ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམས་པར་དག་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་ཅི་གཞོད་པར་
གསུངས་ཏེ། འཇམ་དཔལ་སྒྲིབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། འདོད་ཆགས་སྒྲིབ་པ། ཞེ་སྤངས་སྒྲིབ་
པ། གཏི་མུག་སྒྲིབ་པ། སྦྱོན་པ་སྒྲིབ་པ། རྩལ་ཁྲིམས་སྒྲིབ་པ། བཟོད་པ་སྒྲིབ་པ།
བརྩོན་འགྲུས་སྒྲིབ་པ། བསམ་གཏན་སྒྲིབ་པ། ཤེས་རབ་སྒྲིབ་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་
ཏེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇམ་དཔལ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྦྱོ་བོ་རྣམས་སྦྱོན་པ་བྱིན་པའི་ཆོ་
སེར་སྤྲ་ཅན་རྣམས་ལ་མ་དད་པར་བྱེད་དེ། དེ་དག་མ་དད་པ་དེས་ཁོང་ཁྱོད་བའི་སེམས་
བསྐྱེད་པས་ན།⁵⁴³ ཁོང་ཁྱོད་བའི་ཐ་བའི་སྦྱོན་དེས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་
སྤྱ་སྦྱེའོ། །དེ་དག་རྩལ་ཁྲིམས་སྤྱང་བའི་ཆོ་འཆལ་བའི་རྩལ་ཁྲིམས་ཅན་ལ་སྦྱོད་ཅིང་
གཤེ་ལ་དེ་དག་གིས་མི་སྦྱོན་པར་སྦྱེའོ། །དེ་དག་ལས་དེ་དག་གི་སྦྱོན་ཐོས་ནས་སྦྱོ་བོ་
མང་པོ་མ་དད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་དག་མ་དད་པ་དེས་ན་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །
དེ་དག་བཟོད་པ་སྦྱོམ་པའི་ཆོ་བདག་ཅག་ནི་བཟོད་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན། དེ་དག་གཞན་
ནི་གཞོད་སེམས་ཀྱི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ལྟ་སྦྱོམ་དུ་བཟོད་པའི་རྒྱགས་པས་བག་
མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། བཟོད་པའི་རྒྱགས་པས་བག་མེད་པ་དེ་དག་བག་མེད་པའི་རྩ་བ་
ལས་བྱུང་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་རྣམས་སྦྱོང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་
པའི་ཆོ་དགོས་སྦྱོང་འདི་དག་ནི་ལེ་ལོ་ཅན་དུ་གནས་པ་མདོན་པར་མི་བརྩོན་པ་དད་པས་
བྱིན་པ་ཡོངས་སྤྱོད་པ་སྟེ། འདི་དག་ནི་རྩལ་ཁྲིམས་གང་གི་འོས་ཀྱང་མ་ཡིན་ལྟ་སྦྱོམ་དུ་
བདག་ལ་བསྦྱོད་དེ། དེ་དག་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དེས་བདག་ལ་བསྦྱོད་ཅིང་གཞན་ལ་
སྦྱོད་པ་དེ་དག་ནི་བྱིས་པ་ཡིན་ལྟ་སྦྱོང་སྦྱེའོ། །དེ་དག་བསམ་གཏན་ལ་མཉམ་པར་
འཇོག་པའི་ཆོ་བསམ་གཏན་དང་སྦྱོམས་པར་འཇུག་པ་དེས་འདོད་པ་སྦྱོད་ཅིང་དེ་དག་
འདི་སྦྱོམ་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་ཅག་ནི་ཉིང་ངེ་འཛོན་ལ་གནས་པ་ཡིན། དགོས་སྦྱོང་འདི་

542 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལྟར་” མེད།

543 སྦྱོ་དགོས་ཅོན་ཟེ་ “པ་ནས།”

དག་གཞན་ནི་སེམས་གཡེང་བར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་དག་ནི་སངས་རྒྱས་སུ་ག་
ལ་འགྱུར་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་རོ།

ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་(༥༦ན)མེད་པར་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ལ་ལྟུང་བས་སློང་ན་བྱང་ཆུབ་དང་རིང་བར་འགྱུར་རོ། །ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཡང་
ཡོངས་སུ་འཛིན་ཏོ། །ཐུག་དོག་གིས་སློང་ན་བྱང་ཆུབ་དང་རིང་བར་འགྱུར་རོ། །སྦྱོད་
ལམ་གྱིས་སློང་ན་བྱང་ཆུབ་དང་རིང་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁵⁴⁴
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་དམན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་བདག་ལ་རྒྱ་ཆེ་བའི་འདུ་ཤེས་
བསྐྱེད་ན་བདག་སྤྲུལ་པ་དང་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཏོ། །གལ་ཏེ་དེ་བྱང་
ཆུབ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་ན་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁵⁴⁵བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ལ་གདམས་པ་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གཞག་སྟེ་
གདམས་པར་བྱ། རྗེས་སུ་བསྟན་པར་བྱའི་⁵⁴⁶བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁵⁴⁷བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ལ་བརྟན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་⁵⁴⁸པར་ནི་མི་བྱའོ། །ལྟེན་བྱེད་ལྟར་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཅིག་ཤོས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་
འདི་ཆད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་གང་ན་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་
མ་བསྐྱེད་པའི་སེམས་ཅན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྐལ་བ་ཅན་ལ་ཡང་བརྟན་པ་བཀག་ན་བྱང་
ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས།

དཔའ་བར་འགོ་བའི་ཏིང་ལེ་འཛིན་གྱི་མདོ་ལས། སྟོ་གོས་བརྟན་པ། དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
སེམས་མ་བསྐྱེད་པར་ལྟུང་བསྟན་པ་གང་ཞེ་ན། སྟོ་གོས་བརྟན་པ་འདི་ལ་གང་ཟག་ལ་

544 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སེམས་དཔའ་

545 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སེམས་དཔའ་

546 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྗེས་རྗེས་སུ་བསྟན་པར་བྱའི་

547 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སེམས་དཔའ་

548 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། པའི་སེམས་བསྐྱེད་མེད།

ལ་ཞིག་འགྲོ་བ་ལྟའི་འཁོར་བར་ཡང་ན་⁵⁴⁹སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་འཇམ། ཡང་ན་དུང་
འགྲོ་འི་སྐྱེ་གནས་སུ། ཡང་ན་གཤིན་ཇའི་འཇིག་རྟེན་ནུ། ཡང་ན་ལྟ་འཇམ། ཡང་ན་
མིར་སྐྱེས་པར་གྱུར་ལ། གང་ཟག་དེ་ཡང་དབང་པོ་རྣེས་བྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་ཡིན་ནོ།⁵⁵⁰།
དེ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རབ་ཏུ་མ་བྱེད་ཏེ། སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་འདི་ནི་བསྐྱལ་བ་
འདི་སྟེད་བསྐྱལ་བ་བྱ་ཕྱག་⁵⁵¹འདི་སྟེད་བསྐྱལ་བ་སྟོང་ཕྱག་འདི་སྟེད་བསྐྱལ་བ་
བྱ་སྟོང་ཕྱག་འདི་སྟེད་བསྐྱལ་བ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བྱ་སྟོང་ཕྱག་འདི་སྟེད་ན་བྱང་ཁྲབ་
མཛོན་པར་རྒྱགས་པར་འཛང་བྱ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། སྟོ་
གྲོས་བརྟན་པ་དེ་ནི་བྱང་ཁྲབ་ཏུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་པར་ལུང་བསྟན་པ་(ལུང་བ)ཞེས་བྱའོ།

དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཆོ་དང་ལྡན་པ་འོད་སྤང་ཆེན་པོས་འདི་སྐྱད་ཅེས་གསེལ་
ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བདག་ཅག་དེང་སྤྲོད་ཆད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྟོན་
པར་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བགྱིའོ། །དེ་ཅི་འི་སྐྱད་དུ་ཞེ་ན།⁵⁵² སེམས་ཅན་གང་ལ་བྱང་
ཁྲབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་སྤྲོད་པའི་དབང་པོ་རྣམས་མཆིས་པ་དང་གང་ལ་མ་མཆིས་པ་
འཛུལ་བར་འཇུག་པ་དེ་བདག་ཅག་ལ་མ་མཆིས་པའི་སྐྱད་དུ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་
བདག་ཅག་ལ་འཛུལ་བ་མ་མཆིས་པས་སེམས་ཅན་དེ་ལྟ་བུ་དག་ལ་དམན་⁵⁵³པའི་
འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ན། དེས་བདག་ཅག་སྤྲོས་⁵⁵⁴པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྲིས་བཀའ་བསྟུལ་པ། འོད་སྤང་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ། །ཆོག་འདི་ནི་ལེགས་པར་
སྤྲོས་པའོ། །འོད་སྤང་ངས་དོན་གྱི་དབང་འདི་མཐོང་ནས་དགོས་པ་སྤྲོད་དག་ངའམ་ང་དང་
འདྲ་བས་གང་ཟག་གི་བློ་དག་གི་གང་ཟག་ལ་བློ་མི་གཟུང་རོ། །

549 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨོ་ཡོད།

550 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དང་ཅོ་ནེ་ཨོ་ཡོད།

551 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨོ་ཡོད།

552 སྟོ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཨོ་ཡོད།

553 སྟོ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཨོ་ཡོད།

554 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨོ་ཡོད།

དགེ་སྤྲོད་དག་གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་ལ་བྱོད་བཟུང་ན་སྤྲོས་པར་འགྱུར་བར་ཤེས་
པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་ཁྱོད་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་བསྟན་ཏེ། འོད་སྤྲོད་བསྟན་པ་དེས་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཇ་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་འདི་ནི་⁵⁵⁵བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་
གང་ཟག་ཡིད་དུ་འོང་ཞེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྟོན་པར་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་
བྱའོ། །དེས་ན་དེར་བདག་⁵⁵⁶བསྤྲོད་བར་བྱའོ། །ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

གང་ལ་ངེས་པར་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པའི་མཆོན་མ་ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟུན་པ་ཤིན་ཏུ་བསྤྲོད་
བར་བྱ་སྟེ། དམ་པའི་ཆོས་པད་མ་དཀར་པོའི་མདོ་ལས། ས་དང་སོ་པག་ལས་ནི་
བརྟེན་གས་པ་ཡི། །རྒྱལ་བའི་མཆོད་རྟེན་དག་འབཞིན་བྱས་པ་དང་། །དེ་ཕྱིར་ས་རྩལ་
ཕུང་པོ་དག་ལས་ཀྱང་། །ཁྱུ་དན་དགོན་པ་དག་ཏུ་བྱས་པ་དང་། །བྱིས་པས་ཕྱི་མོར་དེ་
དང་དེ་དག་ཏུ། །གང་གིས་རྒྱལ་བ་དེ་ཕྱིར་མཆོད་རྟེན་དག་ །བྱེ་མ་ལས་ནི་ཕུང་པོར་
བྱས་པ་ཡང་། །དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་ནས། གང་
གིས་ཕྱི་ག་ངོས་གཟུགས་ཀྱི་རིམ་དག་ །བསོད་ནམས་བརྒྱས་⁵⁵⁷མཆོན་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པའི་སྒྱུ། །བདག་གིས་བྲིས་སམ་འདི་རུ་བཅུག་ཀྱང་རུང་། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་(ཡེ་ན)པར་འགྱུར། །སྤྱིས་བྱ་རྒྱན་ནམ་⁵⁵⁸འོན་ཏེ་གཞོན་ནུ་འང་རུང་། །
གང་དག་ལ་ལ་དེ་ནི་སྟོབ་པའི་ཆོ། །ཕྱི་མོ་དག་འདང་བསང་བ་བྱེད་པ་ན། །ཕྱི་ག་ངོས་
སེན་མོ་ཤིང་བྱས་གཟུགས་བྲིས་པ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་
འགྱུར།⁵⁵⁹ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་འོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། བདེ་བར་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་མཆོད་པའི་ཕྱིར། །གང་དག་

555 རྩེ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ “ན”
556 སྤྲོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “བདག” མེད།
557 རྩེ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ “བརྒྱ”
558 སྤྲོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “དག་གམ”
559 སྤྲོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “ཐོབ་འགྱུར་ཏེ།”

ལྷགས་ཀྱི་སིལ་ཁྲོལ་བརྟུང་བཅུག་དང་། །ཁྱུ་ལ་བདེབས་དང་ཐལ་མོས་བདེབས་པ་
དང་། །ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་སྟོན་པའི་སྒྲུ་དབྱངས་དང་། །རིང་བསྐལ་དེ་དག་རྣམས་མང་
མཆོད་བྱས་པ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་འཇིག་རྟེན་སངས་རྒྱས་འགྱུར། །བདེ་གཤེགས་
རིང་བསྐལ་ལ་ནི་ཅུང་⁵⁶⁰ ཟད་དང་། །སིལ་སྟོན་གཅིག་བརྟུངས་པ་ཡི་སྒྲུ་ཕྱུང་ངམ། །
མེ་ཏོག་གཅིག་ཅིན་གྱིས་ནི་མཆོད་པ་དང་། །བདེ་གཤེགས་གཟུགས་དང་ཅིག་ངོས་
གྱིས་པ་ལ། །འཁྲུག་བཞིན་པ་ཡི་སེམས་ཀྱིས་མཆོད་ན་⁵⁶¹ ཡང་། །དེ་དག་རིམ་གྱིས་
སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་མཐོང་། །མཆོད་རྟེན་དེ་ལ་གང་གིས་ཐལ་མོ་སྒྱུར། །ཡོངས་སྤྱོད་
བའམ་⁵⁶² ཐལ་མོ་ཡ་གཅིག་གམ། །ཡང་ན་མགོ་བོ་སྐད་ཅིག་བཏུད་པ་དང་། །དེ་
བཞིན་ལན་ཅིག་ལུས་ཀྱང་བཏུད་པ་དང་། །གང་གིས་རིང་བསྐལ་གནས་པ་དེ་དག་ལ།
གཡེང་བའི་སེམས་ཀྱིས་ཕྱག་འཆོལ་སངས་རྒྱས་ཞེས། །ཆོག་གཅིག་ལན་འགའ་
བརྗོད་པར་བྱས་པ་ཡང་། །དེ་དག་ཀྱན་གྱིས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་འདི་ཐོབ། །དེ་ཆོ་བདེ་བར་
གཤེགས་པ་དེ་དག་ནི། །ཟླ་ངན་འདས་སམ་ཡང་ན་བཞུགས་ཀྱང་རུང་། །སེམས་
ཅན་གང་གིས་ཆོས་འདིའི་⁵⁶³ མིང་ཐོས་པ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་
འགྱུར། །ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

སྟོང་རྩ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཉ་པ་མཆིལ་པ་ཐོགས་པས་ཉ་
བཤོར་བའི་ཕྱིར་མཆིལ་པ་གཟན་མ་དང་བཅས་པ་མཆོ་ཆེན་པོར་བཅུག་ལ་དེ་བཅུག་
པ་དེ་ཉས་མིད་པར་གྱུར་ན། །ཉ་དེ་མཆོ་ཆུའི་ནང་ན་འཕྱོ་ཡང་དེ་སྤྲད་བྱ་སྒྲ་བ་ཡུ་བ་སྐྱམ་
ས་ལ་བཏགས་པས་བརྟོད་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། །ཉ་པ་མཆིལ་པས་འཆོར་བར་
འོངས་ནས་སྤྲད་བྱ་ཐངས་ཞེས་བྱེད་པ་ལས་ཉ་ཐེན་པར་ཤེས་ཏེ་དེས་སྤྲད་བྱ་ངངས་

560 སྟེ་དག་དང་ཅིན་ཅེ་ ‘ཆུང་’

561 སྒྲུ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘སེམས་ཀྱི་མཆོད་པ་’

562 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ ‘ཆོངས་པ་འམ་’ ཡོད།

563 སྒྲུ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ ‘འདི་’

ནས་དེ་སྐུལ་ལ་ཕྱང་སྟེ་དགའ་(ཡེ་བ)མགུར་སྦྱང་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གང་
དག་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་དད་པའི་སེམས་ཀྱིས་དག་བའི་རྩ་བ་བསྐྱེད་ན། ཐ་ན་དད་
པའི་སེམས་གཅིག་བསྐྱེད་ན་ཡང་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཉེས་པར་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་
སྒྲིབ་པས་མི་དལ་བ་རྣམས་སུ་སྐྱེས་སུ་ཟིན་ཀྱང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་
རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དང་བསྐྱེད་པའི་དངོས་པོའི་སྤྱད་བྱས་སེམས་
ཅན་དེ་དག་བཟུང་ནས་འཁོར་བའི་མཚོ་རྒྱ་ལས་བཏོན་ཏེ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་
ཐང་ལ་འཛོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུས་ན་དེ་དག་ལ་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །པ་རོལ་ཕྱག་འཛུགས་བའི་
ཆོ་འདི་གསར་བུ་ཡིན་ཡང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱི་⁵⁶⁴སྟོབས་བསྐྱེད་པས་ཕྱག་བྱ་
བའི་འོས་ཡིན་ནོ་སྟུང་དུ་བསམས་ལ་ཡིད་ཀྱིས་ཕྱག་བྱས་ཏེ། དཔེར་ན་དྲ་བྱི་ལ་སྒྲིན་⁵⁶⁵
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔེར་ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་གསར་བུ་འཕགས་པ་ཞོར་བཟང་ལ་ལྷས་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གཏུགས་ནས་ཕྱག་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལྷག་པའི་བསམ་པ་བསྐྱེད་
བ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔེར་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་
ལ་ཕྱག་བྱ་བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །ཕྱག་བྱ་བ་
དང་ཕྱག་བྱེད་པ་གཉིས་གཅིག་ལ་བསྐྱེད་པའི་ལྷ་པོ་མི་འགལ་ཞེ་ན། སུན་རྒྱན་ཕྱག་བྱ་
བར་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཉམས་སུ་སྤངས་པ་མེད་པས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པར་
ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །ཅིས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལྟ་འམ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། ཐུག་པ་མེད་
པ་དང་གཅིག་དམའ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།།

564 ལྷ་པོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཀྱི་ མེད།

565 “དྲ་བྱི་ལ་སྒྲིན་” ནི་ ལེགས་སྐྱུར་ཟེ་ “དྲ་མི་ཏ” (meghena dramidena) ཞེས་འབྱུང་བས་རྒྱ་གར་གྱི་མི་རིགས་དྲ་
བི་ཟེན་ཡིན་པའི་སྒྲིན་ཞེས་བྱ་བའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔེར་ཆེན་པར་སྤྱད།

འཕགས་པ་⁵⁶⁶རྣམ་པར་འཐག་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་པའི་མདོ་⁵⁶⁷ལས་ཀྱང་གཞོན་
 པ་གསུངས་ཏེ། འཇམ་དཔལ་དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བའི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ནི་ཕྱི་ལོ། །
 འཇམ་དཔལ་གང་ལ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་ཆོས་ལས། ལ་ལ་ནི་
 བཟང་བར་འདུ་ཤེས་ལ་ལ་ངན་པར་འདུ་ཤེས་ན་དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བའོ། །དམ་པའི་
 ཆོས་སྤངས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་ཡིན། དག་འདུན་ལ་
 ངན་དུ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་རིགས་པའོ་འདི་ནི་མི་རིགས་པའོ་ཞེས་ཟེར་ན་དེ་⁵⁶⁸
 དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བ་(ཡང་ན)ཡིན་ནོ། །ངས་འདི་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་ལྷན་
 པའམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་⁵⁶⁹ལྷན་པའམ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པར་
 ཆོས་ཐ་དད་པར་བསྟན་པ་གང་ཡང་མེད་ན། མི་སྐྱོན་པོ་དེ་དག་ངའི་ཆོས་འདི་ལ་འདི་ནི་
 ཉན་ཐོས་རྣམས་ལ་བཤད་པ་འདི་ནི་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་བཤད་པའོ་ཞེས་ཐ་
 དད་དུ་འབྱེད་དེ། དེ་ཐ་དད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའོ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་མ་ཡིན་ནོ་
 ཞེས་ཟེར་ན་དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་སྐྱབ་པ་ལ་སྤྲོབས་པ་ཡོད་དོ་ཞེས།
 སྤྲོབས་པ་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ནི་ཆོས་མ་ཡིན་པར་སྟོན་ཏེ་
 ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མེད་པར་གཟུངས་ཐོབ་པ་
 མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་སྐྱབ་པ་ལ་གཟུངས་ཐོབ་པ་མེད་དོ་ཞེས་
 ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། ⁵⁷⁰ཆོས་སྐྱབ་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་སྐྱུན་འབྱེན་⁵⁷¹ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་
 ཡིན་ནོ། །ཆོས་སྐྱབ་སྐྱབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་

566 ལྷན་ཐང་ཟེ་ “འཕགས་པར་”

567 ལེགས་སྐྱར་ཟེ་ “ཨྱུཅ་སྐྱའ་རྣམ་པའི་སྐྱུ་ལོ་ག་ཏུ་སྐྱུ་ཏེ” (ārya-sarva-dharma-vaipulya-saṃgraha-sūtre) ཞེས་པ་འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱས་པར་བསྐྱབ་པའི་མདོ་ཞེས་འབྱུང་།

568 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དེ” མེད།

569 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཀྱི་ཐེག་པ་དང་” མེད།

570 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཆོས་སྐྱབ་པ་ལ་གཟུངས་ཐོབ་པ་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ།” མེད།

571 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “པ་” ཡིད།

ཡིན་ནོ། །བག་མེད་པར་གྲངས་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །སྤྱད་ལམ་གྱིས་གྲངས་ན་ཆོས་སྤྲོད་
 བ་ཡིན་ནོ། །སྤྱད་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པས་གྲངས་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །སྤྱབས་
 པས་གོ་བར་མི་བྱེད་དེ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོད་བ་
 ལེགས་པར་མ་བཤད་དེ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པས་ཆོག་
 དང་ཆོག་ཏུ་འགལ་བར་བྱས་སོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཡི་གེའི་མིང་གིས་
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་ལ་འཇུག་གོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །མདོ་སྤྱི་
 དང་མདོ་སྤྱིར་འགལ་བར་བྱས་སོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོགས་སུ་བཅད་
 པ་དང་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་འགལ་བར་བྱས་སོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །དོན་
 ལ་ལ་ལ་མོས་ཤིང་ལ་ལ་ལ་མ་མོས་སོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་
 འཆད་པའི་ཆོ་ག་ཏམ་གཞན་དུ་བསྐྱར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །དཀྱུགས་མ་བྱེད་ན་
 ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཀུན་ཏུ་རྟོག་པས་སྤྲོད་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་(ལ་བ)
 སྤྱད་འདི་ལ་མི་སྤྱད་ཅེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་ལེགས་པར་གསུངས་པ་
 འདི་ནི་ལེགས་པར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །འདིས་ནི་
 སངས་རྒྱུ་ཀྱི་གསུང་གི་དམ་ཆོག་སྤྲོད་སོ་འདིས་ནི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་གསུང་གི་དམ་
 ཆོག་མ་སྤྲོད་སོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །འཇམ་དཔལ་དེ་ལྟར་ན་རྩི་ཅམ་དུ་
 ཅུང་ཟད་འགལ་བར་བྱེད་པ་དེ་ཅམ་དུ་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །དག་སྤྲོད་ངམ་དག་སྤྲོད་
 མའམ། དག་བསྐྱེན་ནམ་དག་བསྐྱེན་མས་ཆོས་སྤྲོད་བ་⁵⁷²ལ་འདི་ནི་འདི་འདྲའོ་ཞེས་
 སེམས་སམ་སྤྲོད་ཐམས་ཅད་དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་
 པ་ན་འགའ་ཞིག་མོས་པ་རྩི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆོས་སྤྲོད་པར་བྱེད་

572 རྩི་དག་དང་ཅི་ནི་རྩི་སྤྲོད་པ་

པ་ན་འཁོར་དེ་ལས་⁵⁷³སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་བ་⁵⁷⁴སྤྱི་ཟེང་ཞེས་བྱེད་དམ་ཁ་ཅིག་མཆི་
མ་འབྱུང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཐུས་སྤྱར་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལ་སྤྱིས་བྱ་སྤྱོད་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མ་ཡིན་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་ཁས་
འཆེ་བ།⁵⁷⁵ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྱན་འབྱིན་པ། ཆོས་ཀླབ། རྩལ་འཆོས་པ། དེ་
དག་འདི་སྐད་ཅེས་སྟོན་པ་རྣམས་ལ་འདིས་ཅི་ཞིག་རྟོགས་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་སོགས་པ་
ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གང་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་བརྟམས་པ་དེ་
དག་ནི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ན་གནས་པའི་⁵⁷⁶མཐར་ཕྱིན་པར་ང་མི་སྤྱོད། །དེ་ཅིའི་
ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་སྤྱོད་པ་ལ་བརྟམས་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ལ་
སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་ཆོས་སྟོང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་དག་འདུན་ལ་བཤུང་བ་ཡིན་ནོ། །
གང་ཆོས་སྤྱོད་པ་⁵⁷⁷ལ་སྟོན་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ལ་མི་གྲུས་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཆོས་སྤྱོད་
བ་ལ་མི་གྲུས་པ་དེ་སངས་རྒྱས་མཐོང་བར་མི་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཆོས་སྤྱོད་པ་
མཐོང་བར་མི་འདོད་པ་དེ་སངས་རྒྱས་ལ་མི་སྟོན་པར་བརྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཆོས་སྤྱོད་
བ་ལ་མི་སྟོན་པར་བརྟོན་པ་དེ་སངས་རྒྱས་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ཡིན་ནོ། །

གང་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ཁོང་ཁྱོད་པའི་སེམས་སུ་བྱེད་
པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་(ཡེ་ན)སྦྱར་རོ། །བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱིར་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་ཡང་དག་པར་བསྐྱབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་མི་
སྤྱོད་པོ་དེ་དག་འདི་སྐད་དུ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་བསྐྱབ་པར་བྱའི་⁵⁷⁸པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེས་ཟེར་

573 སྤྱི་ཟེང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “ལ”

574 སྤྱི་ཟེང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “བ” མེད།

575 སྤྱི་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ “དང” ཡོད།

576 སྤྱི་ཟེང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “པ”

577 སྤྱི་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ “སྤྱིས་པ”

578 པོ་ཅིང་དང་སྤྱི་ཟེང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ སྤྱི་དག་གསུམ་གར་ “བྱ་བའི”

ལྷ་པ། གཞོད་པ་རྣམ་པར་སྤང་བའི་ལེན།

༥ བཅ་པོ་ལྷ་པ། གཞོད་པ་མདོ་ཅོམ་བཤད་ཟིན་ཏེ། དེ་རྣམས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཐབས་
 ཅི་ལྟ་ག་པའི་བསམ་པ་བསྐྱལ་བའི་མདོ་ལས། ལས་དང་པོ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་གཞོད་པ་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་དག་ཐོས་ནས་སྐྱབ་⁵⁸⁰སྟེ། ཡི་དམ་
 སྤངས་པར་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱའོ། །དེ་དག་གིས་ནི་འདི་སྤྲད་ཅེས་བཅོམ་(ལེ་
 བ)ལྷན་འདས་དེང་སྤྲན་ཆད་བདག་ཅག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྲན་སྤར་ཡི་དམ་
 འདི་ལྟ་བུར་བཅའ་བར་བགྱའོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་གཤེགས་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲན་
 ཆད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་གི་ལྱང་བ་མད་དམ་མི་མད་ཀྱང་
 ཅུང་སྟེ། སྤང་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་
 རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་གཤེགས་ཏེ་
 བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲན་ཆད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་ལ་
 བརྟམས་སམ་དེ་ལ་མི་སྤྲན་པར་བརྫོད་པ་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་
 བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་
 ལྷན་འདས་གཤེགས་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲན་ཆད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་
 པའི་གང་ཟག་གིས་པའམ་རབ་ཏུ་བྱང་བ་ཡང་ཅུང་སྟེ། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷ་ལ་ཅེ་
 ཞིང་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པ་མཐོང་ནས་མ་དད་པར་བགྱེད་དམ་མ་རངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་
 དམ་མ་གུས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དམ་དེ་ལ་སྤོན་པར་འདུ་ཤེས་མ་བསྐྱེད་ན། བདག་
 ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་གཤེགས་
 ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲན་ཆད་མཇེའ་བཤེས་ཀྱི་ཁྱིམ་མམ། སྤྲོད་མོ་སྟེར་བའི་ཁྱིམ་
 ཀྱི་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ལ་གཞོད་
 པའམ། སེམས་ལ་གཞོད་པ་བགྱིས་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་

580 རྫོང་གེ་ལྷ་པོ་

བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་
བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་མཐོང་ན་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་ཚིག་
གཅིག་ཅུ་ཞིག་སྤྲོས་ན་ཡང་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་
འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་ཉིན་ལན་
གསུམ་མཚན་ལན་གསུམ་དུ་བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་ལ་ཕྱག་
མ་བགྱིས་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་
ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་བརྟུལ་ཞུགས་དེ་ཡང་དག་པར་
(༤༠་ན)སྤང་བའི་སྤྲད་དུ་རྒྱལ་སྤྲོད་ཐོབ་པའམ་ནོར་ཐོབ་པའམ་ལུས་དང་སྲོག་ཀྱང་
ཡོངས་སུ་མ་བཏང་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་
རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་ཉིན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་
པའམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་ལ་བརྟུལ་ཏེ་བདག་ཅག་ནི་ཆེས་
དག་གི། དེ་དག་⁵⁸¹ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ལོ་སྤྲོས་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་
དམའ་བའི་⁵⁸²མེས་ས་དང་གཤོལ་པའི་མེས་ས་དང་ཁྱིའི་མེས་ས་ལྟ་བུར་གནས་པར་
མ་བགྱིས་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་
ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་བདག་ལ་བསྟོད་ཅིང་གཞན་ལ་
སྤྲད་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་
འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་གཞོད་མེས་ས་དང་། རྩོད་པའི་འཛིགས་
པས་བསྐྱུལ་མ་ཐག་ཏུ་དཔག་ཚད་དམ་དཔག་ཚད་བརྒྱར་མ་བྱོལ་ན་བདག་ཅག་
གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་
བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྲོད་ཆད་བདག་ཉིད་རྩལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པར་ཁས་འཆེ་འམ།

581 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དེ་ལྟ་’

582 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དམའ་ན་པའི་’

མང་དུ་ཐོས་པ་དང་། སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པའམ་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་རུང་བ་
 ཞིག་གིས་བདག་བརྗོད་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བསྐྱུས་པར་
 འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་གལ་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་དེང་སྤྱན་ཆད་དགོ་བ་མི་
 སྤྱོམས་ཤིང་སྤྲིག་པ་མི་འཆབ་པར་གནས་པར་⁵⁸³མ་བགྱིས་ན་བདག་ཅག་གིས་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་བསྐྱུས་
 པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྐྱུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེའི་ཆོ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་
 བྱང་རྒྱུ་མེས་སྤེལ་དཔའ་མེས་སྤེལ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་བཀའ་བསྐུལ་པ། བྱམས་
 པ་རིགས་ཀྱི་བྱུངས་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་ལས་ཀྱི་སྤྱིབ་པ་སྤྱང་བར་འདོད་པས། ཇི་
 ལྟར་རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་དག་གིས་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཡི་དམ་(༦༠་བ)དུ་བཅའོ་ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པ་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་། ཉིན་དང་མཚན་མོ་དེ་བཞིན་
 ལན་གསུམ་དུ། བྱང་རྒྱུ་མེས་སྤེལ་རྣམས་ལ་མགོས་ཕྱག་འཚལ། འཛམ་གྲུ་
 འདོད་བཞིན་སྦྱད་པ་སྦྱོད་པ་ན། །དེ་དག་འབྱུལ་པ་ཅོམ་ཡང་མི་བཙལ་ལོ། །གང་ཆོ་
 འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷས་རྩེ་མཐོང་། །དེ་ལས་འབྱུལ་པ་ཅི་ཡང་མི་བཙལ་ཏེ། བྱང་
 རྒྱུ་སྦྱོད་མཚལ་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པ། །དེ་ལ་དེ་དག་རེ་ཞིག་རིག་⁵⁸⁴སྟུམ་བསམ།།
 རིགས་པའི་རིམ་དང་བྱ་བའི་རིམ་གྱིས་ནི། །རྒྱལ་བར་འགྱུར་གྱི་ཐང་ཅིག་གིས་མི་
 འགྱུར། །བསྐྱུལ་པ་བྱེ་བ་ཐུག་ཐིག་མང་ཞིག་ན། །དེ་དག་གོ་ཆ་འཕྱག་འགྱུར་གཞན་
 དུ་མིན། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ཉིད་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་གང་དག་ལས་ཀྱི་སྤྱིབ་པ་འདི་ལྟ་བུས་གཞོད་པར་འགྱུར་བ་
 དེ་དག་གིས་བྱང་རྒྱུ་མེས་སྤེལ་དཔའ་མེས་ཤོས་ཀྱི་བསྐྱུབ་པ་ཐམས་ཅད་ལོག་པར་

583 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “གནས་པར” མེད།

584 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “རེ”

བསྐྱབ་⁵⁸⁵པར་མི་བྱའི། དེའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་མོས་པར་བྱས་ཏེ། འདི་སྐྱམ་དུ་
 སེམས་ཅན་གྱི་སྦྱོད་པ་ནི་ཤེས་པར་དགའ་བས་བདག་གིས་པ་རོལ་གྱི་སེམས་མི་
 ཤེས་སོ་སྐྱམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །འཛིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་དོན་
 གྱི་དབང་འདི་གཟིགས་ནས་གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་གི་བྱོད་མི་གཟུང་གི། ངམ་ང་
 དང་འདྲ་བས་གང་ཟག་གི་བྱོད་གཟུང་⁵⁸⁶ངོ་ཞེས་དེ་སྐད་དུ་ཆོས་སྟོན་ཏོ། །འཛིགས་ཀྱི་
 བྱ་གང་བདག་⁵⁸⁷བསྐྱབ་བར་འདོད་པ་དེས་སྤྱི་སྦྱོད་པ་ཡང་རྣམ་པར་དབྱེ་བར་མི་
 བྱེད་དོ། །འདི་ནི་འདི་འདྲའོ་འདི་ནི་འདི་འདྲའོ་ཞེས་གཞན་ལ་དབྱས་པར་མི་བྱའོ། །
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཉིན་མཚན་དུ་ཆོས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་དགའ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་
 བརྩོན་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་སྐད་དུ་སའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་ནས་དེའི་མོད་ལ་སེམས་ཅན་མཁས་པ་
 བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་གལ་བ་དེར་ལོགས་སུ་
 ཐལ་མོ་སྐྱར་བ་བདུད་ནས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བདག་ཅག་བརྩོན་པ་བཅོམ་
 ལྷན་འདས་ཀྱི་སྐུན་སྒར་སྟོན་ལམ་འདི་སྐད་ཅེས་འཆའ་ཏེ། བརྩོན་པ་བཅོམ་ལྷན་
 འདས་བདག་ཅག་ཡུན་རིང་པོ་ཇི་སྲིད་དུ་འཁོར་བ་ན་འཁོར་བ་དེ་སྲིད་(༤༡)ན་དུ།
 བཟོད་པ་མ་ཐོབ་བར་རྒྱལ་པོའི་གནས་འཐོབ་པ་མ་གྱུར་ཅིག །སྟོན་པོའི་གནས་སུ་མ་
 གྱུར་ཅིག །གྲོང་ཁྱེར་གྱི་གཙོ་བོའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིག །གྲོང་གི་གཙོ་བོའི་གནས་སུ་
 མ་གྱུར་ཅིག །གྲོང་རྒྱལ་གྱི་གཙོ་བོའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིག །མདུན་ན་འདོན་གྱི་གཙོ་
 བོའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིག །ཤོར་བའི་གཙོ་བོའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིག །དེད་དཔོན་
 གྱི་གཙོ་བོའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིག །མཁས་པའི་⁵⁸⁸གཙོ་བོའི་གནས་སུ་མ་གྱུར་ཅིག།

585 སྤྱི་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ལོག་པར་མི་བསྐྱབ་པར་མི་བྱའི་
 586 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་མི་གཟུང་
 587 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་བདག་མེད།
 588 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་མཁས་པོ་

དག་སྦྱང་གི་གཙོ་བོའི་གནས་སྤྱོད་མ་གྱུར་ཅིག །ཁྱིམ་བདག་གི་གཙོ་བོའི་གནས་སྤྱོད་མ་
གྱུར་ཅིག །ཁབ་སོ་པའི་གཙོ་བོའི་གནས་སྤྱོད་མ་གྱུར་ཅིག །བདག་ཅག་བཟོད་པ་མ་
ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་བདག་ཅག་གཞི་གང་ལས་སངས་རྒྱལ་བཙུག་པོའི་ལྷན་འདས་རྣམས་ཀྱི་
བསྟན་པ་ལ་ལས་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ་འདི་ལྟ་བུ་འཕེལ་བར་གྱུར་པ། སེམས་ཅན་
རྣམས་ཀྱི་བདག་པོའི་བར་གྱི་གནས་དག་ཐམས་ཅད་དུ་ཐོབ་པར་མ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་
གྱུ་ཆེར་གསུངས་སོ།།

ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གཞོན་ལྷན་གྱུར་པ་དེ་དག་ནི། སྤྲིག་པ་མི་བྱེད་ཡོངས་
མེད་དེ། བྱི་མའི་དུས་ན་དེ་དག་དང་། བྱོད་ནི་བསྟེན་པར་མ་བྱེད་ཅིག །སྤྱོད་བ་དང་ནི་
གཏམ་གྱིས་ལ། དེ་དག་ལ་ནི་རིམ་པ་གྱིས། བྱང་ཆུབ་དམ་པའི་དོན་གྱི་ཕྱིར། བྱུང་
པ་མེད་པར་བཀུར་སྟོན་གྱིས། འཇིག་རྫོང་དུ་འོན་ཀྱང་བྱིས་ལ། དེ་དག་ཀྱན་པར་གྱུར་ན་
ཡང་། དེ་ལ་རིམ་པ་ལེགས་གྱིས་ལ། ཀླུ་པ་ལ་ཡང་མགོས་ཕྱག་འཛོལ། བྱང་ཆུབ་
སྟོན་པོ་རྣམས་བསྟན་ན། དེ་དག་འཁྲུལ་པ་མི་བསྟོད། དེ་ལ་ཁོང་ཁྱོད་མི་བསྟོད་ཅིང་།
ཏྲག་ཏུ་བྱམས་པའི་སེམས་སྤྱོད་ཀྱི། གང་གི་འཁྲུལ་པ་ཅི་མཐོང་ཡང་། དེ་དག་ཉེས་པ་
མི་བསྟོན་སྟེ། ཅི་འདྲ་བ་ཡི་ལས་བྱས་པ། འབྲས་བུ་དེ་འདྲ་ཐོབ་པར་འགྱུར། ཟླ་
བའི་བཞིན་ནི་འཇིག་རྫོང་དུ། ཀྱན་རབས་དང་ནི་གསལ་བྱུང་ལ། ཏྲག་ཏུ་གསོང་པོར་
སྤྱོད་བ་དང་། དེས་ཤིང་རྒྱལ་བཙུག་པོའི་པར་བྱ། གོས་རྣམས་དང་ནི་ཟས་དག་གིས། །
དེ་དག་ལ་ནི་ཕན་གདགས་ཤིང་། འདི་དག་ཐམས་ཅད་འདྲན་འགྱུར་ཞེས། དེ་ལྟར་
ཁྱོད་གྱིས་སེམས་ཞོག་ཅིག །(༤༡་བ)ཅེས་གསུངས་སོ།།

བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྟོད་པ་ལ་གང་ཞིག་དད་པ་དང་གུས་པ་མི་བསྟོད་པ་དེས་བདག་
དན་འགྲོར་ལྷུང་བས་འཇིགས་པ་ལས་བསྐྱུང་བ་དང་ཆོ་འདི་དང་ཆོ་གཞན་ལ་མཆོག་
ཏུ་དགའ་བ་ཁྱོད་བར་བྱ་བ་དང་། རང་གི་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་སངས་པ་⁵⁸⁹དང་སེམས་

589 ལྟེ་དག་དང་ཅི་ནི་ཆོ་གཞན་ལ་

དགེ་བ་དང་ལས་སྤྱད་བཅོམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྲོད་པའི་མདོ་ལས། བཅོམ་
ལྷན་འདས་འཕགས་པ་བྱམས་པས་འཕགས་པ་ནོར་བཟང་གི་ཆེད་དུ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཇི་སྐད་བཟློག་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསྐྱོམ་པར་བྱ་སྟེ། འདིས་ནི་
གྲ་དང་ནད་ཀྱིས་མནར་བ་ཡི། །སློག་ཆགས་སྤྱག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ཡིས་གཅོས་པ་
རྣམས། །སྐྱེ་ཤི་མུ་ངན་འཛིགས་པས་གདུངས་མཐོང་ནས། །དེ་དག་དོན་དུ་སྤྲོད་ཆེད་
སེམས་ཀྱིས་སྤྱོད། །འགོ་བ་རྒྱུད་ལྷན་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ། །སྤྱག་བསྐྱེད་
འཁྱུལ་འཁོར་བཅོར་བའི་འགོ་མཐོང་ནས། །སྤྱག་བསྐྱེད་འཁྱུལ་འཁོར་འཁོར་ལོ་
འཛོམས་པ་ཡི། །ཡེ་ཤེས་རྩོམ་བ་འདི་ཆོལ་ལོ། །འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་ཅ་སྤང་ཆོར་
མ་ཅན། །ལྷ་ཆགས་ཅ་མང་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡི། །སེམས་ཅན་ཞིང་ནི་ཡོངས་སུ་
སྤྱང་བའི་ཕྱིར། །ཤེས་རབ་གཤམ་བརྟན་བཟང་པོ་འདི་ཆོལ་ལོ།།

གཏི་མུག་མ་རིག་ཐིབས་པོའི་བསམ་པ་ཅན། །འགོ་བ་ཤེས་རབ་མིག་སྟོར་དམིགས་
མེད་པ། །དེ་ལ་ཕྱོགས་བདེ་སྟོན་པའི་མཐུ་ཡོད་པའི། །འགོ་བའི་དེད་དཔོན་བཟང་པོར་
འདི་འགྱུར་རོ། །བཟོད་པའི་གོ་བགོས་རྣམ་ཐར་བཞེན་པ་ཞོན། །ཤེས་རབ་རལ་གྱི་མུ་
ངན་དབྱ་འཛོམས་པས། །མི་འཛིགས་སྤྱིན་པའི་དཔའ་བོར་གྱུར་པ་འདི། །འགོ་བ་
རྣམས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་འགྱུར་བ་ཡིན། །

འདི་ནི་ཆོས་ཀྱི་གྲུ་རབ་སྤྱོད་བ་སྟེ། །ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོའི་ལམ་ལ་བསྐྱབས་པའོ། །ཞི་བ་
རིན་ཆེན་མཚོག་གི་གླིང་སྐྱེལ་བ། །འདི་ནི་ཁམས་གསུམ་མཚོ་ཡི་⁵⁹⁰སྐྱེ་བ་འཛིན། །
ཡེ་ཤེས་འོད་ཟེར་སྟོན་ལམ་དཀྱིལ་འཁོར་ཅན། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་གནས་སུ་སྤྱང་
བྱེད་པའི། །ཆོས་དབྱིངས་མཁའ་ལ་འོད་ཆེན་རབ་ལྡན་པར། །འདི་ནི་སངས་རྒྱས་ཉི་
མར་འཆར་བར་འགྱུར།།

590 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ས་མཚོའི་

བྱམས་པའི་(༤༢ན)དགའ་ལྷན་ཏིང་འཛིན་དང་བསེལ་བའི། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་
སྟོམས་སེམས་འོད་བཟང་ལ། །དཀར་པོའི་ཆོས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་རྒྱས་པའི། །
སངས་རྒྱས་རྒྱ་བར་འདི་ནི་འཆར་བར་འགྱུར། །བསམ་པའི་གཞི་རྟེན་བརྟན་ལ་རབ་
གནས་པ། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་རིམ་གྱིས་འཕགས་པ་བརྟེན། །ཆོས་ཀུན་རིན་ཆེན་འབྱུང་
གནས་ལྷན་པ་ཡི། །ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོའི་མཚོག་ཏུ་འདི་འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་
སྤྱ་ཡི་དབང་པོས་ཕྱུང་། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་མཁའ་ལ་མཛོན་པར་འཕགས། །དཀར་
པོའི་འབྲས་བུའི་ལོ་ཐོག་འཕེལ་བྱེད་པའི། །འདི་ནི་འགྲོ་བར་ཆོས་སྤྱིན་ཆར་འབེབས་
འགྱུར། །དག་པའི་སྣང་པོ་དྲི་བསྐྱུང་ཐུན་སེལ་བ། །བྱམས་པའི་སྤྱུམ་ཡོད་དྲན་པའི་
སྟོད་བརྟན་ལ། །དྲི་མེད་བྱང་ཆུབ་སེམས་མེ་འོད་བཟང་བའི། །ཆོས་ཀྱི་མར་མེ་འདི་ནི་
འབར་བྱེད་འགྱུར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་མེར་མེར་སྣང་རྩྭ་སྟོ།⁵⁹¹ །བྱམས་པ་རྩོམ་པ་མི་
གཡོ་བསམ་པ་མཐེགས། །བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་མཐར་གྱིས་བྱུང་བ་ཡི། །སངས་རྒྱས་
སྲས་སུ་འདི་ནི་ཡང་དག་སྟེ། །བསོད་ནམས་སྣང་པོ་མཛོན་པར་འཕེལ་བར་བྱེད། །ཡེ་
ཤེས་སྣང་པོ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བར་འགྱུར། །འདི་ནི་ཤེས་པའི་སྣང་པོ་འཆར་བར་བྱེད། །
སྟོན་ལམ་ཇི་བཞིན་སྣང་པོ་ཡང་དག་བྱུང་། །

སྣང་རྩྭ་བྱམས་པས་སྤྱལ་པ་འདི་འདྲ་བ། །སེམས་ཅན་དགྲོལ་སྟོས་པན་པའི་བསམ་
ལྷན་པ། །རྣམ་དག་ཡིད་ཅན་འདི་ནི་ཅི་འདྲ་བ། །དེ་འདྲའི་འགྲོ་བ་ལྷ་དང་མི་བཅས་
དཀོན། །འདི་འདྲའི་བསམ་པ་རབ་ཏུ་རྩ་བརྟན་པ། །འདི་འདྲའི་སྦྱར་བ་བརྟན་པས་
རྣམ་འཕེལ་ཞིང་། །སྤྱིད་གསུམ་ལོག་པར་བྱེད་པ་འདི་འདྲ་བའི། །ཡེ་ཤེས་འབྲས་ཅན་
ཤིང་ཆེན་འབྱུང་བ་དཀོན། །འདི་ནི་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྲུབ་དོན་དུ་གཉེར། །ཆོས་རྣམས་
ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་དྲིས་པར་མོས། །ཐེ་ཆོམ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་བསལ་དོན་དུ། །

591 སྟོད་གེ་དང་ཅོན་ཇ་སྟོད་སྐྱུང་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཇ་སྟོད་འོན་ཀྱང་སྟོད་གེ་བཀའ་འགྱུར་ནང་སྟོད་ཞེས་ཡོད་པ་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་གཉིས་པ་ལ་གོ་བ་བཞིན་འདིར་ཡང་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལྟ་དང་སྐྱུང་བས་དེ་ལྟར་བཅོས།

ལེ་ལོ་མེད་པར་བཤེས་གཉེན་ཐམས་ཅད་བསྟེན། །འདི་ནི་བདུད་ཀྱི་དགྲ་ག་མ་ཉོན་
 མོངས་འཛོམས། །འདི་ནི་ལྟ་བའི་དྲི་མ་སྟེང་པ་སེལ། །འདི་ནི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་
 དགྲོལ་ལ་བརྩོན། །མཁས་པ་འདི་ནི་རྟག་ཏུ་བྱུང་པར་(༦༢་བ)ཆོལ། །ཡོན་ཏན་ལམ་
 ལ་མ་ཉོར་⁵⁹²འདི་གནས་པས། །འདི་ནི་ངན་སོང་ཐམས་ཅད་སྦྱང་བར་འགྱུར། །མཐོ་
 རིས་ལམ་ཡང་ཉེ་བར་སྟོན་པར་གྱུར། །ཐར་པའི་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་འཇུག་པར་འགྱུར། །
 །འདི་ནི་འགྲོ་བྱུང་ཀུན་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་སེལ། །འདི་ནི་འགྲོ་བྱུང་ཀུན་གྱིས་བདེ་བ་
 སྟོབས། །འདི་ནི་སྲིད་པ་ཀུན་གྱི་ཞགས་པ་འབྱུང། །སྲིད་པའི་འགྲོ་བྱུང་ཐམས་ཅད་
 སེལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བསྒྲུབས་པས་འདིས་གཞོད་པ་རྣམ་
 པར་སྤངས་སྤྱོད་པར་འགྱུར་རོ། །

དེ་སྐད་དུ་ལྟག་པའི་བསམ་པ་བསྐྱེད་བའི་མདོལས་ཀྱང་། གཞོད་པ་རྣམ་པར་སྤངས་བ་
 གསུངས་ཏེ། བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་ཆོས་བཞི་དང་
 ལྟན་ན། ཕྱི་མ་ལྟ་བུ་ཐ་མ་ལ་དམ་པའི་ཆོས་རྣམ་པར་འཛིག་པའི་ཆོ། མ་སྤྲད་ཅིང་མ་
 སྤྲུལ་ལ་བདེ་བར་ཡོངས་སུ་ཐར་བར་འགྱུར་རོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། བདག་གི་འབྲུལ་པ་
 ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་གཞན་གྱི་ཉེས་
 པ་མི་སྟོང་བ་དང་། མཛེས་བཤེས་ཀྱི་བྱིས་དང་སྦྱོང་མོ་སྟེར་བའི་བྱིས་ལ་མི་ལྟ་བ་དང་།
 ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་ཆོག་སྦྱང་བ་སྟེ། བྱམས་པ་ཆོས་བཞི་པོ་དེ་དག་དང་ལྟན་ན་ཞེས་བྱ་
 བ་སྤྲུལ་བཞིན་ནོ། །

ཡང་བཞི་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། ཐོས་པ་ཉུང་དུ་འཛིག་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྤངས་བ་དང་།
 འཁོར་མི་བསྐྱེད་བ་དང་། བས་མཐའི་གནས་མལ་བསྟེན་པ་དང་། བདག་དུལ་བ་དང་ཞི་
 གནས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པ་སྟེ་བཞི་པོ་དེ་དག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་
 ལས་བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་

592 རྟེན་དག་དང་ཅིན་ཅེ་ རྟེན་བཟངས་

པ་ཐོབ་པ་དང་། རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་འི་
 ཉེས་པ་མཐོང་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ་འདྲུ་འཛི་ལ་དགའ་བ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་
 དང་འདྲུ་འཛི་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་མཐོང་བར་བྱའོ། །སྤྱོད་པ་ལ་དགའ་བ་ཡོངས་སུ་
 སྤང་བ་དང་། སྤྱོད་པ་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་མཐོང་བར་བྱའོ། །གཉིད་ལ་དགའ་བ་
 ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་། གཉིད་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་མཐོང་བར་བྱའོ། །ལས་ལ་
 དགའ་བ་(༤༣་ན)ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་། ལས་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་མཐོང་བར་
 བྱའོ། །སྦྱོས་པ་ལ་དགའ་བ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་། སྦྱོས་པ་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་
 མཐོང་བར་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ།།

བྱམས་པ་འདི་ལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་
 བྱི་འདོད་ཆགས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་བྱེད་པ་
 འཛམས་པར་བྱེད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་རྟོན་པ་དང་མ་རྟོན་
 པས་ཁེངས་པ་དང་འདྲུད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་གཏི་ལུག་
 བསྐྱེད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་བདག་གི་དོན་སྦྱོབ་པས་བྱིས་
 ལ་སེར་སྒྲ་བྱེད་པ་དང་ཆགས་པ་བྱེད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་
 གཡོ་སྐྱེད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་འཕགས་པའི་རིགས་བཞི་
 ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བས་རོ་ཆ་མི་ཤེས་པ་དང་། ཁེལ་མེད་པ་བསྐྱེད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །
 རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་སངས་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་གཞན་བར་བརྟག་པར་བྱའོ། །
 རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་ད་རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་དང་རྟོགས་པ་བསྐྱེད་པར་བརྟག་པར་
 བྱའོ། རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་སྒྲ་མ་རྣམས་ལ་བྱང་དུ་གསོད་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །
 རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་བདུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཡིན་པ་དང་གཅིག་དུ་བག་མེད་པའི་རྩ་བ་
 ཡིན་པ་དང་། རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་འཕྲོག་པ་དང་། རྟོན་པ་དང་བཀུར་
 རྟོན་བྱི་སྒྲོག་དང་འཁོར་ལོ་དང་ལྷེ་འབབ་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྟོན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་བྱི་སྤྲུགས་

པ་མང་པོས་སྒྲགས་པ་དང་། མཛའ་བཤེས་ཀྱི་ཁྱིམ་དང་སྤྲོད་མོ་སྟེར་བའི་ཁྱིམ་ལ་ལྟ་
བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་བསྐྱེད་པ་དང་། སློ་རྣམ་པར་འབྲུག་པར་བྱེད་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་
བཀྲར་སྟེ་ནི་སྒྲུག་པའི་དངོས་པོ་རྣམ་པར་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་མྱ་ངན་སྐྱེད་པར་བྱེད་
པ་དང་། དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བཞི་རྗེད་པར་བྱེད་པ་དང་། དཀར་པོའི་ཆོས་ཉམ་ཆུང་
བར་བྱེད་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་ནི་ཡང་དག་པར་སྤྲོད་བ་བཞི་ཡོངས་སུ་ཉམས་
པར་བྱེད་པ་དང་། རྩུ་འབྲུལ་དང་མཛོན་པར་ཤེས་པ་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་དང་།
སྤར་(༤༣་བ)བཀྲར་སྟེ་བྱེད་པ་ལ་ཕྱིས་བཀྲར་སྟེ་མི་བྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་
བཀྲར་སྟེ་ནི་མི་མཛའ་བ་དང་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་མཛའ་བོ་སྤྲོད་བ་དང་། རྟེན་པ་དང་
བཀྲར་སྟེ་ནི་ས་རོལ་འབྲིད་པས་སྤྲད་འཛོང་མ་འདྲ་བ་དང་། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་ནི་
བསམ་གཏན་དང་ཆད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤར་བ་དང་། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་དང་དུད་
འགོའི་སྐྱེ་གནས་དང་། གཤམ་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་དུ་ལྷུང་བར་བྱེད་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་
བཀྲར་སྟེ་ནི་ལྷས་བྱིན་དང་ལྷག་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོག་དང་མཐུན་པར་བརྟག་པར་བྱའོ།།

བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་ལ་ཉེས་དམིགས་གང་དག་
བརྟག་པར་བྱ་བ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་⁵⁹³འདི་དག་གོ །བརྟགས་ནས་ཀྱང་འདོད་པ་ཆུང་བར་
བྱའི་ཡོངས་སུ་གདུང་བར་ནི་མི་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱམས་པ་འདོད་པ་ཆུང་བ་ལ་
སྟོན་འདི་ལྟ་བུ་འདི་དག་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་
བར་ཆད་མེད་པ་ཡིན། ཁྱིམ་པ་དང་རབ་དུ་བྱུང་བ་དག་ཡིད་བྱུང་བར་མི་འབྱུང་བ་ཡིན།
ལྟ་དང་མི་རྣམས་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གནས་པས་རྗེས་སུ་
བསྐྱུང་བར་འོས་པ་ཡིན། ངན་འགོ་ལོག་པར་ལྷུང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྒྲགས་པ་མེད་པ་
ཡིན། བསྐྱེགས་པ་དང་བྲལ་བས་ཟིལ་གྱིས་མི་ཞོན་པ་ཡིན། བདུད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་
ཡོངས་སུ་གོལ་བས་མི་འཕྲོགས་པ་ཡིན། སྒྲུག་བསྐྱུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་ཚུགས་

593 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འདི་ལྟ་བུ” མེད།

པ་ཡིན། ལྷ་དང་མི་རྒྱལ་སྤྱི་མཐུན་པར་འདོད་པར་བྱ་བ་ཡིན། བསམ་གཏན་ལ་
གོམས་པར་བྱེད་པར་གནས་པས་གསལ་བ་ཡིན། གཡོ་དང་སྦྱ་སྤངས་པ་དང་འདོད་
པའི་ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་སྦྱོན་དུ་ལྷ་བས་བག་ཡོད་པ་ཡིན། འཕགས་པའི་རིགས་ལ་
གནས་པས་ཇི་སྐད་སྤྱི་པ་དེ་བཞིན་བྱེད་པ་ཡིན། མཁས་པ་རྒྱལ་དང་ཚངས་པ་
མཚུངས་པར་སྦྱོད་པ་རྒྱལ་སྤྱི་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། བྱམས་པ་པན་ཡོན་འདི་ལྷ་བྱ་འདི་
དག་ཤེས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པས་རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟོ་ཐམས་ཅད་
སྦྱོང་བའི་ཕྱིར་ལྷག་པའི་བསམ་པས་འདོད་པ་རྒྱུད་བ་ལ་གནས་པར་བྱ་ཞིང་འདོད་པ་
རྒྱུད་བ་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའོ།

འདུ་འཛི་ལ་དགའ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་གསུངས་པ། འདོད་ཆགས་སྤངས་ཤིང་(༤༤་
ན)ཞེ་སྤང་རབ་སྤངས་ནས། །རྒྱལ་འབྱོར་ཅན་ནི་འདུ་འཛི་མི་གནས་ཏེ། །དེ་ནི་དེ་ལ་
གཞོལ་ཞིང་དེ་ལ་འབབ། །ཉེས་པ་དེས་ན་དགའ་བར་བྱེད་མི་འགྱུར། །དགོད་དང་
བཞད་གད་དེ་བཞིན་རྒྱུ་རྟོག་པ། །འདི་དག་ཐམས་ཅད་འདུ་འཛི་རྒྱལ་སྤངས་བྱུང་། །
སྦྱོང་པོ་མེད་པའི་འདུ་འཛི་སྤྱེད་པ། །དེ་ནི་ལང་ལོང་⁵⁹⁴སྦྱོད་ཅིང་མ་བསྐྱམས་ཡིན། །
བྱིས་པ་དག་ནི་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་དགའ། །བྱིས་པ་དེ་དག་མཆོག་གི་གཏམ་ལས་
ཉམས། །ཞེ་སྤང་འཕེལ་ཞིང་རྒྱུ་རྟོག་ཤས་ཀྱང་ཆེ། །ཉེས་པ་དེས་ན་དེ་ལ་མི་ཆགས་
སོ། །རིགས་པ་མ་ཡིན་སྤྱི་ལ་དགའ་བསྐྱེད་ནས། །དག་སྦྱོང་ཐོས་པ་རྒྱལ་པར་འཕེལ་
མི་བྱེད། །དེ་ལྷ་བས་ན་མི་རིགས་སྤྱི་སྤངས་ལ། །ཆོས་ལ་རྟོག་ཏུ་དགའ་བ་ཐོབ་པར་
བྱིས། །བྱང་ཆུབ་མཐུན་པར་འདོད་ཕྱིར་དཔེ་ལ་ནི། །རང་གི་ཡན་ལག་ལན་སྦྱོང་སྦྱེད་དུ་
བཏང་། །ཆོས་ཉན་པས་ནི་ང་ལ་ངེས་མེད་ན། །དེ་དག་ཆོས་ཉན་པ་ལ་སྦྱོར་བར་
འགྱུར། །རིགས་མིན་སྤྱི་དང་དམ་པ་མ་ཡིན་སྤྱི། །རྒྱལ་པ་ཀྱན་ཏུ་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་
བྱ། །བསྐྱལ་པ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མར་གང་དཀོན་པ། །ཆོས་ཀྱི་དམ་པ་དེ་ལ་དགའ་བསྐྱེད་

594 སྤྱི་དགོད་དང་ཅོན་ཅོན་ ཡང་ལོངས་

ཅིག །ཡོན་ཏན་འདོད་པ་ནགས་ན་གནས་པ་ཡིས། །པ་རོལ་དག་གི་སྒྲིན་ལ་བརྟག་
མི་བྱ། །བདག་ནི་བྱད་པར་འཕགས་ཤིང་བདག་མཆོག་ཅེས། །དེ་སྒྲུལ་དུ་ནི་སེམས་
བསྐྱེད་མི་བྱའོ། །རྒྱགས་འདི་བག་མེད་ཀུན་གྱི་ཚ་བ་སྟེ། །དག་སྒྲོང་དམན་ལ་བརྟུན་
པར་ཡོང་མི་བྱ། །བསྐྱལ་པ་གཅིག་གིས་ཐར་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར། །འདི་ནི་བསྟན་པ་འདི་
ལ་གོ་རིམ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ཉིད་ལས་སྤྱོད་པ་ལ་དགའ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་གསུངས་པ། ཐོས་པས་རྒྱགས་ནས་
གུས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལ་ཆགས། །བརྟེན་པར་
འགྱུར་ཞིང་ཤེས་བཞིན་མེད་པར་འགྱུར། །སྤྱོད་པ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །ནང་
གི་སེམས་ལས་ཤིན་དུ་རིང་བར་འགྱུར། །ལུས་དང་སེམས་ཀྱང་རབ་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་
འགྱུར། །ཁེངས་པ་དང་ནི་འདུད་པ་མང་པོར་འགྱུར། །སྤྱོད་པ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་
དག་གོ །བྱིས་པ་དམ་པའི་ཆོས་བསམ་རབ་དུ་ཉམས། །སེམས་ནི་མི་མཉམ་ཤིན་དུ་
རྩལ་པར་འགྱུར། །(༤༥བ)ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་དག་དང་རབ་དུ་རིང་། །སྤྱོད་པ་
དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །རྟག་དུ་སྒྲ་མ་དག་ལ་གུས་པ་མེད། །སྤྱགས་པའི་
གཏམ་དག་ལ་ནི་དགའ་བ་སྐྱེད། །སྤྱིང་པོ་མེད་ལ་གནས་ཤིང་ཤེས་རབ་ཉམས། །སྤྱོད་
པ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །དེ་ནི་ལྷ་ཆོགས་རྣམས་ཀྱིས་མི་བཀྱར་ཞིང་། །དེ་
ཆོ་དེ་ལ་འདོད་པ་ཡང་མི་སྐྱེད། །དེ་ནི་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་ལས་ཉམས། །སྤྱོད་པ་དགའ་
བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །གང་དག་ལུས་ནི་མཛོན་སྤྱུང་མང་པོར་ཡོད་པ། །མཁས་པ་དེ་
དག་གིས་ནི་སྤྱོད་བར་⁵⁹⁵འགྱུར། །དེ་ཡི་སྒོ་ག་ནི་དོན་མེད་འགྱུར་བ་སྟེ། །སྤྱོད་པ་དགའ་
བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །བདག་ནི་བསྐྱབས་ཉམས་དེ་ནི་ཅི་བྱ་ཞེས། །འཆི་བའི་དུས་
ཆོ་བྱིས་པ་མྱ་ངན་བྱེད། །གཏིང་ཆེད་མ་གྱུར་ཤིན་དུ་སྤྱག་བསྐྱལ་འགྱུར། །སྤྱོད་པ་
དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །རྩ་བ་སྐྱེད་བཞིན་དུ་འགྱུལ་ཞིང་གཡོ་བ་སྟེ། །དེ་ནི་དེ་

595 ལྷ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་སྤྱོད་པར་

ལྟར་ཐེ་ཚོམ་འབྱར་དུ་ངེས། །དེ་ནི་ནམ་ཡང་སྒོ་བརྟན་མི་འབྱར་རྟེ། །སྤྱི་ལ་དགའ་བའི་
 ཉེས་པ་འདི་དག་གོ། །གར་མཁན་ལྟ་དམོའི་ཁྲོམ་ནང་འདུག་པ་ཞིག། །དཔའ་བོ་གཞན་
 གྱི་ཡོན་ཏན་རྫོད་བྱེད་ལ། །བདག་ཉིད་བསྐྱབ་ལས་ཉམས་པར་འབྱར་བ་བཞིན། །སྤྱི་
 ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ། །དེ་ནི་གཡོ་ལྟན་ཡང་ཞིང་རེ་བྲལ་⁵⁹⁶འབྱར། །ཕྱི་
 ཕྱིར་ཞིང་ནི་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་རྩོམ། །འཕགས་པའི་དམ་པའི་ཚོས་ལས་རབ་ཏུ་རིང་།
 །སྤྱི་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ། །མཐུ་ཆུང་བསྟོ་སྟང་གིས་ནི་དགར་འབྱར་རྟེ། །
 མི་ཤེས་ལྟན་པ་འབྱུག་ཅིང་རྣམ་པར་འབྱར། །སྤྱི་ལྟ་ལྟར་དེ་ཡི་སེམས་ནི་གཡོ་བར་
 འབྱར། །སྤྱི་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ། །ཞེས་བྱ་བ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་རྟེ། །ཡུན་རིང་དུས་ནས་སྤྱི་ལ་དགའ་བས་ན། །དེ་ནི་བདག་ཉིད་དགའ་
 བ་མི་འཐོབ་བོ། །ཚིག་གང་དགའ་བ་མཐའ་ཡས་འཐོབ་འབྱར་བ། །ཚིག་གཅིག་ཅིམ་
 ཞིག་བསམས་ཀྱང་མཚོག་ཡིན་ནོ། །བྱ་རམ་ཤིང་ཤུན་སྟིང་པོ་ཅི་ཡང་མེད། །དགའ་
 བར་བྱ་བའི་རོ་ནི་ནང་ན་འདུག། །ཤུན་པ་ཐོས་ནས་མིས་ནི་བྱ་རམ་རོ། །ཞིམ་པོ་རྟེན་པར་
 རུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རི་ལྟར་ཤུན་པ་དེ་བཞིན་སྤྱི་བ་སྟེ། །རོ་ལྟ་བུ་ནི་འདི་ལ་དོན་སེམས་
 ཡིན། །(༤༥ན)དེ་ལྟ་བུ་ནས་ན་སྤྱི་ལ་དགའ་སྤངས་རྟེ། །རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་བྱོས་ལ་དོན་
 སེམས་ཤིག། །ཅེས་གསུངས་སོ།།

གཉིད་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་རྟེ། །གང་ཞིག་སྤྱི་གས་དང་གཉིད་ལ་
 དགའ་འབྱར་བ། །དེ་ནི་གཏི་མུག་རྩ་བ་ཆེན་པོ་འཕེལ། །དེ་ནི་ལྟ་བ་རྟེན་ནས་ཐེ་ཚོམ་
 འབྱར། །དེ་ལ་ལྟ་བུར་གཞན་ཡང་མང་དུ་འབྱར། །གང་ཞིག་སྤྱི་གས་དང་གཉིད་ལ་
 དགའ་འབྱར་བ། །དེ་ནི་ཤེས་རབ་ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཆུང་འབྱར། །དེ་ཡི་སྒོ་ཡང་ཡོངས་སུ་
 ཉམས་པར་འབྱར། །ཡི་ཤེས་ལས་ནི་རྟག་ཏུ་དེ་ཉམས་འབྱར། །གང་ཞིག་སྤྱི་གས་དང་
 གཉིད་ལ་དགའ་འབྱར་བ། །མི་ཤེས་ལེ་ལོ་སྒྲོམ་ལས་ཤེས་རབ་འཆལ། །དེ་ལ་མི་མ་

596 ལྟར་ཐེང་ཆད་ བེ་ཅིང་ཆད་

བཞིན་དུ་འདྲེ་བར་འགྱུར། ཉེས་པ་འདི་དག་ལས་ལ་དགའ་བའི་ཡིན། །

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱར་ཏེ། ཉིན་དང་མཚན་མོ་སེམས་གཞན་མེད་པར་ནི། །ཟས་དང་གོས་ལ་
རྒྱན་དུ་སེམས་པར་བྱེད། །དེ་ནི་རྟག་དུ་ཡོན་ཏན་འདོད་མ་ཡིན། ཉེས་པ་འདི་དག་
ལས་ལ་དགའ་བའི་ཡིན། །དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་བྱ་བ་འདྲེ། །རིགས་པ་མིན་པའི་སྒྲི་
བ་རྣམས་ལ་དགའ། །རིགས་པའི་སྒྲི་ལ་དེ་ནི་དགའ་མི་འགྱུར། ཉེས་པ་འདི་དག་
ལས་ལ་དགའ་བའི་ཡིན། །

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱར་ཏེ། དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །གང་དག་མཚོག་གི་ཆོས་
ཡོངས་སུ་སྤངས་ནས་ལས་ངན་པ་རྣམས་རྩྭ་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་ནི་
ཤེས་རབ་ཤིན་དུ་རྒྱུད་ཞིང་ཤེས་རབ་རྣམ་པར་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ལགས་སོ། །དེ་
སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཏོ། །བྱམས་པ་དེ་དེ་བཞིན་ཏེ་ཇི་
སྐད་སྒྲིས་པ་དེ་དེ་བཞིན་ནོ། །གང་དག་མཚོག་གི་ཆོས་ཡོངས་སུ་སྤངས་ནས་ལས་
ངན་པ་རྣམས་རྩྭ་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་ནི་ཤེས་རབ་ཤིན་དུ་རྒྱུད་བར་
འགྱུར་རོ། །བྱམས་པ་ཁྱོད་ལ་བསྟན་ཏོ།⁵⁹⁷ ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱའོ། །གང་
དག་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པ་དང་། བསམ་གཏན་མེད་པ་དང་། སྤྲོད་བ་མེད་པ་དང་། ལ་
ཏོན་བྱ་བ་དང་མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་སུ་ཆོལ་བ་མེད་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་
ནི་དེ་བཞིན་(༤༦ན)གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་ལ་རབ་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །བྱམས་པ་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་ནི་བསམ་གཏན་དང་སྤྲོད་བས་རབ་དུ་བྱེ་བ། ཡེ་ཤེས་
ཀྱིས་འདུས་བྱས་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མཉམ་པར་གཞག་པ། མཛོན་པར་བརྩོན་པས་རབ་
དུ་བྱེ་བ་ཡིན་གྱི་བྱིས་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་ཞལ་ཏ་བྱེད་པས་རབ་དུ་བྱེ་བ་ནི་མ་ཡིན་

597 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བྱམས་པ་ཁྱོད་མོས་པར་བྱའོ། །

ནོ། །མི་རིགས་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང་འཁོར་བ་ལ་མཛོན་པར་དགའ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལས་
ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་དང་འཛིག་རྟེན་པའི་བྱ་བས་གཟིངས་པ་སྟེ།
དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་པ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ། །བྱམས་པ་
ཞལ་ཏ་བྱེད་པ་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གལ་ཏེ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱི་
མཆོད་རྟེན་རྣམས་ཀྱིས་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་
བཀའ་ཡང་དེས་ང་མཉེས་པར་བྱས་པར་མི་འབྱུང་རིམ་གྱོ་བྱས་པར་མི་འབྱུང་བསྟེ་
སྟངས་བྱས་པར་མི་འབྱུང་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་རོ། །དེ་ལ་ཞལ་ཏ་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཛམ་གུ་འགྲིང་
ཡོངས་སུ་གང་བ་དེད་ག་གིས། ལུང་འབོགས་པ་དང་ཁ་ཏོན་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་གཅིག་ལ་རིམ་གྱོ་དང་བསྐྱེན་བཀུར་བྱའོ། །ལུང་འབོགས་པ་དང་ཁ་
ཏོན་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཛམ་གུ་འགྲིང་གི་ཆོད་སྟེད་ཀྱིས། ནང་དུ་
ཡང་དག་འཛིག་ལ་མཛོན་པར་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཅིག་ལ་རིམ་གྱོ་
དང་བཀུར་སྟེ་བྱའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལས་འདི་ནི་བྱ་དགའ་
བའི་ལས་ཡིན་ནོ། །སྒྲ་མའོ། །སྒྲ་ན་མེད་པའོ། །འཛིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ལས་
ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའོ། །མཛོན་པར་འཕགས་པའོ། །བྱམས་པ་དེ་ལྟ་བུས་ན་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་བརྩོན་པ་འདོད་པ་དང་། བརྩོན་འབྱུངས་རྩོམ་པར་འདོད་པས་ཤེས་
རབ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོན་པ་ལ་དགའ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས།
དེ་ནི་མི་ཁོམ་བརྒྱད་དང་རིང་མི་འབྱུང་། །དེ་ནི་དལ་བ་ཕུན་ཚོགས་མཆོག་མི་འབྱུང་། །
དེ་ལ་གཞོད་པ་འདི་དག་རྟག་འབྱུང་སྟེ། །སྟོན་སྟོད་དེ་ཡི་ཉེས་པ་དེད་ག་གོ། །དེ་བཞིན་
དུ་སྐྱར་ཏེ། མཁས་པས་ཉེས་འདི་ཡང་(༤༤་བ)དག་རིག་ནས་ནི། །སྟོན་པ་ཐམས་

ཅད་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ། །སྤྱོད་སྤྱོད་དག་ནི་གཞོད་པ་རྟེན་པར་སྤྱ། །དེ་ལྟ་བུ་ན་
 སྤྱོད་ལ་གནས་མི་བྱ། །གང་ན་སྤྱོད་པ་འཇམ་རྩོད་པ་ཡོད་པ་ལས། །དཔག་ཚད་བརྒྱ་ཡི་
 བ་རོལ་འགོ་བ་མཆོག་ །གང་ན་ཉེན་མོངས་ཡོད་པ་དེ་དག་ཏུ། །ཡུད་ཅམ་ཞིག་ཀྱང་
 གནས་ཤིང་འདུག་མི་བྱ། །རབ་བྱུང་⁵⁹⁸ རྟོན་འདོད་ཡོན་ཏན་འདོད་པ་རྣམས། །སྤང་
 བའི་སེམས་ཀྱིས་རྩོད་པར་མ་བྱེད་ཅིག་ །གང་གི་དོན་དུ་སྤྱོད་པ་འདི་འབྱུང་བ། །ཁྱེད་
 ལ་ཞིང་མེད་ཞིང་ལས་ཚོང་བྱ་མེད། །ཁྱེད་ལ་ཁུང་མ་བུ་དང་བུ་མོ་མེད། །ཁྱིམ་དང་
 གཉེན་གྱི་ཚོགས་ཀྱང་ཡོད་པ་མིན། །བུ་ཕོ་བུ་མོ་མེད་ཅིང་དབང་ལྷན་མེད། །རབ་དུ་
 བྱུང་ནས་རྩོད་པར་མ་བྱེད་ཅིག་ །ཞི་ཞིང་རབ་དུ་ཞི་བས་བསྟེན་པ་ཡི། །དུར་སྤྱིག་གོས་
 དག་དད་པས་སྤངས་ནས་ནི། །ཞི་ཞིང་རབ་ཞི་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱོས། །སྤྱོད་པ་རྣམ་པར་
 སྤྱངས་ལ་བཟོད་པ་སྦྱེད། །མི་བཟོད་སེམས་ནི་སྤྱུལ་གདུག་འདྲ་བར་སྤྱངས། །སྤྱོད་
 ལ་སྤྱོད་པ་སེམས་ཅན་དཔྱུལ་བ་དང་། །དུད་འགོ་གཤམ་རྗེའི་ཡུལ་དང་རིང་མི་འགྱུར། །
 དེ་ལྟ་བུ་ན་བཟོད་དང་བརྩོན་འགྲུས་སྦྱེད། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ཐེག་པའི་སྟོབས་འདི་
 ཡིས་ནི་དག་འགྱུར་ཞིང་། །ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་མ་ལུས་བྱང་ནས་ནི། །སྟོབས་དང་བཅས་
 ཤིང་བཞོན་བཅས་བདུད་བྱུལ་ཅིག་ །བསྟན་པ་གང་ཡིན་དེས་ནི་བཟོད་པ་སྦྱེད། །ཅེས་
 གསུངས་སོ། །

གཞོད་པ་རྣམ་པར་སྤང་བ་མཛོར་བསྟན་པས་བྱམས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའི་ཐེག་པ་པའི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོས་ཕྱི་མ་ལྟ་བུ་ཐ་མ་ལ་དམ་
 པའི་ཚོས་རྣམ་པར་འཛིག་པའི་ཚོ། མ་སྤྱད་ཅིང་མ་སྤྱས་ལ་བདེ་བར་ཡོངས་སུ་ཐར་
 བར་འདོད་པ་དང་ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་ཐམས་ཅད་བྱང་བར་འདོད་པས། །འདྲུ་འཛི་མེད་པ་
 ལ་དག་འབ་དང་དགོན་པ་དང་ནགས་དང་། བས་མཐར་གནས་པ་ལ་བརྩོན་པར་བྱ་
 ཞིང་། མཛོན་པར་མི་བརྩོན་པའི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་། བདག་གི་འབྱུལ་

598 བེ་ཅིང་། རིང་བྱུང་། སྤང་ཐང་། རང་བྱུང་།

པ་ལ་བཏྟ་བ་དང་། གཞན་གྱི་འབྲུལ་པ་ལ་མི་བཏྟ་བ་དང་། ཅང་མི་སྤྲོ་བ་ལ་དགའ་
བ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་གནས་པ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ་(༤༡ན)
ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཀྱང་། གཞོད་པ་རྣམ་པར་སྤངས་པ་གསུངས་པ་
ནི། རམ་དེའི་དོན་གྱུ་བ་པར་གྱུར་གྱི་བར་དུ་བསོད་སྟོམས་ལ་སྦྱོང་དེ་གཞན་དུ་ན་གནས་
གང་ན་ཁྱི་བ་བའམ་བ་རུས་མའམ་དུད་འགོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་གཏོགས་པ་རང་བཞིན་
གྱིས་རང་ཚུལ་ངན་པའི་སྟོག་ཆགས་སམ། རུད་མེད་དང་སྐྱེས་པ་དང་ཁྱེུ་དང་བྱ་མོ་
ཀྱལ་ཀ་བྱ་བའི་བསམ་པ་ཅན་དག་ཡོད་པའམ་སྤྱད་པའི་གནས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
ནས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྟོང་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། འདིས་ནི་ཆོ་འདི་ལ་ཡང་གཞོད་པར་
འགྱུར་བ་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་མ་སྤངས་ན་ལྟངས་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ།

འདི་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པས་གཞི་དཔ་རྣམ་པར་སྤང་བ་གང་ཡིན་པ། དེ་ཀྱན་གང་གིས་
འཐོབ་ཅིན། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་བྱེད་སྤྲང་བས། །འདི་ལ་འབྲས་བུ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་
བྱ་བ་སྟེ། དེའི་དོན་དུ་གང་སྟོང་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ནི་འབྲས་བུ་མེད་པ་ཡིན་པས་
ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས། ལུས་ཀྱི་སྤྲོམ་པའི་
སྐབས་ནས་ཇི་སྐད་དུ་ལག་པ་མི་ཤོད་ཀྱང་⁵⁹⁹པ་མི་ཤོད་ཅིང་ཀྱང་ལག་བསྐྱམས་པ་
ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་སྐད་དུ་ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ལག་པ་བསྐྱོད་པ་དང་ཀང་པ་བསྐྱོད་པ་དང་
ཀུན་ཏུ་རྒྱག་པ་དང་ཡོངས་སུ་རྒྱག་པ་དང་མཆོང་བ་དང་རྒྱལ་བ་འདི་ནི་ལུས་ཀྱི་
གནས་ངན་ལེན་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ།།

འཕགས་པ་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་

599 ལྷུར་ཐང་ཟེ་ ‘ཀླང་’ ཟེད།

དཔའ་རྣམས་གཞན་གྱི་དོན་བྱ་བ་ལས་ལས་གཞན་མི་བྱེད་པ་དེ་ལྟ་བུ་གསལ་བར་
ཡོངས་སུ་བསྟན་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་
ལས་གང་ཅི་ཡང་རུང་། དག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་གང་ཅི་ཡང་རུང་། དེ་ཐམས་ཅད་ནི་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བུ་བས་འཇུག་གོ། སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་དབང་དུ་འགྱུར་བའོ། །
སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པའི་གནས་ཀྱི་རྒྱུ་ལོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་
བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ལས་འབྱུང་ངོ། །དེའི་ཕན་པའི་བསམ་པ་འདི་ལྟ་བུས་འདུ་
ཤེས་⁶⁰⁰འདི་ལྟ་བུར་འགྱུར་ཏེ། གང་(༤༦་བ)སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་སྐྱབ་
པ་དང་བདེ་བ་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་པ་དེ་བདག་གིས་སྐྱབ་བོ་སྟམ་མོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ།
སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ལ་བྱོང་སྟོང་ལྟ་བུར་སོ་སོར་རྟོག་པ་སྐྱབ་ཀྱང་སྐྱེ་མཆེད་ཡོངས་སུ་
དོར་བར་ཡང་མི་འཚལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔའ་ན་བུ་ག་ནས་རྒྱང་
འཇུག་པ་དེ་བཞིན་དུ་གང་དང་གང་ནས་སེམས་ལ་སྦྱོན་བྱང་བ་དེ་⁶⁰¹དང་དེ་ཉིད་ནས་
བདུད་ཀྱིས་སྒྲགས་ཆེད་དོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་སེམས་ལ་
སྦྱོན་མེད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་སེམས་ལ་སྦྱོན་མེད་པ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྷན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའོ་ཞེས་གསུངས་
སོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྷན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་གང་ཞེ་ན། གང་འདི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་
ཉིད་དུ་གོམས་པར་བྱེད་པའམ་གོམས་པར་བྱས་པ་སྟེ། དེ་ནི་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆའི་
མདོ་ལས་སྐྱ་ཆེར་བསྟན་ཏེ། །

དེ་སྐད་དུ་སྒྲོ་གོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྤྲིག་པ་མི་དག་བའི་ཆོས་རྣམས་སྤང་

600 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འདི་ལྟ་བུས་འདུ་ཤེས་” མེད།

601 སྐར་ཐང་། “དེ” མེད།

བའི་ཕྱིར་འདུན་པ་སྦྱེད་དོན་ཞེས་བྱ་བའི་སྐབས་དེ་ནས། གང་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་
གཡེང་བར་འགྱུར་བ་སེམས་གཡེང་བར་བྱེད་པ་གཞན་དང་⁶⁰²གཞན་གང་ཡང་རུང་
སྟེ། དེ་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་གཡེང་བ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་འདི་དག་ནི་སྡིག་པ་མི་
དགེ་བའི་ཚོས་རྣམས་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་སོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་
ལས་བདུས་པ་ལས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་གནོད་པ་རྣམ་པར་སྤང་བ་
ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལཱ་ལྔ་པའོ། །

602 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གཞན་དང་” མེད།

དུག་པ། ལུས་བསྐྱར་བའི་ལེན།

༥ འབྲས་བུ་མེད་པའི་སྦྱོད་པ་རྣམ་པར་སྤང་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །དེ་ཇི་ལྟར་འབྲུག་ཅིན།
སྤྲུལ་པ། དེ་ཡང་རྟག་ཏུ་བྲན་པས་འབྲུག། །ཅེས་བྱའོ། །བྲན་པ་བཅུ་གཉིས་པོ་འདི་དག་
ནི་འབྲས་བུ་མེད་པའི་སྦྱོད་པ་སྤང་བར་འབྱུར་བ་སྟེ། འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
བཀའ་ལས་མི་འདར་བར་སྤང་ཞིང་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་ལ་གྲུས་པར་བྱ་བའི་བྲན་པ་དང་།
ལུས་ཐམས་ཅད་མི་གཡོ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གནས་པར་བྱ་བའི་བྲན་པ་དང་། སེམས་
ཅན་(༤༤ན)གྱི་དོན་བྱ་བ་ན་ཡན་ལག་གང་མཁོ་བ་དེ་ལ་བྲན་པ་བརྟན་པས་བལྟས་ཏེ་
མི་གཡོ་བར་གཞག་ལ་མོས་པ་⁶⁰³གཞན་གྱི་ཁ་ན་ལས་པར་བྱས་པས་བརྟན་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོད་པ་བྲན་པ་དང་། གསར་བུའི་འཛིགས་པ་དང་དགའ་སྟོན་ལ་སོགས་
པ་དང་འབྲེལ་བའི་གྲུས་པར་བྱ་བ་ལ་ལུས་བསྦྱོད་པའི་བྲན་པ་དང་། སྦྱོད་ལམ་བཞི་བྱ་
བ་ལ་སྦྱོད་པའི་བྲན་པ་དང་། སྐབས་སྐབས་སུ་སྦྱོད་ལམ་འཁྲུགས་པ་བསྐྱར་བའི་ཕྱིར་
སྦྱོད་ལམ་སྟན་སྟམ་ཚོགས་པར་བྱ་བ་ལ་བལྟ་བའི་བྲན་པ་དང་། སྤྲུལ་བའི་དུས་ལ་བབ་
པ་ན་མ་དད་པ་དང་། རྟོན་པ་དང་ཁྲོས་པ་དང་ཉེམ་གོན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བ་ལ་
སོགས་པའི་དབང་གིས་རྐྱང་ལག་དང་མགོ་དང་གདོང་གི་འབྱུར་བ་ཤིན་ཏུ་མི་མཛེས་
པར་འབྱུར་བ་བསྐྱམས་པའི་བྲན་པ་དང་། ཉན་པ་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་སྤྲུ་
ཇི་ཅུམ་གྱིས་དོན་རྟོགས་པར་འབྱུར་བའི་སྤྲུ་དེ་ལས་ལྷག་པར་སྤྲུ་བར་མི་བྱ་བའི་བྲན་པ་
དང་། གཞན་དོགས་པར་འབྱུར་བའི་ཉེས་པ་བྱུང་ཞིང་མ་བསྐྱབས་པའི་སྤྱི་བོ་དང་ཕྱད་
དེ་ཉམ་ང་བ་ན་རང་གི་སེམས་དང་བར་བྱ་བ་དེ་ལ་བསྐྱིམ་པའི་བྲན་པ་དང་། སེམས་ནང་
དུ་ལྷག་མཐོང་དང་ཞི་གནས་ཀྱི་ཀ་བ་ལ་རྟག་ཏུ་གདགས་པའི་བྲན་པ་དང་། ཡང་ནས་
ཡང་དུ་སེམས་ཀྱི་གནས་པ་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་བྲན་པ་དང་། སྤྱི་བོ་ཕལ་པོ་ཆེ་
ཚོགས་པ་ན་གང་ཡང་རུང་⁶⁰⁴ཕལ་ཆེར་མ་ཤོར་དུ་ཟིན་ཀྱང་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་

603 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མོས་པས་།

604 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རུང་། མེད།

དྲན་པ་བསྐྱེད་བ་དེ་ལ་བསྐྱེད་པ་འདི་དྲན་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་དྲན་པ་དེ་དག་གིས་འབྲས་བུ་
མེད་པའི་སྟོད་པ་རྣམས་པར་སྤང་བ་འབྱུང་བོ། །དྲན་པ་དེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་གུས་ལས་འབྱུང་།།
དེ་ལ་གུས་པ་ནི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྤྱིང་ནས་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་ཏེ་བྱད་དུ་གསོད་པའི་
གཉེན་པོ་ཡིན་ནོ།།

གུས་པ་དེ་ནི་ཞི་བའི་ཆེ་བ་ཉིད། །ཤེས་པར་གྱུར་ནས་བརྟན་པས་སྦྱིད། །ཞི་བ་ཞེས་བྱ་
བ་དེ་གང་ཞེ་ན། འཕགས་པ་སློ་གྲོས་མི་བཟང་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། ཞི་གནས་སུ་
བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ལ་ཞི་གནས་མི་བཟང་པ་གང་ཞེ་ན། གང་སེམས་ཞི་བ་དང་།
རབ་དུ་ཞི་བ་དང་། ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་། མི་གཡེང་བ་དང་། དབང་པོ་བསྐྱེད་པ་དང་།
མི་ཚོད་པ་དང་། མི་འཕྱར་བ་དང་། ལུ་ཅོར་མི་(༤༥)བ་སྐྱེ་བ་དང་། མི་བརྟན་པ་མེད་པ་
དང་། མི་གཡོ་བ་དང་། དེས་པ་དང་། བསྐྱེད་པ་དང་། ཅང་ཤེས་པ་དང་། ལས་སུ་
བྱུང་བ་དང་། ཅུ་གཅིག་པ་དང་། གཅིག་བྱུར་དགའ་བ་དང་། འདྲ་འཛི་རྣམས་པར་སྤོང་
བ་དང་། དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་དང་། ལུས་དབེན་པ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་པ་མེད་པ་དང་།
དགོན་པ་ལ་ཕྱོགས་ཤིང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སྤྱི་ག་པ་འདོད་པ་མ་ཡིན་པ་ནས་⁶⁰⁵
སྟོད་ལས་བསྐྱེད་བའི་བར་དང་། དུས་ཤེས་པ་དང་། ཚོད་ཤེས་པ་དང་། རན་པ་ཤེས་པ་
དང་། རིགས་པ་ཤེས་པ་དང་། མགུ་སྐྱ་བ་དང་། གསོ་སྐྱ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །ཞི་བ་དེའི་ཆེ་བ་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་
པ་བསྐྱེད་ཀྱས་པ་སྟེ། འདི་ལྟར། མཉམ་གཞག་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དུ། །ཤེས་པར་
འགྱུར་ཞེས་སྐབ་པས་གསུངས། །

ཆོས་ཡང་དག་པར་སྐྱེད་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྟེད་དུ། ཡིད་མཉམ་པར་བཞག་པས་ཡང་
དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་
བས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱིང་ཇི་ཆེན་པོ་འཇུག་གོ་སྐྱེས་མོ།།

605 རྩེ་དགོད་དང་ཅོན་ཇི་མ་ཡིན་པས་ན་

དེ་ཡང་འདི་སྟུམ་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་འདི་དང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་འདི་གྲུབ་པར་བྱའོ་སྟུམ་མོ། །དེ་སྟོང་ཇི་ཆེན་པོ་དེས་བསྐྱལ་བས་ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ལྷག་པའི་སེམས་དང་། ལྷག་པའི་ཤེས་རབ་ལ་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛངས་ཆུང་། །དེ་ལྟ་བས་ན་བདག་གིས་ཚུལ་ཁྲིམས་མི་གཡོ་བ་དང་། མི་སྟོད་པར་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞི་བའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་བདག་དང་⁶⁰⁶གཞན་ངན་སོང་ལ་སོགས་པའི་སྤྱད་བསྐྱལ་མཐའ་ཡས་པ་ལས་ཡང་དག་པར་འདའ་བ་དང་འཛིག་ཏེན་པ་དང་འཛིག་ཏེན་པ་ལས་འདས་པའི་བདེ་བ་སྤུན་སྤུམ་ཆོགས་པའི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་བདག་ཉིད་འདི་རྟོགས་ནས། ཀུན་དུ་འབར་བའི་ཁྲིམ་གྱི་ནང་དུ་ཆུད་པ་ཆུ་བསིལ་བ་འདོད་པ་བཞིན་དུ་དེ་⁶⁰⁷འདོད་པས་བརྟན་པ་བསྒྲུལ་པར་བྱ་སྟེ། དེས་ནི་བསྐྱབ་པ་(༤༩ན)རྣམས་ལ་གྲུས་པར་འགྱུར་ཞིང་དེ་ལས་ཀྱང་དྲན་པ་ཉེ་བར་འཛིག་ལ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པས་ནི་འབྲས་བུ་མེད་པ་རྣམ་པར་སྦྲོང་བར་བྱེད་ཅིང་འབྲས་བུ་མེད་པ་རྣམ་པར་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་གཞོད་པ་མི་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟ་བས་ན་ལུས་བསྐྱུང་བར་འདོད་པས་དྲན་པའི་རྩ་བ་བཙལ་ཏེ་རྟག་དུ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པར་བྱའོ། །

དེ་བས་ན་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱི་བྱིན་པས་ཞུས་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྲིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་གསུངས་པ། དེས་འབྱུང་ཆང་དང་སྦྱར་བའི་ཆང་ཚྭས་པར་འགྱུར་བའི་བཏུང་བ་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། དེར་རོ་བ་མེད་པ་དང་ཚྭས་པ་མེད་པ་དང་འབྲུལ་པ་མེད་པ་དང་། ཆོག་མི་འཆལ་⁶⁰⁸བ་དང་མི་འཕྱར་བ་དང་མི་ཁྲོད་པ་དང་མི་གཡོང་བ་དང་དྲན་པ་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་ལྷན་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཉིད་

606 ལྟེ་དག་དང་ཅོ་ནེ་ཆེ་ཞི་བའི་ཆེ་བ་ཉིད་འདི་དག་དང་

607 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཆེ་དེ་མེད།

608 པེ་ཅིང་ཆེ་མ་འཆལ་

ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་བླ་པ་དང་ཤེས་བཞིན་
ནི་མི་གཡང་བའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་བླ་པ་ནི་འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས། བླ་པ་གང་གིས་ཉོན་
མོངས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་བ་དང་། བླ་པ་གང་གིས་བདུད་ཀྱི་ལས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་གོ་སྐབས་མི་འབྱེད་པ་དང་། བླ་པ་གང་གིས་ལམ་གོ་ལ་བ་⁶⁰⁹དང་
ལམ་དན་པར་མི་འགོ་བ་དང་། བླ་པ་སྒོ་བ་ལྟ་བུ་གང་གིས་སེམས་དང་སེམས་ལས་
བྱུང་བའི་ཆོས་མི་དག་གི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐབས་མི་འབྱེད་པ་འདི་ནི་ཡང་དག་པའི་བླ་
པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཤེས་བཞིན་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་གསུངས་ཏེ། སྦྱོད་ན་ཡང་བདག་
སྦྱོད་དོ་ཞེས་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །འབྲང་ན་ཡང་བདག་འབྲང་དོ་ཞེས་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །
འདུག་ན་ཡང་བདག་འདུག་གོ་ཞེས་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །ཉལ་ན་ཡང་བདག་ཉལ་ལོ་
ཞེས་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །དེའི་ལུས་ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟ་བུར་གནས་པར་གྱུར་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟ་བུར་
རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེ་འགོ་བ་དང་འོང་བ་ན་ཡང་ཤེས་བཞིན་དུ་སྦྱོད་
པ་ཡིན་ནོ། །ལྟ་བ་དང་། རྣམ་པར་ལྟ་བ་དང་བསྐྱམ་པ་དང་། བྱུང་བ་དང་ཆོས་གོས་
སྐྱམ་སྦྱར་དང་ཐང་བ་དང་ལྷུང་བ་བཟེད་དང་ཆོས་གོས་གྲོན་པ་དང་ཟ་བ་དང་འཕྲང་བ་དང་
འཆར་བ་དང་གཉིད་དང་སྒྲིམ་པ་བསལ་ལ་(༤༩་བ)བ་དང་འོང་བ་དང་འགོ་བ་དང་འབྲང་
བ་དང་འདུག་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པ་དང་། གཉིད་ཀྱིས་མ་ལོག་པ་དང་སྦྱོ་བ་
དང་ཅང་མི་སྦྱོ་བ་དང་། རང་དུ་ཡང་དག་འཛིག་པ་ཤེས་བཞིན་དུ་སྦྱོད་དོ་ཞེས་
གསུངས་སོ།།

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་⁶¹⁰ནི་ཏིང་ལེ་འཛིན་འབྲུག་པ་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བ་སྒྲོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་

609 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ལོག་པ་

610 སྦྱོ་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ ཀྱིས་ མེད།

སྐད་དུ། ཉམ་མོངས་མེད་པའི་ཉིང་འཛིན་སྒྱུར་ཐོབ་སྟེ། །འདི་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག་
ཕན་ཡོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་བས་ན་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ལྟར་བ་གང་
ཅི་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པར་ཤེས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཉིང་དེ་
འཛིན་དོན་དུ་གཉེར་བས་དཔེ་བ་དང་ཤེས་བཞིན་གྱི་ངང་ཚུལ་ཅན་དུ་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་
ཚུལ་ཁྲིམས་དོན་དུ་གཉེར་བས་ཀྱང་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་འབད་པར་བྱ་སྟེ། མདོ་དེ་ཉིད་
ལས་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཕན་ཡོན་གྱི་སྐབས་ནས། དེ་ནི་ཆོག་མེད་མ་ཡིན། །ཆོག་དག་
ལ་རབ་ཏུ་གནས། །སྤྱད་ཡུལ་ལ་ནི་རྣལ་འབྱོར་པ། །སྤྱད་ཅིང་སྤྱད་ཡུལ་མ་ཡིན་སྤྱང་། །
ཡོངས་སུ་གདུང་བ་མེད་པར་གནས། །དབང་པོ་བསྐྱུང་ཞིང་བསྐྱུངས་པ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཉིང་དེ་འཛིན་གཅིག་གིས་གཅིག་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་
འདི་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་ཡོངས་སུ་འབྱུང་བོ། །

བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་འདི་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། སེམས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བའོ། །
འདི་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་དགོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་
སེམས་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོན་དུ་⁶¹¹འགོ་བ་སྟེ་སེམས་ཡོངས་སུ་ཤེས་ན་ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་འབྱུང་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཡང་། འཇིག་རྟེན་སེམས་
ཀྱིས་ཁྲིད་པ་སྟེ། །སེམས་ཀྱིས་སེམས་ནི་མི་མཐོང་ངོ་། །དགོ་བའམ་འོན་ཏེ་མི་དགོ་
བའི། །ལས་ནི་སེམས་ཀྱིས་བསགས་པ་ཡིན། །སེམས་ནི་མགལ་མེ་བཞིན་དུ་འཁོར། །
སེམས་ནི་རྒྱབས་དང་འབྲ་བར་གཤོ། །སེམས་ནི་ནགས་ཀྱི་མེ་བཞིན་སྟེག །སེམས་
ནི་ཚུ་ཆེན་བཞིན་དུ་སྦྱེད། །དེས་དེ་ལྟར་བརྟགས་པས་སེམས་ལ་དཔེ་བ་ཉེ་བར་གཞག་
པར་གནས་ཏེ་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་མི་འགོ་འི་སེམས་དེའི་དབང་དུ་འགོ་འོ། །སེམས་
དེའི་དབང་དུ་བྱུང་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་དུ་བྱུང་བ་(༥༠་ན)ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །

611 སྤྱོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མཛོན་དུ་

ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པར་གཞོན་
པའི་སློ་བྱོལ་གྱིས་གསོལ་པ། ཆོས་ཆོས་ཞེས་བགྲི་བའི་ཆོས་གང་ལགས་པ་དེ་ནི་
ཡུལ་ན་མི་གནས་ཕྱོགས་ན་མི་གནས་ཏེ་གཞན་དུ་ན་ཆོས་ནི་རང་གི་སེམས་ལ་རག་
ལས་སོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་བདག་གིས་རང་གི་སེམས་ཤིན་ཏུ་གཟུང་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་
མཐར་ཐུག་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་སྤུལ་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་མཉམ་པར་བརྩམ་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་
ཆར་གཅད་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སེམས་གང་ན་ཡོད་པ་དེ་ན་ཡོན་ཏན་དང་ཉེས་
པ་རྣམས་ཡོད་ཀྱི། སེམས་མེད་པ་ལ་ནི་ཡོན་ཏན་དང་ཉེས་པ་རྣམས་མེད་དོ་སྟུམ་སྟེ།
དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉེས་པ་རྣམས་ལས་སེམས་བསྐྱོག་ནས་ཡོན་ཏན་རྣམས་
ལ་འཕྱག་སྟེ། དེ་ལྟ་བུས་ན་ཆོས་ནི་སེམས་ལ་རག་ལས་བྱང་ཆུབ་ནི་ཆོས་ལ་རག་
ལས་ཞེས་བགྲིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ནི་ཆོས་ཡང་དག་པར་འཛིན་པ་ལགས་ཏེ།
བདེ་བར་མདོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ཐམས་
ཅད་ནི་རང་གི་སེམས་ལ་བརྟེན་ཏེ།⁶¹² སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱ་
བ་དང་གདུལ་བ་ནི་རང་གི་སེམས་ལ་བརྟེན་ཏེ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་
བདག་འདི་སྟུམ་དུ་སེམས་ཏེ། དགོ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་གི་སེམས་ཉེབར་
བརྟན་པར་བྱའོ། །ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་སེམས་ཡོངས་སུ་བརྟེན་པར་བྱའོ། །
སྦྱིབ་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་རྣམས་ལས་རང་གི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བར་བྱའོ། །
བརྩོན་འགྱུས་ཀྱིས་རང་གི་སེམས་བརྟན་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་ལས། འཕགས་པ་ནོར་བཟང་ལྟ་མོ་སྦྱུ་མ་མཐོང་བས་
བཀམ་⁶¹³པར་གྱུར་པ་ལ། བྱོད་གི་ལྟ་མོ་རིན་ཆེན་མིག་གིས་དེ་མཐོང་བའི་དོན་དུ་

612 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བརྟེན་ཏེ།’

613 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྦྱོམ་’

འདི་སྐད་ཅེས་རྗེས་སུ་བསྟན་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་འཁོར་བའི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་
ལ་དག་འབར་མི་གནས་པས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཡོངས་སུ་(༢༠་བ)བསྐྱབ་བ་ལ་
བཙོན་པར་གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བརྩལ་
ལྷག་པར་དམིགས་པས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་བརྒྱན་པ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས་ཤིག །
རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་ཕྱག་དོག་དང་སེར་སྒྲ་དང་གཡོ་དང་བུལ་བས་སེམས་ཀྱི་
གྲོང་ཁྱེར་ཡོངས་སུ་སྐྱབ་བ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་ངེས་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཡོངས་
སུ་གདུང་བ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱ་བ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆོག་པ་ལ་བཙོན་འབྱུང་ཆེན་པོའི་ཤུགས་རྣམ་པར་
སྤེལ་བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་རྣམ་པར་སྤེལ་བ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་
བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་བསམ་གཏན་དང་། རྣམ་
པར་ཐར་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་གཞལ་མེད་ཁང་ཡངས་པའི་རྣམ་པར་སྦྱོད་པ་ལ་དབང་བསྐྱུར་
བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གནས་ཀྱི་མཛོད་བརྒྱན་པ་དང་བསྐྱབ་བ་ལ་བཙོན་པར་
གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་གྱི་
དཀྱིལ་འཁོར་ཡང་དག་པ་སྐྱབ་པའི་ས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
རབ་ཏུ་ཐོབ་པར་བཅའ་བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་སྐྱབ་བར་བྱ་བ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས་
ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་འབྱུང་
བའི་ཐབས་ཀྱི་ལམ་གྱིས་རང་གི་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཉི་བར་བསྟན་པ་ལ་བཙོན་པར་
གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཀླན་ཏུ་བཟང་པོ་སྦྱད་པ་
སྦྱོད་པའི་སྟོན་ལམ་མཛོད་པར་སྐྱབ་པའི་སེམས་རྣམ་པར་དག་པས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་
ཁྱེར་གྱི་རབ་བརྟན་པ་མཛོད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྲོད་
ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པ་དང་བདུད་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་དང་བདུད་ཀྱི་འཁོར་

གྲིས་མི་ཆོས་པར་བྱ་བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་བརྒྱལ་དཀའ་བ་དང་མི་ཤིགས་པ་
མདོན་པར་སྐྱབ་པ་ལ་བརྩོན་པར་གྲིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་གྲིས་བྱམས་པ་ཆེན་
པོ་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱས་པར་དགའ་བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་(༧༡)ཁྱེར་རབ་ཏུ་
རྒྱས་པར་བྱ་བ་ལ་བརྩོན་པར་གྲིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་གྲིས་མི་དགེ་བའི་ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཆོས་ཀྱི་གདུགས་ཡངས་པ་⁶¹⁴སྐྱབ་པས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་
ཁྱེར་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་བརྩོན་པར་གྲིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་གྲིས་ཕྱི་ནང་གི་
དངོས་པོ་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྒོ་དབྱེ་བ་ལ་
བརྩོན་པར་གྲིས་ཤིག །རིགས་ཀྱི་བྱ་ཁྱོད་གྲིས་མི་དགེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་
མི་སྲིད་པར་བྱ་བས་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་རབ་ཏུ་མཁའ་བར་⁶¹⁵མདོན་པར་སྐྱབ་པ་ལ་
བརྩོན་པར་གྲིས་ཤིག །ཅེས་བྱ་བ་ནས།⁶¹⁶ རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལྟར་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་
རྣམ་པར་དག་པར་བྱ་བ་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་
ཅད་སྐྱབ་པ་འཐོབ་པར་རུས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་སེམས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་
ཡོངས་སུ་དག་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེའི་མདུན་ན་ནི་སངས་རྒྱས་མཐོང་བར་བྱ་
བ་ལ་སྒྲིབ་པ་འཕམ་ཆོས་མཉམ་པར་བྱ་བ་ལ་སྒྲིབ་པ་འཕམ་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་མི་གནས་
སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་བས་ན་སེམས་ཡོངས་སུ་སྐྱབ་པར་བྱ་བ་དེ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་རྣམ་པར་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །མི་གཡོ་བའི་སེམས་དང་ལྷན་
པ་དེ་ནི། ཕྱི་རོལ་གཡོ་བ་བརྒྱུག་པ་ཡིས། །སེམས་ནི་ཞི་ལས་⁶¹⁷མི་གཡོ་འགྱུར། །
ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་གཞན་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་ཅིང་བརྒྱུད་ངས་པ་ནི་འདོད་པའི་དམིགས་

614 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སྐྱངས་པ་”

615 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “མཁའ་ག་པར་”

616 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཅེས་བྱ་བ་ནས།” མེད།

617 སྒྲི་དགེ་དང་ཅོན་། “ཞི་གནས་”

པ་ལས་གཞན་དུ་ཁྱིད་པའི་ཕྱིར་སེམས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །གང་གི་ཆོ་བཀའ་དང་
ཤེས་བཞིན་དང་ལྷན་ཞིང་ཕྱི་རོལ་དུ་གཡོ་བ་བསྐྱོག་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཆོ་དེའི་དབང་དུ་
གྱུར་པས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་བཏགས་པས་ཇི་སྲིད་དུ་འདོད་པ་དེ་སྲིད་དུ་གནས་
ལ། དེལས་ཀྱང་⁶¹⁸སྤྲུམ་བཞིན་དུ་ཕན་ཡོན་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་རོ། །ལས་དང་པོ་པ་⁶¹⁹ཡིན་
དུ་བྱིན་ཀྱང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་⁶²⁰བཟོད་པ་ཉིད་དེ་དད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཀུན་ཏུ་མི་རྒྱུད་འཇམ་པ་དང་། རན་ཅིང་མཉེན་པར་སྤྲོ་བ་ཡིས། སྐྱལ་
ཅན་སྦྱེ་བོ་འདུན་པར་འགྱུར། །གཟུང་བར་འོས་པའང་སྦྱེ་བར་(ལ་བ)འགྱུར། །འདི་ལྟ་
སྟེ། སེམས་ཅན་འདུན་པར་བྱ་བ་དེ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་
ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་པ་འཕགས་པ་མཐོང་དགས་
གསོལ་བ། བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཅི་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་
ཀྱིས་མཐོང་མ་ཐག་ཏུ་དགའ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་བསྐྱབ་པར་བགྱིའོ། །དེ་ཅིའི་
སྤྱད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བགྱི་བ་གཞན་མ་མཆིས་ཀྱི་
སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བགྱི་བར་བྱས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་ཆོས་ཡང་དག་པར་བརྗོད་པ་ལགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་ཅི་ཉེས་ཤེ་ན། སྤྲུམ་པ། དེ་ནི་གཟུང་འོས་མ་ཡིན་ན། ཐལ་བས་
གཡོགས་པའི་མེ་བཞིན་དུ། །འཇིག་རྟེན་རྒྱལ་བའི་སྤྱ་གུ་བརྟུས། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་
ལ་སོགས་པར་བསྐྱེད། །སྤྲུམ་པ་སྤྱད་དུ་བསྤྱན་པ་བཞིན་⁶²¹ནོ། །གང་གི་ཕྱིར་དེ་ཉིད་ལ་
བརྟུས་པ་དེ་ཉིད་གཞོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཕྱིར་རྒྱལ་བས་སྤྲོ་བ་པའི་མདོར། །གང་གིས་
སེམས་ཅན་མ་དད་འགྱུར། །དེ་ནི་བསྐྱིམས་ཏེ་རྣམ་སྤང་ཞེས། །དཀོན་མཆོག་སྦྱིན་

618 སྤྲུམ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ཀྱང་མེད།

619 སྤྲུམ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་དང་པོ་

620 སྤྲུམ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ལ་མེད།

621 སྤྱི་དགོན་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ཡིན་

ལས་བཀའ་བསྐྱེད་ཏེ། །

ཇི་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡང་དག་པར་སྦྱད་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལ་སེམས་ཅན་རྣམས་མ་དད་པར་འགྱུར་བའི་གནས་མ་
 ཡིན་པར་མི་སྟོད། ཡུལ་མ་ཡིན་པར་མི་སྟོད། དུས་མ་ཡིན་པར་མི་སྟོ་བ་ཡིན། དུས་
 མི་ཤེས་པ་མ་ཡིན། ཡུལ་མི་ཤེས་པ་མ་ཡིན། ཚོད་མི་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སེམས་
 ཅན་རྗེས་སུ་བསྐྱུང་བ་དང་བདག་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་
 ཕྱིར། སྟོད་ལམ་⁶²²ཐུན་སུམ་ཚོགས་ཤིང་འཇམ་པར་སྦྱ་བ་དང་། དལ་བུས་སྦྱ་བ་དང་།
 འདྲ་འཛི་མི་མང་བ་དང་། རབ་ཏུ་དབེན་པ་ལ་མདོན་པར་ཕྱོགས་པ་དང་། བཞིན་གྱི་
 མདངས་རབ་ཏུ་དང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་བས་ན་ཚེས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་སེམས་ཅན་སྤང་བ་དེ་
 ཚུལ་ཁྲིམས་སྤང་བ་ཡིན་ནི་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །ཚུལ་འདིས་ནི་དོགས་པར་འགྱུར་བའི་
 བྱད་མེད་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་(༧༢་ན)དབེན་པའི་གནས་ལ་སོགས་པར་གནས་པར་མི་
 བྱའོ་ཞེས་འཛིག་རྟེན་བསྐྱུང་བ་མཛད་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་ཆུའམ་
 ཐང་ལ་གཅིན་དང་ཕྱི་ས་དང་མཆིལ་མ་དང་རྒྱག་ལ་སོགས་པ་སྤྱད་པ་རྣམས་དབེན་
 ཡང་རུང་མི་དབེན་ཡང་རུང་སྟེ་སྟེ་དང་མིའི་སེམས་བསྐྱུང་བའི་བྱིར་མི་འདོར་རོ།།

དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉི་ཤེར་གཞག་པ་ལས་ཀྱང་། རྟོག་དྲ་ལྷག་མར་བྱས་ཏེ། ལྷག་
མ་མི་བྱ་བ་དག་ལ་བྱིན་ན་ཡི་དྲགས་ཀྱི་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་
བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། མ་དད་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་
མདུན་དུ་སོ་ཤིང་བཟའ་བར་མི་བྱ་མཆིལ་མ་དོར་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །གུས་
པ་དང་འཛེམ་པར་བྱ་བའི་ཆོག་འདི་ནི་ཆོངས་པ་མཚུངས་པར་སྟོད་པ་ཉི་ཆོལ་བྱ་བ་མ་

622 ལྷ་མ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། (སྟོན་པ་)

ཡིན་གྱི་ཐམས་ཅད་དུ་བྱ་བར་བཏུ་འོ། །མདོ་འདིར་ནི་དེད་ག་གི་མདུན་དུ་བྱས་ན་ཉེས་
པ་ཤིན་དུ་ལྷི་བའི་འཇིགས་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཆངས་པ་མཚུངས་པར་སྒྲིད་པའི་ཆེད་དུ་
བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་འདི་ཉིད་ལས་སྒྲ་དག་པོ་མི་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཆོག་
འདི་ཉི་ཆོ་བ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ།།

དེ་སྐད་དུ་ཆངས་པས་ཁྱས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བག་སར་བཞིན་དུ་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས། འཇིག་རྟེན་མ་དད་པར་བྱེད་པར་
བསྟན་པ་བརྟགས་ཏེ་བསལ་བར་བྱའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག །ཁ་བཀའ་བ་དང་སྒྲར་བཅས་
དང་། །ཁ་གདངས་ནས་ནི་བཟའ་མི་བྱ། །ཀར་པ་བརྒྱུད་སྟེ་མི་འདུག་ཅིང་། །ལག་པ་
མཉམ་དུ་མི་མཉེའོ། །དེ་བཞིན་དུ་རང་གིས་ཀྱང་བརྟགས་པ་དང་། མཐོང་བ་དང་ཐོས་
པས་འཇིག་རྟེན་མ་དད་པར་འགྱུར་བ་བསྐྱུང་བར་བྱའོ། ། །བམ་པོ་དུག་པ། མ་དད་
པར་བྱེད་པའི་ཆོག་སྤང་བ་ནི་སྒྲ་སྟེ་དེ་པ་བསྐྱུལ་བ་ཅམ་གྱི་ཕྱིར་བསྟན་པར་བྱའོ།།

འཕགས་པ་སྒོ་གོས་རྒྱ་མཚོས་ཁྱས་པའི་མདོ་ལས། ཆོག་ཁྱམ་པ་མེད་པ་ཡིན། ཆོག་
སྐབ་སྐབ་པོ་མེད་པ་ཡིན། ཆོག་ཞོག་ཞོག་པོ་མེད་པ་ཡིན། འབར་བར་བྱེད་པའི་ཆོག་
མེད་པ་ཡིན། ཅོ་འདྲི་བའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན། འདོད་ཆགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཆགས་པའི་
ཆོག་མེད་པ་ཡིན། ཕལ་པའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན། ཀུན་དུ་མ་བསྐྱུངས་པའི་ཆོག་མེད་པ་
ཡིན། གཞོད་སེམས་འབར་བའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན། འཐབ་པ་དང་རྩོད་པ་དང་འགྱེད་
པའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན། ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན། (༡༢་བ)ཆོག་འགྱུར་
བ་མེད་པ་ཡིན། ཆོག་མི་བརྟན་པ་མེད་པ་ཡིན། ལུ་ཅོར་སྒྲ་བའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན།
གར་གྱི་ལྟ་དཔོན་ལྟ་བའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན། རོར་སྐྱར་པ་འདེབས་པའི་ཆོག་མེད་པ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཞི་བའི་སྒོ་གོས་བྱང་

ཐུབ་སེམས་དཔའི་དག་ནི་ཆགས་པའམ་སྤང་བའམ། རྣམས་པའམ། ཉན་མོངས་པའམ། ཐོགས་པའམ། ཉེ་བར་ཐོགས་པའམ། རང་གི་ཕྱོགས་བསྟོད་པའི་ཆོག་གམ། གཞན་གྱི་ཕྱོགས་ཆར་གཅོད་པའི་ཆོག་གམ། བདག་བསྟོད་པ་ལ་རྩེས་སུ་ཆགས་པའི་ཆོག་གམ། གཞན་གྱི་བསྟོད་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཆོག་གམ། ཁ་འོག་དུ་ལུས་འབྱུངས་པར་མི་བྱེད་པའི་ཆོག་གམ། མངོན་པའི་ད་རྒྱལ་གྱིས་བདེ་སྟོད་པའི་ཆོག་མི་འབྱེན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དག་གང་དག་ཡིད་དུ་མི་འོང་བས་སྟིང་ན་བར་བྱེད་ཅིང་། གདུང་བར་བྱེད་པ་དང་། བདག་གི་རྒྱུད་དང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་མ་རུང་བར་བྱེད་པའི་ཆོག་གི་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་སྤངས་ཏེ། དག་འདི་འཇམ་པ་དང་མཉམ་པ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། བརྟན་མ་ཡིན་པ་དང་། རྣམ་སྟན་པ་དང་། སྟིང་དུ་སྤྱག་པ་དང་། གྲོང་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་བོ་མང་པོའི་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཡིད་དགའ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཡིད་ཆོམ་པར་བྱེད་པས་བདག་གི་རྒྱུད་དང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་དང་བར་བྱེད་པ་དང་། ལན་ལེགས་པར་གློན་པའི་ཆོག་དང་། དུས་སུ་སྤྲོ་བ་དང་། ཡང་དག་པར་སྤྲོ་བ་དང་། ཆོས་སྤྲོ་བ་དང་། རིགས་པ་སྤྲོ་བ་དང་། འདུལ་བ་སྤྲོ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོག་བཟོད་དོ། དེ་ཐ་ན་བཞད་གད་དུ་བྱ་བའི་ཆོག་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡང་ཡོངས་སུ་སྤྲོད་ན། ཆོག་གིས་གཞན་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྤྲོ་མའི་དག་མི་གཅིག་པ་དང་པ་རོལ་གྱི་ཆོག་མི་སྟོག་པས་ཆོག་གཟུང་བར་འོས་པར་འབྱུང་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། ། ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས། བྱང་ཐུབ་སེམས་དཔའ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱིས་གསོལ་བ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཐུབ་སེམས་དཔའི་གང་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གཞོད་པར་འབྱུང་བའི་ཆོག་དེ་སྤྲོ་བར་མི་བགྱེད། །གང་གིས་གཞན་ལ་གདུང་བར་

འགྱུར་(པ་ན་ན)བའི་ཚིག་དེ་སྤྲོ་བར་མི་བགྱིད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་གཞན་
གྱིས་འཆོལ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཚིག་དེ་སྤྲོ་བར་མི་བགྱིད། །གང་གཞན་གྱི་དོན་མ་
ལགས་པ་དང་། དོན་མ་མཆིས་པའི་ཚིག་དེ་སྤྲོ་བར་མི་བགྱིད། །གང་སེམས་ཅན་
རྣམས་ཀྱི་སྤྲོ་ལ་མི་འབབ་པ་དང་། འཁོར་གོ་བ་མ་ལགས་པ་དང་རྣམས་སྤྲོ་པའི་
ཚིག་དེ་སྤྲོ་བར་མི་བགྱིད། ཞེས་གསུངས་སོ།།

མདོར་ན་གཞན་དད་པར་མི་འགྱུར་བ་བསྐྱབ་བར་བྱ་བར་འཕགས་པ་སློ་གྲོས་རྒྱ་
མཚོས་ཁྲུས་པའི་མདོ་ལས་བསྟན་ཏེ། གཞན་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤྱད་པར་འགྱུར་བའི་
ཆོས་གཅིག་སྟེ། བདག་གིས་འབྲུལ་པ་ལ་རྟོག་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་
སྤྱད་བའོ་⁶²³ ཞེས་བྱའོ། །གང་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱད་བར་བྱེད་པ། འདི་ནི་
བདག་ལུས་བསྐྱབ་བ་སྟེ། ཅི་ནས་གཞན་དག་གིས་མ་རུང་བར་མི་འགྱུར་བ་དང་ཅི་
ནས་གཞན་དག་རུང་བར་⁶²⁴མི་འགྱུར་བའོ། །གཞུང་རྒྱས་པ་འདི་འདྲི་དོན་བསྐྱབ་པ་
འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིད་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་གཟུང་བར་བྱ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་དེས་ཤིང་
རབ་དད་དང་། །བརྟན་ཞིང་གུས་བཅས་ཞེས་རབ་ཅས། །དོ་ཚར་བཅས་ཤིང་⁶²⁵
འཇིགས་བཅས་དང་། །ཞི་ཞིང་གཞན་དག་འབྱེད་ལ་བཅོམ། །ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་གྱིས་
པ་ཡི། །འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྦྱོ་ཞིང་། །ཉོན་མོངས་སྦྱིས་པས་⁶²⁶འདི་དག་གི། །
སེམས་འདི་ཡིན་སྟུམ་བཅུར་ལྡན་དང་། །ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་དངོས་ལ།⁶²⁷ །བདག་དང་
སེམས་ཅན་དབང་བྱས་ནས། །སྤྲུལ་པ་བཞིན་དུ་ངེམ་པར། །ཡིད་ནི་རྟག་ཏུ་གཟུང་
བར་བྱ། །ཞེས་བྱ་བའོ།།

623 བེ་ཅིང་ཨ་ བསྐྱབ་བར་བྱའོ་

624 སྤྲོ་བར་དད་པེ་ཅིང་ཨ་ མ་རུངས་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་ཅི་ནས་གཞན་དག་མ་རུང་བར་

625 སྤྲོ་བར་དད་པེ་ཅིང་ཨ་ ལྡན་ཞིང་

626 སྤྲོ་བར་དད་པེ་ཅིང་ཨ་ བ་

627 སྤྲོ་བར་དད་པེ་ཅིང་ཨ་ དང་། །

ཅི་བདག་བསྐྱེད་པ་འདི་དེ་ཅུ་འདྲ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། སྤྲན་དང་
གོས་ལ་སོགས་བཅས་པས། །དེ་ལ་སྤྲན་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། གཏན་དུ་བའི་སྤྲན་དང་
ན་བའི་རྒྱན་སྤྲན་ནོ། །དེ་ལ་གཏན་དུ་བའི་སྤྲན་གྱི་⁶²⁸དབང་དུ་བྱས་ཏེ། འཕགས་པ་
དཀོན་མཆོག་སྤྲན་ལས། བསོད་སྟོམས་དེ་ལས་ཆག་ཅིག་ནི་ཆོངས་པ་⁶²⁹མཚུངས་
པར་སྦྱད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱིར་གཞག་གོ། །གཉིས་པ་ནི་སྤྲག་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱིར་
གཞག་གོ། །གསུམ་པ་ནི་སེམས་ཅན་ལོག་པར་ལྟུང་བ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱིར་གཞག་གོ། །ཆ་
བཞི་པ་ནི་བདག་ཟེེ། །དེ་བ་ན་འདོད་ཆགས་མེད་པར་བཟེ་སྟེ་ཆགས་པར་མ་ཡིན་
བཀའ་པར་མ་(ལ་བ)ཡིན་ཞེན་པར་མ་ཡིན་གྱི་གཞན་དུ་ན་ངེ་ཅུ་འདྲ་ལུས་གནས་པར་
འགྱུར་བ་དང་འཆོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཟེ་སྟེ། ཇི་ལྟར་ཉ་ཅང་ཡང་ཉམས་དམའ་བ་དང་ཉ་ཅང་
ཡང་ལུས་ལྟེ་བར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བཟེ། །དེ་ཅི་འདྲ་ཞེ་ན། ཉ་ཅང་ཡང་ཉམས་
དམས་ན་ནི་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་བལྟས་པར་འགྱུར་རོ། །ལུས་ཉ་ཅང་ཡང་
སྦྱིས་ན་ནི་གཉིད་ཀྱིས་ཞོན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་བསོད་སྟོམས་དེ་ཐོས་ནས་དགེ་
བའི་ཕྱོགས་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཕྱང་པོ་འེམ་དེ་⁶³⁰ལས། དེས་གྲོང་ངམ་གྲོང་ཁྱེར་ངམ་གྲོང་
ངལ་དུ་བསོད་སྟོམས་སྦྱད་པ་ན་ཆོས་ཀྱི་གོ་ཆ་བགོས་ལ་བསོད་སྟོམས་སྦྱད་པར་བྱའོ། །
དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་གོ་ཆ་གང་ཞེ་ན། མིག་གིས་ཡིད་དུ་འོང་བའི་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་ན་
རྗེས་སུ་ཆགས་པར་མི་བྱའོ། །ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་ན་ཁོང་ཁྱོ་
བར་མི་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྲ་དང་བྲི་དང་རོ་དང་རེག་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་
འོང་བ་⁶³¹རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་དང་ཁོང་ཁྱོ་བར་མི་བྱའོ། །དབང་པོ་ཞིན་ཏུ་

628 སྤྲན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་སྤྲན་གྱི་མེད།

629 སྤྲན་ཐང་ཟེ་ཆོངས་པས་

630 སྤྲན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་མེད་མེད།

631 སྤྲ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་འོང་བ་

བསྐྱམས་པ་དང་མིག་མི་གཡེང་བ་དང་གཉའ་ཤིང་གང་ཅམ་དུ་བཏྲ་བ་དང་དུལ་བ་
 དང་ཅང་ཤེས་ཀྱི་སེམས་དང་སྡོན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཆོས་མི་འདོར་བ་དང་ཟང་ཟིང་
 གིས་མ་འབགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསོད་སྟོམས་སྤྱད་པར་བྱའོ། །མཐར་ཆགས་སུ་
 བསོད་སྟོམས་སྤང་བར་བྱའོ། །གང་ནས་བསོད་སྟོམས་ཆེད་པ་དེར་རྗེས་སུ་ཆགས་པར་
 མི་བྱའོ། །གང་ནས་མ་ཆེད་པ་དེར་ཡང་ཁོང་ཁྲོ་བར་མི་བྱའོ། །ཁྱིམ་བཅུར་བསྐྱངས་པ་
 ལས་ཁྱིམ་བཅུ་གཅིག་པ་ལས་བསོད་སྟོམས་མ་ཆེད་ན་ཡང་ཡོངས་སུ་ཡི་ཆད་པར་མི་
 བྱའོ། །དེ་འདི་སྟམ་དུ་བྲམ་ཟེ་དང་ཁྱིམ་བདག་འདི་དག་ནི་བྱ་བ་མང་བ་དག་ཡིན་པས་
 དེ་དག་གིས་བདག་ལ་སྦྱིན་པར་ངས་པ་མེད་དེ་དེ་དག་བདག་ལ་སེམས་པ་ཡང་ངོ་
 མཚར་ཆེན་བསོད་སྟོམས་སྦྱིན་པ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་སྟམ་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་
 པར་བྱ་སྟེ། དེས་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་ཡི་ཆད་པ་མེད་པར་བསོད་སྟོམས་སྤྱད་པར་བྱའོ། །

སེམས་ཅན་གང་དག་དེའི་མིག་ལམ་དུ་སྤྱང་བར་གྱུར་པ་སྦྱིས་པ་དང་བྱུང་མེད་དང་
 ཁྱེལ་དང་བྱ་མོ་དང་ཐ་ན་དུད་འགོའི་སྦྱི་གནས་སུ་སོང་བ་དེ་དག་ལ་ཡང་བྱམས་པ་དང་
 སྦྱིང་རྗེའི་སེམས་(༧༥ན)བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཇི་ནས་ཀྱང་སེམས་ཅན་གང་དག་བདག་
 གི་མིག་ལམ་དུ་སྤྱང་བར་གྱུར་པའམ་བསོད་སྟོམས་སྦྱིན་པ་དེ་དག་མཐོ་རིས་སུ་འགོ་
 བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བཅོན་པར་བྱའོ། །དེས་བསོད་སྟོམས་ངན་ནམ་
 བཟང་ཡང་རུང་སྤངས་ཏེ། བྱོང་དང་བྱོང་ཁྱེར་རམ་བྱོང་དལ་འདི་ན་བདག་གི་བསོད་
 སྟོམས་འདི་ལ་བཞོ་བཤའ་བྱ་དགོས་པའི་སེམས་ཅན་དབུལ་པོ་སུ་ཡོད་སྟམ་དུ་
 རྟོགས་བཞི་ཀུན་ཏུ་བཏྲ་བར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་དབུལ་པོ་ཞིག་མཐོང་ན་དེས་
 བསོད་སྟོམས་དེ་ལ་བཞོ་བཤའ་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་དབུལ་པོ་མ་མཐོང་ན་
 དེས་འདི་ལྟར་གང་དག་བདག་གི་མིག་ལམ་དུ་སྤྱང་བར་མ་གྱུར་ཏེ། མི་སྤང་བའི་
 སེམས་ཅན་དེ་དག་ལ་བསོད་སྟོམས་ཀྱི་ཐོག་མའི་ཆ་སྐལ་སྦྱིན་གྱི་བྱིན་ནས་ལེན་པ་
 དག་ཡོངས་སུ་སྦྱོད་ཅིག་སྟམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ། དེས་བསོད་སྟོམས་དེ་ཁྱེར་ཏེ་

དགོན་པའི་གནས་དེར་སོང་ལ་ལྷུང་བཟེད་དང་ལག་པ་བཀྲས་ཏེ། དགོ་སྦྱང་གི་སྦྱང་པ་
དང་ཚོག་དང་ལྷན་པའི་སྦྱང་པ་བཟང་པོས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ལ་དེས་སྦྱིལ་མོ་ཀྲང་
བཅས་ཏེ་བསོད་སྦྱོམས་དེ་བཟའ་བར་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ཟས་ཟོས་ནས་འདི་སྦྱུང་དུ་ལུས་འདི་ལ་སྲིན་བྱའི་རིགས་བརྒྱད་
ཁྲི་ཡོད་པ་དག་འདིའི་མཐུས་བདེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །ད་ལྟ་ནི་འདི་དག་ཟང་
ཟིང་གིས་བསྐྱབ་བར་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ནས་ནི་ཚོས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བར་བྱའོ་སྦྱུང་དུ་
སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་དེའི་ཉུང་བར་གྱུར་ན་དེས་འདི་སྦྱུང་དུ་ཁ་ཟས་ཉུང་
བས་ནི་བདག་གི་ལུས་ཡང་བར་⁶³²འགྱུར། སྦྱོང་བ་བཟོད་པར་འགྱུར། བདག་གི་
བཤའ་གཅི་འབྱུང་བ་ཉུང་བར་འགྱུར། བདག་ལ་དད་པས་བྱིན་པ་ཆུང་བར་འགྱུར།
བདག་གི་ལུས་ཡང་བ་དང་སེམས་ཡང་བར་འགྱུར། བདག་སྦྱགས་པ་དང་གཉིད་ཆུང་
བར་འགྱུར་རོ་སྦྱུང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གལ་ཏེ་དེས་
བསོད་སྦྱོམས་མང་ཞིག་ཆེད་ན་དེ་ལ་ཡང་རན་པར་བཟའ་བར་བྱའོ། །དོར་བའི་ཚོས་
ཉིད་དུ་ཡང་བྱ་སྟེ། བསོད་སྦྱོམས་དེ་ལས་རྩོལ་བ་གང་ཡང་རུང་བའི་སྦྱིང་དུ་གཏོར་ལ་
འདི་སྦྱུང་དུ་གཅན་གཅན་དང་བྱའི་ཚོགས་གང་ལ་ལ་ཟང་ཟིང་གི་ཟས་འདོད་པ་བྱིན་
(༥༥)ནས་ལེན་པ་དེ་དག་བྱིན་པའི་སྦྱིན་པ་བྱིན་པ་འདི་ལ་ཐོ་ཞིག་སྦྱུང་དུ་སེམས་
བསྐྱེད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།

ཡང་བཀའ་བསྐུལ་པ། དེས་ཁ་ཟས་བཟང་པོ་རྣམས་ལ་རོ་བྱོ་བའི་འདུ་ཤེས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ། །དེས་འདི་ལྟར་བདག་གིས་གདོལ་བྱ་ལྟ་
བྱ་དང་ལུས་དང་སེམས་གཙང་མར་བྱའི་ཁ་ཟས་ཀྱིས་ལུས་གཙང་མར་ནི་མི་བྱའོ། །དེ་
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཟས་བཟང་པོ་ཇི་སྟེད་ཅིག་ཟོས་ཀྱང་དེ་ཐམས་ཅད་ནི་ཐ་མར་རྣལ་ཏུ་
ཟག་གོ། ཐ་མར་མི་མཐུན་ནོ། ཐ་མར་བྲི་བའོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་བདག་གིས་ཟས་

632 སྦྱར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ “ཡང་དག་པར་”

བཟང་པོ་འདྲོད་པར་མི་བྱའོ་སྒྲིམ་དུ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། །དེས་འདི་
ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། བདག་ལ་སྦྱེས་པ་བསོད་སྒྲིམས་སྟེར་གྱི་བུད་མེད་ནི་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེས། བདག་ལ་བུད་མེད་བསོད་སྒྲིམས་སྟེར་གྱི་སྦྱེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས།
བདག་ལ་ཁྱེའུ་བསོད་སྒྲིམས་སྟེར་གྱི་བུ་མོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས། བདག་ལ་བུ་མོ་
བསོད་སྒྲིམས་སྟེར་གྱི་ཁྱེའུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས། བདག་གིས་བཟང་པོ་རྟེན་གྱི་དན་པ་
ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས། བདག་གིས་བསྟོ་སྟོར་དུ་བྱས་ནས་རྟེན་གྱི་བསྟོ་སྟོར་མ་བྱས་པར་
ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས། བདག་གིས་བདེ་བླག་དུ་རྟེན་གྱི་ཤ་ཐང་བར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས།
བདག་ལ་སྦྱེས་པ་དང་བུད་མེད་དང་། ཁྱེའུ་དང་བུ་མོས་བསུ་བར་⁶³³འགྱུར་རོ་ཞེས།
ཕྱིན་མ་ཐག་དུ་བདག་ལ་སེམས་པར་འགྱུར་རམ། །བདག་སྟོད་དགོས་པར་འགྱུར་
རམ། ཤིན་དུ་བསྐྱོགས་པ་རྟེན་པར་འགྱུར་རམ། བདག་གིས་བཟང་པོ་རོ་སྣ་ཚོགས་
དང་ལྷན་པ་རྟེན་པར་འགྱུར་གྱི་དབུལ་པོའི་ཟས་ལྟ་བུ་དན་པ་ནི་རྟེན་པ་མ་ཡིན་ནོ་སྒྲིམ་
དུ་དེས་མི་དག་འབ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། སེམས་ཅན་པལ་ཆེར་ནི་རོ་ལ་བཀམ་སྟེ། ཟས་ཀྱི་ཕྱིར་སྒྲིག་པའི་
ལས་རྣམས་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་དཔུལ་བར་སྦྱེའོ། །གང་དག་ཆོག་⁶³⁴ཤེས་པ་མི་
བཀམ་པ་མ་ཞེན་པ་རོ་ལ་མི་གདུང་བ་⁶³⁵ལྟའི་དབང་པོ་ཆོག་ཤེས་པ་ཟས་དན་དོན་ཇི་
ཅོམ་གྱིས་ཀྱང་འཆོ་བ་དེ་དག་ནི་ཤི་འཕོས་ཏེ་ཤི་བའི་དུས་བྱས་ནས་མཐོ་ངེས་སུ་སྦྱི་
བར་འགྱུར། ལྟ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་བདེ་འགོར་འགོ་བར་འགྱུར། ལྟར་སྦྱེས་ནས་
བདུན་ཅི་བར་འགྱུར་རོ། །འོད་(༥༥ན) སྤངས་དེ་ལྟར་ན་བསོད་སྒྲིམས་སྦྱོད་པའི་
དགོ་སྟོང་གིས་རོ་ལ་སྟེད་པ་སྒྲོག་སྟེ། སེམས་ངེས་པར་སེམས་པས་ལྟ་བུ་ཟན་ཞག་
བདུན་ལོན་པ་བ་ཡང་ཡི་འཆད་པར་མི་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལུས་གསོ་བ་དང་

633 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘སུ་བར་’ སྟེ་གོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘ཅི་བར་’

634 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘ཆོས་’

635 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘གདུབ་’

འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་ཚོགས་བསགས་པའི་དོན་དུ་བདག་གིས་བཟུང་བཟུང་སྟེ་
པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱད་ཏེ། འོད་སྤང་གལ་ཏེ་སྤྱིན་འདུས་ཤིང་ཆར་འབབ་སྟེ། བསོད་སྟོམས་
སྤྱད་པའི་དགོས་སྤྱོད་བསོད་སྟོམས་ལ་འཇུག་མི་ལུས་པའི་དུས་ཀྱི་ཚོ། བྱམས་པའི་བཟུང་
ཀྱི་གོ་བོ་སྟེ། ཚེས་སེམས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་གནས་ནས་ཞག་གཉིས་སམ་ཞག་
གསུམ་ཞིག་བཟུང་ཆད་ན། འདི་ལྟར་ཡི་དྲགས་གཤེན་རྩེའི་འཇིག་རྟེན་པ་ཉེས་པར་བྱེད་
པའི་ལས་བྱས་པ་གང་དག་ལོ་བརྒྱར་ཡང་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་འགའ་བཟུང་མི་ཆེད་
པ་དག་ཀྱང་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་བས་ན་བདག་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཚེས་སེམས་པ་ལ་གནས་
པས། ལུས་ཉམ་རྒྱུད་བའམ་སེམས་ཉམ་རྒྱུད་བ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱ་སྟེ། བཀྲམ་པ་དང་
སྒྲོམ་པས་ཇི་མི་སྟེ་པར་བྱའོ། །འཕགས་པའི་ལམ་བསྐྱོམ་པ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱུན་
མི་འཆད་པར་བྱའོ་སྟེ་དུ་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྤྱད་ཏེ། བྱམས་གང་ན་བསོད་སྟོམས་གཙང་མ་བྱེད་པའི་བྱམས་དེར་སྟན་ལ་
འདུག་སྟེ་བསོད་སྟོམས་གཙང་མ་བྱེད་མ་བཟུང་གི་བར་དུ་ཚེས་ཀྱི་གཏམ་བརྗོད་པར་
བྱའོ། །དེ་ནས་བསོད་སྟོམས་དེ་བྲུངས་ལ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ་འགོ་བར་བྱའོ། །འོད་
སྤང་བསོད་སྟོམས་སྤྱད་པའི་དགོས་སྤྱོད་གིས་འཁོར་བར་མི་བྱ། ལ་གསག་མི་བྱ། ཚུལ་
འཚེས་པར་མི་བྱའོ། །དེ་ལ་འཁོར་བ་གང་ཞེ་ན། གང་གཞན་དག་ལ་ཚིག་འདི་སྤྱད་དུ་
སྤྱོད་བ་སྟེ། བདག་གི་བསོད་སྟོམས་ནི་དཔེ་པའོ། །བདག་གི་བསོད་སྟོམས་ནི་རྩལ་པའོ།
བདག་གིས་སྤྱོད་འདི་ལྟར་བྱ་དང་མ་འགྲངས་པར་མ་བཟུང་སོ། །བདག་གི་བསོད་
སྟོམས་ནི་སྤྱོད་པ་ལ་དང་བྱུང་མོད་དུ་བྱས་སོ། །བདག་གིས་ཉམ་ཞིག་བཟུང་ཏེ་བདག་
མ་འགྲངས་པས་བདག་གི་ལུས་ཉམ་རྒྱུད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་འདི་ལྟར་འཁོར་བའི་
མཚན་མ་གང་ཅི་ཡང་རུང་བ་འདི་ལྟར་བྱ་འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་ཚུལ་འཚེས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ།

དག་སྒྲོང་བསོད་སྒྲོམས་སྒྲོད་པས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་མི་བྱའོ། །གང་ལྟར་བཟེད་དུ་
འོངས་པ་ངན་(༥༥་བ)ཀྱང་རུང་བཟང་ཡང་རུང་ཉུང་ཡང་རུང་མང་ཡང་རུང་གཙང་ཡང་
རུང་མི་གཙང་ཡང་རུང་སྟེ་དེ་བཟའ་བར་བྱའོ། །ཡོངས་སུ་གདུང་བ་མེད་པ་དང་།
བསམ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། ཚོས་ངེས་པར་སེམས་པ་མང་བ་དང་། ལུས་གསོ་
བ་དང་འཕགས་པའི་ལམ་ཉེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དེས་བསོད་སྒྲོམས་བཟའ་བར་བྱའོ་
ཞེས་བྱ་བའོ།

དེ་སྐད་དུ་དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་བྱིན་པས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་ལ་ལ་བསོད་
སྒྲོམས་སྒྲུངས་ཏེ། བདག་དང་གཞན་གྱི་དོན་རྒྱུ་ལས་པར་བྱེད་ཉུས་ན་ངས་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེ་མགོན་དུ་འགྲོ་བར་གནང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་
རྟག་ཏུ་བའི་སྒྲན་གྱིས་ལུས་བསྐྱུང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཡང་ཉ་དང་ཤས་ནི་མ་
ཡིན་ཏེ། ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས་བཀག་པའི་ཕྱིར་ཏེ།⁶³⁶ འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སྤྲིང་བཅེ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱིས་ཤ་ཐམས་ཅད་མི་བཟའོ་ཞེས་བཤད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འབྲུལ་པ་དང་ནི་གཉེན་བཤེས་དང་། །བྱ་ཆུ་ཐག་ལས་བྱུང་བའི་
ཕྱིར། །འབྱུང་པོ་རྣམས་ནི་དངང་འགྱུར་བས། །རྣལ་འབྱོར་ཅན་གྱིས་ཤ་མི་བཟའ། །ཤ་
རྣམས་དང་ནི་སྒྲོག་བཙོང་དང་། །ཆང་དག་རྣམ་པ་སྒྲ་ཚོགས་དང་། །ཀེུ་དང་སྒྲོག་སྦྱ་
དེ་བཞིན་དུ། །རྣལ་འབྱོར་ཅན་གྱིས་རྟག་ཏུ་སྦྱང་། །འབྲུ་མར་གྱིས་ཀྱང་བྱུགས་པ་སྦྱང་། །
ཁྲི་ལ་བརྟེན་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས། །བྱ་ག་བྱ་གར་འཛིག་འགྱུར་ཕྱིར། །ཁྲི་ལ་ཉལ་
བར་མི་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། །ཁེ་ཡི་ཕྱིར་ནི་སེམས་ཅན་གསོད། །ཤ་ཡི་ཕྱིར་ནི་
ནོར་སྦྱིན་བྱེད། །དེ་དག་གཉིག་སྤྲིག་ལས་⁶³⁷ཅན། །དུ་འབོད་བྱེད་ལ་སོགས་པར་བཙོ། །
གང་གིས་སྦྱབ་པའི་ཚོག་འདས་ཏེ། །བསམ་པ་ངན་པས་ཤ་བྱ་ན། །འཛིག་རྟེན་གཉིས་

636 བེ་ཅིང་ཟེ་ འོ། །

637 སྤྲེ་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ ཡ་

ནི་གཞིག་པའི་ཕྱིར། །ཤྲུའི་བསྟན་ལས་བརྟུལ་ཞུགས་སྒྲངས། །ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་
 དཔྱུལ་བར་ཡང་། །སྤྲིག་པའི་ལས་ཅན་དེ་དག་འདོང་། །མ་རུངས་རུ་འབོད་ལ་སོགས་
 ལ། །ཤ་བ་དེ་དག་བཙོ་བར་འགྱུར། །རྣམ་གསུམ་དག་པའི་ཤ་རྣམས་ནི། །མ་
 བརྟགས་པ་དང་མ་སྒྲངས་དང་། །མ་བསྐྱུལ་བ་ཡང་ཡོང་⁶³⁸མེད་པས། །དེ་བས་ཤ་ནི་
 མི་བཟའོ། །རྣལ་འབྱོར་ཅན་གྱིས་ཤ་མི་བཟའ། །ང་དང་སངས་རྒྱས་དག་གིས་བཤད། །
 སེམས་ཅན་གཅིག་ལ་(ཡུཅ)གཅིག་བཟའ། །ཤ་བ་དག་གི་རིགས་སུ་སྦྱེ། །དྲི་མི་
 ཞིམ་ཞིང་སྤྲད་པ་དང་། །སྦྱོན་པ་རྣམས་སུ་སྦྱེ་བར་འགྱུར། །གདོལ་པ་སྦྱེ་ཤ་ཅན་
 རིགས་དང་། །བཙོ་སྒྲག་མཁན་དུ་ཡང་ཡང་སྦྱེ། །མཁའ་འགྲོའི་རིགས་ཀྱི་སྦྱེ་གནས་
 དང་། །ཤ་བའི་རིགས་སུ་སྦྱེ་བར་འགྱུར། །མི་ཡི་ཐ་མ་དེ་དག་ནི། །སྤྲིན་པོ་བྱེ་ལའི་
 མངལ་དུ་སྦྱེ། །སྤྲང་པོ་རྩལ་དང་སྤྲིན་ཆེན་དང་། །སྤྲ་ངན་འདས་དང་སོར་བྱེད་དང་། །
 ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །ངས་ནི་ཤ་ཡང་རྣམ་པར་སྤྲངས། །སངས་
 རྒྱས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲད་པ་ལ། །དེ་མི་ཚ་བར་
 ཟ་བ་ནི། །རྟག་ཏུ་སྦྱོན་པར་སྦྱེ་བར་འགྱུར། །ཤ་ལ་སོགས་པ་སྤྲང་བའི་ཕྱིར། །བྲམ་
 ཟེའི་རིགས་དང་རྣལ་འབྱོར་ཅན། །ཤེས་རབ་ཅན་དང་ཉོར་ལྡན་པར། །དེ་དག་རྣམས་
 ནི་སྦྱེ་བར་འགྱུར། །མཐོང་དང་ཐོས་དང་དོགས་⁶³⁹པ་ཡིས། །ཤ་རྣམས་ཐམས་ཅད་
 རྣམ་པར་སྤྲད། །ཤ་བའི་རིགས་སུ་སྦྱེས་པ་ཡི། །རྟོག་གི་བ་རྣམས་མི་ཤེས་སོ། །ཇི་
 ལྟར་འདོད་ཆགས་ཐར་པ་ལ། །བར་ཆད་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་བཞིན། །དེ་ལྟར་ཤ་དང་
 ཆང་ལ་སོགས། །བར་ཆད་བྱེད་པར་འགྱུར་བའོ། །མ་འོངས་པ་ཡི་དུས་ན་ནི། །ཤ་བ་
 གཏི་ལུག་སྦྱ་བ་དག །ཤ་ནི་སྤྲིག་མེད་རུང་བའོ་ཞེས། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་
 བཤད་ཅེས་ཟེར། །བས་ལ་སྦྱོན་དང་འབྲ་བ་དང་། །བྱེ་ཡི་ཤ་དང་མཚུངས་པར་ཡང་། །
 རན་པ་དང་ནི་མི་འཕྲོད་པར། །རྣལ་འབྱོར་ཅན་གྱིས་བས་ལ་སྦྱོད། །སེང་གི་དག་དང་

638 སྤྲ་དག་དང་ཅི་ནི་སྤྲ་

639 སྤྲར་ཐང་ཞེས་

སྟག་རྣམས་དང་། །མ་ལ་སོགས་དང་འགྲོགས་འབྱུང་བས། །དས་ནི་བྱམས་པས་
གནས་པ་ལ། །ཉག་པར་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་སྤྲད། །ཐར་པའི་ཆོས་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། །
མི་རྣམས་དང་བར་འབྱུང་བའི་ཤ །དེ་ཕྱིར་བཟའ་བར་མི་བྱ་སྟེ། །འདི་ནི་འཕགས་པའི་
རྒྱལ་མཆོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡེ་ཤེས་ལྡན་གྱི་ལཱ་ལས། །ཤ་བ་བ་གང་འབྱུང་བ་དེ་ནི་དོན་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
ཉེས་པ་མེད་དེ། །དེ་ལ་འདི་སྐད་དུ། །དག་སྤྲོད་འདི་ནི་འཆི་བའི་དུས་བགྱིས་ན། །འཛམ་
བུའི་གླིང་དུ་ཉིང་འཛིན་སྒྲ་ཡང་ནི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཉག་ཏུ་རྩབ་པར་འབྱུར། །
འདིས་གསོས་པས་ནི་ཉིང་འཛིན་རྣམས་ཀྱང་ཐོབ། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ནི་(༥༦བ)
སྟོང་རྩ་ཆེན་པོ་ལ་མཛོན་པར་བཅུན་པ་སྟེ། །དེ་ལ་བྱམས་པ་མེད་དུ་མི་དོགས་པས་ཉེས་
པ་མེད་དོ། །

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས། །དུར་ཁྲོད་པས་ཤ་དང་འབགས་པ་མེད་པར་བྱའོ་
ཞེས་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་
གྱི་དོན་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདུལ་བ་ལས་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པ་
ཟོས་ན་སྤང་བའི་བར་ཆད་དུ་མི་འབྱུར་རོ་ཞེས་གང་གནད་བ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་སྤངས་
པས་དག་པར་ལྟ་བ་རྣམས་ཀྱིས་མཛོན་པའི་རྒྱལ་བས་ལ་བ་དང་། །སྐལ་བ་ཡོད་ཀྱང་
དེ་ལ་ཆགས་པས་བསྟན་པ་ལ་འཇུག་མི་རུས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་སྐད་དུ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །བསྟན་པ་བརྗོད་པ་དེ་དང་དེ་ལས་
བསྐྱབ་པའི་གཞི་རིམ་པར་བཅའ་བ་སྐྱས་གྱི་གདང་བུ་བློ་བའི་ཚུལ་དུ་རྣམ་པ་གསུམ་
བཅས་ནས་དེའི་ཆེད་དུ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱང་བཀག་སྟེ། །དེ་ནས་ཐ་ན་⁶⁴⁰རང་གི་བ་
བཅུའི་ཤ་ཡང་⁶⁴¹བཀག་གོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཉག་ཏུ་བའི་སྤྲོན་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

640 སྤྲོན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཐ་ན” མེད།

641 རང་བཞིན་གྱིས་གི་བའི་ཤ་རྣམ་པ་བཅུལ་དགོངས་པར་སྤང་།

ན་བའི་གསེས་སྒྲིལ་ཡང་བརྒྱུད་པར་བྱ་བ་ཉིད་དོ། །བདག་གི་དོན་དང་ཚངས་པར་སྦྱང་
པ་གནས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་འདུལ་བ་ལས་ཀྱང་། ལྷུང་བཟེད་དང་ཆོས་
གོས་ཀྱང་བཅོངས་ལ་ལུས་བསྐྱུང་བར་⁶⁴²གསུངས་ན། སྐྱེ་བོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་
ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པའི་རྒྱ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའི་ལུས་ལྟ་ཅི་སྒྲོས་ཏེ། དལ་བའི་དགའ་
བ་སྤྲོས་སྤྲོམ་ཆོགས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཆེད་པར་དགའོ། །དེར་བ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར།
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་དང་དེར་བདག་ཉིད་སྒྲིལ་ལ་ཉེ་བར་སྦྱར་བར་བསྟན་ཏོ།།

འཕགས་པ་དགོན་མཆོག་སྤྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་ནམ་ཚོད་བཟུང་བར་⁶⁴³གྱུར་པ་
དེའི་ཚོ། ཉི་ཚོད་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེ་དག་གི་ལུས་གསོ་བའི་ཡོ་བྱད་འདི་ལྟ་
སྟེ། མར་རམ། འབྲུ་མར་རམ། སྤྱང་ཕྱི་འམ། བུ་རམ་མམ། རྩ་བའི་⁶⁴⁴ཁྲ་བ་འམ།
སྒོང་པོའི་ཁྲ་བ་འམ། འབྲས་བུའི་ཁྲ་བ་དེ་ལྟ་བུ་དག་བཟར་མི་རུང་སྟེ། གཞན་ཟ་བ་
མཐོང་ན་ཡང་ཁོང་ཁྲོ་བའི་སེམས་དང་འཇུངས་པའི་སེམས་ཀྱང་མི་བསྐྱེད་དོ། །ཡང་
གལ་ཏེ་ཟས་ཕྱིས་མི་ལོན་པའི་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཇི་ལྟ་བུའི་ནད་ཀྱིས་སྒོག་གི་
བར་ཆད་དུ་འགྱུར་བ་འམ། དགོ་བའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བར་ཆད་དུ་འགྱུར་ཏེ། ནད་ཚབས་ཆེ་
(༧༧ན)ན་དེས་འགྱུད་པ་མེད་ཅིང་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་བྱས་ལ་དེས་སྒྲིལ་ཡིན་པར་
སེམས་ཉེ་བར་བཞག་སྟེ་སྦྱད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

གོས་ཀྱི་འོངས་སྦྱོད་ཀྱི་སྦྱར་བ་ནི་དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཁྲུས་པའི་མདོ་ལས་བསྟན་ཏེ།
དོ་ཚ་ཞིང་འཛོམ་པས་ཁྲེལ་ཡོད་པས་དགྱི་བ་དང་། ཤ་སྤྱང་དང་སྤྱང་བུ་དང་རྒྱུད་དང་ཉི་
མ་དང་སྤྱིག་སྤྱུལ་གྱིས་རིག་པར་འགྱུར་བས་གཡོགས་པ་དང་། དགོ་སྦྱོང་གི་རྟགས་
བརྟན་པ་དང་། རུར་སྤྱིག་དེ་དག་ནི་ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་
ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ལོ་སྤྱོད་ནས་མཆོད་རྟེན་གྱི་ཕྱིར་ཡང་དག་པར་གཟུང་བར་བྱ་བ་དང་། དེ་

642 ལྷུང་ཐང་ཟེ་ ‘བཟུང་བར་’ པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གཟུང་བར་’

643 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བཟུང་བར་’

644 སྐྱེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་ཟེ་ ‘སྐྱེའི་’

དག་ནི་ཡིད་བྱུང་བ་དང་འདྲ་ཆགས་དང་བྲལ་བས་ཁ་དོག་བསྐྱར་བ་ཡིན་གྱི། འདྲ་
 ཆགས་ཀྱིས་ཁ་དོག་བསྐྱར་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། འདི་དག་ནི་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་མཐུན་པ་
 ཡིན་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་འབར་བ་དང་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཅུར་སྒྲིག་འདི་དག་
 གིས་དགྲིས་ཤིང་གཡོགས་ནས་སྒྲིག་པ་ལས་ལྷོག་པར་བྱ་བ་དང་། ལེགས་པར་བྱ་
 བའི་ལས་བྱ་བ་དང་། ཆོས་གོས་ཀྱིས་ཆབར་⁶⁴⁵སྦྱར་བ་ལ་བརྩོན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་།
 ཅུར་སྒྲིག་འདི་དག་འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་ཆོགས་དང་མཐུན་པ་ཡིན་པར་ཤེས་ནས་
 སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་ཡང་རྟོག་པ་དང་འགྲོགས་པར་མི་བྱ་བར་ཅུར་སྒྲིག་རྣམས་བཅང་
 བར་བྱ་བ་སྟེ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདི་ལ་ཆད་པ་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤང་པོའི་མདོ་ལས། །འོད་སྤང་གང་དག་ལྟོད་ཅིང་ཡང་དག་
 པར་མི་སྒྲིམ་པ་དང་དག་སྦྱང་གི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་འདི་དག་ལས་ཉམས་པ་ལུས་ལ་
 ཅུར་སྒྲིག་དག་འཆང་བ་རྣམས་ནི་དེ་ལ་གྲུས་པ་མི་སྦྱིད་དོ། །འོད་སྤང་དེ་ལ་དག་སྦྱང་
 གི་ཁ་དོག་དང་གཟུགས་ཅན་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་⁶⁴⁶ཞེས་བྱ་བའི་ཉི་ཆོ་བའི་སེམས་
 ཅན་དཔྱལ་བ་ཡོད་དོ། །འོད་སྤང་ཉི་ཆོ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་དེར་དག་སྦྱང་གི་
 གཟུགས་སུ་གྱུར་བཞིན་དུ་གོས་འབར་བ་དག་དང་མགོ་འབར་བ་དག་དང་ལྷུང་བཟེད་
 འབར་བ་དག་དང་སྟན་འབར་བ་དག་དང་མལ་ཆ་འབར་བ་དག་གཞོད་པ་བྱེད་དེ། དེ་
 དག་གི་ལོངས་སྦྱོད་དང་ཡོངས་སུ་སྦྱད་པ་གང་ཅི་ཡོད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་འབར་རབ་དུ་
 འབར་ཏེ་ཀུན་དུ་རབ་དུ་མཆེད་ཅིང་འབར་ལ་དེ་མེ་ལྷེ་གཅིག་དུ་གྱུར་ཏེ། དག་སྦྱང་གི་
 ཁ་དོག་དང་གཟུགས་ཀྱིས་གཞོད་པ་དེ་དག་སྦྱང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་དཀོན་(ཡ་ཡ་བ)མཆོག་སྤྲིན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་
 སླ་གཤམ་མེད་པ་ལ་ལུས་ནའམ་ལུས་ཀྱིས་མི་རྩས་པར་གྱུར་ན་དེས་གཙུག་ལག་ཁང་

645 སྦྱོད་དག་དང་ཅོན་ཅེ་བར་མེད།
 646 སྦྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་མེད།

དུ་གནས་ཏེ། འདི་སྐྱམ་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
སྤངས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅས་ཏེ་ཅིན་ས་ཀྱང་བདག་གཙུག་ལག་ཁང་ན་གནས་བཞིན་དུ་
ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྤང་བར་འདོད་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་བྱ་སྟེ། གཙུག་ལག་ཁང་དེ་ལ་ཡང་
ཆགས་པ་མི་སྐྱེད་དེ་ཞེན་⁶⁴⁷པར་མི་བྱའོ་སྐྱམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་འདི་ལྟར་
སེམས་ཏེ་སྐྱིན་པའི་བདག་པོ་རྣམས་ལ་པན་གདགས་པར་བྱའི་བདག་ཅག་གིས་
བདག་ཉིད་གསོ་བར་ནི་མི་བྱའོ་སྐྱམ་མོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་དག་ཉལ་བ་ན་སྟོ་གཡས་པས་ཉལ་བར་བྱེད་དེ་རྐང་པའི་སྤྱིང་དུ་
རྐང་པ་བཞག་ནས། ལུས་ཆོས་གོས་དག་གིས་ཤིན་དུ་⁶⁴⁸གཡོགས་ཤིང་། རྩན་པ་
དང་ཤེས་བཞིན་དང་ལྡན་བཞིན་དུ་སྤང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་ལྡང་བའི་འདུ་ཤེས་སུ་ཉལ་
བར་བྱེད་དེ་གཉིད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པར་མི་བྱེད་དོ།⁶⁴⁹ །སྐྱེས་⁶⁵⁰པའི་བདེ་བ་ལ་
ཡང་མ་ཆགས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་དེ་དག་ཇི་ཅམ་དུ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་གནས་ཤིང་
འཆོ་བའི་ཕྱིར་ཉལ་བར་བྱེད་པ་ལ་རྟག་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ་ཡང་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་
མཛོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཕྱོགས་འདིས་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པ་
ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་པར་བྱ་སྟེ། དེས་ན། བདག་ལ་སྤྱིང་
པས་ཡོངས་སུ་དཀྱིལ། ཉོན་མོངས་བཅས་པའི་ལྟངས་ལྟར་འགྱུར། །

ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། དེ་དག་ལ་ཟས་རོ་ཞིམ་བསོད་པ་དག རྟེན་ནས་
རྣལ་འབྱོར་མི་བརྩོན་ཟ་ཞིང་འབྱུང་། །དེ་དག་ལ་ནི་ཟས་དེ་གདུག་པར་འགྱུར། །བ་ལང་
སུ་གུས་པ་ད་རྩ་མ་བཀྲས་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །འཕགས་པ་རིན་པོ་
ཆའི་སྤང་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དད་པས་བྱིན་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱིང་

647 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “པ་མི་སྐྱེད་དེ་ཞེན་” མེད།

648 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཡོངས་སུ་” ཡོད།

649 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དོ། །” མེད།

650 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “གཉིས་”

པ་ཡོངས་སུ་བསྟན་པ་དང་། དེ་ནས་འཁོར་དེ་ཉིད་ནས་རྣམ་འབྱོར་སྦྱོང་པའི་དགོས་སྤོང་
 ཉིས་བརྒྱས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ཐོས་ནས་རབ་དུ་རུས་ཏེ་མཆིམ་ཟག་ཅིང་ཆོག་
 འདི་སྐད་ཅིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བདག་ཅག་ནི་གུམ་ཡང་རུང་སྟེ་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་ཀྱི་
 བར་དུ་དད་པས་སྦྱལ་བའི་བསོད་སྟོམས་ཅིག་ཅུམ་(༢༤ན)ཡང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་པར་
 མི་བགྱིའོ་ཞེས་སྒྲུས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། སྦྱིས་བུ་དམ་པ་
 དག་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ། །དོ་ཆ་ཤེས་པ་དང་འགྱོད་པ་དང་ལྡན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་པ་
 རོལ་དུ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་འཇིགས་པར་ལྟ་བ་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་དག་གིས་གསུང་རབ་
 འདི་མཛོམས་སོ། །འོད་སྦྱང་ངས་དགོས་སྤོང་གཉིས་ལ་དད་པས་བྱིན་པ་གནང་སྟེ། གཉིས་
 གང་ཞེ་ན། ལྡན་པ་དང་གྲོལ་བའོ། །དགོས་སྤོང་དག་དགོས་སྤོང་ལྡན་པ་རྣམ་འབྱོར་སྦྱོང་
 པ་དའི་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པ་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་མཐོང་། འདུ་བྱེད་
 ཐམས་ཅད་སྦྱག་བསྒྲུལ་བར་རིག་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་མེད་པར་མོས། ལྷ་རན་
 ལས་འདས་པ་ཞི་བར་རྟོགས་པས་ནི་རི་རབ་ཅུམ་གྱི་ཁམས་དག་གིས་དད་པས་བྱིན་
 པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་ཀྱང་དེའི་ཡོན་ཏན་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་རོ། །སྦྱིན་པ་པོ་
 དང་སྦྱིན་བདག་གང་དག་ལས་དད་པས་བྱིན་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་པ་དེ་ལས་དེ་དག་གི་
 བསོད་ནམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་དང་པན་ཡོན་ཆེན་པོར་འགྱུར་རོ། །
 དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དགོས་སྤོང་དག་རྣམས་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་
 རྣམས་ལས་གང་བྱམས་པའི་སེམས་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དེ་མཆོག་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །འོད་སྦྱང་དགོས་སྤོང་གང་ཞེ་ག་སྦྱིན་པ་པོ་དང་སྦྱིན་བདག་གི་ཆོས་གོས་དང་
 བསོད་སྟོམས་དང་མལ་ཆ་དང་ཡོ་བྱད་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་ནས་སེམས་རྣམ་པར་
 གྲོལ་བ་ཆད་མེད་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ན་སྦྱིན་པ་པོ་དང་སྦྱིན་བདག་དེའི་རྣམ་པར་
 སྦྱིན་པ་ཡང་ཆད་མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །འོད་སྦྱང་སྦྱོང་གསུམ་གྱི་སྦྱོང་ཆེན་པོའི་
 འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ནི་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་འགྱུར་

ཡང་སྤྲིད་ཀྱི་དེའི་བསྐྱོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་མཐུན་པ་ནི་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་གང་ཡང་མི་
འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་བསྐྱོད་སྟོམས་ལ་འགྲོ་བར་རྩོམ་མཁུ། ཟས་ཟ་བར་རྩོམ་པ་དང་། སྤྲིན་པ་པོ་ལ་
ཕན་གདགས་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་སྤྲིན་བྱ་བ་སྤྲུ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་
བྱུང་པ་སྟེ་གནས་གསུམ་ལ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་ནས།⁶⁵¹ དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་
གཞུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་བསྟན་པ་དང་། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་
དྲན་པ་(ཡང་བ)དང་ལྡན་པར་བྱའོ། །ལ་⁶⁵²སྤྲིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གསང་སྟགས་
རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་བསྟུང་བར་བྱའོ།།

དེ་ལ་ཐོག་མར་རེ་ཞིག་དཀྱིལ་འཁོར་དང་དམ་ཆོག་གི་ཕྱིར། དམ་ཆོག་གསུམ་གྱི་
རྒྱལ་པོ་ལས་འབྱུང་བའི་རིག་སྟགས་འདི་བརྟེན་པར་བྱའོ། །ན་མ་སྐྱབ་བྱ་བྱོ་སྤྱོ་སྤྱོ་
ཞྱོ་ ཞོ་བི་རྩོ་བི་རྩོ། མ་རྩོ་བྱོ། ས་ཏ་ས་ཏ། སྤྱ་རྩོ་སྤྱ་རྩོ། ཏ་ཡི་ཏ་ཡི། བི་རྩོ་
མ་ནི། སྤྱོ་རྩོ་ནི། ཏ་ར་མ་ཏ། སིད་རྩོ་ཨ་གེ་ཏྱོ་སྤྱོ་རྩོ།⁶⁵³ འདིས་དཀྱིལ་འཁོར་
ཐམས་ཅད་དུ་ཞུགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྲིད་པོ་བརྒྱ་སྟོང་
བརྒྱུ་མ་ཉི་ལྔ་ཏེན་པ་དང་འཛིན་ཏེན་ལས་འདས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཐམས་ཅད་⁶⁵⁴
དུ་ཞུགས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་གང་ཞེ་ན། ན་མ་སྤྱོ་ཡ་རྩོ་ཀྱུ་ཏྱོ་ཐུ་ག་ཏྱོ། སྐྱབ་ཏྱོ་
པ་ཏྱོ་ཏྱོ་ཐུ་རྩོ་རྩོ་ཏྱོ་བ་ལི་ཏྱོ། ཨོ་ཨོ་ས་མ་ས་མ། ས་མ་རྩོ་ཏྱོ་རྩོ་ཏྱོ་ཐུ་རྩོ་ཐུ་ས་
ནི། ཏ་ར་ཏ་ར། སྤྱ་ར་སྤྱ་ར་ཏ། བི་ག་ཏ། རྩོ་ག་བྱད་རྩོ་རྩོ་ཏ། ས་ར་ས་ར། ས་མ་བ་

651 སྤྲིན་པ་པོ་ལ་ཞེས་པ་ནི། མེད།

652 སྤྲིན་པ་པོ་ལ་ཞེས་པ་ནི། མེད།

653 གང་དུ་སྤྲིན་པ་པོ་ལ་ཞེས་པ་ནི། སྤྲིན་པ་པོ་ལ་ཞེས་པ་ནི། ན་མ་སྤྱོ་ཡ་རྩོ་ཀྱུ་ཏྱོ་ཐུ་ག་ཏྱོ། ཞོ་བི་རྩོ་བི་རྩོ། མ་རྩོ་
བྱོ་སྤྱོ་རྩོ་ནི། ཏ་ར་མ་ཏ། སིད་རྩོ་ཨ་གེ་ཏྱོ་སྤྱོ་རྩོ། (པེ་ཅིང་ཞེ་སྤྲིན་པ་པོ་ལ་ཞེས་པ་ནི།) ཏམ་ཏ། སིད་ཨ་
གེ་ཏྱོ་སྤྱོ་རྩོ། ལེགས་སྟུང་(namaḥ sarva-buddha-bodhi-satvānām om viraji mahā-cakra-viraji /
sata sārata trapi vidhamani / sabhajani / sambhajani / taramati / siddha agre tvam svāhā //)

654 སྤྲིན་པ་པོ་ལ་ཞེས་པ་ནི། མེད།

ལྷ། ཉ་ས་ཉ་ས། རྩ་ཡ་རྩ་ཡ། ག་ག་ན་མ་རྩ་བ་ར་ལྷ། ཞེ་རྩ་རྩ་ལ་ན་སྤ་ག་རེ་སྤ་རྩ།⁶⁵⁵
 འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་ཡིན་ཏེ་འདི་ལ་གུས་པ་སྐྱ་ན་མེད་པར་
 བྱེད། །འདིས་ལས་དང་པོ་པ་དག་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛེད་
 པ་མཐའ་ཡས་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ཉིད་བདུད་ལ་སོགས་པ་དང་མ་རུངས་པ་
 ཐམས་ཅད་ལས་སྤང་བར་བྱེད་པའི་མཚོག་ཡིན་ནོ། །ཐལ་མོ་བདེབས་པ་འཇ། ཐལ་
 བ་འཇ། ཡུངས་ཀར་རཇ། རྩའཇ། ལྷ་བའཇ། ཡིད་ཀྱིས་ཀྱང་མཚམས་གཅོད་པར་
 བྱེད་དོ། །ནད་ཀྱིས་བཏབ་ན་སྐྱ་ན་མ་རྩ་ལ་སྤྲུགས་ཀྱིས་བཏབ་སྟེ་བཏུང་རོ། །ཡང་ན་
 མཚོད་ཉེན་ནས་སྐྱེ་གཟུགས་སམ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྟེགས་བམ་ལ་ནགས་ཀྱི་⁶⁵⁶མེ་
 ཏྲག་སེམས་མཉམ་པར་གཞག་སྟེ་འབྱུང་ཞིང་སྐྱ་བ་བྱེད་སྦྱར་བ་བྱས་ན་ནད་ཆེན་པོ་
 དག་ལས་ཐར་བར་འགྱུར་རོ། །སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་དམིགས་
 པ་དང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པ་དང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བྱ་
 བར་འདོད་པའི་སེམས་ཀྱིས་བཟང་པོའི་སྦྱོད་པ་མཛོད་དུ་བྱ་བས་བསྐྱས་བཞེད་བྱེད། །
 ཆོག་འདི་ནི་ཆོག་འདིའི་མཚུག་ནས་འབྱུང་རོ། །དམ་ཆོག་གསུམ་གྱི་བསྐྱས་བཞེད་
 བྱེད་པས་ནི་ཁྱུས་མ་བྱས་ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ལྷག་(པཱ་ན)མ་དང་མི་གཅོང་བས་
 ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ཕྱག་རྒྱ་འདྲ་བ་དག་མི་བཟེད། །མི་བགོམ་མོ། །ཁྲི་ལ་ཉལ་
 བར་མི་བྱེད། །ཆང་མི་བཏུང་རོ། །མོས་པས་སྦྱོད་པའི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་དག་ལས་མི་
 གཡོ་བ་དང་ཐེ་ཆོམ་མེད་ན་སྦྱོར་དང་ཚུལ་དན་པར་གྱུར་ཀྱང་འགྲུབ་པོ། །མཁས་སམ་

655 གོང་དུ་སྟེ་དག་དང་ཅིན་ལྟར་བཀོད། སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ (ན་མ་སྟེ་ཡ་རྩི་ཀྱ་རྩྱ་ཏ་ཐུ་ག་རྩྱ་) སམ་ཅ་ཨ་ལྷ་ཏི་ཏ་ཏ་ཐུ་
 རྩྱ་ཏ་ཏ་བ་ལི་རྩྱ་ ཨ་ས་མ་ས་མ། ས་མ་རྩྱ་ཏི་ན་རྩྱ་ཐུ་ཐུ་ས་ནི། ཉ་ར་ཉ་ར། སྤར་སྤར་ར། བི་ག་ཏ་རྩ་ག་བཟྩ་རྩྱ་ཏི། ས་ར་ས་
 ར་ས་མ་བ་ལྷ། ཉ་ས་ཉ་ས། རྩ་ཡ་རྩ་ཡ། རྩ་ག་མ་རྩ་བ་ར་ལྷ། ཞེ་རྩ་རྩ་ལ་ན་སྤ་ག་རེ་སྤ་རྩ། ལེགས་སྦྱར་ཟེ་ (namas
 traiyabdhikānām tathāgatānām / sarvatra-a-pratihata-avāpti-dharmatā-balinām / āṃ a-sa-
 ma-sama samantato * an-antana-avāpti-śāsani / hara smara smaraṇa vigata-rāga-bud-
 dha-dharmate / sara sama-balā / hasa / traya / gagana mahā-a-cala-rakṣaṇa / jvala jvalana
 sāgare svāhā //)

656 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ (སེམས་ཀྱི་)

མི་མཁས་ཀྱང་རུང་སྟེ་དེས་པར་འགྱུབ་བོ།།

དེ་སྐད་དུ་དེ་ཉིད་ལས། གང་ཞིག་བྱང་ཆུབ་སེམས་བརྟན་ཞིང་། ཁྲོ་བློས་ཆགས་པ་
མེད་པ་དང་། བེ་ཚོམ་དག་ཀྱང་མི་བྱེད་པ། དེས་འདི་ངེས་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བརྟན་པ་ནི་འདིར་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་སེམས་
སྟོབས་དང་ལྡན་པར་ངེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གསུངས་ཀྱི་སར་ཆུད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་
ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལས། སྤར་དབྱུང་བར་བྱ་བ་དང་། སྤང་བར་བྱ་བ་ཐོབ་
པར་འདོད་པ་དང་། ལུན་པ་ཆེན་པོའི་ཁོད་ནས་སྤང་བར་འཇུག་པར་འདོད་པ་དང་།
ལོག་པར་སྤང་བས་ལྷག་པར་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་
བདག་ལྟ་བུ་བསོད་ནམས་རྒྱུད་ལ་འགྲུབ་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཞེས་སེམས་ཁུམ་པ་
བཀག་གོ། །ས་ལ་གནས་པ་ངན་འགོ་ལས་ཤིན་དུ་འདས་པ་སྟོལ་བའི་རྒྱབས་མང་བ་
བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དཔག་དུ་མེད་པ་བསྐྱབས་པ་ལ་ནི་གོང་དུ་སྟོས་པའི་ཉེས་པ་
ཉིད་མི་སྲིད་དོ། །འདི་ལ་མ་ཤེས་ནས་སྤྲགས་རྣམས་ཡི་གེ་ལྷག་པར་བརྗོད་ཀྱང་ཉེས་
པ་མེད་དོ། །ཉུངས་ཀྱང་ཉེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཚོག་ཉམས་ཀྱང་ཉེས་པར་མི་འགྱུར་
རོ། །འོན་ཀྱང་དད་པའི་ཤུགས་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཤུགས་དང་། རང་གི་དོན་དོར་
བའི་ཤུགས་བཅན་པར་བྱ་སྟེ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་བརྗོད་ན་གདོན་མི་བར་ཆོ་⁶⁵⁷འདི་
ཉིད་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཐོང་བ་དང་ཅི་འདོད་པ་ཡང་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །

ཡང་ན་དོ་ཆེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲགས་འདིས་བསྐྱེད་བར་བྱའོ། །ན་མ་སྒྲི་ཡ་སྒྲི་ཀླ་
མྱོ། ཏ་སྒྲ་ག་ཏྲ་མྱོ། སར་བཛྲ་རྒྱ་རྒྱོ། ཨོ་ཙ་ཏ་ར་ལ་ཙ་ཏ་ར་ལ། བ་ལ་བ་ལ། བཛྲ་བཛྲ་
ཤྱ་རྟ་ཤྱ་རྟ། བ་ལ་ན་ལ་ལ་ན། བ་ར་བ་ར། ལྷ་ར་ལྷ་ར། བཛྲ་རྒྱ་ལ། སྐྱ་ཏ་སྐྱ་ཏ།
ལ་ལི་ཏ་ཤི་ལ་ར། ས་མརྟ་བརྒྱུ་ཏི། རྩ་ལ་ཤེ་རྩ་ལ་ཤེ། ར་མོ་སྐྱ་སྐྱེ། ཨ་གྲོ་ཤྱ་ཤྱ་སྐྱ་སྐྱ་

657 ལྷ་མ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྩོམ་མཁན།

ཀློ་ར་ཏ་ར་ཏ། རྩྱ་རྩྱ་སྟོ་ར་སྟོ་ར་བཛྲླ་མེ་སྤྱ་རྩ།⁶⁵⁸ འདི་བཏོན་པ་ཙམ་གྱིས་བགལས་
དང་། རྣམ་(ཡེ་བ)པར་ལོག་འདྲེན་ཐམས་ཅད་མི་འོང་ངོ་། །ལྟ་དང་ལྟ་ལ་སོགས་པ་
ཐམས་ཅད་གྱིས་མི་བཟོད་དོ། །བཟའ་བ་དང་བཅུང་བ་དང་མལ་ཆ་དང་མཆོད་པའི་ཡོ་
བྱད་རྣམས་ཀྱང་སྤྲུགས་རྒྱུའམ། བལྟ་བའམ་ཡིད་གྱིས་བསྐྱུང་ངོ་།།

ཡང་ན་མི་གཡོ་བའི་སྤྲོད་པོས་དེ་ཐམས་ཅད་བྱའོ། །དེ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ར་མཆ་ས་མརྟ་
བཛྲླ་མྱ་ཏེ། ཨ་མོ་གྲ་ཙེ། མ་རྩ་རོ་ཤ་སྟོ་ར་ཡ། རྩྱ་རྩྱ་མ་ཡ་རྩྱ་མ་ཡ། རྩྱ་ཏེ། རྩྱ་
སྤྱ་ཨོ་བ་ལ་རྩྱ་དེ་ཏེ་རྩྱ་མ་ལི་ནི་སྤྱ་རྩ།⁶⁵⁹ འདིས་ཁམ་དང་པོ་ལ་ལན་བརྒྱད་བསྤྲུགས་
ལ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུག་གི་རྒྱལ་པོ་ཉིད་དུ་
བསམས་ཏེ་བཟའོ། །དུག་གཞིལ་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ཨི་ལི་མི་དྲེ། ཉི་ལི་མི་དྲེ། ཨི་ལི་མི་
ལི་མི་དྲེ། ཉི་ལི་མི་ལི་མི་དྲེ། དུམ་བེ་དུམ་བེ། དུ་བྱ་ལྷ། དུ་མ་ཏེ། དུསྟེ། ཏུམ། ཏུམ་ར་ཏེ།
མ་མ་མོ་མ་མ་མ་ར་ཏེ། ཀལྱི་རེ། ལུམྱེ། ཨི་ལི་ཉི་ལི་མེ། ཨ་གྲ་མེ། ཨུ་གྲ་ལུ་གྲ་མེ།
ཨི་ལི་ཨི་ལི་ཡེ། མི་ལི་མི་ལྷི་ཡེ། ཨ་ག་ཨི་ཡ། ཨ་ཨ་ཨི་ཡི། ཤེ་ཏེ། ཤེ་ཏེ་དུམྱེ། ཨ་
རྩྱ་རྩྱེ། ཨ་རྩྱ་རྩྱེ། རྩྱ་ཨོ། བི་ཤ་ནི་ཀེ་ཏ་ནི་སྤྱ་རྩ།⁶⁶⁰ གང་ཞིག་རིག་སྤྲུགས་འདི་

658 གོང་དུ་སྟེ་དགེ་དང་ཅི་ནི་ལྟ་བུ་བཀོད། ལྟ་བུ་དང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ‘ན་མ་སྤྱི་ཡ་རྩྱ་ཀུ་རྩྱ་ཏུ་གྲ་ཏུ་རྩྱ་མཆ་བཛྲླ་མྱ་ཨོ་
ཙེ་ལུ་ཙེ་ལྷ། ཙེ་ལུ་ཙེ། བཛྲླ་མྱ་རྩྱ་རྩྱ་མ་ལ་ན་པ་ལ་ན། ཏར་ཏར། ལྟ་རྩྱ་མ་ལ་བཛྲླ་དཔ། སྟོ་ར་ཡ་སྟོ་ར་ཡ།
(པོ་ཅིང་ཅེ་ སྟོ་ར་ཡ་སྟོ་ར་ཡ།) ལི་ཤི་ཁ་ར་ས་མརྟ་བཛྲླ་མེ། རྩྱ་ལ་ནི་རྩྱ་ལ་མེ། (པོ་ཅིང་ཅེ་ རྩྱ་ལ་ནི་རྩྱ་ལ་མེ།) ས་མ་སྤྱ། ཨ་ག་
ཨ་ག་ཤ་སྤྱ་ཀུ་ཀློ་ར་ཏེ། (པོ་ཅིང་ཅེ་ རྩྱ་རྩྱ་ཨོ།) རྩྱ་ཏེ། བཛྲླ་ལུ་ཏེ་སྤྱ་རྩ། ལེགས་སྤྱར་ཅེ་ (namas traiyab-
dhikānām tathāgatānām sarva-vajra-dharāṇām caṇḍāla / cala / vajra / śāntana / phalana
/ cara / māraṇa / vajra-ḍāla-phaṭa / lalita-śikhara samanta-vajriṇi / jvala / namo * astu te
agra-ugra-śāsānānām raṇa haṃ phula sphāṭa vajra-uttame svāhā //)

659 ལྟ་བུ་དང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ‘ན་མཆ་ས་མརྟ་བཛྲླ་མྱ་ཏེ། ཨ་མོ་གྲ་ཙེ། མ་རྩ་རོ་ཤ་སྟོ་ར་ཡ་ད། རྩྱ་རྩྱ་མ་ཡ་རྩྱ་མ་ཡ། རྩྱ་
མ་ཏེ། རྩྱ་སྤྱ་ཨོ་བ་ལ་རྩྱ་དེ་ཏེ་རྩྱ་མ་ལི་ནི་སྤྱ་རྩ། ལེགས་སྤྱར་ཅེ་ (namah samanta-vajrāṇām trāṭa / a-mogha
caṇḍa-mahā-roṣaṇa sphāṭaya hūṃ / bhrāmaya hūṃ / trāṭa hūṃ / mām / om balaṃ dade
tejo-mālīni svāhā //)

660 གོང་དུ་སྟེ་དགེ་དང་ཅི་ནི་ལྟ་བུ་བཀོད། ལྟ་བུ་དང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ‘ཨི་ལི་མི་དྲེ། ཨི་ལི་མི་དྲེ། ཨི་ལི་མི་ལི་མི་དྲེ་ཉི་ལི་
ཉི་ལི་མི་དྲེ། (པོ་ཅིང་ཅེ་ ཨི་ལི་མི་ལི་མི་དྲེ་ཉི་ལི་ཉི་ལི་མི་དྲེ།) དུམ་བེ་དུམ་བེ། དུ་བྱ་ལྷི་ཡེ། དུ་མ་ཏེ། དུསྟེ། ཏུ་
ག་ཀེ། ཏུ་ཀ་ར་ཏེ། མ་མ་མོ་མ་མ་ར་ཏེ། ཀལྱི་རེ། ཀལྱི་ར་སྤྲུག་ཏེ། ཨི་ལི་མེ། ཨི་ལ་ཉི་ལི་མེ། ཨ་གྲ་མེ། ཨུ་གྲ་ལུ་གྲ་མེ། ཨི་ལྷི་

ལན་གཅིག་ཐོས་པས་ཀྱང་དེ་ལ་སྐྱུལ་གྱིས་མི་ཟེའོ། །དེའི་ལུས་ལ་དུག་གིས་མི་
 རྒྱགས་སོ། །སྐྱུལ་གང་དེ་ལ་ཟ་བ་དེའི་མགོ་ལྷུག་འདི་དག་པ་བཞིན་དུ་ཆལ་པ་བདུན་
 དུ་འགས་སོ། །ཁྱུ་རིག་སྒྲགས་འདི་འཆང་བ་དེ་ལ་ཇི་སྟིད་འཆོའི་བར་དུ་སྐྱུལ་གྱིས་མི་
 ཟེའོ། །དེའི་ལུས་ལ་དུག་གིས་མི་རྒྱགས་སོ། །

གསང་སྐྱབས་ཀྱི་ཆོག་འདི་དག་སྐུལ་གྱི་མདུན་དུ་གདོན་པར་མི་བྱའོ། །དེ་ཅི་ལྟར་
 ཞེན། སྐུལ་འཆི་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ཨི་ལ་ལ། ཅི་ལ་ལ། ཅོག་བློ།
 ཀོ་ཤ། ཀོ་ཤེ་ཏི། ཀྱ་ར་ཤ། ཀྱ་ར་ཤེ་ཏི། སོ་ཤ། སོ་ཤེ་ཏི། ཕུ་ཅད། ཕུ་ཅད་ཤེ་ཏི། མོ་བ། མོ་
 ཤེ་ཏི། བི་ཀུ་ཅད། བི་ཀུ་ཅད་ཤེ་ཏི། སུ་ཅད། སུ་ཅད་ཤེ་ཏི། བི་མ་སུ་ཅད། བི་མ་སུ་ཅད་ཤེ་ཏི།
 སུ་ཅད་ཤེ། སུ་མ་ར་ཤེ། སུ་མ་ར་ཤེ། སུ་མ་རྩྭ་ར་ཤེ། སུ་མ་རྩྭ་ར་ཤེ། བ་ག་ར་ཤེ། བ་ག་ཤེ་ཏི།
 ཏ་ཤེ། སམ་ཏ་ཤེ། སམ་ཏ་ཤེ་ཏི། མཚོ། མཚོ། མཚོ་ལ། ཚ་ལ་བི་ལི། ལྷོ་ཏི་ལྷོ་
 ཏ། བུ་ལ། ལྷོ་ཏི་ལ། ཏ་ལ་ཏ་ལ། ཏ་ལ་ཏ་ལ། ཏ་ལ་ལ། ཨི་ལ་ལ། ཀེ་པ་ཅ་ལ།
 མི་ལ་ལ། དྭོ་དྭོ། ཏ་ཏ་ཏ་ཏ། སྐུ་ཏ་སྐུ་ཏ། སུ་ཏ་སྐུ་ཏ།⁶⁶¹ དག་སྐྱོང་དག་དེ་
 ལྟར་ན་དུག་སེལ་གྱིས་འབྱུང་པོ་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རིག་སྐྱབས་བརྩོན་པ་(༥༠་
 ༩)དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་བཞིན་ནོ། །གཞན་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་ནོ། །ཡང་དག་པ་འོ། །

ཡེ། ཞི་ལི་ཞི་ལྷི་ཡེ། མི་ལི་མི་ལྷི་ཡེ། ཇམ་ག་ཞི་ཡེ། ཇམ་པ་ཞི་ཡེ། ་ཤཱུརྟེ། ་ཤཱུརྟུཏྲེ། ཇམ་རྒྱ་རྩུབ་ཤཱུརྟེ། ཇམ་རྩུབ་ཤཱུརྟེ། རྩོ།
 འློ། པ་ན་ནི་གཏྲ་ནི་སྐྱ་རྩུ། ལེག་པ་སྦྱར་ (ilimitte / tilimitte / ilitilimitte / dumbe | duḥse / duḥsālīye / dumbālīye / takke / tarkkarane | marmme / marmarane / kaśmīre / kaśmīra-mukte / aghane / aghanaghane / ilimilīye / akhāpye / apāpye śvete / śveta-tunde / anānurakṣe svāhā //)

661 བོད་དུ་སྐྱེ་དགོང་ཙོན་ལྟར་བཞག་ཡོད། སྐར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་། མི་ལ་ལ་ཙཱ་ལ། ཅག་གོ་སྐྱག་གོ། གོ་རྒྱ་གོ་དེ་རྒྱ།
 གྱར་རྒྱ། གྱར་དེ་རྒྱ། བོ་རྒྱ་བ་དེ་རྒྱ། བུ་རྩ། བུ་རྩ་དེ་རྒྱ། བོ་ཅ་ཅ། བོ་དེ་རྒྱ། བྱི་ཁུ་རྩ། བྱི་ཁུ་རྩ་དེ་རྒྱ། སྐར་རྒྱ། (ལེ་ཅིང་། སྐ་
 ར་ཀ) སྐ་རྩ་དེ་རྒྱ། རིམ་སྐ་རྩ་རྒྱ། རིམ་སྐ་རྩ་དེ་རྒྱ། བུ་རྩ་དེ། བུ་དར་རྩ་དེ། བུ་དར་རྩ་དེ། བུ་དར་དར་ཁ་རྩ་དེ། བུ་དར་དར་ཁ་རྩ་དེ།
 སམར་རྩ་དེ། སམར་དར་ཁ་རྩ་དེ། ཡད་ཚོ། ཡད་ཚོ་ལ། ཡད་ཚོ་ལ། ཚལ་བི་ཤ་བུ་རྒྱ། བྱི་ཏབ་དེ་རྒྱ། མ་ཏལ། ཏལ་ཏལ། ཏ་
 ལ་ཏལ། ཏལ་ལ། མི་ལ་ལ། ཀལ་ཙཱ། མི་ལ་ལ། ཏར་དེ་རྩ་དེ། ཏར་ཏར། སྐྱ་རྩ་སྐྱ་རྩ། སར་སར་སྐྱ་རྩ། འདིར་ལེགས་
 ལྟར་བཞག་ཡོད། ལེགས་སྐྱར་། (illā / cillā / cakko / bakko / kodā kodeti / nikuruḍā nikuruḍeti /
 podā podeti / modā / modeti / puruḍā puruḍeti / phaṭa rahe / phuṭṭaṇḍa rahe / nāga rahe /
 nāgaṭṭaṇḍarahe / sarpa rahe / sarpaṭṭaṇḍarahe / acche / chala viṣaṣāte / śītavattāle / halale
 / halale / taṇḍi / taḍa / tāḍi / mala / sphuṭa / phuṭu / svāhā //)

བདེན་པའོ། །མཛོར་བའོ། །ཕྱིན་ཅིམ་ལོག་པའོ། །དུག་འདི་མི་དུག་པར་གྱུར་ཅིག །
 སྤྱིན་པར་བྱེད་པའི་གན་དུ་སོང་ཞིག །འཛིན་པའི་གན་དུ་སོང་ཞིག །མེའི་ནང་དུ་སོང་
 ཞིག །ཁྱུའི་ནང་དུ་སོང་ཞིག །ཐང་ལ་སོང་ཞིག །ཀ་བའི་ནང་དུ་སོང་ཞིག །ཕྱིག་པའི་
 ནང་དུ་སོང་ཞིག །ནམ་མཁའ་ལ་སོང་ཞིག །སའི་ནང་དུ་སོང་ཞིག །ཞི་བར་གྱུར་ཅིག་
 སྤྱི་ལྟ།

རྒྱུ་པོ་ལ་སོགས་པ་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་འོད་ཟེར་ཅན་བསྐྱབ་བར་བྱའོ། །པ་རྒྱ་ཀྲ་མ་སི། པ་
 རྒྱ་ཀྲ་མ་སི། ཅུ་པ་རྒྱ་ཀྲ་མ་སི། ཅུ་དམ་སི། ན་དམ་སི། རི་རེ་མ་སི། ཅུ་རྒྱ་མ་སི།
 ཅུ་མ་སི། བ་ན་མ་སི། གུ་མ་སི། ཅོ་བ་ར་མ་སི། ཞུ་རྒྱ་རྒྱ་ན་མ་སི་སྤྱི་ལྟ།⁶⁶² ལྷ་
 མོ་འོད་ཟེར་ཅན་བདག་ལས་དུ་སྐྱོབས་ཤིག །ལམ་ལོག་པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །
 བདག་སྐྱོ་བོའི་འཛིགས་པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །བདག་རྒྱལ་པོའི་འཛིགས་པ་ལས་
 སྐྱོབས་ཤིག །བདག་རྒྱུ་པོའི་འཛིགས་པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །བདག་ཁྱུའི་འཛིགས་
 པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །བདག་སྤྱང་པོའི་⁶⁶³འཛིགས་པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །བདག་
 སེང་གའི་འཛིགས་པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །བདག་སྤྱག་གི་འཛིགས་པ་ལས་སྐྱོབས་
 ཤིག །བདག་སྤྱལ་གྱི་འཛིགས་པ་ལས་སྐྱོབས་ཤིག །བདག་མེའི་འཛིགས་པ་ལས་
 སྐྱོབས་ཤིག །བདག་ཕྱིར་ཤོལ་བ་དང་གྲོགས་པོ་དན་པ་ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱོབས་
 ཤིག །འབྲུགས་པ་དང་མ་འབྲུགས་པ་དང་། ཉམས་པ་དང་མ་ཉམས་པ་དག་དུ་ཡང་
 བདག་ལ་སྤྱདས་ཤིག །བདག་ལ་སྤྱདས་ཤིག་སྤྱདས་ཤིག་⁶⁶⁴འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷ་ལོ།
 ཏལ་། ཀལ་། ཀོ་ལི། ལྷ་ཚོ་སྟེ། ཏཚོ་སྟེ།⁶⁶⁵ བདག་ལ་འཆོ་བ་དང་འཛིགས་པ་དང་།

662 མོང་དུ་སྤྱི་དག་དང་ཅིན་ལྷ་རབ་ཞག་ཡོད། ལྷ་མཛོར་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ པ་རྒྱ་ཀྲ་མ་སི། པ་རྒྱ་ཀྲ་མ་སི། ཅུ་དམ་སི། རི་རེ་
 མ་སི། ཅུ་རྒྱ་མ་སི། མཁའ་མ་སི། ཅུ་མ་སི། བརྒྱ་མ་སི། གུ་ལ་མ་སི། ཅོ་བ་ར་མ་སི། མ་རྒྱ་ཅོ་བ་ར་མ་སི། ཞུ་རྒྱ་རྒྱ་ན་མ་ན་
 སི་སྤྱི་ལྟ།

663 ལྷ་མཛོར་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ལྷ་པོ་ཆེའི་

664 ལྷ་མཛོར་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ལྷ་དམ་ཤིག ། མེད།

665 མོང་དུ་སྤྱི་དག་དང་ཅིན་ལྷ་རབ་ཞག་ཡོད། ལྷ་མཛོར་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ལྷ་ལོ་དུ་ལི། ཀོ་ལི་ལྷ་ལོ། ཀི་ལི་ལྷ་དཔྱོད་དེ། ལེགས་
 ལྷ་གྱི་དཔེ་ལ་མི་སྤྱང་།

ནད་ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱུངས་ཤིག་སྐྱུངས་ཤིག་སྤྲུལ།⁶⁶⁶

[illegible]

འདི་ནི་བདག་ལུས་བསྐྱེད་བ་སྟེ། སྤྲུན་དང་གོས་ལ་སོགས་བཅས་པས་ཀྱང་། སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་དྲན་པ་སྤར་བྱས་ལ་བྱའོ། །བདག་ལ་སྟེད་པས་ལོངས་སྟོང་ན། །

666 བཀའ་འགྲུལ་ (parākramasi / udayam asi / vairam asi arkam asi / markam asi / vanam
asi / antar-ddhānam asi / pathe me rakṣa / utpathe me rakṣa / janato me rakṣa / caurato me
rakṣa | rājato me rakṣa / simhato me rakṣa / vyāghrato me rakṣa / nāgato me rakṣa / sarpato
me rakṣa | sarvato me rakṣa / rakṣa māṃ sarva-satvāmś ca sarva-bhayebhyaḥ sarva-upāye
sa-upasargebhyaḥ svāhā //)

[illegible]

668 གོང་དུ་སྒྲེ་དགོང་རྩོམ་ལྟར་བཀོད། སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཨ་ཏ་ཏ་བ་ཏ་ཏ། ར་ཏ་ཏ། ཀྱ་ལ་ཏ་ཏ། ཏ་ཀོ་ལ་ཀོ། རེ་ཏ་ཀོ་
ལ་ཀོ། ཨྱ་ཅུ་མ་ཏི། ཅུ་ཅུ་མ་ཏི། ཏུ་ཅུ་ཉི་མི་མི་མི། སར་ཉ་ཅ་བི་པ་དག་ག། ར་མོ་ས་བ་བ་སི་མ་སི་བུད་རྒྱ་ཁྲི། སརྒྱ་ལྷ་མི་མ་རྒྱ་པ་
རྒྱ་སྒྲ་ལྷ། ལེགས་སྤྱར་། (atte / batte / natte / kunatte / țake / țhake / țharake / urumati / rurumati
/ turu / hili mili / sarva-jña-udupadagga [doubtful] / namo sabba-samma-sambuddhāṇaṃ
sijjhantu me manta-padāḥ svāhā //)

ཉོན་མོངས་བཅས་པའི་ལྟང་བར་འགྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་⁶⁶⁹
 ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གཏང་བ་དེ་ལ། གཤམ་ཏེ་བརྗེད་ནས་གཞན་གྱི་
 རྒྱས་བདག་གསོ་བའི་⁶⁷⁰སྤྱད་པས་སྤྱད་ན་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ལྟང་བར་འགྱུར་རོ།
 ཇི་སྟེ་སྤྱད་པ་ནི་མེད་ལ་གཞན་ལ་ཆགས་སམ་སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་བརྗེད་ནས་སྤྱད་ན་
 ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ལྟང་བར་འགྱུར་རོ། །གཞན་གྱི་རྒྱས་སུ་འདུ་ཤེས་ལ་
 བདག་གི་ཕྱིར་སྤྱད་ན་བརྟུས་པའི་ལྟང་བར་འགྱུར་རོ། །འིན་ཐང་ཚད་ན་སོ་སོར་ཐར་པ་
 ལས་པམ་པར་འགྱུར་རོ། །བདག་པོ་དང་བཅས་པའི་ལོངས་སྤྱད་ན་མས་ཀྱིས་བདག་
 པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་བསྐྱུང་ངོ་སྟོམ་པས་སྤྱད་ན་ཉེས་པ་མེད་དེ། བཟ་རྟག་ཏུ་རྗེ་བོའི་
 ལས་བྱེད་པ་གང་གིས་འཚོ་བ་བདག་གི་རྒྱས་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།

ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅི་བྱ་བ་འཐོབ་
 པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་བཟ་རྟ་བྱ་བྱ་འོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཤིན་ཏུ་རྗེ་
 བོའི་དོན་ལ་བརྩོན་པའི་བཟ་རྟ་གྱིས་རྗེ་བོ་ན་བ་ལ་སོགས་པས་སྦྱ་བའི་སྤྱོ་ཅན་གྱིས་
 གཞན་བ་མེད་པར་སྤྱད་ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་སྤྱད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
 ཐན་དུ་འགའ་ཞིག་གིས་དེ་ཁོ་ན་མ་རིག་པར་མ་དད་པར་བྱ་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། གཏོང་
 བའི་སེམས་ངོ་མཚར་ཆེན་པོ་ཅན་ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚུལ་འདི་ལ་ནི་
 འགའ་ཞིག་གིས་ཐེ་ཆོམ་བྱ་བར་མི་རིགས་སོ། །ཐམས་ཅད་གཏང་བ་ནི་བཙམ་ལྷན་
 འདས་ཀྱི་ཞལ་ནས་གསུངས་པས་གོང་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ལུས་བསྐྱུང་བ་
 ནི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་དེ། གསལ་བར་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
 རིགས་པ་(༤༡ན)འདི་གསལ་བར་བྱས་སུ་ཟད་ཀྱི་རང་དགར་བྱས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །
 བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བུས་པ་ལས་ལུས་བསྐྱུང་བའི་ལེན་སྟེ་རྟག་པའོ། ། །

669 སྤྱད་གོ་དང་ཅིན་ཅེ་སེམས་དཔས་

670 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་གཞན་གྱིས་བདག་གསོ་བའི་

བདུན་པ། འོངས་སྤྱོད་དང་བསོད་ནམས་བསྐྱེད་བའི་ལེན།

༥ དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་ལུས་བསྐྱེད་བར་རིག་པར་བྱའོ། །འོངས་སྤྱོད་བསྐྱེད་བ་བཟོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ།⁶⁷¹ ལེགས་སྤྱོད་དག་ལ་བཅུམ་པར་བྱ། །ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཚོད་རིག་བྱ། །དེ་ལྟར་བསྐྱེད་པའི་གཞི་འདི་ལས། །དེ་ཡི་འོངས་སྤྱོད་བསྐྱེད་མི་དགའ། །

དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། ཤེན་ཏུ་བརྟགས་ཏེ་ལས་བྱེད་པ་དང་ལེགས་པར་བྱ་བའི་ལས་བྱེད་པ་ཞེས་བསྐྱེད་པའི་གཞི་གསུངས་པས་འོངས་སྤྱོད་རྣམས་བཞག་ཉེས་པ་དང་མ་བརྟགས་པ་དང་གཡེལ་བ་བཀག་པ་བྱུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞི་གནས་ཀྱི་སྐྱབས་ནས་ཀྱང་ཚོད་ཤེས་པ་དང་རིགས་པ་ཤེས་པར་གསུངས་ཏེ། དེས་ན་གང་འདི་འོངས་སྤྱོད་རྒྱུད་ཏུ་དང་དན་པས་ཀྱང་དགོས་པ་འབྱུབ་པ་ལྟ་ན་བདག་གམ་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་རུང་སྟེ། འོངས་སྤྱོད་མང་པོ་དང་བཟང་པོ་རྒྱུད་གསོན་པ་ལ་ཡལ་བར་མི་དོར་བ་དེ་བྱུབ་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་བས་ན་དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱ་དང་རྒྱུད་མ་དང་བླན་པོ་དང་བླན་པོ་དང་ལས་བྱེད་པ་དང་ཞོ་ཤས་འཚོ་བ་རྣམས་ཡང་དག་པར་འོངས་སུ་སྤྱོད་པ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཅི་ནས་ཀྱང་བདག་དང་གཞན་གྱི་བྱང་རྒྱུ་གྱི་ཕྱོགས་དང་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པའི་བར་ཆད་ཏུ་འབྱུར་བའི་གཏོང་བ་འམ་མི་གཏོང་བ་གཉིག་མི་བྱའོ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་རུས་པ་ཆེ་བའམ་རུས་པ་མཚུངས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ལྷག་པའམ། མཚུངས་པའི་དགོ་བའི་བར་ཆད་བྱེད་པའི་གཏོང་བ་དང་། མི་གཏོང་བ་མི་བྱ་བར་བྱུབ་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་དགོངས་ནས། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་བསྟན་ཏེ། ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ཁྱིམ་གྱི་གནས་ནས་མདོན་པར་བྱུང་བ་བྱང་རྒྱུ་གྱི་ཡན་ལག་ལ་མདོན་པར་བཟོན་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ཇི་

671 ལྷུང་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཨ་བཟོད་པར་བྱ་སྟེ།

ལྟར་སྦྱོར་པ་སྦྱོར་པར་བྱ། སྦྱོར་པ་ཇི་ཙམ་ཞིག་སྦྱོར་པར་བྱ། སྦྱོར་པའི་རང་བཞིན་ཅི་
འདྲ་བ་ཞིག་སྦྱོར་པར་བྱ། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། ཆོས་སྦྱོར་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་སྦྱོར་བདག་དུ་
བྱའོ། །ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་ཁྱིམ་པ་གང་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གང་
གྲུའི་ལྷང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་དག་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱིས་རབ་དུ་བཀའ་སྟེ། དེ་བཞིན་(༤༡
བ)གཤེགས་པ་དག་བཙུང་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་
དབུལ་བ་སྤུལ་བ་བས། ཤུ་རིའི་བྱ་རབ་དུ་བྱུང་བར་གྱུར་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་
གང་ཞིག་ཆོག་བཞི་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་བསྟན་ན་འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་
བསོད་ནམས་མང་དུ་བསྐྱེད་དེ། ཤུ་རིའི་བྱ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ནི་རབ་དུ་བྱུང་བས་
ཟང་ཟིང་གི་སྦྱོར་པ་བྱིན་པར་⁶⁷²མ་གནད་ངོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། ཤུ་རིའི་བྱ། གང་
གིས་ལྷང་བཟེད་དུ་འོངས་པ་ལྷང་བཟེད་དུ་ཆུད་པའི་ཆེད་པ་ཆོས་དང་མཐུན་པ་ཆོས་
ཀྱིས་ཆེད་པར་གྱུར་ན། དེས་ཆོངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱད་པ་རྣམས་དང་ཐུན་མཛུང་དུ་
བཟའ་བར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་ལ་ལ་ཞིག་འོངས་ནས་ལྷང་བཟེད་དང་⁶⁷³ཆོས་གོས་སྦྲང་
ལ་གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གནད་བའི་ཆོས་གོས་གསུམ་ལས་ལྷག་པར་གྱུར་ན་ཇི་
ལྟར་བཏང་བ་བཞིན་དུ་སྦྱོར་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལ་ཆོས་གོས་ཉུང་བར་གྱུར་ན་གང་
ལ་བརྟེན་རྟེ། ཆོངས་པར་སྦྱོད་པ་ལ་གནས་པ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་གཏོང་བར་མི་བྱའོ། །དེ་
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཆོས་གོས་གསུམ་གཏང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤུ་རིའི་བྱ་གལ་ཏེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་ཆོས་གོས་གསུམ་
ཡོངས་སུ་གཏང་སྟེ། སྦྲང་བ་པོ་གཙོ་བོར་བྱེད་པར་གྱུར་ན་དེས་འདོད་པ་ཆུང་བ་བསྟན་
པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་གང་ཁྱིམ་གྱི་གནས་ནས་མཛོན་
པར་བྱུང་བ་དེས་ཆོས་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ། དེས་དེ་ལ་མཛོན་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །གཞན་དུ་ན་སེམས་ཅན་གཅིག་བསྟུ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་གྱི་ཆོགས་

672 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བྱ་བར’

673 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དམ’

ཆེན་པོ་དང་། སེམས་ཅན་དེས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱང་
བར་⁶⁷⁴བྱ་བའི་བར་ཆད་དུ་བྱས་པས། རྟོན་ཆེན་པོ་དཔལ་པར་⁶⁷⁵བྱས་པར་འགྱུར་རོ།
དེ་བས་ན་དགེ་བའི་ཕྱོགས་སྐྱེ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་སྤངས་པས་མ་བསྐྱུངས་པ་ཞེས་བྱའོ།
དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་གཏོང་བ་བཀག་གོ།

མི་གཏོང་བ་དགག་པ་ནི། འཕགས་པ་སློ་གྲོས་སྐྱེ་མཆོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་རྟེན་པ་མང་པོ་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །བདག་
གི་ཆོག་པར་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་ལ་ཡང་བསྐྱུབ་པར་
བྱའོ་ཞེས་བྱ་བར་ཅི་མཛོད་ཞེ་ན། འཕགས་པ་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་(༤༢་
ན)ལས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞན་གྱི་བྱ་བ་བྱས་ཤིང་རང་གི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་གཏང་
བར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

དེ་སྐད་དུ་ངི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། འཁོར་བའི་འཛིགས་
པས་སྐྱག་པས་ཅི་ལ་བརྟེན་པར་བྱ། སྤྱི་པ། འཇམ་དཔལ་འཁོར་བའི་འཛིགས་པས་
སྐྱག་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཉིད་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ། །སྤྱི་པ་
པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཉིད་ལ་གནས་པར་འདོད་པས་ཇི་ལྟར་གནས་པར་བྱ། སྤྱི་པ་
པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཉིད་ལ་གནས་པར་འདོད་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
མཉམ་པ་ཉིད་ལ་གནས་པར་བྱའོ། །སྤྱི་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་
ལ་གནས་པར་འདོད་པས་གང་དུ་གནས་པར་བྱ། སྤྱི་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
རབ་དུ་ཐར་བར་བྱ་བ་ལ་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །⁶⁷⁶

དེ་སྐད་དུ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེད་དཔོན་གྱིས་

674 ལྟར་ཐང་ཟེ་ ‘སྤྱད་པར་’

675 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘དཔལ་པར་’

676 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ ‘གནས་པ་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་སོ། །’

གསལ་པ། བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་པར་འཆོལ་བར་བགྱི་སྟེ་བདག་ཉིད་ནི་མ་ལགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་
 ནས། བཅོམ་ལྷན་འདས་འདི་ནི་ཆོས་ཡང་དག་པར་བརྗོད་པ་ལགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་
 བར་དུ་གསུངས་སོ། །གཏང་བས་དེའི་རང་གི་དོན་བྱ་བ་མེད་པར་གྲུབ་མོད་ཀྱི། འོན་
 ཀྱང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཉམས་པས་འཛིགས་པའི་ཕྱིར་སྐལ་བ་མེད་པའི་སེམས་ཅན་
 ལ་རང་གི་ཁུར་ལས་འཆེ་བར་མི་བྱེད་དོ། །གང་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཉམས་པར་མ་
 མཐོང་བ་དེར་རང་གིས་བྱས་སམ་གཞན་གྱིས་འགྲོ་བ་ལ་པན་པར་སྤྱད་པར་བྱེ་བྲག་ཅི་
 ཡོད་ན། དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་གྱི་དགོ་བ་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར། རང་གི་དགོ་བ་
 མི་འདོར། ཅི་སྟེ་བདག་རན་འགྲོའི་སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱིས་འཛིགས་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་སྤྱག་
 བསྐྱེལ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འཛིགས་སོ། །ཇི་སྟེ་དེ་སྤྱག་བསྐྱེལ་བས་བདག་ལ་གཞོད་པ་མེད་
 དོ་སྟམ་དུ་ཡལ་བར་འདོར་ན་གོང་དུ་སྟོས་པའི་མདོ་རྣམས་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་
 ཉེས་པ་དང་བཅས་པར་འབྱུང་རོ། །

ཡང་དགོན་མཆོག་བརྟེན་པའི་མདོ་ལས། འོད་སྤྱང་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་ལྟར་བཅོས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་བརྟེན་ཏེ། བདག་གིས་བདེ་བ་དོན་
 དུ་གཉེར་བ་ཡིན་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེལ་(༥༢་བ)བསལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་མ་
 ཡིན་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བས་ན་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཁྱས་པའི་ཚུལ་ལྟར་
 སྤྲུལ་བཞིན་དུ་⁶⁷⁷བདག་ལ་སྤྱད་པར་བྱའོ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས། འཕགས་
 པ་རྩེ་མ་པ་མེད་ཀྱིས་ཇི་སྐད་བརྟན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་སྐྱབ་པ་ལ་གནས་པར་ཇི་
 ལྟར་རིག་པར་བྱ། སྤྱས་པ། གང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ལོག་པར་མི་སྐྱབ་པའོ། །སྤྱས་
 པ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ལོག་པར་མི་སྐྱབ་པ་ཇི་ལྟ་བུ། སྤྱས་པ། གང་སེམས་ཅན་

677 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ “སྤྲུལ་ཡིན་བཞིན་དུ་”

རྣམས་ལ་བྱམས་པ་ཆེན་པོ་དང་སྤྱི་ཤིང་ཆེན་པོ་མི་འདོར་བའོ། །རབ་འབྱོར་གྱིས་སྒྲིམ་
པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བྱམས་པ་ཆེན་པོ་གང་ཡིན། སྒྲིམ་པ། གང་
ལུས་དང་སྟོག་དང་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱོན་ཞིང་
ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པར་རེ་བ་ཡང་མེད་དོ། །སྒྲིམ་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་
ཀྱི་སྤྱི་ཤིང་ཆེན་པོ་གང་ཡིན། སྒྲིམ་པ། གང་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
བྱང་ཆུབ་པར་འདོད་ཀྱི་བདག་ནི་མ་ཡིན་པའོ་ཞེས་བྱའོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། སྤྱི་ཤིང་ཆེན་པོ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་
བའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དོན་དུ་གཉེར་བ་གང་ཡང་རུང་བས་
དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། གང་གིས་སྦྱོན་པ་པོ་ཡོན་གནས་ཆེན་པོས་
དོན་ཆེན་པོ་སྦྱོན་པ་ལས་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཕྱང་པོ་ཆེན་པོ་སྤྱང་བར་འགྱུར་བ་
འདི་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བསྐྱོག་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་།
གདོན་མི་ཟ་བར་བསྟན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་⁶⁷⁸ངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ནི་
ཐོངས་པས་འཆི་བར་འགྱུར་བ་འབའ་ཞིག་⁶⁷⁹ཏུ་ཟད་དོ།

རབ་ཏུ་ཞི་བ་རྣམ་པར་ངས་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་གྱི་མདོ་ལས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་ཀྱིས་ལོ་
སྟོང་གི་འགོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བསྟོམས་ཏེ། དགེ་སྟོང་གཅིག་ལ་
བྱིན་པར་གྱུར་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་དགེ་སྟོང་ཐམས་ཅད་ལ་སོ་སོར་བྱིན་པར་
གྱུར་ལ། གང་ཡང་ལུང་འབོགས་པ་དང་ཁ་ཏོན་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
གྲས་པ་དང་བཅས་པ་ཆོས་འདོད་པ་ཞིག་གིས་དད་པས་བྱིན་པ་ཆེན་པོ་ལ་འོས་པ་
སྤངས་ཏེ། འདི་ལྟར་སྦྱོན་པ་འདིས་བདག་གིས་ཆོས་ཡོངས་སུ་བཅའ་བ་བརྩམ་མོ་
སྟམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ན། དགེ་བའི་རྩ་བ་འདི་ལ་གཏང་བར་བྱ་(༤༣ན)བའི་ཆོས་

678 སྤྱི་དགེ་དང་ཅོན་ཆེན་ཡོང་
679 སྤྱི་ཐུང་དང་པོ་ཅིང་ཆོས་འབའ་ཞིག་

ཡོངས་སུ་གཏང་བ་དེས་བརྒྱའི་ཆར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོའོཞེས་གང་བསྟན་པ་དེ་ནི་
ཁྱིམ་གྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་པ་སྟེ། སྤར་བསྟན་པའི་
ཚུལ་གྱིས་ཉེས་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །ཡོངས་སྤྱད་བསྐྱབ་བ་མདོ་ཙམ་བསྟན་ཟིན་ཏེ།

བསོད་ནམས་བསྐྱབ་བ་བཟླ་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ། རང་དོན་ནམ་སྟོན་སྟེན་སྐྱངས་པས། །
དག་བ་ཀུན་ཏུ་བསྐྱབ་བར་འགྱུར། །

སྟེན་མེད་ཀྱི་བྱས་ཞུས་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། དེ་རྒྱལ་སྟོན་ཀྱི་ཕྱིར་ཚུལ་ཁྱིམས་མི་སྐྱང་།
མཐོ་རིས་ཀྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། བརྒྱ་བྱིན་ཀྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། ཚངས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན། ཡོངས་
སྤྱད་ཀྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། དབང་ཐུག་གི་ཕྱིར་མ་ཡིན། གཟུགས་ཀྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། ལ་དོག་
གི་ཕྱིར་མ་ཡིན། སྟན་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་རོ། །དཔུལ་བའི་འཇིགས་
པས་འཇིགས་ནས་ཚུལ་ཁྱིམས་བསྐྱབ་བ་མ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་དུད་འགྲོའི་སྟེ་གནས་
དང་གཤིན་ཇིའི་འཇིག་རྟེན་གྱིས་འཇིགས་སྒྲག་པས་ཚུལ་ཁྱིམས་བསྐྱབ་བ་མ་ཡིན་ཏེ།
གཞན་དུ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་དགོད་པའི་ཕྱིར་ཚུལ་ཁྱིམས་བསྐྱབ་བ་ནས།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བས་
ཚུལ་ཁྱིམས་སྐྱར་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ།⁶⁸⁰ ཚུལ་ཁྱིམས་ཀྱི་སྐྱར་པོ་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྟན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་དེ་ཆོས་བཅུ་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །བཅུ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་
སྟེ། འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་སྟོན་ལས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་ཏེ་དེ་ལ་ཡང་བག་ཡོད་
ཅིང་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་ཡིན། བརྒྱ་བྱིན་ལས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་ཏེ་དེ་ལ་ཡང་བག་
ཡོད་ཅིང་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་མཐོང་བར་འདོད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་
ཚངས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་མཐོང་བ་མི་ཕྱེད་པ་ཐོབ་པ་དང་། ཆོས་ཉན་པ་ལས་

680 སྐྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་། “དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ།”

ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་པ་ནས་རྩི་ལྟར་ཐོས་པའི་⁶⁸¹ཆོས་བསྐྱབ་པ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་
དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡི་དམ་གྱི་བར་ལས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་པ་དང་།
སྟོབས་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ་དང་། དགེ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་།
བསམ་གཏན་ལས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་པའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་སྤང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ནི་ལྟ་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་དུ་བྱུག་བྱས་པ་ཡིན། ལྟ་རྒྱུ་རྣམས་
ཀྱིས་རྟག་དུ་བསྐྱབས་པ་ཡིན། (༤༣ བ)གཞོད་སྦྱོན་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་དུ་བྱུག་བྱས་པ་
ཡིན། རྩི་ཟ་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་དུ་མཆོད་པ་ཡིན། ལྟའི་དབང་པོ་དང་ལྟ་མ་ཡིན་གྱི་
དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་དུ་རྩྭ་པ་⁶⁸²ཡིན། བྱམ་ཟེ་དང་རྒྱལ་རིགས་དང་ཆོང་
དཔོན་དང་བྱིམ་བདག་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་དུ་གསོལ་བ་ཡིན། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
རྟག་དུ་འགོ་བར་བྱ་བ་ཡིན། སངས་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་དུ་དགོངས་པ་ཡིན། ལྟ་
དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱིས་སྟོན་པ་དང་མཚུངས་པར་བཀྱར་བ་ཡིན། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱིང་བཅུ་བ་ཡིན་ནོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། །འགོ་བ་བཞིར་མི་འགོ་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། སེམས་
ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱོན་པར་བྱ་བ་མ་གཏོགས་པར་མི་ཁོམ་པའི་འགོ་བར་མི་འགོ་བ་དང་།
སངས་རྒྱུ་མེད་པའི་ཞིང་གི་འགོ་བར་མི་འགོ་བ་དང་། ལོག་པར་ལྟ་བ་ཅན་གྱི་
རིགས་སུ་སྦྱེ་བའི་འགོ་བར་མི་འགོ་བ་དང་། དན་འགོ་འི་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་
འགོ་བའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་སྦྱར་བ་ཏང་བའི་བསོད་ནམས་ཉོན་མོངས་
པའི་དབང་གིས། ཡང་ལེན་པ་བསྐྱུང་བར་བྱའོ། །བསོད་ནམས་བྱིན་པའི་བསོད་ནམས་
གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་གཞན་གྱི་དོན་ལས་མ་གཏོགས་པ་རྣམ་པར་སྦྱོན་པ་མི་འདོད་

681 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ཐོབ་པའི་

682 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་བརྩོད་པ་

པར་བྱའོ།།

གཞན་ཡང་བསོད་ནམས་བསྐྱབ་བར་འདོད་པས། འགྲོད་པར་ཡང་ནི་མི་བྱ་སྟེ། །དག་
ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་⁶⁸³ ཇི་སྐད་དུ། བྱིན་ནས་འགྲོད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་
པར་ནི་མི་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། མཚུག་མཐུ་ཆུང་བར་བྱས་པས་མཐུ་ཆུང་
བར་འགྱུར་ཏེ། འགྲོད་པས་སྒྲིག་པ་ཟད་པ་བཞིན་དུ་བསོད་ནམས་ཀྱང་ཟད་པར་འགྱུར་
བར་དགོངས་པའོ། །བྱས་པར་གྱུར་ཀྱང་བསྐྱབ་མི་བྱ། །བཙམ་ལྡན་འདས་གྱིས་རྣམ་
གངས་དུ་མར་དགེ་བ་མི་སྦྱོམས་པ་དང་། སྒྲིག་པ་བཤགས་པ་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་
ཡིད་མི་བདེ་བའི་ཕྱིར་སྒྲིག་པ་ནི། བཤགས་པས་ཟད་པར་འགྱུར་རོ། །བསོད་ནམས་ནི་
དེ་ལྟར་ཟད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཡང་མི་ཟད་དེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
གྱི་ཕྱིར་ཟད་ཟིང་མེད་པའི་སེམས་གྱིས་བསྐྱབ་པ་ནི་ཉེས་པ་མེད་དོ། །དཀོན་མཆོག་ག་
སྒྲིན་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ལྷན་པའི་དཔེས་བདག་བསྟོད་པ་ཉེས་པ་མེད་པར་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་འོ།།

ཡང་བསོད་ནམས་བསྐྱབ་བར་འདོད་པས། རྟེན་དང་བཀྱར་སྟོས་འཇིགས་བྱ་ཞིང་། །
ལེངས་པ་རྟག་ཏུ་སྤང་བར་བྱ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དད་བྱ་ཞིང་། །ཆོས་ལ་ཡིད་
གཉིས་སྤང་བར་(༥༥ན)བྱ། །འདི་ནི་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་ལས་རབ་ཏུ་བསྟན་
ཏེ།⁶⁸⁴ འད་སྤང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་ཆོས་སྐྱེས་
ཤིང་བྱང་བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་འགྱུར་ཏེ་དགེ་བའི་ཆོས་དེ་དག་གིས་རྒྱས་པར་
མི་འགྱུར་རོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། མདོན་པའི་རྒྱལ་གྱིས་འཇིག་རྟེན་རྒྱང་
འཕེན་པའི་གསང་ཆོག་ཆོལ་བ་དང་། རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟོས་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པས་
བྱིམ་ལ་ལྟ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་རྣམ་པར་སྤང་ཞིང་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་
དང་། མ་ཐོས་པ་དང་མ་བློན་པའི་མདོ་སྟེ་རྣམས་སྤང་བའོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ།།

683 སྟེ་དགེ་དང་ཅི་ནི་= 'ཞུས་པ་ལས་'

684 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་= 'རབ་ཏུ་བསྟན་ཏེ།' མེད།

འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྒྲིབ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ལས་ཀྱང་། དགེ་སྦྱོང་དག་
 དགེ་སྦྱོང་གིས་འདི་ལྟར་སྒྲིབ་དང་སེམས་མོའི་མཆོད་རྟེན་ལ་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
 ལྷག་འཆལ་ཏེ་སེམས་དང་བར་བྱེད་པ་ལ་ལྟོས། བཅུན་པ་དེ་ལྟ་ལགས་སོ། ། དགེ་སྦྱོང་
 དག་དགེ་སྦྱོང་འདིས་ཇི་ཅམ་ཞིག་ལོན་པའི་འོག་དཔག་ཆད་བརྒྱད་ཁྱི་བཞི་སྦྱོང་ན་
 ཡོད་པའི་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་ལྷག་པའི་བར་ན་བྱེ་མ་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དེ་སྟེད་དུ་དགེ་
 སྦྱོང་འདིས་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་སྤྱི་དེ་སྦྱོང་འབྱུང་དུ་ཡོངས་སྦྱོད་པར་⁶⁸⁵འབྱུང་
 རོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་དེ་ནས་ཆོ་དང་ལྡན་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་
 བ་དེ་ལོགས་སུ་ཐལ་མོ་སྒྱུར་བ་བཏུང་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་
 ཏོ། ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགེ་སྦྱོང་གི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་ལྟ་བུར་ཆེ་བར་གསུངས་ན་
 བཅོམ་ལྡན་འདས་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་གང་དུ་⁶⁸⁶བསྐྱབས་པ་དང་ཡོངས་སུ་བྱང་
 བ་དང་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་འབྱུང་། ཉེ་བར་འཁོར་ཇི་ལྟར་ཆོངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་
 པས་⁶⁸⁷ཆོངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་པ་ལ་མ་བྱུང་བ་དང་མས་པར་བྱས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་
 ངས་མ་མཐོང་སྟེ། ཉེ་བར་འཁོར་དེས་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཆེན་པོ་འདི་དག་བསྐྱབས་པ་
 དང་ཡོངས་སུ་བྱང་བ་དང་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་འབྱུང་རོ། ། ཉེ་བར་འཁོར་དེ་ལྟ་བུས་ན་ཅི་
 ནས་མགལ་⁶⁸⁸བ་ལ་ཡང་སེམས་ཀྱིས་གཞོད་པར་མི་བྱ་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་
 བཅས་པའི་ལུས་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཞེས་འདོན་ཏོ། །

འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་མདོལས་ཀྱང་། ཁོང་ཁྱོད་ཁོང་ཁྱོད་བ་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྐྱལ་པ་བརྒྱར་བསགས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་འཇམ་པས་དེའི་ཕྱིར་

685 ལྟར་ཐང་ཇི་སྦྱོང་འབྱུང་དུ་ཡོངས་སུ་སྦྱོད་པར་ པེ་ཅིང་ཇི་སྦྱོང་འབྱུང་དུ་ཡོངས་སུ་སྦྱོད་པར་
 686 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཇི་ “དུ” མེད།
 687 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཇི་ “ཆོངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་པས་” མེད།
 688 མ་དཔེ་རྣམས་ལ་ཇི་ “འགལ་” ཡོད་ཀྱང་། ལེགས་སྒྱུར་ཇི་ (dagdha-sthūnā) ཡོད་པ་མགལ་དུས་ལ་གོ་བར་སྒྲུང་
 བས་དེ་ལྟར་བཅོས།

ཁོང་ཁྱོད་ཀྱི་ཞེས་བྱའོ་⁶⁸⁹ཞེས་གསུངས་སོ།⁶⁹⁰།འཕགས་པ་སྤྱང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་
ལས། མཆོན་མོའི་ལྷ་མོ་སེམས་(༥༥)ཅན་ཀྱན་སྐྱོབ་པའི་དཔལ་གྱིས་སྤྱོན་གྱི་
རྟོགས་པ་བརྟུན་པ་བསྐྱད་པ་ལས་ཀྱང་། དེ་དག་ཕན་ཚུན་བརྩམས་པའི་མི་དགེ་བ་⁶⁹¹
འདུས་པས་ཆེའི་ཆད་⁶⁹²ཀྱང་ཉམས་པར་འགྱུར། ཁ་དོག་དང་སྟོབས་དང་བདེ་བ་
ལས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་ནི་བརྒྱ་ལམ་ན་ཡང་
ཁེངས་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་ཞེས་བརྟུན་དོ།

ཆེད་པ་དང་བཀྱར་སྟོན་ནི་ཇི་སྟེ་ན་ཁས་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཇི་སྟེ་
དུ། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཟིན་པོ་ཆེའི་སྤང་པོ་ཟི་རབ་ཅམ་ཐོབ་ན་ཡང་ལེན་ཏོ།
དངོས་པོ་རན་པ་⁶⁹³ཞིག་ཐོབ་ན་ཡང་ལེན་ཏོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་འདི་ལྟར་སེམས་
ཏེ་སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་སེར་སྤྲོ་ཅན་བཀམ་པ་འདོད་པས་བཀོལ་བ་འཇུངས་པ་
ཡིན་ཏེ། རྒྱ་དེ་དང་རྒྱ་དེ་དང་གཞི་དེས་རྒྱའི་སྤང་པོ་ཆེན་པོས་ལོན་པ་བཞིན་དུ་འཁོར་
བའི་རྒྱ་མཆོར་འབྱུང་ཏུ་བྱེད་པ་དེ་དག་ལ་ཡུན་རིང་པོར་དོན་དང་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་
ཆེན་པོར་⁶⁹⁴འགྱུར་རོ་སྟེ་སྟེ། དེ་སྤངས་ནས་བདག་གིར་མི་བྱེད་ཆགས་པའི་སེམས་
མི་བསྐྱེད་དོ། །གཞན་དུ་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་སྤྱོད་མོང་དུ་སངས་རྒྱས་དང་
ཆོས་དང་དགེ་འདུན་དག་⁶⁹⁵ལ་ཡང་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །སེམས་ཅན་སྤྱུག་བསྐྱེད་པ་
རྣམས་ལ་ཡང་ཕན་པར་བྱེད་དོ།⁶⁹⁶།སྤྱིན་པའི་བདག་པོ་དེ་ཡང་གཟེངས་བསྟོན་པ་དང་
ཤིན་ཏུ་དག་འབར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

689 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཞེས་བྱའོ” ཟེ།

690 ལེགས་སྐྱར་ལ་ཁོང་ཁྱོད་དོད་དུ་པ་ཏི་གླ་(pratigha)ཞེས་པ་ཐད་འགྱུར་བྱས་ན་རབ་འཛུམས་ཞེས་འབྱུང་བར་སྤྱང་།

691 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་”

692 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལས་” ཡོད།

693 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “རན་པ་”

694 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཆེན་པོར་” ཟེ།

695 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དག” ཟེ།

696 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “འདོད་དོ། །”

དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་ལས། སྤྱིན་པ་དེས་ཁེངས་པར་ཡང་མི་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
 ཡང་དེ་ཉིད་ལས། གཤམ་ཏེ་ཡང་རྒྱ་དེ་དང་རྒྱུན་དེ་དང་གཞི་དེས་གྲགས་པ་དང་སྤྱོད་དང་
 ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཞིག་བྱུང་ཡང་དེས་ཁེངས་པར་མི་འགྱུར་དང་རྒྱལ་མི་སྤྱོད་རྒྱགས་པ་
 མི་སྤྱོད་ཏེ་འདི་སྤྱིན་དུ་སེམས་སོ། །འིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་གྲགས་པ་དང་སྤྱོད་དང་
 ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་སྤྱི་ལ་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། སྤྱོད་གཤམ་ཉེ་བར་གནས་པར་
 བྱས་པ་དང་། གྲགས་པ་དང་སྤྱོད་དང་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གང་ཞིག་ཉེ་བར་གནས་པ་
 འདི་གསུམ་གང་ཡང་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར་ན་དེ་ལ་མཁས་པའི་
 རང་བཞིན་ཅན་སུ་ཞིག་མི་རྟག་ཅིང་མི་གནས་པའི་ཚོས་མི་བརྟན་པ་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་
 རུང་བ་དག་ལ་དགའ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་འཇམ། ཁེངས་པར་འགྱུར་བ་འཇམ། ད་རྒྱལ་
 དང་རྒྱགས་པས་དེ་གསུམ་པར་འགྱུར་སྤྱིན་སྤྱོད་དེ་ལྟར་ན་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་འཆིད་པ་
 དང་བཀུར་སྤྱོད་དང་གྲགས་པ་(༥༥)པ་དང་སྤྱོད་དང་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་རྣམས་ལ་བྱན་པ་
 ཤིན་ཏུ་ཉེ་བར་གཞག་ཅིང་གནས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་དམན་པའི་ཡིད་
 ཀྱིས་གདོལ་བྱ་ལྟ་བུར་འཇིག་རྟེན་སྤྱོད་པ་ཡིན། རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་བསོད་
 སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གཞག་པས་དམན་ཞིང་དམན་པའི་ཡིད་ཀྱིས་ད་
 རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་དང་དེ་གསུམ་པ་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཡིན་ལོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་གསུངས་པ། དེ་གསུམ་གྱི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་འཆིད་ཀྱི་གནས་ནས་
 མཛོན་པར་བྱུང་སྤྱོད་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་བདག་གི་གྲོགས་པོ་དང་སྤྱོད་པོ་དང་གཉེན་བཤེས་
 དང་སྤྱི་གི་གཉེན་མཚམས་ལ་ཤི་བ་དང་འདྲའོ་ཞེས་ད་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། བདག་
 གི་གཞུགས་མི་སྤྱི་གི་པར་ཁས་སྤངས་ཤིང་བདག་གིས་གོས་ཁ་དོག་མི་སྤྱི་གི་པ་
 བཤོས་ཏེ་རྒྱལ་གཞན་དུ་བསྐྱུར་འོ་ཞེས་ད་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། སྤྱང་བའི་རྒྱ་སྤྱང་བའི་⁶⁹⁷
 ཕྱིར་མགོ་བེགས་ཤིང་ལག་ན་ལྟུང་བཟེད་ཐོགས་ནས་བྱོང་ནས་བྱོང་དུ་འགྲོའོ་ཞེས་ད་

697 སྤྱང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ལྟུང་པོའི་རྒྱ་སྤྱང་པོའི་

རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། གཤོལ་བྱ་དང་འབྲ་བར་དམན་པ་དམན་པའི་⁶⁹⁸སེམས་ཀྱིས་
བསོད་སྟོམས་ཀྱི་ཕྱིར་འགྲོའོ་ཞེས་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། བདག་ནི་བསོད་སྟོམས་པ་
སྟེ་བདག་གི་འཆོ་བ་གཞན་ལ་རག་ལུས་སོ་ཞེས་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། བརྟས་པའི་
བསོད་སྟོམས་ངན་ངོན་ལེན་ཏོ་ཞེས་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན། བདག་གིས་སྟོབ་དཔོན་
དང་སླ་མ་དང་སྦྱིན་པའི་གནས་རྣམས་མཉེས་པར་བྱ་དགོས་སོ་ཞེས་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་
ཡིན། བདག་གིས་ཆངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་པ་རྣམས་ལ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོག་དང་
སྦྱོད་ཡུལ་དང་ཀུན་སྦྱོད་པ་དེ་དང་དེས་མགུ་བར་བྱའོ་ཞེས་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་ཐོབ་པ་རྣམས་འཐོབ་པར་བྱའོ་ཞེས་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན།
སེམས་ཅན་ཁྲོས་པ་དང་གཞོད་སེམས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་བཟོད་པ་མང་བར་བྱའོ་ཞེས་ང་
རྒྱལ་བཅོམ་པ་ཡིན་ཏོ་ཞེས་གསུངས་སོ།། །།

བམ་པོ་བདུན་པ། འཕགས་པ་སྟོ་གོས་རྒྱ་མཆོས་ཞུས་པའི་མདོལས་ཀྱང་། དེ་ལུས་
ཡོངས་སུ་དག་པ་ཡིན་ཏེ། ལུས་མཆོན་གྱིས་ལེགས་པར་བརྒྱན་པ་དང་། ལག་པ་
དང་རྐང་པ་འཇམ་ཞིང་མཉེན་པ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་མཐུན་པའི་ལུས་⁶⁹⁹ཤིན་
ཏུ་རྣམ་པར་སྤྱེ་བ་དང་། དབང་པོ་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་། ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་
ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་ཡང་། (༥༥ བ)གཟུགས་ཀྱིས་རྒྱགས་ཤིང་
དེགས་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། ལུས་ཆེ་བའི་ཚུལ་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཆོས་གཟུང་
བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཅི་ཅོམ་དུ་དམན་པ་གཟུགས་མ་ཆང་བ་རྣམས་ལ་ཡང་
འདུད་དོར་བ་ཏུ་འདུད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་གང་གི་ཆོ་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་
མཆིས་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཆོ་གཞོལ་བའི་ཕྱོགས་ན་མཆིས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་གཞོལ་

698 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དམའ་བ་དམའ་བའི་”

699 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ལུས་” མེད།

བའི་སྐད་དུ་ཚུ་གྲུང་ཐམས་ཅད་དང་ཆབ་མིག་དང་འབབ་ཚུ་ཐམས་ཅད་ཚོགས་ཚུང་
 ཅུས་དེར་འབབ་བོ། །བཙེམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ང་རྒྱལ་མ་
 མཆིས་པ་སྤྲོ་མ་དང་སྦྱོན་གནས་ལ་གྲུས་པ་ལ་ཡང་ཚོགས་ཚུང་ཅུས་ཚོས་ཟབ་མོའི་
 སྒོ་རྣམས་རྣ་བའི་དབང་པོ་ལ་གྲགས་པར་འགྱུར་ཞིང་དེ་དཔའ་པ་ལ་ཡང་གནས་པར་
 འགྱུར་རོ། །བཙེམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟ་བུས་ན་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ང་རྒྱལ་གྱིས་
 ཁེངས་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་པར་གྱུར་ཏེ། སྤྲོ་མ་དང་སྦྱོན་གནས་རྣམས་ལ་ཀུན་ཏུ་མི་
 འདུད་ཅིང་འདུད་པར་མི་བགྱིད་ལ་རབ་ཏུ་མི་འདུད་ན། བཙེམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་མའོ་བྱང་
 ཚུབ་སེམས་དཔའ་འདི་ནི་ང་རྒྱལ་གྱི་ལྷགས་ཀྱས་ཟིན་པར་རིག་པར་བགྱིའོ། །ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལེའུ་ལས་ཀྱང་། ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སྤྲས་བཅུ་པོ་
 འདི་དག་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ང་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །བཅུ་གང་ཞེ་ན།
 འདི་ལྟ་སྟེ། སྤྲོ་མ་དང་སྦྱོན་གནས་དང་སྒོ་བ་དཔོན་དང་པ་མ་དང་དག་སྦྱོང་དང་བུམ་ཟེ་
 དང་ཡང་དག་པར་སོང་བ་དང་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་མི་གྲུས་པ་ནི་ང་རྒྱལ་
 ཀྱི་ལས་སོ། །ཆོས་སྤྲོ་བ་དང་། བྱད་པར་ཅན་གྱི་ཆོས་ཁོང་དུ་ཚུད་པ་དང་། ཆོས་རྒྱ་
 ཆེན་པོ་སྟོན་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། འབྱུང་བའི་ལམ་གྱི་ཚུལ་ཤེས་
 པ་དང་། གཟུངས་དང་མདོ་སྤེལ་ཤིན་ཏུ་བྱང་བ་རྣམས་ལ་མི་འདུད་དེ། ཁེངས་ཤིང་
 འགྱིང་ལ་ཆོས་དང་ཆོས་སྤྲོ་བ་ལ་གྲུས་པ་མི་སྦྱིད་ཅིང་སྤྱི་དང་ཞེ་ས་མི་བྱེད་པ་ནི། ང་
 རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །ཆོས་མཉམ་པ་དང་ཡང་དག་པའི་གཏམ་བྱ་བར་འདུག་པ་ན། ཆོས་
 ཀྱི་ལྷགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྦྱོས་ཀྱང་ལ་ལ་ཞིག་འདི་ལ་དད་པ་སྦྱོས་པར་འགྱུར་དུ་འོང་སྟུམ་
 སྟེ་ཆོས་སྤྲོ་བ་ལ་ལེགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་སྦྱོན་པར་མི་བྱེད་པ་ནི་ང་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །
 མདོན་པའི་ང་རྒྱལ་བ་སྦྱིད་ནས་བདག་གཟེངས་བསྟོད་ཅིང་པ་རོལ་བྱུང་དུ་གསོད་པ་
 དང་བདག་ཤེས་པ་(༥༦ན)ལ་མི་འཕྲུག་ཅིང་སེམས་ཀྱི་ངེས་པར་སེམས་པ་མི་སྦྱིད་

པ་ནི་ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །ལྷག་པའི་ད་རྒྱལ་བསྐྱེད་ནས་ཤེས་ཤིང་རྟོགས་བཞིན་དུ་
 བསྐྱབས་པར་འོས་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབས་པ་འཆབ་པ་དང་མི་སྟོན་པར་
 བརྟེན་ཅིང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བསྐྱབས་པས་ཡིད་མི་དགའ་བར་འགྱུར་བ་ནི་ད་རྒྱལ་
 གྱི་ལས་སོ། །འདི་ནི་ཆོས་སོ། །འདི་ནི་འདུལ་བའོ། །འདི་ནི་ཡང་དག་པར་རྟོགས་
 པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་དག་པར་⁷⁰⁰ཤེས་ལ། གང་ཟག་
 ལ་ཞེ་སྤང་ཞིང་ཆོས་ལ་ཞེ་སྤང་བ་དང་དམ་པའི་ཆོས་སྤྲོད་བ་དང་གཞན་དག་ཀྱང་རྩྱ་
 དུ་འཇུག་ཅིང་ལྷོག་པར་བྱེད་པ་ནི་ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །སྟོན་མཐོན་པོ་འདོད་པ་དང་
 གཅེས་ཏེ་ལས་སུ་མི་བསྐྱོ་བའི་ཆོས་ཆོལ་བ་དང་གཞན་གྱི་རིམ་གྱོ་བྱ་བར་སྤྲོད་ཅིང་
 མཛོན་པར་དགའ་བ་དང་གནས་བཏན་རྒྱན་པོ་ཆངས་པར་སྤྲོད་པ་ཡུན་རིང་དུ་སྤྱད་པ་
 རྣམས་ལ་མི་ལྟང་ཞིང་མི་བསུ་བ་དང་བསྟེན་བཀྱར་མི་བྱེད་པ་ནི་ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །
 བཞིན་ཁོ་གཉེར་ཅན་དུ་བྱས་ཤིང་མི་འཇུག་པ་དང་། ཆོག་འཇམ་ཞིང་མཉེན་པ་མེད་ལ་
 ཏྲག་ཏུ་ཁེངས་པའི་སེམས་ཀྱིས་སྒྲགས་ལྟ་སྐྱབས་ཆོལ་བ་ནི་ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །
 མཛོན་པའི་ད་རྒྱལ་ཅན་དུ་ལྟང་ཞིང་མཁས་པའི་གན་དུ་མི་འགོ་མི་བསྟེན་མི་བསྟེན་
 བསྟེན་བཀྱར་མི་བྱེད་ཡོངས་སུ་མི་འདྲི་ཞིང་དག་བ་ནི་ཅི་མི་དག་བ་ནི་ཅི། ཅི་བྱས་ན་
 ཡུན་རིང་པོར་དོན་དང་ཕན་པ་དང་བདེ་བར་འགྱུར། ཅི་བྱས་ན་ཡུན་རིང་པོར་གཞོད་པ་
 དང་མི་ཕན་པ་དང་མི་བདེ་བར་འགྱུར་ཞེས་མི་འདྲི་སྟེ། དེ་མོངས་པ་ལས་ཆེས་མོངས་
 པར་གྱུར་ནས། གཏི་མུག་གིས་སྤོང་ཞིང་ད་རྒྱལ་གྱིས་བརྒྱལ་ཏེ་འབྱུང་བ་མི་མཐོང་བ་
 ནི་ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་སོ། །མཛོན་པའི་ད་རྒྱལ་གྱིས་ཟེལ་གྱིས་ལོན་པས་སངས་རྒྱས་
 འབྱུང་བ་མཉེས་པར་མི་བྱེད་པ་དང་སྤྲོན་གྱི་དག་བའི་རྩ་བ་ཟད་པར་བྱེད་པ་དང་གསར་
 དུ་མི་སྤྲོད་པ་དང་། བཤད་པར་མི་བྱ་བ་འཆད་པ་དང་འཐབ་མོ་བྱེད་ཅིང་རྩྱ་དུ་མི་མང་
 བར་གྱུར་ཏེ། འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ལ་གནས་པས་འདོད་རྒྱལ་ཆེན་པོར་ལྟང་བའི་གནས་

700 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཡག་པར་ མེད།

སྤྱུང་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྟོབས་སྦྱོང་པས་དབང་ཕྱུག་ཐོབ་པར་འགྱུར་
ཡང་། དེས་བསྐྱལ་པ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཡང་མི་མཐོང་ན་ཆོས་ཉན་
པར་ལྟ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ་འདི་ནི་ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་བཅུ་པའོ། །ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དག་གིས་(༥༦་བ)ད་རྒྱལ་གྱི་ལས་བཅུ་པོ་དེ་ལྟ་བུ་དེ་དག་ཡོངས་སྤྱུ་
སྤངས་ནས། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ལས་བཅུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཉིད་ལས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ད་རྒྱལ་མེད་པ་ཞེས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ལས་ལེགས་པར་བཤད་དོ།

འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྦྱོང་གིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། མོངས་པ་དེ་དག་ད་
རྒྱལ་དབང་གིས་ན། །དན་སོང་བ་⁷⁰¹དང་མི་ཁོམ་སྦྱོབ་དང་། །དབུལ་དང་དམན་
པའི་རིགས་སྤྱུ་སྦྱོབ་དང་། །དམུས་ལོང་མདོག་དན་མཐུ་རྒྱུ་ཉིད་འཛིན་བྱེད། །ཅེས་
གསུངས་སོ།

ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་གྱི་ཞིང་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གང་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་
འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལ་ལོག་པར་བསྐྱབ་པ་མི་རིགས་སོ་སྟུང་མོ། །དེ་ཡང་འདི་
སྟུང་དུ་ལེགས་པར་སྤྱད་པ་དང་ཉེས་པར་སྤྱད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་སེམས་ཅན་ལ་བརྟེན་
ནས་འབྱུང་ངོ། །ཉེས་པར་སྤྱད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་དན་སོང་རྣམས་འབྱུང་ངོ། །ལེགས་
པར་སྤྱད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་ལྟ་དང་མིར་འགྱུར་རོ་སྟུང་མོ་ཞེས་གསུངས་སོ།

དེ་བས་ན་དཀོན་མཆོག་ཏུ་ལ་ལའི་གཟུངས་ལས་ཀྱང་། ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག་འདི་
ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་ཐོག་མ་ཉིད་དུ་སེམས་རྣམ་པ་བཅུ་བསྦྱོད་དེ། རྣམ་པ་བཅུ་གང་ཞེ་ན། འདི་
ལྟ་སྟེ། བན་པའི་སེམས་དང་། བདེ་བའི་སེམས་དང་། སྦྱིང་⁷⁰²བརྟེ་བའི་སེམས་དང་།

701 ལྟར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ “སུ”

702 ལྟར་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཟེ་ “སྦྱིང་” མེད།

མཉེན་པའི་⁷⁰³སེམས་དང་། སྤྱག་པའི་སེམས་དང་། ཕན་གདགས་པའི་སེམས་དང་།
ཀུན་ཏུ་སྤང་བའི་སེམས་དང་། སྦྱོམས་པའི་སེམས་དང་། སྦྱོབ་དཔོན་གྱི་སེམས་དང་།
སྦྱོན་པའི་སེམས་ཏེ། སེམས་རྣམ་པ་བཅུ་པོ་འདི་དག་བསྐྱེད་དོན་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དད་པའི་སྦྱོབས་བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕུག་རྒྱའི་མདོ་ལས། བདག་ཉིད་ནི་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོབ་མར་ཁས་ལེན་པ་ལ་གནས་ཤིང་སེམས་ཅན་གཞན་དག་ཀྱང་
སྦྱོབ་མར་ཁས་ལེན་པ་ལ་གཞག་གོ་སྦྱོམ་དུ་དབྱགས་དབྱུང་བ་ཆེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་
སྦྱར་ཏེ། རྣམ་པར་འདུད་པ་དང་རབ་ཏུ་འདུད་པ་ལ་གཞག་གོ་སྦྱོམ་དུ་དབྱགས་དབྱུང་
བ་ཆེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་འདུད་པ་དང་རབ་ཏུ་འདུད་པ་ནི་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ང་རྒྱལ་མེད་པ་ཉིད་དོ།།

དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་བྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་(༤༦ན)པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པར་སྦྱེ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ལ་སྦྱོན་པ་ལྟར་གཅེས་པར་བྱེད་ཅེས་གསུངས་སོ། །སྟན་འདིང་བ་དང་ཀླང་པ་འབྱུ་བ་
ལ་སོགས་པའི་ལས་བྱེད་པ་ན་ཡང་འཇིག་རྟེན་མ་དད་པར་འབྱུར་བ་བསྤང་བའི་ཕྱིར་
སེམས་ཀྱིས་གཅེས་པ་དང་གུས་པར་བསམ་པ་གོམས་པར་བྱའོ།།

འཕགས་པ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། དེས་སེང་གའི་ཁྲི་ཆེན་པོ་
དེ་ལ་འདུག་མ་ཐག་དུ་སྦྱེ་བོ་མང་པོ་དེ་དག་མདོན་དུ་ཕྱོགས་པར་འབྱུར་ཏེ་ཐལ་མོ་
སྦྱར་ནས་རྒྱལ་པོ་དེ་ལ་ཕུག་འཆའ་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆོས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ང་རོའི་གདུགས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རབ་ཏུ་སྦྱོགས་པ་དེས་སྦྱོང་མོ་བ་དེ་དག་
མཐོང་བའི་མོད་དེ་ལ་དེའི་རྒྱས་ཆེས་དག་འབར་བྱུར་གྱི། བསྐྱལ་པ་ཆོད་མེད་པའི་
མཐས་ཀླས་པར་ཞེས་བྱ་བ་ནས། གནས་གཅོང་མའི་ལྷའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཞི་བའི་བདེ་

703 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། གཉེན་པའི་

བ་ལ་གནས་པ་ཐོབ་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་འོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ།
 དཔེར་ན། སྐྱེས་བྱ་སྟེད་པ་ལ་སྟོད་པ་པ་མ་དང་ཕུ་ཅུ་དང་བྱ་སྟོང་དང་མཛའ་བོ་དང་སྟོན་
 བོ་དང་གཉིས་བཤེས་དང་བྱ་དང་བྱ་མོ་དང་རྩུང་མ་དང་ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་ཏུ་བུ་ལ་བ་ལ་
 འབྲོག་དགོན་པར་འབྱམས་ཏེ། དེ་དག་མཐོང་བར་འདོད་པ་ལས་དེ་དག་དང་ཕྱད་ན་དེ་
 དག་མཐོང་བས་མི་ངོམས་ཤིང་དགའ་བ་དང་ཆགས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །
 རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་པོ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ང་རོའི་གདུགས་ཀྱི་དཀྱིལ་
 འཁོར་རབ་ཏུ་སྟོགས་པས་སྟོང་མོ་པ་དེ་དག་མཐོང་བར་གྱུར་པའི་མོད་ལ་དགའ་བའི་
 རྟུགས་ཆེན་པོ་སྐྱེས་སོ། །སེམས་ཀྱི་དགའ་བའི་རོ་བདེ་བ་དང་ལྷན་པར་གྱུར་ཏོ། །
 སེམས་སྟོབ་འུགས་རབ་ཏུ་བྱུང་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། སྟོང་མོ་བ་དེ་དག་ལ་བྱ་གཅིག་
 པའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །པ་མའི་འདུ་ཤེས་དང་། སྦྱིན་པའི་གནས་ཀྱི་འདུ་
 ཤེས་དང་། དག་བའི་བཤེས་གཉིས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། དཀོན་པའི་⁷⁰⁴འདུ་ཤེས་དང་།
 དཀའ་བ་བྱེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། གཅེས་སྤྲུལ་བྱེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། སན་འདོགས་
 པ་དམ་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། བྱང་རྩུབ་ཀྱི་ལམ་ཉེ་བར་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། མཁན་
 བོའི་འདུ་ཤེས་དང་། སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་གསུངས་
 སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་གཞན་མེད་ན་སེམས་ཅན་(༥༧་བ)ཀྱི་གན་དུ་འགོ་བ་དང་རིམ་
 གོ་བྱེད་པའི་ཆོ་ཐམས་ཅད་དུ་གཏང་བ་བྲན་པར་བྱ་སྟེ། བདག་གི་ལུས་འདི་ནི་འདི་
 དག་གི་ཡིན་གྱི། བདག་བདེ་བའི་དོན་དུ་ས་བྱི་དོར་བྱེད་པ་དང་བསྐྱུ་བ་ལ་སོགས་པ་
 བྱེད་པ་བཞིན་དུ་འདི་ལ་ཅི་དགར་སྟོད་ཅིག་སྦྱུང་དུ་བསམ་མོ། །ཡང་ན་རྗེ་བོ་⁷⁰⁵མི་
 དགའ་བས་འཛིགས་པ་⁷⁰⁶དེ་དགའ་བར་འདོད་པས་དེས་བསྐྱོ་བ་བསྐྱུབས་པ་ལྟར་
 ཡིད་ལ་བྱའོ། །རྟེན་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་རིམ་གྱོ་མཛད་པ་

704 པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དགོན་མའི’
 705 སྤྲུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྗེ་བོ’
 706 སྤྲུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘དང’ ཡོད།

ཡང་དག་སྤྲོད་ནད་པས་ཉམས་སུ་སྤངས་སོ།།

དག་སྤྲོད་གི་བྱ་བ་རྒྱས་པ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་
 པ། དག་སྤྲོད་མ་འཇིགས་ཤིག །དག་སྤྲོད་ངས་ཁྱོད་ཀྱི་རིམ་གྱོ་བྱའོ། །དག་སྤྲོད་ཁྱོད་
 ཀྱི་གོས་རྒྱམས་ཚུར་བྱིན་ཅིག་ངས་བཀྱའོ། །དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་བསྩལ་པ་དང་། བཅོམ་
 ལྡན་འདས་ལ་ཆོ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་དྲོ། །བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ཀྱིས་དག་སྤྲོད་ནད་པ་འདི་འོགས་མི་གཙང་བས་འབགས་པ་རྒྱུ་མི་བཀྱ་
 བར་གསོལ་ལོ།⁷⁰⁷ །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བདག་གིས་བཀྱ་བར་འཚལ་ལོ། །བཅོམ་
 ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་འོགས་ཁྱོད་ཀྱིས་དག་སྤྲོད་འདི་
 འོགས་རྒྱམས་བྱས་ཤིག །དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ནི་ཆུ་སྐྱབས་སོ། །དེ་ནས་ཆོ་དང་
 ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་དག་སྤྲོད་ནད་པ་དེ་འོགས་བཀྱས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ཀྱིས་ནི་ཆུ་སྐྱབས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་དྲོ། དེ་ནས་ཆོ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་
 དག་སྤྲོད་ནད་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པར་སྤངས་དྲོ་ཕྱི་རོལ་དུ་སྦྱང་ནས་བཀྱས་སོ། །
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ནི་ཆུ་སྐྱབས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །ཡང་སྤྱིས་པ།
 གང་དག་མགུ་བས་ཆེ་ཉིད་དང་། །མ་མགུས་མི་བཟད་རྒྱད་འབྱར་བ། །དེ་དག་སྤྱོད་
 ཀྱང་ཡོངས་བཏང་ནས། །མགུ་བར་བྱ་བར་རིགས་པ་ཡིན། །གང་དག་མགུ་བྱས་མང་
 བོ་རྒྱམས། །བྱུ་བ་དེ་སེམས་ཅན་འདི་དག་ཉིད། །འཇིག་རྟེན་ནི་སེམས་ཅན་ལས། །
 བྱུ་བ་པའི་ཞིང་གཞན་ཡོད་མ་ཡིན། །འདི་དག་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་དང་། །བྱུ་བ་བཟང་
 འདོད་འཇོའི་བ་དང་ནི། །སྤྱི་མ་དང་ནི་ལྟ་འདྲ་བ། །དེས་ན་འདི་དག་མགུ་བར་བྱ། །
 གཞན་ཡང་གཡོ་མེད་གཉེན་གྱར་ཅིང་། །པན་པ་དཔག་མེད་མཛད་རྒྱམས་ལ། །
 སེམས་ཅན་མགུ་བྱ་མ་གཏོགས་པར། །གཞན་འགའ་ཞིག་གིས་ལན་ལོན་འབྱར། །
 (༥༤ན)རལ་པའི་ནང་གནས་སེམས་ཅན་རྒྱམས། །འབད་པས་གཡོ་བ་མེད་པར་ནི། །

707 ལྷ་མཚན་དང་པེ་ཅིང་ཨོ་མོ། མེད།

ཇི་ལྟར་བཞེད་བཞིན་མགོན་པོས་སྤྲོད། །དབུ་ཡིས་བཟུང་བར་གྱུར་པ་ཡིན། །གང་ཕྱིར་
སྐྱུ་གཏོང་མནར་མེད་འཇུག་པ་ལ། །དེ་ལ་བྱས་པས་ལན་ལོན་ཉིད་འགྱུར་བ། །དེས་ནི་
གཞོན་ཆེན་གྱིད་ཀྱང་དེ་དག་ལ། །ལེགས་པས་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་སྤྱད་པར་བྱ། །རེ་
ཞིག་བདག་གི་རྗེས་གྱུར་ཉིད་ཀྱང་ནི། །གང་ཕྱིར་རང་གི་སྐྱུ་ལ་འང་མི་གཟིགས་པ། །རྗེ་
བོ་དེ་དང་དེ་ལ་ཇི་ལྟར་བདག་ །ང་རྒྱལ་གྱིད་ཅིང་བྱན་གྱི་དངོས་མི་གྱེད། །གང་དག་བདེ་
བས་སྐབ་རྣམས་དགེས་འགྱུར་ཞིང་། །གང་ལ་གཞོན་ན་མི་དགེས་འབྱུང་འགྱུར་བ། །
དེ་དག་དགའ་བས་སྐབ་དབང་ཀུན་དགེས་ཤིང་། །དེ་ལ་གཞོན་བྱས་སྐབ་ལ་གཞོན་པ་
བྱས། །ཇི་ལྟར་ལུས་ལ་ཀུན་ནས་མེ་འབར་བ། །འདོད་པ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་བདེར་མི་
འགྱུར་བ། །དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གཞོན་པ་བྱས་ན་ཡང་། །སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་དགེས་
པའི་ཐབས་མེད་དོ། །དེ་བས་བདག་གིས་འགྲོ་ལ་གཞོན་བྱས་པས། །སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་
ཀུན་མི་དགེས་⁷⁰⁸གྱུར་པ་གང་། །སྤྲིག་དེ་དེ་རིང་སོ་སོར་བཤགས་བགྱི་ཡིས། །མི་
དགེས་⁷⁰⁹གང་ལགས་དེ་སྐབ་བཟོད་པར་གསོལ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་རྣམས་མཉེས་
པར་བགྱིད་སྤྲད་དེང་། །བདག་ཉིད་ཀུན་གྱིས་འཇིག་རྟེན་བྱན་དུ་མཆི། །འགྲོ་མང་
བདག་འདིའི་མགོ་ལ་རྩོག་བསྐྱུན་ནམ། །ཡང་ན་གཞོན་པར་⁷¹⁰གྱེད་བཟོད་འཇིག་རྟེན་
མགོན། །འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་སྤྲུགས་རྗེའི་བདག་ཅན་དེས། །བདག་ཏུ་མཛོད་པ་འདི་ལ་
ཐེ་ཆོམ་མེད། །སེམས་ཅན་རོ་བོར་མཐོང་བ་འདི་དག་ནི། །མགོན་དེའི་⁷¹¹བདག་ཉིད་
ཅི་ཕྱིར་གུས་མི་གྱེད། །འདི་ཉིད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཉེས་གྱེད་ཡིན། །རང་དོན་ཡང་
དག་སྐྱབ་གྱེད་འདི་ཉིད་ཡིན། །འཇིག་རྟེན་སྤྲུག་བསྐྱུ་ལ་སེལ་བའང་འདི་ཉིད་དེ། །
དེས་ན་བདག་ཉིད་རྟག་ཏུ་དེ་ཉིད་བྱ། །དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་མི་འགའ་ཞིག་ །སྐྱེ་བོ་མང་
ལ་གཞོན་གྱེད་ཀྱང་། །སྐྱེ་བོ་མིག་རྒྱུང་རིང་པོ་དག་ །ཞུས་ཀྱང་སྤྲར་གཞོན་མི་གྱེད་དེ། །

708 སྤྲོད་གཞི་དང་ཅོན་ཅེ་ “དགེས་”

709 སྤྲོད་གཞི་དང་ཅོན་ཅེ་ “དགེས་”

710 སྤྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “གསོད་པར་”

711 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་ “འི་” མེད།

འདི་ལྟར་དེ་གཅིག་མ་ཡིན་གྱི། རྒྱལ་པོ་འི་མཐུ་སྟོབས་དེ་ཡི་མཐུ། དེ་བཞིན་གཞོན་
 བྱེད་ཉམ་ཆུང་བ། འགའ་ཡང་ཁྱད་དུ་གསལ་དེ་མི་བྱ། འདི་ལྟར་དཔྱལ་བའི་སྤྱང་མ་
 དང་། ཐུགས་རྩི་ལྡན་ནམས་དེ་ཡི་དཔུང་། དེས་ན་དམངས་ཀྱིས་རྒྱལ་གཏུ་མ་བཞིན།
 (༥༥་བ)སེམས་ཅན་ནམས་ནི་མགུ་བར་བྱ། རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་ཁྲོས་ན་ཡང་། སེམས་
 ཅན་མི་མགུ་བྱས་པ་ཡིས། སྟོང་བར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ། དཔྱལ་བའི་གཞོན་པ་
 དེས་བྱེད་དམ། རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་མགུ་ན་ཡང་། སེམས་ཅན་མགུ་བར་བྱས་པ་⁷¹²ཡི།
 ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ། སངས་རྒྱུ་ཉིད་སྦྱིན་མི་སྤྱིད་དོ། སེམས་ཅན་མགུ་
 ལས་བྱུང་བ་ཡི། མ་འོངས་སངས་རྒྱུ་འགྱུ་བ་ལྟ་ཞོག ཆོ་འདི་ཉིད་ལ་དཔལ་ཆེན་
 དང་། གྲགས་དང་སྦྱིད་བྱུར་ཅིས་མ་མཐོང་། མཛེས་པ་ཉིད་དང་ནད་མེད་དང་། རབ་
 དགའ་ཡུན་རིང་འཛོལ་དང་། འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་བདེ་རྒྱས་ནི། འཁོར་ཆོ་
 བཟོད་པས་འཐོབ་པར་བྱེད། བྱམས་སེམས་ལྡན་ལ་མཆོད་བྱས་གང་། དེ་ནི་སེམས་
 ཅན་ཆེ་བ་ཉིད། སངས་རྒྱུ་དང་བའི་བསོད་ནམས་གང་། དེ་ནི་སངས་རྒྱུ་ཆེ་བ་ཉིད།
 དེ་ལྟར་བས་ན་རྒྱ་བ་སྦྱོན་མའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱམས་པ་བསྦྱོམས་པའི་འབྲས་བུ་བཟོད་
 དེ། མཆོད་པ་ཆོད་མེད་ནམ་མང་ཇི་སྟེད་པ། ཞིང་ནི་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་གཏུ་མས་སྟེད་དུ།
 སྦྱོས་བུ་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་དེ་བྱས་པས། བྱམས་པའི་སེམས་ལ་གྲངས་དང་ཆར་
 མི་ཤོད། ཅེས་བྱ་བའོ། དེ་ལྟར་བས་ན་སྦྱིན་པའི་གནས་ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་བྱ་དག་ལ་ཁེངས་
 པ་ཏྟག་ཏུ་སྤྱང་བར་བྱ། ཁེངས་པ་འདི་ནི་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་
 བྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ་ལ་མི་འཕྱག་པར་སྦྱིམ་པར་བྱ་སྟེ། དཀོན་མཆོག་སྦྱིན་ལས་ཇི་སྟེད་དུ།
 རིགས་ཀྱི་བུ་ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་
 དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འགཅིག་པུ་སྟོག་ཏུ་སོང་སྟེ།
 རབ་ཏུ་དབེན་པར་གནས་ཤིང་། འདི་ལྟར་བདག་ནི་མ་འདྲེས་པར་གནས་པ་སྟེ།

712 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “མགུ་ལས་བྱུང་བ་”

བདག་ནི་རབ་ཏུ་དབེན་པ་ན་གནས་པ་ལོ། །བདག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཚས་
 འདུལ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ལོ། །དགེ་སྦྱོང་⁷¹³ངས་བྲམ་ཟེ་གཞན་གང་ཡིན་པ་དག་ནི་ཀུན་
 ཀྱང་འདྲིས་པས་གནས་པ། འདུ་འཛི་མང་བ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཚས་འདུལ་བ་
 ལས་ཉམས་པའོ་སྒྲུལ་དུ་སེམས་མི་སྦྱོང་དེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚུལ་
 བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་བྲམ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་
 དེ་ཉིད་ལས་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བཙོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ན་བཙོན་འགྲུས་
 དེའི་རོ་རྩུང་བར་མི་བྱེད་དེ། བཙོན་(༤༩ན)འགྲུས་དེས་གཞན་ལ་མི་སྦྱོང་བདག་ལ་མི་
 བསྟོད་དོ། །དེ་འདི་སྒྲུལ་དུ་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་སུ་ཞིག་བདག་གི་
 ལས་ལ་བཙོན་པས་གཞན་ལ་སྦོད་སྒྲུལ་དུ་སེམས་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་བསྐྱེམས་པ་མེད་པའི་བཙོན་འགྲུས་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསོད་ནམས་བསྐྱུང་བ་མདོར་བསྐྱུས་པ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་
 གང་ཡིན་པ་ལོ། །ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་སྟོ་གོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས།
 དགེ་བའི་རྩ་བ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱིང་པོ་ལ་འདུག་གི་
 བར་དུ་བར་མ་དོར་འགའ་ཡང་ཟད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །བཙུན་པ་ཤ་ར་དུ་ཉིད་བྱ་འདི་ལྟ་
 གྱེ། དཔེར་ན་ཆུའི་ཐིགས་པ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་ལྷང་བ་ནི་བསྐྱལ་པའི་མཐར་ཐུག་གི་
 བར་དུ་བར་མ་དོར་ཟད་པ་མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱུང་བ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་
 ལས་ཡོངས་སྦྱོང་དང་བསོད་ནམས་བསྐྱུང་བའི་ལེ་བྱ་སྟེ་བདུན་པ་ལོ། ། ॥

713 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དགེ་སྦྱོང་”

བརྒྱད་པ། སྤྲིག་པ་སྦྱང་བའི་ལེན།

༥ ལུས་ལ་སོགས་པ་གསུམ་བསྦྱང་བ་བཤད་ཟིན་ཏེ། དེ་དག་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །
ཅིའི་དོན་དུ་ཞེ་ན། ལུས་ནི་རྣམ་པར་སྦྱང་བྱས་ན། །ཕན་པའི་ཡོངས་སྦྱོང་འགྱུར་བ་སྟེ། །
འབྲས་ཆེན་ལེགས་པར་ཆོས་པ་དང་། །གཟེགས་མེད་ལུས་ཅན་ཕན་པ་འདྲ། །

འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། གང་ཡང་གྲོང་
ཁྱེར་ཆེན་པོ་དག་གི་དུར་ཁྱོད་ཆེན་པོ་སྟོག་ཆགས་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མས་གང་བར་གྱུར་པ་
དེར་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དེས་བདག་གི་ལུས་ཆེན་པོ་གི་
ཞིང་དུས་ལས་འདས་པར་སྟོན་ཏོ། །དེར་ཡང་སེམས་ཅན་དུད་འགྲོའི་སྟེ་གནས་སུ་
གྱུར་པ་དེ་དག་གིས་ཇི་ཅམ་འདོད་པར་ཤ་ལ་ཟོས་ནས་ཆེའི་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་འཆི་བའི་
དུས་སུ་གྱུར་ཅིང་གི་ནས་བདེ་འགྲོ་མཐོ་རིས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་ལྷའི་ནང་དུ་སྟེ་བ་དང་།
དེ་དག་གི་ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་བར་གྱི་རྒྱར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྟོན་གྱི་སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
སེམས་ཅན་གང་དག་གིས་བདག་འཆི་བའི་དུས་སུ་གྱུར་པའི་ཤ་ཟོས་པ་དེ་དག་ལ་དེ་
ཉིད་མཐོ་རིས་སུ་སྟེ་བ་ནས་ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་བར་གྱི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག་
ཅེས་གང་གིས་ཡུན་རིང་པོ་ནས་སྟོན་ལམ་བཟབ་སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པ་དེའི་
བསམ་པ་བྱུང་པ་(༥༩བ)དང་དོན་དུ་གཉེར་བ་བྱུང་པ་དང་སྟོན་ལམ་བྱུང་པ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་དེ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱུས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བས་ན་མཐོང་བས་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་
ཀྱི་དོན་བྱེད་དོ། །ཐོས་པ་དང་རིག་པས་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་བྱེད་དོ། །ཞི་
བའི་སྟོ་གོས་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། སྤྲིན་པའི་རྒྱལ་པོ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱིས་ཅི་ཐམས་ཅད་
བསྐྱས་ཏེ་ཅི་ཤིང་མང་པོ་ལས་བྱ་མོའི་གཟུགས་བཟང་ཞིང་མཛོས་པ་བལྟ་ན་སྤྲིན་པ་

ལེགས་པར་བྱས་ཏེ་ལེགས་པར་བྲིན་ཅིང་ལེགས་པར་བྱི་དོར་བྱས་པ་དེ་འོང་ངམ་
 འགྲོ་འམ་འགྲང་ངམ་འདུག་གམ་ཉལ་ཡང་རྟོག་པ་མེད་⁷¹⁴ཅིང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་
 རོ། །དེར་ནད་པ་གང་དག་བཙུན་པ་འམ་⁷¹⁵རྒྱལ་པོ་འམ་⁷¹⁶རྒྱལ་པོའི་སློན་པོ་ཆེན་
 པོ་འམ་རྒྱལ་པོའི་བྱེད་མཆོང་དཔོན་ནམ་བྱུ་བདག་གམ་སློན་པོ་འམ་རྒྱལ་པོ་སྐད་གང་
 དག་འོང་བ་དེ་དག་སྤྲོད་པའི་རྒྱལ་པོ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱིས་སྤྲོད་ཀྱི་བུ་མོ་དེ་དང་དེ་དག་⁷¹⁷
 སྤང་མ་ཐག་ཏུ་ནད་ཐམས་ཅད་བྱང་སྟེ་ནད་མེད་ཅིང་བདེ་བ་ལས་ཉམས་པ་མེད་པར་
 འགྱུར་རོ། །ཞི་བའི་སློབ་སྤྲོས་སྤྲོད་པ་གཞན་ལ་མེད་པ་སྤྲོད་པའི་རྒྱལ་པོ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱིས་
 འཇིག་རྟེན་གྱི་ནད་གསོ་བའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས། ཞི་བའི་སློབ་སྤྲོས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་འཛིན་གྱི་སྐྱུ་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཡང་སེམས་ཅན་བྱང་མེད་དང་སྐྱེས་པ་དང་
 རླུང་དང་བུ་མོ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཏི་མུག་གིས་ཡོངས་སུ་གདུངས་པ་ཇི་
 སྟེད་པ་དེ་དག་གི་ལུས་ལ་རེག་ན། རེག་མ་ཐག་ཏུ་དེ་དག་གི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་
 ཅད་སེལ་བར་འགྱུར་རོ། །ལུས་ཡོངས་སུ་གདུང་བ་དང་བྲལ་བར་ཡང་ཤེས་སོ། །འདི་
 བྱི་འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྤྲོད་ཀྱི་སློན་ལམ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་དག་
 པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེའི་དོན་དུ་ལུས་སྤྱང་བར་བྱེད་ཀྱི།

གཞན་ཡང་། ཇི་ལྟར་ལོ་ཐོག་རྩམ་ཁེབས་ན། ནད་ཀྱིས་ཞུམ་ཞིང་རྒྱས་མི་འགྱུར། དེ་
 ལྟར་སངས་རྒྱས་ལྷུ་གུ་ཡང་། ཉོན་མོངས་ཁེབས་ན་རྒྱས་མི་འགྱུར། གཉིན་པོས་
 བསལ་ན་འཕེལ་བར་འགྱུར། ཞེས་བྱ་བར་དགོངས་པ་འོ། །

ལུས་ཀྱི་དག་པ་གང་ཞེ་ན། སྤྲིག་དང་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྤྱང་ཡིན། རྫོགས་སངས་
 རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་ཚུལ་དུ། འབད་པ་མེད་ན་ངན་སོང་འགྱོ། །

714 ལྟར་ཐང་ཟེ་ ‘རྟོག་པ་བྱེད་’
 715 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ ‘བཙུན་བཙུན་པ་’ ཡོད།
 716 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྒྱལ་པོ་འམ་’ མེད།
 717 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྤྲོད་ནས་དེ་དང་’

དེ་ལ་སྤྲིག་པ་སྦྱང་བ་ནི་ཆོས་བཞི་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་བསྟན་ཏེ། བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་(༩༠ན)ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ན་སྤྲིག་པ་བྱས་ཤིང་
 བསགས་པ་ཟེལ་གྱིས་ནོན་པར་འགྱུར་རོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། རྣམ་པར་སྟུན་
 འབྲིན་པ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་དང་། གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་དང་། ཉེས་པ་ལས་སྒྲིག་པའི་
 སྟོབས་དང་། རྟེན་གྱི་སྟོབས་སོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་སྟུན་འབྲིན་པ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་ནི་མི་
 དག་བའི་ལས་སྦྱོང་པ་དེ་ལ་འགྱུར་པ་མང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་
 རི་མི་དག་བའི་ལས་བྱས་ནས་ཀྱང་དག་བའི་ལས་ལ་ཤིན་ཏུ་བརྩོན་པ་འོ། །དེ་ལ་ཉེས་
 པ་ལས་སྒྲིག་པའི་སྟོབས་ནི་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་པས་མི་བྱེད་པའི་སྡོམ་པ་
 ཐོབ་པ་འོ། །དེ་ལ་རྟེན་གྱི་སྟོབས་ནི་སངས་རྒྱས་དང་ཆོས་དང་དག་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་
 འགོ་བ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དེ་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་ལ་བརྟེན་པས་
 སྤྲིག་པས་ཟེལ་གྱིས་གནོན་པར་མི་རུས་སོ། །བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་པོ་དེ་དག་དང་ལྡན་ན་སྤྲིག་པ་བྱས་ཤིང་⁷¹⁸བསགས་
 པ་ཟེལ་གྱིས་ནོན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་འོ། །

དེ་ལ་རྣམ་པར་སྦྱོང་པ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུམ་པར་བྱ་ཞེ་ན། གསེར་འོད་དམ་
 པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱང་གཉིས་དམ་པ་དག །
 ཐུགས་བརྩེ་ཐུགས་ཇི་ལྟར་པའི་ཐུགས། །གང་དག་ཕྱོགས་བཅུ་འཛིག་རྟེན་ན། །
 བཞུགས་པ་བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ། །བདག་གིས་སྡོན་ཆད་སྤྲིག་པའི་ལས། །
 ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་གང་བགྱིས་པ། །སྟོབས་བཅུ་འཛིག་སྟུན་སྤར་མཆིས་ནས་ནི། །དེ་དག་
 ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བགྱི། །པ་མ་དག་ཏུ་མི་འཛིན་དང་། །སངས་རྒྱས་རྣམས་
 སུ་མི་འཛིན་དང་། །དག་བ་དག་ཏུ་མི་འཛིན་པས། །སྤྲིག་པ་བདག་གིས་གང་བགྱིས་
 དང་། །ཐུག་པའི་རྒྱགས་པས་དེགས་པ་དང་། །རིགས་དང་ལོངས་སྦྱོང་རྒྱགས་པ་

718 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བྱས་ཤིང་། མེད།

དང་། གཞོན་པའི་རྒྱགས་པས་རྟེན་པ་ཡིས། བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་བགྱིས་
 དང་། ཉེས་པའི་དམིགས་སུ་མ་མཐོང་བས། ཉེས་པ་བགྱིས་པའི་ལས་དང་ནི། ཉེས་
 པར་བསགས་ཤིང་ཉེས་སྒྲིམ་པའི། སྤྲིག་ལས་བདག་གིས་གང་བགྱིས་དང་། བྱིས་
 པའི་སྒྲོ་ཡིས་འཕྲུག་པ་དང་། མི་ཤེས་ཐུན་པའི་སེམས་དང་ནི། སྤྲིག་པའི་གྲོགས་
 པོའི་དབང་གྱུར་དང་། ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འབྱུག་སེམས་(༩༠་བ)དང་། ཟིང་མོ་
 དགའ་བའི་དབང་ཉིད་དང་། རྒྱ་རན་དང་ནི་ནད་དབང་དང་། འོར་གྱིས་མ་ཆོག་ཉེས་པ་
 ཡིས། བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་བགྱིས་དང་། འཕགས་མིན་སྐྱེ་བོ་འདྲེ་བ་དང་། འ
 སྤྲིག་དོག་སེར་སྒྲུ་དང་ནི། གཡོ་དང་དབྱུང་བའི་ཉེས་པ་ཡིས། བདག་གིས་སྤྲིག་
 པ་གང་བགྱིས་དང་། ཤོངས་དང་རྒྱད་པའི་དུས་ཀྱི་ཆོ། འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་འཛིགས་
 རྒྱ་དང་། རྒྱག་པོ་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡིས། བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་བགྱིས་དང་། འ
 གཡོ་བའི་སེམས་ཀྱི་དབང་ཉིད་དང་། འདོད་དང་ཁྲོ་བའི་⁷¹⁹དབང་དག་དང་། འ
 བགྱིས་དང་སྐྱོམ་གྱིས་ཉོན་པ་ཡིས། བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་བགྱིས་དང་། བཟའ་
 བ་དག་དང་བཏུང་བ་དང་། རྟུང་མེད་རྒྱ་དང་གོས་ཀྱི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་གདུང་བ་སྒྲ་
 ཆོགས་ཀྱིས། བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་བགྱིས་དང་། ལུས་དང་རག་དང་ཡིད་ཀྱི་
 སྤྲིག་ ཉེས་སྤྱད་རྣམ་པ་གསུམ་བསགས་ནི། འདི་འདྲའི་ཚུལ་གྱིས་གང་བགྱིས་པ།
 དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་འཆགས་སོ། སངས་རྒྱུས་རྣམས་དང་ཆོས་རྣམས་དང་།
 དེ་བཞིན་ཉན་ཐོས་རྣམས་ལ་ཡང་། གུས་པ་མ་ལགས་གང་བགྱིས་པ། དེ་དག་
 ཐམས་ཅད་བདག་འཆགས་སོ། གང་ཡང་རང་སངས་རྒྱུས་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་། གུས་པ་མ་ལགས་བགྱིས་པ་རྣམས། དེ་དག་ཐམས་
 ཅད་བདག་འཆགས་སོ། དམ་ཆོས་སྤྱོད་རྣམས་ལ་ཡང་། གུས་པ་མ་ལགས་
 བགྱིས་པ་དང་། ཆོས་ལའང་གུས་པར་མ་བགྱིས་པ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་

719 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཁོང་ཁྲོའི་

འཆགས་སོ། །བདག་གིས་རྟག་ཏུ་མི་ཤེས་པས། །དམ་པའི་ཚོས་ནི་སྤངས་པ་དང་། །
 བ་མ་རྣམས་ལ་མ་གུས་གང་། །དེདག་ཐམས་ཅད་བདག་འཆགས་སོ། །སྤྱོད་པོ་དང་
 ནི་བྱིས་པ་དང་། །འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཏི་ཐུག་དང་། །ང་རྒྱལ་དྲིགས་པས་
 བསྐྱབས་བགྱིས་པ། །དེདག་ཐམས་ཅད་བདག་འཆགས་སོ། །བདག་གིས་ཕྱོགས་
 བཅུ་ཉི་འཛིག་རྟེན་དུ། །སྟོབས་བཅུ་རྣམས་ལ་མཚོད་པར་བགྱི། །བདག་གིས་ཕྱོགས་
 བཅུ་ཉི་མེས་ཅན་རྣམས། །སྤྱག་བསྐྱེལ་ཀུན་ལས་གདོན་པར་བགྱི། །སེམས་ཅན་
 བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་ཀུན། །ས་བཅུ་ལ་ནི་དགོད་པར་བགྱི། །ས་བཅུ་ལ་ནི་གནས་ནས་
 ཀྱང་། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གཤེགས་གྱུར་ཅིག །ཇི་སྲིད་སྤྱག་བསྐྱེལ་རྒྱ་མཚོ་ (༩་
 ༩) ལས། །དེ་ཀུན་མཐར་བགྱི་ཅུས་སྲིད་དུ། །སེམས་ཅན་རེ་རེའི་ཕྱིར་ཡང་ནི། །བསྐྱེལ་
 པ་བྱེ་བར་སྤྱད་པར་བགྱི། །གསེར་འོད་དམ་པ་ཞེས་བགྱི་བ། །ལས་རྣམས་ཐམས་
 ཅད་བྱང་བགྱིད་པ། །ཟབ་མོ་དག་ནི་སྟོན་པ་འདི། །སེམས་ཅན་དེདག་བསྟན་པར་
 བགྱི། །གང་གིས་བསྐྱེལ་པ་སྟོང་རྣམས་སུ། །སྲིག་པ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བགྱིས། །ལན་
 ཅིག་རབ་ཏུ་བཤགས་པ་ཡིས། །དེདག་ཐམས་ཅད་བྱང་བར་འགྱུར། །གང་གིས་ལས་
 གྱི་སྐྱབ་པ་རྣམས། །ཐུར་དུ་ཡང་དག་ཟད་འགྱུར་བ། །གསེར་འོད་དམ་པ་དག་བ་
 ཡིས། །བཤགས་པ་འདི་དག་བཤགས་ནས་ནི། །རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་མཚོག་བཅུ་
 པོ། །ས་བཅུ་ལ་ནི་གནས་པར་བགྱི། །སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་སྤང་བར་བགྱི། །སྲིད་པའི་
 མཚོ་ལས་བསྐྱེལ་བར་བགྱི། །སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱ་པོ་དང་། །ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་
 ཟབ་མོ་དེ། །སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་བསམ་ཡས་ཀྱིས། །ཐམས་ཅད་མཆོད་དུ་རྫོགས་
 པར་བགྱི། །ཏིང་འཛིན་བརྒྱ་པོ་སྟོང་རྣམས་དང་། །གཟུངས་རྣམས་བསམ་གྱིས་མི་
 བྱབ་དང་། །དབང་སྟོབས་བྱང་རྒྱུ་ཡན་ལག་གིས། །སྟོབས་བཅུ་དམ་པར་འགྱུར་བར་
 བགྱི། །དགོངས་པའི་ཐུགས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་རྣམས། །བདག་ལ་རྣམ་པར་གཟིགས་
 སུ་གསོལ། །ཐུགས་རྗེ་ལྡན་པའི་ཐུགས་ཀྱིས་ནི། །འོངས་པར་རབ་ཏུ་གཟུང་དུ་གསོལ། །

བདག་གིས་བསྐྱེད་པ་བརྒྱ་རྣམས་སུ། སྤྱི་ཆད་སྤྱི་ག་པ་གང་བགྱིས་པ། འདྲིམ་
 བདག་ནི་མུ་དན་སེམས། མེད་ས་དང་མུ་དན་འཛིགས་པས་གཟིར། སྤྱི་ག་པའི་ལས་
 ལ་འཛིགས་པར་བགྱི། ཡིད་ནི་རྟག་ཏུ་དམན་པར་གྱུར། གང་དང་གང་དུ་སྤྱོད་བགྱིད་
 པ། བདག་ནི་གང་དུ་འད་དག་འཇ་མཆིས། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་རྗེ་ལྡན།
 འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་འཛིགས་སེལ་བས། རྣོད་ས་པར་རབ་ཏུ་གཟུང་དུ་གསོལ། འཛིགས་
 པ་དག་ལས་བདག་ཐར་མཛོད། བདག་གི་ཉོན་མོངས་ལས་རྣམས་ཀྱི། འདྲིམ་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པས་གསོལ། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ལ་ནི། སྤྱི་ཆད་འཛིན་ཆུ་
 ཡིས་བཀྲ་བར་གསོལ། སྤྱི་ག་པ་ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བགྱི། སྤྱི་ཆད་བདག་
 གིས་གང་བགྱིས་དང་། འདྲིམ་⁷²⁰བདག་གི་སྤྱི་ག་པ་གང་། འདྲིམ་ཐམས་ཅད་
 བདག་འཆགས་སོ། རྣོད་ས་(༧་བ)པར་བགྱིས་པའི་ལས་རྣམས་ཀུན། སྤྱི་ཆད་
 མི་བགྱིད་བསྐྱེད་པར་བགྱི། བདག་གིས་རྣོད་ས་པར་བགྱིས་པ་གང་། སྤྱི་ག་དེ་བཅའ་
 པར་མི་བགྱི་འོ། ལུས་ཀྱི་ལས་ནི་རྣམ་གསུམ་དང་། འདག་གི་རྣམ་པ་བཞི་དག་དང་།
 ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྣམས། འདྲིམ་ཐམས་ཅད་བདག་འཆགས་སོ། ལུས་
 ཀྱིས་བགྱིས་དང་དག་གི་ལས། ཡིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་བསམས་པ་དང་། ལས་རྣམས་
 བཅུ་པོ་བགྱིས་པ་དག འདྲིམ་ཐམས་ཅད་བདག་འཆགས་སོ། མི་དགའི་ལས་བཅུ་
 སྤྲེལ་ནས་སུ། འདྲིམ་བ་བཅུ་པོ་བསྐྱེད་བགྱིས་ཏེ། ས་བཅུ་ལ་ནི་བདག་གཞས་བགྱི།
 སྤྱོད་ས་བཅུ་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་བར་བགྱི། བདག་གི་སྤྱི་ག་པའི་ལས་གང་དག མི་
 འདོད་འབྲས་བྱ་ཐོབ་བགྱིད་པ། སངས་རྒྱས་སྤྱན་སྐྱེད་མཆིས་ནས་ནི། འདྲིམ་
 ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བགྱི། འཛོམ་བྱའི་གླིང་འདིར་གང་དག་དང་། འཛིག་རྟོན་
 ཁམས་ནི་གཞན་དག་ཏུ། གང་རྣམས་དགེ་བའི་ལས་བགྱིད་པ། འདྲིམ་ཀུན་ལ་ཡི་
 རང་ལོ། ལུས་དང་དག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ཀྱང་། བདག་གིས་བསོད་ནམས་གང་

720 རྟོན་དག་དང་ཅོན་ཆེ་ (དེ་ལྟར་)

བསྐྱབས་པ། །བདག་ནི་དག་བའི་ཕ་བ་དེས། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་ལ་རེག་པར་བགྱི། །
 སྲིད་མཚོ་ཉམ་ངར་བྱིས་པའི་སྒོ་ཡིས་ནི། །ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་སྤྲིག་པ་གང་བགྱིས་པ། །
 སྒྲོབས་བཅུ་མངའ་བའི་སྤྲན་སྤར་མཆིས་ནས་ནི། །སྤྲིག་པ་དེ་ཀླན་སོ་སོར་བཤགས་
 པར་བགྱི། །སྐྱེ་བ་ཉམ་ང་སྲིད་པ་ཉམ་ང་དང་། །འཇིག་རྟེན་ཉམ་ང་གཡོ་སེམས་ཉམ་ང་
 བར། །ལུས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ཉམ་ང་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས། །བདག་གིས་སྤྲིག་པ་གང་བསགས་
 དེ་འཆགས་སོ། །བྱིས་པ་སྤྲན་བྱས་ཉོན་མོངས་ཉམ་ང་དང་། །སྤྲིག་པའི་གྲོགས་དང་
 བླ་པ་ཉམ་ང་དང་། །སྲིད་པ་ཉམ་ང་འདོད་ཆགས་ཉམ་ང་དང་། །ཞེ་སྤང་གཏི་མུག་
 མུན་པ་ཉམ་ང་དང་། །དལ་བའི་ཉམ་ང་དུས་ཀྱི་ཉམ་ང་དང་། །བསོད་ནམས་བསྐྱབ་པ་
 ཉམ་ང་དག་གིས་ཀྱང་། །རྒྱལ་བ་ཡང་དག་མཛོད་སྤྲུམ་མཆིས་ནས་ནི། །སྤྲིག་པ་དེ་
 ཀླན་སོ་སོར་བཤགས་པར་བགྱི། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁྱད་པར་དུ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྷུང་བ་ལྷི་བ་དང་ཡང་བ་རྣམས་བཤགས་པ་ནི་
 འཕགས་པ་ཉེབར་འཁོར་བྱིས་ཞུས་པ་ལས་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ལྷུང་བ་ལྷི་
 བ་ཡང་གང་ཡིན་ཞེ་ན། སྤྱིར་དེ་ལས་(༩༢་ན)གསུངས་པ་ནི། ཉེབར་འཁོར་གལ་ཏེ་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་འདོད་ཆགས་
 དང་ལྡན་པའི་ལྷུང་བ་གང་གྲུའི་ལྷུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་བྱུང་ལ། གང་ཞེ་སྤང་དང་ལྡན་པའི་⁷²¹
 ལྷུང་བ་གང་ཡིན་པ་ནི་གཅིག་བྱུང་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་བརྩན་པར་བྱ་ན།
 དེ་གཉིས་ལས་གང་ཞེ་སྤང་དང་ལྡན་ན་ལྷུང་བ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྷི་འོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཞེ་ན། ཉེ་
 བར་འཁོར་ཞེ་སྤང་གིས་ནི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་གཏོང་བར་བྱེད་ལ། འདོད་ཆགས་ནི་
 སེམས་ཅན་སྤྱད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་འོ། །ཉེབར་འཁོར་དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་གང་སེམས་
 ཅན་སྤྱད་པར་འབྱུར་བ་དེ་ལ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཇིག་པའང་མེད་འཇིགས་པ་
 ཡང་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱིར་ཏེ། ཉེབར་འཁོར་དེ་ལྟ་བུས་ན་ཁྱོད་ལ་འདོད་ཆགས་དང་

721 སྤྱིར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལྡན་པའི” མེད།

ལྷན་པའི་ལྷུང་བ་ཐམས་ཅད་ནི་ལྷུང་བ་མ་ཡིན་པར་བཤད་དོ་ཞེས་བྱའོ།།

འདི་ལ་དགོངས་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་སྤྱད་པ་ཉིད་དེ་སྤར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །བསྟན་པ་འདི་ནི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་སྦྱིང་བཅུ་བ་དང་ལྷན་པ་ལས་ཡིན་ཏེ། དེ་
ཉིད་ལས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཉིབར་འཁོར། དེ་ལ་གང་ཐབས་ལ་མི་མཁས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེ་དག་ནི་འདོད་ཆགས་དང་ལྷན་པས་འཛིགས་ཀྱི་ཞེ་སྤང་དང་ལྷན་པས་
ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཉིབར་འཁོར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་དག་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དེ་
དག་ནི་ཞེ་སྤང་དང་ལྷན་པའི་ལྷུང་བས་འཛིགས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་ལྷན་པས་ནི་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཐབས་མཁས་པ་ཡང་གང་ཞེ་ན། གང་དག་ཤེས་རབ་དང་སྦྱིང་རྗེ་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་
ཅན་གཏོང་བ་ལས་སྒྲིག་པའོ། །གཉིག་ལྟར་ཡང་སེམས་ཅན་གཏོང་བར་འགྱུར་ཏེ།
ཤེས་རབ་གཅིག་ཤུས་ནི་སྤྱག་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཏུ་ཁོང་ཏུ་ཆུད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྦྱིང་རྗེ་
གཅིག་ཤུས་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་སྦྱིང་རྗེ་ཉམས་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།།

ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བྱ་དཔེར་ན། གསང་སྤྲགས་དང་
རིག་སྤྲགས་འཛིན་པའི་མིའི་རྒྱལ་པོས་བཟུང་སྟེ། ཐག་པ་ལྡེ་བཅིང་བས་བཅིངས་
སུ་ཟིན་ཀྱང་དེ་གང་གི་ཆོ་འགྲོ་བ་འདོད་པ་དེའི་ཆོ་⁷²²གསང་སྤྲགས་དང་རིག་སྤྲགས་
ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་གཅིག་གིས་བཅིངས་པ་ཐམས་ཅད་(༩༢་བ)གཏུབས་ཏེ་འགྲོའོ།།
རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཡང་གང་གི་ཆོ་
འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡན་ལས་དགའ་བར་སྦྱོང་ཞིང་དེ་དག་དང་ལང་ལོང་ཏུ་གྱུར་པས་
གནས་ཀྱང་གང་གི་ཆོ་འདོད་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཆོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་དང་

722 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འགྲོ་བ་འདོད་པ་དེའི་ཆོ་”

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་གཅིག་གིས་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་
བཅོམ་ནས་ཆོངས་པའི་འཛིག་རྟེན་དུ་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཞེ་སྤང་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཅིའི་ཕྱིར་འདོད་པར་མི་བྱེད་ཅེན། རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་
དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་དང་སྤྱིང་རྩེ་དང་བྲལ་བས་⁷²³ན་ཐབས་ཉིད་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ།།
ཡང་ན་གཞན་གྱི་དོན་གྲུབ་པ་རང་གི་དོན་ལས་ཤིན་ཏུ་སྤྱི་བར་ལྷག་པར་མོས་པ་ན།
ཁོ་བ་ལ་གནས་པས་ཀྱང་གཞན་ལ་རྩེས་སུ་བསྟན་ནས་གདུང་བ་སྡོན་དུ་འགྲོ་བས་དེ་
མ་ཐག་དུ་ཕྱིན་ཆད་མི་བྱེད་པའི་སྡོམ་པ་འཐོབ་བོ།།

གཞོད་པ་ལས་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་ཁོས་པ་ལ་ཉེས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེན། སྐབས་ཕྱེ་ན་དེའི་བག་
ཆགས་གསོས་པར་འགྱུར་བས་སྤྱིང་རྩེ་ཉམས་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཅད་ན་རྩ་
བ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འོག་ནས་བསྟན་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་དེ་ལ་
ཕན་དུ་ཟིན་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྱིང་རྩེ་ཉམས་པས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཆེན་
པོའི་རྒྱན་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ།།

འཕགས་པའི་ལེའུའི་དཔེས་ནི་སྤྱིང་རྩེ་ལ་གནས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །དེར་ཏ་
ཅང་སྤྱིང་རྩེ་བཀག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་དོན་ལ་མཁས་པས་འཛིག་རྟེན་
པ་འདུན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲིག་པ་ན་ཡང་གལ་ཏེ་ཕན་པར་འདོད་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ལ་ཁོང་ཁོ་བར་གྱུར་ན། དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མ་ཡིན་པར་
འགྱུར་ཞིང་གཉིག་ལ་གཞོད་པར་འགྱུར་རོ།།

འདོད་ཆགས་ཀྱང་ཉེས་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་མི། །ཕྱོངས་འགྱུར་པ་
མ་གསོད་པར་འགྱུར། །འདོད་བསྟོན་རྩྱུལ་ཁྲིམས་ལྡན་པའང་གསོད། །དེས་ན་⁷²⁴

723 སྤྱིང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “བས་” མེད།

724 སྤྱིང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ཆགས་པ་” ཡོད།

རྟེན་ཏུ་སྤངས་བར་བྱ། ཞེས་བསྟན་ཏེ། བདག་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པས་ནི་གཞན་གྱི་སྤྱད་
བསྐྱེད་ཡལ་བར་འདོར་བར་མཐོང་ངོ་ཞེ་ན། གང་གཞན་གྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་བདག་གི་
སྤྱད་བསྐྱེད་ཏུ་མ་གོམས་པ་དེ་ལ་ནི་མཐོང་བ་བདེན་ཏེ། གང་གིས་ཏུ་གོམས་པ་དེ་ལ་
ནི་ཉེས་པ་གཉིག་མི་འབྱུང་ངོ་།

ཟླ་བ་(༧༣ན)སྟོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་སྟེན་དུ། ཀུན་དགའ་བོ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་འདི་
ལ་སྐྱེས་བུ་ལ་ལ་ཞིག་ཀླང་པ་ནས་སྤྱི་བོའི་བར་དུ་འབར་བར་གྱུར་ཏེ་རབ་ཏུ་འབར་ཞིང་
མེ་ལྷེ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་ལ། སྐྱེས་བུ་ལ་ལ་ཞིག་དེར་ཉེ་བར་འདས་ཏེ། འདི་སྟེན་དུ་
ཀྱེ་སྐྱེས་བུ་རྩེ་མོག་ །ལུས་ལ་མེ་འབར་བ་མ་ཞི་བར་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡང་སྤང་
ཅིང་ལྡན་པར་ཅེས་ཤིག་དགའ་བར་གྱིས་ཤིག་དགའ་མགུར་སྟོན་ཅིག་ཅེས་ཟེར་ན་
ཀུན་དགའ་བོ་འདི་ཇི་སྟེན་དུ་སེམས། སྐྱེས་བུ་དེ་ལུས་ལ་མེ་འབར་བ་མ་ཞི་བར་འདོད་
པའི་ཡོན་ཏན་ལྡང་སྤང་ཅིང་ལྡན་པར་འབྱུར་ཏེ་ཅེ་བ་དང་དགའ་བ་དང་དགའ་མགུར་
སྟོན་པར་བྱེད་དམ། ཀུན་དགའ་བོས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་
སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། ཀུན་དགའ་བོ་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་
བཟུང་སྟེ་སྐྱེས་བུ་དེ་ལུས་ལ་མེ་འབར་བ་མ་ཞི་བར་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡང་སྤང་ཅིང་
ལྡན་པར་འབྱུར་ཏེ། ཅེ་བ་དང་དགའ་བ་དང་དགའ་མགུར་སྟོན་དུ་ཟིན་ཀྱང་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་སྟོན་བྱང་རྩལ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་སྟོན་པ་ན་སེམས་ཅན་རྣམས་རན་
སོང་གསུམ་གྱིས་སྤྱད་བསྐྱེད་བར་གྱུར་ཅིང་དབུལ་བ་དག་མཐོང་ནས་ཡིད་བདེ་
བའམ་སེམས་བདེ་བ་⁷²⁵མ་བྱུང་ངོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་བུ་གསལ་ཤིང་ལ་བསྐྱོན་པ་མཐོང་ན་མ་མ་ལ་རང་གི་རྩལ་དང་
མཐུན་པར་སྟོང་རྩེ་བའི་དབང་གིས་རང་གི་བདེ་བ་ལ་མི་ཆགས་པར་སྤང་ངོ་། །དབེན་པ་

725 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དགའ་བར་”

ཞིག་ཏུ་བྱས་ན་ཁྱོ་⁷²⁶ཡོད་པ་འཇམ། མགོ་གཙང་⁷²⁷ངམ་རིགས་དང་ཚས་དང་རྒྱལ་
མཚན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་ལ་ཡང་རུང་སྟེ་འདོད་པ་ལ་ལོག་པར་གཡེམ་པར་མི་འགྱུར་
རོ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་ལ་སེམས་ཅན་ལ་ཡང་མི་གཞོད་པ་བསྐྱབས་ན་
ཉེས་པ་མེད་དོ། །ཡང་དག་པར་ཚངས་པར་སྦྱོད་པ་རྣམས་ནི་དོན་བྱས་པའི་ཕྱིར་དེད་ག་
ལ་མ་སྤང་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་རིང་དུ་སྤང་ཞིང་མཚན་དོ། །དེ་ལྟ་ན་ནི་དག་སྦྱོང་
གིས་ཀྱང་བྱ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་ཚངས་པར་སྦྱོད་པའི་རྣམ་
པས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་སློ་བྱོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས། དེས་དུས་དང་དུས་མ་ཡིན་པ་
བཏང་སྟོམས་སུ་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཅི་སྟེ་དེ་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་
བ་ལྟག་པ་མཐོང་ན་བསྐྱབ་པ་(ལ་བ)དབུལ་ལོ། །བསྐྱལ་པ་མང་པོར་གོམས་པས་
བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་
སུ་རྒྱལ་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་ཅན་གྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འདོད་ཆགས་
ཀྱིས་བར་དུ་གཙོད་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་རམ་ཅི་འདི་ནི་མི་སྲིད་པ་ཉིད་དོ། །

ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བསྟན་ཏེ། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་སྐར་མ་ལོ་བཞི་ཁྲི་
ཉིས་སྟོང་གི་བར་དུ་ཚངས་པར་སྦྱོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེས་གོམ་པ་བདུན་ལ་
གནས་ཏེ་སྤྱིང་རྗེ་སྐྱེས་ནས་བདག་གི་བརྟལ་ཞུགས་འདི་བཞིག་སྟེ། སེམས་ཅན་
དཔལ་བར་སོང་བར་གྱུར་ཀྱང་སེམས་ཅན་དཔལ་བའི་སྟུག་བསྐྱལ་དེ་སྦྱོང་བར་བཟོད་
ཀྱི། བྱད་མེད་འདི་ཤིང་འོང་གིས་བདེ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་རིགས་ཀྱི་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་
སྐར་མ་དེ་སྐར་ལོག་སྟེ་བྱད་མེད་དེ་ལ་ལག་པ་གཡས་པ་ནས་བཟུང་ནས་སུ་མོ་ཁྱོད་ཅི་
འདོད་པ་བྱའི་ཡོངས་ཤིག་ཅེས་དེ་སྐད་ཅེས་སྒྲིས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་

726 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཁྱོད’

727 ‘མགོ་གཙང་’ ཞེས་བདག་པོ་མེད་པའི་བྱད་མེད་ལ་གོ། ལེགས་སྦྱར་ (ni-svāmikā)

བྱ་ང་འདྲི་པ་ངན་པ་དང་ལྷན་པའི་སྤྲིང་རྩི་ཆེན་པོའི་སེམས་བསྐྱེད་པས་ཀྱང་བསྐྱེད་པ་
 ཁྲིར་འཁོར་བ་ཕྱིར་བསྐྱེད་ཏེ་སྤངས་པར་གྱུར་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་སེམས་ཅན་གཞན་⁷²⁸
 གང་དག་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཆངས་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེས་པ་ལ་ལྟོས་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེཉིད་ལས། གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་དགེ་བའི་རྩ་
 བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ལྟ་ན། ལྷུང་བ་ཇི་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་སེམས་ཅན་
 དཔྱལ་བར་འཛོལ་བར་འགྱུར་བ་དེ་འདྲ་བའི་ལྷུང་བ་བྱུང་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་
 ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷུང་བ་བྱུང་བ་དང་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་པ་དེ་ལ་སྟོན་བ་
 ཉིད་དུ་བགྱི་སྟེ། སེམས་ཅན་གཅིག་པོ་དེའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་བཏང་བ་དང་
 ཡོངས་སུ་བྲི་བར་ནི་མི་བགྱིའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེཉིད་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་
 ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་མཁས་པ་བརྒྱ་ལ་ལ་ལ་ཞིག་ཏུ་སྒྲིག་པའི་གྲོགས་
 པོའི་དབང་གིས་ཉེས་པ་བྱུང་ན་དེ་འདི་ལྟར་སྟོན་སྟེ། གལ་ཏེ་བདག་གིས་སྤང་པོ་འདི་
 དག་གིས་ཡོངས་སུ་མུ་ངན་ལས་འདའ་བར་བྱ་ན་ནི་བདག་གི་སེམས་ཡོངས་སུ་
 གདུང་བ་དང་ལྷན་པར་ཡང་འགྱུར་གྱིས་འདི་ལྟར་བདག་གིས་སེམས་ཅན་(༩༥ན)
 ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཕྱི་མའི་མཐའི་སྤར་ཐུག་པར་གནས་པ་དེ་ལྟ་བུའི་གོ་ཆ་
 བཤོས་ལ། བདག་གི་སེམས་ལ་གདུང་བར་ནི་མི་བྱའི། ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་འཁོར་བར་
 འཁོར་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བགྱིའོ། །ལྷུང་བ་འདི་
 ཡང་ཆོས་བཞིན་དུ་གསོ་བར་བྱའོ། །ཕྱིས་ཉེས་པར་མི་བྱའོ་སྟེ་སྤངས་སོ། །
 རིགས་ཀྱི་བྱ་ཡོངས་སུ་བཏག་པ་བཟུང་ན་གལ་ཏེ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཞིག་པར་གྱུར་ཀྱང་། ཐབས་ལ་མཁས་པ་
 འདིས་སེམས་བར་བྱེད་པ་ལྟ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ལྷུང་བར་མི་འགྱུར་བར་ང་

728 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་གཞན་མེད།

སྤྱོད་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདི་ནི་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཀྱང་གསལ་བ་ཉིད་དེ། མཚམས་མེད་པ་བྱེད་པར་
འདོད་པའི་མི་གསལ་དཔར་གནད་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་འདུལ་བ་ལས་ཀྱང་། ཙུ་
བའི་ལྷ་བའི་གནས་ཉིད་ལ་སྤྱིང་རྩེ་བས་རི་དྲགས་ལ་སོགས་པ་བཏང་བས་ཉེས་པ་
མེད་པར་གསུངས་སོ། །གང་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ལ་འདོད་ཆགས་སྐྱེས་ནས་བདེ་
འགོ་འཐོབ་པ་འདི་ནི་འདོད་ཆགས་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡིན་ཏེ་ཁོ་བཞི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ།།

འཕགས་པ་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ་ལས་རྩིས་དུ། བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་
དག་འབྱེད་ལ་བྱ་མོ་དཔལ་ཡོན་ཅན་གྱི་མཆོག་ཆགས་པར་གྱུར་པའི་དབང་དུ་བྱས་
ནས། དག་འབྱེད་སྤྱོད་ལམ་ཕྱི་ཕྱིར་འདེབས་པ་ནི། །བྱང་མེད་གང་དག་ཆགས་སེམས་
ཀྱིས་བཟླ་བ། །དེ་ནི་བྱང་མེད་ལུས་ཀྱང་ཡོངས་སྤངས་ཏེ། །སྐྱེས་བྱ་ཡངས་པའི་⁷²⁹
སེམས་ཅན་འགྱུར་བར་ཤོག །གང་གིས་སེམས་ཅན་གཞན་དག་དཔྱལ་འགོ་བ།།
དེས་ནི་དཔའ་བོ་དག་ལ་ཆགས་བསྐྱེད་ན། །མཐོ་རིས་འགོ་ཞིང་སྐྱེས་པ་ཉིད་འགྱུར་བ།།
དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་འདི་འབྲུག་དག་འཁྱོས། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། །སུ་ཞིག་ཅི་རྒྱལ་
གྲགས་པ་ཆེན་པོ་ཡི། །བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཞེ་སྤངས་སྐྱེད། །དེ་དག་ཉོན་
མོངས་ལས་ཀྱང་བདེ་སྐྱེན་ན། །དེ་ལ་བཀྱར་སྟེ་བྱེད་པ་སྤོས་ཅི་དགོས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་ཐབས་གཞན་མེད་ན། འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་ཉེས་
པ་ཡང་ཉེས་པ་མ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྤྱད་
འཛོང་མ་ལྟར་དོན་བྱེད་ནས་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་བཏང་(༥༥བ)སྟོམས་⁷³⁰སུ་བྱེད་
དེ་སེམས་ཅན་དེ་འདོར་རོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །ས་ཐོབ་པ་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
དུག་སྐྱེད་པ་ལ་འདི་བསམ་པར་བྱའི་གཞན་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཞར་ལ་འོངས་པ་

729 སྤྱད་དག་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ ‘སྤངས་པའི’

730 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྩེས་སུ’ མེད།

ཡིན་ཏེ་རེ་ཞིག་བཞག་གོ། །དེའི་ཕྱིར་ཞེ་སྤངས་སྐབས་དབྱེ་བར་མི་བྱའོ།།

ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ།⁷³¹ །ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་
དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པའི་ལྷུང་བ་གཉིས་ཏེ། གཉིས་གང་
ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཞེ་སྤངས་དང་ལྷན་པ་དང་། གཏི་མུག་དང་ལྷན་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་
སྦྱར་ཏེ། །ཤུ་རིའི་བྱ་དེ་ལ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དང་པོས་ཐོག་མའི་ལྷུང་བ་སྟེ་བཅུ་
ལས་ལྷི་བ་རྣམས་བཤགས་པར་བྱའོ། །ལྷུང་བ་ཡོད་པ་སྟེ་ལྷུང་ལས་ལྷི་བ་རྣམས་
བཤགས་པར་བྱའོ། །ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་མེད་ཀྱི་ལག་པ་ནས་འཛིན་པ་དང་། མིག་གིས་
བལྟ་བ་དང་། གཞོད་སེམས་ཀྱང་ལྷུང་བ་སྟེ་གང་ཟག་གཅིག་གམ་གཉིས་ལ་ཡང་
བཤགས་པར་བྱའོ། །བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་མཆོམས་མེད་པ་ལྟ་དང་ལྷན་པའི་ལྷུང་
བ་དང་། བྱང་མེད་ལས་ལྷུང་བ་བྱང་བ་དང་། ལག་པ་ལས་ལྷུང་བ་བྱང་བ་དང་། ཁྱེལ་
ལས་ལྷུང་བ་བྱང་བ་དང་། མཆོད་རྟེན་ལས་ལྷུང་བ་བྱང་བ་དང་། དགོ་འདུན་ལས་ལྷུང་
བ་བྱང་བ་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་ལྷུང་བ་ལྷི་བ་⁷³²རྣམས་ནི་སངས་རྒྱུས་བཅོམ་
ལྷན་འདས་སུ་མ་ཐུ་ཙུ་ལ་གཅིག་པོས་ཉིན་མཆོན་དུ་⁷³³བཤགས་པར་བྱའོ།།

དེ་ལ་ལྷུང་བ་བཤགས་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་སངས་རྒྱུས་ལ་
སྐབས་སུ་མཆོའོ། །ཆོས་ལ་སྐབས་སུ་མཆོའོ། །དགོ་འདུན་ལ་སྐབས་སུ་མཆོའོ། །དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་ཤུག་བྱུབ་
པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །རྫོང་སྤྱིང་པོས་རབ་དུ་འཛོམས་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །རིན་
ཆེན་འོད་འཕྲོ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །སྒྱུ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །དཔའ་
བོའི་སྟེ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །དཔའ་དགྲེས་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །རིན་ཆེན་མེ་ལ་ཕྱག་
འཆོལ་ལོ། །རིན་ཆེན་ལྷ་འོད་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །མཐོང་བ་དོན་ཡོད་ལ་ཕྱག་འཆོལ་

731 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བཀའ་སྩལ་ཏེ།’ མེད།

732 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ལྷི་བ་’ མེད།

733 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘ལྷུང་བ་ལྷི་བ་རྣམས་ནི་’ ཡོད།

ལོ། རིན་ཆེན་ཟླ་བ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྩི་མ་མེད་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། འདམས་
 གྱིན་⁷³⁴ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། ཆོངས་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། ཆོངས་པས་གྱིན་ལ་ཕྱག་
 འཆོལ་ལོ། རྒྱལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྒྱལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། འ(ལ་ན)
 དཔལ་བཟང་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། འཕྲིན་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། གཟུང་བཟླ་
 མཐའ་ཡས་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། འཛིན་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྒྱ་པོ་མེད་པའི་
 དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། སྤྱི་མེད་ཀྱི་བྱ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། མེ་ཏྲག་དཔལ་ལ་
 ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྟེན་འཁོར་གཤེགས་པ་ཆོངས་པའི་འོད་ཟེར་རྣམ་པར་རྟེན་པས་
 མཛོན་པར་མཁུན་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྟེན་འཁོར་གཤེགས་པ་ལྟ་བུའི་འོད་ཟེར་རྣམ་
 པར་རྟེན་པས་མཛོན་པར་མཁུན་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྟོན་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་
 ལོ། འབྲས་པའི་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། མཚན་དཔལ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་བསྐྱབས་ལ་
 ཕྱག་འཆོལ་ལོ། འདབ་པོ་ཏྲག་གི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། ཤིན་
 ཏུ་རྣམ་པར་གཞོན་པའི་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། གཡུལ་ལས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་
 རྒྱལ་བ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྣམ་པར་གཞོན་པས་གཤེགས་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། འ
 ཀུན་ནས་སྣང་བ་བཞུགས་པའི་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རིན་ཆེན་པད་མོས་རྣམ་པར་
 གཞོན་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྟེན་འཁོར་གཤེགས་པ་དབྱ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་
 རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཅིན་པོ་ཆེ་པ་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཏེ་རི་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ལ་
 ཕྱག་འཆོལ་ལོ། རྟེན་འཁོར་ལ་སོགས་པ་འཛིན་ཏེ་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ན་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་དབྱ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཇི་སྟེན་བཞུགས་
 ཏེ་འཆོ་ཞིང་གཞིས་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་བདག་ལ་དགོངས་སུ་
 གསོལ། གང་བདག་གིས་སྐྱེ་བ་འདི་དང་སྐྱེ་བ་གཞན་དག་ཐོག་མ་མ་མཆིས་པའི་སྐྱེ་
 བ་ནས་འཁོར་བར་འཁོར་བ་ན། སྤྱི་མེད་པའི་ལས་བབྱིས་པ་དང་། བབྱིད་དུ་བསྐྱུལ་བ་

734 བེ་ཅིང་ཨ་ “དཔལ་གྱིན་”

དང་། བགྲིད་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། མཚན་རྟེན་གྱི་དང་། དག་འདུན་གྱི་དང་།
 རྟོགས་བཞིའི་དག་འདུན་གྱི་རྟོགས་པ་དང་། འཕྲོག་ཏུ་བསྐྱུལ་བ་དང་། འཕྲོག་པ་
 ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་གྱུར་པ་དང་། མཚམས་མ་མཆིས་པའི་ལས་བགྲིས་པ་དང་།
 བགྲིད་ཏུ་བསྐྱུལ་བ་དང་། བགྲིད་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་གྱུར་པ་དང་། མི་དག་བ་
 བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལས་བཟུང་སྟེ་སྦྱོད་པ་དང་སྦྱོད་ཏུ་བསྐྱུལ་བ་དང་། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་
 གྱུར་པ་དང་། ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་གང་གིས་བསྦྱིབས་ནས་སེམས་ཅན་དམུལ་(ལུ་བ)
 བར་མཆི་བའམ། དུད་འགྲོའི་སྦྱེ་གནས་དང་གཤེན་རྗེའི་ཡུལ་དུ་མཆི་བའམ། ཡུལ་
 མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ཁྲ་ཁྲོ་ནམས་སུ་སྦྱེ་བར་འགྱུར་བའམ། ལྷ་ཆོ་རིང་པོར་སྦྱེ་བར་འགྱུར་
 བའམ། དབང་པོ་མ་ཚད་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལོག་པར་ལྷ་བ་ཡོངས་སུ་འཛོལ་བ་དང་།
 སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ལ་མཉེས་པར་མི་བགྲིད་པའི་ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་དེ་དག་ཐམས་
 ཅད། ཡེ་ཤེས་སུ་གྱུར་པ། སྦྱན་དུ་གྱུར་པ། དཔང་དུ་གྱུར་པ། ཚད་མར་གྱུར་པའི་སངས་
 རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་མཁུལ་ཅིང་གཟིགས་པ་དེ་དག་གི་སྦྱན་སྲུང་སོ་སོར་བཤགས་
 སོ། །མཐོལ་ལོ། །མི་འཆབ་བོ། །སྦྱན་ཆད་ཀྱང་སྡོམ་པར་བགྲིའོ། །

སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་དག་བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ། །གང་བདག་
 གིས་སྦྱེ་བ་འདི་དང་སྦྱེ་བ་གཞན་དང་ཐོག་མ་མ་མཆིས་པའི་སྦྱེ་བ་ནས་འཁོར་བར་⁷³⁵
 འཁོར་བའི་ཆོ། ཐ་ན་དུད་འགྲོའི་སྦྱེ་གནས་སུ་གྱུར་པ་ལ་ཟན་ཆད་གཅིག་ཅུམ་སྦྱིན་པ་
 བསྐྱུལ་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱུངས་པར་གྱུར་པ་དང་། གང་བདག་གིས་ཚདས་པར་
 སྦྱད་པར་གནས་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་དང་། གང་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་
 སྦྱིན་པར་བགྲིས་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་དང་། གང་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་
 དག་བའི་རྩ་བ་དང་། གང་བདག་གིས་སྤྲོ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དག་བའི་རྩ་བ་དེ་

735 སྤྲོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འཁོར་བར” མེད།

དག་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས། གཅིག་ཏུ་སྤངས་བཅའ་⁷³⁶ཏེ། མཛོན་པར་
བསྐྱས་ནས། སྒྲ་མའི་ཡང་སྒྲ་མ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
ཡོངས་སུ་བསྡོམས་ཡོངས་སུ་བསྡོམས་བཞུགས། །ཇི་ལྟར་འདས་པའི་སངས་རྒྱས་
བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་⁷³⁷བསྡོམས་པ་དང་། ཇི་ལྟར་མ་བྱོན་པའི་
སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྡོམས་པ་འབྱུང་བ་དང་། ཇི་ལྟར་ད་
ལྟར་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྡོམས་པ་དེ་བཞིན་དུ་
བདག་གིས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་བསྡོམས།

སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་སོ་སོར་བཤགས་སོ། །བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡི་
རང་དོ། །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་གསོལ་བ་གདབ་བོ། །བདག་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཡེ་
ཤེས་སུ་རྒྱུར་ཅིག །མི་མཆོག་རྒྱལ་བ་གདང་དག་དེ་ལྟར་བཞུགས་པ་དང་། །གདང་དག་
འདས་པ་དག་དང་དེ་བཞིན་གདང་མ་བྱོན། །ཡོན་ཏན་བསྐྱབས་པ་མཐའ་ཡས་རྒྱ་མཚོ་
འབྲ་ཀུན་ལ། །(༧༩)ཐལ་མོ་སྤྱར་བ་བཞུགས་ཏེ་སྐྱབས་སུ་ཉེ་བར་མཆི། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གདང་དག་སྤྲིང་རྗེས་སྤྲིང་སྤྲིང་ལྡན་ཞིང་། །དཔའ་བོ་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་ཕན་ཕྱིར་སྤྲོད་བྱེད་པ། །དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱབས་མེད་སྤྲིག་བྱེད་བདག་ལ་
སྐྱོབས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་རྣམས་ལ་བདག་སྐྱབས་མཆི། །

ལྷ་རིའི་བྱ་འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། །སངས་རྒྱས་སུམ་ཅུ་སོ་ལྷ་འདི་དག་ལ་
སོགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སོང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་
སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་དག་པར་བྱའོ། །དེ་དེ་ལྟར་སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་
དག་པས། །སེམས་ཅན་རྣམ་པར་ཐར་བར་⁷³⁸བྱ་བའི་ཕྱིར་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་

736 ལྷ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་། “བཅོམ་”

737 ལྷ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་། “ཡོངས་སུ་” མེད།

738 ལྷ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་། “རྣམས་ཐར་བར་”

ལྷན་འདས་རྣམས་⁷³⁹ཞལ་ཉེ་བར་སྟོན་ཏོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་འབྲུལ་
པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཚིག་འབྲུ་སྒྲ་ཚོགས་རྣམས་པར་ཉེ་བར་སྟོན་
ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་མི་གཡོའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉིན་མཚན་དུ་སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྷན་འདས་དེ་དག་གི་
མཚན་འཛིན་པ་དང་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པ་དང་ཕྱང་པོ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་
གྲོག་པས་ལྷུང་བ་འགྲོད་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཉིང་རེ་འཛིན་ཀྱང་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་
ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལྷུང་བ་འགྲོད་པའི་
གནས་རྣམས་པར་སྦྱང་བར་མི་ཉུས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་སྦྱང་འབྱིན་པ་ཀུན་
ཏུ་སྦྱོད་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོད་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་མདོ་སྡེ་བཅས་ལ་བརྟེན་པས་ཀྱང་
སྡིག་པ་བཅད་པར་འགྱུར་ཏེ། རོ་རྩེ་གཙོད་པ་ལས། ཇི་སྐད་དུ་རབ་འབྱོར་རིགས་ཀྱི་
བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་དག་འདི་ལྟ་བུའི་མདོ་སྡེ་ཚིག་འདི་དག་ལེན་པ་དང་།
འཛིན་པ་དང་གྲོག་པ་དང་། ཀུན་རྒྱུ་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི་མནར་བར་འགྱུར་ཤིན་ཏུ་
མནར་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རབ་འབྱོར་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་
ཆོ་རབས་སྡུ་མའི་མི་དག་བའི་ལས་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དང་མཐུན་པ་བྱས་པ་
གང་དག་ཡིན་པའི་ཆོ་རབས་སྡུ་མའི་མི་དག་བའི་ལས་དེ་དག་ཆོ་འདི་ལ་མནར་བས་
འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱང་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྟོང་པ་ཉིད་ལ་མོས་པས་ཀྱང་སྡིག་པ་དག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་(༧༩)བཞིན་གཤེགས་
པའི་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་གསུངས་པ།⁷⁴⁰ འོད་སྦྱང་གང་གིས་པ་ཡང་ཡིན་ལ། རང་
སངས་རྒྱས་ཀྱང་ཡིན་པ་དེ་དག་སྟོག་བཅད་ན་དེའི་སྟོག་གཙོད་པ་དེའི་ནང་ནས་མ་

739 ལྷན་འདས་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་རྣམས་མེད།
740 ལྷན་འདས་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་གསུངས་པ། མེད།

རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་རྒྱ་བ་འདི་ནི་མ་བྱིན་པར་
ལེན་པའི་ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་མ་ཡང་ཡིན་ལ་དག་བཅོམ་མ་ཡང་ཡིན་པ་
དེ་ལ་ལོག་པར་སྤྱད་པ་འདི་ནི་འདོད་པ་ལ་ལོག་པར་སྤྱད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་མ་རུངས་
པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་འདི་ནི་བརྟན་དུ་སྤྱོད་པའི་
ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་ལ་མི་སྟོན་པ་བརྗོད་པ་
འདི་ནི་སྤྲ་མའི་ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་འཕགས་པ་རྣམས་ལ་གཞོད་པ་འདི་
ནི་ཆོག་རྒྱུ་པོའི་ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་ཆོས་འདོད་པ་རྣམས་རྣམ་པར་
གཡེང་བར་བྱེད་པ་འདི་ནི་ཆོག་ཀྱལ་པའི་ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་མཚམས་
མེད་པ་བྱེད་པར་ཤོམ་པ་འདི་ནི་གཞོད་སེམས་ཀྱི་ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ།
ཡང་དག་པར་སོང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་པ་འཕྲོག་པའི་སེམས་འདི་ནི་བརྟན་སེམས་ཀྱི་
ནང་ན་མ་རུངས་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་ལྟ་བུས་གཟིངས་པ་འདི་ནི་ལོག་པར་ལྟ་བའི་ནང་ན་
མ་རུངས་པ་སྟེ། འོད་སྤྲང་འདི་ནི་མི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་འདི་ནི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་
ཆེན་པོ་⁷⁴¹ དང་བཅས་པའོ། །འོད་སྤྲང་གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་གཅིག་ཅིག་མི་དགེ་བ་
བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པ་འདི་དག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་
ལ། དེ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྒྱ་དང་རྒྱུན་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་
སྟེ། འདི་ལ་བདག་གཤམ། སེམས་ཅན་ནམ། སྟོག་གཤམ། གང་ཟག་གཤམ། གང་བྱེད་
པའམ། གང་ཕྱོད་བ་ནི་གང་ཡང་མེད་དོ་སྟུམ་ནས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བྱས་པ་མེད་པ་
དང་། མཛོན་པར་འདུས་བྱས་པ་མེད་པ་དང་། སྤྱོད་པ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཉིད་དང་། ཀྱན་ནས་
ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་⁷⁴² དང་། རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བའི་ཆོས་
ཉིད་ལ་འཇུག་ཅིང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་གདོད་མ་ནས་དག་པར་ཡིད་ཆེས་ཏེ་མོས་ན།
སེམས་ཅན་དེ་དག་རྣམས་དུ་འགྲོ་བར་ང་མི་སྤྲོད་ཞེས་གསུངས་སོ། །

741 ལྟ་བུས་དང་པོ་ཅིང་། ‘ཆེན་པོ་’ མེད།

742 ལྟ་བུས་དང་པོ་ཅིང་། ‘ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་ཉིད་’

ལས་ཀྱི་སྤྱིབ་པ་རྣམ་པར་དག་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། འཇམ་དཔལ་གཞན་ཡང་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔའ་(༩༧་ན)གང་གིས་ལྷུང་བ་ལ་ལྷུང་བ་མ་ཡིན་པར་མཐོང་བ་དང་
 འདུལ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་འདུལ་བར་མཐོང་བ་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལ་རྣམ་
 པར་བྱང་བར་མཐོང་བ་དང་། འཁོར་བའི་ཁམས་ལ་ཐུ་དན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་
 སུ་མཐོང་བ་དེས་ལས་ཀྱི་སྤྱིབ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་བོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

དམ་ཚིག་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་། སྤྲིག་པའི་གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྤྱད་པར་
 གསུངས་ཏེ། མིག་བརྩམས་ལ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ལ་དམིགས་
 པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡི་གེ་བརྒྱ་པ་ལན་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད་བརྒྱས་བཅོད་བྱས་ན། མིག་
 བརྩམས་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་མཐོང་བར་འགྱུར། སྤྲིག་
 པ་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡང་ན་མཚོད་ཉེན་ལ་སྐློར་བ་བྱེད་ཅིང་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད་
 བརྒྱས་པར་བྱའོ། །སྐྱ་གཟུགས་དང་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྤྲིགས་བམ་གང་ཡང་རུང་བ་
 ཞིག་མདུན་དུ་བཞག་ནས་ཀྱང་བསྐླར་ཞིང་ལན་སྟོང་བརྒྱས་པར་བྱ་སྟེ་ཚིག་ནི་འདི་ཉིད་
 དོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྤྱལ་བྱེད་མའི་གཟུངས་ལས་ཀྱང་། ཇི་སྤྱིད་དུ་སྤྲིག་པ་བྱང་བའི་མཚན་མ་མཐོང་བ་དེ་
 སྤྱིད་དུ་བརྒྱས་བཅོད་བྱ་སྟེ། མི་ལམ་ན་ཟས་དན་པ་སྐྱུག་པ་དང་། ཞོ་དང་འོ་མ་ལ་
 སོགས་པ་འབྱུངས་པ་དང་། སྐྱུགས་པ་དང་། ཉིམ་དང་ཁྲ་བ་མཐོང་བ་དང་། ནམ་
 མཁའ་ལ་འགོ་བ་དང་། མེ་འབར་བ་དང་མ་ཉི་དང་མི་ནག་པོ་བྱུང་བ་དང་། དག་སྟོང་
 དང་དག་སྟོང་མའི་དག་འདུན་མཐོང་བ་དང་། འོ་མ་འབྱུང་བའི་ཤིང་དང་སྒང་པོ་དང་ཁྱ་
 མཚོག་དང་། རི་དང་སེང་གའི་ཁྲི་དང་ཁང་བཟངས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འཛོག་པ་དང་། ཚོས་ཉན་
 པ་མིས་ན་སྤྲིག་པ་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྤྲིག་པ་བྱང་བར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་⁷⁴³གཟུངས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་ཀྱང་གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པར་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན་མི་ཞིག་ངན་སྐྱབས་ཀྱིས་རེག་པ་ལས་ལེགས་པར་བཀུས་ཏེ་བྱས་བྱས་ནས་སྦྱོས་ཀྱིས་བྱགས་ན། དེའི་བྱིང་བ་མེད་ཅིང་བྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཚམས་མེད་པ་ལྷ་བྱེད་པའི་སྤྲིག་པ་དེ་བྱང་བར་འགྱུར་རོ། །གང་ཡང་མི་དགོ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ལ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་དད་པ་ཆེད་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེའི་སྐྱེ་གཟུགས་བྱེད་ན་དེའི་སྤྲིག་པ་ཡང་མི་མཛོན་པར་འགྱུར། བྱེ་བྲག་ཏུ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་ལྡན་པ་(ལ་བ)དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་ནི་ཁྱིམ་གྱི་གནས་ནས་འབྱུང་བ་ཚུལ་ཁྱིམས་དང་ལྡན་པའི་སྤྲིག་པ་བྱང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

མེ་ཏྲོག་བརྩེགས་པའི་གཟུངས་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། སང་གེ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་གང་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་ལོ་གཅིག་གམ་ལོ་བརྒྱའམ་ལོ་སྟོང་ཡང་རུང་སྟེ། བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྟོན་བཀུར་བྱས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་བེན་པ་གང་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཚོད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡོངས་སུ་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའི་མཚོད་རྟེན་ལ་མེ་ཏྲོག་འགའ་འབྱུལ་ལམ་ཚུ་སྟེམ་པ་གང་ཅམ་འཐོར་རམ། བྱག་པའི་ཐིག་ལེ་འབྲིའམ། མེ་ཏྲོག་གི་ཉིལ་ཉིལ་འཕྱག་གམ། བྱག་པ་འབྱུལ་ལམ། མེ་ཏྲོག་འབྱུལ་ལམ།⁷⁴⁴ བདུག་སྦྱོས་འབྱུལ་ལམ། མར་མེ་འབྱུལ་ཏེ་ཕུལ་ནས་དགའ་བའི་སེམས་ཀྱིས་གོམ་པའི་གར་སྟབས་འགའ་བོར་ཏེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལ་བྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་སྒྲ་བ་དེ་དག་ནི། སང་གེ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་བསྐྱལ་པར་རམ་བསྐྱལ་པ་བརྒྱའམ་བསྐྱལ་པ་སྟོང་དུ་འམ། བསྐྱལ་པ་བརྒྱ་ཕྱག་སྟོང་

743 Derge version has དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ but Narthang and Peking have དེ་བཞིན་གཤེགས་པས།

744 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མེ་ཏྲོག་འབྱུལ་ལམ་། མེད་ཅིང་། སྦྱོས་འབྱུལ་ལམ་། ཞེས་ཡོད།

དུ་ཡང་ངན་འགྲོ་ལོག་པར་སྤང་བར་⁷⁴⁵འགྱུར་བ་དེའི་གནས་མེད་དོན་ཤིས་གསུངས་སོ།།
སྤྲུལ་གྱི་སྒྲ་བེ་རྒྱུ་འི་འོད་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་དག་ཡང་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ལྗང་
པོ་དག་འཛིན་པ་དང་། གང་དག་བསྐྱབ་པའི་གཞི་བཅུ་པོ་དག་འཛིན་པ་དང་། གང་
དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིམ་པ་བསྐྱབ་པའི་གཞི་བཞི་བརྒྱ་པོ་དག་འཛིན་པ་དང་།
ཁྲིམ་གྱི་གནས་ནས་བྱུང་བའི་དག་སྒྲོང་གང་དག་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ཉིས་བརྒྱ་ལྗང་བཅུ་
པོ་དག་འཛིན་པ་དང་། དག་སྒྲོང་མ་གང་དག་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ལྗང་བརྒྱ་པོ་དག་འཛིན་
པ་སྟེ། གང་དག་ཇི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་བསྐྱབ་པའི་སྒྲིམ་པ་དེ་དག་གི་ནང་ནས།
བསྐྱབ་པའི་གཞི་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལས་ཉམས་པར་གྱུར་ཏེ། ངན་འགྲོ་ངན་སོང་
གིས་འཇིགས་སྐྱབ་པ་དེ་དག་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྲུལ་གྱི་སྒྲ་བེ་
རྒྱུ་འི་འོད་དེ་ལ་མཆོད་པ་རྣམས་པ་སྤྲུལ་གསུངས་བྱེད་ན། དེ་དག་ལ་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་
སྐྱབ་བསྐྱེད་མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །བྱད་མེད་གང་ལ་ལ་བྱ་བཅོམ་བའི་དུས་ན་སྐྱབ་
བསྐྱེད་པ་རུངས་པ་དྲག་པོ་བྱུང་བ་དེས། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
(༥ན)སྤྲུལ་གྱི་སྒྲ་བེ་རྒྱུ་འི་འོད་དེ་ལ་མཆོད་ན་དེ་ལྟར་དུ་ཡོངས་སུ་ཐར་བར་འགྱུར།
བྱ་ཡང་ཡན་ལག་ཡོངས་སུ་ཆོང་བར་བཅོམ་ཞིང་གཟུགས་བཟང་བ་དང་མཛེས་པ་དང་།
བཏྲ་ན་སྐྱབ་པ་དང་། དབང་པོ་རྣེས་པ་དང་། སྒོ་དང་ལྡན་པ་དང་། ནད་མེད་ཅིང་གཞོད་པ་
ཉུང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་མི་མ་ཡིན་པས་མདངས་འཕྲོགས་པར་མི་རུས་སོ། །དེ་ནས་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོ་དང་ལྡན་པ་ཀྱན་དག་འཛོལ་བཀའ་བསྐྱེད་པ། ཀྱན་
དག་འཛོལ་གང་གི་ཕྱིར་ངས་⁷⁴⁶བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྲུལ་གྱི་སྒྲ་བེ་
རྒྱུ་འི་འོད་དེའི་⁷⁴⁷ཡོན་ཏན་བརྗོད་པར་ཁྱོད་དད་དམ་ཡིད་ཆེས་སམ། ཡང་ན་ཁྱོད་

746 ལྷ་མ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རེ་ ལྷ་དག་དང་ཅི་ནི་། ང་

747 སྡེདག་དང་ཅོན་མཆོད་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱེད་ན། དེདག་ལ་དན་སོང་གསུམ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་མེད་པར་གེས་པར་བྱེད།། ཞེས་ཡོད་པ་དེ་གོང་གི་རྩིག་བསྐྱར་བར་སྤང་།

སངས་རྒྱུ་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་ཟབ་མོ་འདི་ལ་ཡིད་གཉིས་སམ་སོམ་ཉིའམ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་
མེད་དམ། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཆོ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དག་འབོས་འདི་སྐད་ཅེས་
གསལ་ཏོ། །བཅུན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་བདག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་
པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡིད་གཉིས་སམ་སོམ་ཉིའམ་ཐེ་ཚོམ་འཆལ་བ་མ་ལགས་སོ། །
དེ་ཅིའི་སྦྱོད་ཏུ་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་སྦྱོད་དང་གསུང་དང་ཐུགས་ཀྱི་
ཀུན་ཏུ་སྦྱོད་པ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པ་མི་མངའ་བའི་སྦྱོད་ཏུ་འོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
གདུགས་དང་དགུང་ཟླ་འདི་ལྟར་རྩུལ་ཆེ་བ་འདི་གཉིས་ནི་དོག་ས་ལ་ལྟུང་ཡང་
གདུ། རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ནི་གནས་ནས་འཕོ་ཡང་གདའི་སངས་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱི་
བཀའ་ནི་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་ལགས་སོ། །བཅུན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་ལགས་
ཀྱིས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་དད་པའི་དབང་པོ་དང་བྲལ་བ་དག་མཆིས་ཏེ། སངས་རྒྱུ་
རྣམས་ཀྱི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་འདི་ཐོས་ན་དེ་དག་འདི་སྦྱུང་དུ་སེམས་པར་
འགྱུར་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོན་འདི་དྲན་པ་ཅམ་གྱིས་ཇི་ལྟར་ཤིན་ཏུ་ཡོན་
ཏན་དང་ཕན་ཡོན་དུ་འགྱུར་སྟེ་ནས་དེ་དག་མི་དད་ཅིང་ཡིད་མི་ཆེས་ཏེ་སྦྱོང་བས་
ཡུན་རིང་པོར་གནོད་པ་དང་། མི་སྦྱོན་པ་དང་།⁷⁴⁸ ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། རྣམ་པར་ལྟུང་
བར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། ཀུན་དག་འབོ་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་དེའི་མཆོན་སྤྱི་རྣེལ་དུ་གྲགས་པར་གྱུར་པ་དེ། ངན་འགོ་ངན་སོང་དུ་
འགོ་བར་འགྱུར་བ་ནི་གནས་མེད་དེ་གོ་སྐབས་(༩༥་བ)མ་ཡིན་ནོ། །ཀུན་དག་འབོ་
སངས་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་ནི་ཡིད་ཆེས་པར་དགའོ། །

ཀུན་དག་འབོ་ཁྱོད་དད་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དེ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཐུ་
ཡིན་པར་བལྟའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་
ཐོགས་པ་རྣམས་མ་གཏོགས་པར་འདི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་

748 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་མི་སྦྱོན་པ་དང་མེད།

ཀྱིས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་དད་པའི་རིགས་ཀྱི་བྱའམ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་དག་ཡན་ལག་
བརྒྱད་དང་ལྡན་པའི་བསྟེན་གནས་ལ་ཉེ་བར་གནས་ཏེ། ལོ་གཅིག་གམ་ཁྲི་བ་གསུམ་
དུ་བསྐྱབ་པའི་གཞི་རྣམས་འཛིན་ཅིང་། གང་དག་གི་བསམ་པ་འདི་ལྟ་བུས། བདག་
གི་དགོ་བའི་རྩ་བ་འདིས་རྩབ་ཕྱོགས་གང་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཆོ་དཔག་མེད་
བཞུགས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བདེ་བ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བར་ཤོག་ཅིག་ཅེས་སྟོན་ལམ་དེ་
ལྟ་བུ་བཏབ་པ་དག་ལས། གང་དག་གིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
སྟོན་གྱི་སྒྲ་བོ་རྒྱུ་འོ་འོ་དེའི་མཆན་ཐོས་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་བྱང་
རྒྱུ་མེས་དཔལ་བརྒྱད་རྩུ་འཕྱལ་གྱིས་ལྷགས་ནས་ལམ་སྟོན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་
དག་དེར་པདྨ་ཆོན་ཁ་དོག་སྒྲ་ཆོགས་རྣམས་ལས་རྩམ་ཏེ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །གང་ལ་
ལ་དག་ལྟའི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ནི། དེར་སྐྱེས་ནས་སྟོན་གྱི་དགོ་
བའི་རྩ་བ་དེ་ཟད་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་དན་འགྲོར་འགྲོ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་ཤི་
འཕོས་ནས་ཀྱང་མིའི་འཇིག་རྟེན་འདིར་གླིང་བཞི་པའི་དབང་ཕུག་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་
རྒྱལ་པོར་འགྱུར་ཏེ། མེས་ཅན་ཕྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མ་དག་དགོ་བ་བཅུ་འི་
ལས་ཀྱི་ལམ་ལ་འགོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་གཞན་དག་ནི་རྒྱལ་རིགས་ཤིང་སྐྱེ་ལ་
ཆེན་པོ་ལྟ་བུའི་ཁྲིམ་དག་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། བམ་ཟེ་ཤིང་སྐྱེ་ལ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུའི་ཁྲིམ་
དག་དང་། ཁྲིམ་བདག་ཤིང་སྐྱེ་ལ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུའི་ཁྲིམ་དག་དང་། རོར་དང་འབྱུང་དང་
མཛོད་དང་བང་བ་མང་པོ་འགྲོར་པའི་ཁྲིམ་དག་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་སྤུན་
སྤུམ་ཆོགས་པ་དང་། དབང་ཕུག་སྤུན་སྤུམ་ཆོགས་པ་དང་།⁷⁴⁹ གཡོག་སྤུན་སྤུམ་
ཆོགས་པ་དང་། དཔལ་བ་དང་རྩལ་པོད་པ་དང་ཆོན་པོ་ཆེ་ཆེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱི་ཤུགས་
དང་ལྡན་པར་འགྱུར་རོ། །བུད་མེད་གང་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེའི་(༩༩་ན)མཆན་

749 སྤུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དབང་ཕུག་སྤུན་སྤུམ་ཆོགས་པ་དང་།” མེད།

ཐོས་ཤིང་བཟུང་བ་དེའི་བྱད་མེད་ཀྱི་དངོས་པོ་དེ་ཐ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་སོ།། ༥༥

བམ་པོ་བརྒྱད་པ། འཇམ་དཔལ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་ཡོན་ཏན་བཀོད་པའི་རྒྱན་
ལས་ཀྱང་། ཡེ་ཤེས་སྤྲུལ་མ་འོད་ཀྱི་ཏོག་ །དེ་བཞིན་སྦྲོན་ལམ་སྦྲོ་གོས་དང་། །དབང་པོ་
ཞི་དང་འཇམ་དབྱངས་ལ། །བདག་ནི་གུས་པས་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །སྤྲུལ་གྱི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔལ་འདི་དག་གི་མིང་འཛིན་པ་དེ་བྱད་མེད་ཀྱི་དངོས་པོར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །གཉིན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྤྱད་པ་མཛོན་པར་བསྟན་ཟིན་ཏོ།།

དནི་ཉེས་པ་ལས་བསྐྱོད་པའི་སྟོབས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་སའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་
ལས་ཇི་སྐད་དུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྟོག་གཅོད་པ་སྤྱོད་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་
ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་མི་འཇིགས་པ་སྦྱིན་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱག་པར་མི་བྱེད།
འཁྲུག་པར་མི་བྱེད། སྤྱི་བེད་ཞེས་འགྱུར་བར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་དག་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་
པར་སྦྱིན་པ་དེ་དང་སྟོག་གཅོད་པ་སྤྱོད་བའི་འཁོར་ལོ་དེས་སྦྲོན་གྱི་མཐའི་སྤྲུལ་ནས་འགོ་
བ་ལྟའི་འཁོར་ལོར་ཞུགས་ཤིང་འཁོར་བའི་ཆུབས་ཁྱེར་ནས། སྟོག་གཅོད་པའི་རྒྱས་
ལུས་དང་རག་དང་། ཡིད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་དང་ཉོན་མོངས་པའི་སྦྱིབ་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་
སྦྱིབ་པ་བྱས་པ་དང་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་དང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་གང་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་
འཛོམས་ཏེ། མ་ལུས་པར་རྣམ་པར་སྦྱིན་པར་མི་འགྱུར་བའི་བར་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་
རིགས་མཐུན་པའི་ལྟ་དང་མི་རྣམས་དག་འབར་འགྱུར་རོ། །ནད་མེད་པ་དང་ཆོ་རིང་
བར་འགྱུར་རོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སེམས་དཔལ་འཆེན་
པོ་གང་ཇི་སྤྱད་འཆོའི་བར་དུ་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་སྤངས་པར་གྱུར་ཅིང་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་མི་འཇིགས་པ་སྦྱིན་ལ་གཞན་ལ་འགྲན་པ་མེད་པ་དང་འཁྲུག་པ་མེད་
པར་རང་གི་རྟེན་པས་ཆོག་ཤེས་ཤིང་། ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ལོངས་སྤྱོད་མི་འདོད་དེ།

དགེ་བའི་རྩ་བ་དེས་མ་བྱིན་པར་ལེན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་བར་གྱི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་
འཛེམས་སོ། །རབ་དྲུ་འཛེམས་སོ། །མ་ལུས་པར་རྣམ་པར་སྒྲིན་པར་མི་འགྱུར་བའི་
བར་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་
མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་མི་དགེ་བ་རྣམས་འཛེམས་པར་གསུངས་སོ། །

དེ་སྐད་དུ་ཟླ་བ་སྒྲོན་མའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གཞོད་སེམས་(༩༩་བ)སྤངས་པས་སྡིག་པ་
ཟད་པར་འགྱུར་བ་འབྱུང་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། འདིར་ནི་ཡང་དག་མ་ལགས་པར། །བྲིས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་མཚང་བྱས་དང་། །སྦྱོད་པ་དག་ནི་བཟོད་བགྱི་སྟེ། །སྦྱོད་པ་འང་འདྲེན་པ་
དང་དུ་སྤང་། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་གཞན་དག་ལ། །བདག་གིས་གཞོད་སེམས་
བསྐྱེད་པ་དང་། །སྦྱོར་ཆད་བདག་གིས་སྡིག་པའི་ལས། །བགྱིས་པ་རྣམས་ནི་སྦྱང་བར་
བགྱི། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཉེས་པ་ལས་སྒྲོག་པའི་སྦྱོབས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རྟེན་གྱི་སྦྱོབས་བཟོད་པར་བྱ་སྟེ། འདིར་ཕག་གི་རྟོགས་པ་བཟོད་པ་དཔེར་བུའོ། །གང་
དག་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་དོང་བ། །དེ་དག་ངན་འགྲོར་འགྲོ་མི་འགྱུར། །མི་ཡི་ལུས་ནི་
སྤངས་ནས་སྟུ། །དེ་དག་ལྷ་ཡི་ལུས་ཐོབ་པོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་དང་
དགེ་འདུན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་གཞོན་ཏོ། །

འཕགས་པ་བྱམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་སྡིག་
པ་རྣམ་པར་དག་པར་གསུངས་ཏེ། ཉེས་པ་བྱས་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པས་སྐྱེག་
པའི་བསྐྱེད་པའི་མེ་ལྟ་བུའོ། །མི་དགེ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད་པས་སའི་
འོག་ལྟ་བུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་དཔུལ་རྒྱའི་
རིགས་གསེར་དུ་སྦྱང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད་དེ། དེ་ནི་སྤང་གཅིག་གིས་ཀྱང་ལྷགས་སྤང་
སྦྱོང་གསེར་དུ་འགྱུར་རོ། །དཔུལ་རྒྱས་ཀྱི་གཅིག་པོ་དེ་ནི་ལྷགས་སྤང་སྦྱོང་པོ་དེས་ཟད་
པར་བྱས་པ་འཕམ་ལྷགས་སུ་བསྐྱུར་བར་མི་ཉུས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་

ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དདུལ་ཚུའི་ཁམས་དག་གའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་བ་དང་
ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བཟུང་བ་གཅིག་གིས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པའི་ལྷགས་
ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱས་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་མཆིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཁ་དོག་ཏུ་
བྱེད་ཀྱང་། ཐམས་ཅད་མཆིན་པ་ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དདུལ་ཚུའི་ཁམས་གཅིག་
པོ་དེའི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་ལྷགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་
པར་བྱ་བའམ་ཟད་པར་མི་རྣམས་སོ།།

རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མར་མེ་གཅིག་གིས་བྱིམ་མམ་ཁང་བྱ་ཇི་ལྟ་བུར་
བཅུག་ཀྱང་རུང་སྟེ་བཅུག་མ་ཐག་ཏུ་ལོ་སྟོང་དུ་བསགས་པའི་སྲུན་པ་ཡང་རྣམ་པར་
སེལ་ཅིང་སྤང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་མཆིན་པའི་(༡༠༠་ན)སེམས་
བསྐྱེད་པའི་⁷⁵⁰མར་མེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་གྱི་བསམ་པའི་ཐིབས་པོ་མ་རིག་
པའི་སྲུན་པ་དང་སྲུན་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཡང་རུང་བར་ཞུགས་ན་ཞུགས་མ་ཐག་ཏུ་བསྐྱལ་བ་
བརྒྱ་སྟོང་བརྗོད་དུ་མེད་པར་བསགས་པའི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་སྲུན་
པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སེལ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤང་བ་སྐྱེད་དོ།།

རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཁོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཞིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་ཅོད་པན་
ཐོགས་པའི་ལྷུ་འི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་གཞན་གྱིས་གཞོད་པར་བྱ་བའི་འཇིགས་པ་
མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཁོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་
བཞིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་ཅོད་པན་ཐོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་། ངན་
སོང་དང་ངན་འགྲོས་གཞོད་པར་བྱ་བའི་འཇིགས་པ་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའོ།།

འཕགས་པ་ཉེབར་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ།⁷⁵¹ ཉེབར་འཁོར་འདི་
ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གལ་ཏེ་སྤྱོད་

750 སྤྱང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སེམས་བསྐྱེད་པའི་” མེད།

751 སྤྱང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གསུངས་ཏེ།” མེད།

754 ལྷ་མ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཉམས་པར་བྱེད་དོ།”

དགུ་པ། བཟོད་པའི་ལེན།

༥ དེས་ན་དེ་ལྟར་རྒྱན་མི་འཆད་པར་སྤྲུག་བསྐྱེད་མང་པོ་དང་ལྟན་པའི་འཆལ་པའི་
 རྩལ་ཁྲིམས་སྒྲིབ་བ་བསྐྱེད་ཞིང་དེ་ལྟར་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པའི་གོགས་སེལ་བ་དེས་ཉོན་
 མོངས་པ་རྣམ་པར་སྦྱང་བ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་ཐོག་མར་རེ་ཞིག་བཟོད་པར་
 བྱའོ། །མི་བཟོད་པ་ནི་སྒྲིབ་བསྐྱེད་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྩོན་པ་
 ཉམས་པར་འབྱུང་ཞིང་། ཐོས་པ་དང་མི་ལྟན་པས་ནི་བསམ་གཏན་གྱི་ཐབས་དང་ཉོན་
 མོངས་པ་རྣམ་པར་སྦྱང་བའི་ཐབས་ཀྱང་མི་ཤེས་ཏེ། དེ་བས་ན་སྒྲིབ་བ་མེད་པར་ཐོས་པ་
 བཅོལ་བར་བྱ།

ཤེས་སྤྱི་ཟིན་ཀྱང་འདྲེན་མར་སྦྱང་པས་མཉམ་པར་གཞག་དཀའ་བར་འབྱུང་ཏེ། དེའི་
 ཕྱིར། དེ་ནས་ནགས་སྤྱི་གནས་པར་བྱ། །དེར་ཡང་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞི་བར་བྱ་བ་ལ་
 མི་བརྩོན་པས་སེམས་མཉམ་པར་འཛོག་པར་མི་འབྱུང་བས། མཉམ་པར་གཞག་ལ་
 བརྩོན་བྱ་ཞིང་། །མཉམ་པར་གཞག་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་སྦྱངས་པ་མ་
 གཏོགས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པས་དེའི་ཕྱིར། མི་སྤྲུག་ལ་སོགས་བསྐྱོམ་པར་བྱ། །དེ་ལྟར་
 འདི་དག་ནི་རེ་ཞིག་ཉོན་མོངས་པ་⁷⁵⁵སྦྱང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཚིག་གོ།

དེ་ནི་བཤད་པ་བཟོད་དོ། །དེ་ལ་བཟོད་པ་ནི་⁷⁵⁶ ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྲུག་པའི་མདོ་
 ལས། སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་དང་། ཆོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་
 བཟོད་པ་དང་། གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བྱས་པ་ལ་ངི་མི་སྦྱུམ་པའི་བཟོད་པའོ་ཞེས་རྣམ་
 པ་གསུམ་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཉམས་སྤྱི་ལེན་པའི་བཟོད་པའི་མི་མཐུན་
 པའི་ཕྱོགས་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་གྱིས་འཛིགས་པ་ཉིད་མི་འདོད་པ་བྱུང་བ་དང་ཕྱད་པ་དང་།
 རང་གི་བདེ་བ་ལ་མཛོན་པར་ཆགས་པ་ཉིད་འདོད་པའི་གོགས་བྱེད་པ་དང་ཕྱད་པ་སྟེ།

755 སྤྱི་དག་དང་ཅིན་ཅེ་སྤྱི་ག་པ་

756 སྤྲུག་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་དེ་ལ་བཤད་པ་ནི།

དེ་དག་ལས་ཡིད་མི་བདེ་ཞིང་། དེ་ལས་ནི་(༡༠༡་ནི)སྤང་བའམ་ཞུས་པ་ཉིད་དོ།

དེ་བས་ན་སྐྱབ་སྐྱོན་མའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བདེ་བ་ལ་མི་ཆགས་པ་དང་། །སྤྱག་བསྐྱུལ་
ལ་མི་སྐྱོབ་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་ནང་
གི་མྱ་ངན་དང་སྤྱེ་སྤྱགས་འདོན་པ་དང་སྤྱག་བསྐྱུལ་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་འབྲུག་
པ་དེ་དག་བཟོད་ཅིང་དང་དུ་ལེན་ཏེ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་དྲག་ཤུལ་ཅན་
གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། ཁྱིམ་བདག་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྱིམ་པས་
རྒྱུ་སྤྱུ་ཆགས་པ་དང་ཁོང་ཁྱོད་བ་མེད་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་མཉམ་པ་
ཉིད་ཐོབ་པར་བྱའོ། །དེས་ལོངས་སྤྱོད་རྟེན་དམ་ཆུང་མ་དང་བྱ་རྟེན་དམ་ལོར་དང་འབྲུ་
དང་རྩལ་རྟེན་ཀྱང་ཁོངས་པར་ཡང་མི་བྱའོ། །ཐམས་ཅད་མ་འབྱོར་ཡང་དེ་ཞུས་པར་
ཡང་མི་བྱ། ཡི་ཐུག་པར་ཡང་མི་བྱའོ། །དེས་འདི་ལྟར་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ། །འདུས་བྱས་
ཐམས་ཅད་ནི་སྤྱུ་མའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་པར་བསྐྱབ་པས་སོ་སོར་ཉེ་བར་གནས་པའི་
མཆོན་ཉིད་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ས་མ་དང་རྩུང་མ་དང་བྱ་དང་ལས་བྱེད་པ་དང་ཞོ་ཤས་
འཛོ་བ་དང་མཛའ་བཤེས་དང་སྒྲོན་པོ་དང་ཉིད་དང་སྤྱག་གི་གཉེན་མཆོམས་དེ་དག་ནི་
ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྱིན་པས་བྱུབ་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་དབང་བ་མ་ཡིན་ལ་ང་ཡང་འདི་
དག་གི་ནི་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་། གལ་ཏེ་བཙས་སུ་ཡོད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དག་འབྱ་ཅི་དགོས། །དེ་སྟེ་བཙས་
སུ་མེད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དག་འབྱས་ཅི་ཕན། །བཙས་ཀྱང་ཡིད་མི་བདེ་ན་ནི། །ཁྱོ་བས་
བརྒྱལ་བ་⁷⁵⁷འཐད་པའམ། །ཞུས་པའི་ཕྱིར་ན་སྤྱོད་ཉམས་པས། །རྐྱད་པ་ཆེན་པོས་ཟེན་
པར་འབྱུར། །དེ་ལ་ཡང་དང་ཡང་སེམས་པས། །ཆོ་ཡང་སྤང་བར་འབྱུར་བ་ཡིན། །དེ་
ལྟ་བས་ན་གོམས་པ་ལས། །གཞོད་པ་བཞིན་དུ་དོན་མེད་སྤང་། །ཡིད་མི་བདེ་བ་སྤང་།

757 མ་དཔེ་རྣམས་ལ་ཟེ་ “རྐྱལ་བ” ལེགས་སྐྱར་ཟེ་ (krodha-mürccitah) ཞེས་ཡོད་པས་ཁྱོ་བས་བརྐྱལ་བ་ལ་གོ་
བར་སྤང་བས་དེ་ལྟར་བཙས།

བ་ཡང་ཇི་ལྟར་གོམས་པར་བྱ་ཞེ་ན། ཡང་བ་དང་སྟེ་བའི་སེམས་སྤངས་པ་ལས་ཏེ།
 རྒྱ་ལྷ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཤིང་བལ་གྱི་འདའ་བ་ལྟ་བུའི་སེམས་
 དང་བལ་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འཕགས་པ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་པ་ལས་ཀྱང་། བུ་མོ་ཁྱོད་གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་
 གཞོམ་པའི་⁷⁵⁸ཕྱིར་བྱབ་པར་དཀའ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །མདོན་པར་ཞེན་པ་
 ཐམས་ཅད་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་གཞན་གྱིས་མི་བྱབ་པའི་(༡༠༡་བ)སེམས་བསྐྱེད་པར་
 བྱའོ། །མི་མཐུན་པའི་བསམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་རྒྱ་མཚོའི་གྲོང་འབྲིལ་བ་ལྟ་བུ་
 བབ་པ་རྣམས་ལ་མི་འབྲུགས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

གོམས་པར་གྱུར་ན་དཀའ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། འདི་ལྟར་རེ་ཞིག་ཤིན་ཏུ་སྒྲུབ་པ་
 ལུང་རྩ་བ་དང་ཉི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་སྒྲུག་བསྐྱེད་པ་གོམས་པ་
 ལས་འབྲས་བུ་ཤིན་ཏུ་རྒྱུད་ཅུང་དང་ལྡན་པའི་དངོས་པོ་ལ་ཡང་ཡུན་རིང་པོ་ནས་མེད་ཏུ་
 གྱུར་པའི་མཚན་མ་ཅན་གྱི་སེམས་མཁྲུང་བ་དང་། སྦྱིད་ལྷག་པས་བེལ་གྱིས་མི་ཞོན་
 ན། འཁོར་བའི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་
 སྤྲོ་མེད་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས་ལ་སྟོས་སུ་ཡོད་དམ་ཅི།

འདི་ལྟར་ཕལ་པ་དག་ཀྱང་ཅུང་ཟད་གཞོད་པ་བྱེད་པ་བདག་གི་ཉེས་པར་བྱས་པས་
 བཅོམ་ཞིང་རང་ཉིད་འཆི་བ་རྣམས་ལ་བདེག་པའི་ཆེད་དུ། རྒྱ་ལྷ་བདེགས་པ་མྱོད་
 ཡང་གཡུལ་དུ་འཕྱག་ན། དུས་ཤིན་ཏུ་རིང་པོར་གཞོད་པ་བྱེད་པ་དཀའ་བས་བསྐྱབས་
 པའི་དགོ་བའི་ཞོར་བཀའ་ཅིམ་རྒྱ་བའི་རྒྱུན་པོ་⁷⁵⁹དཔྱལ་བ་ཉིད་ཀྱི་གསོད་སར་གསལ་
 བྱའི་གཤེད་མར་གྱུར་པ་སྦྱིད་པའི་བཅོན་རའི་སྤངས་མར་ངས་པར་འབྱུང་བའི་ལམ་གྱི་
 ཕྱིར་ཕྱོགས་མ་རུངས་པར་བྱེད་པ་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་འདྲ་ཡང་གཞོད་པ་རྒྱ་ལྷ་བྱེད་པ་

758 སྤྲོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། གཞིག་པའི་
 759 སྤྱི་དགོད་དང་ཅོན་། བཀའ་ཅིམ་པའི་རྒྱུན་པོ་

གཞོན་པ་མ་བྱས་པར་དགྲར་གྱུར་པ། ཐོག་མ་མེད་པའི་བསྐྱལ་པ་ལས་དམ་དུ་འབྲེལ་
བའི་ཤ་འཁོན་ཅན། ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་རྣམས་ལ་གཞོམ་པར་སྒྲོ་བའམ་སྤྱག་
བསྐྱལ་བཟོད་པར་གོ་ཇི་ལྟར་མི་འགྱུར་ཏེ། ས་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བར་བྱ་བའི་
ཕྱིར་ཆས་ཤིང་བདུད་ཀྱི་རི་ཁྲོད་པའི་བདག་པོས་ཟིན་པའི་འགྲོ་བ་གཞན་ཡང་བཙོན་ར་ལས་
ཐར་བར་⁷⁶⁰བྱ་བའི་ཕྱིར་གཡུལ་ངོར་ཞུགས་པ་ནི་བྱད་པར་དུ་ཡང་འགྱུར་བ་ཁོ་ནའོ།

དེ་ལ་སྤྱག་བསྐྱལ་རྒྱུ་དུ་ལ་གོམས་པར་བྱ་བ་སྒྲོན་དུ་བཏང་ན། དཀའ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་
དཀའ་བ་ལ་ཡང་གོམས་པ་འགྱུར་སྟེ། དཔེར་ན་གོམས་པའི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་སྤྱག་བསྐྱལ་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྱག་བསྐྱལ་འབྱུང་བ་
ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གཞག་པ་གོམས་པས་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་
ཉིད་དུ་ཉེ་བར་གནས་པར་འགྱུར་རོ། །འདིའི་རྒྱ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཆོས་ཐམས་
ཅད་བདེ་བས་ལོན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །(༡༠༢་ན)

ཡབ་དང་སྲས་མཇལ་བའི་མདོ་ལས། བཙོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་
བས་ལོན་པ་ཞེས་བགྱི་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་མཆིས་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ཐོབ་པས་བྱང་རྒྱུ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དམིགས་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བའི་
ཆོར་བ་ཤ་སྤྱག་སྦྱོང་བར་འགྱུར་ཞིང་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་ཆོར་བ་མི་སྦྱོང་ལ་སྤྱག་བསྐྱལ་
ཡང་མ་ལགས། བདེ་བ་ཡང་མ་ལགས་པ་ཡང་མི་སྦྱོང་སྟེ། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་
གཞོན་པས་གཞོན་པར་བགྱིས་ཀྱང་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། མིའི་
གཞོན་པས་གཞོན་པར་བགྱིས་ཀྱང་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། ལག་པ་
བཅད་དམ། ཀླང་པ་བཅད་དམ། ཀླང་ལག་བཅད་དམ། རྣ་བ་འམ།⁷⁶¹ ལྷ་གཏུབས་
ཀྱང་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་གནས་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྤྲ་ལྷག་གིས་གཞུས་སམ།

760 སྤྲ་དགོ་དང་ཙོན་ཅེ་གཞན་བཙོན་ཐར་བར་

761 སྤྲ་དགོ་དང་ཙོན་ཅེ་སྤྲ་ལམ། རྣ་བ་དང་ཡོད། ལྷ་རྒྱུད་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་རྣ་བ་དང་ཡོད།

སྤྱུག་ཕྱིད་ཚེ་ལ་ལམ། ལྷག་གིས་གཞུས་ཀྱང་བདེ་བའི་འདྲུ་ཤེས་ཉི་འཇུག་གནས་པར་
 འགྱུར་བ་དང་། བཙུག་རར་བཅུག་གམ། ལྷགས་སྒྲོག་དང་ཤིང་སྒྲོག་ཏུ་བཅུག་གམ།
 བཙུག་ཆ་དམ་པོ་ལ་རྒྱས་བཏབ་བམ། གྱིས་པའི་གཙུག་མུད་ལྟར་བཅིངས་སམ།
 དུགས་ཀྱི་སྒྲོད་ལྟར་བདུགས་སམ། བུ་རམ་ཤིང་བརྟུངས་པ་ལྟར་བརྟུངས་སམ།
 འདམ་བུ་གཞོམ་པ་ལྟར་བཙོམ་མམ། འབྲུ་མར་གྱི་མར་མེ་ལྟར་འབར་བར་བྱས་སམ།
 མར་གྱི་མར་མེ་དང་། ཞོ་བསྐོལ་བ་ལྟར་འབར་བར་བྱས་ཀྱང་བདེ་བའི་འདྲུ་ཤེས་ཉི་འཇུག་གནས་པར་འགྱུར་བ་དང་།
 མེའི་ནད་དུ་བོར་རམ། མེང་གེའི་ཁར་བསྐྱབས་སམ།
 ལྷག་གི་ཁར་བསྐྱབས་སམ།⁷⁶² དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། སྐམ་བྲིལ་⁷⁶³ བ་ལྟར་བྲིལ་
 ཏམ། གྱི་བོའི་ཆད་པ་ལྟ་བུས་བཅད་དམ། ཉིས་པ་བྱུང་བ་བསྐྱགས་པ་⁷⁶⁴ ལྟར་
 བསྐྱགས་སམ། ཀུན་པ་ཁ་ཅོམ་དུ་གཏུབས་སམ། འབྲས་ཕྱེ་བཙོ་བ་ལྟར་བཙོས་སམ།
 སྤང་པོ་ཆེ་རྒྱམས་ཀྱིས་བཙོམ་ཡང་བདེ་བའི་འདྲུ་ཤེས་ཉི་འཇུག་གནས་པར་འགྱུར་བ་དང་།
 མིག་ཕྱུང་རམ། གསལ་ཤིང་གི་རྩེ་མོ་ལ་གཞག་གམ། གསལ་པའི་གནས་སུ་ཁྲིད་དེ་
 རྒྱམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མགོ་བཅད་ཀྱང་བདེ་བའི་འདྲུ་ཤེས་ཉི་འཇུག་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ་
 བདེ་བ་ཡང་མ་ལགས་མི་བདེ་བ་ཡང་མ་ལགས་པའི་འདྲུ་ཤེས་རྒྱམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་
 མི་འབྱུང་ངོ།།

དེ་ཅི་འི་སྐད་དུ་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁷⁶⁵སེམས་(༡༠༢་བ)དཔའ་
ཆེན་པོ་དེས། ཡུན་རིང་པོ་ནས་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པ་འི་ཚོ། སྒོམ་ལམ་འདི་ལྟར་བཏབ་སྟེ་གང་
གིས་བདག་ལ་ཁ་ཟས་བྱིན་པ་དེ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བའི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །གང་
གིས་བདག་ལ་སྒོམ་སྤྱད་པ་དེ་དག་དང་། གང་གིས་བདག་ལ་རིམ་གྲོར་བྱས་པ་དང་།

762 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ‘སྟལ་གྱི་ཁར་བསྟུབས་སུ།’ མེད།

763 ལྷ་མ་གཤམ་དང་པེ་ཅིང་། རིམ་།

764 ལྷ་མ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བསྐྱུགས་པ་མེད།

765 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སེམས་དཔའ་མེད།

བཀྲར་སྟོབ་བྱས་པ་དང་། བསྟོབ་སྟོབ་བྱས་པ་དང་། མཚོན་པ་བྱས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
 གྲང་ཉེ་བར་ཞི་བའི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག །གང་ཡང་བདག་ལ་གཤེ་བར་བྱེད་པ་
 དང་། མི་བདེ་བ་བྱེད་པ་དང་རྟོག་པ་དང་། མཚོན་གྱིས་འདེབས་པ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་དུ་སྟོབ་གཙང་པའི་བར་དུ་བྱེད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གྲང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བདེ་བ་ཐོབ་
 ཅིང་སློན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོད་པར་རྫོགས་པར་འཛིང་བྱ་
 བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྟོན་ལམ་བཟབ་སྟེ། དེ་ཡིད་ལ་བྱ་བ་དེ་དག་དང་ལྷན་ཞིང་། དེ་ལྟ་
 བུའི་ལས་དང་དེ་ལྟ་བུའི་སྟོན་ལམ་དང་ལྷན་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་
 སོང་བའི་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་ལ་བརྟེན་ཞིང་བསྟོན་ལ་བསྟོམ་ཞིང་མང་དུ་བྱེད་དེ། དེ་
 ལས་དེའི་རྣམ་པར་སྟོན་པས་ཚས་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བས་ལོན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཉིང་ངེ་
 འཛིན་རབ་དུ་ཐོབ་བོ། །གང་གི་ཆོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚས་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་
 བས་ལོན་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཆོ་བདུད་ཀྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་
 འཕྲོགས་ཤིང་མི་འཁྲུགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །

སྦྱོར་བ་འདི་ནི་གཏོང་བ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། བྱ་བར་དཀའ་
 བའི་སྦྱོད་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབས་པ་དང་། བཟོད་པ་ཐམས་ཅད་བརྟན་པར་བྱེད་པ་དང་།
 བརྟོན་འགྲུས་ཐམས་ཅད་ལ་རྩར་བ་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་། བསམ་གཏན་དང་ཤེས་
 རབ་ཀྱི་ཡན་ལག་གི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིན་ནི་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་
 བས་ན་རྟག་དུ་དགའ་བར་བྱ་སྟེ། ལྷ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས། བྱས་དང་བཅས་ཤིང་
 ཡིད་ནི་རྟག་དུ་དགའ་བར་བྱ།⁷⁶⁶ ཞི་བའི་ལྟ་བ་ལ་ནི་རྟག་དུ་གནས་པར་འགྱུར། ཞེས་
 ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

འཕགས་པ་སློབ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་གྲང་གསུངས་པ།⁷⁶⁷ དེ་ལ་

766 ལྟར་ཐང་དང་ཡི་ཅིང་། འགྱུར། །

767 རྗེ་དགེ་དང་ཅོན་ཇ། སོ། །

དགའ་བ་ཆེན་པོ་གང་ཞེ་ན། གང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་དྲན་པ་དང་རྗེས་སུ་དྲན་
 པ་དང་དགའ་བ་དང་། དད་པ་དང་མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་དང་སེམས་མ་འགོངས་ཤིང་
 མི་བཞི་བ་དང་སྟེན་པ་(༡༠༣་ན)མེད་པ་དང་། འདོད་པའི་དགའ་བ་ཐམས་ཅད་གཏོང་
 བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དང་སེམས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་དང་།
 ལུས་རབ་ཏུ་སེམས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ལ་དགའ་ཞིང་ཡིད་འཕར་བ་དང་། དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་སྐྱུ་ལ་དགའ་ཞིང་མོས་པས་མཆོན་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོའི་རྒྱན་ཆོལ་
 བ་ལ་མཁས་པ་དང་། དག་བའི་ཆོས་མཉན་པས་མི་སྐྱོ་བ་དང་། དེ་ཁོ་ནའི་ཆོས་ལ་
 བརྟེན་པའི་ནན་ཏན་དང་། དགའ་བ་དང་མགྲོ་བ་དང་རངས་པ་དང་རབ་ཏུ་དགའ་བས་
 ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། ཏྲག་ཏུ་རྒྱན་མི་འཆད་པར་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཁོང་ཁྱོ་བ་
 མེད་པའི་སྟོ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཆོལ་བ་ལ་འདུན་པ་དང་། ཆོས་ལ་འདུན་པ་དེ་
 ཡང་མི་འདོར་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་ཤིང་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་
 དང་། ཉི་ཆེ་བའི་ཐེག་པ་དང་མ་འདྲིས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། སེར་སྐྱ་མེད་པས་
 མ་ཞུས་པར་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། རྣམ་གང་སེམས་ཀྱིས་སྦྱིན་འདོད་པ་དེ་སྦྱིན་ཞིང་
 སྦྱིན་ནས་ཀྱང་འཁོར་གསུམ་དག་པར་ཡོངས་སུ་སྦྱངས་པ་དང་། སྦྱིན་པ་ལ་དགའ་བ་
 དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ལ་ཏྲག་ཏུ་དང་བ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་འཆལ་
 པ་རྗེས་སུ་འཛིན་ཅིང་བྱམས་པ་དང་། བདག་གི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་།
 ངན་འགོའི་འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པར་དབྱགས་འབྱིན་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ལ་⁷⁶⁸བསྟོ་བ་དང་། བརྟེན་ཞིང་མི་བྱེད་པ་དང་།
 ས་རོལ་གྱིས་ངན་པར་བརྟོད་པ་དང་ངན་པར་སྐྱས་པའི་ཆོག་གི་ལམ་ལ་ཁོང་ཁྱོ་བ་
 མེད་པའི་སེམས་ཉིད་དང་། བཟོད་ཅིང་དེས་པ་དང་། ང་རྒྱལ་མེད་པ་དང་། སྐྱ་མ་ལ་
 འདུད་ཅིང་རིམ་གྲོ་བྱེད་པ་དང་། ཏྲག་ཏུ་བཞིན་འཛུམ་པ་དང་། ཁྱོ་གཉེར་མེད་པ་དང་།

768 རྟེན་དག་དང་ཅོན་ཆོ་ ཀྱི་

སྟོན་དུ་གསོང་པོར་སྤྲོ་བ་དང་། རྩལ་འཛོམས་པ་མེད་པ་དང་། ལ་གསལ་ག་མེད་པ་དང་།
 ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་མེད་པ་དང་། བསམ་པ་དག་པ་དང་། སེམས་ལ་བརྒྱུང་བ་མེད་པ་
 དང་། བྱ་བྱ་མེད་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ལ་ལེགས་པར་ལྟ་བ་དང་། སྟོན་མེད་པར་ལྟ་བ་
 དང་། ལྷུང་བ་མི་སྤངས་བ་དང་། ཡང་དག་པར་དགའ་བར་འབྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྩེ་ལ་སྤྱོད་
 འཇུག་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་སྟོན་པ་ལྟར་ཕངས་པར་འཛིན་པ་
 དང་། ཆོས་རྣམས་ལ་བདག་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་(༡༠༣་བ)འཛིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་
 ག་ཤེགས་པ་རྣམས་⁷⁶⁹ལ་སྟོན་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། སྤྲོ་མ་ལ་པ་མ་
 བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བྱ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་
 འཛིན་པ་དང་། མཁན་པོ་དང་སྟོན་པ་ལ་སངས་རྒྱས་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་
 པ་དང་། ཉན་ཏན་ལ་ཡན་ལག་གི་དམ་པ་མགོ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་།
 ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་རྐང་ལག་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། ཆོས་སྤྲོ་བ་
 རྣམས་ལ་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། རྩེ་ལ་སྤྱོད་
 བསྟན་པ་ལ་དགའ་བའི་ཅེད་མོ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། ཆོག་ཤེས་པ་ལ་
 ཉན་མེད་པ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་དང་། ཆོས་ཆོལ་བ་ལ་སྤྲོན་བཞིན་དུ་ཕངས་
 པར་འཛིན་པ་དང་། སྤྲུལ་ཞིང་བྱན་པར་བྱེད་པ་ལ་སྤྲོན་པ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་འཛིན་པ་
 རྟེ། དེ་ལྟར་གང་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་པོ་མ་འགོང་བ་འདི་ནི་དགའ་བ་ཞེས་
 བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

འདི་ལ་བསྐྱབས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི། འཕགས་པ་སྤྱིན་ཆེན་པོའི་
 མདོ་ལས། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་འགྲོ་བ་ལ་དགའ་བར་ཡང་འབྱུང་བ་དང་། སེམས་
 ཅན་དཔྱལ་བའི་འགྲོ་བ་ལ་སེམས་ཤིང་རྟག་དུ་བསམ་པ་གཏོང་བའི་ངང་རྩལ་ཅན་

769 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ རྣམས་མེད།

དུའང་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་ཚོང་ཤེས་གྱི་ཚོང་པར་ཡང་འགྱུར་བ་དང་།
སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་འཕྲོ་བ་པ་མི་གཏོང་བར་ཡང་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་ཅན་
དཔྱལ་བའི་མེ་ལ་སེམས་རྒྱས་པར་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་པའི་ཚིག་འདིས་བརྒྱན་
པར་བྱེད་དོ། །སྤྱག་བསྐྱེལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཅོད་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

འཕགས་པ་སློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བཅོད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་
བསྟན་ཏེ། སློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་⁷⁷⁰སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་སེམས་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ལྟར་བསྐྱེད་ནས། འཕགས་པ་མ་
ཡིན་པ་ཚུལ་གྱིས་འཆལ་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་སམ། བདུད་རྣམས་སམ། བདུད་
གྱི་རིས་གྱི་ལྟ་རྣམས་སམ། བདུད་གྱིས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་རྣམས་སམ། བདུད་གྱི་
པོ་ཉ་རྣམས་གྱིས་གཙོས་སམ། རྣམ་པར་གཙོས་སམ་བསྐྱོད་(༡༠༥ན)དམ་ཀུན་ཏུ་
བསྐྱོད་དམ། དཀྲུགས་སམ་ཀུན་ཏུ་དཀྲུགས་སམ། སྦྱོས་སམ་⁷⁷¹བསྦྱིགས་སམ་
བརྟེན་གས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཐར་བར་བྱེད་པའི་སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོས། བརྩོན་འགྲུས་
བརྩམས་པ་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རིགས་མི་འཆད་པར་བྱ་
བ་ལ་བརྩོན་པ་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་གྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་
བསྐྱབ་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་ལ་སྦྱར་བ་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། མཚན་དང་དཔེ་བྱད་
བཟང་པོ་ཡོངས་སུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་⁷⁷²བསོད་ནམས་གྱི་ཚོགས་བསགས་པ་
ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་གྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་མངོན་པར་བསྐྱབ་པར་
བརྩོན་པ་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། ལུས་དང་སྲོག་འདོར་ཞིང་དམ་པའི་ཚོས་ཡོངས་སུ་
འཛིན་པར་མངོན་པར་བརྩོན་པ་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་

770 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་། “སེམས་དཔའ་” མེད།

771 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་། “སྦྱོས་སམ་” མེད།

772 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་། “འགྲུབ་པའི་”

སྲ་སྤྲིན་པར་བྱ་བ་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་ཞིང་བདག་བདེ་བ་ལ་མི་ཆགས་པ་ལས་མི་
 བྱེད་པ་སྟེ། དེ་དེ་ལྟར་ལྟག་པའི་བསམ་པ་ལྟན་སྲུང་ཚོགས་པར་གྱུར་པས། སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཅོ་རྩིས་ཀྱང་བཟོད། ཐིང་སྤྲད་⁷⁷³བྱས་པ་དང་། སྤྲད་པ་དང་།
 བཤུང་བ་བྱས་ཀྱང་བཟོད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཆོང་བྱས་སམ་སྦྱོས་སམ།
 བསྡིགས་སམ། ངན་དུ་བརྗོད་དམ། ངན་དུ་སྦྱས་པའི་ཚིག་གི་ལམ་ཡང་བཟོད།
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞོད་པ་ཡང་བཟོད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱར་
 ཡང་བཟོད། སྦྱོལ་བས་ཀྱང་སྦྱོ་བ་མེད། ལྷུ་པ་མེད། ཀྱན་དུ་ལྷུ་པ་མེད། སྦྱིད་ལྷག་
 པ་མེད། ཡི་ཆད་པ་མེད། སྟོབས་ཉེབར་སྟོན་པར་བྱེད། མཐུ་སྦྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་བརྩོན་
 འགྲུས་རྩོམ་པར་བྱེད་ལ། བརྟུལ་བས་བརྟུལ་བར་བྱེད་དེ་སྦྱོ་བ་སྦྱེད་ཅིང་ལྷོངས་པའི་
 སེམས་མི་འཛིན་ཏོ། །མཆོང་བྱས་ཀྱང་སྦྱར་མཆོང་མི་འབྱུང་བ་དང་། བརྟེགས་ཀྱང་སྦྱར་
 མི་རྟེག །ཁྲོས་ཀྱང་སྦྱར་མི་ཁྲོ། གཤེ་བ་ལ་སྦྱར་མི་གཤེ་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་སེམས་འགྲང་
 བའི་གོ་ཆ་གྲོན་ནོ།

འདི་ལྟ་སྟེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་དང་མི་མཐུན་པའི་ཐེག་
 པའོ། །དེ་ཅི་འཇིག་ལོ། སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་རྒྱུན་གྱི་རྗེས་སྲུ་འགྲོ་བ་དག་གོ །
 བདག་ནི་རྒྱུན་ལས་ལྟོག་པར་རྩོལ་བར་འདོད་པའོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་(༡༠༥་བ)
 བན་ཚུན་མི་མཐུན་པ་དག་གོ །བདག་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མི་མཐུན་པ་སྤང་
 བའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་བཞོས་པའོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་གཞོད་སེམས་ལ་དཔའ་བ་དག་གོ།
 བདག་ནི་བཟོད་པ་དང་ངས་པ་ཡོངས་སྲུ་ཚོལ་བའོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་གཅིག་ལ་
 གཅིག་འདྲིད་ཅིང་ཡོངས་སྲུ་འདྲིད་པར་གནས་པ་དག་གོ །བདག་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་
 རོམས་པ་ཡོངས་སྲུ་ཚོལ་བའོ།

773 ཐིང་ལྟ་དང་དོན་གཅིག་སྟེ་འཕྱ་སྤྲད་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྲད།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ།⁷⁷⁴ གལ་ཏེ་ཕྱོགས་བཅུ་འེ་རབ་དུ་དབྱེ་བས་རབ་དུ་ཕྱེ་བའི་སེམས་
 ཅན་ཇི་སྟེན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད། རལ་གྱི་དང་ཤག་ཏི་དང་མདུང་ཐུང་དང་མཚོན་ཅེ་
 གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་ལག་ན་ཐོགས་ཏེ་བདག་གི་ཕྱི་བཞིན་འབྲང་ཡང་ས་ཕྱོགས་
 གང་དུ་འབྱེད་རམ་འདུག་གམ་འཆག་གམ་ཉལ་ཡང་རུང་སྟེ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོ་
 བར་འགྱུར་བ་དང་། སྦྱོན་པའི་སེམས་སམ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སེམས་སམ། བཟོད་པའི་
 སེམས་སམ། བཙོན་འགྱུས་ཀྱི་སེམས་སམ། བསམ་གཏན་གྱི་སེམས་སམ། ཤེས་
 རབ་ཀྱི་སེམས་སམ། ཐོས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བའི་སེམས་སྦྱོ་བར་འགྱུར་བའི་ས་
 ཕྱོགས་དེར་བདག་གིས་ལུས་རྒྱ་ཤུག་གི་ལོ་མའི་བརྒྱ་ཆ་ཅམ་དུ་གདུབས་སམ་རྣམ་
 པར་གཏོར་རམ། རྣམ་པར་བཅོམ་མམ། སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལས་གཞན་
 མི་བྱེད་པར་རྒྱན་དུ་གཤེའམ། བསྡིགས་སམ། སྦྱོད་དམ། བཤུང་རམ། ཚིག་ངན་པ་
 དང་། དག་རྒྱབ་པོ་སྦྱ་བར་གྱུར་ཀྱང་བདག་གིས་སེམས་ཅན་འགའ་ལ་ཡང་འཕྲུག་
 པའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྦྱོན་གྱི་མཐའ་ནས་འཁོར་བ་ཆོད་
 མེད་པར་བྱས་ཏེ། གང་དུ་བདག་གི་ལུས་འདི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་སོང་རམ། དུད་
 འགོའི་སྦྱོ་གནས་སུ་སོང་རམ། གཤམ་ཇེ་འཇིག་རྟེན་དུ་སོང་རམ། མིར་གྱུར་ཀྱང་རུང་
 སྟེ། འདོད་པའི་ཟས་ཀྱི་དྲི་མས་དྲི་མ་ཅན་དུ་གྱུར་ནས་ཆོས་ཐོས་པ་དང་མི་ལྡན་ཞིང་།
 ཡང་བའི་འཆོ་བའི་སྦྱོད་ཡུལ་དོན་མེད་པས་འཆོ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་རྟེ། ཡན་ལག་དང་
 ཉིང་ལག་རྣམ་པ་བརྒྱར་གཤགས་ཤིང་གདུབས་ཏེ་ཕྱེ་ཞིང་ཤལ་ལ་བྱ་བ་རྣམ་པ་མང་
 པོ་བྱས་ཀྱང་བདག་གིས་གཞི་དེ་ལས་བདག་གི་དོན་བྱས་ཀྱི། གཞན་གྱི་དོན་མ་བྱས་
 ཀྱི་གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཕྱི་མའི་མཐར་བདག་གི་ལུས་
 གཤེགས་གདུབས་རྣམ་པར་གཏོར་རྣམ་པར་བཅོམ་པ་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཀྱང་བདག་
 གིས་(༡༠༥ན)ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་ངོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་

774 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། མེད།

སྒྲིག་པ་གྲུ་མཚོ། ཇི་ལྟར་ན་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལུས་གཙོ་
 པ་ན། ས་ལོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དུག་བསྐྱེལ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། གང་ལུས་
 འདོར་བ་དང་ལུས་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དང་ལུས་ལ་མི་ལྟ་བ་འདི་ནི། དེའི་ཕྱིན་པའི་ས་
 ལོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འོ། །གང་ལུས་གཙོ་དཔའ་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པས་བྱབ་
 པར་བྱེད་པ་དང་། ཚོར་བ་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོགས་པ་འདི་ནི་དེའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ས་
 ལོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འོ། །གང་ལུས་ཡོངས་སུ་གཙོ་དཔའ་ན་གང་དག་དེའི་ལུས་གཙོ་དཔའ་དེ་
 དག་ཉིད་རབ་ཏུ་ཐར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བཟོད་ཅིང་སེམས་ཀྱིས་སྤྲོ་མི་འབྲིན་⁷⁷⁵ ཉེ།
 བཟོད་པའི་སྟོབས་ཉེ་བར་སྟོན་པ་འདི་ནི་དེའི་བཟོད་པའི་ས་ལོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འོ། །བཙོན་
 འགྱུས་གང་གིས་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དེ་ལ་འདོད་པ་མི་འདོར་ཞིང་སེམས་ཀྱི་སྟོབས་

436

བསྐྱད་པ་ཡང་རབ་དུ་འཛིན་ལ། འཁོར་བའི་རྗེས་སུ་ཡང་འབྲང་ཞིང་དག་བའི་རྩ་བ་
བརྩམ་པ་ཡང་རྩོམ་པ་འདི་ནི། དེའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་པའོ། །གང་ལུས་
རྣམ་པར་འདོར་བ་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་སེམས་བསྐྱད་པ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་མི་བརྗེད་
ཅིང་བྱང་ཆུབ་ཉིད་ལ་ལྟ་བ་(༡༠༥་བ)དང་། ཞི་བ་དང་རབ་དུ་ཞི་བ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་
འདི་ནི་དེའི་བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་པའོ། །གང་ལུས་གཅོད་པ་ན་ལུས་ལ་རྩ་
དང་རྩེག་པ་དང་ཤིང་དང་རྩོད་དང་མིག་ཡོར་ལྟ་བུར་སོ་སོར་རྟོག་ཅིང་། ལུས་ལ་སྦྱ་མའི་
ཆོས་ཉིད་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་དག་པར་ན་མི་རྟག་པ་ཉིད་དང་། ཡང་དག་པར་ན་
སྦྱག་བསྐྱེད་པ་ཉིད་དང་། ཡང་དག་པར་ན་བདག་མེད་པ་ཉིད་དང་། ཡང་དག་པར་ན་
ཞི་བ་ཉིད་དུ་ལུས་ལ་རྟོག་པ་འདི་ནི། དེའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་པའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། གཞན་ཡང་དེ་འདི་སྦྱུང་དུ་སེམས་རྟེ། སེམས་ཅན་འདི་ནི་ལེ་ལོ་
ཅན་དག་བའི་ཆོས་དང་བུལ་བ་སྟེ། དེ་ནི་བདག་ལ་མཆོང་འབྱུ་ཞིང་གཤེ་བའོ། །བདག་
ནི་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་པར་བྱ། དག་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་བཙལ་བར་བརྩོན་པ་ལ་མི་
ངོམས་པར་བྱ་སྟེ། སེམས་ཅན་འདི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིང་པོར་སྤར་ཐེ་འདུག་པར་བྱས་ལ།
བྱིས་བདག་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོད་པར་རྫོགས་པར་
འཆང་བྱ་བར་བྱའོ། །སྦྱུང་དུ་དེ་ལྟར་གོ་ཆགྱོན་པ་འདི་ནི། དེའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་
རོལ་དུ་བྱིན་པའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། སེམས་ཅན་མ་དུལ་བ། མ་ཞི་བ། མ་སྦྱས་པ། ཉེབར་མ་ཞི་བ། འདི་
ལྟ་བུ་འདི་དག་གི་དོན་དུ་བདག་གིས་གོ་ཆེན་པོ་བགོས་རྟེ། འདི་ལྟར་སེམས་ངེས་
པར་སེམས་སུ་གཞུག་གོ་སྦྱུང་པ་འདི་ནི། དེའི་བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་པའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། བདག་ནི་ཆོས་ཉིད་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ་སྦྱུང་ནས། དེ་ལ་གཤེ་བ་
དང་ཁྲོ་བ་སུ་ཡིན་ཞེས་དེས་ཡོངས་སུ་ཆོལ་བ་ན་གང་གཤེ་བ་དང་ཁྲོ་བའི་ཆོས་དེ་མི་

དམིགས་སོ། །དེ་བདག་དང་གཞན་མི་དམིགས་པས་དམིགས་པར་ལྟ་བ་དང་བྲལ་བར་བཟོད་པ་འདི་ནི། དེའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། འདི་ལྟར་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚྭ་དང་པ་རོལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ན།⁷⁷⁶ །བདག་ཉིད་ཚྭ་དང་པ་རོལ་བྱེད་དམ། བདག་གང་སྤྲོ་བ་ལ་སྤྲོ་བ་སྤྲོ་ན་ནི། བདག་གིས་མ་རྟོག་པ་དང་ཉེས་པ་རྟོག་པར་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་བདག་གིས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཟམ་པ་ལྟ་བུར་བྱས་ན། བདག་གཞན་ལ་བྱོད་ཅེས་བྱ་བའི་ཆོག་གམ་ཆོག་རྩལ་པོ་སྤྲོ་བར་བྱ་བ་འཇམ། འདི་ནི་བདག་གིས་སྤྲོ་བར་མི་བྱ་སྟེ། འཐབ་པ་དང་། ཚྭ་དང་པ་རོལ་དུ་བདག་གིས་བཅའ་པོ་ལྟ་བུ་དང་། ལུག་ལྟར་ལྟགས་པ་ལྟ་བུར་བྱའོ། །(༡༠༦་ན)གཞན་གྱིས་རན་དུ་སྤྲོས་པ་དང་རན་དུ་བཟོད་པའི་ཆོག་གི་ལན་⁷⁷⁷ ཐོས་ན་སེམས་ཀྱི་ཀུན་དུ་གཞོད་སེམས་སུ་མི་བྱའོ། ། བདག་གིས་གཞན་དག་ལ་གང་གཞན་གྱིས་ཉེས་པ་གཞན་སྦྱིད་ན་དེ་ནི་བདག་ལ་ལེགས་པ་མ་ཡིན་བདག་གི་ཆ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་བདག་གིས་གཞན་དག་གི་ཉེས་པ་གཞན་མཉམ་པར་⁷⁷⁸བསམས་པ་དེ་ནི་བདག་གི་ཆ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བདག་གིས་བསམ་པ་རྣམས་པར་འབྲུགས་པར་མི་བྱའོ། །འདི་ལྟར་བདག་གིས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བར་སྦྱར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བདེ་བར་བྱ་ཞིང་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་བྱ་སྟེ། ལྷ་རན་ལས་འདས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན། དེ་ལ་བདག་གཞོད་སེམས་སུ་བྱེད་དམ། ཤིན་དུ་ཉེས་པ་བྱས་ཀྱང་གཞན་དག་ལ་གཞོད་སེམས་མི་བྱ་བ་ཡིན་ན་དེ་ལ་བདག་གཉི་ལྷག་དུ་འགྱུར་རམ། འདི་ནི་བདག་གིས་བྱ་བའི་ཆ་ཡིན་ཏེ། བརྟལ་བ་བརྟན་པར་བརྟལ་བར་བྱའོ། །སྟོག་གི་བར་ཆད་བྱེད་ཀྱང་བདག་གིས་འབྲུགས་པར་མི་བྱའོ། །བདག་

776 སྤྲོ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ ཡིན་ནོ། །
777 པེ་ཅིང་ཅེ་ ཆོག་ལ་
778 སྤྲོ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ མཉམས་པ་

གིས་ཁོ་གཉེར་ཅན་གྱི་བཞིན་དབྱང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་དོ་ཞེས་
གསུངས་སོ།།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་གང་དག་ཁོས་པ་དེ་
དག་ལ་དབུགས་འབྱིན་ཏེ་ཡིད་མེབས་པར་བྱེད་དོ་བཟོད་པ་གསོལ་ལོ་རྗེས་སུ་མཐུན་
པར་བྱེད་དོ། །ཆོས་ཀྱིས་ཆོམ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་
བུས་པ་ལས། བཟོད་པའི་ལེའུ་སྟེ་དགུ་པའོ། ། །

བཅུ་པ། བཙུན་འབྲུག་གི་ལེན།

ལྷ དེ་ལྟར་བཟོད་པ་ལ་གནས་ནས་ཐོས་པ་ལ་བཙུན་འབྲུག་ཙོམ་སྟེ། གཞན་དུ་ན་དེའི་
ཐོས་པ་ཚུད་ཟ་བ་ཉིད་དུ་འབྱུང་ཏེ། ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཇི་སྟེད་ཆོས་
རྣམས་མང་པོ་ཚུབ་བྱས་ཀྱང་། ཐོས་པས་རྒྱགས་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་མི་སྤང་བ། ཚུལ་
ཁྲིམས་འཆལ་པ་དན་འགོ་ར་གང་འགོ་བ། །དེ་ལ་མང་དུ་ཐོས་པས་སྐྱབ་མི་ཉུས། །
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །མང་དུ་ཐོས་པའི་བསྐྱབས་པ་ནི་སྟེད་མེད་ཀྱི་བྱས་ཞུས་
པའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། འདི་ལྟར་རིགས་ཀྱི་བྱ་ཐོས་པ་དང་ལྡན་ན་ཤེས་རབ་འབྱུང་
བར་འབྱུང་རོ། །ཤེས་རབ་དང་ལྡན་ན་ཉོན་མོངས་པ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འབྱུང་རོ། །ཉོན་
མོངས་པ་མེད་པ་ལ་བདུད་ཀྱིས་སྒྲགས་མི་རྙེད་དེ་ཞེས་བྱ་བའོ། །

དེ་ལས་ཡང་དང་སྟོང་ཆེན་པོ་སྒྲ་མའི་སྐྱེས་པའི་རབས་རྒྱ་ཆེར་མཛད་(༡༠༤་བ)ནས་
གསུངས་ཏེ། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་འདོད་པ་བསམ་པ་
སྤུན་སྤུམ་ཆོགས་པ་གྲས་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་ན་
བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྡན་འདས་དག་ཞལ་ཉེ་བར་སྟོན་ཏོ། །ཆོས་ཀྱང་
ཐོས་པར་མཛད་དོ། །དྲི་མ་མེད་པའི་གཟི་བུ་དེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་ཆོས་འདོད་པ་དག་ལ་ནི་ཆོས་ཀྱི་གཏེར་རི་སྤུལ་དང་ཤིང་གི་ནང་དུ་བཅུག་པ་
དང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིགས་བམ་དུ་གྱུར་པ་མཐའ་ཡས་པ་དག་ཀྱང་ལག་མཐིལ་དུ་གནས་
པར་འབྱུང་རོ། །དྲི་མ་མེད་པའི་གཟི་བུ་དེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་⁷⁷⁹སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་ཆོས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་སྟོན་སངས་རྒྱས་མཐོང་བའི་ལྟ་རྣམས་སྟོབས་པ་ཉེ་
བར་སྐྱབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། ཆོ་ཡོངས་སུ་ཟད་ན་ཡང་སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྡན་
འདས་རྣམས་དང་ལྟ་རྣམས་ཆོ་དང་སྟོབས་ཉེ་བར་སྐྱབ་བོ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་དང་ལྟ་བུ་བྱིན་གྱི་སྐྱབས་ཀྱིས་འདོད་ན་ལོ་སྟོང་དུ་ཡང་གནས་སོ། །

779 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སེམས་དཔའ་མེད།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། བསྐྱལ་པ་ལས་བསྐྱལ་པ་འི་ལྷ་ག་མ་ནས་ཇི་ཅམ་དུ་འདོད་པ་དེ་
 ཅམ་དུ་གནས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་ལ་གྲུས་པ་
 བསྐྱེད་པ་རྣམས་ལ་སངས་རྒྱས་བཙུག་ལྷན་འདས་རྣམས་ཀྱི་བ་ཡང་སེལ་བར་མཛད་
 རོ། །ནད་ཀྱང་སེལ་བར་མཛད་རོ། །དྲན་པ་ཉེ་བར་སྦྱབ་བོ། །རྟོགས་པ་དང་སློབ་གྲོས་
 དང་སློབས་པ་ཡང་ཉེ་བར་སྦྱབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། ལྷ་བར་གྱུར་པ་ཡང་སེལ་རྟེ། །
 ཡང་དག་པར་ལྷ་བ་ཡང་ཉེ་བར་སྦྱབ་བོ། །དྲི་མ་མེད་པའི་གཟི་བུ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་ལ་གྲུས་པ་རྣམས་ལ་པ་རོལ་གྱི་གཞོན་པའི་
 འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མི་འབྱུང་རོ། །དྲི་མ་མེད་པའི་གཟི་བུ་དེ་ལྷ་བས་ན་བྱང་
 ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ཐོས་པའི་ཆོག་མཁས་པ་ལ་མཛོད་པར་
 བཅོམ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཐོས་པའི་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འདུལ་བ་ལ་བསྐྱབས་ཤེ་ན།
 འཕགས་པ་སློབ་གྲོས་མི་ཟད་པས་ཁྱེས་པའི་མདོ་ལས། ཐོས་པའི་རྣམ་པ་ནི་བརྒྱད་ཅུ་
 གྲེ། འདི་ལྟ་གྲེ། འདུན་པའི་རྣམ་པ་དང་། བསམ་པའི་རྣམ་པ་དང་། ལྷག་པའི་བསམ་
 པའི་རྣམ་པ་དང་། སྦྱར་བའི་རྣམ་པ་དང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་རྣམ་པ་དང་། ང་
 རྒྱལ་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། བག་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་དང་། རི་མོར་(༡༠༧་ན)བྱེད་པའི་
 རྣམ་པ་དང་། མཐུན་པའི་རྣམ་པ་དང་། བཀའ་སློབ་དེ་བའི་རྣམ་པ་དང་། བསྐྱེད་བཀའ་
 བྱེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། རྣ་སྒྲགས་ཏེ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་
 དང་། མི་གཡེང་བའི་རྣམ་པ་དང་། གནས་གྱི་⁷⁸⁰རྣམ་པ་དང་། རིན་པོ་ཆེར་འདུ་ཤེས་
 པའི་རྣམ་པ་དང་། སྦྱན་དུ་འདུ་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཐམས་ཅད་
 ཞི་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། དྲན་པའི་སྦྱོད་གྱི་རྣམ་པ་དང་། ཤེས་པ་རྟོགས་པའི་རྣམ་
 པ་དང་། སློབ་གྲོས་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་དང་། སློལ་འཕྲུག་པའི་རྣམ་པ་དང་། སངས་

780 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། གནས་པའི་

རྒྱལ་གྱི་ཆོས་ལ་མི་ངོས་སུ་འཇགས་པ་དང་། གཏོང་བ་སྤེལ་བའི་རྣམ་པ་དང་།
 དུལ་ཞིང་ཅང་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་དང་། མང་དུ་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པ་དང་། གྲུས་
 པར་དགའ་བ་མྱོང་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། ལུས་བདེ་བའི་རྣམ་པ་དང་། སེམས་
 རབ་དུ་⁷⁸¹ དགའ་བའི་རྣམ་པ་དང་། མི་སྐྱོ་བར་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། རོན་ཉན་པའི་
 རྣམ་པ་དང་། ཆོས་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཉན་ཏན་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། གཞན་གྱིས་
 བསྟན་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཆོས་མ་ཐོས་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། མངོན་པར་
 ཤེས་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཐེག་པ་གཞན་ལ་འདོད་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། ས་
 རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་།⁷⁸² བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའི་སྤྲོ་སྤྲོད་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། བསྐྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་།
 ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཚངས་པའི་གནས་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་།
 དཔེ་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། སྐྱེ་བ་ལ་མཁས་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་།
 མི་སྐྱེ་བ་ལ་མཁས་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པ་དང་། མི་སྤྱད་པའི་རྣམ་པ་དང་། བྱམས་པའི་
 རྣམ་པ་དང་། ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་རྣམ་པ་དང་། མི་རྟག་པའི་⁷⁸³ རྣམ་པ་
 དང་། སྤྱད་པ་སྤྲུལ་བའི་རྣམ་པ་དང་། བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཞི་བའི་རྣམ་པ་
 དང་། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་། མཚན་མ་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། སྟོན་པ་མེད་པའི་
 རྣམ་པ་དང་། མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། དགོ་བའི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་
 པའི་⁷⁸⁴ རྣམ་པ་དང་། བདེན་པར་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཆུད་མི་གཟན་
 པའི་རྣམ་པ་དང་། རང་དབང་གི་རྣམ་པ་དང་། བདག་གི་སེམས་སྤང་བའི་རྣམ་པ་དང་།
 བརྩོན་འགྲུས་མི་གཏོང་བའི་རྣམ་པ་དང་། ཆོས་ལ་ངེས་པར་རྟོག་པའི་རྣམ་པ་དང་།
 ཉོན་(༡༠༧་བ)མོངས་པའི་གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་དང་། བདག་གི་ཕྱོགས་སྤང་བའི་རྣམ་

781 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་།

782 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་།

783 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་།

784 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། མེད་པའི་རྣམ་པ་དང་།

པ་དང་། ས་རོལ་གྱི་ཕྱོགས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཆར་གཅོད་པའི་རྣམ་པ་དང་། རྗེ་
བདུན་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པ་དང་། དབུལ་བ་ཐམས་ཅད་ཆར་གཅོད་པའི་རྣམ་པ་དང་།
མཁས་པས་བསྐྱབ་པའི་རྣམ་པ་དང་། མཁས་པ་མཛོན་པར་དགའ་བའི་རྣམ་པ་དང་།
འཕགས་པས་ཀྱན་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་དང་། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་མོས་པར་
བྱེད་པའི་རྣམ་པ་དང་། བདེན་པ་མཐོང་བའི་རྣམ་པ་དང་། སྤང་པོའི་ཉེས་པ་སྤང་བའི་
རྣམ་པ་དང་། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཡོངས་སུ་མཇུག་པའི་རྣམ་པ་དང་། དོན་ལ་
བརྟེན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཆོས་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་
པ་དང་། དེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་སྤེལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པ་དང་། སྤྲིག་པ་ཐམས་ཅད་མི་
བྱ་བའི་རྣམ་པ་དང་། བདག་དང་གཞན་ལ་ཕན་པའི་རྣམ་པ་དང་། ལེགས་པར་བྱས་
པའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་། མི་འགྲོད་པའི་རྣམ་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྣམ་པ་
དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་རྣམ་པ་སྟེ། འདི་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་པའི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཅུ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། གང་ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་ལ་སྦྱར་བ་དེ་ནི་དེའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
ཆོགས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་སྦྱར་བ་གང་ཞེ་ན། གང་འདི་ནི་དོན་ཅུང་བ་
དང་། བྱ་བ་ཅུང་བ་དང་། སྤྲོ་བ་ཅུང་བ་དང་། ཡོ་བྱད་ཅུང་བ་དང་། སྒོ་དང་ཐོ་རངས་ལ་
མི་ཉལ་ཞིང་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པས། ཐོས་པའི་དོན་ལ་རྟོགས་པ་དང་། ཡང་དང་
ཡང་ཆོལ་བ་དང་། སེམས་ལ་རྟོག་པ་མེད་པ་དང་། སྤྲིབ་པ་རྣམས་གཞོན་པ་དང་།
ལྷུང་བ་རྣམས་ལས་འབྱུང་བ་ཤེས་ཤིང་འགྲོད་པ་མེད་པ་དང་། ཀྱན་ནས་ལྷུང་བ་མེད་པ་
དང་། ཉན་ཉན་སྦྱིང་པོར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ལ་གཞོལ་བ་དང་། ཆོས་ལ་བབ་པ་དང་།
མཐུ་དང་ལྷན་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཆོལ་བ་ལ་མགོ་དང་གོས་ལ་མེ་འབར་བ་ལྟ་བུ་དང་།
དེ་ལ་མ་ཆགས་པར་གནས་པ་དང་། རྩལ་ཁྲིམས་མི་སྟོད་པ་དང་། བརྩོན་པ་མི་
གཏོང་བ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་འགྲོ་བ་དང་། འདུ་འཛི་ལ་མི་དགའ་བ་དང་། གཅིག་ཕྱར་

དགའ་བ་དང་། དཔོན་པ་ལ་མཛོན་པར་སྤྲོགས་ཤིང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། འཕགས་
པའི་རིགས་ཀྱིས་ཆོག་ཤེས་པ་དང་། སྤངས་པའི་ཡོན་ཏན་ལས་མི་གཡོ་བ་དང་།
ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་(༡༠༤ན)ལ་དགའ་ཞིང་མོས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་སྤྲུགས་བྲན་
པར་མི་བྱེད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཆོལ་བ་དང་། བྲན་པ་ཉམས་
པ་མེད་པ་དང་། རྟོན་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་། སློ་གྲོས་ཀྱི་ལམ་དང་མཐུན་པ་
དང་། བསྟན་པས་སྒྲུལ་པ་དང་། རྟོན་གྱིས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་། གྲེལ་
ཡོད་པ་དང་རིམ་ཤེས་པས་བརྒྱན་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བ་⁷⁸⁵སྤྱར་བྱེད་
པ་དང་། མི་ཤེས་པ་སེལ་བ་དང་། མ་རིག་པ་དང་གཏི་མུག་གི་མུན་པ་དང་རབ་རིབ་
ཀྱི་མུན་པས་ཆོད་པ་བསལ་བ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། སློ་
ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། སློ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། སློ་མ་ཁུམ་པ་དང་། སློ་མ་གྲུས་པ་
དང་། མཛོན་སྤྲུལ་དུ་ཤེས་པ་དང་། ཡོན་ཏན་གཞན་ལ་རག་མ་ལུས་པ་དང་། བདག་
གི་ཡོན་ཏན་མི་བསྟེམས་པ་དང་། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཀྱན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ལེགས་
པར་བྱ་བའི་ལས་བྱེད་པ་དང་། ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲོན་པ་དང་འགལ་བར་མི་བྱེད་པ་
དང་། ལས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་འདི་ནི། བརྩན་པ་ཤ་ར་དུ་ཉིད་བྱ་བྱང་ཐུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོག་མེད་མི་ཟད་པ་ཞེས་གསུངས་སོ།།⁷⁸⁶

ཅི་མཉན་པར་བྱ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་མདོ་ལས།
དོན་དང་བཅས་པའི་⁷⁸⁷བསྟན་བཅོས་རྣམས་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །དོན་མེད་པ་རྣམས་
ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་རྒྱང་འཕེན་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་
དང་། ཆད་པའི་ཚུལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་དང་། བྱད་སྟེམས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་
རྣམས་དང་། སྤྱ་བ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་དང་། གཞོན་ལྷ་ཅེ་བའི་བསྟན་

785 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དང་།” ཡོད།

786 སྤྱ་དགོ་དང་ཅོན་། “འཕྱང་དོ། །”

787 སྤྱ་དགོ་དང་ཅོན་། “གཞོན་ལྷ་ཅེ་བའི” ཡོད།

བཙུག་རྣམས་དང་། ལྷགས་བྱེད་ཀྱི་རིག་པའི་བསྐྱབ་བཙུག་རྣམས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། དེ་ལས་གཞན་པ་གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་མི་
མཐུན་པའི་བསྐྱབ་བཙུག་གཞན་པ་སྣོད་ས་པར་འབྱུང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པས་སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།
དེ་ལྟར་ཐོས་པ་དང་ལྟན་པ་སེམས་སྦྱང་བའི་ཕྱིར་དགོན་པར་གནས་པར་བྱའོ།།

དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས། བསམ་པ་ཕྱན་སྐྱུ་ཚོགས་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡང་
ཁྱིམ་གནང་བ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། འབད་པ་དང་ལྟན་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་གཞན་
(༡༠༥་བ)ཀྱི་ཆུང་མ་ལ་ཡང་ལྟང་བ་མེད་པར་འབྱུང་རོ། །དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ལ་
མི་ལུས་སུ་ཟིན་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་སྦྱོན་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱིམ་དུ་གནས་པ་ནི་
བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོབ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་
ལས། བཙུན་འབྱུས་ཀྱི་ལེའུ་སྟེ་བཙུ་པའོ།། །།

བཅུ་གཅིག་པ། དགོན་པར་གནས་པར་བརྒྱུད་པའི་ལེན།

ལྷོ་དེ་ལྟར་ན་དག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཁྱིམ་གྱི་སྐྱོན་རྣམས་བསྐྱོམས་
ཏི་དགོན་པ་ལ་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བར་གནས་སོ། །ཇི་སྐད་དུ་སྐྱབ་བ་སྐྱོན་མའི་མདོ་
ལས། འདོད་པ་དག་ནི་རབ་ཏུ་སྟེན་བྱེད་ཅིང་། །བྱ་དང་རྩེ་མ་དག་ལ་སྟེན་བྱེད་
ན།⁷⁸⁸ །སྐྱད་པར་བྱ་བའི་ཁྱིམ་ལ་བརྟེན་པ་དེ། །ནམ་ཡང་སྒྲ་མེད་བྱང་རྩེ་མཆོག་མི་
འཐོབ། །གང་དག་འདོད་པ་ལྟེ་སྐྱམ་མེ་བཞིན་སྟོང་། །བྱ་དང་རྩེ་མ་དག་ལ་སྟེན་
སྐྱད་པར་ནས། །ཁྱིམ་གྱིས་སྐྱག་སྟེ་ཁྱིམ་ནས་མཛོད་བྱུང་བ། །དེ་དག་བྱང་རྩེ་མཆོག་
འདི་ཆེད་མི་དགའ། །གང་དག་ཁྱིམ་ན་གནས་པར་བྱེད་བཞིན་དུ། །བྱང་རྩེ་དམ་པ་
མཆོག་འདི་འཐོབ་པ་ཡི། །སངས་རྒྱས་གང་དག་སྟོན་ཆད་མ་བྱུང་སྟེ། །མ་འོངས་པ་
ནའང་མི་འབྱུང་གནས་པ་མེད། །རྒྱལ་སྟོན་མཆོག་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་སྐྱད་པར་ནས། །
དབེན་པ་འདོད་དེས་དགོན་པར་གནས་བྱེད་པ། །ཉོན་མོངས་སྐྱད་པར་ནས་བདུན་ནི་
བཅོམ་ནས་སྟུ། །བྱང་རྩེ་དམ་པ་མཆོག་འདི་འདྲུས་མ་བྱས་འཛོད་རྒྱ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་ཆོས་སྟོན་ཅི་འདྲ་བ། །ཟས་དང་སྐྱོམ་དང་དེ་
བཞིན་གོས་རྣམས་དང་། །མེ་ཏོག་སྟོས་དང་ཐོང་བ་རྣམས་གྱིས་ནི། །བྱ་མཆོག་རྒྱལ་
ལ་⁷⁸⁹ །བསྐྱོན་བཀྲུ་བྱས་མི་འབྱུང་། །གང་ཞིག་བྱང་རྩེ་མ་རབ་ཏུ་འདོད་བྱེད་ཅིང་། །
འདྲུས་བྱས་དན་ལས་ཡིད་བྱུང་སེམས་ཅན་གྱི། །དོན་དུ་དགོན་པར་ཕྱོགས་ཏེ་གོམ་
བདུན་ཐོང་། །འདི་ནི་དེ་བས་བསོད་ནམས་བྱུང་པར་འཕགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གལ་ཏེ་སྐལ་བ་མི་འདྲ་བའི་སེམས་ཅན་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་དང་འཁོར་འདོད་པ་
དང་ཆེད་པ་ལ་སོགས་པ་འདོད་པས་དབེན་པའི་ཕྱོགས་ན་སྟོན་ན། དེའི་ཕྱིར་འདི་ལས་
གསུངས་པ། འདི་དག་བདག་ལ་གཞོད་སེམས་ལྡན་པ་ཞེས། །མཁས་པས་བྱིས་པ་

788 སྐྱར་ཐང་དང་ཡི་ཅིང་ཟེ་ བསྐྱོད་ནས། །
789 སྟེ་དགོན་དང་ཅོན་ཟེ་ རྣམས་ལ་

རྣམས་དང་ཚུད་མི་བྱེད། །བསྟེན་སྟངས་བྱས་ཏེ་བྱིས་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད། །བྱིས་པ་འཛི་ཆོས་
ལ་འདྲིས་པར་ཡོངས་མི་བྱེད། །བྱིས་པ་ཇི་སྟེན་ཡུན་རིང་ལེགས་བསྟེན་ཀྱང། །དེ་དག་
ཕྱིར་ཞིང་མི་མཛའ་འགྲས་འབྱུང་ཞེས། །བྱིས་པ་འདི་ (༡༠༩ན) བོ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཤེས་
ནས། །མཁས་པ་བྱིས་པ་དག་དང་བསྟེན་མི་བྱེད། །བྱིས་པ་རང་བཞིན་དོ་བོ་ཐ་དད་དེ།
སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་མཛའ་མེད་ཅེས། །བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོ་བོ་ཉིད་ཤེས་ནས། །
མཁས་པ་འདིར་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ཡིད་མི་རྟོན། །ཆོས་དང་མཐུན་པའི་ཆོག་གིས་སྒྲིམ་
རྒྱུར་ཀྱང། །ཁོ་དང་ཞེ་སྤང་ཡིད་མི་ཆེས་པ་དག་རབ་ཏུ་སྒྲིམ་སྟེ་འདི་ནི་བྱིས་པའི་ཆོས། །
དོན་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་ནས་ཡིད་མི་རྟོན། །བྱིས་པ་རྣམས་ནི་བྱིས་པ་དག་དང་མཚུངས།
དཔེར་ན་དཔ་སྐྱུགས་དང་ནི་དཔ་སྐྱུགས་བཞིན། །མཁས་པ་རྣམས་ནི་མཁས་དང་ལྷན་
ཅིག་སྟེ། །མར་དང་མར་གྱི་ཉིད་ཁུར་མཚུངས་པ་བཞིན། །ཞེས་བྱའོ།

དེ་སྐད་དུ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། །གང་དག་དགའ་དང་མི་དགའ་ཅུང་ཟད་མེད། །དེ་དག་མི་
ཡི་འཇིག་རྟེན་རྟག་རབ་བདེ། །གང་དག་ནགས་དང་རི་སྐུལ་ལ་དགའ་བ།⁷⁹⁰ །དགོ་
སྤྱོད་ཉིད་ཀྱི་རབ་བདེ་མྱོང་བར་འབྱུང། །གང་དག་བདག་གིར་བྱེད་པ་ཅི་ཡང་མེད། །
གང་དག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མེད། །བསེ་རུ་ལྟ་བུར་འཇིག་རྟེན་འདིར་གནས་
པ། །དེ་དག་ནམ་མཁའ་ལ་ནི་རྒྱུང་ལྟར་འགོ། །གང་དག་འཇིག་རྟེན་ལ་ནི་ཡིད་མི་
ཆགས། །དེ་དག་མི་ཡི་འཇིག་རྟེན་རབ་ཏུ་བདེ། །དགའ་དང་མི་དགའ་ལ་ནི་ཆགས་
མེད་པ། །དེ་དག་འདི་ན་རྟག་ཏུ་སེམས་རྒྱུང་འདྲ། །གང་དག་མི་སྐྱུག་དེ་སྤྲད་སྐྱུག་
བསྐུལ་ཏེ། །གང་དག་སྐྱུག་དེ་དང་བུལ་སྐྱུག་བསྐུལ་ཡིན། །མཐའ་དེ་གཉིག་རབ་ཏུ་
སྤངས་ནས་སྟ། །མི་གང་ཆོས་ལ་དགའ་བ་དེ་དག་བདེ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། །ཉེས་པའི་ཆོག་གསེང་⁷⁹¹ ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་སྟ། །རྣལ་འབྱོར་⁷⁹²

790 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། །གང་དག་ནགས་དང་རི་སྐུལ་ལ་དགའ་བ། །དེ་དག་མི་ཡི་འཇིག་རྟེན་རྟག་རབ་བདེ།

791 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། །ཆོས་མེད་

792 སྤེ་དགོ་དང་ཅོ་ནེ་། །དལ་འབྱོར་

ཅན་ནི་རྟག་ཏུ་བྱེད་པ་ཅུང་། །རྣལ་འབྱོར་ཅན་བརྩོན་ནམ་ཡང་ཚུད་པ་མེད། །དགོན་
པར་གནས་པ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་འདི། །དེ་ནི་རྟག་ཏུ་འདུས་བྱས་ཡིད་འབྱུང་འབྱུར། །དེ་ནི་
འཇིག་རྟེན་ཅི་ལ་འང་འདོད་པ་མེད། །ཟག་པ་དག་ནི་རྣམ་པར་འཕེལ་མི་འགྱུར། །
ནགས་ན་གནས་པ་འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་འདི། །དེ་ནི་ནམ་ཡང་ཚུད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །རྟག་
ཏུ་ཞི་ཞིང་དག་ལ་དབེན་པར་རྒྱ། །ལུས་དང་དག་དང་ཡིད་ཀྱང་རབ་བསྐྱམ་འགྱུར། །
དགོན་པར་གནས་པ་འདི་ལ་ཡོན་ཏན་མང་། །དེ་ནི་ཐར་པའི་རྩེས་སུ་མཐུན་པ་ཡིན། །དེ་
ནི་རྣམ་གྲོལ་ཞི་བ་སྦྲུང་རྟགས་བྱེད། །ནགས་ན་གནས་ཤིང་རྣམ་གྲོལ་སྟེན་བྱེད་ན། །
དགོན་གནས་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་འདི་ཀུན་(༡༠༩་བ)འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་
ཉིད་ལས། གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་དག་ལ་དག་པ་སྤངས་ལ། །རྟག་ཏུ་དབེན་ཞིང་ནགས་
ཁོད་བསྟེན་པར་གྱིས། །བསེ་བྱ་ལྟ་བུར་རྟག་ཏུ་གཉིས་མེད་བྱོས། །རིང་པོར་མི་ཐོགས་
ཏིང་འཛིན་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོད་གིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྟོན་གྱིས་གཟིངས་པ་
མཐའ་ཡས་ལྡན་པའི་བྱིས་སྤངས་རྟག་ཏུ་ནོར་མི་ལྟ། །དེས་ཤིང་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་དེ་
དག་དགོན་པར་དག་པ་ཞིང་དབང་པོ་དུལ། །དེ་དག་གང་དུ་འང་བྱུང་མེད་རྣམས་དང་
སྐྱེས་པ་དག་དང་འདྲིས་མི་བྱེད། །བསེ་ལྟར་གཅིག་བྱར་གནས་ཤིང་བསམ་པ་བྲི་མེད་
དག་ལ་བྲི་མ་བྲལ། །དེ་དག་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་དག་པ་བར་མི་འགྱུར་མ་ཐོབ་ཡིད་
ཞུས་མེད། །འདོད་པ་རྒྱུད་སྟེ་དན་ཅོན་ཅམ་ལ་དག་པ་ཞིང་སྦྱུ་དང་ཚུལ་འཆོས་སྤྲངས། །
སེམས་ཅན་དོན་ཕྱིར་བརྩོན་འགྱུས་ཡིད་ལྡན་སྦྱིན་དང་⁷⁹³དུལ་བ་ལ་ཡང་གནས། །
སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་དོན་གཉིར་བསམ་གཏན་བརྩོན་འགྱུས་ཡོན་ཏན་པ་རོལ་བྱིན། །
ལུས་དང་དེ་བཞིན་སྟོག་ལ་མི་ལྟ་སྦྱག་པའི་ཙུ་ལག་རྣམ་སྤངས་ཏེ། །བསམ་པ་རྩི་རྩི་
ལྟ་བུར་རབ་བརྟན་རྟག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་ལམ་ལ་སྦྱོར། །ལུས་ནི་དུམ་བུ་དུམ་བུར་བཅད་

793 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྦྱིན་དང་’ མེད།

ཀྱང་དེ་དག་སེམས་ལ་གཡོ་བ་མེད། །ཐམས་ཅད་མ་ཁྱེན་ཉིད་རེ་བ་བྱིར་ཞིང་བརྩོན་
འགྲུས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་འདིར་རྩོམ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། བདག་ནི་སེམས་ཅན་དང་འདྲེ་བར་མི་བྱའོ། །
བདག་གིས་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་དགོ་བའི་རྩ་བ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས་སོ། །གལ་ཏེ་ཐོས་པ་དང་ལྡན་པ་དལ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འདི་
ཆེད་ནས་ཆེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཆགས་པའི་སེམས་མི་སྦྱང་ན་དེ་ནི་ལྟ་དང་བཅས་
པའི་འཇིག་རྟེན་ལ་སྦྱ་བ་གཅིག་ཕུར་འགྱུར་རོ།།

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བཅུགས་པ་ལས་ཀྱང་། འོད་སྤང་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ལ་
ལ་ཞིག་རྒྱ་མཚོའི་ཁྱེལ་པོས་ཁྱེར་ལ་རྒྱས་སྒྲོམ་བཞིན་དུ་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པ་དེ་
བཞིན་དུ་འོད་སྤང་འདི་ནི་དགོ་སྦྱང་དང་བྲམ་ཟེ་ཁ་ཅིག་ཆོས་མང་པོ་སྤངས་ཏེ་ཀུན་རྒྱུ་
པར་བྱས་ཀྱང་། འདོད་ཆགས་ལ་སྲེད་པ་མི་སེམས་ཞེ་སྤང་ལ་སྲེད་པ་མི་སེམས་གཏི་ཕུག་
ལ་སྲེད་པ་མི་སེམས་བ་དེ་དག་ནི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོས་ཁྱེར་ལ། ཉན་མོངས་པའི་
སྒྲོམ་པས་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དན་འགྲོར་འགྲོ་བར་(༡༡༠ན)འགྱུར་རོ་
ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུས་ན་གདོན་མི་ཟ་བར་དགོན་པ་ལ་གནས་པར་བྱའོ། །གནས་དེ་ལྟ་བུ་དག་ནི་
འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱོད་ལས་ཀྱང་། གནས་གང་དག་ན་བསོད་སྟོམས་སྤང་
བའི་སྦྱོད་ཡུལ་དང་ཉ་ཅང་ཡང་མི་རིང་ཉ་ཅང་ཡང་མི་ཉེ་བ་དང་། གནས་གང་དག་ན་
རྒྱ་དངས་ཤིང་⁷⁹⁴ལྟོག་པ་མེད་པ་གཙང་ཞིང་དྲི་མ་མེད་པ་ཆོགས་རྒྱུང་བ་ཡོད་པ་དང་།
གནས་གང་ན་ཤིང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མེ་ཏྲོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འབྲས་བུ་ཕུན་
སུམ་ཚོགས་པ་ལོ་མ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། གཙན་གཟན་ཁྲོ་བོ་མེད་པ་ཕུག་དང་ལྡན་

794 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཅེ་དང་ཞིང་

པ་སྒྲུན་གཤེད་དང་ལྷན་པ་ཐག་ཐུག་མེད་པ་འགྲོ་ན་བདེ་བ་ཞི་བ་⁷⁹⁵གཉིས་སུ་མེད་
པའི་གནས་དེ་འདྲ་བ་དག་ན་གནས་སོ། །དེ་གནས་དེ་དག་ན་གནས་ཤིང་། གང་དེས་
སྒྲུན་སྒྲུངས་པ་དང་སྒྲུན་ཐོས་པ་དེ་ཉིད་ལན་གསུམ་མཚན་ལན་གསུམ་⁷⁹⁶དུ་སྒྲུ་⁷⁹⁷
ཏུ་ཅང་ཡང་མི་ཆེད་ཅང་ཡང་མི་རྒྱུང་བ་དང་། དབང་པོ་མི་རྒྱུད་ཅིང་ཕྱི་རོལ་དུ་མ་སོང་
བའི་སེམས་དང་དད་པས་ཉེ་བར་འཇོ་ཞིང་ཚིག་ཉེ་བར་བརྒྱུད་སྟེ། མཚན་མར་འཛིན་
ཅིང་གཉིད་ཀྱིས་མ་ལོག་པར་ཁ་ཏྲན་བྱེད་དོ།

གཤམ་ཏེ་དགོ་སྒྲོང་དགོན་པ་པའི་རྒྱུད་དུ་རྒྱལ་པོ་འཕམ་སྒྲོན་པོ་འཕམ་དེ་མ་ཡིན་པ་གཞན་
བྲམ་ཟེའམ་རྒྱལ་རིགས་སམ་གྲོང་པ་འཕམ་ཡུལ་གྱི་མི་དག་འོངས་ན། དེས་དེ་དག་ལ་
གྲུས་པར་ལེགས་པར་འོངས་སོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེས་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཇི་ལྟར་
སྒྲུན་བཏིང་བ་ལ་བཞུགས་ཤིག་ཅེས་དེ་སྐད་བྲས་ནས་གཤམ་ཏེ་འདུག་ན་གཉིག་ཡང་
འདུག་པར་བྱའོ། །དེ་སྟེ་མི་འདུག་ན་ཡང་གཉིག་མི་འདུག་པར་བྱའོ། །གཤམ་ཏེ་དབང་
པོ་རྒྱུད་པར་གྱུར་ན་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་ཁྱོད་ཀྱིས་ས་ཕྱོགས་ན་དགོ་སྒྲོང་དང་བྲམ་ཟེ་
རྣམས་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པ་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་མང་དུ་ཐོས་པ་དག་མི་རྒྱུད་དང་
སྤྱུ་རྣམས་ཀྱིས་མ་གཅོས་པར་གནས་པ་དེ་ནི་རྟོག་པ་ལེགས་པར་རྟོག་དོ་ཞེས་བསྟན་
པར་བྱའོ། །དེ་སྟེ་བརྟན་ཞིང་དུལ་བ་དབང་པོ་རབ་དུ་ཞི་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་ཆོས་བསྟན་པར་
རུང་ན་དེ་ལ་ཆོས་སྒྲུ་ཆོགས་བསྟན་པར་བྱའོ། །དེ་སྟེ་ཆོས་སྒྲུ་ཆོགས་བསྟན་པ་ལ་མི་
དགའ་ན་དེ་ལ་སྒྲོ་བ་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་བསྟན་པར་བྱའོ། །དེ་སྟེ་སྒྲོ་བ་དང་མཐུན་པའི་
ཆོས་བསྟན་པ་ལ་ཡང་མི་དགའ་ན་དེ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆེ་བ་རྒྱ་ཆེ་བ་དག་
བསྟན་པར་བྱའོ། །བྲམ་ཟེ་དང་རྒྱལ་རིགས་དང་གྲོང་པ་དང་ཡུལ་གྱི་མི་དག་འོངས་ན་
ཡང་(༡༡༠་བ)ཅི་རིགས་པར་བྱ་བ་དག་བྱའོ། །དེ་དེ་ལྟར་མང་དུ་ཐོས་པས་ཆོས་ཉན་པ་

795 ལྷན་པ་ཐག་ཐུག་མེད་པ་འགྲོ་ན་བདེ་བ་ཞི་བ་ མེད།
796 ལྷན་པ་ཐག་ཐུག་མེད་པ་འགྲོ་ན་བདེ་བ་ཞི་བ་ མེད།
797 སྒྲུ་དགོ་སྒྲོང་ཅི་རྟོག་ མེད།

རྣམས་ཀྱི་སེམས་མགྲ་བར་བྱེད་ཅུས་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་དེ་དག་ཀྱང་དེ་ལ་དགའ་
བ་དང་དད་པ་དང་རངས་པ་འཕྲོག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ།། ༥༥

བམ་པོ་དགུ་པ། བྱིས་བདག་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱིས་
བདག་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དགོན་པ་ལ་གནས་པས་འདི་
ལྟར་བདག་ཅིའི་ཕྱིར་དགོན་པ་ལ་གནས། དགོན་པ་ན་གནས་པ་འབའ་ཞིག་ནི་དགོ་
སྦྱང་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ན་མ་བྱང་བ་མ་སྦྱས་པ་མ་ཞི་བ་མ་དུལ་བ་མི་འགྱུས་པ་རབ་ཏུ་
མི་བཅོམ་པ། འདི་ལྟ་སྟེ་རི་དྲགས་དང་སྤྲེལ་དང་བྱ་མང་པོ་དང་ཆོམ་རྒྱན་དང་། གཤོལ་
པ་དག་ཀྱང་མང་དུ་གནས་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་དགོ་སྦྱང་གི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་
པས། གང་གི་ཕྱིར་བདག་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། དགོ་སྦྱང་གི་དོན་དེ་
ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་བྱའོ་སྟུམ་དུ་བརྟག་པར་བྱའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བྱིས་བདག་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་
དགོན་པ་ན་གནས་པས་བདག་ཅིའི་ཕྱིར་དགོན་པར་འོངས་སྟུམ་དུ་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ།
དེ་⁷⁹⁸ཡང་འདི་ལྟར་བདག་ནི་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་པའི་ཕྱིར་དགོན་པར་འོངས་སོ། །ཅི་
ཞིག་གིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་ཅེན། འདུ་འཛིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །འགྲོགས་
པས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཉི་ཕྱག་གིས་འཛིགས་
ཤིང་སྐྱག་གོ །ད་རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་དང་འཆབ་པས་⁷⁹⁹འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །
ཆགས་པ་དང་ཕྲག་དོག་དང་སེར་སྦྱས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །གཟུགས་དང་སྦྱང་དང་
དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །ཕུང་པོའི་བདུད་ཀྱིས་འཛིགས་ཤིང་
སྐྱག་གོ །ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་ཀྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །འཆི་བདག་གི་བདུད་
ཀྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །ལྷའི་བྱའི་བདུད་ཀྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ །མི་རྟག་པ་

798 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེས་” ཡོད།

799 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ད་རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་དང་རྟེགས་པས་”

ལ་རྟག་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །སྤྱག་བསྐུལ་ལ་བདེ་བར་ཕྱིན་ཅི་
 ལོག་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པས་
 འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །མི་གཙང་བ་ལ་གཙང་བར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པས་འཇིགས་ཤིང་
 སྐྱབ་གོ། །སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །མེད་པས་
 འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །(༡༡༡ན)འཁོར་བས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །སྦྱིབ་པ་དང་ཚོད་
 པ་དང་ཀུན་ནས་ལྡང་བས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བས་འཇིགས་
 ཤིང་སྐྱབ་གོ། །བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། བདག་གིར་འཛིན་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ།
 ཚོད་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །འགྱོད་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་གྱིས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །
 སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །ཆེད་པ་དང་བཀུར་སྟོས་འཇིགས་ཤིང་
 སྐྱབ་གོ། །མི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །མ་མཐོང་བར་
 མཐོང་དོ་སྟུམ་དུ་འཛིན་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །མ་ཐོས་པར་ཐོས་སོ་སྟུམ་དུ་
 འཛིན་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །མ་བློ་པར་བློ་ནོ་སྟུམ་དུ་འཛིན་པས་འཇིགས་
 ཤིང་སྐྱབ་གོ། །བྲེ་བྲག་མ་ཕྱེད་པར་བྲེ་བྲག་ཕྱེད་དོ་སྟུམ་དུ་འཛིན་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ།
 མི་ཤེས་པར་ཤེས་སོ་སྟུམ་དུ་འཛིན་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །དགེ་སྦྱོང་གི་བྱི་མས་
 འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །གཅིག་ལ་གཅིག་གཞོད་པར་སེམས་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་
 གོ། །འདོད་པའི་ཁམས་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ཀྱིས་
 འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །སྤྲིད་པའི་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བས་
 འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །སེམས་ཅན་དཔྱུལ་བ་དང་དུད་འགོ་འི་སྐྱེ་གནས་དང་ཡི་
 དྭགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འགོ་བས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་གོ། །མི་ཁོམ་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་
 གོ། །མདོར་ན་མི་དགེ་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་སྟེ།
 བདག་དེ་ལྟ་བུའི་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་པས་འཇིགས་ནས་དགོན་པར་འོངས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བྱིས་བདག་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་

འཛིགས་ཤིང་སྒྲག་ནས། དགོན་པ་ལ་གནས་པས་འདི་ལ་གང་ཅུང་ཟད་འཛིགས་པ་
 སྒྱེ་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་སྒྱེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ།⁸⁰⁰
 བདག་ཏུ་མཛོན་པར་ཆགས་པ་དང་། བདག་ཏུ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། བདག་གི་
 གཞི་དང་བདག་ལ་སྤེད་པ་དང་།⁸⁰¹ བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་པ་དང་། བདག་ཏུ་སྒྲིབ་ཉི་
 བར་ལེན་པ་དང་། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང་། བདག་གི་གནས་དང་། བདག་ཏུ་ཡོངས་སུ་
 རྟོག་པ་དང་། བདག་བསྐྱུང་བ་ལས་སྒྱེས་ཏེ། གལ་ཏེ་བདག་དགོན་པ་ལ་གནས་ལ་
 བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡོངས་སུ་མ་སྤངས། (༡༡་བ)བདག་ཏུ་མཛོན་པར་ཆགས་པ་དང་།
 བདག་ཏུ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། བདག་གི་གཞི་དང་བདག་ལ་སྤེད་པ་དང་། བདག་
 ཏུ་འདུ་ཤེས་པ་དང་། བདག་ཏུ་སྒྲིབ་ཉི་བར་ལེན་པ་དང་། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང་། བདག་
 གི་གནས་དང་། བདག་ཏུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་དང་། བདག་སྐྱུང་བ་ཡོངས་སུ་མ་
 སྤངས་ན་ནི། བདག་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ་སྒྲིམ་དུ་སེམས་⁸⁰²
 པར་བྱ་སྟེ། བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་པ་ལ་ནི་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་དོན་⁸⁰³མེད་དོ། །
 གཞན་དུ་འདུ་ཤེས་པ་ལ་ཡང་མེད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། བྱིས་བདག་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་
 ལ་མི་བརྟེན་པར་གནས་པའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་མི་འཛིན་པར་གནས་པའོ། །
 མཚན་མ་ཐམས་ཅད་ལ་མི་ཆགས་པར་གནས་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། གཟུགས་
 ཐམས་ཅད་ལ་མི་བརྟེན་པར་གནས་པའོ། །སྒྲིང་དང་རྩི་དང་རོ་དང་རེག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་
 མི་བརྟེན་པར་གནས་པའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་དང་མི་འགལ་བར་
 གནས་པའོ། །སེམས་ཤིན་ཏུ་ཞི་བས་ཤིན་ཏུ་སྐྱུངས་པར་གནས་པའོ། །འཛིགས་པ་

800 སྒྱུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ།” མེད།

801 སྒྱུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བདག་ལ་སྤེད་པ་དང་།” མེད།

802 སྒྱུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བསྐྱབ་”

803 སྒྱུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གནས་པ་གནས་པ་”

ཐམས་ཅད་སྤངས་པས་མི་འཛིགས་པར་གནས་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་
ལས་རྣམས་པར་གྲོལ་བས་ཚུབ་ལས་བཞུལ་བར་གནས་པའོ། །བརྟེན་པར་གནས་པའོ། །
ངན་ངོན་གྱིས་ཚོག་ཤེས་པར་འཛིན་ཅིང་འདོད་པ་ཆུང་བས་འཕགས་པའི་རིགས་རྣམས་
ལ་རབ་ཏུ་དགའ་བར་གནས་པའོ། །དགའ་སྤྱོད་ཞིང་གསོ་སྤྱོད་བས་ཚོག་པར་འཛིན་པར་
གནས་པའོ། །ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕྱིར་ཚུལ་བཞིན་ལ་སྦྱར་བས་ཐོས་པ་ལ་གནས་པའོ། །
རྣམས་པར་ཐར་པའི་སྒོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་མེད་པ་དང་སྒོན་པ་མེད་པ་ལ་སོ་སོར་
རྟོག་པས་ཐར་པར་གནས་པའོ། །བཅིངས་པ་བཅད་པས་རྣམས་པར་གྲོལ་བར་གནས་
པའོ། །རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དང་མཐུན་པས་མ་དུལ་བ་རྣམས་ཉེ་བར་ཞི་བར་
གནས་པའོ། །ཤིན་ཏུ་རྣམས་པར་དག་པས་བྱ་བ་བྱས་པར་གནས་པའོ། །

ཁྱིམ་བདག་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། དགོན་པ་ལ་རྩ་དང་ཤིང་གེལ་པ་དང་ནགས་ཚེལ་
གནས་ཀྱང་འཛིགས་པ་མེད་ཅིང་མི་སྐྱག་སྐྱག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཁྱིམ་བདག་དེ་
བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དགོན་པ་ལ་གནས་པས་ཀྱང་ལུས་ལ་
རྩ་དང་ཤིང་གེལ་པ་དང་སྒྲན་དང་རྩྭ་ག་པ་དང་ཤིང་དང་མིག་ཡོར་ལྟ་བུ་དང་སྦྱ་(༡༡༢་
ན)མ་དང་མཚུངས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་སྤྱོད་ཞིག་འཛིགས་པར་
འགྱུར་འདི་ལ་སྤྱོད་ཞིག་སྐྱག་པར་འགྱུར་སྒྲུམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དེས་
འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་པར་ལྟ་ན། འདི་ལྟར་ལུས་འདི་ལ་ནི་བདག་གམ་སེམས་ཅན་ནམ་
སྒོག་གམ་སྦྱོ་བའམ་གསོ་བའམ་སྦྱོས་བྱའམ་གང་ཟག་གམ་ཤེད་ལས་སྦྱོས་པའམ་
ཤེད་བྱ་མེད་དེ། འདི་ལྟར་འཛིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་
བརྟགས་པ་ཡིན་གྱི་བདག་གིས་ནི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་བརྟགས་པ་དེ་ལ་
བརྟག་པར་མི་བྱའོ་སྒྲུམ་དུ་ལུས་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བརྟག་པར་བྱའོ། །དེས་ཇི་ལྟར་
དགོན་པ་ལ་རྩ་དང་ཤིང་གེལ་པ་དང་སྒྲན་དང་ནགས་ཚེལ་གནས་པ་རྣམས་ངའི་བ་
མེད་པས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་ངའི་བ་

མེད་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པས་ཚས་ཐམས་ཅད་དགོན་པ་ཉིད་དོསྟེ་སྐྱེས་ཏུ་ཤེས་
ནས་ཉེབར་བསྐྱབས་ཏེ་གནས་པར་བྱའོ། །དེ་ཅི་འུ་ཕྱིར་ཞེ་ན། དགོན་པ་ལ་གནས་པ་དེ་
ནི་ཉོན་མོངས་པ་གཅོད་པ་སྟེ་ངའི་བ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བྱིས་བདག་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བས་
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དགོན་པ་ལ་གནས་པར་བཀའ་བསྩལ་པར་ཤེས་ནས་དགོན་པ་ལ་
གནས་པར་བྱ་སྟེ། དེར་དགོ་བའི་ཚས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འབྱུང་རོ། །
དགོ་བའི་རྩ་བ་ཉེབར་བརྟན་ནས། ཕྱིས་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་རྒྱུ་དང་ལྗོངས་
དང་ཡུལ་དང་ཕོ་བྲང་འཁོར་དག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་ཚས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བྱིས་བདག་གཞན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ལུང་
དང་ཁ་ཏོན་མཐོན་པའི་ཕྱིར་ཚོགས་ཀྱི་ནང་དུ་འཇུག་ན་དེས་དེར་གྲུས་པ་དང་བཅས་
པར་བྱ་སྟེ། སློབ་དཔོན་དང་མཁན་པོ་རྣམས་དང་། གནས་བརྟན་དང་བར་མ་དང་དགོ་
སྦྱང་གསར་བུ་རྣམས་ལ་ཞེས་དང་བཅས་པར་བྱའོ། །ཚུལ་མཁས་པར་བྱའོ། །སྟོམ་
ལས་མེད་པར་རང་གིས་བྱས་པ་⁸⁰⁴དང་གཞན་ལ་གདུང་བ་མེད་པར་བྱའོ། །དེས་
བསྐྱེད་བཀྱར་ལ་གདུ་བར་མི་བྱའོ། །དེས་འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱེ་བཅོམ་
པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལྟ་དང་བཅས་པའི་འཛིག་རྟེན་དང་། བདུད་
དང་བཅས་པ་དང་། ཚངས་པ་དང་བཅས་པ་དང་། དགོ་སྦྱང་དང་བམ་ཟེའི་སྦྱེད་གྲུ་དང་
(༡༢་བ)བཅས་པ་དང་། ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་བཅས་པས་མཆོད་པ། སྦྱིན་
གནས་སུ་གྱུར་པ་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གང་ལས་ཀྱང་རིམ་གྲོར་བྱ་བ་
བདག་གིར་མི་མཛད་ན། བདག་ཅག་མ་བསྐྱབས་པ་སློབ་འདོད་པ་རྣམས་ལྟ་ཅི་སློབ་
ཏེ། བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསྐྱེད་བཀྱར་བྱའོ། །གང་ལས་ཀྱང་བསྐྱེད་
བཀྱར་བྱ་བ་བདག་གིར་མི་བྱའོ་སྟེ་སྐྱེས་ཏུ་བརྟན་པར་བྱའོ། །དེ་ཅི་འུ་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱིས་

804 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅེ་ 'བྱ་བ'

བདག་དགེ་སྦྱང་བསྟེན་བཀུར་ལ་གདུ་བ་⁸⁰⁵ནི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་རྒྱུ་གཟུང་བ་ཟུང་གཟེན་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་གང་དག་སྤྱད་པ་དེ་དག་ཀྱང་འདི་སྟུང་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་ཅག་ནི་བསྟེན་བཀུར་གྱི་ཕྱིར་སྤྱད་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་སྟུང་མོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཁྱིམ་བདག་གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དགོན་པ་པ་ཆོས་ཉན་པར་འདོད་དམ། མཁན་པོ་དང་སློབ་དཔོན་ལ་ལྟ་བར་འདོད་ནས། ནད་འདྲི་བའི་ཕྱིར་གྲོང་གི་གནས་སུ་འོངས་ནས། དེས་སྒོངས་སུ་⁸⁰⁶སྤྱར་ལྟོག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འགོ་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དེ་གལ་ཏེ་ལུང་མནོད་པ་དང་ཁ་ཏོན་བྱ་བ་གཞན་ལ་རག་ལས་ཏེ་གཙུག་ལག་ཁང་ན་གནས་ན་ཡང་། དེས་དགོན་པ་ལ་གཞོལ་བའི་སེམས་ཀྱིས། གང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་དགོན་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་ཆོས་ཚོལ་བས་མི་ངོམས་པ་དེ་ཉིད་དགོན་པ་ལ་གནས་པ་ཡིན་ནོ་སྟུང་དུ་བསམ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་པོའི་མདོལས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་དགེ་སྦྱང་དགོན་པ་པ་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་དུང་དུ་སྤྲིག་སྤྱུལ་དང་གཅན་གཟན་གདུམ་པོ་དག་འོངས་ན་དེས་དེ་ལ་འཇིགས་པ་དང་སྐྱག་པར་མི་བྱའོ།⁸⁰⁷ དེས་འདི་སྟུང་དུ་བདག་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་ལུས་དང་སྟོག་བོར་ཏེ་དགོན་པའི་གནས་སུ་འོངས་ཀྱི་⁸⁰⁸འདི་ལ་བདག་གིས་འཇིགས་པར་མི་བྱ་སྐྱག་པར་མི་བྱའོ། བྱམས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེ་སྤང་རྣམ་པར་སྤང་བར་བྱ་འཇིགས་པ་སྤང་བར་བྱའོ་སྟུང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བྱས་ནས་སྤྱུལ་དང་གཅན་གཟན་དེ་དག་གིས་སྟོག་གཅོད་ཅིང་ཟ་ན་ཡང་དེས་འདི་སྟུང་དུ་གཅན་གཟན་འདི་དག་ལ་བདག་གིས་བྱང་བྱིང་ཅོམ་

805 སྤྱར་ཐང་ཟེ་ ‘སྤྱ་བ’
 806 སྤྱི་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘དགོངས་སུ’
 807 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘མི་བྱའོ།’
 808 སྤྱི་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘ཀྱང་’

གྲིས་ཚེས་པར་བྱེད་མི་ཉུས་ཀྱི། དེ་དག་གིས་བདག་གི་ཤ་ཐོས་ནས་བདེ་བ་ལ་རེག་
པར་གནས་པར་འགྱུར་ལ། བདག་གིས་ཀྱང་སྤྱིང་པོ་མེད་པའི་ལུས་ལས་སྤྱིང་པོ་
སྤངས་པར་འགྱུར་བ་ནི་བདག་གིས་ཆེད་པ་(༡༡༣་ན)ལེགས་པར་ཆེད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གལ་ཏེ་དགོན་པའི་གནས་དེན་གནས་པ་ནི་མི་མ་ཡིན་པ་འོངས་
ན་མདོག་སྦྱག་ཀྱང་རུང་མི་སྦྱག་ཀྱང་རུང་། དེ་ལ་ཆགས་པར་མི་བྱ་ཁོང་ཁྲོ་བར་མི་
བྱའོ།།གལ་ཏེ་སྤྱོན་སངས་རྒྱས་མཐོང་བའི་ལྷ་དག་དགོས་དཔོན་པ་པའི་གན་དུ་⁸⁰⁹
འོངས་ཏེ་དྲི་བ་ཡོངས་སུ་འདྲི་ན། དེ་ལ་དགོས་དཔོན་པ་པ་དེས་ཇི་ལྟར་ཐོས་པ་
བཞིན་དུ་ལྷ་དེ་དག་ལ་ཆོས་བཤད་པར་བྱའོ། །ཅི་སྟེ་ལྷ་དེ་དག་ཟབ་མོའི་དྲི་བ་ཡོངས་
སུ་དྲིས་ཏེ་དགོས་དཔོན་པ་པ་དེས་ལན་མི་ཐེབས་པ་ལྟ་ན། དེས་ང་རྒྱལ་མེད་པར་
བྱས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་མ་བསྐྱབས་པ་ལ་བརྟུས་པར་མི་བྱ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་
པ་ལ་ལུང་མཉམས་ནས་འབད་དེ་ཁོང་དུ་མ་རྒྱུད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་གྱུར་
པ་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ན་དྲིས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལན་གདབ་པར་བྱའོ། །བདག་ནི་ཆོས་
ཉན་པ་ཡིན་གྱི་ཁྱེད་སྟོབས་པར་གྲིས་ཤིག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། འོད་སྤྱང་དགོས་དཔོན་
པ་པ་དེ་ལྟར་ལྷ་དེ་དག་ལ་གོ་བར་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དགོན་པའི་གནས་དེན་གནས་པ་དེས་རྩ་དང་ཤིང་གེལ་པ་དང་
སྤྱན་དང་ནགས་ཆལ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་དང་ཇི་ལྟར་འཇིག་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཇི་
ལྟར་ཕྱི་རོལ་གྱི་དངོས་པོ་འདི་དག་བདག་པོ་མེད་པ། གཡོ་བ་མེད་པ། བྱེད་པ་མེད་པ།
རྒྱ་དང་རྒྱུན་ཆོགས་པ་ལས་འབྱུང་གི། རྒྱ་དང་རྒྱུན་མ་ཆང་ན་མི་འབྱུང་བ་སྟེ། འདི་ལ་
དོན་དམ་པར་སྦྱོར་བ་དང་འགག་པའི་ཆོས་གང་ཡང་མེད་དོ་སྟེ་མ་དུ་མཚན་མར་གཟུང་
བར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

809 ལྷ་མཐོང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “རྩུང་དུ”

ཡང་གསུངས་པ། དགོན་པའི་གནས་དེན་གནས་པ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་
 གྱེ། འདི་ལྟར་བདག་ནི་ལམ་རིང་པོ་ནས་འདིར་འོངས་ལ་གཅིག་ཕུ་གཉིས་སུ་མེད་པ་
 གྱེ། ལེགས་པར་བྱས་པ་འམ་ཉེས་པར་བྱས་པ་བསྐྱེད་པའི་གྲོགས་ནི་གང་ཡང་མེད་ཀྱི་
 ལྟ་དང་ལྟ་དང་གཞོད་སྒྱུ་དང་རྩི་བྱ་དང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་བདག་གི་
 སེམས་ཀྱི་བསམ་པ་ཤེས་པ་དག་ཡོད་དེ། བདག་དགོན་པའི་གནས་ན་གནས་ལ་མི་
 དག་བའི་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་ན་དེ་དག་དཔང་དུ་⁸¹⁰འབྱུང་རོ། །བདག་ལམ་རིང་
 པོ་ནས་འོངས་ཤིང་གཅིག་ཕུ་གཉིས་སུ་མེད་དེ། རྟེན་པ་མེད། བདག་གི་མེད། ཡོངས་
 སུ་འཛིན་པ་མེད་ལ། གལ་ཏེ་འདོད་པ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པས་རྣམ་པར་རྟོག་གཞོད་
 སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་རྣམ་པར་རྟོག་ (༡༡༣་བ)འཆོ་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་
 རྣམ་པར་རྟོག་གམ། མི་དག་བ་གཞན་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པས་རྣམ་པར་རྟོག་པར་གྱུར་
 བ། གང་འདུ་འཛིན་པ་འདུ་བ་⁸¹¹ལ་མཛོན་པར་དགའ་བའི་སེམས་ཅན་རྣམས་དང་བྱེ་
 བྲག་མེད་པར་འབྱུང་ཏེ། བདག་གིས་ལྟ་དང་ལྟ་དང་གཞོད་སྒྱུ་དང་རྩི་བྱ་རྣམས་ལ་
 བསྐྱེད་པར་འབྱུང་ཞིང་། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱང་མི་མཉེས་པར་
 བྱས་པར་འབྱུང་གིས། ཅིན་མ་ཀྱང་བདག་ལ་ལྟ་རྣམས་འཕྱ་བར་མི་འབྱུང་བ་དང་།
 སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱང་དགྲེས་པར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ་སྟུམ་དུ་
 སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱེད་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ལས།
 དགོན་པར་གནས་པར་⁸¹²བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་པའོ། །

810 ལྟ་དགོད་ཅིན་ཅེ་ “དབང་དུ་”

811 ལྟར་ཐང་ཅེ་ “འདུལ་བ་”

812 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ “གནས་པར་” མེད།

བཅུ་གཉིས་པ། སེམས་ཡེངས་སུ་སྤྱད་བའི་ལེན།

༥ དེ་ལྟར་དགོན་པ་ལ་གནས་ནས་མཉམ་པར་གཞག་པ་ལ་སྤྱར་བར་བྱ་སྟེ། བཅོམ་
ལྡན་འདས་མ་ལས། དེས་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་དོན་དུ་བསམ་གཏན་གྱི་པ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་ལ་སྦྱོད་པས་སེམས་གཡེང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དེ་
འདི་སྒྲམ་དུ་སེམས་གཡེང་བ་ལ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་བསམ་གཏན་བསྐྱེད་པ་འདུག་གོ་ན་
ན། སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལྟ་ཅི་སྟོན། དེ་ལྟ་བུས་ན་བདག་
སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་མ་
རྒྱས་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་མི་གཡེང་བར་བྱའོ་སྒྲམ་དུ་སེམས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ། བསམ་གཏན་གྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
ལ་སྦྱོད་ཅིང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་བསམ་
གཏན་ལ་སྦྱོམས་པར་འཇུག་སྟེ། དེ་མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་ཡང་མཚན་
མར་མི་འཛིན་ཅིང་མཛོན་རྟགས་སུ་མི་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་གི་ཕྱིར་མིག་གི་དབང་
པོ་སྟོམ་པས་མ་བསྐྱམས་པར་གནས་ཏེ། བརྣབ་སེམས་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་སྤྲིག་
པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་གཞན་ལ་ཡང་སེམས་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དེ་དག་སྟོམ་པར་བྱེད་
མིག་གི་དབང་པོ་སྤྱད་བར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣ་བས་སྒྲ་ཐོས་པ་དང་། ལྡན་བྱི་ཆོར་
བ་དང་། ལྟུང་ལྟུང་བ་དང་། ལྟུང་གིས་རེག་བྱ་ལ་རེག་པ་དང་། ཡིད་གིས་ཆོས་
རྣམ་པར་རིག་པ་ན་མཚན་མར་མི་⁸¹³འཛིན་ཅིང་མཛོན་རྟགས་སུ་མི་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །
གང་གི་ཕྱིར་(༡༡༥ན)ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་སྟོམ་པས་མ་བསྐྱམས་ཏེ་སྤྲིག་པ་མི་དགེ་
བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དེ་དག་སྟོམ་པར་བྱེད་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་སྤྱད་
བར་བྱེད་དོ། །

813 ལྡན་ཐང་དང་པོ་ཅིང་མི་མེད།

དེ་འགྲོ་འཇམ་འགྲེང་པ་འདུག་གཤམ་ཉལ་ལམ་སྤྲུལ་མི་སྤྲུལ་ཡང་རུང་སྟེ། མཉམ་པར་
གཞག་པར་གནས་པ་དང་ཞི་བར་གནས་པ་མི་འདོར་རོ། །དེ་ལག་པ་མི་ཤོད་པ་དང་།
རྐང་པ་མི་ཤོད་པ་དང་། ལུ་ཙཱ་མི་སྤྲུལ་བ་དང་། ཆོག་འཆལ་པ་མེད་པ་དང་། དབང་པོ་
མི་གཡེང་བ་དང་། མི་ཤོད་པ་དང་། ཡབ་ཡབ་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཟུ་ལུམས་ཅན་མ་
ཡིན་པ་དང་། ལུས་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་དང་། སེམས་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་དང་། ལུས་ཞི་བ་
དང་། ངག་ཞི་བ་དང་། སེམས་ཞི་བ་དང་། དབེན་ཡང་རུང་མི་དབེན་ཡང་རུང་སྟེ་སྦྱོད་
ལམ་བཅོས་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ཆོག་ཤེས་པ་དང་། གསོ་སྤྲུལ་བ་དང་། དགང་སྤྲུལ་བ་དང་། འགྲོགས་
ན་བདེ་བ་དང་། ཆོག་དང་སྦྱོད་ཡུལ་བདེ་བ་དང་། འདུ་འཛིན་ནང་ན་ཡང་སྦྱོད་ཡུལ་
དབེན་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་མ་རྟེན་པ་ལ་ཡང་མཉམ་ཞིང་འགྱུར་བ་མེད་པ་ཡིན།
ཁེངས་པ་མེད་ཅིང་འདུད་པ་མེད་པ་ཡིན།⁸¹⁴ དེ་བཞིན་དུ་བདེ་བ་དང་སྦྱག་བསྐྱུལ་བ་
དང་། བསྦྱོད་པ་དང་སྦྱད་པ་དང་། སྟན་པ་དང་མི་སྟན་པ་དང་། འཆོ་བ་དང་འཆི་བ་
ཡང་མཉམ་ཞིང་འགྱུར་བ་མེད་པ་ཡིན། ཁེངས་པ་མེད་ཅིང་འདུད་པ་མེད་པ་ཡིན།⁸¹⁵
དེ་བཞིན་དུ་དབྱ་དང་མཛའ་བོ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་།
འཕགས་པ་དང་འཕགས་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྲོ་དང་གཟུགས་སྤྲུག་པ་དང་མི་སྤྲུག་
པ་རྣམས་ལ་ཡང་མཉམ་ཞིང་འགྱུར་བ་མེད་པ་ཡིན། ཁེངས་པ་མེད་ཅིང་འདུད་པ་མེད་
པ་ཡིན།⁸¹⁶ རྗེས་སུ་ཆགས་པ་དང་མི་མཐུན་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅི་འཕྲིར་ཞེ་
ན། འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ཞིང་བྱུང་བ་མེད་པ་དང་
རྫོགས་པ་མེད་པ་དང་། མཛོན་དུ་གྲུབ་པ་མེད་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྐྱ་ཆེར་
གསུངས་སོ།།

814 ལྟར་ཐང་། “འདུག་པ་མེད་པ་ཡིན།” རྩེ་དགེ་དང་ཙོན་། “འདུད་པ་དང་།”

815 རྩེ་དགེ་དང་ཙོན་། “འདུད་པ་དང་།”

816 རྩེ་དགེ་དང་ཙོན་། “འདུད་པ་ཡིན།”

དེ་ལ་ཡིད་ལྷུ་མ་ན་དག་འ་བ་བསྐྱོམ་པས་གཟེངས་བསྟོད་པར་བྱའོ། །ཞོད་པར་གྱུར་ན་
མི་རྟག་པ་ཡིད་ལ་བྱ་བས་རབ་དུ་ཞི་བར་བྱའོ། །གཉི་གའི་གཉིན་པོའི་དོན་དུ་ནི།
འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོད་གིས་བརྗོད་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དེ་ལ་བར་བྱ་སྟེ།
སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་པན་པ་དང་སྟོང་ཆེ། །བསྐྱལ་པ་བྱེ་མང་བརྒྱ་ལམ་འབྱུང་བར་
འབྱུང། །ད་ལྟ་དལ་བ་དམ་པ་ཆེད་པ་ལ། །གལ་ཏེ་(༡༧)པ་ཐར་འདོད་བག་མེད་སྟོང་
བར་གྱིས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ། །འདི་ནི་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་བདེན་པ་མིན། །
འདུས་བྱས་སྤི་ལམ་མཚུངས་པར་བརྟགས་ནས་ནི། །འདི་ནི་རྟག་དུ་སྐྱུ་ག་པ་ཐམས་
ཅད་དང་། །སྐྱུར་དུ་འབྲལ་བར་མི་འགྱུར་གང་ཡང་མེད། །པ་ལོ་ལ་ཕྱིན་དང་ས་དང་
སྟོབས་རྣམས་ལ། །རྟག་དུ་བཙོན་པར་གྱིས་ལ་འབད་པར་གྱིས། །དུལ་མེད་བྱང་ཆུབ་
སངས་རྒྱས་མ་གྱུར་བར། །བཙོན་འབྱུས་ནམ་ཡང་⁸¹⁷ཉམས་པར་གྱུར་ཏེ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །སྤིང་གསུམ་གྱི་དང་ནད་ཀྱི་སྐྱུ་ག་
བསྐྱལ་འབར། །འདི་ནི་འཆི་མེ་⁸¹⁸རབ་འབར་མགོན་མེད་པ། །སྤིང་ལས་འབྱུང་ལ་
འགོ་བ་རྟག་དུ་སྟོང་ས། །བྱམ་པར་ཆུད་པའི་བྱང་བ་འཁོར་བ་བཞིན། །སྤིང་གསུམ་མི་
བརྟན་སྟོན་ཀའི་སྤྱིན་དང་འདྲ། །འགོ་བའི་སྐྱེ་འཆི་གར་ལ་ལྟ་དང་མཚུངས། །འགོ་
བའི་ཆོ་འགོ་ནམ་མཁའི་སྟོག་འདྲ་སྟེ། །རི་གཟར་འབབ་ཆུ་ལྟ་བུར་སྐྱུར་མགོ་གས་
འགོ། །སྤིང་སྤེད་མ་རིག་དབང་གིས་སྐྱེ་བོ་རྣམས། །མི་དང་ལྟ་གནས་ངན་སོང་ལམ་
གསུམ་པོ། །འགོ་བ་ལྟ་བོ་དག་དུ་མི་མཁས་འཁོར། །དཔེར་ན་རྩ་མཁན་འཕང་ལོ་
འཁོར་བ་བཞིན། །རྟག་དུ་གཟུགས་སྐྱུ་ག་མཆོག་དང་སྐྱེ་སྟོན་དང་། །དྲི་ཞིམ་རོ་
མཆོག་རིག་པ་བདེ་བྱེད་པ། །དུས་ངན་རྩི་ལ་འགོ་བ་འདི་དག་ཐོགས། །དཔེར་ན་རྩོན་

817 སྤིང་གི་ཆེ་རྣམས་ཀྱང་། ཅོན་ཆེ་རྣམས་ཀྱང་།

818 ལེགས་སྐྱུར་ཆེ་འཆི་མེ་ (maraṇa-agni) བོད་དཔེ་རྣམས་ཆེ་འཆི་མེད་

པའི་ཆེ་ལ་སྤྱུ་ཐོགས་བཞིན། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་མུ་འན་གཞོན་པ་མང། །འཇིགས་
 བཅས་ཏྲ་ཏྲ་དབྱ་བྱེད་ཉོན་མོངས་བཅས། །རལ་གྱི་འི་སོ་འདྲ་དུག་སྤྲོང་ལོ་མ་
 མཚུངས། །འན་སྤྱུགས་སྤྲོད་ལྟར་འཕགས་པའི་སྤྱེ་བོས་སྤངས། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་
 འཇིགས་བཅས་ཉོན་མོངས་བཅས། །ཏྲ་ཏྲ་འན་པ་བཟེད་བྱེད་མུན་པ་བྱེད། །ཏྲ་ཏྲ་
 འཇིགས་པའི་རྒྱ་བྱེད་སྤྱུག་བསྐལ་ཙ། །སྤྲོད་པའི་སྤྲོད་པའི་འཁྲི་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱེད།
 ཇི་ལྟར་མེ་འབར་འོབས་ནས་འཇིགས་བཅས་པ། །དེ་ལྟར་འདོད་འདི་འཕགས་པའི་སྤྱེ་
 བོས་རིག། །འདམ་ཇུ་བཆེ་འདྲ་རལ་གྱི་གཤེགས་གནས་འདྲ། །རལ་གྱི་འི་སོ་ལ་སྤྲོང་
 ཕྱིས་བསྤྱུས་དང་མཚུངས། །ཇི་ལྟར་སྤྱུལ་གྱི་མགོ་དང་འན་སྤྱུགས་སྤྲོད། །དེ་ལྟར་
 འདོད་འདི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རིག། །བྱ་ཤ་ཁམ་བྱ་འདྲ་ཞིང་གསལ་ཤིང་འདྲ། །རོ་
 ལ་བྱི་ལྟར་དབྱ་དང་བཅས་པ་ཡིས། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་འདི་དག་ཚུ་ཆེ་འདྲ། །
 གཟུགས་བརྒྱན་མཚུངས་ཤིང་བྲག་ཅ་འདྲ་བ་དང་། །(༡༡༥་ན)མིག་ཡོར་འདྲ་ཞིང་
 གར་ལ་ལྟ་འདྲ་དང་། །མི་ལམ་མཉམ་པར་འཕགས་པའི་སྤྱེ་བོས་རིག། །འདོད་པའི་
 ཡོན་ཏན་སྐད་ཅིག་ཡ་མ་བཟ། །སྤྱུ་མ་སྤྱིག་རྒྱ་འདྲ་ཞིང་བརྟུན་པ་ཅན། །ཚུ་བར་དབྱ་བ་
 ལྟ་བུར་ཡང་དག་མིན། །ཡོངས་སུ་བཏྲགས་ལས་བྱུང་བར་མཁས་པས་རྟོགས། །ན་
 ཚོད་ཐོག་མར་གཟུགས་མཆོག་འཛོན་པའི་ཆོ། །ཕངས་ཤིང་སྤྱུག་འདོད་འདི་ནི་བྱིས་
 པའི་སྤྲོད། །ཀྱ་ན་སྤྱུག་བསྐལ་གཟི་བཟེད་ལུས་བཅོམ་⁸¹⁹ནས། །རྣམ་པར་སྤངས་ཏེ་
 རི་དུགས་ལྷུང་སྐམ་⁸²⁰བཞིན། །ཁོར་འབྱུ་⁸²¹དམ་པ་ཇུས་མང་སྟོབས་ལྡན་ཆོ། །
 ཕངས་ཤིང་སྤྱུག་འདོད་འདི་ནི་བྱིས་པའི་སྤྲོད། །ཁོར་ཉམས་སྤྱུག་བསྐལ་བར་ནི་བྱུར་
 པའི་ཆོ། །རྣམ་པར་སྤངས་ཏེ་མི་ཡིས་འབྲོག་སྤྲོད་བཞིན། །ཇི་ལྟར་མེ་ཏྲ་ཤིང་དང་
 འབྲས་བཅས་ཤིང་། །དེ་ལྟར་སྤྱིན་འདོད་མི་ལ་དག་འབར་བྱེད། །ཁོར་ཉམས་ཀྱ་བས་

819 ལྷ་མ་ཐང་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཡིད།

820 ལྷ་རུང་། ‘སྐད་ཀྱི་’

821 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྫོང་གུ་

ཉེན་ཅིང་སྤྲོད་བྱེད་པ། །དེ་དག་དགའ་བར་མི་འགྱུར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། །རྩལ་ལྡན་གཟུགས་མཆོག་ལྡན་ཆོ་དཔོན་པོ་བཞིན། །ཕྱད་ན་སྤྱག་ཅིང་དབང་པོ་དགའ་བར་བྱེད། །
 ག་ན་སྤྱག་བསྐྱེད་ཉེན་ཅིང་མོར་ཟད་པ། །དེ་ཆོ་འདོད་པར་མི་འགྱུར་འཆི་བདག་བཞིན། །
 ག་བས་ཀྱི་བྱས་ན་ཆོད་ཡལ་གྱུར་ན། །སྤྲོད་པོ་གནམ་ལྷགས་ཀྱིས་ནི་བཅོམ་པ་བཞིན། །
 ག་བས་འཁོགས་ན་འཛིགས་བཅས་ཁང་རུལ་འདྲ། །ཀྱ་ལས་འབྱུང་བ་ཐུབ་པ་ལྷུང་དུ་སྤྲོས། །བྱད་མེད་སྤྱིས་པའི་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་བས་སྤྱིམས། །འབྲི་ཤིང་སྤྱ་ལའི་ནགས་ལ་རྒྱུད་དམར་བཞིན། །ཀྱ་བས་བཙོན་འགྱུས་རྩལ་དང་ཤུགས་འཕྲོག་སྟེ། །དཔེར་ན་སྤྱིས་བྱ་འདམ་དུ་བྱིང་བ་བཞིན། །ཀྱ་བས་གཟུགས་སྤྱག་གཟུགས་ནི་མི་སྤྱག་བྱེད། །
 ག་བས་གཟི་བུ་འཕྲོག་ཅིང་མཐུ་སྟོབས་འཕྲོག། ཀྱ་བས་བདེ་བ་འཕྲོག་ཅིང་བརྟམས་པར་བྱེད། །ཀྱ་བས་འཆི་བྱེད་ཀྱ་བས་མདངས་ཀྱང་འཕྲོག། །ནད་བརྒྱ་མང་དང་ནད་འཐིབས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱིས། །འགོ་བ་གཙོས་ཏེ་མི་ཡིས་རི་དྲགས་བཞིན། །ཀྱ་དང་ན་བས་བཅོམ་པའི་འགོ་སྟོས་ལ། །སྤྱག་བསྐྱེད་ལས་ནི་⁸²²འབྱུང་བ་ལྷུང་ཤོད་ཅིག །
 དཔེར་ན་དགུ་སྤྱད་རྒྱུད་དང་ཁ་བ་ཆེ། །ཅི་ཤིང་གཤལ་པ་ནགས་སྤྱན་མདངས་ཀྱང་འཕྲོག། །དེ་ལྟར་ནད་འདི་འགོ་བའི་མདངས་འཕྲོག་ཅིང་། །དབང་པོ་གཟུགས་དང་སྟོབས་ནི་ཉམས་པར་བྱེད། །ཞོར་འབྱུ་ཞོར་ཆེན་ཐ་མར་ཟད་པར་བྱེད། །ནད་ནི་རྟག་ཏུ་འགོ་བ་བརྟམས་པར་བྱེད། །གཞོད་པ་བྱེད་ཅིང་སྤྱག་ལ་(༡༥་བ)སྤྲོད་བར་བྱེད། །ཡོངས་སུ་གདུང་བྱེད་མཁའ་ལས་ཉིམ་བཞིན། །འཆི་དང་འཕོ་དང་འཆི་འཕོ་དུས་བྱེད་པ། །
 མངས་ཤིང་སྤྱག་པའི་སྤྱོ་པོ་རྟག་ཏུ་འབྲལ། །ཕྱིར་མི་འོང་ཞིང་ཕྱད་པར་འགྱུར་མ་ཡིན། །ཤིང་ལས་ལོ་འབྱུལ་འདྲ་ཞིང་རྒྱུན་རྒྱུན་མཚུངས། །འཆི་བ་དབང་ཡོད་པ་དག་དབང་མེད་བྱེད། །འཆི་བས་འཕྲོག་བྱེད་ཐུགས་ཤིང་དེད་བཞིན། །མི་ནི་གཉིས་མིན་གྲོགས་མེད་གཅིག་བྱུར་འགོ། །རང་ལས་འབྲས་བྱ་ལྡན་པས་དབང་ཡང་མེད། །འཆི་བས་

822 རྩེ་དགོད་དང་ཅོན་ཅོན་གྱིས་ནི་

སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་ཕྱག་མང་འཛིན་ཏེ། །འབྱུང་པོའི་ཚོགས་ལ་རྒྱ་མཚོའི་ཁྱུ་སྟོན་བཞིན།།
སྤྱུ་ལ་མཁའ་ལྷིང་གླང་ཆེན་སང་གེ་འདྲ། །རྩ་རྩེ་འབྱུང་པོའི་ཚོགས་ལ་མེ་དང་
མཚུངས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཕྱོགས་
བཞི་ནས་⁸²³རི་ཆེན་པོ་སྤྲ་བ། བརྟན་པ།⁸²⁴ སྤྱིང་པོ་དང་ལྷན་པ། མ་ཞིག་པ། མ་
གས་པ། འཕན་མེད་པ། ཤིན་ཏུ་མ་ཁྲེགས་པ་གཅིག་ཏུ་སྤྱག་པོ་⁸²⁵བཞི། གནམ་ལ་
རེག་ཅིང་ས་རྒྱ་ག་⁸²⁶སྟེ། རྩ་དང་ཤིང་གེལ་པ་དང་ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་ཐམས་ཅད་
དང་། སེམས་ཅན་སྲོག་ཆགས་འབྱུང་པོ་ཐམས་ཅད་ཕྱི་མར་འཐག་ཅིང་འོང་བ་དེ་
དག་ལས་ནི། མགྲོགས་པར་འབྲོས་པ་འཇམ། སྟོབས་ཀྱིས་བརློག་པ་འཇམ། རྩོམ་ཀྱིས་
བརློག་པ་འཇམ། རྩས་དང་སྤྲགས་དང་སྤྲན་རྣམས་ཀྱིས་བརློག་པར་སྤྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ།།
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་དུ། འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་འདི་དག་འོང་སྟེ། དེ་དག་
ལས་མགྲོགས་པས་འབྲོས་པ་འཇམ། སྟོབས་ཀྱིས་བརློག་པ་འཇམ། རྩོམ་ཀྱིས་བརློག་
པ་འཇམ། རྩས་དང་སྤྲགས་དང་སྤྲན་རྣམས་ཀྱིས་བརློག་པར་སྤྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །བཞི་
གང་ཞེ་ན། ཁྱ་བ་དང་། ཉ་བ་དང་། འཆི་བ་དང་། རྒྱུད་པ་འོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱ་བ་ནི་
དར་ལ་བབ་པ་འཛུམས་ཤིང་འོང་། ཉ་དེ་ནི་ནད་མེད་པ་འཛུམས་ཤིང་འོང་། རྒྱུད་པ་ནི་སྤྲན་
སྤྲུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཛུམས་ཤིང་འོང་། འཆི་བ་ནི་སྲོག་འཛུམས་ཤིང་འོང་སྟེ། དེ་
དག་ལས་ནི་མགྲོགས་པས་འབྲོས་པ་འཇམ། སྟོབས་ཀྱིས་བརློག་པ་འཇམ། རྩོམ་ཀྱིས་
བརློག་པ་འཇམ། རྩས་དང་སྤྲགས་དང་སྤྲན་རྣམས་ཀྱིས་ཞི་བར་སྤྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ།།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་རི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སང་གེ་རི་དྲགས་ཀྱི་ཚོགས་

823 སྤྲ་ཐང་ཟེ་ ‘ན’

824 སྤྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བརྟན་པ།’ མེད།

825 སྤྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྤྱག་པོ་’

826 སྤེ་དག་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ ‘རྒྱ་ག’

ཀྱི་ནང་ན་བཞུགས་ནས་རི་དྲགས་བཟུང་སྟེ་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །རི་
 དྲགས་དེ་ནི་སྟོབས་པོ་ཆེའི་ཁ་མི་བཟད་པས་བཟུང་བས་(༡༡༤་ན)དབང་མེད་པར་
 འགྱུར་རོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་དུ་འཆི་བདག་གི་གསལ་ཤིང་གིས་ཟུག་སྟེ།
 རྒྱགས་པ་དང་ནི་བྲལ། མགོན་ནི་མེད། རྒྱབས་ནི་མེད། དབྱང་གཉེན་ནི་མེད། གཤེས་
 ནི་འཇིགས། ཚིགས་ནི་འབྱེ་འབྲལ། ཤ་དང་ཁྲག་ནི་སྐྱམ། ལུས་ནི་ནད་ཀྱིས་གདུངས།
 སྐྱོམ་ནི་སྐྱོམ། བཞིན་ནི་འགྱུར། ཀླང་ལག་ནི་གཡོ་བ། ལས་ནི་མི་ཅུས། མཐུ་ནི་མེད།
 ཁ་རྩུད་སྐྱབས་དང་གཅིན་དང་ངན་རྒྱགས་ཀྱིས་ནི་ལུས་ལ་གོས། མིག་དང་རྩ་བ་
 དང་སྒྲ་དང་ལྗེ་དང་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དག་ནི་འགག་སྐྱིགས་བྱ་ནི་འབྱུང། སྒྲ་
 ངར་ངར་པོ་ནི་འཐོན། སྒྲན་པས་ནི་བོར། སྒྲན་དང་ཁ་བས་དང་བཟའ་བ་དང་ཐུག་པ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ནི་གྲེས་ལ་བོར་ཏེ། འགོ་བ་གཞན་དག་དུ་འགོ་བར་མལ་གྱི་ཐ་མ་ལ་
 ནི་ཉལ། ཐོག་མ་མེད་པའི་རྒྱུ་བ་དང་རྒྱ་བ་དང་ན་བ་དང་འཆི་བའི་འཁོར་བའི་རྒྱུ་དུ་
 ནི་ཅུབ། སྟོག་ནི་ཅུང་ཟད་ཅིག་ལུས།⁸²⁷ གཤེན་ཇེ་ཇི་མིས་ནི་འཇིགས་སྐྱག་ །བྱུང་གི་
 དབང་དུ་ནི་སོང། དབྱགས་རྒྱུ་བ་ནི་ཆད། ཁ་དང་སྒྲ་ནི་གདངས། སོ་ནི་གཅིགས། སྒྲིན་
 པ་སྒྲིན་ནོ་ཞེས་དེ་སྐད་གསལ་བ་ནི་འདེབས། ལས་ཀྱི་སྲིད་པ་ནས་ཡང་སྲིད་པ་ལ་ནི་
 འཇུག །གཅིག་ཕུ་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གོགས་ནི་མེད་དེ། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་འདོར།
 འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱི་འགོ། རྒྱས་ཆེན་པོ་ནི་འདེབས། ཐུན་པ་ཆེན་པོར་ནི་ཞུགས།
 གཡང་ས་ཆེན་པོར་ནི་ལྷུང། ཁོད་སྐྱུག་པོར་ནི་འཇུག །དགོན་པ་ཆེན་པོར་ནི་འགོ། རྒྱ་
 མཚོ་ཆེན་པོས་ནི་བྱེད། ལས་ཀྱི་རྒྱུང་གིས་ནི་བདས། ས་རྩྭགས་མེད་པའི་སྟོགས་སུ་ནི་
 འགོ། གཡུལ་ངོ་ཆེན་པོར་ནི་འཇུག །གདོན་ཆེན་པོས་ནི་བྱེད། རྣམ་མཁའ་ལ་ནི་
 འཆེལ། ཐ་མ་དང་ཐུ་ཅུ་དང་། སྲིང་མོ་དང་བྱ་དང་བྱ་མོས་ནི་བསྐྱོར། དབྱགས་ནི་
 འཆད། རོར་བགོ་བཤའ་བྱ་ཞེས་ནི་བྱེད། ཀྱི་རུད་མ། ཀྱི་རུད་པ། ཀྱི་རུད་ཐུ། ཞེས་ནི་

827 རྩེ་དགོད་དང་ཅིན་ནི་ “ལས།”

ཟེར། སྐྱ་ནི་ཞིག་སྟེ། སྐྱེན་པ་དང་དཀའ་ལུག་དང་ཆོས་འབའ་ཞིག་གྲོགས་སུ་གྱུར་པ་
ན་ཆོས་མ་གཏོགས་པར་སྐྱབས་གཞན་མེད། མགོན་གཞན་མེད། གནས་གཞན་
མེད། དཔུང་གཉེན་གཞན་མེད་དོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ན། ཆོས་ནི་སྤང་
དང་གནས་དང་མགོན་དང་སྐྱབས་དང་དཔུང་གཉེན་དང་⁸²⁸སྐྱེན་པར་འགྱུར་རོ།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། གང་བས་ཉེན་པ་ལ་མེད་དང་། མེས་རབ་ཏུ་གདུངས་
པར་གྱུར་(༡༦བ)པ་ལ་མེ་གསོད་པ་དང་། ཚ་བས་ཉེན་པ་ལ་བསིལ་བ་དང་། འགོན་པོ་
ངལ་བ་ལ་གྲིབ་མ་དང་རླུང་བསིལ་བ་དང་། ལམ་དུ་ཞུགས་པ་ལ་བཞོན་པ་དང་། ཉལ་
བ་ལ་མལ་འཇམ་པོ་དང་། སྐྱོམ་པ་ལ་རྒྱ་གང་མོ་དང་། ཤིན་ཏུ་བཀྲེས་པ་ལ་ཟས་
བཟང་པོ་དང་། ལྷ་དན་གྲིས་ལོན་པ་ལ་དབུགས་འབྱིན་པ་དང་། གདུངས་པ་ལ་སིམ་
པར་བྱེད་པ་དང་། དགོན་པར་ལམ་སྟོར་བ་ལ་ལམ་མཚོན་པར་བྱེད་པ་དང་། ནད་ཀྲིས་
བཏབ་པ་ལ་སྦྲན་པ་དང་སྦྲན་དང་ནད་གཡོག་བྱེད་པ་དང་། རྩམ་ཁྱེར་བ་ལ་གཟིངས་
དང་། འདམ་དུ་བྱིང་བ་ལ་འཇུག་དང་། རྒྱལ་དཀའ་བ་ལ་ཟམ་པ་དང་། ཉམ་ང་བ་ལ་
འབབ་སྟེགས་དང་། ལུན་ཁུང་ན་སྦྱོན་མེད་དང་། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་གྱུ་དང་། ལྷགས་
པས་ཉེན་པ་ལ་རླུང་མེད་པའི་གནས་དང་། ཡུལ་གཞན་དུ་སོང་བ་ལ་⁸²⁹ལམ་རྒྱགས་
དང་། དཔུང་པོ་ལ་ལོར་དང་། བྱེད་པར་འདོད་པ་ལ་གྲོགས་དང་། གཅད་པར་འདོད་
པ་ལ་ལག་ཅ་དང་། གཞིག་པར་འདོད་པ་ལ་རྩི་རྩེ་དང་། གཡུལ་རོར་ཞུགས་པ་ལ་གོ་
ཆ་དང་། འཇིགས་པ་ལ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་གྲོགས་དང་། འཐབ་པ་ལ་དཔུང་
གཉེན་དང་། དོག་པ་ལ་གོ་འབྱེད་པ་དང་། ལུ་གེ་ལ་ལོར་དང་ལྡན་པ་དག་མགོན་དང་
སྐྱབས་དང་གནས་དང་ཉེན་དུ་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཆི་བདག་གི་
གསལ་ཤིང་གིས་ཟུག་སྟེ། རྒྱགས་པ་དང་ནི་བྲལ། མགོན་ནི་མེད། སྐྱབས་ནི་མེད།

828 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སྐྱབས་དང་དཔུང་གཉེན་དང་” མེད།

829 སྟེ་དགོ་དང་ཅིན་། “འགོ་བའི་”

དཔུང་གཉེན་ནི་མེད། གཤེས་ནི་འཇིག་ །ཚིགས་ནི་འབྲེ་འབྲེལ། ཨ་དང་ཐག་ནི་སྐྱམ།
 ལུས་ནི་ནད་ཀྱིས་གདུང་། སྒོམ་ནི་སྒོམ། བཞིན་ནི་འབྱུང་། ཀླང་ལག་ནི་གཡོལ། ལས་
 ནི་མི་ཏུས། མཐུ་ནི་མེད། ཁ་ཚུད་སྐྱབས་དང་གཅིན་དང་ངན་སྐྱབས་ཀྱིས་ནི་ལུས་
 ལ་གོས། མིག་དང་། རྩ་བ་དང་། རྩ་དང་། ལྷ་དང་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དག་ནི་
 འགག། སྐྱབས་བྱ་ནི་འབྱུང་། སྐྱ་ངར་ངར་པོ་ནི་འཐོན། སྐྱན་པས་ནི་བོར། སྐྱན་དང་ཁ་
 ཟས་དང་བཟའ་བ་དང་། ཐུག་པ་⁸³⁰ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ནི་གྲེས་ལ་བོར་ཏེ། འགོ་བ་
 གཞན་དག་ཏུ་འགོ་བར་མལ་གྱི་ཐ་མ་ལ་ནི་ཉལ། ཐོག་མ་མེད་པའི་སྐྱེ་བ་དང་ཤ་བ་
 དང་འཆི་བའི་འཁོར་བའི་རྒྱུད་དུ་ནི་ཏུབ། སྒོག་ནི་ཅུང་ཟད་ཅིག་ལུས།⁸³¹ གཤེན་རྗེའི་
 མིས་ནི་འཇིགས་སྐྱབས་ །བྱུང་གྱི་དབང་དུ་ནི་སོང་། དབུགས་རྒྱ་བ་ནི་འཆད། ཁ་དང་སྐྱ་
 ནི་གདངས། སོ་ནི་གཅིགས། སྐྱིན་པ་ནི་སྐྱིན་(༡༧ན)ནོ་ཞེས་དེ་སྐད་གསོལ་བ་ནི་
 འདེབས། ལས་ཀྱི་སྲིད་པ་ནས་ཡང་སྲིད་པ་ལ་ནི་འཇུག །གཅིག་ཕུ་གཉིས་སུ་མེད་
 ཅིང་གོགས་ནི་མེད་དེ། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་འདོར། འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་དུ་ནི་འགོ། སྐྱས་
 ཆེན་པོ་ནི་འདེབས། ཐུན་པ་ཆེན་པོར་ནི་ཞུགས། གཡང་ས་ཆེན་པོར་ནི་ལྷུང་། ཁྲོད་
 སྐྱག་པོར་ནི་འཇུག །དགོན་པ་ཆེན་པོར་ནི་འགོ། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོས་ནི་ཁྲེར། ལས་ཀྱི་
 རྒྱུད་གིས་ནི་བདས། ས་རྒྱགས་མེད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ནི་འགོ་བ་ན་ཆོས་མ་གཏོགས་
 པར་མགོན་གཞན་མེད། སྐྱབས་གཞན་མེད། དཔུང་གཉེན་གཞན་མེད་དོ། །རྒྱལ་པོ་
 ཆེན་པོ་ཆོས་ནི་དེའི་ཆོ་དེའི་དུས་ན། སྤྱིང་ཆེན་པོ་དང་གནས་དང་མགོན་དང་སྐྱབས་
 དང་དཔུང་གཉེན་དང་སྟོན་པར་འབྱུང་རོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེའི་ཆོ། འདི་སྐྱམ་དུ་
 སེམས་ཏེ། ཀྱི་རྒྱད་གང་དུ་འགོ་བར་འབྱུང་། ཕྱོགས་གར་འགོ་བར་འབྱུང་། གང་དུ་
 ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་པར་འབྱུང་། བདག་གི་མར་ནི་སུ་ཞིག་འབྱུང་སྐྱམ་པ་ལས།
 དེས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་སྐྱེ་བར་མཐོང་བར་འབྱུང་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། མནར་མེད་པ་

830 སྐྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “འབྱུང་བ་”

831 སྐྱེ་དགོན་དང་ཅོན་ཟེ་ “ལས།”

དང་། ཚེ་བ་དང་། རབ་ཏུ་ཚེ་བ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་རྣམས་སུ་ལོ་
མང་པོ་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་ཕྱག་མང་པོར་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་སྤྲུག་
བསྐྱེད་མི་བཟད་པ་དག་པ་རྩུབ་པ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་ཆོར་བ་སྟོང་སྟེ། ཇི་སྟོན་དུ་
སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་སྟོང་བར་འགྱུར་བའི་སྟོན་པ་མི་དགེ་བའི་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ཐམས་ཅད་དུ་བཟད་ཅིང་བྱང་བར་མ་གྱུར་པ་དེ་སྟོན་དུ་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་
རོ། །དེ་དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་སྐྱེ་བ་མཐོང་བར་གྱུར་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་
པོ་འི་ནང་དུ་ཉ་ཆོན་དང་ཉ་ཆོན་མིད་ལ་སོགས་པ་སྟོན་ཆགས་གཅིག་གིས་གཅིག་
གསོད་པ་དང་འཆོ་བ་དང་དབང་མེད་པར་སྐྱེ་ལོ། །བདག་ཡི་དྲགས་ཀྱི་ནང་དུ་⁸³²སྐྱེ་
བར་མི་འགྱུར་རམ་སྟུམ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ལོ་མང་པོ་དང་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་དང་ལོ་
བརྒྱ་སྟོང་ཕྱག་མང་⁸³³པོར་རྒྱུ་ཡང་མི་ཐོས་ན་མཐོང་བ་ལྟ་ཅི་སྟོས་པར་འགྱུར་རོ། །
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་རྟག་པར་བལྟ་ཞིང་བཟད་པ་དང་⁸³⁴དེངས་
པར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། འཆི་བས་འཇིགས་སྐྱག་པར་བྱ་ལོ། །ཆོས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྟོན་གྱིས་
ཤིག ཆོས་མ་ཡིན་པས་ནི་མི་བྱ་ལོ། །ཁྱོད་ཆོས་དང་མཐུན་པར་གྱིས་ཤིག ཆོས་མ་
ཡིན་པ་དང་མཐུན་(༡༧་བ)པར་ནི་མི་བྱ་ལོ། །

དེ་ཅི་འཕྲིན་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་འདི། འདི་ལྟར་ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་
བསྐྱེད་ས་ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་བཅས་པ་ཡང་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡོན་
ཏན་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་ཞིང་ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་པོར་བཟའ་བ་དང་། བཅའ་བ་དང་མུང་བ་
དང་རོམས་པར་འགྱུར་བ་བསོད་པ་དང་གཅིང་མ་མང་པོས་ཆོམ་པར་བྱས་ཏེ་བསྐྱེད་
བསྐྱེད་པ་ཡང་ཐ་མའི་མལ་ན་འདུག་པའི་ཆོ། སྤྲན་པས་བོར་ཞིང་སྤྲན་དང་ཁ་བས་དང་
བཟའ་བ་དང་ཐུག་པས་ཀྱང་གྲེས་ལ་བོར་ནས་བཀྲེས་པ་དང་སྟོམ་པས་ཉེན་ཅིང་ཡིད་

832 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གནས་སུ’
833 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘པོ་དང་ལོ་སྟོང་ཕྱག་མང་’ ཡོད།
834 ལྟར་ཐང་ཟེ་ ‘བཟད་པས་’

མི་བདེ་བར་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་ལུས་བཀྲས་ཤིང་བསྐྱས་ཏེ་བདུག་པས་བསྐྱོས་མེ་
 ཏྲག་དྲི་ཞིམ་པོས་བསྐྱོས་ཀྱང་། གདོན་མི་བཟ་བར་འཆི་བའི་⁸³⁵དུས་སུ་རང་བཞིན་
 གྱིས་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་དྲི་བ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་གོས་
 ཀ་ཤི་ཀ་དང་།⁸³⁶ སྤྱན་བལ་དང་། དུ་གུ་ལ་དང་། དར་དང་། འདབ་མ་དང་། བལ་
 དང་། གསོ་རས་ལ་སོགས་པའི་གོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་གཡོགས་ཀྱང་ཐ་མའི་མལ་ན་
 འདུག་པའི་ཆོ། སྦྱུ་རྒྱུ་པ་མང་པོ་དང་རྒྱས་རེག་ཅིང་གོས་དྲི་མ་ཅན་གོན་ཞིང་འཆི་
 བའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་དེ་ལྟར་བུད་མེད་ཀྱི་ནང་ན་འདུག་
 བཅུན་མོའི་འཁོར་གྱི་ནང་ན་འདུག་སྟེ། བུད་མེད་ཀྱི་ཚྭ་གས་ཀྱིས་སྐྱོར་ཞིང་གར་དང་སྐྱ་
 དང་རོལ་མོ་དང་སིལ་སྟན་བྱེད། ཐེག་དོབ་པི་ཁང་དང་སྤྱིང་བུ་ལེན། ར་རྩང་ཞིང་ཡིད་
 བདེ་བར་རྩེ་དག་འཁོར་དག་འམག་སྦྱོད་པ་ཡང་འཆི་བས་འཛིགས་སྐྱག་ནས་ཤིན་ཏུ་
 ཡིད་མི་བདེ་ཞིང་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་གྱི་ནང་ན་སྤྱོད་དྲི་ཞིམ་པོའི་བསྐྱབ་བས་ནི་བསྐྱས།
 གཏན་པ་ནི་བཅུག །སྐར་ཁུང་ནི་ལེགས་པར་བཅད། རྒྱག་པ་མང་པོས་ནི་བྱགས། འབྲུ་
 མར་དྲི་ཞིམ་པོ་དང་ལྷན་པའི་མར་མེ་ནི་འབར། དར་གྱི་ལྷ་ལྷི་མང་པོ་ནི་བྲེས། མེ་ཏྲག་
 དྲི་ཞིམ་པོའི་སིལ་མ་མང་པོས་ནི་ཆལ་བར་བཀྲམ།⁸³⁷ ཐོག་ཐོར་ནས་ནི་བདུགས།
 ཁྲིའི་རྩ་བ་གསེར་དང་དཔུལ་དང་བེ་རྩུ་ལས་ནི་བྲས། པ་ཏི་ཀ་དང་། དེུ་རྩེ་ག་གི་
 ལྷན་དང་། ལྷན་ནང་ཚངས་ཅན་དང་། ཟ་འོག་གི་ལྷན་དང་། ཡུལ་ཀ་ལིང་ཀའི་ལྷན་
 དང་། ལྷོང་དུ་གདིང་བ་དང་། དེའི་ལྷོང་དུ་གདིང་བས་ནི་བཀག། (༡༣་ན)གཡམས་
 གཡོན་དུ་དར་མང་པོའི་སྤྱས་ནི་བཞག་པའི་ཁྲི་ལ་ཉལ་བ་ཡང་བྱ་རྒྱུ་དང་བྱ་རྒྱུ་དང་།

835 སྐར་ཐང་ཟེ་ “འཆི་བའི” མེད།

836 ལྷོང་དག་དང་ཅེན་ཟེ་ “ཡུལ་ཀ་ཤི་པའི་རས་དང་།”

837 སྐར་ཐང་ཟེ་ “བཀྲམ།”

ཨ་དང་། རོ་དང་། ཤ་དང་། རུས་པ་དང་། སྒྲ་དང་། ཐག་དང་། ཞག་དང་། རྩ་མེར་
དང་རྩག་གི་གནས་མཆོག་ཏུ་འཛིགས་སུ་རུང་བའི་དྲར་ཁྲོད་⁸³⁸ ཆེན་པོར་བོར་ནས་
ལུས་གཡོ་བ་མེད་ཅིང་ས་ལ་ཉལ་དུ་གདོན་མི་ཟེའོ།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་ཡང་ཁྲོད་སྒྲུང་པོ་ཆེའི་བྱ་ལ་ཁའམ་⁸³⁹ ཉའི་རྒྱབ་བམ་ཤིང་རྟ་
ལ་ཞོན་ཏེ། དུང་དང་། ར་དང་། རྩ་དང་།⁸⁴⁰ འཁར་ར་དང་། རོལ་མོའི་སེལ་སྟན་གྱི་
བྱེ་བྲག་ལེན་པ་དང་། གཤུགས་དང་རྒྱལ་མཆོན་དང་བ་དན་དང་རྩམ་པར་རྒྱལ་བའི་བ་
དན་ནི་བསྐྱེད་། བསེལ་ཡབ་ཞོར་བྱའི་ཡུ་བ་ཅན་དང་། ར་ཡབ་དང་ཤིང་རྒྱ་ལ་ལས་བྱས་
པ་ནི་གཡོ་བ་ཅིང་། སྒྲུང་པོ་ཆེ་དང་། རྟ་པ་དང་། དཔུང་བྱ་རྩུང་དུ་མ་ནི་བྱི་བཞིན་འབྱང་།
རྒྱལ་བྱ་དང་བྲམ་བེས་བསྐྱབ་པ་ཕོག་པའི་སྟོན་པོ་དང་མདུན་ན་འདོན་པ་དང་སྐྱེ་བོ་
ཐལ་མོ་སྐྱར་བ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མས་ནི་ཕྱག་བྱ་ཞིང་རྒྱལ་བར་སྟོན་ཅིག་རྒྱལ་བར་སྟོན་
ཅིག་ཅས་སྟན་པ་བརྗོད་དེ་ཕྱིར་འབྱུང་ཁྲོད་བ་ཡང་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་གཡོ་བ་མེད་
ཅིང་མལ་དུ་ཤི་ནས་མི་བཞིས་བཏེག་སྟེ། ས་དང་མ་དང་ཕུ་རྟ་དང་སྤིང་མོ་དང་རྩུང་མ་
དང་བྱ་ཕོ་དང་བྱ་མོ་དང་། བྲན་ཕོ་དང་བྲན་མོ་དང་། ལས་བྱེད་པ་དང་། ཞོ་ཤས་འཆོ་བ་
དང་། ཚལ་ཟ་བ་དང་། སྟོན་པོ་དང་། བྲོང་ཁྲེར་བའི་སྐྱེ་བོ་དག་ཕྱང་ན་གྱི་དབང་དུ་སོང་
སྟེ། ལག་པ་བཏེག་ནས་བྱང་རྩུང་ཞིང་མཆོག་ཏུ་སྦྱིང་རྩེ་བར། གྱི་རྩུང་བྱ། གྱི་རྩུང་
མགོན་པོ། གྱི་རྩུང་ཕུ་བོ། གྱི་རྩུང་ཐོ་བོ་ཞེས་དུ་ཞིང་། ཞམ་འབྲིང་བ་དང་བྲོང་ཁྲེར་པའི་
སྐྱེ་བོ་དག་གིས་འཛིགས་པ་དང་བཅས་པར་མཐོང་སྟེ། བྲོང་ཁྲེར་གྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་གྱི་སྒྲོར་
ཕུང་ནས། སའི་འོག་ཏུ་བཅུག་གམ། འབྲོག་དགོན་པར་སའི་ནང་དུ་བཅུག་ཀྱང་། བྱ་
རོག་དང་བྱ་ཆོད་དང་ཨ་ལ་སོགས་པས་ཐོས་ཤིང་། རུས་པ་དེ་དག་མེས་བསྐྱེགས་
སམ་རྩུང་བསྐྱར་རམ་སའི་འོག་ཏུ་བཅུག་ཀྱང་རྩུང་དང་ཉིམ་དང་ཆར་པས་བྱེ་མར་

838 ལྟར་ཐང་ཆེ་ “དུར་ས”
839 ལེགས་སྐྱར་ (gaja-skandha) ཞེས་ཡོད་པ་སྒྲུང་པོ་ཆེའི་ཐག་པ་ལ་གོ་བར་སྟེ།
840 ལྟར་ཐང་ཆེ་ “རྩ་དང་།” མེད།

བྱས་ཏེ། སྤྱགས་སྤྱགས་སུ་གཏོར་ཞིང་དེ་ཉིད་དུ་རུལ་པར་འགྱུར་རོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་ཀྱང་འདི་བཞིན་དུ་འགྱུར་རོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་ལྟར་མི་རྟག་པ། དེ་ལྟར་མི་བརྟན་པ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་
སོ།།⁸⁴¹

དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ནི་གཙོར་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་(༡༣་བ)སྤང་དང་གཏི་ཐུག་རྣམས་
ཏེ། དེ་དག་གི་ནང་ནས་གང་ལ་མཆོག་ཏུ་གནོད་པར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་
ཐོག་མར་བསྒྲེལ་ཞིང་དེའི་གཞི་ཡང་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་འཕགས་
པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས། དེ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ལ་བརྟེན་ཅིང་འདོད་ཆགས་
སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྤོང་རོ། །འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་དེ་ནི་གང་། འདོད་
ཆགས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དེ་དག་ནི་གང་ཞེ་ན། མི་སྤྱུག་པ་བསྒྲེལ་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་
གཉེན་པོ་འོ། །ཡུལ་གྱི་བཟང་མོ་ནི་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་འོ། །མི་སྤྱུག་པ་བསྒྲེལ་
པ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ལུས་འདི་ལ་སྐྱ་དང་སྐྱ་དང་སེན་མོ་དང་སོ་དང་རུལ་
དང་། སྤྱི་མ་དང་། པགས་པ་དང་ཤ་དང་རུས་པ་དང་རྒྱས་པ་དང་རྩ་དང་མཁའ་མ་དང་
སྟིང་དང་མཆིན་པ་དང་སྟོ་བ་དང་རྒྱ་མ་དང་གཉེམ་དང་ཕོ་བ་དང་སྐལ་མངས་དང་ལོང་
ཀ་དང་མཆེར་པ་དང་ཕྱི་ས་དང་མཆིལ་མ་དང་རུལ་དང་སྒྲབས་དང་རར་སྒྲབས་དང་
ཞག་དང་རྒྱ་སེར་དང་རྐང་དང་ཆོལ་དང་མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་དང་རྟག་དང་ཁྲག་དང་
ལྷ་དང་ལྷ་དང་ལྷ་དང་རྒྱས་དང་གཅིན་དག་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་དེ་དག་ལ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཡོངས་སུ་རྟོག་པའི་རང་བཞིན་
ཅན་དེ་འདི་སྟམ་དུ་བྱིས་པ་སྟུན་པོ་མི་གསལ་བ་མི་མཁས་པ་དེ་ཡང་དངོས་པོ་འདི་
དག་ཤེས་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་མི་སྐྱེ་ན་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་རང་བཞིན་

841 གོང་གི་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོའི་ལུང་དངས་པ་རྣམས་བོད་དཔེ་དང་ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་དཔེར་རིང་བྱང་དང་རྒྱས་
བསྐྱབ་མི་མཐུན་པ་ཡོད།

ཅན་ལྟ་སྒྲིམ་ཀྱང་ཅི་དགོས་སྒྲིམ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་སྟུག་པ་མང་
དུ་བསྒྲིམ་པ་ཡིན་ནོམེས་གསུངས་སོ།།

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལས་ཀྱང་། གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་སྟོད་པ་ན། ལུས་འདི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་
བཞིན་དུ་རབ་དུ་ཤེས་སོ། །རབ་འབྱོར་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་བ་ལང་གི་ཤན་པའམ་བ་
ལང་གི་ཤན་པའི་སྟོབ་མས་བ་ལང་བསད་དེ་གྱི་རྗེན་པོས་བག་བཞིར་གཤེགས་ནས་
འབྲང་ངམ་འདུག་སྟེ་སོ་སོར་རྟོག་གོ། །རབ་འབྱོར་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་སྟོད་པ་ན་ཡང་། ལུས་འདི་ལ་
ཡོད་པ་ནི་སའི་ཁམས་དང་རྒྱའི་ཁམས་དང་མའི་ཁམས་དང་རྒྱུད་གི་ཁམས་སོ་ཞེས་
ལུས་འདི་ལ་ཁམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་
ནས། (༡༡༩ན) དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རབ་འབྱོར་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། རྒྱུ་པའི་རྩམ།⁸⁴²
འབྲས་སྤྲུལ་དང་། འབྲུ་དང་། ཏིལ་དང་། འབྲས་དང་། མོན་སྒན་སྟེ་འུ་དང་། མོན་སྒན་
གྲེ་འུ་དང་། ནས་དང་། བྲོ་དང་། སྒན་རྒྱུད་དང་། ཡུངས་ཀར་དང་། འབྲུ་སྤྱོད་གས་ཀྱིས་
གང་བ་དེ་དག་ལ། སྒྲིམ་བྱ་མིག་དང་ལྡན་པས་བརྟགས་ན། འདི་ལྟར་འདི་དག་ནི་
འབྲས་སྤྲུལ་འོ། །འདི་དག་ནི་འབྲུ་འོ། །འདི་དག་ནི་ཏིལ་འོ། །འདི་དག་ནི་འབྲས་སོ། །
འདི་དག་ནི་མོན་སྒན་སྟེ་འུ་འོ། །འདི་དག་ནི་མོན་སྒན་གྲེ་འུ་འོ། །འདི་དག་ནི་ནས་སོ། །
འདི་དག་ནི་བྲོ་འོ། །འདི་དག་ནི་སྒན་རྒྱུད་འོ། །འདི་དག་ནི་ཡུངས་ཀར་རོ་ཞེས་བྱ་བར་
ཤེས་སོ། །རབ་འབྱོར་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཡང་།
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་སྟོད་པ་ན། ལུས་འདི་ལ་རྒྱུ་མཐེལ་ཡན་ཆད་ལྷན་
རྒྱས་མན་ཆད་སེན་མོ་དང་སྦྱ་དང་པགས་པ་ལ་བྱག་པ་མི་གཙང་བ་རྣམ་པ་སྤྱོད་
ཚོགས་ཀྱིས་གང་བ་སྟེ། ལུས་འདི་ལ་ཡོད་པ་ནི་སྒྲུ་དང་། སྦྱ་དང་ལྷན་པ་དང་ལྷན་

842 སྤྲུ་མཐེལ་དང་པེ་ཅིང་། ‘རྒྱུ་པའི་རྩམ་’

རྒྱལ་དང་མིག་གི་རྩུ་མ་དང་ན་སྐབས་ཀྱི་བར་དག་གོ་ཞེས་སྒྲ་མ་ལྟར་ཡང་དག་པ་ཇི་
ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་གོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དུར་ཁྲོད་དུ་སོང་
སྟེ།⁸⁴³ དུར་ཁྲོད་དུ་བོར་བ་རོའི་གནས་སུ་བསྐྱལ་བ་ཤི་ནས་ཞག་གཅིག་ལོན་པའམ།
ཤི་ནས་ཞག་གཅིག་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་གསུམ་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་
བཞི་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་ལྔ་ལོན་པའམ། རྣམ་པར་བམ་པའམ། རྣམ་པར་
བསྐྱེས་པའམ། རྣམ་པར་རྒྱགས་པའམ། རྣམ་པར་འབྱུང་པ་ཞིག་⁸⁴⁴པའི་རོ་སྒྲ་
ཚོགས་མཐོང་ན། དེ་ལུས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་
ནོ། །ཆོས་ཉིད་འདི་ལས་མ་འདས་པའོ་ཞེས་ལུས་འདི་ལ་ཡང་དེ་དང་སྦྱར་རོ།

རབ་འབྱོར་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་
རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་སྦྱོད་པ་ན། དེ་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་སོ། །དེ་བཞིན་
དུ་སྦྱར་རྟེ། གཞན་ཡང་གང་གི་ཆོ་ཤི་བའི་རོ་དུར་ཁྲོད་དུ་བོར་བ། ཤི་ནས་ཞག་སྟག་
ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་བདུན་ལོན་པའམ། བྱ་རོག་གིས་བརྟོགས་པའམ། བེའུ་
ལེའམ། བྱ་ཁྲོད་དམ། ཁྲིའམ། ཅེས་སྦྱང་ངམ། དེ་ལས་གཞན་པ་སྟོག་ཆགས་རྣམ་པ་
སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་ཟ་བ་མཐོང་ན་དེ་(༡༧་བ)ལུས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན། དེ་
ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །ཆོས་ཉིད་འདི་ལས་མ་འདས་པའོ་ཞེས་ལུས་འདི་ཡང་དེ་དང་
སྦྱར་རོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། གཞན་ཡང་གང་གི་ཆོ་ཤི་བའི་རོ་དུར་ཁྲོད་དུ་བོར་ན། རྣམ་པར་
བོས་པ། མི་གཙང་བ། གིང་བ་མཐོང་ན། དེ་ལུས་འདི་ཡང་དེ་དང་སྦྱར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲ་
མ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་གང་གི་ཆོ། དུར་ཁྲོད་ན་ཀེང་རུས་དང་། ཤ་དང་ཁག་ར་རི་

843 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སོན་རྟེ།’

844 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘འབྱུང་བ་ཤིག་’

ཆགས་པ་ཐུགས་བྱང་བྱེད་ཐོགས་པ་མཐོང་ན། དེ་ལྟས་འདི་ཡང་དེ་དང་སྒྱུར་རོ་ཞེས་
བྱ་བ་སྒྲ་མ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་གང་གི་ཆོ། དུར་ཁོད་ན་ཀེར་རུས་སུ་གྱུར་པ་ཤ་དང་
ཁག་དང་⁸⁴⁵ཐུགས་མེད་པ་མཐོང་ན། དེ་ལྟས་འདི་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲ་མ་བཞིན་ནོ། །
གཞན་ཡང་གང་གི་ཆོ། དུར་ཁོད་ན་རུས་པ་ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་མཆོམས་སུ་འཐོར་བ་
འདི་ལྟ་སྟེ། རྩེ་དང་གྲི་རུས་པ་ཡང་གཞན་ན། བསྐྱེད་རུས་པ་ཡང་གཞན་ན། འདོད་མོ་⁸⁴⁶
ཡང་གཞན་ན། སྒྲ་ལ་ཆོགས་ཀྱང་གཞན་ན། ཕྱི་མ་ཡང་གཞན་ན། མཛིང་ཆོགས་ཀྱང་
གཞན་ན། དཔུང་པའི་རུས་པ་ཡང་གཞན་ན་འདུག་པ་མཐོང་ན། དེ་ལྟས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་
བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་ནོ། །དེ་ལྟ་བྱའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །ཆོས་ཉིད་འདི་ལས་མ་འདས་པའོ་
ཞེས་ལྟས་འདི་ཡང་དེ་དང་སྒྱུར་རོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྦྱོད་པ་ན། དུར་ཁོད་ན་རུས་པ་ལོ་དུ་མ་ལོན་པ་
རྒྱུ་དང་ཉིམས་གཤུངས་པ་དཀར་བ་དུང་ལྟ་བུ་མཐོང་ན། དེ་ལྟས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བྱའི་
རང་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བྱའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །ཆོས་ཉིད་འདི་ལས་མ་འདས་པའོ་ཞེས་ལྟས་
འདི་ཡང་དེ་དང་སྒྱུར་རོ། །རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྦྱོད་པ་ན། དུར་ཁོད་ན་རུས་པ་ལོ་དུ་མ་ལོན་
པ་ཐི་བའི་མདོག་ལྟར་སྒྲོ་བ་སོབ་སོབ་པོར་གྱུར་པ་ཟེགས་པ་ས་ལ་རྩལ་དང་མཚུངས་
ཤིང་མཉམ་པར་གྱུར་པ་མཐོང་ན། དེ་ལྟས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བྱའི་རང་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བྱའི་
ཆོས་ཅན་ནོ། །ཆོས་ཉིད་འདི་ལས་མ་འདས་པའོ་ཞེས་ལྟས་འདི་ཡང་དེ་དང་སྒྱུར་རོ་
ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་ནི་རེ་ཞིག་འདོད་ཆགས་ལ་ཀྱུན་དུ་སྦྱོད་པའི་གཉེན་པོ་མདོར་
བསྡུས་པའོ།

845 སྒྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ། ཁག་ར་ཅི་དང་

846 རྩེ་དག་དང་ཅོན་ཟེ། འདོད་མོ་

ཞེ་སྤང་གི་གཉེན་པོ་ནི་བྱམས་པ་དང་མི་སྤྱུག་པའི་སེམས་(༡༢༠་ན)ཅན་མི་མཐོང་
བའམ་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཟས་ལ་སོགས་པ་དོན་གཅིག་པས་དགའ་བ་སྐྱེའོ། །དེ་ལ་
གཞན་ལ་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་མོས་པ་དང་མཛོན་པར་དགའ་བ་ནི་
བྱམས་པ་སྟེ། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པའི་རྒྱ་དག་ལས་
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཆགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། །དེ་ནི་རྣམ་པ་
གསུམ་སྟེ། འཕགས་པ་སྟོ་གོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་
བྱམས་པ་ནི་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འོ། །ཆོས་ལ་
དམིགས་པའི་བྱམས་པ་ནི་སྟོད་པ་ལ་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་
ཀྱི་འོ། །དམིགས་པ་མེད་པའི་བྱམས་པ་ནི་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་སངས་རྒྱས་ལ་དམིགས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་དམིགས་པ་དང་།
ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ལ་དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་འོ། །
དེ་ལ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་ནི་གང་ཐོག་མར་སྟོང་དུ་སྤྱུག་པའི་སེམས་ཅན་ལ་
ཕན་པ་དང་བདེ་བ་ཉེ་བར་བསྐྱབ་པར་བསམ་པར་གོམས་པར་བྱེད་ཅིང་དེ་དང་མཐུན་
པའི་བྱམས་པ་ཉེ་བར་བསྐྱབ་པོ། །དེའི་འོག་ཏུ་འདྲེས་པ་རྣམས་ལ་འོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ཐ་
མལ་པ་རྣམས་ལ་འོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ཉེ་འཁོར་བ་རྣམས་ལ་འོ། །དེའི་འོག་ཏུ་རང་གི་གྲོང་
ན་གནས་པ་རྣམས་ལ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་གྱི་གྲོང་པ་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་གི་བར་
དུ་མོས་པར་བྱས་ཏེ་བྱས་པར་བྱས་ནས་⁸⁴⁷རྫོགས་པར་བྱས་ཏེ་གནས་སོ། །ཕྱོགས་
བཅུར་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །

སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་ལ་དམིགས་པ་ལ་ནི་སྟོར་བ་འདི་མེད་དེ། དེ་ནི་རྟོ་རྩེ་རྒྱལ་
མཚན་གྱི་ཡོངས་སུ་བསྟོར་བ་ལས། དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་སྟོད་པ་ན།

847 ལྷ་རྩེ་དང་པོ་ཅིང་། “བྱབ་པར་བྱས་ནས་” མེད།

གཟུགས་ཡིད་དུ་འོང་བའམ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་གང་ཇི་སྟེན་ཅིག་མཐོང་བ་དང་། དེ
 བཞིན་དུ་སྒྲུ་དང་རི་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་དང་ཆོས་ཡིད་དུ་འོང་བའམ། ཡིད་དུ་མི་འོང་
 བའམ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་དག་ལ་བདེ་བ་རྒྱ་ཆེ་བ་འོད་གསལ་བའམ། གང་གིས་
 ཡིད་བདེ་བ་སྐྱེ་བ་དང་། བདེ་བ་བསྐྱབ་པ་དང་། དད་པ་སྐྱེ་བ་དང་། དགའ་བ་འབྱུང་བ་
 དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་ལ་གནས་པ་དང་། མགུ་བ་འབྱུང་བ་དང་། (༡༢༠་བ) ཡིད་མི་
 བདེ་བ་ལྡོག་པ་དང་། སེམས་དགེ་བ་འབྱུང་བ་དང་། སེམས་ལས་སྤྱད་བར་འབྱུར་
 བ་དང་། བསམ་པ་མཉམ་པར་འབྱུར་བ་དང་། དབང་པོ་རབ་ཏུ་ཆོས་པར་འབྱུར་བའི་
 བདེ་བ་དེ་མྱོང་བ་ན། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྡོལ་སྟེ། ཡོངས་
 སུ་བསྡོལ་བ་འདིས་སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྡན་འདས་དེ་དག་དེ་བས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 གནས་པའི་བདེ་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྲབ་པ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བདེ་བ་མཚུངས་པ་མེད་པས་ལེགས་པར་བེན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བ་མཐའ་ཡས་པས་རྒྱ་ཆེར་བརྟན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་
 པར་ཐར་པའི་བདེ་བ་ཆད་མེད་པ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོ་འཕྲུལ་གྱི་
 བདེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པས་ལེགས་པར་བེན་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་གནས་པ་
 ཆགས་པ་མེད་པའི་བདེ་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྲབ་པས་ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་བེན་པར་
 གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་བདེ་བ་བསྐྱེན་པར་དགའ་བ་རྒྱན་མི་
 འཆད་པར་གྱུར་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱི་བདེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པས་ཤིན་ཏུ་
 བདེ་བར་གྱུར་ཅིག །ཆོར་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་མི་སྐྱེ་བའི་བདེ་བས་འབྱུར་བ་མེད་པར་
 བདེ་བར་གྱུར་ཅིག །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བདེ་བའི་⁸⁴⁸ཆགས་པ་མེད་པར་གནས་
 པར་ཉག་ཏུ་མཉམ་པར་གཞག་པ་གཉིས་སུ་⁸⁴⁹ཀྱན་ཏུ་མི་སྦྱོད་པས་རྣམ་པར་མི་
 འབྱུགས་པར་བདེ་བར་གྱུར་ཅིག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་དེ་ལྟར་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དེ

848 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བདེ་བའི་མེད།

849 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སུ་མེད།

བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་བསྡུས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་
ལ་ཡོངས་སུ་བསྡུ་སྟེ། གང་འདི་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་
པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ལྷན་པའི་བསམ་པ་
ཡོངས་སུ་མ་དག་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཏུ་བྱིན་པ་ཐམས་
ཅད་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
བསྐྱེད་པ་རྩེ་རྩེ་ལྟ་བུའི་གནས་སུ་བྱ་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལས་ཕྱིར་མི་ལྟོག་
པའི་གོ་ཆ་རྒྱན་མི་གཅད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྒྲིའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་བསྐྱེད་པ་
དང་། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་མཉམ་པ་ཉིད་ཏུ་གནས་པའི་སྒྲིན་ལམ་ཆེན་པོ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་(༡༢༡ན)སེམས་དཔའི་གནས་པ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་
པར་བྱ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཛོན་པར་ཤེས་པ་རྣེས་
བྱ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
ཉིད་ཏུ་རིག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ།

དེ་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཏུ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་བསྡུས་
ནས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་སྦྱོད་པ་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་
ཅད་ལ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྡུ་སྟེ། སེམས་ཅན་གང་ལ་ལ་དག་སེ་
གོལ་ཅིག་གཏོགས་པ་སྤིད་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་ཉན་པའམ། ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་ཉན་པའམ།
འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་ལ་བསྟེན་བཀུར་བྱེད་པ་དེ་དག་གི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ། སྤྱི་ན་
མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ། །སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་
བྲན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ། །ཆོས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་ལ་
སྦྱར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ། །འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་ལ་གྲུས་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ། །སངས་རྒྱས་མཐོང་བ་དང་མི་འབྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ། །སེམས་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡུ་འོ། །

སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་རབ་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །ཡོན་ཏན་
 དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །མཛོན་པར་ཤེས་པ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགེ་བ་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །ཆོས་ལ་
 ཡིད་གཉིས་སྒྲིག་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །རྩི་ལྟར་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་
 ཞུགས་པ་རྣམས་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱུ་རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་⁸⁵⁰བསྡོམས་
 དེ་བཞིན་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེས་⁸⁵¹སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དགེ་བའི་རྩ་
 བ་དེ་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། གང་འདི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པའི་ལམ་ལས་⁸⁵²བསྒྲིག་
 པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །དུད་འགོ་འི་སྒྲིག་ནས་རྣམ་པར་གཅད་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་
 སུ་བསྡོམས། །གཤམ་རྩེའི་འཛིག་རྟེན་ཉེ་བར་གཅད་པའི་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །དན་
 སོང་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགོ་བར་སྒྲིབ་རྣམ་པར་གཅད་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། སེམས་ཅན་དེ་དག་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་མོས་པ་(༡༢༡་བ)
 རྣམ་པར་སྤེལ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་
 ལྷག་པའི་བསམ་པ་འཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་
 ཐམས་ཅད་མི་སྣོང་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་
 བདེ་བ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་
 རྣམ་པར་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་
 མཐའ་ཡས་པ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམས།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་
 དང་ལྡན་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པའི་ཡིད་དང་ལྡན་པ་དང་།

850 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཡོངས་སུ་ མེད།
 851 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ རེ་ མེད། སྒྲ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ རེ་
 852 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ རྣམ་པར་ ཡོད།

དག་བའི་ཙ་བ་ལ་རྟག་ཏུ་བཅོམ་པ། རྒྱགས་པ་དང་བག་མེད་པ་བསྐྱོག་པ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པ། བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སློབ་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
ཀྱི་ལམ་དང་ཞེ་མ་འགྲས་པ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ས་ལ་བརྟེན་པ། མཁས་པ་དང་འགྲོགས་
པར་དགའ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། བྱང་བ་ལྟར་དག་བའི་ཙ་བ་སོགས་པ་འགྲོ་བ་
ཐམས་ཅད་ལ་སློབ་པའི་རྒྱ་དང་ལྡན་པ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ལ་མཛོན་པར་ཞེན་པ་
མེད་པ། དེའི་གོས་དང་ཟས་དང་ན་བའི་གསོས་སྤྲོད་དང་ཡོ་བྱད་དང་འོང་བ་དང་འགྲོ་བ་
དང་། ལུས་ཀྱི་བསྟེན་བཀྱར་དང་། འདུག་པ་ལ་སོགས་པ་རྟེན་པའི་གནས་ལ་འཇུག་
པའི་ལས་དང་། སྦྱོད་ལམ་གྱི་གནས་དང་། སྦྱོད་ལམ་རྣམ་པར་མི་འཇུགས་པ་དང་།
ལུས་ཀྱི་ལས་དང་། རག་གི་ལས་དང་། ཡིད་ཀྱི་ལས་⁸⁵³ལེགས་པར་སྦྱད་པ་དང་།
དབང་པོ་རྩྭག་སྒྲིམ་པ་དང་། རང་གི་ལུས་གཡོགས་པ་དང་། མཉེ་བ་དང་བཀྱ་བའི་
ལས་དང་། ཟོས་པ་དང་། འཛོམས་པ་དང་། བྱངས་པ་དང་། བསྐྱམས་པ་དང་། བརྒྱུད་⁸⁵⁴
བ་དང་། ལྟ་བ་དང་། རྣམ་པར་ལྟ་བ་དང་། གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པ་དང་། གཉིད་ཀྱིས་མ་
ལོག་པ་དང་། རང་གི་ལུས་སུ་གཏོགས་པའི་བསྟེན་བཀྱར་གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་
ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་ཡོངས་སུ་མ་བསྡོས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ་
ཞེས་བྱ་བ་ནས། (༡༢༢ན) རང་གི་བ་རྣམས་དང་དེ་ལས་གཞན་དུ་དྲུག་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་
སུ་སོང་བ་རྣམས་ལ། འབྲས་ཆན་པོ་ཚུམ་⁸⁵⁵གང་ངམ་ཟན་ཆང་ཅིག་ཅམ་ཡོངས་སུ་
གཏོང་བ་ཡང་སྐྱེ་བ་དེ་དང་དེ་དག་ཏུ་དེ་དག་ཉིད་ལ་ཐན་པ་དང་དེ་དག་ཉིད་ཡོངས་སུ་
དགོལ་བའི་ཕྱིར་དེ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྡོའོ།

སེམས་ཅན་དེ་དག་དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་དེ་དང་སྦྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་དེ་དང་སྦྱག་

853 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དང་།” ཡོད།

854 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “རྒྱུད་”

855 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “གསུམ་”

བསྐྱེད་ཉེ་བར་ལེན་པ་དེ་དང་སྤྱི་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་དེ་དང་སྤྱི་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོར་བ་དེ་
 དང་། སྤྱི་བསྐྱེད་ཉེ་བར་བསམགས་པ་དེ་དང་། སྤྱི་བསྐྱེད་མཛོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་དེ་
 དང་། སྤྱི་བསྐྱེད་ཀྱི་གཞི་དེ་དང་། སྤྱི་བསྐྱེད་ཀྱི་རྩ་བ་དེ་དང་། སྤྱི་བསྐྱེད་ཀྱི་
 གནས་དེ་ལས་རྣམ་པར་བརྒྱུག་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད། །དེ་ལ་དམིགས་པས་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པར་བྱེད་དོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མཛོན་དུ་
 བྱེད་དོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བར་
 བྱེད་པས་དག་བའི་རྩ་བ་དེ་ལ་མཛོན་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད་དོ། །བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་
 པས་རབ་དུ་འཛིན་ཏོ། །དག་བའི་རྩ་བ་དེ་ལ་སྐྱོར་རོ། །འཁོར་བའི་དགོན་པ་ལས་རྣམ་
 པར་བརྒྱུག་གོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བ་སྐྱོབ་པ་མེད་པ་མཛོན་དུ་བྱེད་དོ། །འཁོར་བའི་རྒྱ་
 མཚོ་ལས་འབྱེད་ཏོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དང་ལྷན་པའི་བྱམས་པས་བྱབ་པར་བྱེད་དོ།
 ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

གསེར་འོད་དམ་པ་ལས་གསུངས་པའི་བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་རྒྱུ་སྦྱིང་པོ་ཅན་གྱི་ཚིགས་
 སུ་བཅད་པ་འདི་དག་གྲུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསམས་ཏེ། ཐ་ན་ཚིག་གིས་ཀྱང་
 བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། །གསེར་འོད་དམ་པའི་རྒྱ་མཚོ་སྤྱི་ཡིས་ནི། །སྦྱང་གསུམ་འཇིག་རྟེན་
 འཇིག་རྟེན་གསུམ་འདི་ན། །དེ་སོང་སྤྱི་བསྐྱེད་གཤེན་རྒྱུ་བསྐྱེད་དང་། །
 དབུལ་བའི་སྤྱི་བསྐྱེད་སྤྱི་བསྐྱེད་ཞི་བར་ཤོག །རྩ་བའི་ཆེ་ལོ་སྤྱི་སྐྱོད་འདི་ཡིས་ནི། །
 འཇིག་རྟེན་ཐོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་གྱུར་ཅིག །རྩིས་ལྷན་དབང་འཇིགས་མེད་
 འཇིགས་ཞི་ལྟར། །སེམས་ཅན་འཇིགས་མེད་འཇིགས་དང་བུལ་བར་ཤོག །རྩིས་
 འཁོར་བར་ཀུན་མཁྱེན་བྱབ་དབང་པོ། །འཕགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཀུན་དང་ལྷན་པ་ལྟར། །
 སྤྱི་དགའི་ཉིང་འཛིན་བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་གི། །ཡོན་ཏན་ལྷན་ཞིང་ཡོན་ཏན་རྒྱ་(༡༢༢་
 བ)མཚོར་གྱུར། །རྩ་བའི་ཆེ་ལོ་སྤྱི་སྐྱོད་འདི་ཡིས་ནི། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚངས་
 པའི་དབྱངས་ལྷན་གྱུར། །སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་དམ་པ་མཚོག་རེག་ཤོག །ཚོས་ཀྱི་

འཁོར་ལོ་དག་བསྐྱར་གྱི་ཅིག །བསྐྱལ་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བཞུགས་པར་ཤོག།
 འགོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱང་སྟོན་གྱི་ཅིག །ཉོན་མོངས་འཛམ་ས་འགྱུར་སྤྱུག་བསྐྱལ་
 སེལ་བར་ཤོག །འདྲོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཏི་མུག་ཞེ་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་གང་དག་
 ངན་སོང་སར་གནས་ཏེ། །རུས་པ་དང་ནི་ལུས་གདུངས་རབ་འབར་བ། །དེད་ག་རྩ་ཆེན་
 བསྐྱུགས་པ་ཐོས་གྱུར་ནས། །སངས་རྒྱས་ཕྱག་འཆིལ་ལོ་ཞེས་ཆོག་སྤྱོད་ཤོག །སེམས་
 ཅན་ཀུན་གྱི་སྐྱེ་བ་བརྒྱ་དག་དང་། །སྐྱེ་བ་སྟོང་ཕྱག་བྱེ་བར་སྐྱེ་བར་ཤོག །ཐུབ་པའི་
 དབང་པོ་རྟག་ཏུ་བརྒྱུར་ཅིག །དེད་ག་གིས་ནི་རྒྱ་ཆེན་གསུང་ཐོས་ཤོག །རྩ་བའི་ཆེ་
 སྤྱོད་འདི་ཡིས་ནི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རྟག་ཏུ་འགྲོགས་ཆེད་གྱུར། །སྤྱིག་པའི་
 ལས་རྣམས་རྣམ་པར་སྦྲོང་བར་ཤོག །བྱ་བ་དག་བ་རྣམས་ནི་སྦྲོད་གྱུར་ཅིག །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། །ཞིང་རྣམས་ཀུན་ན་སྟོན་ཆགས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །འཛིག་རྟེན་
 དག་ན་སྤྱུག་བསྐྱལ་ཀུན་ཞེ་གྱུར། །སེམས་ཅན་དབང་པོ་མ་ཆང་ཡན་ལག་ཉམས། །
 དེ་ཀུན་ད་ལྟར་དབང་པོ་ཆང་བར་ཤོག །གང་དག་ནད་བཏབ་ཉམ་རྒྱུང་ལུས་ཉམས་
 དང་། །ཕྱོགས་བརྒྱ་དག་ན་སྐྱབས་མེད་གྱུར་པ་རྣམས། །དེ་ཀུན་སྐྱར་དུ་ནད་ལས་ཐར་
 གྱུར་ཅིག །ནད་མེད་སྟོབས་དང་དབང་པོ་ཆེད་པར་ཤོག །གང་དག་རྒྱལ་པོ་ཆོམ་རྒྱན་
 ཤོར་བས་བསྤྲིགས་བསད་འོས། །སྤྱུག་བསྐྱལ་རྣམ་པ་སྤྲོ་ཆོགས་བརྒྱ་ཡིས་ཐོངས་
 གྱུར་པ། །སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་གྱུར་ཅིང་སྤྱུག་བསྐྱལ་དེད་ག་ཀུན། །འཛིགས་མཆོག་
 མི་བཟད་བརྒྱུད་པོ་⁸⁵⁶དེ་ལས་ཐར་གྱུར་ཅིག །གང་དག་བརྟེན་གས་ཤིང་བཅིངས་དང་
 བཅིངས་པས་གཟིར། །ཐོངས་པ་སྤྲོ་ཆོགས་དག་ན་གནས་གྱུར་ཅིང་། །ཉོན་མོངས་
 སྟོང་ཕྱག་དུ་མས་དཀྱུགས་ནས་ཀྱང་། །འཛིགས་པ་མི་བཟད་མུ་རན་སྤྲོ་ཆོགས་ཆེད། །
 དེད་ག་ཐམས་ཅད་བཅིངས་ལས་གྲོལ་གྱུར་ཅིག །མནར་བ་དག་ནི་བརྟེན་གས་ལས་
 ཐར་བར་ཤོག །གསད་བྱ་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་དང་ལྷན་གྱུར་ཤོག །ཐོངས་གྱུར་ཐམས་

856 སྐྱར་ཐར་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་བརྒྱུད་པོ་

ཅད་འཇིགས་པ་མེད་པར་ཤོག། །སེམས་ཅན་གང་དག་(༡༢༣:ན)བགེས་སྟེད་སྒྲོམ་
 གྱིས་གཟིར། །དེ་དག་ཟས་སྒྲོམ་སྒྲ་ཚོགས་ཆེད་པར་ཤོག། །འོང་བས་གཟུགས་རྣམས་
 སྒྲ་ཚོགས་མཐོང་གྱུར་ཅིག། །འོན་པས་ཡིད་འོང་སྒྲ་རྣམས་ཐོས་པར་ཤོག། །གཅིར་བྱ་
 རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་ཚོགས་གོས་ཆེད་གྱུར། །སེམས་ཅན་དབུལ་པོས་གཏིར་རྣམས་ཆེད་
 པར་ཤོག། །ཞོར་འབྲུ་⁸⁵⁷རིན་ཆེན་སྒྲ་ཚོགས་མང་པོ་ཡིས། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 བདེ་དང་ལྷན་པར་ཤོག། །གང་ཡང་སྤྱག་བསྐྱུལ་ཚོར་བས་གཞི་མ་གྱུར། །སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་བརྟ་ན་སྤྱག་པ་དང་། །གཟུགས་བཟང་མཛེས་ཤིང་ཚུལ་དུ་ཤིས་པར་ཤོག།
 རྟག་ཏུ་བདེ་བ་དུ་མ་སྦྱགས་གྱུར་ཅིག། །ཡིད་ཀྱིས་ཟས་སྒྲོམ་རབ་འབྱོར་བསོད་རྣམས་
 དག། །བསམས་མ་ཐག་ཏུ་དེ་དག་གྲུབ་གྱུར་ཅིག། །རྩ་རྩ་མེག་རྩ་⁸⁵⁸པི་མང་སྒྲ་སྟོན་
 དང་། །རྒྱུ་མིག་མཚོན་དང་རྩིང་བྱ་ལྟེང་ཀ་དག། །གསེར་གྱི་པདྨ་ལྷུ་ལྷུལ་པདྨ་ཅན། །ཟས་
 སྒྲོམ་གོས་ཞོར་ལྷ་ཏིག་ཞོར་བྱ་དབྱིག། །རྒྱན་གསེར་རིན་ཆེན་སྒྲ་ཚོགས་བེ་རྒྱུ། །དེ་
 དག་བསམས་མ་ཐག་ཏུ་འབྲུབ་གྱུར་ཅིག། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། །འཇིག་རྟེན་གང་ནའང་སྤྱག་བསྐྱུལ་སྒྲ་མ་འབྱུང་། །སེམས་ཅན་
 གཅིག་ཀྱང་མི་འཕྲོད་མཐོང་མ་འབྱུར། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཁ་དོག་རྒྱ་ཆེན་དང་། །
 ཕན་ཚུན་དུ་ནི་འོད་བྱེད་འབྱུར་བར་ཤོག། །མི་ཡི་འཇིག་རྟེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་གང་ཡོད།
 དེ་དག་བསམས་པས་སྦྱི་བར་དེ་དག་འབྱུར། །བསམ་པ་ཐམས་ཅད་བསམས་མ་
 ཐག་ཏུ་ཡང་། །བསོད་རྣམས་འབྲས་བྱ་ཡོངས་སུ་རྩྭ་གས་པར་ཤོག། །སྟོན་དང་སྟེང་བ་
 དག་དང་བྱག་པ་དང་། །གོས་དང་བྱེ་མ་མེ་ཏོག་སྒྲ་ཚོགས་དག། །འཕྲོན་ཤིང་དག་ལས་
 དུས་གསུམ་འབབ་པར་ཤོག། །སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལེན་ཅིང་དགར་གྱུར་ཅིག། །དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་བསམ་ཡས་ཐམས་ཅད་དང་། །རྩྭ་གས་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་

857 སྒྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཞོར་བྱ’

858 སྒྲར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཐུག་རྩ’

དཔའ་ཉན་ཐོས་དང་། །རྩལ་བྲལ་ངི་མེད་བརྟན་པའི་ཆོས་ལ་ཡང་། །ཕྱོགས་བཅུ་
རྣམས་སུ་མཆོད་པ་བྱེད་པར་ཤོག། །འགྲོ་བ་དམན་པ་ཐམས་ཅད་སྤྲོད་གྱུར་ཅིག། །མི་
ཁོམ་བརྒྱད་པོ་དག་ལས་འདས་པར་ཤོག། །དལ་བའི་རྒྱལ་པོ་དམ་པ་ཐོབ་གྱུར་ཅིག། །
རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་འགྲོགས་པ་ཐོབ་པར་ཤོག། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། །རྟག་ཏུ་མཐོན་པོའི་གནས་སུ་⁸⁵⁹སྐྱེ་བར་ཤོག། །འོར་དང་(༡༢༣་
བ)འབྲུ་ཡི་མཛོད་རྣམས་འགྱོར་གྱུར་ཅིག། །སྟན་དང་གྲགས་དང་གཟུགས་དང་ཁ་དོག་
གིས། །བསྐྱལ་པ་དུ་མར་ལེགས་པར་བརྒྱན་པར་ཤོག། །བྱད་མེད་ཐམས་ཅད་རྟག་ཏུ་
ཐོར་གྱུར་ཏེ། །དཔའ་ཞིང་རྩལ་ཐོད་མཁས་ཤིང་གསལ་བར་ཤོག། །དེ་ཀྱན་རྟག་ཏུ་⁸⁶⁰
བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་སྦྱོད་གྱུར། །པ་རོལ་ཕྱིན་པ་དུག་ལ་སྦྱོད་པར་ཤོག། །ཕྱོགས་བཅུ་དག་ན་
རིན་ཆེན་ཤིང་དབང་བྱུང་། །སངས་རྒྱས་བདེར་བཞུགས་རིན་ཆེན་བྱི་རྒྱུ་འི། །ཁྲི་ལ་
བཞུགས་པ་དག་ནི་མཐོང་གྱུར་ཅིག། །ཆོས་བསྟན་པ་ཡང་དེ་དག་གིས་ཐོས་ཤོག་⁸⁶¹།
ཅེས་བྱ་བའོ། ། ॥

བམ་པོ་བཅུ་པ། །གཏི་མུག་གི་སྤྱ་རྒྱས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ལ་
བལྟ་བའོ། །དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ནི། །སྤྱ་ལུ་ལྷུང་པའི་མདོ་ལས་བསྟན་པ་
སྟེ། །དེ་ལ་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བ་གང་ཞེ་ན། །གང་འདི་
མ་རིག་པའི་རྒྱུ་གྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་རྒྱ་ཤི་ཞེས་
བྱ་བའི་བར་དུ་འོ། །གལ་ཏེ་མ་རིག་པ་མ་བྱུང་ན་འདི་སྟེ་མ་དུ་བདག་གིས་⁸⁶²འདུ་བྱེད་
ཀྱང་མ་མཐོང་ཞིང་། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་མ་བྱུང་དུ་ཟིན་ན་རྒྱ་ཤིའི་བར་དུ་ཡང་མི་མཐོང་བ་

859 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “རིགས་སུ”

860 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེ་དག་ཀྱན་ཏུ”

861 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “བདག་གིས་དེ་ཐོབ་ཤོག །”

862 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འདི་སྟེ་མ་དུ་བདག་གིས་” མེད།

ཞིག་ན།⁸⁶³ འོན་ཀྱང་མ་རིག་པ་ཡོད་པ་ལས་འདུ་བྱེད་རྣམས་མངོན་པར་འབྱུང་པར་
 འབྱུང་བ་ནས་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ལས་ཀྱི་ཤིའི་བར་དུ་མངོན་པར་འབྱུང་པར་འབྱུང་རོ། །དེ་
 ལ་མ་རིག་པ་ཡང་འདི་སྟུང་དུ་བདག་གིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ་སྟུང་
 དུ་མི་སེམས་སོ། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འདི་སྟུང་དུ་བདག་ཅག་ནི་མ་རིག་པས་མངོན་
 པར་བསྐྱབ་བོ་སྟུང་དུ་མི་སེམས་པ་ནས། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡང་འདི་སྟུང་དུ་བདག་
 གིས་ཀྱི་ཤི་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ་སྟུང་དུ་མི་སེམས་ཤིང་། ཀྱི་ཤི་ཡང་འདི་སྟུང་དུ་
 བདག་ནི་སྐྱེ་བས་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ་སྟུང་དུ་མི་སེམས་པའི་བར་དུ་སྟེ། འོན་ཀྱང་མ་
 རིག་པ་ཡོད་པ་ལས་འདུ་བྱེད་རྣམས་མངོན་པར་འབྱུང་ཅིང་། འབྱུང་བར་འབྱུང་བ་
 ནས། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ལས་ཀྱི་ཤིའི་བར་དུ་མངོན་པར་འབྱུང་ཅིང་འབྱུང་བར་
 འབྱུང་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བར་བལྟ་རོ། །

ནང་གི་⁸⁶⁴རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་ལྟ་ཞེ་ན་ཁམས་
 རྒྱུ་འདུས་པའི་⁸⁶⁵ཕྱིར་(༡༢༥ན)ཏེ། ཁམས་རྒྱུ་པོ་གང་དག་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་
 ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ས་དང་རྩ་དང་མེ་དང་རྩུ་དང་ནམ་མཁའ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
 ཁམས་འདུས་པ་ལས་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བར་
 བལྟ་རོ། །དེ་ལ་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་སའི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། གང་
 འདི་འདུས་ནས་ལུས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་དངོས་པོ་མངོན་པར་འབྱུང་པར་བྱེད་པ་འདི་ནི་
 སའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །གང་ལུས་སྤྱད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་འདི་ནི་རྩུའི་ཁམས་ཞེས་
 བྱའོ། །གང་ལུས་ཀྱི་ཐོས་པ་དང་འབྲུངས་པ་དང་འཆོས་པ་དང་བྱངས་པ་རྣམས་འཇུ་
 བར་བྱེད་པ་འདི་ནི་མེའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །གང་ལུས་ཀྱི་དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བའི་
 བྱ་བ་བྱེད་པ་དེ་ནི་རྩུ་གི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །གང་ལུས་ཀྱི་ནང་སྤྱོད་པ་ཡོད་པར་བྱེད་པ་

863 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མི་མངོན་པ་ཞིག་
 864 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། གང་གི་
 865 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། འདུས་བྱས་པའི་

འདི་ནི་ནམ་མཁའ་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །གང་མདུང་ཁྱིམ་གྱི་ཚུལ་དུ་ལུས་ཀྱི་མིང་དང་
གཟུགས་ཀྱི་ཐུ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟའི་ཚོགས་སུ་
གཏོགས་པ་དང་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདི་ནི་རྣམ་པར་
ཤེས་པའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱུན་འདི་དག་མེད་པར་ལུས་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་གྱི་ནམ་
ནང་གི་སའི་ཁམས་ཚང་ཞིང་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་དང་མེ་དང་རྒྱུང་དང་ནམ་མཁའ་དང་རྣམ་
པར་ཤེས་པའི་ཁམས་རྣམས་ཀྱང་ཚང་བར་གྱུར་ལ། ཐམས་ཅད་འདུས་པ་དེ་ལས་ལུས་
མངོན་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་སའི་ཁམས་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་ལུས་
ཀྱི་སྲ་བའི་དངོས་པོ་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །རྒྱུའི་ཁམས་ཀྱང་འདི་
སྟམ་དུ་བདག་གིས་ལུས་སྟུང་པའི་བྱ་བ་འདི་བྱའོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །མེའི་
ཁམས་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་ལུས་ཀྱིས་ཐོས་པ་དང་འཁྲུངས་པ་དང་འཆོས་
པ་དང་མྱུངས་པ་རྣམས་འཇུ་བར་བྱའོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །རྒྱུང་གི་ཁམས་ཀྱང་
འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་ལུས་ཀྱི་དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བའི་བྱ་བ་བྱའོ་སྟམ་དུ་མི་
སེམས་སོ། །ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་ལུས་ཀྱི་ནང་སྐྱབས་
ཡོད་པར་བྱའོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་
བདག་གིས་ལུས་ཀྱི་མིང་དང་གཟུགས་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །
ལུས་(༡༢༥་བ)ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་ནི་རྒྱུན་འདི་དག་གིས་བསྐྱེད་དོ་སྟམ་དུ་མི་
སེམས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་རྒྱུན་འདི་དག་ཡོད་ན་ལུས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་སའི་
ཁམས་ནི་བདག་མ་ཡིན། སེམས་ཅན་མ་ཡིན། སྟོག་མ་ཡིན། སྐྱེ་བ་པོ་མ་ཡིན། ཤེད་
ལས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན། ཤེད་བྱུ་མ་ཡིན། བྱུད་མེད་མ་ཡིན། སྐྱེས་པ་མ་ཡིན། མ་ནིང་མ་
ཡིན། ང་མ་ཡིན། བདག་གི་མ་ཡིན། གཞན་སུའི་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སའི་
ཁམས་དང་། རྒྱུའི་ཁམས་དང་། མེའི་ཁམས་དང་། རྒྱུང་གི་ཁམས་དང་། ནམ་མཁའི་
ཁམས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན། སེམས་ཅན་མ་ཡིན།

སློག་མ་ཡིན། སྐྱེ་བ་པོ་མ་ཡིན། ཤེད་ལས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན། ཤེད་བྱ་མ་ཡིན། བྱད་མེད་
མ་ཡིན། སྐྱེས་པ་མ་ཡིན། མ་ནིང་མ་ཡིན། ང་མ་ཡིན། བདག་གི་མ་ཡིན། གཞན་
སུའི་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལ་མ་རིག་པ་གང་ཞེ་ན། ཁམས་རྒྱལ་པོ་འདི་དག་ཉིད་ལ་གང་གཅིག་ཕྱར་འདྲ་
ཤེས་པ་དང་། དེ་ལ་པོར་འདྲ་ཤེས་པ་དང་། ཉག་པར་འདྲ་ཤེས་པ་དང་། བརྟན་པར་འདྲ་
ཤེས་པ་དང་། ཐེར་བྱུག་ཏུ་འདྲ་ཤེས་པ་དང་། བདེ་བར་འདྲ་ཤེས་པ་དང་། བདག་ཏུ་
འདྲ་ཤེས་པ་དང་། སེམས་ཅན་དང་། སློག་དང་། སྐྱེ་བ་པོ་དང་། གསོ་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་
དང་། གང་ཟག་ཏུ་འདྲ་ཤེས་པ་དང་། ཤེད་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། ཤེད་བྱར་འདྲ་ཤེས་པ་
དང་། ང་ཞེས་བྱ་བ་དང་། བདག་གི་ཞེས་བྱ་བར་འདྲ་ཤེས་པ་སྟེ། འདི་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་
པ་མི་ཤེས་པ་རྣམས་པ་སྣ་ཚོ་གསུམ་པ་འདི་ནི་མ་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་མ་རིག་པ་
ཡོད་པས་ཡུལ་རྣམས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཉི་ཐུག་འཇུག་སྟེ། དེ་ལ་
ཡུལ་རྣམས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཉི་ཐུག་གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་མ་རིག་
པའི་རྒྱུ་ཁྱིམ་འདྲ་བྱེད་རྣམས་ཞེས་བྱའོ། །དངོས་པོ་སོ་སོར་རྣམས་པར་རིག་པ་ནི་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་འོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་བྱུང་བ་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕྱད་པོ་བཞི་པོ་
འདི་དག་ནི་མིང་དང་གཞུགས་སོ། །མིང་དང་གཞུགས་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོ་རྣམས་
ནི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་གོ། །ཚོས་གསུམ་འདུས་པ་ནི་རིག་པ་འོ། །རིག་པ་མྱོང་བ་ནི་ཚོར་
བའོ། །ཚོར་བ་ལ་ཞེན་པ་ནི་སྤེད་པ་འོ། །སྤེད་པ་འཕེལ་བ་ནི་ལེན་པ་འོ། །ལེན་པ་ལས་
(༡༢༥ན)སྐྱེ་བ་ཡང་སྤྲིད་པ་སྐྱེ་བའི་ལས་ནི་སྤྲིད་པ་འོ། །རྒྱ་དེ་ལས་ཕྱད་པོ་འབྱུང་བ་ནི་
སྐྱེ་བ་འོ། །སྐྱེས་ནས་ཕྱད་པོ་སྤྲིན་པ་ནི་རྒྱ་བའོ། །རྒྱས་ནས་ཕྱད་པོ་འཇིག་པ་ནི་འཆི་
བའོ། །འཆི་བ་ན་རྣོངས་པ་མཛོད་པར་ཆགས་པ་དང་བཅས་པའི་ནད་གི་ཡོངས་སུ་
གཞུང་བ་ནི་མྱ་ངན་ཏོ། །མྱ་ངན་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་ནི་སྐྱེ་སྒྲུགས་འདོན་པ་འོ། །
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྡེའི་ཚོགས་དང་ལྷན་པའི་མི་བདེ་བ་མྱོང་བ་ནི་སྒྲུག་བསྒྲུལ་འོ། །ཡིད་

ལ་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པ་ཡིད་ཀྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་ནི་ཡིད་མི་བདེ་བའོ། །གཞན་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་
ལ་སོགས་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེད་གཞི་འབྲུག་པ་ཞེས་བྱའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། དེ་ལ་ལྷན་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱིར་མ་རིག་པ་འོ། །མངོན་པར་འདུ་བྱེད་
པའི་ཕྱིར་འདུ་བྱེད་རྣམས་སོ། །རྣམ་པར་རིག་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འོ། །རྟེན་པའི་
ཕྱིར་མིང་དང་གཟུགས་སོ། །སྦྱོར་བའི་སྦྱོའི་ཕྱིར་སྦྱོར་མཆེད་དུ་གཤོ། །རིག་པའི་ཕྱིར་རིག་
པ་འོ། །ཁྱེད་པའི་ཕྱིར་ཆོར་བའོ། །སྒྲོམ་པའི་ཕྱིར་སྒྲེད་པ་འོ། །ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕྱིར་ལེན་
པ་འོ། །ཡང་སྤྲོད་པ་སྦྱོད་པའི་ཕྱིར་སྤྲོད་པ་འོ། །ཤུང་པོ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་སྦྱོར་བའོ། །ཤུང་པོ་
སྒྲིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་བའོ། །འཇིག་པའི་ཕྱིར་འཇིག་པ་འོ། །མྱ་ངན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་མྱ་ངན་རྟེ། །
ཆོག་གིས་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་སྦྱོར་སྤྱགས་འདོན་པ་འོ། །ལུས་ལ་གཞོད་པའི་ཕྱིར་སྤྱག་བསྐྱལ་
འོ། །སེམས་ལ་གཞོད་པའི་ཕྱིར་ཡིད་མི་བདེ་བའོ། །ཉོན་མོངས་པའི་ཕྱིར་འབྲུག་པ་འོ།།
གཞན་ཡང་དེ་ལོ་ན་མི་རྟོགས་ཤིང་ལོག་པར་རྟོག་པའི་མི་ཤེས་པ་ནི་མ་རིག་པ་འོ།།

དེ་ལྟར་མ་རིག་པ་ཡོད་པ་ན་འདུ་བྱེད་རྣམ་པ་གསུམ་མངོན་པར་འབྱུང་སྟེ། བསོད་
ནམས་སུ་ཉེ་བར་འགོ་བ་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པར་ཉེ་བར་འགོ་བ་དང་། མི་
གཡོ་བར་ཉེ་བར་འགོ་བ་སྟེ་འདི་ནི་མ་རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཞེས་བྱའོ། །
བསོད་ནམས་སུ་ཉེ་བར་འགོ་བའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་ལས་བསོད་ནམས་སུ་ཉེ་བར་འགོ་
བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པར་ཉེ་བར་འགོ་བའི་འདུ་
བྱེད་རྣམས་ལ་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པར་ཉེ་བར་འགོ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་
འགྱུར། མི་གཡོ་བར་ཉེ་བར་འགོ་བའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་ལས་མི་གཡོ་བར་ཉེ་བར་འགོ་
བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རྟེ་(༡༢༥་བ)འདི་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་གྱིས་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱའོ། །མིང་དང་གཟུགས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །མིང་དང་གཟུགས་རྣམ་
པར་འཕེལ་བས་སྦྱོར་མཆེད་དུ་གཤོ་སྒྲོ་ནས་བྱ་བ་བྱེད་པ་རྣམས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་མིང་

དང་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱིས་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་ཅེས་བྱའོ། །སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་པོ་དག་ལས་
 རེག་པའི་ཚོགས་རྒྱལ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་གི་རྒྱུན་གྱིས་རེག་པ་ཞེས་བྱའོ། །
 ཇི་ལྟ་བུར་རེག་པ་འབྱུང་བ་དེ་ལྟ་བུར་ཚོར་བ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་རེག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཚོར་བ་
 ཞེས་བྱའོ། །ཚོར་བའི་བྱེ་བྲག་དེ་དག་སྤྱང་བ་དང་། མངོན་པར་དགའ་བ་དང་ལྷག་པར་
 ཞེན་པ་དང་། ལྷག་པར་ཞེན་ནས་འདུག་པ་དེ་ནི་ཚོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྱད་པ་ཞེས་བྱའོ། །
 སྤྱང་བ་དང་མངོན་པར་དགའ་བ་དང་ལྷག་པར་ཞེན་པ་དང་ལྷག་པར་ཞེན་ནས་
 འདུག་པ་ལས་བདག་སྤྱག་པའི་ངོ་བོ་དང་བདེ་བའི་ངོ་བོ་དང་འབྲལ་བར་མ་གྱུར་
 ཅིག་སྐྱེས་དུ་མི་གཏོང་བ་དང་ཕྱིར་ཞིང་དོན་དུ་གཉེར་བ་འདི་ནི་སྤྱད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་
 ལེན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་དོན་དུ་གཉེར་བ་ནས་ཡང་སྤྱད་པ་སྐྱེད་པའི་ལས་ལུས་དང་
 དག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ཀྱུན་ནས་སྤྱོད་བ་དེ་ནི་ལེན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྱད་པ་ཞེས་བྱའོ། །ལས་
 དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་སྤང་པོ་རྣམས་སྐྱབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྤྱད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་སྐྱེ་བ་
 ཞེས་བྱའོ། །སྐྱེས་ནས་མངོན་དུ་སྐྱབ་པའི་སྤང་པོ་རྣམས་ཀྱི་འཕེལ་བ་དང་ཡོངས་སུ་
 སྐྱོན་པ་ལས་འཇིག་པར་འབྱུང་བ་དེ་ནི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུན་གྱིས་གྲ་ཤི་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། དེ་ལྟར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་པོ་
 འདི་དག་ནི་གཅིག་གི་རྒྱ་གཅིག་། གཅིག་གི་རྒྱུན་གཅིག་། རྟག་པ་མ་ཡིན་མི་རྟག་པ་
 ཡང་མ་ཡིན། འདུས་བྱས་མ་ཡིན་འདུས་མ་བྱས་མ་ཡིན། རྒྱ་མེད་པ་མ་ཡིན་རྒྱ་མེད་
 པ་མ་ཡིན། སྤྱང་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན། ཟད་པའི་ཆོས་མ་ཡིན། འཇིག་པའི་ཆོས་མ་ཡིན།
 འགོག་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་ཞུགས་པ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་
 རྒྱུད་གི་རྒྱུན་བཞིན་དུ་རྩིས་སུ་ཞུགས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཡན་ལག་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་
 རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་བསྐྱུ་བར་བྱ་བའི་རྒྱུར་
 འབྱུར་པོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། མ་རིག་པ་དང་སྤྱད་པ་དང་ལས་དང་རྣམ་
 པར་ཤེས་པའོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ས་བོན་གྱི་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱ་བྱེད་དོ། །ལས་

ནི་ཞིང་(༡༢༤)གི་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱ་བྱེད་དོ། །མ་རིག་པ་དང་སྲིད་པ་ནི་ཉོན་མོངས་
 པའི་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱ་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དག་ནི་ས་བོན་རྣམ་
 པར་ཤེས་པ་བསྐྱེད་དོ། །དེ་ལ་ལས་ནི་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཞིང་གི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །
 སྲིད་པ་ནི་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲོན་པར་བྱེད་དོ། །མ་རིག་པ་ནི་ས་བོན་རྣམ་པར་
 ཤེས་པ་འདེབས་ཏེ་རྒྱུན་དེ་དག་མེད་ན་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མངོན་པར་འགྲུབ་
 པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་ལས་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་
 པའི་ཞིང་གི་བྱ་བ་བྱའོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །སྲིད་པ་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་
 ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བརྒྱན་པར་བྱའོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །མ་རིག་པ་ཡང་འདི་
 སྟམ་དུ་བདག་གིས་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གདབ་བོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །ས་
 བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་ནི་རྒྱུན་འདི་དག་གིས་བསྐྱེད་དོ་སྟམ་དུ་
 མི་སེམས་ཏེ་འོན་ཀྱང་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་ཀྱི་ཞིང་ལ་བརྟེན་པ་སྲིད་པའི་རྒྱན་
 གྱིས་བརྒྱན་པ་མ་རིག་པས་བཏབ་པ་སྐྱེ་བ་ན། སྐྱེ་བའི་གནས་ཉིང་མཚམས་སྟོར་བ་
 མའི་མངལ་དེ་དང་དེར་མིང་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཐུ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་སྟེ། མིང་དང་
 གཟུགས་ཀྱི་ཐུ་གུ་དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བྱས། གཞན་གྱིས་མ་བྱས། གཉི་གས་མ་
 བྱས། དབང་ཕྱུག་གིས་མ་བྱས། དུས་ཀྱིས་མ་བསྐྱུར། རང་བཞིན་ལས་མ་བྱུང་། བྱེད་
 པ་ལ་རག་ལས་པ་མ་ཡིན། རྒྱ་མེད་པ་ལས་ཀྱང་མ་སྐྱེས་ཏེ། འོན་ཀྱང་མ་དང་མ་ཕྱད་
 པ་དང་དུས་དང་ལྡན་པ་དང་རྒྱུན་གཞན་ཚོགས་ན་བདག་པོ་མེད་པའི་ཆོས་བདག་གི་
 མེད་པ་འཛིན་པ་མེད་པ་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པ། སྐྱུ་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་
 བཞིན་དག་ལ་རྒྱ་དང་རྒྱུན་མ་ཆང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་གནས་སུ་ཉིང་མཚམས་སྟོར་བ་
 མའི་མངལ་དེ་དང་དེར་སྟོང་བ་དང་ལྡན་པའི་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མིང་དང་གཟུགས་
 ཀྱི་ཐུ་གུ་མངོན་པར་སྐྱབ་བོ། །

འདི་ལྟ་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རྒྱ་ལྡེ་ལས་འབྱུང་སྟེ། ལྡེ་གང་ཞེ་ན། མིག་ལ་

བརྟེན་པ་དང་གཟུགས་དང་སྒྲུབ་བ་དང་ནམ་མཁའ་དང་དེ་བསྐྱེད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་
 ལ་ཡང་བརྟེན་ནས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་ངོ། །དེ་ལ་མིག་ནི་མིག་གི་རྣམ་
 པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །གཟུགས་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དམིགས་
 པའི་བྱ་བ་བྱེད་(༡༢༤བ)དོ། །སྒྲུབ་བ་ནི་མཛོན་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །ནམ་མཁའ་ནི་མི་
 སྐྱབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །དེ་བསྐྱེད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་སེམས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །
 རྟེན་དེ་དག་མེད་ན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་གྱི། ནམ་ནང་གི་སྐྱེ་
 མཆེད་མིག་མ་ཆང་བར་མ་གྱུར་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་དང་སྒྲུབ་བ་དང་། ནམ་
 མཁའ་དང་དེ་སྐྱེད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དག་ཀྱང་མ་ཆང་བར་མ་གྱུར་ཏེ། ཐམས་ཅད་
 འདུས་པ་དེ་ལས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་མིག་ནི་འདི་
 སྟམ་དུ་བདག་གིས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་སྟམ་དུ་མི་སེམས་
 སོ། །གཟུགས་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དམིགས་
 པའི་བྱ་བ་བྱེད་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །སྒྲུབ་བ་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་མིག་གི་
 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཛོན་པའི་བྱ་བ་བྱེད་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །ནམ་མཁའ་ཡང་
 འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མི་སྐྱབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད་སྟམ་དུ་
 མི་སེམས་སོ། །དེ་བསྐྱེད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་མིག་གི་
 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སེམས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །མིག་གི་རྣམ་པར་
 ཤེས་པ་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་ནི་རྟེན་འདི་དག་གིས་བསྐྱེད་དོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་ཏེ་
 འོན་ཀྱང་རྟེན་འདི་དག་ཡོད་པ་ལས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་
 བཞིན་དུ་དབང་པོ་ལྷན་མ་རྣམས་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་སུ་བྱེད་པོ། །དེ་ལ་ཆོས་གང་ཡང་
 འཇིག་རྟེན་འདི་ནས་འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་དུ་མི་འཕོ་མོད་ཀྱི། རྒྱ་དང་རྟེན་མ་ཆང་བ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་ལས་ཀྱི་འབྲས་བྱུར་མཛོན་པར་ཡང་ཡོད་དོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱུར་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་རབ་དུ་བྱིས་པའི་མེ་ལོང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་

བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་སྤང་བ་ཡང་བཞིན་མེ་ལོང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་མ་འཕོས་
མོད་ཀྱི། རྒྱ་དང་རྒྱུན་མ་ཚད་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་བཞིན་དུ་མཛོན་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་
དུ་འདི་ནས་ཀྱང་སྤྱུ་ཡང་ཤི་འཕོས་པ་མེད་ལ་གཞན་དུ་ཡང་མ་སྦྱེས་ཏེ། རྒྱ་དང་རྒྱུན་
རྣམས་མ་ཚད་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུར་མཛོན་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་
དཔེར་ན། རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ནི་དཔག་ཚད་བཞི་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་ནས་འགྲོ་སྟེ། འོན་
ཀྱང་སྟོད་རྒྱུང་དུ་རྒྱས་གང་བར་(༡༢༥ན)རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཟུགས་བརྟན་
སྤང་བ་ཡང་རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ནི་གནས་དེ་ནས་མ་འཕོས་ཏེ། སྟོད་རྒྱུང་དུ་རྒྱས་གང་
བའི་ནང་དུ་སོང་བ་ཡང་མེད་མོད་ཀྱི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་མ་ཚད་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་བའི་
དཀྱིལ་འཁོར་དུ་སྤང་བ་⁸⁶⁶ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་འདི་ནས་ཀྱང་སྤྱུ་ཡང་ཤི་འཕོས་
པ་མེད་ལ། གཞན་དུ་⁸⁶⁷ཡང་མ་སྦྱེས་མོད་ཀྱི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་རྣམས་མ་ཚད་བ་མེད་པའི་
ཕྱིར་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུར་མཛོན་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མེ་ནི་རྒྱ་དང་
རྒྱུན་མ་ཚད་ན་མི་འབར་གྱི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ཚོགས་པ་ལས་འབར་པོ། །དེ་བཞིན་དུ་བདག་
པོ་མེད་པའི་ཚོས་བདག་གི་མེད་པ་འཛིན་པ་མེད་པ་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པ་སྦྱུ་མའི་
མཚན་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དག་ལ་རྒྱ་དང་རྒྱུན་རྣམས་མ་ཚད་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྦྱེ་བའི་
གནས་ཉིད་མཚམས་སྦྱར་བ་མའི་མངལ་དེ་དང་དེར་ས་བོན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་དང་
ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་མིང་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཐུག་མཛོན་པར་སྦྱབ་བོ། །

དེ་ལ་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྣམ་པ་ལྟ་སྟེ། ལྟ་གང་ཞེ་ན། རྟག་པར་མ་
ཡིན་པ་དང་། ཆད་པར་མ་ཡིན་པ་དང་། འཕོ་བར་མ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་རྒྱུང་དུ་ལས་
འབྲས་བུ་ཆེན་པོར་འབྱུང་བ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུད་དུ་འོ། །ཇི་ལྟར་རྟག་པར་མ་ཡིན་
ནོ་ཞེ་ན། གང་གི་ཕྱིར་ཐ་མ་འཆི་བའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱང་གཞན་ལ་སྦྱེ་བའི་ཆར་

866 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘མཛོན་པ་’

867 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘སྤྱུ’

གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་གཞན་ཏེ། ག་མ་འཆི་བའི་ཕུང་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སྐྱེ་བའི་
 ཆར་གཏོགས་པ་རྣམས་མ་ཡིན་གྱི།⁸⁶⁸ ག་མ་འཆི་བའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱང་འགགས་
 ལ་སྐྱེ་བའི་ཆར་གཏོགས་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་བས་དེའི་ཕྱིར་རྟག་པར་མ་
 ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ཆད་པར་མ་ཡིན་ཞེ་ན། ག་མ་འཆི་བའི་ཕུང་པོ་རྣམས་འགགས་པ་
 ལས་སྐྱེ་བའི་ཆར་གཏོགས་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་འབྱུང་བ་མ་ཡིན། འགགས་པ་ལས་
 ཀྱང་མ་ཡིན་གྱི་ག་མ་འཆི་བའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱང་འགགས་ལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་སྐྱེ་བའི་
 ཆར་གཏོགས་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་སྤང་མདའི་མཐོང་མཚན་བཞིན་དུ་འབྱུང་བར་འབྱུང་ཏེ་
 དེའི་ཕྱིར་ཆད་པར་མ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་འཕོ་བར་མ་ཡིན་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་གྱི་རིས་མི་
 འདྲ་བ་ནས་སྐྱལ་བ་མཉམ་པའི་སྐྱེ་བར་སྐྱེ་བ་མཛོན་པར་འགྲུབ་པས་དེའི་ཕྱིར་འཕོ་
 བར་མ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་རྒྱ་ཁྱུང་དུ་ལས་འབྲས་བྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་ཞེ་ན། (༡༢༥) ལས་
 ཁྱུང་དུ་བྱས་པ་ལས་འབྲས་བྱ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་མྱོང་སྟེ་དེའི་ཕྱིར་རྒྱ་ཁྱུང་དུ་ལས་
 འབྲས་བྱ་ཆེན་པོ་མཛོན་པར་འགྲུབ་བོ། །ཇི་ལྟར་མྱོང་བར་འབྱུང་བའི་ལས་བྱས་པ་དེ་ལྟ་
 བྱར་མྱོང་བར་འབྱུང་བའི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་མྱོང་བས་དེའི་ཕྱིར་དེ་དང་འདྲ་བའི་རྒྱུད་དུ་འོ། །

བཅུན་པ་ཤུ་རིའི་བྱ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཡང་དག་
 པར་གསུངས་པ་འདི་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་འདི་ལྟར་
 ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟག་པར་རྒྱུན་དུ་སྟོག་མེད་པ་དང་། སྟོག་དང་བྲལ་བ་
 དང་། ཇི་ལྟ་བ་ཉིད་དང་། མ་ཞོར་བ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་བྱུང་བ་དང་། མ་བྱས་
 པ་དང་། འདུས་མ་བྱས་པ་དང་། ཐོགས་པ་མེད་པ་དང་། དམིགས་པ་མེད་པ་དང་།
 ཞིབ་དང་། འཇིགས་པ་མེད་པ་དང་། མི་འཕྲོགས་པ་དང་། མི་ཟད་པ་དང་། རྣམ་པར་
 མ་ཞིབ་འཇིགས་པ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་དང་། མེད་པ་དང་། གསོག་དང་། གསོབ་དང་།
 སྦྱིང་པོ་མེད་པ་དང་། རྟད་དང་། འབྲས་དང་། ཟུག་རྩ་དང་། སྟོག་པ་དང་། མི་རྟག་པ་

868 ལྟར་ཐད་དང་པོ་ཅིང་། ག་མ་འཆི་བའི་རྣམས་མ་ཡིན་གྱི། མེད།

དང་། སྤྱག་བསྐྱལ་བ་དང་། སྤྲོང་པ་དང་བདག་མེད་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མཐོང་
བ་དེ་ནི། ཅི་བདག་སྤྲོན་གྱི་དུས་ན་བྱུང་བ་ཞིག་གསལ་འོན་ཏེ་མ་བྱུང་བ་ཞིག་སྤྲོས་དུ་སྤྲོན་
གྱི་མཐའ་ལ་མི་རྟོག་གོ། །མ་འོངས་པའི་དུས་ན་ཅིར་འགྱུར་ཅི་ལྟ་བུར་འགྱུར་ཞེས་མ་
འོངས་པའི་མཐའ་ལ་མི་རྟོག་གོ། །འདི་ཅི་ཞིག་འདི་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅིར་
འགྱུར་སེམས་ཅན་འདི་དག་གང་ནས་འོངས་འདི་ནས་ཤི་འཕྲོས་ནས་གང་དུ་འགྲོ་བར་
འགྱུར་ཞེས་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ལ་ཡང་མི་རྟོག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་ལོ།

འཕགས་པ་ས་བཅུ་འཛིན་མདོ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་མ་རིག་པ་དང་སྤྲོད་པ་དང་
ལེན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ལམ་གྱི་རྒྱུ་མི་འཆད་པ་ལོ། །འདུ་བྱེད་དང་སྤྲོད་པ་ནི་ལས་
གྱི་ལམ་གྱི་རྒྱུ་མི་འཆད་པ་ལོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་ལམ་གྱི་རྒྱུ་མི་
འཆད་པར་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་བྱེད་ཏེ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། མ་རིག་པའི་རྒྱུ་གིས་འདུ་
བྱེད་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྤྲོན་གྱི་མཐའ་ལ་སྤྲོས་པ་ལོ། །རྣམ་པར་ཤེས་
པ་ནས་ཚར་བའི་བར་དེ་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ལ་སྤྲོས་པ་ལོ། །སྤྲོད་པ་ནས་སྤྲོད་པ་ཞེས་བྱ་
བའི་བར་དེ་ནི་ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་སྤྲོས་པ་སྟེ། དེ་ཕན་ཆད་ཡང་དེ་དག་རབ་ཏུ་འབྱུང་ངོ། །
དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེ་འདི་སྤྲོས་(༡༢༤ན)དུ་སེམས་ཏེ། ལུན་པ་ལས་ནི་འདུས་བྱས་
འབྱུང་ངོ། །བྲལ་བ་ལས་ནི་འདུས་བྱས་མི་འབྱུང་ངོ། །ཚོགས་པ་ལས་ནི་འདུས་བྱས་
འབྱུང་ངོ། །མ་ཚོགས་པ་ལས་ནི་འདུས་བྱས་མི་འབྱུང་ངོ། །མ་ལ་དེ་ལྟར་བདག་གིས་
འདུས་བྱས་ཉེས་པ་མང་པོའི་སྦྱོན་ཚོགས་པ་⁸⁶⁹འདི་ལྟ་བུ་འདི་ཤེས་པར་བྱས་ལ།
འདུ་བ་འདི་དང་ཚོགས་པ་འདི་འདི་རྒྱུ་གཅད་པར་ཡང་བྱེད་ཏེ། །སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་
སྤྲོན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཤིན་ཏུ་ཞི་བར་བྱ་བ་ཐོབ་པར་ཡང་མི་བྱའོ་སྤྲོས་
མོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདི་ནི་གཏི་མུག་སྦྱང་བ་མདོར་བསྡུས་པ་ལོ། །བསྐྱབ་པ་ཀྱུན་
ལས་བདུས་པ་ལས། སེམས་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བའི་ལེ་འཁྲུ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་པ་ལོ། །

869 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཆགས་པ་

བརྩམས་པའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པའི་ལེན།

༥ དེ་ལྟར་སེམས་ལས་སུ་རུང་ནས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ལ་འཇུག་སྟེ། དེ་ལ་མི་
སྤྱུག་པའི་སྐབས་ནས་ལུས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏེ། །དེ་ཉིད་དབྱེ་བའི་
བག་ཅུམ་ཞིག་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་
གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་འདི་ལྟར་ལུས་འདི་ནི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱུ་མོར་དང་།
བྱིན་པ་དང་། བསྐྱེད་དང་། དུག་རྩི་⁸⁷⁰དང་། རྩོ་བ་དང་། རྩོ་བ་དང་། སྐལ་ཚིགས་དང་།
སྤྱིང་དང་། ཕྱི་ལོགས་དང་། སོག་པ་དང་། ལག་པ་དང་། ལག་རར་དང་། དཔུང་པ་
དང་། ཐལ་གོང་དང་། མཇིང་པ་དང་། འབྲུམ་པ་དང་། དཔུང་བ་དང་། མགོ་དང་།
མགོ་འཕྲོད་པ་འདུས་པ་ཅུམ་སྟེ། ལས་འབྱུང་བའི་བྱེད་པ་པོས་བསགས་པ། ཉེན་
མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉེན་མོངས་པ་དང་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐ་དད་
པ་བརྒྱ་སྟོང་གི་གནས་སུ་གྱུར་པ་འོ། །འདིར་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་མང་པོ་འདུས་པ་ནི་འདི་
ལྟ་སྟེ། སྐྱ་དང་ཁ་⁸⁷¹སྐྱ་དང་སེན་མོ་དང་སོ་དང་རུས་པ་དང་པགས་པ་དང་ཤ་དང་
ཤའི་སྤྱི་དང་རྒྱས་པ་དང་ཆོལ་དང་ཞག་དང་རྒྱ་སེར་དང་མཆེར་པ་དང་གཅིན་དང་ཕྱི་
ས་དང་། ཐོ་བ་དང་ལོང་ཀ་དང་ཁག་དང་སྒྲུབས་དང་མཁྲིས་པ་དང་། རྣག་དང་
མཆེལ་མ་དང་ཁྲད་པ་དང་ཁྲད་རྒྱས་རྣམས་ཏེ། དེ་ལྟར་རྣམས་མང་པོ་འདུས་པ་ཡིན་ནོ། །
འདི་ལ་ལུས་ཞེས་རི་སྐད་དུ་བྱ་སྤྱུམ་དུ་ལུས་དྲན་པ་ཉེ་བར་འཛོག་གོ། །དེ་ལ་སོ་སོར་
རྟོག་པ་ན་འདི་སྤྱུམ་དུ་སེམས་ཏེ། ལུས་འདི་ནི་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་སོ་སྤྱུམ་
ནས་དེ་ལུས་ལ་ནམ་མཁའ་ལྟར་དྲན་པ་ཉེ་(༡༢་བ)བར་འཛོག་གོ། །དེ་ཐམས་ཅད་
ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐོང་ངོ། །དེ་ལུས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་གང་དུ་ཡང་དྲན་པ་ཉེ་
བར་མི་འཛོག་གོ། །རྣམ་པར་མི་འཛོག་གོ། །རྣམ་པར་མི་འཕྲེལ་ཞེས་བྱ་བ་འོ། །

870 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་། སྐྱ་རྩི་

871 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་། ཁ་ལྟར་མེད།

ཡང་གསུངས་པ། ལུས་འདི་ནི་སྔོན་གྱི་མཐའ་ནས་ཀྱང་མ་འོངས། བྱི་མའི་མཐའ་ཡང་
མི་འགོ། སྔོན་གྱི་མཐའ་དང་བྱི་མའི་མཐའ་ལ་ཡང་མི་གནས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཡང་
དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་བྱུང་བ། བྱེད་པ་པོ་དང་ཚོར་བ་པོ་མེད་པ། ཐོག་མ་
དང་ཐ་མ་དང་དབུས་མེད་པ། ཅུ་བ་གནས་པ་མེད་པ། བདག་པོ་མེད་པ་ངའི་བ་མེད་པ་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པ་སྟེ། ཚོགས་ཞེས་བྱ་བ་དང་ལུས་ཞེས་བྱ་བ་དང་ལོངས་སྟོད་
ཅེས་བྱ་བ་དང་གནས་ཞེས་བྱ་བ་དང་རྟེན་ཞེས་བྱ་བ་དང་ཚང་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྐྱི་
མཆེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྟོ་བྱར་གྱི་ཐ་སྟོད་རྣམས་ཀྱིས་ཐ་སྟོད་བཏགས་པའོ། །ལུས་འདི་ནི་
སྟིང་པོ་མེད་པ་སྟེ། ཐ་དང་མའི་ཁུ་བ་དང་ཁྲག་ལས་བྱུང་བ་མི་གཙང་བ་རུལ་བ་རང་
བཞིན་གྱིས་བྲི་མི་ཞིམ་པ། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཏི་མུག་དང་འཛིགས་པ་
དང་སྐྱིད་ལུག་པའི་རྒྱུ་པོས་དཀྱགས་པ། ཉག་ཏུ་འཛིག་པ་འབྲལ་བ་འབྲལ་བ་རྣམས་
པར་འཐོར་བ་རྣམས་པར་འཛོམས་པའི་ཆོས་ཅན། ནད་ཐ་དད་པ་བརྒྱ་སྟོང་གི་ཆང་ལྟོམ་
དུ་ལུས་ལ་བྲན་པ་ཉེ་བར་འཛིག་གོ་ཞེས་བྱ་བའོ།

འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གྱི་མའོ་ལུས་འདི་ནི་མི་རྟག་པའི་
རྣམ་པ་སྟེ་རིང་པོར་མི་གནས་པ་ཐ་མར་འཆི་བ་ཡིན་པར་ཤེས་ནས་ལུས་ཀྱི་ཕྱིར་མི་
མཐུན་པའི་འཆོ་བ་མི་སྟོད་ཅིང་སྟིང་པོ་ལེན་ཏོ། །དེ་སྟིང་པོ་གསུམ་ལེན་ཏེ། གསུམ་
གང་ཞེ་ན། ལུས་ཀྱི་སྟིང་པོ་དང་། ལོངས་སྟོད་ཀྱི་སྟིང་པོ་དང་། འཆོ་བའི་སྟིང་པོ་འོ། །དེ་
ལུས་མི་རྟག་གོ་སྟམ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྲན་དང་སྟོབ་མར་ཁས་སྒྲངས་
ཏེ་ཅི་བྱའོ་ཅོག་ལ་འབད་པ་ཡིན། ལུས་མི་རྟག་གོ་སྟམ་ནས་ལུས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཡོན་པོ་
དང་གཡོ་དང་ཚུལ་འཆོས་པ་ཐམས་ཅད་མི་བྱེད་དོ། །ལུས་མི་རྟག་གོ་སྟམ་ནས་སྟོག་
ལ་བག་མི་སྟོན་པར་འགྱུར་ཏེ་སྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་སྟོག་པའི་ལས་མི་བྱེད་དོ། །ལུས་མི་
རྟག་གོ་སྟམ་ནས་ལོངས་སྟོད་ལ་སྟོད་པ་སྟེད་ཅིང་ཆགས་པར་མི་བྱེད་དེ་དེ་བདོག་པ་
ཐམས་ཅད་ལོངས་སུ་གཏོང་བ་ཡིན་ནོ། །རིགས་ཀྱི་བྱ་(༡༢༩ན)གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ་བསྐྱོམ་པ།
བདག་གི་ལུས་དེ་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་ཉི་བར་འདོགས་ཤིང་བདག་
གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེའི་གནས་ལ་གནས་པར་བྱའོ་
སྟུམ་སྟེ། ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེ་བྱ་བ་མེད་པ་ལྟར་རང་གི་ལུས་ཀྱི་ཆོས་
ཉིད་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་རྟོག་གོ། དེ་བླ་པ་མེད་པའི་ཆོས་ལ་མཁས་པས་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་ཀྱང་དེའི་མཚན་ཉིད་དུ་རབ་དུ་ཤེས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ།།

ཁྱིམ་བདག་དཔས་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། འདི་ལྟ་སྟེ་ལུས་འདི་མཐར་གྱིས་
འབྱུང་བ་པ་དང་མཐར་གྱིས་འཇིག་པ་དང་རྩལ་སྤྲོ་རབ་བསྐྱུགས་པ་དང་ཁོང་སྟོང་དང་བྱེ་
བྱུ་ཅན་དང་བྱེ་ག་དག་དང་སྐྱེའི་ཁུང་བྱེ་ནས་བླ་པ་དང་། སྟོག་མཁར་ལྟར་སྐྱུལ་
གདུག་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་དང་། མ་སྐྱེས་དགའི་སྤྱེའུ་ལྟར་སྟོགས་ལ་འབྱུང་བ་དང་།
བཤེས་གཉེན་རན་པ་ལྟར་འདྲིད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། དབུ་བ་རྩོས་པ་ལྟར་རང་
བཞིན་གྱིས་ཉམ་ཁུང་བ་དང་། རྒྱུ་རྒྱུར་ལྟར་བྱུང་ནས་འཇིག་ཅིང་འཇུ་བ་དང་། སྟོག་
རྒྱུ་ལྟར་སྐྱུ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། རྒྱུ་ཤིང་ལྟར་བཤེགས་ན་སྟོང་པོ་མེད་པ་དང་། རྒྱུ་མ་
ལྟར་སྐྱུ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། རྒྱུ་པོ་ལྟར་བསྐྱོད་སྟེ་མང་བ་དང་། དགའ་ལྟར་
སྟེགས་ལྟར་བ་དང་། རྒྱུ་པོ་ལྟར་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་བ་དང་། གཤེད་མ་ལྟར་རྗེས་སུ་
ཆགས་པ་མེད་པ་དང་། མི་མཇེའ་བ་ལྟར་མི་ཐན་པར་འདོད་པ་དང་། གསོད་པ་ལྟར་
ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོག་གི་བར་ཆད་བྱེད་པ་དང་། སྟོང་སྟོང་ལྟར་བདག་དང་བྲལ་བ་དང་། རྩ་
མཁན་གྱི་སྟོད་ལྟར་མཐར་འཇིག་པ་དང་། ཇིང་ལྟར་མི་གཙང་བ་སྐྱོལ་གས་ཀྱིས་
ཡོངས་སུ་གང་བ་དང་། སྤང་མའི་སྟོད་ལྟར་མི་གཙང་བ་བླ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་
ཏེ། མ་ལྟར་བསྐྱོད་མི་བཟོད་པ་དང་། ཟུག་རྩུ་ལྟར་གཞོད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་།

ཁང་རྩིང་ལྟར་བཅོས་ལེགས་བྱ་ཞིང་བརྟན་⁸⁷²པ་དང་། བྱ་རྩིང་ལྟར་བཅོས་ལེགས་བྱ་
 ཞིང་སྤྱད་པ་དང་། བུམ་པ་སོ་མ་བཏང་བ་ལྟར་ནན་ཏན་གྱིས་བག་བྱ་དགོས་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། རྒྱ་འབྲམ་གྱི་ཤིང་ལྟར་གཡོ་ཞིང་འགྲུལ་བ་དང་། རྒྱ་ལྷང་ཆེན་པོའི་
 རྒྱན་ལྟར་མཐར་འཁོར་(༡༢༩་བ)བའི་རྒྱ་མཚོ་ལ་བྱག་པ་དང་། སྒོ་བྱར་བའི་ཁྱིམ་ལྟར་
 སྤྱག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སུ་གྱུར་པ་དང་། མགོན་མེད་པའི་གནས་ཁང་ལྟར་
 ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མེད་པ་དང་། བཅོན་སྤྱང་ལྟར་གསུག་གིས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། བྱིས་པ་རྒྱུད་དུ་ལྟར་རྟག་དུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་དགོས་པའི་ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

ཡང་གསུངས་པ། འདི་ལྟར་མི་གཙང་ཕུང་པོའི་ལུས་ལ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཅན་
 གང་གཅེས་འཛིན་པ། བྱིས་པའི་སྒོ་ཅན་དེ་ནི་མདོན་བཞིན་དུ། མི་ཤེས་རན་སྤྱགས་
 བུམ་པ་ཐོགས་ཤིང་འགོ། གྲེ་ཡི་སྒྲ་ནས་རྟག་གི་རྣམ་པ་འཛིན། ཁ་ནས་དྲི་མི་ཞིམ་
 པ་རྟག་དུ་འབྱུང་། སྒྱེ་བོའི་ཁ་འབྲམ་མིག་ནི་སྤྱན་བཞིན། གྲེ་ལ་སྤྱི་ཞིག་ཆགས་
 ཤིང་གཅེས་པར་བྱེད། གྲེ་པར་ན་བྱིས་པ་སོལ་བ་ཐོགས་ནས་སུ། འདི་ནི་དཀར་པོར་
 བྱ་ཞེས་བདར་བྱེད་ཀྱང་། གྲེ་པར་པོའི་དཔོན་པོར་མི་འགྱུར་བདར་པར་འགྱུར། བྱིས་སྒོ་
 ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་མདོན་པར་སྒྲོམ། གྲེ་ལྟར་མི་གང་གཙང་སྤྱི་ལོ་གོས་ལྟན། གྲེ་ཡི་ལུས་
 འདི་གཙང་མར་བྱ་ཞེས་ཏེ། བསྐྱེད་བྱིས་འབབ་སྤྱེགས་བརྒྱར་ནི་ཁྱུས་བྱས་ཀྱང་། འཆི་
 བདག་དབང་གིས་ཟད་འགྱུར་གཙང་མི་འགྱུར། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་ལྟར་
 ལུས་ལ་འཛིན་པ་དང་། བྱ་ག་དགའི་སྒོ་ནས་འཛིན་པར་བརྟག་པར་བྱ་བ་ནས་བྱང་
 རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ལུས་ལ་སྤྱན་བུའི་རིགས་བརྒྱད་ཁྱི་བཞི་སྒྲོང་གི་གནས་སུ་བརྟག་
 པར་བྱ་བའི་བར་དུ་ཏོ། གྲེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལུས་ལ་སྤྱར་གྱི་

872 སྤྱི་དགོ་དང་ཅི་ནི་བརྟན་སྤྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་བསྐྱབ་ལེགས་སྤྱར་(prati-saṃskāra-dhāryah) ཞེས་
 པ་བཅོས་ལེགས་བྱས་ཏེ་འཛིན་པ་དང་ཡུན་དུ་གནས་པའི་དོན་ལ་གོ།

དང་ཅེ་སྤྱད་དང་ཁྱི་དང་རྩེན་ལ་ཟ་བ་གཞན་གྱི་ཟས་སུ་བརྟག་པར་བྱ། བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་ལུས་ལ་རུས་པ་དང་རྒྱས་པའི་བོག་རེས་⁸⁷³སྒྲེལ་བས་འབྲུལ་འཁོར་
 ལྟ་བུར་བརྟག་པར་བྱ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལུས་ལ་ཟས་དང་སྒྲོམ་ལས་བྱུང་བ་སྟེ་
 རང་གི་ཁ་ན་ལས་པ་མ་ཡིན་པར་བརྟག་པར་བྱའོ་ཞེས་ཏེ་རྒྱ་ཆེར་ནི་དེ་ཉིད་ལས་ཤེས་
 པར་བྱའོ།།

ཆོར་བ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ནི། རེ་ཞིག་འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་
 ལས་རི་སྐད་དུ། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོར་བ་རྣམས་ལ་ཆོར་
 བའི་རྩེས་སུ་ལྟ་བའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བསྒྲོམ་པ་ནི་ཆོར་བ་ལ་བདེ་བར་གནས་
 པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་འབྱུང་རོ། །(༡༣༠་ན)དེ་འདི་ལྟར་
 གང་ལ་ཆོར་བ་མེད་པ་དེ་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲོབ་སྟེ། དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་ཆོར་བ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཆོར་བ་རྣམས་ལ་ཆོར་བའི་རྩེས་སུ་ལྟ་བའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་
 གཞག་པ་བསྒྲོམ་མོ། །དེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཆོར་བ་འགོག་པའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་བགོས་
 ཀྱང་བདག་གི་ཆོར་བ་འགོག་པར་ཡང་མི་བྱེད་དོ། །དེས་ཆོར་བ་གང་ཅི་སྤྱད་ཡང་ཆོར་
 བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་བབྱུང་ཞིང་སྤྱད་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ནམ་
 བདེ་བའི་ཆོར་བ་སྤྱད་བའི་ཆེན་འདོད་ཆགས་ལ་སྦྱོད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱིང་
 རྩེ་ཆེན་པོ་རྟེན་དེ་བདག་གི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་བག་ལ་ཉལ་བ་ཡང་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་རོ། །
 ནམ་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོར་བ་སྤྱད་བའི་ཆེན་ཞེ་སྤང་ལ་སྦྱོད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་
 སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོ་རྟེན་དེ་བདག་གི་ཞེ་སྤང་གི་བག་ལ་ཉལ་ཡང་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་རོ། །ནམ་
 བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་སྟུག་བསྐྱེད་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཆོར་བ་སྤྱད་བའི་ཆེན་གཏི་མུག་ལ་
 སྦྱོད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོ་རྟེན་དེ་བདག་གི་གཏི་མུག་གི་བག་ལ་
 ཉལ་ཡང་རབ་ཏུ་སྤྱོད་རོ། །བདེ་བའི་ཆོར་བ་ལ་རྩེས་སུ་ཆགས་པར་མི་འབྱུང་ཏེ་རྩེས་

873 ལྟར་ཐད་དང་པེ་ཅིང་ཨ་མོ་ལོང་ལོ་

སྤྱུ་ཆགས་པ་ལེགས་པར་འཛམས་པར་ཡང་བྱེད་དོ། །སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་གྱི་ཚོར་བ་ལ་ཁོང་
 ཁྲོ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཁོང་ཁྲོ་བ་ལེགས་པར་འཛམས་པར་ཡང་བྱེད་དོ། །སྤྱུ་ག་
 བསྐྱལ་བ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་ལ་མ་རིག་པ་དང་ལྷན་པར་མི་
 འགྱུར་ཏེ་མ་རིག་པ་ལེགས་པར་འཛམས་པར་ཡང་བྱེད་དོ། །དེས་ཚོར་བ་གང་ཅི་མྱོང་
 བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མི་རྟག་པར་ཤེས་ཤིང་མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་དུ་
 ཤེས་ཤིང་མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །བདག་མེད་པར་ཤེས་ཤིང་མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་བདེ་བའི་
 ཚོར་བ་ལ་ནི་མི་རྟག་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་གྱི་ཚོར་བ་ལ་ནི་ཟུག་རྩར་
 ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་ལ་ནི་
 ཞི་བར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་གང་བདེ་བ་དེ་ནི་མི་རྟག་པའོ། །གང་སྤྱུ་ག་
 བསྐྱལ་བ་དེ་ནི་སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་བ་ཉིད་དོ། །གང་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་བ་ཡང་
 མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་བདག་མེད་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

འཕགས་པ་སློ་གྲོས་(༡༣༠་བ)མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སྤྱུ་ག་བསྐྱལ་གྱི་ཚོར་བས་
 རིག་ན་ངན་སོང་དང་མི་ཁོམ་པར་སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་
 བསྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། ཚོར་བ་ནི་མདོན་པར་ཞེན་པའོ། །ཚོར་བ་ནི་ཡོངས་སུ་
 འཛིན་པའོ། །ཚོར་བ་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པའོ། །ཚོར་བ་ནི་དམིགས་པའོ། །ཚོར་བ་ནི་ཕྱིན་ཅི་
 ལོག་གོ། ཚོར་བ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ།།

ཚོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཚོར་བ་མྱོང་བར་རབ་བསྟན་པ། ཚོར་བ་
 ལས་གཞན་ཚོར་བ་པོ། གཏུན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། གང་གིས་དེ་ནི་ཚོར་བར་འགྱུར། །
 བྱང་ཆུབ་ཅི་འདྲ་དེ་བཞིན་དུ། ཞི་ཞིང་དག་ལ་འོད་གསལ་བར། ཚོར་བ་འདི་ལ་
 མཁས་པ་རྣམས། འདྲན་པ་དེ་ལྟར་ཉེ་བར་གཞག་ ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ནི་ཚོར་བ་
 འདྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་མདོར་བསྡུས་པའོ།།

སེམས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། དེ་འདི་
 ལྟར་སེམས་ཡོངས་སུ་ཆོར་ཏེ། འདོད་ཆགས་པར་འགྱུར་བའམ་ཞེ་སྤང་བར་འགྱུར་
 བའམ་གཏི་མུག་པར་འགྱུར་བའི་སེམས་དེ་དག་གང་ཡིན། ཅི་འདས་པའམ་མ་འོངས་
 པའམ་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་སེམས་འདས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཟད་པ་འོ། །
 མ་འོངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མ་ཕྱིན་པ་འོ། །ད་ལྟར་བྱུང་བ་ནི་གནས་པ་མེད་དོ་སྟེ་
 མོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་ནང་ན་ཡང་མེད་ཕྱི་རེ་ན་ཡང་མེད་གཉི་ག་ན་ཡང་མེད་ཅིང་
 མི་དམིགས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་གཟུགས་མེད་པ། བསྟན་དུ་མེད་པ། ཐོགས་པ་
 མེད་པ། ཉེན་མེད་པ། སྤང་བ་མེད་པ། རྣམ་པར་རིག་པ་མེད་པ། གནས་མེད་པ་འོ། །
 འོད་སྤང་སེམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གཟིགས་མི་གཟིགས་
 གཟིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འོག་པར་ཞུགས་པའི་འདུ་ཤེས་ལས་ཆོས་རྣམས་འབྱུང་
 བ་མ་གཏོགས་པར། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གཟིགས་མི་གཟིགས་
 གཟིགས་པར་མི་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་འི་རྒྱ་བ་ཅི་འདྲ་བར་རིག་པར་བྱ་ཞེ་ན། འོད་
 སྤང་སེམས་ནི་སྦྱོམ་དང་མཚུངས་ཏེ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པས་སྦྱོ་བ་
 རྣམ་པ་མང་པོ་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཏོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འོད་(༡༣༡)ན་སྤངས་སེམས་
 ནི་འབབ་ཆུའི་རྒྱན་དང་མཚུངས་ཏེ་མི་གནས་པ་སྦྱོས་ནས་འཛིག་ཅིང་དེངས་པ་འོ། །
 འོད་སྤང་སེམས་ནི་རྒྱུད་དང་མཚུངས་ཏེ་རིང་དུ་འགོ་ཞིང་གཟུང་དུ་མེད་པར་རྒྱ་བ་འོ། །
 འོད་སྤང་སེམས་ནི་མར་མེའི་འོད་འཕྲོ་བ་དང་མཚུངས་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱེན་ལས་བྱུང་བ་འོ། །
 འོད་སྤང་སེམས་ནི་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་ཏེ་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་
 པ་སྟོ་བྱར་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་⁸⁷⁴པ་འོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་སྟོག་དང་
 མཚུངས་ཏེ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཏུ་འཛིག་ཅིང་མི་གནས་པ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འོད་
 སྤང་སེམས་ནི་སྤྱག་བསྐྱུང་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་མི་མཛའ་བ་དང་མཚུངས་སོ། །

874 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སྟོ་བྱར་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་

འོད་སྤང་སེམས་ནི་དག་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་བྱེ་མའི་ཁང་
 པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་སྤྱག་བསྐྱེད་པ་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་པའི་
 ཕྱིར་ཉའི་མཆིལ་པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་
 འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་མི་ལམ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་མི་གཙང་བ་ལ་
 གཙང་བར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་སྤང་མ་སྤྲོད་པོ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་
 གཞོད་པ་རྣམ་པ་མང་པོ་བྱེད་པས་ཕྱིར་ཆོལ་བ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་
 ཉག་ཏུ་ལྷན་ཀ་ཆོལ་བའི་ཕྱིར་གཞོད་སྤྱོད་མཁུངས་འཕྲོག་པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་
 སྤང་སེམས་ནི་ཉག་ཏུ་གྲགས་ལྟ་བས་དབྱ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་
 རྩེས་སུ་ཆགས་པ་དང་ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ལྷན་པས་ཉག་ཏུ་མཐོ་དམན་ཅན་ནོ། །འོད་སྤང་
 སེམས་ནི་དག་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་བས་ཆོལ་རྒྱ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་
 སེམས་ནི་གཟུགས་ལ་དགའ་བས་ཕྱི་བྱི་ཞི་ལའི་⁸⁷⁵མིག་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་
 སྤང་སེམས་ནི་སྤྱ་ལ་དགའ་བས་གཡུལ་གྱི་རྩ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་
 སྤྱ་མི་གཙང་བའི་བྱི་ལ་དགའ་བ་བཞིན་དུ་བྱི་ལ་དགའོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་རོ་ལ་
 དགའ་ཞིང་ཟས་ཀྱི་ལྷག་མ་ཟ་བའི་བྱན་མོ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྤང་སེམས་ནི་
 རེག་པ་ལ་དགའ་བས་སྤང་མ་འབྱུང་མར་གྱི་སྤྲོད་ལ་ཆགས་པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་
 སྤང་སེམས་ནི་ཀུན་ཏུ་བཙལ་ཀྱང་མི་ཆེད་དོ། །གང་མི་ཆེད་པ་དེ་ནི་མི་དམིགས་(ཀ་ཀ་
 བ)པའོ། །གང་མི་དམིགས་པ་དེ་ནི་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན་མ་འོངས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ད་
 ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །གང་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན་མ་འོངས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ད་
 ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དུས་གསུམ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པའོ། །གང་
 དུས་གསུམ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པ་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་མེད་པ་ཡང་མ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

875 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཕྱི་བྱི་ཞོ་ལ་ལེགས་སྤྱར་ (patan-ga) ཞེས་བྱུང་བ་བྱེ་མ་ལེབ་ལ་གོ།

འཕགས་པ་གཙུག་ན་ཟིན་པོ་ཆེན་མོ་ལས་ཀྱང་། དེ་སེམས་ཀྱན་ཏུ་ཚོལ་བས་ན་
 སེམས་ནང་ན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། སེམས་ཕྱི་རོལ་ན་ཡང་ཡང་དག་
 པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། སེམས་ཕྱི་ནང་ན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། ཡུང་པོ་
 རྣམས་ལ་ཡང་སེམས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། ཁམས་རྣམས་ལ་ཡང་
 སེམས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ལ་ཡང་སེམས་ཡང་དག་
 པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། དེས་སེམས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་བས། སེམས་
 གང་ལས་བྱུང་ཞེས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱན་ཏུ་ཚོལ་ཞིང་དེ་འདི་སྟུང་དུ་སེམས་ཏེ།
 དམིགས་པ་ཡོད་པ་ལས་སེམས་འབྱུང་བར་འབྱུང་རོ་སྟུང་མོ། །དེ་ཡང་འདི་སྟུང་དུ་
 སེམས་ཏེ། ཅི་དམིགས་པ་དེ་ཡང་གཞན་ལ་སེམས་དེ་ཡང་གཞན་ནས། འོན་ཏེ་
 དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སེམས་ཡིན་གཤམ་ཏེ་དམིགས་པ་ཡང་གཞན་ལ་
 སེམས་དེ་ཡང་གཞན་ན་ནི། སེམས་དེ་གཉིས་སུ་འབྱུང་རོ། །འོན་ཏེ་དམིགས་པ་གང་
 ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སེམས་ཡིན་ན་ནི་སེམས་ཀྱིས་སེམས་དེ་ཉིད་རི་ལྟར་མཐོང་བར་འབྱུང་
 ཏེ། སེམས་ཀྱིས་སེམས་མཐོང་བར་མི་རུང་རོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་རལ་གྱི་འི་སོ་དེ་
 ཉིད་ཀྱིས་རལ་གྱི་འི་⁸⁷⁶སོ་དེ་ཉིད་གཅད་པར་མི་རྣམས་པ་དང་སོར་མོ་འི་རྩ་མོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་
 སོ་སོར་མོ་འི་རྩ་མོ་དེ་ཉིད་ལ་རེག་པར་མི་རྣམས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་
 སེམས་དེ་ཉིད་མཐོང་བར་མི་རྣམས་སོ་སྟུང་མོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེགས་ཀྱི་བྱ་གཞན་ཡང་གང་མགྱོགས་པ་རབ་དུ་མགྱོགས་པ་མི་
 གནས་པར་རྒྱ་བ་སྤྱེད་དང་རྒྱ་དང་འདྲ་བ་འབབ་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་འབྱུང་བའི་མར་མེ་
 དང་འདྲ་བ་རྒྱ་དང་འདྲ་བ་འགྲོ་བ། ལུས་མེད་པ། ཡུལ་ལ་བཞུགས་པ། སྐྱེ་མཆེད་དུག་
 ལ་སྦྱོད་པ། གཞན་དང་གཞན་གྱི་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས། གནས་པ། རྩ་གཅིག་
 པ། མི་འཕྲོ་བ། (༡༣༢་ན)རྣམ་པར་མི་འཕྲོ་བ། ཞི་གནས་ལ་རྩ་གཅིག་པ། གཡེང་བ་

876 རྩ་གཅིག་དང་ཅི་ནི་རྩ་ རལ་གྱི་འི་

མེད་པ་འདི་ནི་སེམས་གནས་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་སློ་གོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་⁸⁷⁷ལས་ཀྱང་། བདག་གིས་རྣམ་
པར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་བཙོན་པར་བྱ་སྟེ་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདི་ཡང་མི་འདོར་རོ་
སྟུང་སོ། །དེ་ལ་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ནི་གང་། རྣམ་པར་བསྐྱབ་པ་ནི་གང་ཞེ་ན། སེམས་
ནི་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་སྟེ་འདི་ལ་གང་ཡང་སྦྱིན་པ་དེ་ནི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །གང་
ཡང་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བཏང་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་ཡོངས་
སུ་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྟོར་བ་འདི་ནི་རྣམ་པར་བསྐྱབ་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་
བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ།།

ཆོས་རྒྱུ་རྟེན་པ་ནི་རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ལ་
ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་སྟེ་ཞིང་གནས་པ་ནི་གང་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མེད་པ་དང་།
གང་ལས་བྱང་ཆུབ་མེད་པ་དང་། གང་ལས་ལམ་མེད་པ་དང་། གང་ལས་ཐར་པ་
མེད་པ་དང་། གང་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མེད་པའི་ཆོས་དེ་གང་ཡང་མི་མཐོང་ངོ། །
དེས་ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་ཤེས་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྦྱིབ་པ་མེད་པར་
ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྦྱིང་རྒྱུ་ཆེན་པོའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སློ་ཐོབ་པར་འབྱུང་རོ། །དེ་ཆོས་
ཐམས་ཅད་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་སྒྱུ་མར་འདུ་ཤེས་པ་ཐོབ་སྟེ། ཆོས་
འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་སྟེ་འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་
པའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་ལ་རྟོག་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་
པ་རྣམས་ལ་ནི་ཆོག་མེད། སྤང་པོར་གྱུར་པ་མེད། འདོད་ཆགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད།
ཞེ་སྤང་གི་དངོས་པོ་མེད། གཏི་ལྷག་གི་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་འདི་དག་
ཉིད་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་བོ།⁸⁷⁸ ཉོན་མོངས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་བྱང་ཆུབ་

877 སྟེ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་མི་ཟད་པའི་མདོ་

878 སྤང་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ཉོན་མོངས་པ་འདི་དག་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་བོ། །

ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་དེ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་དྲན་པ་ཉེ་བར་འཛིག་གོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཆོས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སྲུ་ལྟ་བུའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ལ་གནས་པ་
འདི་སྟུམ་དུ་སེམས་ཏེ། སྐྱེ་བ་ན་ཆོས་རྣམས་ཁོ་ན་སྐྱེ། འགག་པ་ན་ཆོས་(༡༣༢་བ)
རྣམས་ཁོ་ན་འགག་སྟེ། འདི་ལ་བདག་གམ་སེམས་ཅན་ནམ་སྟོན་གམ་སྐྱེ་བ་པོ་འམ་
གསོ་བའམ་སྐྱེས་བྱའམ་གང་ཟག་གམ་ཤེད་ལས་སྐྱེས་པའམ་ཤེད་བྱའམ་གང་སྐྱེ་
བའམ་རྒྱ་བའམ་འཆི་བའམ། འཕོ་བའམ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་གང་ཡང་མེད་དོ། །འདི་ནི་
ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དོ། །གལ་ཏེ་བསྐྱབས་ན་ནི་བྱུབ་བོ། །གལ་ཏེ་མ་བསྐྱབས་ན་
ནི་མི་འགྱུབ་སྟེ། དག་བ་ཡང་རུང་མི་དག་བ་ཡང་རུང་མི་གཡོ་བ་ཡང་རུང་སྟེ་རྗེ་ལྟར་
བསྐྱབས་པ་དེ་ལྟ་བུར་འགྱུབ་མོད་ཀྱི། ཆོས་རྣམས་ལ་སྐྱུབ་པར་བྱེད་པ་ཡང་མེད་ལ།
ཆོས་རྣམས་རྒྱ་མེད་པར་ཡང་གང་ཡང་མི་སྐྱེའོ་སྟུམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་གང་རུང་ཟད་ཆོས་ཟབ་མོ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་ཀྱང་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རྗེས་སྲུ་དྲན་པ་དེ་ཡང་མི་འདོར་ཞེས་
གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས་ཀྱང་། འདུ་བྱེད་མི་རྟག་བརྟན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །རྩ་སོ་
མ་བཤང་ལྟ་བུར་འཛིག་པའི་བདག་ །གཞན་གྱི་རྩ་སོ་བརྟན་པོ་བྱས་དང་མཚུངས། །
བྱེ་མའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུར་རིང་མི་ཐོགས། །འདུ་བྱེད་འདི་དག་འཛིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཏེ། །
དབྱར་གྱི་ཞལ་ཞལ་རི་ལྟར་འགོགས་པ་བཞིན། །རྒྱུད་གསུམ་བྱེ་མ་ཡོད་པ་འདྲ་བ་སྟེ། །
རྒྱུན་ལ་རག་ལས་རང་བཞིན་ཉམ་རྒྱུང་བར། །འདུ་བྱེད་མར་མའི་འོད་འགོ་འདྲ་བ་སྟེ། །
ལྷུང་དུ་འབྱུང་ཞིང་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན། །རྒྱུང་དང་མཚུངས་པར་རིང་དུ་མི་
གནས་ལ། །སྐྱེ་བ་ལྟ་བུར་ཉམ་རྒྱུང་སྟོང་པོ་མེད། །འདུ་བྱེད་གཡོ་བ་མེད་ཅིང་སྟོང་པ་

སྟེ། །བརྟགས་ན་རྒྱུ་ཤིང་དག་གི་ཕུང་པོ་འདྲ། །སྦྱ་མ་ལྟ་བུར་སེམས་ནི་མོངས་པར་
 བྱེད། །ལག་བཅངས་སྟོང་པས་བྱིས་པ་འདྲིད་དང་མཚུངས། །འདུས་བྱས་བྱུར་པ་
 ཐམས་ཅད་རྒྱ་དག་དང་། །རྟེན་རྒྱུ་མས་ཀྱིས་ནི་རབ་ཏུ་འབྱུང་བ་སྟེ། །གཅིག་གིས་
 །གཅིག་རྒྱ་བྱས་ཏེ་བརྟེན་ནས་བྱུང་། །བྱིས་པའི་སྦྱོ་བོས་འདི་འདྲ་འདི་མ་རྟོགས། །
 དཔེར་ན་གྲུ་མ་ལུ་མ་ཇ་⁸⁷⁹བརྟེན་བྱས་ལ། །བརྟེན་བའི་སྦྱོ་བོས་ཀྱིས་ཐག་པར་
 །འབྱུང་བ་དང་། །འཇོ་རྒྱུ་རྒྱུད་མོ་འཁོར་འབྱུང་⁸⁸⁰བཅས་པ་ཡང་། །དེ་དག་རེ་རེས་
 །འབྱུང་བ་པར་འབྱུང་བ་མེད། །དེ་ལྟར་སྤྱིད་པའི་ཡན་ལག་ཀྱན་འབྱུང་པ། །གཞན་དང་
 །གཞན་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། །དེ་དག་སོ་སོ་རེ་རེ་འབྱུང་བ་(༡༣༣ན)པ་ནི། །སྟོན་
 །བྱི་མཐའ་དང་བྱི་མའི་མཐའ་མི་དམིགས། །ས་བོན་ཡོད་ན་ལྷ་གུ་ཇི་བཞེན་ཏེ། །ས་བོན་
 །གང་ཡིན་དེ་ཉིད་ལྷ་གུ་མིན། །དེ་ལས་གཞན་མིན་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། །དེ་ལྟར་རྟག་མིན་
 །ཆད་མིན་ཆོས་ཉིད་དེ། །མ་རིག་པ་ནི་འདུ་བྱེད་རྟེན་ཡིན་ཏེ། །འདུ་བྱེད་དེ་ཡང་ཡང་དག་
 །ཉིད་དུ་མེད། །མ་རིག་པ་དང་འདུ་བྱེད་དེ་དག་ཀྱང་། །རང་བཞིན་སྟོང་སྟེ་གཡོ་བ་མེད་
 །པ་ཡིན། །རྒྱ་ལས་རྒྱ་ཡི་འབྱུང་ནི་སྣང་མོད་ཀྱི། །རྒྱ་དེ་འཕོས་པར་དམིགས་པ་འང་
 །ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ལ་དེ་མེད་གཞན་ལས་མ་ཡིན་ཏེ། །དེ་ལྟར་འདུས་བྱས་རྟག་མེད་ཆད་
 །པ་མེད། །མིག་དང་གཟུགས་ལ་བརྟེན་པ་བྱས་ནས་སྟེ། །མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
 །འདིར་བྱུང་ཡང་། །མིག་ནི་གཟུགས་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་ལ། །གཟུགས་ཀྱང་མིག་
 །ལས་འཕོ་བ་ཡོད་མ་ཡིན། །འདི་དག་བདག་མེད་མི་སྤྱུག་ཆོས་ཅན་ཡིན། །དེ་དག་
 །བདག་དང་སྤྱུག་པར་བརྟགས་པ་སྟེ། །འོར་བ་ཡང་དག་མ་ཡིན་བརྟགས་ཡིན་ཡང་། །
 །དེ་ལས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་འགགས་ནས་འབྱུང་
 །བྱུར་ཏེ། །མཁས་པས་སྦྱི་དང་འཇིག་པ་རྣམ་པར་མཐོང་། །གང་དུ་མ་སོང་གང་ནས་
 །འོང་བ་མིན། །རྣལ་འབྱོར་པས་ནི་སྟོང་པ་སྦྱ་ལྟར་མཐོང་། །དཔེར་ན་གཙུག་ཤིང་དང་ནི་

879 ལྷ་གྲུ་མ་འཕམ་བཤལ་པ་ཇི་ལ་གོ་བར་སྟུང་།

880 ལྷ་རྩལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ «འཁོར་ལོ་»

གཙུག་ལྷན་དང་། །ལག་པས་བརྩལ་བ་བྱས་པ་གསུམ་ཚོགས་པ། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
མེ་ནི་འབྱུང་འབྱུང་ཏེ། །བྱུང་ནས་རིང་པོར་མི་ཐོགས་འགག་པར་འབྱུང། །དེ་ནས་
མཁས་པ་ལ་ལས་བརྟགས་བྱས་ཏེ། །འདི་ནི་གང་ནས་འོངས་ལ་གར་སོང་ཞེས། །
ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་མཚམས་ཀྱན་ཏུ་བརྟགས་བྱས་ན། །དེ་ནི་འོང་བའམ་འགོ་བ་མི་
དམིགས་སོ། །ཕྱང་པོ་དག་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ཀྱི། །ཁྱེན་ནི་མ་དུག་པ་དང་
སྲིད་དང་ལས། །དེ་དག་ཚོགས་པ་སེམས་ཅན་ཞེས་བརྗོད་ཀྱང་། །དེ་ནི་དམ་པའི་དོན་
དུ་དམིགས་སུ་མེད། །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་
བདུས་པ་ལས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པའོ། །དྲན་པ་ཉེ་བར་
གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། ॥

བཏུ་བཞི་པ། ལུས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ལེན།

༥ དེ་ལྟར་སེམས་འོས་སུ་གྱུར་ནས་ཡང་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། གང་ཟག་
 སྟོང་པ་ཉིད་ནི་(༡༣༣་བ)དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་⁸⁸¹ཙ་བ་ཆད་པས་
 ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཏུ་མི་འབྱུང་ངོ། །འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
 གསང་བའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཞི་བའི་སློ་གྲོས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཤིང་རྩ་བ་ནས་
 བཅད་ན་ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་དང་ཡལ་ག་སྤོ་མོ་ཐམས་ཅད་སྐྱམ་པར་འབྱུང་རོ། །ཞི་
 བའི་སློ་གྲོས་དེ་བཞིན་དུ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཉེ་བར་ཞི་ན་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་
 ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་འབྱུང་རོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

སྟོང་པ་ཉིད་བསྐྱོམ་པའི་ཕན་ཡོན་ནི་སྤྲ་མེད་དོ། །རེ་ཞིག་ཟླ་བ་སློན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་
 སྐད་དུ། དེ་ནི་ནམ་ཡང་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབ་མི་འདོར། །དཔའ་བོ་དེ་ནི་ནམ་
 ཡང་བུད་མེད་དབང་མི་འགོ། །དེ་ནི་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱལ་ལ་དགའ་བ་ཆེད། །
 འདི་ནི་ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་རབ་ཏུ་ཞི་བ་ཤེས། །དེ་འདིར་རིང་པོ་མི་ཐོགས་ཀླང་གཉིས་
 དབང་པོར་འབྱུང། །དེ་ནི་བདེ་བ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའི་སྦྱན་པར་འབྱུང། །དེ་ནི་སྦྱག་བསྐྱེད་
 རྣམས་ཀྱི་ཟུག་རྩ་ཀུན་ཏུ་འབྱེད། །དེ་ནི་ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་རབ་ཏུ་ཞི་བ་ཤེས། །མི་ཡི་
 ཟླ་བ་དེ་ནི་བཟོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འཕགས། །དེ་ནི་དོ་དབྱུག་དག་གིས་བསྐྱེད་ཀྱང་
 འབྱུགས་མི་འབྱུང། །དེ་ཡི་ཡན་ལག་ཉིང་ལག་བཅད་ཀྱང་འབྱུགས་པ་མེད། ⁸⁸²དེ་
 ནི་ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་རབ་ཏུ་ཞི་བ་ཤེས། །དེ་ནི་ནམ་ཡང་ངན་འགྲོར་སྐྱེ་བར་འབྱུང་མ་
 ཡིན། །རྟག་ཏུ་གཟུགས་ནི་མཛེས་ཤིང་མཚན་དང་ལྡན་པར་འབྱུང། །དེས་ནི་རྟག་ཏུ་
 མཛེས་ཤེས་ལྡ་པོ་འདི་དག་བསྐྱོམ། །དཔའ་དེ་འདིར་རྟག་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་
 མདུན་ན་གནས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །

881 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དེ་ཅིའི་ཕྱིར་”
 882 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འབྱུགས་མི་འབྱུང། །”

བཅོམ་ལྷན་འདས་མ་ལས་ཀྱང་། ། ལྷ་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་དང་། སྐྱེས་བྱ་
 ཆེན་པོའི་མཚན་སྲུང་ཅུ་ཙུ་གཉིས་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་
 དང་། སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་བ་དྲན་པ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཆུད་མི་བླ་བ་དང་བྱང་
 ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་མི་བཟླ་དེ་⁸⁸³ པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་དང་། སྒྲིག་པའི་བཤེས་⁸⁸⁴
 གཉེན་དང་སྒྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་འདོད་པ་དང་། སངས་
 རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་(༡༣༥ན)སེམས་དཔའ་དང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐམས་ཅད་
 མཉེས་པར་བྱ་བར་འདོད་པ་དང་། བདུད་ཀྱི་རིས་ཀྱི་ལྷ་ཐམས་ཅད་གདུལ་བར་འདོད་
 པ་དང་། སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྦྱང་བར་འདོད་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱེ་བ་
 པ་མེད་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།།

ལྷ་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཕྱོགས་བཅུ་དག་
 ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་གང་དག་⁸⁸⁵ བཞུགས་པ་དེ་དག་བདག་གིས་
 བསྐྱབས་པ་བཟླ་དེ་སྐྱེས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། ། ལྷ་
 རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་
 གཅིག་གིས་ཤར་ཕྱོགས་སུ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གང་གཞི་ལྷུང་གི་བྱེ་མ་སྟེང་འདའ་
 བར་འདོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ཕྱོགས་བཅུ་ཐམས་ཅད་འདའ་བར་འདོད་པས་
 ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་
 གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་ཇི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་ཀྱང་ལས་དང་འབྲས་བུར་འབྲེལ་བ་མི་
 འགལ་བ་དང་། རང་བཞིན་མེད་ཀྱང་ཇི་ལྟར་མཐོང་བཞིན་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་

883 སྐྱེ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་མི་བཟླ་དེ་
 884 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་བཤེས་མེད།
 885 སྐྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་གང་དག་མེད།

འགལ་བ་དེ་ལྟར་ནི། ཡབ་དང་སྲས་མཇུག་པའི་མདོ་ལས་བསྟན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་ཁམས་རྒྱལ་པ། རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་པ། ཡིད་ཀྱི་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་
བཅོ་བརྒྱད་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་ཁམས་རྒྱལ་པ་ཞེས་གང་སྐྱས་པ་དེ་
ཅི་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱས་ཤེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁམས་རྒྱལ་ནི་འདི་དག་གོ། །རྒྱལ་གང་ཞེ་
ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སའི་ཁམས་དང་། རྒྱའི་ཁམས་དང་། མའི་ཁམས་དང་། རྒྱུད་གི་
ཁམས་དང་། རྣམ་མཁའི་ཁམས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་། རྒྱལ་པོ་
ཆེན་པོ་དེ་དག་ནི་ཁམས་རྒྱལ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་འདི་དག་ནི་ཁམས་རྒྱལ་པའོ་ཞེས་གང་
ངས་སྐྱས་པ་དེ་ནི་དེ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱས་སོ། །

སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་པའོ་ཞེས་གང་སྐྱས་པ་དེ་ཅི་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱས་
ཤེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་ནི་འདི་དག་སྟེ། རྒྱལ་གང་ཞེ་ན།
གཟུགས་རྣམས་ལ་ལྟ་བུའི་ཕྱིར་མིག་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། སྐྱ་རྣམས་ལ་ཉན་པའི་
(༡༣༥)ཕྱིར་རྣ་བ་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། འི་རྣམས་ལ་སྦྱོར་པའི་ཕྱིར་སྒྲ་རེག་
པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རོ་རྣམས་ལ་མུང་བའི་ཕྱིར་ལྟེ་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རེག་བྱ་
རྣམས་ལ་རེག་པའི་ཕྱིར་ལྟས་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཆོས་རྣམས་རྣམ་པར་ཤེས་
པའི་ཕྱིར་ཡིད་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་དག་ནི་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་
རྒྱལ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་འདི་དག་ནི་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རྒྱལ་པའོ་ཞེས་གང་ངས་སྐྱས་པ་དེ་ནི་
དེ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱས་སོ། །

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་ཡིད་ཀྱི་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་བཅོ་བརྒྱད་པའོ་ཞེས་གང་སྐྱས་
པ་དེ་ཅི་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱས་ཤེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཡིད་ཀྱི་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་བཅོ་བརྒྱད་ནི་
འདི་དག་སྟེ། བཅོ་བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། འདི་ལ་མིག་གིས་གཟུགས་མཐོང་ན་ཡིད་བདེ་བ་
དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་བཏང་སྟོམས་སུ་འགྱུར་བར་གཟུགས་ལ་ཉེ་བར་སྦྱོད་དོ། །དེ་

བཞིན་དུ་རྒྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་གང་དག་
ཡིད་བདེ་བར་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་རྒྱག་དང་། གང་དག་ཡིད་མི་བདེ་བར་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་རྒྱག་
དང་། གང་དག་བཏང་སྟོམས་སུ་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་རྒྱག་པོ་དེ་དག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ན་
ཡིད་ཀྱི་ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་རོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ནང་གི་སའི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ།
ལུས་འདི་ལ་ནང་གི་ཁོང་ན་སྤྱོད་པ་དང་མཁུང་བའི་རྣམ་པ་དང་ཉེ་བར་གྱུར་པ་དང་ཟིན་
པའོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སྐྱ་དང་སྦྱ་དང་། སེན་མོ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སའི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ།
ཕྱི་རོལ་གྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཁུང་བའི་རྣམ་པ་དང་། ཉེ་བར་མ་གྱུར་པ་དང་མ་ཟིན་པ་འདི་ནི་
ཕྱི་རོལ་གྱི་སའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་ནང་གི་སའི་ཁམས་འབྱུང་
བའི་ཆེ་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་། འགག་པའི་ཆེ་གང་དུ་ཡང་སྦྱོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱད་མེད་ནང་དུ་བདག་ནི་བྱད་མེད་དོ་ཞེས་རྟོག་པའི་དུས་དེ་ཡོད་དོ། །དེ་
ནང་དུ་བྱད་མེད་ཅེས་བརྟགས་ནས་ཕྱི་རོལ་དུ་སྦྱེས་པ་ལ་སྦྱེས་པ་ཞེས་རྟོག་གོ། །དེ་ཕྱི་
རོལ་དུ་སྦྱེས་པ་ལ་སྦྱེས་པ་ཞེས་བརྟགས་ནས་ཆགས་པར་གྱུར་ཏེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྦྱེས་པ་
དང་ཕྱད་པར་འདོད་དོ། །སྦྱེས་པ་ཡང་ནང་དུ་(༡༣༥)བདག་ནི་སྦྱེས་པའོ་ཞེས་རྟོག་
སྟེ་དེ་ནང་དུ་བདག་ནི་སྦྱེས་པ་ཞེས་བརྟགས་ནས་ཕྱི་རོལ་དུ་བྱད་མེད་ལ་བྱད་མེད་ཅེས་
རྟོག་གོ། །ཕྱི་རོལ་དུ་བྱད་མེད་ལ་བྱད་མེད་ཅེས་བརྟགས་ནས་ཆགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱི་
རོལ་གྱི་བྱད་མེད་དང་ཕྱད་པར་འདོད་དོ། །ཕྱད་པར་འདོད་པས་ཕྱད་པར་འགྱུར་རོ། །ཕྱད་
པའི་རྒྱུ་གྱིས་མེར་མེར་པོ་སྦྱོ་བར་འགྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡོད་དོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་
ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གང་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་
མེད་དོ། །བྱད་མེད་ལ་ནི་བྱད་མེད་མེད་དོ། །སྦྱེས་པ་ལ་ནི་སྦྱེས་པ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་མེད་
ཅིང་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པར་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་སྦྱོ་སྟེ། ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་དེ་ཡང་རོ་བོ་ཉིད་

ཀྱིས་མེད་དོ། །ཀྱུན་དུ་རྟོག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྤང་པ་དང་མེར་མེར་པོ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་
ཀྱིས་མེད་དོ། །གང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་དེ་ཇི་ལྟར་སྤྲོད་པར་འགྱུར། རྒྱལ་པོ་
ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་ཀྱུན་དུ་རྟོག་པ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྤྲོད་པར་ཉིད་རྟོག་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་ནས་སྤྲོད་
བ་ནི་སྟེ་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་བར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་གང་ལུས་འདི་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་མཐར་འགྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡོད་དོ། །
དེའི་སྤྲོད་པ་དེ་འཇིག་ཅིང་འགག་པར་འགྱུར་བའི་ཆོ། །ཤར་ཕྱོགས་སུ་མི་འགོ། ལྷོ་
ཕྱོགས་དང་། རུབ་ཕྱོགས་དང་། བྱང་ཕྱོགས་དང་། སྤྲོད་དང་འོག་དང་། ཕྱོགས་
མཚམས་རྣམས་སུ་ཡང་མི་འགོ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ནང་གི་སའི་ཁམས་ནི་དེ་ལྟར་
བལྟའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཇིག་རྟེན་གནས་པ་འདི་ནམ་མཁར་གྱུར་པ་ལ། ཆོངས་
པའི་གཞལ་མེད་ཁང་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱི་རྒྱུ་ལས་སྒྱབ་པ་ལ་གནས་པའི་དུས་དེ་
ཡོད་དོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེའི་སྤྲོད་པ་དེ་འགྱུར་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་ངོ་། །གཞན་
འཕྱལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་གཞལ་མེད་ཁང་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱི་རྒྱུ་ལས་
སྒྱབ་པ་བྱུང་ཡང་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེའི་སྤྲོད་པ་དེ་འགྱུར་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་ངོ་། །
ཁོར་ཡུག་དང་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོ་འི་རིང་རྗེས་རྒྱུ་ལས་སྒྱབ་པ་སྤྲོད་པ་ལྟར་བརྟན་ལ་ལྟན་
སྒྱུག་པ་རྣམས་གནས་པར་གྱུར་ཀྱང་དེ་དག་གི་སྤྲོད་པ་དེ་འགྱུར་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་
འོང་ངོ་། །རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་དག་དང་། གཉལ་ཤིང་འཛིན་དག་དང་། ལུ་ལྷན་འཛིན་
དག་དང་། (༡༣༥་བ)གཤོལ་མདའ་འཛིན་དག་དང་། རྩོད་འཛིན་དག་དང་། སེང་ལྷེང་
ཅན་དག་དང་། རྣམ་པར་འདུད་དག་དང་། རི་རྩ་རྣ་དག་དང་། བལྟ་ན་སྒྱུག་དག་དང་།
བལྟ་ན་སྒྱུག་ཆེན་པོ་དག་དང་། ཐེར་སྟེ་དག་དང་། སྟོས་ཀྱི་ངད་ལྷང་དག་དང་། གངས་
ཀྱི་རི་དག་དང་། དེ་མ་ཡིན་པའི་རི་ནག་པོའི་རབ་དག་གནས་པ་དག་དང་། ཐམས་ཅད་
དང་ལྟན་པའི་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གནས་པ་དག་དང་།
རྣམས་སུ་དཔག་ཚད་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཡོད་ལ་རྒྱུར་དཔག་ཚད་དུག་ཁྲི་ཡོད་པའི་ས་

ཆེན་པོ་གནས་པར་གྱུར་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྤྲ་བ་དེ་འབྱུང་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་
འོང་ངོ་།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཛིག་རྟེན་འདི་འཛིག་པར་འབྱུར་བའི་ཆོ་ས་ཆེན་པོ་འདི་མེས་ཚོགས་
པ་འཕམ། རྒྱལ་བཞིག་པ་འཕམ། རྒྱུང་གིས་གཏོར་བར་འབྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡོད་དོ། །དེ་
མེས་ཚོགས་ན་ནི་དུ་བ་ཡང་མི་མངོན་ཐལ་བའི་ལྷག་མ་ཡང་མི་མངོན་པར་འབྱུར་རོ། །
འདི་ལྷ་སྟེ་དཔེར་ན། མར་རམ་འབྱུ་མར་མེས་བསྐྱེད་གསུང་ན་དུ་བ་ཡང་མི་མངོན་ཞིང་
ཐལ་བའི་ལྷག་མ་ཡང་མི་མངོན་པར་འབྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་
པོ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་མེས་ཚོགས་པའི་ཆོ་དུ་བ་ཡང་མི་མངོན་ཞིང་ཐལ་བའི་
ལྷག་མ་ཡང་མི་མངོན་པར་འབྱུར་རོ། །རྒྱལ་བཞིག་པའི་ཆོ་ཡང་ལྷག་མ་ཅི་ཡང་མི་
མངོན་པར་འབྱུར་ཏེ། འདི་ལྷ་སྟེ་དཔེར་ན་ལན་ཚུ་རྒྱུ་ནང་དུ་ཁྱེད་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་
མི་མངོན་པར་འབྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོ་འཛིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་འདི་ཡང་རྒྱལ་བཞིག་པའི་ཆོ་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་མངོན་པར་འབྱུར་རོ། །
རྒྱུང་གིས་གཏོར་བའི་ཆོ་ཡང་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་མངོན་པར་འབྱུར་ཏེ། འདི་ལྷ་སྟེ་
དཔེར་ན་རྣམ་པར་འཐོར་རྒྱུང་གིས་བདས་པའི་བྱེད་ཅི་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་མངོན་
པར་འབྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་
ཡང་རྒྱུང་གིས་གཏོར་བའི་ཆོ་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་མངོན་པར་འབྱུར་རོ། །རྒྱལ་པོ་
ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་སའི་ཁམས་དེ་འབྱུང་བ་ཡང་སྟོང་། སའི་ཁམས་འཛིག་པ་དང་འབྱུང་བ་
ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ངོ་། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འཛིག་སའི་ཁམས་ནི་ཐ་སྟོན་ཅིམ་མ་གཏོགས་
པར་སའི་(༡༣༦ན)ཁམས་ཉིད་དུ་མི་དམིགས་ཏེ། ཐ་སྟོན་དེ་ཡང་བྱད་མེད་མ་ཡིན།
སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་རྟོགས་ཤིག།

ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་གཉིས་ཏེ། རང་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་ལོ། རང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་གཉིས་ཏེ། རང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ་ལུས་འདི་ལ་ནང་གི་ཁོང་ན་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་དང་ཕྱི་ལོ་དང་། ཕྱི་ལོ་དང་། ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་དང་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ཉིད་དང་གཤེར་བ་ཉིད་དང་། ཉེ་བར་གྱུར་པ་དང་ཟིན་པ་ལོ། རྟེན་ཡང་གཤེར་ཞེས། འདི་ལྟ་སྟེ། མཆིམ་དང་། རུས་དང་། མཆིལ་མ་དང་། རྒྱལ་མ་དང་། ཕྱི་ལོ་དང་། ཆོས་དང་། མཁྱིམ་པ་དང་། རང་སྐྱབས་དང་། རྒྱ་དང་། ལྷ་དང་། འོ་མ་དང་། གཅིན་དང་། གཞན་ཡང་གང་ལུས་འདི་ནང་གི་ཁོང་ན། ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་དང་ཕྱི་ལོ་དང་ཕྱི་ལོ་དང་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་དང་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ཉིད་དང་གཤེར་བ་ཉིད་དང་། ཉེ་བར་གྱུར་པ་དང་ཟིན་པ་ལོ་ནི་ནང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ཞེས་བྱུང་།

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱུར་ཏེ། ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་ལྷན་པ་མཐོང་ན་མཆིམ་འབྱུང་བ་དང་། རྒྱ་བསྐྱུང་གིས་ཉིན་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱིས་མཆིམ་འབྱུང་བ་དང་རྒྱ་དང་གིས་བཏབ་བམ། རྒྱ་པ་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་མཆིམ་འབྱུང་སྟེ། དཔུང་བྱས་པས་ཀྱང་ནང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་འཕེལ་བར་འབྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡིད་དེ། ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་དེ་འབྱུང་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་ངོ། ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་ནང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་དེ་ཡོངས་སུ་སྐྱུང་པར་འབྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡིད་དེ། དེ་ཡོངས་སུ་སྐྱུང་ཞིང་འགག་པའི་ཆོ་གང་དུ་ཡང་མི་འགྲོ་ལོ། ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་ནང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་ན། དེས་ནང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ཡོངས་སུ་གདུང་བར་འབྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡིད་དེ། གདུངས་པའི་ཆོ་གང་དུ་ཡང་མི་འགྲོ་ལོ། ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་དུ་ནང་གི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་འབྱུང་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་ངོ། འགག་པའི་ཆོ་གང་དུ་ཡང་མི་འགྲོ་ལོ།

ཀྱུལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་འཛིན་རྟེན་འདི་ཆགས་པར་འབྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡིད་དེ། འཛིན་རྟེན་གྱི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་འདི་ཆགས་པར་འབྱུར་བའི་ཆོ། རྒྱ་མཁའ་འདི་ལ་ཀུན་ཏུ་སྐྱེན་ཤིན་

དུ་སྐྱེ་པོ་འོ་ཚོ་གསུམ་སྐྱེ་ཅུ་ཚྭ་(༡༣༤་བ)གཉིས་འཁྲིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་
འཁྲིགས་པས་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོ་འོ་འཛིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་འདི་ཐམས་ཅད་གཡོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལས་བསྐྱེལ་པ་བར་མ་ལྡེའི་བར་
དུ་གཤོལ་མདའ་ཙམ་གྱི་ཆར་གྱི་རྒྱན་འབབ་བོ། །བསྐྱེལ་པ་བར་མ་ལྡེའི་བར་དུ་སྒྲུང་
པོ་ཆེའི་པོ་མཆོན་ཙམ་གྱི་ཆར་འབབ་བོ། །བསྐྱེལ་པ་བར་མ་ལྡེའི་བར་དུ་རྒྱན་མི་འཆད་
པའི་ཆར་འབབ་བོ། །བསྐྱེལ་པ་བར་མ་ལྡེའི་བར་དུ་ཐིགས་པ་ཆེན་པོའི་ཆར་འབབ་བོ། །
དེས་ས་ཆེན་པོ་འདི་ནས་ཆངས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་བར་དུ་རྒྱས་ཁྱབ་པར་གང་བར་
འགྱུར་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱའི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་དེ་འབྱུང་བའི་ཆོ་འང་གང་ནས་མི་འོང་ངོ་། །

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་འཛིག་རྟེན་འདི་འཛིག་པར་འགྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡོད་དེ། འཛིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་འཛིག་པར་འགྱུར་བའི་ཆོ། ཉིམ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ།
ཉིམ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་བས་རྒྱུ་མིག་དང་རྒྱ་བཀྲ་རྣམས་སྐྱེལ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་
ནས་ཉིམ་གསུམ་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་སྟེ། ཉིམ་གསུམ་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་བ་ན་རྒྱུ་མིག་
ཆེན་པོ་དང་རྒྱ་ཁྲུང་ཆེན་པོ་རྣམས་སྐྱེལ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་ཉིམ་བཞི་འཛིག་རྟེན་དུ་
འབྱུང་སྟེ། ཉིམ་བཞི་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་བས་གང་ནས་རྒྱ་ཁྲུང་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དེ་དག་
འབབ་པའི་མཆོ་ཆེན་པོ་མ་དྲོས་པ་དེ་དེ་ཡང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེལ་པར་
འགྱུར་ཐིམ་པར་འགྱུར་ཏེ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་ཉིམ་ལྔ་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་སྟེ།
ཉིམ་ལྔ་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་བས་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་ཡང་དཔག་ཆད་གཅིག་ཙམ་གྱི་རྒྱ་
ཡོངས་སུ་ཟད་ཅིང་ཡོངས་སུ་འགྲིབ་པར་འགྱུར་རོ། །དཔག་ཆད་གཉིས་དང་། དཔག་
ཆད་གསུམ་དང་། བཞི་དང་། ལྔ་དང་། བརྒྱ་དང་། ཉི་ཤུ་དང་། སྐྱེ་ཅུ་དང་། བཞི་བརྒྱ་
དང་། དཔག་ཆད་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རྒྱ་ཡོངས་སུ་ཟད་ཅིང་ཡོངས་སུ་འགྲིབ་པར་འགྱུར་
བ་ནས། དཔག་ཆད་བཞི་ཁྲིའི་བར་གྱི་རྒྱ་ལས་པར་འགྱུར་⁸⁸⁶བ་དང་། ཤིང་ཏ་ལ་

886 “ལས་པར་འགྱུར་” ཞེས་པ་ནི་ལྷུས་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྒྲུང་།

གཉིས་ཅམ་ནས་མཆན་ཁུང་ཅུབ་ཅམ་དང་། བ་ལང་གི་རྩེས་གྱི་ཚུམ་གྱི་བར་དུ་
 ལས་པར་འགྱུར་བའི་དུས་དེའོ་དེ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དེ་ལས་
 ཟེལ་པ་ཤུམ་ཤུམ་ཅམ་(༡༢༧ན)ལས་པར་འགྱུར་བའི་དུས་དེའོ་དེ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་
 པོ་གང་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་མཚུབ་མོ་སྦྱབས་པ་ཅམ་གྱི་ཚུམ་མ་ལས་པར་འགྱུར་
 བའི་དུས་དེའོ་དེ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ཅམ་དུ་ཡང་རྒྱུ་ཁུམ་པ་དེ་འགག་པའི་ཆོ་
 ཡང་གང་དུ་ཡང་མི་འགོ་སྟེ། ཤར་ཕྱོགས་དང་། རྩོམ་ཕྱོགས་དང་། ཅུབ་ཕྱོགས་དང་།
 བྱང་ཕྱོགས་དང་། སྟོང་དང་། འོག་དང་། ཕྱོགས་མཚམས་རྣམས་སུ་མི་འགོ་འོ། །
 རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱུ་ཁུམ་པ་དེ་ནི་སྟེ་བ་ཡང་སྟོང་། འཛིག་པ་ཡང་སྟོང་། གནས་པའི་ཆོ་
 ཡང་རྒྱུ་ཁུམ་པ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱུ་ཁུམ་པ་དེ་ནི་ཐ་སྟོང་
 ཅམ་མ་གཏོགས་པར་རྒྱུ་ཁུམ་པ་གྱིས་སྟོང་ཞིང་མི་དམིགས་པ་སྟེ། ཐ་སྟོང་དེ་ཡང་
 བུད་མེད་མ་ཡིན། སྟེམ་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་སྤྲ་མ་བཞིན་ནོ།།

མེའི་ཁུམ་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་འོ། རང་གི་མེའི་ཁུམ་པ་
 གང་ཞེ་ན། གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། ལུས་འདི་ལ་མེ་དང་མེའི་རྣམ་པ་དང་། རྩོ་བ་དང་རྩོ་
 བའི་རྣམ་པ་དང་། ཉེབར་གྱུར་པ་དང་ཟིན་པའོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། གང་གིས་ལུས་འདི་
 གཏུང་བ་དང་། ཀུན་ཏུ་གཏུང་བ་དང་། ཡོངས་སུ་གཏུང་བ་དང་། གང་གིས་ཐོས་པ་
 དང་། འཁྱུངས་པ་དང་། འཆོས་པ་དང་ལྷུངས་པ་རྣམས་བདེ་ཞིང་ལེགས་པར་ཞུ་བར་
 འགྱུར་བ་དང་། གང་གི་ཤས་ཆེན། རིམས་སོ་རིམས་སོ་⁸⁸⁷ཞེས་བྱ་བའི་གངས་སུ་
 འགོ་བ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཕྱི་རོལ་གྱི་མེའི་ཁུམ་པ་གང་ཞེ་ན། གང་ཕྱི་
 རོལ་གྱི་མེ་དང་མེའི་རྣམ་པ་དང་། རྩོ་བ་དང་རྩོ་བའི་རྣམ་པ་དང་། ཉེབར་མ་གྱུར་པ་དང་
 མ་ཟིན་པ་སྟེ། དེ་དག་ནི་མི་དག་གཙུབ་ཤིང་དང་ལྷན་པ་དང་རྩྭ་དང་ལྷན་པ་ལམ། བ་
 ལང་གི་ལྷུ་བའི་སྦྱར་མའམ་ཤིང་བལ་གྱི་འདའ་བ་དང་ལྷན་པར་བྱས་ཤིང་མེ་འབྱིན་ཏེ།

887 སྟེ་དགོ་དང་ཅོན་ཅོན་= རིམ་སོ་རིམ་སོ་= བཀའ་འགྱུར་དང་བསྐྱབ་ནས་བཅོས་ཡོད།

དེ་བྱུང་ནས་གྲོང་ཡང་ཆོག་གྲོང་གི་ཕྱོགས་ཀྱང་ཆོག །གྲོང་ཁྱེར་རམ་⁸⁸⁸གྲོང་ཁྱེར་གྱི་
ཕྱོགས་སམ་ཡུལ་ལམ་ཡུལ་གྱི་ཕྱོགས་སམ། སྤྱིང་རམ། ལྷའི་གཏོས་སམ། རྒྱགས་
སམ། ཤིང་རམ། ལྷ་རམ། བ་ལང་གི་སྤྱི་བ་དག་སྤྱི་བ་ཅིང་འགོ་བ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་མེད་ཁམས་ནི་འབྱུང་བའི་ཆོའང་གང་
ནས་ཀྱང་མི་འོང་། འགག་པའི་ཆོ་ཡང་གང་དུ་(༡༣༧་བ)ཡང་མི་འགོ་སྟེ། དེ་ནི་རང་
བཞིན་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་མེད་པ་ལས་ཡོད་པར་འགྱུར་ཞིང་ཡོད་པར་གྱུར་ནས་ཀྱང་མེད་
པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

དེ་ལ་ནང་གི་⁸⁸⁹རྒྱུང་གི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། གང་ལུས་འདི་ལ་རྒྱུང་དང་རྒྱུང་གི་རྣམ་པ་
དང་། ཡང་བ་ཉིད་དང་གཡོ་བ་ཉིད་དང་། ཉེ་བར་གྱུར་པ་དང་ཟིན་པའོ། །དེ་ཡང་གང་
ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བྱེད་དུ་འགོ་བའི་རྒྱུང་དང་། བྱེད་དུ་འགོ་བ་དང་། ཐད་ཀར་འགོ་བ་
དང་། རྒྱབ་དུ་འགོ་བ་དང་། རྒྱབ་ན་གནས་པ་དང་། རྟོ་ན་གནས་པ་དང་། འཆད་པར་
བྱེད་པ་དང་། འགས་པར་བྱེད་པ་དང་། གཟེར་བ་དང་། འདར་བ་དང་། ལྷ་སྐད་དང་།
རྒྱུང་སྐད་⁸⁹⁰ དང་། དབུགས་འབྱུང་བ་དང་། རྩབ་པ་དང་ལྷན་པ་དང་། ཡན་ལག་དང་
ཡན་ལག་ལ་གནས་པའི་རྒྱུང་དག་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཕྱི་རོལ་གྱི་རྒྱུང་དེ་
ཡང་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་ཡོད་དོ། །ཕྱོ་ཕྱོགས་དང་། ལུབ་ཕྱོགས་དང་། བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་
རྒྱུང་ཡོད་དོ། །རྩལ་དང་བཅས་པ་དང་། རྩལ་མེད་པ་དང་རྒྱུང་བ་དང་ཆེ་བའི་རྒྱུང་ཡོད་
དོ། །ཀྱུན་དུ་ཁྱབ་པའི་རྒྱུང་དང་། རྣམ་པར་འཐོར་བའི་རྒྱུང་དང་། རྒྱབ་མའི་རྒྱུང་དག་
ཀྱང་ཡོད་དོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱུང་གི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་ལངས་ནས་ཤིང་དག་ཀྱང་གཙོག་།
རྩྭ་པའི་ཁ་དག་དང་རིའི་རྩེ་མོ་དག་ཀྱང་བསྐྱེད་ཞིང་བསྐྱེད་ནས་ཆེ་ག་མེད་པར་
འགྱུར་བ་དག་དང་། ཡང་སེམས་ཅན་དག་གོས་ཀྱི་མཐའ་མའམ་སྤྱད་པའམ་རྒྱུང་

888 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ གྲོང་གི་ཕྱོགས་ཀྱང་ཆོག །གྲོང་ཁྱེར་རམ་ཟེ།

889 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ རང་གི་ཟེ།

890 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ལྷ་ན་ཟེ།

གཡལ་དག་གིས་རྒྱང་གཡོ་བ་པའི་དུས་དེའོ་དོ། །གཞན་ཡང་གང་ཚུལ་འདི་དང་
འབྲ་བ་དེའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྒྱང་གི་ཁམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྡུ་མ་བཞིན་ནོ། །

བཅ་པོ་བཅུ་གཅིག་པ། རང་གི་ནམ་མཁའི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ།
ལུས་འདི་ལ་རང་གི་ཁོང་ན་ཉེ་བར་གྱུར་པ་དང་། ཟིན་པ་དང་། རྣམ་མཁའ་དང་རྣམ་
མཁའི་རྣམ་པ་རང་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སྟུ་འགོ་བ། མ་གང་བ་དང་པགས་པ་དང་ཤ་
དང་ཁྲག་གིས་གང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། ལུས་འདི་ལ་མིག་གི་
རང་ཞེ་འཇམ། རྣ་བ་དང་། སྒྲིའི་རང་ཞེ་འཇམ། ཁའམ་ཁའི་རང་ཞེ་འཇམ། ཁའི་སྒྲོ་ཞེ་འཇམ།
སྒྲོག་མ་ཞེ་འཇམ། མིད་པ་ཞེ་འཇམ། གང་ནས་ཀྱང་མིད་པ་དང་། གང་དུ་གནས་པ་དང་།
གང་གིས་བོས་པ་དང་འབྱུངས་པ་དང་འཆོས་པ་(༡༣༤ན)དང་ལྷངས་པ་རྣམས་ཐུར་དུ་
རྒྱ་བར་བྱེད་པ་དང་། གཞན་ཡང་གང་ལུས་འདི་ལ་རང་གི་ཁོང་ན་ཉེ་བར་གྱུར་པ་དང་།
ཟིན་པ་དང་། ཐུང་པོར་གྱུར་པའམ་ཁམས་སྟུ་གྱུར་པའམ་སྒྱེ་མཆེད་དུ་གྱུར་པ་དག་ནི་
རྣམ་མཁའི་དང་།⁸⁹¹ རྣམ་མཁའི་རྣམ་པ་དང་། མ་གང་བ་དང་པགས་པ་དང་ཤ་དང་
ཁྲག་གིས་གང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་རང་གི་གྲངས་སྟུ་འགོ་བ་ཁོང་སྟོང་དང་བྱ་ག་ཞེས་
བྱ་བ་དག་སྟེ། དེ་དག་ནི་རང་གི་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །

ཕྱི་རོལ་གྱི་ནམ་མཁའི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། ཕྱི་རོལ་གྱི་ནམ་མཁའ་
དང་རྣམ་མཁའི་རྣམ་པ་དང་། མ་གང་བ་དང་། གཟུགས་སྟུ་གྱུར་པས་གང་བར་བྱ་བ་
མ་ཡིན་པ། མ་འབྲས་པ་ཁོང་སྟོང་དང་བྱ་གར་གྱུར་པ་འདི་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་ནམ་མཁའི་
ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་ལས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱིས་སྒྱེ་མཆེད་རྣམས་འབྱུང་
བའི་དུས་དེའོ་དོ། །དེ་དག་ནམ་མཁའི་ཁམས་ལ་ཀྱན་ནས་སྒྲོར་བར་བྱེད་དོ། །དེ་
རང་གི་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སྟུ་འགོ་ཡང་དེ་ནི་གང་ལས་ཀྱང་མ་
འོངས་སོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གཟུགས་ཞིག་ན་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་འགྱུར་བའི་དུས་

891 སྒྲུབ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ 'ནམ་མཁའི་དང་།' མེད།

དེ་ཡོད་དོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་མཁའ་འཁམས་ནི་ཟད་མི་ཤེས་པ་འདྲི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་
ན་ནང་གི་རྣམ་མཁའ་འཁམས་ནི་གནས་ཤིང་མི་གཡོ་བའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་
དཔེར་ན། འདུས་མ་བྱས་དེ་ནི་མུ་དན་ལས་འདས་པ་འདྲི་དབྱེདས་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་
མཁའ་འཁམས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་དུ་སོང་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མི་ཞིག་གིས་ཐང་ལ་ཁྱོན་པ་འཕམ་རྒྱུ་འཕམ་ཁྱོན་
རིངས་སམ་རྒྱུ་ཞིག་བཀོས་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་རྒྱུ་འཕམ་དུ་སེམས། དེ་འདྲི་རྣམ་
མཁའ་དེ་ག་ལས་འོངས། གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་གང་ལས་ཀྱང་མ་
མཆིས་སོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མི་དེས་ཁྱོན་པ་ནས་རྒྱུ་འཕམ་གི་བར་དེ་
དག་ཕྱིར་བཀའ་ན་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་རྒྱུ་འཕམ་དུ་སེམས། དེ་འདྲི་རྣམ་མཁའ་དེ་གང་དུ་
སོང་། གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་གང་དུ་ཡང་མ་མཆིས་ཏེ། དེ་ཅི་འདྲི་སྤྲད་དུ་ཞེ་
ན། རྣམ་མཁའ་འཁམས་ནི་འགྲོ་བ་འཕམ་འོང་བར་ཉེ་བར་གནས་པ་མ་ལགས། (༡༣༤་བ)
བྱུང་མེད་གྱི་དངོས་པོ་དང་སྐྱེས་པ་འདྲི་དངོས་པོར་ཉེ་བར་གནས་པ་མ་ལགས་པ་འདྲི་སྤྲད་
དུ་འོ། །བཀའ་བསྟུན་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྣམ་མཁའ་འཁམས་ནི་
མི་གཡོ་མི་འགྱུར་བའོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་མཁའ་འཁམས་ནི་རྣམ་མཁའ་འཁམས་
གྱིས་སྟོང་ཞིང་རྣམ་མཁའ་འཁམས་དང་བྲལ་བ་སྟེ། རྣམ་མཁའ་འཁམས་ནི་བྱུང་མེད་གྱི་
དངོས་པོར་ཉེ་བར་མི་གནས། སྐྱེས་པ་འདྲི་དངོས་པོར་ཉེ་བར་མི་གནས་གྱིས། དེ་ལྟར་
ཡང་དག་པ་རྒྱུ་བ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པ་འདྲི་ཤེས་རབ་གྱིས་རྟོགས་ཤིག།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདྲི་འཁམས་གང་ཞེ་ན། མིག་གི་དབང་པོ་ནི་
བདག་པོ། གཟུགས་ནི་དམིགས་པ། གཟུགས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པ་སྟེ། སྤྱོད་པོ་
རྣམ་པར་རིག་པ་འཕམ། སེར་པོ་དང་དམར་པོ་དང་ཁྲ་བོ་རྣམ་པར་རིག་པ་འཕམ། རིང་པོ་
དང་གུང་དུ་དང་། སྤྱོད་པོ་དང་སྤྱོད་པོ་རྣམ་པར་རིག་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་གང་ཅི་

ཡང་རུང་། ཁ་དྲིལ་དང་དབྱིབས་རྣམ་པར་རིག་པ་འདི་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
 ཁམས་ཞེས་བྱ། །དེ་བཞིན་དུ་གང་ཅི་ཡང་རུང་། རྣ་བའི་དབང་པོ་ནི་བདག་པོ་ནས།
 ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ནི་བདག་པོ། ཆོས་ནི་དམིགས་པ་སྟེ། སྐྱེ་རྣམ་པར་རིག་པ་འཇམ། ཇི་
 རྣམ་པར་རིག་པ་འཇམ། རྣ་རྣམ་པར་རིག་པ་འཇམ། རིག་པ་རྣམ་པར་རིག་པ་འཇམ། ཆོས་
 རྣམ་པར་རིག་པ་འདི་ནི། རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་
 ཤེས་པའི་ཁམས་ཀྱི་བར་ཏེ། དེ་ལྟར་དབང་པོ་རྩལ་ནི་བདག་པོ། ཡུལ་རྩལ་ནི་དམིགས་
 པ་ཡིན་ལ། ཡུལ་རྣམ་པར་རིག་པ་འདི་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཞེས་བྱ། །
 རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དེ་ནི་དབང་པོ་ལ་མི་བརྟེན། ཡུལ་རྣམས་
 ལས་མ་འོངས། བར་གྱི་དབུས་ན་མི་གནས་ཏེ། དེ་ནི་ནང་ན་ཡང་མ་ཡིན། བྱི་རོལ་ན་
 ཡང་མ་ཡིན། གཉིག་མེད་པར་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དེ་ནི་
 དཔོན་པོ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་ནས་འགག་སྟེ། དེ་འབྱུང་བའི་ཆོ་གང་ནས་ཀྱང་མ་
 འོངས། འགག་པའི་ཆོ་གང་དུ་ཡང་མི་འགྲོ་འོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དེ་འབྱུང་
 བ་ཡང་སྟོང་། འཛིག་པ་ཡང་སྟོང་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དེ་འབྱུང་བ་ཡང་རང་
 བཞིན་གྱིས་(༡༣༩ན)སྟོང་ངོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་ན། ཐ་སྐྱེད་མ་གཏོགས་པར་
 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དེ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཉིད་གྱིས་སྟོང་སྟེ། ཐ་སྐྱེད་
 དེ་ཡང་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན། བུད་མེད་མ་ཡིན་གྱི། དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་
 དུ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་གྱིས་རྟོགས་ཤིག།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་གང་ཞེ་ན། དེ་ནི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་བ་
 སྟེ། འདི་ལྟར་སའི་ཁམས་དང་། རྩའི་ཁམས་དང་། མའི་ཁམས་དང་། རྩུང་གི་ཁམས་
 སོ། །དེ་ལ་སའི་ཁམས་དང་བ་ནི་སྐྱེ་མཆེད་མ་ཡིན་ནོ། །རྩའི་ཁམས་དང་བ་ཡང་མ་
 ཡིན་ནོ། །མའི་ཁམས་དང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །རྩུང་གི་ཁམས་དང་བ་ཡང་མིག་གི་སྐྱེ་
 མཆེད་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅི་འཕྱིར་ཞེ་ན། སའི་ཁམས་དང་བ་ནི་ཆོས་གང་ལ་ཡང་སྐྱེ་

མཆེད་དམ་སྐྱེ་མཆེད་ཐོབ་པར་བྱ་བར་ཉེ་བར་མི་གནས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུད་གི་
ཁམས་ཀྱི་བར་དང་བ་ནི་ཆོས་གང་ལ་ཡང་སྐྱེ་མཆེད་དམ་སྐྱེ་མཆེད་ཐོབ་པར་བྱ་བར་
ཉེ་བར་མི་གནས་སོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་དེ་དག་ནི་སེམས་པ་མེད་ཅིང་བྱེད་པ་
མེད་ལ་ཅི་ལ་ཡང་མི་རྟུམ་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་རྣམས་ནི་རེ་རེ་ནས་བཙལ་ན་ཐ་
སྟོན་ཅོམ་མ་གཏོགས་པར་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་མི་དམིགས་སོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན།
སའི་ཁམས་དང་བ་ནི་སའི་ཁམས་དང་བས་སྟོང་། རྒྱུད་གི་ཁམས་དང་བའི་བར་ནི་
རྒྱུད་གི་ཁམས་དང་བས་སྟོང་སྟེ། ཆོས་གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་དེ་དག་ལ་
དང་བའམ་འབྲུགས་པར་འབྲུར་བའང་ག་ལ་ཡོད་དེ། གང་ལ་ཡང་དང་བའམ་
འབྲུགས་པ་མི་དམིགས་པ་དེ་དག་ཇི་ཉལ་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་འབྲུར། དེ་ཉལ་མིག་
གི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་ཤིན་ཏུ་སྟོང་སྟེ། དེ་ནི་འོང་བ་
དང་འགོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྟོན་གྱི་མཐའ་ཡང་མི་དམིགས་ཕྱི་མའི་མཐའ་ཡང་མི་
དམིགས་སོ། །རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་ལ་གནས་པ་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །གང་
རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་དེ་ནི་བྱུང་མེད་ཀྱང་མ་ཡིན་སྐྱེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །གང་བྱུང་
མེད་ཀྱང་མ་ཡིན་སྐྱེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེས་རྣོ་སེམས་སུ་ལྟ་ག་ལ་འབྲུར་ཏེ།
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣོ་སེམས་ནི་བདུད་ཀྱི་སྟོན་ཡུལ་ལོ། །རྣོ་སེམས་(༡༣༩)སེམས་མེད་
པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོན་ཡུལ་ལོ། །དེ་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་རྣོ་སེམས་
སེམས་དང་བུལ་བའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་རྣ་བའི་སྐྱེ་མཆེད་ནས་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་
བར་གང་ཞེ་ན། གང་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་བའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ཉལ་ན་ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་བར་ནི། རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་མཛོན་པར་ཕྱོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་
ངེས་པ། རྣམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་ཀླས་པ། གདགས་སུ་མེད་པ། ཐ་སྟོན་མེད་པ།
བརྗོད་དུ་མེད་པ། བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གང་ལ་དབང་པོ་

རྣམས་ཐོགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་ཡུལ་རྣམས་ཞེས་བྱ་སྟེ། མིག་གིས་གཟུགས་
 རྣམས་ལ་ཐོགས་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་རྣམས་ནི་མིག་གི་ཡུལ་ཞེས་བྱའོ།།
 དེ་བཞིན་དུ་རྩ་བའི་སྒྲ་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་ལ་མིག་གཟུགས་རྣམས་
 ལ་ཐོགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་འབབ་པའི་ཐོགས་པར་འགྱུར་བར་བསྟན་ཏེ། འདི་ལྟར་
 མིག་ནི་གཟུགས་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འབབ་སྟེ། མཐུན་པ་རྣམས་ལ་སྟུག་
 པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་འབབ་པ་དང་། མི་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་ཁོང་ཁོ་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་
 འབབ་པ་དང་། མཐུན་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་མཐུན་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལ་བཏང་
 སྟོམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་འབབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ནི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
 སོགས་པ་སྟེ། ཡུལ་དེ་དག་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྟོད་ཡུལ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དེ་ལ་ཡིད་སྟོད་ཅིང་
 རྣམ་པར་སྟོད་པས་དེའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་སྟོད་ཡུལ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཡིད་དེ་
 མཐུན་པའི་གཟུགས་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པར་སྟོད་པ་དེས་ནི་དེའི་འདོད་ཆགས་
 གྱེ་བར་འགྱུར། མི་མཐུན་པའི་གཟུགས་རྣམས་ལ་ཁོང་ཁོ་བར་སྟོད་པ་དེས་ནི་དེའི་ཞེ་
 སྤང་གྱེ་བར་འགྱུར། མཐུན་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་མཐུན་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལ་
 རྩོད་པར་སྟོད་པ་དེས་ནི་དེའི་གཏི་མུག་གྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་དང་བྲི་དང་
 རོ་དང་རེག་བྱ་རྣམས་ལ་ཡང་ཆོས་རྣམ་པ་གསུམ་གསུམ་ལ་དམིགས་པ་མྱོང་བར་
 འགྱུར་ཏེ་སྡུ་མ་བཞིན་ནོ།།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་དབང་པོ་རྣམས་ནི་སྒྲ་མ་ལྟ་བུ་ཡུལ་རྣམས་ནི་མི་ལམ་ལྟ་བུར་
 ཤེས་པར་བྱའོ། །(༡༮༠་ན)རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དབང་ན་མི་ཞིག་ཉལ་བའི་མི་
 ལམ་ན་ཡུལ་གྱི་བབང་མོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡོངས་སུ་སྟོད་པར་མྱིས་ལ། དེ་ཉལ་བ་
 ལས་སད་ནས་བུད་མེད་ཡུལ་གྱི་བབང་མོ་དེ་རྗེས་སུ་བྲན་པར་གྱུར་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
 འདི་ཇི་སྟུམ་དུ་སེམས། མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་ཡུལ་གྱི་བབང་མོ་དེ་ཡོད་དམ། གསོལ་
 པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་མཆིས་སོ། །བཀའ་བསྟུལ་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ཇི་

སྒྲུལ་དུ་སེམས་སྒྲིལ་བྱ་གང་མི་ལམ་ན་ཡུལ་གྱི་བཟང་མོ་མཐོང་བའི་བུད་མེད་དེ་དང་
 ལྷན་ཅིག་དུ་ཅེ་བ་དང་དགའ་བ་དང་། མངོན་པར་ཞེན་པར་འགྱུར་བ་དེ་མཁས་པའི་
 རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ནམ། གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་ཏེ། དེ་ཅིའི་
 སྲུང་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་ཡུལ་གྱི་བཟང་མོ་དེ་ནི་ཤིན་དུ་
 མ་མཆིས་ཤིང་མི་དམིགས་ན། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་ཡོངས་སུ་སྒྲོད་པ་ལྟ་གཤམ་མཆིས་
 ཏེ་གཞན་དུ་ན་གང་དེ་ལ་ཞེན་པའི་མི་དེ་ནི་ཤིན་དུ་ཡོངས་ཤིང་དུ་བ་པའི་སྐལ་བ་ཅན་དུ་
 འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་དུ་
 གྱིས་པ་སོ་སོའི་སྒྲུ་བོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྡན་པ་ཡང་མིག་གིས་གཟུགས་མཐོང་ན་ཡིད་
 བདེ་བར་འགྱུར་བ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་མངོན་པར་ཞེན་ནས་
 རྗེས་སུ་ཆགས་པར་འགྱུར་རོ། །རྗེས་སུ་ཆགས་པར་གྱུར་ནས་ཡོངས་སུ་ཆགས་པར་
 འགྱུར་རོ། །ཡོངས་སུ་ཆགས་པར་གྱུར་ནས་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་ཀྱིས་ནི་
 རྣམ་པ་གསུམ་དག་གིས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་མངོན་པར་འདུ་
 གྱེད་དེ། ལས་མངོན་པར་འདུ་བྱས་པ་དེ་ཡང་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་ཟད་ཅིང་འགགས་ལ་
 བལ་ཞིང་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། ཤར་ཕྱོགས་སུ་བརྟེན་ཏེ་གནས་པ་མ་ཡིན། ལྷོ་
 ཕྱོགས་དང་རུབ་ཕྱོགས་དང་བྱང་ཕྱོགས་དང་། སྟང་དང་། འོག་དང་། ཕྱོགས་མཚམས་
 རྣམས་སུ་བརྟེན་ཏེ་གནས་པ་མ་ཡིན། འདི་ན་མ་ཡིན་པ་གི་ན་མ་ཡིན་བར་མ་དོར་མ་
 ཡིན་ཏེ། དུས་གཞན་ན་འཆི་བའི་དུས་དང་ཚོད་ཉེ་བར་གནས་པའི་ཆོ། སྟོག་གི་དབང་པོ་
 འགགས་ཏེ་ཆོ་ཡོངས་སུ་ཟད་ཅིང་དེ་དང་སྐལ་བ་འདྲ་བའི་ལས་རྣམས་ཀྱང་ཟད་ནས་
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐ་མ་(༡༥༠་བ)འགགས་པའི་ཆོ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཉལ་ཉལ་བ་
 ལས་སད་པའི་ཡུལ་གྱི་བཟང་མོ་དང་འདྲ་བར་ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་པར་འགྱུར་རོ། །

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐ་མའི་དབང་དང་ལས་དམིགས་པ་དེ་དང་

ཀྱེན་གཉིས་ཀྱིས་⁸⁹²སྐྱེ་བའི་ཆར་གཏོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་པོ་འབྱུང་སྟེ།⁸⁹³
 ཡང་ན་ནི་སེམས་ཅན་དཔྱུལ་བར། ཡང་ན་ནི་དུད་འགོའི་སྐྱེ་གནས་སུ། ཡང་ན་ནི་
 གཤེན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་དུ། ཡང་ན་ནི་ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་རིས་སུ། ཡང་ན་ནི་མིའི་ནང་དུ།
 ཡང་ན་ནི་ལྷའི་ནང་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་པོ་སྐྱེ་བའི་ཆར་གཏོགས་
 པ་དེ། འགགས་མ་ཐག་ཏུ་བར་མ་ཆད་པར། གང་ལ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་སྦྱང་བར་འགྱུར་
 བ་མཛོན་པའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་སྐྱུལ་བ་འདྲ་བར་འབྱུང་ངོ། །དེ་ལ་གང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
 ཐ་མ་འགག་པ་དེ་ནི་འཆི་འཕོ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་འགྱུར་རོ། །གང་རྣམ་པར་ཤེས་
 པ་དང་པོ་འབྱུང་བ་དེ་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་འོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་ན་ཆོས་གང་ཡང་
 འཇིག་རྟེན་འདི་ནས་འཇིག་རྟེན་པ་རྩལ་ཏུ་འཕོ་བའང་མེད་ལ་འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བར་
 མཛོན་པའང་ཡོད་དེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐ་མ་དེ་སྐྱེ་བའི་ཆོ་ཡང་གང་
 རས་ཀྱང་མི་འོང་། འགག་པའི་ཆོ་གང་དུ་ཡང་མི་འགོའོ། །ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བའི་ཆོ་གང་
 རས་ཀྱང་མི་འོང་འགག་པའི་ཆོ་གང་དུ་ཡང་མི་འགོའོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་པོ་སྐྱེ་
 བའི་ཆོ་ཡང་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་འགག་པའི་ཆོ་ཡང་གང་དུ་ཡང་མི་འགོའོ། །དེ་ཅིའི་
 ཕྱིར་ཞེ་ན། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐ་མ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐ་
 མས་སྟོང་། ལས་ནི་ལས་ཀྱིས་སྟོང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་པོ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་
 པོས་སྟོང་། འཆི་འཕོ་ནི་འཆི་འཕོས་སྟོང་། སྐྱེ་བ་ནི་སྐྱེ་བས་སྟོང་ལ། ལས་རྣམས་
 འབྲས་བུ་མེད་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་སྦྱང་བར་མཛོན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། དེ་
 ལ་མིང་གི་བདེན་ཅུ་མ་གཏོགས་པར་བྱེད་པ་པོ་འཕམ་ཟ་བ་པོ་གང་ཡང་མེད་དོ།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མི་ཞིག་ཉལ་བའི་མི་ལམ་ན་དག་དང་འཐབ་པ་

892 ལྷ་མ་ཐར་དང་པོ་ཅིང་ཞེ་གྱི་

893 ལེགས་སྐྱུར་ཅེ་(carama-vijñānena + adhipatinā tena ca karmaṇā ārambaṇena + aupapatty-
 amśika-dvaya-pratyayaṃ prathama-vijñānam utpadyate) ཞེས་ཡོད་པ་ལྟར་ན་ རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐ་
 མའི་དབང་དང་ལས་ཀྱི་དམིགས་པ་སྟེ། ཀྱེན་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱེ་བའི་ཆར་གཏོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་པོ་འབྱུང་སྟེ། ཞེས་
 འགྱུར་ན་བདེ་བར་སྟོང་།

ཞིག་མིས་ལ། ཉལ་བ་ལས་སད་ནས་དེ་ཉིད་དྲན་པར་གྱུར་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ཇི་
སྒྲུལ་དུ་(༡༧༡ན)སེམས། མི་ལམ་དུ་མིས་པའི་དག་དེའམ་དག་དེ་དང་འཐབ་པ་
ཡོད་དམ། གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་མཆིས་སོ། །བཀའ་བསྟུལ་པ།
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ཇི་སྒྲུལ་དུ་སེམས། འོན་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་མི་ལམ་གྱི་དག་ལ་མཛོན་
པར་ཞེན་པའམ། དག་དང་འཐབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་མཁས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་
ནམ། གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་ཏེ། དེ་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་
ལྡན་འདས་མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་དག་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མ་མཆིས་ཤིང་མི་དམིགས་
ན་དེ་དང་འཐབ་པ་ལྟ་ག་ལ་མཆིས་ཏེ་གཞན་དུ་ན་གང་དེ་ལ་མཛོན་པར་ཞེན་པའི་མི་དེ་
ནི་མོངས་ཤིང་དུབ་པའི་སྐྱལ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་
བསྟུལ་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྡན་པ་
ཡང་མིག་གིས་གཟུགས་མཐོང་ན་ཡིད་མི་བདེ་བར་འགྱུར་བ་རྣམས་ལ་ཡང་མཛོན་
པར་ཞེན་པར་འགྱུར་ཏེ་མཛོན་པར་ཞེན་ནས་ཁོང་ཁོ་བར་འགྱུར་རོ། །ཁོང་ཁོ་བར་གྱུར་
ནས་ཞེ་སྤང་བར་འགྱུར། ཞེ་སྤང་བར་གྱུར་ནས་ཞེ་སྤང་ལས་བྱུང་བའི་ལས་ལུས་ཀྱིས་
ནི་རྣམ་པ་གསུམ་ངག་གིས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་མཛོན་པར་
འདུ་བྱེད་དེ་སྤྲུལ་བཞིན་ནོ།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། མི་ཞིག་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པའི་མི་ལམ་ན་འདྲེས་
འདྲེ་དེ་དང་ཤིན་ཏུ་མོངས་པར་གྱུར་པ་དེ་དྲན་པར་གྱུར་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ཇི་སྒྲུལ་དུ་
སེམས། མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་འདྲེ་དེ་དང་ཤིན་ཏུ་མོངས་པར་གྱུར་པ་དེ་ཡོད་དམ།
གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་མཆིས་སོ། །བཀའ་བསྟུལ་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
འདི་ཇི་སྒྲུལ་དུ་སེམས། འོན་ཏེ་སྐྱེས་མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་འདྲེ་དེ་ལ་མཛོན་པར་ཞེན་
ཅིང་ཤིན་ཏུ་མོངས་པར་འགྱུར་བའི་མི་དེ་མཁས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ནམ། གསོལ་

པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེན་མ་ལགས་ཏེ། དེ་ཅི་འོ་སྤྲད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་མི་
ལམ་གྱི་འདྲེ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་མ་མཆིས་ཤིང་མི་དམིགས་ན་ཤིན་ཏུ་མྱོངས་པ་ལྟ་ག་ལ་
མཆིས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་གང་དེ་ལ་མཛོན་པར་ཞེན་པའི་མི་དེ་ནི་མོངས་ཤིང་དུབ་པའི་
སྐལ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ། །(༡༥༡་བ) བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། རྒྱལ་
པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྡན་པ་ཡང་མིག་གིས་
གཟུགས་མཐོང་ན་བཏང་སྟོམས་སུ་འགྱུར་བ་རྣམས་ལ་ཡང་མཛོན་པར་ཞེན་པར་
འགྱུར་ཏེ། མཛོན་པར་ཞེན་ནས་ཤིན་ཏུ་མྱོངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཤིན་ཏུ་མྱོངས་ནས་ཀྱན་
ནས་ཉོན་མོངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་ནས་གཏི་མུག་ལས་བྱུང་བའི་
ལས་ལུས་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་དག་གིས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པ་
གསུམ་མཛོན་པར་འདུ་བྱེད་དེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྲུལ་བཞིན་ནོ།།

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ཞིག་ཉལ་བའི་མི་ལམ་ན་ཡུལ་གྱི་བུད་མེད་
བཟང་མོ་སྤྱེལ་ན་པའི་སྤྱེལ་ན་པ་དང་པི་ཤང་ལེན་པའི་སྤྱེལ་ན་པ་ཉན་ཅིང་དེ་སྤྱེལ་དང་རོལ་
མོའི་སྤྱེལ་དེས་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པ་མིས་ལ། ཉལ་བ་ལས་སད་ནས་སྤྱེལ་དང་རོལ་མོའི་སྤྱེལ་
དེ་ཉིད་བྲན་པར་གྱུར་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་རི་སྟོན་དུ་སེམས། མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་
ཡུལ་གྱི་བུད་མེད་བཟང་མོ་དང་། སྤྱེལ་དང་རོལ་མོའི་སྤྱེལ་དེ་ཡོད་དམ། གསོལ་པ། བཅོམ་
ལྡན་འདས་དེན་མ་མཆིས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། རྒྱལ་པོ་
ཆེན་པོ་འོན་མེད་མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་ཡུལ་གྱི་བུད་མེད་བཟང་མོ་དང་སྤྱེལ་དང་རོལ་མོའི་སྤྱེལ་
ལ་མཛོན་པར་ཞེན་པའི་མི་དེ་མཁས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ནམ། གསོལ་པ། བཅོམ་
ལྡན་འདས་དེན་མ་ལགས་ཏེ། དེ་ཅི་འོ་སྤྲད་དུ་ཞེ་ན། མི་ལམ་ན་མཐོང་བའི་ཡུལ་གྱི་
བུད་མེད་བཟང་མོ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་མ་མཆིས་ཤིང་མི་དམིགས་ན། དེ་འོ་སྤྲད་དང་རོལ་མོའི་
སྤྱེལ་ལྟ་ག་ལ་མཆིས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་གང་དེ་ལ་ཞེན་པའི་མི་དེ་ནི་མོངས་ཤིང་དུབ་པའི་
སྐལ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་

དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྟན་པ་ཡང་རྒྱ་བས་སྐྱེ་ཐོས་ན་ཡིད་
དུ་འོང་བ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་འབྱུང་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྡུ་མ་
བཞིན་ནོ།།

དེ་བཞིན་དུ་བྱི་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་གསུམ་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་
བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ན་བདག་ལྟ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་
རྟེན་གྱི་མིག་དང་། སྦྱོན་མ་དང་། མར་མེ་དང་། སྤང་བ་དང་། སྤྱ་དང་། རོགས་(༡༥༨་
ན)དང་། འབབ་སྟེགས་དང་། འབྲེན་པ་དང་། ཡོངས་སུ་འབྲེན་པ་དང་། སྦྱོན་པ་དང་།
དེད་དཔོན་དང་། སྦྱོན་དུ་འགོ་བར་འབྱུང་སྟུང་པ་དང་། བདག་གོལ་ནས་དགོལ་བར་
བྱའོ། །བརྒྱལ་ནས་བསྐྱལ་བར་བྱའོ། །དབུགས་ཕྱིན་ནས་དབུགས་དབྱུང་བར་བྱའོ། །
ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ཡོངས་སུ་བྱ་ངན་ལས་འདའ་བར་བྱའོ་སྟུང་དུ་
ཡིད་ལ་གཞག་པར་བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དབང་ཕུག་ལྟ་ཞིག་ནི་སྦྱོན་ཁྱེད་བར་གྱུར་
པའི་མཐའ་ཡང་མི་མངོན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟར་དབང་པོ་རྣམས་ནི་སྦྱུ་མ་ལྟ་བུ་སྟེ་
ཆོག་མི་ཤེས་སོ། །ཆོམ་པར་མི་འབྱུང་བའོ། །ཡུལ་རྣམས་ནི་མི་ལམ་ལྟ་བུ་སྟེ་ཆོམ་
པར་མི་རྟུས་པ་ངོམས་པར་མི་རྟུས་པའོ་ཞེས། །

དེ་ལ་འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་གྲགས་པ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱད་ལས་མཐོ་
རིས་ནས་ལྷང་སྟེ། དེའི་ཆོ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དང་གོང་ཁྱེད་བས་བསྐྱར་བ་ལས་འདི་སྐད་
འབྱུང་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། མར་གྱི་གོང་བུ་འམ། མར་གསར་གྱི་གོང་བུ་བྱེ་མ་ཆ་
བ་ལ་གཞག་པ་ནི་འཇུ་ཞིང་མི་གནས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་
མཐའ་ཡས་ཀྱང་བྱིང་ཞིང་མི་གནས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དག་འབྱེད་
ཀྱིས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་མཐའ་ཡས་དེ་ལྟར་བྱིང་བ་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྟུང་
སོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་མཐའ་ཡས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བརྗོད་པ་ཇི་སྐད་ཅིག་

གསུངས་ཞེས་མཆིན་བདག་གིས་འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ལ་ཇི་སྐད་ཅིག་ལུང་བསྟན་
 པར་བགྱི། དེས་སྒྲས་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་མཐའ་ཡས་ནི་སྤྱི་ཆེན་པོ་བཞིར་
 རྒྱལ་སྤྱི་དབང་ཕྱག་ལ་དབང་བྱས་ཤིང་བསམ་པ་ཡིད་བཞིན་དུ་བྱུང་ལ་དོན་མེད་
 པར་མ་གྱུར་པའང་མྱོང་། ཤིང་ཐམས་ཅད་ན་དུས་མ་ཡིན་པར་ཡིད་བཞིན་དུ་འབྲས་བུ་
 ཆགས་པ་དང་། གཞོད་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུན་ཆད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 ཡིད་ལ་བསམས་པ་དོན་ཡོད་པ་དང་། སྒྲོས་རྒྱུ་ཆར་དབབ་པ་དང་། ལྷའི་ཡིད་བཞིན་
 གྱི་གོས་ཀྱི་ཆར་དབབ་པ་དང་། དབྱིག་གི་ཆར་དབབ་པ་དང་། གསེར་གྱི་ཆར་དབབ་
 པ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་སྤྲོ་ཚོགས་ཀྱི་ཆར་དབབ་པ་དང་། ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆར་
 དབབ་པ་ཡང་མྱོང་བར་གྱུར་ནས། སྤྱིང་(༡༥༢་བ)ཆེན་པོ་བཞི་དག་ཏུ་གནས་ཏེ་སྤྱིང་
 ཆེན་པོ་བཞི་རིམ་རྒྱལ་སྤྱི་དབང་ཕྱག་ལ་དབང་བྱས་ནས། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་སྟན་ཕྱེད་
 མནན་པ་ལ་འདོད་པ་ཆེན་པོས་མ་བཏང་སྟེ། འདོད་པས་མ་ངོམས་བཞིན་དུ་འཆི་བའི་
 དུས་བྱས་སོ་ཞེས་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ཀྱིས་ལུང་སྟོན་ཅིག །དེ་བས་ན་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་
 ཁྱོད་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ནི་སྤྲོ་མ་ལྟ་བུ། ཡུལ་རྣམས་ནི་མི་ལམ་ལྟ་བུ་འོ་ཞེས་དེ་ལྟར་
 རིག་པར་བྱས་ནས་སེམས་ངོས་པར་གཞག་པར་བྱ་སྟེ། གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་པར་
 བྱའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། སྤྱིག་རྒྱུ་འི་རང་བཞིན་ནི་མ་བྱུང་མི་འབྱུང་
 ད་ལྟར་ཡང་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་དང་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་
 དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ཡང་མ་བྱུང་མི་འབྱུང་ད་ལྟར་ཡང་མེད་དེ་ཞེས་བྱ་བ་
 ལ་སོགས་པའོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་
 དམ་པ་གཉིས་བྱུགས་སུ་རྒྱུད་དེ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་
 པ་འདིར་ཟད་དོ། །དེ་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་གཟིགས་རབ་
 ཏུ་མཁྱེན་ལེགས་པར་མཛོན་དུ་མཛད་པས་དེའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་སྦྱོད་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གཟིགས་སོ། །དོན་
དམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ། ཤེས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ། རྣམ་པར་
ཤེས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ། ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ། མ་བསྟན་པ། རབ་
དུ་མ་བསྟན་པ། མ་ཐོས་པ། ཐོས་པར་མ་བྱས་པ། མ་ཤེས་པ། རྣམ་པར་མ་ཤེས་པ།
མ་བསྟན་པ། མ་མཐོང་བ། མ་བཏགས་པ།⁸⁹⁴ འཛིན་དུ་མ་བཅུག་པ། རྟོགས་པར་མ་
བྱས་པ། ཐོབ་པར་མ་བྱས་པ། མ་ཐོབ་པ། ཉེ་བར་མ་བསྟེན་པ། མ་བོར་བ། མ་བཞག་
པ། མ་སྤངས་པ། བྱ་བ་མེད་པ། བྱེད་པ་མེད་པ། རབ་དུ་ཞི་བ་མེད་པ། མ་སྦྱད་པ། མ་
བསྟོད་པ། ཐོགས་པ་⁸⁹⁵མ་ཡིན་པ། མ་ཐོགས་པ་⁸⁹⁶མ་ཡིན་པ། བདེ་བ་མ་ཡིན་པ།
སྤྱག་བསྐུལ་བ་མ་ཡིན་པ། སྟན་པ་མ་ཡིན་པ། མི་སྟན་པ་མ་ཡིན་པ། གཟུགས་མ་
ཡིན་པ། གཟུགས་མེད་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་།

གང་གི་བདེ་བར་གཤེགས་ལ་འགྲོ་བ་རྣམས། །(༡༥༣་ན)བདེ་བའི་དོན་དུ་དད་པ་སྦྱི་
འགྱུར་བ། །རྒྱལ་བས་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་སྦྱད་དུ། །འཛིག་རྟེན་ཕན་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་
དེ་བསྟན་ཏོ། །སེམས་ཅན་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་དུག་གང་བསྟན་པ། །སེམས་ཅན་དཔྱུལ་
དང་དུད་འགྲོ་ཡི་དྲགས་དང་། །ལྷ་མིན་རིས་དང་མི་དང་ལྷ་ཡི་རྣམས། །མི་ཡི་སེང་
གོས་ཀུན་རྫོབ་བཏགས་པར་མཛད། །རིགས་དམའ་དེ་བཞིན་མཐོ་བའི་རིགས་རྣམས་
དང་། །ཕྱག་པོའི་བྱིམ་དང་དབུལ་བའི་རིགས་རྣམས་དང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འོ།

ཡང་གསུངས་པ། གང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
བྱང་ཆུབ་དུ་ལུང་བསྟན་པའི་ཆོས་དེ་གང་ཞིག །ཅི་གཟུགས་སམ། འོན་ཏེ་ཆོར་བའམ།
འོན་ཏེ་འདྲུ་ཤེས་སམ། འོན་ཏེ་འདྲུ་བྱེད་དམ། འོན་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞིག་བཅོམ་
ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་ལུང་བསྟན་སྟེ།

894 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ མ་གཏོགས་པ།

895 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཐོབ་པ་

896 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ མ་ཐོབ་པ་

ནས། དེ་དག་འདི་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ལྟེ་གཞུགས་ནི་བཅོམ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་སྒྲ་ན་མེད་
པ་ཡང་དག་པར་རྒྱུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ལུང་མ་བསྟན་པ་ནས། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
བར་དུ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞུགས་ཀྱང་མ་སྦྱོར་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱང་མ་
སྦྱོར་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་མ་སྦྱོར་པས་མ་སྦྱོར་པར་མཛོན་པར་རྒྱུགས་པར་འཆང་བྱ་བར་བྱ།
དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེ་ལྟར་
ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་ན། འདི་ལ་སངས་རྒྱས་ནི་གང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ནི་གང་། བྱང་ཆུབ་ནི་གང་། ལུང་བསྟན་པ་ནི་གང་། གཞུགས་ནི་གཞུགས་ཀྱིས་
སྟོང་པ་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཐ་སྙད་ཅུམ་
མིང་ཅུམ་བདེ་ཅུམ་ཀུན་རྫོབ་ཅུམ་བརྗོད་པ་ཅུམ་གདགས་པ་ཅུམ་སྟེ། དེ་ལ་མཁས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་མཛོན་པར་ཞེན་པར་བྱ་བའི་མི་ཆའོ་⁸⁹⁷ཞེ་འོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། འཕྱུལ་དགའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་གསོལ་པ།
བཅོམ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་དོན་བདག་ཅག་གིས་འཆོལ་བ་ལྟར་ན། ཆོས་
ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པའི་མཐའ་དང་། སྦྱོབ་པ་མ་མཆིས་པའི་མཐའ་དང་། མཐའ་
ཡས་པའི་མཐའ་དང་། མི་(༡༥༣་བ)གནས་པའི་མཐའ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་།
བཅོམ་ལྟན་འདས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ལགས་པར་རིག་
པར་བགྱེའོ། །ཐ་ན་མཆོམས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་པོ། །དེ་ཅིའི་སྒྲ་དུ་ཞེ་ན།
བཅོམ་ལྟན་འདས་བྱང་ཆུབ་ནི་རང་བཞིན་མ་མཆིས་པ་སྟེ། མཆོམས་མེད་པ་རྣམས་
ཀྱང་རང་བཞིན་མ་མཆིས་པ་ལགས་པས་དེའི་སྒྲ་དུ་མཆོམས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱང་
བྱང་ཆུབ་ཅེས་བགྱེའོ། །བཅོམ་ལྟན་འདས་གང་སྟེ་དག་ཡོངས་སུ་མུ་དན་ལས་འདས་
པར་འཆོལ་བ་དེ་དག་ནི་གཞོད་པར་འབྱུང་བའི་ཆོས་ཅན་ཏེ། དེ་ཅིའི་སྒྲ་དུ་ཞེ་ན། གལ་

897 ལེགས་སྦྱར་ཆེན་མོ་ འདི་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཛོན་པར་ཞེན་པ་ཉིད་བསྐྱེད་པར་བྱ་བར་མི་རིགས་སོ།། (na alam atra paṇḍitair abhiniveśa utpādayitavya)

ཏེ་འཁོར་བར་ཞུགས་པ་ཞིག་མཆིས་ན་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡང་འཆའ་བར་
 འགྱུར་ན་ཞེས་བྱ་བ་འོ། །གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་ལྟ་རྣམས་ཀྱིས་གསོལ་པ།
 བཅོམ་ལྡན་འདས་འཕྲུལ་དགའི་ལྟ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཞེས་གང་སྤྲུས་
 པ་དེ་ལ་བདག་ཅག་གིས་ནི་ཡང་དག་པ་ཡང་མ་དམིགས་ན་དེའི་མཐའ་ལྟ་སྤྲུས་ཀྱང་
 ཅི་འཆའ། དེ་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་ཡང་དག་
 པར་དམིགས་ན་ནི། མཐའ་ཡང་དེས་དམིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་གཉིས་ཀྱིས་སྤྲད་
 པའོ་ཞེས་སོ།།

དེ་ཉིད་ལས་འདི་སྐད་དུ། མི་མཛད་ཀྱི་བདག་པོས་སྟོན་པ་ལ་བསྟོད་པ། ཇི་ལྟར་མི་
 ཞིག་མི་ལམ་བཀའ་སྤྱོད་ཀྱང་པས། ཁ་ཟས་རོ་བརྒྱ་ཐོས་པས་འབྲངས་འགྱུར་བ། རྟེ་
 ལ་བཀའ་མེད་ཟས་མེད་སེམས་ཅན་མེད། མི་ལམ་དེ་འདྲར་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་
 གཟིགས། མི་ཞིག་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཆོག་སྤྲུས་ན། དག་འབར་འགྱུར་ཡང་ཆོག་ལ་
 འཕོ་བ་མེད། ཆོག་ཉིད་མེད་ཅིང་དགར་འགྱུར་དངོས་ཀྱང་མེད། རྟེ་མཁུན་དེ་ལ་ཐེ་
 ཆོམ་ཡང་མི་མངའ། བེ་མང་སྤྱོད་སྟོན་མཉམ་ན་རྟེན་ཏེ། སྤྱོད་དེ་རང་བཞིན་གང་ཡང་
 ཡོད་མ་ཡིན། རྟེ་ལྟར་མཁའ་པས་ཕྱང་པོ་འདི་གཟིགས་ན། ཕྱང་པོ་འདི་རང་བཞིན་གང་
 ཡང་དམིགས་མི་མངའ། ཇི་ལྟར་མི་ཡིས་དུང་གི་སྤྱོད་ཐོས་ཏེ། སྤྱོད་འདི་གང་ལས་བྱུང་
 ཞེས་བརྟགས་བྱས་ཀྱང་། རང་བཞིན་སྟོང་པའི་དངོས་དེ་མི་དམིགས་པ། མི་དབང་
 ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱན་གཟིགས། ཇི་ལྟར་མི་ཞིག་བསོད་པའི་ཁ་ཟས་ལ། འ
 ཡན་ལག་(༡༥༥ན)སྟོག་མན་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བརྟགས་ན། རྟེན་མེད་ཡན་ལག་
 སྟོག་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། རྟེན་སྟོང་ཆེན་པོས་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱན་གཟིགས། ཇི་ལྟར་མི་
 ཞིག་ནམ་མཁའི་འཇའ་མཐོང་ན། ཡན་ལག་གཞིགས་བརྟགས་རང་བཞིན་མེད་ཕྱིར་
 སྟོང་། འཇའ་འདྲར་ཡན་ལག་དེ་དག་སྟོང་པ་ཉིད། རྟེན་སྟོང་ཆེ་ཁྱོད་དེ་བཞིན་ཆོས་
 ཀྱན་གཟིགས། བྱོང་བྱོང་མཆོག་ཀྱང་ཡན་ལག་རྣམས་གཟིགས་ན། བྱོང་བྱོང་རང་

བཞིན་དེ་བཞིན་མིང་མི་དམིགས། །བྲོང་བྲུང་ཇི་བཞིན་དེ་ལྟར་ཡན་ལག་སྟོང་། །མི་
དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱན་གཟིགས། །སྐྱེས་བྱས་དགའ་བར་ཇིག་བརྟུངས་
བགྱིས་ན། །དགའ་བ་སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱ་ཡི་རང་བཞིན་སྟོང་། །ཇི་ལྟར་སྐྱ་བཞིན་དེ་ཡི་ཡན་
ལག་སྟོང་། །མི་དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱན་གཟིགས། །སྐྱེས་བྱས་ཇི་སྐད་ཇི་
བརྟུངས་པའི་ཆོ། །སྐྱ་ནི་ཕྱོགས་སུ་མི་འགོ་འབྱུང་བ་མེད། །ཕྱོགས་སུ་དེ་བཞིན་འགག་
པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །མི་དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱན་གཟིགས། །སྐྱེས་བྱས་ཇི་
ལྟར་ཇི་བརྟུངས་པའི་ཆོ། །ཐོགས་པ་མེད་ཅིང་སྒྲན་པའི་རང་བཞིན་ཏེ། །སྐྱ་འབྱར་དེ་
ཡི་ཡན་ལག་དེ་རང་བཞིན། །མི་དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱན་དེ་ལྟར་གཟིགས། །སྐྱེས་
བྱས་ཇི་ལྟར་ཇི་བརྟུངས་པའི་ཆོ། །སྐྱ་དེ་འཇིག་རྟེན་དགའ་བྱར་རྟོག་པ་མེད། །སྐྱ་
འབྱར་དེ་ཡི་ཡན་ལག་དེ་རང་བཞིན། །མི་དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱན་དེ་ལྟར་གཟིགས། །
སྐྱེས་བྱས་ཇི་ལྟར་ཇི་བརྟུངས་པའི་ཆོ། །གཡོ་བ་མེད་ཅིང་ཞི་བའི་དངོས་ཀྱང་མེད། །
སྐྱ་འབྱར་དེ་ཡི་ཡན་ལག་དེ་རང་བཞིན། །མི་དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱན་དེ་ལྟར་
གཟིགས། །སྐྱེས་བྱས་ཇི་ལྟར་ཇི་བརྟུངས་པའི་ཆོ།⁸⁹⁸ །སྐྱ་དེ་རང་དབང་མ་བྱུང་ཡན་
ལག་མིན། །ཇི་ལྟར་སྐྱ་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟོང་། །མི་དབང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱན་
དེ་ལྟར་གཟིགས། །ཞེ་འོ།

ཡང་གསུངས་པ། བྱམས་པ་དག་བསྐྱོམས་སེམས་ཅན་དམིགས་པ་ཡིན་ཞེས་འདྲིན་
པས་བཀའ་བསྟུན་པ། །སེམས་ཅན་རྣམས་པར་བཞེག་ཅིང་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་
ཅན་མེད་པར་མཁུན། །དེ་ལྟར་ཀར་གཉིས་དམ་པ་རྟོག་པ་མི་མངའ་ཐེ་ཆོམ་བུལ་
བྱགས་ལྟན། །དེས་ན་བདེ་གཤེགས་(༡༥༥་བ)རྣམས་བརྟགས་སྟོ་མངའ་མཆོད་འོས་
ཁྱོད་ལ་མཆོད་པར་འཇོལ། །བདེ་བར་གཤེགས་པས་སྐྱུག་བསྟུན་ཕྱོགས་བཅུར་
གནས་པ་ཀྱན་དུ་མི་དམིགས་ཀྱང་། །ལྟ་ཡི་ལྟར་གྱུར་ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་

898 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སྐྱ་དེ་འཇིག་རྟེན་དགའ་བྱར་ཇི་བརྟུངས་པའི་ཆོ། 1’ མེད།

སྤྱི་ཐེངས་བཅུ་བར་གསུངས། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་མཆོག་བདག་ཅག་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ཇི་
བཞིན་འཆོལ། །དེས་ན་ཀར་གཉིས་གཙོ་བོ་མི་མཆོག་མཆོད་འོས་ཁྱོད་ལ་མཆོད་པར་
འཆོལ། །ཐུབ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་དང་ནི་བསལ་བ་བྱི་སྤྱག་བསྐྱེད་མ་གཟིགས་ལ།
དགུས་པ་སྤྱི་ནས་རབ་ཏུ་དགུས་པའི་སྤྱགས་ཀྱིས་མི་དགུས་རྣམ་པར་བསལ། །དེ་
ལྟར་སངས་རྒྱས་ཚུལ་ནི་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་ཚུལ་འདི་ཇི་བཞིན་འཆོལ། །དེས་ན་མི་
མཆོག་ཁྱོད་ལ་མཆོད་ནས་མཉེས་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱ། །ཐུབ་པས་སྐྱུ་ནི་རྣམ་
པར་སྤངས་པས་སྐྱུ་བཅོལ་མཛད་ན་མ་རྟེན་⁸⁹⁹ ཀྱང་། །དེ་ལྟར་འབྲེན་པ་བྲན་པ་མ་
གསུང་མ་ལགས་བསྟེལ་བ་ཡོང་མི་མངའ།⁹⁰⁰ །བདེ་བར་གཤེགས་པས་ལུས་ལ་སོང་
བའི་བསྐྱོམ་པ་བསྐྱོམ་པར་གྱིས་ཞེས་གསུངས། །སངས་རྒྱས་ཚུལ་འདི་རིག་ནས་
བདེ་བར་གཤེགས་པ་སྐྱོབ་ལ་མཆོད་པར་བྱ། །སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བྱ་ཕྱིར་ནི་ཞི་
གནས་ལྷག་མཐོང་ལམ་ཡང་བསྐྱོམས་ཞེས་གསུངས། །བཅོམ་ལྷན་གང་གིས་འགོ་
བཙོན་མོངས་བག་ཆགས་བཅས་བྱི་དེ་དག་ཞི། །ཐུབ་པ་ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་བྱི་མ་
ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་སྟེ། །འདི་ལ་ལྷ་ཆོགས་གང་དུའང་ཐེ་ཚོམ་མ་མཆིས་སྐྱོན་བྱལ་
ཁྱོད་ལ་མཆོད། །ཡང་གསུངས་པ། མིག་ནི་མིག་གི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བ། ཁམས་
ནི་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བའི་སྤྲད་དུ་སྟེ། ཆོས་གང་ལ་རང་བཞིན་མ་མཆིས་
པ་དེ་ནི་དངོས་པོ་མ་མཆིས་པའོ། །གང་ལ་དངོས་པོ་མ་མཆིས་པ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་མ་
བྱུང་པའོ། །གང་ཡོངས་སུ་མ་བྱུང་པ་དེ་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་མ་མཆིས་སོ། །གང་སྐྱེ་བ་མ་
མཆིས་པ་དེ་ལ་ནི་འགག་པ་མ་མཆིས་སོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གང་དུས་གསུམ་དུ་མི་དམིགས་པ་དེ་ནི་མིག་མ་ལགས་དབང་པོ་
མ་ལགས་སོ། །གང་མིག་མ་ལགས་ཤིང་དབང་པོ་མ་ལགས་པ་དེ་ནི་ཐ་སྙད་ཇི་ལྟར་

899 རྩེ་དགོངས་ཅོན་ཇི་ “བསྟེངས་”

900 ལེགས་སྦྱར་ “བྲན་པའི་འབྲེན་པ་དེ་ལྟར་མ་གསུང་མ་ལགས་བྲན་པ་ཉམས་མི་མངའ།” (na evam te smṛtināyakā na bhaṇitā na eva pramuṣṭā smṛtiḥ //)

འཆའ་བར་བགྱི། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། ཆད་པ་སྟོང་པ་ནི་(༡༥༥ན)བརྟུན་པ་ཡང་དག་
 པ་མ་ལགས་པ་མ་མཆིས་པ་སྟེ། འདི་ལྟར་མིང་དུ་གདགས་པར་བས་གྱི་དོན་དམ་
 པར་ནི་སྟོང་པར་ཡང་མི་དམིགས་ཆད་པར་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་མིག་
 དང་དབང་པོ་ཡང་ཆད་པ་སྟོང་པ་ལྟར་བརྟུན་ཞིང་མ་མཆིས་ལ་ཡང་དག་པ་མ་ལགས་
 པ་སྟེ། གསོ་བ་གསོ་ག་ལོག་པ་སྤྱི་བའི་ཆོས་ཅན་གྱིས་པ་འདྲིད་པ་སྟེན་པ་ཚེངས་པར་
 བགྱིས་པ་སྟེ། འདི་ལྟར་མིང་དུ་གདགས་པར་བས་གྱི་དོན་དམ་པར་ནི་མིག་ཀྱང་མི་
 དམིགས་ཞེས་བྱ་བའོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། མི་ལམ་ཆར་ཆེན་འབབ་པ་
 ལྟར། དེ་བཞིན་ཟག་པ་རྣམས་འབྱུང་བར། །ཟག་པ་འབྱུང་བ་མཁས་པ་པོ། །དཔའ་
 བོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་གྱིས་བསྟན། །མི་ལམ་དག་ན་མགོ་བཅད་བཞིན། །ཁྱོད་གྱིས་ཟག་པ་
 ཟད་པ་གཟིགས། །དེ་ནི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་བསྟན། །ཐམས་ཅད་གཟིགས་ལ་ཕྱག་
 ཀྱང་འཆའ། །ཞེས་སོ། །

འདི་ཉིད་ལས་མིའམ་ཅིའི་རྒྱལ་པོ་ལྟོན་པས་ཁྲུས་ནས། བཅོམ་ལྟན་འདས་གྱིས་
 བཀའ་བསྩལ་པ། སྟོང་པ་ཉིད་དང་ལུང་བསྟན་པ། །བདག་གིས་མ་འཆའ་ཞེས་སྒྲིམ་
 པ། །གལ་ཏེ་འགའ་ཞིག་མི་སྟོང་ན། །རྒྱལ་བས་དེ་ལུང་བསྟན་མི་གསུངས། །ཅི་ཕྱིར་
 ཞེན་འདི་ལྟ་བུར། །རང་གི་རང་བཞིན་གནས་གྱུར་ན། །འགྱུར་བ་མེད་ཅིང་ཐེར་ཐུག་
 གྱི། །དེ་ལ་འཕེལ་མེད་འགྲིབ་པ་མེད། །དཔེར་ན་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཡི། །མེ་ལོང་
 ད་གྱིལ་འཁོར་ཡོངས་དག་ལ། །གཟུགས་བརྟན་སྤང་བ་དེ་བཞིན་དུ། །ལྟོན་པ་ཆོས་
 རྣམས་ཤེས་པར་གྱིས། །ཆོས་གྱི་དབྱིངས་ནི་འགྱུར་མེད་ན། །མཆོད་པའི་ཡན་ལག་
 འགྱུར་གང་ཞེས། །ཡན་ལག་རྣམས་ལ་བརྟག་བྱོས་ལ། །ལྟོན་པ་མཆོད་པ་འདི་ལ་
 སྦྱོད། །གཡོ་བ་མ་མཆིས་བགྱི་བ་རྣམས། །བསྟན་པ་མ་འཆའ་ཞེས་སྒྲིམ་པ། །ཤིང་
 རྩའི་ཡན་ལག་འདུས་པ་དང་། །ཤིང་རྩའི་བྱ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས། །ངས་ནི་ལས་གྱི་རྣམ་
 པ་བསྟན། །བྱེད་པོ་ཕྱོགས་བཅུ་རྣམས་ན་མེད། །ཤིང་རྣམས་རྩུང་གིས་བསྐྱུལ་བ་

ལས། །མེ་འབྱུང་འབྱུང་བ་ཇི་བཞིན་ནོ། །བདག་ཅག་མེ་འདི་བསྐྱེད་བྱ་ཞེས། །རླུང་
དང་ཤིང་ལ་སེམས་པ་མེད། །འོན་ཀྱང་མེ་ནི་འབྱུང་བ་ལྟར། །ལས་ཀྱི་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་
ནོ། །(༡༥༥་བ)གང་ཡང་བསོད་ནམས་ཚོགས་དང་ནི། །བྱང་ཆུབ་ཡང་དག་བསྐྱབ་པ་
དང་། །ལེགས་སྦྱོར་ཡོད་མིན་ཞེས་ཟེར་བ། །དེ་ཆུ་ལ་ཡང་དག་མཉན་པར་བྱོས། །མི་
ཡི་ཆོ་ཆད་ལོ་བརྒྱ་ནི། །འཚོ་བ་ཡིན་ཞེས་ཇི་སྐད་བཞིན། །ལོ་ལ་མུང་པོ་སྤྱངས་པ་མེད། །
སྐྱབ་པ་དེ་ཡང་དེ་དང་མཚུངས། །ཞེས་སོ། །

བཅོམ་ལྷན་འདས་མ་ལས་ཀྱང་། ཆོ་དང་ལྷན་པ་རབ་འབྱོར་ཅི་ཆོས་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་འམ་འོན་
ཏེ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ། རབ་འབྱོར་གྱིས་སྤྲོས་པ། ཆོ་དང་ལྷན་པ་ཤུ་རིའི་བྱ་ཁོ་བོ་ནི་ཆོས་མ་སྐྱེས་པ་
སྐྱེ་བར་ཡང་མི་འདོད་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་འདོད་དེ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་བྱ་
བ་དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲ་དྲགས་ཏེ་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་མི་སྐྱེ་མི་འགག་གོ། །སྤྲོས་པ།
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་འདི་སྐད་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྟོང་པ་འོ་ཞེས་གསུངས་
ཏེ། དེ་བས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་མི་སྐྱེ་མི་འགག་གོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྩྭ་པ་
མེད་ཀྱིས་སྤྲོས་པ། རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་དེ་བཞིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་བཞིན་ཏེ། ཆོས་
ཐམས་ཅད་ནི་མི་སྐྱེ་མི་འགག་གོ། །སྤྲོས་པ། གང་འདི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འདུས་
བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྐྱེ་འོ་འགག་གོ་ཞེས་གསུངས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་
འདི་ཅི་ལ་དགོངས་ཏེ་གསུངས། །སྤྲོས་པ། རིགས་ཀྱི་བྱ་འཇིག་རྟེན་གནས་པ་སྐྱེ་བ་དང་
འགག་པ་ལ་མཛོན་པར་ཆགས་པས་དེ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་
འཇིག་རྟེན་དང་བའི་གནས་བསལ་བའི་ཕྱིར་⁹⁰¹ ཐ་སྦྱད་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་འོ་འགག་གོ་
ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདི་ལ་ཆོས་གང་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་མེད་དེ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

901 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “འཇིག་རྟེན་དང་བའི་གནས་བསལ་བའི་ཕྱིར་” ལེགས་སྦྱར་ (lokasya + uttrāsa-
pada-parihāra-artham) ཞེས་ཡོད་པས་ ‘བསལ་’ འཐད།

འཕྲུག་པར་མི་བགྱིད་མི་འཕྲུག་པར་ཡང་མི་བགྱིད། སྦྱར་བར་ཡང་མི་བགྱིད་མི་སྦྱར་བ་
 ཡང་མི་བགྱིད། འགྲོ་བར་ཡང་མི་བགྱིད་སྡོད་པར་ཡང་མི་བགྱིད། འབྲི་བར་ཡང་མི་
 བགྱིད་འཕེལ་བར་ཡང་མི་བགྱིད་དེ། ཐམས་ཅད་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་མཐོང་དོ། ཐམས་
 ཅད་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཚུལ་དུ་མཐོང་དོ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཉིད་དུ་མཐོང་དོ། ཏེ་
 ལྟར་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་མཐོང་སྟེ། གང་འབྱུང་བ་དེ་ཡང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་
 མཐོང་དོ། །གཞན་དུ་ན་མིང་ཅམ་དང་བཏགས་པ་ཅམ་དང་ཐ་སྟད་ཅམ་དུ་མཐོང་བ་ནི་
 མ་མཆིས་པ་མ་ལགས་སོ། །མིང་དེ་ཡང་མིང་མ་མཆིས་པའོ། །བཏགས་པ་ཡང་
 བཏགས་པ་མ་མཆིས་པའོ། །ཐ་སྟད་(༡༥༤བ)ཀྱང་ཐ་སྟད་མ་མཆིས་པའོ། ཆོས་
 མཐོང་བས་སངས་རྒྱས་མཐོང་དོ། །སངས་རྒྱས་མཐོང་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 མཐོང་དོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མཐོང་བས་རྒྱ་དང་རྒྱུ་མཐོང་དོ། །རྒྱ་དང་རྒྱུ་
 མཐོང་བས་སྟོང་པ་ཉིད་མཐོང་དོ། །སྟོང་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ནི་མཐོང་བ་མ་མཆིས་པའོ། །
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་མཐོང་བ་ནི་ཡང་དག་པར་མཐོང་བའོ་ཞེས་
 གསུངས་སོ། །གནས་⁹⁰²མེད་པར་ཀུན་རྫོབ་དུ་རི་ལྟར་རུང་ཞེ་ན། རི་ལྟར་མི་རུང་སྟེ།
 རི་ལྟར་སྡོང་པོ་མེད་ན་སྦྱེས་བྱར་འབྲུལ་པ་བཞིན་ནོ། །གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱེས་བྱར་
 འབྲུལ་པར་འབྱུར་བ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་སྦྱ་བ་ལ་སྡོང་པོ་དེ་དོན་དམ་པར་རི་ལྟར་བྲུབ།
 ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་རྩ་བ་མེད་པ་སྟེ། ཡང་དག་པར་ན་རྩ་བ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་དོ།

དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་རྗེ་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་། ཡང་དག་པ་
 མ་ཡིན་པའི་ཀུན་དུ་རྟོག་པའི་རྩ་བ་གང་ཡིན། སྦྱས་པ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པར་ཀུན་
 དུ་རྟོག་པའི་རྩ་བ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་སོ། །སྦྱས་པ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་
 ཀྱི་⁹⁰³རྩ་བ་གང་ཡིན། སྦྱས་པ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་རྟོག་མེད་པའོ། །

902 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་གཞི་

903 ལྟར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་འདུ་ཤེས་ཀྱི་མེད།

སྤྲུལ་པ། རྟེན་མེད་པའི་རྩ་བ་གང་ཡིན། སྤྲུལ་པ། འཇམ་དཔལ་གང་རྟེན་མེད་པ་དེའི་
རྩ་བར་འགྱུར་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། དེ་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་རྟེན་མེད་པའི་རྩ་བ་ལ་
གནས་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་ནི་སེམས་སྤྱང་བར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་
རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བསྐྱོམ་པར་བྱ་བ་མདོར་བསྡུས་པ་སྟེ། བསྐྱོམས་ནས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་
པའི་དགྲ་དང་འཐབ་པ་ལ་མཁས་པར་བྱའི་རང་གི་བྱིམ་ན་དཔའ་བར་ནི་མི་བྱའོ།

འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྟེད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྟོང་
པ་ཉིད་སྤྱོད་བ་ནི་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོགས་ཏེ།
རྟེན་པས་དགའ་བ་ཡང་མེད། མ་རྟེན་པས་མི་དགའ་བ་ཡང་མེད། བྲགས་པས་ཡི་
སོས་པ་ཡང་མེད། མ་བྲགས་པས་སྲོ་ཤི་བ་ཡང་མེད། སྤྱད་པས་ཁྱུ་པ་ཡང་མེད།
བསྟོད་པས་དགའ་བར་སེམས་པ་ཡང་མེད། བདེ་བས་ཆགས་པར་འགྱུར་བ་ཡང་མེད།
སྤྱག་བསྐྱེད་བས་ཡིད་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ཡང་མེད། གང་དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་
རྣམས་ཀྱིས་མི་(༡༥༧)འཕྲོགས་པ་དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཤེས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་མི་
འཕྲོགས་པས་སྟོང་པ་ཉིད་⁹⁰⁴ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་
པ་ཉིད་སྤྱོད་བ་ནི་གང་དུ་ཡང་ཆགས་པ་འམ་མི་ཆགས་པ་མེད་དོ། །གང་ལ་ཆགས་པ་
དང་གང་ལ་མི་ཆགས་པ་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་མཐོང་དོ། །གང་གི་
ཆོས་གང་ལ་ཆགས་པ་དང་ཆགས་པ་མེད་པ་དེས་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་སོ། །དེ་
བཞིན་དུ་གང་ལ་ལ་འཐབ་ཅིང་རྩོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་མི་ཤེས་ཏེ། དེ་གང་
དང་འཐབ་ཅིང་རྩོད་པར་བྱེད་པ་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་མཐོང་དོ་ཞེས་
བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །འདི་ནི་སེམས་སྤྱང་བ་མདོར་བསྡུས་པའོ།

གང་ལ་འབད་པ་བྱས་ན་སྤྱར་དུ་སེམས་དག་པར་⁹⁰⁵འགྱུར་ཞེ་ན། བདག་བསྟོད་པ་

904 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “སྤྲུལ་” ཡོད།

905 སྤྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དགའ་བར་”

དང་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་སྤངས་པས་སོ། །འདི་ཉིད་ཀྱི་ཙྰ་བ་ནི་བདག་དང་སེམས་ཅན་དུ་
ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ཡང་འདི་གོམས་པར་བྱས་ན་སྤང་⁹⁰⁶སྤྲོ་བར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་ལ་གུས་
པར་བྱ་བ་དང་བདག་བྱེད་དུ་བསད་པ་དེ་ལྟར་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་
ཡུང་པོ་རྣམས། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཉམ་གནས་ན། །གཅིག་ལ་བདག་དང་གཞན་ཉིད་
དུ། །འགལ་བར་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །དེ་ནི་དམིགས་པ་མེད་པར་ཡང་། །ཐོག་མེད་
རྟོག་⁹⁰⁷པ་གོམས་པ་ཡིས། །ལུས་ཅན་དག་ནི་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད། །གོམས་ན་དགའ་བ་ཅི་
ཞིག་ཡོད། །དེ་ལྟར་གོམས་པའི་བདག་ཉིད་དུ། །མཚུངས་ན་ཅི་ཕྱིར་བདེ་བའི་རྒྱ། །
གཞན་ལ་གུས་བྱས་བཏང་ནས་ནི། །རང་སྤྱུག་འགྱུར་བ་གཞན་འདོད་བྱེད། །ཡིད་
བཞིན་མོར་བུའི་གཏམ་བཅོད་ལས། །གུས་པར་བྱ་བའི་རྒྱ་ཡོད་དོ། །བདག་ལ་གུས་
བྱེད་སྐུ་ལ་རན་གྱི། །སྤྱོ་བོ་ལས་འདིར་བདེ་བའང་མེད། །དེ་ལྟར་བདག་ལ་ཆགས་ལྡན་
པ། །བརྒྱུད་ཞིང་རྒྱལ་སེར་སྤྲོ་ཅན། །ཀུན་ལས་འཕགས་པའི་ཚུལ་ལྟ་བུ། །དེ་ལས་
ཁྲོག་སྟེ་བསྒྲུབ་པར་བྱ། །བདག་ལ་གུས་པར་བྱེད་པ་འདི། །བསྟོད་སྤྲད་ལ་སོགས་
རྒྱས་བརྩས་པས། །འཕེལ་ཏེ་དཔྱུལ་བའི་ཚིལ་ཞག་གིས། །བཏབ་པས་དཔྱུལ་བའི་
མེ་བཞིན་ནོ། །

རེ་ཞིག་དགའ་ལ་སེམས་མེད་ཕྱིར། །བདག་ལ་བསྟོད་དོ་སྟུམ་མི་སྲིད། །བདག་ལ་
གཞན་དགའ་བྲགས་སྟུམ་པ། །འདི་ནི་(༡༥༧་བ)བདག་གི་སྒྲོ་བློས་འབྱུལ། །དེ་
མགུ་བ་ལ་བདག་དགའ་བ། །དེ་ནི་རྟོག་ཏུ་སྤྱིར་འགྱུར་མོད། །དེ་བདེས་བྱ་བ་མེད་
ཅེ་ན། །དགའ་དེས་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །གཞན་ནམ་ཡང་ན་བདག་ལ་འང་རུང་། །
གཞན་དགས་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །འདི་ནི་གཞན་གྱི་དགའ་བས་བདག་ལུས་ཀྱིས་
བདེ་བ་འདོད་མ་ཡིན། །དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་གཞི་མེད་གྱི། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྤང་བར་བྱ། །

906 རྟོག་དང་ཅི་ནི་= “ཡང་”

907 རྟོག་དང་ཅི་ནི་= “རྟོགས་”

མ་གྲགས་སྤྲོད་དང་མ་བཀྱར་བ། །དེ་ལྟ་དོན་མེད་ཤེས་པར་བྱ། །ཕྱག་འཆའ་སོགས་
 པས་ཆོས་མི་འགྱུར། །ཆོ་དང་ནད་མེད་སྟོབས་མི་འགྱུར། །ཙོ་འདྲི་⁹⁰⁸བྱེད་པའི་ཆོ་
 ན་ནི། །གཞན་གྱིས་ལུས་སྦྱར་བྱེད་དང་མཚུངས། །དགའ་འམ་འོན་ཏེ་མི་དགའ་
 ཡང་། །ཆེད་དང་མ་ཆེད་མཚུངས་པར་འགྱུར། །དེ་ལྟ་དོན་མེད་ནམ་སྤངསྟེ། །རི་དང་
 མཚུངས་པའི་ཡིད་དུ་བྱ། །འདྲིས་⁹⁰⁹པ་སྤངས་པས་སེམས་སྦྱར་དུ་དག་པར་འགྱུར་རོ།
 འདིར་ཡང་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། མཚན་མར་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་བའི། །དོ་ཤེས་པས་ནི་
 ཡང་དང་ཡང་། །རྗེས་སུ་ཆགས་པ་སྦྱིབར་བྱེད། །དེ་ལ་ཁོང་ཁོ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །
 གང་ལ་རྗེས་ཆགས་ཁོང་ཁོ་ཡོད། །དེས་ནི་སྒྲིག་པ་བསྐྱོག་མ་ཡིན། །ཕྱག་དོག་སེར་
 ལྷ་ལྟ་ཅིག་ཏུ། །སྦྱར་པ་འདེབས་པ་སྒྲ་ཆོགས་འབྱུང་། །ཆེད་ལ་སོགས་པ་འདོད་པ་
 དང་། །ང་རྒྱལ་ལ་སོགས་མང་པོ་འབྱུང་། །དེས་ན་འབད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །ཐུབ་
 པས་འདྲིས་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་། །འདྲ་⁹¹⁰ཕྱིར་འདི་ནི་གཞན་ཡིན་ཡང་། །འབྲུལ་པས་
 དེ་ནི་འདི་འོ་ཞེས། །རྒྱན་རྒྱུད་བཞིན་དུ་རྟོག་དེའི་ཕྱིར། །སྟོབས་ཀྱིས་དེ་ཉིད་ལ་གནས་
 བྱ། །འདྲ་བ་འདི་ནི་དངོས་མེད་དེ། །ཁྱེད་ལ་སྦྱག་བསྐྱུལ་བསྦྱེད་པར་འགྱུར། །ང་དང་
 དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །རིང་པོར་མི་ཐོགས་མེད་པར་འགྱུར། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་
 བདུས་པ་ལས་ལུས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ལེན་སྟེ་བཅུ་བཞི་པའོ། ། ॥

908 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཆོས་འདྲི’

909 པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘འདྲིས’

910 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘འདྲི’

བཅའ་ལྟར་ལ། ལོངས་སྤྱོད་དང་བསོད་ནམས་དག་པའི་ལེན།

ལྷ ཡང་དག་འཆོ་བ་སྤྱདས་པ་ཡིས། ལོངས་སྤྱོད་དག་པར་ཤེས་པར་བྱ། ཁྱིམ་
བདག་དག་ལྟལ་ཅན་གྱིས་ཁྱིམ་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཁྱིམ་བདག་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ཁྱིམ་པ་ཆོས་ཀྱིས་ལོངས་སྤྱོད་ཆོལ་གྱི་ཆོས་མ་ཡིན་པས་ནི་མི་ཆོལ་
ལོ། ཁམས་པས་ཆོལ་གྱི་མི་ཁམས་པས་མ་ཡིན་ནོ། ཡང་དག་པས་འཆོ་བ་ཡིན་གྱི་
ལོག་པས་(༡༥༤ན)འཆོ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སྤྱིན་པར་བྱེད་པ་
དང་སྤྱིན་པའི་བདག་པོ་མཐོང་ན་སྤྱོད་ལམ་མི་འཆོས་སོ། ཁྱིམ་ན་སྤྱོད་ལམ་མི་
འཆོས་ཤེ་ན། གཉ་འཁོར་གང་ཅམ་དུ་བལྟ་བ་དང་། སྤྱོད་པར་བལྟ་བ་དང་། སྤྱིབ་པ་
མེད་པར་བལྟ་བས་གོམ་པ་བགས་ཀྱིས་དལ་ནས་དལ་ནས་འདོར་ཞིང་འདེགས་པ་⁹¹¹
མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ལུས་ཀྱིས་ཚུལ་འཆོས་པ་མི་བྱེད་དོ། འདག་གིས་ཚུལ་འཆོས་
པར་མི་བྱེད་དོ། ཁྱིམ་ན་འདག་གིས་ཚུལ་འཆོས་པར་མི་བྱེད་ཅེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ནི་ཆེད་པའི་རྒྱ་ཆེད་པའི་ཕྱིར་གཅོམ་བསྐྱེད་ཤིང་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན། འཇམ་པོར་སྤྱོད་
བ་མ་ཡིན། དག་འབར་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན། ཇེས་སུ་འབྱུང་བའི་ཆོག་བཟོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་
ལྟར་ན་འདག་གིས་ཚུལ་འཆོས་པ་མི་བྱེད་དོ། ཁྱིམ་ན་སེམས་ཀྱིས་ཚུལ་འཆོས་པར་
མི་བྱེད་ཅེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སྤྱིན་པ་བྱེད་པའམ་སྤྱིན་པའི་བདག་པོས་ཆེད་
པ་བསྐྱེད་⁹¹²ན། ཆོག་གིས་འདོད་པ་རྒྱུད་བར་སྤྱོད་ཅིང་སེམས་ཀྱིས་འདོད་པ་བསྐྱེད་
པ་མ་ཡིན་ནོ། འདག་གིས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོག་གིས་འདོད་པ་རྒྱུད་ལ་སེམས་ཀྱིས་ཆེད་
པ་འདོད་པ་འདི་ནི་ནང་གི་གཞུང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་སེམས་ཀྱིས་ཚུལ་འཆོས་པ་མི་
བྱེད་དོ། འདེལ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚུལ་འཆོས་པ་དང་ཁ་གསལ་གི་ཆེད་པ་

911 སྤྱོད་གོ་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ “འདེབས་པ་”
912 སྤྱོད་པར་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “བསྐྱེད་པ་”

དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ།

ཇི་ལྟར་ན་གཞོགས་སྤོང་གི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་
སྦྱིན་པ་བྱེད་པའམ་སྦྱིན་བདག་མཐོང་ན་བདག་གོས་ཀྱིས་ཐོངས་སོ། །བདག་ལྷུང་
བཟེད་ཀྱིས་ཐོངས་སོ། །བདག་ན་བའི་གསོས་སྦྱོན་ཀྱིས་ཐོངས་སོ། ། ཞེས་གཞོགས་
སྤོང་མི་བྱེད་ཅིང་། སྦྱིན་པ་བྱེད་པའམ་སྦྱིན་པའི་བདག་པོ་ལ་མི་སྤོང་ཞིང་ཆོག་ཏུ་མི་བཟོད་
དེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞོགས་སྤོང་གི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ།

ཇི་ལྟར་ན་ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ནི་སྦྱིན་པ་བྱེད་པ་དང་སྦྱིན་བདག་མཐོང་ན་བདག་ལ་སྦྱིན་པའི་བདག་པོ་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་
གིས་དངོས་པོ་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་བྱིན་ཏེ། དེ་ལ་བདག་གིས་ཀྱང་ཕན་པ་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་
བྱས་སོ། །འདིས་ཀྱང་བདག་ལ་འདི་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་(༡༥༤་བ)ལྟ་ན་པར་རིག་སྟེ་
མང་དུ་ཐོས་པའོ་འདོད་པ་རྒྱུ་བའོ་ཞེས་འདི་དང་འདི་བྱིན་ནོ། །བདག་གིས་ཀྱང་དེ་ལ་
སྦྱིང་ཇེ་བའི་སེམས་ཉེ་བར་གཞག་སྟེ་སྤངས་སོ་ཞེས་དེ་སྐད་ཀྱི་ཆོག་མི་བཟོད་དོ། །དེ་
ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་རིགས་པར་བཅའ་བའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་
ཞེ་ན། རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ལུས་ལ་མ་བྱུང་བ་དང་སེམས་ལ་མ་
བྱུང་བར་ཆེད་པ་ཆོལ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ལུས་ཀྱི་མ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ཆེད་པའི་རྒྱ་ཆེད་
པའི་ཕྱིར་བརྒྱག་པ་དང་ཀྱུན་ཏུ་བརྒྱག་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ལ་སྦྱོད་པའོ། །
སེམས་ཀྱི་མ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ཆེད་པ་ལ་སྦྱོན་པ་དང་ཆོངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་པ་
གཞན་ཀྱི་ཆེད་པ་དག་ལ་གཞོད་སེམས་མང་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
མི་རིགས་པར་བཅའ་བའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན།

རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤངས་ལ་སྦྱ་མེད་པ་དང་བཅའ་བ་ལ་སྦྱ་
མེད་པ་དང་ཡིད་བརྟན་པ་ལ་གཞོན་པར་བྱེད་པ་མེད་པ་དང་གཡོས་ཆེད་པ་མི་སྦྱབ་པ་
སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན།
འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་མཆོད་ཏེན་གྱི་དང་འབྲས་པའམ། ཆོས་ཀྱི་དང་
འབྲས་པའམ། དག་འདུན་གྱི་དང་འབྲས་པའམ། མ་བྱིན་པ་མ་གནང་བ་དེད་ག་མི་
ལེན་ཅིང་བདག་གིར་མི་བྱེད། ཆགས་པའི་སེམས་མི་སྦྱེད་དེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པའི་ཆེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེད་པ་ལ་ཞེན་པ་མེད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རིགས་ཀྱི་བྱ་
འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེད་པ་ཆེད་ཀྱང་བདག་གིར་མི་བྱེད། ཝར་དུ་མི་ཕྱི་
ཆོགས་སུ་མི་བྱེད་ཅིང་། དུས་དུས་སུ་དག་སྦྱོང་དང་བྲམ་བེད་པ་མ་དང་མཛའ་བོ་
དང་སྦྱོན་པོ་དང་གཉེན་བཤེས་དང་སྒྲག་གི་གཉེན་མཆོམས་དག་ལ་གཏོང་ཞིང་དུས་
དུས་སུ་བདག་ཀྱང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་ལ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་པའི་ཆོ་ཆགས་པ་མེད་པ་དང་
ཞེན་པ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་དོ། །(༡༥༩ན)ཆེད་པ་མ་ཆེད་ན་ཡང་སྦྱོང་བའི་སེམས་
མི་སྦྱེད་ཅིང་ཡོངས་སུ་ཡི་མི་འཆད་དེ། སྦྱིན་པ་བྱེད་པ་དང་སྦྱིན་བདག་རྣམས་མ་དད་
པར་མི་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

སྦྱོང་པ་སྦྱིང་ཇི་སྦྱིང་པོ་ཅན། །སྦྱོང་པས་བསོད་ནམས་དག་པར་འགྱུར། །འཕགས་པ་
ནམ་མཁའི་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་གསུངས་པ། འདི་ལྟ་སྟེ། ངར་འཛིན་པ་རྣམ་པར་དག་
པར་སྦྱིན་པ་དེ་སྦྱིན་ནོ། །ང་ཡིར་འཛིན་པ་རྣམ་པར་དག་པར་སྦྱིན་པ་དེ་སྦྱིན། ཟུ་རྣམ་
པར་དག་པར་སྦྱིན་པ་དེ་སྦྱིན། ལྷ་བ་རྣམ་པར་དག་པར་སྦྱིན་པ་དེ་སྦྱིན། མཆོན་མ་རྣམ་
པར་དག་པར་སྦྱིན་པ་དེ་སྦྱིན། ཐ་དད་པ་རྣམ་པར་དག་པར་སྦྱིན་པ་དེ་སྦྱིན། རྣམ་པར་

སྤྱིན་པ་ལ་མི་རེ་བ་རྣམ་པར་དག་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། རྣམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པའི་
 སེམས་རྣམ་པར་དག་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན་ནོ། །རྣམ་པར་དག་པ་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་གི་
 སྒོ་ནས་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་མཐའ་མེད་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་
 མཐའ་མེད་པར་བྱས་ཏེ་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་སྤྱི་བ་པ་མེད་པ་དེ་
 བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་དུ་བསྐྱོས་ཏེ་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་ལ་གཟུགས་མེད་
 པ་དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ལ་མི་གནས་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་
 མཁའ་ལ་ཚོར་བ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན།
 ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་ལ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདུ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མདུད་པ་
 མེད་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་འདུས་མ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདུས་བྱས་
 ཐམས་ཅད་མེད་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་མཚན་ཉིད་རྣམ་པར་རིག་པ་
 མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་མི་གནས་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་
 མཁའ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 ལ་བྱམས་པས་བྱབ་པར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་གོ་སྐབས་འབྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་འཇོ་བར་སྤྱིན་པ་དེ་
 སྤྱིན། ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁའ་ལ་ངའི་བ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡིད་
 ལ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན།

ཇི་ལྟར་སྤྱལ་པས་(༡༥༩་བ)སྤྱལ་པ་ལ་སྤྱིན་པ་སྤྱིན་པ་ལྟ་བུར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཅིང་
 ལྟན་གྱིས་གྲུབ་སྟེ་སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བྲལ་ཞིང་ཚོས་ཐམས་
 ཅད་ལ་རེ་བ་མེད་པ་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་སྤྱུ་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
 རོབ་ཉིད་རྣམ་པར་དག་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སྤྱིན་པ་དེ་སྤྱིན་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་
 གང་དེ་ལྟ་བུར་སྤྱིན་པ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་དེ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཡོངས་སུ་འདོར་ཞིང་ཐབས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མི་གཏོང་བ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་དུས་བྱུང་གཏོང་བའི་སེམས་ནི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔལ་སྦྱོར་པ་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཅོཾཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་སློབ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གནོད་
པའི་སྦྱོར་པ་མེད་པ་ནས། ཇི་སྐད་སློབ་པ་ལས་བྱི་བའི་སྦྱོར་པ་མེད་པའི་བར་དང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱོར་གནས་མ་ཡིན་ཅོཾཞེས་བརྟན་པའི་སྦྱོར་པ་མེད་པའི་
བར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། སློབ་པའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །སློང་བ་རྣམས་ལ་གནོད་པའི་
བར་གྱི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །བསྟོང་བ་དང་བྱིད་པའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་
པའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །འོ་བའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །བརྟན་པའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །རང་གིས་
ལག་མ་དར་བའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། མི་རུང་བའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །
དུས་མ་ཡིན་པའི་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །དུག་དང་མཚོན་ཆ་སྦྱོར་པ་མེད་དོ། །སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་རྣམ་པར་འཆོཾབའི་སྦྱོར་པ་མེད་དེཾཞེས་གསུངས་སོ།།

དཔག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། དེས་གཞན་དག་ལ་ཆང་ཡང་སྦྱོར་ཏེ། དེས་
འདི་སྟམ་དུ་འདི་ནི་སྦྱོར་པའི་ས་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་དུས་ཡིན་ཏེ། གང་ཅི་འདོད་པ་དེ་ལ་དེ་
སྦྱོར་པའི་དུས་ལ་བབ་ཀྱི་བདག་གིས་འདི་ལྟར་བྱ་སྟེ། གང་དང་གང་ལ་འདི་ལྟར་ཆང་
ཡང་བྱིན་ནས་གང་འདི་འབྲུལ་པ་མེད་པའི་སྦྱོད་པ་ལ་དེ་དང་དེ་དག་དཔན་པ་དང་ཤེས་
བཞིན་ཡང་དག་པར་འཛིན་དུ་གཞུག་གོ་སྟམ་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོཾཞེས་གང་
གསུངས་པ་ནི། ཆང་གི་སློབ་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལ་རེ་ཐག་ཆད་དེ་ཁོང་སློ་
བ་སྦྱི་བར་འབྱུར་བས། འདིས་སེམས་ཅན་བསྐྱེད་བ་ཉམས་པར་འབྱུར་ཏེ། (༡༥༠ན)
གཞན་དད་པར་བྱ་བའི་ཐབས་སུ་འབྱུར་བས་ཆང་སྦྱོར་ཅོཾཞེས་བྱ་བར་དགོངས་པའོ། །
མཚོན་ཆ་ལ་སོགས་པ་ཡང་གཤམ་ཏེ་གནོད་པར་མི་འབྱུར་བ་ལྟ་ན་སྦྱི་ཡང་བརྟགས་ཏེ།
བྱིན་ན་ལྟང་བ་མེད་པར་འདི་ཉིད་ཀྱིས་མཛོན་ནོ། །མདོ་སྟེ་ལས་ནི་སྦྱིར་བཀག་པ་

གསུངས་སོ། །སྤྱིན་པ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱོགས་ཅིམ་ཞིག་བཤད་ཟིན་ཏོ།

ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི། འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་མདོ་ལས་
གསུངས་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་མི་འབྲལ་
བ་དང་། ཚད་མར་གྱུར་པ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
སེམས་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འོ། །གཞན་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་
ནི་ནམ་མཁའ་དག་པ་སྟེ། ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་དག་པ་འོ། །ནམ་མཁའ་ངི་མ་མེད་པ་
སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་ངི་མ་མེད་པ་འོ། །ནམ་མཁའ་ཞི་བ་སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་ཞི་
བ་འོ། །ནམ་མཁའ་མི་མཐོང་བ་སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་མི་མཐོང་བ་འོ། །ནམ་མཁའ་
མི་དམའ་བ་སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་མི་དམའ་བ་ནས། །ནམ་མཁའ་མི་ཚད་མི་ཕྱེད་པ་
སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་མི་ཚད་མི་ཕྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་བར་དུ་འོ།

ནམ་མཁའ་ལ་ཞེ་འབྲས་པ་མེད་དེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཞེ་འབྲས་པ་མེད་
པའི་བཟོད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། །ནམ་མཁའ་ནི་མཉམ་པར་སྦྱར་བ་སྟེ་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་མཉམ་པའི་བཟོད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་འོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཤིང་སྤྲུལ་ཆེན་པོའི་ཆོལ་ཡོད་པར་ལ་ལ་ཞིག་
འོངས་ཏེ་ཤིང་སྤྲུལ་བཅད་ན། དེ་ལ་ཤིང་སྤྲུལ་བཅད་པའི་ལྷག་མ་རྣམས་འདི་སྟམ་དུ་
འདི་དག་ནི་བཅད་དོ། །བདག་གིས་བཅད་དོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་ཏེ། དེ་དག་ལ་རྩེས་སུ་
ཆགས་པ་ཡང་མེད་དོ། །ཁོང་ཁྱོ་བ་ཡང་མེད་དོ། །མི་རྟོག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡོངས་སུ་
མི་རྟོག་གོ། །དེ་བཞིན་དུ་གང་བཟོད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པ་ནམ་མཁའ་
དང་མཚུངས་པར་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མཆོག་གོ་ཞེས་སོ། །

འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས། རྒྱ་ཆེར་སྦྱོས་ཏེ་གསུངས་པ་འདི་ནི་
བཙུན་འབྲས་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེའི་ཡོངས་སུ་དག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་

(༡༥༠་བ)ལུས་ལ་མིག་ཡོར་དང་གཟུགས་བརྟན་དུ་ཤེས་པ། ཚིག་བརྗོད་དུ་མེད་པར་
 ཤེས་པ། སེམས་ཅན་ལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བར་ཞི་བར་ཤེས་པ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱམས་པ་ཆེན་
 པོའི་གོ་ཆ་བགོས། སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་གནས་ལ་གནས་ཏེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 མཆོག་དང་ལྷན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པས་མངོན་པར་བསྐྱབས་པས་བསམ་གཏན་
 དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྷན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན།
 སྤྱིན་པ་མ་ཆང་བ་མེད་པ་ནས་ཐབས་མ་ཆང་བ་མེད་པའི་བར་དང་། བྱམས་པ་ཆེན་པོ་
 དང་སྤྱིང་རྗེ་དང་དགའ་བ་དང་བཏང་སྟོམས་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་། བདེན་པ་ཤེས་པ་
 ལ་འཕྲག་པ་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སེམས་ཅན་ལ་ལྟ་བ་མ་ཆང་
 བ་མེད་པ་དང་། བསམ་པ་དང་ལྷག་པའི་བསམ་པའི་སྒྲོར་བ་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་།
 སྤྱིན་པ་དང་སྟན་པར་སྒྲུབ་དང་དོན་སྤྱོད་པ་དང་དོན་མཐུན་པ་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་།
 བཅས་པ་དང་ཤེས་བཞིན་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་། བཅས་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་དང་ཡང་དག་
 པར་སྤྱོད་བ་དང་། རྩལ་ལྷུ་ལ་གྱི་རྒྱུད་པ་དང་། དབང་པོ་དང་སྟོབས་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་
 ལག་དང་འཕགས་པའི་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པོ་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་། ཞི་གནས་
 དང་ལྷག་མཐོང་མ་ཆང་བ་མེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་ཉེ་བར་ཞི་
 བ་ལ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་བར་མ་ཞི་བ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་བཏང་
 སྟོམས་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བ། རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་
 བེམས་པོ་དང་། བྱིན་གྱི་རྒྱབས་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་འགོ་བ་མེད་པ་དང་། རང་གི་
 རང་གིས་མི་ལྡོག་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་རྟག་ཏུ་བརྩོན་པ་དང་། ཉེ་བར་ཞི་
 བས་བསེལ་བར་གྱུར་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྤྱིན་པར་བྱ་བ་ལ་རྟག་ཏུ་འབད་
 པ་སྟེ། འདི་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྷན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ནས།
 རིགས་ཀྱི་བྱ་བ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསམ་གཏན་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་
 པ་ཡོངས་སུ་དག་པའོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་འོ། །འདིས་ཤེས་རབ་ཡོངས་སུ་དག་པ་

ཡང་རིག་པར་བྱ་སྟེ། བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་
ལས་བདུས་པ་ལས། འོངས་སྟོད་དང་བསོད་(༡༥༡་ན)ནམས་དག་པའི་ལེན་སྟེ་བཙོ་
ལྷ་པའོ། ། །

བཅུ་དྲུག་པ། གསུམ་ཆར་གྱིས་འཕེལ་བ་བརྗོད་པའི་ལེན།

༥ དེ་ནི་གསུམ་ཆར་གྱིས་འཕེལ་བ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཅིའི་དོན་དུ་ཞེ་ན། གཟུང་བར་བྱ་བ་རབ་མང་ལ། །འདི་ནི་ཉུང་ན་འདིས་ཅི་བྱ། །ཤིན་དུ་རྩམས་པ་བསྐྱེད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་འཕེལ་བར་བྱ། །ཤིན་དུ་རྩམས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཉིད་དེ། དེ་ནི་ཉན་ཐོས་དང་སྤྱན་མོང་བའི་དག་པ་ཅིམ་གྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མི་བསྐྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ།

ལུས་འཕེལ་བྱ་བ་གང་ཞེ་ན། །ལེ་ལོ་མེད་དང་སྟོབས་བསྐྱེད་ཡིན། །དེ་ལ་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱན་ལས་སྟོབས་གསུངས་ཏེ། གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོབས་ལ་སྟོབས་གྱིས་བརྗོད་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་རིས་ན་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འོ། །དེ་བསྐྱེད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། གང་འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་མ་སྐྱེས་དགུས། འཕགས་པ་ལག་ན་དོ་རྗེའི་སྟོབས་མཐོང་ནས་རོམ་ཆར་དུ་གྱུར་ཅེས་ཞུས་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་གྱིས་གསུངས་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཅུ་དང་ལྡན་ན་སྟོབས་འདི་ལྟ་བུ་ཐོབ་སྟེ། བཅུ་གང་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལུས་དང་སྟོག་ནི་ཡོངས་སུ་གཏོང་གི་དམ་པའི་ཆོས་ནི་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་འདུད་ཅིང་རྒྱལ་འཕེལ་བར་མི་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་མཐུ་ཆུང་བ་རྣམས་ལ་བཟོད་ཅིང་ཁོང་ཁྱོད་བར་མི་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་བཀྲས་པ་རྣམས་ལ་ཁ་ཟས་བཟང་པོ་མཆོག་སྤྱན་པ་དང་། སེམས་ཅན་འཇིགས་པ་རྣམས་ལ་མི་འཇིགས་པ་སྤྱན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ནད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པའི་གསོ་བར་བྱ་བར་སྟོབ་དང་། སེམས་ཅན་དབུལ་པོ་རྣམས་ལ་ལོངས་སྟོན་དག་གིས་ཆོམ་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ལ་རྟོགས་ཀྱིས་སྦྱད་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཀུན་དུ་དགའ་བར་འགྱུར་བའི་ཆོག་སྟོགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་དབུལ་པོ་སྤྱག་

བསྐྱལ་བ་ངལ་བ་ཆད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁུར་ཁྱེར་བར་སྤྱོད་བ་⁹¹³སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚོས་བཅུ་པོ་དེ་དག་དང་ལྷན་ན་སྟོབས་འདི་ལྟ་བུ་འཐོབ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་འོ།

ལེ་ལོ་མེད་པ་བསྐྱེད་པ་གང་ཞེ་ན། (༡༥༡་བ)གང་བཙོན་འགྲུས་བསྐྱེད་པ་སྟེ། འཕགས་
པ་སྟོ་གོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྟོ་གོས་རྒྱ་
མཚོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་བརྟུལ་བ་བརྟན་པར་བཙོན་འགྲུས་བཙོན་པར་
བྱའོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཅེས་པ་⁹¹⁴མི་འདོར་བར་མོས་པ་དག་པོ་བྱའོ། སྟོ་
གོས་རྒྱ་མཚོ་བཙོན་འགྲུས་བཙུམས་པ་རྣམས་ལ་ནི་སྤྲོན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དཀའ་བ་མ་ཡིན་འོ། །དེ་ཅི་འཕྱིར་ཞེ་ན། སྟོ་གོས་རྒྱ་མཚོ་གང་ན་
བཙོན་འགྲུས་ཡོད་པ་དེ་ན་བྱང་ཆུབ་ཡོད་དོ། །ལེ་ལོ་ཅན་ལ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཤིན་ཏུ་རིང་ཞིང་
རྣམ་པར་རིང་ངོ། །ལེ་ལོ་ཅན་རྣམས་ལ་ནི་སྤྲོན་པ་མེད་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་དུ་
མེད་དོ། །ལེ་ལོ་ཅན་རྣམས་ལ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་མེད་དོ་ཞེས་བྱའོ། །ཁྱེ་བ་སྟོན་མའི་
མདོ་ལས་ཀྱང་། ལྷུང་ལ་ཆུན་ང་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་ནས་མཐར་གྱིས་རྣམ་པར་འཕེལ། །
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །འདི་ནི་ལུས་འཕེལ་བ་མདོར་བསྡུས་པ་འོ། །

སྟོང་དང་སྟིང་རྗེས་སྟིང་པོ་ཅན། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྟོང་འཕེལ་བར་འགྱུར། །དོ་རྗེ་གཙོང་
པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་མི་གནས་པར་སྤྱིན་པ་སྤྱིན་པ་དེའི་བསོད་ནམས་
ཀྱི་སྤང་པོ་ཚད་གཞུང་བར་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་འོ་ཞེས་ཇི་སྐད་དུ་གསུངས་པ་བཞིན་འོ། །ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱང་། སྤྱི་རིའི་བུ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྤྱིན་པ་རྒྱུད་དུ་ཞིག་བྱིན་ལ།
ཐབས་མཁས་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཡོངས་སུ་བསྟོན་པས་གངས་
མེད་དཔག་ཏུ་མེད་པར་བྱ་བར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་

913 སྟོ་དག་དང་ཅོན་ཅེ་སྟོ་བ་མེད།

914 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་བཙོན་པ་

པར་བྱའོ། །གསེར་དང་དཔུལ་དང་སྦྱོང་མོས་ཚལ་དང་རྒྱལ་སྤྱི་ལ་སོགས་པའི་ཡོ་
བྱེད་གྱི་བར་གྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གྱི་བསམ་པ་ཡིད་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་བྱེད་པར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་
ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་སྤྱིང་རྗེ་མེད་པར་ཅི་ཡང་མི་སྤྱོད་
དོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །འདི་ནི་ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ་བ་མདོར་བསྡུས་པའོ། ། ॥⁹¹⁵

བམ་པོ་བཅུ་གཉིས་པ། བསོད་ནམས་(༡༥༢་ན)འཕེལ་བ་ནི་སྤེལ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྩ་བ་
ཡིན་པ་དེས་ན་དེའི་དོན་དུ་གྲུབས་བཤམ་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །བརྩོན་དང་བསམ་པ་
བརྟན་པ་ཡང་། །དང་པོར་ནན་ཏན་བྱས་ནས་ནི། །སྤྱིང་རྗེ་མེད་དུ་གཞག་ནས་སྤྱ། །དགོ་
བ་སྤེལ་ལ་ནན་ཏན་བྱ། །སེམས་སྤྱང་བའི་བྱིར་བརྩོན་འབྲས་དང་པོར་དུས་སུ་བསྐྱོམ་པ་
སྤྱིར་བ་རྩོམ་པའི་ཆོ་ཡང་སྤྱོད་དུ་བྱེད་པས་བརྟན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་ཆོགས་སུ་བཅད་པའོ། །
འཐབ་པའི་དུས་ཉེ་བར་འགྱུར་བའི་ཆོ་མཚོན་ཆལ་མཁས་པ་ལ་གུས་པ་བཞིན་དུ་སྤྱིར་
བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བརྟན་པར་བྱའོ་ཞེས་སྤྱོད་པར་བསྐྱོག་པའི་བྱིར་དང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་
སྤྱོས་སོ། །

དེ་ལ་བརྩོན་པ་བརྟན་པར་བྱེད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་ནོར་བཟང་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དེ་ནི་རྗེས་སུ་རྣམ་པར་སེམས། །སྤྱོན་གྱི་
མཐའི་སྤར་བྱག་པའི་ལུས་མང་པོ་ཡང་དག་པའི་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་མ་བྱུངས་པར་བྱེད་
ཐོས་པ་ལ་བསམ་པས་ནི་ལུས་ཀྱི་སྤྱོབས་རབ་དུ་བརྟན་པར་བྱེད། །སྤྱོན་གྱི་མཐའི་སྤར་
བྱག་པའི་ལུས་དང་སེམས་ཡོངས་སུ་དག་ཀྱང་དོན་མེད་པར་འཁོར་བའི་སེམས་ཀྱི་
རྒྱུད་དུ་གྱུར་པ་ལ་བསམ་པས་ནི་སེམས་དང་ཡིད་ལ་བྱ་བ་ཤིན་དུ་⁹¹⁶ཆར་གཅོད། །
སྤྱོན་གྱི་མཐའི་སྤར་བྱག་པའི་ལས་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་དུ་

915 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ བསྐྱབ་པ་ཀླན་ལས་བརྟན་པ། ཡོད།

916 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཤིན་དུ་ མེད།

གཡེན་སྒྱུ་སྟེ་དོན་མེད་པར་གྲགས་པ་ལ་བསམ་པས་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དོན་གིན་ཏུ་
གཅེས་པ་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱབ་པར་རྣམ་པར་སེམས། སྟོན་གྱི་མཐའི་སྤྱར་གྲག་པའི་
ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པས་ཀུན་ནས་བསྐྱང་བའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཀུན་ཏུ་
རྟོག་པས་ཡང་དག་པར་བརྟན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་བསམ་པས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྟོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པའི་རྟོག་པས་མངོན་པར་འདུ་བྱས་པའི་སྟོབས་
ཡང་དག་པར་བསྐྱེད། འདས་པའི་ལུས་ཀྱིས་བདག་གི་དོན་གྱི་སྦྱར་བ་ལ་རྩལ་པའི་
ཡུལ་ལ་ཡོངས་སུ་བསམ་པས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱར་བ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་
འཕགས་པར་ལྷག་པའི་བསམ་པའི་སྟོབས་རབ་དུ་བརྟན་པར་བྱེད། འདས་པའི་འདོད་
པ་ཡོངས་སུ་ཆོལ་བའི་སྟོད་པ་རོ་མེད་པ་ལ་ཡོངས་སུ་བསམ་པས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པའི་སྦྱར་བས་དབྱུགས་ཕྱིན་པ་ཆེན་པོ་འཐོབ་པའི་དབང་པོའི་
ཤུགས་དྲག་པོ་རྣམ་(༡༥༢་བ)པར་འཕེལ་བར་བྱེད། འདས་པའི་དུས་ཀྱི་བསམ་པ་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ལྡན་པའི་སྦྱར་བ་ལ་ཡོངས་སུ་བསམ་པས་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་སུ་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་མེད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་
ལམ་ལ་ཡི་དམ་བཅའ་བས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་རྒྱས་པར་བྱེད། སྟོན་གྱི་མཐའི་
བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་མི་ཆལ་དོན་མ་ཡིན་པ་དང་། ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་བརྩོན་
འགྲུས་ཉམས་སུ་སྤངས་པ་ལ་ཡོངས་སུ་བསམ་པས་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་སུ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་ལ་སྟོ་གོན་དུ་གནས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་
པོ་རྩལ་པའི་རྣམ་པར་གཞོན་པས་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གཟེངས་མཐོ་བ་ཡང་དག་པར་
བསྐྱེད། སྟོན་གྱི་མཐའི་སྤྱར་གྲག་པའི་འགྲོ་བ་ལྗེའི་རྒྱུད་ཀྱི་དན་སོང་དུ་བདག་དང་
གཞན་བོར་བ་ལ་བརྟགས་པས་ལུས་འཛོལ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ལ་ཡང་དག་
པར་བསམ་པས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་དང་འགྲོ་བ་

ཐམས་ཅད་ཉེབར་འཛོལ་བ་དང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་བཀྲར་བར་⁹¹⁷
 ལྷུས་པའི་ལྷུས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་དགའ་བ་དང་མཆོག་ཏུ་དགའ་བའི་ཤུགས་དྲག་
 པོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་སྐྱེ་བ་མངོན་པར་འབྱུང་བའི་
 སྐྱེ་བ་དང་ན་བ་དང་འཆི་བ་དང་མྱ་ངན་གྱི་འབྱུང་གནས་སུ་འབྱུང་ཏེ་འདུ་བ་དང་འབྲལ་
 བའི་གཏེར་དུ་གྱུར་པའི་ལྷུས་ཀྱང་། ཕྱི་མའི་མཐའི་བསྐྱེད་པའི་སྤྲུལ་གྱི་ཕྱང་རྒྱུ་
 སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པར་བྱ་བ་
 དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་པ་ལ་⁹¹⁸བརྩོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པའི་ཞལ་བལྟ་ཞིང་ཞིང་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱ་བ་དང་ཆོས་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རིམ་གྲོ་བྱ་
 བ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ལ་བརྩོན་པ་
 དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་⁹¹⁹ཡོངས་སུ་བཅའ་བའི་གྲོགས་སུ་གྱུར་པ་དང་དགེ་བའི་
 བཤེས་གཉེན་ཐམས་ཅད་མཐོང་བར་བྱ་བ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡང་
 དག་པར་བསྐྱེད་པ་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་ལམ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་
 དང་རྒྱེན་དུ་གྱུར་པ་ལ་བལྟས་ཤིང་དགེ་བའི་རྩ་བའི་དབང་པོ་དང་ཤུགས་བསམ་གྱིས་
 མི་བྱུང་བ་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་ཅིང་འཕགས་པ་(༡༥༣ན)བྱམས་པའི་བྱུང་དུ་
 སོང་བ་བཞིན་ནོ།

འཕགས་པ་སློ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ནི་གཅིག་ཕུ་
 གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གྲོགས་མེད་པ་སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་
 གོ་ཆ་གྲོན་ཏེ། དེ་བརྩོན་འབྱུང་གི་སྤྱོད་པའི་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་ལྷུག་པའི་བསམ་
 པས། ས་རོལ་གྱི་སྐྱབས་མི་འབྱེད་པར་བདག་ཉིད་བྱེད་དོ། །རང་གི་སྤྱོད་པའི་ལྷུག་
 འཕགས་སོ། །དེ་དེ་ལྟར་གོ་ཆ་སྤྱོད་པ་བཞོགས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཡོངས་

917 ལྷུས་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘བསྐྱེད་པར’
 918 ལྷུ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘བསྐྱེད་པར’
 919 ལྷུས་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཐམས་ཅད’ མེད།

སྤྱུ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་གང་ཅི་ཡིན་པ་དེ་བདག་གིས་འཐོབ་པར་བྱའོ། །གང་འཕགས་པ་
 ཐམས་ཅད་དང་ཐེག་པ་ལ་གསལ་དུ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་འཐོབ་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་བདག་གིས་ཡོངས་སུ་འཐོབ་པར་བྱའོ།།
 སྤྱིན་པ་ནི་བདག་གི་གྲོགས་མ་ཡིན་གྱི་བདག་ནི་སྤྱིན་པའི་གྲོགས་སོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་
 དང་བཟོད་པ་དང་བཙོན་འགྲུས་དང་བསམ་གཏན་དང་ཤེས་རབ་ནི་བདག་གི་⁹²⁰
 གྲོགས་མ་ཡིན་གྱི། བདག་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བཟོད་པ་དང་བཙོན་འགྲུས་དང་བསམ་
 གཏན་དང་ཤེས་རབ་རྣམས་ཀྱི་གྲོགས་ཡིན་ནོ། །པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་
 བདག་ལ་བསྟེན་བཀུར་མི་བྱའི། བདག་གིས་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་བསྟེན་
 བཀུར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་བསྟུ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་དང་དག་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་
 ཡང་སྦྱར་རོ། །ཇི་ཅམ་དུ་བདག་གཅིག་སུ་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གྲོགས་མེད་པར་རྟོ་རྟེན་
 རང་བཞིན་གྱི་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་གནས་ཏེ། བདུད་སྟོབས་དང་བཅས་པ་བདུལ་ནས་
 སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
 རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོད་པར་རྫོགས་པར་འཛངས་སྐྱབ་བར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་རྟོ་རྟེན་སྐྱལ་མཚན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ལྟའི་བྱ་ཉིམ་
 འཆར་བ་ན་དམུས་ལོང་གི་ཉེས་པས་མི་འདུག་གོ །དྲི་བའི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཉེས་པས་མི་
 འདུག་གོ །སྤྱིང་བཞི་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སའི་རྩལ་གྱི་ཉེས་པས་མི་འདུག་
 གོ །ལྟ་མ་ཡིན་གྱི་དབང་པོ་སྤྱོད་གཅན་གྱི་ཉེས་པས་མི་འདུག་གོ །དུ་བའི་དཀྱིལ་
 འཁོར་གྱི་ཉེས་པས་མི་འདུག་གོ །འཇིམ་སུའི་སྤྱིང་གི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་
 པས་མི་འདུག་གོ །(༡༥༣་བ)གྲིབ་མ་ཐ་དད་པའི་ཉེས་པས་མི་འདུག་གོ །རི་མི་
 མཉམ་པའི་ཉེས་པས་མི་འདུག་གོ །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
 ཆེན་པོ་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ཅན་སེམས་ཟབ་ཅིང་སྐྱ་ཆེབ་རྣམ་པར་མ་ཞུས་པ་ཡོན་

920 ལྷ་མོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཤེས་རབ་ཀྱི་གྲོགས་”

ཏན་གྱི་སྦྱོད་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་མཐས་གདུགས་པ་ནི་སེམས་ཅན་འབྲུ་བའི་
 རང་རྒྱུ་ཅན་གྱི་ཉེས་པས་མི་ལྡོག་གོ། །སེམས་ཅན་དཔྱ་ཤོད་ཀྱི་ཉེས་པས་མི་ལྡོག་
 གོ། །དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་བསྡོ་བ་མེད་པར་མི་གནས་སོ། །སེམས་ཅན་དང་ལྟ་
 བའི་སྒྲིགས་མའི་ཉེས་པས་མི་ལྡོག་གོ། །སེམས་ཅན་སེམས་འབྲུགས་པ་རྣམས་དང་
 རིང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །སེམས་ཅན་སེམས་མ་རུང་བར་གྱུར་པས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གོ་ཆ་
 རྒྱན་གཅོད་པར་མི་བྱེད་དོ། །སེམས་ཅན་གྱི་འཐབ་པའི་སྒྲིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་འགོ་བ་
 ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པའི་སྦྱོན་ལམ་རྒྱན་གཅོད་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཇི་ཙམ་དུ་
 གྱིས་པའི་སྦྱོ་བོ་དང་འགོགས་པ་དང་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱོ་
 བར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ཅི་འཕྲིར་ཞེ་ན། འདི་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འགོ་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་
 དག་པར་གདུལ་བའི་ཕྱིར་སྦྱིབ་པ་མེད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འཆར་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། གང་⁹²¹སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤང་
 རོ་དང་། སྦྱིབ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་ལས་ཉེ་བར་གནས་པའི་སྦྱིབ་པ་གང་དག་གིས་དེ་
 དག་སངས་རྒྱས་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་བ་དང་། ཆོས་ཉན་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་དགེ་
 འདུན་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་དག་གིས་དེ་དག་གི་སྦྱིབ་པར་འགྱུར་བའི་⁹²²ལས་
 རྣམ་པ་གསུམ་བསགས་པའི་སྒྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤང་རོ་རང་གི་ལུས་འདིས་སྤང་བར་
 བྱེད། །སེམས་ཅན་དཔྱུལ་བར་སྦྱོ་བ་དེ་དག་དང་རན་སོང་གི་ས་ལ་གནས་པའི་
 སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དེ་ནས་ཤི་འཕོས་པར་གྱུར་ཅིག །བདག་གིས་སྒྲུག་
 བསྐྱེད་ཀྱི་སྤང་རོ་ཆེན་པོ་འདི་སྤང་བར་བྱེད། །བཙོན་པར་བྱེད། །སྦྱོ་བར་བྱེད། །མི་
 ལྡོག་པར་བྱེད། །མི་འབྲོས་པར་བྱེད། །མི་སྦྱག་པར་བྱེད། །མི་འཇིགས་པར་བྱེད། །
 ཕྱིར་མི་ལྡོག་པར་བྱེད། །སྦྱིད་མི་ལུག་པར་བྱེད། །དེ་ཅི་འཕྲིར་ཞེ་ན། བདག་གིས་ནི་

921 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་གང་མེད།
 922 སྦྱོ་དགེ་དང་ཅོན་ཟེ་འགྱུར་བ་དེ་དག་གི་ཡོད།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁུར་བསྐྱར་བར་བྱའོ། །བདག་ནི་འདྲོད་དགར་བྱེད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། བདག་ནི་སེམས་ཅན་(༡༥༤ན)ཐམས་ཅད་བསྐྱལ་བའི་སྟོན་ལམ་ཅན་ཡིན་
ཀྱི་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་བྱའོ། །བདག་གིས་འགྲོ་བ་ཐམས་
ཅད་བསྐྱལ་བར་བྱས་ཏེ། རྒྱ་བའི་དགོན་པ་དང་། རྒྱ་བའི་དགོན་པ་དང་། ཉན་གྱི་
དགོན་པ་དང་། འཆི་འཕོ་དང་རྒྱ་བའི་དགོན་པ་དང་། ངན་སོང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོན་
པ་དང་། མི་ཁོམ་པའི་དགོན་པ་དང་། འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོན་པ་དང་། ལྷ་བ་
ཐེབས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོན་པ་དང་། དག་བའི་ལས་རྒྱ་བའི་དགོན་པ་དང་།
མི་ཤེས་པ་ཀུན་ནས་ལངས་པའི་དགོན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལས། བདག་གིས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཐར་བར་བྱའོ།།

སྲིད་པའི་བླ་བར་རྒྱུད་པ། མ་རིག་པའི་སྐྱབ་པས་བསྐྱབས་པ། སྲིད་པའི་སྲིད་པ་དང་
ལྷན་པ། མཐར་རབ་ཏུ་འཛིག་པར་འགྱུར་བ། ལྷག་བསྐྱལ་གྱི་གཟེབ་ཏུ་བཅུག་པ།
འཁོར་བའི་བཙོན་རྟ་གནས་པ། མི་མཁས་པ། དམ་བཅས་པ་དང་འགལ་བ། ཐེ་
ཚོམ་ཟ་བར་གྱུར་པ། ཉག་ཏུ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བ། མི་བདེ་བ་མཐོང་བ། འབྱུང་བ་ལ་མི་
མཁས་པ། སྲིད་པའི་རྒྱ་མཚོ་གྲོང་འབྲིལ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ན་གཅིག་པུ་རྒྱ་བའི་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་པའི་དགོན་པའི་ཕྱིར་བདག་
གིས་སྟོད་པ་སྟུན་པར་བྱའོ། །བདག་ནི་བདག་འབའ་ཞིག་ཡོངས་སུ་ཐར་བར་བྱ་བ་ལ་
བཙོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། བདག་གིས་སེམས་ཅན་འདི་དག་ཐམས་ཅད་⁹²³ཐམས་ཅད་
མཁུན་པ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་གཟིངས་ཀྱིས་⁹²⁴འཁོར་བ་བགྲོད་དཀའ་བ་ལས་བསྐྱལ་
བར་བྱའོ། །གཡངས་ཆེན་པོ་ལས་དབྱུང་བར་བྱའོ། །གཞོད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡོངས་
སུ་ཐར་བར་བྱའོ། །འཁོར་བའི་རྒྱན་ལས་བསྐྱལ་བར་བྱའོ།།

923 ལྷན་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཐམས་ཅད་’ མེད།

924 ལྷན་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘གཟིངས་ཀྱིས་’ མེད།

བདག་ཉིད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཁས་སྦྲངས་སོ། །
 ཇི་ཅུམ་གྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་གཏོགས་པའི་དན་སོང་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་ཀྱི་གནས་⁹²⁵མྱོང་བར་སྟོབ་བར་བྱའོ། །བདག་གིས་དག་བའི་རྩ་བ་
 རྣམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མི་དོར་བར་བྱའོ། །བདག་དན་སོང་གཅིག་དུ་ཡང་
 ཕྱི་མའི་མཐའི་སྤྱི་བསྐྱེད་པར་གནས་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ། །དན་སོང་གཅིག་ལ་ཇི་
 ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་(༡༤༥་བ)ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་གཏོགས་པའི་དན་སོང་
 མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གནས་པའི་⁹²⁶སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཐར་བར་
 བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ།

དེ་ཅི་འདྲི་བྱེད་ཞེ་ན། བདག་གཅིག་ཕུ་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་པ་ནི་སྒྲིལ་བའི་ བདག་གི་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དན་སོང་གི་སར་རབ་དུ་ལྷུང་བ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་
 གིས་འདིར་བདག་ཉིད་གཏར་བཅུག་ལ་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་དང་དུད་འགྲོའི་སྒྲིལ་
 གནས་དང་གཤམ་ཇི་ཇི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དགོན་པ་ལས་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་སྒྲིལ་བར་བྱའོ། །
 བདག་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་ཐམས་
 ཅད་བདག་ཉིད་ཀྱི་ལུས་འདིས་མྱོང་བར་བྱའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆེད་དུ་
 བདག་ཉིད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཉའོ། །བདེན་པར་སྟོབ་པ་ཡིད་ཆེས་སུ་རུང་བ་
 མི་སྟོབ་བྱ་བར་སྟོབ་ཏེ་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་ངོ་།

དེ་ཅི་འདྲི་བྱེད་ཞེ་ན། བདག་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་ནས་ཐམས་ཅད་
 མཁུན་པ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་སྟེ། འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཐར་
 བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བདག་དག་འབ་འདོད་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲིལ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
 རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་སོ། །བདག་ནི་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡེ་

925 ལྟར་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་གནས་མེད།
 926 ལྟར་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་གནས་པའི་མེད།

དགའ་བ་མྱོང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན། འདོད་པའི་ཡུལ་བསྟེན་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན། བདག་ནི་
འདོད་པའི་ཁམས་སུ་གཏོགས་པའི་དགའ་བ་⁹²⁷ བཀོད་པ་གཞན་དང་གཞན་སྐྱབ་
པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་སྟུན་པར་བྱའོ།

དེ་ཅི་འི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགའ་བ་འདི་ནི་དགའ་བ་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་འདོད་པ་བསྟེན་པ་འདི་ནི་བདུན་ཀྱི་སྟོན་ཡུལ་ལོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་འདོད་
པ་བསྟེན་པའི་ལམ་འདི་ནི་སྒོ་ངན་པས་བསྟེན་པའོ། །ཉེ་བར་བསྟེན་པ་འདི་ནི་སངས་
རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་བསྐྱབས་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་བསྟེན་པ་འདི་ནི་སྐྱུ་ག་
བསྐྱལ་གྱི་ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་
དང་དུད་འགོ་འོ་སྟེ་གནས་དང་ག་ཤིན་མེད་འཇིག་རྟེན་རྣམས་འབྱུང་ངོ། །སེམས་ཅན་
རྣམས་འཐབ་པ་དང་རྩོད་པ་དང་མཚོང་འབྱུང་བ་དང་འགྱུར་པ་དང་། འབྱུགས་པ་དང་།
ཀུན་ཏུ་འབྱུགས་པ་རྣམས་འབྱུང་(ཀུལ་ན)ངོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་གིས་འདོད་པ་
བསྟེན་ན་སངས་རྒྱུ་བཙུན་ལྟ་བུར་རྣམས་ལས་ཐག་རིང་དུ་འབྱུང་ངོ། །འདོད་པ་
འདི་དག་ནི་མཐོང་སེམས་སུ་སྟེ་བའི་བར་ཆད་དུ་ཡང་འབྱུང་ན་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
རྒྱལ་སྤིད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱབ་པ་དང་བདེ་བ་ལ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་
ཏེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་འདོད་པ་སྟོན་ཆོད་མེད་པ་དང་ལྟན་ལ་⁹²⁸རབ་ཏུ་འབར་ཞིང་
ཀུན་ཏུ་རབ་ཏུ་འབར་བར་མཐོང་གིས། དེ་ལྟ་བུས་ན་བདག་གཞི་དེ་ལ་མི་སྟོན་པར་ནན་
ཏན་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་དང་། མྱོང་བ་
མེད་པའི་བདེ་བ་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་བདེ་བའི་བར་དུ་ཐོབ་པར་འབྱུང་བ་
དེ་ལྟ་དེ་ལྟར། བདག་ཁ་ལོ་སྐྱར་བ། ཡོངས་སུ་འབྲིན་པ། བདག་སྟོན་མ་འཛིན་པ།

927 ལྟ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དགའ་བ་” མེད།

928 ལྟ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “ལྟན་ལ་” མེད།

བདག་ཞིབ་འཁྲོ་བ་སྟོན་པ། བདག་དལ་བའི་འཁྲོ་བ་ཐོབ་པ། བདག་ཐབས་ཤེས་
པ། བདག་དོན་ལ་མཁས་པ། བདག་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གྲུས་ཡུལ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པ། བདག་ཡོངས་སུ་བསྡོ་བ་ལ་མཁས་པ།
ཕ་རོལ་སྟོན་པ་བདག་གིས་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་དག་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་⁹²⁹ཡོངས་སུ་
བསྡོ་བར་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། སྤྱིང་བཞི་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྤྱང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྱིང་བཞི་
པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་དེ་སྟེད་ཀྱི་ཉིམ་འཆར་བ་མ་ཡིན་
གྱི་སྤྱིང་བཞི་པ་སྤྱང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཉིམ་གཅིག་པོ་འདི་ཁོ་ན་འཆར་རོ། །གང་གིས་དེ་
དག་ཉིན་མོའི་གུངས་སུ་ཤེས་པར་འགྱུར་བ་དང་རང་གི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་ཐོབ་པར་
འགྱུར་བ་དང་། འོ་རྟོག་ཡོངས་སུ་སྤྱིན་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཉིན་གཅིག་བཞིན་
དུ་སྟེད་མོས་ཚལ་དང་གོང་ཁྱེར་རྣམས་སུ་དགའ་ཞིང་ཅེ་ལ་དགའ་མགུར་སྟོད་པ་སྟོང་
བར་འགྱུར་བ་དང་། ཐོགས་མཐོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། གོང་དང་གོང་ཁྱེར་དང་གོང་པ་
དང་། ཡུལ་འཁོར་དང་རྒྱལ་པོའི་པོ་བྱང་འཁོར་རྣམས་སུ་འོང་བ་དང་འགོ་བར་འགྱུར་བའི་
སྤྱང་བ་སྤྱིང་བཞི་པར་སྟེས་པའི་སེམས་ཅན་རེ་མེད་ལུས་ལས་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ལྷའི་བྱ་ཉིམ་འཆར་བ་ན་ཉིམ་འདི་དྲུལ་འཁོར་གཅིག་པུ་གཉིས་
སུ་མེད་པར་སྤྱིང་བཞི་པའི་ཁམས་ཀྱི་(༡༥༥་བ)སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱང་བར་འབྱུང་
ངོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་བའི་རྩ་བ་བསྐྱབ་ཅིང་དག་བའི་རྩ་བ་
ཡོངས་སུ་བསྡོ་བ་ཡང་འདི་ལྟར་སེམས་བསྟེད་དེ། སེམས་ཅན་འདི་དག་ལ་ནི་གང་
གིས་འདི་དག་བདག་ཡོངས་སུ་སྟོབ་པར་འགྱུར་བའི་དག་བའི་རྩ་བ་དེ་མེད་ན།
གཞན་སྟོབ་པར་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། བདག་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆེད་དུ་
དག་བའི་རྩ་བ་རྣམས་ཡང་དག་པར་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །དག་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་

929 སྤྱང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཐམས་ཅད་’ མེད།

བསྐྱབ་བུ་ལོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐར་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བསྐྱལ་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་
བབྱུང་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་རབ་དུ་ཆོམ་པར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐེ་ཆོམ་གཅད་པའི་ཕྱིར།
བདག་ཉིམ་འདི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ། གཞན་ལ་མི་སྟོས་པར་བྱ། གཞན་ལ་
སྐྱབས་ཕྱེ་ཞིང་སེམས་ཅན་ལ་གོ་ཆདོར་བར་མི་བྱ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐར་དུ་
སེམས་ཅན་བསྐྱབ་པའི་བརྩོན་པ་ལས་སྟོག་པར་མི་བྱ། སྟུག་བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་
བསལ་བའི་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་ལས་སྟོག་པར་མི་བྱ། དག་བའི་རྩ་བ་རྒྱུད་དུ་ཡོངས་སུ་
བབྱུང་བར་མི་བྱ། ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་རྒྱུད་དུ་ཆོག་པར་མི་བསམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

འཕགས་པ་སྟོ་གོས་མི་ཟད་པས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་བསྐྱལ་པ་འདི་སྟེད་
ཅིག་དུ་གོ་ཆ་བགོའོ། །བསྐྱལ་པ་འདི་སྟེད་ཅིག་དུ་གོ་ཆ་མི་བགོའོ།⁹³⁰ །ཞེས་བསྐྱལ་
པ་བགྲངས་པས་བྱང་རྒྱུ་མི་ཆོལ་གྱི་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པའི་གོ་ཆ་གྱོན་པར་བྱེད་དོ།
།གལ་ཏེ་འཁོར་བའི་སྟོན་གྱི་མཐའ་ཇི་ཙམ་པ་དེ་ཙམ་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག་དུ་གྱུར་ལ།
ཉིན་ཞག་གི་རྩལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཉིམ་བཅོལ་སྐྱབ་བ་ཕྱེད་དུ་གྱུར་ལ། ཉིམ་སུམ་ཅུས་སྐྱབ་
གཅིག་དུ་གྱུར་ཏེ། སྐྱབ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་གཅིག་དུ་གྱུར་ལ། ལོ་བགྲངས་བ་འདིས་
ལོ་འབུམ་ལ་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་གཅིག་བསྐྱེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་
བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གཅིག་མཐོང་ལ། འཇུག་པ་(༡༥༦་
ན)འདི་དང་བགྲངས་བ་འདིས་གང་གཞི་ལྷུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་བས་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་སེམས་དང་སྟོད་པ་ཤེས་པར་

930 ལྷུང་ཐར་དང་པེ་ཅིང་། བསྐྱལ་པ་འདི་སྟེད་ཅིག་དུ་གོ་ཆ་མི་བགོའོ། །' མེད།

འགྱུར་ལ། འཕྱག་པ་འདི་དང་བགྱངས་པ་འདིས་དེ་སྟེད་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་དང་སྦྱོད་པ་རྣམས་
ཤེས་པར་གྱུར་ཀྱང་། མི་ཞུས་པའི་གོ་ཆ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གོ་ཆ་མི་ཟད་པ་
ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱོན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་སྦྱོས་བྱ་ཆེན་པོའི་མཚན་
རྣམས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྦྱོན་ལས་ཀྱང་། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་དུ་ཁྱོད་སེམས་ཅན་གདུལ་དཀའ་བར་རིག་སྟེ། དེ་རྣམས་
ཀྱིས་ཡི་ཆད་ནས་འདི་ལྟ་བུའི་དཔྱ་ཁྱོད་⁹³¹འདི་ལྟ་བུའི་གདུལ་དཀའ་བའི་སེམས་
ཅན་འདི་དག་གིས་ཆོག་གོ་ཞེས་ཏེ། གཞི་དེ་ལས་ཡོངས་སུ་སྦྱོ་ཞིང་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་
པར་འགྱུར་ཏེ། གང་ན་སེམས་ཅན་འདི་ལྟ་བུ་དག་གི་མིང་ཡང་མི་ཐོས་པའི་འཇིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་ཡོངས་སུ་དག་པར་སྦྱོན་ལམ་ནི་འདེབས་སོ། །སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་མ་
ཕྱོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཡོངས་སུ་དག་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་
ཡང་སྦྱོ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་ཅན་ནི་འདི་ལྟར་
སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ན་སེམས་ཅན་གང་རྣམས་དན་པ་བརྩོན་འགྱུས་
ཆུང་བ་སྤྱོད་པོ་སྟེན་པ་ལུག་ལྟར་ལྟགས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡོངས་སུ་བྱ་རན་ལས་མི་
འདའ་བའི་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་མ་ལུས་པ་འདི་ལས་བསྟེན་གས་པ་
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤང་བར་གྱུར་པ་
ཡོད་པ་དེ་དག་བདག་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་འདུས་པར་གྱུར་ལ། བདག་གིས་དེ་
དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱིང་པོ་ལ་འདུག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་
པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱ་བར་བྱའོ་སྟེ་སྦྱོར་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། བྱང་

931 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འདི་ལྟ་བུའི་དཔྱ་ཁྱོད་” མེད།

ཁྱབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལྟར་སེམས་པའི་⁹³²སེམས་བསྐྱེད་པ་རེ་རེ་ལ་ཡང་བདུད་ཀྱི་
གནས་ཐམས་ཅད་རབ་དུ་གཡོའོ། །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེའི་བསྐྱབས་པ་
གསུང་བར་འབྱུང་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།། དེ་ལྟར་(༡༥༦་བ)རེ་ཞིག་བསོད་ནམས་
མཛོན་པར་སྤེལ་བར་འདོད་པས་བརྩོན་པ་བརྟན་པར་བྱའོ། །

དེ་ནི་བསམ་པ་བརྟན་པར་བྱ་བ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། བརྟན་པར་བྱ་བ་འདིས་ཅི་བྱ་སྟམ་དུ་
རྟོག་པ་བསམ་པའི་ཕྱིར། འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་
གསུངས་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་བསམ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྩ་
བ་སྟེ། གང་ལ་བསམ་པ་མ་མཆིས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རིང་བ་
ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བསམ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་ནི། གཤམ་ཏེ་སངས་
རྒྱས་མི་བཞུགས་ན་ཡང་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་དང་རྩྭ་པ་དང་ཤིང་རྣམས་ལས་ཆོས་
འབྱུང་རོ། །བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའ་བསམ་པ་དག་པ་⁹³³ལ་ནི་རང་གི་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་
ཉིད་ལས་གདམས་ངག་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་འབྱུང་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བས་
ན་བྱང་ཁྱབ་སེམས་དཔའ་བསམ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་བགྱེའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་གང་ལ་རྒྱུ་པ་མཆིས་པ་དེ་ལ་འགོ་བ་མཆིས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་
འདས་དེ་བཞིན་དུ་གང་ལ་བསམ་པ་མཆིས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་
མཆིས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། ཡན་ལག་གི་དམ་པ་མགོ་གང་
ལ་⁹³⁴མཆིས་པ་དེ་ལ་འཛོ་བ་མཆིས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་བསམ་པ་
གང་ལ་མཆིས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཁྱབ་མཆིས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་
ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་གང་ལ་འཛོ་བ་མཆིས་པ་དེ་ལ་རྟོད་པ་མཆིས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་
དེ་བཞིན་དུ་གང་ལ་བསམ་པ་མཆིས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོད་པ་མཆིས་སོ། ། 1

932 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་སེམས་པའི་མེད།

933 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་དག་པ་མེད།

934 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཨ་གང་ལ་མེད།

བཅོམ་ལྷན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཞུགས་ཤིང་མཆིས་ན་ཞུགས་འབར་གྱི་
 ཞུགས་ཤིང་མ་མཆིས་ན་ཞུགས་མི་འབར་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་བསམ་
 པ་མཆིས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་འབར་གྱི་
 བསམ་པ་མ་མཆིས་པ་ལ་མི་འབར་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྲིན་
 ཆགས་ན་ཆར་འབབ་གྱི་སྤྲིན་མ་ཆགས་ན་ཆར་མི་འབབ་བོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་
 བཞིན་དུ་བསམ་པ་མཆིས་ན་⁹³⁵སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་མ་
 མཆིས་ན་མི་འབྱུང་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཞུགས་ཤིང་(༡༥༥
 ན)གང་རྩ་བ་ཉམས་པ་དེ་ལས་མི་ཉོག་དང་འབྲས་བུ་རྣམས་མི་འབྱུང་རོ། །བཅོམ་
 ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་གང་བསམ་པ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་དེ་ལས་དགེ་བའི་ཆོས་
 ཐམས་ཅད་མི་འབྱུང་རོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཆོལ་བས་རང་གི་བསམ་པ་ཤིན་ཏུ་བཟུང་བ་དང་ཤིན་ཏུ་བསྐྱུང་བ་
 དང་ཤིན་ཏུ་སྐྱུང་བར་བགྱིའོཞེས་བྱ་བའོ།

བསམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འཕགས་པ་སློ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས།
 བསམ་པ་དེ་ཡང་མ་བྱས་པས་ན་བཅོས་མ་མ་ཡིན་ནོ། །གཡོ་མེད་པས་ན་མ་བྱས་
 པའོ། །རབ་དུ་རྟོགས་པས་ན་གཡོ་མེད་པའོ། །སྦྱོ་མེད་པས་ན་རབ་དུ་རྟོགས་པའོ། །
 དག་པས་ན་སྦྱོ་མེད་པའོ། །དྲང་བས་ན་དག་པའོ། །བྱ་བུ་མེད་པས་ན་དྲང་བའོ། །
 གསལ་བས་ན་བྱ་བུ་མེད་པའོ། །མི་མཉམ་པ་མེད་པས་ན་གསལ་བའོ། །སྤྲ་བས་ན་
 མི་⁹³⁶མཉམ་པ་མེད་པའོ། །མི་སྤྱེད་པས་ན་སྤྲ་བའོ། །མཁའ་བས་ན་མི་སྤྱེད་པའོ། །མི་
 གཡོ་བས་ན་མཁའ་བའོ། །མི་གནས་པས་ན་མི་གཡོ་བའོཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །
 འདི་ཉིད་⁹³⁷ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུགས་པ་ནི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་

935 སྟེ་དགེ་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ ‘བསམ་པ་མ་མཆིས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་མཆིས་ན་མི་འབྱུང་རོ།’

936 སྤྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘མི་’ མེད།

937 སྤྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘འདི་ཉིད་’ མེད།

ཞེས་བྱའོ།

དེ་ཉིད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བྱེ་བྲག་ཏུ་འགོ་བའི་ཕྱིར་རྒྱལ་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ཞེས་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་དང་། ཡང་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འབྱུང་པོ་
རྣམས་ལ་དེས་⁹³⁸པའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པའོ། །འཕགས་པ་
རྣམས་ལ་ཕན་པར་སེམས་པའོ། །འཕགས་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྤྱིང་རྒྱུ་ཡོད་པའོ། །སྤྱིང་ལ་
རིམ་གྱོ་བྱེད་པའོ། །དབྱེད་གཉེན་མེད་པ་རྣམས་ལ་དབྱེད་གཉེན་ནོ། །སྐྱབས་མེད་པ་
རྣམས་ལ་སྐྱབས་སོ། །གླིང་མེད་པ་རྣམས་ལ་གླིང་ངོ། །མགོན་མེད་པ་རྣམས་ལ་
མགོན་ནོ། །གྲོགས་མེད་པ་རྣམས་ལ་གྲོགས་སོ། །གྲུ་བྱ་ཅན་རྣམས་ལ་བྲང་བའོ། །
དུ་སྐྱོད་རྣམས་ལ་གསལ་བའོ། །གཡོ་ཅན་རྣམས་ལ་གཡོ་མེད་པའོ། །སྐྱུ་ཅན་
རྣམས་ལ་སྐྱུ་མེད་པའོ། །བྱས་པ་མི་གཞོ་བ་རྣམས་ལ་བྱས་པ་གཞོ་བའོ། །འབྲུ་བ་
རྣམས་ལ་བྱས་པ་ཚོར་བའོ། །མི་ཕན་པ་རྣམས་ལ་ཕན་འདོགས་པའོ། །འོག་པར་
ཞུགས་པ་ལ་བདེན་པའོ། །པོ་ཐེགས་(༡༥༢་བ)ཅན་ལ་ང་རྒྱལ་མེད་པའོ། །འཕགས་
པར་བྱས་པ་རྣམས་ལ་མི་སྦྱོད་པའོ། །གཞན་གྱི་འབྲུལ་པ་ལ་མི་རྩོད་པའོ། །འོག་པར་
ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་ཀུན་ཏུ་སྤྱང་བའོ། །ཐབས་གྱི་དགེ་བ་སྦྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེས་
པར་མི་ལྟ་བའོ། །སྦྱིན་པའི་གནས་རྣམས་ལ་རིམ་གྱོ་བྱེད་པའོ། །བསྟན་པ་ལ་མཐུན་
པར་འཛིན་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་⁹³⁹ལྟ་བུའོ།

དེ་ལྟར་བརྩོན་པ་དང་བསམ་པ་ལ་བརྟན་པར་བྱས་ནས། སྤྱིང་རྒྱུ་མཐུན་ཏུ་བཞག་ནས་
སྟེ། དགེ་བ་སྤེལ་ལ་ནན་ཏན་བྱ། ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་
གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྦྱོར་རས་
གཟིགས་དབང་ཕུག་གིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་

938 སྤྱི་དགེ་དང་ཅིན་ཅེ་ “ལུས་ངེས་”

939 ལྷུང་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ “གསུངས་པ་” མེད།

སེམས་དཔས་ཆོས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ལ་བསྐྱབ་པར་མི་བགྱིད། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔས་ཆོས་གཅིག་རབ་ཏུ་གཟུང་ཞིང་རབ་ཏུ་རྟོགས་པར་བགྱིས་ན།
 བཅོམ་ལྡན་འདས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དེའི་ལག་མཐིལ་དུ་མཆིས་པ་
 ལགས་སོ། །ཆོས་གཅིག་ཕྱ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སྟིང་རྩེ་ཆེན་པོ་འོ། །བཅོམ་ལྡན་
 འདས་སྟིང་རྩེ་ཆེན་པོས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་
 རྣམས་ཀྱི་ལག་མཐིལ་དུ་མཆིས་པ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ།
 དཔེར་ན་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་གང་དུ་མཆིབ་དེར་དཔུང་
 གི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་མཆིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་
 སྟིང་རྩེ་ཆེན་པོ་གང་དུ་མཆིབ་དེར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཆིའོ། །བཅོམ་
 ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་གདུགས་ཤར་ན་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་
 ཅད་ཤིན་ཏུ་མང་བར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་སྟིང་རྩེ་ཆེན་པོ་གང་དུ་
 ཤར་བར་གྱུར་བ་དེར་བྱང་རྒྱུ་བྱེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་བྱ་བ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མང་
 བར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཡིད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་
 པའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་རང་རང་གི་⁹⁴⁰ཡུལ་འཛིན་པ་ལ་འཛེབས་པར་འགྱུར་རོ། །
 བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་སྟིང་རྩེ་ཆེན་པོས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་བྱང་རྒྱུ་བར་
 བྱེད་པའི་ཆོས་རྣམས་རང་རང་གི་⁹⁴¹བྱ་བ་ལ་རབ་ཏུ་(ཀལ་ན)འཛེབས་པར་འགྱུར་རོ། །
 བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སློག་གི་དབང་པོ་མཆིས་ན་དབང་པོ་གཞན་
 རྣམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་སྟིང་རྩེ་ཆེན་པོ་མཆིས་ན་བྱང་
 རྒྱུ་བར་བྱེད་པའི་ཆོས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བའོ། །

འཕགས་པ་སློབ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བཅུན་པ་ཤུ་ར་དྲི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ།

940 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་རང་གི་

941 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་རང་གི་

དཔེརན་དབྱགས་འབྱུང་བ་དང་རྩལ་པ་ནི། སྒྲིམ་བུའི་སྒྲིག་གི་དབང་པོའི་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་
བའོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་པའི་སྒྲིང་རྗེ་ཆེན་པོ་
ཡང་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་བའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེརན་ཆོང་དཔོན་ནམ་ཁྲིམ་བདག་བྲུག་ཅིག་པ་ལ་
སྒྲིང་ཐག་པ་ནས་སྦྱག་པར་འཛིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྒྲིང་རྗེ་ཆེན་
པོ་ལ་གནས་པ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲིང་ཐག་པ་ནས་སྦྱག་པར་འཛིན་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་ཇི་ལྟར་བསྒྲོམ་པར་བྱ་ཞེ་ན། རང་གིས་སྒྲིན་སྒྲིང་བ་
དང་སྒྲིང་བར་འབྱུར་བའི་སྦྱག་བསྐྱེད་དང་འཛིགས་པ་རྣམས་པ་དུ་མ་རང་གིས་ཤིན་ཏུ་
མི་འདོད་པ་བསྒྲོམས་ཏེ། བྱམས་པ་དང་ལྡན་པས་སྦྱག་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བྱམས་པ་
བཞིན་དུ་བསྒྲོམ་པར་བྱ་བའམ་ད་ལྟར་བྱང་བའི་སྦྱག་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཉེན་པ་རྣམས་དང་
སྦྱག་བསྐྱེད་ཆེན་པོའི་རྒྱ་མཚོ་འཁོར་བ་ཡུན་རིང་པོ་དུས་ཚོགས་མེད་པ་ན་སྦྱག་
བསྐྱེད་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ལ་བསྒྲོམ་པར་བྱའོ།།

འཕགས་པ་ས་བཅུ་པ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་འདི་སྒྲིམ་དུ་སེམས་ཏེ།
ཀྱེ་མའོ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྒྲེ་བོ་འདི་དག་ནི་མི་ཤེས་པ་སྒྲོངས་པ་དག་སྟེ། དེ་དག་གི་
ལུས་བྱངས་མེད་པ་འགགས་ལ་འགག་པར་འབྱུར་ཞིང་འགག་བཞིན་ཏེ། དེ་ལྟར་
མ་ཆེ་ཡང་ལུས་ལ་ཡིད་འབྱུང་བ་མི་སྦྱེད་ཅིང་། སྦྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་རྗེ་བས་
རྗེ་འཕེལ་དུ་བྱེད། འཁོར་བའི་རྒྱུད་ལས་མི་ལྟོག་ཕུང་པོའི་གནས་མི་འདོར། །ཁམས་
ཀྱི་སྦྱུལ་དག་གིས་སྒྲོ་བར་མི་འབྱུར། དག་འབྱེད་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་སྒྲོངས་པ་⁹⁴²
རྟོགས་པར་མི་བྱེད། སྒྲེ་མ་ཆེད་ཀྱི་གོང་སྒྲོང་པ་ལ་མི་ལྟ། རང་འཛིན་པ་དང་ང་ཡིར་
འཛིན་པའི་སྤྱ་རྒྱས་མི་སྒྲོང་། ར་རྒྱལ་དང་ལྟ་བའི་ཟུག་རྩུ་མི་འབྱེན། འདོད་ཆགས་དང་
ཞེ་(༡༥་བ)སྤང་དང་གཏི་མུག་གི་མེ་ལྷེ་འབར་བ་ཞི་བར་མི་བྱེད། མ་རིག་པའི་མུན་

942 སྦྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “སྒྲོངས་པ་”

པ་མི་སེལ། སྤོང་པའི་རྒྱ་མཚོ་མི་སྐྱེམས། སྟོབས་བཅུའི་དེད་དཔོན་ཡོངས་སུ་མི་ཚོལ་
 ཞིང་བདུད་ཀྱི་བསམ་པ་ཐིབས་པོའི་རྩེས་སུ་སོང་བ་སྟེ། འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་པར་
 རྟོག་པ་རྣམ་པ་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་ཚུ་སྤྱིན་འཛིན་ཁྲིས་དཀྲུགས་པས་ཡོངས་སུ་གཡེངས་པ་
 རོ་མཚར་ཆེ་སྟེ། མ་ལ་བདག་གིས་སེམས་ཅན་དེ་ལྟར་སྤྱད་བསྐྱུལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་པ།
 མགོན་མེད་པ། དཔུང་གཉེན་མེད་པ། སྐབས་མེད་པ། གནས་མེད་པ། གཞི་མེད་པ།
 རྟོན་མེད་པ། འོང་བར་གྱུར་པ། མ་རིག་པའི་སྒོ་ངའི་སྐབས་དང་སྤྱིས་གཡོགས་པ།
 ལུན་པས་ཟིལ་གྱིས་ནོན་པ་དེད་ག་གི་དོན་དུ་གཅིག་པུ་གཉིས་སུ་མེད་པར་གྱུར་ནས།
 བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གསལ་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བུས་སེམས་ཅན་
 དེད་ག་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ནས། སྟོབས་བཅུའི་སྟོབས་ཀྱིས་
 ཡེ་ཤེས་ཆགས་པ་མེད་པའི་བར་གྱི་མཐར་ཐུག་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་
 བུའི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གསལ་པར་བྱའོ་སྟུམ་མོ་⁹⁴³ ཞེས་བྱའོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། ཀྱེ་མའོ་སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་འཁོར་བའི་བྱ་ངན་གྱི་
 ལམ་དུ་ཞུགས་པ། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་དང་དུད་འགྲོའི་གནས་དང་གཤིན་རྗེའི་
 འཛིག་རྟེན་གྱི་གཡངས་ལ་མཛོད་དུ་སྒྱུགས་པ། ལྟ་བ་ངན་པའི་བྱ་ངན་པར་
 ཞུགས་པ་གཏི་མུག་ཐིབས་པོས་ཀྱན་ནས་གཡོགས་པ། འོག་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས་
 པ། སྤྲོངས་པར་གྱུར་པ། ཡོངས་སུ་འབྲེན་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་
 ཏེ། འཁོར་བ་རྒྱུན་གྱིས་བདས་པ། སྤོང་པའི་ཁྲུང་དུ་ཞུགས་པ། རྒྱགས་བྲག་པོས་
 བདས་ཏེ་བལྟ་བའི་མཐུ་མེད་པ་འདོད་པ་དང་གཞོད་སེམས་དང་རྣམ་པར་འཚོ་བའི་
 རྣམ་པར་རྟོག་པ་མང་པོའི་རྩེས་སུ་ཞུགས་པ། འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་རྒྱ་སྤྱིན་ཆེན་
 པོས་ཟིན་པ། འདོད་པ་ཐིབས་པོའི་ཁྲོད་དུ་ཞུགས་པ། དགའ་བ་ཅན་དང་འདོད་ཆགས་
 ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཀྱན་ཏུ་ཐོགས་པ། ངའོ་སྟུམ་པའི་ར་རྒྱལ་གྱི་ཐང་ལ་འབྱུངས་པ། དཔུང་

943 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སྟུམ་མོ་ མེད།

གཉེན་མེད་པ། སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གྲོང་ནས་མ་འཕགས་པ། སྐྱོལ་བ་ལ་མཁས་པ་དང་བྲལ་
བར་གྱུར་པ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་བདག་གིས་སྤྱིང་(༡༥༩ན)རྗེ་ཆེན་པོ་དང་དགེ་བའི་རྩ་
བའི་སྟོབས་ཀྱིས་བཏོན་ཏེ། ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་གྲིང་འཆོ་བ་མེད་པ་རྩལ་མེད་པ་
འཛིགས་པ་དང་སྐྱག་པ་ཐམས་ཅད་མེད་པ་ལ་རབ་ཏུ་དགོད་པར་བྱའོ། །ཀྱི་མའོ་
སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་སྤྱག་བསྐྱལ་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་འབྱུག་པ་མང་བ།⁹⁴⁴
སྤྱག་པ་དང་མི་སྤྱག་པ་དང་འབྲེལ་བ། བྱ་ངན་དང་སྤྱི་སྤྱགས་འདོན་པ་དང་བཅས་
པའི་རྗེས་སུ་རྒྱུ་བ། སྤོང་པའི་སྐྱོག་ཏུ་བཅུག་པ། ཁམས་གསུམ་པའི་མ་རིག་པའི་
ཐིབས་པོས་ཀྱན་ནས་ཁབས་པ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་བདག་གིས་ཁམས་གསུམ་པའི་
གནས་ཐམས་ཅད་ལས་དབེན་པ།⁹⁴⁵ བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་རབ་ཏུ་དགོད་པར་
བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

དེ་ལྟར་བརྩོན་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྤྱིང་རྗེ་གཅིག་གིས་གཅིག་བརྟན་པར་བྱས་པ་དེ་
དག་གི་བསོད་ནམས་མངོན་པར་སྤེལ་བ་རྩལ་མོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་ཆོ་
ག་བཞིན། །ཕྱག་འཆོལ་ལ་སོགས་གསུམ་པར་བྱ། །དྲག་ཤལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས།
ཉིན་ལན་གསུམ་མཆོན་ལན་གསུམ་དུ། གཙང་བ་དང་གོས་གཙང་མ་བགོས་ཏེ་སྤང་
པོ་གསུམ་པ་བཀྲལ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་སྤང་པོ་གསུམ་ནི་སྤྲིག་པ་
བཤགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། སངས་རྒྱལ་ལ་བསྐྱལ་
བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤང་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་བ་ནི་
སྤྲིག་པ་བཤགས་པའི་ནང་དུ་འདུས་ཏེ་སངས་རྒྱལ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ནས་སྤྲིག་པ་
བཤགས་སོ་ཞེས་ཉེ་བ་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསོལ་བ་
གདབ་པ་ནི་བསྐྱལ་བ་དང་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཆོད་པ་ནི་འབྱོར་པ་མེད་པའི་

944 སྤོང་པོ་དང་ཅིན་ེ་ མང་པོ་མང་བ། སྤྱར་ཐང་ེ་ མེད་པ།

945 སྤྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ེ་ བེད་ན་པ།

ཕྱིར་མི་རྟག་པས་མ་སྒྲིལ་སོ། །ཡིད་དང་ངག་ནི་མདོ་སྡེ་གཞན་ལས་བྲགས་པའི་ཕྱིར་
མ་བཤད་དོ། །ཚིག་གསུམ་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

དེ་ལ་ཕྱག་འཆའ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ།
ཚིགས་སུ་བཅད་པ་བཞི་པ་དང་། ཇི་ལྟར་སྟོན་པའི་བསྟོད་པ་དང་། བཟང་པོ་སྟོད་པ་ལ་
སོགས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །མཚན་པ་ནི་འཕགས་པ་དགོན་
མཚན་སྟོན་གྱི་མདོ་ལས་ཇི་སྟོན་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་(༡༥༩་བ)མེ་ཏྲག་གི་རྣམ་པའམ་འབྲས་བུའི་རྣམ་པ་ང་ཡིར་བྱ་བ་མེད་
པ་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྣམས་ཉིན་ལན་གསུམ་མཚན་ལན་
གསུམ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འབུལ་ལོ། །དགེ་བའི་རྩ་
བ་དེ་ཡང་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྟོའོ། །དེ་
བདུག་པའི་ཤིང་ངམ་སྒྲིལ་གྱི་ཤིང་ངམ་རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ངམ་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་
ངམ་མེ་ཏྲག་གི་ཤིང་ངམ་འབྲས་བུའི་ཤིང་ང་ཡིར་བྱ་བ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མེད་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བུ་དེ་དག་ཀྱང་ཉིན་ལན་གསུམ་མཚན་ལན་གསུམ་སངས་རྒྱས་
དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འབུལ་ལོ་ཞེས་བྱ་བའོ།།

དམ་ཚིག་གསུམ་བཞེད་པའི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་ཐང་ལས་སྐྱེས་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་རི་
རྣམས་དང་ཆུལས་སྐྱེས་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་རི་རྣམས་དང་ཐང་ལས་སྐྱེས་པའི་རིན་པོ་ཆེ་
ལ་སོགས་པ་ཕྱོགས་བཅུ་རྣམ་པར་གནས་པ་ང་ཡིར་བྱ་བ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་གཟུང་
བ་མེད་པ་རྣམས་འབུལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཕྱོགས་འདིས་སྟོན་ཐམས་ཅད་དང་
བཅུད་ཀྱིས་ལེན་ཐམས་ཅད་དང་ཆུ་ཐམས་ཅད་དང་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ཆུའི་
དཀྱིལ་འཁོར་ཐམས་ཅད་⁹⁴⁶དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཐམས་ཅད་དང་། འཇིག་
རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆགས་པ་རྣམས་ན་རོ་དང་རིག་པ་མཚན་ཏུ་སྟོན་སུམ་ཚོགས་པའི་ས་

946 རྩ་དགེ་དང་ཅོན་ཆེ་ཐམས་ཅད་མེད།

ཞག་དང་བདུད་ཅིའི་སྤྱ་གུ་དང་མ་ཚོས་མ་བཟུང་བའི་འབྲས་སྤྱ་ལུ་དང་བྱང་གི་སྤྱ་མི་
སྤྱན་གྱི་སྤྱིང་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཡོངས་སུ་དག་པ་རྣམས་ན་ཡོད་པ་མཆོག་ཏུ་
ཉམས་དགའ་བའི་ཡོངས་སྤྱོད་རྣམས་འབུལ་ལོ།

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱོད་ལས་འདི་སྐད་དུ། དེ་མདོ་སྤྱོད་རྣམས་ལས་མཆོད་པ་
དང་རིམ་གྱོ་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་⁹⁴⁷གང་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་ཉན་ཅིང་། དེ་དག་སྤྱིང་ཐག་
པ་ནས་ལྷག་པའི་བསམ་པ་མཆོག་གིས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་བསྤྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མཆོད་པ་དང་རིམ་གྱོ་སྤྱོད་
ཆོགས་བྱ་བ་རྩེས་སུ་སེམས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བཤགས་པ་ནི་སྤྱར་བཞེད་པ་ཉིད་
དོ། །འཕགས་པ་སྤྱོད་གྱོས་མི་བཟད་པའི་མདོ་ལས་ནི། བདག་དང་གཞན་གྱི་སྤྱིག་པ་
བཤགས་པ་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཞེད་དོ། །རྩེས་སུ་ཡི་རང་བ་ནི་བཟང་པོ་
སྤྱོད་པའི་ཆོགས་(༡༦༠ན)སུ་བཅད་པའམ། སྤྱོད་པ་སྤྱོད་མའི་རྩེས་སུ་ཡི་རང་བའི་ལཱ་
ལས་སོ། །གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །ཡོངས་སུ་བསྤྲོ་བ་ནི་
མཐའ་དག་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ཉིད་དུ་རྫོགས་པའམ། རོ་རྩེ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཡོངས་སུ་
བསྤྲོ་བ་གང་ཡིན་པར་བལྟའོ།

ཡང་ན་ས་བཅུ་པ་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱོད་ལས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སངས་
རྒྱས་མ་ལུས་པ་ལ་མཆོད་པ་དང་། རིམ་གྱོ་ལྷག་མ་མེད་པ་མཐའ་དག་བྱ་བའི་ཕྱིར་
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པ། མོས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་དག་པ་ཆོས་
ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་ཀླས་པར་རྒྱ་ཆེ་བ། ཉམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ། ཕྱི་
མའི་མཐའི་ཐུར་ཐུག་པ། བསྐྱལ་པ་བགྲང་བར་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་བགྲངས་པ་
ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པ་དང་རིམ་གྱོ་ཆེན་པོ་བྱ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྤྱོད་ལས་ཆེན་པོ་
དང་པོ་མདོན་པར་བསྐྱབ་བོ།

947 སྤྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ 'རྒྱ་ཆེན་' ཡོད།

འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཡང་
དག་པར་བབྱང་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཡང་དག་པར་ཡོངས་སུ་
བབྱང་བ་དང་། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡོངས་
སུ་བསྟུང་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་མཐའ་⁹⁴⁸ གྲས་པར་རྒྱ་ཆེ་བ། རྣམ་མཁའི་
ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ། ཕྱི་མའི་མཐའི་ཐུར་ཐུག་པ། བསྐྱལ་པ་བགྲང་བར་
སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་བགྲངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བབྱང་བ་
རྒྱན་མི་འཆད་པའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོ་གཉིས་པ་མཛོན་པར་བསྟུབ་པོ།

འདི་ལྟ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རབ་འབྱམ་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སངས་རྒྱས་
འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགའ་ལྡན་གྱི་ཕོ་བྲང་ན་བཞུགས་པ་ཐོག་མར་མཛད་དེ། འཕོ་
བ་དང་། གཤེགས་པ་དང་། ལྷམས་ན་བཞུགས་པ་དང་། བལྷམས་པ་དང་། གཞོན་ཏུ་
རོལ་པ་དང་། བཙུན་མོའི་འཁོར་གྱི་ནང་ན་བཞུགས་པ་དང་། མཛོན་པར་འབྱུང་བ་དང་།
དཀའ་བ་སྤྱད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོར་གཤེགས་པ་དང་། བདུད་འདུལ་བ་དང་།
མཛོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བར་བསྐྱལ་བ་དང་།
ཡོངས་སུ་ཐུ་དན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་སྟོན་པའི་བྱང་དུ་འགོ་ཞིང་མཛོད་པ་དང་
(༡༩༠་བ)ཆོས་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་བསྟུ་བའི་སྟོར་བ་སྟོན་དུ་འགོ་བས་ཐམས་ཅད་
དུས་གཅིག་ཏུ་བསྟུབ་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་མཐས་གྲས་པར་རྒྱ་ཆེ་བ། རྣམ་
མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ། ཕྱི་མའི་མཐའི་ཐུར་ཐུག་པ། བསྐྱལ་པ་བགྲང་
བར་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་བགྲངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གན་དུ་འགོ་བ་རྒྱན་མི་འཆད་
པའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོ་གསུམ་པ་མཛོན་པར་བསྟུབ་པོ།

འདི་ལྟ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ། ཆེ་བ། ཚད་
མེད་པ། ཐ་མི་དད་པ། ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྟུས་པ། ས་ཡོངས་སུ་

948 རྩེ་དགོ་དང་ཅོན་ཆེ་མཐའ་མེད།

སྦྱང་བ། ཡན་ལག་དང་། ཉེ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཅས་པ་བསྐྱབ་པ་དང་། མཚན་ཉིད་
འདྲ་བ་དང་། མི་འདྲ་བ་དང་། འདུ་བ་དང་། རྒྱས་པ་དང་བཅས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྦྱོད་པར་གྱུར་པའི་སའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྦྱོན་པས་པ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བར་བྱ་བའི་གདམས་ངག་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་རབ་ཏུ་སྦྱིན་
པས་བརྟན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་མངོན་པར་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་
གྲས་པར་རྒྱ་ཆེ་བ། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ། བྱི་མའི་མཐའི་སྤར་
ཐུག་པ། བསྐླལ་པ་བགྱང་བར་སྦྱོད་པ། བགྱངས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་
མངོན་པར་བསྐྱབ་པའི་སྦྱོན་ལམ་ཆེན་པོ་བཞི་པ་མངོན་པར་བསྐྱབ་པོ།

འདི་ལྟ་སྟེ། སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་གཟུགས་ཅན་དང་།
གཟུགས་མེད་པ་དང་། འདུ་ཤེས་ཅན་དང་། འདུ་ཤེས་ཅན་མ་ཡིན་པ་⁹⁴⁹དང་། འདུ་
ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་དང་། སྒོ་ང་ལས་སྦྱེས་པ་དང་། མངལ་ནས་སྦྱེས་པ་དང་།
དོད་གཤེར་ལས་སྦྱེས་པ་དང་། རྩལ་ཏེ་སྦྱེས་པ་དང་། ཁམས་གསུམ་དུ་གཏོགས་པ།
འགོ་བ་རྩལ་ཏུ་འདུས་པ། སྦྱོ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་གཏོགས་པ། མིང་དང་གཟུགས་ཀྱིས་
བསྐྱས་པའི་སེམས་ཅན་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱ་བར་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལ་གཟུང་པ་དང་འགོ་བ་བགྱངས་པ་ཐམས་ཅད་གཅད་པ་དང་ཐམས་
ཅད་མཁའ་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་རབ་ཏུ་དགོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་གྲས་པར་
རྒྱ་ཆེ་བ། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པ། བྱི་མའི་མཐའི་(༡༦༡)ན་སྤར་
ཐུག་པ་བསྐླལ་པ་བགྱང་བར་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་བགྱངས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་
སུ་སྦྱིན་པར་བྱ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྦྱོན་ལམ་ཆེན་པོ་ལྔ་པ་མངོན་པར་བསྐྱབ་པོ།

འདི་ལྟ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་། ཐ་སྐྱ་ཆེ་བ་དང་། ཚད་མེད་པ་
དང་། སྤ་བ་དང་། རགས་པ་དང་། སྦྱེལ་ཞི་དང་། སྦྱིཅ་ཆུགས་དང་། རོས་ཕུལ་བ་དང་།

949 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “འདུ་ཤེས་མེད་པ་”

སེམས་བསྐྱེད་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཐུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཐུ་⁹⁵⁰ཁོང་དུ་ཆུད་པར་
བྱ་བ་དང་། མ་ཉམས་ཤིང་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་མདོན་པར་ཤེས་པ་རབ་དུ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་
དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ནུས་པར་རྒྱ་བར་བྱ་བ་དང་། འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་
འཁོར་ཐམས་ཅད་དུ་སྤང་བ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། རྒྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་རང་གི་ལུས་
རྗེས་སུ་འགོ་བར་བྱ་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་དང་ལྡན་པར་བྱ་
བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་སྦྱད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་
ཀླས་པར་རྒྱ་ཆེ་བ། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གདུགས་པ། ཕྱི་མའི་མཐའི་མུར་
ཐུག་པ། བསྐྱལ་པ་བགྲང་བར་སྦྱོད་པ་བགྲངས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་
འཇུག་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྦྱོན་ལམ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་པ་མདོན་པར་བསྐྱབ་པོ།

འདི་ལྟ་སྟེ། ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་འཁོར་ལོ་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྦྱོད་པ་སྦྱད་པར་བྱ་བ་དང་། ལུས་དང་རག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་དོན་ཡོད་པར་བྱ་བ་
དང་། མཐོང་མ་ཐག་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དེས་པར་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། དབྱངས་
བརྗོད་མ་ཐག་དུ་ཡེ་ཤེས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བ་དང་། དད་པར་གྱུར་མ་ཐག་དུ་ཉན་
མོངས་པ་ལྟོག་པར་བྱ་བ་དང་། སྤྲན་གྱི་རྒྱལ་པོ་⁹⁵¹ལྟ་བུའི་ལུས་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་།
ཡིད་བཞིན་གྱི་རོར་བུ་ལྟ་བུའི་ལུས་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་སྦྱོད་པ་སྦྱད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་ཀླས་པར་རྒྱ་ཆེ་
བ། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གདུགས་པ། ཕྱི་མའི་མཐའི་མུར་ཐུག་པ། བསྐྱལ་
པ་བགྲང་བར་སྦྱོད་པ་བགྲངས་པ་ཐམས་ཅད་དོན་ཡོད་པར་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྦྱོན་
ལམ་ཆེན་པོ་དགུ་པ་མདོན་པར་བསྐྱབ་པོ།

འདི་ལྟ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་

950 སྤྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “མཐུ” མེད།

951 སྤྲ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཆེན་པོ” ཡོད།

པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པར་བྱ་བ་དང་། སྐྱའི་ཁྱོན་གཅིག་
ལས་མ་འདས་པའི་ནང་དུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་བ་དང་།⁹⁵² བྱིས་
པའི་ལམ་གཅིག་དང་ཐ་མི་དད་པར་⁹⁵³ བྱིས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་བ་དང་།
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྣང་པོར་གཤེགས་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ་དང་། ཡོངས་སུ་
མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་པར་བྱ་བ་དང་། (༡༦༢་ན)སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུལ་
ཆེན་པོ་མཐུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བས་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
བསམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བར་དལ་བ། དལ་བ་ལ་རྟོགས་པར་
བྱེད། ཞིབར་བྱེད། ཐོབ་པར་བྱེད་ཅིང་བསྟན་པར་བྱ་བ་དང་། གཅིག་མངོན་དུ་ཡང་དག་
པར་རྟོགས་པས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཐམས་ཅད་མྱ་ངན་ལས་འདས་པས་རྒྱས་པར་བྱ་བ་
དང་། དབྱངས་གཅིག་བརྗོད་པས་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་⁹⁵⁴ ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་
ཆོམ་པར་བྱ་བ་དང་། ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་ཀྱང་སྦྱོད་པའི་
སྟོབས་རྒྱུན་མི་གཅད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོས་ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་བྱེད་པ་
བསྟན་པར་བྱ་བ་དང་། ཆོས་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། རྩུ་འཕྲུལ་དང་སྦྱུ་མའི་མངོན་པར་
ཤེས་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་རྒྱས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་
ཀྱིས་ཀླས་པར་རྒྱ་ཆེ་བ། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གདུགས་པ། ཕྱི་མའི་མཐའི་
ལུང་ལྷག་པ། བསྐྱལ་པ་བགྲང་བར་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་བགྲངས་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་བསྐྱབ་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོ་
བརྩམས་པ་མངོན་པར་བསྐྱབ་སྟེ། སྟོན་ལམ་བརྩམས་པའི་དག་མངོན་པར་བསྐྱབ་པོ། །ཞེས་བྱ་
བའོ། །འདི་བསྐྱོམ་པའི་ཆོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཡོངས་སུ་བསྟེན་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་རོ། །

འཕགས་པ་རྒྱུན་རས་གཟིགས་དབང་ལྷག་གི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས་གང་གསུངས་པ་

952 སྐྱེ་དགེ་དང་ཅོན་ཇ་སྐྱའི་སྐྱེ་བ་དང་། མེད།

953 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཇ་ཐ་དད་པར་

954 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཇ་ཁམས་མེད།

དེ་ཡང་འདི་ལྟར་བྱ་སྟེ། དགེ་བའི་རྩ་བ་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གཡང་སའི་
 འཛིགས་པ་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྟོའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་འཛིགས་པ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 རྩོད་ས་པའི་འཛིགས་པ་བསྒྲིག་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྟོའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་བཅིང་བའི་འཛིགས་པ་བཅད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོག་འཆད་པར་
 བྱེད་པའི་འཛིགས་པ་རྣམ་པར་བསྒྲིག་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་དང་
 བྲལ་བའི་འཛིགས་པ་བསལ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཚོ་བ་མེད་པའི་
 འཛིགས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་
 (༡༦༢་བ)མེད་པའི་འཛིགས་པ་ལས་ཤིན་ཏུ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྟོའོ། །སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་བའི་འཛིགས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་འཁོར་བྱི་ནང་དུ་བག་ཚེ་བའི་འཛིགས་པ་དང་བྲལ་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་འཆི་བའི་འཛིགས་པ་ལས་ཤིན་ཏུ་བསྒྲིག་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་དན་འགྲོའི་འཛིགས་པ་ལས་རྣམ་པར་བསྒྲིག་པར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་ཡང་བའི་འགྲོ་བ་སྟུན་པ་སྟུན་ནག་ཅན་བསྒྲིག་པ་ལ་སྣང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་
 སུ་བསྟོའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རིས་མི་མཐུན་པ་དང་ཐུད་པའི་འཛིགས་པ་དང་
 ཤིན་ཏུ་བྲལ་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱུག་པ་དང་བྲལ་བའི་
 འཛིགས་པ་འགག་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མི་སྤྱུག་པ་དང་འགྲོགས་པའི་
 འཛིགས་པ་བསལ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལུས་ལ་ཡོངས་སུ་གཞོད་པའི་
 འཛིགས་པ་དང་ཤིན་ཏུ་བྲལ་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སེམས་ལ་
 ཡོངས་སུ་གཞོད་པའི་འཛིགས་པ་ལས་ཐར་བར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
 སྤྱུག་བསྟུལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་འབྱུགས་པ་ལས་ཡང་དག་པར་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
 ཡོངས་སུ་བསྟོའོ་ཞེས་བྱ་བའོ།

མདོར་ན་བཟང་པོ་སྦྱོད་པ་ལས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གཉིས་འབྱུང་བ་འདི་ནི་ཡོངས་སུ་
བསྡུ་བ་སྒྲ་ན་མེད་པ་སྟེ། འཇམ་དཔལ་དཔལ་འབོས་ཇི་ལྟར་མ་ཁྱེན་པ་དང་། ཀླུ་ཏུ་
བཟང་པོ་དེ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། །དེ་དག་གི་ནི་རྗེས་སུ་བདག་སྟོབ་ཅིང་། །དགེ་བ་འདི་
དག་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྡུ། །དུས་གསུམ་ག་ཤེགས་པ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་
ཀྲིས། །བསྡུ་བ་གང་ལ་མཆོག་ཏུ་བསྐྱགས་པ་དེས། །བདག་གིས་དགེ་བ་འདི་དག་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །བཟང་པོ་སྦྱོད་པ་མཆོག་ཕྱིར་བསྡུ་བར་བགྱི། །ཞེས་བྱ་བའོ། །
བསྐྱབ་པ་ཀླུ་ལས་བདུས་པ་ལས་ལེན་བཅུ་དྲུག་པའོ། ॥

བཅུ་བདུན་པ། ཕུག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕན་ཡོན་གྱི་ལེན།

༥ བམ་པོ་བཅུ་གསུམ་པ། ཕུག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པ་བཤགས་པ་དེས་བསོད་
ནམས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བར་ཅི་མཛོན་ཞེ་ན། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་གྱི་མདོ་
ལས་ཤེས་ཏེ། དེ་ལས་འདི་སྐད་དུ། ངས་ནི་གང་དག་བསྟན་པ་ཡི། །མི་ཁོམ་བརྒྱད་པོ་
དེ་དག་སྤོང་། །སངས་རྒྱས་(༡༦༣་ན)འབྱུང་བ་རབ་མཛེས་པ། །མཉམ་པར་བྱེད་འདི་
དལ་བ་གཅིག །མདོག་ལྡན་གཟུགས་ནི་ཕུན་སུམ་ཚོགས། །མཚན་གྱིས་ལེགས་
པར་བརྒྱན་པ་དང་། །མཐུ་དང་སྟོབས་དང་ལྡན་པར་འགྱུར། །ལེ་ལོ་ཅན་དུ་དེ་མི་
འགྱུར། །དེ་ནི་ཕུག་ཅིང་ནོར་ཆེར་འགྱུར། །བསོད་ནམས་ལྡན་ཞིང་བརྩི་བ་མེད། །འཛིག་
རྟེན་སྟོན་མ་མཉམ་བྱས་ནས། །ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྟི་སྟངས་བྱེད། །ཆོང་དཔོན་གྱིས་ནི་
རྒྱས་པ་དང་། །ཕུག་པོ་ནམས་སུ་སྟེ་བར་འགྱུར། །དཔའ་ཞིང་སྤྱན་པའི་བདག་པོར་
འགྱུར། །ལྷག་པར་གཏོང་ཞིང་སེར་སྒྲ་མེད། །རིས་བསྐྱར་རྒྱ་མཚོ་ཚུན་ཆད་ཀྱི། །ས་
ཀྲལ་ལ་ནི་དེ་བཙེན་ཞིང་། །དེ་ནི་མངའ་བདག་གླིང་བཞི་ཡི། །དབང་ཕུག་རྒྱས་པ་ཆོས་
ལྡན་འགྱུར། །འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་རྩུ་ལ་ཆེ། །རིན་ཆེན་བདུན་དང་ལྡན་པར་འགྱུར། །
རྒྱལ་སྤྱི་གནས་ནས་སངས་རྒྱས་ལ། །ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྟི་སྟངས་བྱེད། །འདི་ནས་
ཤི་འཕོས་མཐོ་རིས་སུ། །སོང་ནས་སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་དང་། །ལྷན་པོའི་སྟངས་གི་
དབང་ཕུག་པོ། །ལྷ་ཡི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་འགྱུར། །འཛིག་རྟེན་མགོན་གྱི་མཚན་རྟེན་
ལ། །མི་གང་སྟོར་བ་བྱེད་པ་ཡི། །བསྐྱགས་པ་བསྐྱལ་པ་བྱེ་བར་ཡང་། །བརྗོད་པས་
ཟད་པར་བྱ་མི་ལུས། །

སུ་ཞིག་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་ནས། །སྟོན་པའི་མཚན་རྟེན་ཕུག་འཚལ་བ། །དེ་ནི་
བསྐྱལ་པ་བྱེ་བར་ཡང་། །ནམ་ཡང་ལོང་ཞིང་འཐེང་མི་འགྱུར། །མཚན་རྟེན་བསྐྱར་བ་
བྱས་ནས་ནི། །བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་ཞིང་མཐུ་བརྟན་ལ། །བརྟན་ཞིང་རྣམ་པར་གཞོན་

བརྟན་དང་། །དེའི་མྱུར་དུ་མཁས་པར་འགྱུར། །

གང་ཞིག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་རྟོང་ལ། །བསྐལ་པ་ཀྱི་བ་གཞལ་ཡས་⁹⁵⁵
བསྟོ་སྟང་བྱས་པ་བས། །གང་ཞིག་ཕྱི་མ་མི་བཟད་བསྐལ་པ་འདི་ལ་ནི། །མཚོད་རྟེན
ཕྱག་འཆའ་དེ་ཡི་བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། །སངས་རྒྱས་དམ་པ་སྦྱིན་གནས་
མཚུངས་པ་མེད་གྱུར་པ། །སྦྱོད་པ་དམ་པ་སྦྱད་ནས་ཁྲད་པར་བརྟེན་གྱུར་པ། །མི་ཡི་
ཁྲུ་མཚོག་དེ་ལ་འདིར་ནི་མཚོད་བྱས་ན། །རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་དམ་པ་མཚུངས་མེད་རང་
བཞིན་འགྱུར། །མི་ཡི་ནང་ནས་ཤི་འཕྱོས་ནས། །སྤུམ་ཅུག་སྤུམ་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །
དེར་ནི་རིན་ཆེན་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི། །གཞལ་མེད་ཁང་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །(༡༩༣་བ)

མཚོད་རྟེན་སྲེང་བ་འདིར་སྤུལ་ན། །ཁང་བཟང་དག་དང་ཁང་བཅུགས་པ། །ལྟ་ཡི་བྱ་
མོས་བསྟེན་པ་རྣམས། །སྤུམ་ཅུ་ཙུ་གསུམ་སྟོད་པར་འགྱུར། །ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྔ་
རྩུ་གང་ཞིང་། །གསེར་གྱི་བྱེ་མ་བདལ་གྱུར་པ། །བེ་རྩུ་དང་ཤེལ་དག་གི། །ལྟ་ཡི་
རྩིང་བྱ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །དེར་ནི་ལྟ་ཡི་དགའ་སྟོད་ནས། །མཁས་པས་ཆོ་ཚད་ཚྲོགས་
པར་འགྱུར། །ལྟ་ཡི་འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕྲོས་ནས། །མི་ནང་ལོངས་སྟོད་ལྔ་པར་འགྱུར། །
མཚོད་རྟེན་སྲེང་བ་འབྲུལ་བྱེད་པ། །ཆོ་རབས་བྱེ་བ་སྟོང་རྣམས་དང་། །ཁྲག་ཁྲིག་དག་
ནི་བརྒྱ་བགངས་པ། །ཀུན་ཏུ་བཀུར་སྟེ་བྱེད་པར་འགྱུར། །

མཆོད་རྟེན་སྒྲེང་བ་⁹⁵⁶ འབྲུལ་བྱེད་པ། །དེ་ནི་འཁོར་ལོས་སྦྱར་སྒྲུལ་འབྱུར། །བསྐྱུ་བྱིན་
སྒྲུ་ཡི་དབང་ཕུག་འབྱུར། །ཆོངས་པའི་འཛིག་རྟེན་ཆོངས་པར་འབྱུར། །འཛིག་རྟེན་
མགོན་པོ་སྦྱོབ་པ་ལ། །དར་གྱི་དབྱུལ་བ་ཕུལ་བྱས་ན། །སྒྲུ་ཡི་དག་དང་མི་རྣམས་ཀྱི།
དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་འབྱུར། །འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ་སྦྱོབ་པ་ལ། །ཤེང་
བའི་ཁང་པ་བྱས་ནས་ནི། །དེ་ཡི་གཡོག་འཁོར་མི་བྱེད་ཅིང་། །སྒྲུལ་པོ་འབྱོར་པ་ཆེན་

955 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ ‘གཞལ་བྱས་’ ཡོད།

956 སྡེ་དག་དང་ཅོ་ནི་= 'བྱེ་བ་'

པོར་འགྱུར། །འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གང་སྤངས་པ། །སྤྲིག་པའི་ལས་ནི་སྤྲོད་བར་
བྱེད། །རྫོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཤད་པ་ཡི། །དག་བའི་ལས་ལ་བརྟེན་པར་བྱེད། །
ལྷ་འཕེལ་འོན་ཏེ་ལྷ་རྣམས་སམ། །འཇིག་རྟེན་དག་ནི་གང་མཁས་པ། །དེ་དག་དག་འ་
ཞིང་མགུ་བ་དང་། །བརྟེན་སྤང་བྱས་ཤིང་བསྐྱགས་པར་འགྱུར། །བརྟེན་པ་དེ་ནི་གར་
སྦྱིས་པར། །བསོད་ནམས་གཟི་ཡིས་ཤིན་ཏུ་བརྟེན། །ཡུལ་འཁོར་དག་དང་གོང་ཁྱེར་
དང་། །རིགས་དེར་བརྟེན་སྤང་བྱས་པར་འགྱུར། །

གང་གིས་སྤོས་རྒྱུ་⁹⁵⁷ ཡུངས་འབྲུ་ཅམ་སྤངས་ཏེ། །བཅོམ་ལྷན་མཆོད་རྟེན་ལ་ནི་
བདུག་བྱེད་པ། །དེ་ཡི་པན་ཡོན་བརྟེན་ཀྱིས་སེམས་དང་ཞིང་། །རྟུལ་དང་རི་མ་སྤངས་
ལ་མཉན་པར་གྱིས། །དེ་ནི་བསོད་ནམས་ལྷན་ཞིང་ཕྱོགས་ཀྱན་རྒྱ། །ནད་མེད་གྱུར་ཅིང་
སྤོ་བརྟེན་བག་ཡོད་ལྷན། །སྤྲུལ་པ་རྣམ་པར་སྤྱོད་ཆོ་མུ་རན་འདུལ། །སྦྱོ་བོ་མང་པོ་
དག་འཞིང་ཡིད་དུ་འོང་། །རྒྱལ་སྤྱི་དཔེ་ནས་རྒྱལ་བ་མཆོག་བཀྱར་འགྱུར། །མཐུ་
ཆེན་རབ་མཁས་འཁོར་ལོས་སྦྱར་འགྱུར་ཏེ། །གསེར་གྱི་མདོག་ལྷན་མཆོན་གྱི་(༡༤༤་
ན)གོ་ཆ་ཅན། །འཇིག་རྟེན་ཀྱན་ན་ཡིད་འོང་རི་⁹⁵⁸ ལྷན་ཐོབ། །

བཅོམ་ལྷན་མཆོད་རྟེན་གོས་ཀྱིས་དྲགས་བྱས་ན། །དེ་ནི་བཅོམ་མ་ཐག་ཏུ་གོས་
མཆོག་ཐོབ། །ལྷ་ཡི་བྱད་འཕགས་དར་གོས་རབ་བཟང་རྟེན། །བཅོམ་མ་ཐག་ཏུ་དེ་
ལུས་ཤིན་ཏུ་བདེ། །གང་ཞིག་གོས་ཀྱིས་བཅོམ་ལྷན་མཆོད་རྟེན་དང་། །འདྲེན་པ་
མཚུངས་མེད་རྣམས་ལ་མཆོད་བྱེད་པ། །དེ་འདྲིར་མཚུངས་པ་མེད་པའི་ལུས་འཐོབ་
སྟེ། །སྤུམ་ཅུ་ཙུ་གཉིས་མཆོན་གྱི་མེ་ཏོག་རྒྱས། །བཅོམ་ལྷན་མཆོད་རྟེན་གོས་ཀྱིས་
དྲགས་བྱས་ན། །ལག་མཐིལ་ནས་ནི་མུ་ཏིག་སྤོང་མཛེས་པ། །སྤྲོ་ཆོགས་དག་དང་
སངས་གའི་སྤོང་བ་དང་། །གསེར་སྦྱད་རབ་མཛེས་བསྐྱལ་པ་མཐའ་ཡས་འབྱུང་། །

957 སྤོ་དག་དང་ཅེན་ཅེ་ ‘སྤོས་རྒྱུ’

958 སྤུམ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཅེ་ ‘ཅེ’

འཇིག་རྟེན་སངས་རྒྱས་འགྲུང་ཞེས་མོས་བསྐྱེད་དེ། བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་བ་དན་
 སུལ་བྱས་ན། །དེ་ནི་སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་མཆོད་འོས་འགྲུར། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་མཆོག་དམ་པ་
 ཞི་བ་སྤྱོད། །རྟུ་བསལ་སེམས་ཅན་མཆོག་ལ་རྒྱལ་མཆོན་སུལ། །རིང་པོར་མི་
 ཐོགས་ནོར་མང་རྒྱེད་པར་འགྲུར། །ཤེས་རབ་མཐའ་ཡས་མཛོད་ནི་མང་ལྡན་ཡང་། །
 སེམས་རྒྱུད་མི་འགྲུར་དམན་པའི་སེམས་མི་འགྲུར། །དེ་ནི་གཞན་ལ་གཞོན་པའི་
 སེམས་མི་སྐྱེད། །སེམས་ནི་རབ་དང་རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་ལྡན། །དེ་ལ་མི་དང་དྲག་དང་
 མཆོན་མི་ཚུགས། །སྐྱེ་བོ་ཚོགས་ཆེན་གྱིས་ནི་བལྟ་བར་འགྲུར། །

སངས་རྒྱས་མཆོད་རྟེན་མར་མེ་གཅིག་སུལ་ན། །འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་སྤྱིད་པའི་ཆེ་མོའི་
 བར། །སངས་རྒྱས་ཞིང་ནི་འཛམ་གླིང་གསེར་གྱིས་གང་། །དེ་འདྲའི་དཔལ་དེ་ཟད་པར་
 བྱ་མི་རུས། །བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་མར་མེ་སུལ་བྱས་ན། །དེ་ཡི་ལུས་ནི་མདོག་དན་
 ཡོང་མི་འགྲུར། །གཟུགས་མཆོག་སྤྱིང་ལག་པ་གཟུ་བ་འདྲ། །སྤྲང་བ་ཐོབ་ནས་
 འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་རྒྱ། །གལ་ཏེ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་སངས་རྒྱས་ཞིང་། །ཡུངས་འབྱུ་
 དག་གིས་བྱར་བྱར་གང་གྲུར་པ། །བགྲང་བ་དང་ནི་གཞལ་ཞིང་བཛོད་པར་རུས། །བདེ་
 གཤེགས་མར་མེ་གཅིག་སུལ་དེ་ལྟ་མིན། །རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པའི་གཟུགས་མཛེས་
 བལྟ་སྤྱད་པ། །སྤྱ་ཞིག་བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་འབུལ་བྱེད་པ། །དེ་འདིར་ལུས་ནི་
 མཚུངས་པ་མེད་འགྲུར་ཏེ། །གང་གིས་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་ནི་རབ་འབར་བ། །སྤུལ་བྱ་(༡༤༥
 བ)ཙ་གཉིས་མཆོན་གྱི་གོ་བགོས་འགྲུར། །བྱད་པར་འཕགས་པའི་གཟུགས་དང་
 གསེར་འདྲ་དང་། །འཛམ་གླིང་གསེར་ལྟར་རབ་མཛེས་བལྟ་ན་སྤྱད། །མཆོན་གྱི་མེ་
 ཏོག་རྒྱས་པས་མཛོད་དུ་གང་། །མཛོད་པར་ཤེས་པ་འཐོབ་ཅིང་དབང་ཆེར་གྲགས། །
 བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་མཆོག་དམ་པ་ཞི་བ་སྤྱོད།⁹⁵⁹ །དེ་ནི་ནམ་ཡང་ལོངས་སྤྱོད་འགྲིབ་མི་
 འགྲུར། །ལྟས་ཀྱང་བསྟི་སྟངས་བྱ་ཞིང་མཆོད་པར་འོས། །བརྟན་པ་འདོད་པའི་ལོངས་

959 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཡོད།

སྒྱུད་གཞར་མི་དགའ། །ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག་རབ་མཁས་ཚངས་པར་སྒྱུད། །ཡི་
དམ་བཅས་ནས་ནགས་དང་⁹⁶⁰ནགས་འདབ་⁹⁶¹སོང། །མདོན་ཤེས་འཐོབ་ཅིང་བྱད་
པར་འཐོབ་པར་འགྱུར། །

བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་གདུགས་འབུལ་བ། །རི་ལྷ་བྱར་ཡང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་མི་འདོར། །བྱམས་ལ་གནས་ཤིང་མི་དམན་སེམས་སུ་འགྱུར། །དེ་ཡི་ཤེས་པ་
རྣམས་ཀྱང་ཉམས་པ་མེད། །རོལ་མོ་སྤྱོད་ཡིས་མི་མཆོག་མཆོད་བྱས་ན། །ཁྱ་ངན་མེད་
ཅིང་དབང་ལྡན་རྒྱལ་པོར་འགྱུར། །མི་ཡི་འཇིག་རྟེན་ཡིད་འོང་སྤྱོད་ལྡན་འགྱུར། །དེ་སྤྱོད་
ཡན་ལག་ཚང་ཞིང་དག་པར་འོང། །བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་རོལ་མོ་འཛི་སྤྱོད་བྱས་ན། །
ཤེས་བཞིན་ལྡན་ཞིང་མིག་ནི་རྣམ་དག་འགྱུར། །རྣ་བ་རྣམ་པར་དག་ཅིང་སེམས་ཀྱང་
དག །སྤྱོད་ཡི་དབང་པོ་མཆོག་དང་ལྡན་པར་འགྱུར། །དེ་ཡི་ལྷེ་ནི་རབ་མཛེས་བལྟ་ན་
སྤྱག་ཐོག་མར་རབ་མཉེན་མཛེས་ཤིང་སྤྱོད་ཡིད་འོང། །དཔེར་ན་ལྷ་ཡི་རིན་ཆེན་གྱི་རུ་
འབྱ། །སྤྱོད་ཡིན་ལག་གྱེ་བ་དཔག་མེད་འབྱིན། །བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་རོལ་མོ་འཛི་
སྤྱོད་བྱས་ན། །ནམ་ཡང་སྤྱུལ་དུ་མི་འགྱུར་ལྷེ་མེད་མིན། །ཞར་བ་སྤྱར་པོ་ཡ་ཡོ་ཅན་མི་
འགྱུར། །ལུས་ནི་བྱད་པར་འཕགས་ཤིང་ཤིན་ཏུ་མཛེས། །བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་རོལ་
མོ་འཛི་སྤྱོད་བྱས་ན། །ལྷ་འམ་ཁྲ་འམ་མི་འམ་ལྷོ་འཕྱེ་ཆེ། །སུ་ཡང་དེ་ལ་མ་དད་སྤྱོད་མི་
འགྱུར། །དབུགས་ཕྱིན་ཐོབ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་རྒྱ། །བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་འདས་
པའི་མཆོད་རྟེན་ཕྱགས། །བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་དུ། །ཡན་ལག་མ་སྤྱད་
བྱད་འཕགས་ལུས་ཐོབ་ཅིང། །མཛེས་ལ་མཆོད་གྱིས་གོ་ཆར་བྱས་པར་འགྱུར། །
བཅོམ་ལྡན་མཆོད་རྟེན་འདས་པའི་མཆོད་རྟེན་ཕྱགས། །ལྷ་ཡི་ཅན་ལྷན་བྱད་འཕགས་རབ་
མཛེས་པའི། །གཞལ་མེད་ཁང་མཆོག་(༡༦༥)ཡིད་འོང་བྱི་ལྡན་འཐོབ། །དེ་ནི་དེ་ལ་

960 ལྷ་མཚན་དང་པོ་ཅིང་ཨ་ནགས་དང་མེད།

961 ལྷ་མཚན་དང་པོ་ཅིང་ཨ་ཉིད་དུ་ཡོད།

ལྷན་མཆོད་རྟེན་བ་རྒྱ་བསལ་བྱས་ན། །ཁ་ཟས་གཙང་མ་དག་ཀྱང་རྟེན་འགྱུར་ཞིང་། །
ཁྱད་འཕགས་ཁ་དོག་ལྷན་ཞིང་བཏུ་སྟུག་པ། །རིག་དང་ལྷན་ཞིང་རབ་མཛེས་གོས་
རྣམས་འཐོབ། །⁹⁶²

དད་པའི་ཤུགས་བསྐྱེད་བཅོམ་ལྷན་མཆོད་རྟེན་ལ། །མེ་ཏྲག་(༡༤༥་བ)སྐྱམ་པོ་ཉལ་
ཉིལ་ཤུགས་བྱས་ན། །འདོད་པ་སྦྱད་པ་སྟུག་བསལ་བྱེད་པ་⁹⁶³སྟོང་། །སྟོབས་བཅུ་
མངའ་བའི་དེད་དཔོན་མཉེས་པར་བྱེད། །མཆོད་རྟེན་མེ་ཏྲག་རྟིང་པ་སྟུ་འཕྱག་པ། །དེ་
ནི་མཛེས་ཤིང་རྣམ་དག་ལུས་སྟུ་འགྱུར། །སྐྱེ་བོ་མང་པོས་མཆོད་འོས་བཏུ་འོས་
འགྱུར། །དེ་ལ་རྒྱལ་པོ་གཞོད་པར་སེམས་མི་འགྱུར། །བཅོམ་ལྷན་མཆོད་རྟེན་དག་ལ་
སྟུ་རབས་མིས། །མེ་ཏྲག་སྟུལ་བ་སྐྱམ་པོ་ཤུགས་བྱས་ན། །དན་སོང་ས་ཡི་ལམ་དན་
ཐམས་ཅད་གཙོད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཕུང་པོར་གནས། །མཆོད་
རྟེན་མེ་ཏྲག་རྟིང་པ་སྟུ་འཕྱག་པ། །བག་ཡོད་མྱ་ངན་རྣམས་དང་སྦྱོན་རྣམས་སྟོང་། །
ནད་རྣམས་དུ་མ་མ་ལུས་རྣམ་པར་སྟོང་། །བསྐྱལ་པ་མཐའ་ཡས་རྣམས་སྟུ་དབྱུགས་
འབྱེན་འཐོབ། །མཆོད་རྟེན་མེ་ཏྲག་རྟིང་པ་སྟུ་འཕྱག་པ། །སྦྱིན་གནས་མཚུངས་མེད་
སེམས་རྒྱས་འཐོབ་པར་འོང་། །མཚུངས་མེད་ཐོབ་ཅིང་ལྷ་མིས་མཆོད་འོས་འགྱུར། །
རྣམ་དག་ལུས་ལྷན་རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པར་འགྱུར། །ལྷ་ཡི་མེ་ཏྲག་རབ་མཛེས་
མརྒྱ་ར། །མཚུངས་མེད་པ་ཇ་ལ་ཡང་སྟུ་འབུལ་དང་། །མཆོད་རྟེན་མེ་ཏྲག་ཉལ་ཉིལ་
སྟུ་འཕྱག་པ། །དེད་ག་རྣམ་སྦྱིན་འདྲ་སྟེ་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། །

འཛིག་རྟེན་སངས་རྒྱས་འགྱུར་བྱར་མོས་བསྐྱེད་དེ། །སྟོན་པའི་མཆོད་རྟེན་ཐལ་སྟུར་
ཤུག་འཆའ་བ། །འཛིག་རྟེན་དག་ན་སྒྲ་མར་བཀྱར་སྟེ་བྱ། །དེ་ནི་མཛེས་ཤིང་བཏུ་ན་
སྟུག་པར་འགྱུར། །དེ་འདིར་རྒྱལ་སྟོན་ཐོབ་ནས་ལྷ་ཁྱུ་མི། །ལྟོ་འཕྱེ་ཆེད་འཛིག་རྟེན་

962 སྟུར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རིག་དང་རབ་མཛེས་གོས་དང་ནོར་རྣམས་ཐོབ། །

963 སྟེ་དགོད་དང་ཅོ་ནེ་། བྱེད་

ཐམས་ཅད་འདུད། །སྤྲོད་གི་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱན་རྒྱས་པར་འགྱུར། །དབང་ཕྱག་
 ཉིད་ཏུ་དབང་ཐོབ་རྒྱལ་སྤྲོད་བསྟེན། །དེ་ཡི་ཡུལ་ལ་སེམས་ཅན་གང་གནས་པ། །དེ་
 ཀྱན་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་རྫོགས་པར་འགོད། །དེས་ནི་ངན་སོང་ས་ཡང་རྣམ་པར་
 སྤྲོད། །དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་དོན་མཆོག་དམ་པ་བྱེད། །བསོད་ནམས་སློ་བྲོས་དཔྱད་
 ལྡན་⁹⁶⁴མཆོད་འོས་འགྱུར། །དབུགས་ཕྱིན་ཐོབ་ནས་འཛིག་རྟེན་ཀྱན་ཏུ་རྒྱ། །དེ་ཡི་
 གཡོག་འཁོར་ཡིད་འོང་སྒྲ་སྒྲད་ལྡན། །བསམ་པ་ཇི་བཞིན་དེ་དག་དགའ་བ་བསྐྱེད། །
 གསལ་སྟོན་དག་གིས་སེམས་ཅན་གོ་བར་བྱེད། །དེ་སློག་དབང་ཕྱག་སྤྲུལ་ཀྱང་ཕན་
 མི་བྱེད།⁹⁶⁵ །སྐྱེ་བོ་ཚོགས་ཆེན་དག་གིས་བལྟ་འོས་འགྱུར། །དེ་ཡི་གཡོག་ཀྱང་
 དབྱངས་(༡༤༤ན)ལྡན་⁹⁶⁶ཡན་ལག་དག །

སངས་རྒྱས་མཆོད་རྟེན་ཐལ་སྤྲུལ་ཕྱག་འཛུལ་བ། །སྤྱིན་དང་སྟོན་པར་སྤྲུལ་དང་དོན་སྤྲོད་
 དང་། །དོན་མཐུན་པ་དག་སྐྱེ་བོ་མང་ལ་བྱེད། །སྤྲུལ་ཤིང་བརྒྱད་ཀྱང་ཁོ་བའི་དངོས་མི་
 བསྐྱེད། །སངས་རྒྱས་མཆོད་རྟེན་ཐལ་སྤྲུལ་ཕྱག་འཛུལ་བ། །མཐོ་རིས་འཛིག་རྟེན་
 གནས་ཤིང་ལྟ་དབང་འགྱུར། །མིར་གྱུར་ན་ཡང་མི་ཡི་རྒྱལ་པོ་འོས། །དེ་ནི་ནམ་ཡང་
 ཡོངས་སུ་ཉམས་མི་འགྱུར། །སངས་རྒྱས་མཆོད་རྟེན་ཐལ་སྤྲུལ་ཕྱག་འཛུལ་བ། །དེ་
 ནི་ནམ་ཡང་ངན་སོང་ཕྱིས་མི་ལྟུང་། །འཛིག་རྟེན་འདིར་དེ་རྟག་ཏུ་འདོད་པ་སྤྲོད། །ཁོར་
 ཅན་ནང་ན་ཕྱག་ཅིང་ཁོར་མང་འགྱུར། །ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་ཆོག་གཅིག་སུ་སྤྲུལ་བ། །དེ་ནི་
 ནམ་ཡང་མི་རིགས་བསྐྱུགས་མི་སྤྲོད། །མི་ཡི་འཛིག་རྟེན་གནས་མིན་སྤྲོད་མི་འགྱུར། །
 དེ་ལ་སེམས་ཅན་མི་ངོམས་དགའ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྤྲོད་རྗེ་ཆེན་པོ་པད་མ་དཀར་པོ་འཛིན་པའི་ལས་ཀྱང་། ཀྱན་དགའ་བོ་ང་འདུག་པ་ལ་མཛོན་

964 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “དག་ལྡན”

965 རྩི་དགེ་བཀའ་འགྱུར། མདོ་རྩི་ཅུ་གླུ་གསུམ་ལམ་༤༡ ཤོག་གངས་ ༢༤༥ བ། འཕགས་པ་སྤྲུལ་རས་གཟིགས་ཞེས་བྱ་བ་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོར། “སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མི་སྤྲོད་ཞི་ཆོག་སྟེན། །དེ་ལ་སྤྲུལ་དབང་ཕྱག་མཛུ་མི་བྱེད། །”

966 སྤྲུལ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ “སྤྲུལ་དབྱངས་”

སྤྱི་ཏུ་བསྐྱེ་སྤྱད་བྱེད་པ་དང་སྤྱི་མར་བྱེད་པ་ནས་མཆོད་པར་བྱེད་པའི་བར་ལྟ་ཞོག། 1
གང་དེ་ཡོངས་སུ་བྱ་བ་དན་ལས་འདས་ནས་རིང་བསྐྱེད་ཡུངས་འབྱུ་ཅམ་ལ་བསྐྱེ་སྤྱད་
བྱེད་པ་ལྟ་ཡང་ཞོག། 1དེ་ཕྱིར་མཆོད་རྟེན་བྱས་པ་ལ་གང་བསྐྱེ་སྤྱད་བྱེད་པ་ལྟ་ཡང་
ཞོག་སྟེ། ཀུན་དགའ་བོ་གང་དག་ལ་ཅིག་སངས་རྒྱས་ལ་དམིགས་ནས་ཐ་ན་སངས་རྒྱས་ལ་
དམིགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་མེ་ཏྲོག་གཅིག་ནམ་མཁའ་ལ་འདོར་ན། དེའི་རྣམ་པར་
སྤྱིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཀུན་དགའ་བོ་དེའི་རྣམ་པར་སྤྱིན་པ་དག་གི་རྩ་བ་དེ་དག་⁹⁶⁷ ཐམས་ཅད་ཀྱི་
འབྲས་བུ་བྱ་བ་དན་ལས་འདས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐ་མ་བྱ་བ་དན་ལས་འདས་པར་ང་སྤྱོད།

ཀུན་དགའ་བོ་གང་དག་ལ་ཅིག་སངས་རྒྱས་ལ་དམིགས་ནས་ཐ་ན་སངས་རྒྱས་ལ་
དམིགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་མེ་ཏྲོག་གཅིག་ནམ་མཁའ་ལ་འདོར་ན། དེའི་རྣམ་པར་
སྤྱིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཀུན་དགའ་བོ་གཤམ་ཏེ་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་བསྐྱེད་པ་
གཅིག་ཏུ་འཁོར་བ་ལ་འདི་རིམ་སྤྱད་པར་ཀུན་ཏུ་བརྒྱུག་ཅིང་འཁོར་ཡང་། འཁོར་བའི་
སྤྱིན་པ་མཐའ་མི་ཤེས་པ་བཞིན་ཏུ་བསོད་ནམས་མཛོད་པར་འདུ་བྱ་བའི་དག་གི་རྩ་
བ་མཛོད་པར་འདུ་བྱས་པ་དེའི་མཐའ་དེ་ནི་བརྒྱ་བྱིན་རྣམས་ཀྱིས་རྟོག་པར་སྤྱོད་པ་མ་
ཡིན་ནོ། 1དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། (166བ)ཀུན་དགའ་བོ་འདི་ལྟར་སངས་རྒྱས་ལ་ཕུལ་
བའི་ཡོན་ཏན་ནི་འཁོར་བ་ན་སྤྱོད་པའི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པར་སྤྱོད་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་ཏུ་ན་དག་གི་རྩ་བ་དེའི་འབྲས་བུ་བྱ་བ་དན་ལས་འདས་པ་ཉིད་⁹⁶⁸
ཡིན་པས་ཐ་མ་བྱ་བ་དན་ལས་འདས་པར་ང་སྤྱོད།

ཀུན་དགའ་བོ་གང་དག་ལ་ཅིག་མཛོད་ཏུ་བསྐྱེ་སྤྱད་བྱེད་པ་ལྟ་ཡང་ཞོག། 1གང་དེ་སྤྱི་
གཏུང་དང་རིང་བསྐྱེད་ཡུངས་འབྱུ་ཅམ་ལ་སྤྱི་གཏུང་གི་མཆོད་པ་བྱེད་པ་ལྟ་ཡང་ཞོག།
གང་དེ་ཕྱིར་མཆོད་རྟེན་བྱས་པ་རྣམས་ལ་བསྐྱེ་སྤྱད་བྱེད་པ་ལྟ་ཡང་ཞོག། 1གང་སངས་

967 སྤྱི་ཐང་དང་ཡེ་ཅིང་། “དག་གི་རྩ་བ་དེ་དག་” མེད།

968 སྤྱི་དག་དང་ཅིན་། “འབྲས་བུ་” ཡོད།

རྒྱལ་ལ་དམིགས་ནས་ཐ་ན་མེ་ཏྲིག་གཅིག་ནམ་མཁའ་ལ་འདྲོང་བ་ཡང་ལྟ་ཡང་ཞོག་
སྟེ། གྲུན་དག་འབོ་གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་མུ་དན་ལས་འདས་པའི་སྐལ་བ་མེད་པ་ཞིག་
གིས་སངས་རྒྱལ་ལ་དམིགས་ནས་ཐ་ན་⁹⁶⁹མེ་ཏྲིག་གཅིག་ནམ་མཁའ་ལ་འདྲོང་ན་
ཡང་གྲུན་དག་འབོ་དག་བའི་རྩ་བ་དེའི་⁹⁷⁰འབྲས་བུ་དེ་ཡང་མུ་དན་ལས་འདས་པའི་
འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། མུ་དན་ལས་འདས་པས་ཀླས་པ་དང་མུ་དན་ལས་འདས་པའི་
མཐས་གཏུགས་པར་ང་སྤྱོད་ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྤྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པ་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱང་། སྤྱི་བདག་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཆོས་བརྒྱད་དང་ལྔན་ན། ཏྲག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སངས་རྒྱལ་དང་ཕྱད་པ་
འཐོབ་བོ། །བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱལ་གྱི་གཟུགས་ལ་ལྟ་བ་ཡང་
དག་པར་འཛིན་དུ་འཇུག་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་རིམ་གྱོ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུན་
མི་འཆད་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསྐྱུགས་པ་བརྒྱད་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་སྐྱུ་གཟུགས་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བལྟ་
བ་ཡང་དག་པར་འཛིན་དུ་འཇུག་པ་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཞིང་གང་ན་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྐྱུ་གཟུགས་པའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཞིང་དེར་སྦྲོན་ལམ་འདེབས་པ་དང་།
རྒྱུན་ཞུས་པ་མེད་པ་དང་། རྒྱུན་རྒྱ་ཆེན་པོར་གྱུར་ནས་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཚོལ་
བའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

བསོད་ནམས་འཕེལ་བར་འདྲོད་པ་ལ་སངས་རྒྱལ་དང་འཕྱད་པ་ཅི་དགོས་ཤེ་ན། དེའི་
མཐའ་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མ་ཡིན་པས་མི་ཤེས་ཏེ། འཕགས་པ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་པ་
ལས་ཇི་སྐད་བསྐྱུགས་པ་ལྟ་བུའོ། །(༡༦༧ན)བསྐྱལ་བ་བྱེ་བ་ཕྱག་བརྒྱར་ཡང་། །
སངས་རྒྱལ་སྐྱེ་ནི་རབ་དཀོན་⁹⁷¹ན། །ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པའི་མཚོག་ །མཐོང་

969 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘ཐ་ན’ མེད།

970 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘རྩ་བ་དེའི’ མེད།

971 རྩེ་དག་དང་ཅོན་ཟེ་ ‘བཀོད’

བར་འགྱུར་བ་སྒྲིམ་ཅི་དགོས། །ཆོས་ཀྱན་རྟོགས་པར་ཐུགས་རྒྱུད་ཅིང་། །འཛིག་རྟེན་
གསུམ་གྱི་བསོད་ནམས་སྟེགས། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྣམ་སྦྱང་བ། །འཛིག་རྟེན་
སྟོན་མ་མཐོང་བ་ལེགས། །བསོད་ནམས་ཆེ་ལས་གྲུབ་པའི་ཞིང་། །ཡེ་ཤེས་དགྲིལ་
འཁོར་རབ་ཤར་བ། །འཛིག་རྟེན་དཔག་མེད་སྤང་བར་མཛད། །བསོད་ནམས་སྤང་པོ་
རྣམ་པར་འཕེལ། །སྤྱག་བསྐྱུལ་བྱ་བ་གཅོད་མཛད་ཅིང་། །ཡེ་ཤེས་སྤང་པོ་སྦྱང་བ་ཡི། །
རྒྱལ་བ་གང་གིས་མཉེས་བྱས་པ། །དེ་དག་དན་འགྲོའི་འཛིགས་པ་མེད། །ཀར་གཉིས་
དམ་པ་མཐོང་ན་ནི། །སེམས་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྦྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །ཤེས་རབ་སྟོབས་ནི་འོད་
གསལ་བ། །གྲངས་མེད་པ་ཡང་སྦྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། །སེམས་ཅན་ཀྱན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །བརྟན་ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྡན་ལ། །
ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རབ་བསྐྱོར་བ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་། །དོན་
ཀྱན་བརྩོན་པའི་སངས་རྒྱས་ལ། །བསྐྱུལ་པ་བྱེ་བ་ཐུག་བརྒྱུར་ཡང་། །ལུས་ཅན་དག་
ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །ལན་དུ་ཕན་གདགས་ཇི་ལྟར་ལུས། །དན་སོང་གསུམ་པོ་མི་
བཟད་དུ། །བསྐྱུལ་པ་བྱེ་བར་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཡི། །ཆགས་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་བསྟོགས་པ། །
སྟོན་པ་མི་མཐོང་དེ་ལྟ་མིན། །འཛིག་རྟེན་རི་སྟེང་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །དན་སོང་འགྲོ་བ་སོ་
སོ་དེར། །ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་གནས་སྤྱོད་ཡི། །སངས་རྒྱས་མི་ཐོས་དེ་ལྟ་མིན། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་
ན་དན་སོང་དུ། །ཡུན་རིང་གནས་པར་འདོད་ཅེན། །གང་ཕྱིར་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་དག །
མཐོང་ན་ཡེ་ཤེས་འཕེལ་ཕྱིར་རོ། །འཛིག་རྟེན་དབང་ཐུག་རྒྱལ་མཐོང་ན། །སྤྱག་
བསྐྱུལ་ཐམས་ཅད་རྒྱན་ཆད་འགྱུར། །ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྦྱོད་ཡུལ་གྱིས། །ཡེ་
ཤེས་ལ་ཡང་འཇུག་པར་འགྱུར། །མི་མཆོག་སངས་རྒྱས་མཐོང་ན་ནི། །སྦྱོབ་པ་
ཐམས་ཅད་ཟད་པར་འགྱུར། །གང་གིས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་འགྱུར་བའི། །བསོད་ནམས་
དཔག་ཏུ་མེད་པ་འཕེལ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

བསོད་ནམས་རབ་ཏུ་⁹⁷²འཕེལ་བར་བྱ་བ་ལ་སངས་རྒྱས་དང་ཕྱད་པ་ནི་དེ་ལྟར་
(༡༢༧་བ)དགོས་པ་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་གཟུགས་ཅམ་
མཐོང་བ་ཡང་དེ་ཅམ་དུ་འབྲས་བུ་དཔག་ཏུ་མེད་ན། རང་གི་རོལ་མཐོང་བ་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་
ཅི་དགོས། དད་པ་འི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་འདི་ཕུག་རྒྱུ་འཛིན་པ་ལས། འཇམ་
དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱའམ་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་གང་ལ་ལ་ཞིག་གིས། བསྐྱལ་པ་གང་གཞི་
ལྷུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩལ་སྟེད་ཀྱི་རང་སངས་
རྒྱས་དག་ལ་ཉིན་གཅིག་བཞིན་དུ་ལྷའི་ཟས་རོ་བརྒྱ་དང་ལྷན་པ་བྱིན་པ་དང་དེ་བཞིན་
དུ་ལྷའི་གོས་རྣམས་སྦྱིན་པ་བྱིན་པ་བས། འཇམ་དཔལ་རིགས་ཀྱི་བྱའམ་རིགས་ཀྱི་
བྱ་མོ་གཞན་གང་ཞིག་གིས་སངས་རྒྱས་རི་མོར་བྲིས་པ་འམ་གཟུགས་སུ་བྱས་པ་
མཐོང་ན། འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་བསོད་ནམས་གངས་མེད་པ་བསྐྱེད་ན། ཐལ་མོ་སྦྱར་
བའམ་མེ་ཏོག་གམ་བདུག་པ་འམ་སྟོས་སམ་མར་མེ་འབུལ་བ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཏེ། འདི་ནི་
དེ་བས་ཆེས་བསོད་ནམས་གངས་མེད་པ་བསྐྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྟོན་ལས་ཀྱང་། བསོད་ནམས་སྟེལ་བའི་ཐབས་གསུངས་
ཏེ། གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འི་མཆོད་རྟེན་འཕུག་པ་དེ་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་
མཆོག་བཞི་འཐོབ་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། གཟུགས་ལ་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་
མཆོག་དང་། མཉམ་པར་གཞན་པ་བརྟན་པ་ལ་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་མཆོག་
དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་བ་ལ་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་མཆོག་དང་།
མཆོན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ལ་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་མཆོག་ཅེས་བྱ་བ་འོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འི་མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་མེ་ཏོག་འབུལ་བའམ་
སྟོས་རིས་འབྱི་ན་མ་ཆོང་བ་མེད་པ་བརྒྱད་འཐོབ་སྟེ། བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། གཟུགས་མ་
ཆོང་བ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། འོངས་སྟོན་མ་ཆོང་བ་མེད་པ་དང་། གཡོག་འཁོར་མ་

972 ལྷུང་ཐང་དང་ལེ་ཅིང་ཨ་རབ་ཏུ་ མེད།

ཚང་བ་མེད་པ་དང་། རྩལ་ཁྲིམས་མ་ཚང་བ་མེད་པ་དང་། ཉིང་དེ་འཛིན་མ་ཚང་བ་མེད་
པ་དང་། ཐོས་པ་མ་ཚང་བ་མེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་མ་ཚང་བ་མེད་པ་དང་། སྟོན་ལམ་
མ་ཚང་བ་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཟིན་པོ་ཆེན་པོ་འཛིན་པ་ཀྱང་། གང་དག་སྲིད་པ་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་
སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སོ་སོ་ནས་དེ་བཞིན་(༡༤༤ན)ག་ཤེགས་པའི་མཆོད་
རྟེན་འཕང་དུ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཟིན་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ལྟ་བུ་བྱེད་ལ་དེ་དག་ལ་ཡང་སོ་སོ་ནས་
གང་གཞི་ཁྲུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་ཀྱི་བསྐྱལ་པར་བསྟེ་སྟེད་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྟེ་སྟེད་
བྱེད་པ་བས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་གང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་དང་མ་
བྲལ་བས་མེ་ཏོག་གཅིག་འདོར་ན། དེ་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་སྤྲུམ་བས་བསོད་
ནམས་ཆེས་མང་དུ་བསྐྱེད་དེ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོ་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་སེམས་ཅན་
གང་དག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པར་གྱུར་
ལ། ཐམས་ཅད་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་སྲིད་དང་ལྷན་པར་གྱུར་ཏེ། འཁོར་ལོས་
སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ཀྱང་མར་མེའི་སྟོད་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཅོམ་བྱས་ཏེ། རི་རབ་ཅོམ་
གྱི་མར་མེའི་སྟོང་པོས་མར་མེ་བྱས་⁹⁷³ལ། སོ་སོ་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་མར་མེའི་མཆོད་
པས་དེ་བཞིན་ག་ཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་མཆོད་པ་བས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའ་བྱིམ་གྱི་གནས་ནས་འབྱུང་བ་གང་གིས་མར་མེའི་སྟོང་པོ་འབྱུ་མར་གྱིས་བསྐྱུས་
ཏེ་དེ་བཞིན་ག་ཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་གྱི་དྲུང་དུ་འཛིན་ན། རས་འབྱུ་མར་གྱིས་བསྐྱུས་
པའི་མར་མེ་འདི་ལ་སྤྲུམ་མའི་མར་མེ་སྤུལ་བ་དེས་བརྒྱའི་ཆར་ཡང་མི་ཤོད་པ་ནས་རྒྱའི་
བར་དུ་ཡང་མི་བཟོད་དོ། །འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་ལ་
སོགས་པའི་དགེ་སྟོང་གི་དགེ་འདུན་ལ་བདེ་བར་སྐྱར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤྱད་བྱེད་

973 ‘བྱས་’ ཞེས་པ་འདིར་སྐྱར་བའི་དོན་དུ་སྤྲུམ་

པ་བས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱིས་གནས་ནས་མངོན་པར་བྱང་བ་གང་གིས་
བསོད་སྦྱོམས་སྤངས་ཏེ། ལྷུང་བཟེད་དུ་ཆུད་པ་དེ་གཞིན་དག་དང་བགོ་བཤའ་བྱས་ཏེ་
ཟ་ན་དེའི་དེ་བས་ཆེས་མང་ཞིང་ཆེས་རིན་ཆེན་འོ། །གང་ཡང་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་དག་གིས་
རིམ་བཤམ་གྱི་གོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་དག་སྦྲོང་གི་དག་འདུན་ལ་
ཕུལ་བ་བས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱིས་གནས་ནས་མངོན་པར་⁹⁷⁴བྱང་བ་གང་
གིས་ཕྱི་རོལ་དུ་བྱུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་
ཞུགས་པའི་དག་སྦྲོང་གི་དག་འདུན་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ལ་ཆོས་
གོས་གསུམ་ཕུལ་ན། དག་སྦྲོང་གི་ཆོས་གོས་བྱིན་པ་འདིས་གོས་སྦྱིན་པ་སྤྲུམ་པ་དེ་
ཟེལ་གྱིས་ཉོན་པར་(༡༢༤་བ)འགྱུར་རོ།

ཡང་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་རེ་རེས་འཛིན་བྱའི་གླིང་ཐམས་ཅད་མེ་ཏོག་གིས་མཛེས་པར་བྱས་
ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ལ་ཕུལ་བ་བས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱིས་
གྱི་གནས་ནས་བྱང་བ་གང་གིས་ཐ་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ལ་མེ་ཏོག་
གཅིག་ཕུལ་ན་སྦྱིན་པ་འདི་ལ་སྦྱིན་པ་སྤྲུམ་པ་བས་དེས་བརྒྱའི་ཆར་ཡང་མི་ཤོད་པ་ནས་
རྒྱའི་བར་དུ་ཡང་མི་ཤོད་དོཞེས་གསུངས་སོ།

མཐར་གྱིས་ཡང་དག་པར་འཕགས་པའི་ལཱུ་ལས་ཀྱང་བསྟན་ཏེ། མན་ཡོན་བཟང་པོ་
བཞི་པོ་འདི་དག་མཐོང་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཆོད་པ་
ལ་སྦྱོར་བར་འགྱུར་ཏེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། བདག་གིས་སྦྱིན་གནས་ཀྱི་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་
བྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། བདག་མཐོང་ནས་གཞན་དག་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱོར་པར་
འགྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཆོད་པས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བརྟན་པར་
འགྱུར་བ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་རྒྱུས་བྱ་ཆེན་པོའི་མཆོན་སུམ་ཅུ་ཙུ་གཉིས་
ཀྱི་དག་བའི་རྩ་བ་སོགས་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། བཞི་པོ་འདི་དག་གོ་ཞེས་སོ། །འདི་ནི་དེ་

974 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། མངོན་པར་མེད།

བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཆོད་པ་དང་རིམ་གྱོ་བྱེད་པ་སྒྲ་ན་མེད་པ་སྟེ། སྒོ་གྲོས་རྒྱ་
མཆོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྟེད་དུ། སྒོ་གྲོས་རྒྱ་མཆོ་གསུམ་པོ་འདི་དག་ནི་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཆོད་པ་དང་རིམ་གྱོ་བྱེད་པ་སྒྲ་ན་མེད་པའོ། །གསུམ་གང་ཞེ་
ན། གང་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། གང་དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་
དང་། གང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཀྱང་བསྟན་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་ཆོས་བཅུ་དང་ལྔ་ན་མངལ་གྱི་དྲི་མས་མི་གོས་པར་སྦྱེའོ། །བཅུ་གང་ཞེ་ན།
འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཟུགས་བྱེད་པ་དང་། མཆོད་རྟེན་ཞིག་པ་འཆོས་
པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་དག་ལ་སྒྲོས་ཀྱི་བྱུག་པ་འབུལ་བ་དང་།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱུ་གཟུགས་དག་ལ་ལྷུས་ཀྱི་སྒྲོས་ཚུ་འབུལ་བ་དང་། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་དག་ལ་ཕྱག་དར་དང་སྐྱེད་ལྷུ་བྱ་བ་འབུལ་བ་དང་།
མ་མ་ལ་ལུས་ཀྱི་རིམ་གྱོ་བྱེད་པ་དང་། མཁན་པོ་དང་སྒྲོབ་དཔོན་དག་ལ་ལུས་ཀྱི་རིམ་
གྱོ་བྱེད་པ་དང་། (༡༤༩་ན)ཚངས་པ་མཚུངས་པར་སྦྱོད་པ་རྣམས་ལ་ལུས་ཀྱི་རིམ་གྱོ་
བྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་ཟང་ཟང་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཏེ་ཟང་ཟང་དང་བཅས་པས་མ་ཡིན་
པ་དང་། དག་བའི་རྩ་བ་དེ་ཡང་འདི་ལྟར། དག་བའི་རྩ་བ་འདིས་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་མངལ་གྱི་དྲི་མས་མི་གོས་པར་སྦྱེ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་ཡོངས་སུ་བསྒྲུ་ཞིང་དེ་ཡང་
བསམ་པ་ཐག་པ་ནས་སེམས་པ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བྱ་ཆོས་བཅུ་པོ་དེ་དག་གོ་ཞེས་བྱ་བའོ།།

རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་ཕན་ཡོན་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མ་རྩལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་གསུངས་ཏེ།
གང་ཐེག་པ་ལ་དང་པོ་ཡང་དག་པར་⁹⁷⁵ ཞུགས་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བགྱིད། བྱང་ཚུབ་
སེམས་དཔའི་སྦྱད་པ་སྦྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་

975 སྐར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ཡང་དག་པར་མེད།

བཅུད། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པ་རྣམས་ཀྱིས་
ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་ཆོས་དེ་ཉིད་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བགྱིས་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་
རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་དེའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཇི་སྟེད་ཅིག་བསྐྱེད་པར་
འགྱུར། དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་
ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་བསྩལ་ཏོ། །ཀོ་ཤི་ཀ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་ནི་སྤང་ཆོད་ཀྱིས་གཞལ་བས་ཆོད་གཟུང་བར་ལུས་ཀྱི། ཀོ་ཤི་ཀ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མོད་ལས་⁹⁷⁶སྐྱེས་པའི་
སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་གི་བསོད་ནམས་ནི་ཆོད་གཟུང་བར་མི་ལུས་སོ།།

དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་བསྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་
གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་སེམས་ཅན་གང་དག་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས་ཉེ་བར་བཟུང་སྟེ། ལྷ་
ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པའི་
བར་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ལས་སྐྱེས་པའི་བསོད་ནམས་འདི་ལྟར་དཔག་ཏུ་མེད་དོ་ཞེས་
བྱ་བ་མི་ཉན་པ་དང་མ་འཆོལ་བ་དང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་མི་བགྱིད་པ་དང་མི་སེམས་
པ་དེ་དག་ནི་བདུད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་ལགས་སོ། །སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་
བདུད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འགྱུར་བ་ལགས་སོ། །(༡༧༩་བ)བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་
བསྩལ་པ། ཀོ་ཤི་ཀ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་
པ་པའམ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་པའི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ་རིགས་ཀྱི་བྱུ་མོ་གང་དག་གིས་
སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དེ་དག་གིས་སྦྱར་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་
བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་མཉེས་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་
གྱི་མི་མཉེས་པར་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་རོ།།

976 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ ‘མཛོད་ལས་’ ཡོད། འོན་ཀྱང་ལུང་ཁྱད་སྤྱོད་ཀྱི་བརྒྱུད་པར་མོད་ལས་ཞེས་ཡོད།

དེ་ལྟར་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མེད་ལས་སྐྱེས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་དེ་
 དག་གིས་གང་དང་གང་དུ་སྐྱེ་བ་དེ་དང་དེར་སྤྲད་དུ་བྱ་བར་འགྱུར། སྤྲ་མར་བྱ་བར་
 འགྱུར། རི་མོར་བྱ་བར་འགྱུར། མཚོད་པར་བྱ་བར་འགྱུར། རྗེད་པར་འགྱུར། གསོལ་
 བར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་ནི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་བར་མི་
 འགྱུར་རོ། །དེ་དག་ནི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་སྤྲ་རྣམས་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་
 དུ་བྱི་དང་རོ་རྣམས་མ་ཡིན་ཞིང་རེག་བྱ་རྣམས་རེག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་ནི་ངན་
 སོང་དུ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་ནི་མཐོ་རིས་སུ་སྐྱེ་བར་ཤེས་པར་
 བྱའོ། །དེ་ཅི་འུ་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་དེ་དག་གིས་སེམས་ཅན་གྲངས་མེད་
 པའི་དག་བའི་རྩ་བ་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བདེ་བ་སྐྱེད་པ་དག་ལ་རྗེས་སུ་
 ཡི་རང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་
 པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་སེམས་ཅན་གྲངས་མེད་པ་དཔག་དུ་མེད་པ་དག་
 ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་བར་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བའོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། རབ་འབྱོར་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གང་
 གཞུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་ན་སེམས་ཅན་གང་དག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྤྲ་ན་མེད་པ་
 ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་གནས་པར་བྱུང་ལ། སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་
 པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་གནས་ནས་ཀྱང་བསྐྱེད་པ་གང་གཞུང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་དུ་
 དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་བས།
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་འདི་དང་
 ཐབས་མཁས་པས་ཟིན་པ་གང་གིས། འདས་པ་དང་མ་བྱོན་པ་དང་། དཔྱར་བྱུང་བའི་
 སངས་རྒྱས་བཙུག་པ་ལྟར་འདས་རྣམས་ཀྱི་(༡༧༠་ན)ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཉིང་རེ་འཛིན་
 དང་། ཤེས་རབ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་།⁹⁷⁷ རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་

977 ལྷ་མོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། མེད།

བའི་ཕུང་པོ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་
 དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ཕུང་པོ་དང་།
 ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་
 དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ།
 བརྒྱམས་ཤིང་གཞུགས་ལ། མ་ལུས་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མཆོག་གིས་རྗེས་སུ་ཡི་
 རང་བ་དང་། གཙོ་བོ་དང་དམ་པ་དང་རབ་དང་ཕུལ་དང་བྱ་མོམ་པ་དང་སྒྲ་མ་དང་སྒྲ་ན་
 མེད་པ་དང་སྒྲ་མའི་སྒྲ་མ་དང་མཉམ་པ་མེད་པ་དང་། མི་མཉམ་པ་དང་མཉམ་པ་དང་
 དཔེ་སྒྲ་མེད་པས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མོད་ལས་སྐྱེས་པའི་བསོད་
 རམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཡང་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་
 ཡོངས་སུ་བསྡོམས། རབ་འབྱོར་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མོད་ལས་སྐྱེས་པའི་བསོད་རམས་
 བྱ་བའི་དངོས་པོ་འདི་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དམིགས་པ་ཅན་གྱི་བསམ་གཏན་
 བཞིའི་བསོད་རམས་མཛོད་པར་འདུ་བྱེད་པ་སྒྲ་མ་དེས་བརྒྱའི་ཆར་ཡང་ཉེབར་མི་འགོ་
 བ་ནས་རྒྱུའི་བར་དུ་ཡང་མི་བཟོད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཚུལ་འདི་ཉིད་ནི་ཡོངས་སུ་
 བསྡོམས་པ་ལ་ཡང་གསུངས་སོ། །

གསོལ་བ་གདབ་པའི་ཕན་ཡོན་ནི་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཁྱེས་པ་ལས། ཆོས་ཡོངས་སུ་
 གཞུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཞུག་དུ་མེད་གངས་མེད་པ་རྣམས་སུ་ཆོ་
 ཡོངས་སུ་བསྐྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ལས་ཕྱག་
 འཆོལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕན་ཡོན་གྱི་ལེན་སྟེ་བཅུ་བདུན་པའོ། །བཟང་པོ་སྦྱོད་པ་ལ་
 སོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསོད་རམས་འཕེལ་བར་བཞག་ཟིན་ཏོ། ། ॥

བཅོ་བརྒྱད་པ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་ལེན།

༥ འདི་ཡང་འདིའི་རྒྱ་གཞན་ཡིན་ཏེ། དད་པ་ལ་སོགས་པ་རྟག་ཏུ་བསྐྱོམ་པ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་ཤིང་ཁྱད་པར་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་བའོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དད་པ་ནི་ཡོངས་(༡༧༠་བ)སུ་མི་ཉམས་ཤིང་ཁྱད་པར་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་བའོ།།

དད་པ་གང་ཞེ་ན། དད་པ་གང་གིས་འཕགས་པའི་རྒྱུད་དུ་ཉེ་བར་འགོ་བ་དང་མི་བྱ་བ་མི་བྱེད་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གུས་པ་ནི་ཁྱད་པར་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། གུས་པ་གང་གིས་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བཤད་པ་རྣམས་གུས་པར་ཉན་པ་དང་རྣ་སྐྱགས་ཏེ་ཆོས་ཉན་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དང་རྒྱལ་མེད་པ་ནི་ཁྱད་པར་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། ད་རྒྱལ་མེད་པ་གང་གིས་འཕགས་པ་རྣམས་ལ་མདོན་པར་འདུད་པ་དང་རབ་ཏུ་འདུད་པ་ལ་ཕྱག་འཆིལ་བའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བརྩོན་འགྲུས་ནི་ཁྱད་པར་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། བརྩོན་འགྲུས་གང་གིས་ལུས་ཡང་བ་དང་སེམས་ཡང་བ་འཐོབ་པ་དང་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཉམས་འོག་ཏུ་རྒྱུད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་ཤིང་ཁྱད་པར་དུ་འགོ་བར་འགྱུར་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དད་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ལ་རྟག་ཏུ་གོམས་པར་བྱའོ།།

ཡང་ན་དད་པ་ལ་སོགས་པ་གཞན་དག་ལ་སྟེ། འཕགས་པ་སློ་བྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བརྩོན་པ་ཤར་དུ་ཏིའི་བྱ་གཞན་ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་དབང་པོ་ལྟ་རྣམས་མི་ཟད་པ་སྟེ། དེ་ལ་དབང་པོ་ལྟ་གང་ཞེ་ན། གང་འདི་དད་པའི་དབང་

པོ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། རྩ་པའི་དབང་པོ་དང་། ཉིང་ཅེ་འཛིན་གྱི་
 དབང་པོ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་ལོ། །དེ་ལ་དད་པའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། དད་པ་
 གང་གིས་ཆོས་བཞི་ལ་དད་པ་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། འཁོར་བ་ན་སྦྱོད་པའི་
 འཛིན་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་དད་པ་སྟེ། དེ་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་ལ་སྦྱོན་
 པ་ཡིན། དག་བའམ་སྒྲིག་པའི་ལས་གང་དང་གང་བྱས་པ་དེ་དང་དེའི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་
 མྱོང་བར་འགྱུར་རོ་སྟམ་སྟེ་སྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་སྒྲིག་པའི་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་དད་པ་སྟེ། སྦྱོད་པ་དེ་ལ་ཞུགས་ནས་ཀྱང་ཐེག་པ་གཞན་ལ་
 འདོད་པ་མི་བསྐྱེད་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དོན་དམ་པ་ངེས་པའི་དོན་ཟབ་མོ།
 རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་བདག་མེད་པ་སེམས་ཅན་མེད་པ་སྟོག་མེད་པ་གསོ་བ་
 མེད་པ་གང་ཟག་མེད་པར་རྣམ་པར་(༡༢༡་ན)དཔྱད་པ་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་
 མེད་པ་དང་སྦྱོན་པ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་དད་པ་སྟེ། ལྟ་བར་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་བག་
 ལ་ཉལ་བར་མི་བྱེད་པ་དང་། སྟོབས་དང་མི་འཛིགས་པ་ལ་སོགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དད་པ་སྟེ། དད་པའི་ཕྱིར་ཐེ་ཆོས་དང་ནེམ་ཅུར་དང་བུལ་བས་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དེ་དག་ཡང་དག་པར་སྦྱབ་པ་སྟེ་འདི་ནི་དད་པའི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ།།

དེ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གང་ལ་དད་པའི་དབང་པོས་དད་པར་
 འགྱུར་བའི་ཆོས་དེ་དག་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོས་ཡང་དག་པར་སྦྱབ་པ་སྟེ། འདི་ནི་
 བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་རྩ་པའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གང་
 བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོས་ཡང་དག་པར་བསྦྱབ་པའི་ཆོས་དེ་དག་རྩ་པའི་དབང་
 པོས་ཆུད་མི་གསོན་ཏེ། འདི་ནི་རྩ་པའི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་ཉིང་ཅེ་འཛིན་གྱི་
 དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། རྩ་པའི་དབང་པོས་ཆོས་གང་ཆུད་མི་གསོན་པའི་ཆོས་དེ་དག་
 ཉིང་ཅེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་དེ། འདི་ནི་ཉིང་ཅེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོ་ཞེས་
 བྱའོ། །དེ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གང་ཉིང་ཅེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོས་ཅེ་

གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོས་རབ་ཏུ་རྟོག་ཅིང་ཤིན་ཏུ་རྟོག་
པར་བྱེད་དེ། གང་ཆོས་དེ་དང་དེ་དག་ལ་གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཛིག་པར་ཤེས་ཤིང་སོ་སོར་
རང་གིས་ཤེས་པ་འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ།

དེ་ལྟར་ན་དབང་པོ་ལྟ་པོ་འདི་དག་ནི་ལྟ་ན་ཅིག་ཏུ་འགོགས་ཤིང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་སྟེ།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་ཚོགས་པར་བྱེད་དོ། །ལུང་བསྟན་པའི་སར་
ཡང་གཞོག་གོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །དད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་རྣམས་ལ་
ཡང་རྟག་ཏུ་གོམས་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ།
རིགས་ཀྱི་བྱ་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོབས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་གང་ཞེ་
ན། གང་དབང་པོ་དེ་དག་གིས་ཉེ་བར་བསྟན་ནས་བདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་བརྒྱུ་བར་
འགྱུར་བ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་གཉིས་ཀྱིས་མི་འགྲོགས་
པར་འགྱུར་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ལས་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཉན་
མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་(༡༢༡་བ)ཐུབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྦྱོར་གྱི་དམ་བཅས་
པ་ལ་བརྟན་པར་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པར་འགྱུར་བ་དང་།
ལུས་ཀྱི་སྟོབས་དང་ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དབང་པོ་རྣམས་སྦྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་།
དག་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཕྱིར་གྲོལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་
བསྦྱོད་པར་འགྱུར་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་
བསོད་ནམས་སྟེལ་བའི་ཕྱིར། དད་པ་ལ་སོགས་རྟག་ཏུ་བསྒྲུལ། །

གཞན་ཡང་བྱམས་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཟླ་བའི་སྦྱོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བྱེ་བ་
ཁག་ཁྲིག་དྲིགས་པའི་ཞིང་དག་ན། །མཚོད་པ་རྣམ་མང་དཔག་མེད་ཇི་སྟེད་པ། །
སྦྱིས་མཚོག་རྣམས་ལ་དེ་ཡིས་རྟག་མཚོད་པས། །བྱམས་པའི་སེམས་ཀྱི་གངས་དང་
ཆར་མི་པོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

གཞན་ཡང་སངས་རྒྱལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་པ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་
 ཡང་གང་ཞེ་ན། འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོད་གིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་བསྐྱུགས་པ་
 གྲུ། མཚན་མཚན་ལྡན་པ་དེ་མེད་སྐྱེ་བའི་ཞལ། གསེར་མདོ་ག་འདྲ་བ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་
 འཚལ་ལོ། རྩལ་བལ་ཁྱོད་འདྲ་སྤྲོད་པ་གསུམ་མ་མཆིས། མཉམ་མེད་མཁྱེན་ཅན་
 ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། རྒྱལ་བའི་དབུ་སྐྱ་འཇམ་མཛེས་སྐྱུ་ཞིང་བཟང་། ཁྱོད་ཀྱི་
 གཙུག་ཏྲར་འདི་ན་རི་རྒྱལ་བ་ཞེ་ན། གཙུག་ཏྲར་མི་མཐོང་ཁྱོད་དང་མཚུངས་མ་
 མཆིས། ཐུབ་པ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲིན་མཚམས་མཛོད་སྐྱུ་མཛེས། ཀྱུན་ད་སྐྱེ་བ་ལ་བ་དུང་
 ལྟར་དཀར། ཐུགས་རྗེ་གང་གིས་འགྲོ་བ་འདི་གཟིགས་པ། སྐྱུ་མཚན་བཟང་པོ་
 ལྷུང་ལ་སྤྲོད་པོ་འདྲ། རྒྱལ་བ་དེ་མེད་སྐྱུ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། རྒྱལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་
 ལ་བཟངས་ཀྱི་མདོ་ག་འདྲ་བ། དེ་ཡིས་རང་གི་ཞལ་གྱི་གདོང་ཡང་ཁེབས། ཆོས་
 གསུངས་པས་ནི་འགྲོ་བ་འདུལ་བར་བགྱི། འཇམ་སྐྱུ་གསུང་ལྡན་⁹⁷⁸ཁྱོད་ལ་ཕྱག་
 འཚལ་ལོ། ཆོམས་བཟངས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པ་དོ་རྗེ་འདྲ། བཅུ་དང་སུམ་ཅུ་སྟོམས་
 ཤིང་ཐགས་བཟང་བ། འཇུམ་པ་མཛོད་ནས་འགྲོ་བ་འདུལ་བར་བགྱིད། བདེན་
 གཏམ་སྐྱུ་ལ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། རྒྱལ་བ་ཁྱོད་ཀྱི་གཟུགས་དང་མཚུངས་མ་
 མཆིས། འོད་ཀྱིས་(༡༧༢་ན)ཞིང་བརྒྱ་དག་ཀྱང་སྤང་བར་བགྱིད། འཇིག་རྟེན་ན་ནི་
 ཚངས་དབང་སྐྱོང་དེ་དག བཅོམ་ལྡན་ཁྱོད་ཀྱི་འོད་ཀྱིས་བེལ་དུ་བསྐྱུག ཞེ་ན་ནི་བྱིན་
 པ་མཉམ་མེད་བཅོམ་ལྡན་འདས། གླང་པོ་འི་རྒྱལ་པོ་མ་བྱ་སང་གའི་སྐྱབས། བཅོམ་
 ལྡན་གཉའ་ཤིང་གང་དུ་གཟིགས་ཤིང་གཤེགས། ས་དང་རི་དང་རམ་པ་གཡོ་བར་
 མཛོད། བཅོམ་ལྡན་འདས་སྐྱུ་མཚན་གྱིས་བརྒྱན་པ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱི་པགས་པ་འཇམ་
 ཞིང་གསེར་མདོ་ག་འདྲ། འགྲོ་བ་གཟུགས་འདི་ལྟ་བས་ངོམས་མི་འགྱུར། ཁྱོད་ནི་
 མཚུངས་པ་མ་མཆིས་གཟུགས་དང་ལྡན། །

978 ལྟར་ཐང་། གསུམ་ལྡན་

ཁྱོད་སྤྱོད་བསྐྱལ་པ་བརྒྱུ་རྩི་དཀར་ལྷ་སྤྱད། ཁྱོད་གཏོང་དུལ་དང་སྤྱོད་པ་ཀུན་ལ་
 དགེས། ཁེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སྤྲུགས་ཇི་བྱམས་སྤྲུགས་ལྡན། ཁཛེག་ཏུ་སྤྲུགས་ཇི་
 ཅན་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། ཁྱོད་ནི་སྤྱོད་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉག་ཏུ་དགེས། ཁྱོད་ནི་བཟོད་
 དང་བཙོན་འགྲུས་དགེས་རབ་བརྟན། ཁྱོད་ནི་བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་འོད་གཟིགས་
 མངའ། ཁཚུངས་མེད་ཡེ་ཤེས་མངའ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། ཁྱོད་ནི་སྤྱོད་བ་དན་པའི་
 ཚོགས་ཅན་འཛམས། ཁྱོད་ནི་སེང་གེ་ལྟ་བུར་འཁོར་དུ་སྤྲོགས། ཁྱོད་ནི་སྤྱོད་པའི་
 རྒྱལ་པོ་འི་གསུམ་སེལ། ཁཛེག་ཏུ་དགའ་མཛད་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། སྤྱབ་པ་
 སྤྱོད་གསུང་སྤྲུགས་ནི་རྣམ་པར་དག གཤམ་ཆུ་ལྟར་སྤྱོད་པ་གསུམ་མི་གོས། ཁྱོད་ནི་
 ཚངས་དབྱངས་ཀ་ལ་པིང་ཀའི་སྤྱད། སྤྱོད་གསུམ་པ་རོལ་གཤེགས་ལ་ཕྱག་འཆའ་
 ལོ། ཁྱོད་ཀྱིས་འགོ་འདྲི་སྤྱོད་མ་ལྟ་བུ་དང་། གར་ལ་ལྟ་དང་མི་ལམ་འབྲ་བ་དང་། འ
 བདག་མེད་སེམས་ཅན་མེད་ཅིང་སྤྱོད་འགོ་མེད། ཚེས་རྣམས་སྤྱོད་རྒྱ་རྒྱ་འབྲ་
 བར་མཁྱེན། སྤྱོད་པ་ཞི་བ་སྤྱོད་པ་མེད་པའི་ཚུལ། མ་ཤེས་པས་ན་འགོ་བ་འབྱམས་
 འགྱུར་ཏེ། སྤྲུགས་ཇི་ཐབས་ཚུལ་རིག་པ་བརྒྱ་དག་གིས། རྟོད་གཞུང་རྣམས་ནི་འཛུང་
 པར་མཛད་པ་ལགས། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ནད་མང་བརྒྱ་དག་གིས། སྤྱོད་པར་
 འགྱུར་བའི་འགོ་ལ་ཉག་གཟིགས་ཏེ། བདེ་གཤེགས་སེམས་ཅན་བརྒྱ་དག་ཡོངས་
 གོལ་ཅིང་། རྒྱ་མེད་དམན་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་པར་རྒྱ། སྤྱོད་པ་ཆུ་དང་འཆི་དང་ལྷ་དན་
 འོན། སྤྱོད་དང་བལ་དང་སྤྱོད་སྤྲུགས་འདོན་པ་བརྒྱས། ཉག་ཏུ་ན་བའི་འགོ་བ་
 གཟིགས་ནས་ནི། སྤྱབ་པ་(༡༧༢་བ)སྤྲུགས་ཇིས་ཡོངས་སུ་འགོལ་ཞིང་རྒྱ། འ

དུད་འགོ་ཡི་དུགས་དཔྱལ་བའི་འགོ་རྣམས་སུ། འགོ་ཀུན་ཤིང་རྩི་འཕང་ལོ་བཞིན་
 དུ་འཁོར། སྤྱོད་པ་དམིགས་བྱ་མ་མཆིས་མགོན་མ་མཆིས། རྟོད་ལ་ལམ་གྱི་དམ་པ་
 སྤྱོད་མཛད་པ། གཙོ་བོ་མཚུངས་པ་མེད་པས་གང་བསྟན་པ། འཕགས་ལམ་དེ་ཉིད་
 གང་དག་སྤྱོད་ཆད་ཀྱི། ཚེས་ཀྱི་དབང་ཕྱག་འགོ་བའི་དོན་མཛད་པ། རྒྱལ་བ་དེ་དག་

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐོར་ལྟ་བུ་གསུངས། །འཇམ་ཞིང་མཉེན་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་མཆོག་ །ཆོངས་
ལས་ལྷག་པར་མཆོག་དུ་དགའ་བ་བྱིད་པ། །དྲི་བ་མི་ཅི་ལྟ་ཡི་བྱ་མོ་མཆོག་ །སྒྲ་དེ་
ཟེལ་གྱིས་མཉན་ནས་གསུང་མཛད་པ། །བདེན་དང་དྲང་བ་མི་ཟད་ཐབས་ཚུལ་གྱིས། །
ཡོངས་སྤངས་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་ལྡན་པའི་གསུང་། །དེ་ཐོས་སེམས་ཅན་ཁྲག་ཁྲིག་
ཕྱག་བརྒྱ་དག་ །ཐེག་པ་གསུམ་གྱིས་ཞིབ་པར་མཆི་བར་བྱིད། །ཁྱོད་ལ་མཆོད་པས་
ལྷ་ཡི་བདེ་བ་ནི། །རྣམ་པ་མང་དང་དེ་བཞིན་མི་ཡིས་འཐོབ། །མི་ཡི་བདག་པོ་འགོ་ལ་
ཕན་བྱིད་པ། །ཕྱག་ཅིང་ནོར་ཆེ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོར་འབྱུར། །མཚུངས་མེད་ཁྱོད་ལ་དད་
པ་བསྐྱེད་པ་ནི། །ཁྲིང་བཞི་བདག་པོ་འཁོར་ལོས་སྦྱར་བ་མཆོག་ །འགོ་ལ་དགོ་བ་བརྩ་
པོ་ཀྱན་འབྱེད་པ། །རིན་ཆེན་རབ་བཟངས་བདུན་ལྡན་ཐོབ་པར་འབྱུར། །རྒྱལ་བ་ཁྱོད་
ལ་མཆོད་པ་བྱིས་པས་ནི། །ཆོངས་པ་བརྒྱ་བྱིན་འཛིག་རྟེན་བདག་པོ་དང་། །ཡོངས་
སྤངས་དགའ་ལྡན་ལྷ་ཡི་བདག་པོ་དང་། །གཞན་འཕྲུལ་བ་དང་འཐབ་བྲལ་རབ་དགར་
འབྱུར། །འགོ་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་རྣམ་མང་སེལ་མཛད་པ། །མཉམ་མེད་ཁྱོད་ལ་མཆོད་
དང་མཐོང་བ་དང་། །ཐོས་པའང་དེ་ལྟར་འབྲས་བྱ་མཆིས་ལགས་ཏེ། །གནས་མཆོག་
ཆེ་ཤི་མེད་པ་འཐོབ་པར་འབྱུར། །

བཅོམ་ལྡན་ལམ་ལ་མཁས་ཤིང་ལམ་མཁྱེན་པ། །འཛིག་རྟེན་འདི་ནི་དན་པའི་ལམ་
ལས་ལློག་ །བཅོམ་ལྡན་འགོ་བ་དག་ནི་འཕགས་པའི་ལམ། །བདེ་བ་ཞི་བ་རྩལ་དང་
བྲལ་ལ་འགོད། །བསོད་ནམས་གཏེར་ཁྱོད་བསོད་ནམས་དོན་གཉེར་བའི། །བསོད་
ནམས་བྱི་བ་རྟག་དུ་མི་བས་ཏེ། །བྱང་ཆུབ་དམ་པ་མ་ཐོབ་བར་དུ་ནི། །བསྐྱལ་པ་བྱེ་
བ་མང་པོར་བས་མི་འབྱུར། །གཞན་འཕྲུལ་འདྲ་བ་རྟག་དུ་དགའ་བ་བྱིད་པ། །ཡོངས་
སྤངས་(༡༢༣་ན)དག་ཅིང་མཛོས་པ་ཐོབ་པར་འབྱུར། །དམ་པའི་ཞིང་དུ་ལུས་དང་དག་
ཡིད་གྱིས། །སེམས་ཅན་དག་ནི་རྣམ་པར་དག་པར་འབྱུར། །རྒྱལ་བ་མཆོད་པའི་མི་
ཡིས་འདི་ལ་སོགས། །ཡོན་ཏན་རྣམ་པ་དུ་མ་ཐོབ་པར་འབྱུར། །མཐོ་རིས་ཐར་པ་མི་

ཡི་བདེ་བ་དང་། །འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་བསོད་ནམས་གཏེར་ཐོབ་འགྱུར། །ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་དང་
གྲགས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ། །སྤྱོད་མཁས་ཀུན་གྱི་ཞིང་མང་བརྒྱར་ཡང་མཆིས། །

རྒྱལ་བ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྐྱབས་པའི་ཐེང་བ་ནི། །བདེ་བར་གཤེགས་སྐྱམས་འཁོར་དུ་རྟག་
པར་སྒྲོགས། །འཕྲིན་ལྷན་ཞིང་འགྲོ་བ་ཐར་མཛད་པ། །མཐོང་ན་དགའ་བ་ཐུགས་
རྩེ་མཆོག་ལྡན་པ། །བཅོམ་ལྡན་དབང་པོ་ཞི་བ་ཞི་དགེས་པ། །མི་མཆོག་དམ་པ་ཁྱོད་
ལ་ཐུག་འཆའ་ལོ། །བདག་གིས་རྒྱལ་བ་ཁྱོད་ཀྱི་གསུང་ཐོས་ནས། །མདོན་པར་ཤེས་
པ་ལྟ་ཐོབ་མཁའ་ལ་གནས། །དཔའ་བོ་བདེ་གཤེགས་མཚུངས་པར་བདག་གྱུར་ཏེ། །
དྲི་མེད་ཆོས་ནི་འགྲོ་ལ་རྣམ་པར་དབྱེ། །ལྟ་དང་མི་དང་ཁྱུས་མཆོད་བདེ་བར་གཤེགས། །
ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མཐར་ཕྱིན་དེད་བསྟོད་པས། །བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན་གང་བསྐྱབས་
གྱུར་པ་འདིས། །འགྲོ་བ་སངས་རྒྱས་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་ཤོག །ཅེས་བྱའོ།

ཡང་ན་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོལས་གསུངས་པ་སྟེ། །གཞན་ཡང་སངས་
རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ནི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚྭ་གས་ཆེན་པོ་མངའ་
བ། བྱམས་པ་ཆེན་པོ་དང་སྤྱིང་རྩེ་ཆེན་པོའི་སྦྱོད་ཡུལ་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་སྤང་པོ་ཆེན་
པོའི་སྐྱབས་སུ་གྱུར་པ། མགོན་དུ་གྱུར་པ། སྤྲན་པ་ཆེན་པོ་ཟུག་རྩུ་འབྱིན་པ། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་སྦྱོམས་པ། རྟག་ཏུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྦྱོད་ཡུལ་བ། འཁོར་བ་
དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ནས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕ་
མ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དབྱ་ཟིན་ལ་སེམས་སྦྱོམས་པའི་བར་དུ་འོ།

དེ་བཞིན་དུ་གྱུར་ཏེ། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་སྤང་བར་གྱུར་པ། རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པ། བསམ་གཏན་ཆེན་པོའི་
སྦྱོད་ཡུལ་བ། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཐུན་སུམ་ཚྭ་གས་པ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ། སྐྱེ་བོ་ཆེན་
པོའི་ཞུ་འབྲིང་བ་དང་ལྡན་པ། སྐྱེ་བོ་བྱད་(༡༢༣་བ)པར་ཅན་གྱི་ཞུ་འབྲིང་བ་དང་

ལྷན་པ། ལྷ་བ་དང་ཉན་པ་དང་བརྟེན་པ་དང་བསྟེན་བཀྱར་བྱེད་པ་མི་སྒྲིག་པ། བདག་
བདེ་བ་ལ་མི་ལྷ་བ། གཞན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞི་བར་བྱེད་པ་ལ་དགེས་པ། ཆོས་ལ་
གཞི་ལ་བ། ཆོས་ཀྱི་ནོར་ཅན། ཆོས་ཀྱི་ཟས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་སྒྲན་ཅན། ཆོས་ཀྱི་གཏོར་
ཆེན། ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱག། ཆོས་ཀྱི་བདག་པོ། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་བདག། ཏྲག་ཏུ་གཏོར་བ་
ལ་མཛོན་པར་དགེས་པ། ཏྲག་ཏུ་བག་ཡོད་པ། ཏྲག་ཏུ་དབེན་པ་ལ་མཛོན་པར་དགེས་
པ། ཐམས་ཅད་ཏུ་སྟེགས་དང་ཟམ་པར་གྱུར་པ། རྒྱལ་པོའི་ལམ་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་བ།
ཉིམ་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་བ། ཚངས་པ་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་བ། ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོའི་དོན་རྒྱུ་འཆང་
བ། ཆོས་ཆེན་པོས་དབུགས་འབྱེད་པ། གཟུགས་ལྷ་བས་མི་དོམས་པ་མཐོང་བས་མི་
དོམས་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་བཙུངས་ལྷན་འདས་དེ་དག་དེ་ལྟར་རྗེས་སུ་བྲན་ནོ། །དེ་དག་
དེ་ལྟར་རྗེས་སུ་བྲན་པས་དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་སྦྱབ་པའི་ཕྱིར་སྦྱོར་རོ། །བྲན་པ་
ཉེ་བར་འཛིག་གོ། །བཙོན་འགྲུས་རྩེ་མོ། །དེའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་ཞེས་
བྱ་སྟེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་བྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་
པ་ཞེས་བྱའོ།

འདི་ཉིད་ལས་ཆོས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་གསུངས་པ། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདི་
སྟམ་ཏུ་སེམས་ཏེ། གང་སངས་རྒྱས་བཙུངས་ལྷན་འདས་དེ་དག་ནི་ཡོན་ཏན་མཐའ་
ཡས་སུ་མེད་པ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ཆོས་ལས་སྦྱེས་པ། ཆོས་ཀྱི་བགོ་སྐྱལ་ལ་སྦྱོད་པ།
ཆོས་ཀྱིས་སྦྱུལ་པ། ཆོས་བདག་པོར་གྱུར་པ། ཆོས་ལས་བྱུང་བ། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ།
ཆོས་ལ་བརྟེན་པ། ཆོས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་སྟེ། གང་སངས་རྒྱས་བཙུངས་ལྷན་འདས་རྣམས་
ཀྱི་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ཆོས་ལས་སྦྱེས་པ། ཆོས་ལས་ཆེད་པ།
ཆོས་ཀྱིས་གྲུབ་པའོ། །གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
སྟོབས་བརྒྱ་དང་མི་འཇིགས་པ་བཞི་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ཆོས་ལས་སྦྱེས་པ། ཆོས་ལས་ཆེད་
པ། ཆོས་ཀྱིས་གྲུབ་པའོ། །གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་

603

པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་།།

ཆོས་ནི་གང་ལ་ཡང་ནམ་ཡང་སྤྲོད་པ་མ་ཡིན་པས་ཆོས་ནི་འདུལ་བའི་དུས་ལས་ཀྱང་
མི་འདའ་སྟེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་
(༡༧༥་བ)ཐམས་ཅད་དུ་འདོད་པ་མེད་པས་ཆོས་ནི་སྤང་བ་རྣམས་ལ་ཞེ་འགྲས་པ་
ཡང་མེད་དད་པ་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ཡང་མེད་དེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་
ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་བྲི་བ་ཡང་མ་ཡིན་གང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་
དཔག་ཏུ་མེད་གངས་མེད་པས་ནམ་མཁའ་ལྟར་འབྲི་བ་ཡང་མ་ཡིན་འཕེལ་བ་ཡང་མ་
ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་སེམས་
ཅན་རྣམས་ཀྱིས་སྤང་བ་མ་ཡིན་གྱི་ཆོས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་སྤང་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་
བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་སྐྱབས་ཡོངས་སུ་ཚོལ་
བ་མ་ཡིན་པས་ཆོས་ནི་འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱབས་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་
ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་ཐོགས་པ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་པས་
ཆོས་ནི་གང་ལ་ཡང་ཐོགས་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་
སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་བག་ལ་ཉལ་མེད་པས་བག་ལ་ཉལ་མི་འཛུགས་སྟེ། དེ་ལྟར་
བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་སུ་བྱུང་། །ཆོས་ནི་རྟག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་
རྟོག་པས་ཆོས་ནི་འཁོར་བས་འཛིགས་སྐྱག་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཟུང་ན་ལས་འདས་པ་ལ་
རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཀྱང་ཆོས་དང་འདྲ་བའི་སེམས་
སུ་བྱུང་སྟེ་སྟོང་མོ། །དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ལྟར་བྲན་པ་ཉེ་བར་འཛིག་
པས་དེའི་ཕྱིར་ཆོས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཆོས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་བྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ཞེས་བྱུང་ཞེས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། དག་འདུན་ནི་ཆོས་སྤྲོད་པ། ཆོས་སྤྲོད་པ། ཆོས་སེམས་

པ། ཚེས་ཀྱི་ཞིང་། ཚེས་འཛིན་པ། ཚེས་ལ་སྟོན་པ། ཚེས་ལ་མཆོད་པ། ཚེས་ཀྱི་བྱ་བ་
བྱེད་པ། ཚེས་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་བ། ཚེས་སྦྱོད་པ་སྟུན་སྟུམ་ཚོགས་པ། རང་བཞིན་གྱིས་དྲང་
བ། རང་བཞིན་གྱིས་དག་པ། སྤྱིང་རྗེའི་ཚེས་ཅན། སྤྱིང་རྗེ་དང་ལྟན་པ། རྟག་ཏུ་དབེན་
པའི་སྦྱོད་ཡུལ་བ། རྟག་ཏུ་ཚེས་ལ་གཞོལ་བ། རྟག་ཏུ་དཀར་པོ་སྦྱོད་པའི་སྟུམ་མོ་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། (༡༢༥་
ན) དགེ་འདུན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཡང་དག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་བདག་གིས། བདག་དང་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་སྟུམ་པ་སྟེ། འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་
བྲགས་པས་བསྟན་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡོན་ཏན་རི་སྐད་དུ་འབྱུང་བ་དེ་ལྟ་
བུར་དགེ་འདུན་རྗེས་སུ་དྲན་པ་བསྟོམ་པར་བྱའོ། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་གཟུགས་དང་
ནི། །སྐད་དང་དབྱངས་སུ་གང་བརྗོད་པ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་རྣམས་
ཀྱིས། །སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་སྟོན་པར་བྱེད། །སྟུ་མའི་ཚེས་ཀྱིས་རྣམ་ཅེན་པ། །དེ་དག་
སེམས་ཅན་སྟོན་བྱའི་ཕྱིར། །ཀླ་བ་དང་ནི་ན་བར་འབྱུར། །བདག་ཉིད་ཤི་བར་རབ་ཏུ་
སྟོན། །ས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་⁹⁷⁹ཚོགས་པར་ནི། །བསྐྱལ་པས་བསྐྱེད་པར་ཀུན་སྟོན་ཏེ། །
སེམས་ཅན་རྟག་པར་འདུ་ཤེས་པ། །མི་རྟག་པར་ནི་རབ་བསྟན་ཏོ། །སེམས་ཅན་བྱེད་པ་
སྟོང་རྣམས་ཀྱང་། །ཡུལ་གཅིག་ཏུ་ནི་མགོན་དུ་གཉེར། །ཐམས་ཅད་ཁྱིམ་དུ་ཟན་བྱིན་
ཏེ། །ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྟོལོ། །

སྐྱགས་དང་རིག་པ་ཅི་ཡོད་དང་། །བཟོ་གནས་རྣམ་པ་མང་པོ་དག །ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ཡང་པ་ལོ་ལ་བྱིན། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་ཐོབ་བྱེད། །འཛིག་རྟེན་ཡ་མཚན་རི་
སྟེད་པ། །དེ་དག་ཀུན་ཏུ་རབ་བྱུང་ནས། །ལྟ་བ་ཐ་དད་བྱུར་པ་ཡི། །སེམས་ཅན་རྣམས་
ནི་ཡོངས་སུ་འགོལ། །ཁྲི་བའམ་ཉིམར་དེ་བྱུར་ཏེ། །བརྒྱ་བྱིན་ཚདས་པ་སྐྱེ་དགུ་

979 སྐྱར་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ “རབ་ཏུ”

དབང་།⁹⁸⁰ རྒྱུད་མེ་ཡང་རབ་འགྱུར་ཏེ། ལས་དང་རྒྱུད་དུ་འང་དེ་བཞིན་ནོ། འདྲ་གྱི་
བསྐྱལ་པ་བར་མ་ལ། འདྲ་ཞི་ཅི་མཆོག་དམ་པར་འགྱུར། འདྲ་ཞི་སེམས་ཅན་རྣམས་
གྲོལ་ཞིང་། འདྲ་རྣམས་མེད་ཅིང་བདེ་བར་འགྱུར། ལུ་གཤེད་བསྐྱལ་པ་བར་མ་ལ། འ
ཟས་དང་སྒོམ་དུ་བསྐྱུར་ནས་སྟ། འགྲེས་ཤིང་སྒོམ་པ་མེད་བྱས་ཏེ། འསྟོག་ཆགས་
རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་ཏོ། འཆོན་གྱི་བསྐྱལ་པ་བར་མ་ལ། འདྲ་དག་བྱས་པ་བསྒོམ་
འགྱུར་ཏེ། འེམས་ཅན་བྱེ་བ་བརྒྱ་མང་པོ། འགོད་སེམས་མེད་ལ་འཇུག་པར་བྱེད། འ
གཡུལ་ཆེན་འདྲེས་པའི་ནང་དུ་ནི། འདྲ་དག་སྟོགས་ལ་མཉམ་པར་འགྱུར། འབྱང་རྒྱུ་
སེམས་དཔལ་འཇོགས་ཆེན་རྣམས། འདུམ་ཞིང་འདུ་བར་དག་འབར་བྱེད། འ

སངས་རྒྱས་(༡༢༥་བ)ཞིང་ནི་ཇི་སྟེད་པ། འབས་མ་གྱིས་མི་བྱབ་དཔྱལ་བར་ཡང་། འ
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་བྱའི་ཕྱིར། འབས་མ་བཞིན་དུ་ནི་དེར་འགྲོའོ། འཇི་སྟེད་དུང་
འགྲོའི་སྟེ་གནས་གྱི། འགྲོ་བར་རབ་ཏུ་⁹⁸¹བསྟན་པ་ནི། འཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ཆོས་
སྟོན་ཏེ། འདྲི་ཕྱིར་རྣམས་པར་འདྲན་ཅེས་བྱ། འདོད་པའི་ལོངས་སྟོན་རྣམས་ཀྱང་སྟོན། འ
བསམ་གཏན་པ་ལ་བསམ་གཏན་སྟོན། འབདུད་རྣམས་རབ་ཏུ་འཇོམས་བྱེད་ཅིང་། འདྲེ་
དག་སྟོགས་སྟེ་འགྱུར་མི་བྱེད། འམེ་དབུས་ན་ནི་པད་མ་ལྟར། འབྱང་མ་སྟོང་བ་དེ་སྟོན་
ཏེ། འདེབ་ཞིན་འདོད་དང་བསམ་གཏན་ཡང་། འབྱང་མ་སྟོང་བ་དེ་སྟོན་ཏོ། འབས་མ་
བཞིན་སྟེད་འཆོང་རྣམས་སྟེ་སྟེད། འསྟེས་པ་རྣམས་ནི་བསྟེ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ཆགས་
ལྷགས་ཀྱས་རྟོངས་ནས་སྟེ། འདྲེ་དག་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་འགོད། འསེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། འགྲོང་མི་དང་ནི་དེད་དཔོན་དང་། འམདུན་ན་འདོན་དང་སྟོན་པོ་
དང་། འསྟོན་པོ་ཆེན་པོར་ཉག་ཏུ་འགྱུར། འསེམས་ཅན་དབུལ་པོ་རྣམས་ལ་ནི། འཟད་མི་
ཤེས་པའི་གཏེར་དུ་གྱུར། འགང་ལ་སྟེན་པ་བྱིན་པ་ཡང་། འདྲེ་དག་བྱང་རྒྱུ་སེམས་

980 སྟེ་དགེ་དང་ཅི་ནི་= སྟེ་དགེ་འདྲེ་བདག་ཀྱི་

981 སྟེ་དགེ་དང་ཅི་ནི་= འགྲོ་བའི་བར་དུ་

བསྐྱབ་བུས། ༡

ང་ཀྱལ་ཁངས་པའི་སེམས་ཅན་ལ། འདྲེན་ག་ཆེན་ཆེན་⁹⁸²མཆོག་གྱུར་ཏེ། འང་ཀྱལ་
ཀུན་གྱང་བཅོམ་ནས་སུ། སྤྲ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཆོལ་དུ་བཅུད། འཇིགས་སྐྱག་སེམས་
ཅན་རྣམས་ལ་ནི། འཏག་ཏུ་དེ་ཡི་མདུན་ན་འདུག འདྲེན་ག་མི་འཇིགས་བྱིན་ནས་
གྱང་། བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སྦྱིན་པར་བྱེད། འདྲེན་ག་ལྷ་མཛོན་ཤེས་པ་ཡི། འདྲེན་སྤྲོད་ཆོངས་
པར་སྦྱོད་གྱུར་ཏེ། བཟོད་དང་དཔེ་དང་ཚུལ་གྱི་མཁས་དང་། སྤྲོམ་པ་ལ་ནི་སེམས་ཅན་
འགོད། འཛིན་གྲོ་ལྷུང་བྱེད་སེམས་ཅན་རྣམས། འཇིགས་པ་མེད་པས་འདིར་མཐོང་
ནས། བཟོད་དང་གཡོག་ཏུ་ཤིན་ཏུ་འགྱུར། སྤྲོབ་མར་ཡང་ནི་ཉེ་བར་འགོ། ཡན་ལག་
གང་དང་གང་རྣམས་ཀྱིས། སེམས་ཅན་ཆོས་ལ་དགར་གྱུར་པ། ཐབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་
བསྐྱབས་པ་དག བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་སྟོན། འདྲེན་ག་བསྐྱབ་བ་⁹⁸³མཐའ་ཡས་
ཤིང་། སྤྱོད་ཡུལ་རྣམས་གྱང་མཐའ་ཡས་ཏེ། ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་རྫོགས་པས་ན། འ
སྟོག་ཆགས་མཐའ་ཡས་གྲོལ་བར་བྱེད། བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་སྤྲུག་(༡༧༤ན)བརྒྱུར་ནི།
བཅོམ་ལྷན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་གྱང་། འདེ་ཡི་ཡོན་ཏན་མཐའ་བརྩོད་དཀའ། འ
ཞེས་བྱ་བའོ། །

བམ་པོ་བཅུ་བཞི་པ་སྟེ་ཐ་མ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ནི། དཀོན་
མཆོག་ཏུ་ལ་ལའི་གཟུངས་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་བསྐྱོམ་པར་བྱ་སྟེ། མེ་
ཏོག་པལ་ཆེར་མེ་ཏོག་སྤྲ་རེ་དང་། མེ་ཏོག་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་བཀྱེ་སྟེ། མེ་ཏོག་
སྤྲ་ཆོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྱམས་བྱས་ཤིང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། འ
བདུག་པ་པལ་ཆེར་བདུག་པའི་སྤྲ་རེ་དང་། བདུག་པ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་
བཀྱེ་སྟེ། བདུག་པ་སྤྲ་ཆོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྱམས་བྱས་ཤིང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དག་

982 ཆེན་པོ་ཆེལ་གོ་བར་སྤྲང་།

983 སྤྲ་དགོད་དང་ཅོན་ཅེ་སྤྲོབ་མ་

རྒྱལ་བ་མཆོད། །ཕལ་ཆེར་སྤྲོས་དང་སྤྲོས་ཀྱི་སྤྲེའི་དང་། །སྤྲོས་ཀྱི་བཀོད་པའི་འོད་
 ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །སྤྲོ་ཚོགས་སྤྲོས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་
 པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །ཕྱིར་བ་ཕལ་ཆེར་ཕྱིར་བའི་སྤྲེའི་དང་། །ཕྱིར་བ་བཀོད་པའི་
 འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །ཕྱིར་བ་སྤྲོ་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་
 པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །ཕྱི་མ་ཕལ་ཆེར་ཕྱི་མའི་སྤྲེའི་དང་། །ཕྱི་མ་བཀོད་པའི་འོད་
 ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །ཕྱི་མ་སྤྲོ་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་
 དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །ན་བཟའ་ཕལ་ཆེར་ན་བཟའི་སྤྲེའི་དང་། །ན་བཟའ་བཀོད་པའི་
 འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །ན་བཟའ་སྤྲོ་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་
 ཆེན་པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །ཕལ་ཆེར་གདུགས་དང་གདུགས་ཀྱི་སྤྲེའི་དང་། །
 གདུགས་ཀྱི་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །སྤྲོ་ཚོགས་གདུགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་
 བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །རིན་ཆེན་ཕལ་ཆེར་
 རིན་ཆེན་སྤྲེའི་དང་། །རིན་ཆེན་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །རིན་ཆེན་སྤྲོ་ཚོགས་
 ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །

པད་མ་ཕལ་ཆེར་པདྨའི་སྤྲེའི་དང་། །པད་མ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་སྟེ། །པད་མ་
 སྤྲོ་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །
 རྒྱན་ཕྱིར་ཕལ་ཆེར་རྒྱན་ཕྱིར་སྤྲེའི་དང་། །རྒྱན་ཕྱིར་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་
 (༡༢༤་བ)སྟེ། །རྒྱན་ཕྱིར་སྤྲོ་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་བཀྲམ་བྱས་ཤིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་
 དག་རྒྱལ་བ་མཆོད། །རྒྱལ་མཚན་མཚན་གཤམ་འོད་ཟེར་རབ་བཀྲེ་ཞིང་། །དེ་དག་
 རྒྱལ་མཚན་དཀར་དམར་སེར་པོ་དང་། །སྤྲོ་དང་རྒྱལ་མཚན་བཀོད་པ་སྤྲོ་ཚོགས་པ། །
 དུ་མས་རྒྱལ་བའི་ཞིང་རྣམས་བརྒྱན་པར་བྱེད། །འོར་བུའི་བླ་བ་སྤྲོ་ཚོགས་བཀོད་པའི་
 གདུགས། །དར་གྱི་ལྷ་ལྷི་བ་དན་རབ་དབྱངས་ཤིང་། །དྲིལ་གཡེར་བླ་བ་རྒྱལ་བའི་
 གསུང་སྤྲོ་ཚོགས་པ། །དེ་བཞིན་གཤམ་གསུང་གི་དབྱེ་ལ་དེ་དག་འཛིན། །ལག་པའི་མཐིལ་

ནས་མཆོད་པ་བསམ་ཡས་⁹⁸⁴ རྣམས། །རྒྱལ་བ་གཅིག་ལ་མཆོད་པ་བྱེད་པ་ལྟར། །
 རྒྱལ་བ་མ་ལུས་ཀྱན་ལ་འད་དེ་བཞུགས་ཏེ། །དང་སྟོང་ཉིང་འཛིན་རྣམ་འཕྲུལ་འདི་འདྲའོ། །
 དེ་དག་འགོ་བ་སྦྱད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས། །རྣམ་པར་འཕྲུལ་དང་ཉིང་འཛིན་མཆོག་
 བསྐྱབས་ཤིང་། །བྱ་བ་དག་དང་བསྟེན་བཀུར་ཀྱན་གྱི་སྟོ། །ཐབས་སྟོང་དག་གིས་
 སེམས་ཅན་འདུལ་བར་བྱེད། །ལ་ཅིག་དེ་བཞུགས་གཤེགས་པ་མཆོད་སྟོ་དང་། །སྦྱིན་པ་
 བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་གཏོང་སྟོ་དང་། །སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་ཚུལ་ཁྲིམས་སྦྱང་སྟོ་དང་། །
 བཟོད་པ་མི་ཟད་མི་འབྲུགས་སྟོ་དག་དང་། །ལ་ཅིག་བརྟུལ་ཞུགས་དཀའ་ཐུབ་བཙོན་
 སྟོ་དང་། །བསམ་གཏན་རབ་ཏུ་ཞི་བར་གནས་སྟོ་དང་། །དོན་ལ་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་
 སྟོ་རྣམས་དང་། །སྦྱོད་པ་ཀྱན་ལྡན་ཐབས་ཀྱི་སྟོ་དག་དང་། །ཚངས་པའི་གནས་པ་
 དག་དང་མཛོན་ཤེས་སྟོ། །བསྐྱབ་པའི་དངོས་པོས་ཕན་པར་འདོད་སྟོ་དང་། །བསོད་
 རམས་བསགས་དང་ཡེ་ཤེས་སྟོ་དག་དང་། །བདེན་དང་རྟེན་དང་རྣམ་ཐར་སྟོ་དག་
 དང་། །ལ་ཅིག་སྟོབས་དང་དབང་པོ་ལམ་སྟོ་དང་། །ཉན་ཐོས་ཐེག་པས་རྣམ་པར་གྲོལ་
 སྟོ་དང་། །རྒྱུན་གྱི་ཐེག་པས་རྣམ་པར་དག་སྟོ་དང་། །ཐེག་པ་མཆོག་གི་རྣམ་པར་
 འཕྲུལ་སྟོ་དང་། །ལ་ཅིག་མི་རྟག་ཉིད་དང་སྦྱག་བསྡུལ་སྟོ། །ལ་ཅིག་བདག་མེད་སྟོག་
 མེད་སྟོ་དག་དང་། །མི་སྦྱག་འདུ་ཤེས་འདོད་ཆགས་བྲལ་སྟོ་དང་། །ཞི་འགོག་ཉིང་ངེ་
 འཛིན་གྱི་སྟོ་ཡིས་འདུལ། །འགོ་བ་སྦྱོད་པའི་སྟོ་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་སྟེད་ཆོས་ཀྱི་སྟོ་
 ལ་རབ་ཞུགས་ཏེ། །དེ་དག་ཀྱན་ཏུ་རྣམ་ཐར་སྟོ་དག་ནས། །བསམ་པ་ཇི་བཞུགས་འཛིག་
 རྟེན་སེམས་ཅན་འདུལ། །གང་དག་ཀྱན་ཏུ་རྣམ་ཐར་སྟོ་དག་ནས། །བསམ་(༡༧༧ན)
 བཞུགས་འཛིག་རྟེན་སེམས་ཅན་འདུལ་བྱེད་པ། །དེ་དག་སྦྱས་ཀྱང་མཆོན་མར་གཟུང་མི་
 ཅུས། །ཉིང་འཛིན་རྣམ་པར་འཕྲུལ་པ་དེ་འདྲའོ། །

དེ་དག་དགའ་བ་བཀོད་པ་ཉིང་འཛིན་མཆོག །འགོ་བ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྤྲོན་མཐུན་

984 སྟོ་དག་དང་ཅོན་ཆོས་བསམ་བྱས་

བྱེད་པ། འདག་པ་བདེ་སྤྱོད་བ་རབ་དག་འཁྱུན་ལྡན་རྣམས། བསམ་མས་ཤིང་བསྟན་ཞིང་
 སེམས་ཅན་འདུལ་བར་བྱེད། གང་དུ་ལོ་ཉེས་འཇིག་རྟེན་ཡོ་བྱེད་གང་། བདེ་བྱེད་
 ཐམས་ཅད་རབ་དུ་དགོན་གྱུར་པ། འདྲེན་གྱི་བསམ་མས་བཞིན་བྱ་བ་ཡིས། སྦྱིན་
 པ་སྦྱིན་ཞིང་འགྲོ་བའི་དོན་རྣམས་བྱེད། འདྲེན་གྱི་ཐམས་སྦྱོར་མཆོག་དང་རོ་མཆོག་
 དང་། འགོས་དང་བགོ་བ་རིན་ཆེན་སྒྲ་ཆོག་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱི་དོན་དང་བདག་
 སངས་ཡོངས་གཏོང་བས། སྦྱིན་ལ་མོས་པའི་འགྲོ་བ་འདུལ་བར་བྱེད། བརྟན་པ་
 985 དེ་དག་མཆོན་མཆོག་986 ལུས་སྤྱོད་ཤིང་། འགོས་དང་རྒྱན་མཆོག་བགོས་ཤིང་
 བརྟན་བྱས་ཏེ། སྤོང་བས་བརྟན་ཅིང་སྦྱོས་ཀྱིས་བསྐྱས་པ་ཡིས། གཟུགས་རྣམས་
 བསྟན་པས་སེམས་ཅན་འདུལ་བར་བྱེད། མཐོང་ན་དག་འཆོམ་རབ་དུ་དག་འརྣམས་
 ལ། སྦྱོ་མཆོག་དེ་དག་མཆོག་དུ་གཟུགས་བཟང་བ། གཟུགས་ཀྱི་དམ་པ་ཡོངས་སུ་
 སྟོན་བྱེད་ཅིང་། གཟུགས་ལ་མོས་པའི་སེམས་ཅན་འདུལ་བར་བྱེད། འདྲེན་གྱི་ལ་
 སིང་གའི་སྤྱོད་སྟུན་དང་། འབྲུག་ཀྱི་ལ་རང་པའི་སྤྱོད་སྟུན་དང་། རང་དང་ཆོངས་དང་
 མིའམ་ཅི་ཡི་སྤྱོད་སྟུན། མོས་པ་ཀྱང་ལ་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱང་སྟོན། སྟོང་ཕྱག་བརྟན་ཅུ་ཙུ་
 བཞི་གང་ཡིན་པས། རྒྱལ་བ་གང་དག་འགྲོ་བའི་དོན་མཛད་པའི། ཆོས་ཀྱི་བྱེད་བྱ་ག་
 སྦྱོ་མོ་དེ་དག་གིས། བསམ་པ་ཇི་བཞིན་འཇིག་རྟེན་སེམས་ཅན་འདུལ། འདྲེན་གྱི་བདེ་
 དང་སྤྱོད་བསྐྱེད་གྲགས་ཀྱང་བྱེད། འདྲེན་དང་གཞོན་པའི་གྲོགས་ཀྱང་དེ་བཞིན་བྱེད། རྒྱ་
 བྱ་བ་ཀྱི་ལ་གྲོགས་སུ་འབྱུང་བྱས་ཤིང་། གྲོགས་ཀྱི་སྦྱོ་ནས་སེམས་ཅན་
 འདུལ་བར་བྱེད། སྤྱོད་བསྐྱེད་པ་གཞོན་པ་འདུས་བྱས་སྦྱོན་རྣམས་ལ། གྲོགས་ཀྱི་
 དོན་དུ་དེ་དག་བཟོད་བྱེད་ཅིང་། འགྲོ་བ་ཀྱི་ལ་ཕན་དོན་བདེ་དོན་དུ། འདྲེན་གྱི་གྲོགས་
 དོན་གཞོན་པ་དང་དུ་ལེན། །

985 སྤྱོད་དག་ཅི་ནི་ཟེ་ ‘བརྟེན་པ’
 986 སྤྱོད་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ‘མཆོག་དུ’

གང་ན་སྤྲོད་བྱུང་མེད་ཅིང་ཆོས་མེད་དེ། །དགོན་པར་འགོ་དང་ཐར་པ་མི་དམིགས་པ། །
 དེར་ནི་རྒྱལ་སྤྲོད་(༡༧༧་བ)འབྱོར་པ་རབ་སྤངས་ཏེ། །ཞི་བའི་ཡིད་ཀྱིས་གནས་མེད་
 མཛོན་པར་འབྱུང་། །དེ་དག་ཁྱིམ་དང་འཆིང་དང་བསྐྱེད་པའི་གནས། །འགོ་བ་ཐམས་
 ཅད་ཡོངས་སུ་དགོལ་བའི་རྒྱུ། །འདོད་པའི་དགའ་བ་ཀུན་ལ་མི་གནས་པར། །
 མཛོན་པར་བྱུང་ཞིང་ཐར་པ་རབ་ཏུ་བཞུང་། །དེ་དག་སྤྲོད་པ་བཅུ་རྣམས་རྫོང་བྱེད་ཅིང་། །
 སྤྲོས་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་སྤྲོད་གང་ཡིན་དང་། །དང་སྤྲོད་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོད་ཡུལ་མ་ལུས་
 པར། །ཡོངས་སུ་བཞུང་ཅིང་འགོ་བའི་དོན་རྣམས་བྱེད། །གང་ན་སེམས་ཅན་དཔག་
 མེད་ཆེ་ལྡན་ཞིང་། །བདེ་དང་ལྡན་ལ་ཉོན་མོངས་རྒྱུ་ཡོད་པ། །དེར་ནི་རྒྱ་བས་ཉོན་ཅིང་
 ཅན་བྱ་ཅན། །བདག་ལ་དབང་མེད་འཆི་བའི་དབང་རྒྱུར་སྟོན། །འདོད་ཆགས་འབར་
 ཞིང་ཞེ་སྤང་རབ་འབར་ལ། །འཛིག་རྟེན་གཏི་མུག་མེ་ཆེན་རབ་འབར་ཞིང་། །རྒྱ་དང་ན་
 དང་འཆི་བ་རབ་འབར་བའི། །འཛིག་རྟེན་བསྟན་གནས་སེམས་ཅན་འདུལ་བར་བྱེད། །
 དེ་དག་སངས་རྒྱས་སྟོབས་བཅུ་བཙོན་བཞི་དང་། །ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཙོན་བརྒྱད་རྣམས་
 ཀྱིས་ཀྱང་། །སངས་རྒྱས་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་རྫོང་བྱེད་ཅིང་། །སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་
 རྣམས་ཀྱིས་འགོ་དོན་བྱེད། །དེ་དག་ཀུན་བཞུང་ལྟ་འཕྲུལ་རྗེས་བསྟན་པས། །གཟུགས་
 ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་སྟོབས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་དུ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྩ་འཕྲུལ་སྟོན་
 བྱེད་ཅིང་། །རྩ་འཕྲུལ་རྣམ་པར་འཕྲུལ་པས་སེམས་ཅན་འདུལ། །དེ་དག་ཐབས་ཚུལ་
 རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་ཀྱིས། །འཛིག་རྟེན་རྒྱ་ཞིང་འགོ་བའི་དོན་རྣམས་བྱེད། །འཛིག་རྟེན་
 མི་ཆགས་རྒྱལ་པད་མ་བཞིན། །དགའ་ཞིང་དད་པར་བྱེད་ལ་རྣམ་པར་རྒྱ། །

དེ་དག་སྟོན་དངགས་མཁན་རྒྱལ་སྟོན་དངགས་སྤྲོད། །གར་མཁན་རྩ་མཁན་གྱུད་
 དང་རོལ་མོ་མཁན། །བཞུགས་མཛེས་⁹⁸⁷རྒྱན་ཐོབ་ཐོགས་ཤིང་གར་བྱེད་དང་། །སྤྲོ་
 མ་མཁན་པོ་གཟུགས་མང་ཀུན་ཏུ་སྟོན། །གྲོང་པ་གྲོང་དཔོན་ལ་ལོ་སྤྲུང་བར་འབྱུང་། །

987 ལུས་འདུག་སྤངས་མཛེས་པར་སྟོན་པ་ཡིན་པར་སྤྲོད།

དེ་བཞིན་དེད་དཔོན་ཚོང་དཔོན་གྱིས་བདག་འགྱུར། །རྒྱལ་པོ་སློན་པོ་མདུན་འདོན་པོ་ཉ་
 དང་། །སློན་པ་འཇིགས་མེད་བསྟན་བཅོས་ཚོགས་མཁན། །དེད་ག་དགོན་པར་ལྷོན་ཤིང་
 ཆེན་པོར་འགྱུར། །སློན་དང་རིན་ཆེན་མི་ཟད་གཏེར་རྣམས་དང་། །ཡིད་བཞིན་མོར་བྱ་
 འདོད་སྦྱོན་སྤྲོད་པོ་དང་། །ལམ་གོལ་དོང་བ་རྣམས་ལ་ལམ་སྟོན་འགྱུར། །(༡༥་ན)
 འཇིག་རྟེན་བྱང་ལྡན་མི་རིང་ཤེས་གྱུར་ཅིག །སེམས་ཅན་ལས་ཀྱི་⁹⁸⁸ཚུལ་རྣམས་མི་
 ཤེས་པ། །དེད་ག་ཀུན་ལ་སྤོངས་ཚོས་ཚོང་ཐབས་དང་། །སྤྱོད་ཚོགས་བཟོ་རྣམས་
 འཇིག་རྟེན་རྒྱུད་པར་བྱེད། །འཚོ་མེད་གཞོད་སེམས་མེད་པའི་སྦྱོར་བ་གང་། །སེམས་
 ཅན་བདེ་བྱེད་མཁས་པས་རབ་བསྟུགས་པ། །རིག་སྟོབས་སློན་དང་བསྟན་བཅོས་སྤྱོད་
 ཚོགས་ཀུན། །དང་སྤོང་དེད་ག་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྒྱུད། །

གང་ལ་ལྷུང་བཅས་འཇིག་རྟེན་མོས་འགྱུར་⁹⁸⁹བ། །དང་སྤོང་སྦྱོད་མཚོག་དམ་པ་གང་
 ཡིན་དང་། །བརྟུལ་ཞུགས་དཀའ་སྤྱད་དཀའ་ཐུབ་སྦྱོད་ཀུན་ཀྱང་། །མཁས་པས་དེ་
 དག་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྒྱུད། །དེད་ག་སྦྱོད་ཅན་ཀུན་རྒྱ་ཐུ་སྟེགས་ཅན། །གདུང་བ་
 གོ་ཏ་མ་དང་མི་སྦྱར་སྦྱོད། །གཅེར་བུ་གོས་མེད་ལྷུང་ལེན་དག་སྦྱོང་ལ། །སྦྱ་སྟེགས་
 ཅན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་མཁས་པར་སྟོན། །དེད་ག་ཀུན་ཏུ་འཚོ་བའི་ཚོས་འཛིན་དང་། །སླ་
 ར་ཡོད་དང་སླ་ན་མེད་རྣམས་དང་། །རལ་པ་རིང་དང་གཞོན་ལུ་བརྟུལ་ཞུགས་ཅན། །
 དེད་ག་ཏུ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་འགྱུར་བ་ཡིན། །ཉི་མའི་རྩེས་ལྷ་དཀའ་ཐུབ་ལྷ་ལྷན་དང་། །
 བྱི་དང་བ་ལང་བརྟུལ་ཞུགས་རི་དྲགས་སྦྱོད། །སྟེ་ཅུ་ཅན་དང་སྦྱ་སྟེགས་སུམ་ཅུ་པ། །
 དེད་ག་ཏུ་ཡང་དེད་ག་སྟོབ་དཔོན་འགྱུར། །ལྷག་པའི་ཤེས་ལ་འཇུག་པར་དགའ་
 རྣམས་དང་། །སྦྱ་སྟེགས་ཉི་ཤེས་ལུ་ལྷ་རྒྱ་རྣམས་སུ། །ཙུ་བ་འབྲས་བུ་རྒྱ་སྦྱོད་གྱུར་
 ལས་ཀྱང་། །བསམ་ཡས་ཚོས་ལ་དེད་ག་དམ་པ་མཚོག་ཅོག་སྤར་འདུག་དང་གཅིག་

988 སྦྱ་དགོད་ཅོན་= “ལམ་གྱི་”

989 སྦྱ་དགོད་ཅོན་= “སྤོངས་འགྱུར་”

ཕུར་རྒྱ་བ་དང་། ཁྲོ་མ་རྩ་དང་ཐལ་བར་ཉལ་བ་དང་། ཁག་དག་གཏུན་ཤིང་མལ་
ཅན་གནས་པ་དང་། འདྲི་དག་ཏུ་ཡང་དེ་དག་སྒྲོ་བ་དཔོན་འགྱུར། བྱི་རོལ་ལྷ་སྟགས་
ཅན་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ། འདྲི་དག་བསམ་པ་མོས་པ་རྟོགས་བྱས་ཤིང་། བསྟེན་དཀར་མི་
བཟད་དག་ཤུལ་དཀར་ཐུབ་ཀྱིས། ལྷ་སྟགས་ཅན་གྱི་སྤྱད་བསྐྱེད་སྤང་བར་འདུལ། །

འཇིག་རྟེན་ལྷ་བས་འབྲུག་པ་ཤེས་བྱས་ནས། ལྷ་བ་རན་ལ་གནས་པའི་ལྷ་སྟགས་
ཅན། ཀྱུན་ལ་སྤྲ་བའི་གཞི་དང་ཐབས་ཚུལ་གྱིས། འདྲི་དག་རྣམས་ལ་བདེན་པ་སྟོན་
པར་བྱེད། ལལ་ལར་འགྲོ་ལྗོངས་བ་ཡི་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞི། ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་གཞི་ཡིས་
བདེན་པ་སྟོན། ལལ་ལ་དག་ལ་(༡༥༤་བ)གསལ་ཞིང་དང་ཆོག་གིས། ལལ་ལ་དག་ལ་
ལྷ་ཡི་གསལ་ཆོག་གིས། ལལ་ལ་དག་ལ་ཡི་གེ་དབྱེ་ཆོག་དང་། འོན་ལ་རྣམ་ངེས་རྟོ་
རྟེན་ཆོག་རྣམས་⁹⁹⁰དང་། འོན་ལ་བ་འདུལ་བར་ཤེས་པའི་ཆོག་རྣམས་དང་། བསྟེན་
བཅོས་སྤྲུབ་མེད་ཐར་པའི་ཆོག་རྣམས་ཀྱིས། ལལ་ལ་དག་ལ་མི་སྐྱད་ཆོག་རྣམས་
དང་། ཀྱུན་ལ་འཇུག་པ་ངེས་ཆོག་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱ། ལལ་ལ་དག་ལ་ལྷ་ཡི་ངེས་ཆོག་
དང་། ལྷ་ཡི་ངེས་ཆོག་གཞི་དཔོན་སྤྱི་དཔོན་ཆོག་གིས། ལལ་ལར་སྤྲིན་པོ་འབྱུང་པོ་ཤ་བ་
དང་། འོ་ཟ་གྲུལ་བུམ་ལྷོ་འབྱེ་ཆོག་དང་། མི་ཅི་ལྷ་མིན་མཁའ་ལྗོངས་ཆོག་རྣམས་
ཀྱིས། བདེན་པ་བསྟེན་ཅིང་ཐར་པར་འདྲེན་པར་བྱེད། འདྲི་དག་བདེན་དང་ངེས་ཆོག་
ཚུལ་ཤེས་ཏེ། འདྲི་ལྷ་རྒྱལ་བའི་ཆོས་རྣམས་མ་ལུས་པའི། ཆོས་ཉིད་བསམ་ཡས་⁹⁹¹
ཆོག་ལམ་ཤེས་པར་སྟོན། འདྲི་དག་ཉིད་འཇིན་རྣམ་འཕུལ་དེ་འདྲའོ། །

དེ་དག་འགྲོ་བདེ་མཆོག་གི་ཉིང་ངེ་འཇིན། འགྲོ་བ་ཀྱུན་ལ་མཛོན་པར་སྤྲུབ་བྱེད་ཅིང་། །
འོད་ཟེར་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་རབ་བཀྱེ་སྟེ། འོད་ཟེར་བཀྱེ་ནས་སེམས་ཅན་འདུལ་
བར་བྱེད། མཐོང་ན་ལེགས་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། སེམས་ཅན་ཇི་སྟེད་འོད་

990 ལྷ་བ་ཐར་དང་པེ་ཅིང་ཆོ་གསལ་རྣམས་

991 མ་དཔོན་ཐམས་ཅད་ཆོ་བསམ་བྱས་

ཟེར་དེ་ཤེས་པ། །དེ་དག་མཐོང་ལེགས་དོན་མེད་མ་ཡིན་ཏེ། །སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་
མཆོག་གི་རྒྱ། །མི་རྣམས་ཀྱན་ལ་སངས་རྒྱས་ཡོངས་བསྟན་དང་། །ཆོས་ཀྱང་ཡོངས་
སྤྱ་བསྟན་དེ་ལམ་བསྟན་ཅིང་། །རྒྱལ་བའི་སྐྱུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་བསྟན་བྱས་པས། །
དེས་ན་མཐོང་ལེགས་འོད་ཟེར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །

ལྷ་ཡི་འོད་ཟེར་ཟེའི་གྲིས་གཞོན་པ་ཡི། །འོད་ཟེར་འོད་བྱེད་ཅེས་བྱ་རབ་གཏོང་ཞིང་། །
རྩལ་དང་སྤྱན་པ་ཐམས་ཅད་བསལ་བྱས་ཏེ། །འཇིག་རྟེན་པན་པའི་འོད་དེ་རབ་རྩ་
སྤང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་བྱས་པ། །དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད་ཕྱིར་
སྦྲོན་མ་འཛིན། །དེ་དག་རྒྱལ་བ་མཆོད་ཕྱིར་སྦྲོན་བཟུང་བས། །འཇིག་རྟེན་སྦྲོན་མ་
མཛོད་པའི་རྒྱལ་བར་གྱུར། །འབྲུ་མར་མར་མེ་མར་གྱི་མར་མེ་དང་། །རྩྭ་ཤིང་འདམ་བུ་
འོད་མའི་སྦྲོན་མ་དང་། །སྦྲོས་དང་བཅུད་ལེན་རིན་ཆེན་སྦྲོན་མ་དག་ །རྒྱལ་བ་རྣམས་
ལ་སྤུལ་ནས་འོད་བྱེད་ཐོབ། །

སྦྲོལ་ཞེས་བྱ་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་(༡༧༩
ན)བསྐྱེད་བྱས་ལ། །དེ་དག་སྤེད་སྤངས་སྤེད་པའི་རྒྱ་མཆོ་ལས། །སེམས་ཅན་སྦྲོལ་
བའི་དོན་དུ་གོ་ཆ་གྱོན། །གང་དག་སྤེད་སྤངས་སྤེད་པའི་རྒྱ་མཆོ་ལས། །སེམས་ཅན་
སྦྲོལ་བའི་དོན་དུ་གོ་གྱོན་པ། །དེ་དག་ཚུབ་བཞི་ལས་རབ་རྩ་སྦྲོལ། །མྱ་ངན་མེད་པའི་
བདེ་བའི་གོང་ཁྱེར་སྟོན། །སྟེགས་དང་ཟམ་པ་དུ་མ་བྱས་པ་དང་། །ཁྱུ་ཁྱུང་ལམ་ལ་
སྦྲོལ་བའི་གྲུ་བྱིན་ཏེ། །འདུས་བྱས་སྤྱན་ཕྱུང་ཞི་བ་བསྐྱེད་བྱས་པས། །དེས་ན་སྦྲོལ་
བའི་འོད་ཟེར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །

སྒླུ་པ་སེལ་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་
བྱས་པ། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྒླུ་པ་རབ་སྤངས་ཤིང་། །ཆོས་ལ་མོས་པའི་རོ་ནི་དོན་
དུ་གཉེར། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྒླུ་པ་རབ་སྤངས་ཏེ། །ཆོས་མོས་རོ་ལ་དོན་དུ་

གཉེར་གྱུར་པས། །བདུད་ཅི་ཆར་པ་འབེབས་པའི་སངས་རྒྱས་འགྱུར། །འཛིག་རྟེན་
སྒྲོམ་པའི་བྲེད་པ་རྣམས་པར་སེལ།⁹⁹² །ཇིང་དང་ཁྲོན་པ་ཚུ་ཁྱུང་ཚུ་རྟོ་དང་། །མཚོ་རྣམས་
བྱང་ཚུབ་དོན་དུ་བྱེད་བཅུད་དེ། །འདོད་པ་སྦྱད་ཅིང་བསམ་གཏན་བསྐྱབས་བྱས་པས། །
དེས་ན་སྒྲོམ་པ་སེལ་བ་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །

དགའ་བར་བྱེད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་
བསྐྱུལ་བྱས་པ། །དགའ་བས་རྒྱས་ཤིང་བྱང་ཚུབ་མཚོག་དོན་དུ། །རང་འབྱུང་⁹⁹³
འགྱུར་བར་བྱ་ཞེས་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཐུགས་རྗེ་ལྡན་པའི་སྐྱུ་གཟུགས་མཚན་བརྒྱན་
པ། །པདྨའི་གདན་ལ་བཞུགས་པ་རྣམས་བྱས་ཤིང་། །རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་
རྣམས་བརྟུང་པ། །དེས་ན་དགའ་བྱེད་འོད་ཟེར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །

མགུ་བར་བྱེད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱུལ་
བྱས་པ། །རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ལ་ནི་དགའ་མགུ་ཞིང་། །ཆོས་ལ་དགའ་མགུ་དག་
འདུན་དགའ་མགུ་འོ། །དེ་དག་རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་དགའ་མགུ་ཞིང་། །ཆོས་ལ་དགའ་
མགུ་དག་འདུན་དགའ་མགུ་ནས། །སངས་རྒྱས་ཆོས་དང་འཕགས་པའི་ཚོགས་
རྣམས་དང་། །རྟག་ཏུ་འགྲོགས་ཐོབ་བཅོད་པ་སྒྲ་མེད་འཐོབ། །སངས་རྒྱས་རྗེས་བླ་
ཆོས་དང་ཚོགས་མཚོག་ལ། །སེམས་ཅན་མང་པོ་བསྐྱུལ་ཞིང་བྲན་བྱས་ཏེ། །བྱང་ཚུབ་
(༡༧༩་བ)སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རབ་བརྟུང་པས། །དེས་ན་མགུ་བྱེད་འོད་ཟེར་འགྲུབ་
པར་འགྱུར། །

བསོད་ནམས་བསམགས་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་
དེས་བསྐྱུལ་བྱས་པ། །སྒྲ་མེད་པའི་བྱང་ཚུབ་དོན་གཉེར་ཞིང་། །སྦྱིན་པ་སྣ་ཚོགས་དུ་
མ་སྦྱིན་པར་བྱེད། །གཏན་པ་མེད་པའི་མཚོད་པ་དེ་བྱེད་ཆོ། །སྦྲོང་བ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་

992 སྐྱར་ཐང་ཟེ་ 'སྤེལ་'

993 སྤེ་དགེ་དང་ཅེ་ནི་ 'རབ་འབྱུང་'

པ་རྒྱུ་གསུང་། །པམས་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱོན་པ་བྱིན་བྱས་པས། །པས་དཀའ་པ་
བསགས་པའི་འོད་ཟེར་འགྲུབ་པར་ཁྱུར། །

ཡེ་ཤེས་ལྡན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་
བྱས་པ། །ཆོས་གཅིག་སྒྲོ་མོ་ནས་ནི་དུ་མ་ཡི། །ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་རྣམས་ཡུད་ཀྱིས་ཁོང་དུ་
ཆུད། །ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སེམས་ཅན་འཛིན་བཅུད་དེ། །དོན་ལ་ངེས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་
ཕྱེ་ཞིང་། །ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དོན་བརྗོད་པ་བྱས་པས་ན། །དེས་ན་ཡེ་ཤེས་ལྡན་པའི་འོད་ཟེར་
འགྲུབ། །

ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་
བྱས་པ། །སྟོང་པ་བདག་མེད་མ་སྦྱིས་མ་བྱུང་ཞིང་། །རང་བཞིན་མེད་པའི་ཆོས་ལ་རབ་
དུ་འཇུག། །བདག་པོ་མེད་ཆོས་སྟོང་པ་བྱེད་མེད་པ། །སྦྱུ་མ་སྦྱིག་སྦྱུ་ཆུ་ཆུ་མཆུངས་འདྲ་
ཞིང་། །མི་ལམ་མཆུངས་ལ་གཟུགས་བརྟན་འདྲ་བ་དག། །སྟོན་པས་ཤེས་རབ་སྒྲོན་
མ་དེ་འགྲུབ་པོ། །

ཆོས་ཀྱི་རྣམ་འཕྲུལ་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་
བསྐྱེད་བྱས་པ། །མི་ཟད་མཛོད་ཀྱི་གཟུངས་ནི་ཐོབ་ཁྱུར་ནས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
ཀུན་གྱི་མཛོད་ཀྱང་འཛིན། །ཆོས་འཛིན་རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་ཕན་བཏགས་ཏེ། །དྲང་
སྟོང་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱུང་བྱས་ཤིང་། །འགྲོ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བཟུང་བྱས་པས།
ཆོས་ཀྱི་རྣམ་འཕྲུལ་འོད་ཟེར་འགྲུབ་པར་ཁྱུར། །

གཏོང་དང་ལྡན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་འཇུངས་པ་གང་དག་དེས་
བསྐྱེད་བ། །འོངས་སྦྱོད་མི་རྟག་མི་བརྟན་ཤེས་ཁྱུར་ནས། །དེ་དག་རྟག་དུ་གཏོང་ལ་
དག་འཁོས་འགྲུར། །མ་དུལ་གདུལ་དཀའ་སེམས་ཅན་སེར་སྒྲ་ཅན། །འོར་རྣམས་མི་
ལམ་སྦྱིན་དང་འདྲར་ཤེས་ནས། །དག་འབའི་ཡིད་ཀྱིས་སྦྱིན་པ་སྦྱིལ་བྱས་པས། །དེས་

ན་གཏོང་དང་ལྷན་པའི་འོད་འགྲུབ་(༡༥༠ན)ལོ། ༡

ཡོངས་སུ་གདུང་མེད་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །ཁྲིམས་འཆལ་སེམས་ཅན་གང་དག་
དེས་བསྐྱལ་བ། །ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་ལ་གནས་གྱུར་ནས། །རང་འབྱུང་འགྱུར་
བར་བྱ་ཞེས་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དག་བའི་ལས་ལམ་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། །ཚུལ་
ཁྲིམས་ལ་ཡང་སེམས་ཅན་མང་འཛུད་ཅིང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱང་ཡང་དག་འཛོལ་
བཅུག་པས། །ཡོངས་གདུང་མེད་པའི་འོད་ཟེར་དེ་འགྲུབ་ལོ། ༡

བཟོད་པ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །མི་བཟོད་སེམས་ཅན་གང་དག་དེས་
བསྐྱལ་བ། །ཁྲོ་དང་ཐ་བ་ང་རྒྱལ་ཡོངས་སྤངས་ཤིང་། །དེའི་རྟག་ཏུ་བཟོད་མོས་དག་ལ་
བར་འགྱུར། །སྤྲིག་ལྷན་རྣམས་ཀྱིས་ཉེས་བྱས་བཟོད་བྱས་ཏེ། །བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་
འཁྱུག་པ་མ་བྱས་ཤིང་། །བཟོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྟག་ཏུ་བསྐྱབས་བཟོད་པས། །དེས་ན་
བཟོད་པ་བཀོད་པ་དེ་འགྲུབ་ལོ། ༡

བརྟན་དང་ལྷན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །ལེ་ལེའི་སེམས་ཅན་གང་དག་དེས་
བསྐྱལ་བ། །རིགས་པར་བརྩོན་པ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྣམས་ལ། །སྦྱར་བ་སྦྱོ་མེད་
མཆོད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར། །རིགས་པར་བརྩོན་པ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྣམས་ལ། །
སྦྱར་བ་སྦྱོ་བ་མེད་པས་མཆོད་བྱས་ནས། །དེ་དག་བདུད་བཞིའི་ལམ་ལས་རབ་འདས་
ཏེ། །བྱང་ཆུབ་སྤྲོ་མེད་སྦྱར་དུ་རེག་པར་འགྱུར། །སེམས་ཅན་མང་པོ་བརྩོན་འགྲུས་
འཛོལ་བཅུག་སྟེ། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་མཆོད་པ་རབ་བྱས་ནས། །ཟད་པའི་དུས་
ན་དམ་ཆོས་ཡོངས་བཟུང་བས། །དེས་ན་བརྟན་པར་ལྷན་པའི་འོད་འཕྲོག་ལོ། ༡

ཞི་བར་བྱེད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །རྣམ་འཁྱུག་སེམས་ཅན་ཇི་སྟེད་དེས་
བསྐྱལ་བ། །དེ་དག་ཆགས་དང་སྤང་དང་⁹⁹⁴སྤངས་མེད་ཅིང་། །རྟོགས་པར་གྱུར་ནས་

994 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། །ཆགས་མེད་སྤང་མེད་

མཉམ་གཞག་སེམས་སུ་འགྱུར། །སྤྲིག་པའི་གྲོགས་པོ་སྐྱོན་ལྡན་སྦྱོད་ཅན་⁹⁹⁵དང་། །
འདྲེ་བ་ཡོངས་སུ་རྣམ་པར་སྤངས་བྱས་ཏེ། །དགོན་པར་རབ་ཞི་བསམ་གཏན་རབ་
བརྗོད་པས། །དེས་ན་ཞི་བར་བྱེད་པའི་འོད་འགྱུབ་བོ། །

ཤེས་རབ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང། །ཤེས་འཆལ་སེམས་ཅན་ཇི་སྟེད་དེས་
བསྐྱུལ་བ། །བདེན་དང་ཉེན་དང་རྣམ་ཐར་ཚུལ་རྣམས་དང་། །(༡༥༠་བ)དབང་པོ་ཤེས་
པ་རྟོགས་པར་ཁོང་ཚུད་ཅིང་། །ཉིམ་འི་སྟོན་མའི་ཏིང་འཛིན་ཐོབ་གྱུར་ནས། །ཤེས་རབ་
སྒྲུང་བར་མཛད་པའི་རྒྱལ་བར་འགྱུར། །རྒྱལ་སྤིད་ནོར་དང་བདག་པངས་ཡོངས་བཏང་
སྟེ། །བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་ཆོས་གང་བཅའ་བྱས་པ། །ཆོས་དེ་གུས་པར་བྱས་ནས་རབ་
བཤད་པས། །ཤེས་རབ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་དེ་འགྲུབ་བོ། །

སངས་རྒྱལ་ལྷན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་
བསྐྱེད་བྱས་པ། །སངས་རྒྱལ་སྟོང་ཕྱག་དུ་མ་བསམ་ཡས་རྣམས། །པདྨ་དམ་པ་
རྣམས་ལ་བཞུགས་པར་མཐོང་། །སངས་རྒྱལ་ཆེད་སངས་རྒྱལ་རྣམ་ཐར་དང་། །
སངས་རྒྱལ་རྣམ་འཕྲུལ་མཐའ་ཡས་བརྗོད་བྱས་ཤིང། །སངས་རྒྱལ་སྟོབས་དང་རྩ་
འཕྲུལ་རབ་བརྗོད་པས། །དེས་ན་སངས་རྒྱལ་ལྷན་པའི་འོད་འགྲུབ་པོ། །

མི་འཇིགས་སྤྱིན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང། །འཇིགས་ཉེན་སེམས་ཅན་གང་ལ་
དེས་རེག་པ། །འབྱུང་པོ་གཟའ་དང་གསང་བ་དེག་བཅིང་བ་དང་། །ནད་འགོ་འཇིགས་
པ་ཀུན་ལས་ཐར་བར་འགྱུར། །མི་འཇིགས་སྤྱིན་པས་སེམས་ཅན་བསྐྱབ་པ་དང་། །
སྟོག་ཆགས་གསོད་ལས་བརྗོད་པར་བྱས་པ་དང་། །འཇིགས་པ་སྐྱབས་ཚོལ་རྣམས་
ལ་སྐྱབས་བྱས་པས། །མི་འཇིགས་སྤྱིན་པའི་འོད་ཟེར་དེ་འགྱུབ་པོ། །

བདེ་བ་ཀླན་གྱི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། ཁན་པ་ན་བ་གང་དག་དེས་རིག་པ། རྣམ་

995 ལྷ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “སྟོན་ཅན་”

པ་ཀུན་ཏུ་ནད་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཐར། །བསམ་གཏན་ཏིང་འཛིན་བདེ་བ་རྣམས་ཀྱང་
འཐོབ། །ནད་གསོས་འབྲས་བུ་སྤྲོད་དང་ཙ་བ་དང་། །འིན་ཆེན་བཅུད་ལེན་སྤོས་དང་
བྱུག་པ་དང་། །བུ་རམ་སྦྱང་ཅི་འོ་མ་མར་དག་དང་། །འབྲུ་མར་བས་སྒྲིམ་བྱིན་པས་དེ་
འཐོབ་བོ། །

སངས་རྒྱལ་སྤྲོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །ཆོ་བདེ་ཐ་མར་གང་དག་དེས་བསྐྱེད་
བ། །སངས་རྒྱལ་རྗེས་སྤྲོད་སངས་རྒྱལ་མཐོང་བར་འགྱུར། །དེད་ག་ཤི་འཕོས་སངས་
རྒྱལ་བཞུགས་ཤིང་འགོ། །འཆི་བའི་དུས་སུ་སངས་རྒྱལ་སྤྲོད་བྱས་ཏེ། །དག་འབྱེད་
རྒྱལ་བའི་སྤྱོད་གཞུགས་བསྐྱེད་བྱས་ཤིང་། །འཆི་ཀར་སངས་རྒྱལ་སྐྱབས་སུ་གཏང་
བརྗོད་པས། །སངས་རྒྱལ་སྤྲོད་པའི་འོད་ཟེར་དེ་འཐོབ་བོ། །

ཆོས་རབ་བརྗོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་(༡༤༡)གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་
དེས་བསྐྱེད་བྱས་པ། །ཆོས་ཉན་གྲོག་ཅིང་ཡི་གེར་འདྲི་བར་བྱེད། །དེད་ག་ཏུ་ཆོས་
ལ་དག་འཕོས་འགྱུར། །ཆོས་ཀྱི་ཕྱ་གོ་བྱུང་ཆོ་ཆོས་བརྗོད་དེ། །ཆོས་ཆོལ་རྣམས་ཀྱི་
བསམ་པ་རྗོགས་བྱས་ཤིང་། །འདུན་པ་བསྐྱེད་དེ་ཆོས་ལ་བརྩོན་གྱིས་ཞེས། །བརྗོད་
པས་ཆོས་རབ་བརྗོད་པ་དེ་འཐོབ་བོ། །

སངས་རྒྱལ་སྤྲོད་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། །དབྱངས་དང་ལྷན་པའི་འོད་
ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །འཛིག་ཏེན་གསུམ་ན་སྤྱོད་ཅི་སྤྲོད་པ། །ཀུན་གྱི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་གསུང་དུ་ཐོས། །གསང་བསྟོད་སྤྱོད་ཡིས་དང་སྤོང་ཆེ་བསྟོད་དེ། །རྒྱལ་
བའི་གསུང་སྤྱོད་དོན་དུ་སིལ་སྤྲོད་དང་། །སྤྱོད་ཆེན་འོ་བུ་སྤྲོད་རྣམས་འགོ་ཀུན་ལ། །
རབ་ཏུ་བསྐྱེད་པས་དབྱངས་ལྷན་འོད་འགྱུབ་བོ། །

འཆི་མེད་སྤྲོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་
བྱས་པ། །བག་མེད་སྤྲོད་པ་ཐམས་ཅད་རབ་སྤངས་ཏེ། །ཡོན་ཏན་ཀུན་ལ་བརྩོན་པ་

ཉམས་སྒྲུབ་ལེན། །འདུས་བྱས་རྟག་ཏུ་བདེ་བ་མེད་པ་སྟེ། །སྤྱག་བསྐྱེད་འཆོ་བ་དུ་མས་
ཡོངས་སྒྲུབ་ཀྱི། །འགོག་པ་རྟག་ཏུ་བདེ་ཞིང་ཞི་སྟོན་ཅེས། །བརྗོད་པས་འཆི་མེད་སྤྱན་
པ་དེ་འཕྲོག་བོ། །

ཁྱད་པར་ལྡན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་
བྱས་པ། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཁྱད་པར་དང་། །ཏིང་འཛིན་ཁྱད་པར་ཤེས་
རབ་ཁྱད་པར་ཐོབ། །སྤྱབ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཆོག་གྱུར་ཅིང་། །ཏིང་འཛིན་
མཆོག་དང་ཤེས་རབ་མཆོག་གྱུར་ཅེས། །བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་བསྟོན་ཅིང་བསྐྱེད་པས་བརྗོད་
པས། །དེས་ན་ཁྱད་པར་ལྡན་པའི་འོད་འགྲུབ་བོ། །

རིན་ཆེན་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་བསྐྱེད་
བྱས་པ། །རིན་ཆེན་མི་ཟད་གཏོར་རྣམས་ཐོབ་གྱུར་ནས། །དང་སྟོང་ཆེལ་རིན་ཆེན་དམ་
པས་མཆོད། །རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོད་རྟེན་རིན་ཆེན་ཕྱུལ། །སྟེ་བོ་ཉོན་མོངས་རིན་
ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱེད། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་རིན་ཆེན་རབ་ཕྱུལ་བས། །རིན་ཆེན་
བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །

སྟོས་རབ་སྒྲུབ་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སེམས་ཅན་གང་དག་འོད་དེས་(༡༤༡
བ)བསྐྱེད་བྱས་པས། །མི་ལ་མེད་སྟོས་ཡིད་འོང་ཆོར་གྱུར་ནས། །སངས་རྒྱལ་ཡོན་
ཏན་རྣམས་ལ་ངེས་པར་འགྱུར། །མི་དང་ལྟ་ཡི་སྟོས་དང་བྱུག་པ་ཡིས། །མི་ཡི་གཙོ་
ལ་མཆོད་པ་རབ་བྱས་ཏེ། །སྟོས་ལས་རྒྱལ་བའི་གཟུགས་དང་མཆོད་རྟེན་དག །
བྱས་པས་སྟོས་རབ་སྒྲུབ་པ་དེ་འགྲུབ་བོ། །

སྒྲུབ་ཆོག་པ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །རྒྱལ་མཆོན་བ་དན་གཟུགས་
མཆོག་སྒྲུབ་ཆོག་དང་། །སེམས་སྟན་བསྐྱེད་པས་ཤིང་སྟོས་ཀྱི་བདུག་པ་ཡིས། །པོ་བྱང་
དམ་པ་མཛོས་བྱས་མེ་ཏོག་བཀྲམ། །སེམས་སྟན་དག་གིས་རྒྱལ་བ་རྣམས་བསྐྱེད་ཞིང་།

མེ་ཏོག་བདུག་པ་བདུག་སྒྲིམ་ཕྱེ་མ་དང་། །རྒྱལ་མཚན་བ་དན་གདུགས་མཚན་
རྣམས་ཀྱིས་མཚོད། །དེས་ན་སྒྲོ་ཚོགས་བཀོད་པ་འབྲུག་པར་འགྱུར། །

ཤིན་ཏུ་དང་བྱེད་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །ས་རྣམས་ལག་མཐིལ་བཞིན་དུ་གནས་
པར་བྱེད། །མཚོད་རྟེན་དང་སྒྲོང་གནས་རྣམས་སྦྱང་བྱས་པས། །དེས་ན་ཤིན་ཏུ་དང་
བྱེད་འོད་འབྲུག་པོ། །སྤྱིན་དང་ལྷན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སྒྲིམ་གྱི་ཆར་
འབབས་སྤྱིན་རྣམས་ཀྱན་ཏུ་གནས། །མཚོད་རྟེན་འཁོར་སར་སྒྲིམ་གྱི་ཚུས་བཏབ་
པས། །སྤྱིན་དང་ལྷན་པའི་འོད་དེ་རབ་དུ་འཐོབ། །ལྷབ་ལྷབ་བཀོད་པའི་འོད་ཟེར་རབ་
གཏོང་ཞིང་། །གཅེར་བུ་གོས་གྲོན་རྒྱན་དང་ལྷན་པར་འགྱུར། །གོས་དང་བགོ་བ་རྒྱན་
སྤང་སྒྲོ་ཚོགས་དག །སྤྱིན་པ་བྱས་པས་ལྷབ་ལྷབ་བཀོད་པ་འབྲུག། །རོ་མཚན་ལྷན་
པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །བཀྲེས་པ་ཁ་ཟས་རོ་མཚན་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཟས་
དང་སྒྲོམ་དང་རོ་མཚན་སྒྲོ་ཚོགས་རྣམས། །བྱིན་པས་རོ་མཚན་ལྷན་པའི་འོད་འབྲུག་
པོ། །ནོར་རྣམས་སྤྱིན་པའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །དབྱུང་པོ་དག་གིས་རིན་ཆེན་
གཏེར་རྣམས་འཐོབ། །དཀོན་མཚན་གསུམ་ལ་གཏེར་གཞི་མི་ཟད་པ། །དབྱུང་བ་
བྱས་པས་ནོར་སྤྱིན་འོད་འཐོབ་པོ། །

མིག་རྣམས་སྦྱང་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །དེ་ཆེ་ལོང་བས་སྒྲོ་ཚོགས་གཟུགས་
རྣམས་མཐོང་། །རྒྱལ་བ་དག་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོད་རྟེན་ལ། །མར་མེ་ཕུལ་བས་མིག་
སྦྱང་འོད་ཟེར་འབྲུག། །རྣ་བ་རྣམས་སྦྱང་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །རྣ་བ་ཉམས་པས་
སྒྲ་མང་ཐོས་པར་འགྱུར། །(༡༥༢་ན)རྒྱལ་བ་རྣམས་དང་རྒྱལ་བའི་མཚོད་རྟེན་ལ། །
སིལ་སྒྲན་ཕུལ་བས་རྣ་སྦྱང་འོད་འབྲུག་པོ། །སྒྲ་རྣམས་སྦྱང་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་
ཞིང་། །སྒྲོན་ཆད་མ་ཚོར་བྱི་ཞིམ་ཚོར་བར་འགྱུར། །རྒྱལ་བ་རྣམས་དང་རྒྱལ་བའི་
མཚོད་རྟེན་ལ། །སྒྲིམ་རབ་ཕུལ་བས་སྒྲ་སྦྱང་འོད་ཟེར་འབྲུག། །སྤྱེ་རྣམས་སྦྱང་བའི་

འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སྤྱི་སྤྱོད་ཡིད་འོད་རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བསྟོད། །མི་
སྟོན་བསྐྱེད་བར་སྤྱི་བ་རྣམས་སྤངས་ཏེ། །འཇམ་པར་སྤྱིས་པས་ལྟེ་སྤྱོད་འོད་ཟེར་
འགྲུབ། །ལུས་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །དབང་པོ་ཉམས་པ་དབང་
པོ་ལྡན་པར་འགྱུར། །རྒྱལ་བ་རྣམས་དང་རྒྱལ་བའི་མཆོད་རྟེན་ལ། །ལུས་བདུད་བྱས་
པས་ལུས་རྣམས་སྤྱོད་བ་འཐོབ། །སེམས་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་།
སྦྱོས་པ་ཐམས་ཅད་སེམས་དང་ལྡན་པར་འགྱུར། །ཏིང་འཛིན་དབང་རྩེས་སེམས་འགོ་
བྱས་པས་ན། །སེམས་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་དེ་འགྲུབ་བོ། །

གཟུགས་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །མི་དབང་རྣམས་ཀྱི་བསམ་ཡས་
སྤྱི་མཐོང་སྟེ། །སྤྱི་གཟུགས་རིམ་སྒྲ་ཚོགས་མང་པོ་དང་། །མཆོད་རྟེན་བྱས་པས་⁹⁹⁶
གཟུགས་སྤྱོད་འོད་འགྲུབ་བོ། །སྤྱི་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །སྤྱི་ནི་
སྤྱི་མིན་སྤྱོད་པར་རབ་ཏུ་ཤེས། །རྒྱུ་ལས་བྱུང་བས་བྲག་ཅེས་འོ་ཞེས། །སྤྱི་རྣམས་
བསྟན་པས་འོད་ཟེར་དེ་འགྲུབ་བོ། །དྲི་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །དྲི་
ང་ཐམས་ཅད་དྲི་ཞིམ་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། །སྦྱོས་རབ་མཆོག་རྒྱས་རྒྱལ་བའི་མཆོད་
རྟེན་དག །ལུས་བྱས་བྱང་རྒྱུ་ཞིང་གི་འོད་དེ་ཡིན། །འོ་བྱོ་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་
གཏོང་ཞིང་། །དུག་ཅན་དུག་མེད་རོ་ཡི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། །སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་
བཅས་དང་པ་མ་ལ། །འོ་མཆོག་ཐམས་ཅད་ལུས་བའི་འོད་དེ་ཡིན། །རིག་རྣམས་སྤྱོད་
བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །རིག་ན་རྒྱུ་པ་འཇམ་ཞིང་བདེ་བར་འགྱུར། །མདུང་
ཐུང་ཅེ་གསུམ་རལ་གྱི་མདུང་ཆེན་ཆར། །སྤྱོད་བ་འཇམ་པ་པདྨ་ལྷུང་ལ་འགྱུར། །
བཅོས་བྱའི་རས་མང་འཇམ་ཞིང་རིག་བདེ་རྣམས། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་གཤེགས་
ལུས་བཏིང་བཀྲམ་སྟེ། །མེ་ཏོག་བྱུག་པ་ན་བཟའ་(༡༤༢་བ)འཇམ་རྣམས་དང་། །
སྤྱོད་བ་སྤྱི་རིམ་ལ་བའི་འོད་དེ་ཡིན། །ཆོས་རྣམས་སྤྱོད་བའི་འོད་ཟེར་རབ་གཏོང་ཞིང་། །

996 རྩེ་དགོ་དང་ཅོན་ཆེ་ “བསྟན་བྱས་”

འཛིག་རྟེན་པན་མཛད་ཀྱིས་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྤྱ་རྣམས་ཀྱན་ནས་ཆོས་རྣམས་
བསམ་མི་བྱ། །བྱང་བ་ཐོས་ནས་མོས་པ་ཐམས་ཅད་ཆོས། །རྟེན་ལས་བྱང་བས་མ་
སྤྱེས་ངོ་བོ་ཉིད། །

ཀྱིས་བ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱ་ནི་ཆོས་སྤྱ་སྟེ། །ཆོས་ཉིད་ནམ་མཁའ་བཞིན་དུ་གནས་སོ་ཞེས། །
བཛྲེད་པས་ཆོས་རྣམས་སྤྱང་བ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །འོད་ཟེར་སྒོ་མོ་དེ་དག་ལ་སོགས་པ། །
དང་སྤྱང་རྣམས་ཀྱི་སྤྱ་ཡི་སྒོ་གཅིག་ནས། །འོད་ཟེར་གང་གཞི་བྱེ་མ་སྟེད་འབྱུང་སྟེ། །
ཀྱན་ལ་སྤྱར་བ་⁹⁹⁷ཐ་དད་ཚུལ་ཅན་ནོ། །ཇི་ལྟར་སྤྱ་ཡི་སྤྱ་ཡི་སྒོ་གཅིག་ནས། །འོད་
ཟེར་གང་གཞི་བྱེ་མ་སྟེད་འབྱུང་བ། །མ་ལུས་སྤྱ་རྣམས་ཀྱན་ནས་དེ་བཞིན་ཏེ། །དང་
སྤྱང་ཉིད་འཛིན་རྣམས་འཕྲུལ་འདི་འདྲའོ། །ཡོན་ཏན་གང་གིས་འོད་ཟེར་གང་འགྱུབ་པའི། །
ཡོན་ཏན་དེ་གོགས་སྤྱོན་ཆད་གང་གྱུར་པ། །དེ་དག་ཉིད་ལས་འོད་ཟེར་རབ་འབྱུང་སྟེ། །
དང་སྤྱང་ཡེ་ཤེས་རྣམས་འཕྲུལ་འདི་འདྲའོ། །དེ་དག་བསོད་ནམས་སྤྱོན་གོགས་གང་
ཡིན་ལ། །རྗེས་སུ་ཡི་རང་གསོལ་བ་སུས་བཏབ་དང་། །གང་གིས་མཐོང་སྟེ་དག་བ་
བསགས་གྱུར་པ། །དེ་དག་ཀྱན་གྱིས་འོད་ཟེར་དེ་དག་ཤེས། །གང་དག་བསོད་ནམས་
བྱས་ཤིང་དག་བསགས་དང་། །གང་དག་ཡང་ཡང་སངས་རྒྱས་རྣམས་མཛོད་ཅིང་། །
སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་འདུན་ཏེ་དོན་གཉེར་བ། །དེ་དག་ཀྱན་ལ་འོད་ཟེར་དེ་དག་བསྐྱུལ། །

དཔེར་ན་དམུས་ལོང་ཉིམ་མི་མཐོང་ཡང་། །དེ་མེད་མ་ཡིན་འཛིག་རྟེན་ཀྱན་ཏུ་འཆར། །
མིག་དང་ལྡན་པས་ཤར་བར་ཤེས་གྱུར་ནས། །ཀྱན་ཀྱང་རང་རང་སོ་སོའི་ལས་ལ་
འཇུག་དེ་བཞིན་སྤྱེས་ཆེན་འོད་ཟེར་དེ་དག་ཀྱན། །རབ་ཏུ་བྱང་ཡང་ལོག་པས་ཉེན་གྱུར་
ཅིང་། །མོས་ཉམས་པལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་མཐོང་སྟེ། །སྒོ་གོས་ཡངས་པ་རྣམས་ལ་
དེ་དག་མོད། །དཔེར་རྒྱན་ནོར་བུ་བཞོན་པ་གཞལ་མེད་ཁང་། །བཅུད་ཀྱིས་ལེན་དང་
རིན་ཆེན་བྱག་པ་སྟོས། །དེ་དག་སྤྱོ་བོ་ཆེ་ལ་ཡོད་མོད་ཀྱི། །ཤོངས་པར་གྱུར་པ་རྣམས་

997 ལྷ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཀྱན་ཀྱང་ལས་སྤྱར་

ལ་དེད་ག་མེད། །དེ་བཞིན་སྐྱེས་ཆེན་འོད་ཟེར་དེད་ག་ཀྱན། །དེད་ག་ཡོད་ཀྱང་ལོག་
པས་ཉིན་གྱུར་ཅིང་། །མོས་(༡༥:ན)པ་ཉམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་མཐོང་སྟེ། །སློ་བྲོས་
ཡངས་པ་རྣམས་ལ་དེད་ག་མོད། །གང་དག་འོད་ཟེར་དབྱེ་བ་འདི་ཐོས་ནས། །དད་ཅིང་
མོས་ལ་དང་བ་སྐྱེས་གྱུར་ནས། །བདག་ནི་ཡོན་ཏན་ཆེ་རྒྱུ་མི་འགྱུར་ཞེས། །དེད་ག་
དོགས་དང་སོམ་ཉི་མི་བསྐྱེད་དོ། །

དེད་ག་གཡོག་འཁོར་བཞོན་པ་རྣམས་འཕྲུལ་བ། །ཉིང་འཛིན་དམ་པ་མངོན་པར་གྱུབ་
བྱེད་ཅིང་། །ཕྱོགས་བཅུ་ཀུན་ཏུ་དོ་སྐྱོལ་མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཞམ་རིང་སངས་རྒྱས་སྤྱོད་
རྣམས་སྟོན་པར་བྱེད། །འོད་བཞོན་དེད་ག་པདྨ་སྒྲ་ཚོགས་པ། །སྟོང་གསུམ་ཆོད་ཅམ་
བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་བྱས་ནས། །སྐྱེལ་གྱུང་བཅས་པའི་ལུས་ཀྱིས་ཀུན་ཁྱབ་སྟེ། །ཉིང་
འཛིན་རྣམ་པར་འཕྲུལ་པ་འདི་འདྲའོ། །དེད་ག་ཞིང་བཅུ་ཉི་ལྔ་ལྟེན་པདྨ་གཞན། །
འཁོར་དང་བཅས་པས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་བྱས་ཤིང་། །སངས་རྒྱས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཐམས་
ཅད་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར། །དེད་ག་ཉིང་འཛིན་ཉིང་འཛིན་མེད་པར་གནས། །འདྲེན་ཐོང་དེ་
ཡིས་སེམས་ཅན་གང་དག་རྣམས། །ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བྱས་སངས་རྒྱས་ལེགས་
བསྐྱབས་པས། །དེད་ག་པདྨ་ཆེན་པོ་དེ་བསྐྱོར་ཞིང་། །ཀུན་གྱུང་ཐལ་མོ་སྐྱུར་ནས་ལྟ་
ཞིང་འཁོད། །གང་དག་ཉིང་འཛིན་གནས་པར་རབ་ཞུགས་པ། །སྐྱེས་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་
ཆོས་ཉིད་འདི་ཡིན་ཏེ། །རང་གི་སློབ་མས་ཀུན་གྱུང་ཡོངས་བསྐྱོར་ནས། །སྐར་མའི་
ཆོགས་ཀྱིས་ཁྲ་བ་བསྐྱོར་བ་བཞིན། །

དེད་ག་ཇི་ལྟར་ཕྱོགས་གཅིག་རབ་འཇུག་ཅིང་། །ཞམ་འབྲིང་སངས་རྒྱས་སྤྱོད་རྣམས་
སྟོན་བྱེད་པ། །དེ་བཞིན་ཕྱོགས་⁹⁹⁸རྣམས་མ་ལུས་ཀུན་ཏུ་སྟོན། །ཉིང་འཛིན་རྣམ་པར་
འཕྲུལ་པ་འདི་འདྲའོ། །དེད་ག་ཕྱོགས་ཀྱི་བྲ་བ་ཁྱབ་གནས་པའི། །ཉིང་འཛིན་དམ་པ་

998 རྒྱ་དག་དང་ཅོན་ཆེན་གསལ་གསུང་།

མདོན་པར་སྐྱབ་བྱེད་ཅིང་། །ཁ་ཅིག་མཉམ་གཞག་ཁ་ཅིག་ལྡང་བར་⁹⁹⁹ཡང་། །
 རྩོགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་རང་གི་ལུས་སྟོན་ཏོ། །དེ་དག་ཤར་གྱི་རྩོགས་སུ་མཉམ་བཞག་
 ཅིང་། །ལུབ་ཀྱི་རྩོགས་སུ་དཔའ་བོ་རྣམ་པར་ལྡང་། །ལུབ་ཀྱི་རྩོགས་སུ་མཉམ་པར་
 བཞག་གྱུར་ཅིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཤར་གྱི་རྩོགས་ནས་ལྡང་། །དེ་བཞིན་རྩོགས་
 བཅུ་རྣམས་སུ་རབ་ཏུ་འཇུག །གཞན་གྱི་རྩོགས་སུ་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ལ། །ཡེ་
 ཤེས་ཡོན་ཏན་ལྷག་པོ་གཞན་ནས་ལྡང་། །དང་སྟོང་ཏིང་འཛིན་རྣམ་འཕྲུལ་འདི་འདྲའོ།

(༡༤༣་བ)ཤར་རྩོགས་སངས་རྒྱས་ཞིང་རྣམས་གང་ཡིན་པ། །གངས་མེད་མ་ལུས་
 དག་ན་རང་བྱུང་བ། །དེ་དག་སྦྱན་སྲུང་ཞབས་རྩུང་དེ་དག་རྣམས། །ཞི་བའི་ཏིང་ངེ་
 འཛིན་ལ་གནས་པར་¹⁰⁰⁰སྦྱང་། །རྩོགས་དེར་མཉམ་པར་གཞག་པ་བརྟན་བྱས་ནས།
 །དཔའ་བོ་ལུབ་ཀྱི་ཞིང་རྣམས་¹⁰⁰¹མ་ལུས་པར། །རྣམ་པར་ལྡང་ཞིང་མདོན་སུམ་རྒྱལ་
 ཀུན་ལ། །མཆོད་པ་དུ་མ་རབ་ཏུ་བྱེད་པར་སྦྱང་། །ལུབ་རྩོགས་སངས་རྒྱས་ཞིང་རྣམས་
 གང་ཡིན་པ། །གངས་མེད་མ་ལུས་དག་ན་བཞུགས་སངས་རྒྱས། །དེ་དག་སྦྱན་སྲུང་
 ཞབས་རྩུང་དེ་དག་རྣམས། །ཞི་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་པར་སྦྱང་། །རྩོགས་དེར་
 མཉམ་པར་གཞག་པ་བརྟན་བྱས་ནས། །དཔའ་བོ་ཤར་གྱི་ཞིང་རྣམས་མ་ལུས་པར། །
 །རྣམ་པར་ལྡང་ཞིང་མདོན་སུམ་རྒྱལ་ཀུན་ལ། །མཆོད་པ་དུ་མ་རབ་ཏུ་བྱེད་པར་སྦྱང་། །
 །དེ་བཞིན་རྩོགས་བཅུ་དག་གི་ཞིང་རྣམས་སུ། །རྩོགས་རྣམས་མ་ལུས་ཀུན་ཏུ་བརྟན་
 ལ་འཇུག །ཁ་ཅིག་མཉམ་གཞག་ཁ་ཅིག་ལངས་གྱུར་ཅིང་། །འཇིག་རྟེན་སྟོན་མ་
 རྣམས་མཆོད་བྱེད་པར་སྦྱང་། །

དེ་དག་མིག་གི་ལམ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །གཟུགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བདག་ཉིད་
 ཆེན་པོ་ལྡང་། །གཟུགས་རྣམས་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་སྟོན་པ་ན། །དེ་ལ་ལྟར་བཅས་

999 རྩོད་གོ་དང་ཅོན་ཅེ་ “ལྷན་པར”
 1000 རྩོད་གོ་དང་ཅོན་ཅེ་ “རྣམ་པར”
 1001 རྩོད་གོ་དང་ཅོན་ཅེ་ “ཞིང་ཁམས་”

འཛིག་རྟེན་མྱོངས་པར་འགྱུར། །གཟུགས་ཀྱི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ལ། །
མིག་ནི་མ་སྐྱེས་མ་བྱུང་རང་བཞིན་ཏེ། །སྟོང་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་རབ་སྟོན་ཅིང་། །མིག་
གི་ལམ་ནས་བྲན་ལྡན་རྣམས་པར་ལྡང་། །

དེ་དག་ན་བའི་ལམ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །སྐྱ་ཡི་ལམ་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
ལྡང་། །གང་དུ་ལྟར་བཅས་འཛིག་རྟེན་མྱོངས་གྱུར་པ། །སྐྱ་དང་སྐད་རྣམས་ལམ་ལ་¹⁰⁰²
རབ་ཏུ་ཞུགས། །སྐྱ་ཡི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ཅིང་། །རྣ་བ་མ་སྐྱེས་མ་བྱུང་
རང་བཞིན་ཏེ། །སྟོང་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་རབ་སྟོན་ཅིང་། །རྣ་བའི་ལམ་ནས་བྲན་ལྡན་
རྣམས་པར་ལྡང་། །

དེ་དག་སྐྱ་ཡི་ལམ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །དྲི་ཡི་ལམ་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ལྡང་། །
གང་དུ་ལྟར་བཅས་འཛིག་རྟེན་མྱོངས་གྱུར་པ། །དྲི་མཆོག་དམ་པ་འཕྲུག་པར་རབ་ཏུ་
ཞུགས། །དྲི་ཡི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ཅིང་། །སྐྱ་ནི་མ་སྐྱེས་མ་བྱུང་རང་
བཞིན་ཏེ། །སྟོང་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་རབ་སྟོན་ཅིང་། །སྐྱ་ཡི་ལམ་ནས་བྲན་ལྡན་(༡༤༥
ན)རྣམས་པར་ལྡང་། །

དེ་དག་སྐྱེ་ཡི་ལམ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རོ་མཆོག་ཀྱན་གྱི་ལམ་ནས་རྣམས་པར་
ལྡང་། །གང་དུ་ལྟར་བཅས་འཛིག་རྟེན་མྱོངས་གྱུར་པ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རོ་མཆོག་
རྣམས་ལ་ཞུགས། །རོ་མཆོག་རྣམས་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ཅིང་། །སྐྱེ་ནི་མ་
སྐྱེས་མ་བྱུང་རང་བཞིན་ཏེ། །སྟོང་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་རབ་སྟོན་ཅིང་། །སྐྱེ་ཡི་ལམ་ནས་
བྲན་ལྡན་རྣམས་པར་ལྡང་། །

དེ་དག་ལུས་ཀྱི་ལམ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རེག་པའི་ལམ་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
ལྡང་། །གང་དུ་ལྟར་བཅས་འཛིག་རྟེན་མྱོངས་གྱུར་པ། །འཛིག་རྟེན་བདེ་བ་བསྐྱེད་པའི་

1002 སྐར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། །ཀྱན་ལ་། སྐྱེ་དགེ་དང་ཅོ་ནེ་། །ལན་ལ་།

རེག་ལ་བཞུགས། །རེག་པའི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གུར་ཅིང་། །ལུས་ནི་མ་
སྐྱེས་མ་བྱུང་རང་བཞིན་ཏེ། །སྟོང་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་རབ་སྟོན་ཅིང་། །ལུས་ཀྱི་ལམ་
ནས་བྲན་ལྡན་རྣམ་པར་ལྡང་། །

དེ་དག་སེམས་ཀྱི་ལམ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །ཆོས་ཀྱི་ལམ་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་
པོ་ལྡང་། །གང་དུ་ལྟར་བཅས་འཇིག་རྟེན་རྣམས་གུར་པ། །ཆོས་ལ་གནས་པའི་འཇུག་
པར་རབ་ཏུ་ཞུགས། །ཆོས་ཀྱི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གུར་ཅིང་། །སེམས་ནི་མ་
སྐྱེས་མ་བྱུང་རང་བཞིན་ཏེ། །སྟོན་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་རབ་སྟོན་ཅིང་། །སེམས་ཀྱི་ལམ་
ནས་བྲན་ལྡན་རྣམ་པར་ལྡང་། །

དེ་དག་གིས་པའི་ལུས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །ལང་ཚོ་ཤུགས་ལ་གནས་པ་རྣམས་
ལས་ལྡང་། །ལང་ཚོ་ཤུགས་གནས་རྣམས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རྒྱས་ཤིང་
འཁོགས་པའི་ལུས་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །རྒྱས་ཤིང་འཁོགས་པའི་ལུས་ལ་མཉམ་
བཞག་ཅིང་། །དད་པའི་དགོ་བསྟེན་མ་ཡི་ལུས་ལས་ལྡང་། །དགོ་བསྟེན་དད་པའི་¹⁰⁰³
ལུས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །དད་པའི་དགོ་བསྟེན་ལུས་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །དད་
པའི་དགོ་བསྟེན་ལུས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །དགོ་སྟོང་མ་ཡི་ལུས་ལས་རྣམ་པར་
ལྡང་། །དགོ་སྟོང་མ་ཡི་ལུས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །དགོ་སྟོང་མང་དུ་ཐོས་པའི་ལུས་
ལས་ལྡང་། །དགོ་སྟོང་མང་ཐོས་ལུས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །སྟོབ་དང་མི་སྟོབ་
ལུས་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །སྟོབ་དང་མི་སྟོབ་ལུས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རྒྱེན་
གིས་སངས་རྒྱས་ལུས་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །རྒྱེན་གིས་སངས་(༡༥༥་བ)རྒྱས་ལུས་
ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །སངས་རྒྱས་སྐྱེ་མཆོག་རབ་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །སངས་
རྒྱས་སྐྱེ་མཆོག་རབ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །ལྷ་ཡི་ལུས་གཟུགས་ལས་ནི་རྣམ་པར་
ལྡང་། །ལྷ་ཡི་ལུས་གཟུགས་ལ་ནི་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རྩ་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་ལྷ་ཡི་ལུས་

1003 ལྷ་རྩམ་དང་ཅོན་ཅོན་ སྟོན་བསྟེན་མའི་

ལས་ལྡང་། །རྩམས་ལ་ལྷ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རྩམས་གནོད་སྤྱོད་
ལས་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །འབྲུལ་ཆེན་གནོད་སྤྱོད་ལས་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །
འབྲུང་པོ་ཀུན་གྱི་ལས་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །འབྲུང་པོ་ཀུན་གྱི་ལས་ལ་མཉམ་བཞག་
ཅིང་། །སྤྱི་ཡོ་སྤྱོ་གཅིག་ནས་ནི་རྣམ་པར་ལྡང་། །སྤྱི་སྤྱོ་གཅིག་ལ་མཉམ་པར་བཞག་
གྱུར་ཅིང་། །སྤྱི་སྤྱོ་ཐམས་ཅད་ལས་ནི་རྣམ་པར་ལྡང་། །སྤྱི་སྤྱོ་ཀུན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་
གྱུར་ཅིང་། །སྤྱི་ཅེ་གཅིག་གི་ཁྱོན་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །སྤྱི་ཅེ་གཅིག་གི་ཁྱོན་ལ་
མཉམ་བཞག་ཅིང་། །སྤྱི་ཅེ་ཀུན་གྱི་ཁྱོན་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །སྤྱི་ཅེ་ཀུན་གྱི་ཁྱོན་
ལས་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །ཤར་པ་རྩལ་གྱི་རྩལ་ལས་དེ་དག་ལྡང་། །རྩལ་གཅིག་ལ་
ནི་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ཅིང་། །མ་ལས་རྩལ་རྣམས་ཀུན་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །
རྩལ་རྣམས་མ་ལས་ཀུན་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རྩལ་མཆོ་དོ་རྩལ་གཞི་ལས་རྣམ་
པར་ལྡང་། །རྩལ་མཆོ་དོ་རྩལ་གཞི་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །ཁོར་བུའི་ཤིང་ཐོག་དག་
ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །ཤིང་ཐོག་དག་ལ་མཉམ་པར་བཞག་གྱུར་ཅིང་། །རྩལ་བ་
རྣམས་ཀྱི་འོད་ཟེར་སྒོ་ནས་ལྡང་། །རྩལ་བའི་འོད་ཟེར་སྒོ་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །རྩལ་
མཆོ་འི་རྩལ་རྩལ་རྣམས་ལས་ལྡང་། །རྩལ་མཆོ་འི་རྩལ་རྣམས་ལ་མཉམ་བཞག་
ཅིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་མེ་ཡི་ལམ་ལས་ལྡང་། །མེ་ཡི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་
གྱུར་ཅིང་། །རྩལ་གི་ལམ་ལས་བྲན་ལྡན་རྣམ་པར་ལྡང་། །རྩལ་གི་ལམ་ལ་མཉམ་པར་
བཞག་གྱུར་ཅིང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ས་ཡི་གཞི་ལས་ལྡང་། །ས་ཡི་གཞི་ལ་མཉམ་
པར་བཞག་གྱུར་ཅིང་། །ལྷ་ཀུན་གཞལ་མེད་ཁང་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །ལྷ་ཀུན་གཞལ་
མེད་ཁང་ལ་མཉམ་བཞག་ཅིང་། །བྲན་ལྡན་དེ་ནི་མཁའ་ལས་རྣམ་པར་ལྡང་། །

ཉི་མཁའ་ལས་རྣམ་པར་སྒྱུ་འདོད་ཞིང་།¹⁰⁰⁴ །ཕྱོགས་རྣམས་ཀྱན་གྱི་ཚུ་ཡི་དོགས་
དག་དང་། །མཚོ་མཚེན་མཚོ་བཀོད་སྒྲོད་དང་རིན་ཆེན་དང་། །རྒྱ་མཚོ་ཚུགས་རྣམས་སུ་
གཟུགས་བརྟན་སྟོན། །དེ་བཞིན་གཟུགས་རྣམས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ། །སྦྱིས་བུ་
དཔའ་བོ་ཕྱོགས་བཅུ་ཀུན་ཏུ་སྟོན། །ཉིང་འཛིན་རྣམ་ཐར་ཀྱན་གྱི་ཚུལ་ལ་མཁས། །དེ་
ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རང་བྱུང་དབང་། །དང་བའི་མཚོ་ལ་ཡན་ལག་བཞི་པའི་
དམག་ །དེ་དག་སོ་སོའི་རང་གི་གཟུགས་བརྟན་མཐོང་། །རལ་གྱི་མདའ་ཆེན་གཞུ་
དང་མདའ་རྣམས་དང་། །གོ་སྟོན་བཞེན་དང་ཐེག་པར་བཅས་སུ་མཐོང་། །གང་གི་
གཟུགས་གང་གནས་གང་ཆ་བྱད་གང་། །དེ་དང་དེ་དག་དེ་ལྟར་ཚུ་ལས་མཐོང་། །འོན་
ཀྱང་ཚུལ་བྱམས་སྤང་རྣམ་ཉོག་མེད། །བྱང་སྤོང་ཉིང་འཛིན་རྣམ་འཕྲུལ་འདི་འབྲུའོ། །
རྒྱ་མཚོའི་ལྷ་མོ་སྒྲིལ་ཞེས་བྱ་བ། །སེམས་ཅན་རྒྱ་མཚོར་ངེས་ཉིད་སྦྱིས་རྣམས་ཀྱི། །

629

སྒྲ་ཡི་ཡན་ལག་དབྱེས་ཀྱི་ཚུལ་མཁས་ཏེ། །རང་གི་སྐད་ཀྱིས་འགྲོ་ཀྱན་¹⁰⁰⁵ཆོམ་
པར་བྱེད། །སྒྲ་ལྡན་ཆགས་(༡༥༥་བ)སྤང་གཏི་ཐུག་ལྡན་དེ་ཡང་། །སྐད་རྣམས་ཀྱན་
གྱི་སྒྲ་ཡི་ཚུལ་མཁས་ན། །གཟུངས་དང་ཆོས་ཀྱི་སྟོབས་ལ་དབང་ཐོབ་རྣམས། །ལྟར་
བཅས་འཇིག་རྟེན་ཅི་ཕྱིར་མགུ་མི་བྱེད། །ཏམ་བུ་ར་ཡི་རྒྱུ་མ་དབྱེས་ལྡན་མ། །
ཆོངས་པའི་བུ་མོ་ཡིད་ལ་བྱུང་བ་དེ། །བདེན་དང་དམ་བཅས་མི་ཆོ་དག་འ་རྣམས་ཀྱི། །
སེམས་དང་ཡིད་དང་ཁ་ཡི་སྒྲོར་འཕྲུག་སྟེ། །དབྱེས་ལྡན་ཆགས་བཅས་ཞེ་སྤང་ཅན་
དེ་ཡང་། །བརྟུ་ཁྱུགས་སྒྲ་མཐུན་དབྱེས་ཀྱི་ཡན་ལག་གིས། །ཡིད་འོང་སྐད་ཀྱིས་
འཇིག་རྟེན་མགུ་བྱེད་ན། །ཡེ་ཤེས་ཡོན་ཏན་ཐུག་རྣམས་ཅིས་མི་བྱེད། །

རིག་སྤྲུགས་ཚུལ་མཁས་སྒྲ་མའི་མཁན་པོ་ནི། །སྤྱོད་ཆགས་གཟུགས་མང་མཐའ་
ཡས་སྟོན་པར་བྱེད། །ཉིན་མཚན་ཡུད་དང་སྒྲ་བ་ལོ་བརྒྱ་དང་། །ཁྱིམ་བཟང་རྒྱས་པ་
ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་སྟོན། །འདོད་ཆགས་སྤང་ལྡན་སྒྲ་མའི་མཁན་པོ་ཡང་། །སྒྲ་མའི་
འཕྲུལ་གྱིས་འཇིག་རྟེན་མགུ་བྱེད་ན། །བསམ་གཏན་མདོན་ཤེས་རྣམ་ཐར་རབ་
བསྐྱབས་པ། །སྦྱོད་ཚུལ་མཁས་རྣམས་ཅི་ཕྱིར་མགུ་མི་བྱེད། །ལྟ་དང་ལྟ་མིན་དབང་པོ་
འཐབ་པའི་ཆོ། །རྒྱལ་ལྡན་ལྟ་ཡིས་ལྟ་མིན་པམ་བྱས་ན། །དེ་དག་འཇིགས་པས་
གདུགས་བཅས་བཞེན་བཅས་ཤིང་། །ཐེག་བཅས་དམག་བཅས་གོ་གྲོན་བཞེན་དུ་
འབྱེད། །འདོད་ཆགས་སྤང་ལྡན་ལྟ་དབང་དེ་དག་ཀྱང་། །ལུས་ཀྱི་རྣམ་འཕྲུལ་བསམ་
ཡས་སྟོན་བྱེད་ན། །དབང་ཐུག་རྒྱུ་འཕྲུལ་དབང་གནས་དཔའ་བ་རྣམས། །ལུས་ཀྱི་
རྣམ་འཕྲུལ་ཅི་ཕྱིར་སྟོན་མི་བྱེད། །

རྫོ་རྩེ་འཆང་བའི་སྤང་པོ་ས་སྤང་བུ། །དབང་པོའི་འཁོར་གྱུར་རྒྱུ་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་དེ། །མགོ་
བོ་སྤུམ་ཅུ་ཅུ་གསུམ་མདོན་སྤུལ་ཞིང་། །མགོ་རྣམས་ཀྱན་ལ་འང་མཆེ་བ་དུག་
དུག་སྟེ། །མཆེ་བ་དེ་དག་སོ་སོ་རེ་རེ་ལ་འང་། །རྫིང་བུ་རྒྱས་གང་བདུན་བདུན་སྤུལ་པ་

1005 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་= “སྐད་ཀྱན་”

བྱེད། །མིང་བུ་རེ་རེ་འང་པདྨ་སྒྲོ་ཚོགས་པ། །རྣམ་པར་བཀོད་པ་བདུན་བདུན་སྐུལ་པ་
བྱེད། །པདྨ་རེ་ལ་འང་ལྷ་ཡི་བུ་མོ་དག །སྐྱུ་ཙམ་ཀུན་ཤེས་བདུན་བདུན་སྐུལ་པ་བྱེད། །
དེ་དག་ཅིང་མོ་སྐྱུ་གར་ཚུལ་ལ་མཁས། །སྐུ་ཙམ་ཅུ་ཙམ་གསུམ་དབང་པོ་དེ་དང་ཅི། །སྐྱུ་
པོ་དེ་ཡང་ལུས་ནི་བསྐྱར་བྱས་ཏེ། །ལྷ་རྣམས་ཀུན་དང་འགྲོགས་ཤིང་འདྲེ་བར་¹⁰⁰⁶བྱེད། །
སྐྱོད་པའི་ཚུལ་དང་ལོངས་སྐྱོད་ཀུན་ཀྱང་མཐུན། །སྐྱུ་པོ་(༡༥༦ན)མཚོག་གི་རྣམ་
འཕུལ་དེ་ལྟར་སྤང་། །སྐྱུ་པོ་ཆགས་སྤང་གཏི་མུག་ལྡན་དེ་ཡང་། །འདི་འདྲའི་རྩ་
འཕུལ་རབ་ཏུ་སྟོན་བྱེད་ན། །ཤེས་རབ་ཐབས་ཀྱིས་སྟོབས་ལ་སྤྱདས་པ་རྣམས། །ཏིང་
འཛིན་བརྒྱ་ཡི་རྣམ་འཕུལ་ཅིས་མི་བྱེད། །སྐྱུ་གཅན་ཇི་ལྟར་འདོད་བཞིན་ལུས་
སྐུལ་ཏེ། །དོ་རྩེའི་གཞི་ལ་ཀང་པ་འཛིན་བྱེད་ཅིང་། །རྒྱ་མཚོ་ལྷེ་བར་ཕྱིན་པ་ཅམ་དུ་
སྟོན། །རི་རབ་ཅེ་དང་ཉིད་ཀྱི་མགོ་ཡང་སྟོམས། །སྐྱུ་གཅན་ཆགས་སྤང་གཏི་མུག་ལྡན་
དེ་ཡང་། །འདི་འདྲའི་རྩ་འཕུལ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་བྱེད་ན། །འཛིན་རྟེན་སྟོན་མ་བདུད་རྣམས་
རབ་འབྱམས་པ། །རྩ་འཕུལ་མཐའ་ཡས་ཅི་སྟེ་སྟོན་མི་བྱེད། །

བརྒྱ་བྱིན་རྣམ་འཕུལ་བསམ་ཡས་པ་ལ་ལྷོས། །ལྷ་དང་ལྷ་མིན་དབང་པོ་གཡུལ་
འབྱེད་ཚོ། །ལྷ་མིན་བྱེ་བ་འབྱེར་བ་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་སྟེད་བརྒྱ་བྱིན་རང་གི་ལུས་ལས་
སྐུལ། །ལྷ་མིན་དབང་དང་ལྷ་མིན་པལ་ཀུན་གྱིས། །བརྒྱ་བྱིན་རང་རང་མདུན་དུ་འདུག་
པར་ཤེས། །དེ་ནི་དོ་རྩེ་འཆང་བས་གཟུང་ངོཞིས། །ལྷ་མིན་དབང་པོ་ཀུན་ཀྱང་མགོ་
ཚུལ་གྱུར། །འཛིན་པར་བྱེད་པའི་མིག་སྟོང་རབ་བསྟན་ཏེ། །དོ་རྩེ་མེ་ལྷེ་འབར་བ་
ཐོགས་བྱེད་ཅིང་། །ལུས་ལ་གོ་བགོས་གཟི་བཞིན་བསྟན་དཀའ་བའི། །བརྒྱ་བྱིན་
མཐོང་ནས་ལྷ་མིན་དབང་པོ་འབྱེད། །དེ་ཡང་བསོད་ནམས་པལ་པའི་མཐུ་སྟོབས་
ཀྱིས། །ལྷ་རྒྱལ་དོན་དུ་རྣམ་པར་འཕུལ་བྱེད་ན། །འགྲོ་བ་མ་ལུས་ཀུན་གྱི་སྐྱབས་གྱུར་
པ། །བསོད་ནམས་མི་ཟད་རྣམས་ལྟ་ཅིས་མི་འཕུལ། །

1006 རྩེ་དགེ་དང་ཅོན་ཇི་ “བདེ་བར་”

ལྷ་ལ་སྐྱལ་མ་འདེབས་པའི་ལྷ་ཡི་དྲ། །ལྷ་ལས་རྣམ་པར་སྤྲིན་པས་བྱུང་བྱུང་པ། །ལྷ་
རྣམས་བག་མེད་གནས་པར་ཤེས་བྱུང་ནས། །ད་དེ་ནམ་མཁའ་ལས་ནི་སྤྲོ་སྤྲོགས་ཏེ།
འདོད་པ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་ཐེར་བྱག་མིན། །ཐ་ཤལ་མི་བརྟན་དབྱ་བའི་རོ་བོ་ཉིད། །
སྤྲོ་མ་སྤྲིག་བྱ་བྱ་སྤྲོ་མཚུངས་འདྲ་ཞིང་། །སྤྲིད་པ་ཐམས་ཅད་མི་ལམ་སྤྲིན་དང་
མཚུངས། །བག་མེད་ཐམས་ཅད་དག་བཅས་སྤྲོ་དན་ཅན། །འཆི་བའི་ལམ་ཡིན་མི་
འཆིའི་ལམ་མ་ཡིན། །དེ་སྤྲོད་སྤྲོ་དག་བག་མེད་གནས་བྱུང་པ། །དེ་དག་འཆི་བདག་
བྱ་སྤྲིན་ཆེན་པོས་བྲིན། །སྤྲོག་བསྐྱལ་ཙ་བ་ཡོངས་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཡིན། །སྤྲོ་བ་
ཐམས་ཅད་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲོད། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་(༡༤༤བ)རྣམས་ཀྱི་
ཡུལ་ལ་མོངས། །ཆོས་ཀྱི་སྤྲོ་བས་ལ་རྟག་དག་འགྲིས་ཞེས་བསྐྱལ། །ད་དེས་བསྐྱལ་
ནས་བརྒྱ་བྲིན་ལྷ་རྣམས་དང་། །ལྷ་ཡི་འདུན་ས་ཆོས་བཟངས་འདུག་ནས་སྤྲོ། །
གཏམ་གང་ཞི་ཞིང་འདོད་ཆགས་བྲལ་མཐུན་པ། །ཆོས་ཀྱི་གཏམ་དེ་ལྷ་རྣམས་
ཀྱན་ལ་བཞུང་། །ད་དེ་གཟུགས་མེད་བསྐྱེད་དུ་མི་བྱུང་ཡང་། །དེ་ལྷ་ར་ར་སྤྲོས་དོན་ཆེན་
རབ་བྱེད་ན། །བསམ་པ་ཇི་བཞིན་གཟུགས་ནི་ཡོངས་སྤྲོན་རྣམས། །འགྲོ་བ་ཀྱན་གྱི་
དོན་ཆེན་ཅིས་མི་བྱེད། །

ལྷ་དང་ལྷ་མིན་དབང་པོ་གཡུལ་འགྲེད་ཆོ། །ལྷ་ཡི་བསོད་ནམས་བྱུང་པར་མཐུ་སྤྲོ་བས་
ཀྱིས། །ལྷ་ལ་སྐྱལ་མ་འདེབས་པའི་ལྷ་ཡི་དྲ། །ལྷ་རྣམས་མ་འཇིགས་ཤིག་ཅེས་སྤྲོ་
འབྲིན་ཏེ། །ད་ཡིས་བསྐྱལ་ནས་ལྷ་རྣམས་རབ་དག་ཞིང་། །སྤྲོག་པ་མེད་དེ་སྤྲོ་བས་
ཀྱང་སྤྲོས་པར་བྱུང། །ལྷ་མིན་དབང་པོ་སྤྲོག་པས་ཉེན་པ་རྣམས། །འཇིགས་ནས་
དམག་བཅས་དེ་ཡི་མོད་ལ་འབྲེད། །དེ་ལྷ་ར་ར་སྤྲོད་འབྲིན་པའི་དྲ་འདྲ་བ། །འགྲོ་བ་
ཀྱན་གྱི་སྤྲོ་བས་དང་དཔུང་གཉེན་པོ། །ཉོན་མོངས་བདུད་བཅོམ་སྤྲིང་རྩེ་ཆེ་ལྷན་རྣམས། །
ཞི་བའི་སྤྲོ་བསྤྲོགས་ཉོན་མོངས་སེལ་བར་བྱེད། །དབང་པོ་ལྷ་ཡི་བྱ་མོ་དག་བཅུ་
གཉིས། །དབང་པོའི་སྤྲོ་བས་ཀྱན་ཀྱང་དག་པར་འབྱུང། །གཅིག་ཀྱང་བདག་དང་

བརྒྱུ་བྱིན་ཅེ་བར་ཤེས། །གཅིག་ལྟར་ལྟ་མོ་ཀུན་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །ལྟ་མོ་ཀུན་དང་
དགའ་བར་གནས་སྤང་ཞིང་། །ཆོས་བཟང་འདུན་ས་ན་ཡང་དེ་བཞིན་འདུག །ལྟ་རྣམས་
ཀུན་ལ་ཆོས་རབ་སྟོན་སྤང་ཞིང་། །བརྒྱུ་བྱིན་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་རྣམ་པར་འཕྱུལ། །
བརྒྱུ་བྱིན་ཆགས་སྤང་གཏི་མུག་ལྟན་པ་ཡང་། །སྤྱུལ་པས་རང་གི་འཁོར་རྣམས་
དགའ་བྱེད་ན། །འགོ་དོན་མི་སྐྱོ་སྐྱོར་རྣམས་ཅི་ཡི་ཕྱིར། །རྩུ་འཕྱུལ་སྟོབས་ཀྱིས་འཇིག་
རྟེན་མགུ་མི་བྱེད། །

བདུད་ཀྱིས་དགྲ་གས་མ་འགོ་བའི་དབང་སྦྱར་བ། །དེ་ཡི་དབང་དུ་སེམས་ཅན་འདི་ཀུན་
འདོང་། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཀུན་ཏུ་ཞུགས་པ་ཡིས། །སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་
བདུད་དེས་བཅིངས། །ཆགས་སྤང་གཏི་མུག་ལྟན་པའི་བདུད་དེ་ཡང་། །འགོ་བ་ཐམས་
ཅད་དབང་དུ་འགྱུར་བྱེད་ན། །དབང་བཅུད་བང་ཐོབ་རྣམས་ལ་ཅི་རོབ་སྟེ། །འགོ་བ་
ཐམས་ཅད་རང་གི་(༡༥༥)ཕྱོགས་མ་བཞག །

སྟོང་གསུམ་གནས་ཀྱི་བདག་པོ་ཆོངས་པ་ཡང་། །སྟོང་གསུམ་ཆོངས་གནས་ཇི་སྟེད་
ཡོད་པ་ན། །དེ་དག་ཀུན་ན་འདུག་པར་རབ་སྤང་ཞིང་། །ཆོངས་པའི་སྐྱ་དབྱངས་ཤིན་ཏུ་
ཡིད་འོང་སྒྲིགས། །ཆོངས་དེ་འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཆོངས་ལམ་གྱི། །བསམ་གཏན་མཛོན་
ཤེས་རྣམ་པར་འཕྱུལ་བྱེད་ན། །འཇིག་རྟེན་རབ་འདས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡི། །བསམ་
གཏན་རྣམ་ཐར་གནས་པ་ཅིས་མི་འཕྱུལ། །དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོའི་ཤེས་པའི་རྣམ་
འཕྱུལ་ལྟོས། །རྒྱ་མཚོའི་སྤྲིན་གྱིས་ཆར་ཐིགས་རབ་བཀྱེ་བ། །སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་
ཐམས་ཅད་བགྱང་བར་བྱེད། །ཐིགས་འགའི་ཟེར་ཀྱང་མ་ཤེས་དེ་མེད་ན། །བསྐྱབས་པ་
བསྐྱལ་པ་བསམ་ཡས་རབ་བསྐྱབས་ཏེ། །བྱང་ཆུབ་སྒྲ་མེད་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པ་རྣམས། །
ཅི་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་སེམས་ཀྱིས་ནི། །འགོ་བ་མ་ལུས་ཀུན་གྱི་སེམས་མི་
ཤེས། །

སེམས་ཅན་ལས་སྤྲིན་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་པས། །འཇིག་རྟེན་འདི་ཀུན་རྒྱུ་ལས་
 ཡོངས་སུ་བྱུང་། །རྒྱ་མཚོ་རི་དང་ལྷ་ཡི་གཞལ་མེད་ཁང་། །རིན་ཆེན་རྣམ་ཐྱེས་ས་བོན་
 བཀྲམ་པ་འད་བྱུང་། །རྒྱུ་ལས་བྱུང་བྱུར་སྤྲིན་གྱིས་ཆར་འབབས་ཤིང་། །སྤྲུང་ཡང་རྒྱུ་
 ཉིད་གྱིས་ནི་སྤྲིན་ཞི་བྱེད། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་ལོ་ཉོག་རྒྱུ་གིས་བསྐྱེད། །འགྲོ་བ་ཀུན་
 གྱི་བདེ་མང་རྒྱུ་གིས་བྱས། །རྒྱུ་དེས་པ་རོལ་ཕྱིན་ལ་མ་བསྐྱབས་ཤིང་། །སངས་
 རྒྱུ་ཡོན་ཏན་རྣམས་ལ་མ་བསྐྱབས་པར། །འཇིག་རྟེན་རྣམ་སྤྲིན་བསམ་མི་བྱལ་སྟོན་
 བ། །མཚོག་ཐོབ་པ་དག་ཅི་སྟེ་སྟོན་མི་བྱེད། །ཅེས་བྱ་བའོ། །བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་
 བདུས་པ་ལས་དགོན་མཚོག་གསུམ་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་ལེ་ཅུ་སྟེ་བཙེ་བརྒྱད་པའོ། ། ॥

བཅུ་དགུ་པ། བསོད་ནམས་སྒྲེལ་བ་བཤད་པའི་ལེན།

༥ བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་དོན་དུ་རྒྱ་གཞན་ཡང་བྱ་སྟེ། གང་ཞིག་དུས་རྒྱུ་ཀྱན་དུ་
 སེམས་ཅན་དོན་བྱ་བ་འདི་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་དཀོན་མཆོག་སྤྲོན་ལས། དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ནམ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱོད་གཞུགས་ལ་མེ་ཏྲག་གམ་
 བདུག་པའམ་སྒྲོས་གསོལ་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངང་རྒྱལ་ངན་པའི་དྲི་ང་བ་
 བསལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དྲི་ཐོབ་པར་¹⁰⁰⁷ཡོངས་སུ་
 བསྡོམ་། །དེ་ལྟར་དང་དང་ཞལ་ཞལ་བྱེད་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོང་ལམ་མི་
 སྤྱོད་པ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་སྦྱོང་(༡༤༧་བ)ལམ་མཛོལ་པ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པར་
 ཡོངས་སུ་བསྡོམ་། །དེ་མེ་ཏྲག་གི་གདུགས་གསོལ་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་
 མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གདུང་བ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྡོམ་།
 དེ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་དུ་འགོ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྟ་ངན་ལས་
 འདས་པའི་གོང་ཁྲེང་དུ་གཞུག་དོ་སྦྱོང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་ཕྱིར་འབྱུང་ན་འདི་ལྟར་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བའི་བཙོན་རནས་གདོན་ཏོ་སྦྱོང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །
 དེ་གནས་ཁང་གི་སྒོ་འབྱེད་ན་འདི་ལྟར་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདེ་
 འགོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོ་དབྱེད་སྦྱོང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་སྒོ་གཙུག་ན་འདི་ལྟར་ངན་
 འགོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོ་རྒྱུས་བཅད་དོ་སྦྱོང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །

དེ་འདུག་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྦྱིང་པོ་ལ་འགོད་དོ་སྦྱོང་དུ་
 སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་སྒོ་གཡས་པས་ཉལ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ལྟ་ངན་ལས་འདའ་བས་ཡོངས་སུ་ལྟ་ངན་ལས་འདའ་སྦྱོང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་
 དོ། །དེ་དེ་ནས་ལྟ་ངན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉོན་མོངས་པ་ཀྱན་ནས་ལྟ་ངན་
 རྒྱས་ལས་བསྐྱེད་དོ་སྦྱོང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་ལུས་ཀྱི་ཆེད་ལ་འགོ་ན་འདི་ལྟར་

1007 རྒྱ་དགེ་དང་ཅོན་ཅེ་ སྒོ་བར་

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྦྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་འགྲོས་སུ་འགྲོ་བར་གྱུར་ཅིག་སྟེ་མ་དུ་
 སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་དེ་ལྟར་འདུག་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདོད་
 ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཏི་མུག་གི་ཟུག་རྩ་འབྱུང་རོ་སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་
 བཟུ་བཤལ་བྱེད་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མའི་སྦྱོན་
 རྣམས་བཟུའོ་སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་ལག་པ་བསྟལ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་བ་རྣམས་བསལ་ལོ་སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་
 ཀླང་པ་འཁྱུ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པའི་རྩལ་རྣམ་པ་སྟ་
 ཚོགས་བསལ་ལོ་སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་གདོང་འཁྱུ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོ་ཡོངས་སུ་སྦྱང་རོ་སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་
 སོ་ཤིང་ཟ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲི་མ་རྣམ་པ་སྟ་ཚོགས་བསལ་ལོ་
 སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་(༡༥༤ན)ལུས་ཀྱི་གཡོ་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བར་ཡོངས་སུ་བསྟོའོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་
 རྟེན་ལ་ཕྱག་འཆའ་ན་འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྟ་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱིས་
 ཕྱག་བྱ་བར་ཤོག་ཅིག་སྟེ་མ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ་ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།

ཡང་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཤུ་རིའི་བྱ་
 གཞན་ཡང་གཅན་གཟན་ཁོ་བོའི་དགོན་པར་སོང་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
 དཔའ་ཆེན་པོས་འཇིགས་པར་མི་བྱ་སྐྱག་པར་མི་བྱ་དང་དཔའ་མི་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་
 ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཟུང་
 བའི་¹⁰⁰⁸ཕྱིར་ཏེ། དེས་འདི་སྟེ་མ་དུ་གཡ་ཏེ་གཅན་གཟན་དག་གིས་བདག་ཟོས་ན་
 འདི་ལྟར་སྦྱིན་པ་དེ་བྱིན་པར་གྱུར་ཅིང་། བདག་གི་སྦྱིན་པའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་
 སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར། སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་ཡང་ཤིན་

1008 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བཏང་བའི་

དུ་ཉེ་བར་འབྱུང་རོ། །ཇི་ལྟར་བདག་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་དུང་འགྲོ་འི་སྒྲི་
གནས་སུ་སོང་བའི་སེམས་ཅན་ཡོང་ཡེ་མེད་པར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ་སྒྲུམ་དུ་སེམས་
བསྐྱེད་དོ།།

ཤུ་རིའི་བྱ་རྒྱན་པོའི་དགོན་པར་སོང་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་
འཇིགས་པར་མི་བྱ་སྒྲག་པར་མི་བྱ་དང་བར་མི་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དེ་དག་ནི་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་
བ་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ལུས་ཀྱང་
ཡོངས་སུ་བཏང་བ་ཡིན། ཡོ་བྱད་དང་འཛོག་ཆས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་བཏང་བ་ཡིན་ཏེ།
དེས་འདི་སྒྲུམ་དུ་གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་དེ་དག་གིས་བདག་གི་ཡོ་བྱད་དང་འཛོག་ཆས་
རྣམས་སྟོགས་ན་དེ་དག་ལ་སྦྱིན་པ་དེ་ཕྱིན་པར་བྱུང་ཅིག །གལ་ཏེ་དེ་དག་གིས་བདག་
གི་སྟོག་བཅད་པར་བྱུང་ཀྱང་དེ་ལ་བདག་གིས་ཞེ་སྤང་དང་ཁོང་སྟོ་བ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱ།
བདག་གིས་དེ་དག་ལ་ལུས་དང་རག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཉེས་པར་མི་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་
དེའི་ཆོ་སྦྱིན་པའི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། རྩལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་།
(༡༥༥ བ)བཟོད་པའི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འབྱུང་ཞིང་། བདག་སྒྲ་
ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་ཤིན་དུ་ཉེ་བར་འབྱུང་ཏེ། ཇི་ལྟར་
བདག་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་
རྒྱས་པའི་ཆོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་ཉེས་པ་འདི་དང་གཞན་ཡང་ཡོང་ཡེ་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་མི་འབྱུང་ཞིང་མེད་པར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བསྐྱབ་པོ་¹⁰⁰⁹
སྒྲུམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།།

ཤུ་རིའི་བྱ་རྒྱན་པོའི་དགོན་པར་ཕྱིན་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་

1009 ལྷ་མོ་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བསྐྱབ་པར་བྱའོ་

འཇིགས་པར་མི་བྱ་སྐྱུག་པར་མི་བྱ་དང་བར་མི་བྱའོ། །དེ་ཅི་འཕྲིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ནི་མི་འཇིགས་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ཏེ། དེས་
 འདི་སྦྱུང་དུ་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྲིད་པ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པར་
 བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་སྐྱུག་པར་མི་བྱའོ། །
 གལ་ཏེ་བདག་སྒྲོམ་པས་འཆི་བའི་དུས་བྱས་པར་གྱུར་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
 སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། ཀྱི་མ་འདི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ན་ཆུའི་དགོན་པ་
 འདི་ལྟ་བུ་སྤང་བས་སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་བསོད་ནམས་ཆུང་བ་དག་སྟེ། ཇི་ལྟར་
 བདག་སྒྲེན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་
 རྒྱས་པའི་ཆོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་ཆུའི་དགོན་པ་ཡོང་ཡེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་
 འབྱུང་བ་དང་མི་སྤང་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ་དེ་ལྟར་བསྐྱབ་བོ། །ཇི་ལྟར་ཡན་ལག་
 བརྒྱད་དང་ལྡན་པའི་ཆུ་ཆེད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལ་སེམས་ཅན་
 རྣམས་སྦྱར་བར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་དེའི་ཆོ་བརྩོན་འགྱུས་ཀྱི་མ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་
 རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་བརྩོན་འགྱུས་བརྟན་པ་
 བརྩམ་པར་བྱའོ་སྦྱུང་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །

ཤུ་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་བཀའ་པའི་དགོན་པར་སོང་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་
 དཔའ་ཆེན་པོས་འཇིགས་པར་མི་བྱ་སྐྱུག་པར་མི་བྱ་དང་བར་མི་བྱའོ། །དེས་འདི་ལྟར་
 འདིས་གོ་ཆ་བཞོ་སྟེ། ཇི་ལྟར་བདག་སྒྲེན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
 མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་བཀའ་པའི་
 དགོན་(༡༤༩ན)པ་འདི་ལྟ་བུ་ཡོང་ཡེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་འབྱུང་བ་དང་། མི་སྤང་
 བར་འགྱུར་བ་དང་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདེ་བར་འགྱུར་ཞིང་བདེ་བ་ལ་དབང་
 བ་དང་། བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བརྩོན་འགྱུས་བརྟན་པོ་བརྩམ་པར་བྱ་སྟེ།
 དེ་ལྟར་རང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ན་སེམས་ཅན་དེ་

དག་གང་ཅི་སེམས་པར་འགྱུར་བ་དང་ཡིད་ཀྱིས་གང་དང་གང་འདོད་པ་དེ་དང་དེ་འབྱུང་
བར་འགྱུར་བ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་སྤྱུ་ཅུ་ཙུ་གསུམ་པའི་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་བསམ་
པ་ཐམས་ཅད་འགྱུར་པ་དང་། ཡིད་ལ་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་དེ་ལྟར་
བྱའོ། །ཇི་ལྟར་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་
འགྱུར་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་ལས་འཛོ་བའི་ཡོ་
བྱད་དང་བུལ་བར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པོ་བརྩམ་པར་བྱའོ་སྟེ་དུ་
སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱའོ།

དེ་ལྟར་དུས་རྣམས་རྟག་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བ་འདི་ནི་བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་
རྒྱ་སྟེ། ཞིབ་དུ་ནི་སྤྱོད་ལུལ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མདོལས་བལྟ་བར་བྱའོ། །གཞན་
ཡང་། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོན་པ་ཟང་ཟང་མེད། །བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་རྒྱར་འགྱུར་ཏེ། །ལྟག་
པའི་བསམ་པ་བསྐྱུལ་བའི་མདོལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། བུམས་པ་གང་
ཞིག་ཐོབ་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་མི་འདོད་པར་ཆོས་ཀྱི་སྦྱོན་པ་བྱིན་ན། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོན་པ་ཟང་
ཟང་མེད་པའི་ཕན་ཡོན་ཉི་ཤུ་སྟེ། ཉི་ཤུ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། དུན་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན།
སྟོང་དང་ལྡན་པ་ཡིན། སྟོང་གིས་དང་ལྡན་པ་ཡིན། མོས་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན། ཤེས་རབ་
དང་ལྡན་པ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་རྗེས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་
ཡིན། འདོད་ཆགས་རྒྱུད་བ་ཡིན། ཞེ་སྤང་རྒྱུད་བ་ཡིན། གཏི་མུག་རྒྱུད་བ་ཡིན། བདུད་
ཀྱིས་དེ་ལ་སྐྱགས་མི་རྟོག་པ་ཡིན། སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་
དགོངས་པ་ཡིན། མི་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་སྤྱང་བ་ཡིན། ལྟ་རྣམས་དེའི་ལུས་ལ་
མདངས་འཕྱག་པ་ཡིན། མི་མཛའ་བ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལ་སྐྱགས་མི་རྟོག་པ་ཡིན། དེ་
མཛའ་བོ་རྣམས་དང་མི་ཕྱེད་པ་ཡིན། ཆོག་(༡༥)གཟུང་བར་འོས་པ་ཡིན། མི་
འཇིགས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན། ཡིད་བདེ་བ་མང་བ་ཡིན། མཁས་པས་བསྐྱགས་པ་ཡིན། དེ་

ཆོས་ཀྱི་སྦྱོན་པ་¹⁰¹⁰ དེ་རྗེས་སུ་དྲན་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། བྱམས་པ་ཕན་ཡོན་ཉི་ཤུ་པོ་
དེ་དག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་འོ།

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། གཤམ་ཏེ་ཀུན་དགའ་བོ་ཁྱོད་
ཀྱིས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སའི་ཆོས་བསྟན་ལ།
ཆོས་བསྟན་པ་དེས་ཀྱང་གང་དག་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
ཀྱི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་མངོན་དུ་བྱས་པར་གྱུར་ཀྱང་། ད་
དུང་ཉན་ཐོས་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཀུན་དགའ་བོ་
གཤམ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ལ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་
རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་ལྡན་པའི་ཆོག་གཅིག་ཅིག་བསྟན་ནས་བཤད་ན། དེ་ལྟར་ན་ཉན་
ཐོས་ཀྱིས་ང་མཉམས་པར་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །ཆོས་བསྟན་པ་སྲ་མས་གང་དག་སྟོང་
གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགྲ་
བཅོམ་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་གྱུར་ལ། དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གི་སྦྱོན་པ་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་
ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་
པོ་དང་། བསྐྱེམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་
ཀུན་དགའ་བོ་ཇི་སྟེན་དུ་སེམས། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མང་བ་ཡིན་ནམ། གསོལ་
པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མང་ལགས་སོ། །བདེ་བར་གཤེགས་པ་མང་ལགས་སོ། །
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་བསྟུལ་པ། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་ལྟ་བུས་ཀྱང་སུ་ཞིག་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
དང་ལྡན་པའི་ཆོས་སྟོན་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའི་གང་ཟག་དེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་
ཆོས་མང་དུ་བསྐྱེད་དོ། །ཀུན་དགའ་བོ་དེ་བས་ཀྱང་གང་སུ་ཞིག་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་ལྡན་པའི་

1010 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། སྦྱོན་པ་

ཆོས་ཐ་ན་ཉིམ་གཅིག་སྟོན་ན་དེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཆེས་མང་དུ་བསྐྱེད་དོ། །ཀྱན་
དག་འབོ་ཉིམ་གཅིག་ལྟ་ཞོག་ལ་ཐ་ན་སྤྲོ་འཕེལ། ཀྱན་དག་འབོ་སྤྲོ་ལྟ་ཞོག་ལ་ཐ་
ན་ཚུ་ཆོད་གཅིག་ནས་(༡༩༠ན)སྐད་ཅིག་གཅིག་ཅེས་བྱའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། ཀྱན་དག་འབོ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་དེའི་ཆོས་སྦྱོན་པ་སྟེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་
པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དག་བའི་རྩ་བ་ཟེལ་གྱིས་མནན་པའོ། །ཀྱན་དག་འབོ་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དག་བའི་རྩ་བ་འདི་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པ།
དག་བའི་རྩ་བ་འདི་ལྟ་བུ་སེམས་པ་ལ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ཞིང་གོ་སྐྱབས་མེད་དེ། གང་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དེ་སྟོན་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
བྱང་ཆུབ་ལས་ཕྱིར་ལྡོག་པ་དེ་ནི་གནས་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའོ།།

ཆོས་ཀྱི་སྦྱོན་པ་ཇི་ལྟར་སྦྱོན་པར་བྱ་ཞེ་ན། འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་པ་དྲུག་པོའི་
མདོ་ལས་གསུངས་པ། མཁས་པ་དུས་སུ་སེམས་པར་བྱེད་པ་ན། །ཁང་བྱར་ཞུགས་ཏེ་
དེ་བཞིན་སྟོབ་ཅད་ནས། །ཆོས་འདི་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་ཚུལ་བཞིན་བཟུ། །ལངས་ནས་
ཞུམ་པ་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཤོད། །མཁས་པ་བདེ་ལ་རྟག་ཏུ་གནས་པར་འགྱུར། །
བདེ་ལ་འདུག་ནས་དེ་བཞིན་ཆོས་ཀྱང་སྟོན། །གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ས་
ཕྱོགས་སུ། །ཡངས་པའི་སྟན་ནི་རབ་ཏུ་བཤམས་བཏིང་སྟེ། །བཟང་པོའི་ཆོན་གྱིས་
ལེགས་པར་ཁ་བསྐྱར་བ། །ཆོས་གོས་གཙང་མ་དེ་ནི་རབ་བགོས་ནས། །རྩལ་གཟན་
ནག་པོ་དེ་བཞིན་བཤམས་བྱས་ལ། །ཤམ་ཐབས་ཆེ་ཆོད་ལེགས་པར་རབ་བགོས་
ནས། །བཙོས་བྱའི་རས་རྣམས་སྒྲ་ཆོགས་ལེགས་བཏིང་བ། །ཀླང་རྟེན་བཙས་པའི་བྲི་
ལ་རབ་འདུག་ཅིང་། །ཀླང་པ་ལེགས་པར་བཀྱས་ཏེ་སྟེང་འཛུགས་ནས། །གཙོང་དང་
བཞིན་གྱི་མདངས་ནི་རབ་སྒྲུལ་ཞིང་། །ཆོས་ཀྱི་སྟན་དེ་ལ་ནི་རབ་འདུག་ནས། །

སེམས་ཅན་ལྷགས་པ་ཅེ་གཅིག་གྱུར་རྣམས་ལ། །གཏམ་མང་སྤྱོད་ཆོགས་མང་པོ་སྤྱོད་
 བ་དང་། །དགོ་སྤྱོད་དག་དང་དགོ་སྤྱོད་མ་རྣམས་དང་། །དགོ་བསྟེན་རྣམས་དང་དགོ་
 བསྟེན་མ་དག་དང་། །རྒྱལ་པོ་དག་དང་རྒྱལ་བུ་རྣམས་ལ་ཡང་། །མཁས་དེ་རྟག་ཏུ་
 སྤྲུག་དོག་མེད་པར་ནི། །སྤྱོད་ཆོགས་དོན་ལྷན་སྟན་པའི་གཏམ་ཡང་སྟོན། །ལེ་ལོ་དག་
 གྲང་རྣམ་པར་རབ་སྤངས་ནས། །སྟོ་བ་ཡི་ནི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་མི་བྱ། །མཁས་པས་མི་
 དག་འཐམས་(༡༩༠་བ)ཅད་རྣམ་པར་སྤྱང་། །བྱམས་པའི་སྟོབས་ནི་འཁོར་ལ་བསྐྱོམ་
 པར་བྱ། །ཉིན་མཚན་དུ་ཡང་ཆོས་མཚོག་རབ་ཏུ་བསྐྱོམ། །མཁས་པ་དེ་ནི་བྱེ་བ་ཁྲག་
 གྱིག་དཔེས། །འཁོར་རྣམས་མགྱུ་ཞིང་དེ་བཞིན་དག་འབར་བྱེད། །དེ་ལ་ནམ་ཡང་
 འདོད་པ་རྒྱུ་ཟད་མེད། །ཟས་དང་སྐྱོམ་དང་བཟའ་དང་བཅའ་བ་དང་། །གོས་དང་མལ་
 ཆཆོས་གོས་རྣམས་དང་ནི། །ན་བའི་གསོས་སྤྲོད་དག་གྲང་མི་བསམ་སྟེ། །འཁོར་
 རྣམས་ལ་ནི་ཅི་ཡང་མི་བསྤྱང་། །གཞན་དུ་མཁས་པ་རྟག་ཏུ་བདག་ཉིད་དང་། །
 སེམས་ཅན་འདི་དག་སངས་རྒྱུས་འབྱུང་པར་ཤོག །ཕན་ཕྱིར་འཛིག་རྟེན་ཆོས་གང་
 བསྟན་པ་དེ། །བདག་གི་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་ཀྱན་སྟེམ་སེམས། །ཞེས་བྱའོ།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་ན། ཆོས་ཀྱི་དག་འབ་
 སྟོམས་པ་བྱེད་དེ་ཐ་ན་འག་འཛམ་ལ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་དག་འབས་ལྷག་པར་ཕན་
 འདོགས་པར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁྲི་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས་གྲང་། ཆོས་ཀྱི་
 སྤྱོད་པའི་ཆེད་ཀྱི་ཕྱིར། །གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་གསོལ་འདེབས་ན། །རབ་རྒྱས་བདག་གིས་
 མ་བསྐྱབས་ཞེས། །ཐོག་མར་ཆོག་དེ་བརྗོད་པར་བྱ། །ཁྱོད་ནི་ཤེས་ཤིང་མཁས་
 ཡིན་ན། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་ནི། །བདག་གིས་ངེ་ལྟར་བཤད་ཅུས་ཞེས། །
 ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་སྐད་བརྗོད་པར་བྱ། །འཕྲལ་དུ་བརྗོད་པར་མི་བྱ་ཡི། །སྤྱོད་ལ་བརྟག་པ་
 བྱས་ནས་བྱ། །གལ་ཏེ་སྤྱོད་ནི་ཤེས་གྱུར་ན། །གསོལ་མ་བཏབ་གྲང་བཤད་པར་བྱ། །

འཁོར་ནི་མང་པོ་འཁོར་¹⁰¹¹ནང་དུ། །གལ་ཏེ་ངང་ཚུལ་ངན་མཐོང་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་ཡོ་བྱང་
བསྐྱབ་ས་མི་བཤད། །སྤྱིན་པའི་བསྐྱབས་པ་བཟོད་པར་བྱ། །གལ་ཏེ་འདོད་པ་ཚུང་གྱུར་
ཏེ། །ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པར་གནས་ཡིན་ན། །ཁྱོད་ཀྱིས་བྱམས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་
ལ། །ཡོ་བྱང་བསྐྱབས་པའི་གཏམ་གྱིས་ཤིག །གལ་ཏེ་སྤྲིག་འདོད་ཅུང་གྱུར་ཅིང་། །
ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟན་པ་མང་གྱུར་ལ། །གཉེན་པོ་ཆེད་པ་དེ་ཡི་ཆོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱབས་
པ་བཟོད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

འཕགས་པ་སློ་བྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། འདི་ལྟ་སྟེ། ཤ་མེ་ཤ་མ་བ་
ཏེ། ཤ་མེ་ཏ་ཤ་ཏུ་ཨོྲ་ཀྱ་རེ། མི་ཀྱ་རེ། ལྷ་ར་རྩོ་ཏེ། ཀ་ར་ཏེ། ཀེ་ཡུ་རེ། ལྷུ་ཀོ་རྩ་ཡ་ཏེ།
བི་ཤ་ཐ་ནི་མ་ལེ། མ་ལྷ་པ་ན་ལེ། ལྷུ་ཁ་རེ། ཁ་རོ་ག་སེ། ག་ས་ནེ། ཉེ་ལྷུ་ལྷེ། པ་རྩ་
(༡༧)ན་ལྷུ་ལྷེ། ལྷུ་ལྷུ་ལྷེ། ཤ་མེ་ཏུ་ནི། སམ་ག་ཏ་བརྩ་རྩ་ནི། བི་གྲི་རྩི་རྩ། སམ་པ་ར་
པ་རྩ་དེན་བི་ལྷུ་ལྷུ་ར་པ་ལྷུ་ལྷུ་པ་རྩ། བརྩ་ལྷུ་རྩ། ས་ལྷུ་རྩ་ཏི་ཏུ་སམ་ལྷུ་ར། ཨ་ཙ་ལི་
ཏ་པ་ད་པ་རི་ཤྱ་རྩ། བི་གཙུག་རྩ། སམ་ལྷུ་ར་ཀམ་ཤི།¹⁰¹²སློ་བྲོས་རྒྱ་མཚོ་སྤྲུགས་ཀྱི་
ཆོག་འདི་དག་ནི་བདུད་ཚར་གཅོད་པའི་ཆོག་ཉན་མོངས་པ་སེལ་བའི་ཆོག་སྟེ། དེ་དག་
ཆོས་སྤྱོད་བ་དེས་ལེགས་པར་ཁ་ཏོན་དུ་བྱས་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་འདུག་སྟེ། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་
རྣམ་པས་མདོན་པར་སྐྱབ་པའི་བྱམས་པས་འཁོར་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པར་བྱས་ལ།
བདག་ལ་སྤྲོད་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་དེ། ཆོས་ལ་སྤྲོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། ཆོས་ཉན་པ་

1011 སྤྲེད་གོ་དང་ཅོན་ཅེ་འཁོར་

1012 ལྷུ་ར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཅེ་ཤ་མེ་ཤ་མ་བ་ཏེ། ཤ་མེ་ཏ་ཤ་ཏུ་ཨོྲ་ཀྱ་རེ། མི་ཀྱ་རེ། ལྷ་ར་ (པེ་ཅིང་ཅེ་མ་ར་) རྩོ་ཏེ། ཀ་རོ་
ཏེ། ཀེ་ཡུ་རེ། ཨོྲ་པ་ཏེ། ལྷུ་ཀོ་རྩ་ཡ་ཏེ། བི་ཤ་ཐ་ནི་མ་ལེ། ལྷུ་ལྷུ་པ་ན་ལེ། ལྷུ་ཁ་རེ། ཁ་རོ་ག་སེ། ག་ས་ནེ། ཉེ་ལྷུ་ལྷེ། པ་ར་
ལྷུ་ལྷེ། ལྷུ་ལྷུ་ལྷེ། ཤ་མེ་ཏུ་ནི། སམ་ག་ཏ་བརྩ་རྩ་ནི། བི་གྲི་རྩི་རྩ། སམ་པ་ར་པ་དེན་བི་ལྷུ་ལྷུ་ཏ་པ་རི་ཤྱ་ལྷུ་ལྷུ་པ་རྩ། བརྩ་ལྷུ་
རྩ། ས་ལྷུ་རྩ་ཏི་ཏུ་སམ་ལྷུ་ར། ཨ་ཙ་ལི་ཏ་པ་ད་པ་རི་ཤྱ་རྩ། བི་གཙུག་རྩ། སམ་ལྷུ་ར་ཀམ་ཤི། ལེགས་སྤྱོད་ (tad yathā /
same / samavati / śamita-śātru / ānkure / māṅkure / māra-jite / karāḍe / keyūre / oghavati
/ ohokayati / viśaṭha-nir-male / mala-apanaye / okhare / kharograse / grasane / he-mukhī
/ parāṇ-mukhī / ā-mukhī / śamitāni sarva-graha-bandhanāni / nigrhātāḥ sarva-para-
pravādināḥ / vimuktā māra-pāśāḥ / sthāpitā buddha-mudrāḥ samudghātītāḥ sarva-mārāḥ /
a-calita-pada-pariśuddhyā vigacchanti sarva-māra-karmāṇi //)

ལ་ནད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འདུ་ཤེས་དང་།
 ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ལ། སྒྲགས་ཀྱི་ཆོག་འདི་
 དག་མཛོན་དུ་བྱས་ཏེ། དེ་ཆོས་ཀྱི་གཏམ་བྱེད་ན། དེའི་ཁོར་ཡུག་དཔག་ཚད་བརྒྱ་ཚུན་
 ཆད་དུ་བདུད་ཀྱི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཐོ་བཙམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འོང་བར་མི་འགྱུར་རོ།
 གང་དག་འོང་བ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་བར་ཆད་བྱེད་པར་མི་རུས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། ཆོས་སྤྱོད་བས་གཙང་སྤྱོད་དང་། ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་གཞོབ་པ་
 དང་། ལེགས་པར་བཀྱས་པ་དང་། ལེགས་པར་གོས་བགོ་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་
 ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་མདོར་བསྟུན། །བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་
 རྒྱ་ཡིན་ནོ། །དཀོན་མཆོག་ཟ་མ་ཏྲ་ག་གི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ་འཇམ་དཔལ་འདི་ལྟ་སྟེ།
 དཔེར་ན་སྤྱོད་ཀྱི་ཤིང་ལྷོན་པ་སྤྱོད་ཆོགས་ནི་ཁམས་བཞིས་བཟུང་ནས་རྣམ་པར་འཕེལ་
 ལོ། །འཇམ་དཔལ་དེ་བཞིན་དུ་ཆོགས་སྤྱོད་ཆོགས་བསགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
 ཉིད་དུ་ཡོངས་སུ་བསྡེས་ན་རྣམ་པར་འཕེལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །འཕྲིགས་
 འདི་ནི་ལས་དང་པོ་པ་རྣམས་འཕྲལ་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་བྲན་པར་བྱ་
 བའི་ཕྱིར་བསྟན་ཏེ། རྒྱ་ཆེར་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུལ་ཉིད་ཡིན་ནོ།།

འདིར། བསྐྱབ་པ་ཇི་ལྟར་བརྗོད་པ་འདིར། འགྲུབ་པ་ཡང་དག་སྤྱོད་རྣམས་ཏེ། །བག་
 ཡོད་པ་དང་མ་བྱལ་ཞིང་། །(༡༩༡་བ)བྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དང་། །ཚུལ་བཞིན་དུ་
 ནི་སེམས་པས་སོ། །དེ་ལ་སྤྲིག་པ་མི་དགོ་བའི་ཆོས་མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་མི་བསྐྱེད་པའི་
 ཕྱིར་འདུན་པ་སྐྱེད་དོ་འབད་དོ་བཙོན་འགྲུས་རྩོམ་མོ་སེམས་རབ་ཏུ་འཛིན་ཏེ་ཡང་དག་
 པར་རབ་ཏུ་འཛིན་གོ་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ནི་བསྐྱུང་བའོ། །སྤྲིག་པ་མི་དགོ་བའི་ཆོས་
 སྐྱེས་པ་རྣམས་སྤང་བའི་ཕྱིར་འདུན་པ་སྐྱེད་ཅེས་བྱ་བ་འདིས་ནི་དག་པའོ། །དགོ་བའི་

ཆོས་མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་འདུན་པ་སྐྱེད་པ་དང་། སྐྱེས་པ་རྣམས་གནས་
པ་དང་འཕེལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ནི་འཕེལ་བ་བསྟན་ཏེ། །དེ་དག་ཀྱང་
རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་པ་དང་མ་བུལ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་དག་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ།།

ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། རྩལ་ཁྲིམས་ཐོས་དང་གཏོང་དང་དེ་བཞིན་
བཟོད། །དག་བའི་ཆོས་སུ་བརྟེན་པ་ཇི་སྟེད་པ། །ཀུན་གྱི་རྩ་བ་བག་ཡོད་འདི་ཡིན་ཏེ། །
གཏོར་འཕྲོ་བྱེད་ཅེས་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བསྟན། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །
བག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟ་བུ་¹⁰¹³ ཞེ་ན། འདོད་པ་ལས་ཉམས་པ་དང་མི་འདོད་
པ་བྱུང་བར་དོགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བས་གཞོབ་པ་ལྟར་ལེན་པ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་
རྒྱལ་པོ་དྲག་པོ་ཁྲོ་ཞིང་མགུ་དཀའ་བའི་བུན་སྟོན་གྱི་འབྲུ་མར་གྱིས་གང་བའི་སྟོད་
ཐོགས་ཏེ། སྟེགས་འདྲེད་པ་ལ་འགོ་བས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ།།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་བག་ཡོད་པ་གང་ཞེ་
ན། གང་འདི་དབང་པོ་སྟོམ་པའོ། །དེ་མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་ན་མཆོན་མར་
མི་འཛིན་ཅིང་མདོན་རྟགས་སུ་མི་འཛིན་པ་ནས། ཡིད་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་རྣམ་པར་ཤེས་
ན་མཆོན་མར་མི་འཛིན་ཅིང་མདོན་རྟགས་སུ་མི་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རོ་
མུང་བ་དང་ཉེས་དམིགས་དང་འབྱུང་བ་ཡང་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་
ཤེས་པ་སྟེ། འདི་ནི་བག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱའོ། །གཞན་ཡང་བག་ཡོད་པ་ནི་གང་རང་གི་
སེམས་འདུལ་བ་དང་། གཞན་གྱི་སེམས་རྗེས་སུ་སྤང་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ལ་
དགའ་བ་སེལ་བ་དང་། ཆོས་ལ་དགའ་བའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་ནི་
བག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱའོ། །གསང་བ་པའི་བདག་པོ། སུ་དད་པ་དང་ལྷན་ཞིང་བག་ཡོད་

1013 སྤར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ཅི་ཞིག་ཡིན་

པ་དང་ལྷན་པ་དེས་ནི་(༡༩༢ན)བརྩོན་འགྱུས་གང་གིས་བག་ཡོད་པར་བྱེད་པ་དང་¹⁰¹⁴
 དད་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཡང་དག་པར་སྦྱབ་པར་འགྱུར་བའི་བརྩོན་འགྱུས་དང་
 ལྷན་པར་བྱའོ། །གསང་བ་པའི་བདག་པོ། སྲ་དད་པ་དང་བག་ཡོད་པ་དང་བརྩོན་
 འགྱུས་དང་ལྷན་པ་དེས་ནི། རྩན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་གང་གིས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་
 ཆོས་རྣམས་ཆུད་ཟ་བར་མི་འགྱུར་བའི་རྩན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་ལྷན་པར་བྱའོ། །
 གསང་བ་པའི་བདག་པོ། སྲ་དད་པ་དང་བག་ཡོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྱུས་དང་རྩན་པ་
 དང་ཤེས་བཞིན་དང་ལྷན་པ་དེས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ། །གསང་
 བ་པའི་བདག་པོ། ཚུལ་བཞིན་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་གང་ཡོད་¹⁰¹⁵
 པ་དེ་ཡང་ཡོད་པར་རབ་དུ་ཤེས་སོ། །གང་མེད་པ་དེ་ཡང་མེད་པར་རབ་དུ་ཤེས་ཞེས་བྱ་
 བ་ནས། ཀུན་རྫོབ་དུ་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་
 ཉིད་ལས། སེམས་ཅན་དོན་བརྩོན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། ཚུལ་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་
 དབེན་སེམས་གང་ཡིན་དང་། རྟག་དུ་བག་ཡོད་འཆི་མེད་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། ཡོངས་སྲ་
 འཛིན་མེད་བདེ་བ་ཀུན་གྱི་རྒྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་སྦྱས་པ། བདག་གཞན་མཉམ་ཉིད་གོམས་བྱས་པས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བརྟན་
 པར་འགྱུར། བདག་དང་གཞན་ཉིད་ལྟོས་པ་སྟེ། ལ་རོལ་ཚུ་རོལ་ཇི་བཞིན་བརྟན། །
 རོགས་དེ་རང་གིས་ལ་རོལ་མིན། གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཚུ་རོལ་འགྱུར། བདག་ཉིད་རང་
 གིས་མ་སྦྱབ་ན། གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་གཞན་དུ་འགྱུར། གལ་ཏེ་དེ་ལ་སྦྱབ་བསྐྱལ་
 བས། བདག་ལ་མི་གཞོད་ཕྱིར་མི་སྦྱང་། ལ་འོངས་སྦྱབ་བསྐྱལ་ཁྱོད་ལ་ནི། གཞོད་
 མི་བྱེད་པས་ཅི་སྟེ་སྦྱང་། དེ་ཆོའང་བདག་ཉིད་ཡིན་སྟེ་པའི། རྣམ་རྟག་དེ་ནི་ལོག་པ་
 སྟེ། གང་ཕྱིར་འཆི་བ་གཞན་ཉིད་ལ། དེར་སྦྱོབ་ཡང་གཞན་ཉིད་ཡིན། གལ་ཏེ་

1014 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། རྩན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡོད།

1015 སྦྱར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། བག་ཡོད་

གཞན་ཞིག་དེར་སྐྱེས་ན། བསོད་ནམས་ཀྱིས་ནི་ཅི་ཞིག་དགོས། །

ཅི་ཕྱིར་གཞོན་ཆེ་ལུས་ཤས་པ། བདེ་བར་བྱ་ཕྱིར་ཤོར་གསོག་བྱེད། མངལ་ན་གནས་
པ་ཞིག་པ་ལས། བྱིས་པར་གྱུར་པ་གཞན་ཡིན་ལ། བྱིས་པ་ཞིག་ནས་གཞོན་ཅུ་
ཉིད། །དེ་ཞིག་ནས་ནི་དར་ལ་བབ། །དེ་ཞིག་ནས་(༡༩༨་བ)ནི་ཤས་གྱུར་ཏེ། །ལུས་ནི་
ཇི་ལྟར་གཅིག་པར་འདོད། །དེ་ལྟར་སྐྱད་ཅིག་སོ་སོ་བས། །ལུས་གཞན་སེམས་སྐྱ་
ཚོགས་བཞིན། ཅི་སྟེ་བྱིས་པའི་ཚང་¹⁰¹⁶བོར་ནས། བྱིས་པ་གཞོན་ཅུ་ཉིད་གྱུར་ན། །
གང་ཞིག་གནས་སྐབས་བུལ་གནས་པ། །ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་བརྟོག་པར་གྱིས། །ལུས་
ནི་སྐྱ་གཟུགས་འདྲ་ཞེ་ན། མར་མེ་ཐལ་བ་ལ་དེ་མེད། །གལ་ཏེ་རགས་སྤངས་ཐུ་
དངོས་སུ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་གནས་ཤེ་ན། །རང་ཉིད་བསྟན་པ་ཅམ་འགྱུར་བས། །དེ་ནི་
ལུས་ཞེས་བརྟོག་མི་བྱ། །དེ་ལ་བདག་ནི་བསམ་པ་མེད། །སྤང་བའི་ལུས་ནི་འཇིག་དང་
ལྷན། །གནས་སྐབས་རྣམས་དང་འབྲེལ་གྱུར་པ། །ཀྱུན་རྫོབ་ཉིད་ཏུ་སྤང་བ་ཡིན། །

ལུང་གིས་ཀྱང་ནི་དེ་ཡོད་ན། །རིགས་པ་དང་ནི་ལུང་གིས་བསྐྱོག་འདི་ལྟར་ཡོན་ཏན་མ་
གཏོགས་པར། །གཙོ་བོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། །གཙོ་བོ་གསུམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་
བཞིན་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་ཡང་། །དེ་ཡང་སོ་སོ་རྣམ་གསུམ་བདག་འགོ་བ་ལྷག་མ་
རྣམ་པ་དགྱུར།¹⁰¹⁷ །སེམས་པ་མེད་པ་གོས་ལ་སོགས། །དེ་བདེན་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟ་
བྱ། །སྤུང་སྤྱགས་ལས་སྐྱེས་བདེ་སོགས་¹⁰¹⁸མིན། །སྤུང་སྤྱགས་ལས་ནི་བདེ་
སོགས་ཡིན། །སྤུང་བུ་ལ་སོགས་སྐྱ་མེད་ཕྱིར། །མེད་ན་དེ་བདེ་གལ་ཡོད། །དེ་ལྟར་
ལུང་དང་རིགས་པ་ཡིས། །འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་ཏྲག་པ། །དེ་ཡི་སྐྱ་འབྲས་
འབྲེལ་བ་ནི། །མངོན་སུམ་ཡིན་པས་མི་གཞོད་དོ། །

1016 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ཚོད་

1017 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ རྣམ་དགྱུར་འགྱུར། །

1018 ལྟར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེ་ ལྟར་སོགས་བདེ་སོགས་ལས་སྐྱེས་

དེ་ནི་རང་གི་རྒྱུད་ལས་མཐོང་། །རྟག་པ་ལ་ནི་ཇི་ལྟ་བུར། །སྤངས་པ་ལྟ་བུར་གཅིག་
མིན་ཏེ། །ཕྱོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མི་འཐད་ཕྱིར། །མར་མེའི་འབྲུ་མར་ཟད་འབྲུར་བ། །ཟད་
འབྲུར་ཆོ་ན་མཛོད་པ་མེད། །དེ་ལྟར་དངོས་པོ་ཟད་པར་ཡང་། །སྐད་ཅིག་རེ་རེ་མི་མཛོད་
ནོ། །རྒྱུད་དང་ཚོགས་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་། །ཕྱེད་བ་དམག་ལ་སོགས་བཞིན་བརྟུན། །¹⁰¹⁹
དེ་ལ་གོམས་པས་རང་འཛིན་ན། །གཞན་ལ་ཅི་ཕྱིར་སྐྱེ་མི་འབྲུར། །དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆོད་
ཚོགས་བཞིན་དུ། །འགྲོ་བ་གཅིག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། །མ་བྱུང་ཉིད་ནས་སྤྱག་བསྐྱེལ་དེ།
གཞན་གྱི་བདག་ལས་ཕྱིར་བཏྲོག་བྱ། །དེ་ཡང་མི་རིགས་འབྲུར་ཞེ་ན། །གཞན་ལ་འང་
རང་གི་བདག་ཉིད་མེད། །བདག་གཞན་མི་(༡༩༣་ན)རིགས་གང་ཡིན་དེ། །ཅི་རིགས་
པར་ནི་བཏྲོག་བྱ་ཡིན། །

སྤྱིར་རྣམས་སྤྱག་བསྐྱེལ་མང་གྲུར་པས། །ཅི་ཕྱིར་ནན་གྱིས་སྐྱེད་ཅེ་ན། །འགྲོ་བའི་སྤྱག་
བསྐྱེལ་བརྟག་བྱས་ན། །ཇི་ལྟར་སྤྱིར་རྣམས་སྤྱག་བསྐྱེལ་མང་། །དེ་ལྟར་རྒྱུད་ནི་གོམས་གྲུར་
པ། །གཞན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེལ་ཞི་དགའ་བས། །པདྨ་འཛིན་གསུ་རང་པ་ལྟར། །མནར་
མེད་པར་ཡང་འཇུག་པར་འབྲུར། །སེམས་ཅན་རྣམས་པར་གྲོལ་བ་ན། །དགའ་བའི་རྒྱ་
མཚོ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཚོག་མིན་ནམ། །རོ་མེད་ཐར་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །དེ་
ལྟར་གཞན་གྱི་དོན་བྱས་པས། །ཁྲོམ་སེམས་དང་ནི་དོ་མཚར་མེད། །གཅིག་ཏུ་གཞན་
དོན་ལ་དགའ་བས། །རྣམས་སྤྱིན་འབྲས་བྱ་རེ་བ་མེད། །

ཕྱོགས་བརྩམས་སེམས་ཅན་ཕུན་ཚོགས་དེའི། །བདག་གི་ཡིན་པར་གདོན་མི་བ། །
གཞན་བདེ་བདག་གིར་འདྲུ་ཤེས་པས། །བདག་ལ་ཕྱག་དོག་གོ་སྐྱབས་མེད། །སྤྱིག་
པ་བཤགས་པར་བྱ་བ་དང་། །བསོད་ནམས་རྣམས་སྤྱི་ཡི་རང་དང་། །སངས་རྒྱས་བསྐྱེལ་
དང་གསོལ་གདབ་པ། །གཞན་དང་བདག་གི་ཕྱིར་བྱེད་དོ། །ཡོངས་སྤྱི་བསྐྱེད་བ་དེ་
བཞིན་ཏེ། །བྱེད་བྱའི་མེད་པར་རབ་ཏུ་འཇུག །དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཁམས་བཞིན་དུ། །

1019 སྤྱིར་ཐང་དང་པེ་ཅིང་ཟེས་པའི་དམག་ཚོགས་བཞིན་བརྟུན། །

བསོད་ནམས་མཐའ་ཡས་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །ལམ་འདི་དམ་པ་མཆོག་ཡིན་ཏེ། །བདེ་བ་
མཐའ་ཡས་དུས་སྟོན་བཟང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དེད་དཔོན་ཆེས། །གང་ཞིག་
དགའ་བ་འཕེལ་བ་ཡིན། །ལག་ན་དོ་རྩེ་བསེལ་མཆོག་རྣམས། །བདུད་གྲི་གཅན་པ་
སྐྱག་བྱེད་ཅིང་། །སངས་རྒྱས་ཕྱག་བརྟན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་། །རྟག་ཏུ་ཡོངས་སུ་
བསྐྱུང་བ་ཡིན། །

རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཤིང་རྟར་ཞུགས། །ལྟ་
ལ་སོགས་པས་བསྟོད་བྱེད་ཅིང་། །ལམ་དེ་ནས་ནི་འགོ་བར་བྱེད། །དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་བདག །གོམས་བྱས་ཚུལ་གྱིས་སྟོབ་བྱགས་ཏེ། །བདག་གཞན་སྤྱག་
བསྐྱེད་ཞི་བྱའི་ཕྱིར། །བདག་ལ་སོགས་པ་རྣམ་ཀུན་གཏང་། །གང་ཞིག་སྲིད་པས་
ཡོངས་ཟིན་པ། །དེ་ཡི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཞིར་མི་འགྱུར། །འགྱུར་བས་རྣམ་པར་ཆུད་ཟོས་
ནས། །དེ་ནི་འདི་ལྟར་སྤྱག་བསྐྱེད་སྦྱོང་། །(༡༩༣་བ)འཇིག་རྟེན་སྤྱག་བསྐྱེད་མེས་
གདུངས་ན། །རང་གི་བདེ་ལ་དགའ་ཅི་ཡོད། །ཀུན་ནས་ཆོག་པར་གྱུར་པ་ཡི། །ལུས་
ལ་འང་བདེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །བདག་ལ་ཆགས་པར་བྱེད་པ་ནི། །སྤྱག་བསྐྱེད་ཀུན་གྱི་
རྩ་བ་མཆོག །དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །བདག་ལོར་གཏང་ཞིང་དེ་གཞོམ་མོ། །

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་བསམ་པ་ཡིས། །བདག་ལ་མ་ཆགས་བྱན་བྱས་ཏེ། །འབད་པ་
ཀུན་གྱིས་དེའི་ཕོ་ཉ། །དམ་པ་ཤེས་ཁེ་འདོད་¹⁰²⁰ཕམ་¹⁰²¹བྱ། །གང་གིས་འཇིགས་
པས་དེ་མི་གཏོང་། །དེ་མ་བྱིན་ན་འཇིགས་པ་ཡིན། །འདི་ལྟར་བདག་གི་ལུས་དང་
སེམས། །སྐྱད་ཅིག་རེ་རེས་འགོ་བ་ཉིད། །གལ་ཏེ་མི་རྟག་རྒྱུ་འབབ་པའི། །ལུས་ཀྱིས་
རྟག་ཅིང་རྒྱུ་མེད་པའི། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ན་ནི། །དེ་ནི་རིན་མེད་རྟེན་མིན་
ན།¹⁰²² །ཅི་སྤྲོད་གཟུགས་དང་འབྲ་བར་ནི། །འཇིག་རྟེན་ཆོས་ལ་མི་སེམས་པས། །ད་

1020 ལེགས་སྐྱར་ (jñātā-icchā) ཤེས་པ་དང་རིག་པའི་ཁེ་འདོད་པ་ལ་གོ་བར་སྐྱུང་།

1021 ལྟར་ཐང་དང་ཕེ་ཅིང་། སུན་

1022 ལྟར་ཐང་དང་ཕེ་ཅིང་། མིན་ནས། །

ལྷ་པོ་བདག་ཀྱང་གཏང་བྱས་ལ། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་དུ་སྦྱོང་། །

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ཕྱིར་སྒྲོན་པོར་ནི། །རང་གི་ཤེས་རབ་བཞེད་པར་བྱ། །རིགས་པས་
འོར་དེ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མཁེ་བར་སྦྱང། །བདག་གི་ལུས་དང་
གཞན་ལུས་ལ། །སྤྱག་བསྐྱེད་མང་སེལ་སྤྱག་བསྐྱེད་གང་། །དེ་བྱ་བ་དེ་བའང་¹⁰²³ དེ་
བཞིན་ཏེ། །བདེ་བ་མང་བྱེད་བསྐྱེད་པར་བྱ། །སེམས་ཅན་ལོངས་སྦྱོང་གི་གས་བྱེད་
ཕྱིར། །བསྐྱིམས་¹⁰²⁴ ཏེ་ཉོན་མོངས་སྦྱངས་བྱས་ཏེ། །འཛིག་རྟེན་འཛོལ་འབབ་
སྟོགས་ནས། །སྤྱུལ་གྱི་རོ་བས་ལ་བཞིན་དུ་བྱ། །བསོད་ནམས་ཞིང་འདི་དག་གྱུར་ན། །
ལུན་སྤྱུལ་ལོ་ཏྲིག་འབྲས་བྱ་ཆེ། །བདེ་བས་སྤྱ་གས་གདུངས་པ་ཡི། །འགྲོ་བ་དག་ནི་
ཆོམ་པར་འགྱུར། །

ཐོབ་དང་བཀུར་སྟེ་ལུས་ལ་སོགས། །སྦྱོལ་བདག་གིས་བཏང་མིན་ནམ། །ཅི་ཕྱིར་ད་
དུང་འབྲུག་པར་བྱེད། །བདག་གིས་བརྟུན་དུ་དེ་སྤྱུས་སམ། །རང་དོན་གཞོད་བྱེད་ལ་
སྤང་ན། །འོ་ན་སྤྱིང་ཇིག་དུ་འབྱུང་། །གལ་ཏེ་གཞན་དོན་འཛིག་པ་¹⁰²⁵ ལ། །སྤྱིང་ཇི་
མེད་པའང་སྤྱ་ཞིག་འབྲུག། །སྤྱ་ཅི་བྱ་རམ་ཤིང་ལ་སོགས། །བདག་པོས་མི་ཤེས་
བཞག་ཉེས་ཏེ། །ལོངས་སྦྱོང་དུ་ནི་མི་རུང་བས། །སྦྱོས་¹⁰²⁶ བརྒྱད་ལ་སོགས་འོས་
ཡིན་བདེན། །བདག་པོ་ལ་ནི་ཕན་འདོད་(༡༧༥ན)ནས། །རིམ་གྱོ་བྱ་བར་སེམས་པ་
མེད། །དེ་ལ་བསྐྱེད་བའང་མི་བྱེད་དེ། །ལོངས་སྦྱོང་ཕྱིར་ཡང་འགྲོ་མི་བྱེད། །མ་ཚོས་
མ་བཏབ་རྒྱལ་སྤྱས་རྣམས། །དེ་དག་ཇེས་འབྲངས་ཉེར་སོང་སྟེ། །སྤྱ་ཆོགས་མི་བཟད་
ཁམས་རྣམས་དང་། །དབང་པོ་ཀུན་གྱི་སྤྱན་ཆེན་འགྱུར། །དེ་དག་ཤེས་བྱས་དན་བྱས་
ཏེ། །ཁྱོ་བ་དང་ནི་གཞོད་བྱེད་ཀྱང་། །སྤྱག་བསྐྱེད་རྣམས་ལ་ཞིམ་པ་ཡི། །རང་བཞིན་

1023 ལྷ་པོ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ རྟེན་བྱ་བ་དེ་འང་

1024 སྤྱི་དགོ་དང་ཅི་ནི་ཟེ་ བསྐྱིམས་

1025 ལྷ་པོ་ཐང་དང་པོ་ཅིང་ཟེ་ འཛིག་པ་

1026 མ་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཟེ་ སྦྱོང་

མི་འདོར་བདེ་བར་བྱེད། །

ས་དང་ཆུ་དང་མི་དང་རྒྱུད། །ཀླུ་མ་ཁའ་ཞེས་བྱ་ཁམས་ལྔ་པོ། །སེམས་ཅན་རི་མྱིང་
གནས་མྱིང་དུ། །ཀྲུ་གྱི་དོན་ནི་བྱེད་པ་སྟེ། །ཉེས་སྦྱོང་ཀྲུ་གྱིས་དེ་དག་ནི། །སེམས་
ཅན་དོན་ལས་མི་ལྟོག་གོ། །དེ་བཞིན་བདག་གིས་ཁམས་རྩྭ་པོ། །འདི་དག་དོན་མེད་
མི་བྱའོ། །ཀླུ་མ་ཁའི་མཐའ་ནི་རི་ཅོམ་པར། །འཇིག་རྟེན་མཐའ་ནི་མྱིང་གྱུར་པ། །དེ་
མྱིང་འཇིག་རྟེན་དོན་བྱེད་པས། །ཡེ་ཤེས་སྦྱོན་བཏང་གནས་པར་བགྱི། །བྱ་བ་བསྐྱུངས་
ནས་བདག་ལ་ནི། །བདག་གིས་མི་དྲི་ནན་གྱིས་སུ། །སློབ་དཔོན་བདག་གིས་རྟག་
པར་བདག་ །སློབ་མ་མཆོག་བཞིན་བསྐྱབ་པར་བྱ། །བདག་གི་སྤྲ་མ་བདག་འདྲ་
བར། །བདག་གི་བག་ཉལ་སྦྱོན་སྤྱད་ཤེས། །བདག་སྤྱད་བསྐྱུངས་དང་བདག་
འཇིགས་པས། །སུ་ཞིག་དེ་སྟར་སྤྱད་ཅིང་འཇིགས། །སྦྱོ་བར་མི་འགྱུར་འགྲོས་མི་¹⁰²⁷
འགྱུར། །སྤྱིང་རྗེ་ཡི་ཡང་ཡུལ་གྱུར་ཅིང་། །རྟག་ཏུ་ཉེ་བར་གནས་གྱུར་པ། །སློབ་མ་
བདག་འདྲ་ག་ལ་ཡོད། །

ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྦྱོ་གཏི་མུག་ལྟེངས། །གཡང་ས་མང་པོའི་ལམ་དུ་ནི། །གོམ་པ་རེ་རེ་
རྟེན་འཆའ་བ། །བདག་དང་གཞན་རྟག་མུ་དན་གཞི། །འགྲོ་བ་རྣམས་ནི་སྤྱད་བསྐྱུངས་
མཆོངས། །དེ་བས་འབྱུལ་པ་བཅའ་མི་རིགས། །འདི་ལ་ཡོན་ཏན་མཐོང་ན་ནི། །དོ་
མཚར་ཆེན་པོ་བྱ་བའི་རིགས། །ཉེས་པ་རྒྱ་མཆོ་བདག་གཅིག་སུ། །སྤང་བར་རུས་པ་
མ་ཡིན་པས། །འདི་ན་བདག་ལ་གཞན་ཡང་དགོས། །ཉེས་ལས་ཐར་བྱེད་གཞན་གང་
ཡིན། །པ་རོལ་བསྐྱུལ་ལ་མཁས་པ་པོ། །གསོལ་བ་མ་བཏབ་པན་བྱེད་ཀྱི། །ཆོག་ནི་
སྤྱི་བོས་སྤང་བར་བྱ། །བདག་ནི་(༡༩༥༥)ཀྲུ་གྱི་སློབ་མར་བྱ། །

ཉོན་མོངས་དག་ནི་མང་པོ་དང་། །གཅིག་སུ་བདག་ནི་གཡུལ་འགྱེད་ཆོ། །དེ་ན་གཅིག་

1027 རྟེན་དག་དང་ཅོན་ནི་ “འགྲོས་མི”

དང་འཐབ་པ་ན། །གཞན་ནི་བདག་གི་བདེ་བ་འཛེམས། །སྤང་ངམ་མི་སྤང་གུར་ཀྱང་
 རུང་། །དེ་ན་ལ་ལ་རྒྱབ་ནས་སམ། །གཞན་ནས་འཛིགས་པ་སྒྲོགས་བྱེད་པ། །དེ་ནི་
 བདག་ལ་སྒྲོག་པ་ངས་སྦྱིན། །སྦྱག་བསྐྱེད་ཀྱན་གྱི་སྦྱན་པ་མཆོག་ །བདེ་བའི་དགའ་
 སྟོན་རབ་ཆོགས་ཞིང་། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཉེར་འཛོལ། །འཇམ་དབྱངས་སྦྱོར་ལ་ཕྱག་
 འཛེལ་ལོ། །དེ་ལྟར་བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་སྤྲུལ། །རྣམ་ཀུན་མདུ་བྱུང་རྣམས་ཀྱི། །
 སྦྱོར་པ་ཉེ་བར་བཀོད་པ་ཡི། །དགེ་བ་བདག་གིས་གང་བསགས་པ།¹⁰²⁸ །བདེ་
 གཤེགས་གོ་འཕང་མཐའ་ཡས་ནི། །རྣམ་མཁའི་མཆོམས་པར་དབང་མཛད་པ། །དེ་
 ཡི་བདེ་བ་མཐའ་ཡས་རྣམས། །ལུས་ཅན་དག་གིས་ཐོབ་པར་ཤོག །བསོད་ནམས་
 སྤེལ་བ་རྫོགས་སོ། ། ॥

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འདུལ་བ་མདོ་སྡེ་དུ་
 མ་ལས་བདུས་པ། སྒྲོབ་དཔོན་ཞི་བའི་ལྷས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ། ། ॥རྒྱ་གར་གྱི་
 མཁའ་པོ་ཇོ་ན་མི་ཏ་དང་། དུན་གྱི་ལ་དང་། ལྷ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་
 བསྐྱར་ཅིང་ལྷས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ། ། ॥སྤྲད་ཀྱི་ཁ་ཆེའི་པ་རྩི་ཏ་ཏེ་ལ་ཀ་ཀ་ལ་ཤ་
 དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་དགེ་སྦྱོང་སྦྱོང་ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤྱི་མདའི་དགོན་པར་ལྷ་ཕྱག་ལེགས་
 པར་བྱས་པའོ། ། ॥

1028 སྤང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “དགེ་བ་བདག་གིས་གང་བསྐྱབས་དེས། །”

༄༅། །དེ་བཞིན་གཤམས་པའི་སྒྲིང་པོ་ཡི་གོ་བརྒྱ་པའི་སྒྲུང་བ་དང་
སྒྲིག་པ་བཤགས་པའི་ཆོག །

༄༅། །དཔལ་རྫོང་མེས་མས་དཔལ་ལ་བྱག་འཛུལ་ལོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྲིང་
པོ་བརྒྱད་སྟོང་བསྐྱེད་ན་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དགྲིལ་འཁོར་
ཐམས་ཅད་དུ་ཞུགས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། ན་མཁྱེལ་སྡི་ཀུ་མྱོ། ཏ་ཐུ་ག་
ཏུ་མྱོ། ས་རྩ་ཏུ་ཡ་པ་ཏི་ཏུ་ཏུ་བུ་ཤི། རྩ་མྱོ་ཏུ་བ་ལི་རྒྱན། ཨོ་ཨ་ས་མ་ས་མ། ས་མརྩ་ཏི་ཏི་
ནརྩ་ཏུ་བུ་ཤི་ཤུ་ས་ནི། ཏ་ར་ཏ་ར་སྒྲ་ར་སྒྲ་ར་ཆ། བི་ག་ཏ་རུ་ག་བརྩ་རྩ་ཏི། ས་ར་ས་ར།
ས་མ་བ་ལྷ། ཏ་ས་ཏ་ས། ཏུ་ཡ་ཏུ་ཡ། ག་ག་ན་མརྩ་བ་ར་ལྷ་ཆེ། རྩ་ལ་རྩ་ལ་ན་སྒྲ་
ག་རེ་སྒྲ་ཏུ།¹འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱུ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་གྲུས་པ་
སྒྲ་ན་མེད་པ་བྱའོ། །འདིས་ལས་དང་པོ་པ་དག་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སངས་
རྒྱུས་ཀྱི་མཛད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ཉིད་བདུད་ལ་སོགས་པ་དང་མ་རུངས་པ་
ཐམས་ཅད་ལས་སྤང་བར་བྱེད་པའི་མཛོག་²ཡིན་ནོ། །ཐལ་མོ་བདེབ་པ་འཇ། ཐལ་
བ་འཇ། ཡུངས་དཀར་རཇ། རྩའཇ། བལྟ་བ་འཇ། ཡིད་ཀྱིས་ཀྱང་མཛོམས་གཙོད་
པར་བྱེད་དོ། །ནད་ཀྱིས་བཏབ་ན་སྒྲན་གྱི་རྩལ་སྒྲགས་ཀྱིས་བཏབ་སྟེ་བཏུང་དོ། །ཡང་
ན་མཛོད་རྟེན་ནཇ། སྐྱ་གཞུགས་སཇ། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲེགས་བམ་ལ་ནགས་ཀྱི་
མེ་ཏོག་སེམས་མཉམ་པར་བཞག་སྟེ་འབྲལ་ཞིང་སྐྱ་བ་བྱེད་སྦྱར་བ་བྱས་ན་ནད་ཆེན་
པོ་དག་ལས་ཐར་བར་འགྱུར་རོ། །སངས་རྒྱུས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལ་

1 ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་ཐུགས་འདི་གང་དུ་ལེ་འུགས་པའི་ནང་ཡོད་པ་དང་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་ཡིག་སྒྲེབ་མི་འདྲ་བ་ཡོད། ལྷ་ར་ཐང་དང་
པེ་ཅིང་། བ་མཉམ་ཡ་སྟྱི་ཀླུ་མྱོ་ འབྲུག་ཀླུ་མྱོ་ མཐུ་ཆུ་ཨ་ཕ་ཏི་ར་འབྲུ་ཆུ་མུ་པ་ཡི་མྱོ་ ཨ་མ་མ་ཨ་མ་མ། མ་མ་རྩ་ཏི་རྩ་མྱོ་
ལུ་མ་ནི། ཉ་ར་ཉ་ར་མྲ་ར་མྲ་ར། པེ་ག་འབྲུག་བྱྱི་རྩ་མྱོ་ཏེ། མ་ར་མ་ར། མ་མ་བ་ལ། ཉ་མ་ན་མ། ར་ཡ་ར་ཡ། རྩ་ག་མཛ་མ་རྩ་
པ་ར་ལ་ཀླ་ཏེ། རྩ་ལ་རྩ་ལ་ར་ལྷ་ག་རེ་ལྷ་རྩ།

2 ལྷུང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། “ཆོག་”

དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་³ལ་དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་དོན་བྱ་བར་འདོད་པའི་སེམས་ཀྱིས་བཟང་པོའི་སྒྲིབ་པ་སྒྲིབ་དུ་བྱས་པས་
 བསྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་འདི་ནི་ཆོག་དེའི་མཚུག་ནས་འབྱུང་བའོ། །དམ་ཆོག་
 གསུམ་གྱི་བསྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་འདི་མཚུག་ནས་ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ལྷག་པའི་ཆོས་
 ལ་⁴གཙང་སྒྲིབ་ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ཕྱག་རྒྱ་འདྲ་བ་དག་མི་བཟའོ། །མི་
 འགོམ་མོ། ཁྲི་ལ་ཉལ་བར་མི་བྱེད་ཀྱི། ཆང་མི་བཏུང་ངོ། །མོས་པས་སྒྲིབ་པའི་བསྐྱེད་
 པའི་གཞི་དག་ལས་མི་གཡོ་བ་དང་ཐེ་ཆོས་མེད་ན་སྒྲིབ་དང་ཚུལ་དན་པར་གྱུར་ཀྱང་
 འགྲུབ་བོ། །མཁས་སམ་མི་མཁས་ཀྱང་རུང་སྟེ་⁵དེས་པར་འགྲུབ་བོ། །དེ་སྐད་དུ་དེ་
 ཉིད་ལས། གང་ཞིག་བྱང་ཆུབ་སེམས་བརྟན་ཞིང་། སྒྲོ་གོས་ཆགས་པ་མེད་པ་དང་། །
 ཐེ་ཆོས་དག་ཀྱང་མི་བྱེད་པ། །དེ་ལ་དེས་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་འདིར་སོ་སོ་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་ལྷན་པར་དེས་པར་བྱ་
 བའི་ཕྱིར་གསུངས་ཀྱི། སར་ཆུད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་མ་ཞེས་
 ན་སྒྲགས་རྣམས་ཡི་གེ་ལྷག་པར་བཅོམ་ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །ཉུང་ཡང་ཉེས་པར་མི་
 འགྱུར་རོ། །ཆོག་ཉམས་ཀྱང་ཉེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འོན་ཀྱང་དད་པའི་ཤུགས་དང་།
 བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཤུགས་དང་། རང་གི་དོན་འདོར་བའི་སེམས་བརྟན་པར་བྱ་སྟེ།
 རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་བཅོམ་ན་གདོན་མི་བྱ་བར་ཆོ་འདི་ཉིད་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 མཐོང་བ་དང་ཅི་འདོད་པ་ཡང་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །བསྐྱེད་པ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པ་
 ལས་འབྱུང་བ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྦྱིང་པོའི་ཡི་གེ་བརྒྱ་པའི་སྦྱང་བ་དང་སྦྱིག་པ་
 བཤགས་པའི་ཆོག་སྒྲིབ་དཔོན་ཞི་བའི་ལྷན་མཇེད་པ་རྫོགས་སོ། ། 11

3 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ‘ཐམས་ཅད་’ མེད།
 4 ལྷན་ཐང་དང་པེ་ཅིང་། ‘ལྷག་མ་དང་’
 5 སྒྲིབ་དག་དང་ཅི་རྟེན་ ‘མཁས་སམ་མི་མཁས་པའི་ཆོས་ཏེ་’

The History of *The Compendium of Training*

The Origins of *The Compendium of Training*

The Śikṣāsamuccaya, or *The Compendium of Training*, and its verse summary, *Śikṣāsamuccayakārikā*, attributed to the poet-philosopher Śāntideva, were in circulation by the end of eighth century, as evidenced by their translation into Tibetan by Yeshe De and his collaborators around the turn of the ninth century. Although the colophon of the translation does not provide any date, we can infer the texts to have reached Tibet by then from the names of the translators. Moreover, the translation of *The Compendium of Training* is listed in *The Denkarma Catalog*, which is claimed to be the earliest list of translations of Buddhist works into Tibetan and was most likely produced by 824.

Based on these and the general agreement among scholars that Śāntideva lived in and around the beginning of the eighth century, we can safely surmise that *The Compendium of Training* was composed in the eighth century. Yet, it is difficult to provide a more specific date and further information about the origin and early days of *The Compendium of Training* and also of *The Way of the Bodhisattva* (*Bodhicaryāvatāra*), the other main work attributed to Śāntideva. Akira Saito speculates that the shorter version of *The Way of the Bodhisattva* may have been composed in the early eighth century and *The Compendium of Training* in the late eighth century.¹ With hardly any convincing evidence, such a gap between the composition of two related works and even the sequence of their composition is far from conclusive, as will be discussed below.

According to legendary stories of Śāntideva we have from later sources and those commonly told in Tibetan monastic and modern Dharma centers—stories which appear to have spread from Vibhūticandra in the thirteenth century—the two works were composed by Śāntideva in Nalanda while he lived there as an ostensibly lazy monk. According to these accounts, Śāntideva had already composed these two texts, and another short text entitled *The Compendium of Sūtras* (*Sūtrasamuccaya*), by the time his fellow monks made him sit on a tall throne and conduct a public recitation to mock his indolence.

1 Akira Saito, “An Inquiry into the Relationship between the *Śikṣāsamuccaya* and the *Bodhi(sattva)caryāvatāra*,” *Studies in Indian Philosophy and Buddhism* 17 (2010): 22.

Śāntideva is said to have miraculously climbed on the high throne set up to mock him and, once on the pedestal, asked his challengers whether they wanted to hear a teaching which was already known or something new. Hoping to embarrass him, the assembly asked him for something new, and Śāntideva is supposed to have said: “*The Compendium of Training* is too long and *The Compendium of Sūtra* is too short for the occasion. I shall recite *The Way of the Bodhisattva*.”² The traditional commentators on Śāntideva’s works surmise from this that Śāntideva had already composed these works by the time he divulged them. Thus, in the second verse of *The Way of the Bodhisattva*, Śāntideva says, “I have composed this (*kṛtaṃ medaṃ*, རས་འདི་བཟུངས་),” implying that the main body of *The Way of the Bodhisattva* had already been finished by the time he recited it. Furthermore, in chapter 5, verses 104–6 of the longer and most popular version of *The Way of the Bodhisattva*, he exhorts his audience to read *The Compendium of Training* and the shorter text, *The Compendium of Sūtras*, indicating that these two were also composed by then

Śāntideva is believed to have departed from Nalanda as he recited *The Way of the Bodhisattva*. When two monks from Nalanda, who possessed the power of memory, approached him later at the stūpa Pelyonchen (དཔལ་ཡོན་ཅན་), identified with Dhanyakataka in Amravati, and asked him about the other two compositions he referred to during his recitation, Śāntideva is said to have instructed them that they can be found on the beam of his monastic cell in Nalanda. A short, old introduction to *The Way of the Bodhisattva* included in this volume, however, records that Śāntideva left Nalanda after the recitation, as he found himself being spiritually distracted by the veneration and offerings he received following his astounding performance.³ When approached by monks wishing to consult him on the size of *The Way of the Bodhisattva* and the whereabouts of *The Compendium of Training*, he is said to have shared that the latter could be found in his monastic cell and that the salutation verses from the latter should be added to the former, as the former did not have salutation verses. Based on these accounts, traditional scholars and followers believe that

2 See also བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ཙུ་དང་འགྲེལ་པ། (ཁྲིང་ཏུ་བྱ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1990), 147. [https://bca.tsadra.org/index.php/Books/Byang_chub_sems_dpa%27i_spyod_pa_la_%27jug_pa_rtsa_ba_dang_%27grel_pa_\(1990\)](https://bca.tsadra.org/index.php/Books/Byang_chub_sems_dpa%27i_spyod_pa_la_%27jug_pa_rtsa_ba_dang_%27grel_pa_(1990))

3 See p. 19 above and དཔལ་བརྟེན་གསལ་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། སྤྱོད་འཇུག་གི་བསྐྱེད་པ་དོན་དང་སློབ་ཞི་བ་ལྟུང་ལོ་རྒྱུས། བཀའ་གནམ་གསུངས་འབྲུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཐེངས་གསུམ་པ། (ཁྲིང་ཏུ་བྱ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2009), vol. 6, imgs 9-14. BDRCL WIPD153536-v6_img9-14.

both *The Way of the Bodhisattva* and *The Compendium of Training* were composed during Śāntideva's days at Nalanda.

There is also no real disagreement among scholars regarding the authorship of these texts, given that the traditional accounts of their origin and the colophons of the texts attribute these books to Śāntideva. However, it is worth noting that the shorter version of *The Way of the Bodhisattva*, discovered in the twentieth century in the Dunhuang caves, gives in the colophon one Lodrö Mizepa (Akṣayamati) as the author, which both traditional and modern scholars generally accept to be an alias of Śāntideva. The crowd at Nalanda is said to have claimed that Śāntideva was Bodhisattva Akṣayamati when he performed his impressive recitation. A commentary on *The Way of Bodhisattva* by Atiśa, which contains *The Wheel of Weapons*, a condensed practical presentation of *The Way of the Bodhisattva* in eleven lines using the symbol of a wheel, also presents the author of *The Way of the Bodhisattva* as Akṣayamati. This further confirms the identity of Akṣayamati and Śāntideva.

Regarding the author, a minor note may also be taken of the title *ācarya*, or *lophen* (ལོཤེན་པོ་), generally used for Śāntideva in the colophons of *The Way of the Bodhisattva* and *The Compendium of Training*, while the verse summary of *The Compendium of Training* gives the title *khenpo* (མཁན་པོ་), or abbot, although there are no records or stories of Śāntideva serving as an abbot of any place. This title may have been accorded to Śāntideva by the translators given his monastic status and level of learning, at least during the time he composed the text. The other common title applied to Śāntideva is *jinaputra* (ཇུལ་སྤུས་) to highlight his bodhisattva character, and sometimes the title *ārya* (འཕགས་པ་), which elevates him to the rank of enlightened and liberated beings, is also used. Are these different titles, then, used for the same person, or could they refer to different persons? Furthermore, is the author of *The Compendium of Training* the same as *The Way of the Bodhisattva* as tradition claims?

The common authorship of *The Compendium of Training* and *The Way of the Bodhisattva*, or at least a very close connection between the two texts in their formative period, can be confirmed from the internal content of the texts. While *The Way of the Bodhisattva* is an original composition in verse, *The Compendium of Training* is largely an anthology of citations from different sūtra sources on which the verse composition is based. Thus, for

most references mentioned in *The Way of the Bodhisattva* in verse, one can find the related passages from sūtras cited in *The Compendium of Training*. In several places, the verses included in *The Way of the Bodhisattva* are also found in *The Compendium of Training*, which has led scholars to speculate on which of the two texts could have been composed earlier. Saito, in his article on the relationship between the two works of Śāntideva,⁴ argues that the shorter and earlier version of *The Way of the Bodhisattva*, which was more recently discovered at Dunhuang and is made up of some 702.5 verses, was composed before *The Compendium of Training*, and the longer version of *The Way of the Bodhisattva* is a later, revised work containing 913 verses written after the completion of *The Compendium of Training*. Paul Harrison seems to generally concur with this sequence⁵ and distinguishes the earlier one as the *Bodhisattvacaryāvatāra* and the later one as the *Bodhicaryāvatāra* based respectively on the titles found in the Dunhuang and extant Sanskrit versions.

While their textual analysis for the sequence of the composition of three texts is convincing, it is definitely not conclusive enough to rule out an alternative process of composition. For one, given the intricate connection between the two texts and also the traditional claim that both were available by the time Śāntideva revealed them to his audience, it is plausible that the two were produced in an iterative process with the author going back and forth between the two texts to refine them. With no strict culture of publication dates that we are used to having today, there may have been several versions of the two texts. Not all verses in the shorter version are preserved in the longer version (e.g., 8.5 verses in chapter 9) just as over 210.5 verses in the longer version are not found in the shorter version. Similarly, *The Compendium of Training*, as Harrison has shown,⁶ has one verse which appears only in the shorter version and quite a number of verses which appear only in the longer version. Thus, instead of seeing the shorter and longer versions of *The Way of the Bodhisattva* as two separate works, it would be more accurate to see them as one work at different

4 Saito, "Inquiry," 22.

5 Paul Harrison, "Verses by Śāntideva in the Śikṣāsamuccaya: A New English Translation," *Bulletin of the Asia Institute* 23 (2009): 87.

6 Paul Harrison, "The Case of the Vanishing Poet: New Light on Śāntideva and the Śikṣāsamuccaya," in *Indica et Tibetica: Festschrift für Michael Hahn, Zum 65. Geburtstag von Freunden und Schülern überreicht*, ed. Konrad Klaus and Jens-Uwe Hartmann (Vienna: Arbeitskreis für Tibetische und Buddhistische Studien Universität Wien, 2007), 227.

stages of revision and emendation.

This also concurs with the traditional claims of at least three versions of *The Way of Bodhisattva* being available in Kashmir, Madhyadeśa, and the eastern part of India. We can easily imagine how different drafts may have found their way to different locations. Even the title *Bodhisattvacaryāvatāra* for the earlier version and *Bodhicaryāvatāra* for the later one is not straightforward, as the two texts and commentaries on them have both versions of the title. However, it must be noted that there appears to be some Tibetan scholars in the thirteenth century who argued that the shorter version attributed to Akṣayamati and the longer version credited to Śāntideva are two separate works. Butön, who seems to have had access to both the shorter and longer versions of *The Way of the Bodhisattva* and to have also noted that the three old catalogs of imperial Tibet mention *The Way of the Bodhisattva* to be of some 600 verses, asserted that the two are the same work except for the difference in division of chapters and discrepancies in earlier and later translations.⁷

Going by the usual monastic procedure of study and composition, it is probable that Śāntideva initially compiled the citations from the sūtras, either in the manner of taking notes in the course of his study or with a specific intention to systematically present the bodhisattva precepts and practices, and having done so captured their message in his own poetic composition of *The Way of the Bodhisattva*. He may have collected the important passages from the sūtras and at the same time inserted occasional and haphazard comments and summaries in both prose and verse by himself. This would perhaps explain Harrison's point that Śāntideva's verses in *The Compendium of Training*, of which there are some 160, "do not form a single series, coherently arranged, with a logical thematic progression."⁸

Granted that Śāntideva undertook such compilation, he would have already had the bulk of the text, which would eventually become his anthology entitled *The Compendium of Training*, before the composition of *The Way of the Bodhisattva*. It is hard to imagine that Śāntideva collected the citations only after he composed *The Way of the Bodhisattva*, which clearly epitomizes the citations he compiled in *The Compendium of Training*. Thus, it is plausible that Śāntideva first compiled the bulk of what was

7 བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ། བུ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་། (པེ་ཅིང་། གྲུང་ཤོ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྟར་ཁང་། 1988), 234–35.

8 Harrison, "Verses by Śāntideva," 87.

to become *The Compendium of Training* when he read through the vast number of Mahāyāna scriptures but without giving it the title. Having done so, he may have produced his original verse summary in the form of *The Way of the Bodhisattva*. Interestingly, this sequence is what the Fourteenth Dalai Lama, a preeminent promoter of Śāntideva’s works in our times, gives in one of his public teachings.⁹ The old short account of *The Way of the Bodhisattva* cited earlier also states that when the three monks (other accounts have two) consulted Śāntideva on the verse number of *The Way of the Bodhisattva* and his reference to the two other texts, he is said to have instructed them that the salutation verses from *The Compendium of Training* should be added to *The Way of the Bodhisattva*. This also points to how *The Compendium of Training* may have existed at least during the same time as *The Way of the Bodhisattva*, and both may have gone through an iterative process in their origin with several phases of additions and revisions.

We can get a hint of this sequence from verses 5 and 6 of the first chapter of *The Compendium of Training* and their near identical appearance in the first two verses of *The Way of the Bodhisattva*. In *The Compendium of Training*, Śāntideva says he will state “in brief through actual words” (*samuccita-artha-vākyaiḥ*), by which he perhaps means direct quotation, and that he would do so having “**wished** to practice in one’s own mind” (*svamano bhāvayitum mamedam iṣṭam*), whereas in longer versions of *The Way of the Bodhisattva* these phrases are slightly modified to read “in brief according to the scriptures (*yathāgamaṃ samāsāt*) and **composed** to accustom it in one’s own mind” (*svamano vāsayitum kṛtaṃ mamedam*). We can take this to suggest that when he wrote *The Compendium of Training*, he was compiling or relying on “actual words” or citations of the sūtras and only “wished” or intended to do so, whereas when the longer version of *The Way of the Bodhisattva* was produced, he claimed to have “composed it” (*kṛtaṃ*) based on scriptures. However, it may be noted that as this verse does not appear in the shorter version, this does not affect Saito’s hypothesis that the shorter version was written before the composition of *The Compendium of Training*.

9 Fourteenth Dalai Lama, “སྒྱུ་དཔུག་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཁྲིད། ཉིན་དང་པོའི་ཕྱི་དྲོ། [Teaching on the Great Bodhicaryāvatāra, Day 1, Afternoon],” produced by The Office of the Dalai Lama (Varanasi, 2013), <https://www.youtube.com/watch?v=IbyRO3yTzAc>. Retrieved on 10/4/2026

Another question relevant to the origins of *The Compendium of Training* concerns its relationship to the verse summary entitled *Śikṣasamuccayakārikā*, or *The Compendium of Training in Verses*. This text of 27 verses is preserved as a separate text in the canons, but it is also embedded in the longer work of *The Compendium of Training*. There is a tendency among both traditional and modern scholars to see the short version in verse as root verses and the long anthology as a commentary, akin to many other classical Buddhist treatises of India from around this time. Richard Mohaney, for one, states:

Kārikās are usually considered the root texts (*mūlas*) of *śāstras*. *Śāstras*, it is said, explicate the meaning of *kārikās*. The ŚS [Mahoney's abbreviation for *The Compendium of Training*] is a *śāstra*, the ŚSKĀ (his abbreviation for the short one in verses) its *kārikā*.¹⁰

A root text, by definition, would mean something composed before the commentary or exposition, and as Mohaney rightly points out,¹¹ the relationship between *The Compendium of Training in Verse* and *The Compendium of Training* is not a clear-cut one. They do not have a typical relationship found between a root text and its commentary although there are instances when some effort is made in *The Compendium of Training* to comment on the specific words of *The Compendium of Training in Verse*. While it seems likely that *The Compendium of Training in Verse* was written as a mnemonic summary of *The Compendium of Training*, a reciprocal connection between the two in terms of elucidating the content is also clearly noticeable. Thus, it is probable that these two were also finalized through a reiterative process, not different from the one between *The Compendium of Training* and *The Way of the Bodhisattva*.

Another unresolved question regarding the origins of Śāntideva's works involves the work entitled *Sūtrasamuccaya* or *The Compendium of Sūtras*. Much has been already said about this by many scholars. Thus, only a brief mention will be made here to help clarify the context for *The Compendium of Training*. Most traditional commentaries, including those by Prajñākaramati, Vibhūticandra, Vairocanarakṣita, and Kalyanadeva, and all known Tibetan commentators on Śāntideva, claim that Śāntideva

10 Richard Mahoney, *Of the Progresse of the Bodhisattva: The Bodhisattvamārga in the Śikṣasamuccaya* (Oxford, New Zealand: Indica et Buddhica, 2016), 14.

11 Mahoney, *Of the Progresse*, 15.

wrote three works, including a shorter treatise with this title, although this is no longer available. Such a claim is made in accordance with the longer version of *The Way of the Bodhisattva*, chapter 5, verses 105–6.¹² These verses, as per the translation of the Padmakara Translation Group, which generally follows the traditional view, are as follows:

All that must be practiced constantly
Is clearly and extensively explained
Within the *Digest of All Disciplines* (i.e. *The Compendium of Training*),
So this is something you should read repeatedly.

From time to time, for sake of brevity,
Consult the *Digest of the Sūtras* (i.e. *The Compendium of Sūtras*),
And those two works peruse with diligence
That noble Nāgārjuna has composed.¹³

Perhaps influenced by this, the Tibetan biographers of Śāntideva claim that Śāntideva authored a shorter work entitled *The Compendium of Sūtras*, but the work is generally absent in the records of transmission of Śāntideva's writings. Because this text is not available, and because the earlier, shorter version of *The Way of the Bodhisattva* does not mention it, and also because of the ambiguity in the Sanskrit text of the second verse given above, modern scholars such as Saito and Harrison have taken a view different from the traditional scholars. They consider the above verses to be later additions and also do not read the second verse in Sanskrit the same way as traditional scholars do. Instead, they consider the second verse to refer

12 For Prajñākaramati, see *Bodhicaryāvatārapañjikā* (བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲེལ།), in Derge Tengyur D3872, དབུ་མ།, vol. 105, 109b, http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3872. For Vibhūticandra, see *Bodhicaryāvatāratātparyapañjikāviśeṣadyotanināma* (བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པའི་དགོངས་པའི་འགྲེལ་པ་ཁྱད་པར་གསལ་བྱེད།), in Derge Tengyur D3880, དབུ་མ།, vol. 106, 229b, http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3880. For Vairocanarakṣita, see *Bodhisattvacaryāvatārapañjikā* (བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲེལ།), in Derge Tengyur D3875a, དབུ་མ།, vol. 106, 115b, http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3875A. And for Kalyāṇadeva, see *Bodhisattvacaryāvatārasaṃskāra* (བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་འཇུག་པའི་ལེགས་པར་སྦྱར་བ།), in Derge Tengyur D3874, དབུ་མ། vol. 106, 39b, http://purl.bdrc.io/resource/MW23703_3874.

13 Wulstan Fletcher and Helena Blankleder (Padmakara Translation Group), trans., *The Way of the Bodhisattva: A Translation of the Bodhicaryāvatāra, by Śāntideva* (Boston: Shambhala Publications, 2006), 76.

to a *Sūtrasamuccaya* attributed to Nāgārjuna. Below is Paul Harrison's translation of the verse, which also captures the import of translations from Sanskrit by Matics, Crosby and Skilton, and Wallace.

The *Training Anthology* (*Śikṣā-samuccaya*) should by all means
Be looked at again and again
Since good conduct is propounded
At length in it. (5.105)

Alternatively, [for the same thing] in brief,
one should just look carefully
At the *Sūtra Anthology* (*Sūtra-samuccaya*),
the companion work [of this type], composed by Noble
Nagarjuna. (5.106)¹⁴

These two translations adequately demonstrate the difference between traditional scholars and modern researchers in attributing a third work to Śāntideva. Besides this difference, what is important to note for our purpose here is that due to the absence of the above verses in the short version of *The Way of the Bodhisattva* and their presence in the longer version, modern textual scholars argue that the short version was written before and the longer version after *The Compendium of Training* was written. Thus, they consider the major bulk of *The Way of Bodhisattva* to have been created before *The Compendium of Training*. Atiśa's *Commentary on the Difficult Points of the Path to Enlightenment* (*Bodhimārgapradīpapañjikā*), which profusely cites Śāntideva, also quotes the shorter version above.

Returning to the attribution of a third work called *The Compendium of Sūtras* to Śāntideva, Vaidya suggests that this text probably refers to an anthology of sūtra citations in *The Compendium of Training*, while the 27 verse composition is the actual *Compendium of Training*. Yet, this is doubtful, as it is difficult to reconcile the rather large size of the anthology and Śāntideva's exhortation to read *The Compendium of Sūtras* if one wants to study in brief. On the contrary, it is more plausible that *The Compendium of Sūtras*, which is supposed to be short, refers to the summary in 27 verses. The matter begs for more research, as the earliest list of Buddhist works

14 Paul Harrison, "Śāntideva: The Author and His Project," in *Readings of Śāntideva's Guide to Bodhisattva Practice*, ed. Jonathan C. Gold and Douglas S. Duckworth (New York: Columbia University Press, 2019), 31.

translated into Tibetan, *The Denkarma Catalog*, also has two titles, a *Mdo kun las btus pa* (མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ།) of 1500 verses, which would be one attributed to Nāgārjuna, and another *Mdo sde sna tshogs kyi mdo btus pa* (མདོ་སྡེ་སྔ་མཁའ་ཀྱི་མདོ་བཏུས་པ།) of 2100 verses, which is curiously absent in *The Pangtangma Catalog* and is not found in the Tengyur canon today. Could there have been a *Sūtrasamuccaya* authored by Śāntideva as consistently claimed by traditional and some modern scholars and lost in the course of time? As Pezzali states, we cannot exclude with absolute certainty a *Compendium of Sūtras* by Śāntideva.¹⁵

Spread and Influence in India

In spite of the legend-laden and fuzzy beginnings of Śāntideva's works, it is sufficiently clear that his works gained much popularity soon after they became available. Traditional scholars even claim that there were 108 commentaries written on *The Way of the Bodhisattva*. We can safely assume that the use of the number 108 is a metaphorical expression for a great number, but there are currently twelve Indic commentarial writings on *The Way of the Bodhisattva* in the Tibetan Tengyur, including two by Atiśa that are instructions associated with *The Way of the Bodhisattva*. However, there are only two works on *The Compendium of Training*, including an exegesis by Vairocanarakṣita of Vikramaśīla, who most likely lived in the eleventh century, and a cryptic and allegorical explanation of the content of the text for practice by Dharmakīrti of Suvarṇadvīpa, who was a teacher of Atiśa. The former is entitled *Śikṣākusumamañjarī*, or *The Panicle of Training*, and the latter *Śikṣāsamuccayābhisamaya*, or *The Direct Realization of the Compendium of Training*. Both of these texts are found in volume *Khi* (ཁི) in the Middle Way section of the Derge and Choney Tengyur collections and in volume *Ki* (ཀི) of the Narthang and Peking Tengyur collections.

Interestingly, there are also two short extracts of *The Compendium of Training* attributed to Śāntideva himself. The first is the summary of the text in 27 verses, presented separately as a book but also embedded in the longer text of *The Compendium of Training*. The second is an excerpt from the sixth chapter of *The Compendium of Training* containing the mantra spell for spiritual purification in order to protect the body. However, this

15 Amalia Pezzali, *Śāntideva: Mystique Bouddhiste des VIIe et VIIIe siècles* (Florence: Vallecchi Editore, 1968), 84.

text adds the instructions for reciting the mantra and contains praises for its effectiveness in protecting the reciter from harm doers and diseases.

Gauging from the literature and the transmission of Śāntideva's works in the centuries after he composed his works, he certainly had some influence on Buddhist thought and practice in India, at least among some sections of Mahāyāna practitioners and Mādhyamika philosophers. As early as the eighth century, we see Śāntarakṣita, the famous Bengali abbot who introduced Buddhist monasticism in Tibet, cite Śāntideva's *Way of the Bodhisattva* in his *Tattvasiddhi*, or *Attainment of Reality*. The works of Śāntarakṣita's disciple Kamalaśīla on Mahāyāna meditation was also influenced by Śāntideva.

However, a major figure to take up Śāntideva's legacy was Prajñākaramati, the leading Indian Buddhist scholar of the late tenth century. Among other things, he wrote arguably the most elaborate Indian commentary on *The Way of the Bodhisattva*, in which he cites *The Compendium of Training* many times, although he did not write a commentary on the latter. Around the same time, Śāntideva's works, particularly with a focus on their practical application, were propagated by the famous master Dharmakīrti of Suvarṇadvīpa. Known for his teachings on *lojong*, or mind training, Dharmakīrti wrote one of the only two Indian works directly associated with *The Compendium of Training*. His two-page-long *Direct Realization of the Compendium of Training* is a cryptic outline and analysis of Śāntideva's work. This work and *The Panicle of Training* by his contemporary Vairocanarakṣita of Vikramaśīla are the only two works on Śāntideva's *Compendium of Training* available to us in Tibetan translation.

We do not have accounts of the transmission of Śāntideva's teachings through Prajñākaramati and Vairocanarakṣita. However, we have accounts of the transmission of teachings via Dharmakīrti, albeit written long after him. According to this account, the teachings were passed down from Śāntideva to two monks from Nalanda who went to consult him,¹⁶ and they passed the transmission to Avadhūtipa. Avadhūtipa passed the

16 See Kyotōn Monlam Tsultrim's *Damnga Khatam*, or *Oral Instructions* (གདམས་དག་ལ་གཏམ་ལོ་རྒྱུས།) in Karma Phuntsho, ed., ལྷོ་ལྷོ་རྒྱལ་ལམ་རྒྱལ་ཁྲི་མཛད་རྣམ་དང་གསུང་རྩོམ། *The Life and Works of Kyotōn Monlam Tsultrim* (Thimphu: Loden Foundation, 2023), 681–85, https://buddhanature.tsadra.org/images/1/15/Phuntsho-2023-The_Life_and_Works_of_Kyoton_Monlam_Tsultrim_REDUCED.pdf. Tāranatha has three scholars. See Tāranatha, རྒྱ་གར་ཚེས་འབྱུང་།, (ཁེ་དུ་བྱ། སི་ཁྱོན་མི་རིགས་དཔེ་སླུང་ཁང་། 1994), 204.

transmission to Dharmakīrti of Suvarṇadvīpa. Two students of his, Atiśa Dīpaṃkaraśrījñāna and Kamalarakṣita, who requested him to compose his two summaries of *The Way of the Bodhisattva* and one summary of *The Direct Realization of The Compendium of Training*, received the teachings from him, and Atiśa later passed it down to his students in Tibet.

Translations and Spread Beyond India

While we only have limited information presented above on the use and influence of *The Compendium of Training* in India after its composition, we know for sure that it caught the attention of the Indian scholars and Tibetan translators who were engaged in the massive project of translating Buddhist writings from Sanskrit to Tibetan in the beginning of the ninth century. The translation project which was launched at Samye, the first Buddhist monastery in Tibet, under the patronage of King Tri Songdetsen, continued during the reigns of his sons and grandson and produced the majority of the Tibetan Buddhist scriptures which are today found in the Kangyur and Tengyur canonical corpuses. It was, by any standard, a monumental literary enterprise, which resulted in the astounding scriptural heritage of Tibetan Buddhism. *The Compendium of Training* was translated during this undertaking in the ninth century by Yeshe De, one of the most prominent monk translators of that era, with the help of two leading Indian scholars, Jinamitra and Dānaśīla. The summarized *Compendium of Training in Verse*, which is affixed before the main text in the current Tengyur canon, was most likely translated at the same time by the same translators, although there is no explicit mention of them. As for *The Compendium of Training* itself, in addition to confirmation in the translator's colophon, it also appears in the catalogs of books translated into Tibetan—namely, *The Denkarma Catalog* and *The Pantangma Catalog*, produced in the ninth century.

According to the translator's colophon in the existing versions, the translation from the ninth century was further improved by Ngok Loden Sherab, the illustrious translator of the "later diffusion" of the Dharma in Tibet (*phyi dar*), with the help of the Kashmiri master Tilakakalaśa in the eleventh century. Unlike the case of *The Way of the Bodhisattva* for which the colophons mention the version of the source text, there is no mention of their use of a different version of *The Compendium of Training* to improve the translation. As we do not have the earlier translations, we also cannot

tell what difference existed between the two versions. However, it is clear that up until the thirteenth century, both the old and new translations appear to have been passed down, as will be shown later.

About a few decades before this revision by Ngok Loden Sherab, *The Compendium of Training* was also translated from Sanskrit into Chinese. Interestingly, the Chinese version, which has the title *Da ch'eng chi pu sa xue lung* (大乘集菩薩學論), or *Mahāyānasamgītibodhisattvavidyāśāstra*, is attributed to one Bodhisattva Dharmayaśa/Dharmakīrti, perhaps referring to Dharmakīrti of Suvarṇadvīpa because of the important role he played in its transmission. Pezzali states that the Chinese translation was carried out in Pienleang in the first half of the eleventh century by Dharmarakṣa (Fǎ hóu) of Sóng, perhaps assisted by Jěu ch'eng, who were both considered to be Indian.¹⁷

Despite going with a different title, Bendall and Wogihara (Wogihara helped Bendall with the Chinese version) found out that *Da ch'eng chi pu sa xue lung* was actually the same text as *The Compendium of Training* and the Chinese version is found to be closely aligned to the Sanskrit Tibetan text in having abbreviated parts which are found in full citations in the Tibetan version. The last part of the eighteenth chapter of the Chinese version was found to correspond to the text in the nineteenth chapter in the Sanskrit and Tibetan texts. The Chinese text can be found in Taishō Shinshū Daizōkyō (大正新脩大藏經), No. 1636, which is available online at The SAT Daizōkyō Text Database.

Apart from having been translated, *The Compendium of Training* as well as *The Way of the Bodhisattva* appear to have received little attention in the Chinese Buddhist tradition. In fact, Śāntideva in general did not enjoy in China the kind of regard and influence he and his works had in Tibet. This may be partly because of the prominent role sūtras played in the Chinese tradition in general compared to the influence of the commentarial śāstra literature, which became the core curriculum for study in Tibetan Buddhism. It is also noteworthy that in the Chinese records, both of Śāntideva's main works were attributed to others: Nāgārjuna in the case of *The Way of the Bodhisattva* and Dharmakīrti in the case of *The Compendium of Training*. However, with sufficient and consistent evidence in the Indo-Tibetan sources, we can almost certainly conclude that these are wrong attributions.

17 Pezzali, *Śāntideva: Mystique Bouddhiste*, 77.

In addition to its spread through translations, we can assume that *The Compendium of Training* also spread in its original language of composition, Sanskrit. The book may have reached places such as Kashmir and Nepal, where Mahāyāna thrived by the beginning of the second millennium. The Sanskrit manuscript, from which *The Compendium of Training* first became available to us, was acquired from Kathmandu by Daniel Wright in 1875. According to metadata provided on the [Cambridge University Library website](https://www.cambridge.org/core), the manuscript is estimated to be from the fourteenth–fifteenth century, written in Bengali script, with black ink on yellowish cream-colored paper, and has 166 folios of 34cm x 5cm in size. Bendall also provides useful codicological and paleographical information about the manuscript, which, he states, was written by two scribes. The book is in *pothi* format. Bendall reports that the first colophon says the book was given as “a pious gift” by the Jagaddala scholar Vibhūticandra, which would then place the manuscript in the thirteenth century, as Vibhūticandra, a learned master in his own right, accompanied Śākyaśrībhadrā, who arrived in Tibet in 1204.¹⁸ It is quite likely that Vibhūticandra gifted the manuscript when he traveled through Kathmandu. The second colophon provides some information on the provenance, particularly it being owned by Nirmuni, who lived in Yampivihāra in Lalitpur. The Sanskrit manuscript is currently stored in the Cambridge University Library with the shelf number Ms Add. 1478 and can also be accessed online at <https://cudl.lib.cam.ac.uk/view/MS-ADD-01478/1>.

Transmission in Tibet

While we know *The Compendium of Training* and the other main work of Śāntideva, *The Way of the Bodhisattva*, were translated by the first quarter of the ninth century in Tibet, we have no information about their use and popularity during the “early diffusion” (ལྔ་དུས་) period and the subsequent decades. However, with the beginning of the later diffusion period in the final decades of the tenth century, we can see a new development of interest in the works of Śāntideva. The first great translator of the later diffusion, Rinchen Zangpo, and his colleague Śākya Lodrö, with the help of the Indian abbot Dharmaśrībhadrā, revised the translation of *The Way of the Bodhisattva* based on a manuscript from Madhyadeśa. Then, with

18 Cecil Bendall, ed., *Çikshāsamuccaya: A Compendium of Buddhist Teaching Compiled by Çāntideva Chiefly From Earlier Mahāyāna-Sūtras*, (St Pétersburg: Commissionnaires de l'Académie Impériale des Sciences, 1902), xxiv.

the arrival of Atiśa Dipaṃkaraśrījñāna in Tibet in 1042, we can see a surge in the popularity of Śāntideva's writings, including *The Compendium of Training*, not the least because they informed the *lojong* (ལྷོང་ལྷོང་) and *lamrim* (ལམ་རིམ་) practices Atiśa championed in Tibet.

Atiśa spread the instructions associated with Śāntideva's writings, which he received from his teacher Dharmakīrti of Suvarṇadvīpa. With the help of his student and Tibetan translator Naktsō Tsultrim Gyelwa, he translated the *Direct Realization of the Compendium of Training* and two other works associated with *The Way of the Bodhisattva* by Dharmakīrti. They must have also translated Atiśa's own work on *The Way of the Bodhisattva*, although it is not mentioned clearly in the colophon.

In addition to the translations, we can also see how Atiśa's own work, *Bodhipāthapradīpa*, or *The Lamp of the Path to Enlightenment*, which he composed in Tibet at the request of his chief patron and royal monk, Jangchub Wo, was influenced by Śāntideva's works. In his autocommentary on this work, he cites Śāntideva's two main works throughout the text. Due to the importance Atiśa placed on Śāntideva's works, the Kadam tradition that arose from him and his main disciples, particularly Dromtön Gyelwai Jungne, came to consider the writings of Śāntideva as crucial texts of the tradition. When Dromtön's disciple Potowa Rinchen Sel promoted the scriptural tradition of the Kadam and the *Kadam Zhungpa* approach of transmitting Atiśa and Dromtönpa's spiritual legacy through the study of six scriptures of Kadam (བཀའ་འགན་མས་གཞུང་བླ་མ་), *The Compendium of Training* and *The Way of the Bodhisattva* were included as two of the six core texts of the tradition.¹⁹ The other four included Asaṅga's *Bodhisattva Stages*, Maitreya's *Ornament of Mahāyāna Sūtras*, Śūra's *Garland of Birth Stories* and *The Collection of Aphorisms*. Among the general texts the Kadam tradition used for study and practice, the two works of Śāntideva came to be seen as treatises which presented both view and conduct in a synergy (ལྷོང་ལྷོང་ལྷོང་ལྷོང་བསྟན་པ་). In this manner, *The Compendium of Training*, like *The Way of the Bodhisattva*, was regularly studied at the new scholastic center of Sangphu Neutok, established by Atiśa's student Ngok Lekpai Sherab, and was also studied zealously by the Kadampa masters who took up solitary practices.

19 See Thupten Jinpa, ed. and trans., *The Book of Kadam: The Core Texts*, attributed to Atiśa and Dromtönpa (Boston: Wisdom Publications, 2008), 9.

The transmission of Śāntideva's writings was not limited to Atiśa and his direct disciples. A generation or so after Atiśa, Ngok Loden Sherab, the star translator of the later diffusion period, undertook a revision of the translation of *The Compendium of Training* with the help of Tilakakalaśa and yet another revision of the translation of *The Way of the Bodhisattva* with the help of Sumatikīrti. In fact, Jamling Sonam Namgyal reports that Ngok Loden Sherab carried out his first translation with help of the Kashmiri scholar Tilakakalaśa at Srinda temple and again produced a better translation at Lhasa, having consulted the earlier translation from the early diffusion period. While carrying out such translation and promoting the teachings, Ngok Loden Sherab received the transmission of Śāntideva's works through lineages other than the one passed down via Atiśa. In most records of the transmission of Śāntideva's works, we find a lineage from Śāntideva through Jetāri, Junior Candrakīrti, Gunaśrī, Kanakaśrī, and Sumatikīrti to Ngok Loden Sherab, from whom the teachings spread via the Sangphu and other scholarly connections. Some accounts also include Vinitadeva, Puṇyaśrī, Kṛṣṇapāda, and Jñānaśrī among the Indian masters.

The transmissions, which came down from Ngok Loden Sherab mainly for the exposition of Śāntideva's works and from other Kadam masters mainly for their practical application, were subsequently passed down through numerous lineages, including those within all major schools of Tibetan Buddhism. In addition, we also see the translation of Vairocanarakṣita's *Pinacle of Training*, a work associated with *The Compendium of Training*, by Zhama Sengyal and Locha Zhönu Bar, with the help of Sumatikīrti and at the behest of King Tashi Namkha Wangchuk. Marpa Chöki Wangchuk later revised the translation of this work. Another important figure who furthered the teachings of Śāntideva in Tibet was Vibhūticandra, an erudite scholar who accompanied the Kashmiri master Śākyaśrībhadrā to Tibet in the beginning of the thirteenth century. He wrote a commentary on *The Way of Bodhisattva* and translated it into Tibetan by himself but there are no accounts of any work or teachings by him on *The Compendium of Training*.

In addition to the teachings and transmissions in the Tibetan language, physical copies of manuscripts of *The Compendium of Training* in Sanskrit may have also reached Tibet just like in the case of the manuscript in Kathmandu, which is said to have been gifted by the scholar Vibhūticandra. The very last folio of a manuscript of *The Compendium of*

Training containing two lines in Magadhi script was discovered by Rāhula Saṅskṛityāyana in the twentieth century at Sakya Monastery in Tibet. The colophon dates the manuscript to the third regnal year of a king named Kumārapāla, who, Mrozik speculates, may be the one who ruled in Gujarat in the second half of the twelfth century or the king by the same name who ruled very briefly at the end of the Pāla dynasty in the middle of the twelfth century in Bengal.²⁰

Among Tibetan scholars, the first one to comment on *The Compendium of Training* is perhaps the Kadampa master Tsangnakpa Tsondu Senge, who also wrote a commentary on *The Way of the Bodhisattva*. Tsangnakpa, who taught at Sangphu, wrote a commentary on *The Compendium of Training in Verse* based on instructions for practical application. His commentary was put together with additional notes by his student Koncho Sumgi Bang. The book has become available through the Kadam Sungbum series in recent years. Another early commentary made available through the same series is the one by Zhonu Rinchen, who most likely lived at the end of the thirteenth century and the beginning of the fourteenth century. Known as the second Dharmakīrti for his command of logic and epistemology, he was the nineteenth throne holder of the Lingtse College of Sangphu from 1315–1327. Zhonu Rinchen was a student of a master named Wangchuk Rinchen, but he claims that his commentary is based on the teachings of Chökyi Yeshe and Tsondu Senge, the latter most likely to be identified with Tsangnakpa Tsondu Senge.

Another Kadampa master who also wrote both an outline and a commentary on *The Compendium of Training* is Jangchub Kyab, but we have no information on him except that his commentary was also found in the library of Drepung Monastery with the writings of other Kadam masters. He presents *The Compendium of Training* in the scheme of three sections and claims it is based on the words of his teacher, a lord of exposition, but he does not give a proper name to help us identify the teacher. In spite of sparse information on the transmission of *The Compendium of Training* compared to *The Way of the Bodhisattva*, we know for sure that the teachings continued through the Kadam lineages and also among other schools of Tibetan Buddhism. This can be inferred from the biographical accounts and records of teachings of the Narthang masters. Chim Namkha

20 Susanne Mrozik, *Virtuous Bodies: The Physical Dimensions of Morality in Buddhist Ethics* (New York, Oxford University Press, 2007), 14.

Drak, the seventh abbot of Narthang who lived in the beginning of the thirteenth century, for instance, received *The Compendium of Training* two times from Paldenpa, the fourth abbot of Narthang, two and a half times from Zhang Chökyi Lama, the fifth abbot, once from Jangchenpa, alias Sangay Gumpa, the sixth abbot, and also received teachings related to *The Compendium of Training* from Nyen Sherab Pel.²¹ Chim also composed a commentary on *The Compendium of Training*, although this work, like most others among his prodigious output, is no longer available to us.²²

Just like Chim Namkha Drak, his star student and the eighth abbot of Narthang, Kyotön Monlam Tsultrim, received teachings on *The Compendium of Training* and associated writings many times from his teachers.²³ In the records of teachings he received, he mentions a commentary on *The Compendium of Training* by one Sindhartha,²⁴ and both the records available for Chim and Kyotön mention the transmission of new and old versions/translations of *The Compendium of Training*, either referring to the translations made in the early and later diffusion periods or to the two versions of translations carried out by Ngok Loden Sherab. Today, we do not have these distinct versions of the translations, but it is possible that a careful study of the early commentaries could reveal two versions used in the past.

Fortunately, the recent discovery of texts from Drepung Library has helped us gain a better picture of the transmission of *The Compendium of Training* in the early days of the formation of the Tibetan Buddhist schools and their associated curriculums of study and practice. Short texts in Kyotön Monlam Tsultrim's collection of writings such as *The Oral Discourse* and *The Wheel-like Instructions for Meditation on The Way of the Bodhisattva* give us names of successive masters through whom the teachings have been passed down until their times in Tibet.²⁵ Based on these and the mention of Śāntideva's writings in the accounts of texts studied by numerous other masters, it can be inferred that both the exegesis and meditation teachings of Śāntideva continued among almost all schools of Tibetan Buddhism through what Seyfort Ruegg called the classical period of Tibetan

21 Phuntsho, *Life and Works of Kyotön*, 190-91, 195, 199.

22 Phuntsho, 229.

23 Phuntsho, 133-35, 146, 157.

24 Phuntsho, 159.

25 Phuntsho, 682 and 715.

scholastic history. For example, we see that Tsongkhapa gave an exposition of *The Compendium of Training* in Reting while one of his main disciples, Jamyang Choje, made notes. Around this time, Jamling Sonam Namgyal wrote commentaries on both *The Compendium of Training* and the verse summary of it.

The legacy of Śāntideva saw an unparalleled champion in the nineteenth century in the figure of Patrul Ogyen Jigme Chökyi Wangpo, the famous *rimé* master who was considered to be a reincarnation of Śāntideva. Patrul took Śāntideva's writings to a new height of interpretation and influence in Tibet. He wrote a commentary on *The Compendium of Training in Verses* and an outline and meditative instructions for *The Way of the Bodhisattva*, but several commentaries on *The Way of the Bodhisattva* by his direct disciples record and pass on the details of his understanding and practical application of Śāntideva's teachings. A couple generations after Patrul Rinpoche, Khenpo Zhenga compiled his commentaries on the thirteen great treatises of India, which included *The Way of the Bodhisattva*. These thirteen treatises came to form the main curriculum of the new *shedra* scholastic culture that arose in the nineteenth century and became popular among most schools of Tibetan Buddhism in the twentieth century. Today, *The Way of the Bodhisattva* is studied as a part of a core curriculum of the *shedra* monastic colleges in all schools of Tibetan Buddhism except the Geluk, but *The Compendium of Training* has received far less attention. While *The Way of the Bodhisattva* continues to flourish with unrelenting vigor through advocates such as the Dalai Lama outside Tibet, and teachings on it continue unimpeded within Tibet, *The Compendium of Training* remains a text taught occasionally and read by a fewer number of people, although much of its content is generally covered in the study of the commentaries on *The Way of the Bodhisattva*.

Transmission and Study Beyond Tibet

The earliest interest in *The Compendium of Training* among modern scholars seems to have started with the acquisition of the Sanskrit manuscript of the text from Kathmandu by Daniel Wright in 1875, currently held in the Cambridge University Library. Cecil Bendall, who was a professor of Sanskrit at University College London then, studied and edited the text and published it through the Russian Imperial Academy of Sciences in 1902. His book, entitled *Çikshāsamuccaya, a Compendium of*

Buddhist Teaching, included a critically edited Sanskrit version of the text in Devanagari script, which also used the Tibetan and Chinese versions for comparison and reference. It also included a full translation of *The Compendium of Training in Verses*, a summary of *The Compendium of Training* in English, and an introduction broaching the context, author, content, linguistic style, poetic meters, and translation of the text. Another manuscript of the text was also preserved in the India Office, but Bendall concluded that this was only a copy of the manuscript held at Cambridge University Library.

Carrying on his work over many years, Cecil Bendall translated the text of *The Compendium of Training* while he served as professor of Sanskrit at Cambridge University. However, he did not finish the translation, and W. H. D. Rouse, who worked with Bendall and was tasked to finish it, completed the translation and published it in 1922. As regards the translation of *The Compendium of Training* into other European languages, Moritz Winternitz produced an incomplete translation by rendering some excerpts and quotes into German in 1930.²⁶ Around this same time, Gisho Nakano rendered *The Compendium of Training* into modern Japanese from the Chinese version.²⁷

In India, using Bendall's edited version, P. L. Vaidya published *The Compendium of Training* again in Devanagari in 1961 with a short introduction.²⁸ This is perhaps the first reproduction of *The Compendium of Training* in an Indian script after the original teachings and manuscripts disappeared from India after about the thirteenth century. This version was later used by the Digital Sanskrit Buddhist Canon to produce a digital Sanskrit text in roman transliteration,²⁹ thus making the text more accessible to Western readers. The same edition was also reproduced in roman transliteration by Mirek Rozehna for Göttingen Register of Electronic Texts in Indian Languages GRETIL).³⁰

26 Mortiz Winternitz, *Der Mahayana -Buddhimus* (Tübingen: Mohr Siebach, 1930).

27 Gisho Nakano, trans., *Daijyōshubosatsugakuron* (Tokyo: Daitōshuppanshya, 1935).

28 P. L. Vaidya, ed., *Śikṣāsamuccaya of Śāntideva* (Darbhanga: Mithila Institute of Post-Graduate Studies and Research in Sanskrit Learning, 1961). https://archive.org/details/sikṣasamuccaya_of_santidevashikshavaidyap.l.mithilainstitutedarbhanga_400_c/page/n3/mode/2up.

29 See this text on the Digital Sanskrit Buddhist Canon website: <https://www.dsbcproject.org/canon-text/book/269>.

30 See the text on the GRETIL website: <https://gretil.sub.uni-goettingen.de/gretil/>

A significant contribution to the study of Śāntideva and his writings was the publication of Amalia Pezzali's book *Śāntideva, mystique bouddhiste des VIIe et VIIIe siècles* in French. In this book, she carried out a detailed study of Śāntideva's life, philosophy, and writings, including *The Compendium Training*. She built on Bendall's work in discussing the textual, historical, codicological, and philosophical aspects of *The Compendium of Training*.

Toward the end of the twentieth century, *The Compendium of Training* attracted the attention of more academics and religious teachers. Akira Saito discussed the origins of *The Compendium of Training* vis-à-vis that of *The Way of the Bodhisattva*, arguing, as presented above, that *The Compendium of Training* was written after the short version and before the long version of *The Way of the Bodhisattva*, with over two centuries of gap between the two. Paul Harrison, who carried out a more in-depth study of the text and content of *The Compendium of Training*, generally agreed with Saito's suggestion on the origin of *The Compendium of Training* but newly argued that far more verses in the text are Śāntideva's original composition than were earlier thought to be. He enumerated some 160 verses to be original compositions by Śāntideva and published a fresh translation of the verses. He also undertook a close examination of the Tibetan translation of the last chapter of *The Compendium of Training* to investigate whether the translators translated the sūtra citations themselves or if they picked up the citations from the sūtras which were translated. His investigation resulted in a mixed bag.

Another important milestone in the transmission of *The Compendium of Training* in our times is the complete new translation of *The Compendium of Training* into English by Charles Goodman, which he published as *The Training Anthology of Śāntideva* in 2016. Similarly, Barbara Clayton carried out a critical study of the moral theory as presented in Śāntideva's *Compendium of Training* in order to place it in the wider context of Mahāyāna and Buddhist ethics and moral theory in general. In the same vein of thought, Susanne Mrozik studied *The Compendium of Training* as literature to highlight the central role of the body in Buddhist ethics in contrast to the well-known focus on the heartmind in Buddhist practice, and she discusses what she calls the positive "physiomoral discourse" of the body as an important part of ethical development in contrast to the negative "ascetic discourse" of the body as a foul and putrid entity without

intrinsic worth.³¹ Richard Mahoney, who argues that *The Compendium of Training* was written to counter bewilderment which results from reading the Mahāyāna sūtras, wrote a Master's thesis on the topic of the bodhisattva path in Śāntideva's *Compendium of Training*, under the supervision of Paul Harrison.

These academic studies and publications related to *The Compendium of Training* complement the teachings and publications of *The Compendium of Training* in the traditional religious centers among Tibetan and Himalayan communities. In addition to *The Compendium of Training* being made available through the various editions of the Tengyur canonical collection, many initiatives for documentation and production of digital texts such as Buddhist Digital Resource Center³² and Adarsha³³ have also made digital editions of *The Compendium of Training* easily available online. Although *The Compendium of Training* is far from gaining traction even remotely similar to Śāntideva's other work, *The Way of the Bodhisattva*, there are teachings given on *The Compendium of Training* by no less a figure than H.H. the 14th Dalai Lama³⁴ and other masters in the diaspora and by teachers such as Khenpo Tshultrim Lodoe and others within Tibet.

Today, *The Compendium of Training* continues to be valued as a condensed treatise on bodhisattva precepts and practices. It is considered to be an anthology of crucial sūtra passages on Mahāyāna discipline that presents teachings on bodhisattva ethics and practices, which are otherwise spread across an enormous corpus of Mahāyāna sūtras, in a compendium of convenient size and structure. Moreover, *The Compendium of Training* also preserves passages from original Sanskrit texts that are no longer available, and for the sūtras which are extant, it preserves alternative or better readings. As such, *The Compendium of Training* holds great value for both scholarly study and Mahāyāna Buddhist practice.

31 Mrozik, *Virtuous Bodies*, 61–111.

32 <https://www.bdrc.io/>.

33 <https://adarshah.org/>.

34 <https://www.serajeyrigzodchenmo.org/dl-audio-zhung-chen/zhung-zhan/item/451-h-adzz203039>, <https://www.youtube.com/watch?v=ZkszWxalx5c>

Summary of *The Compendium of Training*

1. The Perfection of Giving

Śāntideva starts his largest work, *The Compendium of Training* (*Śikṣāsamuccaya*), by giving a clear reason as to why one should listen to the teachings. One must listen to the Dharma because not hearing the Dharma results in suffering in hell, etc., and having heard it, the vigilant ones expiate past sins, avoid committing them in the future, attain happiness, and eventually obtain the supreme bliss of enlightenment. As such precious Dharma is available today, he exhorts the many kinds of sentient beings to happily come forth to listen to the Dharma. This is followed by the first four verses of *The Way of the Bodhisattva* (*Bodhicaryāvatāra*), the last one of which highlights how humanhood endowed with freedom and advantages is a rare opportunity to achieve something meaningful. To this effect, Śāntideva quotes a passage from *The Stem Array Sūtra* (*Gaṇḍavyūhasūtra*).

Capitalizing on such a rare opportunity, Śāntideva argues that one must work to dispel the suffering of both oneself and others, as there is no difference between the self and others in not wanting suffering and fears. In order to end the suffering and achieve happiness for all beings, and to cultivate the intention to do so, one must first cultivate faith, which is the first main topic discussed in *The Compendium of Training*. Śāntideva quotes a couple pages of verses from *The Dhāraṇī of the Jewel Torch* (*Ratnolkādhāraṇīsūtra*) to underscore the importance of faith as the basis of enlightenment. He also cites verses from *The Ten Dharma Sūtra* (*Daśadharmasūtra*), *Play in Full Sūtra* (*Lalitavistarasūtra*), and *Simha's Questions Sūtra* (*Simhapariṣṭhāsūtra*) in order to substantiate the role of faith as a firm root from which the mind of awakening can arise.

“Having made firm the root of faith in this manner,” writes Śāntideva, “one must make firm the mind of enlightenment in order to gather all forms of merits.” He cites passages from *The Stem Array Sūtra* comparing the mind of enlightenment to a seed from which grows all the qualities of the Buddha, to a field to grow the positive dharmas of all beings, to the earth on which the world rests, to a father who protects all bodhisattvas, to a wealth god who eliminates poverty, to a wish-fulfilling gem which grants all desires, to a wish-granting vase which fulfills all wishes, to a spear

which destroys afflictive emotions, to an armor which stops inappropriate mental engagement, etc.

Śāntideva points out, through citing various sūtras, that it is possible for the mind of enlightenment to arise even in ordinary beings. For example, he shows that *The Basket of Jewels Sūtra* (*Ratnakāraṇḍasūtra*) compares the mind of enlightenment in an ordinary being to the *kalāpīṅka* chick in an egg, as the chick is able to make the sound of the bird even before the egg has hatched. In the same way, a bodhisattva who is stuck in the shell of ignorance is still able to speak the words of the Buddha, such as teachings on emptiness, signlessness, and wishlessness. Similarly, he quotes *The Evaluating Whether Progress is Certain or Uncertain Sūtra* (*Niyatāniyatāvatāramudrāsūtra*) in which the progress of some bodhisattvas of extremely inferior caliber are compared to the speed of the cattle cart to cross many universes.

Furthermore, he discusses the four causes for generating the mind of enlightenment—namely, interest developed through good connections, exposure through study and hearing the benefits, compassion after seeing the suffering of the world, and joy after seeing the qualities of the Buddha. He, then, quotes *The Stem Array Sūtra* to present the two types of mind of enlightenment—the aspiring mind and the applied mind—which he also spells out in *The Way of the Bodhisattva*. He goes on to discuss how the generation of the mind of enlightenment and the taking of the bodhisattva vow is viable even in the case of ordinary sentient beings and the great benefit and merit accrued from merely cultivating the aspiring mind of enlightenment. The discussion includes the advice the Buddha gave to King Prasenjit on how, amid his busy royal life, he should cultivate the aspiring mind of enlightenment, or the intense wish to benefit sentient beings.

The bodhisattva vow associated with the aspiring mind of enlightenment also requires one to act according to the pledge to benefit all sentient beings and not forsake a single sentient being from becoming a beneficiary of one's actions. It also requires one to eschew any evil. Given the monastic audience for his writings, Śāntideva recommends the status of a renunciate monastic for those aspiring to become bodhisattvas, citing the example of Buddha Akṣobhya, who pledged to always take up the life of a renunciate during all lifetimes.

Summary

Following the discussion of the vow, Śāntideva also raises the question of what constitutes a real transgression of the vow (also called a downfall) and what could be considered an appearance of a transgression but not a real transgression. To make this distinction, he points to the general definition of a transgression or downfall. One commits a downfall when a bodhisattva does not sincerely strive to eliminate the present and future suffering of sentient beings and achieve present and future well-being for them, does not seek the conditions for this purpose, does not adopt methods for clearing away obstructions to such outcomes, does not take on minor trouble to overcome major problems, and does not disregard minor benefit for the sake of greater good. To forsake the greater good of sentient beings even for a moment amounts to a transgression. However, there is no downfall if it is beyond one's capacity. In fact, it could become a downfall if one strives for things which one is not capable of.

In another attempt to summarize the extensive precept of the bodhisattvas, Śāntideva says that there are two types of transgressions for the bodhisattvas: to start or ignore something without proper examination of whether it is right or wrong and to neglect something after having properly examined it. He also cites several sūtras to highlight the vastness and complexity of the bodhisattva vows and practices to finally summarize them in the verse which forms the summarized topic of *The Compendium of Training*.

Know these to be the essential points,
By which one can avoid transgressions
One's body and possessions
And the virtues accrued in the three times,
Giving them to all sentient beings
Protecting, purifying, and expanding them.¹

These four activities of giving one's body, possessions, and virtues to all sentient beings, protecting them, cleansing or purifying them, and expanding or amplifying these three form the main content of Śāntideva's *Compendium of Training* and the structure for its nineteen chapters.

The first chapter, however, continues discussing the vows and commitments

1 སྡོ་གོ་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ༡༢་ན་། གང་གིས་སྤྱད་བར་མི་འགྱུར་བ། །གནད་ཀྱི་གནས་རྣམས་འདིར་རིག་བྱ། །
བདག་གི་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱད་དང་། །དགོ་བ་དུས་གསུམ་སྦྱོར་པ་རྣམས། །མེས་ཅན་ཀུན་ལ་བཏང་བ་དང་། །དེ་བསྐྱུང་དག་
པ་སྤེལ་བ་ལོ། །

of the bodhisattvas before delving into an elaborate presentation of the act of giving, or generosity. Śāntideva lists five immeasurable acts of bodhisattvas as follows:

1. Having cultivated the mind of enlightenment, to not give rise to selfish minds of hearers and solitary realizers,
2. Having generated the thought of giving away everything, to not give rise to stinginess,
3. Having thought of protecting all beings, to not be discouraged or dejected about it,
4. Having thought of mastering the unborn and unceasing nature of things, to not cling on to any belief or view, and
5. Having resolved to reach enlightenment through instantaneous pristine wisdom, to not disrupt it or discontinue it.

Unlike the more commonly known five immeasurable acts which are heinous negative actions, such as matricide, patricide, killing of an arhat, hurting the Buddha, and creating schism, these five immeasurable acts are highly powerful positive actions of a bodhisattva. Given these commitments, Śāntideva writes:

“Therefore, one must practice as required the giving, protection, purification, and enhancement of the body, possessions, and merits without interruption.”

The first chapter allocated to the practice of giving, from this point on, discusses in detail the practice of giving, including reasons for giving and the manner of giving, and the various recipients and different kinds of prayers and aspirations to make when engaged in giving. He quotes sūtras containing advice that one should give to all sentient beings with the same affection as one would have toward a loving child, one should give because everything will be eventually taken away from oneself, etc. He lists the ways in which one can reprimand oneself when one fails to give and ways in which to boost one’s generosity.

If one is not able to give, he advises how one should apologise and politely explain to the prospective beneficiary that (1) one is a beginner on the path without the courage to forsake everything, (2) one is still with strong attachment and desires, and (3) that one will diligently work on fulfilling the wishes of sentient beings. However, this should not be used as an

excuse to prolong stinginess for a bodhisattva must eschew stinginess, deception, jealousy, and diffidence.

Śāntideva cites *The Sūtra of Vajradhvaṃsa* elaborately on how one should give one's body, parts of the body, possessions, country, and even family members without reserve, regret, and expectation of return, and to do so with love, kindness, respect, joy, and generosity. The sūtra also teaches how one should give away the virtues one has accumulated, particularly through the practice of giving one's body and possessions. One practices the giving of virtues mainly through dedicating the virtuous actions and merits to the benefit of all sentient beings and through the numerous aspirations presented in the sūtras. Finally, Śāntideva cites *The Teachings of Akṣayamatī* to briefly discuss how one can give away the virtues of the past and future by recollecting the virtuous actions from the past and anticipating the virtuous actions of the future and dedicating them to the full awakening of all sentient beings.

2. Upholding the Dharma

To be able to give one's body, etc. to other beings, one must protect and guard them. "Where would wealth come from without guarding it," states Śāntideva. He quotes the Buddha, saying: "Śāriputra! If you wish to protect others, protect yourself." One of the important ways through which one can effectively protect one's body, etc. is to follow the right teacher or a virtuous friend. He cites *The Stem Array Sūtra* to point out that a bodhisattva who is closely following a good teacher and is led by a good teacher will not transgress the vows, will not forget the precepts, will not be affected by afflictive emotions and negative actions, will not fall to lower realms, but will rise beyond the world, for a good teacher would have mastered the dos and don'ts, would stop one from lack of vigilance, and liberate one from the city of saṃsāra. A bodhisattva is thus advised to go to a good teacher and follow the master closely and devoutly, like the ground in not being tired of bearing any burden, like a diamond in being indestructible, like a wall in not being shaken, like a servant in not having complaints, like a broom in being without pride, like a vehicle in bearing burdens, like a dog in not being angry, like a boat in not being tired, and like a smart child in cherishing the father-like master. He then quotes the famous passage from *The Stem Array Sūtra*:

Noble Son! Think of yourself as a patient, the righteous teacher

as a doctor, his teachings as medicine, and earnest practice as treatment to heal the illness.²

The Stem Array Sūtra also presents other analogies to demonstrate the crucial role a righteous teacher plays on the path of a bodhisattva. Śāntideva also cites several other sūtras to highlight the importance of a righteous master and gives the well-known examples of Sudhana and Sādaprarudita, which are respectively found in *The Stem Array Sūtra* and *The Perfection of Wisdom in 8000 Lines* (*Aṣṭasāhasrikāprajñāpāramitāsūtra*). The passages containing the citations underscore the point that one can properly protect and take care of one's body, possessions, and virtues for the sake of sentient beings by following a righteous master who will show the intricacies of the bodhisattva path. Thus, a righteous teacher must be cherished and protected at the cost of one's life.

The next instrument in protecting one's body, possessions, and virtues for the sake of other beings is the study of sūtras, as they contain the precepts and practices of a bodhisattva. Maintaining, reading, studying, analyzing, teaching, presenting, explaining, and commenting on the sūtras are considered to be one of the two main acts of upholding the Dharma, the other one being the practice of following the righteous teacher just discussed. As someone upholding, studying, or teaching the sūtras is upholding the Dharma, one must honor, venerate, protect, worship, cherish, bestow gifts, and applaud such a person. In this chapter, Śāntideva mainly cites sūtras such as *The Lion's Roar of Queen Śrīmālā* (*Śrīmāladevīśimhanādasūtra*) and *The Questions of Sāgaramati* (*Sāgaramatiparipṛcchāsūtra*), which show the different ways in which a bodhisattva can uphold Dharma and the many great benefits reaped by someone who upholds the Dharma.

3. Protecting the Dharma Teacher

Having discussed the general ways of protecting one's body, possessions, and virtues, the third chapter delves into the actual topic of protection. Śāntideva states, "What is the protection of the body in this case? It is the avoidance of harm." The specific case, he points out, is the case of an upholder of Dharma and how the body of such a person should be protected by avoiding harm. Citing *The Treasury of Space Sūtra* (*Gaganagañjasūtra*),

2 སྡེ་གོ་བསྟན་འགྲུལ། དབུ་མ། ལི། ༢༥་བ་ཙ་ རིགས་གྱི་བུ་ཁྱེད་གྱི་རང་ལ་ནི་ནད་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། དགོ་བའི་བཤེས་གཞུང་ལ་ནི་སྟན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་ནི་སྟན་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་ཏན་ཉམས་སུ་སྒྲངས་པ་ལ་ནི་ནད་འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།

he explains how an upholder engages with joy in seeking Dharma even at the cost of one's life, ignoring all kinds of hardships, and propagates Dharma out of intense love and compassion. He lists the humble, peaceful, and joyful conduct such an upholder of Dharma adopts and the effort such a person makes to teach Dharma to others. He also quotes *The Sacred Dharma of White Lotus Sūtra (Saddharmapuṇḍarīkasūtra)*, which recommends that the upholder of Dharma live in clean environment without distraction and avoid familiarity with kings, princes, courtiers, outcasts, alcohol sellers, non-Buddhists, arrogant people, undisciplined monks, boisterous nuns, unreliable laities, women, homosexuals, brides and girls at home, pig dealers, butchers, masseuses, musicians, and so forth. It is clear Śāntideva is thinking of the monastic audience of his writing in these recommendations. "When the wise teaches Dharma to women, never travel with them alone or laugh with them," goes one specific piece of advice, which we also find in Śāntideva's other work, *The Way of the Bodhisattva*.

In discussing other types of harm to the upholder of Dharma, Śāntideva brings up the acts of Māra, the evil force, by referring to the Perfection of Wisdom sūtras. The evil force works to harm the upholder of Dharma by bringing down shooting meteors or forest fires so as to scare the bodhisattva and diminish his or her courage to work for other beings. The evil force distracts the bodhisattva by making him or her lose the hope of spiritual development, think of teachers, parents, friends, and relatives, think of thieves or of food and clothes. The evil force makes the teacher, who is teaching Dharma, and the disciple who is listening, have conflicting interests and plans to disrupt the teachings. He also lists many other ways the evil force engages to harm the upholder of Dharma by citing *The Treasury of Space Sūtra* and *The Questions of Sāgaramati*. In brief, any circumstance in which the bodhisattva is discouraged from doing virtuous activities which serve the benefit of oneself and others but is encouraged to engage in nonvirtuous actions or remain in solitude with diffidence and a narrow mind, engaged in small activities such as being a caretaker who is told that he or she does not have the diligence to be a bodhisattva, such a situation is an act of the evil force. Anyone promoting such action is the evil force in the disguise of a righteous teacher.

In pursuing the path of the bodhisattva, one must engage with the diligence of an unwary mind and unwary body, adopting what is known as the consistent diligence of a bodhisattva, and taking up great difficulties such

as even giving one's own flesh. Yet, it is not proper to let one's body be used before one is ready, as it could lead to the bodhisattva becoming dejected and remorseful. Thus, according to *The Treasury of Space Sūtra*, it is a work of the evil force to expect the gift of the body or its part before the bodhisattva is ready to give them. The body, like a beautiful medicinal plant with roots and seeds, should not be unnecessarily harmed.

Furthermore, Śāntideva cites *The Jewel Cloud Sūtra* (*Ratnameghasūtra*) to present the many ways through which one can avoid the works of the evil force, one of which is to avoid many types of nonvirtuous teachers. The sūtra also mentions the cordial and compassionate manner in which to avoid the nonvirtuous teachers without hate and contempt as people of different interests and temperaments. Following this, the text lists the four white dharmas and the four dark dharmas as presented in *The Jewel Heap Sūtra* (*Ratnakūṭasūtra*). These four white and dark dharmas are often enumerated as the main dos and don'ts of the bodhisattva precept. The four dark dharmas include:

1. Deceiving venerable figures, such as abbots, teachers, and masters.
2. Causing remorse where there is no need for remorse and guilt.
3. Criticizing and defaming persons who have entered the noble path.
4. Cheating other sentient beings.

The four white dharmas, which function as an antidote to the dark dharmas, are:

1. Not speaking falsehoods, even at the cost of one's life or as a joke.
2. Being sincerely benevolent to all beings without deception.
3. Praising and applauding bodhisattvas.
4. Encouraging beings on the superior path when they are ready.

Many more sūtras are cited to elaborate on the do's and don'ts of bodhisattvas, making references particularly to monastic life and its affairs. A monk-teacher or meditator is valued more than a monastic administrator or steward, who must offer timely provisions to the meditator or arrange things for the teacher to deliver the teachings. These directives are followed by a long list of cases showing how monk-administrators or officials were born in unhappy rebirths and states of misery due to their abuse of monks and monastic resources in their previous lifetimes. The last passages in this chapter highlight how monks, particularly monastic officials with

institutional power and resources, must be cautious to not abuse their positions and misuse monastic resources, lest they will go through serious karmic consequences.

In brief, Śāntideva discusses in this chapter the various harms one bodhisattva can commit to his or her practice of giving one's body, possessions, and virtues. These include harming and disrupting those who teach the Dharma, engaging in the bodhisattva practice in an untimely manner, forgetting bodhicitta, losing interest and enthusiasm in bodhisattva practice, and abuse of religious resources and responsibilities.

4. Discussion of Major Harms in the Sūtras

Chapter four is entitled “The Explanation of Great Harms Taught in the Sūtras” and rightly deals at the very outset with the eighteen root downfalls, or the most serious transgressions associated with the bodhisattva precepts, as taught in *The Sūtra of Ākāśagarbha* (*Ākāśagarbhasūtra*). The eighteen root downfalls are:

1. Robbing the materials offered to the Three Jewels, including monks and holy monuments.
2. Making others give up or object to the Dharma teachings of either hearers, solitary realizers, or bodhisattvas.
3. Disrobing, persecuting, or executing renunciate disciples of the Buddha, whether they are still monks or not.
4. Committing the five immeasurably negative acts of matricide, patricide, killing of an arhat, causing schism, and hurting the Buddha with malice.
5. Holding nihilistic views and engaging in and making others engage in the ten nonvirtuous actions.

These five actions are prone to be committed by a king, and committing them would wipe out all previous virtues. Almost the complete set is also applied to a minister, except that the fifth one is dropped and in its place a minister commits the root transgression if he/she destroys a village, town, area, or region as an agent of the king or state. Between the king and the minister, there are altogether ten transgressions enumerated but only six in actual types of actions.

These are followed by the transgressions which are likely to happen to

ordinary people, particularly beginners on the bodhisattva path. They are:

1. Prematurely teaching emptiness to those who are not ready and scaring them away from the Mahāyāna path to enlightenment.
2. Dissuading others from the Mahāyāna path, even when the person is ready.
3. Discouraging others from monkhood by saying that practicing Mahāyāna is sufficient.
4. Disparaging the path of the hearers and exhorting others to avoid it.
5. Praising oneself and criticizing others out of jealousy.
6. Selling oneself for the sake of gain and veneration.
7. Depriving monks or holy monuments of material offerings and offering them as gifts to higher authorities.
8. Looking down on true Dharma practice and taking away resources from contemplatives and giving them to reciters.

These eight are the root downfalls mainly associated with beginners on the path, and committing these would destroy past virtues, lead to a fall from happy states to unhappy rebirths, and prolong one's time in the cycle of existence. If one were to commit any of these transgressions, one must promptly confess it in the presence of Bodhisattva Ākāśagarbha by waking up at the sight of the first light on the horizon and calling out:

“First Light! First Light! Great Compassionate One! Great Fortunate One! As soon as you shine on the world, cover me with compassion. I also fervently beseech the compassionate Ākāśagarbha. Show me in my dream the ways in which I can expiate the transgressions and the ways in which I can achieve the wisdom and compassion of sublime Mahāyāna.”³

Having chanted these words, one must go back to sleep, and it is said that one is sure to encounter Ākāśagarbha in one form or another. In addition to this, one can also offer incense, make prostrations, and chant the mantra of purification provided in *The Sūtra of Ākāśagarbha*. Many more sūtras are cited to stress the importance of avoiding the transgressions and making amends. *The Obstruction of Renunciate Sūtra (Pravrajyāntarāyasūtra)* is

3 སྒྲིབ་དགོ་བསྐྱེད་འགྲུར། དབུ་མ། བི། ༥༢་བ་ཟླ་རེདས། ཟླ་རེདས། སྒྲིབ་རྗེ་ཆེན་པོ། སྐལ་བ་ཆེན་པོ། ཁྱེད་འཛུལ་བུའི་
སྒྲིབ་དུ་ཤར་མ་ཐག་དུ་སྒྲིབ་རྗེས་བདག་ལ་ཁེབས་པར་མཛད་དུ་གསོལ། རྣམ་མཁའི་སྒྲིབ་པོ་སྒྲིབ་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པ་ལ་ཡང་
བདག་གི་ཆོག་གིས་ཐུང་དུ་བསྐྱུལ་ཏེ་ཐབས་གང་གིས་བདག་ལྟངས་འཆགས་པར་འགྲུབ་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་
ལ་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་འཐོབ་པར་འགྲུབ་བའི་ཐབས་དེ་བདག་གི་མི་ལས་དུ་བསྐྱེད་དུ་གསོལ།

quoted to highlight four grave negative actions, which include obstructing someone from pursuing liberation, obstructing someone from pursuing renunciation, discarding Dharma, and exhibiting anger toward monks and Brahmins. Śāntideva also provides the canonical sources describing the negative consequences of each one of the ten nonvirtuous actions, which form a very common part of Buddhist ethics.

The filthy and putrid nature of the human body, particularly that of women, is a recurring theme in both *The Compendium of Training* and *The Way of the Bodhisattva*. No doubt both of these works were aimed at an audience of celibate monastics, and great effort is made to underscore the value of monastic chastity and to undermine carnal craving and desire for worldly life. Copulation with the fair sex is repeatedly derided as leading to many ills in both this life and many lifetimes after. It is not only physical intercourse but even the simple sensual pleasures associated with women which is to be avoided. Citing *The Sūtra about Seven Forms of Sex* (*Saptamaithunasamyuktasūtra*), he points out that sexual misconduct for celibate monastics not only involves actual intercourse but also the following: (1) to see and relish the female body, (2) to enjoy chatting with and talking to women, (3) to play with women, (4) to relish being served by women, (5) to relish music and sounds of women even behind a wall or curtain, (6) to relish when other people enjoy the sensual pleasures, and (7) to dedicate virtuous actions toward rebirth in celestial realms.

The caution against the opposite sex continues with recommendations to think of one's spouse in three ways: as a partner of this life, not of the next; as a partner in fun, not in resultant pain; and as a partner in happiness, not in suffering. Partners, it is said, are an obstruction to discipline, meditation, and wisdom, and are comparable to robbers, prison guards, and guardians of hell. *The Sūtra Requested by Candrottarā* (*Candrottarādāriparipṛcchasūtra*) presents some more different ways to counter sexual craving. All beings have become one's mothers. How could one then have feelings of lust towards one's mother? All beings have become one's sworn enemies who have killed each other. How can one then now desire and like the enemies? The sūtra goes on to highlight how attachment and craving leads to horrific negative consequences in future rebirths and how the beautiful attractive body of Candrottarā is an outcome of chastity and motherly and sisterly affection toward other women.

The chapter concludes with a discussion of the positive karmic consequences of having a faithful and sincere respect in bodhisattvas and those on the path to buddhahood and the negative consequences of generating ill will and anger toward bodhisattvas and of obstructing the bodhisattva practice. The reason for the gravity of actions toward the bodhisattvas is because they are future buddhas, and obstructions to their practices amounts to obstructing a future buddha, who can bring immense benefit to the world. Moreover, because one cannot tell who is and is not a bodhisattva, the Buddha cautions people from judging others. The final part of the chapter contains long sūtra discourses on advice against discarding Dharma and disrespecting bodhisattvas and the bodhisattva path, which Śāntideva concisely captures in the final verses of the first chapter of *The Way of the Bodhisattva*.

5. Avoiding the Harms

The previous chapters explained what constitutes harm or injury to the bodhisattva and bodhisattva practice. They are mainly the transgressions and many other faults which a bodhisattva must avoid. These nonvirtuous actions and ethical transgressions are of grave harm to the practitioner because they violate the moral integrity of the person, bring about karmic consequences which are painful, and deprive them of the opportunity to practice the path to enlightenment. In order to avoid these harms, Śāntideva recommends that a beginner bodhisattva must make a pledge and have a resolution. The practitioner must think and say before the Buddha that it is an act of deceiving the Buddha to cause these harms—that is, to violate the precepts, to criticize or disdain a bodhisattva, to hurt the body or mind of a buddha, to say bad things about bodhisattvas, to not honor the bodhisattvas three times each at day and night, to not think of giving away everything to sentient beings, etc.

Another way to avoid being in a position of causing grave moral harm is to take the right state of birth and not be born in the wrong state. Śāntideva cites *The Sūtra of Kṣitigarbha* (*Kṣitigarbhasūtra*), which presents the prayer to not be born as a king, minister, mayor, royal advisor, captain on a ship, and lead scholar, among others, until one has reached the level of tolerance on the path to enlightenment. Such prayers and other methods such as having positive outlooks and attitudes to follow the precepts and overcome defilements and distractions are ways to avoid harm. Similarly,

The Sūtra Encouraging Superior Intention (Adhyaśayasamcodanasūtra) which Śāntidva cites, presents two sets of four things to avoid harm. The first set includes (1) reflecting on one's mistakes, (2) not criticizing others on the bodhisattva path, (3) not envying houses of friends and alms givers, and (4) not uttering unpleasant words. The second set advises (1) avoid ignorant people, (2) not attract a following, (3) to remain in solitude, and (4) to persevere in meditation.

The sūtra, presented as a dialogue between the Buddha and Maitreya in Deer Park, also advises the practitioner to avoid gain and services having seen their problems, avoid distractions having seen their problems, avoid love of speech having seen its problems, avoid indulgence in sleep having seen its problems, avoid love of work having seen its problems, and avoid love of expansion having seen the problems of expansion. It describes in detail the many flaws and ills associated with such vices. For instance, seeking gain and services, the sūtra argues, engenders attachment, arrogance, stupidity, deception, shamelessness, negligence and carelessness. It undermines mindfulness. It lists the numerous problems and ills associated with a busy life, engagement in chatter, love of sleep, taking up of worldly activities and expansion of such worldly activities.

In brief, Śāntideva states that avoidance of harm means avoidance of meaningless activities. Meaningful activity is to benefit others. That which brings no benefit to others is meaningless, and is thus to be avoided. Just as air would penetrate any cavity or empty space, in the same way faults and harm would infiltrate the gaps and lapses. Thus, it is very important for a bodhisattva to have no lapses and gaps, and such lack of flaws or lapses is achieved by immersing oneself in meditation on emptiness which is endowed with all aspects—that is, the meditation on emptiness without forsaking the compassion of a bodhisattva.

6. Protecting the Body

As to how one can avoid meaningless and fruitless actions, Śāntideva lists twelve types of mindfulness.

1. Being mindful to respect the Buddha's words and regard the karmic consequences.
2. Being mindful of the still body and its nature.
3. Being mindful to maintain steadfast activity to benefit others

- and the parts of the body which are required.
4. Being mindful to move the body during fear or festivals.
 5. Being mindful during the four behaviors.
 6. Being mindful to adopt righteous conduct to stop unruly behaviors.
 7. Being mindful of unattractive gestures when speaking.
 8. Being mindful to speak moderately.
 9. Being mindful to speak clearly when speaking to uneducated people.
 10. Being mindful of calm abiding and insight.
 11. Being mindful to frequently investigate the mind.
 12. Being mindful of the instructions even in large crowds.

Mindfulness comes from respect, and respect is characteristic of being calm and peaceful. Calm and peace in turn come from being in solitude and from being quiet, disciplined, restrained, alone, without distraction, content, moderate, etc. Through calm and peace, one will be able to see the truth, and seeing the truth will generate compassion, which will then lead to the development of discipline, meditative stabilization, and wisdom. Calm and peace will also help one to aspire to transcend the misery of samsara and seek both worldly and transcendental joy and happiness, like someone in a house on fire wishing for cool water. One will respect the precepts and be mindful in eschewing fruitless actions, which is true avoidance of harm. Thus, one must maintain mindfulness in order to protect the body. In this context, Śāntideva cites *The Questions of Ugraḥ Sūtra* (*Ugraparipṛcchāsūtra*) to restrict the consumption of alcohol and other intoxicating drinks even by lay bodhisattvas.

Further, he quotes *The Jewel Crest Sūtra* (*Ratnacūḍasūtra*) to explain right mindfulness, which is the mindfulness that stops all afflictive emotions, does not give any opportunity to the works of evil, does not allow bodhisattvas to fall into wrong and evil paths, and does not give any chance for nonvirtuous actions to arise. Alongside mindfulness, which is rendered by the Sanskrit term *smṛti* and the Tibetan term *dran pa*, Śāntideva presents the meaning of awareness, mental alertness, or introspection, *samprajanya* in Sanskrit and *shes bzhin* in Tibetan. Awareness, he points out, is being conscious of one's physical, verbal, and mental actions and those of other people and other things around oneself. The dyad of mindfulness and awareness feature prominently in Śāntideva's formulation of discipline and art of mind training, which lies at the heart of his Mahāyāna path.

“Bodhisattva training,” he claims, “is the training of the mind, as the mind is the foundation of all dharma.” He cites several sūtras to underscore the central role mind plays in the process of enlightenment and the importance of guarding, purifying, ornamenting, pacifying, improving, enlightening, developing, pleasing, and opening what *The Stem Array Sūtra* calls “the city of mind.”

With constant observance of mindfulness and awareness, Śāntideva goes on to discuss how a bodhisattva must conduct himself or herself by eschewing all crude and unwholesome behaviors which can annoy the world or provoke criticism. He lists the many unbecoming physical and verbal manners which a bodhisattva must avoid in order to protect other beings from annoyance and displeasure, for protecting other beings from displeasure is indirectly protecting oneself and one’s body from harm. In order to discuss the many kinds of negative speech to avoid and the right kind of speech to adopt, he cites several sutras including *The Sutra of Ten Stages*. All the elaborate discussions in the scriptures about behaviors and precepts, Śāntideva then argues, can be condensed in the need for the bodhisattvas to guard the mind. To this effect, he quotes three stanzas from his *Way of the Bodhisattva*.

Responding to a rhetorical question in which he asks whether guarding the mind is all that is required to protect oneself from harm, Śāntideva goes on to discuss the ethics on food and clothes. Food, which is referred to here as medicine in the same way as it is done in the *vinaya* corpus of monastic discipline, consists of regular food for sustenance and medicine for illness. A monk bodhisattva survives on alms, and Śāntideva presents different sūtras on the attitude and comportment a bodhisattva should have while begging for alms. A bodhisattva should receive alms without attachment to good ones or aversion towards poor ones, without thinking of the quality, quantity, and purity of the alms, without despair for not getting alms easily or on time, and with a most grateful and humble gesture. When invited or waiting for alms, one must only speak of Dharma until the meal is received and then promptly leave the place without commenting on the quality, quantity, or value of the food. If one obtains generous alms, one should divide the alms, according to *The Jewel Cloud Sūtra*, into four portions: one part for monastic friends, another part for people in misery, another for beings in the lower realms, and another part for one’s own consumption.

One must sit properly and consume the food one has received in the begging bowl with gratitude, modesty, mindfulness, loving-kindness, and the thoughts of sustaining the body, eliminating hunger, purifying the mind, contemplating on Dharma, teaching the noble path to others, and feeding the countless microorganisms in one's body. Any surplus food should be put on a rock or stone slab for other beings to feed on. If one has obtained scanty alms, a bodhisattva must have a positive attitude and think that this will help reduce drowsiness, lethargy, and sleep, make the body and mind feel light and agile, and reduce the impurities associated with alms. If, due to bad weather or other reasons, a bodhisattva cannot go on an alms round and will miss food for a few days, he should think of countless others being deprived of food and the opportunity to reflect on Dharma. In brief, a bodhisattva should not be attached to food and taste and should eat moderately to avoid heaviness and lethargy, on one hand, and debilitation and loss of strength, on the other.

Having discussed food ethics in general, Śāntideva then cites *The Sūtra on the Descent into Laṅka* (*Laṅkāvatārasūtra*) and a few other sūtras to argue against eating fish and meat. Eating meat can unnecessarily frighten the nonhuman spirits and lead to rebirth and suffering in the hell realm. Even the meat which is said to be threefold pure in common Buddhist ethics if the animal was not seen, heard, or suspected to have been slaughtered for one's consumption is not permissible, as the origin of such meat is not confirmed. It was provisionally permitted for those beginners who would not otherwise enter the path because they could not give up meat eating, and as a method to counter the superciliousness of pure vegetarians. "Just as attachment is a hindrance to liberation, so are meat and alcohol hindrances," claims *The Sūtra on the Descent into Laṅka*. Briefly touching on medicine for illness, Śāntideva remarks that even in the discipline of the hearers (*śrāvakas*), who seek individual liberation, the Buddha sanctioned the sale of even one's robes to protect the body from illness. What need is there to mention then about protecting the body of a bodhisattva who strives to protect countless beings? Thus, in order to protect this precious human body, highly nutritious food such as butter, vegetable oil, honey, sugar, syrups and extracts, which are normally not permitted to be consumed by a monk, are allowed to be consumed if viewed as medicine and a remedy when a bodhisattva is afflicted by life-threatening and agonizing diseases.

Moving on to discuss the ethics of clothes and dress, Śāntideva cites *The*

Questions of Ugraḥ Sūtra to show that the purpose of monastic clothing is to protect the body from harm, to have decency, and to uphold the symbol of a renunciate and an object of veneration for the world. Thus, the robes should be kept clean and be worn without attachment to them. And they should be worn as a reminder to orient oneself toward nirvana and to stop sinful actions. To don monastic robes without such an attitude will lead to rebirth in the hell realm. Similarly, a bodhisattva monk must adopt dwellings, such as temples, without attachment, if one cannot live in open space due to weakness or illness. One must also sleep with mindfulness and awareness on one's right side with the left leg on the right one, thinking of light and of waking up soon and not with attachment to sleep.

In general, Śāntideva cautions that a bodhisattva must use resources without attachment and with a benevolent intention of serving sentient beings. Using resources offered by people out of devotion without adequate spiritual capacity or effort can result in serious consequences. Only two kinds of people, the Buddha declared, are permitted to enjoy the offerings made out of faith: those who possess the enlightenment qualities of seeing all conditioned things as impermanent and leading to suffering, all phenomena to be without self-existence, and nirvana to be peaceful and those who are fully liberated from afflictive emotions.

In addition to protecting the body through food and clothes, Śāntideva also presents a number of mantra spells which a bodhisattva can use to protect one's body from harm. He cites the mantras particularly from *The King Array of Three Pledges (Trisamayārāja)* a tantra which is quoted in this chapter and also in chapter 17. His citations include mantras to enter a maṇḍala of Buddhas in which one will be protected, mantras to avert malevolent spirits who cause harm, mantras to purify food and other utensils from poison, a mantra to avert harms by snakes, thieves, kings, elephants, lions, tigers, fire, etc., and a mantra to remember past lives. In his *Way of the Bodhisattva*, Śāntideva warns bodhisattvas not to misguide or deceive people with mantra spells. Yet, it is clear from this text that not only was the use of mantras and *dhāraṇīs* for different purposes common in Śāntideva's religious and cultural milieu but he also subscribed to the belief in the power of the mantra spells. Moreover, the use of terms such as *maṇḍala*, *samaya*, *jāpa*, *vidyāmantra*, *mudrā*, and *vajradhara* indicate that Śāntideva was familiar with the tantric systems and was perhaps a tantric practitioner as many in Indo-Tibetan traditions would claim.

Unlike some of the tantric manuals for mantra recitation, Śāntideva states that it is not an offense or a flaw if the mantras are recited inaccurately or if procedures are followed incorrectly as long as one has cultivated the power of faith, bodhicitta, and selflessness and recites the mantras with a sense of nonconceptuality. It is a downfall for a bodhisattva to enjoy resources such as food and clothing with craving or without being aware of the welfare of sentient beings. A bodhisattva, in essence, must engage like a servant to serve the world, and the protection of one's body, Śāntideva argues, is and should be for the benefit of the world.

7. Protecting the Possessions and Merit

“One must engage in good works and know how to be content, and one who follows such a principle,” Śāntideva asserts in his opening statement, “will not find it difficult to protect possessions.” When one can fulfill one's needs even with meager and simple possessions, one would not certainly disregard good and abundant resources being laid to waste by oneself or others. A bodhisattva who is a householder must neither give nor stop giving if such an action hinders progress on the path to enlightenment for oneself or others or obstructs the rise of virtue. In this respect, the bodhisattva who is a renunciate must not engage in giving material possessions but shall engage in giving teachings. In terms of material gifts, a monk can share food with fellow monks and give away extra robes. Other than that, if a bodhisattva focuses on giving material gifts to a few sentient beings, such work can distract him from teaching many beings and bringing greater benefit.

Having explained what a bodhisattva cannot give away, Śāntideva next explains what a bodhisattva can give up. *The Questions of Ugraḥ Sūtra* sums this up: “Take up the work for others and completely give up working for oneself.” This is further supported by citations from *The Teachings of Vimalakīrti Sūtra* (*Vimalakīrtinirdeśasūtra*), *The Compendium of Dharma Sūtra* (*Dharmasaṃgīti*) and *The Jewel Heap Sūtra*, all of which underscore the essential point of working for the benefit of others. These sūtras advise a bodhisattva to give possessions and enjoyments to sentient beings with equanimity, loving kindness, and compassion, and eschew cherishing oneself.

On the topic of protecting merit, Śāntideva states that merit can be constantly protected by abandoning any selfish wish for results. For

instance, a bodhisattva must not observe discipline in order to be born in a happy realm, to be born as a king, to be born as Indra, Brahma or Śiva, or to be born rich, handsome, famous, and so forth. Neither should he observe discipline out of fear of suffering and birth in unhappy realms. A bodhisattva must observe discipline with an intention to benefit all sentient beings, and in doing so he will not degenerate in his existential status and moral standing but be venerated by the different beings in the world. He will not take the four types of unfortunate rebirths: rebirth in a state where one is not free to practice Dharma, in a realm without a buddha, as an individual with wrong views, and rebirth in the unhappy realms.

Someone wishing to protect merit must not have regrets, for regret of a meritorious action can reduce it just as regret of a bad action can reduce or erase its impact. Regret and outspoken confessions are recommended for sinful actions, not for meritorious ones. The Buddha, Śāntideva remarks, advised at several occasions to not boast about meritorious actions but confess sinful ones.

Other vices to watch out for in order to protect merits are conceit and love for material gain and veneration. *The Jewel Heap Sūtra* warns that four things will erode the virtues which have already been cultivated and not let them increase. The four are: pursuing a materialistic view through self-conceit, holding householders in high regard for the sake of gain and veneration, hating and criticizing bodhisattvas, and disregarding sūtras which one has not heard or learned before. Among the four, the act of hating others and expressing anger is said to be the most destructive act, for it can erase merits so much so that a single instance of anger, Śāntideva says, can wipe out merits accumulated for hundreds of eons. He makes this statement at the beginning of the sixth chapter of his *Way of the Bodhisattva* based on the *The Play of Mañjuśrī Sūtra* (*Mañjuśrīvikrīḍitasūtra*), which he cites in *The Compendium of Training*. As anger often arises from conceit and arrogance, a bodhisattva must eschew self-importance and arrogance and engage like an outcast in the world. Citing *The Chapter on Transcending the World*, (*Lokottaraparivarta*) Śāntideva lists ten types of arrogant and self-aggrandizing acts a bodhisattva can engage in through haughtiness, pride, jealousy, self-conceit, superciliousness, hatred, attachment to offering and veneration, contempt, and presumptuousness.

Instead of treating others with arrogance and hatred, a bodhisattva must

view sentient beings as the field from which one can grow the qualities of the Buddha and thus approach them with ten types of thought or mind: a benevolent mind, a delightful mind, an affectionate mind, a tender mind, a pleasant mind, a helpful mind, a protective mind, a equanimous mind, a master's mind, and a teacher's mind. A bodhisattva must see oneself as a student of all sentient beings and cherish all sentient beings just like cherishing the Buddha. In order to highlight how a bodhisattva must serve all sentient beings like a servant, Śāntideva cites *The Extensive Actions of a Monk* (*Bhikṣuprakīrṇaka*) to tell the story of the Buddha and Ānanda serving and nursing a sick monk and washing his clothes.

Śāntideva quotes verses from the sixth chapter of his own *Way of the Bodhisattva* and also adds some verses to compare pleasing sentient beings to a wish-fulfilling gem and wish-granting vase, show it is the best way to please the buddhas, and so forth. Practicing loving-kindness toward sentient beings is far more meritorious than making limitless offerings to countless buddhas. Thus, it is wrong to treat such sentient beings with arrogance and to engage in bodhisattva practice with self conceit, which arises from inappropriate thoughts.

Finally, Śāntideva claims that the essential way to protect merit is to dedicate the merit toward the enlightenment of all beings. He cites *The Teachings of Akṣayamati* (*Akṣayamatinirdeśasūtra*) to claim that a merit properly dedicated to enlightenment will not be exhausted, just as a drop of water which mingles with the ocean will not dry up until the end of existence.

8. Expiation of Sinful Actions

Having discussed the activities of giving and protection of one's body, possessions, and virtues in the previous chapters, Śāntideva presents the third activity of purification in this chapter. Dealing with the purification of the body, he says a proper cleansing of the body turns it into a beneficial possession, like clean and well-cooked rice. He cites *The Sūtra on the Buddha's Secrets* (*Tathāgataguhyasūtra*) to explain how a bodhisattva works to help sentient beings who see, hear, or touch his body through the power of prayers. Even the countless animals, insects, and microbes who feed on the dead body of a bodhisattva in a cemetery would reap benefits of joy, happy rebirth, and enlightenment through the power of prayers made by the bodhisattva. A sprouting crop will not flourish if covered by weeds.

Similarly, the body of a sprouting bodhisattva will not flourish if covered by afflictive emotions. Thus, the body must be purified from sinful actions and afflictive emotions.

In order to purify the body of sinful actions, Śāntideva delves into the practice of confession and atonement. He cites *The Sūtra on Four Dharmas* (*Caturdharmakasūtra*) to list the four essential features of a proper and powerful practice of confession and purification of negative actions. They are commonly presented as four powers or strengths and include: (1) the cultivation of utter remorse, (2) cultivation of remedial practice, (3) resolve for restoration or change, and (4) the support for expiation of negative actions. To have regret and cultivate remorse about one's actions, one ought to recognize the negative actions. Thus, Śāntideva refers to the confession section of *The Sūtra of Noble Golden Light* (*Suvarṇaprabhāsottamasūtra*) to provide a long list of negative actions and transgressions for which one must have remorse for committing. He also cites *The Questions of Upāli* (*Upālipariṣcchāsūtra*) to distinguish heavy and light sinful actions. Those negative actions motivated by attachment are considered less severe and lighter than those motivated by anger because attachment connects sentient beings, whereas anger forsakes sentient beings. Thus, not all negative actions done out of attachment are transgressions or downfalls. Those bodhisattvas who have skill-in-means fear the negative actions committed with hatred, and those beginners who lack skill-in-means fear actions committed with attachment. To clarify the point, Śāntideva says: "What is skill-in-means? It is ceasing to abandon sentient beings through wisdom and compassion." On their own, both wisdom and compassion can end up abandoning sentient beings, as wisdom sees all suffering to be empty, and compassion, after a long period, can suffer from fatigue and decline.

The Sūtra on Skill-in-Means (*Upāyakauśalyasūtra*) compares the bodhisattva with skill-in-means to a magician with supernatural power tied in chains. A man with magical power tied in chains can break through the chains when he wishes to go free. Similarly, a bodhisattva with skill-in-means may be entangled in a world of sensory pleasures, but he can break free when he wishes. In contrast, the one with hatred or anger is deprived of such skill-in-means because he cannot have compassion at the same time as hatred and anger. Becoming angry, even to stop others from harm, is not permissible, as it diminishes the bodhisattva's power of compassion.

Having said that, attachment and greed are also defects to be abandoned, and bodhisattvas cannot possibly enjoy sensual pleasures when sentient beings remain engulfed in the fire of suffering. Yet, engagement in sensual pleasures, including sexual intercourse, can be permitted for the sake of benefiting others. Even violating the four root precepts of a monk would not amount to a transgression for a bodhisattva monk who does so with skill-in-means.

Continuing with the topic of confession, *The Questions of Upāli* elaborates on how more serious transgressions and downfalls must be confessed before any lighter offenses. Śāntideva then quotes in full the famous confession prayer known as *The Teachings on Three Heaps* (*Trīskandhakadharmaparyāya*), which includes paying homage to thirty-five buddhas of confession, making confessions of all negative actions, and dedicating all types of meritorious actions. It may be noted, however, that the enumeration of three heaps or sets vary, with most sources giving confession, rejoicement, and dedication of merits, or, alternatively, confession, dedication, and beseeching buddhas to teach. Śāntideva's own identification of the three heaps of merit is given later in chapter 16.

The second power, engaging in the remedial measures, is presented by quoting the passages on purificatory and corrective practices taught in various sūtras and *dhāraṇīs*. The first sūtra one is *The Diamond Sūtra* (*Vajracchedikāprajñāpāramitāsūtra*), which if acquired, held, read, or understood can expiate negative actions expeditiously. Similarly, taking interest in and realizing the nature of emptiness is another way to overcome negative actions. *The Sūtra of Treasury of the Buddha* (*Tathāgatakoṣasūtra*) states that killing a father who is also a solitary realizer is the most heinous form of taking life, stealing what has been offered to Three Jewels out of faith is the most heinous form of taking what is not given, sleeping with a mother who is also an arhat is most heinous form of sexual misconduct, wrongly criticizing the Buddha is the most heinous form of speaking falsehood, denigrating the noble Sangha is the most heinous form of sowing discord, abusing the enlightened beings is the most heinous form of speaking harsh words, distracting those interested in Dharma is the most heinous form of idle gossip, thinking of committing one of the immeasurable sinful actions is the most heinous of malicious thoughts, thinking of depriving the renunciates of their provisions is the most heinous of covetousness, and being inflated by a view is the most

heinous of wrong views. Such heinous actions can still be remedied by following the Buddha's teachings and thinking of the nature of nonself, nonarising, luminosity, and emptiness. In order to expiate negative actions, Śāntideva also recommends the recitation of the hundred-syllable mantra until signs of purification appear in a dream.

Creating statues of the Buddha, cultivating bodhicitta, becoming a renunciate, making offerings to the Buddha, venerating a stūpa, observing the precepts for lay or monastic persons, and venerating the Medicine Buddha and bodhisattvas such as Mañjuśrī are given as some of the other ways to expiate the sinful actions which Śāntideva presents based on different canonical sources.

Śāntideva is brief on the third power of restraining from offenses or resolve for restoration, citing only two sources: *The Moon Lamp Sūtra* (*Candrapradīpasūtra*, aka *Samādhirājasūtra*) and *The Sūtra of Kṣitigarbha*. This power commonly deals with the cultivation of strong determination to not commit any negative actions in the future. However, in this text, Śāntideva highlights the benefit of eschewing negative actions. For example, a bodhisattva who avoids taking life amounts to giving protection to sentient beings, as beings will not fear such a bodhisattva. All beings, including gods and humans, will be pleased with such a bodhisattva, and his negative actions and impurities from the past will be cleansed by such a virtuous deed. The same applies to eschewing stealing, sexual misconduct, etc.

Discussing the fourth power of support for confession and atonement, Śāntideva hints that the Three Jewels, including the Buddha, Dharma, and Sangha, are excellent supports for confession. Those who take refuge in them do not fall to unhappy realms but ascend to celestial worlds. Similarly, he cites *The Liberation of Maitreya* (*Maitreyavimokṣasūtra*) to point out that bodhicitta, which is like a cosmic fire to burn all negativities, is another excellent support or method through which to expiate negative actions. In eliminating sinful actions and turning negative issues into qualities of buddhahood, bodhicitta is also compared to mercury, a single measure of which according to ancient alchemy can turn a thousand measures of iron into gold, but a thousand measures of iron cannot affect it or turn it into iron. Similarly, it is compared to a lamp that can immediately dispel the darkness, which has existed in a room for a thousand years. Some of

these analogies are used by Śāntideva in his praise of bodhicitta in the first chapter of his *Way of the Bodhisattva*.

If a bodhisattva commits an offense and violates a precept in the morning but cultivates bodhicitta in the evening for some time, his discipline is not affected and its outcomes will remain limitless. This applies to other parts of the day. Unlike the case of hearers, in which a monk who commits a transgression or downfall and repeats it loses his vow, a bodhisattva can redeem himself even after repeating an offense by upholding bodhicitta.

Compassion is also presented as another tool for expiating negative actions and is compared to the wish-fulfilling jewel which the king of nāgas wears on his crown to prevent being harmed by others. Thus, to Śāntideva, the altruistic thought of bodhicitta and compassion are very powerful means to expiate negative actions, and a bodhisattva path is open to reparation and amendment as long as the core spirit of skill-in-means combining wisdom and compassion is not forsaken. The discussion on the second perfection of discipline ends with the presentation of confession and expiation of negative actions in the eighth chapter, and Śāntideva next turns to the perfection of patience.

9. Perfection of Patience

In order to eschew immorality, which causes continuous suffering, and to dispel the karmic obscuration, one must cleanse negative emotions. To do so, one must practice patience. Without patience or tolerance, which is, in essence, the ability to bear discontent and weariness, one cannot succeed in study, contemplation or practice. One must thus first pursue study without weariness and then endeavor in meditation, which will help cleanse the afflictive emotions.

What are the types of patience or tolerance then? Śāntideva cites *The Compendium of Dharma Sūtra* to present the three types of patience: the patience of undertaking suffering, the patience of undertaking Dharma, and the patience of being unirked by harm doers. The patience of undertaking suffering counteracts unhappiness and anger resulting from encountering unpleasant experiences which are not desirable or obstructing pleasant things which are desirable. *The Moon Lamp Sūtra* succinctly describes patience as not being attached to happiness and not being tired of suffering. Similarly, *The Questions of Ugraḥ Sūtra* recommends that a bodhisattva

Summary

householder engage in the world with equanimity free from attachment and aversion to deal with the eight worldly concerns of gain, loss, praise, criticism, fame, infamy, pleasure, and pain. Seeing things as illusory, one must not have pride in getting what one likes or displeasure and timidity in not getting what one likes. The sūtra also advises that one must not have too fickle and sensitive a mind to avoid sadness. Patience, in most Mahāyāna literature, is defined as an unperturbed mind.

Besides, Śāntideva quotes his own words from *The Way of the Bodhisattva* to say that there is no need to get upset if something can be fixed and no use getting upset if something cannot be fixed. Moreover, Śāntideva argues in both his works that everything, including tolerating harm and pain, can become easy with practice. Ordinary people such as farmers, fishermen, and soldiers tolerate great hardship and pain for basic livelihood or worldly gains because they are used to facing hardship. What need is there to say then of bodhisattvas who work for a much greater cause of dispelling the misery of the entire world and of eliminating the negative emotions, which have caused so much harm throughout lifetimes?

With practice and training, a bodhisattva can achieve the meditative state of being imbued with bliss even when he is inflicted with the suffering of hell or the pain of bodily parts being chopped off. Śāntideva cites *The Sutra on the Meeting of Father and Son (Pitāputrasamāgamanasūtra)*, which lists the many kinds of torture and hardship a bodhisattva may be subjected to and which also states that a bodhisattva would only experience bliss and pleasure in all circumstances due to his persistent prayers and practice of sympathetic joy. He then cites *The Teachings of Akṣayamati*, which describes the great joy of bodhisattvas and lists the many ways in which to feel and express joy.

The Questions of Sāgaramati also presents the practice of patience, pointing out how a bodhisattva should not be disturbed and his principles and practices not shaken by harm doers, evil forces, distractions, abuses, etc. Even if one's body is cut into small pieces the size of the Indian juniper needles while one is upholding the thought of giving, discipline, patience, effort, meditation and wisdom, a bodhisattva should not give rise to disturbance in his mind and give up the thought of reaching buddhahood for the sake of all sentient beings. Should the body of a bodhisattva with skill-in-means be cut into pieces, he can perfect the practice of the six

perfections in such an instance. To let go of and give up the body is the perfection of giving, to spread loving-kindness to all beings and not give in to sensation is the perfection of discipline, to tolerate the pain and not be mentally wounded when the body is harmed is perfection of patience, to not give up the pursuit of buddhahood and engagement in the world to promote virtue is the perfection of effort, to calmly think of buddhahood and not forget bodhicitta even when the body is being destroyed is the perfection of meditation, and to see the body as impermanent and illusory even as it is being cut is the perfection of wisdom. Thus, a bodhisattva must put on the armor of patience or tolerance. One must not react or retaliate but have forbearance to be undisturbed even if one's life were at stake.

10. Perfection of Effort

Abiding with patience and forbearance, Śāntideva's next advice is to put effort in study and learning while also being conscious that learning should be put into practice with observance of moral discipline instead of puffing the person up with pride. Learning should lead to wisdom, which can pacify afflictive emotions, and beings free from afflictive emotions cannot be harmed by the evil force. For one with a strong yearning to learn, even the buddhas will show themselves, give teachings, and reveal the texts which are hidden as treasures in mountains and forests. Such a person would be blessed to live long, be healthy, possess the power of memory, confidence, and realization, transcend wrong views and hold correct views, and avoid fears.

The Teachings of Akṣayamati lists eighty different aspects or manners of learning a bodhisattva should adopt and the many ways in which to engage in learning Dharma. For instance, one must learn with interest, reflection, benevolent determination, according to procedures, without pride, with vigilance, courteously, agreeably, etc. Similarly, one must engage with no distraction or activities, with diligence in the morning and evening, with understanding of the topic, with repeated quest for learning, without pollution in the mind, etc. As to what one must learn, Śāntideva cites *The Sūtra of Extensive Pristine Wisdom (Jñānaipulyasūtra)* to state that a bodhisattva must learn meaningful treatises and avoid useless texts, such as those that teach the materialistic philosophy of the Cārvāka school, texts on curses and sorcery, texts on punishment, texts on the art of speech, texts on youthful plays, and texts on magical charms. In this chapter on effort, Śāntideva mainly deals with enthusiasm and effort in learning and study

but does not cover the whole breadth of the perfection of effort as he does in *The Way of the Bodhisattva*. There appears also to be some corruption in the text.

11. Praise of Wilderness

Chapter 11 begins with an exhortation to reflect on the flaws of a householder's life and live in solitude. Śāntideva cites *The Moon Lamp Sūtra* to point out the problems associated with a householder's life and the advantages of living in solitude to seek enlightenment. If, for reasons of attachment to followers and material gain and so forth, one cannot leave behind the worldly life, the sūtra highlights the problems of association with the unreliable, fickle, and childish worldly people and the peace and happiness one can find in solitude where there is no one whom one likes or dislikes. The messages conveyed by the verses Śāntideva quotes from this sūtra are also very eloquently presented in the seventh chapter of his *Way of the Bodhisattva*.

The benefits of living in the wilderness, the sūtra continues, are having less worldly occupations, having no conflicts, being able to think of impermanence, having no desires, having afflictive emotions under control, restraining one's body, speech, and mind, being aligned to liberation, and eventually reaching the state of liberation. Living alone like a rhino will quickly lead to attainment of meditative stabilization. The citations from *The Questions of Rāṣṭrapāla Sūtra* (*Rāṣṭrapālapariṣcchāsūtra*) reiterate the same benefits and add that a hermit in solitude will have no pleasure in gain or displeasure in loss and can pursue the six perfections with a mind firm like a diamond.

Śāntideva cites *The Questions of Ugraḥ Sūtra* and also *The Jewel Heap Sūtra* to make the point that if one, after having obtained this human birth and learned and studied a great deal of Dharma, does not put one's knowledge into practice to purify the mind, one would be deceiving the world. It would be like a man who is tormented by thirst while drowning in the sea. Thus, in order to practice Dharma, one must abide in the wilderness, which is neither too close nor too far for one to come and collect alms. The place should be spacious, not too steep, quiet, easy to access, have good clean water and soil, and have trees, flowers, and fruits but no ferocious beasts. At such a place, one must recite sūtras and practice meditation without distraction or dozing off to sleep.

Should someone such as a king, minister, Brahmin, or some others visit the hermitage in the wilderness, the sūtras give instructions on how the hermit bodhisattva should interact with them by including words of greetings and seating etiquette. *The Questions of Ugrah Sūtra* underlines the point that living in the wilderness does not by itself make someone a *śramaṇa*, or virtuous ascetic, for even deer, monkeys, birds, thieves, and outcasts live in the wilderness. One must fulfill the qualities of a virtuous practitioner having examined why one has come to the wilderness. An ascetic bodhisattva goes to the wilderness out of fear of distractions, company, attachment, hatred, ignorance, pride, cover-up, clinging, jealousy, stinginess, form, sound, smell, taste, touch, evil forces, wrong views, self-love, rebirth, etc. He must think it is useless to be in the wilderness if one clings to the self, holds on to self, grasps at the self, recognizes the self, talks about the self, views the self, abides in the self, thinks of the self, protects the self, or clings to what belongs to the self, holds on to what belongs to the self, and so forth.

One should not also cling, hold on to, grasp, or view others. To abide in the wilderness or solitude is to abide in nothing and nowhere, to abide without clinging, without grasping, and without relying on form, sound, smell, taste, touch, and phenomena. It is to see everything with equanimity and tranquility, to live with contentment, to escape from afflictive emotions, and to seek full liberation. A bodhisattva renunciate must remain in the wilderness without fear, just as grass, bushes, and trees remain without fear. Knowing that there is no real self or person, one must not have fear, and one must also have no attachment to the surroundings and remain without any afflictive emotions.

Having gained firm grounding and mastery in virtuous actions, a bodhisattva must teach Dharma in palaces, villages, towns, and cities. *The Questions of Ugrah Sūtra* also teaches how a bodhisattva must behave if he goes out to receive or give teachings in the midst of other people. It also broaches how a bodhisattva should act without fear in the case of encountering a snake, a ferocious wild beast, a nonhuman spirit, or a celestial deity. A bodhisattva must reflect on how the grass, stumps, bushes, and trees come and go without any creator or external effort but depending on the convergence of the right causes and conditions and how they lack arising and ceasing in the ultimate sense. A bodhisattva must be aware that one is without any human company to remind them of dos and don'ts having come to live

alone in solitude but that one is constantly seen and one's thoughts noticed by gods, *nāgas*, *yakṣas*, *gandharvas*, and the buddhas. Thus, to give in to negative thoughts such as desire, malice, etc., one would be no different from people pursuing distractions in busy settlements. One would be letting down the buddhas and nonhuman spirits, who support virtue. Thus, it is important, the sūtra says, to cultivate the thought to conduct oneself appropriately in order to avoid harm and criticism and please the buddhas.

12. Purifying the Mind

The discourse on living in the wilderness is followed by the instructions for actual meditation. A mind that is distracted cannot even achieve an ordinary state of concentration, let alone attain the concentration that is required for full enlightenment. With concentration and awareness, a bodhisattva must restrain the mind from indulging in form, sound, smell, taste, touch, and phenomena and guard the six senses by not letting notions of real characteristics and the sense of clinging to rise. Śāntideva quotes *The Perfection of Wisdom Sūtra (Prajñāparamitāsūtra)* to say that a bodhisattva must in all circumstances—whether standing, sitting, sleeping, speaking, or not speaking—not let go of the state of meditative concentration and must conduct himself placidly and righteously. He must have equanimity and consistent composure in the face of good or bad, praise or condemnation, gain or loss, etc., for everything is by nature empty of true existence and without the real process of coming into existence or ceasing to exist.

A bodhisattva who is diffident must practice joy and boost his spirit. A bodhisattva who is distracted must think of impermanence. For both, it is said that they should recollect the instructions given in *The Questions of Rāṣṭrapāla Sūtra*, *The Play in Full Sūtra*, and *The Advice to the King Sūtra (Rājāvavādakasūtra)*, which Śāntideva cites in some detail. The instructions in these sūtras remind the audience, particularly the king in the case of the last sūtra, of how life is impermanent and plagued by the suffering of aging, illness, death and decline, and how Dharma is the only refuge when confronted by the pain of dying. In order to prepare to face one's inevitable death with courage and equanimity, one must meditate on the impermanence and changing nature of all conditioned things and how all beings, including a king with all his royal power, fame, luxury, and entourage, will have to face the end when their cherished bodies turn

into dust, whether they are burned with fire, disposed in water, or buried in earth. The citation from *The Advice to the King Sūtra* in the Tibetan text significantly differs from the Sanskrit text in length by repeating a long passage about the process of dying, which we find reproduced in the famous *Tibetan Book of the Dead* or *Liberation Through Hearing in the Intermediate State*.

As suffering mainly results from afflictive emotions, Śāntideva points out that the three main afflictive emotions are attachment, aversion, and ignorance and that a bodhisattva must first meditate on the antidote of whichever harms one the most. The antidote to attachment and desire, particularly toward the human body in the context of celibate monks, is the meditation on the repulsiveness and impurity of the human body. Śāntideva cites *The Cloud of Jewels Sūtra* (*Ratnameghasūtra*) and *The Perfection of Wisdom Sūtra*, although he does not mention which specific version of the latter, to provide a gruesome anatomical description of the human body and its parts to invoke a sense of repulsion and disgust. To overcome attachment to the body, a bodhisattva must mentally split the body into numerous parts and components to establish that there is no real body. Seeing a decaying human corpse, its parts or small pieces of remains in the cemeteries or elsewhere, or a corpse being eaten by animals, a bodhisattva is advised to compare one's body to the corpse or its parts and to see the impermanent nature of the human body and the futility of clinging to it.

The antidote to aversion and hatred is loving-kindness, which is a mental state wishing, desiring, pursuing, and relishing the happiness of others. Śāntideva clarifies that it is a kind of love or attachment but not the afflictive kind aroused by desire for sensual objects or one with expectation of reciprocation or reward. There are three types of loving-kindness given in *The Teachings of Akṣayamati*: (1) loving-kindness aimed at sentient beings cultivated by beginner bodhisattvas, (2) loving-kindness aimed at phenomena cultivated by bodhisattvas who are engaged in conducts, and (3) loving-kindness without apprehension cultivated by bodhisattvas who have reached the level of patience on the path. The sūtra also classifies loving-kindness into four types, including those aimed at the buddhas, bodhisattvas, hearers and solitary realizers, and sentient beings.

For the most inferior type aiming at sentient beings, one first begins

cultivating it toward loved ones, then familiar ones, then ordinary ones, then those in the surrounding area, then those in one's village, then those in other villages, then those in the eastern direction, and then toward those in the ten directions. The loving-kindness aimed at buddhas, however, is cultivated according to the dedication of Bodhisattva Vajradhvaja, in which, when one has a feeling of faith, bliss, joy, delight, agility, and satisfaction while engaging in bodhisattva conduct, one must dedicate it to all buddhas. One can do this by praying that all buddhas attain unlimited happiness, the bliss of meditative absorption, and so forth. Similarly, one dedicates to the bodhisattvas by praying that bodhisattvas perfect their qualities, complete the practice of the six perfections, strengthen bodhicitta, fulfill their prayers, and so on. One also dedicates to the hearers and solitary realizers so that they hear the Buddha's teachings, worship the Sangha, and recollect the qualities of the Three Jewels. In the same way, one must dedicate to sentient beings so that their pathways to unhappy realms are blocked and that they generate interest and resolve to reach buddhahood. In brief, every virtuous thing, as insignificant as giving a small crumb of food, should be dedicated to the realization of the state of the Buddha's omniscience for the benefit and liberation of all sentient beings.

Śāntideva quotes *The Sūtra of Golden Light (Suvarṇabhāsa-sūtra)* in relation to the prayers for dedication. In this sūtra, countless manifestations of the Buddha appear under and on trees with their retinue and chant the *dhāraṇī* of Drum Beat of Golden Light, causing a cosmic resonance. The sūtra contains prayers that whoever hears the drum beat may become buddhas, turn the wheel of Dharma, live for inconceivable eons, overcome attachment, aversion, and ignorance, remember their past lives, have firm mindfulness, eschew evil actions, engage in virtues, be endowed with all faculties, be freed from fear, ill-health, and bondage, and so forth. It also contains prayers such as these which were reformulated by Śāntideva in his *Way of the Bodhisattva*.

May those beings agonized by hunger and thirst find diverse food and drink. May the blind see all kinds of forms, and may the deaf hear pleasant sounds. May the naked obtain diverse clothes and the poor find treasures.⁴

4 རྩེདག་བརྒྱན་ལྟུང་། དུལ་ལ། ཡི། ༡༢༥་ན་= སེམས་ཅན་གང་དག་གཤམ་སྟེ་སྒྲོམ་གྱིས་གཟིར། ཉིདག་ཟས་སྒྲོམ་
སྒྲོལ་གསལ་ཆེད་པར་ཤོག། ཤིང་བས་གཟུགས་རྣམས་སྒྲོལ་གསལ་མཐོང་ལྟུང་ཅིག། འོད་པས་ཡིད་འོད་སྒྲོལ་རྣམས་ཐོས་པར་ཤོག།
ལེའི་དུ་རྣམས་གིས་སྒྲོལ་གསལ་གོས་ཆེད་ལྟུང་། སེམས་ཅན་དུལ་པས་གཉིད་རྣམས་ཆེད་པར་ཤོག།

Moving on to the antidote to ignorance, Śāntideva, following the sūtra sources, urges one to think of the nature of dependent-arising. He cites *The Rice Seedling Sūtra* (*Śālistambasūtra*) to discuss the twelve links of dependent-arising, including ignorance, mental conditioning, consciousness, name and form, six senses, contact, sensation, craving, grasping, becoming, birth, old age and death. If the former exists, the latter arises in a chain reaction thus leading to cyclic existence. Similarly, if the former ceases, the latter ceases to exist thus leading to the cessation of the cycle of existence. In this way, these twelve links work as the main causes of the inner world of sentient beings. In addition, the six elements—earth, which gives the body solidity, water, which holds the body together, fire, which helps the body digest or mature, air, which helps the body breath and move, space, which gives room, and consciousness, which brings about the body—serve as the condition for the twelve causes. The twelve links and the six elements bring about results effectively when the required causes and conditions are present, without a foregoing thought of doing so, or without a being, person, individual, self, soul, or doer acting as an agent. Thus, empirical existence is a mere flux of momentary events and minute parts, which cannot be found if broken down into further parts. It is sheer ignorance to conceive things to be singular, solid, unchanging, stable, eternal, or whole or to conceive of a real self, being, person, or individual or, furthermore, to conceive them as being created by Īsvara, self, time, or any other creator. From such ignorance arises attachment, aversion, and stupidity toward different objects, which leads to consciousness, and so forth. Just as a reflection appears on a mirror, or a reflection of the moon appears in countless ponds when the causes and conditions are present, all conditioned phenomena occur when the causes and conditions come together.

The twelve links are classified into three categories of afflictive emotions, negative actions, and suffering, which constitute the worldly state of samsara in contrast to the state of nirvana and liberation. Among the twelve, ignorance, craving, and grasping fall under afflictive emotion, mental conditioning and becoming are part of negative action, and the other seven, including consciousness, name and form, the six senses, contact, sensation, birth, and old age and death are included under suffering. The sūtras also state that dependent-arising has five characteristics. Things do not come from an eternal, permanent cause because that which ceases is not the same as the one which arises. Things do not also come from nothing

or without any cause, thus steering away from nihilism. Things also do not get transferred or moved from one point to another. A small cause can give rise to great results, just as a small seed can result in an enormous tree and then subsequently numerous flowers, fruits, and seeds. The cause and result are akin, as the result corresponds to the cause, just as a rice seed would result in a rice crop. A bodhisattva who realizes this natural law of dependent-arising understands the truth and does not speculate on cosmological or philosophical theories about the past and future. Knowing that conditioned existence with all its problems comes from causes and conditions, a bodhisattva must work on stopping the causes and conditions for the conditioned existence. Yet, in order to benefit sentient beings, a bodhisattva must not seek the quiescence without any engagements.

13. Mindfulness

Having purified the mind and made it pliable, one must apply the mind to the practice of mindfulness. The first one of the four practices of mindfulness is the mindfulness of the body, which was partly covered in the preceding chapter while discussing the repulsiveness and impurity of the body. Delving further into the mindfulness of the body, Śāntideva cites *The Compendium of Dharma Sūtra* to argue how a bodhisattva must mentally dissect and breakdown the body into many parts and see the body as merely an assembly of many parts and empty of true nature. “Thinking this body is like space, one must remain in mindfulness of space and see everything as space,”⁵ states the sūtra. There is no beginning, end, middle, base, owner, and no real thing as body, aggregate, enjoyment, habitat, foundation, and sense-fields. They are mere labels, and the body has no essence. Moreover, it is a repulsive and impure thing and a nest of hundreds of illnesses.

Śāntideva makes the same point in a long citation from *The Questions of the Vīradatta* (*Vīradattaparipṛcchāsūtra*) using numerous analogies. The body is compared to an empty house with nine doors, an anthill haunted by snakes, a bad friend, a jealous monkey, a fleeting bubble, a deceptive mirage, a pithless plantain tree, a misleading magical illusion, a demanding king, an opportunistic thief, a hateful enemy, an indifferent stranger, a murderer, etc. Each of these and other analogies are used to

5 མེ་དགེ་བསྐྱེད་འགྱུར། དབུ་མ། བི། ༡༢༤་བ་༥ ལུས་འདི་ནི་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་སོ་སྟེ་ནམ་དེ་ལུས་ལ་ནམ་མཁའ་
ལྟར་བྲན་པ་ཉི་ལྔ་འཛིན་གྱི། །དེ་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐོང་ངོ། །

illustrate the transient, unreliable, deceptive, and demanding nature of the body and how meaningless it is to be attached to the body. The body is a bag of impurity and of 84000 kinds of worms and microbes, which oozes out of the nine orifices.

As the body is a fleeting thing that is bound to end in death, *The Jewel Crest Sūtra* recommends getting the best out of it, or “to extract the essence” of one’s body, possessions, and livelihood. One does so by thinking of the impermanent nature of the body and using it as a servant of sentient beings, not engaging in any negative bodily actions, not craving for enjoyments but giving them away, and wishing to use one’s body to turn the bodies of all sentient beings into the bodies of enlightened buddhas.

To discuss the next topic of mindfulness of sensation, Śāntideva cites *The Jewel Crest Sūtra*, which states that a bodhisattva who is meditating on the mindfulness of sensation will generate compassion toward even those beings experiencing a pleasant or blissful sensation, for true bliss or pleasure is the state of being without sensation. A bodhisattva must experience any kind of sensation—blissful, painful, or neutral—with a sense of compassion. When he experiences pleasure, he should cultivate compassion toward sentient beings engaged in attachment and work to eliminate the tendencies of attachment. When he experiences suffering, he should cultivate compassion toward sentient beings engaged in aversion and work to eliminate the tendencies of aversion. And when he experiences neither pleasure nor pain, he should cultivate compassion toward sentient beings engaged in ignorance and work to eliminate the tendencies of ignorance. He should not be attached to pleasant sensation, averse to painful sensation, or indifferent to neutral sensation but destroy attachment, aversion, and ignorance. He should know pleasant sensation to be impermanent, unpleasant ones to be dissatisfactory, and neither pleasant nor unpleasant ones to be lacking self.

The Teachings of Akṣayamati instructs a bodhisattva to generate compassion toward beings in suffering when one encounters unpleasant sensation and to recognize that sensation leads to attachment, craving, grasping, apprehension, and wrong thoughts. *The Compendium of Dharma* recommends a bodhisattva to see that there is no one having the sensation in reality. A wise person must abide in the mindfulness of sensation, seeing it as peaceful and luminous, like the state of enlightenment itself.

Śāntideva's presentation of the mindfulness of the mind involves a very reductive and deconstructive approach. He quotes *The Heap of Jewel Sūtra*, which asks what the mind with attachment, aversion, or ignorance really is. Does it exist in the past, present, or the future? Mind cannot be from the past, as what is past has ceased to exist. It cannot be from the future, as what is in the future is yet to exist. And it cannot be in the present, as there is no present which remains. Mind is not outside, inside, or both. It is not form, not visible, tangible, dependable, cognizable, or knowable. The buddhas have not seen, do not see, and will not see it. It is the mere creation of a mistaken notion. The sūtra uses many analogies, such as magical illusion, waterfall, wind, light, space, lightning, sandcastle, and dream, to illustrate the nonessentiality and futility of the mind.

“O Kāśyapa! You cannot find the mind even if you look everywhere,” claims the Buddha in this sūtra, “and what cannot be found is inapprehensible. What is inapprehensible cannot arise in the past, present or future, and what is not in the past, present or future transcends three times and is, therefore, neither existent nor nonexistent.”⁶ *The Jewel Crest Sūtra* also investigates the existence of mind by looking outside, inside, in the aggregates, elements, and sense-fields, and cannot find any mind in them. If apprehension or fixation generates the mind or consciousness, what is apprehension? “Is it one with the mind or different?” asks the sūtra to conclude that both options are not tenable. If it is different, then such a mind would end up having two parts. It cannot be one, as a single mind cannot know itself just as a blade cannot cut itself or a finger poke itself. The reductive analyses found in the sūtras which Śāntideva cites here are also succinctly presented in his *Way of the Bodhisattva* while discussing the mindfulness of the mind.

The same kind of reductive analysis is used in establishing the points for the mindfulness of all phenomena. According to *The Teachings of Akṣayamati*, a bodhisattva who sees phenomena as they are will see no phenomena, no buddhas, buddhahoods, paths, freedoms, or bondages. Yet, as things appear, such a bodhisattva will generate compassion for sentient beings and perceive all phenomena, including afflictive emotions, like a magical

6 རྩེ་དགོ་བསྟན་འགྲུར། དབུ་མ། ལི། ༡༣༡ ནཱ་ འོད་སྤང་། སེམས་ནི་ཀུན་ཏུ་བཅའ་ཀྱང་མི་ཆེད་དོ། །གང་མི་ཆེད་པ་འདི་ནི་མི་དམིགས་པ་འོ། །གང་མི་དམིགས་པ་འདི་ནི་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན་མ་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན་དུ་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །གང་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན་མ་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན་དུ་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དུས་གསུམ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པ་འོ། །གང་དུས་གསུམ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པ་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །

illusion, for in reality there are no afflictive emotions, no aggregates, no attachment, no aversion, and no ignorance. Such a bodhisattva will maintain the mindfulness of the fact that the nature of afflictive emotions is exactly the nature of enlightenment.

In maintaining the mindfulness of phenomena, *The Jewel Crest Sūtra* focuses on the point that there is no self-existence, being, soul, person, or individual who is born, dying, or moving apart from the process of arising and ceasing phenomena. This is the reality of things which should be realized while also maintaining the thought of bodhicitta. *The Play in Full Sūtra* gives many similes, including an unfired clay pot, sandcastle, light rays, wind, bubble, plantain tree, and magical illusion, to show the nonessentiality and ephemerality of all phenomena, although the childish world sees them to be real and permanent. Things arise from causes and conditions, like the sprout arising from the seed and like a clay image from a mold. The seed does not become the sprout, but the sprout cannot be without the seed. The mold is not transferred to the clay image, but the clay image emerges from the mold. It is a fleeting and illusory process of dependent-arising, and this applies to all conditioned phenomena. A flame can arise from the convergence of two twigs and the effort of the hand, but it dies when the causes cease to exist. Yet, if a wise one investigates from where the flame has come and where it has gone, it cannot be found. There is no real coming or going, production or cessation, apprehension or cognition. This is the main point of the mindfulness of phenomena.

14. Purification of the Body

Śāntideva continues the discussion of meditation on emptiness in this chapter by citing many sūtras and declaring that meditation on emptiness has endless benefits. He first cites *The Sūtra on the Buddha's Secrets* to underscore the point that if the notion of the self is eliminated through meditation on emptiness, all major and minor afflictive emotions will be eliminated, just as the branches, shoots, and leaves will die if the root of the tree is cut. A person who is able to eliminate the notion of self through meditation on emptiness will not violate the precepts, will not fall for distractions but will find joy in the teachings of the Buddha, will know peace, will become a leader, a physician who gives health, a remover of suffering, and so forth.

Summary

He cites *The Perfection of Wisdom Sūtra*, exhorting a bodhisattva who wishes to attain the wonderful body of a buddha with the thirty-two marks and eighty tokens, remember all lifetimes, uphold bodhicitta, engage in bodhisattva conduct, eschew all sinful actions and evil company, please the buddhas, bodhisattvas, and teachers, tame the evil forces, and cleanse all impurities to train in the perfection of wisdom, which is the realization of emptiness. Śāntideva then goes on to point out how, without any self, actions and their results are connected and tenable and how, without true nature, all phenomena are perceivable. He cites *The Sūtra on the Meeting of Father and Son* at great length in order to illustrate this point. A person, according to this sūtra, is composed of six elements (earth, water, fire, air, space, and consciousness) six sense-fields of contact (form, sound, smell, taste, touch, and phenomena) and eighteen mental engagements, including engagement of the visual faculty in form, auditory faculty in sound, olfactory faculty in smell, gustatory faculty in taste, tactile faculty in touch, and mental faculty in phenomena, each of them divided further into pleasant, unpleasant, and neutral ones.

Having listed the phenomena, the sūtra queries the nature or composition of each phenomenon. Earth, for instance, is divided into two types. The inner earth element is the solidity of one's body as seen in hair and nails, and the outer earth element is the solidity of things outside of oneself. A man may think of the solidity of his body within and also hold the solidity of the body of a woman without. Having done so, he may crave for the body of the woman, plan to meet, have intercourse, and give rise to an embryo, etc. However, the man, woman, embryo, solidity, and thoughts of these do not exist in reality. They do not come from anywhere and go anywhere. "O King! This body will see a time when it is discarded at the cemetery. When its solidity will disintegrate and cease, it does not go to the east, south, west, north, above, below or between cardinal directions. O King! View the inner earth element likewise,"⁷ advises the Buddha. The solidity of the external world from the Brahma realm downward to mountains on earth in the trichiliocosm and in the whole universe will disintegrate and disappear being burned by fire, washed away by water, blown off by wind, and nothing, even a speck of dust, would remain. In

7 མྱེད་གོ་བསྟན་འགྲུལ། དབུ་མ། བི། ༡༣༥་ན་ཅ རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་གང་ལུས་འདི་དྲུང་ཁོད་ཀྱི་མཐར་འགྱུར་བའི་དུས་
དེ་ཡིད་དོ། དེའི་སྤྱོད་པ་དེ་འཇིག་ཅིང་འགྲག་པར་འགྱུར་བའི་ཆོ། ཤར་ཕྱོགས་སུ་མི་འགོ། ལྷོ་ཕྱོགས་དང་། ལྷོ་ཕྱོགས་དང་། ལྷོ་
ཕྱོགས་དང་། ལྷོ་དང་འོག་དང་། ཕྱོགས་མཆོམས་རྣམས་སུ་ཡང་མི་འགོ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་གི་སའི་ཁམས་ནི་དེ་ལྟར་
བསྟན་འོ། །

reality, the earth element is empty, its arising and disintegration are empty, and the earth element cannot be apprehended.

The same is applied to the water element, which is divided into the inner water element of the liquidity and wetness of the body (including blood, oil, pus, tear, mucus, bile, milk, and urine) and the outer water element, which includes liquid and water outside the body. The liquidity of the water element will also disappear as heat rises, but the liquidity does not go anywhere. Just as man and woman are empty and mere labels, the water element is also empty and a mere label. The fire element includes heat within the body, which keeps the body warm and helps digest food, and heat outside the body, produced from different sources such as firewood, dung, grass, etc. Similarly, the air element includes the breath and air in the body, which helps lightness, agility, and mobility, and the air and wind outside. The inner space element refers to the cavities and gaps within the body and the outer space element refers to the spatial area outside.

These elements do not come from anywhere and do not go anywhere. For example, if a man digs a pit, the empty space does not come from anywhere, but it occurs. When he fills the pit, the space disappears. Thus, the elements are, in reality, without arising or ceasing and empty of real existence. The consciousness element is the cognition of something, such as a red or blue color or a large or small size, with things such as form as object and faculties such as eyes as an agentive condition. In reality, such cognition does not come from the object, faculty, inside, outside, or in between. Apart from a designation, the consciousness element is empty of consciousness element.

The same procedure of presentation and reductive logic and analysis is applied to the six sense-fields of contact to conclude that there are no real sense-fields and one merely assumes that there are sense-fields when one does not analyze. “O King! Assumption is the domain of the evil force. Having no assumption is the domain of the buddhas, for all phenomena are free from assumptions,”⁸ states the sūtra. In the same manner, the eighteen mental engagements are also established to be empty and without real existence. The Buddha compares the experience of pleasant mental engagements to a person indulging in the pleasure of intercourse with a

8 གླེ་དགོ་བསྐྱེད་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ༡༣༩་བ་= རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣོ་མ་སེམས་ནི་བདུད་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་ལོ། རྣོ་མ་སེམས་མེད་པ་
ནི་སངས་རྒྱལ་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་ལོ། །དེ་ཅི་འཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་རྣོ་མ་སེམས་དང་བྲལ་བ་ལོ། །

Summary

beautiful woman in a dream. That woman, intercourse, and pleasure do not exist in reality. Similarly, a man may dream about fighting with an enemy, but neither the enemy nor the fight really exists. He may dream of a ghost and of being bewildered by fear in his dream, but neither the ghost nor the bewilderment exists in reality. Yet, sentient beings assume things to exist with real nature and give in to attachment, aversion, and ignorance, which lead to the ten negative actions and then to rebirth in cyclic existence.

Not knowing the empty nature of things, sentient beings succumb to unquenching thirst and craving, like the case of King Amitayaśas, who rose to the extent of sharing the celestial throne with Indra and yet could not be content and fell to lower realms. Thus, a bodhisattva, knowing the nonessentiality of pleasant, unpleasant, and neutral objects, must not give rise to attachment, aversion, and ignorance but to the altruistic thought of bringing benefit to sentient beings and eventually liberating them.

Śāntideva cites *The Sūtra on the Meeting of Father and Son* to bring up the topic of the two truths, which forms the most important philosophical scheme to present the ontological theory in Mahāyāna Buddhism in general and the Madhyamaka tradition in particular. The relative or conventional truth is presented as what the world engages in, while the ultimate truth is the unknowable, ineffable, and inapprehensible nature of things. The conventional truth is taught to lead sentient beings as mere conventions and designations, while the ultimate truth is the empty nature of things. If one thinks that the Buddha proclaimed form, sound, etc. to have the nature of perfect enlightenment, one is wrong, for form, sound, etc. are mere conventional designations as are the Buddha and state of enlightenment. To have the nature of enlightenment is to have no nature. They do not arise and cannot be perceived; there is nothing to be attached to.

Suppose in a dream a hungry man finds delicious food and enjoys it until he is full. In reality, there is no man, food, or the act of eating. Brahma praises the Buddha as one who sees all phenomena like such a dream. The Buddha sees no sentient beings, happiness, or suffering on the ultimate level, and yet he cultivates and teaches loving-kindness, compassion, joy, calm-abiding, and insight on the conventional level, particularly for those who have strong clinging to existence to enter the path. On the ultimate level, there is no arising, abiding, or ceasing; everything is utterly empty, including emptiness itself.

The purport of the many citations presented in this chapter of *The Compendium of Training* is captured by Śāntideva in his very cryptic verse at the beginning of the chapter on the perfection of wisdom in his *Way of the Bodhisattva*. He states in that text:

Relative and ultimate,
These the two truths are declared to be.
The ultimate is not within the reach of intellect,
For intellect is said to be the relative.⁹

The third line defining the ultimate truth as beyond intellect and thought and the fourth line describing intellect and thought to be in the domain of relative or conventional truth have become pivotal for philosophical and ontological theories in the Madhyamaka tradition among Tibetan Buddhist thinkers and have given rise to a long history of serious polemical exchanges. The debates on whether the ultimate reality of emptiness is without any ontic status and transcends the realm of all forms of thinking continue to this day, with major implications for practical application.

Śāntideva goes on to quote *The Compendium of Dharma Sūtra* in order to argue that emptiness is a synonym of true nature of things, and that such nature has no arising or ceasing. All empirical experiences of becoming or ceasing, birth or death, and perception through the six faculties only have conventional and nominal existence. They are illusory and empty. Seeing such a nature of emptiness, which is distinguished by not seeing anything, is the seeing of real truth. Yet, illusory conventional experiences occur without any basis. The sūtra goes on to claim that one who expounds emptiness abides nowhere and is not moved by worldly affairs to become happy with gain or unhappy with loss, happy with fame and unhappy with infamy, happy with praise and unhappy with criticism, and happy with pleasure and unhappy with displeasure. Thus, one who sees emptiness remains in equanimity without attachment or aversion. Only those who do not understand emptiness engage in quarrel and disputes. One who knows emptiness avoids cherishing oneself and hating others and praising oneself and criticizing others. Instead, such a person respects others and disregards oneself. Through such training of the mind, one is then able to

9 རྩོམ་དག་བསྟན་འགྲུར། དབུ་མ། ལ། 37ན་ཅེ་ཡན་ལག་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི། ཐུབ་པས་ཤེས་རབ་དོན་དུ་གསུངས། །དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་སྟག་བསྔལ་དག། ཞི་བར་འདོད་པས་ཤེས་བརྟེན།

avoid attachment, hatred, ignorance, arrogance, jealousy, and stinginess, which would otherwise provoke a lot of harm, displeasure, and censure. This would, in turn, help purify the negativity and problems associated with the body.

He cites the dialogue between Mañjuśrī and Vimalakīrti from *The Teachings of Vimalakīrti Sūtra* to summarize the point about the nature of emptiness.

Mañjuśrī: What is the root of incorrect conception?

Vimalakīrti: Erroneous perception is the root of incorrect conception.

Mañjuśrī: What is the root of erroneous perception?

Vimalakīrti: Baselessness is the root of erroneous perception.

Mañjuśrī: What is the root of baselessness?

Vimalakīrti: Māñjuśrī! How could there be a base for what is baseless? All phenomena rests on the base of baselessness.¹⁰

15. Purification of Possessions and Merit

Continuing the discussion of purification, the third of the four main activities discussed in this book, Śāntideva argues that a bodhisattva who is a householder must seek a right and wholesome livelihood to make his possessions or enjoyments pure. He should not conduct his body out of hypocrisy, such as having a very disciplined comportment when seen by patrons, but he should behave with genuine humility and placidity. He should not conduct his speech with ingratiation, such as speaking humbly and softly in order to gain something, but speak with genuine politeness and softness. He should not conduct his mind with sycophancy, such as pretending to be content in the eyes of patrons, but have genuine contentment and love. A bodhisattva must avoid all five forms of unethical gains, avoid taking what was offered to a stūpa, scripture, or a sangha, avoid taking what was not given, and be free from attachment. He must not greedily own, cherish, and preserve possessions but give away the things to others, only to be used by himself occasionally without attachment and clinging. Such a bodhisattva can automatically avoid the impurity of possessions.

The purity of merit can be achieved through the awareness of emptiness

10 རྩེདགི་བརྒྱན་འབྲུ་དབུ་མ། ལི། ༡༥༦་བ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་དུ་རྟོག་པའི་རྩ་བ་གང་ཡིན། སྒྲུ་པ། ཡང་
དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་དུ་རྟོག་པའི་རྩ་བ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་ལོ། སྒྲུ་པ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྩ་བ་གང་
ཡིན། སྒྲུ་པ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་རྟེན་མེད་པའོ། སྒྲུ་པ། རྟེན་མེད་པའི་རྩ་བ་གང་ཡིན། སྒྲུ་པ། འཇམ་
དཔལ་གང་རྟེན་མེད་པ་དེའི་རྩ་བ་འབྲུ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིད། དེ་ལྟར་རྩོམ་ཐམས་ཅད་ནི་རྟེན་མེད་པའི་རྩ་བ་ལ་གནས་པའོ།

which is endowed with compassion. *The Treasury of Space Sūtra* states that giving is pure if one gives without clinging to the self or to what belongs to self, without characterization, without expectation of return or result but with pure motivation, pure view, and a mind which, like space, is open, boundless, pervasive, and nonconceptual. Giving is pure when given with the wisdom which eliminates the afflictive emotions of the sentient beings and with compassion which does not forsake sentient beings. With such purity, wisdom, and compassion, a bodhisattva may even give alcohol and weapons depending on its benefit and circumstances.

Similarly, the discipline of a bodhisattva is pure when observed without separation from bodhicitta and with the aim to purify sentient beings. Discipline which, like space, is stainless, peaceful, incorruptible, and indestructible is pure discipline. Just as space is not upset, patience without any annoyance is pure patience. Just as the *sala* tree does not have the thought that it is being cut or is angry about it although someone may cut it, so too a bodhisattva will not have the notion of harm while observing pure patience. Pure effort is to engage in practice while also viewing the body to be like an optical illusion or a reflection, words to be inexpressible, and sentient beings to be in utter peace. To have the armor of loving-kindness while abiding in the sphere of compassion and pursuing emptiness with all aspects is pure meditation. Emptiness with all aspects refers to awareness of emptiness while also possessing the complete practice of giving, loving-kindness, compassion, joy, equanimity, mindfulness, introspection, and the many other values, principles, and practices associated with the Mahāyāna path to buddhahood. Such awareness of emptiness and the many other aspects of the Mahāyāna practice is both purified meditation and purified perfection of wisdom. Engaging in all forms of merit with such awareness, according to Śāntideva's formulation, amounts to the purification of merit.

16. Enhancement of Body, Possessions, and Merit

The topic of chapter 16 is the fourth action of enhancing the body, possessions, and merits. However, the existing Sanskrit text and Charles Goodman's translation in English gives the chapter title The Ritual of Noble Conduct. Śāntideva states the reason for enhancement both here in this text and its summarized version.

The beneficiaries are numerous.
What use is this, which is little?

It cannot bring fulfillment.
Thus, it has to be enhanced.¹¹

True fulfillment, he claims, occurs only when one reaches full buddhahood. For this, one must first cultivate the enhancement of the body, which is to lack laziness and show strength. Lack of laziness refers to showing *vīrya*, or right effort and enthusiasm. One who puts forth the right effort can reach enlightenment, not otherwise. One who is lacking right effort and languishing in laziness cannot partake in practices such as giving and cultivation of wisdom and has no chance to serve others or attain enlightenment.

Strength refers to the indefatigable power of spirit, which no sentient beings can destroy. When Ajātaśatru asked the Buddha how to attain strength like the one which Vajrapāṇi, the Buddha lists ten causes for such strength in *The Sūtra on the Buddha's Secrets*:

1. Not forsaking Dharma, although one may have to forsake one's body and life.
2. Respecting sentient beings without arrogance.
3. Tolerating even the powerless beings and not showing anger.
4. Giving the best food to those who are hungry.
5. Giving protection to those who are in fear.
6. Having joy in healing sentient beings who are sick.
7. Satisfying impoverished beings with enjoyable gifts.
8. Painting the stūpas of the Buddha.
9. Speaking pleasant words to sentient beings.
10. Bearing the burden of the poor beings in misery.

The enhancement of the possession, Śāntideva points out, can be achieved by giving charity with the awareness of emptiness endowed with compassion. A bodhisattva must take up the practice of giving, even when giving a very insignificant gift, with wisdom, which sees all things as empty and illusory, and skill-in-means—that is, in this case, the noble dedication of merit to the attainment of perfect enlightenment for all sentient beings. A bodhisattva should never engage in anything without compassion and wisdom.

11 རྩེད་པེ་བསྟན་འགྲུས། དབུ་མ། ཁི། ༢་བ་= གཞུང་བར་བྱ་བ་རབ་མང་ལ། །འདི་ནི་ལྷུང་ན་འདིས་ཅིག། །ཤིན་ཏུ་ངོས་ས་བ་
སྟེང་ས་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་འཕེལ་བར་བྱ། །

Compared to the enhancement of body and possessions, Śāntideva deals with the enhancement of merit at much greater length, claiming that enhancement of merit is the foundation of advancement. One must be diligent in enhancing merit, having firmly in place three things: effort (*vīrya*, བརྩོན་འགྲུས་) (*adhyāśaya*, ལྷན་བསམ་) and compassion (*karuṇā*, སྤོང་ཇེ་), just as a warrior would ready the weapons as a battle approaches. To have effort in place, a bodhisattva must think of how innumerable human bodies have been wasted without using them for the right purpose in the past, reprimand oneself for wasting one's body and mind toiling in worldly pursuits, reflect on the wrong views in the past and develop the strength of right views, think of the selfish engagements in the past and resolve to work for all sentient beings, think of seeking sensual pleasures in the past and seek the qualities of buddhas, think of unwholesome thoughts and behaviors in the past and develop wholesome ones in the present, and so forth, like Sudhana did when he approached Maitreya.

Śāntideva quotes *The Teaching of Akṣayamati* on how a bodhisattva should put on the armor of resolve to attain perfect enlightenment, have the resolve to not be swayed from it, attain whatever sentient beings must attain, achieve what beginner bodhisattvas cannot achieve, not consider giving and other perfections and practices as one's support but rather see oneself as a support for them, remain firmly alone in the maṇḍala of earth, subdue the evil forces, and reach perfect buddhahood through instantaneous wisdom. *The Sūtra of Vajradhvaṇa* (*Vajradhvaṇasūtra*), which is also mentioned in *The Way of the Bodhisattva*, is cited to illustrate how a bodhisattva must work for sentient beings with equanimity. The sun shines uninhibited regardless of blind people who cannot benefit from it, regardless of dust, smoke, eclipses, and other obstructions which may block its light, and regardless of the big or small mountains which may or may not receive equal light. Similarly, a great bodhisattva, who works for the sentient beings with mindfulness and awareness, is not affected by unruly and jealous people or by those with wrong views. He does not differentiate between sentient beings and does not distance himself from those mentally disturbed or get upset by childish beings. He sees all beings as parts of an unobscured maṇḍala who are to be perfectly tamed and takes upon himself the burden of their negativities and sufferings. He strives to bring sentient beings to maturity, be their guardian, and liberate them from suffering but does not indulge in personal pleasures and enjoyments, as they are ridden with terrible flaws and are not genuine forms of happiness.

Summary

Furthermore, the sūtra adds that a bodhisattva must work to enhance his merit and dedicate them because if he does not have merit to protect himself, how could he wish to protect other sentient beings. He must, therefore, liberate, enlighten, educate, rescue, cherish, cultivate, and satisfy sentient beings, and regardless of what others think, work in dedicating virtues and not being content with little merit. *The Teachings of Akṣayamati* does not exhort the bodhisattvas to have the armor of altruistic resolve for a few years or eons but to have the inconceivable and indefatigable armor of altruistic resolve to last until the end of the world. *The Jewel Cloud Sūtra* also affirms that a bodhisattva might get discouraged by unruly beings and even wish to be born in a realm where there are no such intractable beings. However, such a bodhisattva turning away from working for sentient beings cannot be born in a pure realm. A wise bodhisattva aspires to benefit and enlighten particularly those beings who are lazy, stupid, dumb, degenerate, and those who are by nature not inclined to liberation and are left behind by other buddhas and bodhisattvas. Such a bodhisattva shall shake the realm of evil forces, and all buddhas will shower praises on him.

Having discussed how to cultivate a strong sense of enthusiasm and effort, Śāntideva then discusses the cultivation of superior intention or resolve, dealing first with the importance of intention. He quotes *The Compendium of Dharma Sūtra*, which states that a wholesome intention is the foundation of Dharma and that with wholesome intention Dharma would arise from even the sky, trees, and walls without a buddha. Like feet for walking, like head for living, like firewood for fire, like clouds for rain, and like root for the tree, a noble intention is critical for a bodhisattva seeking buddhahood.

What is a wholesome intention or superior resolve then? Śāntideva cites *The Teachings of Akṣayamati* to point out that a wholesome intention is the sincere, undeceptive, candid, pure, straightforward, clear, incomparable, firm, and superior thought wishing to gain more virtuous qualities. A superior intention, the sūtra explains etymologically, is the intention to attain superior qualities and outcome. It comes with loving-kindness for all beings, a wish to benefit enlightened beings, and compassion for those who are not enlightened. Using different analogies, the sūtra illustrates how a wholesome intention aspires to benefit others selflessly.

The third factor for enhancing merit in addition to putting forth effort and

having a superior intention is compassion. He cites *The Compendium of Dharma Sūtra* in which the Buddha tells Avalokiteśvara that there is no need to train in many dharmas. That is, if a bodhisattva holds one dharma—great compassion—it is as good as holding all dharmas in the palm of one’s hand. All other dharmas follow great compassion just as all troops follow the universal monarch. Just as life forces precede inhalation and exhalation, great compassion must precede all bodhisattva activities. Such great compassion is cultivated by reflecting on how one did not like the numerous miseries and fears one had experienced in the past, by thinking of the sentient beings who are currently suffering in the sea of misery, and by expressing loving-kindness toward them as one would show love to a beloved person. A bodhisattva must earnestly wish to take the sentient beings out of suffering, out of the afflictive emotions, out of negative actions and wrong paths, and out of the cycle of existence to the ultimate state of buddhahood, and to engage in the actions and ways to do so.

With effort, wholesome intention, and great compassion in place, Śāntideva advises that a bodhisattva must engage in enhancing merits following the procedures presented in *The King Aspiration for Noble Conduct* (*Bhadracaryāpraṇidhānārāja*). As recommended in *The Questions of Ugraḥ Sūtra*, one must recite *The Sutra of Three Heaps* three times during the day and three times in the night after washing oneself and wearing clean clothes. The three heaps in the sūtra, Śāntideva clarifies, refer to confession of sinful deeds, rejoicing in the good deeds, and requesting the buddhas to teach. Prostration, he argues, is subsumed under confession, and requesting the buddhas to live long is the same as requesting them to teach. Offering is not included, as there may not be things to offer every time this prayer is said.

Concerning offering, *The Jewel Cloud Sūtra* advises a bodhisattva to make offerings of flowers, fruits, fragrant plants, etc. without any sense of self and ownership three times in the day and three times in the night. Similarly, Śāntideva cites *The King Array of Three Pledges*, the tantra from which he has also earlier quoted mantras for protection and for making offerings of jewel mountains, gems from water and earth, medicinal herbs and minerals, water bodies, creams of earth, nectars, uncultivated crops, prosperous lands, etc. without any sense of ownership. A bodhisattva should make offerings of all pleasant and beautiful things and dedicate the merit.

Summary

In order to enhance merit, a bodhisattva should accomplish the aspirations presented in *The Sūtra on Ten Stages (Daśabhūmikasūtra)*: (1) the aspiration extending as far as the sphere of reality, extent of space, and end of time to make offerings, venerate, and worship the buddhas, (2) the aspiration extending as far as the sphere of reality, extent of space, and end of time to uphold and promote the teachings of the Buddha and enlightenment of the buddhas and bodhisattvas, (3) the aspiration to approach all buddhas in countless realms and receive teachings, (4) the aspiration to engage in the myriad practices of bodhisattvas, (5) the aspiration to bring to maturity all kinds of limitless sentient beings through connecting them to the teachings of the Buddha, (6) the aspiration to have all realms of sentient beings actualize wisdom, (7) the aspiration to train in attaining all kinds of excellent realms of buddhas, (8) the aspiration to introduce all beings to the path of bodhisattvas and keep them connected to bodhisattvas, (9) the aspiration to engage in the practices of bodhisattvas to meaningfully sustain and perfect them, and (10) the aspiration as far as the sphere of reality, extent of space, and end of time to realize buddhahood in order to take all sentient beings also to buddhahood.

Śāntideva adds that the merit gained from such aspiration and practice should be dedicated for the benefit of all sentient beings and to overcome all kinds of fear and suffering, as narrated in accounts of Avalokiteśvara. Śāntideva concludes the chapter by citing the two stanzas of dedication from *The Aspiration for Noble Conduct*.

Just as the hero Mañjuśrī knows,
So does Samantabhadra.
I follow in their footsteps
To fully dedicate all these virtues.

Using the dedication which is highly praised
By all buddhas of the three times,
All these virtues I dedicate
To the supreme noble conduct.¹²

12 གྲེ་དག་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལི། ༡༢༢་བ་༩ འཇམ་དཔལ་དཔའ་བོས་ཇི་ལྟར་མ་ཁྱེན་པ་དང་། །ཀུན་དུ་བཟང་པོ་དེ་ཡང་
དེ་བཞིན་ཏེ། །དེ་དག་གི་ནི་རྩེས་སུ་བདག་སྟོབ་ཅིང་། །དག་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བསྟོ། །དུས་གསུམ་གཤམས་
པ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །བསྟོ་བ་གང་ལ་མཆོག་ཏུ་བསྟུགས་པ་དེས། །བདག་གིས་དག་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །
བཟང་པོ་སྟོད་པ་མཆོག་ཕྱིར་བསྟོ་བར་བགྱ། །

17. Benefit of Prostration and Other Practices

Chapter 17 contains citations from different sūtras confirming the benefit and virtues of prostration, offering, confession, rejoicing, etc. in order to justify the practices discussed in the preceding chapter. “How is it clear that prostration and such other practices enhance merit?” Śāntideva asks rhetorically. In response, he cites first *The Sūtra of Avalokiteśvara* (*Avalokanasūtra*) which lists the wonderful results that veneration of the buddhas and listening to teachings bring about. A person who venerates buddhas will avoid unfortunate rebirths without freedom, attain good attractive bodies, possess strength, eschew laziness, become rich and meritorious, take birth in rich families, become a heroic and generous person, become a universal leader, and be reborn as king of gods.

Even the merit accumulated from circumambulating a stūpa of the Buddha cannot be fully explained in tens of millions of eons. What need is there to say then of the merits accumulated from prostrating to the stūpa having cultivated bodhicitta? The sūtra goes on to explain the merits accrued and the wonderful results obtained from going around the stūpa, making prostrations to it, offering garlands, incense, clothes, banners, lamps, parasols, music, and scents to it, cleaning it, and removing spiderwebs and old wilting flowers from it. Śāntideva then cites *The White Lotus of Great Compassion Sūtra* (*Mahākaruṇāpūṇḍarīkasūtra*), which states that even a person who throws a single flower to the sky thinking of the Buddha will eventually reach nirvana. What need is there to speak then about the merit for those who make offerings to the Buddha in person, to his physical remains, or to a stūpa of the Buddha?

The Great Questions of Nāga King Sāgar (*Bṛhatsāgaranāgar ājaparipṛcchāsūtra*) claims that those who engage in the ten things, including seeing the image of the Buddha, venerating the Buddha, praising the Buddha, making images of the Buddha, seeing the actual Buddha, praying to be in the realm where the Buddha teaches, having a courageous personality, and having a broad mind when seeking the wisdom of the Buddha will result in constantly meeting the Buddha. Furthermore, Śāntideva cites this sūtra and also other sūtras to argue how meeting the Buddha is significant for the enhancement of merit and how making offerings to the Buddha or to stūpas of the Buddha generates immeasurable merit. *The Jewel Cloud Sūtra* lists ten things by which a bodhisattva, if he possesses them, will not be stained by the impurities of birth from a

womb. They are making images of the Buddha, repairing a damaged stūpa, anointing scent to the stūpa of the Buddha, offering fragrant water to an image of the Buddha, sweeping a stūpa of the Buddha, plastering a stupa of the Buddha, serving one's parents, serving one's master and teachers, and serving one's spiritual friends, doing all of these without a sense of attachment.

However, the highest form of offering to and veneration of the Buddha, Śāntideva argues citing *The Question of Sāgarmati Sūtra* (*Sāgaramatipariṣcchāsūtra*), includes cultivating bodhicitta, upholding the Dharma, and generating great compassion for sentient beings. It is thus the actual practice of the bodhisattva path that is the best form of offering to the buddhas.

Following the benefit of prostration and offering, Śāntideva explains the merit and benefit accrued from rejoicing in the virtuous actions by citing *The Perfection of Wisdom Sūtra*, in which the Buddha addresses Indra to point out that it may be possible to measure the weight of the trichiliocosm with a scale, but it is not possible to weigh the merit of a bodhisattva rejoicing in the virtuous deeds. Anyone who cannot appreciate the unfathomable merit arising from rejoicing in the bodhisattva path starting from the initial generation of bodhicitta until the attainment of the perfect enlightenment of the Buddha is influenced by the evil force. One who appreciates and rejoices in the vehicle of the hearers, solitary realizers, and bodhisattvas will please the buddhas, will be respected and worshiped, will not encounter unpleasant form, sound, smell, taste, and touch, and will not be born in unhappy realms but in happy realms. Similarly, if one hypothetically supposes that sentient beings in worlds as numerous as the sands of the Ganges have reached enlightenment and in that state of enlightenment they engage in the four stages of meditation with apprehension for eons equal to the number of sand particles in the Ganges, merit from such actions would be indeed great. Yet, the Buddha tells Subhūti that if a bodhisattva, equipped with wisdom and skill-in-means, rejoices in the aggregation of discipline, meditation, wisdom, liberation, and the pristine wisdom of liberation of the buddhas of the past, present, and future, of the solitary realizers, and of the hearers, and dedicates the merit of such rejoicing, the merit accumulated from such an act will be a hundredfold greater. Śāntideva barely touches on the merits of requesting the buddhas to remain long as he ends the chapter.

18. Recollecting the Three Jewels

The chapter on recollection of the Three Jewels begins with the list of four dharmas which can help someone who has entered the Mahāyāna path not decline but go higher, as presented in *The Sūtra on the Buddha's Secrets*. Among the four, the first is faith, which leads one closer to sublime beings, the second is respect, which leads one to listen to the sublime beings, the third is lack of arrogance, which leads one to venerate and pay homage to the sublime beings, and the fourth one is enthusiasm/effort, which makes the body and mind agile to have control over one's works.

The Teachings of Akṣayamati presents the five faculties of faith, effort, mindfulness, concentration, and wisdom. Faith in the correct view of the world helps one observe the law of cause and effect and eschew negative actions, faith in the conduct of bodhisattvas helps one engage in the bodhisattva path and avoid interest in other paths, faith in the profound reality of nonself, interdependence, emptiness, signlessness, and wishlessness helps one eschew opinionated views, and faith in the qualities and features of the Buddha helps one overcome doubt and seek buddhahood earnestly.

The faculty of effort refers to the enthusiasm and diligence to pursue the things in which one has developed faith. The faculty of mindfulness holds what is pursued through effort without letting it go to waste. The faculty of concentration, then, focuses on the Dharma, which the faculty of effort has held together. The faculty of wisdom finally examines and discerns the Dharma on which one is focused and develops an unassailable and independent knowledge. In possession of these five faculties, a bodhisattva will not be defeated by evil forces, will not be attracted by the lower vehicles, will not withdraw from the Mahāyāna path, will not be overcome by afflictive emotions, will not be affected by enemies, will firmly hold pledges and powers, and will be able to accomplish the qualities of the Buddha. Like the faculties, a bodhisattva must also hold loving-kindness, as it is more meritorious than making immeasurable offerings to the buddhas in innumerable realms.

Śāntideva cites *The Questions of Rāṣṭrapāla Sūtra* to elaborate on how to recollect the Buddha. The sūtra describes the physical attributes of the Buddha, including the marks and tokens. It describes the golden hue; beautiful smooth hair; *uṣṇīṣa*, or the protrusion on the crown; the hair on the

Summary

forehead; the eyes; the broad, thin, copper-colored tongue; the Buddha's voice; teeth; bodily glow; limbs; and the graceful physical comportment. It then recounts the personal traits, inner spiritual qualities, achievements, and attainments of the Buddha using various analogies and references. This is further substantiated by citations from *The Compendium of Dharma*, which describes the Buddha as a refuge, guardian, and physician who possesses heaps of merit and wisdom, loving-kindness and compassion, and one who is like a parent to all sentient beings. The sūtras describe the Buddha's vision, values, magnificence, benevolence, outlooks, approaches, and activities, and the impact they have on the world and sentient beings, and they exhort a bodhisattva to engage in the recollection of the Buddha.

Śāntideva continues to cite *The Compendium of Dharma* on the recollection of the Dharma and the Sangha. The recollection of the Dharma focuses on how Dharma is the source of the innumerable qualities and achievements of the Buddha. It is Dharma which produced, manifested, and brought about the ten powers, four fearlessnesses, eighteen distinct qualities, thirty-two marks, and eighty tokens which the Buddha possesses. In fact, all states of mundane and supramundane joy and happiness are outcomes of Dharma. Thus, a bodhisattva seeking buddhahood must primarily seek, cherish, depend on, and accomplish Dharma. Dharma is impartial, equanimous, meaningful, constant, timeless, primordial, nonconceptual, and is not bound by time, space, or individuals. Thus, one must think in accordance with Dharma, the protector and refuge of the world, without attachment or aversion.

The Sangha, *The Compendium of Dharma* describes, is composed of those who hold, venerate, think of, and speak about Dharma, and those who engage in activities associated with Dharma. It is made up of those who are honest, pure, compassionate, reclusive, inclined to Dharma, and who are constantly engaged in positive things. Recollection of the Sangha is to think "I shall accomplish the noble qualities of the Sangha for myself and all other sentient beings."

The Teachings of Vimalakīrti discusses the qualities and virtues of the Sangha in detail, mentioning how the Sangha teaches impermanence, emptiness, etc. to beings in different languages and tunes, manifesting itself in different ways to tame the beings, give vast charity and dedicate the virtue, learn different sciences, arts, and techniques to benefit beings,

take the forms of the sun, moon, earth, fire, water, air, medicine, food, drink, etc. to help beings, promote loving-kindness during conflicts, travel to various realms, including hell, for the sake of others, engage in sensual pleasure or reclusive life according to requirement, become a prostitute, slave, servant, pupil, leader, minister, and others as required to help beings, overcome arrogant people with superior power, give protection to those who are scared, and place sentient beings on the path of bodhisattvas. The sūtra claims that even the buddhas cannot fully express the qualities of the Sangha.

The Dhāraṇī of the Jewel Lamp (Ratnolkādhāraṇī) extols the way in which the Sangha of bodhisattvas worships the Buddha through the offering of flowers, incense, fragrance, garlands, powdered incense, clothes, parasols, gems, banners, bell, etc. It also extols the many avenues of practice and engagements, such as giving, discipline, patience, and so forth, in which the Sangha of bodhisattvas enters. Similarly, it mentions the many ways and forms in which the Sangha of bodhisattvas works to benefit beings, teaches them Dharma in various languages and words, sends forth many dozen types of rays of light to clear various problems, and leads sentient beings on the right path. It also lists the innumerable states of meditative absorption the Sangha of bodhisattvas enters and rises from to manifest myriad miracles and manifestations in countless realms of buddhas. Having enumerated the numerous qualities of the Sangha, the sūtra asks: “If Indra, who has attachment, aversion, and ignorance, can please his subjects with miraculous manifestations, why wouldn’t one who is not tired of benefiting sentient beings, but applying oneself to it, not be able to please the world with the power of his miracles?”¹³ In the same way, the sūtra states, “If Brahma, the lord of the trichiliocosm, appears in the Brahma world in all the billion microcosms and speaks with the beautiful voice of Brahma through the meditation and clairvoyance of the Brahma world, why wouldn’t one who transcends the world and remains in the unsurpassable meditative state of liberation not be able to manifest?”¹⁴ A few other comparisons are also given to illustrate the power and ability of

13 སྡེ་དགེ་བསྐྱུན་འབྱུང་། དབུ་མ། ལི། ༡༤༩་ན་ཟེ བརྒྱ་ཕྱིན་ཆགས་སྤང་གཏི་མུག་ལྷན་པ་ཡང་། །སྤྱུལ་པས་རང་གི་འཁོར་རྣམས་དག་འབྱེད་ན། །འགྲོ་དོན་མི་སྦྱོར་སྤྱོད་རྣམས་ཅི་ཡི་ཕྱིར། །རྩ་འཕྲུལ་སྦྱོབས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་མགུ་མི་བྱེད། །

14 སྡེ་དགེ་བསྐྱུན་འབྱུང་། དབུ་མ། ལི། ༡༥༥་ན་ཟེ སྤྱོད་གསུམ་གནས་ཀྱི་བདག་པོ་ཆོངས་པ་ཡང་། །སྤྱོད་གསུམ་ཆོངས་གནས་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་ན། །དེ་དག་ཀྱན་ན་འདུག་པར་རབ་སྤྲུང་ཞིང་། །ཆོངས་པ་འོ་སྤྱོད་བྱེད་པས་ཤིན་ཏུ་ཡིད་འོང་སྦྱོགས། །ཆོངས་དེ་འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཆོངས་ལས་གྱི། །བསམ་གཏན་མཛོད་ཤེས་རྣམ་པར་འཕྲུལ་བྱེད་ན། །འཇིག་རྟེན་རབ་འདས་སྤྱོད་མེད་པ་ཡི། །བསམ་གཏན་རྣམ་ཐར་གནས་པ་ཅིས་མི་འཕྲུལ། །

the Sangha of bodhisattvas whose qualities, virtues, and achievements one must recollect and aspire to attain.

19. Enhancing Merit

The final chapter on enhancement of merit brings us back to the discussion of how to increase merit by thinking of sentient beings in all situations. Śāntideva quotes *The Jewel Cloud Sūtra*, which gives the advice that when one offers flowers, incense, or perfumes to the image of the Buddha, one must wish that the ordinary foul smell of sentient beings is eradicated and that they attain the fragrance of the discipline of the Buddha. Similarly, the sūtra states that if one is cleaning or plastering an image of the Buddha, one must wish that the ugly behaviors of sentient beings are eliminated and that they possess beautiful wholesome behavior. In the same way, the sūtra states, if one enters a temple, one must think that all sentient beings are being led to the city of nirvana, if coming out, think that all sentient beings are being taken out of samsara, if opening a door, think the door of the happy realm of transcendental wisdom is being opened, if closing the door, think the door of unhappy realms is being closed, and so forth. Likewise, every activity is to be used as a way to think of benefitting sentient beings.

Śāntideva also cites *The Perfection of Wisdom Sūtra*, although he does not mention which version, wherein the Buddha addresses Śāriputra to say that a bodhisattva should not be scared of going to a wilderness filled with terrifying beasts but to take it as an opportunity to cherish such beings and to think that even if he is eaten by the beasts, he will be achieving the perfection of giving and coming closer to perfect enlightenment. He should pray that the realm in which he becomes a buddha is free of such beasts. Likewise, for thieves and for all other troubles, one must think of the opportunity such a situation provides to benefit sentient beings and practice the path and get closer to buddhahood.

A bodhisattva should also give Dharma, which involves no entanglement and serves as a cause of enhancing merits. *The Sūtra Encouraging Superior Intention* states that teaching Dharma without expecting material gain or service leads to twenty benefits, including possession of mindfulness, awareness, intelligence, interest, wisdom, supramundane realization, low attachment, low aversion, low ignorance, becoming invincible by the evil force, living up to the ideals of buddhas, being protected by nonhuman spirits, being shown light by the gods, being unaffected by the unfriendly,

being inseparable from the friendly, being listened to, attaining fearlessness, having plenty of mental peace, being praised by the wise, and recollecting the giving of Dharma. Among the teachings, the Buddha tells Ānanda that teaching the doctrine containing the perfection of wisdom for a session is more meritorious than teaching the doctrine of the hearers to all sentient beings in the trichiliocosm, which leads all of them to the state of an arhat.

In order to present details on how to give teachings on Dharma, Śāntideva cites *The Sacred Dharma of White Lotus Sūtra*. According to this sūtra, one must enter a room, close the door to properly study the topic, and then teach with a fearless mind. The wise one should be at ease and teach in a clean and pleasant venue, sitting on a wide seat with a foot pedestal, wearing clean and well-dyed robes, having washed one's feet properly, and with the face smooth and lustrous. He should deliver various discourses to different audiences in pleasant words with single-pointed concentration and loving-kindness but without laziness, jealousy, and weariness. He should have no desire for food, drinks, clothes, bedding, robes, and medicine, and should accept nothing from the students. Rather, he should wish that oneself and other beings become buddhas and should think that teaching to benefit others is the provision for happiness.

The Moon Lamp Sūtra mentions how a bodhisattva must express modesty when asked to teach by first saying "I have not learned in detail. You are knowledgeable and learned. How can I teach in the presence of a great person?" One should not rush to speak without studying the audience. Only if one knows the audience, one can teach without being asked. The sūtra also advises the teacher to be sensitive to the situation of the audience. For instance, if some among the audience are poor, one should not teach them to reduce possessions but instead praise giving. However, if the audience has very little desire, one can encourage them by speaking about reducing possessions.

Śāntideva also presents a mantra from *The Questions of Sāgaramati* that the teacher should chant along with loving-kindness for the disciples before teaching so that evil forces cannot cause havoc to the sermon. The teacher must think of himself as a doctor, the teaching as medicine, the audience as patients, the Buddha as a sublime being, and he should wish for the Dharma to remain for a long period. With this, Śāntideva concludes the discussion of teaching Dharma, which is one of two main ways to enhance

Summary

merit he recommends, the other being the cultivation of bodhicitta, to which Śāntideva turns next.

Bodhicitta, later commentators would argue, is the central theme of Śāntideva's two works. Although Śāntideva does not explicitly define bodhicitta in either of his two works, there is no doubt he understood bodhicitta to be the altruistic thought to seek the perfect enlightenment of the Buddha for the sake of all sentient beings, as it is generally understood in Mahāyāna literature. It is the wish to take all sentient beings to perfect enlightenment, the ultimate state of lasting happiness. In chapter 1 of *The Compendium of Training* and in his *Way of the Bodhisattva*, he mentions the two types of bodhicitta, aspiring and applied, and extensively discusses their merits. To highlight the power of bodhicitta in generating merit, he cites here *The Basket of Jewels Sūtra*, in which the Buddha tells Mañjuśrī that the virtuous actions of a bodhisattva will grow vigorously if dedicated to the state of omniscient buddhahood, just as a *sal* tree grows when the four elements are present. The full understanding of how bodhicitta enhances merit can be grasped only by a buddha, and what is mentioned here through analogies is to encourage beginners to engage in the practice of bodhicitta and observe the associated precepts through vigilance, mindfulness, and awareness.

To promote merit through bodhicitta, Śāntideva frames the four right efforts (ཡང་དག་སྒོར་བ་བཞི་), in the context of three last activities of protection, purification, and enhancement presented in this work. Śāntideva states that to strive to stop sinful actions which have not yet come about is protection, to strive to abandon sinful actions which have arisen is purification, and to strive to bring about virtuous actions which have not arisen and to enhance those which have arisen is enhancement. These are achieved by having vigilance, which is the root of virtues. Śāntideva cites several sūtras which highlight the importance of vigilance, define what it is, and praise its virtues. In *The Sūtra on the Buddha's Secrets*, the Buddha addresses Guhyapati, or Vajrapāṇi: “O Guhyapati! One who has faith, vigilance, enthusiasm, mindfulness, and awareness must strive for implementation. Guhyapati! A bodhisattva who strives properly will know what exists to exist and what does not exist to not exist.”¹⁵ Thus, vigilance, mindfulness,

15 རྩེ་དག་བསྐྱོན་འགྱུར། དབུ་མ། ཁི། ༡༩་བ་ཟླ་གསལ་བ་པའི་བདག་པོ་སྤྲ་དད་པ་དང་བག་ཡོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྱུས་དང་བློ་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་ལྷན་པ་དེས་རྩེ་དག་དུ་སྒྱུར་བ་ལ་བརྩོན་པར་གྱུ་ལོ། །གསལ་བ་པའི་བདག་པོ་རྩེ་དག་བཞིན་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའ་ནི་གང་ཡོད་པ་དེ་ཡང་ཡོད་པར་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །གང་མེད་པ་དེ་ཡང་མེད་པར་རབ་ཏུ་ཤེས་།

and awareness are taught to be critical for the proper practice of bodhicitta and the understanding of things as they are.

Śāntideva then explains the cultivation of bodhicitta through the equality between oneself and others and through the exchange between oneself and others. Just like ideas such as “here” and “there” are relative, he argues that self and others are relative creations and that one cannot distinguish oneself and others in reality. Thus, it is not rational to only dispel one’s own suffering and seek one’s own happiness. “I must clear the suffering of others because they are suffering, like my own suffering. I must benefit others because they are sentient beings, like my own body,” Śāntideva argues in his *Way of the Bodhisattva*.¹⁶

If the justification were that one need not dispel the suffering of others because one does not directly experience the suffering, then, he argues, one need not even avoid one’s suffering in the future, as one does not experience it directly now. He refutes the existence of a continuous entity, such as the *prakṛti* nature postulated by the Sāṃkhya school and the absolute atom of the Vaiśeṣikas, and argues that even notions of continuum and aggregates lack real existence and are false. Śāntideva presents the various arguments he used in his *Way of the Bodhisattva* and also reproduces verbatim some verses from that text to argue that there is no real self or enduring entity that distinguishes oneself from others. Thus, there is no basis for working for oneself and not for others. One must see the world as one without difference and work for the equality of self and others. All endeavors, including the practices to generate merit, must be undertaken for the sake of both oneself and others. Eventually, with practice, one can happily take up the task of dispelling the misery of others, like swans diving into a lotus pond. With the joy in serving others, one would have no expectation for return or reward, would not develop pride and conceit for doing it, and would not harbor any jealousy toward others. One would be truly joining the bodhisattvas on their vehicle as an heir of the Buddha.

According to Śāntideva, one who is seized by craving cannot eliminate his or her own suffering, for attachment to oneself is the root of all sufferings. Thus, in order to seek the elimination of suffering for both oneself and others, one must let go of the self and engage in bringing benefit to others. Just as the body cannot experience bliss while being burned, a bodhisattva cannot

16 རྩོམ་གྱི་བསྟན་འགྱུར། དབུ་མ། ལ། ༢༥་ན་ ༣ བདག་གིས་གཞན་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་བསལ། །སྐྱུག་བསྐྱེད་ཡིན་ཕྱིར་
བདག་སྐྱུག་བཞིན། །བདག་གིས་གཞན་ལ་ཕན་པར་བྱ། །སེམས་ཅན་ཡིན་ཕྱིར་བདག་ལུས་བཞིན། །

Summary

enjoy happiness while the world is burning with suffering. A bodhisattva must deploy his wisdom to serve other sentient beings, the majority, dispel the greater misery of others, and attain the greater happiness for others. Such an altruistic endeavor like bodhicitta, combining wisdom and compassion, will lead to the accumulation of extensive merit. If bodhicitta, the field of merit, Śāntideva concludes, is good, the resultant harvest will be bountiful to satisfy the world, which is suffering from the famine of happiness.

Śāntideva ends his exhortation to enhance bodhicitta with a reminder that a bodhisattva has pledged to give away material possessions, services, and his body to the miserable beings. He asks, “How could one then be distraught in helping others? Is the pledge a lie? Where is compassion if one hates someone causing harm?”¹⁷ Highlighting the same messages as some verses in his *Way of the Bodhisattva*, Śāntideva writes:

These are known as five elements:
Earth, water, fire, air and space.
Just as long as sentient beings exist,
They serve to benefit the sentient beings.

No wrongdoing can stop them
From benefiting sentient beings.
In the same way, I shall not waste
The six elements I possess.

As far as the end of space
So far as the end of the universe.
May I endure that far
To benefit the world guided by wisdom.¹⁸

Whereas in *The Way of the Bodhisattva* Śāntideva prays to serve the world to the furthest extent of time, here he seems to pray to serve the world to the furthest limits of space. His two works thus highlight the highest of human ideals to benefit others and serve the world to the extent of both the

17 སྡོད་གོ་བསྟན་འགྲུར། དབུ་མ། ལི། ༡༩་བ་ཟླ་བ་ཅི་ཕྱིར་དུང་འཁྲུག་པར་བྱེད། །བདག་གིས་བརྟུན་དུ་དེ་སྤྲུལ་སམ། །རང་
དོན་གཞོད་བྱེད་ལ་སྤངས། །འོན་སྤོང་ཐེག་དུ་འབྱུང་། །

18 སྡོད་གོ་བསྟན་འགྲུར། དབུ་མ། ལི། ༡༩་ཇ་ན་ས་དང་རྒྱ་དང་མི་དང་རྒྱ་དང་། །ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་ལམས་ལྔ་པོ། །སེམས་
ཅན་ཇི་སྤྲོད་གནས་སྤྲོད། །ཀྱན་གྱི་དོན་ནི་བྱེད་པ་སྟེ། །ཉེས་སྤྱོད་ཀྱན་གྱིས་དེ་དག་ནི། །སེམས་ཅན་དོན་ལས་མི་ལྷོག་གོ། །དེ་
བཞིན་བདག་གིས་ལམས་སྤྲུག་པོ། །འདི་དག་དོན་མེད་མི་བྱུངོ། །ནམ་མཁའ་མཐའ་ནི་ཇི་ཅམ་པར། །འཇིག་རྟེན་མཐའ་ནི་སྤྲོད་གྲུར་
པ། །དེ་སྤྲོད་འཇིག་རྟེན་དོན་བྱེད་པས། །ཡེ་ཤེས་སྡུན་བཏང་གནས་པར་བགྱི། །

temporal and spatial limits of existence.

In one's endeavor to benefit the world, Śāntideva remarks that one is one's own best teacher and one is one's own student, as one's problems, abilities, strengths, and weaknesses are obvious to oneself. Just as the Buddha has taught that one is one's own master and one is one's own enemy, Śāntideva points out the responsibility of the individual. Thus, he indicates that the bodhisattva path is a personal journey of internal transformation. However, as the task of a bodhisattva to rescue the world is great and the challenges of overcoming all flaws are huge, it is important to seek help and take counsel from others and become a pupil of others. This is in the same spirit as what he teaches in *The Way of the Bodhisattva*. There, he teaches that one must become a student of all and learn all sciences and trades, which a bodhisattva can turn into an opportunity for merit-making.

Śāntideva ends his work in the same fashion as *The Way of the Bodhisattva* by paying respects to his tutelary deity, Mañjuśrī, although eight stanzas of this homage found in Sanskrit are missing in the Tibetan. Only the following final stanza is preserved in both Tibetan and Sanskrit.

A doctor for all forms of suffering,
Bestower of a great feast of happiness,
Sustainer of many forms of life,
To you, Mañjuśrī, I pay homage.¹⁹

This is followed by two stanzas of final benedictory words of dedication praying that all sentient beings attain the boundless happiness of the state of buddhahood through the merit that has been accrued by the work of compiling the marvelous ways and practices of bodhisattvas. The Tibetan translation ends with the colophon mentioning the full title of the text, the name of the author, the names of the scholar and translator who initially translated the work from Sanskrit to Tibetan, and the scholars and translators who improved the translation at later times.

19 མྱེ་དགེ་བསྐྱེད་འགྲུར། དབུ་མ། ལི། ༡༩༥་བ་ཟེ ལུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེད་པ་མཆོག །བདེ་བའི་དགའ་འཕྲོད་རབ་ཆོག་ས་ཞིང་། །
རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཉེར་འཛོལ། །འཇམ་དབྱངས་ཁྱེད་ལ་ཕྱག་འཚུལ་ལོ། །

ཀྱུལ་བའི་བསྟན་ལ་བདག་ཉིད་ཆེ། །སྦྱིས་བྱ་མང་པོ་བྱོན་མོད་ཀྱི། །ཞི་བ་ལྷ་ཡི་མཛད་དང་འདྲ། །ཉམས་དང་དགོངས་པ་
ཅན་མི་རྟེན། ། བི་ལྷ་ཉི་ཙྰ།

གང་ཞིག་སྟོང་ཉིད་སྦྱིང་རྒྱུ་ཡིན་པའི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱིས་སྤྲུགས་ཀྱི་རྒྱུད་གཏམས་ཏེ། །གཞན་དོན་གཙོ་བོ་མཛད་
སྤྱོད་པ་ལྷུང་ལེན་པའི། །དཔལ་ལྷན་འཕགས་པ་ཞི་བ་ལྷ་ཡི་གཞུང་། ། བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྱུབ།

སྤྱབ་དབང་གསུང་རབ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ལས། །ཀྱུལ་སྤྱས་འཕགས་པའི་དེད་དཔོན་གྱིས་བྲུངས་པའི། །བྱང་ཆུབ་སྟོན་
པའི་གཞུང་དོན་ཡིད་བཞིན་ནོར། །བདེ་ལེགས་ཀུན་འབྱུང་རིན་ཐང་མེད་པ་རྣམས། ། བྲུ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་ཀྱུལ་མཚན།

དེ་ཡང་མཁའས་གྱུབ་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷའི་གཞུང་འདི་ཉིད་གོ་སྤྱོད་ཞིང་སྦྱོང་བདེ་ལ་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་མཐོང་བས་དེའི་ལུགས་
བརྟེན་པར་བྱའོ། ། ཙོང་ཁ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པ།

ཞི་བ་ནོར་བུའི་གནས་ཀྱི་ལྷས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ནི། །རྒྱ་མཚོའི་འཕྲག་པས་འཇིག་རྟེན་འདིའི། །དམན་པའི་
རི་ཁྲོད་མེད་པར་བྱས། ། འབྲུག་པ་ལྷ་དཀར་པོ།

ཀྱུལ་བའི་ཀྱུལ་སྤྱས་མཚུངས་མེད་ཞི་བ་ལྷའི། །གཞུང་བཟང་བསྐྱབ་ཀུན་བདུས་དང་སྟོན་འཕྲག་གཞུང་། །བཙོན་པས་
མཉན་བསམ་བཏགས་ནས་དང་བྱ་བྲུང་། ། །གོ་སྤྱོད་མན་ངག་གནད་བྱ་བཅེག་པའི་ཆོས། །སྟོན་འཕྲག་གཞུང་འདྲ་རྒྱ་བོད་
གཉིས་ཆར་མེད། །འདི་ལ་མ་བརྟེན་སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད། ། དཔལ་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ།

སྤྱབ་གསུང་ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེའི་མདོ་སྡེ་རྣམས། །སྦྱིང་པོར་བྱེད་པ་བྱང་ཆུབ་སྟོན་པའི་གཞུང་། །ལྷ་སྟོན་གཉིས་ཆར་སྟོན་པ་ཞི་
བ་ལྷའི། །བསྟན་བཅོས་འདི་འདྲ་བུས་གསུམ་འབྱོན་པར་དགོན། ། མཆོན་བརྟེ་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་བོས།

If I have any understanding of compassion and the Bodhisattva path, it all comes from studying this text.

The 14th Dalai Lama Tenzin Gyatso

ཕྱི་ཤོག་གི་ཞི་བ་ལྷའི་འདྲ་པར་བསྟན་འཛིན་དངོས་གྱུབ་ནས་བྲིས་པ་ཤ་བསྟི་དཔོན་སྡེ་ནས་གནང་།